

New Testament

Kwatay Language

Kwatay - Bible - New Testament

Májiye	3	
Mark	65	
Luk	104	
Saaj	170	
Epotor	218	
Rom	280	
1 Korent	308	
2 Korent	336	
Galasi	354	
Efees	364	
Filip	374	
Kolos	381	
1 Tesalonik	388	
2 Tesalonik	394	
1 Timote	398	
2 Timote	406	
Tit	412	
Filemonj	416	
Esuwif	418	
Saak	439	
1 Piyeer	446	
2 Piyeer	454	
1 Saaj	459	
2 Saaj	466	
3 Saaj	467	
Sud	468	
Kafeeñal Ku	470	

Kwatay - Bible - New Testament

Májiye

Májiye 1

- ¹Noota nite Yesu Kiris, aña Dafit, aña yooŋ Aburaham nonde:
- ²Aburaham aamo fu faaf ite Isak, Isak faaf ite Sakob, Sakob faaf ite Suda ni bakat'o,
- ³Suda faaf ite Fares ni Sara (íñaayiin aamo fu Tamar), Fares faaf ite Esrom, Esrom faaf ite Aram,
- ⁴Aram faaf ite Aminadab, Aminadab faaf ite Naason, Naason faaf ite Salmon,
- ⁵Salmon eebuk Boos (íñaay ite Boos aamo fu Rahab), Boos faaf ite Obed (íñaay ute Obed aamo fu Rut), Obed faaf ite Seese,
- ⁶Seese faaf ite Dafit áyi u. Dafit n'abuk Salomon (íñaay ite Salomon áseñaanie fu t'Uri),
- ⁷Salomon faaf ite Robowaŋ, Robowaŋ faaf ite Abiya, Abiya faaf ite Asa,
- ⁸Asa faaf ite Sosafa, Sosafa faaf ite Soram, Soram faaf ite Osiyas,
- ⁹Osiyas faaf ite Sowatam, Sowatam faaf ite Asaas, Asaas faaf ite Esekiyas,
- ¹⁰Esekiyas faaf ite Manase, Manase faaf ite Amoŋ, Amoŋ faaf ite Sosiyas,
- ¹¹Sosiyas faaf ite Yekoniya ni bakat'o, kóyin ki kajoke ku bakate ku Israyel keeja nu boko Babilon.
- ¹²Hi kajoke hu Israyel bija bu Babilon kahaban, Yekoniya n'áyeke Salasiyel, Salasiyel faaf ite Sorobabel,
- ¹³Sorobabel faaf ite Abiyud, Abiyud faaf ite Eliyakim, Eliyakim faaf ite Asoor,
- ¹⁴Asoor faaf ite Sadok, Sadok faaf ite Asiiim, Asiiim faaf ite Éliyud,
- ¹⁵Éliyud faaf ite Eleyasaar, Eleyasaar faaf ite Matan, Matan faaf ite Sakob,
- ¹⁶Sakob faaf ite Siseef eemo u áyin ite Mari, íñaay ite Yesu ii kaane Afakana u.
- ¹⁷Náami kaamo sumoŋu ni bakabaakiir kabaje fu huta hu t'Aburaham bija ti Dafit, sumoŋu ni bakabaakiir huta hu ti Dafit bija h'Israyel kajokee hu bija Babilon, sumoŋu ni bakabaakiir yooŋ huta hu kónkeyin bija h'Afakana u abukee hu.
- ¹⁸Iye i Yesu Kiris abukee fu. Íñaayo Mari asibareesibar, asibaro huruwu hoone Siseef; bare t'asaoruto yooŋ, náami Mari asa har ti sembe site Búwejet Beenabe bu.

¹⁹Siseef an ite bifeenej. Ámañiit kásiku huruwu hite Mari asaan ésuk i. N'ayinoor aane boko kawasoor t'an ámeyiiit.

²⁰Ondu ti biyinoor bondu, ake amalaka ite Atemit n'áñaasin te o ti híyawutu abe n'aano: ---Siseef, añi Dafit, atum'ákoleyi kasayi Mari, ábuki ti sembe site Búwejet Beenabe bu t'asee fu har hu.

²¹O káyeki añi ahaawa, abe n'añ'aruwo Yesu, ábuki o aja fu kafakan bakan koone tu wuhoofoor wooniin.

²²Iyu i bije fii fe kaanuku hirim hite Atemit h'ayiñana u asoke hu heebaj. Aanaan:

²³«Arijamatan i! Ásuñgute émeyiiit u ániine kaharat; o kabaju añi ahaawa, abe n'añ'aruwooree Emanuwel» (aamo fu: «Atambatun n'úne»).

²⁴Hi Siseef ániyeina hu, n'asa Mari naane amalaka ite Atemit asoko i.

²⁵Bare ámeyiiito hikee anaare, bija naane áyihinee i añi ahaawa. Siseef n'awuno huruwu hite Yesu.

Májiye 2

¹Yesu abukeebuk Betelehem, t'ésuk ite Súde kóyin k'Erod áyemie ku áyi u. Diñgilis kep, n'abaj háyine kúwesina kéenuutina káasiñ ki taanak tu tundu túnuutin, ni káreeñin Serusalem,

²abe ni kákandijen kaane: ---Ondu diin añi u eeyak u káyemi áyi ite Esuwif i, eebukee u memee? Ábuki irijukajuk káaloofiiloof koone hi kíñaasina hu, abe n'iribin kaanuku iriisokorooro.

³H'áyi u Erod ajame hu bondu, ehelo ebebut tuf, akina ni bakate ku Serusalem fe.

⁴N'akuukan eseef ite esaraha i kareyi fe, n'émuse yite Eluwa yite Moyis, abe n'ákandijeniin diin t' Afakana u aware fu kabukiee.

⁵Ni kaano: ---Betelehem, t'ésuk ite Súde, ábuki hirim honde h'ayiñana ite Atambatun akiñje hu heenaan:

⁶«Atambatun aane: abe awe Betelehem, t'ésuk ite Súde, káanukiiit awe aamo fu araan u ti kikinú kómbokun kite ku Súde, ábuki aseef kánuutina t'awe eeja u kahaawu Israyel bakan kúuma.»

⁷Náami Erod eeboñ bite kúwesina ku keejukoor unooniin, abe n'ákandijeniin huta hu kaakañ ni káaloofiiloof ku kíñaasina fu.

⁸Hi kásafino hu kahaban, n'aboñiin aaniin: ---Arija Betelehem, abe n'ariñes añi u áwariee. Af'arijuko, n'añ'aribin ariisokam, íñje yooñ iija isokorooro.

⁹H'áyi u asokiin hii ahaban, ni kaja. Náami káaloofiiloof ki kajuke ku yéeni tu boko kísitina yooñ hágilaiin, ayak abin áami kujooñora liñ n'enuuf i t'añi u aamo du, ni kisiño.

- ¹⁰Hi kajuke hu ko toko, kikawiin nu kutoof naane.
- ¹¹Ni kayooso t'enuuf i, abe ni kajuk añi u n'íñaayo Mari. Ni kasaaho kéejɨngitan hágila añi u, abe ni kasokorooro. Kahaban, ni káfɨngin kuboote kooniin, abe ni kawuno buroon beeseere: búwurus, ejuraay, ni mátiso meehunde, ɨɨi kaane mo miir.
- ¹²Hunuut toko, h'aamo hu kaɨota, Atambatun n'asokiin ti híyawutu aaniin itim kabatuko t'Erod. Ho híkinineɨe fu ni kaɨaas bike bítim keeyeet bija t'ésuk yeeniin.
- ¹³Hu kúwesina ku kayeete hu, Siseef n'ajuk amalaka ite Atambatun ti híyawutu. Amalaka u n'aano: ---Arito, ayit añi u n'íñaayo, abe n'aritey bija Esipt. Áriikein bo ayak abin áami eeni ábatikein, ábuki Erod kaɨesu añi u kaanuku eeyoolo.
- ¹⁴Siseef n'arito, eeyit añi u n'íñaayo, abe ni kaja nu huhuk hu hoho bija bu Esipt.
- ¹⁵Ni káriikein bo ayak abin áami Erod aketa. Iyu i bondu bije fii kaanuku hirim hite Atemit, h'ayiɨana u asoke hu heebaj. Aanaan: «Iruwaruw añi úuma, eeno ánuutin Esipt.»
- ¹⁶H'Erod ánandine hu kaanuku kúwesina ku kame fu kabuutobuut, n'átumb ayiɨat naane. N'aboñ esulaan i Betelehem nu tu músuk meeemo mu ne bo, aaniin kaja kayool biñi bu ehaawa i fe keebajoorut ku simit súsuba. Aliikaliik ti naane háyine hu kabine i kasoko hi káaloofiiloof ku kíɨaasina hu.
- ¹⁷Náami báhamin bonde bi Seremi ayiɨana ite Atambatun abine bu asok bibaja. Aanaan:
- ¹⁸«Kaaji kijameejam Rama, biyiy ni kasaboar. Rasel aamo ti biyiy bakañio, ámaɨiit an abuutooro, ábuki kaketa.»
- ¹⁹H'aamo hu Erod aketa, Siseef n'ajuk, o t'ésuk ite Esipt, ake amalaka ite Atambatun ti híyawutu.
- ²⁰Amalaka u n'aano: ---Arito, ayit añi u n'íñaayo, abe n'aribatuko bija Israyel, ábuki kéemaɨie ku yéeni kayoolu añi u kaketa.
- ²¹Siseef n'arito, eeyit añi u n'íñaayo, abe ni kabatuko bija Israyel.
- ²²Bare h'ajame hu kaanuku Ariselawus ite u Erod aamo fu hahiyu áyi ite Súde, n'ákoleyi bija t'ésuk yendu. N'aɨk'ajuk amalaka ti híyawutu eeeno atum'aja bo. Náami eeja eekin ti hike hikin u hite Gálile,
- ²³ɨɨi heenee Nasaret. Iyu i bije fu kaanuku man báhamin bonde b'eyiɨana yite Atambatun kasoke bu ni bibaj. Kaanaan: «Afakana u kaaniee an ite Nasaret.»

Májiye 3

- ¹Abaj simit, Sambatiis n'abin t'eramba yite Súde, aɨ'awaare aane:
- ²---Ariwatanooro kinij koonuun keejakut ku, ábuki Jáyi jite Atambatun júlohenno!

³Saaŋ aamo fu an u i Esayi ayiŋana ite Atambatun asoke u aane: «O aamo fu an u aa ataŋk t'eramba i aŋ'aane: "Arifare bítim bu bija t'Anahaan u, árihino búhuhu beejoŋoore!"»

⁴Saaŋ aŋ'asiimo kaawañ keerokee ni bihan bite éŋgelem. Abe n'aŋ'ayit nibaŋ eewuuj no hikeejio. Buhooforo boone, kukus ni májjiŋin.

⁵Náami bakate ku Serusalem, nu Súde ereyi fe, nu tu músuk meeemo mu inde kaayelu kite Surdeŋ fe iŋi kaja kaŋaaboo.

⁶Iŋi kasok tu buhoŋu bakaaku wuhoofor wi káhine wu, abe Saaŋ n'aŋ'abosteiin ti kaayelu kiŋki kaane Surdeŋ.

⁷Hi Saaŋ ajuke hu kaanuku Efarisiyeŋ keehooje n'Esaduseyeŋ iŋi kabin te o kaanuku eebosteiin, n'aaniin: ---Ñuroon ñondu! Aaŋ me aanuun fu áriinooni kateyi Atambatun, makamu hunak hoone hite Kajoonan ku húlohenno?

⁸Ariniŋ ajakee, áriiwufoor kaanuku ariwatanooraa kiniŋ koonuun keejakut ku.

⁹Atum'ariene man kaanu kite: «Uni fu bakañi Aburaham» kúnooni kákinineŋ n'arifak i? Íñje isok fee n'aruun: Atambatun áyinooni káhinu bujuju bondu béeyemi biñi Aburaham!

¹⁰Hineemak hu hifaraa bija kafiitu ñunukanuk ñu ti kíjiŋ ku. Nunukanuk fe neebukut miriyaay meejake, no kafiitíe, abe ni nífiitenee ti sineemak su.

¹¹Íñje, ibosteuunboste nu móhujo iŋi káwufoor kaanuku ariwatanoorawatanoro kiniŋ koonuun. Bare ake bibin eehaŋam sembe. Ihaŋahaŋ káteti te o kaanuku íjendin sikaku soone. O kabosteuun nu Búwejet Beenabe bu, ni sineemak.

¹²Ondu ni káwuranu ku tu sumoŋio, abe o káwaajin bajal bu n'éhaafiin i. O kanaŋu bajal boone ti níhindaa noone. Bare éhaafiin i, o kásufu yo ti sineemak séeketaariit.

¹³Tu kunak kondu, Yesu n'ánuutin Gálile eeja ti kaayelu kite Surdeŋ. N'aja ti Saaŋ kaanuku eebostoo.

¹⁴Saaŋ n'aŋes biteñeko. N'aano: ---Eeman awe aŋwaram fu kaboste? N'aŋsooñ aŋbin t'íñje?

¹⁵Bare Yesu n'aano: ---Wáahin iye honde. Iyu i waaware fu káhinu man b'Atambatun ákandijene bu ni bibaj. Náami Saaŋ eeene hee.

¹⁶Yesu abostee ahaban kep, n'ánuutin tu móhujo mu. Náami bufor bu bihaŋa bífeŋgino bija te o. N'ajuk Búwejet bite Atambatun nu búwanein naane búnokoorum bite húleebaan, abe ni bilelan te o.

¹⁷Kaaji ni kíhaminn t'etiir bufor bu keene: ---An onde aamo fu aŋi úuma i ímaŋje u. Te o ti hikawam hutoofe fu.

Májiye 4

- ¹Náami Búwejet Beenabe bu ni bija ni Yesu t'eramba i kaanuku Setani eeḡeso káhinu eehoofoor.
- ²N'ariiko kunak bakan bákasuba lám áñoofaariit; bujoñjol nu bujoko.
- ³Setani n'atof aḡaaboo abe n'aano: ---Kane arko múniyo awe ḡamo fu Añi ite Atambatun, ḡsok bujuju bonde beehosanooro, béeyemi kumburu.
- ⁴Bare Yesu n'ásafino aano: ---Busokeesok ti Míkiñjin mu kaanuku: «Búñoofoiit barebare biyino fu kákinineḡ húnḡowulan n'aronḡ, bare ni kirim ku fe k'Atambatun kaḡk'asok.»
- ⁵Ahaban, Setani n'aja ne o Serusalem, hikin u heenabe hu. N'asiḡano t'ewulen ite Enuuf ite Atambatun
- ⁶abe n'aano: ---Arko múniyo awe ḡamo fu Añi ite Atambatun, ḡjulan bija t'etaam; ábuki busokeesok ti Míkiñjin mu kaanuku: «Atambatun kasoku emalaka yeene keejukari, abe boko kayitii tu sumoḡiini kaanuku humuum kuwoti itim kíbiḡan t'ejuju n'ḡanuf.»
- ⁷Yesu n'ásafino aano: ---Busokeesok yooḡ ti Míkiñjin mu kaanuku: «Atum'ajeḡan Atemit Atambatun úuwe.»
- ⁸Setani n'asooñ aja ne o ti hike hirij heeliite-liit. N'áwufooro aduna i ereyi fe, n'ebaj i yeemo i te yo
- ⁹abe n'aano: ---Buroon bondu fe, íñje kawunii bo kane arko áasukaayam abe n'asokorooram.
- ¹⁰Náami Yesu eeeno: ---Aja Setani! Ábuki busokeesok ti Míkiñjin mu kaanuku: «Ásukaay Atemit Atambatun úuwe, abe n'áḡḡitan hágilao, o unoono taḡ.»
- ¹¹Ahaban, Setani n'awaso toko eeja. Náami emalaka kabina ti Yesu abe ni katofotooro.
- ¹²Hi Yesu ajame hu kaanuku Saḡ akuleekul, n'aja Gálile.
- ¹³Ariikeit Nasaret, bare n'aja akin Káfernawom, eke ésuk yeemo ti kaakaḡa han hite Gálile, t'etaam ite Sabulon ni Neftali.
- ¹⁴Iyu i bije fii kaanuku hirim honde h'Esayi ayiḡana ite Atambatun abine hu asok ni hibaj. Aanaan:
- ¹⁵«Etaam ite Sabulon, n'etaam ite Neftali, inde han hu, ni kane ḡkan kaayelu kite Surdeḡ, Gálile, ésuk ite keenooto ku Esuwif!
- ¹⁶Bokondu kéeyemie ku t'ébaani kajukajuk meejaḡe wililil! Abe kéekinaanie ku t'ésuk yéebaanie i yite eket i, meejaḡe mu míḡasino!»
- ¹⁷Áfiitin tu kónḡkeyin ni Yesu ajabe fu kawaare, aḡ'aane ésuk i: ---Ariwatanoooro kinij koonuun keejakut ku, ábuki Jáyi jite Atambatun júlohenno!

¹⁸Yesu áyemia ti bija bu ti katafa kite han hite Gálile, n'ajuk embaala bákasuba, Simoŋ (ii kaane Piyeer) n'at'o Andere ti káfiiten embaalu ti han hu.

¹⁹N'aaniin: ---Áririboorin n'íñje, abe n'íŋ'íhinuun áriiyemi embaala kúŋgowulan.

²⁰Toko-toko yooŋ, ni kawasan simbaalu sooniin keeriboor ne o.

²¹Katofa diŋgilis, n'ajuk Saakiin n'at'o Saaŋ, biñi bite Sebede, boko tu busoona booniin ni faafiin Sebede ti kajokoor simbaalu sooniin. N'aruwiin.

²²Toko-toko yooŋ, ni kawas faafiin nu busoona bu keeriboor ne o.

²³Yesu n'añaahoor Gálile ereyi fe, aŋ'aliiken ésuk i ti ñáalawum ñu, n'awaare Hirim Heetoofe hu hite Jáyi jite Atambatun, abe n'aritan ésomuta i, bakate wúsomut wánowan, ni kéeetime ku fe.

²⁴Huruwu hoone ni hijamo t'ésuk ite Siri fe, abe ésuk i n'íŋi kabino ni bakan bakate wúsomut wánowan, ni keemo ku ti sílaam su: butum ki sirab sujoke ku, kiŋki kaney, ni kéeetime ku. Abe Yesu n'aŋ'aritaniin kareyi fe.

²⁵Bakan keehooje-hooj n'íŋi kanabano, kéenuutina Gálile, Serusalem, Súde, ni bimbi kaane Kikinu Sumoŋu, ni kane akan kaayelu kite Surdeŋ.

Májiye 5

¹Yesu ajuka hahooja hondu fe, n'asiro ti hirij hu, abe n'ariiko. Eriboora yeene ni katof kaŋaaboo.

²N'áyemi ti kaliiken ésuk i kareyi fe.

³Yesu n'aaniin: ---Atoof ti kéemeyie ku kaanuku kasawulasawulo Atambatun, ábuki Jáyi joone jooniin ju!

⁴Atoof ti keemo ku ti biyiy bu, ábuki Atambatun kabuutooriin!

⁵Atoof ti kéeneenie ku, ábuki Atambatun kawuniin etaam i kéeekini yo!

⁶Atoof ti kéemaŋie ku káhabanein káhinu b'Atambatun ámaŋie bu, ábuki akina kawuniin bo kafaman!

⁷Atoof ti kiŋki kayubiyen bakaaku, ábuki Atambatun kayubiyeniin yooŋ!

⁸Atoof ti bakate ñúwejet ñeekuure ñu, ábuki boko kajuku Atambatun!

⁹Atoof ti kiŋki kaŋes káhinu ésuk i keebukan, ábuki Atambatun kajokiiin naane bakaño!

¹⁰Atoof ti kéehihinooree ku aŋarkeyi naane káhinahin naane Atambatun ámaŋie i, ábuki Jáyi joone jooniin ju!

¹¹«Atoof t'aruun kane ésuk i kálafatinuun, káhihinooruun, abe n'íŋi kajuus keesok t'aruun beejakut uŋu húuma hu.

- 12**Kikawuun kutoof dómbokun, ábuki hisiiibanu hómbookun hondu ti kanahanuun t'etiir. Múniyo iyu yooŋ e ésuk i káhihinoore fu eyiŋana yite Atambatun kéegilanuun ku.
- 13**---Aruun ariemo fu misis mu tu kúŋgowulan ku. Misis ifi mija ayak abin áami míneenia, iŋkut mijam, buŋ bu muwaree fu káhinu meesoŋ meejam? It'iŋki mijak bija tu doon fe. Mo káfiitenee, ésuk i eŋ'ebin ekak te mo.
- 14**«Aruun ariemo fu meejaaŋe mu tu kúŋgowulan ku. Hikin u heenutee t'etiir hirij hiyinaat kánuusiee.
- 15**Naane yooŋ ejaana: an árifaariit ejaana, abe n'árut yo n'ésiwo, bare aŋ'ánind yo ti kaasooru ku kaanuku yeejaana keemo ku t'enuuf i fe.
- 16**Iyu yooŋ i meejaaŋe moonuun muware fu kajaana ésuk i, kaanuku man ni kajuk meejae mamm'árihin, abe ni kasokoor Faafuun eeemo u t'etiir.
- 17**---Atum'ariene man íŋje ibine kanuutan naane Eluwa yite Moyis esoke i, ni báhamin bite eyiŋana yite Atambatun. Ibinut kanuutan bo, bare kaanuku beesokee bu fe ni bibaj.
- 18**Iisokuun bifeeneŋ bu: naane bufor bu biyak i bifiyo fe n'etaam i, núhuunu neehaŋe nu káteti fe ti beekiŋjee bu ti kaawiit kite Eluwa i utu nútowuto hikee-kee, ayak abin áami yooŋ beesokee bu te yo fe bibaja.
- 19**Iŋ'ite ho aamo fu an af'awas hutoof yooŋ eluwa yeehaŋe i káteti fe, abe n'aŋ'aliiken bakaaku kéehin naane akina, o káyemi araan u ti Jáyi jite Atambatun. Bare an éejeŋgine eluwa i, abe n'aŋ'aliiken bakaaku kéehin naane akina, o káyemi an ómbokun ti Jáyi jite Atambatun.
- 20**Íŋje isok fee n'aruun: afut'aŋ'árihin naane Atambatun ámaŋje i arihaŋ Efarisiyeŋ i n'émuse yite Eluwa yite Moyis, at'ariyooso hikee ti Jáyi joone.
- 21**---Arijamajam kaanuku bonde busokee fu sifaaf úne: «Atum'ayool húŋgowulan; an af'ayool húŋgowulan, n'aŋ'ajoonanee.»
- 22**Íŋje bare eenuun: an fe eeyiŋate t'áwiyo, o kajoonee. An af'aane áwiyo: «Ayakut hikaw!», n'aŋ'ajee ne o ti sifaaf site ejoonana i. An n'aane áwiyo: «Esoŋ yendu!», n'aŋ'áfiitenee sambuun.
- 23**Náami af'aja t'Enuuf ite Atambatun kaanuku áhin kaasarah t'ataabul u tundu wúhinee, abe n'ábaŋino kaanuku áwiyi ayiŋatayiŋat t'awe,
- 24**anaŋ doon d'aja du kasarah hágila ataabul u, abe n'aja ariijab aribukan aruun n'áwiyi; ahaban, n'aŋ'abatuko aaja áhin kaasarah kúuwe.
- 25**«An af'aane eeja n'awe keejoonanuun, amoken ariijamoor aruun ti bítim bu. Káhinaate ii, an u n'aŋ'ásiki aja asaan ajoonana u, ajoonana u n'ásiki asaan esulaan i, abe n'aŋ'akulee.

- 26 Abe íñje isok fee n'awe: at'ánuutin hikee t'ekulu i, ajendan kajaamu bija t'érirem eraan i tej.
- 27---Arijamajam kaanuku bonde busokee fu: «Atum'añot n'an ariseñeit.»
- 28 Íñje bare eenuun: an af'añolool anaare, áhina kaahoofoor, ábuki aheeka eenot ne o tu búwejeto.
- 29 Arko díkini daatos du ifi díkininej n'aney ti kaahoofoor, anuutan do, abe n'áfiiten do akambee. Ahañ kajaku doon difeenej nu dútowuto t'awe, bala áfiitenee enii ereyi fe sambuun.
- 30 Arko emojii yaatos i ef'ékininej n'aney ti kaahoofoor, afaran yo, abe n'áfiiten yo akambee. Ahañ kajaku doon difeenej nu dútowuto t'awe, bala enii ereyi fe eja sambuun.
- 31---Busokeesok yooñ kaanuku: «An af'ahoor anaar'o, awarowar kakiñju kaawiit kite káwufoor kaanuku karoñut.»
- 32 Íñje bare eenuun: an af'ahoor anaar'o t'ajokutee n'ániine, atingo ti kaahoofoor kane arko eeseño t'ake. Abe an af'asa anaare eehooree, áhina yooñ kaahoofoor.
- 33---Arijamajam yooñ kaanuku bonde busokee fu sifaaf úne: «Af'awaat, atum'ajeenoor, bare áhin doon d'awaate du hágila Atemit aane awe káhinu do.»
- 34 Íñje bare eenuun: af'ariene aruun káhinu dike doon, atum'ariwaat hikee. Atum'ariene: «Iwaati bufor bu», ábuki Atambatun ondu bo ti híyiaate.
- 35 Atum'ariene: «Iwaati etaam i», ábuki báakakum boone. Atum'ariene: «Iwaati Serusalem», ábuki hikin u hite Áyi u ómbokun u.
- 36 Atum'aane yooñ: «Iwaati hikawam», ábuki ayinaat káhinu kaawani kifeenej keefañj man yooñ kéebaani.
- 37 Aane kep «hee» kane arko hee, «aaa» kane arko aaa. B'ayak bu kasoku fe áwutiyeen, ti Setani tu búnuutina.
- 38---Arijamajam kaanuku bonde busokee fu: «An af'ábuji díkin, doone du yooñ duwareewar kábuju; abe an n'ábuji káañiij, koone ku yooñ kuwareewar kábuju.»
- 39 Íñje bare eenuun: an af'áhinuun beejakut, atum'arinukan. An af'ámiñi ti kaarofañ kaatos ku, awaso yooñ éemiñi ti kaamay ku.
- 40 An af'akalamei kaanuku éesik kájufa kúuwe, awaso yooñ éesik éfartuus íiwe.
- 41 Abe asulaan af'asejani aniñee, eenoñkoorani aja simeetar seereenje éñjune, aja seereenje súñjune súsuba.
- 42 An eelawi dike doon, awuno; abe an n'aani amaageno doon, atum'ateñeko.
- 43---Arijamajam kaanuku bonde busokee fu: «Awarawar kámañi áwiyi húngowulan, abe n'áhuuf anatoora úuwe.»

⁴⁴Ínje bare eenuun: árimaŋi enatoora yeenuun, abe n'arilaw bija ti kiŋki káhihinuuruun.

⁴⁵Iyu, n'aŋ'áriwufoor kaanuku aruun ariemo fu biñi bite Faafuun eeemo u t'etiir. Ábuki aŋ'áhin taanak toone téerumin ti keejake ku ni ti kéenafute ku, n'áhin yooŋ etiir i yéenuubin ti kiŋki kanij ajakee ni kéenijaariit ku.

⁴⁶Af'árimaŋi bakan kéemaŋiuun ku barebare, hiin hisiibanu h'arija fu kabaju t'Atambatun? Humuum esaa yite búhal bu, iyu ifi káhin!

⁴⁷Arko ebuke yeenuun barebare k'af'arisaaf, aŋ'ariene árihinahin doon dómbokun? Humuum kéemeyiit ku Atambatun, iyu ifi káhin!

⁴⁸Faafuun eeemo u t'etiir aŋ'akuur but; aruun yooŋ áriyemi naane akina.

Májiye 6

¹---Bamb'árihin bite ti bítim bite Atambatun, áriwasiyoor ti káhinu kite te bo tu buhoonu éasuk i kaanuku keejukuun. Af'aŋ'árihin bo hágilaiin, at'aribaj hisiibanu ti Faafuun eeemo u t'etiir.

²«Af'áyemi ti kasarrah an eebajut, atum'aheñjoor éasuk i kéeheelini, naane ñatuuk ñu ii káhin ti ñáalawum ñite ñ'úne, nu tu búhuhu bu. Inji káhin iyu kaanuku éasuk i keesokorooriin. Iisokuun bifeeneŋ bu: kaheeka keebaj hisiibanu hooniin.

³Bare awe af'áyemi ti kasarrah keebajut ku, emoŋii yaamay i etum'émeyi doon d'emoŋii yaatos i eemo du ti káhinu,

⁴man kawunu kondu ni kíyemi kawunu kéenuusee. Abe Faafi aa ajuk bamb'áhin béenuusee bu n'aŋ'asiibani.

⁵---Af'áriyemi ti kalawu, atum'aŋ'árihin naane ñatuuk ñu. Inji kámaŋi bisiingo keelaw ti ñáalawum ñite ñ'úne, man yooŋ ti sifiñjan su, t'ésuk i eyino kajukiiin. Iisokuun bifeeneŋ bu: kaheeka keebaj hisiibanu hooniin.

⁶Bare awe af'ámaŋi kalawu, ayooso t'eŋotu íiwe, afeŋk karuŋ ku, abe n'alaw Faafi eeemo u toko t'ánuusee du. Abe Faafi aa ajuk bamb'áhin béenuusee bu n'aŋ'asiibani.

⁷«Af'áriyemi ti kalawu, atum'arisok kirim keehooje keeñunut naane kéemeyiit ku Atambatun. Inji kaane man akina kájenginiin ábuki káhaminahamin afiyee.

⁸Atum'ariliikool nu boko, ábuki t'arilawoorut yooŋ, Atambatun ámeyia esawula yeenuun.

⁹Iye a ariware fu kalawu: "Faaf uni eeemo u t'etiir, áhin éasuk i kéemeyi kaanuku awe aamo fu Atambatun eenabe u;

¹⁰áhin Jáyi júuwe jeebin; áhin b'ámaŋie bu beebaj t'etaam ye naane bibaje i t'etiir.

¹¹Awun uni húnakonak fe buñofo b'irisawulee bu.

¹²Abonket uni wuhoofoor w'irihine wu, naane ii iribonket yooŋ kiŋki kahoofoor uni.

- 13 Abe atum'awas uni iriĩakee ti kaahoofoor, bare agram uni ti Setani.”
- 14 «Af'aribonket ésuk i kane kahoofooruun, Faafuun eeemo u t'etiir kabonketuun yoon.
- 15 Bare afut'aj'aribonket ésuk i kane kahoofooruun, Faafuun at'abonketuun yoon wuhoofoor woonuun.
- 16 ---Af'ariwoor, atum'áritaañian ñuhooñuuun naane ñatuuk ñu. Inji kákojian ñuhooñiin, kéewufoor ésuk i kaanuku bokondu ti baawoor. Iisokuun bifeeneñ bu: kaheeka keebaj hisiibanu hooniin.
- 17 Bare awe af'awoor, ábuyino, abe n'afeñe hikawi,
- 18 an atum'abin ámeysi kaanuku aw'ondu ti baawoor, kane arko tañ Atambatun Faafi eeemo u toko t'ánuusee du. Abe Faafi aa ajuk bamb'áhin béenuusee bu n'añ'asiibani.
- 19 ---Atum'arikuukan ebaj t'etaam ye, t'aamo du busobit bu uñu búbuj, n'esem, abe búkuw bu inji káfuw kiñaan ku kéekuwat.
- 20 Ho húkoyie n'arikuukan ebaj t'etiir, t'aamo du busobit bu biyinaat kábuj, ésemaariit yoon, abe búkuw bu kayinaat káfuwu kiñaan ku kéekuwat.
- 21 Ábuki t'ebaj íiwe eemo du, toko yoon t'ehel íiwe eja fu káyemi.
- 22 ---Díkin aamo fu ejaañana yite eni i. Arko ñíkini ñijakajak, enii ereyi fe n'eñ'eyemi ti meejaañe.
- 23 Bare arko ñíkini ñijakut, enii ereyi fe n'eñ'eyemi t'ébaani. Arko meejaañe munoto t'awe, t'áami ébaani barebare, efin eyak buñ kahahu ébaani!
- 24 ---Abajut an éeyinie kájeñgin kunahaan bákasuba y'afeeneñ. O kahañu kamañi ake, o yoon kahañu kájeñgin ake. Ariyinaat kajoku t'Atambatun, abe n'arijok yoon ti sírirem.
- 25 ---Inj'ite ho h'eenuun fu: atum'ariyinoor uñu buroñ bu ni siniuun. Atum'ariyinoor uñu doon d'ariware du buñoofu nu búhujo, nu wañ w'ariware wu bisiimo. Buroñ bu biliikutee nu buñoofu bu, eni i yoon eliikutee nu wañ wu, bare me?
- 26 Arijuk bilele bu: búyoosenaariit, búhotukanaariit, bíñañaariit yoon ti ñihindaa doon dite buhooforo. Bare Faafuun eeemo u t'etiir añ'ákuuman bo! Ariliikeelik ne bo?
- 27 Aañ t'aruun ayino fu, naane añ'ayak kayinoor inj'ite te bo fe, káwutiyeñ ti diñgingilis kunak koone kite buroñ bu?
- 28 «Náami inji nañ n'af'ariyinoor inji wañ w'ariware wu bisiimo? Arijondoman ti naane kibandaroofa ku uu kúlooñin: kúrokaariit, kíkikaariit yoon wañ.
- 29 Bare íñje isok fee n'aruun: humuum hite áyi u Salomon, n'ebaj yeene yómbokun i fe, ámusut bisiimo áwari areñ hifeeneñ ti kibandaroofa ku.
- 30 Atambatun af'asiim ii úmiye mahos meeemo mu ti kitaañaat ku, abe kuwaatu mo kásufiee. Buñ b'atuf'asiimuun ahañ diyu ariike, aruun kumuumuun? Háayee, káyilen koonuun kítetia teereñ!

³¹Náami ariraan biyinoor bu uṅu buñofo boonuun, nu búhujo boonuun, nu wañ w'ariware wu bisiimo.

³²Ábuki kéemeyiit ku Atambatun ifi kaṅes buroon bondu bireyi fe. Bare aruun aribabaj Faaf eeemo t'etiir, éemeyie kaanuku arisawulasawulo bo.

³³Arijab ariṅes Jáyi jite Atambatun ni b'ákandijene bu, abe n'aṅ'awunuun buroon bondu fe áriiwutiyeen.

³⁴Náami atum'ariyinoor iṅ'ite hu kuwaatu. Kuwaatu enoṅk yeeyinoor iṅ'ite te yo. Hunak fe ni bakola bite te ho.

Májiye 7

¹---Atum'arijoonan an, kaanuku man Atambatun yooṅ atum'abin ajoonanuun.

²Ábuki fu ti naane aa arijoonan bakaaku t'Atambatun aja fu kaliiku eejoonanuun.

³Buṅ b'ayino fu kajuku kaahos keemo ku ti díkin dite atii, abe aṅ'afinut aṅ'juk egol yeeemo i tu dúuwe du?

⁴Buṅ b'ayino fu kaanio: «Ábin iinuutani kaahos kondu keemo ku ti díkini», abe bare egol eemo fu tu dúuwe du?

⁵Batuuk bondu! Aṅ'ab tíme aṅ'uutan egol yeeemo i ti díkini, n'aṅ'atik áyini kajuku áwariee aṅ'uutano kaahos keemo ku tu doone du.

⁶«Atum'ariwun búkuruk bu buroon beenabe bu. Af'árihin ii, n'iṅi bijendan búwetekeina boonuun beetakouun. Atum'áriifiiten búwurus boonuun tu bufuruka bu. Af'árihin ii, n'iṅi bijendan kakakaroor bo.

⁷---Arilaw, n'aṅ'ariwunee; ariṅes, n'aṅ'aribaj; arikoṅkoṅan, n'aṅ'arifenginee.

⁸Ábuki an fe eelawe, aṅ'awunee; an eeṅese, aṅ'abaj; abe an eekoṅkoṅane, aṅ'áfenginee.

⁹Aañ t'aruun aja fu kawunu añio ejuju kane alawo humburu?

¹⁰Man yooṅ kane alawo asaan, n'awuno fiya doon dúbuunaay?

¹¹Naane árijakaatie i fe, árimoomi kawunu bakañuuun buroon beejake. Náami buṅ bi Faafuun eeemo u t'etiir atuf'áhin ahaṅ diyu ariike, eewun buroon beejake kiṅki kalawo bo?

¹²«Árihin bakaaku buroon b'árimañje bu káhin bija t'aruun. Bondu b'Eluwa yite Moyis ékandijene fu, bija wuwiit wute eyiṅana yite Atambatun fe.

¹³---Arijaas ti karuṅ keeyiite ku! Ábuki karuṅ kite bútowuto bu hiraanu kiṅabajaṅab, éhuhu yeeje i bo yooṅ ejaañajaṅab, abe kiṅki kaṅaas toko kahoojahooj.

¹⁴Bare karuṅ kite buroṅ béehabanaariit bu kiyiitayiit, éhuhu yeeje i bo yooṅ érimarim, abe kiṅki kajuk yo kahoojut.

15---Arinaŋ kikawuun ti kiŋki kajuus kaane boko kaamo eyiŋana yite Atambatun. Inji káneenanoooro naane bimetek, bare tu ñúwejet ñooniin, bindaafaan bééfetie bi kaamo fu.

16Aruun kakeetaniin ti máhinar mooniin. An átujaariit bihemb ti ñisisa, man yooŋ kimaŋgara ti ñisejend.

17Nunukanuk neejake aŋ'abuk miriyaay meejake, bare nunukanuk neejakut aŋ'abuk miriyaay meejakut.

18Nunukanuk neejake ayinaat kabuku miriyaay meejakut, abe nunukanuk neejakut ayinaat kabuku miriyaay meejake.

19Nunukanuk fe neebukut miriyaay meejake, no kafiitíe, abe ni nífiitenee ti sineemak su.

20Náami ti máhinar mooniin t'arija fu kakeetan ejuusa yendu.

21---Káanukiiit huruw fe eenam: «Anahaan u, Anahaan u», aja fu buyooso ti Jáyi jite Atambatun, kane arko taŋ an éehine buroon bi Faafam eeemo u t'etiir ámaŋje bu.

22Hunak hite Kajoonan ku, keehooje kaaniam: «Anahaan u, héyi? Eeman tu huruwu húuwe t'iriyaane fu hirim hite Atambatun, n'irikutoor ne ho sirab, ne ho yooŋ n'irihine fu buroon beehooje beehaŋe ésuk i kikaw, bare me?»

23Náami n'iŋ'ijooŋoor nu boko eeniin: «Ímusutuun kámeysi hikee. Arikambam, aruun kaŋk'árihin wuhoofoor!»

24---Náami an fe eejame báhamin bonde b'isoke bee, abe n'áhin naane isoke i bo, aliikeelik naane an éewasie, eenute enuuf yeene t'elaaliñj.

25Etiir i n'éubin, móhujo mite ejolob i ni míreenjin yo, abe eyam i n'etib ni sembe t'enuuf yendu. Bare eneyut, ábuki esiŋaneesiŋan t'elaaliñj.

26Abe an fe eejame bonde b'isoke bee, abe áhinut naane isoke i bo, aliikeelik n'an eesoŋotee, eenute enuuf yeene ti baaliisiw.

27Etiir i n'éubin, móhujo mite ejolob i ni míreenjin yo, eyam i n'etib ni sembe t'enuuf yendu. Abe n'eny: étumb ébujarooro fe.

28Hi Yesu átibane hu, kéeyemie ku toko kareyi fe ni kajahale ti maliikenar moone mite bítim bu.

29Ábuki aliikenutiin naane émuse yeeniin bakate Eluwa yite Moyis, bare aŋ'aliikeniin ayan faŋ.

Májiye 8

1Hi Yesu áwaneina hu ti hirij hu, bakan keehooje-hooj ni kanabano.

2Náami ake ániine eebaje yafot n'átófin áŋaabeino. N'asaaho éejingitan hágilao abe n'aane: ---Ámuse u, af'ámaŋi, ánooniam káhinu íkoyi.

- ³Yesu n'araaw emoŋio, eegoro abe n'aane: ---Ímaŋamaŋi fu, ákoyi! Toko-toko yooŋ, náami ániine u akuura but ti yafot i.
- ⁴Abe Yesu n'aano: ---Ajamatan jak! Atum'asok bo an fe, bare aja t'asaraha u áawufooro naane aamo i, abe n'áhin kaasarah ki Moyis asoke ku, beekuur ésuk i fe kaanuku ákoyia.
- ⁵Yesu áyemia ti bija buyooso Káfernawom, ake t'eseef ite esulaan i bakate ku Rom n'abin kéefimboor, abe n'áwasiyano
- ⁶aano: ---Ámuse u, ásukateen úuma ondu t'enuuf ásomutasomut. Ayinaat birito, abe ákooki sílaam sómbokun.
- ⁷Yesu n'aano: ---Waaja, iija iritano.
- ⁸Bare aseef ite esulaan i n'aano: ---Ámuse u, inooto ni bakan k'aware ku buyooso tu sunuuf sooniin. Bare waasi, asok hirim hifeeneŋ taŋ, abe ásukateen úuma n'aŋ'ákoyi.
- ⁹Íñje humuumam ibajabaj bakan kéegilanam, in'ijam tu boko, abe abajeebaj yooŋ esulaan k'ígilane, t'íñje t'ifi kajam. In'eene an onde aja, n'aŋ'aja; n'eene áwiyo abin, n'aŋ'abin; abe n'eene ásukateen úuma áhin doon donde, n'aŋ'áhin do.
- ¹⁰Hi Yesu ajame hu kirim kondu, hikawo nu hutoof naane. N'aane keesao ku ti hiñaawu: ---Iisokuun bifeeneŋ bu: ti bakate ku Israyel fe, ímusut kajuku an eebaje káyilen naane konde.
- ¹¹Abe íñje isok fee n'aruun: bakan keehooje kánuutina tánotan fe t'etaam ye, abe boko buñoofu t'afeeneŋ n'Aburaham, n'Isak, ni Sakob ti Jáyi jite Atambatun.
- ¹²Bare keeware ku yéeni káyemi bo káfiitenee tíyaŋ t'ébaani i; boko kayiyu toko, abe ni katakoooro wuŋaan in'i kayiŋat taŋ.
- ¹³Ahaban, n'aane aseef ite esulaan i: ---Ayeet, yala b'áyilene bii, n'abaj bo. Ásukateen u n'ákoyi yooŋ t'ewahatu yendu.
- ¹⁴Yesu n'aja t'enuuf ite Piyeer. N'aŋaabo íñaay ite anaare Piyeer t'ahurusee, bitiba bu te o.
- ¹⁵N'agoro t'emoŋu, bitiba bu yooŋ ni biraan. Anaare u n'arito, abe n'áyemio ti katofotoor.
- ¹⁶H'aamo hu tinendana, ésuk i ni kabino ni bakan keehooje ki sirab sujoke. Ni hirim hoone n'ákutoore fu sirab su, abe n'aritan kéesomute ku fe.
- ¹⁷Iyu i bije fii kaanuku hirim honde h'Esayi ayiŋana ite Atambatun abine hu asok ni hibaj. Aanaan: «Ásikasik te o kátimu kite k'úne, abe n'asejo wúsomut wute w'úne.»
- ¹⁸Yesu ajuka naane hahooja hu húkuuto i, n'aane eriboora yeene: ---Úsik busoona núukan nera.
- ¹⁹Ake t'émuse yite Eluwa yite Moyis n'átófin abe n'aano: ---Ámuse u, íñje káseini ti hiñaawu t'ayak fe bija.

- 20** Yesu n'aano: ---Búlutoon bu bibajabaj wuyeen, bilele bu yooŋ bibajabaj búwuulu. Bare Añi ute Húŋgowulan hu abajut tiŋ t'ayino buhuruso eeyihan enio.
- 21** Ake t'eriboora yeene n'aano: ---Ámuse u, a_wunam bonde: iija, iijab ihok faafam.
- 22** Yesu n'aano: ---Áseinam ti hiñaawu a_wawas keekete ku keehok bakan kooniin keekete ku.
- 23** Yesu n'ájufu tu busoona bu, eriboora yeene ni kájufu yooŋ.
- 24** Kaja kajuku, náami eyam yómbokun étibino toko ti han hu. Kúsuw ku inji kirito, ni kiney tu busoona bu. Yesu t'aŋote.
- 25** Eriboora i ni kátofin kéeniyaro abe ni kaano: ---Anahaan u, a_wram uni! Úne fu kaketu!
- 26** Yesu n'aaniin: ---Inji naŋ n'árikoleyie fu? Káyilen koonuun kítetia teereŋ! Náami eerito, abe n'akamoor t'eyam i ni ti han hu. N'asooñ akoowanee kem.
- 27** Kareyi fe ni kajahale, abe n'inji kaane: ---An buŋ me ondu? Humuum eyam i ejama te o, bija yooŋ han hu fe!
- 28** H'aamo hu Yesu akana han hu, ondu tu músuk mite Egadareniyeŋ i, háyine bákasuba keebaje sirab ni kánuutin tu búlum bu keebin kéefimboor. Inji kátumb káfeti naane, ésuk i kasooñen kákañenaariit kaŋaasu ti bítim bondu.
- 29** Náami keetaŋk t'etiir kaane: ---Añi ite Atambatun, kame baŋka úne? Káhihinoor uni k'abine fu t'ewahatu i ereeŋoorut?
- 30** Náami abajeebaj naane iya kaahaaw kómbokun kite bufuruka tu buhooforo.
- 31** Sirab su nu súwasiyan Yesu seeno: ---Makamu awe kákutoor uni, waasi, kame a_wawas uni iriiyooso ti kaahaaw kite bufuruka bondu.
- 32** Yesu n'aane so hee, sija. Nu súnúutin ti háyine hu, abe nu suyooso tu bufuruka bu. Toko-toko yooŋ, kaahaaw ku kireyi fe ni kíteyin huta hu ti hirij hu kija kútuuso ti han hu. Bufuruka bu nu bumoj bireyi fe.
- 33** Kéeyemie ku ti jíhaaw ju ni katey. Ni kaja ti hikin u hu, abe n'inji kakam beebaje bu, bija yooŋ bite háyine hu keebaje ku yéeni sirab su.
- 34** Náami bakate hikin u hu fe keenaban Yesu. Hi kajuko hu, ni káwasiyano kaano waasi, anuut t'ésuk yeeniin.

Májiye 9

- 1** Yesu n'ájufu tu busoona bu eesooñ éekanin bibin t'ésuk yeeniin.
- 2** Bakaake ni kabino n'ake ániine eeyinaat bija, eehurusee ti kabaŋ. Hi Yesu ajuke hu káyilen kooniin, n'aane ániine eeyinaat u bija: ---Óom, a_wjok alitee. Wuhoofoor wúuwe wuboŋketee.

- ³Náami bakaake t'émuse yite Eluwa yite Moyis n'íñi kaanoor toko: ---Áyin ondu fu ondu ti kálafatin Atambatun!
- ⁴Yesu n'ámeyi kaayinoor kooniin. N'aaniin: ---Inji nañ n'aribaje fu biyinoor bondu beejakut bii ti siheluun?
- ⁵Kame nañ nihañe fu katoofu kasoku tu bonde? Kaanu kite: «Wuhoofoor wúuwe wubonketee», man yooñ: «Arito aaja»?
- ⁶Bare íñje káwufooruun kaanuku Añi ute Húngowulan hu ákooki t'etaam ye sembe site kabonket wuhoofoor. Náami eeene ániine eeyinaat u bija: ---Arito, abe n'ayit kabañ kúuwe aayeet!
- ⁷Ániine u n'arito abe n'ayeet.
- ⁸Hi hahooja hu hujuke hu bondu, ni kákoleyi kareyi fe. N'íñi kasokoroor Atambatun naane awune i kúngowulan ku sembe sondu.
- ⁹Yesu n'anuuat toko eeja. O ti bija bu, n'ajuk ake ániine huruwu hoone Májiye t'ariikee tand'arok t'ásukut u tindi kajaam búhal bu. N'aano: ---Áseinam ti hiñaawu! Májiye n'arito eesao ti hiñaawu.
- ¹⁰Yesu n'áyemi tu buñofo t'enuuf ti Májiye. Keehooje ti kiñki kasa búhal bu, ni bísambañ bu ni kabin keeñofo ne o, n'eriboora yeene.
- ¹¹Efarisiyeñ i kajuka bondu, ni kaane eriboora yeene: ---Inji nañ n'ámuse oonuun añofo fu t'afeeneñ n'esaa yite búhal bu, ni bísambañ bu?
- ¹²Yesu n'ajam. N'ásafiniin aaniin: ---Bakan keemo káasumaayiin kasawuleit asontena. Kéesomute ku kasawuloo fu.
- ¹³Ariliiken kámeyi bonde b'Atambatun asoke bu ti Míkiñjin mu. Aanaan: «Arijak ti bakaaku; bondu b'ímañje fu, bare wusarah wíit.» Ábuki ibinut karuwu bakan keejoore ku, bare bísambañ bu.
- ¹⁴Náami eriboora yite Sambatiis ni kabin ti Yesu abe ni kaano: ---Buñ b'aamo fu uni iñ'iriwoor, Efarisiyeñ i yooñ, abe bare eriboora íiwe káwooraariit?
- ¹⁵Yesu n'aaniin: ---Bakan keeje kamaatu biseño kánooni fíya kátaańian, an eeemo u ti bisayi bu o toko nu boko? Aaa fu! Bare bibin birko, an eeemo u ti bisayi bu karamiee tu sumoñiin. Kónkeyin n'íñi kawoor.
- ¹⁶«An ákiikaariit eres éyeni ti kaawañ kechaane, ábuki eres éyeni i n'eñ'ébuñ kaawañ kihaan ku, abe n'íñi kihan bijeho.
- ¹⁷An yooñ áyunanaariit bunuk bíyeni ti bikeen beehaane. Af'áhin ii, sikeen su buwelejo, abe bunuk bu búyuuso. N'añ'áami sikeen su súbujaa. Aaa! Bunuk bíyeni uñu búyunanee ti bikeen bíyeni: doon fe man dúbujo.»
- ¹⁸Yesu ondu ti kasoku kooniin báhamin bondu, ake t'eseef ite Esuwif i n'ahan áreenjin. N'asaaho éejiñgitan hágila Yesu abe n'aano: ---Ásuñgute úuma aketa memememe; bare abin áasit sumoñii te o, abe n'añ'aron.

- 19** Yesu n'arito, abe ni kasao ti hiñaawu, akina n'eriboora yeene.
- 20** Ake anaare ámoomi toko, emito yendu sumoŋu nu súsuba aŋ'ahalan dómbokun. N'aane ni hikawo: «If'íyini kagoru wañ wute Yesu kep, íñje kákoyi.» Náami eetof inde hiñaawio, abe n'agor balis bite wañ woone.
- 22** Yesu n'aweteko, n'ajuko abe n'aane: ---Waay, ajok alitee! Káyilen kúuwe kíkineŋa n'ákoyi. T'ewahatu yendu yooŋ anaare u n'ákoyi.
- 23** Hi Yesu areeŋe hu t'enuuf ite aseef u, n'ajuk esoka yite ti kiñŋeŋ ku káafarein bija ehok, hahooja hu ti kalolobool.
- 24** N'aane: ---Arinuut, ábuki ásuŋgute u aketut, am aŋote barebare. Ésuk i n'ésuwo.
- 25** H'aamo hu kanuutana hahooja hu, Yesu n'ayooso t'enuuf i, abe n'ajok emoŋu yite ásuŋgute u. Ásuŋgute u n'arito.
- 26** Bondu ni bijamo tu búruk bite bu ne bo fe.
- 27** Hi Yesu anuute hu toko éeyemi ti bija bu, háyine bákasuba kéefuume ni kasao ti hiñaawu, iŋi kakaro katanŋk t'etiir kaane: ---Añi Dafit, ayubiyen uni!
- 28** Yesu ayoosaa t'enuuf i, kéefuume ku ni katof kaloho. N'aaniin: ---Bukuuruunkuur kaanuku íyinooniun káhinu ariiŋuk? Ni kaano: ---Hee, Ámuse u.
- 29** Náami Yesu eegoriin ti ñíkin abe n'aaniin: ---Bibaj naane áriyilene i bo!
- 30** Náami ñíkiniin ñíyinia kajuku. Yesu n'áhaminiin ayan aaniin: ---Arijamatan jak, atum'arisok bo an.
- 31** Bare kanuuta kep, ni kasok bite bu Yesu tu búruk bite bu ne bo fe.
- 32** Yesu n'eriboora yeene ti kanuutu ku, bakan ni kabin te o n'ake ániine eeyinaat báhamin, ábuki erab ejokojok.
- 33** Yesu n'ákutoor erab i, abe ámuuma u n'áhamin. Hahooja hu fe ni hijahale dómbokun abe n'iŋi kaane: ---Bondu búmusut kabaju t'Israyel!
- 34** Bare Efarisiyeŋ i ni kafin kaane: ---Ti sembe site Setani áyi ite sirab su t'af'ákutoor sirab su!
- 35** Yesu n'añaahoor ti kikin u kireyi fe, aŋ'aliiken ésuk i ti ñáalawum ñu, n'awaare Hirim Heetoofe hu hite Jáyi jite Atambatun, abe n'aritan bakate wúsomut wánowan, ni kéetime ku fe.
- 36** H'ajuke hu hahooja hu, n'átumb fu ayubiyeniin naane, ábuki siheliin sibebut, abe kámeyiit naane kaja i, naane bíkarniina beebajut ahaawa.
- 37** Náami eeene eriboora yeene: ---Éhotukan i ehahahah, bare éhotukana i kafamut.
- 38** Arilaw ate múwañiin mu man n'áwutiyen bakan keebin kéehotukano.

Májiye 10

- ¹Yesu n'aruw eriboora yeene sumoŋu ni bákasuba ku, abe n'awuniin sembe site kákutoor sirab, ni karitan yooŋ bakate wúsomut wánowan, ni kéetime ku fe.
- ²Kuruwu kite epotor i sumoŋu ni bákasuba ku konde: átiyar u, Simoŋ (ii kaane Piyeer) n'at'o Andere; Saakiin n'at'o Saaŋ biñi bite Sebede;
- ³Filip ni Bartelemi; Taamas ni Májiye, asaa ite búhal bu; Saak añi ite Alfe, ni Tade;
- ⁴Simoŋ (akina, boko kaamo fu t'étuum i iŋ'ite ésuk yeeniin), nu Suda Iskariyot, eeja u kajooohen Yesu.
- ⁵Yesu n'aboñ háyine hu sumoŋu ni bákasuba kondu. Hirim honde h'asaaniin fu: --- Atum'arija tu búruk bite keenotoo ku Esuwif, abe atum'arija yooŋ ti kikin u kite Samari.
- ⁶Arija kep ti bakate ku Israyel keemo ku naane bíkarniina béetowutee.
- ⁷Aŋ'arikaro ariwaare ariene: «Jáyi jite Atambatun júlohenno!»
- ⁸Ariritan kéesomute ku ni keekete ku, árihin keebaje ku yafot i kéekoyi, árikutoor yooŋ sirab su. Aribabajaj t'arijooohenut, ariwun yooŋ abe atum'árikandijen bajaam.
- ⁹Atum'arija ni sírirem tu kuboote koonuun;
- ¹⁰atum'arija ni kisaakos, man yooŋ nu wújufa wúsuba, ni sikaku, nu kútaŋkaru; ábuki aroka awarawar kasaanee buñoofó boone.
- ¹¹«Hikinu fe h'ariyak buyooso te ho, arijab árikandijen aañ áyiniun fu kajoku áwariee, abe atum'arikañj t'ake bija naane ariyak i kanuutu ti hikinu hu.
- ¹²Af'áriyemi tu buyooso t'enuuf yeene, ariene: "Káasuumaay kibaj.»
- ¹³Ifi kajokuun áwariee, kañaanu koonuun kite káasuumaay ku kajoku. Bare if'iti kajokuun áwariee, arinuutan kañaanu koonuun.
- ¹⁴Af'ariyooso t'enuuf man yooŋ ti hikinu, abe ni kateñeko kajokuun áwariee man yooŋ kajamatanuun, arinuut toko, abe n'arihaŋk hafor heemo hu tu wuwotuun.
- ¹⁵Iisokuun bifeeneŋ bu: hunak h'Atambatun aja hu Kajoonan te ho, sílaam site bakate ti hikinu hondu kahaŋu site bakate ku Sodom nu Gomoor.
- ¹⁶---Arijamatan, iiboñuun naane bíkarniina t'etut bindaafaan bu. Áriwasiyoor naane ñuroon ñu, abe n'árineeni naane kúleebaan ku.
- ¹⁷Arinaŋ kikawuun t'ésuk i. Ábuki bakan kajokuun kaanuku keeja keejoonanuun. Aruun kámiñiee kikarawas ti ñáalawum ñite ñ'úne.
- ¹⁸Boko kañakuun kaja kasaan eseef i ni bákayi ku uŋu húuma hu. Iyu, n'aŋ'aribaj bítim ariiseede bifeeneŋ bu t'íñje, tu buhoonjiin ni bakaaku yooŋ keenotoo ku Esuwif.
- ¹⁹Ifi kajokuun kaja kasaan eseef i kaanuku keejoonanuun, atum'arijahale ti b'arija bu kasoku, man yooŋ naane arija i káhamin. Kirim k'ariyak ku kasoku fe, aruun káwufooree ko t'ewahatu yendu.

- 20 Ábuki kirim k'arija ku kasoku iti káyemi koonuun, bare kite Búwejet bite bu Faafuun.
- 21 «Bakan kásiku bakatiin kasaan eseef i kayool. Sifaaf su yooŋ, iyu i kaja fu ni bakañiin. Biñi bu kárahanna ti sifaafiin ni síñaayiin, abe boko kásikiin kasaan bakan kayool.
- 22 Éasuk i fe kahuufuuun uŋu húuma hu. Bare an eeja u kajoku alit tip bija tu hunak hiraanu hu, Atambatun kafakano.
- 23 Ifi káhihinooruun ti heeche hikinuu, aritey bija ti hike. Iisokuun bifeeneŋ bu: Añi ute Húŋgowulan hu bibin t'áritumboorut arihaban kawaare koonuun tu búruk bite Israyel bireyi fe.
- 24 «Abajut aliikena eehaŋe ámuse oone; abajut yooŋ aroka eehaŋe aseef oone.
- 25 Aliikena awarawar káhinu éeyemi naane ámuse oone, aroka u man n'áyemi naane aseef oone. Éasuk i ifi kaja ayak abin áami kaana ate enuuf i Belsebul, buŋ fiya bi kaja fu karuwu bakate ku t'enuuf yeene?
- 26 ---Náami atum'árikoleyi kiŋki kasok t'aruun! Béenuusee bu bireyi fe kajukiee, abe beesokutee bu yooŋ kámeyiee.
- 27 Bimb'isokuun t'ébaani i, arisok bo mijiniŋga raŋgaw; bamb'arijiisane yooŋ, ariyiŋan bo ti sifiñjan su.
- 28 Atum'árikoleyi kiŋki kayool eni i, abe kayinaat kayoolu yaan i. Ho húkoyie árikoleyi Atambatun eeemo u áyinooni kábuju eni i ni yaan i sambuun.
- 29 Eeman kereŋ míndiri músuba uŋu mujoohenee érirem? Abe bare mayet afeeneŋ te mo akete ti Faafuun aanut hee.
- 30 Aruun bare, humuum wan woonuun wufineefin.
- 31 Náami atum'árikoleyi: t'Atambatun, arihaŋahaŋ fuf bíndiri úkaan!
- 32 ---An af'ásiiŋoorein n'íñje tu buhoonju éasuk i, íñje yooŋ bísiŋooreina ne o hágila Faafam eeemo u t'etiir.
- 33 Bare an af'ateñekaam tu buhoonju éasuk i, íñje yooŋ biteñekoo hágila Faafam eeemo u t'etiir.
- 34 ---Atum'ariene man kaajamoor k'ibine fu ne ko t'etaam ye i? Káajamooriit k'ibine fu ne ko, bare kábura.
- 35 Ibinabin káwaajinoor ahaawa ni faafo, ásuŋgute n'íñaayo, anaare n'íñaay ite áyino.
- 36 Ebuke yeenuun kaja fu káyemi enatoora yeenuun.
- 37 «An af'amaŋi faafo man yooŋ íñaayo ahaŋ naane ámaŋiam i, ayinaat káyemi ariboora úuma. An n'amaŋi ahaawa oone, man yooŋ ásuŋgute oone ahaŋ naane ámaŋiam i, ayinaat káyemi ariboora úuma.

³⁸An eekandeit ekuruwa yeene abe n'áseinam ti hiñaawu, ayinaat káyemi ariboora úuma.

³⁹An af'ámañi kafakan síhiinio, o bútowuto. An n'afin aket uñu húuma hu, o karoñu.

⁴⁰---An af'ajokuun áwariee, íñje a ajoke fu áwariee; abe an eejokam áwariee, an éeboñinam u a ajoke fu áwariee.

⁴¹An af'ajok áwariee ayiñana ite Atambatun añarkeyi naane Atambatun áboñino, o kasiibanee naane ayiñana ite Atambatun. Abe an n'ajok áwariee an éejube añarkeyi naane an ondu ájubajub, o kasiibanee naane an éejube.

⁴²Iisokuun bifeeneñ bu: an af'ajok áwariee ake t'eraan i ti kéeyilene ku t'íñje, hutoof ekot efeeneñ ite móhujo y'awuno éhujo añarkeyi naane akina ariboora úuma, Atambatun kasiibano.

Májiye 11

¹Hi Yesu ahabane hu kasoku kite bonde eriboora yeene sumoñu ni bákasuba ku, n'anuut toko eeja ti kikinuu keemo ku ne bo, añ'aliiken ésuk i abe n'awaareiin.

²Sambatiis t'ekulu i, n'ajam buroon bi Kiris bamb'áhin. N'aboñ bakaake t'eriboora yeene te o

³kaanuku kéekandijeno kaano: ---Awe me aamo fu an eeware u bibin, man yooñ iriwarawar kanahan ake?

⁴Yesu n'ásafiniin aaniin: ---Arija arisok Saañ b'arijame bu ni b'arijoke bu:

⁵kéefuume ku kasiña kajuk, keeyinaat ku bija káyinia bija, ki yafot i ejoke ku kákoyia, bútuut bu bisiña bijam, keekete ku inñi karitane t'eket i, abe keebajut ku doon fe inñi kajamatan Hirim Heetoofe hu.

⁶Atoof t'an at'awas káyilen k'abaje ku t'íñje!

⁷H'eriboora yite Saañ kaje hu, Yesu n'asok hahooja hu bite bu Saañ. N'aaniin: ---Nañ n'arije fu bajuk bu t'eramba i? Yariyoon y'ámeyie kaanuku eyam i katibu, n'eñ'eyoñoñanooro? Aaa fu!

⁸Náami aañ arije fu bajuk bu? An eesiimee wañ wéewarie? Kiñki kasiimo bare wañ wéewarie, inñi kakin tu sunuuf séewarie naane site bakan kómbokun ku.

⁹Náami aañ arije fu bajuk bu? Eeman ayiñana ite Atambatun? Hee fu, íñje isok fee n'aruun, abe ahañahañ yooñ ayiñana ite Atambatun.

¹⁰Ábuki Saañ aamo fu an i kasoke u ti Mikiñjin mu kaane: «Arijamatan! Íñje Atambatun, íñje káboñina ayiñana úuma éegilani toko, eeja eefarei bítim bu.»

¹¹Yesu n'asooñ aaniin: ---Iisokuun bifeeneñ bu: tu kúñgowulan kéewuwina ku fe, abajut an eereñe Sambatiis. Bare an eehañe u fe káteti ti Jáyi jite Atambatun ahañahañ Saañ.

- ¹²Huta hu Sambatiis aŋ'aja abin bija t'úmiye, Jáyi jite Atambatun jondu ti kajuku kúnuur, abe kiŋki káhin ni sembe kásike fu jo.
- ¹³Eyiŋana yite Atambatun nu Moyis fe t'Eluwa i kasokasok mite Jáyi jite Atambatun bija naane Saaŋ abine i.
- ¹⁴Abe af'árimaŋi, n'aŋ'áriyilenam: Saaŋ aamo fu Eli, eesokee u kaanuku awarawar bibin.
- ¹⁵Arko aribabajabaj wúkondin, árinandin naŋ n'isoke fu!
- ¹⁶«Te naŋ fiya t'íyinie fu kaliiku bakate ku hahiye? Kámoomi naane biñi keeriikee t'efiñjan i, bokonde iŋi kataŋk kaane bakaaku:
- ¹⁷"Ti biseño bu íriyifayif, bare ariyokoñut! N'íriyiyin hiketu, bare ariyiyut!"
- ¹⁸Ábuki Saaŋ abinabin, áñoofaariit atoofee, áhujaariit yooŋ ehob; ésuk i ni kaane: "Jaa, ákooki fu erab!"
- ¹⁹Añi ute Húŋgowulan hu n'abin, aŋ'añoofa abe n'áhujo, ni kaane: "Áriheelin t'áyin ondu! Buñoofa taŋ n'éwusan! Esaa yite búhal bu ni bísambaŋ bu kaamo fu bákawiyo!" Bare káwasi kite Atambatun, tu burok boone beejake bu t'ifi kikeetanee."
- ²⁰Yesu n'áyemi ti kawatan bakate ti kikinú ku t'ahaŋe du káhinu buroon beehaŋe bu ésuk i kikaw, ábuki kawasut kinij kooniin keejakut ku.
- ²¹N'aane: ---Átaaŋi t'aruun bakate ku Korasen! Átaaŋi yooŋ t'aruun bakate ku Betsayida! Ábuki fu arko yéeni béehinee bu t'aruun beejahaluun bu, Tiir ni Sidon ti bíhinee fu, bare afiyee naane bakate ku bo kasiimee i kisaaku, abe ni kahorotanooro hábumba, kéewufoor kaanuku kawatanooora wuhoofoor wooniin.
- ²²Iŋ'ite ho h'isok fee n'aruun: hunak h'Atambatun aja hu Kajoonan te ho, sílaam soonuun kahaŋu site su bakate ku Tiir ni Sidon.
- ²³Aruun me bakate ku Káfernawom, arienaan man aruun kayitíe t'etiir bufor bu? Aaa! Aruun káfiitenee sambuun. Ábuki fu arko béehinee bu t'aruun beejahaluun bu, Sodom ti bíhinee fu, hikinú hondu n'uŋu huroŋ yéeni bija tu hunak hite úmiye.
- ²⁴Iŋ'ite ho h'isok fee n'aruun: hunak h'Atambatun aja hu Kajoonan te ho, sílaam soonuun kahaŋu site su Sodom.
- ²⁵Tu kunak kondú Yesu n'aane: ---Faafa, Atemit ite bufor bu n'etaam i, íñj'endu ti kaanii eyeehen naane áwufuore i kéemeyiit ku doon fe múniyo m'ánuuse mu bakan kéewesinatee ku, ni kéewuwe ku.
- ²⁶Hee Faafa, ho hutoofi ni bija iyu.
- ²⁷Abe n'aane kéeyemie ku toko: ---Faafam anaŋanaŋ buroon bu fe tu sumoŋiam. An ámeyíit íñj'eemo fu aañ, íñje eemo u Añi u, bare Faaf u ámoomi. An yooŋ ámeyíit Faaf u aamo fu aañ, bare ímoomi, íñje Añi u; abe k'ijifane ku yooŋ kaanuku íwufuoriino kámoomi.

28«Aribin t'íñje aruun fe kéelaame ku abe n'ariniñan, n'ij'íyihinanuun.

29Arijam t'íñje, abe n'ariwasam íwuforooruun, ábuki íneenaneeni abe ij'ímuñ yooñ; n'añ'ariyih.

30Ábuki b'ija bu kaliiken koonuun, bítaañiit, abe b'ija bu kasejan koonuun, biniñut.»

Májiye 12

1Tu kunak konu, t'erimaas ite Esuwif i, Yesu n'añaas ti kitaañaat ku ti kawañe dike doon añ'ajuk kite maanu. Eriboora yeene bujoñjol tu boko; n'ijñi kahat te do keeteñ.

2Bakaake t'Efarisiyeñ i kajuka bondu, ni kaane Yesu: ---Áheelin fee, eriboora íwe bokondu ti káhinu doon d'Eluwa yite y'úne eteñekee du an áhin tu hunak hite erimaas i!

3Yesu n'aaniin: ---Eeman kereñ arijañgajaña bi Dafit áhine bu, akina ni bakano, hu bujoñjol bujokiin hu?

4Ayoosayooso t'Anuuf ite Káafimboor ku, éeyitin kumburu keebelee ku bija t'Atambatun, abe n'ateñ, akina ni bakan koone. Abe bare t'Eluwa yite y'úne, kawarut ko yéeni kateñu. Esaraha i tañ kaware fu ko kateñu.

5Man yooñ arijañgeit t'Eluwa yite Moyis kaanuku erimaas-rimaas fe, esaraha i t'Enuuf ite Atambatun, naane ii karok toko fe, katina t'Eluwa i, bare Atambatun ajokut bo kaahoor?

6Íñje isok fee n'aruun: abajeabaj diye doon dehañe Enuuf ite Atambatun!

7Kane árinandin yéeni bonde b'Atambatun asoke bu ti Míkiñjin mu aane: «Arijak ti bakaaku; bondu b'ímañje fu, bare wusarah wíiit», man ariwatan bokonde keetinut ku.

8Ábuki Añi ute Húñgowulan hu akino fu erimaas i.

9Yesu anuuta toko, n'ayooso ti bike ti ñáalawum ñooniin.

10Ake ániine ámoomi toko, emoñio étimatim. Kéeyemie ku toko ni kámañi katinan Yesu. Ni kákandijeno kaano: ---Eluwa yite y'úne ewunawun an karitan ásomuta t'erimaas i?

11Yesu n'aaniin: ---Arko ake t'aruun abaje fee ékarniina efeeneñ, abe n'eny ti kaayeen kéesulie tu hunak hite erimaas i, buñ b'aja fu? At'aja ajok yo ánuutann?

12Abe húñgowulan ahañahañ ékarniina fuf! Náami Eluwa yite y'úne ewunawun an káhinu meejake t'erimaas i.

13Náami eeene ániine u: ---Araaw emoñii. Ániine u n'araaw yo, náami ékoyia, ebatikaa naane hítiyar hu, yéeyemi naane yaayu.

14Efarisiyeñ i kéeyemie ku toko ni kánuutin, abe ni kajukoor keejuk naane kaja i káhinu keeyool Yesu.

- 15**Hi Yesu ajame hu bondu, n'anuuut toko. Bakan keehooje-hooj ni kasao ti hiñaawu. N'aritan kéesomute ku fe,
- 16**abe n'áhaminiin ayan fañ, aaniin itim kasok an akina aamo fu aañ.
- 17**Iyu i bije fii kaanuku hirim honde h'Esayi ayiñana ite Atambatun asoke hu heebaj. Aanaan:
- 18**«Atambatun aane: an onde af'áhin naane isoke i, akina i ijifane fu, o i ímanje fu, te o ti hikawam hutoofe fu. Íñje kahoojano nu Búwejet búuma, abe o káwufoor bakate t'etaam i fe bítim beejake bu.
- 19**At'ajeeñoor n'an, abe at'ayit kaajio t'etiir, at'áwuforooro ti sifiñjan su.
- 20**At'afiit yariyoon yeeleebee, at'ahok yooñ ejaañana yeelohene kaketu. Iyu a aja fu ayak abin áami b'ímanje bu bisiñjaa;
- 21**abe kéemeyiitam ku fe kanañu eyakar yeeniin te o.”
- 22**Bakan ni kabin ti Yesu n'ake ániine éefuume, ayinaat yooñ báhamin, ábuki erab ejokojok. Yesu n'áhino éekoyi ayak añ'áhamin abe n'añ'ajuk.
- 23**Hahooja hu fe ni hijahale, abe n'iñi kaane: ---Añi Dafit fíya?
- 24**Bare Efarisiyeñ i kajama bondu ni kaane: ---Jaa! Ti sembe site fu Belsebul, áyi ite sirab su t'áyin ondu af'ákutoor sirab su.
- 25**Bare Yesu ámoomi béeyemie bu ti kikawiin. N'aaniin: ---Bakate t'ésuk efeeneñ ifi kayawoor, ésuk yendu búbujo. Bakate ti hikin u hifeeneñ, man yooñ butoñ bifeeneñ ifi kayawoor, boko bihabano.
- 26**Setani af'ákutoor doon d'akino, n'añ'áami fu ásokumooraa. Jáyi joone fíya hite te jo man hihabano?
- 27**Ariene íñje iñ'íkutoor sirab su añarkeyi naane Belsebul awunam fu sembe su. Kame bakan koonuun, ti sembe site aañ t'ifi kákutoor so? Boko kumuumiin káwufooruun kaanuku arikoonut!
- 28**Bare naane aamo i Búwejet bite Atambatun buwunam fu sembe site kákutoor sirab su, Jáyi joone kame jíreeñinuun.
- 29**«An ayinaat buyooso t'enuuf ite an eebaje sembe éekuwato, t'ajabut afaak an ondu ite sembe su. Ajendano kafaaku, n'atik áyini kákuwat doon deemo toko fe.
- 30**«An éesiiñooreinoot n'íñje, an ondu ásokumam; abe an éeyokunanutam iriikuukan, an ondu ayisaloolana.
- 31**Iñ'ite ho h'isok fee n'aruun: Atambatun áyinooni kabonket ésuk i wuhoofoor wooniin, ni naane kayako i fe kálafatin. Bare an eeyak u kálafatin Búwejet Beenabe bu, at'abonketee.

³²An af'asok t'Añi ute Húngowulan hu, áyinoonie kabonket; bare an n'asok tu Búwejet Beenabe bu, at'abonketee úmiye, at'abonketee yooŋ kuwaatu kane Atambatun asiŋan Jáyi joone.

³³---Ariliik tu nunukanuk neejake: miriyaay mite te no iŋi mijak; nunukanuk neejakut, miriyaay mite te no míjakaariit. Nunukanuk aŋ'akeetanee ti miriyaay mite te no.

³⁴Ñuroon ñondu! Buŋ b'ariyino fu káhamin atoofee, abe bare arijakut? Ábuki fu butum af'ánuutann beemo bu tu búwejet bu.

³⁵Húngowulan heejake aŋ'asok buroon beejake aŋarkeyi naane búwejet boone bukuurakuur. Bare húngowulan heejakut aŋ'asok buroon beejakut aŋarkeyi naane búwejet boone bukuurut.

³⁶Íŋje isok fee n'aruun: hunak h'Atambatun aja hu Kajoonan te ho, huruw fe kakamu Atambatun iŋi naŋ n'asoke fu kirim k'awarut ku yéeni kasoku.

³⁷Ábuki ti kirim kúuwe t'ayak fu kajoonanee: man aw'ondu t'ekooŋ, man yooŋ anooto t'ekooŋ.

³⁸Náami bakaake t'émuse yite Eluwa yite Moyis, ni bakaake t'Efarisiyeŋ i ni kaane Yesu: ---Ámuse u, írimaŋamaŋi áhin bike beehaje uni kikaw, beekuuri uni kaanuku Atambatun áboñini fu.

³⁹Yesu n'aaniin: ---Aruun bakate ku hahiye arijakut, áriwungawung yooŋ Atambatun kiñaawu, abe bare n'árimaŋi kajuku beehajuun kikaw. Bare at'áriwufuoree mayet bifeeneŋ, kane arko taŋ beebaje bu Sonas ayiŋana ite Atambatun.

⁴⁰Ábuki naane Sonas abaje i kunak kíhaaji lám ti har hite asaan ómbokun, iyu yooŋ a Añi ute Húngowulan hu aja fu kahokiee, eebaj kunak kíhaaji t'etaam i.

⁴¹Hunak h'Atambatun aja hu Kajoonan ésuk i, bakate ku Niniif bisiŋo kajooŋoor n'aruun bakate ku hahiye keetinanuun. Ábuki kawatanoorawatanoro wuhoofoor wooniin hi kajame hu bu Sonas awaareiin bu; abe bare arijuk, abajeebaj diye bike beehaje Sonas!

⁴²Hunak h'Atambatun aja hu Kajoonan ésuk i, anaare éeyemiaanie u aseef ite Saba bisiŋo ajoŋoor n'aruun bakate ku hahiye eetinanuun. Ábuki fu abinabina ánuutin t'akambe-kamb, bibin kajamu naane Salomoŋ áwesinatee i; abe bare arijuk, abajeebaj diye bike beehaje Salomoŋ!

⁴³---Erab ef'enuutanee t'an, eŋ'ehiilool t'eramba i tu móhujo munooto du, kaŋesu t'eware du kakinu. Arko ebajut,

⁴⁴n'eŋ'eyinoor eene: «Iibatuko t'enuuf íima t'ínuutina du.» N'eŋ'ebatuko, abe n'eŋ'eŋaabo enuuf i fuufu te yo, káafeewinee, abe n'éhinee áwari fe.

⁴⁵Náami n'eŋ'eja éruwin sike sirab seemo hutok nu súsuba seehaje yo kánafut. N'eŋ'ébatikein ne so, seekin toko sireyi fe. Sílaam s'an ondu aja su kajuku, so kahaŋu sítiyar su. Iyu yooŋ i bija fu káyemi ni bakate ku hahiye keejakut ku.

⁴⁶Yesu ondu ti báhamin bondu ni hahooja hu, bakat'o n'íñaayo ni káreejin, abe ni kásiingein tíyaŋ keeboñ boone.

⁴⁷Ake n'aano: ---Ajam fee, íñaayi ni bakatii bokondu tíyaŋ, kaane t'awe ti kabine.

⁴⁸Yesu n'ásafino aano: ---Aañ aamo fu íñaayam? Aañiin kaamo fu bakat'am?

⁴⁹Ahaban, n'añoŋ t'eriboora yeene abe n'aane: ---Áriheelin, íñaayam ni bakat'am bokonde!

⁵⁰An aa áhin bi Faafam eeemo u t'etiir ámaŋje bu, an ondu aamo fu at'am, ániinam, n'íñaayam toko.

Májiye 13

¹Hunak hondu hoho, Yesu n'ánuutin t'enuuf i, abe n'aja ariiko ti katafa kite han hite Gálile kaanuku eeliiken ésuk i.

²Bakan keehooje-hooj ni kátumb kákuuto, asooñen n'ájufu tu busoona eeriiko te bo. Ésuk i n'éyemi t'etiir t'asuuje du.

³N'asokiin toko buroon úkaan, abe aŋ'akolofan báhamin bu. N'aaniin: ---Abajeebaj ake ániine eeje muwiis.

⁴Ondu ti káfiiten ku, sike sinawaay ni siney ti ñijinu ñu. Bilele bu ni bibin beeher so fe.

⁵Sike ni siney t'arkee bilaaliñj. Baaliisiw bu buhoojut toko. Memee jab náami wúnuutino, ábuki baaliisiw bu t'etiir wo bifamut.

⁶Bare taanak tu tírabino, nu túsuf maanu wu abe nu wusay, ábuki ñuyoot ñu ñijeit akambee.

⁷Sike ni siney t'arkee esisa. Esisa i n'élooñin ne wo y'afeeneŋ, abe n'ebuuf wo.

⁸Sike ni siney t'etaam yeejake i. Maanu nu wubukoor: kifeeneŋ n'iji kibaj bajal beereŋe téemeer, kike beereŋe bakan bákahaaji, kike butuman nu sumoŋu.

⁹Abe n'áwutiyeen aane: ---Arko aribajabaj wúkondin, árinandin naŋ n'isoke fu!

¹⁰Eriboora i ni kátofin ti Yesu, abe ni kákandijeno kaano: ---Inji naŋ n'af'áhaminiin akolofan?

¹¹Yesu n'aaniin: ---Aruun k'Atambatun áhine fu áriimeyi béenuusee bite ti Jáyi joone, bare áhinut bo bokondu.

¹²Ábuki an eebaje, o káwutiyeene ahaŋ doon d'abaje du, ebaj i yeeheek te o. Bare an éetumbut u abaj, humuum diŋgiŋgilis d'abaje du karamiee.

¹³In'ite ho h'if'íhaminiin ikolofan, ábuki iŋi káheelin, bare kájukaariit, iŋi kajam, bare kájokaariit.

- 14**Iyu i bije fii tu boko kaanuku bonde b'Esayi ayiɲana ite Atambatun asoke bu beebaj. Aanaan: «Íñje Atambatun eene: bakate ku hahiye kajamu jak, bare iti kajok; boko káheelin féet, bare iti kajuk.
- 15**Ábuki kayangayang aa kikaw, in'ite ho hu ñúwejet ñooniin ñínandinaariit fu; kalofalof wúkondiniin, kaanuku utum'uɲu wujam; kaɲotaɲot ñíkiniiin, kaanuku itim'iɲi ñujuk. Káhinahin ii kaanuku itim kabin káwungán inde íñje, íhiniin kéekeyi.”
- 16**«Bare aruun, kikawuun kutoofatoof, ábuki ñíkinuun uɲu ñujuk, wúkondinuun uɲu wujam!
- 17**Iisokuun bifeeneɲ bu: keehooje t'eyiɲana yite Atambatun, ni bakan kéejube kámaɲaanaamaɲaani kajuku bamb'arijuk iye, bare kajukut bo. Ni kámaɲi yooɲ kajamu bamb'arijam iye, bare kajamut bo.
- 18**---Aruun arijam iihatuun b'ikolofane bu bite an eeemo u tu muwiis mu.
- 19**Kiɲki kajam mite Jáyi jite Atambatun abe kájokaariit naane mije i, kámoomi naane ñijinu ñu ti sinawaay su sineye du. Setani n'aɲ'abin eenuutan doon deenawee du ti siheliin.
- 20**Bakaaku kámoomi naane t'arkee du bilaaliñj ti sinawaay su sineye du. Ifi kajam hirim hu kep, toko-toko yooɲ n'iɲi kajok ho atoof.
- 21**Bare híbajaariit ñuyoot ti siheliin, náami kájokaariit ho afiyee. Bakola ifi bibin kep, man yooɲ sílaam in'ite hirim hite Atambatun, n'iɲi kawasan káyilen kooniin.
- 22**Bakaaku kámoomi naane sinawaay seeneye su t'arkee du esisa. Boko kaamo fu kiɲki kajam hirim hu jak. Bare biyinoor bite t'etaam ye, ni sírirem sunsu subuut iye, bondu uɲu bubuuf ho, abe utu hubukoor.
- 23**Bakaaku kámoomi naane sinawaay seeneye su t'etaam yeejake i. Boko kaamo fu kiɲki kajam hirim hu, abe n'iɲi kajok naane hije i. N'iɲi kabukoor miriyaay, bakaake meereɲe téemeer, bakaake bakan bákahaaji, bakaake butuman nu sumoɲu.
- 24**Yesu n'asooñ asokiin bike beekolofanee: ---Jáyi jite Atambatun júmoomi naane an ewwiise hitaɲaat hoone.
- 25**Ésuk i kaɲota, anatoora oone n'abin áreenjin, n'áfiiten sinawaay site husuwa t'ániine u awiise du, abe n'aja.
- 26**Maanu wu wúhaatino ayak abin áami wubukoora, náami yooɲ husuwa hondu.
- 27**Kiɲki karok bija t'ate múwañiin mu ni kabin, káreenjin ni kaano: «Óom, maanu w'awiise fu ti hitaɲaat húuwe; kame náami husuwa heemo haa toko héenuutin diin?”
- 28**N'aaniin: «Anatoora áhine fii.» Ni kaano: «Ámaɲamaɲi irija iriwat ho?”
- 29**N'aaniin: «Aaa, ábuki af'ariwat ho, n'aɲ'arijendan yooɲ kawatu maanu.

³⁰Ariwas ho heehaat t'afeeneŋ ni maanu ayak abin áami éhotukan i ereeŋa. Kónkeyin, n'in'eene éhotukana i kajab kanuutan husuwa hu, abe ni kakob ho héesufee. Kahaban, ni káhotukan, abe ni kayoosan maanu ti níhindaá núuma.”

³¹Yesu n'asooñ asokiin beekolofanee bonde: ---Jáyi jite Atambatun júmoomi naane afeeneŋ ti sinawaay site emutard, a an ayite eenawo t'etool yeene.

³²Sinawaay sondu sihaŋe káteti site t'etaam ye fe. Bare af'áhaatin, o kahaŋu maamu munukanuk fe. O káhinu nunukanuk, humuum bilele bu bibin béewuul ti biland boone.

³³Yesu n'asooñ asokiin beekolofanee bonde: ---Jáyi jite Atambatun júmoomi naane élefir, y'anaare ásike éegiilool n'éfariŋ ti hibeñuwar heehooje ayak abin áami ereyi fe ékundufuloolaa.

³⁴Bondu fe, Yesu asokasok bo hahooja hu ti báhamin beekolofanee. Áliikenaariitiin doon fe t'akolofanut.

³⁵Iyu i bije fii kaanuku hirim honde h'ayiŋana ite Atambatun abine hu asok ni hibaj. Aanaan: «Íñje káhaminiin ikolofan, Íñje káwufooriin béenuusee bu huta h'etaam i eŋ'ebin éwuwanee.”

³⁶Yesu n'awas hahooja hu, abe n'aja t'enuuf i. Eriboora yeene ni kátofin abe ni kaano: ---Ahat uni b'akolofane bu bite husuwa hu ti hitaŋaŋaat hu.

³⁷N'aaniin: ---An u eewiise u maanu aamo fu Añi ute Húŋgowulan hu;

³⁸hitaŋaŋaat hu heemo fu aduna i; sinawaay su seemo fu bakate ku ti Jáyi jite Atambatun; husuwa hu heemo fu bakate ku Setani;³⁹anatoora u éefiitene u sinawaay site husuwa hu aamo fu Setani; éhotukan i eemo fu kamoosen kite etaam i; éhotukana i kaamo fu emalaka i.

⁴⁰Naane husuwa aa awatee héesufee, iyu yooŋ i bija fu káyemi ti kamoosen kite etaam i:

⁴¹Añi ute Húŋgowulan hu kaboñu emalaka yeene keenuutan ti Jáyi joone ésuk i fe kiŋki kaneyan bakaaku tu wuhoofoor, ni kéenijaariit ku ajakee,

⁴²abe ni káfiiteniin ti sineemak seeyane su. Boko kayiyu toko, abe ni katakoooro wuŋaan inji kayiŋat taŋ.

⁴³Náami kéejube ku kasilan naane taanak tu ti Jáyi jite ju Faafiin. Arko aribabajabaj wúkondin, árinandin naŋ n'isoke fu!

⁴⁴---Jáyi jite Atambatun júmoomi naane ebaj yéenuusee ti hitaŋaŋaat. Ake n'ajuk yo, n'afin ánuus. Hikawo kátumbu hutoof asooñen n'aŋ'aja ajay buroon b'abaje bu fe, abe n'aŋ'abatikein eejoohen hitaŋaŋaat hondu.

⁴⁵---Jáyi jite Atambatun júmoomi yooŋ naane ájulaata eeemo ti hiŋes bukuur béewarie bite hujooohen.

⁴⁶Af'ajuk eke yeeseere-seer, o bija eejay buroon b'abaje bu fe, eejoohen ekuur yendu.

- ⁴⁷---Jáyi jite Atambatun júmoomi yooŋ naane embaalu y'embaala káfiitene ti han hu, abe eŋ'ejok asaan ánoan.
- ⁴⁸Ef'ehoj, n'iŋi kañak yo ti katafa ku, abe n'iŋi kasiŋo keejif bisaan bu: n'iŋi kanaŋ béekunde bu tu wutekel, bare beejose bu n'iŋi káfiiten bo.
- ⁴⁹Iyu yooŋ i bija fu ti kamoosen kite etaam i: emalaka i bibin kéewaajinoor keejakut ku ni kéejube ku,
- ⁵⁰abe n'iŋi káfiiten keejakut ku ti sineemak seeyane su. Boko kayiyu toko, abe ni katakoro wuŋaan iŋi kayiŋat taŋ.
- ⁵¹Yesu n'ákandijen eriboora yeene aaniin: ---Arijokajok beekolofanee bee fe? Ni kaano: ---Hee.
- ⁵²N'aaniin: ---Náami yooŋ ámuse fe ite Eluwa yite Moyis, i kaliikene múniyo mite Jáyi jite Atambatun, anokooranokoor naane ate enuuf éebisinna buroon bíyeni nu buroon beehaane t'ebaj yeene.
- ⁵³Hi Yesu átibane hu báhamin beekolofanee bondu, n'anuuŋ toko
- ⁵⁴eebatuko ti hikin hu t'ákuumanee du. N'áyemi ti kaliiken bakate ku bo mite m'Atambatun ti báalawum booniin. Kéeyemie ku toko ni kajahale naane. N'iŋi kaanoor: ---Aañ fíya awuno fu káwasi kondu, ni sembe site káhinu buroon beehaŋe bu úne kikaw?
- ⁵⁵Kame añi úteit kereŋ aroka ite wusan wu? Máriiit aamo fu kereŋ íñaayo? At'úteit Saakiin, ni Siseef, ni Simoŋ, nu Sud?
- ⁵⁶Bákaniino, úneiit úkine fee beebe? Aañ fíya awuno fu káwasi kondu, ni sembe sondu?
- ⁵⁷Ni kateñeko káyilen te o. Náami Yesu eeeniin: ---Ayiŋana ite Atambatun, ésuk i fe iŋi kajoko nu sumoŋu súsuba, abin aŋeñen t'ésuk yeeniin, nu tu butoŋ booniin.
- ⁵⁸Yesu ahaŋut áhin bo beehooje beehaŋiin kikaw, iŋi naane káyilenut i te o.

Májiye 14

- ¹Kóŋkeyin, Erod, áyi ite Gálile n'ajam huruwu hite Yesu.
- ²N'aane bakan koone: ---An ondu fu Sambatiis! Akina áriteina fii t'eket i! Iŋ'ite ho h'abaje fii sembe site káhinu buroon beehaŋe ésuk i kikaw.
- ³Múniyo Erod aboñaboñ keejok Saaŋ keekobo, abe ni kaja kakul. Áhinahin bondu iŋ'ite hu Erojad, anaare ite at'o Filip a árutine u.
- ⁴Ábuki Saaŋ aŋ'aane yéeni Erod: ---Awaruto kasayi; eluwa i ewunuti bondu!
- ⁵Erod n'ámaŋi kayoolu Saaŋ, bare ákolakoleyi hahooja hu, ábuki kajokajok Saaŋ naane ayiŋana ite Atambatun.

⁶T'efeet ite hunak h'Erod abukee hu te ho, ásunğute ite Erojad n'ayokoñ hágila bakan k'Erod aruwe ku. Nu hütumb fu hutoof Erod naane

⁷asooñen n'awaat aane ásunğute u o kawunio doon fe d'ámanje.

⁸Íñaayo n'atiņgo eelaw áyi u bonde: ---Δwunam diye ti kaafalaat hikaw hite Sambatiis!

⁹Áyi u n'átaañian naane. Bare makamu aheekaheek eewať tu buhoonju emoosora yeene, n'aane káhin naane ásunğute u asoke i.

¹⁰N'aboñ ake eeja eefaran hikaw hite Sambatiis t'ekulu i.

¹¹N'abin ni hikaw hu ti kaafalaat, abe n'asaan ho ásunğute u. Ásunğute u n'afin asaan ho íñaayo.

¹²Eriboora yite Saan ni kaja kayit ehunuņ yeene kaja kahok. Kahaban, ni kaja kasok Yesu beebaje bu.

¹³Hi Yesu ajame hu bondu, n'anuuť t'oko éejufo tu busoona eeja t'an anooto. Bakan keehooje ni kajam bo, ni kánuutin ti kikinú kooniin keenabano nu wuwot.

¹⁴Hi Yesu awanee hu tu busoona bu, n'ajuk hahooja hu; n'átumb fu ayubiyeniin naane. N'aritan kéesomute ki kaje ku nu boko.

¹⁵To ti bija kajonu, eriboora yeene ni kátofin kálohino abe ni kaano: ---Tujona fu, abe an akinut nere. Δane hahooja hu hibatuko ti mikinu mu man ni káyini kajoochen doon dite buñoofu.

¹⁶Yesu n'aaniin: ---Kasawuleit bija baabu fe; ariwuniin keeñoofu aruun kumuumuun!

¹⁷Bare ni kaano: ---Kumburu keemo hutok taņ k'iribaje fu diye, ni misaan músuba.

¹⁸Yesu n'aaniin: ---Áriwuni fee.

¹⁹Ahaban, n'aane hahooja hu hiriiko ti mahos mu. N'ayit kumburu ku hutok hu ni misaan músuba mu, abe n'áheelin t'etiir. N'aane Atambatun eyeehen. Ahaban, n'afiitar kumburu ku, abe n'asaan ko eriboora yeene kéeruboor hahooja hu.

²⁰Kareyi fe ni kateņ kayak kabir bib. Eriboora i ni kahoojan wutekel sumoņu nu wúsuba ni mifiit meeņeene mu.

²¹Ti bakan keeteņe kii kumburu ku ni misaan mu, háyine hu kareņareeņ súnjune hutok. Haare hu ni biñi bu kafinutee.

²²Bondu buwas, Yesu n'anoņkooan eriboora yeene kéejufo tu busoona bu, kéegilano toko keekan han hu, akina eefin eeyeetan hahooja hu.

²³H'ayeetaniin hu ahaban, n'asiro unoono ti hike hirij kaanuku eelaw. H'aamo hu tujona, náami akina unoono áyemie fu toko.

²⁴Busoona bu káabaajein ni sembe. Kúsuw ku ti kálaaman bo kep, ábuki eyam i ésoķumasokum bo.

- ²⁵Nu hurabu hu, Yesu n'aja asooñan nu booniin, aṅ'añaah t'etiir móhujo mu.
- ²⁶Hi kajuko hu ti kañaahu ku t'etiir móhujo mu, ni kátumb kákoleyi naane. Ni kaane: --Atand ondu! Náami iṅi kajaṅg toko kep ekoloowe taṅ.
- ²⁷Bare Yesu n'áhamin toko-toko aaniin: ---Kikawuun kiyang! Íñje fu, atum'árikoleyi!
- ²⁸Náami Piyeer eeeno: ---Anahaan u, arko múniyo awe, asok iibin t'awe t'etiir móhujo mu.
- ²⁹Yesu n'aano: ---Abin! Piyeer n'ánuutin tu busoona bu, eeñaah tu móhujo mu bija bu ti Yesu.
- ³⁰Bare h'ajuke hu kaanuku eyam i etibatib ni sembe, n'ákoleyi. Náami ajaba bísiimo. N'ataṅk aane: ---Anahaan u, aramam!
- ³¹Yesu n'amaaren emoṅio toko-toko, eejoko abe n'aano: ---Káyilen kúuwe kítetia teereṅ! Iṅi naṅ n'ajeṅe fu?
- ³²Ni kájufu t'ésubaiin tu busoona bu, eyam i n'ehaṅ ewano.
- ³³Náami eriboora i kéeyemie ku tu busoona bu ni kasokoroor Yesu abe ni kaano: ---Múniyo awe átumbe fu ayemi Añi ite Atambatun!
- ³⁴H'aamo hu Yesu n'eriboora yeene kakana han hu, ni kaya busoona bu t'ésuk i yiya kaane Senesaret.
- ³⁵Bakate ku bo ni kakeetano. Ni kasok ti kikinú kite ne bo fe kaanuku ondu bo, abe n'iṅi kabino ni kéesomute ku fe.
- ³⁶Iṅi káwasiyano kaanuku man n'awasiin kep keegor balis bite wañ woone; abe keegore ku bo fe iṅi kákoyi.

Májiye 15

- ¹Náami bakaake Efarisiyeṅ, n'émuse yite Eluwa yite Moyis ni kánuutin Serusalem bibin ti Yesu, abe ni kákandijeno kaano:
- ²---Iṅi naṅ n'eriboora íiwe ifi kateñeko káhinu naane joosan ite sifaaf úne esoke i? Káñawaariit fu sumoṅjiin bala kañoofu naane bítim bite b'úne busoke i.
- ³Yesu n'aaniin: ---Aruun me, iṅi naṅ n'af'ariteñeko káhinu eluwa yite Atambatun, abe n'arifin arijok t'ejoosan yeenuun?
- ⁴Ábuki Atambatun aanaan: «Ájeṅgin faafi n'íñaayi.» N'aane yooṅ: «An af'álafatin faafo, man yooṅ íñaayo, awarawar kámiñiee aket.»
- ⁵Bare aruun n'aṅ'arifin ariene: an af'abaj dike doon d'áyinie káyokunan te do faafo man yooṅ íñaayo abe n'aane: «Iwaatawaat eene íñje kawunu do Atambatun»,
- ⁶an ondu asawuleit iṅki káyokunan faafo man yooṅ íñaayo. Iyu af'ariwas b'Atambatun asoke bu, ariifin arijok ti máhinar moonuun!

- 7Ñatuuk ñondu! Esayi añaasañaas t'aruun saas h'abine hu ayiñan bonde t'aruun aane:
- 8«Íñje Atambatun, íñje isoke fee: bokondu iñi kájenginam nu butum barebare, bare ti siheliin, kakambamkamb dómbombokun.
- 9Naane ii kasokorooram fe, áhinaariitam kis, ábuki iñi kaliiken ésuk i buluwa bi kanoñke kéetuut, kite íñje isaaniin fu bo.”
- 10Ahaban, Yesu n'aruw hahooja hu abe n'aaniin: ---Arijamatan jak áriimeyi bonde:
- 11káanukiiit doon d'an áhine tu butumo ifi díkinineñ náami an ondu akuurut t'Atambatun. Bumbu búnuutin tu butumo ifi bíkinineñ n'ákuuraati t'Atambatun.
- 12Eriboora yeene ni kátofin abe ni kaano: ---Ámoomi me kaanuku Efarisiyeñ i kayiñatayiñat iñi báhamin b'ásoke bee?
- 13N'aaniin: ---Nunukanuk fe ni Faafam eeemo u t'etiir anawut karondiee.
- 14Ariwasiin ii: boko bakan kéefuume kéegilane bakan kéefuume, kéewufooriin bítim bu! Abe an éefuume af'aja n'áwiyo éefuume, éewufooro bítim bu, boko kaneyu t'ésubaiin fe ti kaayeen.
- 15Piyeer n'aano: ---Ahat uni b'ákolofane bee t'Efarisiyeñ i.
- 16Yesu n'aane: ---Butum aruun yooñ arijokut?
- 17Árimeyiit kaanuku doon fe d'an áhine tu butumo uñu duyuun ti haro, deetik dibin dunuutane?
- 18Bare bumbu búnuutin tu butum bu, tu búwejet bu t'ufu búnuutin, abe bondu ifi bíkinineñ húnjowulan n'ákuuraati t'Atambatun.
- 19Ábuki fu tu búwejeto ti biyinoor beejakut bu t'ufu búnuutin, beeyoosano tu búyoolool bu, huñotu hu n'an i kaseñeit, bufurukato bu, ékuwe i, haajuus hu asaan bakan, nu husoku hu ti bakaaku.
- 20Bondu ifi bíkinineñ an u n'ákuuraati. Bare buñoofu t'an u añawut sumoñio naane joosan i esoke i, biyinaat kákinineñ an u n'ákuuraati.
- 21Yesu n'anuut toko abe n'aja inde Tiir ni Sidon.
- 22Ake anaare ite Kaanañ eekine bo, n'abin te o, abe n'atañk aano: ---Anahaan u, Añi Dafit, waasi, ayubiyenam. Ásuñgute úuma ondu ti sílaam sómbokun, ábuki erab ejokojok!
- 23Bare Yesu ásafinuto mayet hirim hifeeneñ. Eriboora yeene ni kátofin, abe ni kalawo kaano: ---Aano ayeet, ábuki ondu ti kasayi úne ti hiñaawu, ti kafiñan úne yooñ kep.
- 24Yesu n'aane: ---Ti bakate ku Israyel, keemo ku naane bíkarniina béetowutee t'iboñee fu barebare.
- 25Bare anaare u n'abin, eesaaho éejiñgitan hágilao abe n'aano: ---Anahaan u, waasi, áyokunanam!

- ²⁶Yesu n'aano: ---Ajakutee an n'ayit buñoofu bite biñi bu, éefiiten bo múkuruk mu.
- ²⁷Anaare u n'aano: ---Nu múniyo Anahaan u, bare humuum múkuruk mu inji miteŋ mifiit mu mimmi miney, kane bakate te mo káyemi tu buñoofu.
- ²⁸Náami Yesu eeeno: ---Ániin, káyilen kúuwe kihahahah! Bija bibaj naane ámañje i bo. Ásuŋgute oone n'ahaŋ ákoyi t'ewahatu yendu.
- ²⁹Yesu n'anuuŋ toko, abe n'aja ti kaakaŋa han hite Gálile. N'asiro ti hirij eeriiko bo.
- ³⁰Bakan keehooje-hooj ni kabin te o, inji káyitino bakan keeyinaat bija, ni kéefuume, ni kéetime, n'émuuma, n'ésomuta keehooje. Inji kariikaniin hágila Yesu, abe n'aŋ'áhiniin kéekoyi.
- ³¹Ésuk i ni kajahale fu dómbokun hi kajuke hu émuuma i ti báhamin, kéetime ku ni kákoyi, keeyinaat ku bija yooŋ ti bija, abe kéefuume ku n'inji kajuk. Náami keesokoroor Atambatun ite Israyel.
- ³²Yesu n'aruw eriboora yeene abe n'aaniin: ---Ítumbatumba iyubiyen hahooja hondu, ábuki abajee hahiyu kunak kíhaaji bokondu n'íñje, abe karoŋut nu doon dite buñoofu. Ímañiitiin yooŋ kayeetan iyu ti kañoofeit, n'inji kajendan káliimu ti bítim bu.
- ³³Eriboora i ni kaano: ---Núubajin yooŋ diin doon dite kákuuman hahooja naane hondu t'eramba yende?
- ³⁴Yesu n'aaniin: ---Kumburu kiyem k'aribaje fu? Ni kaano: ---Hutok nu kúsuba, ni misaan iye meefamut.
- ³⁵Náami eeene hahooja hu hiriiko.
- ³⁶Ahaban, n'ayit kumburu ku hutok nu kúsuba ku, ni misaan mu, abe n'aane Atambatun eyeehen. N'afiitar ko ni misaan mu, abe n'asaan eriboora yeene kéeruboor hahooja hu.
- ³⁷Kareyi fe ni kateŋ ayak abin áami kabira bib. Eriboora yeene ni kaher mifiit meeñene mu. Nu muhoojan wutekel hutok nu wúsuba.
- ³⁸Keeteŋe ku kumburu ku ni misaan mu, háyine hu kaamo súnjune sibaakiir. Haare hu ni biñi bu kafinutee.
- ³⁹Hi Yesu ayeetane hu hahooja hu ahaban, n'ájufu tu busoona bu eeja t'ésuk i yiŋi kaane Magadan.

Májiye 16

- ¹Efariŋiyen i n'Esaduseyeyen i ni kátofin bibin ti Yesu kaanuku keebuuto. Ni kaano áhin bike beehaŋiin kikaw, beekuuriin kaanuku sembe soone t'Atambatun tu súnuuŋina fu.
- ²Yesu n'aaniin: ---Uŋu túlumo, abe bufor bu ni bilaañan, n'aŋ'ariene: «Bufor bu kajaŋu kuwaatu.»

- ³Nu nuwasanoor, eŋ'ébaaniin, n'aŋ'ariene: «Yo kanubu.» Aŋ'arijondoman tu bufor bu, n'aŋ'árinandin beeware bu kabaju, bare arifinut áriyini kánandin bite bu hahiye!
- ⁴Aruun bakate ku hahiye arijakut, áriwuŋgawuŋg yooŋ Atambatun kiñaawu, abe bare n'árimaŋi kajuku beehaŋuun kikaw. Bare at'áriwufooree mayet bifeeneŋ, kane arko taŋ beebaje bu Sonas. Ahaban, n'awasiin toko eeja.
- ⁵Yesu n'eriboora yeene kakana han hu, náami eriboora i kafiilafiil bija nu kumburu.
- ⁶Yesu n'aaniin: ---Áriwasiyoor, arinaŋ kikawuun t'éléfir ite Efarisiyeŋ i, ni yite Esaduseyeŋ i.
- ⁷Eriboora i n'iŋi kaanoor toko: ---Úbinut tíme nu kumburu, iŋ'ite ho h'af'asok ii.
- ⁸Yesu n'ámeyi bi kaamo bu te bo. N'aaniin: ---Iŋi naŋ n'af'arienoor iyu: aŋarkeyi naane úbinut nu kumburu? Káyilen koonuun kítetia teereŋ!
- ⁹Áritumboorut arijok mayet? Áribaŋineit kumburu hutok hu k'ifiitare ku bija ti háyine hu kaamo súñjune hutok hu? Wutekel wuyem wute kifiit keeŋeŋene w'ariyite fu?
- ¹⁰Áribaŋineit yooŋ kumburu ku hutok nu kúsuba kéerubooree ku bija ti háyine hu kaamo súñjune sibaakiir su? Wutekel wuyem wute kifiit keeŋeŋene w'ariyite fu?
- ¹¹Buŋ b'arijokut fu ariike kaanuku kúmburiiiit k'isokuun fu? Arinaŋ kikawuun t'éléfir ite Efarisiyeŋ i, ni yite Esaduseyeŋ i.
- ¹²Náami eriboora i kajoka kaanuku aanutiin káwasiyoor élefir yey'éhinee tu kumburu ku, bare káwasiyoor tu buroon b'Efarisiyeŋ i n'Esaduseyeŋ i bimbi kaliiken ésuk i.
- ¹³Yesu areeŋa inde ésuk i yiŋi kaane Sesare-Filip, n'ákandijen eriboora yeene aaniin: --Kame ésuk i, iŋi kaane Añi ute Húŋgowulan hu aamo fu aañ?
- ¹⁴Ni kaano: ---Bakaake kaane awe aamo fu Sambatiis, bakaaku ni kaane Eli, bakaaku n'iŋi kafin kaane Seremi, man yooŋ ake ti bakaaku eyiŋana yite Atambatun.
- ¹⁵N'aaniin: ---Náami aruun, aŋ'ariene íñj'eemo fu aañ?
- ¹⁶Simon Piyeer n'ásafino aano: ---Awe aamo fu Afakana u, Añi ite Atambatun eekino u buroŋ bu.
- ¹⁷Náami Yesu eeeno: ---Atoof t'awe Simon, aŋi ite Sonas, ábuki húŋgowulaniit áwufoori fu bondu, bare Faafam eeemo u t'etiir.
- ¹⁸Abe íñje isok fee n'awe: Piyeer, awe elaaliñj, abe t'elaaliñj yendu t'ija fu kasiŋan kéeŋyilenam ku fe, abe eket i et'éyini tu boko doon.
- ¹⁹Íñje kasaani sijaab site Jáyi jite j'Atambatun: bamb'aŋ'ayak kasiŋan kaanuku ésuk i kawarut bo káhinu t'etaam ye, Atambatun kariboor n'awe; bamb'aŋ'ayak kasiŋan kaanuku káyinooni káhinu bo t'etaam ye, Atambatun kariboor n'awe.
- ²⁰Ahaban, n'áhaminiin toko ayan aaniin: ---Atum'arisok an kaanuku íñj'eemo fu Afakana u.

²¹Áfiitin tu hunak hondu, Yesu n'ásit káwufloor eriboora yeene kaanuku awarawar bija Serusalem, abe sifaaf su, n'eseef ite esaraha i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis káhinio eejuk bo sílaam sómbokun. Boko káhinu ésuk i keeyoolo, bare hunak híhaajiyán hu, n'aṅ'aritanee t'eket i.

²²Náami Piyeer eeruwo kéekajino naane iya, abe n'akamoor te o aano: ---Áyine Anahaan u, Atambatun kajukari tu bondu! Aaa, bondu iti bibaji!

²³Bare Yesu n'aweteko abe n'aane Piyeer: ---Akambam «Setani»! Aw'ondiam ti kafitu, ábuki aṅ'ayinoor naane kúṅgowulan ku, bare náaneit Atambatun.

²⁴Ahaban, Yesu n'aane eriboora yeene: ---An af'ámaṅi kariboor n'íñje, atum'aṅk'ákini buroṅ boone. Akando ekuruwa yeene éeseinam ti híñaawu.

²⁵Ábuki an af'ámaṅi kafakan síhiinio, o bútowuto. An n'afin aket uṅu húuma hu, o karoṅu.

²⁶An af'aja ayak abin áami ákinia ebaj ite t'etaam ye fe, abe abajut buroṅ bu, yo fiya káñjeriṅo? Aaa! Naṅ nu húṅgowulan áyinie fu kajaamu kaanuku eefakan síhiinio?

²⁷Isokuunsok bonde ábuki Añi ute Húṅgowulan hu bibin ti sembe sómbokun site Faafu n'emalaka yeene, abe n'aṅ'abatikan huruw fe doon d'aroke du.

²⁸Iisokuun bifeeneṅ bu: bakaake ti keemo kee diye iti kaket ti kajukut Añi ute Húṅgowulan hu ti bibin ti Jáyi joone.

Májiye 17

¹Abaj kunak hutok ni hifeeneṅ, Yesu n'ariboor ni Piyeer, ni Saak n'at'o Saan, abe n'aja nu boko ti hike hirij heeliite naane, kéeyemi bo unooniin.

²N'ahosanooro toko hágilaiin. Buhoonṅo uṅu bútumb bisilan naane taanak tu, abe wañ woone nu wufaṅj daṅ naane hiim hu.

³Eriboora i t'éhaajiiin kaja kajuku, náami Moyis ondu, n'Eli ti báhamin ni Yesu.

⁴Náami Piyeer eeene Yesu: ---Anahaan u, ajakeejak naane iriemo i diye. Af'ámaṅi, n'iṅ'irok diye múwuureey míhaaji, ake bija t'awe, ake bija tu Moyis, ake bija t'Eli.

⁵Ondu ti báhamin bu, náami kaafor keejaṅe ni kímifeniin. Kaaji ni kíhaminn ti kaafor ku iṅi keene: ---An onde aamo fu Añi úuma i ímaṅie u. Te o ti hikawam hutoofe fu. Arijamatano jak!

⁶H'eriboora i kajame hu kaaji kondu, ni kátumb fu kákoleyi kasooñen ni kaney, ñuhoonjiiin ñiya t'etaam.

⁷Yesu n'átofin, n'atib tu boko abe n'aaniin: ---Aririto, atum'árikoleyi.

⁸Ni kayit kikawiin, bare kajukut mayet an kane arko Yesu unoono.

⁹Káyemia tu búwaneina bu hirij hu, Yesu n'áhaminiin ayan aaniin: ---Atum'arisok an doon fe d'arijuka du, ajendan káyemi Añi ute Húṅgowulan hu aritanee t'eket i.

- 10**Eriboora yeene ni kaano: ---Inji naŋ n'émuse yite Eluwa yite Moyis ifi kaane Eli aware kajabu abin?
- 11**Yesu n'aaniin: ---Múniyo Eli aware kajabu abin, eefare buroon bu fe.
- 12**Bare íñje isok fee n'aruun: Eli aheeka eebin, abe ésuk i kakeetanuto, bare ni kanij te o naane hutoofiin i. Iyu yooŋ i kaja fu káhihinoor Añi ute Húŋgowulan hu.
- 13**Náami eriboora i kánandina kaanuku Sambatiis a ámañiin fu kasoku.
- 14**Hi Yesu n'eriboora i bákahaaji ku kábatikeina hu bibin ti hahooja hu, ake ániine n'átofin ti Yesu, n'asaaho éejiŋgitan hágilao
- 15**abe n'aano: ---Ámuse u, waasi, ayubiyen añi úuma. Aŋ'aney, abe álaamalaam dómbokun. Aŋ'afand kaneyu ti sineemak, man yooŋ tu móhujo.
- 16**Ibinabin ne o t'eriboora íwe, bare kayinaato káhinu éekoyi.
- 17**Yesu n'aane: ---Áribajaatia teereŋ káyilen! Ariyaŋgayang faa kikaw, aruun bakate ku hahiye! Bija kaakaŋ n'ija fu inki biriiko n'aruun? Íñj'endu ti kajoku hikawam kep bija kaakaŋ? Aribinam n'añi u diye.
- 18**Hi kabine hu ne o, Yesu n'akamoor t'erab i. N'enuut t'añi u, n'ahaŋ ákoyi toko-toko.
- 19**Náami eriboora i ni kátofin unooniin ti Yesu, abe ni kákandijeno kaano: ---Inji naŋ n'iriyinaat fu kákutoor erab i?
- 20**Yesu n'aaniin: ---Aŋarkeyi naane káyilen koonuun kifamut. Iisokuun bifeeneŋ bu: af'aribaj káyilen, hutoof yooŋ kíteti naane anawaay ite emutard, aruun kaanu hirij hondu: «Añuut diyu aja baaba», ho katofu. Doon iti dijahaluun mayet.
- 22**Hike hunak, eriboora i kareyi fe ni kakuukanooro Gálile. Yesu n'aaniin: ---Añi ute Húŋgowulan hu kásikiee asaanee ésuk i.
- 23**Boko kayoolio, bare hunak híhaajiyan hu, n'aŋ'aritanee t'eket i. Eriboora i ni kátaañian fu naane.
- 24**Hi Yesu n'eriboora yeene kareeŋe hu Káfernawom, kiŋki kasa búhal bu bija t'Enuuf ite Atambatun ni katof ti Piyeer abe ni kaano: ---Eeman kereŋ ámuse oonuun aŋ'ajaam búhal bite t'Enuuf ite Atambatun?
- 25**Piyeer n'aaniin: ---Hee, aŋ'ajaam bo. Piyeer áyemia tu buyooso bu t'enuuf i, Yesu n'aheekanooro aano: ---Asokam fee Simoŋ, bákayi kite t'etaam ye, t'aañiin t'ifi kasa búhal bu? Ti bakan kooniin, man yooŋ t'emoosora i?
- 26**Piyeer n'aano: ---T'emoosora i. Yesu n'aano: ---Náami bakan kooniin kawarut kajaamu doon fe.
- 27**Bare utum waatin tu bokondu. Aja ti han hu, abe n'áfiiten kaabuutu kúuwe. Asaan a aja u kajabu ajok, áfaañin butum bu, n'aŋ'ajuk toko sírirem. Ásik so ajaam búhal bu bija tu wane.

Májiye 18

- ¹T'ewahatu yendu, eriboora i ni kátofin ti Yesu abe ni kaano: ---Aañ ahaŋe fu ti Jáyi jite Atambatun?
- ²Yesu n'aruw ake añi, n'asiinano t'etutiin
- ³abe n'aaniin: ---Iisokuun bifeeneŋ bu: afut'arihosanooro áriiyemi naane biñi, at'ariyooso hikee-kee ti Jáyi jite Atambatun.
- ⁴An eehaŋe u ti Jáyi jite Atambatun aamo fu an eeyitooreit u, éeyemi naane añi onde.
- ⁵Abe an af'ajok áwariee añi naane onde uŋu húuma hu, íñje humuumam a ajoke fu áwariee.
- ⁶---An eeyak u kákinineŋ hutoof ake t'eraan i ti kéeyilene ku t'íñje n'aney ti kaahoofoor, ahaŋ kajaku te o n'akobee elaaliñj yómbokun tu nukun, abe n'áfiitenee t'ahaŋe du kásuli ti han hu eemoj.
- ⁷Átaañiee teereŋ tu kúŋgowulan ku naane aamo i abajeebaj bike beeyak kákinineŋ ni kahoofoor! Bibaa yooŋ kabaju, bare átaañi t'an eeja u kánuutanna bo!
- ⁸«Arko emoŋii man yooŋ kuwoti ifi kákinineŋ n'aney ti kaahoofoor, aŋaran, abe n'áfiiten akambee. Ahaŋ kajaku t'awe n'ayooso tu buroŋ béehabanaariit bu n'emoŋu efeeneŋ, man yooŋ kuwot kifeeneŋ, bala áyeki sumoŋii t'ésuba te so nu wuwoti, abe n'áfiitenee ti sineemak séhokaariit su.
- ⁹Arko dike ti ñíkini ifi díkinineŋ n'aney ti kaahoofoor, aŋuutan do, abe n'áfiiten do akambee. Ahaŋ kajaku t'awe n'ayooso tu buroŋ béehabanaariit bu káafeelin, bala áfiitenee sambuun ni ñíkini t'ésuba te ño.
- ¹⁰---Áriwasiyoor ti kahuufu kite ake t'eraan i ti kéeyilene ku t'íñje. Ábuki íñje isok fee n'aruun: emalaka yeeniin bokondu t'etiir, inji kasiŋo kep hágila Faafam.
- ¹²«Buŋ b'arisoke? An af'abaj síkarniina seemo témeer, abe efeeneŋ te so n'étowuto, buŋ b'ayak fu káhinu? Eeman akina kawasu saasu, bakan bakabaakiir nu sumoŋu nu hutok ni sibaakiir su ti hirij hu, eeja eeŋes yéetowutee i?
- ¹³Abe af'ajuk yo, íñje isok fee n'aruun, hikawo kátumbu hutoof naane inj'ite te yo, ahaŋ inj'ite séetowuteit su.
- ¹⁴Iyu yooŋ i Faafuun eeemo u t'etiir ámaŋiit fu mayet afeeneŋ ti kiŋgijilij ku kéeyilene ku t'íñje átowuto.
- ¹⁵---An eeemo atii, bítimuun bifeeneŋ, af'atin t'awe, aja ajuko aasoko bo aruun kúsubauun barebare. Af'ajam, n'aŋ'áami aribukana.
- ¹⁶Bare af'ateñekei kajamu, aruw afeeneŋ man yooŋ bákasuba keeriboor n'awe ariija ariijuko. Áhin ii ábuki Mikiñjin mu meenaan: «Bala an atinane, bákasuba man yooŋ bákahaaji kawarawar kajabu kaseede kaane kajukojuk.»

- 17N'afin ateñekeiin kajamu, asok bo kéeyilene ku fe. Af'ateñeko yooŋ kajamu kéeyilene ku, ajoko naane an éemeyiit Atambatun, man yooŋ asaa búhal.
- 18---Iisokuun bifeeneŋ bu: bamb'aŋ'ariyak kasiŋan kaanuku ésuk i kawarut bo káhinu t'etaam ye, Atambatun kariboor n'aruun; bamb'aŋ'ariyak kasiŋan kaanuku káyinooni bo káhinu t'etaam ye, Atambatun kariboor n'aruun.
- 19«Iisokuun yooŋ bonde: bákasuba t'aruun ifi kajok ti bifeeneŋ, abe ni kalaw bo Atambatun Faafam eemo u t'etiir, o kawuniiiin bo.
- 20Ábuki ti bákasuba man yooŋ bákahaaji kakuukanooree tu huruwu húuma, íñj'endu t'etutiin.”
- 21Náami Piyeer éelohin Yesu abe n'aano: ---Anahaan u, abuk'am af'aŋ'aboo katinu t'íñje, kiyem k'iwaro fu kabonket? Kireeŋ hutok nu kúsuba, bare?
- 22Yesu n'aano: ---It'eeni hutok nu kúsuba, bare keemo bakan bákahaaji nu sumoŋu kireeŋ hutok nu kúsuba.
- 23H'isokuun hee, ábuki Jáyi jite Atambatun júmoomi naane bonde: abajeebaj ake áyi éemaŋie kajuku doon d'eroka yeene káyekio du.
- 24Ajaba kafinu ku, ni kabino n'ake éeyekio similiyoŋ úkaan.
- 25Náami makamu ániine ondu abajut eebatikan sírirem sondu, áyi u n'aane kajooheno naane ásukateen, akina, n'anaar'o, ni bakañio, nu doon d'abaje du fe, éeyini kajaamu kaamaag koone.
- 26Aroka u n'aney t'etaam hágila áyi u, abe n'áwasiyano aano: «Waasi, ayubiyenam, íñje kabatikani fe!”
- 27Áyi u n'ayubiyeno. N'abonketo kaamaag koone, abe n'awaso eeja.
- 28«Aroka u afina ánuutin kep, n'ajuk ake ti bákawiyo eroka i éeyekio éñjune. N'ajoko tu nukun, abe n'akulujo ti kaanio: "Abatikanam doon d'áyekiam du!”
- 29Áwiyo n'ájiŋgitan hágilao, abe n'áwasiyano aano: "Waasi, ayubiyenam, íñje kabatikani!”
- 30Bare áyin u n'ateñeko. N'akalamoo keekulo bija kóyin k'aja ku kajaamu kaamaag koone.
- 31Hi bakaaku eroka kajuke hu bondu, ni bítaaŋiiiin naane. Ni kaja t'áyi u keekamo bo fe.
- 32Áyi u n'aboñ bite aroka ondu abe n'aano: "Ánafutanafut faa aroka! Ibonketibonket kaamaag kúuwe kireyi fe, aŋarkeyi naane áwasiyanamwasiyan.
- 33Eeman yooŋ awarawar yéeni kayubiyen áwiyi naane iyubiyeni i?”
- 34Áyi u átumbatumba fu ayiŋat naane, asooñen n'ayoosan aroka ondu t'ekulu i, kéehihinooro toko bija kóyin k'aja ku kajaamu kaamaag koone fe.”

³⁵Abe Yesu n'áwutiyeen aane: ---Iyu yooŋ i Faafam eeemo u t'etiir aja fu n'aruun fe kane arko huruw t'aruun aboŋketut áhabanein abukoo eetine te o.

Májiye 19

¹Hi Yesu asoke hu bondu ahaban, n'anuu t Gálile eeja bija tu búruk bite Súde, yeeemo i kane akan kaayelu kite Surdeŋ.

²Bakan keehooje-hooj ni kanabano, abe n'aritaniin toko ésomuta yeeniin.

³Bakaake t'Efarisiyeŋ i ni kabin te o kaanuku man ni kabuuto. Ni kákandijeno kaano: --Eluwa yite y'úne ewunawun fíya ániine kanuutan anaar'o kane hutoofo?

⁴Yesu n'aaniin: ---Eeman kereŋ arijaŋgajaŋga bonde ti Míkiñjin mu? Meenaan: «H'Atambatun ajabe hu káwuwan dóonodoo fe, n'áhiniin ániine n'anaare.»

⁵Abe Atambatun n'asooñ aane: «Iŋ'ite ho h'ániine aja fu kanuutu ti faafo n'íñaayo, eeja keekin n'anaar'o, kéeyemi halan hifeeneŋ taŋ.»

⁶Hahiyu it'iŋki káyemi bákasuba, bare afeeneŋ taŋ. Náami an atum'áwaajinoor doon d'Atambatun ágiiloole.

⁷Efarisiyeŋ i ni kaano: ---Kame iŋi naŋ nu Moyis akiñje fu t'eluwa i aane an af'amaŋi kanuutan anaar'o, asaano kaawiit kite káwufoor kaanuku karoŋut?

⁸Yesu n'aaniin: ---Moyis akiñjakiñj kaanuku áriinoo ni kanuutan haare hoonuun aŋarkeyi naane ariyaŋgayang aa kikaw. Bare ti kájabina ku, bijeit ii.

⁹Iñje isok fee n'aruun: an af'ahoor anaar'o t'ajokutee n'ániine, abe n'asa ake, áhina kaahoor.

¹⁰Eriboora yeene ni kaano: ---Arko iyu i beemo fu t'ániine n'anaar'o, ho húkoyie kame an atum'asa.

¹¹Yesu n'aaniin: ---Ésukiit ereyi eyino fu kaanu hee tu bondu, kane arko bakan k'Atambatun awune ku bo.

¹²Abajeebaj bakan keeyinaat kasayi anaare, ábuki iyu i kabukee fu. Bakaake, bakaniin kúŋgowulan káhiniin fii. Bakaaku iŋi kateŋeko bisayi iŋ'ite Jáyi jite Atambatun. An éeyinie u káhinu bonde aja áhin bo!

¹³Bakaake ni kabin ti Yesu ni biñi kaanuku man n'ásit tu boko sumoŋio, abe n'alaw bija tu boko. Bare eriboora i ni kakamoor ti keebine ku nu boko.

¹⁴Yesu n'aaniin: ---Ariwas biñi bu keebin t'íñje! Atum'aribatikaniin, ábuki bakan naane boko kakino fu Jáyi jite Atambatun.

¹⁵N'ásit tu boko sumoŋio, abe n'anuu t toko eeja.

¹⁶N'abaj an éetofina ti Yesu abe n'aano: ---Ámuse u, naŋ n'iware fu káhinu neejake kaanuku iibaj buron béehabanaariit bu?

- 17 Yesu n'aano: ---Inji naŋ n'ákandijenam fu ti meejake mu? Atambatun taŋ ajake fu. Af'ámaŋi buyooso tu buroŋ béehabanaariit bu, áhin naane suluwa su susoke i.
- 18 Ábaakiit u n'aano: ---Kame siin su? Yesu n'aano: ---Atum'ayool húngowulan; atum'aŋot n'an ariseñeit; atum'ákuwat; atum'ajuus aŋaan ake;
- 19 ájeŋgin faafi n'íñaayi; ámaŋi áwiyi húngowulan naane ámaŋie i hikawi.
- 20 Ábaakiit u n'aano: ---Ifesut hikee tu suluwa sondu fe. Naŋ n'iware fu kasooŋu íhin?
- 21 Yesu n'aano: ---Af'ámaŋi kakuuru but, aja ajoochen buroon b'abaje bu fe, abe n'ásik sírirem su aŋun keebajut ku. Af'áhin ii, n'aŋ'abaj t'etiir ebaj. Ahaban, n'aŋ'abin áaseinam ti hiñaawu.
- 22 Bare h'ábaakiit u ajame hu bondu, n'aja káataañianin naane, ábuki fu ebaj yeene ehahahah.
- 23 Náami Yesu eeene eriboora yeene: ---Iisokuun bifeeneŋ bu: buyooso bite ti Jáyi jite Atambatun bítaañataañi faa t'an eebaje.
- 24 Iisokuun yooŋ bonde: éŋgelem áyinooni fíya buyooso t'efulu yite kaakiiku? Mayet fu! Bare buyooso bite an eebaje ti Jáyi jite Atambatun bihaŋe kátaañi.
- 25 H'eriboora yeene kajame hu bondu, ni kátumb fu kajahale naane. Ni kaano: ---Kame náami aañ áyinie fu kafaku?
- 26 Yesu n'áheeliniin abe n'aaniin: ---Bondu bijaanaŋaŋo kúŋgowulan ku, bare Atambatun áyinooni káhinu dónodoon fe.
- 27 Náami Piyeer eeeno: ---Ajuk, uni íriwasinowasin areyi fe íriiseini ti hiñaawu. Naŋ n'iriyak fu kabaju?
- 28 Yesu n'aaniin: ---Iisokuun bifeeneŋ bu: etaam éyeni i efesiŋo, abe Añi ute Húngowulan hu n'ariiko t'eriikeey yeene yite híyiaate hu yéenike i, aruun sumoŋu ni bákasuba ku keesao ku ti hiñaawu, aruun yooŋ biriiko ti biriikeey bite bákayi, áriiyemi eseef ite sunuuf site Israyel sumoŋu nu súsuba su.
- 29 Bakan ifi kawas sunuuf sooniin, man yooŋ bakatiin, bákaniiniin, sifaafiin, síñaayiin, bakañiin, ni kitaŋaat kooniin uŋu húuma hu, boko kabaju buroon bondu kireeŋ téemeer, abe n'iji kawunee yooŋ buroŋ béehabanaariit bu.
- 30 Bare keehooje ti keemo ku hahiye étiyar i, boko bibin káyemi eraan i, abe keemo ku hahiye eraan i ni káyemi étiyar i.

Májiye 20

- 1 ---Iye i Jáyi jite Atambatun jeemo fu. Ake ániine abajabaj etool ite kiresen. N'aja nu bújom bu bib hiŋes eroka.
- 2 N'ajamoor nu boko kaanuku eebin eejaamiin naane aroka aa ajaamee tu hunak hu. Ahaban, n'aboñiin burok t'etool yeene.

- ³N'aŋk'asooñ ánuutin hi tírabina hu, n'ajuk bakaake ti kasiínee t'efiñjan i, káyemiit tu doon fe.
- ⁴N'aaniin: «Aruun yooŋ, arija arirok t'etool íima, íñje kajaamuuun ajakee.»
- ⁵Ni kaja. Ate etool i n'asooñ ánuutin taanak tu ti hikaw, ni to káafesin, n'ajuk bakaake, n'asokiin mo mifeeneŋ mu.
- ⁶Kaanendan ku, n'asooñ t'efiñjan i, n'aŋk'ajuk bakaake ti kasiínee toko. N'aaniin: «Kame h'aririikee hee diye hunak hu hireyi fe t'árihinut doon?»
- ⁷Ni kaano: «Aŋarkeyi an ayitut uni burok.» N'aaniin: «Yooh, arija arirok yooŋ t'etool íima.»
- ⁸«Tireeŋa bísaarino, n'aane áyin oone aa ajaam: "Aruw eroka i aasaaniin bajaam booniin. Ajab bare ti keebine ku eraan i, abe n'ahabanooro ti keebine ku étiyar i.»
- ⁹Eroka i kéesifée ku kaanendan ku ni kajab kabin, abe ni kajaamee huruw bajaam bite hunak ñeeba.
- ¹⁰Hi kéesifée ku étiyar i kabine hu, n'iñi kaane man boko kajaamiee ahaŋ diyu; bare ni kasaanee yooŋ huruw bajaam bite hunak ñeeba.
- ¹¹Hi kase hu bajaam booniin, ni kasok t'ate etool i
- ¹²abe ni kaano: "Eroka yendu keebine ku eraan i karoka ewahatu efeeneŋ taŋ, n'ajaamiin kare n'uni, uni keeroke ku burok béetaañie bu huta hu bújom, abe yooŋ ni taanak téesufe tee!"
- ¹³Bare ate etool i n'aane ake tu boko: "Óom, ítumbut fu ihoohi. Waajamoorut kereŋ kaanuku iibin ijaami bajaam bite hunak ñeeba?"
- ¹⁴Ásik bajaam búuwe aaja. Ímaŋamaŋi kajaamu bokonde kéesifée ku eraan i naane ijaami i.
- ¹⁵Kame iyinaat káhinu doon deetoofam du ni sírirem súuma? Bare me naŋ, kabetu aŋarkeyi naane ijakajak?"
- ¹⁶Yesu n'áwutiyen aane: ---Náami eraan i, boko káyemi étiyar i, abe étiyar i ni káyemi eraan i.
- ¹⁷Yesu n'abin áyemi ti bija Serusalem, n'ákajino n'eriboora i sumoŋu ni bákasuba ku abe n'aaniin:
- ¹⁸---Arijamatan, úne bokondu ti bija Serusalem. Añi ute Húŋgowulan hu kásikiee bo asaanee eseef ite esaraha i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis. Boko kaanu awarawar kámiñiee aket,
- ¹⁹abe boko kásikio kasaan keenotoo ku Esuwif. Bokondu kásuwio, ni kámiño ni hikarawas, kahaban ni katibo t'ekuruwa eeket. Bare hunak híhaajiyen hu, n'aŋ'aritanee t'eket i.

20 Anaare ite Sebede n'átofin ni bakaño ti Yesu. N'asaaho éejiŋgitan hágilao kaanuku eelawo bike.

21 Yesu n'aano: ---Naŋ n'ámaŋje fu? Anaare u n'aano: ---Awaatam kaanuku kane ábin áyemi áyi, bakañiam t'ésubaiin bokonde biriiko n'awe, ake inde baatosi, áwiyo inde baamayí.

22 Yesu n'aane bakaño: ---Árimeyiit fu b'arilawe bu. Áriinooni búhujo t'ekot ite sílaam su y'ija i búhujo te yo? Ni kaano: ---Hee, írinooni.

23 Náami Yesu eeeniin: ---Múniyo aruun búhujo t'ekot íima. Bare hite biriiko bu inde baatosam n'inde baamayam, bondu búuma bíiit. Báariikeim bondu bíhineehin bija ti bakan ki Faafam afaree ku bo.

24 Hi bakaaku eriboora sumoŋu i kajame hu bo, ni kayiŋat naane ti bakati ku t'ésubaiin.

25 Náami Yesu éeruwiniin kareyi fe abe n'aaniin: ---Árimoomi kaanuku bakan keemo ku eseef i tu búruk bite kéemeyiit ku Atambatun, bokondu ifi káhihinoor ésuk i.

26 Bare bondu buwarut kabaju t'etutuun. Ake t'aruun af'amaŋi kahaŋu bakano, aja áyemi aroka ite bakaaku.

27 Ake t'aruun n'afin ámaŋi káyemi átiyar u, aja áyemi ásukateen ite bakaaku.

28 Iyu yooŋ a Añi ute Húŋgowulan hu abine fu, káanukiiit eebaj búrukateen, bare kaanuku éeyemi ásukateen, abe n'awun buroŋ boone beejaam man keehooje ni kafak.

29 Hi Yesu n'eriboora yeene kanuute hu Seriko, bakan keehooje-hooj ni kaseiin ti hiñaawu.

30 Háyine bákasuba kéefuume ti kariikee ti kaakaŋa bítim bu. Hi kajame hu kaanuku Yesu aja fii, ni katanŋ t'etiir kaane: ---Anahaan u, Añi Dafit, ayubiyen uni!

31 Hahooja hu ni hikamoor tu boko kaaniin kakoowan, bare ni kahaŋ mi katanŋe: ---Anahaan u, Añi Dafit, ayubiyen uni!

32 Yesu n'asiinŋ; n'aruwiin abe n'aaniin: ---Naŋ n'árimaŋje fu íhin bija t'aruun?

33 Ni kaano: ---Anahaan u, áhin uni in'irijuk.

34 Yesu n'ayubiyeniin, abe n'agoriin ti ñíkin. Toko-toko yooŋ náami kasiŋa kajuk, abe ni kasa Yesu ti hiñaawu.

Májiye 21

1 Yesu n'eriboora yeene ni kaja ayak abin áami kalohena Serusalem. H'aamo hu kareŋa hikin hite Befase, inde hirij hite N'úolifiye ñu, n'aboñ bákasuba tu boko hágila.

2 N'aaniin: ---Arija ti hikin hondu heemo hii hágilauun. Af'ariyooso te ho kep, aruun kajuku embam t'ekobee, n'afuw ite te yo. Árijendin so, abe n'aribinam ne so.

- ³An af'asokuun doon, arieno: «Anahaan u asawulasawulo so.» Toko-toko yooŋ, n'aŋ'awas so seebin.
- ⁴Iyu i bondu bije fii kaanuku hirim honde h'ayiŋana ite Atambatun asoke hu heebaj. Aanaan:
- ⁵«Ariene bakate ku Siyoŋ: "Arijuk, áyi oonuun abin fii t'aruun. Aŋ'áneeni naane, abe asirasiro t'afuw ite embam."»
- ⁶Náami eriboora i bákasuba ku keeja, abe ni káhin naane Yesu asokiin i.
- ⁷Ni kabin n'embam i, n'afuw ite te yo. Ni kanuutan bífartuus booniin kanaŋ ti simbam su, abe Yesu n'arabo te bo.
- ⁸Bakan keehooje-hooj yooŋ ni katan bífartuus booniin ti bítim bu, bakaake buŋoy beelebejane bi káfiitina tu ñunukanuk ñu.
- ⁹Kéeyemie ku hágila Yesu, ni kéeyemie ku inde hiñaawio n'iŋi katanŋ t'etiir kaane: «Añi Dafit ánikanee! Awe eebin ii tu huruwu hite Atemit aja ásoniyanee! Atambatun eeemo u t'etiir-t'etiir ánikanee!»
- ¹⁰Hi Yesu ayoosee hu Serusalem, ésuk i fe n'étumb ewetekooro naane. N'iŋi kákandijen kaane: ---Kame an ondu aamo fu aañ?
- ¹¹Hahooja hu héeriboorina hu ni Yesu n'iŋi heeniin: ---Yesu fu, ayiŋana ite Atambatun, ite u Nasaret yite i Gálile.
- ¹²Yesu n'ayooso ti haanas hu t'Enuuf ite Atambatun, abe n'ákutoor éjulaata i, ni kiŋki kabin hujoochen hu. N'ajok sitaabal site etita yite sírirem su áfiiten, ni siriikeey site ejoohena yite kúleebaan kite wusarah wu.
- ¹³Abe n'aaniin: ---Busokeesok ti Míkiñjin mu kaanuku Atambatun aane: «Enuuf íma kaaniee báalawum.» Bare aruun árihina yo báanuuseima bite búkuw!
- ¹⁴Bakan kéefuume ni kéetime ni kátofin ti Yesu toko t'Enuuf ite Atambatun, abe n'áhiniin kéekoyi.
- ¹⁵Eseef ite esaraha i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis ni kayiŋat hi kajuke hu Yesu n'áhin bondu beehahe bii, ni naane biñi bu ii katanŋ toko t'Enuuf ite Atambatun kaano: «Añi Dafit ánikanee!»
- ¹⁶Ni kaane Yesu: ---Aŋ'ajam me naane ii kasok? Yesu n'aaniin: ---Hee. Eeman kereŋ arijaŋgajanga ti Míkiñjin mu hirim honde heene hu: «Atambatun áhinahin biñi bu ni bilekej bu keesokorooro?»
- ¹⁷Ahaban, n'awasiin toko eeja. N'anuuat hikin u eeja Betani, abe n'áŋotin bo.
- ¹⁸Tifiit nu bújom bu, Yesu ti bíbatikeina bu ti hikin u, bujoñjol nu bujoko.
- ¹⁹Ajuka nífigiye ti kaakaŋa bítim bu, n'atof areeŋ, bare búsuus taŋ b'ajuke fu te no. Náami eeene nífigiye nu: ---Aroŋut hikee-kee kabuku miriyaay! Toko-toko yooŋ, náami nisaya kaŋ.

- 20**Eriboora i kajuka bondu, ni kajahale dómbokun. Ni kaano: ---Buɔ bi nífigiye nondu nusooñe fu nisay ahil ii?
- 21**Yesu n'aaniin: ---Iisokuun bifeeneɲ bu: afaaribaj káyilen, abe árihinut sihel súsuba, aruun káyini káhinu b'ihine bee nífigiye nondu. Aruun yooɲ kaanu hirij hondu: «Anuut diyu aaja átuuso káajuneeɲ», bo yooɲ kabaju.
- 22**Af'áriyilen t'Atambatun, doon d'arilawe fe, aruun kawuníee do.
- 23**Yesu n'ayooso ti haanas hu t'Enuuf ite Atambatun, abe n'áyemi ti kaliiken ésuk i mite m'Atambatun. Eseef ite esaraha i, ni sifaaf su ni kaja kaɲaaboo abe ni kaano: ---Awe átumbe fu áyemi aañ ayak áhin naane áhine i? Aañ yooɲ aani fu ábin áhin iyu?
- 24**Yesu n'aaniin: ---Íñje yooɲ íikandijenuun bifeeneɲ. Af'árisafinam ajoɲooree, n'íɲ'isokuun aañ aanam fu ibin íhin bondu.
- 25**Aañ aboñe fu Saaɲ kaboste ku? Man Atambatun, man yooɲ kúɲgowulan ku? Ni káyemi toko ti báhamin boko kumuumiin inɲi kaanoor: ---Uf'úeno: «Atambatun aboñe fu Saaɲ», n'aɲ'aane úne: «Kame inɲi naɲ n'áriyilenuto fu?»
- 26**N'úfin úeno: «Kúɲgowulan ku», úkoleyi ésuk i, ábuki kareyi fe bukuuriinkuur kaanuku Saaɲ ayiɲana ite Atambatun.
- 27**Náami keene Yesu: ---Uni írimeyie? Yesu n'aaniin: ---Íñje yooɲ it'isokuun aañ aanam fu ibin íhin buroon bondu.
- 28**Yesu n'asooñ aane: ---Buɔ b'arisoke tu bonde? Abajeebaj. Ake ániine, bakañio bákasuba. N'aane aneemak u: «Áñuumo, aja arok úmiye t'etool i yite kiresen ku.»
- 29**Ahaawa u n'aano: «Aaa, it'ija», bare afiyo dikee, n'awatanooro, n'aja arok.
- 30**Faaf u n'aja ajuk añio ásooboriyan u, abe n'asoko mo mifeeneɲ mu. Ahaawa u n'aano: «Hee faafa, íñje bija», bare ajeit.
- 31**Yesu n'ákandijen eseef ite esaraha i, ni sifaaf su aaniin: ---Aañ tu boko áhine fu bi faafiin ámaɲje bu? Ni kaano: ---Aneemak u. Náami Yesu eeniin: ---Iisokuun bifeeneɲ bu: esaa yite búhal bu, ni kiɲki kafurukato kajabu kayoosouun ti Jáyi jite Atambatun.
- 32**Ábuki Sambatiis abinabin t'aruun, abe n'áwufooruun bítim beejoɲoore bu. Áriyilenuto, bare esaa yite búhal bu, ni kiɲki kafurukato káyilenoyilen. Naane arijuke i bondu fe ni ñíkinuun, ariwatanooreit yooɲ wuhoofoor woonuun áriiyileno.
- 33**Yesu n'asooñ aane: ---Arisooñ arijam ti beekolofanee bonde: abajeebaj. Ake ániine abine áhin etool ite kiresen. N'asiis yo, abe n'awak kaayeen t'elaaliñj yómbokun kaanuku inɲi kabin katusan toko kiresen ku. N'arok yooɲ ásukut bija tu bujkar bu. Ahaban, n'aɲes eroka anaɲ toko kaanuku inɲi kabin káruboor ne o, abe n'aja kátuki.
- 34**Kiresen ku kilaaña, n'aboñ búskateen boone t'eroka i kaanuku keesaano húrub hoone.

³⁵Bare eroka i ni kajok búskateen boone, kámiñ ake, ni kayool aau, áhaajiyen u ni kámiño nu bujuju.

³⁶N'asooñ aboñ bakaake búskateen keejañ étiyar i kahooju, bare eroka i ni káhiniin mo mifeeneñ mu.

³⁷Hireeñ toko, n'aboñiin añi oone ti kaanu ni hikawo: «Boko kájeñgin añi úuma.»

³⁸Bare h'eroka i kajuke hu añi u, ni kaanoor: «Ondu aja fu bibin biñeño n'etool i. Úyoolo, n'uñ'úkini yo!»

³⁹Ni kajoko, kañak tíyañ etool i, abe ni kayoolo.

⁴⁰Yesu n'ákandijeniin aaniin: ---Ate etool i af'aja abin, buñ fíya b'aja fu n'eroka yendu?

⁴¹Ni kaano: ---Akina kayoolu énafuta yendu fe, abe n'añes bakaake eroka anañ toko, bokondu inji kabin kasaano húrub hoone kane areeñee.

⁴²Yesu n'aaniin: ---Eeman arijañgajañga bonde beesokee bu ti Míkiñjin mu? Meenaan: «Elaaliñj i y'enuta i káfiitene i yéeni, yo esooñe fu éyemi meeyane mite enuuf i. Atemit áhine fu bondu, abe bijahalajahal úne dómbokun!»

⁴³Yesu n'áwutiyen aane: ---In'ite ho h'eenuun fu: Jáyi jite Atambatun kanuutane t'aruun jeesaanee bakaake keeyak káhinu meejake.

⁴⁵H'eseef ite esaraha i, n'Efarisiyeñ i kajame hu beekolofanee bondu kahaban, ni kánandin kaanuku tu boko ti Yesu aamo fu.

⁴⁶Ni kañes naane kaja i káhinu kaanuku man ni kajoko, bare ni kákoleyi hahooja hu, ábuki ésuk i fe kajokajok Yesu naane ayiñana ite Atambatun.

Májiye 22

¹Yesu n'asooñ áhaminiin akolofan. N'aaniin:

²---Iye i Jáyi jite Atambatun jeemo fu. Ake áyi añunañun tu búfos bite añi oone.

³N'aboñ eroka yeene aaniin kanaban keeruwee ku buñoofu bu. Bare keeruwee ku ni kateñeko bibin.

⁴N'asooñ aboñ bakaake eroka aaniin: «Arija arienam k'iruwe ku buñoofu bu bifaraa. Kúyond kúuma kumootee, ni saasu sunuk séeyoñgie su. Afaree fe, kabin bite búfos bu!»

⁵Bare keeruwee ku ni káhin kite bókoit. Ni kaja bakaake ti hitañoat, bakaaku kájula.

⁶Bakaaku ni kajok eroka i káhihinoor, abe ni kayooliin.

⁷Áyi u n'ayiñat abin ahooj bib. N'aboñ esulaan yeene keeja keeyool bokonda fe kéemiñe ku eroka yeene, abe ni kásuf hikinun hooniin.

- ⁸Ahaban, n'aane eroka yeene bakaaku: «Afaree fe bija buñoofu, bare k'iruwe ku kajarut yéeni karuwiee.
- ⁹Hahiyu arija ti sifiñjan su, abe n'ariruw buñoofu k'ariyak ku fe kajuku.”
- ¹⁰Náami eroka i keeja tu búhuhu bu, abe ni karuw ki kajuke ku fe, keejake ku bija yooñ kéenafute ku, esaal i esooñen n'ehooj bib ni bakan.
- ¹¹«Áyi u n'ayooso kaanuku éehamin ni kéeyemie ku toko, n'añandan ake eesiimeit wañ wute bija tu búfos.
- ¹²N'aano: "Óom, buñ b'áhine fu áayoosin diye t'asiimeit wañ wute búfos?" Bare áyin u ásafinut.
- ¹³Náami áyi u eeene eroka i: "Arikobo sumoñu nu wuwot, abe n'arifiiteno tíyan t'ébaani i; o kayiyu toko, abe n'atakooro wuñaan inji kayiñat tañ.”
- ¹⁴Yesu n'áwutiyen aane: ---Keehooje-hooj karuwee fu, bare keefamut kajifanee fu.
- ¹⁵Efarisiyeñ i ni kaja kajamoor keejuk naane kaja i káhinu man ni kabuut Yesu.
- ¹⁶Ni kaboñ te o bakaake t'eriboora yeeniin, ni bakaake ti kéesiñooreina ku n'Erod. Kareeñ ni kaane Yesu: ---Ámuse u, írimoomi kaanuku awe an ite bifeeneñ, abe añ'aliiken éruk i múniyo mu ti bítim bite Atambatun. Ákoleyiit yooñ an fe, ábuki áanaariit man an onde an ómbokun man yooñ.
- ¹⁷Asok uni fee buñ b'ayinoore tu bonde: uf'újaam áyi ómbokun eeemo u Rom búhal, n'uñ'útin t'Eluwa yite Moyis, man yooñ bayi?
- ¹⁸Bare Yesu ámoomi biyinoor booniin beejakut bu. N'aaniin: ---Ñatuuk ñondu! Íñje a ariñes fee kabuutu?
- ¹⁹Áriwufooram fee érirem ti sinsi sísikee t'ajaamee búhal bu. Ni káyitino efeeneñ.
- ²⁰Náami Yesu eeeniin: ---Buhooñu bonde t'érirem i bite bu aañ, nu huruwu hu?
- ²¹Ni kaano: ---Áyi ómbokun eeemo u Rom. Náami Yesu eeeniin: ---Yooh! Kame arijaam áyi ómbokun eeemo u Rom buroon b'akino bu, Atambatun yooñ buroon boone.
- ²²Hi kajame hu bondu, ni kátumb fu kajahale naane. Ni kawaso keeja.
- ²³Hunak hondu hoho, bakaake t'Esaduseyeñ i ni kabin kajuk Yesu. (Boko kaamo fu kiñki kaane keekete ku karoñut birito.) Ni kákandijeno kaano:
- ²⁴---Ámuse u, Moyis akiñjakiñj t'Eluwa i aane: «Ániine eesee af'aket t'abajut añi, at'o awarawar kasayi anaare u keebaj biñi, t'áami hahiyu bakate ku at'o eekete u.”
- ²⁵Náami bare abajeebaj t'uni bakati kaamo hutok ni bákasuba. Aneemak u n'asa, abe n'aket ti kabajut añi. Náami anaar'o eeseño t'at'o.
- ²⁶Ásooboriyan u n'áhaajiyan u yooñ mo mifeeneñ mu, ni kakat yooñ, bija t'atoken u ni bákasuba.

- 27Kaketa kahaban, anaare u yooŋ n'aket.
- 28Makamu kareyi fe hutok ni bákasuba ku kasaosa, hunak hite bíriteina bu t'eket i, o káyemi ite u aañ tu boko?
- 29Yesu n'aaniin: ---Árijuuma fu, ábuki árimeyiit Míkiñjin mu, árimeyiit yooŋ sembe site Atambatun.
- 30Keekete ku ifi káritein, háyine hu iti kasa, haare hu yooŋ iti kaseño, bare buroŋ booniin káyemi naane bite emalaka i keemo ku t'etiir.
- 31Hite bíriteina bite keekete ku, kame arijaŋgeit b'Atambatun asokuun bu? Aanaan:
- 32«Íñj'eemo fu Atambatun ite Aburaham, n'Isak, ni Sakob.» Atambatun, akina Atambatun ite keeroŋe ku, bija ni keenee ku boko kakete fe, ábuki buroŋ bu t'éketiit ti biraane fu.
- 33Hi hahooja hu hijame hu bondu, ni kátumb fu kajahale naane tu buroon b'aliikeniin bu.
- 34H'Efarisiyeŋ i kajame hu kaanuku Yesu akulakul Esaduseyeŋ i ti báhamin bu, ni kakuukanoro keeja te o.
- 35Ake tu boko, akina ámuse ite Eluwa yite Moyis, n'ámaŋi kabuutu Yesu. N'aano:
- 36---Ámuse u, tu suluwa su fe, yiin ehaŋe fu?
- 37Yesu n'aano: ---«Awarawar kámaŋi Atemit Atambatun úuwe áhabanein: t'eholi, ti yaan yúuwe, ni ti kaayinoor kúuwe.”
- 38Yende yeemo fu eluwa étiyar i yeehaŋe i fe.
- 39Ésooboriyan i yeenokoore naane yo yende: «Awarawar kámaŋi áwiyi húngowulan naane ámaŋje i hikawi.”
- 40B'Eluwa yite Moyis esoke bu, bija eyiŋana yite Atambatun fe beemo fu tu suluwa súsuba sonde.
- 41Naane aamo i Efarisiyeŋ i bokondu ti kakuukanorooree, Yesu n'ákandijeniin bonde:
- 42---Buŋ b'arisoke t'Afakana u? Akina ite tu noota nite aañ? Ni kaano: ---Ite tu noota nite Dafit.
- 43Yesu n'aaniin: ---Buŋ b'aamo fu Dafit, Búwejet Beenabe bu bitiŋgotiŋ ayak abin áami aŋ'aano «Anahaan u»? Ábuki fu Dafit aanaan:
- 44«Atemit aanaan Anahaan úuma: "Áriiko inde baatosam ayak abin áami ikalaa enatoora íiwe tuus, awe áayemi áyi u.”“
- 45«Náami Dafit af'aja ayak abin áami aŋ'aano "Anahaan u", buŋ b'Afakana u ayino fu kasooñu áyemi añio?”
- 46Mayet afeeneŋ tu boko áyinió kásafin hirim hifeeneŋ. Áfiitin tu hunak hondu, an aŋkut akañen kákandijeno bike.

Májiye 23

¹Bondu buwas, Yesu n'aane hahooja hu n'eriboora yeene:

²---Émuse yite Eluwa yite Moyis, n'Efarisiyeḡ i, burokiin kaliikenuun Eluwa yite Moyis.

³Náami ariwariinwar kájeḡgin, abe n'árihin yooḡ bimbi kaliikenuun fe. Bare atum'ariliikool ti máhinar mooniin, ábuki bimbi kawaare, káhinaariit bo.

⁴Iḡi kakob buroon beeniḡe-niḡ, keesejan bo ésuk i, abe káḡaḡaariitiin káyokunan n'añuuru aḡgij u keesejo bo.

⁵Buroon bimbi káhin fe bite búwuforooro: arijuk naane muroon mimmi kakob tu kúyuutiin ni ti sitekiin, méeyekie mu kike kirim kite Míkiñjin mu mihahe i; iḡi káhin yooḡ balis bite wújufa wooniin bihaḡ bite b'ésuk i kakambu.

⁶Hiriy ifi hibaj, iḡi kámaḡi kajab kariiko keewun ésuk i; ti ñáalawum ñu, boko ifi kariiko hágila.

⁷Iḡi kámaḡi ésuk i eḡ'erito yeesaafiin ti sifiñjan su, abe n'eḡ'eeniin «Ámuse u».

⁸Bare aruun fe baatiaay; iḡ'ite ho aamo fu ariwarut kajokiee naane émuse, ábuki Ámuse afeeneḡ taḡ a aribaje fu.

⁹Atum'arijok an t'etaam ye naane faafuun, ábuki Faaf afeeneḡ taḡ a aribaje fu, eeemo u t'etiir.

¹⁰Atum'árihin yooḡ ariijokee naane eseef, ábuki Aseef afeeneḡ taḡ a aribaje fu, eeemo u Afakana u.

¹¹Eehaḡe u t'aruun aja áyemi ásukateen oonuun.

¹²An fe eeyitooree, o kawananee; abe an fe eewananooree, o kayitiee.

¹³---Átaaḡi t'aruun émuse yite Eluwa yite Moyis, n'aruun Efarisiyeḡ i! Ñatuuk ñondu! Arikulakul ésuk i tíyaḡ Jáyi jite Atambatun. Ariyooseit toko aruun kumuumuun, abe n'ariteñeko yooḡ kawasú kéeḡaḡie ku keeyooso.

¹⁵«Átaaḡi t'aruun émuse yite Eluwa yite Moyis, n'aruun Efarisiyeḡ i! Ñatuuk ñondu! Aḡ'ariñaahoor etaam i fe, ni kan ku, kaanuku man n'aribaj afeeneḡ taḡ, ariiyoosano ti bítim boonuun. Abe af'aribajo, n'aḡ'árihino eehaḡuun káyemi an ite sambuun tu kúsuba.

¹⁶«Átaaḡi t'aruun, aruun égila i kéeḡuume ku! Aruun kaḡk'ariene an af'awaat Enuuf ite Atambatun, diyu dóoniit. Bare n'afin awaat éwurus i yeemo i níbahindaa toko, awarawar káhinu doon d'awaate du.

¹⁷Aruun busoḡ, árijukaariit! Kame naḡ nihaḡe fu? Eeman Enuuf ite Atambatun, yéeḡinineḡe i éwurus i n'éñeyi?

¹⁸N'aḡ'arisoñ ariene an af'awaat ataabul ite wusarah wu, diyu dóoniit. Bare n'afin awaat doon deesarahee du Atambatun t'ataabul u, awarawar káhinu doon d'awaate du.

- 19** Aruun fu bakan kéefuume! Kame naŋ nihaŋe fu? Eeman ataabul u, éekinineŋe u doon deesarahee du ni díñeyi?
- 20** Náami an eewaate ataabul ite wusarah wu, awaata ataabul u, nu buroon beemo bu t'etiir te o fe.
- 21** An eewaate Enuuf ite Atambatun, awaata Enuuf i, n'Atambatun eekine u te yo.
- 22** An eewaate bufor bu, awaata eriikeye ite Atambatun yite híyiaate hu, n'Atambatun eeriikee u te yo.
- 23** «Átaañi t'aruun émuse yite Eluwa yite Moyis, n'aruun Efarisiyeŋ i! Ñatuuk ñondu! Aŋ'ariyit buroon bite kajaman kite maanu wu naane kuloolomen ku, efoobar i, ni maamu muroon meejose mu fe, áriihin kúrub keemo sumoŋu, abe n'árisik hifeeneŋ ariisarah ho Atambatun. Bare n'aŋ'arifin ariwas beehaŋe bu fe t'Eluwa yite Moyis, naane káyemi bakate bifeeneŋ, n'ariyubiyeniin, abe n'áriyemi bakan keejoore. Abe bare buroon bondu b'ariware fu yéeni káhinu, abe baabu yooŋ atum'arifiil bo.
- 24** Aruun égila kéefuume! Aŋ'arijind doon d'ariware du búhujo iŋ'ite efaas, bare n'aŋ'arimer bíŋgelem!
- 25** «Átaañi t'aruun émuse yite Eluwa yite Moyis, n'aruun Efarisiyeŋ i! Ñatuuk ñondu! Aŋ'ariñaw akuur but meejukanee mite ekot i bija ebool i fe, bare níbahindaa, aŋ'ahooj bib nu wúfaŋi wute kákuwat, ni biyinoor boonuun beejakut bu.
- 26** Aruun Efarisiyeŋ i bakan kéefuume! Arijab tíme ariñaw ekot i níbahindaa, man meejukanee mu nu mukuur yooŋ.
- 27** «Átaañi t'aruun émuse yite Eluwa yite Moyis, n'aruun Efarisiyeŋ i! Ñatuuk ñondu! Aŋ'arinokoor nu búlum beefaŋjanee, kajuku bo tíyaŋ náami béewarie naane, bare níbahindaa, uŋu buhooj bib nu kujoj kite bakan keekete, nu buroon bánoban beefute.
- 28** Aruun yooŋ, arinokooranokoor t'ésuk i naane bakan kéejube, bare níbahindaa, aŋ'arihooj bib nu butuuko, nu wuhoofoor.
- 29** «Átaañi t'aruun émuse yite Eluwa yite Moyis, n'aruun Efarisiyeŋ i! Ñatuuk ñondu! Aŋ'arinut áwari búlum bite eyiŋana yite Atambatun, abe n'aŋ'arisangán bite kéejube ku.
- 30** Abe n'aŋ'ariene: "Kane arko yéeni uni íriuwuina fu kóyin sifaaf uni, man írisiŋoorein nu boko iriyoool eyiŋana yite Atambatun."
- 31** Kame fu me árimoomi kaanuku aruun biñi bite bakan keeyoole ku eyiŋana yite Atambatun?
- 32** Úja tíme! Arihabanoor bi sifaafuun kómbokun kajabe bu!
- 33** Ñuroon ñondu! Búsunduk! Buŋ b'af'arisoñ ariyinoor n'aŋ'ariene aruun kafaku tu kúnuur kite sambuun su?
- 34** Iŋ'ite ho aamo fu íñje káboñinauun eyiŋana, ni bakan kéewesinatee, n'émuse yite bítim bite Atambatun. Aruun kayoolu bakaake, n'aritib bakaaku tu bukuruwa kakat,

n'árimíñ bakaaku kikarawas ti ñáalawum ñoonuun, abe n'árihihinooriin ti kikinú ku fe ti kayino kateyi.

³⁵Náami t'aruun t'Atambatun aja fu kaniju inji bakan kéejube ku keeyoolee ku fe, huta hu t'Abel éejube u, bija yooŋ ti Sakari añi ite Barasi, eeyoolee u t'Enuuf ite Atambatun, t'etut t'Anabe du n'ataabul u tindi kásuf ejuraay i.

³⁶Iisokuun bifeeneŋ bu: kúnuur kondu fe, aruun bakate ku hahiye arija fu ko kajuku inji bokondu keeyoolee kii fe!

³⁷---Yéeh, aruun bakate ku Serusalem, aruun kaŋk'ariyool eyiŋana yite Atambatun, abe kaŋk'áboñin t'aruun, n'árimíñiin nu bujuju kaket! Kuhooja teereŋ k'ímaŋie fu kakuukanuun naane emaŋjuk aa ákumbalool bufuw boone ni síbend soone, náami bare árimaŋiit!

³⁸Hahiye aruun kawasiee ni hikinú hoonuun áriiweet.

³⁹Ábuki fu iisokuun: ariroŋut káheelin t'íñje bija hunak h'arija hu kaanu: «Atambatun ásoniyan an eebin u tu huruwu hite Atemit!»

Májiye 24

¹Yesu n'anuu t'Enuuf ite Atambatun. Áyemia ti bija bu, eriboora yeene ni katof te o, keeno ajuk naane kiñaan kite Enuuf ite Atambatun kunutee i áwariee.

²Náami eeniin: ---Arijuka kiñaan kondu fe? Iisokuun bifeeneŋ bu: bibin birko, an at'aŋk'ajuk diyu ejuju yeelaŋgatanee t'eke; kiñaan ku kireyi fe káfiitenee.

³Yesu n'aja ariiko ti hirij hite N'úolifiye ñu. Eriboora yeene ni kaja kajuko unooniin abe ni kaano: ---Asok uni fee kaakaŋ nu bondu bija fu kabaju, ni te naŋ t'ésuk i eja fu kakeetan kaanuku bibin búuwe bireeŋa, ni kamoosen kite etaam i.

⁴Yesu n'aaniin: ---Arinaŋ toko kikawuun, an atum'abuutuun.

⁵Ábuki bakan keehooje bibin nu huruwu húuma inji kaane boko kaamo fu Afakana u, abe boko kabuutu bakan keehooje-hooj.

⁶Aruun kajamu kitiik, man yooŋ kitiik kibajabaj tike tiŋ. Atum'árikoleyi, ábuki buwarawar kabaju, bare kamoosen kíteiit etaam i.

⁷Ésuk birito yeetiik n'ésuk, hikinú birito heetiik ni hikinú. Bujoñjol kabaju, abe etaam i buyoŋoŋanooro tu búruk beehooje.

⁸Bondu fe búmoomi naane káseñji kítiyar kite anaare eeemo ti bíyihino.

⁹«Bakan kajokuun, keeja kéehihinooruun, abe ni kayooluun. Ésuk i fe kahuufuun uŋu húuma hu.

¹⁰Kónkeyin, bakan keehooje karaan káyilen ku t'íñje; boko kajoohenoor, abe boko kahuufoor.

- 11**Kabaju yooŋ keehooje keeyak kajuusu kaane boko kaamo eyiŋana yite Atambatun, abe boko kabuutu bakan keehooje.
- 12**Meejakut mondu kátumbu muhooj ayak abin áami bakan keehooje-hooj it'iŋki kámaŋioori.
- 13**Bare an eeja u kajoku alit tip bija tu hunak hiraanu hu, Atambatun kafakano.
- 14**Hirim hondu Heetoofe hu hite Jáyi jite Atambatun kawaaree t'etaam i ereyi fe, kaanuku ésuk i fe keejam ho. N'aŋ'atik áami kamoosen kite etaam i.
- 15**---Aruun bibin kajuku «Ábujarooro éekolinanie u», i Dañel ayiŋana ite Atambatun asoke u n'áyemi t'Anabe du. (An eeemo u ti bijaŋga bu aja ánandin bo.)
- 16**Náami keeyak ku káyemi Súde kawarawar kateyi bija ti kirij ku.
- 17**An af'áyemi ti kaanaaj koone, awarut buyooso t'enuuf bite bike buroon.
- 18**An af'áyemi yooŋ ti hitaaŋaat, awarut bíbatikeina t'enuuf bite kájufa k'ayakare ku te ko.
- 19**Afin ayak buŋ kátaaŋi kunak kondu ti haare hu keenooto ku fuufiin, ni keeemo ku ti kájuwan!
- 20**Arilaw Atambatun man búteyi boonuun itim bibaj ni haajam, man yooŋ tu hunak hite erimaas!
- 21**Ábuki kónkeyin, sílaam sómbombokun kabaju, s'an ámusut kajuku huta h'etaam i eŋ'ebin éwuwanee bija yooŋ t'úmiye, abe utu susooŋ yooŋ sibaj hikee-kee.
- 22**Abe arko Atambatun aanut fu yéeni éekasinan tu kunak kondu, an fe man aroŋ. Bare o kákasinan te ko iŋ'ite bakan k'ajifane ku.
- 23**«Náami an af'aanuun: "Arijuk, Afakana u ondu diye!" man yooŋ: "Ondu diya!", atum'áriyileno.
- 24**Ábuki bakaake bibin, abe n'iŋi kajuus kaane boko kaamo fu Afakana u, man yooŋ eyiŋana yite Atambatun. Boko káhinu buroon úkaan beejahale ésuk i, kaanuku keebuut ti káyinie, humuum bakan k'Atambatun ajifane ku.
- 25**Hahiyu isonkuun bo busok.
- 26**«Náami an af'aanuun: "Arijuk, Añi ute Húŋgowulan hu ondu t'eramba i!", atum'arija bo. Man yooŋ n'aanuun: "Arijuk, ondu níbahindaa t'ánuusee!", atum'áriyilen.
- 27**Ábuki naane etiir i ee esib huta hu tu bufor bu bíjabina du bija yooŋ ti biraane du, iyu yooŋ i Añi ute Húŋgowulan hu abin fu.
- 28**Tu doon fe dikete, toko ti bílaajiin bu t'ufu bukuukanooro.
- 29**---Sílaam site tu kunak kondu bihabano kep, taanak tu kákumbu, hiim hu huroŋut kajaŋan, búloofiiloof bu káneyina, abe sembe site t'etiir buyoŋoŋanooro.

- ³⁰Náami éluwenuma yite Añi ute Húngowulan hu káñaasina tu bufor bu. Ésuk i ereyi fe kalolobool, abe n'iji kajuk Añi ute Húngowulan hu ti bibin tu bufor bu ni sembe, o káanikin naane.
- ³¹Káabiinu kómbokun kasoku, abe n'añ'áboñin emalaka yeene t'etaam i ereyi fe. Boko kakuukan bakan k'ajifane ku, huta hu t'etaam i éjabina du, bija yooŋ t'eraane du.
- ³²---Arijondoman ti nífigiye ariijuk. Af'aja ayak abin áami biland boone bíyeyino, búsuus bu busooña búlooñin, añ'árimeyi kaanuku haajam hu húlohenno.
- ³³Náami af'arijuk yooŋ buroon bondu fe, árimeyi kaanuku Añi ute Húngowulan hu álohenno, memee n'añ'áreeñin.
- ³⁴Iisokuun bifeeneŋ bu: bakate ku hahiye iti kaket kareyi tu bondu fe bibajoorut.
- ³⁵Etaam i nu bufor bu kamoosen, bare báhamin búuma iti biket hikee-kee.
- ³⁶---An ámeyiiit hunak hu hondu kaakaŋ, n'ewahatu i; humuum emalaka i t'etiir bufor bu, bija Añi u fe kámeyiiit, kane arko Faaf u unoono taŋ.
- ³⁷Beebaje bu kóyin Nowe bija fu yooŋ kabaju ti bíbatikeina bite Añi ute Húngowulan hu.
- ³⁸Ábuki bala etiir yómbombokun i yeerame i etaam i fe énubin, tu kunak kondu ésuk i iji kañofo kepe abe ni káhujo, háyine hu ti bisayi, haare hu ti biseño, bija yooŋ hunak hu Nowe ayoosee hu t'esahar i.
- ³⁹Kámeyiiit toko doon fe bija naane móhujo mu mije i nu boko meeyooliin kareyi fe. Iyu yooŋ i bija fu káyemi kane Añi ute Húngowulan hu abin.
- ⁴⁰Náami kónkeyin, háyine bákasuba káyemi tu buwañ t'afeeneŋ, ake bijee ne o, aau n'awasee toko.
- ⁴¹Haare bákasuba káyemi ti bítigis, ake bijee ne o, aau n'awasee toko.
- ⁴²Náami áriheelin féet, ábuki árimeyiiit hiin hunak h'Anahaan oonuun abin fu.
- ⁴³Árimeyi bonde: kane ate enuuf i ámeyii yéeni ti yiin ewahatu yite i nu huhuk t'ákuw u aware fu bibin, n'añ'ajukar, at'awaso éeyoosein t'enuuf yeene.
- ⁴⁴Iñ'ite ho aamo fu aruun yooŋ arifare, ábuki Añi ute Húngowulan hu bibin t'ewahatu y'ariyinoorut i.
- ⁴⁵---Náami aañ aamo fu aroka eejoŋoore u, abe n'áwesinato yooŋ? O aamo fu an u a ate enuuf i asaane u bujukar bite enuuf i, abe n'asoko yooŋ kaanuku añ'abin awun bakaaku eroka keeñofo kane ewahatu i ereeŋ.
- ⁴⁶Atoof t'aroka ondu kane ate enuuf i ábatikein, n'áñaabeino tu burok b'asaano bu!
- ⁴⁷Iisokuun bifeeneŋ bu: ate enuuf i kasaano yooŋ buroon b'áyekie bu fe añ'ajukaro bo.
- ⁴⁸Bare arko aroka ondu an éenafute, o kayinoor n'añ'aane: «Jaa, ate enuuf i ahaŋa fu bífiyeina»,

⁴⁹o kajoku bakaaku eroka ámiñ, abe n'aṅ'aṅ'ariiko aṅ'añofo abe n'áhujo t'afeeneṅ n'éwusana i.

⁵⁰Náami ate enuuf i bíbatikeina hunak h'aroka ondu ayinoorut, n'ewahatu y'ámeyiit.

⁵¹Akina kajoṅoorano ásuf, naane ñatuuk ñu ii káhinee. O kayiyu toko, abe n'atakooro wuṅaan inji kayiṅat taṅ.

Májiye 25

¹---Ti bíbatikeina bite Añi ute Húṅgowulan hu, Jáyi jite Atambatun káyemi naane iye: abajeebaj. Búsuṅgute kaamo sumoṅu kayitayit sijaṅana sooniin keeja huyoosan, abe ni káyemi ti kanahan ániine u.

²Kaamo hutok tu boko káwesinateit, hutok hu bakaaku kéewesinatee.

³Kéewesinateit ku ni kaja ni sijaṅana sooniin, bare kajunṅkeit t'efetelool;

⁴kéewesinatee ku ni kafin kaja ni sijaṅana sooniin, abe ni kajunṅko t'efetelool.

⁵Náami makamu ániine u ahaṅa bífiyeina, huṅotu nu hujokiin. Kareyi fe ni kaṅot.

⁶«Nu huhuk hu, ake n'ataṅk aane: "Ániine u onda! Arija áriifimboor!"

⁷Náami búsuṅgute bu kareyi fe kéeniyo, abe ni káyemi ti bifare sijaṅana sooniin.

⁸Kéewesinateit ku ni kaane kéewesinatee ku: "Ariwun uni t'efetelool yeenuun diṅgilis, sijaṅana site s'uni sondu ti bija kaketu."

⁹Kéewesinatee ku ni kaaniin: "Aaa, man úfaman. Ho húkoyie n'arija árijoohenn bija t'aruun."

¹⁰Náami kéewesinateit ku kaja kaanuku kéejoohenn, ániine u n'afin áreenṅin. Kaamo hutok hu keefaree ku ni kayooso ne o t'enuuf i ti kawanane du húkuben hu, abe karuṅ ku nu kukulee.

¹¹Afiyo dikee, bakaaku búsuṅgute ni kafin káreenṅin, abe ni kataṅk kaane: "Anahaan u, Anahaan u, áfeṅgin uni!"

¹²Bare ániine u n'aaniin: "Iisokuun bifeeneṅ bu: ímeyituun."“

¹³Yesu n'áwutiyen aane: ---Áriheelin féet, ábuki árimeyiit hunak hu, n'ewahatu i y'Añi ute Húṅgowulan hu abin i.

¹⁴---Ti bíbatikeina bite Añi ute Húṅgowulan hu, Jáyi jite Atambatun káyemi naane iye: abajeebaj. Ake ániine ámoomi ti bija kátuki. N'aruw eroka yeene, abe n'aaniin hahiyu buroon boone bondu.

¹⁵N'asaaniin yooṅ sírirem aliik huruw fe tu doon d'áyinie du karoku: átiyar u n'asaano similiyoṅ seemo hutok, ásooboriyan u súsuba, áhaajiyen u efeeneṅ; ahaban n'aja.

¹⁶Aroka eesaanee u similiyoṅ su hutok hu n'ásit kájula ni sírirem sondu. N'áwutiyen abaj similiyoṅ seemo hutok.

- ¹⁷Eesaanee u súsuba su n'áhin mo mifeeneḡ mu, n'asooñ abaj súsuba.
- ¹⁸Bare aroka eesaanee u efeeneḡ i n'aja awak kaayeen, abe n'ánuus toko sírirem site an u tand'arok.
- ¹⁹«Abin afiyo, áyin u n'abin, abe n'ámaḡi kámeyi buḡ bi káhine fu ni sírirem su.
- ²⁰Eesaanee u similiyoḡ su hutok hu n'átofin, abe n'áwufooro sike yooḡ seemo hutok, o ti kaanio: "Maan, aḡaanamsaan similiyoḡ seemo hutok. Aḡuk, ibaja yooḡ sike seemo hutok."
- ²¹Ániine u n'aano: "Iyu kep, awe aroka eejake, ájubajub. Makamu ájubajub tu buroon biḡgilis, hahiyu íñje kanaḡu tu sumoḡii buroon beehaḡe diyu. Aḡbin, hikawi heetoof naane íñje."
- ²²«Aroka eesaanee u súsuba su n'átofin abe n'aane: "Maan, aḡaanamsaan similiyoḡ súsuba. Aḡuk, ibaja yooḡ súsuba."
- ²³Ániine u n'aano: "Iyu kep, awe aroka eejake, ájubajub. Makamu ájubajub tu buroon biḡgilis, hahiyu íñje kanaḡu tu sumoḡii buroon beehaḡe diyu. Aḡbin, hikawi heetoof naane íñje."
- ²⁴«Eesaanee u efeeneḡ i n'atik abin abe n'aane: "Maan, ifiyafiya ímeyi kaanuku aḡoofut. Aḡ'áhotukan t'áwañut du, aḡ'ákuukan yooḡ t'ánawut du.
- ²⁵Íkolakoleyi kaanuku sírirem súuwe n'uḡu sútowuto; náami iiwak ínuus so. Aḡuk, ayi sírirem súuwe."
- ²⁶Ániine u n'aano: "Añek ondu, ánafutanafut faa! Afiyafiya ámeyi kaanuku iḡ'íhotukan t'íwañut du, iḡ'íkuukan yooḡ t'inawut du.
- ²⁷Náami aḡwarawar yéeni kayoosan sírirem súuma tiḡ t'ámeyie kaanuku if'íbatikein, n'iḡ'iyit sírirem súuma nu doon du subukoore du."
- ²⁸Ahaban, n'aane bakaaku eroka: "Ariram emiliyoḡ y'isaano i, abe n'arisaan yo aau eebaje u sumoḡu su.
- ²⁹Ábuki an eebaje, o káwutiyenee ahaḡ doon d'abaje du, ebaj i yeeheek te o. Bare an éetumbut u abaj, humuum diḡḡiḡgilis d'abaje du karamiee.
- ³⁰Náami aroka ondu eebajut ii éñjeriḡ, árifiteno tíyaḡ t'ébaani i. O kayiyu toko, abe n'atakooro wuḡaan iḡi kayiḡat taḡ."
- ³¹---Añi ute Húḡgowulan hu af'aja abin naane áyi, akina n'emalaka i kareyi fe, o biriiko t'eriikeey yeene yéenike i.
- ³²Ésuk i fe bukuukanooro hágilao, abe n'aḡ'áwaajinooriin, aḡ'ákajin bokonde ti bakaaku, naane ahaawa sunuk aa áwaajinoor síkarniina ni sijaameel.
- ³³O káhinu síkarniina su séeyemi inde baatoso, abe sijaameel su ni síyemi inde baamayo.

³⁴Náami áyi u kaanu keemo ku inde baatoso: «Aruun ki Faafam ásoniyane ku, aribin áriikini Jáyi jeefaree ju bija t'aruun huta h'etaam i eɗ'ebin éwuwanee.

³⁵Ábuki ijoñjolatajoñjolat, n'ariwunam iiñoofu; nukunam nisayasay, n'ariwunam íhujo; ibinabin t'aruun, n'arijokam áwariee t'árimeyiitam;

³⁶ímoomi fuufiam, n'arisiimaatam; ísomutasomut, n'aritifotooram; n'íyemi t'ekulu i, n'aribinam kajuku.”

³⁷Kéejube ku kaanio: «Anahaan u, kame kaakaɗ n'irijuki fu káajoñjlatin, n'iriwuni aañoofu, man yooɗ nukuni káasayin, n'iriwuni áahujo?

³⁸Kaakaɗ n'ábine fu t'uni, n'irijoki áwariee t'árimeyiiti, man yooɗ n'irijuki fu fuufii, n'irisiimaati?

³⁹Kaakaɗ n'irijuki fu káasomutin, man yooɗ t'ekulu i, n'iribini kajuku?”

⁴⁰Áyi u kásafiniin aaniin: «Ísokuun bifeeneɗ bu: híhinin fe h'árihine bo ake ti keehaje ku káteti tu bokonde keemo ku naane bakat'am, íñje árihine fu bo.”

⁴¹«Ahaban, n'aɗ'aane keemo ku inde baamayo: "Arikambam, aruun k'Atambatun áwuume ku! Arija ti sineemak séhokaariit su, seefaree su bija ti Setani n'emalaka yeene!

⁴²Ábuki ijoñjolatajoñjolat, ariwunutam iiñoofu; nukunam nisayasay, ariwunutam íhujo;

⁴³ibinabin t'aruun t'árimeyiitam, arijokutam áwariee; ímoomi fuufiam, arisiimaatutam; ísomutasomut abe n'íyemi t'ekulu i, aritifotoorutam.”

⁴⁴Náami n'iji kásafino kaano: "Anahaan u, kame kaakaɗ n'irijuki fu káajoñjlatin, man yooɗ nukuni káasayin, man yooɗ kane ábin t'uni t'árimeyiiti, man yooɗ fuufii, man yooɗ káasomutin, man yooɗ t'ekulu i, abe íriyokunanuti?”

⁴⁵Áyi u n'aɗ'aaniin: "Ísokuun bifeeneɗ bu: híhinin fe h'ariteñekee káhinu bo ake ti keehaje ku káteti, íñje ariteñekee fu káhinu bo.”“

⁴⁶Yesu n'áwutiyen aane: ---Abe boko bija tu kúnuur kéehabanaariit ku, kéejube ku keefin keeja tu buroɗ béehabanaariit bu.

Májiye 26

¹H'aamo hu Yesu ahabana kasoku kite eriboora yeene báhamin bondu fe, n'asooñ aaniin:

²---Árimoomi kaanuku efeit ite Kánuutina ku Esipt ejeñena kunak kúsuba. Kónkeyin, Añi ute Húngowulan hu kásikiee asaane bakani kaanuku eetibee t'ekuruwa.

³Náami eseef ite esaraha i, ni sifaaf site Esuwif i ni kakuukanooro t'enuuf ite Kayif, asaraha ómbokun u.

⁴Ni kajamoor kaanuku boko kajoku Yesu t'an ámeyiiit, abe ni kayoolo.

- ⁵Ni kaane: ---Úwaruto kajoku t'efeet i, ésuk i n'en'ejendan kárahanna.
- ⁶Yesu n'áyemi Betani, t'enuuf ite Simoŋ éebajaanie u yafot i.
- ⁷Ondu tu buñoofu bu, ake anaare n'atof aŋaaboo, o n'éndiis yeerokee nu bujuju bimbi kaane albaatar, káahoojin bib ni mátiso meeseere-seer. Anaare u n'áyuuso mátiso mu ti hikaw.
- ⁸H'eriboora i kajuke hu bondu, ni kayiŋat abe ni kaane: ---Inji naŋ ni mátiso mondu múbujarooree fu?
- ⁹Tiŋkan yéeni u mujooheenee fu aseeree, sírirem su séesikee t'asaan keebajut ku!
- ¹⁰Yesu n'ámeyi bi kasoke bu. Náami eeeniin: ---Inji naŋ n'áрилаaman fu n'anaare ondu? B'áhinam bee bijakajak faa.
- ¹¹Keebajut ku káyemi n'aruun ko kireyi fe, bare íñje it'íyemi n'aruun ko kireyi.
- ¹²Anaare ondu áyuusayuus mátiso mu t'íñje kaanuku eniam yeefaree bija t'ehok íima.
- ¹³Iisokuun bifeeneŋ bu: tánotan fe t'etaam ye ti Hirim Heetoofe hu hiyakee du kawaare, ésuk i kasoku b'anaare onde áhine bee kaanuku inji kabin kábaŋinoo.
- ¹⁴Hunuut toko, Suda Iskariyot, ake t'eriboora i sumoŋu ni bákasuba ku n'aja ajuk eseef ite esaraha i
- ¹⁵abe n'aaniin: ---If'ísik Yesu isaanuun, naŋ n'ariyakam fu kawunu? Náami keefin areeŋ butuman nu sumoŋu ti sírirem sooniin, abe ni kasaano so.
- ¹⁶Áfiitin t'ewahatu yendu, Suda n'áyemi ti kaŋesu naane aja i káhinu éesik Yesu asaaniin.
- ¹⁷Hunak hítiyar hu hite efeet ite Kumburu Kéehinaariitee ku Élefir, eriboora i ni kabin kákandijen Yesu kaano: ---Diin t'ámaŋje fu irifarei buñoofu bite efeet ite Kánuutina ku Esipt?
- ¹⁸Yesu n'aaniin: ---Arija ti hikin u. Afarireeŋ t'ándijiman, n'aŋ'arieno: «Ámuse u aane ewahatu yeene ereeŋa; t'awe t'aja fu káhinu efeet ite Kánuutina ku Esipt, akina n'eriboora yeene.»
- ¹⁹Eriboora i ni káhin naane Yesu asokiin i, abe ni kafare buñoofu booniin bite efeet i.
- ²⁰To ti bija kábaani ku, Yesu n'ariiko buñoofu n'eriboora i sumoŋu ni bákasuba ku.
- ²¹Bokondu tu buñoofu bu, n'aaniin: ---Iisokuun bifeeneŋ bu: ake t'aruun kásikiam asaan bakan.
- ²²Eriboora i ni kátumb fu kátaañian naane. N'inji kákandijeno n'afeeneŋ kaano: ---Anahaan u, eenaan íñjeit, bare?
- ²³Yesu n'aaniin: ---An u irijoloŋane u kumburu kite k'uni t'efind i, an ondu aja fu kajoohe kúuma.

- ²⁴Añi ute Húngowulan hu eeja kaketu naane Míkiñjin mu musoke i uñu hoone hu. Bare afin ayak buñ kátaañi t'an ondu eeja u kajooohen Añi ute Húngowulan hu! Ahañ yéeni kajaku te o náami áwuwinoot!
- ²⁵Suda eejooheno u n'ákandijeno aano: ---Ámuse u, eenaan íñjeit, bare? Yesu n'aano: ---Awe asoke fii.
- ²⁶Bokondu tu buñofofo bu, Yesu n'ayit humburu abe n'aane Atambatun eyeehen. N'afiitar ho, abe n'asaan eriboora yeene ti kaaniin: ---Árisik ariiteñ, diye eniam.
- ²⁷Ahaban, n'ásik ekot ite ébiñ abe n'aane Atambatun eyeehen. N'asaaniin yo ti kaaniin: ---Árihujo arireyi fe,
- ²⁸ábuki diye halan húuma héekinineñe hu kaajamoor ni kibaj t'etut Atambatun ni bakan koone. Ho búyuuso bija ti keehooje-hooj, kaanuku man Atambatun n'aboñketiin wuhoofoor wu.
- ²⁹Iisokuun bo: áfiitin ti hahiye, ironut kasoöñu íhujo ébiñ yende, bija yooñ hunak h'ija hu búhujo n'aruun éyeni ti Jáyi jite Faafam.
- ³⁰Ahaban, ni kahooñ kuhooñu kite efeit i, abe ni kaja ti hirij hite Ñúolifiye ñu.
- ³¹Náami Yesu eeene eriboora yeene: ---Beeyak bu kabajiam káajim ke kákinineñ n'aritey fe áriifiitenam. Ábuki Míkiñjin mu meenaan: «Íñje kayoolu an eeemo u ti jíhaaw jite síkarniina su, abe kaahaaw ku biyisaloolo.»
- ³²Abe Yesu n'áwutiyen aane: ---Bare kane ibin iritanee t'eket i, íñje kágilanuun Gálile.
- ³³Piyeer n'aano: ---Arko yooñ bakaaku fe keetey kéefiiteni, íñje bare it'ífiiteni hikee.
- ³⁴Yesu n'aano: ---Iisoki bifeeneñ bu: humuum káajim konde, bala káajuloon ku kusok, awe kaanu ámeyitam kireeñ kíhaaji.
- ³⁵Piyeer n'aano: ---Hutoof yooñ iwarawar kaketu n'awe, at'ajam mo hikee íñjeene ímeyiti. Bakaaku eriboora kareyi fe ni kasok yooñ mo mifeeneñ mu.
- ³⁶Yesu n'eriboora yeene ni kareeñ tike tiñ inji kaane toko Getsemane. N'aaniin: ---Aririiko diye, íñje iija baaba kalawu.
- ³⁷N'aja ni Piyeer, ni biñi bite Sebede t'ésubaiin. Náami ajaba kátaañian, abe ehelo n'ehabano fe.
- ³⁸N'aaniin: ---Ehelam étumba ehabano fe, ilohen kaketu. Aririiko diye, abe n'áriheelin féet naane íñje.
- ³⁹N'atof diñgilis, n'ájingitan ayak abin áami buhoonjio biyaa t'etaam, abe n'alaw aane: --Faafa, t'ámanje, áhin ekot yendu yite sílaam su yeekambam. Káanukiiit áhin beetoofam bu, bare áhin beetoofi bu.
- ⁴⁰Ahaban, n'ábatikein bibin t'eriboora i t'éhaajiiin, n'áñaabeiniin ti kañote. N'aane Piyeer: ---Ariyinaat yooñ biriiko n'íñje ewahatu efeeneñ tañ t'ariñotut?

- 41Áriheelin féet, abe n'arilaw kaanuku man atum'ariney ti kaahoofoor. Níuwejet ñoonuun inji ñímañi káhinu ajakee, bare siniuun sibajut sembe sondu.
- 42N'asooñ atof húsooboriyan, abe n'alaw aane: ---Faafa, arko ekot yende eyinaatee kanuutan t'íhujeit te yo, áhin kame ti kámañi kúuwe!
- 43N'asooñ ábatikein bibin t'eriboora yeene, n'añk'áñaabeiniin ti kañote, ábuki huñotu hu káajokiniin naane.
- 44Yesu n'asooñ awasiin toko, abe n'atof eeja eelaw híhaajiyan, aneefan kirim ku koko.
- 45Ahaban, n'ábatikein t'eriboora yeene abe n'aaniin: ---Kame arirona t'ariñote ti kayihu kep? Ewahatu i ereeja! Arijuk, Añi ute Húñgowulan hu kásikiee asaane ehoofora i.
- 46Aririto núuja! Arijuk, an eejoohen u n'íñje ondu!
- 47Ti Yesu átibanoorut yooñ báhamin bu, Suda, ake t'eriboora i sumoñu ni bákasuba ku n'áreeñin, áriboorin ni bakan keehooje-hooj keejuñkee, bakaake wúbura, bakaaku bugol. Eseef ite esaraha i, ni sifaaf site Esuwif i káboñiniin fu.
- 48Suda eejoohene u Yesu, ajabajaba asok hahooja hondu buñ bi kaja fu keekeetano. Aaniinyen: «An i ija u káfoonu t'etok, árimeyi kaanuku akina. Arijoko.»
- 49N'ajumban júl bija ti Yesu abe n'aano: ---Ámuse u, káasumaay? Abe n'áfoono.
- 50Yesu n'aano: ---Óom, béekinineñe bu n'abin, áhin bo.
- 51Ake ti keeriboore ku ni Yesu n'áruusin kábura koone. N'asib ásukateen ite asaraha ómbokun u, eejilo káakondin.
- 52Náami Yesu eeeno: ---Abatikan kábura kúuwe t'áruusina du ko, ábuki kiñki kalob nu wúbura, wúbura yooñ wuja fu kayooliiniin.
- 53Ámeyiiit kaanuku íyinooni kalawu Faafam eebin éeyokunanam, abe n'añ'áboñinam toko-toko emalaka keeyinaatee kafinu kaanuku keeramam?
- 54Bare káhinu iyu, buñ bi beesokee bu ti Míkiñjin mu bija fu kabaju? Meenaan fu iyu i biware fu bija.
- 55Ahaban, Yesu n'aane hahooja hu: ---Íñje ítumbe íyemi ánukenoora h'aribine hee búuma nu wúbura, nu bugol yooñ? Húnakonak fe úne uf'úyemi, inj'iliiken ésuk i t'Enuuf ite Atambatun, abe arijokutam.
- 56Bare bondu fe bijaja iyu kaanuku man naane eyiñana yite Atambatun kasoke i ti Míkiñjin mu ni bibaj. Náami eriboora yeene fe kateya kéefiiteno.
- 57Bakan keejoke ku Yesu ni kaja ne o ti Kayif, asaraha ómbokun u. Émuse yite Eluwa yite Moyis, ni sifaaf site Esuwif i kámoomi toko ti kakuukanooree.
- 58Piyeer n'ásiiñein akambee añ'anaban Yesu, bija yooñ ti haanas hite asaraha ómbokun u. N'ayooso yooñ, abe n'ariiko n'esulaan i eejuk naane bija i.

⁵⁹Eseef ite esaraha i, ni sifaaf site ejoonana i kareyi fe ni káyemi ti kañesu ti biin ti kaware fu bukuuso keeyool Yesu, hutoof yooñ bíteiit toko.

⁶⁰Bare kabajut, bija yooñ naane bakan keehooje kabine i keejuus kasaano fe. Hireeñ toko, bákasuba ni karito

⁶¹abe ni kaane: ---Áyin ondu aanaan áyinooni kawelej Enuuf ite Atambatun, abe tu kunak kíhaaji tañ, n'añ'anut yo.

⁶²Asaraha ómbokun u n'arito abe n'aane Yesu: ---Abajut bike bite kásafin ti bi kasoke bee t'awe?

⁶³Bare Yesu n'akoowan kem. Náami asaraha ómbokun u eeeno: ---Inuuri Atambatun eeemo u buroñ, asok uni man awe asamo fu Afakana u, Añi ite Atambatun.

⁶⁴Yesu n'aano: ---Awe asoke fii. Abe íñje isok fee n'aruun: áfiitin ti hahiye, aruun kajuku Añi ute Húñgowulan hu t'ariikee inde baatos bite Atambatun Ate Sembe su. Aruun yooñ kajukio ti bibin tu bufor bu.

⁶⁵Náami asaraha ómbokun u ajeha wañ woone abe n'aane: ---Álafatina Atambatun! Uñkut fu úsawulo eseede! Arijamajam naane álafatine i Atambatun.

⁶⁶Buñ b'arisoke? Ni kaano: ---Awarewar kayoolu.

⁶⁷Náami kéenundo tu buhoonju, abe n'iñi kámiño bútuka. Bakaake n'iñi karofañato

⁶⁸ti kaanio: ---Awe Afakana u, ájooli fee aañ ámiñi fu!

⁶⁹Piyeer ámoomi tíyañ ti haanas hu t'ariikee. Ake ásuñgute awenoora ite toko n'átófin abe n'aano: ---Awe yooñ, aruun áriyemie fu ni Yesu ite u Gálile.

⁷⁰Bare Piyeer n'ajeenoor toko hágila ésuk i fe aane: ---Ímeyiiit nañ n'ámañje fu kasoku.

⁷¹Ahaban, n'aja inde karuñ kite haanas hu. Ake yooñ awenoora n'ajuko abe n'aane kéeyemie ku toko: ---Ániine ondu ámoomi ni Yesu ite u Nasaret.

⁷²Piyeer n'añk'ajeenoor. N'aane: ---Ímeyiiit ániine ondu, iwaatuun fíya nañ?

⁷³Diñgilis kep, náami kéeyemie ku toko ni kabin ti Piyeer abe ni kaano: ---Mánoman awe ite t'eriboora yeene! Kajamu yooñ ti máhaminar múuwe, an u n'añ'ámeysi t'ánuutina du.

⁷⁴Náami Piyeer eeene: ---Iwaatuun fíya nañ? Atambatun abin anoñk eenij t'íñje kane arko íñje ijuuse! Ímeyiiit áyin ondu! Káajuloon ni kihan kusok.

⁷⁵Piyeer n'ábanino bi Yesu abine bu asoko aano: «Bala káajuloon ku kusok, awe kaanu ámeyiiitam kireeñ kíhaaji.» N'anuu, abe n'ayiy átaañi aa.

Májiye 27

¹Nu bújom bu bib, eseef ite esaraha i, ni sifaaf site Esuwif i ni kajamoor kaanuku keeyool Yesu.

- ²Ni kakobo sumoŋu, abe ni kaja ne o kaja kasaan Pilat águwernoor u.
- ³Hi Suda ajuke hu kaanuku Yesu a ajoohene u ajoonanee, kayoolio taŋ kiŋeñene, n'awatanooro. N'asooñ aja t'eseef ite esaraha i, ni sifaaf site Esuwif i eebatikaniin sírirem si kajaamo su, butuman nu sumoŋu su ti sírirem sooniin.
- ⁴N'aaniin: ---Ihoofoorahoofoor, ábuki ísikasik an éehinut doon isaan kaanuku eeyoolee! Bare ni kaano: ---Butum uni beemo toko? Bondu búuwe!
- ⁵Suda n'áfiiten sírirem su t'Enuuf ite Atambatun, abe n'anuut. N'aja akob núruuk ti kaaland kite nunukanuk, neesotooro tu nukuno eeyooloolo.
- ⁶Eseef ite esaraha i ni kaher sírirem su abe ni kaane: ---Eluwa i ewunut úne núunaŋ sírirem sonde t'ekees ite t'Enuuf ite Atambatun, ábuki seejoohenee síhiinu site an.
- ⁷Ni kajamoor kahaban, ni kásik so keejoohen hitaŋaŋaat hite aroka ite wujama wu, kaanuku kéehin ho húhokuma bija t'emoosora i.
- ⁸Iŋ'ite ho i hitaŋaŋaat hondu ifi heenee bija t'úmiye «hitaŋaŋaat hite halan hu.»
- ⁹Náami báhamin bonde bi Seremi ayiŋana ite Atambatun abine bu asok bibaja. Aanaan: «Kásikasik butuman nu sumoŋu ti sírirem sooniin (s'Israyel kajamoore su kaanuku keejooheno),
- ¹⁰abe ni kajoochen ne so hitaŋaŋaat hite aroka ite wujama wu, naane Atemit asokam i.»
- ¹¹Yesu n'asiŋo hágila Pilat águwernoor u. Águwernoor u n'ákandijeno aano: ---Awe aamo fu Áyi ite Esuwif i? Yesu n'aano: ---Asoka bo.
- ¹²Eseef ite esaraha i, ni sifaaf site Esuwif i ni kasok toko báhamin beehooje ti Yesu, bare n'aŋ'akoowan yooŋ kem.
- ¹³Náami Pilat eeeno: ---Kame aŋamut bonde fe bi kasoke bee t'awe?
- ¹⁴Bare Yesu ásafinuto mayet hirim hifeeneŋ; águwernoor u ayak ajahale dómbokun.
- ¹⁵T'efeet-feet fe yite Kánuutina ku Esipt, águwernoor u aŋ'awasan ti bakan keekulee ku afeeneŋ e éasuk i eyako u kasoku.
- ¹⁶Náami bare kónkeyin, abajeebaj ti keekulee ku ake ániine aŋ'ajamo naane, huruwu hoone Yesu Barabas.
- ¹⁷Náami hi hahooja hu hukuukanooree hu toko, Pilat n'aaniin: ---Aañ árimaŋje fu iwasanuun? Yesu Barabas, man yooŋ Yesu ii kaane Kiris?
- ¹⁸Pilat asokasok bondu ábuki ámoomi kaanuku kahiñan taŋ kíkinineŋe fu eseef ite Esuwif i ni kásik Yesu kasaano.
- ¹⁹Hi Pilat áyemie hu toko ti kajoonan ku, anaar'o n'áboñin aane kabin kaano: «Atum'aayooso ti bite ániine ondu eetinut u tu doon fe, ábuki íyawutoyawut huhuk he, abe ílaamalaam aa.»

- ²⁰Eseef ite esaraha i, ni sifaaf su ni kating hahooja hu kaaniin kasok Pilat tinjan awasan Barabas, abe n'áhin Yesu eeyoolee.
- ²¹Águwernoor u n'aaniin: ---Aañ árimañje fu iwasanuun ti bákasuba konde? Ni kaano: ---Barabas!
- ²²Pilat n'aaniin: ---Náami buñ b'ija fu ni Yesu ii kaane Kiris? Kareyi fe ni kaano: ---Atibo t'ekuruwa eeket!
- ²³Pilat n'aaniin: ---Kame nañ n'áhine fu neejakut? Bare ni kahañ mi katañke: ---Atibo t'ekuruwa eeket!
- ²⁴Hi Pilat ajuke hu kaanuku ayinaat toko doon, éruk i ehaña kárahanna, n'ayit móhujo eeñaw sumoñjo tu buhoonju hahooja hu abe n'aane: ---Ikuura but t'eket ite ániine ondu! Bondu boonuun!
- ²⁵Éruk i fe ni kaano: ---Beeyak bu kabaju t'eket yeene fe, yala ni bitees t'uni ni biñi bite b'uni!
- ²⁶Náami Pilat eewasaniin Barabas. N'áhin Yesu éemiñee ni hikarawas, abe n'ásiko asaan esulaan i kaanuku keetibo t'ekuruwa.
- ²⁷Esulaan ite Pilat ni kaja ni Yesu t'enuuf ite águwernoor u, abe ni kakuukanooro toko ni bakaaku esulaan fe kéekuuto.
- ²⁸Ni kanuutano wañ woone keesolo kájufa kéeyuuse keelaañe.
- ²⁹Kahaban, ni kayit miland meebaje bisisa keeniir mo naane ékuhe yite áyi, abe ni káhino yo ti hikaw. Ni kásik hunuk kéehino ho t'emoñu yaatos. N'iñi kásukaayo, abe ni kásuwo kaano: ---Írihamin n'awe, Áyi ite Esuwif i!
- ³⁰N'iñi kánund te o, abe ni kásik hunuk hu kéemiño ti hikaw.
- ³¹Kásuwo kahaban, ni kanuutano kájufa kéeyuuse ku, abe ni kabatikano wañ woone. Abe ni kaja ne o kaanuku keetibo t'ekuruwa.
- ³²H'esulaan i kaje hu ni Yesu ayak abin áami kanuuta hikinuu hu, ni káfimboor n'ake ániine ite Siren, huruwu hoone Simoñ. Ni kanoñkoorano eeyit ekuruwa yite Yesu.
- ³³Ni kareeñ tindi kaane Golgota, aamo fu «t'Esendeen i».
- ³⁴Ni kawuno ébiñ yeekeese yéegiiloolee n'eke éenee yéetike kaanuku éehujo. Bare hi Yesu áhine hu ti káalelufo, n'aane at'áhujo.
- ³⁵Ni katibo t'ekuruwa i. Kaanuku kéeruboor wañ woone w'asiimee wu, ni kaya bukuuj keeyit keejuk huruw doon d'aware du kabaju.
- ³⁶Kahaban, ni kariiko toko keejukaro.
- ³⁷Kakiñjakiñj t'etiir bite hikawo béekinineñe bu náami awarawar kaketu. Kaanaan: «An onde aamo fu Yesu, Áyi ite Esuwif i.»

³⁸Ni katib yooŋ toko kaagoroor ne o énukenoora bákasuba, ake inde baatoso, aau inde baamayo.

³⁹Kiŋki kaŋaas toko iŋi kánis kikawiin, abe n'iŋi kálafatino

⁴⁰kaano: ---Awe eeene u yéeni awe kawelej Enuuf ite Atambatun, abe kunak kíhaaji n'anut yo, afakanooro tíme! Kane arko múniyo awe aamo fu Añi ite Atambatun, áwanein t'ekuruwa i!

⁴¹Eseef ite esaraha i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis, ni sifaaf su iŋi kásuwo yooŋ abe ni kaane:

⁴²---Afakanafakan bakaaku, abe ayinaat bifakanooro! Arko múniyo akina aamo fu Áyi ite Israyel, áwanein hahiyu t'ekuruwa i, n'uŋ'úyilen te o.

⁴³Aane hikawo hiyaŋgayang t'Atambatun, abe n'aane yooŋ akina aamo fu Añi oone. Újuk hahiyu man Atambatun bibin kafakano!

⁴⁴Énukenoora i ki katibe ku toko n'iŋi kálafatino yooŋ.

⁴⁵Hi taanak tu tireeŋe hu ti hikaw, ébaani n'éyemi t'etaam i ereyi fe ayak abin áami yooŋ tifesa.

⁴⁶Abe hi tifese hij, Yesu n'ataŋk t'etiir aane: ---Eli, Eli, lema sabaktani? (aamo fu: «Atambatun úuma, Atambatun úuma, iŋi naŋ n'awasanam fu?»)

⁴⁷Bakaake ti kéeyemie ku toko ni kajam. Ni kaane: ---Ondu ti karuwu Eli!

⁴⁸Ake tu boko n'aŋ'amoken atey bite hupoons éhujan ho ébiñ yeekeese. N'aya ho tu hunuk, abe n'amaaren ho Yesu kaanuku man n'ajojoban ho.

⁴⁹Bare bakaaku ni kaane: ---Anahan! Újuk fee man Eli bibin eefakano!

⁵⁰Yesu n'asooñ ataŋk hifeeneŋ t'etiir, abe n'aket.

⁵¹T'ewahatu yendu yooŋ, hírido heemo hu níbahindaa t'Enuuf ite Atambatun ni hijeho huta hu t'etiir bibin yooŋ t'etaam héehin kúsuba. Etaam i n'eyoŋoŋanooro, bilaaliñj bu n'iŋi bijeho,

⁵²abe búlum bu n'iŋi bífeŋgino. Keehooje-hooj ti keenabe ku keekete ku ni karitane t'eket i,

⁵³abe ni kánuutin tu búlum bu. Hi Yesu abine hu aritane t'eket i, ni kayooso Serusalem hikin heenabe hu, abe bakan keehooje-hooj ni kajukiin.

⁵⁴H'aseef ite esulaan i, ni bakan koone kéeyemie ku ti kajukar kite Yesu kajuke hu naane etaam i eyoŋoŋanooree i, ni baabu beebaje bu fe, ni kátumb kákoleyi naane abe ni kaane: «Múniyo ániine ondu áyemie fu Añi ite Atambatun!»

⁵⁵Haare keehooje yooŋ kámoomi toko kéesiŋeina akambee iŋi káheelinn. Iŋi kariboor yéeni ni Yesu huta hu akina Gálile kaanuku keetofotooro.

⁵⁶Mari ite u Magdala ámoomi ti haare hondu, ni Mari íñaay ite Saakiin ni Siseef, n'íñaay ite biñi bite Sebede.

⁵⁷Kaanendan ku, ake ániine husaanum ite Arimate n'áreejin. Huruwu hoone Siseef, abe ite yooŋ t'eriboora yite Yesu.

⁵⁸N'aja ajuk Pilat, abe n'alawo ehunuŋ ite Yesu kaanuku eeja eehok yo. Pilat n'aane kasaano yo.

⁵⁹Siseef n'ásik ehunuŋ i, abe n'ahut yo ti kaahuuy keekuure.

⁶⁰N'aja ahok yo t'élum éyeni, y'aboñe keewak t'elaaliñj yómbokun bija yéeni te o humuumo. Ahaban, n'arindiŋooran ejuju yómbokun éefib karuŋ ku, abe n'ayeet.

⁶¹Mari ite u Magdala, ni Mari aau kámoomi toko ti kariikee kajoŋoor n'élum i.

⁶²Tifiit, butum tu hunak héeseina hu ti h'Esuwif i hihi kafare erimaas yeeniin, eseef ite esaraha i, n'Efarisiyeŋ i ni kariboor keeja ti Pilat

⁶³abe ni kaano: ---Maan, íribajinabajino kaanuku ajuusa ondu aanaan akina buruŋ: «Kabaju kunak kíhaaji, n'íŋ'iritanee t'eket i.»

⁶⁴Waasi, áhin élum i yeejukaree ayanee bija tu hunak híhaajiyan hu, eriboora yeene itim kaja kabin kákuwat ehunuŋ i, abe ni kaane ésuk i am áriteina t'eket i. Haajuus hiraanu hondu n'íŋi hihaj hítiyar hu.

⁶⁵Pilat n'aaniin: ---Esulaan bokondu. Arija nu boko, abe n'árihin élum i yeejukaree naane árimañje i.

⁶⁶Náami keeja t'élum i, abe ni káhin yeejukaree: ni kásik núruuk keekob ejuju yómbokun i yite karuŋ ku kágiilool n'elaaliñj i, abe ni kasiŋan toko esulaan i kaanuku keejukar.

Májiye 28

¹Ti dimaas i, hunak héeseina hu t'erimaas ite Esuwif i, Mari ite u Magdala, ni Mari aau ni kasoŋk kániyo, abe ni kaja kajuku élum ite Yesu.

²Kaja kajuku, náami etaam i eyoŋoŋanooraa ni sembe, abe ake amalaka ite Atemit n'áwanein, ánuutin tu bufor bu. N'aja t'élum i; n'arindiŋooran ejuju yómbokun i yéefibe i karuŋ kite élum i, abe n'ariiko te yo.

³Átumb asilan kajuku n'aŋ'aane etiir i esibe, abe wañ woone aŋ'afañj daŋ.

⁴Esulaan i n'íŋi kábit toko, ekoloowe taŋ, abe ni kasoñ kanokoor ni bakan keekete.

⁵Bare amalaka u n'aane haare hu: ---Atum'árikoleyi. Ímoomi kaanuku Yesu eeyoolee u t'ekuruwa i a ariŋes fii.

⁶Anooto diye, ábuki aritane t'eket i naane asoke i. Aribin ariijuk t'ehunuŋ yeene enañje du yéeni.

- ⁷Haahiyu arimoken ariija ariene eriboora yeene: «Aritanee t'eket i, abe ágilanuun toko bija Gálile. Bo b'arija fu kajukio.» Bonde b'ibaje fu yéeni bite kasokuun.
- ⁸Haare hu ni kamoken keenuut t'élum i keeja. Kátumb kákoleyi naane, bare kikawiin nu kutoof yooᅇ. Ni katey kaanuku keeja keesok bo eriboora yeene.
- ⁹Kaja kajuku, Yesu n'abin kéefimboor abe n'aane: ---Íhamin n'aruun! Ni katof kaloho, keegor wuwoto abe ni kásukaayo.
- ¹⁰Náami Yesu eeeniin: ---Atum'árikoleyi. Arija ariene eriboora íima kaja Gálile. Bo bi kayakam fu kajuku.
- ¹¹Hi haare hu káyemie hu ti bija bu t'eriboora i, bakaake t'esulaan i kéeyemie ku ti kajukar kite élum i ni kábatikein ti hikin u, abe ni kasok eseef ite esaraha i beebaje bu fe.
- ¹²Náami eseef ite esaraha i ni sifaaf su ni kakuukanooro. Kajamoora kahaban, ni kawun esulaan i sírirem seefame-fam
- ¹³abe ni kaaniin: ---Bonde b'arija fu kasoku éruk i; aruun kaaniin eriboora yeene kabinabin nu huhuk hu, abe ni kákuwat ehunuᅇ yeene aruun t'ariᅇote.
- ¹⁴Abe águwernoor u af'ajam bo, n'iᅇ'iribuutoor ne o kaanuku atum'aribaj sílaam.
- ¹⁵Esulaan i ni kásik sírirem su, abe ni káhin naane kasokee i. Náami báhamin bondu ni bijamo t'Esuwif i bija yooᅇ tu hunak hite úmiye.
- ¹⁶Eriboora i sumoᅇu n'afeeneᅇ u ni kaja Gálile ti hirij hu hi Yesu asokiin hu.
- ¹⁷Hi kajuko hu toko, ni kásukaayo. Bare bakaake tu boko kajeᅇᅇᅇᅇ kaanuku múniyo akina.
- ¹⁸Yesu n'átofin abe n'aaniin: ---Iwuneeun sembe tu buroon bu fe t'etiir bufor bu ni t'etaam i.
- ¹⁹Náami arija tánotan fe t'etaam ye, abe n'árihin éruk i kéeyemi eriboora íima: aribosteiin tu huruwu hite Faaf u, n'Añi u, nu Búwejet Beenabe bu,
- ²⁰abe n'ariliikeniin kéehin buroon b'isokuun bu fe. Abe n'árimeyi bonde: íñje káyemi n'aruun ko kireyi fe, ayak abin áami yooᅇ etaam i emoosena.

Mark

Mark 1

- ¹Iye i Hirim Heetoofe hu heesoke hu mite mu Yesu Kiris, Añi ite Atambatun híjabina fu.
- ²Naane Esayi ayiñana ite Atambatun akiñje i bo aane: «Arijamatan! Íñje Atambatun, íñje káboñina ayiñana úuma éegilani toko, eeja eefarei bítim bu.
- ³O aamo fu an u aa atañk t'eramba i aña'aane: "Arifare bítim bu bija t'Anahaan u; árihino búhuhu beejoñore!"
- ⁴T'iyu, Saañ n'abin. Aña'aboste t'eramba i, abe n'aña'awaare aane: ---Ariwatanoro kinij koonuun keejakut ku, abe n'árihin ariibostee, áriiwufoor kaanuku ariwayaa, aña'kut áriyemi naane hítiyar hu. Abe Atambatun n'abonketuun wuhoofoor wu.
- ⁵Bakate ku Súde kareyi fe, ni bakate ku Serusalem inji kaja kañaaboo. Inji kasok tu buhoonju bakaaku wuhoofoor wi káhine wu, abe Saañ n'aña'abosteiin ti kaayelu ku kinji kaane Surdeñ.
- ⁶Saañ aña'asiimo kaawañ keerokee ni bihan bite éngelem. Abe n'aña'ayit nibañ eewuuj no hikeejio. Buhooforo boone, kukus, ni májijin.
- ⁷Naane iye af'awaare éruk i: ---Ake aronja inde hiñaawiam eeyak bibin, abe ahañamhañ sembe. Ihañahañ káteti te o kaanuku íirunġunan íjendin sikaku soone.
- ⁸Íñje, ibosteuunboste nu móhujo; bare akina, o kabosteuun nu Búwejet Beenabe bu.
- ⁹Tu kunak kondu, Yesu n'ánuutin ti hike hikin u hite Gálile, inji heenee Nasaret. Saañ n'abostoo ti kaayelu kite Surdeñ.
- ¹⁰Yesu ti kánuutina ku tu móhujo mu, n'ajuk kane bufor bu bífeñgino, abe Búwejet Beenabe bu nu búwanein naane búnokoorum bite húleebaan bibin te o.
- ¹¹Kaaji ni kíhaminn t'etiir bufor bu keene: ---Awe aamo fu añi úuma i ímañje u. T'awe ti hikawam hutoofe fu.
- ¹²Afiyeit yooñ, náami Búwejet Beenabe bu ni bitinġ Yesu eeja t'eramba i.
- ¹³N'ariiko bo kunak bakan bákasuba. Setani n'añes káhinio eehoofoor. Yesu ámoomi bo ni bíndakakureñ bu, abe emalaka i ifi katofotooro.
- ¹⁴H'abine hu áami Saañ akulee, Yesu n'aja Gálile. N'awaare bo Hirim Heetoofe hu héenuutina hu t'Atambatun.
- ¹⁵Aña'aane: ---Tireeña toko, Jáyi jite Atambatun júlohenno! Ariwatanoro kinij koonuun keejakut ku, abe n'áriyilen ti Hirim Heetoofe hu!
- ¹⁶Áyemia ti bija bu ti katafa kite han hite Gálile, n'ajuk embaala bákasuba, Simoñ n'at'o Andere ti káfiiten embaalu.
- ¹⁷Yesu n'aaniin: ---Áririboorn n'íñje, abe n'ij'íhinuun áriiyemi embaala kúnġowulan.

- 18Toko-toko yooŋ, ni kawasan simbaalu sooniin keeriboor ne o.
- 19Katofa dingilis, n'ajuk Saakiin n'at'o Saaŋ, biñi bite Sebede, boko tu busoona booniin ti kajokoor simbaalu.
- 20N'ahaŋ aruwiin. Ni kawas faafiin Sebede n'eroka yeene toko tu busoona bu keeriboor ne o.
- 21Yesu n'eriboora yeene ni kaja Káfernawom. T'erimaas ite Esuwif i, Yesu n'ayooso ti báalawum booniin. N'áyemi toko ti kaliikeniin mite m'Atambatun.
- 22Keejame ku ni kajahale kareyi fe. Ábuki aliikenutiin naane émuse yite Eluwa yite Moyis, bare aŋ'aliikeniin ayan faŋ.
- 23Ake ániine eebaje erab n'ahaŋ áyoosein toko ti báalawum bondu. N'ataŋk t'etiir aane:
- 24---Híiña, Yesu ite u Nasaret, kame baŋka úne? Kame kátowutan uni k'abine fu? Ímoomi awe aamo fu aañ: an eenabe u a Atambatun áboñina u!
- 25Yesu n'akamoor t'erab i abe n'aane yo: ---Akoowan, abe n'anuut t'ániine ondu!
- 26Erab i n'éhin ániine u éebit ni sembe, abe n'enuut te o ti kajaŋgu t'etiir.
- 27Bondu nu bútumb bihaŋ ésuk i kikaw kayak iŋi kaanoor toko: ---Kame bonde buŋ? Áwufoora úne bike b'úmusut kajuku! Aŋ'aŋ'áhamin ayan faŋ ni birab bu, ni bíhin yooŋ naane asoke i!
- 28Dingilis kep, náami huruwu hoone hijamaa tu búruk bite Gálile fe.
- 29Yesuiin ni kánuutin ti báalawum bu, abe ni kahaŋ kaja t'enuuf ite Simoŋiin n'Andere. Boko kariboore ni Saak, ni Saaŋ.
- 30Íñaay ite anaare Simoŋ t'ahurusee, ábuki bitiba bu te o. Hi Yesu areeŋe hu kep, ni kasoko iŋ'ite hu anaare u.
- 31N'atof areeŋ, n'ajoko t'emoŋu, abe n'aritano. Anaare u n'ahaŋ ákoyi, abe n'áyemiiin ti katofotoor.
- 32H'aamo hu tinendana, taanak tu káalumein, ésuk i ni kabino ni kéesomute ku, bija ki sirab su sujoke ku fe.
- 33Bakate ti hikin u kareyi káyemie fu toko tíyaŋ ti karuŋ ku.
- 34N'aritan bakan úkaan, bakate wúsomut wánowan. Bakate sirab su yooŋ úkaan, n'anuutaniin so. Abe n'áhin so seekoowan, ábuki súmoomi akina aamo fu aañ.
- 35Tifiit, Yesu n'arito nu hurabu hu, abe n'ánuutin. N'aja t'eramba i, éeyemi bo ti kalawu.
- 36Simoŋ ni bakano ni kajoo hiŋes.
- 37Hi kajuko hu ni kaano: ---Éruk i fe bokondii ti hiŋes.

³⁸N'ásafiniin aaniin: ---Útof núuja ti kaaku kkinu keemo ku nere. Iwarawar yooŋ kawaare bo, ábuki in'ite ho h'ibine fu.

³⁹Iyu a aje fu añaahoor Gálile ereyi fe, aŋ'awaare ti ñáalawum ñu, abe n'ákutoor sirab su.

⁴⁰Ake ániine eebaje yafot n'átófin áŋaabein Yesu. N'asaaho éejingitan hágilao, abe n'áwasiyano aano: ---Af'ámaŋi, ánooniam káhinu íkoyi.

⁴¹Yesu n'ayubiyen ániine u naane. N'araaw emonjo, eegoro abe n'aane: ---Ímaŋamaŋi fu, ákoyi!

⁴²Toko-toko, yafot i n'étowuto, ániine u n'ákoyi.

⁴³Yesu n'ajab áhamino ásuf, aano: ---Ajamatan jak! Atum'asok bo an fe, bare aja t'asaraha u áawufooro naane áamo i, abe n'áhin kaasarah ki Moyis asoke ku, beekuú éasuk i fe kaanuku ákoyia. Ahaban, n'aano ayeet.

⁴⁵Ániine u afina aja, n'aŋ'akam bo t'aje-je fe, Yesu asooñen aŋkut áyini buyooso ti hikin u t'ánuuseit. Bare aŋ'áriikein t'eramba i, éasuk i in'í kánuutin tánotan keeja keejaaboo bo.

Mark 2

¹Abaj kunak, Yesu n'asooñ bija Káfernawom. N'ajamo kaanuku ondu t'enuuf.

²Éasuk i n'étumb éhoojin toko ayak abin áami an aŋkut are, bija yooŋ tu húruman hu fe. Aŋ'asokiin toko hirim hite Atambatun.

³Bakaake ni kabino n'ake ániine eeyinaat bija. Bakabaakiir kayito fu.

⁴Bare kaanuku keereŋ ne o ti Yesu, kayinaat, in'ite hahooja hu. Ni kasiro ne o t'ewulen ite enuuf i, kéehin toko efulu kaarewoor ni ti Yesu ariikee du, abe ni kawatan ániine eeyinaat u bija ti kabaŋ ku ti kahurusano du.

⁵Hi Yesu ajuke hu káyilen kooniin, n'aane ániine eeyinaat u bija: ---Óom, wuhoofoor wúuwe wuboŋketee.

⁶Bakaake t'émuse yite Eluwa yite Moyis kámoomi toko ti kariikee. Ni kayinoor ti kikawiin in'í kaane:

⁷«Kame áyin ondu, buŋ b'af'asooñ áhamin ii? Ondu ti kálafatin Atambatun! Aañ ayino kaboŋket wuhoofoor t'arkut Atambatun unoono?»

⁸Toko-toko yooŋ, Yesu n'ámeysi kaayinoor kooniin tu búwejeto. N'aaniin: ---In'í naŋ n'af'ariyinoor ii ti kikawuun?

⁹Kame naŋ nihaŋe fu katoofu kasoku tu bonde: kaanu kite ániine onde eeyinaat u bija: «Wuhoofoor wúuwe wuboŋketee», man yooŋ: «Arito, abe n'ayit kabaŋ kúuwe áaja?»

¹⁰Bare ín'je káwufooruun kaanuku Añi ute Húŋgowulan hu ákooki t'etaam ye sembe site kaboŋket wuhoofoor. Náami eeene ániine eeyinaat u bija:

- 11---Íñje isok fee n'awe: ąrito, abe n'ąyit kabaŋ kúuwe ąayeet!
- 12Toko-toko, ániine u n'arito tu buhoonu ęsuk i fe, eeyit kabaŋ koone, abe n'ayeet. Kareyi fe ni kajahale dómbokun. Ni kasokoroor Atambatun iŋi kaane: ---Úmusut kajuku bike naane bonde!
- 13Yesu n'asooń aja inde han hite Gálile. Bakan keehooje ni kaja kaŋaaboo, aŋ'aliikeniin mite m'Atambatun.
- 14H'ahabane hu, o ti bija bu, n'ajuk Lefi ańi ite ániine u ii kaane Alfe t'ariikee tand'arok t'ásukut u tindi kajaam búhal bu. N'aano: ---Áseinam ti hińaawu! Lefi n'arito eesao ti hińaawu.
- 15Yesu n'áyemi tu buńofo t'enuuf ti Lefi. Keehooje ti kiŋki kasa búhal bu, ni bísambaŋ bu kámoomi toko tu buńofo bu ne o, n'eriboora yeene, ábuki úkaan ti bakan kondu iŋi kasao ti hińaawu.
- 16Émuse yite Eluwa yite Moyis, ni bakate ti bítim bite Efarisiyeŋ i ni kajuko tu buńofo bu ni bakan kondu. Ni kaane eriboora yeene: ---Iŋi naŋ n'ańofo fu abe n'áhujo t'afeeneŋ n'esaa yite búhal bu, ni bísambaŋ bu?
- 17Yesu n'ajam. N'ásafiniin aaniin: ---Bakan keemo káasumaayiin kasawuleit asontena. Kéesomute ku kasawuloo fu. Ibinut karuwu bakan keejoore ku, bare bísambaŋ bu kákinineŋe fu n'ibin.
- 18Hike hunak, eriboora yite Saaŋ n'Efarisiyeŋ i ni kawoor. Bakaake ni kabin kákandijen Yesu kaano: ---Buŋ b'aamo fu eriboora yite Saaŋ ni bakate ku Efarisiyeŋ i iŋi kawoor, abe bákuuwe ku káwooraariit?
- 19Yesu n'aaniin: ---Bakan keeje kamaatu biseńo kánooni fíya kawooru, an eeemo u ti bisayi bu o toko nu boko? Aaa fu! Naane aŋ'ayak bifiyo nu boko fe, kayinaat kawooru.
- 20Bare bibin birko, an eeemo u ti bisayi bu karamiee tu sumońiin. Náami hunak hondu, n'iŋi katik kawoor.
- 21«An ákiikaariit eres ęyeni ti kaawań keehaane. Af'áhin ii, abe n'ańaw ko, eres ęyeni i kábuju ko, abe n'iŋi kahaŋ bijeho.
- 22An yooŋ áyunanaariit bunuk bíyeni ti bikeen beehaane. Af'áhin ii, bunuk bíyeni bu kawelej sikeen su. Bo búyuuso, sikeen su yooŋ buwelejo. Aaa! Bunuk bíyeni uŋu búyunanee ti bikeen bíyeni!»
- 23Hike hunak, t'erimaas ite Esuwif i, Yesu n'aŋaas ti kitaaŋaat ku ti kawańe dike doon aŋ'ajuk kite maanu. Eriboora yeene n'iŋi kakaro kahat te do.
- 24Efarisiyeŋ i ni kaano: ---Áheelin fee, iŋi naŋ n'eriboora yúuwe ifi káhin doon d'Eluwa yite y'úne eteńekee du an áhin tu hunak hite erimaas i?
- 25Yesu n'aaniin: ---Kame árimusut bijaŋga bi Dafit áhine bu, akina ni bakano, h'aamo hu bujońjol bujokiin, abe kabajut doon keeńofo?

²⁶Kónkeyin, Abiyatar áyemie fu asaraha ómbokun u. Dafit ayoosayooso t'Anuuf ite Káafimboor ku, n'ateŋ kumburu keebelee ku bija t'Atambatun. Abe t'Eluwa yite y'úne, awarut ko yéeni kateŋu. Esaraha i taŋ kaware fu ko kateŋu. Awunawun yooŋ bakano.

²⁷Abe Yesu n'áwutiyen aaniin: ---Erimaas éhineehin iŋ'ite húŋgowulan; húŋgowulaniit áhinee fu iŋ'ite erimaas.

²⁸Iŋ'ite ho aamo fu erimaas, Añi ute Húŋgowulan hu akino fu yo.

Mark 3

¹Yesu n'asooñ ayooso ti báalawum. Ake ániine ámoomi toko, emoŋio étimatim.

²Kéeyemie ku toko ni kajondoman ti Yesu, keejuk man akina káhinu ániine u éekoyi tu hunak hite erimaas i, kaanuku keeja keerej.

³Yesu n'aane ániine ite emoŋu yéetime i: ---Arito aasiŋo fee t'etut diye.

⁴Abe n'aane kéeyemie ku toko: ---Naŋ n'Eluwa yite y'úne esoke fu? Naŋ n'úware fu káhinu t'erimaas i: meejake, man yooŋ meejakut? Kafakan húŋgowulan, man yooŋ kayoolio? Bare ni kakoowan.

⁵Yesu n'áheeliniin káayiŋatin naane. Átaañianataañian yooŋ naane ñúwejet ñooniin ñíbaanie i. N'aane ániine u: ---Araaw emoŋii. Ániine u n'araaw yo, náami ékoyia, ebatikaa naane hítiyar hu.

⁶Efarisiyeŋ i ni kánuutin, abe n'iŋi kamoken jab keejukoor ni bakan keeriboore ku n'Erod, keejuk naane kaja i káhinu keeyool Yesu.

⁷Yesu n'aja n'eriboora yeene ti han hite Gálile. Bakan keehooje-hooj ni kanabano, kánuutin Gálile, Súde,

⁸Serusalem, n'inde Idume. Bakaake ni kákanin kaayelu kite Surdeŋ, bakaake ni kánuutin inde Tiir ni Sidon. Hahooja hondu hibinabin ti Yesu ábuki kajamajam buroon bamb'áhin.

⁹Yesu n'aane eriboora yeene káyitino busoona iŋ'ite hahooja hu, kaanuku itim kabin káliibo te o.

¹⁰Ábuki fu naane aamo i aŋ'áhin bakan úkaan kéekoyi, keebaje ku wúsomut wu fe iŋi katiŋgoor kaanuku man ni kagoro.

¹¹Keebaje ku birab bu ifi kajuko, iŋi kasaaho kéejŋgitan hágilao, abe n'iŋi katanŋ kaane: «Awe aamo fu Añi ite Atambatun!»

¹²Bare Yesu aŋ'áhaminiin ayan faŋ, aaniin itim kasok an akina aamo fu aañ.

¹³Hunuut toko, Yesu n'asiro ti hike hirij, abe n'aruw háyine hu k'ámanje ku. Náami keeja kaŋaaboo.

¹⁴Iyu a ajifane fu eriboora i sumoŋu ni bákasuba ku keeyak ku kakotio aŋ'abin aboñiin kawaare,

- ¹⁵ni kákutoor sirab ti sembe soone.
- ¹⁶Eriboora i sumoŋu ni bákasuba ku k'ajifane ku kaamo fu bokonde: Simoŋ (Yesu n'awuno husokoroor hite Piyeer),
- ¹⁷Saakiin n'at'o Saan biñi bite Sebede (Yesu n'awuniin husokoroor hite Bowanerses, aamo fu «biñi bite karanda ku»),
- ¹⁸Andere, Filip, Bartelemi, Májiye, Taamas, Saak añi ite Alfe, Tade, Simoŋ (akina, boko kaamo fu t'étuum i iŋ'ite ésuk yeeniin),
- ¹⁹nu Suda Iskariyot, eeja u kajoohen Yesu.
- ²⁰Kahaban, Yesu n'eriboora yeene ni kabatuko bija t'enuuf. Ésuk i ni kasooñ káhoojiniin toko bib, kasooñen kayinaat buñofo.
- ²¹H'ebuke yeene kajame hu bondu, ni kabin boone kaanuku keeja ne o, ábuki iŋi kátumbo: «Awenawen!»
- ²²Émuse yite Eluwa yite Moyis kéenuutina ku Serusalem n'iŋi kaane: ---Belsebul, áyi ite sirab su ondu ne o! Ti sembe soone t'af'ákutoor sirab su!
- ²³Yesu n'aruwiin, abe n'áhaminiin akolofan. N'aaniin: ---Buŋ bi Setani ayino fu kákutoor Setani?
- ²⁴Bakate t'ésuk efeeneŋ ifi kayawoor, ésuk yendu búbujo.
- ²⁵Butoŋ bifeeneŋ yooŋ ifi kayawoor, boko bihabano.
- ²⁶Setani af'áwaajin sembe soone, t'áami butum séetuumoor, n'aŋ'ábujooro, ábuki hoone hu n'iŋi hihabano.
- ²⁷«An ayinaat buyooso t'enuuf ite an eebaje sembe éekuwato, t'ajabut afaak an ondu ite sembe su. Ajendano kafaaku, n'atik áyini kákuwat doon deemo toko fe.
- ²⁸«Iisokuun bifeeneŋ bu: Atambatun áyinooni kaboŋket ésuk i wuhoofoor wooniin, ni naane kayako i fe kálafatin.
- ²⁹Bare at'aboŋket hikee-kee an élafatine Búwejet Beenabe bu, ábuki kaahoofoor kondu kibaa te o.»
- ³⁰Yesu asokasok bondu ábuki kaanaan: «Ákooki erab.»
- ³¹Bakati kite Yesu n'íñaayo ni kahaŋ káreeŋin; ni kásiiŋein tíyaŋ keeboñ ake éeruwino.
- ³²Bakan keehooje níbahindaa enuuf i ti kariikee kéehin Yesu t'etut. Ni kaano: ---Ajam fee, íñaayi ni bakatii bokondu tíyaŋ, kaane t'awe ti kabine.
- ³³N'ásafin aane: ---Aañ aamo fu íñaayam? Aañiin kaamo fu bakat'am?
- ³⁴Ahaban, n'áheelin keeriikee ku káhino t'etut abe n'aane: ---Áriheelin, íñaayam ni bakat'am bokonde!

³⁵An aa áhin b'Atambatun ámañje bu, an ondu aamo fu at'am, ániinam, n'íñaayam toko.

Mark 4

¹Yesu n'asooñ áyemi ti kaliiken ésuk i mite m'Atambatun ti katafa kite han hite Gálile. Bakan keehooje-hooj ni kátumb kákuuto, asooñen n'ájufu tu busoona eeriiko te bo. Busoona bu búmoomi tu móhujo mu, ésuk i ni káyemi t'asuuje du.

²N'aliikeniin toko buroon úkaan, abe n'añ'akolofan báhamin bu. N'aaniin o ti kaliiken kooniin:

³---Arijamatan! Abajeebaj ake ániine eeje muwiis.

⁴Bare akina ti káfiiten ku, sike sinawaay ni siney ti ñijinu ñu. Bilele bu ni bibin beeher so fe.

⁵Sike ni siney t'arkee bilaaliñj. Baaliisiw bu buhoojut toko. Memee jab náami wúnuutino, ábuki baaliisiw bu t'etiir wo bifamut.

⁶Bare taanak tu tírabino, nu túsuf maanu wu abe nu wusay, ábuki ñuyoot ñu ñijeit akambee.

⁷Sike ni siney t'arkee esisa. Esisa i n'élooñin ne wo y'afeeneñ, abe n'ebuuf wo; maanu wuyinaat kabukoor.

⁸Sike ni siney t'etaam yeejake i. Nu wuhaat, wubukoor, wuyak wunuutan. Ti kaamaanu kifeeneñ, bajal bu n'iji bireeñ butuman nu sumoñu, kike bakan bákahaaji, kike témeer.

⁹Yesu átibana, n'aaniin: ---Arko aribajabaj wúkondin, árinandin nañ n'isoke fu!

¹⁰Hi Yesu ánuutina hu ti hahooja hondu, keeriikee ku kéehino t'etut, n'eriboora yeene sumoñu ni bákasuba ku ni kaano ahatiin báhamin b'akolofane bu.

¹¹Yesu n'aaniin: ---Aruun arisaanee fu kaanuku áriimeyi béenuusee bite ti Jáyi jite Atambatun. Bare bakaaku, iji kakolofanee bo

¹²kaanuku bi Míkiñjin mu musoke bu ni bibaj. Meenaan: «Iji káheelin féet, bare iti kajuk; iji kajam áwariee, bare iti kajok; ábuki n'iji kajendan káwuñgan inde Atambatun, abe n'añ'abonketiin!»

¹³Abe Yesu n'aaniin: ---Arijokut b'ikolofane bee? Kame náami buñ b'arija fu kajoku baabu?

¹⁴An eeemo u tu muwiis mu anawa hirim hite Atambatun.

¹⁵Bakaake kámoomi naane ñijinu ñu ti sinawaay su sineye du. Ifi kajam hirim hu kep, Setani n'añ'abin eenuutan ho ti siheliin.

¹⁶Bakaaku kámoomi naane t'arkee du bilaaliñj ti sinawaay su sineye du. Ifi kajam hirim hu kep, toko-toko yooñ n'iji kajok ho atoof.

- 17** Bare híbajaariit ñuyoot ti siheliin, náami kájokaariit ho afiyee. Bakola ifi bibin kep, man yooŋ sílaam iŋ'ite hirim hite Atambatun, n'iŋi kawasan káyilen kooniin.
- 18** Bakaake kámoomi naane t'arkee du esisa ti saasu sineye du. Boko kaamo fu kiŋki kajam hirim hu jak.
- 19** Bare biyinoor bite t'etaam ye, sírirem su sunsu subuut iye, ni bimero bite baabu buroon uŋu bubuuf ho, abe utu hubukoor.
- 20** Bakaaku bare kámoomi naane etaam yeejake i ti sinawaay su sineye du. Boko kaamo fu kiŋki kajam hirim hu, ni kajok ho káhabanein, abe ni kabukoor. Afeeneŋ n'aŋ'abuk kaamo butuman nu sumoŋu, ake bakan bákahaaji, ake téemeer.
- 21** Yesu n'asooñ aaniin: ---Aañ aŋ'arif ejaañana, abe n'árut yo n'ésiwo, man yooŋ n'anaŋ yo t'etaam elal? Eeman aŋ'ánind yo ti kaasooru ku?
- 22** Ábuki doon déenuusee, do bibin kajukiee; beesokutee bu yooŋ, bo bibin kámeeyiee.
- 23** Arko aribajabaj wúkondin, árinandin naŋ n'isoke fu!
- 24** N'asooñ aaniin: ---Arinaŋ kikawuun ti bamb'arijam! Ti kinij koonuun t'Atambatun aja fu kaneefan eenij yooŋ t'aruun; abe boonuun bu kahaŋu.
- 25** Ábuki an eebaje, o káwutiyenee ahaŋ doon d'abaje du; bare an éetumbut u abaj, humuum diŋgiŋgilis d'abaje du karamiee.
- 26** Yesu n'asooñ aaniin: ---Jáyi jite Atambatun júmoomi naane an eewiise hitaañaat hoone.
- 27** Kaajiŋgan man yooŋ káajim, af'aŋot man yooŋ n'ariiko, wonda ti kálooñina kep; wo yooŋ kahaatu t'ámeysiit buŋ bu wúhine fu.
- 28** Etaam i ef'enoŋk yéehin wo wéeloñin: wo káfumbanna, n'uŋu wukufo, abe n'uŋu wunuutan.
- 29** Ufu wuja ayak abin áami wulaaña, an u n'aŋ'abin n'emañu yeene eebin éehotukan, ábuki tireeŋa toko.
- 30** Yesu n'asooñ aane: ---Ne naŋ fiya ni Jáyi jite Atambatun junokoore fu? Man yooŋ ti biin báhamin beekolofanee t'úyino fu káhamin iŋ'ite te jo?
- 31** Júmoomi naane sinawaay site emutard. Af'ayit afeeneŋ aanaawo, akina ahaŋe fu káteti sinawaay site t'etaam ye fe.
- 32** Bare af'aja ayak abin áami anawee, o kahaatu ahaŋ maamu munukanuk fe. Biland boone yooŋ kahahu; humuum bilele bu búnooni káwuulu te bo.
- 33** Ti báhamin úkaan beekolofanee naane bondu ti Yesu af'afandiin kasoku hirim hite Atambatun. Áhaminaariitiin biniŋ esaan-saan kaanuku kéeyini kajoku.
- 34** Áliikenaariitiin doon fe t'akolofanut. Bare af'áyemi unoono n'eriboora yeene, n'aŋ'ahatiin bo fe.

- ³⁵Hunak hondu hoho kaanendan ku, Yesu n'aane eriboora yeene: ---Úkan nera.
- ³⁶Eriboora yeene ni kawas toko hahooja hu, abe ni kaja kaŋaaboo tu busoona bu t'áyemie du keeja ne o. Ñike ñusoona yooŋ ni ñija.
- ³⁷Diŋgilis kep, náami eyam yómbombokun étibino. Kúsuw ku iŋi kirito, ni kiney tu busoona bu. Memee náami bulohena kahooju.
- ³⁸Yesu t'aŋote inde hulom hu, abe n'áhin hikawo ti higegenaaŋ. Eriboora yeene ni kániyaró abe ni kaano: ---Ámuse u, úne fu kaketu! Kame híhinuti doon?
- ³⁹Yesu n'ániyo. N'akamoor t'eyam i, abe n'aane han hu: ---Abeeb! Toko-toko eyam i n'eraan, han hu yooŋ. N'asooñ akoowanee kem.
- ⁴⁰N'aane eriboora yeene: ---Inji naŋ n'árikoleyie fu? Káyilen koonuun kondu diin?
- ⁴¹Bi Yesu áhine bii ni bijahaliin dómbokun. N'iŋi kaanoor toko: ---An buŋ me ondu? Humuum eyam i ejama te o, bija yooŋ han hu fe!

Mark 5

- ¹Yesu n'eriboora yeene ni kareeŋ ti yaayu eraab ite han hite Gálile, tu búruk bite Egergeseniyeŋ i.
- ²Hi Yesu awanee hu tu busoona bu kep, ake ániine n'ánuutin tu búlum bu, abe n'abin kéefimboor. Ániine ondu ákooki erab.
- ³Tu búlum bu t'akine fu, abe an ayinaato kakobu, hutoof yooŋ ni baasel.
- ⁴Inji kafand yéeni kayitu ñañ keekob wuwoto; ni kayit yooŋ baasel keefaak sumoŋjo. Bare aŋ'afaran ñañ ñu ni baasel bu fe. An yooŋ abajut sembe site kajokio.
- ⁵Ko kireyi fe, nu bújom ni káajim, aŋ'añaahoor tu búlum bu ni ti birij bu, aŋ'akileen kep, abe n'aŋ'anufanooro nu bujuju.
- ⁶H'aŋandanna hu Yesu, n'áteyin. N'asaaho éejiŋgitan hágilao.
- ⁷Yesu n'aŋ'aane toko: ---Erab ye, ánuut t'ániine ondu! Ániine u n'ataŋk t'etiir aane: ---Yesu, Añi ite Atambatun eemo u t'etiir-t'etiir, kame baŋka wane? Íiwasiyani tu huruwu hite Atambatun, atum'áhihinooram!
- ⁹Yesu n'ákandijeno aano: ---Huruwu húuwe buŋ? N'ásafino aano: ---Huruwu húuma «Hahooja», ábuki irihoojahooj.
- ¹⁰Abe n'aŋ'áwasiyano aano: ---Waasi, atum'ánuutan uni ti hikinú honde.
- ¹¹Náami bare kaahaaw kómbokun kite bufuruka naane iyu ti hirij hu tu buhooforo.
- ¹²Sirab su ni silaw Yesu seeno: ---Awas uni iriija tu bufuruka bondu man n'iriyooso te bo.

- 13** Yesu n'aane so hee, sija. Náami sirab su nu súnúutin t'ániine u seeyooso tu bufuruka bu. Kaahaaw ku ni kíteyin, kúnúutin huta hu ti hirij hu kija kútuuso ti han hu. Sufuruka seereenje súnjune súsaba. Nu sumoj sireyi fe.
- 14** Kéeyemie ku ti jíhaaw jite te so ni katey, abe n'iji kakam bo t'ésuk yómbokun i, ni ti mikinu mu. Ésuk i ni kabin kaanuku keejuk beebaje bu.
- 15** Ni káreenjin toko ti Yesu, ni kajuk ániine u éebajaanie u sirab su úkaan u t'ariikee, káasiimein, abe káasumaayo jaj. Náami kátumba kákoleyi naane.
- 16** Keejuka ku ni ñikiniin naane bije i, ni kakamiin beebaje bu ániine ite sirab su nu bufuruka bu.
- 17** Náami iji káwasiyan Yesu kaano anuut t'ésuk yeeniin.
- 18** Áyemia tu bújufo tu busoona bu, ániine éebajaanie u sirab su n'alawo aano: ---Aja n'íñje.
- 19** Bare Yesu awunuto bondu. N'aano: ---Ayeet bija t'aruun, abe n'asok bakan kúuwe doon d'Anahaan u áhini du fe, ni naane ayubiyeni i.
- 20** Náami ániine u eeja bija bimbi kaane «Kikinu Sumoŋu», abe n'aŋ'akam bo doon di Yesu áhino du fe. Kareyi fe ni kajahale.
- 21** Yesu n'asooñ ákanin han hu tu busoona n'eriboora yeene. Ésuk i n'éhoojino bib toko kaagoroor ni han hu.
- 22** Ake t'eseef ite báalawum booniin n'ahaŋ áreenjin, huruwu hoone Sayirus. H'ajuka hu Yesu, n'asaaho éejingitan hágilao,
- 23** abe n'áwasiyanooro toko aŋ'aano: ---Ásuŋgute úuma ondu ti bija kaketu. Waasi, abin áasit sumoŋii te o man n'ákoyi abe n'aron!
- 24** Yesu n'aja keeriboor. Keehooje yooŋ ni kaja nu boko ti katiŋoor kep.
- 25** Ake anaare ámoomi toko, emitu yendu sumoŋu nu súsaba aŋ'ahalan dómbokun.
- 26** Álaamalaam yooŋ dómbokun t'esontena i. Ebaj yeene fe ayoosanayoosan yo tu busontenooro bu, bare ákoyiit; n'asooñ ahaŋee.
- 27** H'ajame hu b'ésuk i bimbi kasok ti Yesu, n'abin ti hahooja hu inde hiñaawio, abe n'agor tu wañ woone.
- 28** Áhinahin ii ábuki ayinoorayinoor n'aane: «If'iyini kagoru wañ woone kep, íñje kákoyi.»
- 29** Halan hu ni hihaj hiraan káteyina ku te o. N'ajuk t'enio kaanuku kásomut koone kúkoyia.
- 30** Yesu n'ámeysi toko-toko kaanuku sembe sunuuta te o. N'aweteko tu buhoonju hahooja hu abe n'aane: ---Aañ agore fu wañ wúuma?

- ³¹Eriboora yeene ni kaano: ---Aṅ'ajuk kaanuku hahooja hu hondu ti síṅgoor uṅu húuwe hu, n'aṅ'asooñ aane: «Aañ agoram fu?»
- ³²Bare akina n'aṅ'áheelinool toko kaanuku eejuk an éehine u bondu.
- ³³Anaare u n'aṅ'ábit kákoleyi taṅ, ábuki ámoomi beebajo bu. N'asaaho éejiṅgitan hágilao, abe n'asoko bifeeneṅ bu bireyi fe.
- ³⁴Yesu n'aano: ---Waay, káyilen kúuwe kíkínineṅa n'ákoyi. Aja káasumaay; aroṅut kabaju kásomut kondu.
- ³⁵T'átibanoorut yooṅ, bakaake ni kahaṅ káreeṅin, kánuutin t'enuuf ite Sayirus, ániine eeemo u ni sifaaf site báalawum bu. Ni kaane ániine u: ---Ásuṅgute úuwe aketa. Atum'aṅk'aja kálaaman Ámuse u.
- ³⁶Yesu n'ajam, bare n'awiinen bo. N'aane Sayirus: ---Atum'ákoleyi, áyilen kep.
- ³⁷Awasut an eeriboor ne o, kane arko Saakiin n'at'o Saaṅ, ni Piyeer.
- ³⁸Hi kareeṅe hu ti Sayirus, Yesu n'ajuk naane arkee i toko hitik. Bakaake ti biyiy abe n'iṅi kakileen.
- ³⁹N'ayooso abe n'aaniin: ---Naṅ n'árikiriboor fee? Baṅka b'ariyiy fu? Añi ondu fu aketut, am aṅote barebare.
- ⁴⁰Ésuk i n'ésuwo. Náami eenutaniin kareyi fe, abe n'ayooso t'añi u áyemie du, akina ni faaf ite añi u, n'íñaayo, ni kéeriboorina ku ne o.
- ⁴¹N'ajoko t'emoṅu abe n'aano: ---Talita kumi! (aamo fu: «Básuṅgut, arito, íñje isoki fee!»)
- ⁴²Ásuṅgute u n'ahaṅ arito abe n'áyemi ti kañaahoor (abaja simit sumoṅu nu súsuba). Ésuk i ni kajahale fu dómbokun.
- ⁴³Yesu n'áhaminiin ayan, aaniin itim kasok bo an. Abe n'aaniin kawun ásuṅgute u eeñoofu.

Mark 6

- ¹Yesu n'anuuṅ toko eebatuko ti hikinuu hu t'ákuumanee du. Eriboora yeene ni kasao ti hiñaawu.
- ²Erimaas ite Esuwif i ereeṅa, Yesu n'áyemi ti báalawum bu ti kaliiken ésuk i mite m'Atambatun. Hahooja héeyemie hu toko ti bajamatan bu ni hijahale dómbokun. Iṅi kaane: ---Diin fíya t'af'ájamin ii? Káwasi kondu haanen? Buṅ b'af'áhin buroon bondu beehaje bu úne kikaw?
- ³Kame ákinaiit af'arok wusan wu, añi ite Mari? At'úteit Saakiin, nu Soos, nu Sud, ni Simoṅ? Bákaniino, úneiit úkine fee beebe? Abe ni kateñeko káyilen te o.
- ⁴Náami Yesu eeniin: ---Ayiṅana ite Atambatun, ésuk i fe iṅi kajoko nu sumoṅu súsuba, abin aṅeñen t'ésuk yeeniin, n'ebuke yeene, nu tu butoṅ booniin.

- ⁵Yesu ahañut áyini káhinu bo doon fe deehañiin kikaw, kane arko kásitu sumoñjo ti bakaake kéesomute, ni kákoyi.
- ⁶N'ajahale naane káyilenut i te o. Yesu n'aja ti kaaku kkinu keemo ku ne bo aṅ'aliikeniin mite m'Atambatun.
- ⁷Náami éeruwín eriboora yeene sumoñu ni bákasuba ku, aṅ'aboñiin ni bákasuba. N'awuniin sembe site kákutoor sirab.
- ⁸N'aaniin: ---Atum'arija nu doon fe: dóoniit dite buñoofu, hísaakosiit, síriremiit yooṅ tu kuboote koonuun; ariyit kútaṅkaru barebare.
- ⁹Arisol sikaku, bare atum'arija nu wújufa wúsuba.
- ¹⁰N'asooñ aaniin: ---T'arija du kawatan, atum'arikañj t'ake bija naane ariyak i kanuutu ti hikin hu.
- ¹¹Bare ni kafín kateñekouun tike tiṅ, man yooṅ ni kateñeko kajamatanuun, arihañk hafor heemo hu tu wuwotuun fe, abe n'arinuut toko, keejuk ni ñíkiniin kaanuku Atambatun ondu ti kanahaniin.
- ¹²Náami keeja. Ni kawaare éasuk i iṅi kaaniin kawatanoro kinij kooniin keejakut ku.
- ¹³Ni kákutoor yooṅ sirab úkaan, abe n'iṅi kátis éluuliin t'ésomuta keehooje, kéehiniin kéekoyi.
- ¹⁴Áyi u Erod n'ajam huruwu hite Yesu, ábuki ho ti kahañu bijamo kep. Bakaake iṅi kaane: ---Sambatiis fu áriteina fii t'eket i! Iṅ'ite ho h'abaje fii sembe site káhinu buroon beehaje éasuk i kikaw.
- ¹⁵Bakaaku ni kaane: ---Eli fu. Bakaaku ni kaane: ---Ayiṅana fu ite Atambatun, naane keebaje ku kóṅkeyin.
- ¹⁶Bare h'Erod ajame hu bondu, n'aane: ---An ondu Sambatiis! Íñje inoñke fu iiboñ keefaran hikawo, bare áriteino t'eket i!
- ¹⁷Múniyo Erod aboñaboñ keejok Saañ keekobo, abe ni kaja kakul. Áhinahin bondu iṅ'ite hu Erojad, anaare ite at'o Filip a árutine u.
- ¹⁸Ábuki Saañ aṅ'aane yéeni Erod: «Awarut kasayi anaare ite atii. Eluwa i ewunuti bondu!»
- ¹⁹Erojad n'átumb ayiṅat te o naane. N'aṅes húkuuseima kaanuku man Saañ n'aket. Bare ayinaat,
- ²⁰ábuki Erod ámañiit doon fe dibaj Saañ. Aṅ'áhino kákoleyi, ábuki ámoomi kaanuku Saañ an ite bifeeneṅ, abe yooṅ an eenabe. Saañ af'áyemi ti báhamin, Erod ehelo ébebaariit tuf, bare aṅ'ámañi naane kajamatano.
- ²¹Areeneṅ bare hike hunak, Erojad n'abaj b'aware bukuuso te bo, t'efeet ite hunak h'Erod abukee hu te ho. Erod aruwaruw eseef i, sifaaf site esulaan i, ni bakan kómbokun ku bakate ku Gálile kaanuku keebin keeñoofu te o.

- 22 Ásuṅgute ite Erojad n'ayooso t'esaal i abe n'ayokoñ. Nu hutoof Erod dómbokun, ni bakan k'aruwe ku fe. Áyi u Erod n'aane ásuṅgute u: ---Aḷawam doon d'ámaṅje du fe, abe íñje kawunii do.
- 23 N'asooñ awaat aano: ---Doon d'ayakam du kalawu fe, íñje kawunii do, hutoof yooṅ n'aane wáaruboor búruk búuma.
- 24 Náami ásuṅgute u eenoot abe n'aane íñaayo: ---Naṅ n'ámaṅje fu ilawo? Íñaayo n'aano: ---Hikaw hite Sambatiis.
- 25 Ásuṅgute u n'amoken abatuko ahil jab bija t'áyi u abe n'aano: ---Ímaṅamaṅi aḷunam hahiye hikaw hite Sambatiis ti kaafalaat!
- 26 Áyi u n'átaaṅian naane. Bare makamu aheekaheek eewaat tu buhoonṅ emoosora yeene, ámaṅiit biteñeko.
- 27 Náami eeboñ toko-toko asulaan, aano aja áyitino hikaw hite Sambatiis. Asulaan u n'aja t'ekulu i, areeṅ, n'afaran hikaw hite Saṅ.
- 28 Ahaban, n'abin ne ho ti kaafalaat abin asaan ásuṅgute u. Ásuṅgute u n'afin asaan ho íñaayo.
- 29 H'eriboora yite Saṅ kajame hu bondu, ni kaja kayit ehunṅ yeene kaja kahok.
- 30 H'epotor i kábatikeina hu, ni kakuukanooro ti Yesu aamo du, abe ni kasoko buroon bi káhine bu fe, ni bi kaliikene bu éruk i.
- 31 Kiṅki kabin ni kiṅki kabatuko kátumbatumba kahooj, Yesu n'eriboora yeene kasooñen kabajut ejot ite buñofo. Náami Yesu eeene eriboora yeene: ---Aribin núuja tike tiṅ t'an anooto ariiyih dikee.
- 32 Ni kájufo tu busoona bu keeja t'an anooto.
- 33 Bare bakan keehooje ni kajukiin ti bija bu, ni kakeetaniin. Náami éruk i inji kánuutin ti kikin u ku kireyi fe, inji káteyin ayak abin áami kajaba kareṅiin ti kaja du.
- 34 Hi Yesu awanee hu tu busoona bu, n'ajuk hahooja hu; n'átumb fu ayubiyeniin naane. Ábuki kanokooranokoor naane bíkarniina beebajut ahaawa. Náami ásitá kaliikeniin buroon úkaan t'Atambatun.
- 35 To ti bija kajonu, eriboora yeene ni kátofin kálohino abe ni kaano: ---Tujona fu, abe an akinut nere.
- 36 Aaniin kabatuko ti mikinu mu nu múruk meeemo mu nere, man ni káyini kajooḅen doon dite buñofo.
- 37 Bare Yesu n'aaniin: ---Ariwuniin keeñofo aruun kumuumuun! Ni kaano: ---Naṅ n'ámaṅje fu? Butum íriisik bajaam bite an bite kiim hutok ni kíhaaji t'ájooḅennee kumburu, abe n'irisaaniin keeteṅ?
- 38 Yesu n'aaniin: ---Kumburu kiyem k'aribaje fu? Arija arijuk fee. Ni kákandijenn abe ni kaano: ---Iribaja kumburu keemo hutok, ni misaan músuba.

- ³⁹Náami Yesu eeeniin káwaajinoor ésuk i, abe ni káhiniin keeriiko ti mahos meeleebejane mu.
- ⁴⁰Ni kariiko kareyi fe, diye kaamo téemeer, diya bakan bákasuba nu sumoŋu, diye téemeer, diya bakan bákasuba nu sumoŋu.
- ⁴¹Yesu n'ayit kumburu ku hutok hu ni misaan músuba mu, abe n'áheelin t'etiir. N'aane Atambatun eyeehen. Ahaban, n'afiitar kumburu ku, abe n'asaan ko eriboora yeene kéeruboor hahooja hu. N'árubooriin yooŋ misaan mu.
- ⁴²Kareyi fe ni kateŋ kayak kabir bib.
- ⁴³Eriboora i ni kahoojan wutekel sumoŋu nu wúsuba ni mifiit mite kumburu ku meeŋeñene ku, ni mite misaan mu yooŋ.
- ⁴⁴Ti bakan keeteŋe kii kumburu ku, háyine hu kaamo súñjune hutok.
- ⁴⁵Bondu buwas, Yesu n'anoŋkoooran eriboora yeene kéejufo tu busoona bu, kéegilano toko bija Betsayida, ti yaayu eraab ite han hu, akina eefin eeyeetan hahooja hu.
- ⁴⁶H'aamo hu kawasoora, n'asiro ti hike hirij kaanuku eelaw.
- ⁴⁷Hu tujone hu, busoona bu t'etut han hu, Yesu n'afin áyemi t'asuuje du unoono.
- ⁴⁸N'ajuk kaanuku eriboora yeene kálaama ti kákawuj ku, ábuki eyam i ésokumiinsokum. Nu hurabu hu, n'aja asooñan nu booniin, aŋ'añaah t'etiir móhujo mu. N'ámaŋi yéeni kayuunu.
- ⁴⁹Hi kajuko hu ti kañaahu ku t'etiir móhujo mu, n'iŋi kaane man atand. Náami keejaŋg toko kep,
- ⁵⁰ábuki kareyi fe iŋi káheelin te o, abe kákolakoleyi. Bare Yesu n'áhamin toko-toko aaniin: ---Kikawuun kiyang! Íñje fu, atum'árikoleyi!
- ⁵¹Ahaban, n'ájufu aŋaabeiin tu busoona bu, eyam i n'ehaŋ ewano. Ni kajahale fu dómbombokun,
- ⁵²ábuki kajokut bite kumburu ku bi Yesu áhine bu; ñúwejet ñooniin ñiyinaat kánandin bo.
- ⁵³H'aamo hu Yesu n'eriboora yeene kakana han hu, ni kareeŋ t'ésuk i yiyi kaane Senesaret. Bo bi kaye fu busoona booniin.
- ⁵⁴Hi káwaneina hu te bo kep, ésuk i ni kahaŋ kakeetan Yesu.
- ⁵⁵Ni katey tu búruk beemo bu ne bo fe, abe n'iŋi káyitin kéesomute ku ti bilal booniin bibin ti kajame du kaanuku ondu toko.
- ⁵⁶Ti Yesu aje fe, tu búruk bómbokun bu, man yooŋ ti biŋgij bu, man yooŋ ti mikinu mandot mu, iŋi káyitin kéesomute ku bibin ti sifiñjan su. Iŋi káwasiyano kaanuku man n'awasiin kep keegor balis bite wañ woone; abe keegore ku bo fe iŋi kákoyi.

Mark 7

- ¹Efarisiyeŋ i, ni bakaake t'émuse yite Eluwa yite Moyis kéenuutina Serusalem ni kákuut Yesu.
- ²Ni kajuk bakaake t'eriboora yeene tu buñoofu nu sumoŋu seekuurut, aamo fu kañawut so.
- ³Múniyo Efarisiyeŋ i, n'Esuwif i bakaaku káñoofaariit ti kañawut sumoŋiin, naane joosan yeeniin esoke i.
- ⁴Abe doon fe déenuutina marse, káteŋaariit do ti diñawutee. Abajeebaj buroon úkaan bite tu joosan iŋi káhin bo, naane kañawu kite bukobuleet bu, ni bíndiis bu, nu wurereŋ wu, ni bilal bu.
- ⁵Efarisiyeŋ i, n'émuse yite Eluwa i ni kaane Yesu: ---Iŋi naŋ n'eriboora fiwe káhinaariit fu naane joosan ite sifaaf úne esoke i, iŋi kafin kañoofu nu sumoŋu seekuurut?
- ⁶Yesu n'ásafiniin aaniin: ---Ñatuuk ñondu! Esayi aŋaasaŋaas t'aruun saas h'abine hu ayiŋan bonde t'aruun. Akiñjakiñj ti kaawiit ku aane: «Íñje Atambatun, íñje isoke fee: bokonde iŋi kájengeŋinam nu butum barebare, bare ti siheliin, kakambambombokun.
- ⁷Naane ii kasokorooram fe, áhinaariitam kis, ábuki iŋi kaliiken ésuk i buluwa bi kanoŋke kéetuut, kite íñje isaaniin fu bo.”
- ⁸Yesu n'asooñ aaniin: ---Aŋ'ariwas eluwa yite Atambatun, abe n'arifin arijok ti máhinar mite kúŋgowulan ku.
- ⁹Árihinahin fu ajak aa naane áriifiitene i eluwa yite Atambatun, áriihin bu joosan yeenuun esoke bu!
- ¹⁰Ábuki Moyis aanaan: «Ájengeŋin faafi n'íñaayi.» N'aane yooŋ: «An af'álafatin faafo, man yooŋ íñaayo, awarawar kámiñiee aket.”
- ¹¹Bare aruun n'aŋ'arifin ariene: an af'abaj dike doon d'áyinie káyokunan te do faafo man yooŋ íñaayo abe n'aane: «Iwaatawaat eene íñje kawunu do Atambatun»,
- ¹²at'aŋk'ariwaso éeyokunan faafo man yooŋ íñaayo.
- ¹³Iyu af'ariwas b'Atambatun asoke bu, ariifin arijok ti máhinar moonuun mamm'áritifenoora iye. Abe aŋ'árihin yooŋ buroon úkaan naane bondu.
- ¹⁴Ahaban, Yesu n'asooñ aruw hahooja hu abe n'aaniin: ---Arijamatan jak arireyi fe áriimeyi bonde:
- ¹⁵doon d'an áhine tu butumo diyinaat kákinineŋ náami an ondu akuurut t'Atambatun. Bumbu búnuutin ti hikawo ifi bíkinineŋ n'ákuuraati t'Atambatun.
- ¹⁷H'aamo hu Yesu ayoosaa t'enuuf i, hahooja hu iŋkut híyemi ne o, eriboora yeene ni kaano ahatiin báhamin b'akolofane bu.

- 18 N'aaniin: ---Butum aruun yooŋ arijokut? Árimeyiit kaanuku doon d'an áhine tu butumo diyinaat kákinineŋ náami an ondu akuurut t'Atambatun?
- 19 Ábuki fu díjaariit ti yaan yeene, bare ti haro, deetik dibin dunuutane. (Ti báhamin bondu ti Yesu áwufooriin fu kaanuku abajut doon déeñeyie deemo kawarut do buhooforo.)
- 20 N'asooñ aane: ---Bumbu búnuutin tu húngowulan ifi bíkinineŋ n'ákuuraati t'Atambatun.
- 21 Ábuki t'enio, nu tu búwejet boone ti biyinoor beejakut bu t'ufu búnuutin, beeyoosano tu bufurukato bu, ékuwe i, búyoolool bu,
- 22 huŋotu hu n'an i kaseñeit, bimero bite buroon bite bakaaku, bánafut bu, kabuutu kite ésuk i, kajoŋoorate ku, bíhiñanoor bu, husoku hu ti bakaaku, biyitooro bu, nu busoŋotooro bu.
- 23 Beejakut bondu fe uŋu búnuutin tu húngowulan. Bo ifi bíkinineŋ an u n'ákuuraati.
- 24 Yesu n'anoot t'oko abe n'aja inde Tiir. N'ariiko bo t'eke enuuf. Ámañiit yéeni an ámeyí kaanuku ondu toko, bare átumbut áyini búnuuso.
- 25 Ake anaare, ásuŋgute oone ákooki erab, n'ajam kaanuku Yesu ondu bo. N'aŋ'amoken abin. Áreenŋin, n'asaaho éejingitan hágilao.
- 26 Anaare ondu anooto Asuwif; akina ite Fenisi, t'ésuk ite Siri. N'áwasiyan Yesu kaanuku man waasi, n'ákutoor erab i t'ásuŋgute oone.
- 27 Bare Yesu n'aano: ---Awas biñi bu keejab kabir, ábuki ajakutee an n'ayit buñoofu bite biñi bu, éfiiten bo múkuruk mu.
- 28 Anaare u n'aano: ---Nu múniyo Anahaan u, bare humuum múkuruk mu iñi miher t'etaam etaabul i mifiit mu mimmi mifak ti biñi bu.
- 29 Náami Yesu eeno: ---Iñi b'asoke bee, aja ayeet; erab i enuuta t'ásuŋgute úuwe.
- 30 Anaare u n'ayeet bija te o, n'aŋaabo ásuŋgute oone t'ahurusee; erab i káanuutin te o.
- 31 Hunuut toko, Yesu n'ánuutin t'ésuk ite Tiir, éeŋaasin Sidon, ni bimbi kaane «Kikinu Sumoŋu», eebin inde han hite Gálile.
- 32 Bakaake ni kabino n'ake éejamaariit, abe báhamin boone yooŋ butoofut. Ni kalawo kaanuku man waasi, ásit sumoŋio te o.
- 33 Yesu n'aja ne o, keekamboor ni hahooja hu. N'ajoloŋan kuñuurio tu wúkondin wute ániine u. Ahaban, n'alejan ko nu ñúnund ñoone, abe n'agoro ti káaleluf.
- 34 Ahaban, n'áheelin t'etiir; n'ayih rooh abe n'aane: ---Efaataa! (aamo fu: «Áfengino!»)
- 35 Toko-toko, náami ániine u asiŋa ajam, n'áyini yooŋ báhamin. N'aŋ'áhamin toko akuur but.

³⁶Hi kábatikeina hu, Yesu n'aane kéeyemie ku toko itim kasok bo an. Bare m'af'aaniin itim kasok bo an, ni kahaŋ mi kasiineeŋe bo.

³⁷Ésuk i n'ejahale dómbombokun. N'iŋi kaane: ---Bamb'áhin bireyi fe beejake! Aŋ'áhin kéejamaariit ku keejam, keeyinaat ku báhamin yooŋ kéehamin!

Mark 8

¹Tu kunak kondu, bakan keehooje-hooj n'iŋki kaja kaŋaabo Yesu. Náami makamu kabajut doon dite buñofofo, Yesu n'aruw eriboora yeene abe n'aaniin:

²---Ítumbatumba iyubiyen hahooja hondu, ábuki abajee hahiye kunak kíhaaji bokondu n'iŋje, abe karoŋut nu doon dite buñofofo.

³Ifeeniin yooŋ kayeet iyu ti kañoofeit, n'iŋi kajendan káliimu ti bítim bu, ábuki bakaake tu boko akambeekamb ti kánuutina du.

⁴Eriboora yeene ni kaano: ---An fu akinut nere. Núubajin yooŋ diin doon dite kasaaniin keeñofofo?

⁵Yesu n'aaniin: ---Kumburu kiyem k'aribaje fu? Ni kaano: ---Hutok nu kúsuba.

⁶Náami eeene hahooja hu hiriiko. Ahaban, n'ayit kumburu ku hutok nu kúsuba ku, abe n'aane Atambatun eyeehen. N'afiitar ko, abe n'asaan eriboora yeene aaniin káruboor hahooja hu. Ni kárubooriin ko fe.

⁷Kákooki yooŋ mike misaan. Yesu n'asooñ aane Atambatun eyeehen, abe n'aane eriboora yeene káruboor mo ésuk i.

⁸Kareyi fe ni kateŋ ayak abin áami kabira bib. Eriboora yeene ni kaher mifiit meeŋeŋene mu. Nu muhoojan wutekel hutok nu wúsuba.

⁹Keeteŋe ku kumburu ku ni misaan mu kareŋareeŋ súnjune sibaakiir. Abe Yesu n'ayeetaniin.

¹⁰N'ájufu yooŋ toko-toko tu busoona n'eriboora yeene, keeja t'ésuk i yiyi kaane Dalmanuta.

¹¹Bakaake t'Efarisiyeŋ i ni káreeŋin, abe ni káyemi toko ti síjeeŋoor ni Yesu. Ni kaŋeso kabuutu. Ni kaano áhin bike beehaŋiin kikaw, beekuuriin kaanuku sembe soone t'Atambatun tu súnúutina fu.

¹²Yesu n'ayih rooh abe n'aaniin: ---Iŋi naŋ ni bakate ku hahiye kámaŋie fu kajuku bike beehaŋiin kikaw? Aaa! Iisokuun bifeeneŋ bu: at'áriwuforee bike beehaŋuun kikaw!

¹³Ahaban, n'awasiin toko eesooñ éejufo tu busoona bu, akina n'eriboora yeene, keekan han hu.

¹⁴Eriboora i kafiilafiil bija nu kumburu. Hifeeneŋ taŋ hi káyekie fu tu busoona bu.

¹⁵Yesu n'arimiin toko aaniin: ---Áriwasiyoor, arinaŋ kikawuun t'élefir ite Efarisiyeŋ i, ni yite i Erod.

- 16Eriboora yeene n'iji kaanoor toko: ---Úbajut tíme kumburu, in'ite ho h'af'asok ii.
- 17Yesu n'ámeyi bi kaamo bu te bo. N'aaniin: ---Inji nañ n'af'ariene iyu: añarkeyi úbajut kumburu? Áritumboorut arijok mayet? Árinandinoorut yooñ? Ñúwejet ñoonuun ñífengineit?
- 18Aribajabaj ñíkin, abe árijukaariit? Aribajabaj wúkondin, abe árijamaariit?
- 19H'ifiitare hu kumburu hutok hu bija ti háyine kaamo súñjune hutok, arifiilafiil wutekel wuyem weehooje ni kifiit keeñeñene w'ariyite fu? Ni kaano: ---Sumoñu nu wúsuba.
- 20---H'ifiitare hu kumburu ku hutok nu kúsuba ku bija ti háyine hu kaamo súñjune sibaakiir, wutekel wuyem weehooje w'ariyite fu? Ni kaano: ---Hutok nu wúsuba.
- 21Náami eeeniin: ---Arijokoorut yooñ mondee?
- 22Yesu n'eriboora yeene ni kareeñ Betsayida. Bakaake ni kabino n'ake éefuume, abe ni káwasiyano kaanuku man n'ásit te o sumoñio.
- 23Yesu n'ajok ániine éefuume u t'emoñu, abe n'aja ne o keenuut hikin u. N'átutufen ániine u ti ñíkin, abe n'ásit te o sumoñio. Ahaban n'aano: ---Áyinia kajuku dike doon?
- 24Ániine éejukaariit u n'ásaarin hikawo abe n'aano: ---In'ijandan háyine keemo ti bija; añ'ajuk bare kite ñunukanuk.
- 25Yesu n'asooñ agor ñíkin ñite ániine u nu sumoñio. Ániine u n'áheelin féet. Náami ákoyia; añ'ajuk akuur but.
- 26Yesu n'aano: ---Ayeet, atum bare ayooso ti hikin u.
- 27Yesu n'aja n'eriboora yeene bija ti kikin u keemo ku bimbi kaane Sesare-Filip. Boko ti bija bu, n'ákandijen eriboora yeene aaniin: ---Kame ésuk i, inji kaane íñj'eemo fu aañ?
- 28Ni kaano: ---Bakaake kaane awe aamo fu Sambatiis, bakaaku ni kaane Eli, bakaaku n'iji kafin kaane ake t'eyiñana yite Atambatun.
- 29N'aaniin: ---Náami aruun, añ'ariene íñj'eemo fu aañ? Piyeer n'ásafino aano: ---Awe aamo fu Afakana u.
- 30Yesu n'áhaminiin ayan, aaniin itim kasok bo an.
- 31Yesu n'ásit kaliiken bonde eriboora yeene añ'aaniin: ---Añi ute Húngowulan hu awarawar kajuku sílaam sómbokun. Sifaaf su biteñekoo, n'eseef ite esaraha i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis. Boko káhinu ésuk i keeyoolo, bare kunak kíhaaji, n'añ'aritanee t'eket i.
- 32N'asokiin bondu ahat. Náami Piyeer eeruwo kéekajino naane iya, abe n'akamoor te o.

³³Bare Yesu n'aweteko. N'áheelin eriboora yeene, abe n'akamoor ti Piyeer aano: ---
 ʌkambam «Setani»! ʌbuki aŋ'ayinoor naane kúŋgowulan ku, bare náaneit
 Atambatun.

³⁴Ahaban, Yesu n'áruwin hahooja hu n'eriboora yeene abe n'aaniin: ---An af'amaŋi
 kariboor n'íñje, atum'aŋk'ákini buroŋ boone. Akando ekuruwa yeene éeseinam ti
 hiñaawu.

³⁵ʌbuki an af'amaŋi kafakan síhiinio, o bútowuto. An n'afin aket uŋu húuma hu ni
 Hirim Heetoofe hu, o karoŋu.

³⁶An af'aja ayak abin áami ákinia ebaj ite t'etaam ye fe, abe abajut buroŋ bu, yo fíya
 káñjeriŋo? Aaa!

³⁷Naŋ nu húŋgowulan áyinie fu kajaamu kaanuku eefakan síhiinio?

³⁸Isokuunsok bonde ʌbuki ake ti bakate ku hahiye kéewuŋge ku Atambatun kiñaawu,
 ehoofoora yooŋ, afaane ífuñinanafuñinani te o, íñje ni kirim kúuma, Añi ute
 Húŋgowulan hu yooŋ kaanu áfuñinanafuñinani te o kane aja abin ti kániku kite Faafo,
 akina n'emalaka i keenabe ku.

Mark 9

¹Abe n'asooñ aaniin: ---Nu múniyo, iisokuun bifeeneŋ bu: bakaake ti keemo kee diye
 iti kaket ti kajukut Jáyi jite Atambatun ni jibin ni sembe séeraanna.

²Abaj kunak hutok ni hifeeneŋ, Yesu n'ariboor ni Piyeer, ni Saak, ni Saaŋ, abe n'aja nu
 boko ti hike hirij heeliite naane, kéeyemi bo unooniin. N'ahosanooro toko hágilaiin;

³wañ woone n'uŋu wusilan, abe nu wútumb wufaŋj daŋ. Abajut t'etaam ye añawa
 éeyinie kañawu ayak abin áami afañjee naane iyu.

⁴Ni kajuk Eli, nu Moyis, boko ti báhamin ni Yesu.

⁵Piyeer n'aane Yesu: ---Anahaan u, ajakeejak naane iriemo i diye. Iriirok múwuureey
 míhaaji, ake bija t'awe, ake bija tu Moyis, ake bija t'Eli.

⁶ʌmeyit b'aware bu kasoku, ʌbuki kákolakoleyi naane.

⁷Kaafor ni kíŋaasin, abe ni kímifeniin. Kaaji ni kíhaminn ti kaafor ku iŋi keene: ---An
 onde aamo fu Añi úuma i ímaŋje u. Arijamatano jak!

⁸Toko-toko, eriboora yeene ni káheelinool fe, bare kajukut mayet an kane arko Yesu
 taŋ nu boko.

⁹Káyemia tu búwaneina bu hirij hu, Yesu n'aaniin: ---Atum'arisok an doon fe d'arijoke
 du, ajendan káyemi Añi ute Húŋgowulan hu aritanee t'eket i.

¹⁰Ni kanaŋ bo bija tu boko, bare n'iŋi kaanoor toko: ---«Bíriteina t'eket i» aamo fu fíya
 naŋ?

- 11**Ni kákandijeno kaano: ---Inji naŋ n'émuse yite Eluwa yite Moyis ifi kaane Eli aware kajabu abin?
- 12**Yesu n'aaniin: ---Múniyo Eli aware kajabu abin, eefare buroon bu fe. Inji naŋ ni Míkiñjin mu musoke fu meene: Añi ute Húngowulan hu kajuku sílaam, abe yooŋ o káhihinooree?
- 13**Bare íñje isok fee n'aruun: Eli aheeka eebin, abe ésuk i ni kaniŋ te o naane hutoofiin i, naane Míkiñjin mu musoke i te o.
- 14**Hi Yesu n'eriboora i bákahaaji ku kábatikeina hu bibin ti bakaaku eriboora káyemie du, ni kajuk bakan úkaan kéekuutiin, abe émuse yite Eluwa yite Moyis ti síjeenoor toko nu boko.
- 15**Hi hahooja hu hujuke hu Yesu, ni kajahale dómbokun. Ni katey kayaajanooro kaanuku keesafo.
- 16**Yesu n'aane eriboora yeene: ---Naŋ n'áryemie fu ti síjeenoor su nu boko?
- 17**Ake ániine éeyemie toko ti hahooja hu n'aano: ---Ámuse u, ibinibin n'añi úuma, ábuki ákooki erab yéehino ayinaat báhamin.
- 18**Eferitan kep, t'aŋa d'ayak káyemi fe, yo yooŋ káfiiteno t'etaam. Butumo káfuju, wúñiŋ wu ti kasoku, abe enio n'eŋ'esaas. Ilawalaw eriboora íiwe kaanuku man ni kákutoor erab i, bare kayinaat.
- 19**Yesu n'aaniin: ---Áribajaatia teereŋ káyilen, aruun bakate ku hahiye! Bija kaakaŋ n'ija fu inŋi biriiko n'aruun? Íñj'endu ti kajoku hikawam kep bija kaakaŋ? Aribinam n'añi u.
- 20**Ni kabino ne o. Bare h'erab i éheeline hu ti Yesu kep, n'eyooŋan añi u ni sembe. Añi u n'aney, aŋ'abarandakooro t'etaam, abe butumo yooŋ ti káfuju kep.
- 21**Yesu n'ákandijen faafo aano: ---Huta hu kaakaŋ nu bondu bibajo fii? N'aano: ---Huta hu akina añi.
- 22**Aŋarko n'eŋ'éfiiteno ti sineemak, man yooŋ tu móhujo kaanuku yeeyoolo. Bare af'arko áyinooni toko doon, waasi, ayubiyen uni, áyokunan uni yooŋ!
- 23**Yesu n'aano: ---Inji naŋ n'aane fu: «Af'arko áyinooni»? An eebaje káyilen, doon dijahaluto.
- 24**Toko-toko, faaf ite añi u n'ataŋk t'etiir aane: ---Íyilena! Bare áyokunanam, ábuki káyilen kúuma kifamut!
- 25**Yesu n'ajuk kaanuku ésuk i bokondu ti kahaŋu káhoojina. N'akamoor t'erab éemuuma i, abe n'aane yo enuut t'añi u, etum'eŋk'eyooso te o.
- 26**Erab i n'ejaŋg t'etiir, n'eyooŋan añi u ni sembe, abe n'enuut te o. Añi u, aŋ'ajuk naane an eekete. Kéeyemie ku toko kasooñen ni kaane: «Aketa fu!»
- 27**Bare Yesu n'ajoko t'emoŋu abe n'ásaarinoo. Náami añi u eesiŋo.

- ²⁸Hi Yesu ayoosee hu t'enuuf, éeyemi toko unoono n'eriboora yeene, ni kákandijeno kaano: ---Inj naŋ n'iriyinaat fu kákutoor erab i?
- ²⁹Yesu n'ásafiniin aaniin: ---Kalawu taŋ kíyinie fu kákutoor erab naane yendu.
- ³⁰Yesu n'eriboora yeene ni kanuut toko, abe ni kajumban júl ayak abin áami kakana Gálile. Bare ámaŋiit an ámeysi t'aamo du,
- ³¹ábuki ehelo fe émoomi ti kaanu ku eeliiken eriboora yeene mite m'Atambatun. N'aŋ'aaniin toko: ---Añi ute Húŋgowulan hu kásikiee asaaneé éruk i. Boko kayoolio, bare kabaju kunak kíhaaji, n'aŋ'aritanee t'eket i.
- ³²Bare eriboora yeene kajokut naŋ n'ámaŋie fu kasoku, abe yooŋ kákolakoleyi kákandijeno.
- ³³Yesu n'eriboora yeene ni kareeŋ Káfernawom. Hi kayoosee hu t'enuuf i, Yesu n'aaniin: ---Naŋ n'áriyemie fu ti síjeeŋoor su ti bítim bu?
- ³⁴Bare ni kakoowan, ábuki kámoomi ti síjeeŋoor seeyane ti bítim bu kaanuku kéemeyi aañ tu boko aamo fu átiyar u, butum eehaŋe u bakaaku.
- ³⁵Yesu n'ariiko, eeruw eriboora i sumoŋu ni bákasuba ku abe n'aaniin: ---An af'ámaŋi káyemi átiyar u, aja áyemi araan u tej, ásukateen ite éruk i fe.
- ³⁶Ahaban, n'ájokin ake añi, abe n'asiŋano t'etutiin. N'ayawuno abe n'aaniin:
- ³⁷---An af'ajok áwariee añi naane onde uŋu húuma hu, íñje humuumam a ajoke fu áwariee. Abe an af'ajokam áwariee, íñjeiit unoonam a ajoke fii áwariee, bare bija n'an éeboñinam u fe.
- ³⁸Saaŋ n'aane Yesu: ---Ámuse u, irijukajuk ake ániine aŋ'ákutoor sirab tu huruwu húuwe. N'irieno atum'aŋk'áhin bondu, ábuki eriboora úneiit.
- ³⁹Yesu n'aane: ---Atum'arieno awas, ábuki an ayinaat káhinu beehaŋe bu éruk i kikaw tu huruwu húuma, anuut toko, n'asok béekoŋie t'íñje.
- ⁴⁰An eeteñekeit úne, an ondu úne.
- ⁴¹Abe iisokuun bifeeneŋ bu: an fe eewunuun móhujo áriihujo aŋarkeyi naane aruun bakate ku Kiris, Atambatun kasiibano.
- ⁴²---An eeyak u kákinineŋ hutoof ake t'eraan i ti kéeyilene ku t'íñje n'aney ti kaahoofoor, ahaŋ kajaku te o n'akobee elaaliñj yómbokun tu nukun, abe n'áfiitenee ti han hu.
- ⁴³Arko eke tu sumoŋii ef'ékinineŋ n'aney ti kaahoofoor, aŋaran yo! Ahaŋ kajaku t'awe n'ayooso tu buroŋ béehabanaariit bu n'emoŋu efeeneŋ, bala ayooso sambuun nu sumoŋu súsuba, ti sineemak su súhokaariit du.
- ⁴⁵Arko kike tu wuwoti ifi kíkinineŋ n'aney ti kaahoofoor, aŋaran ko! Ahaŋ kajaku t'awe n'ayooso tu buroŋ béehabanaariit bu nu kuwot kifeeneŋ, bala áfiitenee sambuun nu wuwot wúsuba.

⁴⁷Arko dike ti ñíkini ifi díkinineŋ n'aney ti kaahoofoor, anuutan do! Ahaŋ kajaku t'awe n'ayooso ti Jáyi jite Atambatun káafeelin, bala áfiitenee sambuun ni ñíkini t'ésuba te ño,

⁴⁸«tu buloh bu bíketaariit du, sineemak su yooŋ súdekaariit toko.»

⁴⁹Ábuki huruw fe kasisanee ni sineemak, naane bakoloŋ aa asisane ni misis.

⁵⁰«Misis ajakajak. Bare ifi mija ayak abin áami míneenia, inŋkut mijam, buŋ b'arija fu ne mo ayak abin áami musooña mijam? Áriyemi naane misis, abe n'aribaj káasumaay t'etutuun.»

Mark 10

¹Yesu anuuta toko, n'aja bija tu búruk bite Súde, yeemo i kane akan kaayelu kite Surdeŋ. Éruk i úkaan n'inŋki káhoojino bib. N'áyemiiin ti kaliiken naane aa afiy áhin.

²Bakaake t'Efarisiyeŋ i ni kabin te o kaanuku man ni kabuuto. Ni kákandijeno kaano: --Eluwa yite y'úne ewunawun fíya ániine kanuutan anaar'o?

³Yesu n'aaniin: ---Naŋ nu Moyis asokuun fu t'Eluwa i?

⁴Ni kaano: ---Moyis aane ániine áyinooni kanuutan anaar'o, bare awarawar kakiñjio kaawiit kite káwufoor kaanuku karoŋut.

⁵Yesu n'aaniin: ---Moyis akiñjakiñj eluwa yendu uŋu hoonuun hu aŋarkeyi naane ariyaŋgayang aa kikaw.

⁶Bare h'Atambatun ajabe hu káwuwan dóonodoo fe, «n'áhiniin ániine n'anaare» naane Míkiñjin mu musoke i.

⁷«Inŋ'ite ho h'ániine aja fu kanuutu ti faafo n'íñaayo, eeja keekin n'anaar'o,

⁸kéeyemi halan hifeeneŋ taŋ.» Hahiya it'inŋki káyemi bákasuba, bare afeeneŋ taŋ.

⁹Náami an atum'áwaajinoor doon d'Atambatun ágiiloole.

¹⁰Hi kábatikeina hu t'enuuf i, eriboora i ni kasoñ kákandijeno ti b'asoke bu.

¹¹N'aaniin: ---An af'ahoor anaar'o eesa ake, áhina kaahoofoor t'anaar'o a ahoore u.

¹²Anaare yooŋ n'anuuut t'áyino eeseño t'ake, áhina yooŋ kaahoofoor.

¹³Bakaake ni kabin ni biñi ti Yesu kaanuku man n'ásit tu boko sumoŋio. Bare eriboora i ni kakamoor ti keebine ku nu boko.

¹⁴Hi Yesu ajuke hu bondu, n'ayiŋat naane. N'aane eriboora yeene: ---Ariwas biñi bu keebin t'íñje! Atum'aribatikaniin, ábuki bakan naane boko kakino fu Jáyi jite Atambatun.

¹⁵Iisokuun bifeeneŋ bu: an afut'áhinooro naane aŋi, eejok Jáyi jite Atambatun, at'ayooso te jo hikee-kee.

¹⁶Ahaban, n'ajok biñi bu, n'ásit sumoŋio tu huruw fe tu boko, abe n'ásoniyaniin.

- 17 Yesu ásitina bija bu, ake ániine n'áteyin abin áreenjin, n'asaaho éejingitan hágilao abe n'aano: ---Ámuse u, awe eejake u, naŋ n'iware fu káhinu kaanuku iibaj buroŋ béehabanaariit bu?
- 18 Yesu n'aano: ---Inji naŋ n'aanam fu ínje ijake? Abajut fu an eejake, kane arko Atambatun unoono taŋ.
- 19 Ámoomi naane Atambatun asoke i t'Eluwa yite Moyis. Aanaan: atum'ayool húngowulan; atum'aŋot n'an ariseñeit; atum'ákuwat; atum'ajuus aasaan ake; atum'abuut bakani; ájeŋgin faafi n'íñaayi.
- 20 Ániine u n'aano: ---Ámuse u, huta hu ínje añi, ifesut hikee tu bondu fe.
- 21 Yesu n'áheelino, náami ániine u atoofó dómbokun. N'aano: ---Aroŋee doon difeeneŋ d'aware káhinu: aja ajoochen buroon b'abaje bu fe, abe n'ásik sírirem su awun keebajut ku. Af'áhin ii, n'aŋ'abaj t'etiir ebaj. Ahaban, n'aŋ'abin áaseinam ti hiñaawu.
- 22 Bare h'ániine u ajame hu bondu, buhoonjo nu buwayo. N'aja káataañianin naane, ábuki fu ebaj yeene ehahahah.
- 23 Yesu n'áheelinool abe n'aane eriboora yeene: ---Buyooso bite ti Jáyi jite Atambatun bítaañataañi faa ti keebaje ku.
- 24 Eriboora yeene ni kajahale dómbokun naane asoke ii. Bare Yesu n'asooñ aaniin: ---Kújakuwe, buyooso bite ti Jáyi jite Atambatun bítaañataañi faa!
- 25 Éngelem áyinooni fiya buyooso t'efulu yite kaakiiku? Mayet fu! Bare buyooso bite an eebaje ti Jáyi jite Atambatun bihaŋe káataañi.
- 26 Eriboora yeene ni kahaŋ mi kajahalee. N'iŋi kaanoor toko: ---Kame náami añ áyinie fu kafaku?
- 27 Yesu n'áheeliniin abe n'aaniin: ---Bondu bijaŋajaŋo kúngowulan ku, bare Átambatuniit, ábuki Atambatun áyinooni káhinu dóonodoon fe.
- 28 Náami Piyeer eeeno: ---Ajuk, uni íriwasinowasin areyi fe íriiseini ti hiñaawu.
- 29 Yesu n'aaniin: ---Iisokuun bifeeneŋ bu: an af'awas enuuf yeene, man yooŋ bakat'o, bákaniino, íñaayo, faafo, bakaño, man yooŋ kitaañaat koone uŋu húuma hu ni Hirim Heetoofe hu,
- 30 o kabaju hahiye buroon bondu kireeŋ téemeer: sunuuf, bakati, bákaniin, síñaay, biñi, ni kitaañaat; éehihinooree yooŋ bare. Abe kóyinokoyin, n'aŋ'awunee buroŋ béehabanaariit bu.
- 31 Bare keehooje ti keemo ku hahiye étiyar i, boko bibin káyemi eraan i, abe keemo ku hahiye eraan i ni káyemi étiyar i.
- 32 Yesu n'eriboora yeene ni kaja ti bítim beesirane bu bija Serusalem. Yesu áyemie fu hágila. Eriboora yeene sumoŋu ni bákasuba ku kásein, káajahalein naane. Keefine ku káseiiniin ti hiñaawu ni kákoleyi. Yesu n'eriboora yeene ni kákajino naane iya, abe n'áyemiiin ti kasoku beewaro bu kabaju.

- ³³N'aaniin: ---Arijamatan, úne bokondu ti bija Serusalem. Añi ute Húngowulan hu kásikíee bo asaanee eseef ite esaraha i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis. Boko kaanu awarawar kámiñíee aket, abe boko kásikio kasaan keenooto ku Esuwif.
- ³⁴Bokondu kásuwio, ni kánundo tu buhoonju, ni kámiño ni hikarawas, kahaban ni kayoolo. Bare kabaju kunak kíhaaji kep, n'aṅ'aritanee t'eket i.
- ³⁵Saak ni Saaṅ, biñi bite Sebede, ni kátofin bibin ti Yesu abe ni kaano: ---Ámuse u, írimaṅamaṅi áhin bija t'uni bonde b'irija bee kalawii.
- ³⁶Yesu n'aaniin: ---Naṅ n'árimaṅie fu íhin bija t'aruun?
- ³⁷Ni kaano: ---Kane ábin áyemi áyi ni kániku kúuwe fe, írimaṅamaṅi áhin uni iriiriiko n'awe, ake inde baatosi, áwiyo inde baamayi.
- ³⁸Yesu n'aaniin: ---Árimeyiit fu b'arilawe bu. Áriinooi búhujo t'ekot ite sílaam su y'ija i búhujo te yo? Man yooṅ, áriinooíee kaboste naane iyakee i kaboste?
- ³⁹Ni kaano: ---Hee, írinooni. Náami Yesu eeeniin: ---Múniyo, aruun búhujo t'ekot ite sílaam su y'ija i búhujo ne yo, abe aruun kabostee yooṅ naane iyakee i kaboste.
- ⁴⁰Bare hite biriiko bu inde baatosam n'inde baamayam, bondu búuma bíit. Báariikeim bondu bhíneehin bija ti bakan k'Atambatun afaree ku bo.
- ⁴¹Hi bakaaku eriboora sumoṅu kajame hu bo, ni kayiṅat naane ti Saak ni Saaṅ.
- ⁴²Náami Yesu éruwiniin kareyi fe abe n'aaniin: ---Árimoomi kaanuku bakan keemo ku eseef i tu búruk bite kéemeyiit ku Atambatun, bokondu ifi káhihinoor ésuk i.
- ⁴³Bare bondu buwarut kabaju t'etutuun. Ake t'aruun af'amaṅi kahaṅu bakano, aja áyemi aroka ite bakaaku.
- ⁴⁴Ake t'aruun n'afin amaṅi káyemi átiyar u, aja áyemi ásukateen ite ésuk i fe.
- ⁴⁵Ábuki Añi ute Húngowulan hu humuumo abinut kaanuku eebaj búrukateen, bare kaanuku éeyemi ásukateen, abe n'awun buroṅ boone beejaam man keehooje ni kafak.
- ⁴⁶Yesu n'eriboora yeene ni kareeṅ Seriko. Hi kánuutina hu bo, boko ni bakan keehooje-hooj, ake ániine éefuume t'ariikee ti kaakaṅa bítim bu, aṅ'alaw kaasarah. Huruwio Bartime, aṅi ite Time.
- ⁴⁷H'ajame hu kaanuku Yesu ite u Nasaret aja fii, n'ataṅk t'etiir aane: ---Yesu, Añi Dafit, ayubiyenam!
- ⁴⁸Keehooje ni kakamoor te o kaano akoowan, bare n'ahaṅ m'ataṅke: ---Añi Dafit, ayubiyenam!
- ⁴⁹Yesu n'asiño abe n'aane: ---Áriruwino. Ni káruwin an éefuume u iṅi kaano: ---Hikawi hiyaṅ! Arito, aane aja.
- ⁵⁰Náami an éefuume u n'áfiiten éfartuus yeene, abe n'arito juj eeja ti Yesu.

⁵¹Yesu n'aano: ---Naŋ n'ámanje fu ihin bija t'awe? An éfuume u n'aano: ---Anahaan u, áhinam inj'ujuk.

⁵²Yesu n'aano: ---Káyilen kúuwe kíkínenenja n'ákoyi. Áyinooni bija. Toko-toko yooŋ, náami asiŋa ajuk. N'anaban Yesu ti bítim bu.

Mark 11

¹Yesu n'eriboora yeene ni kaja ayak abin áami kalohena Serusalem. H'aamo hu bokondu inde kikin u kite Befase ni Betani, kaagoroor ni hirij hite Ñúolifiye ñu, n'aboñ bákasuba tu boko hágila.

²N'aaniin: ---Arija ti hikin u hondu heemo hii hágilauun. Af'ariyooso te ho kep, aruun kajuku ambam t'akobee, abe an ámusut birabo te o. Árijendino, abe n'aribin ne o.

³Ake af'ákandijenuun aanuun: «Inji naŋ n'árihin fii?» arieno: «Anahaan u asawulasawulo ambam u; memee n'aŋ'ábatikanno.»

⁴Ni kaja. Kareeŋ, ni kajuk ambam t'akobee tíyaŋ t'éhuhu i kaagoroor ni karuŋ. Káyemia ti kájendin koone,

⁵bakaake kéeyemie toko ni kaaniin: ---Héyi! Árijendin ambam ondu inji naŋ?

⁶Ni kásafiniin naane Yesu asokiin i. Bákayin ku ni kawasiin keeja.

⁷Ni kaja n'ambam u bija ti Yesu. Kareeŋ, ni kanuutan bífartuus booniin kanaŋ t'ambam u, abe Yesu n'arabo te o.

⁸Bakaake úkaan yooŋ ni katan bífartuus booniin ti bítim bu, bakaaku buŋoy beelebejane bi káhinina tu bujal bu.

⁹Kéeyemie ku hágila Yesu, ni kéeyemie ku inde hiñaawio n'iji katanŋ t'etiir kaane: «Atambatun ánikanee! Awe eebin ii tu huruwu hite Atemit aja ásoniyanee!

¹⁰Atambatun ásoniyan yooŋ Jáyi ju jeebin ju, Jáyi naane jite ju faaf úne Dafit! Atambatun asalee t'etiir bufor bu!”

¹¹Yesu areeŋa Serusalem, n'ayooso t'Enuuf ite Atambatun, abe n'áheelinool toko areyi fe. Bare makamu to ti bija kajonu, n'anuut toko abe n'aja Betani n'eriboora i sumoŋu ni bákasuba ku.

¹²Tifiit, Yesu ti kanuutu ku Betani n'eriboora yeene, bujoñjol nu bujoko.

¹³N'aŋandan nífigiye káahoojin bib nu búsuus. N'aja kaanuku man n'ajuk toko miriyaay. Bare h'areeŋe hu no, búsuus taŋ b'ajuke fu, ábuki ñífigiye ñu húbukin hite te ño ti hireeŋoorut.

¹⁴Náami eeene nífigiye nu: ---An yooŋ aroŋut kateŋu ti miriyaay múuwe! Eriboora yeene ni kajam.

¹⁵Yesu n'eriboora yeene ni kareeŋ Serusalem. N'ayooso ti haanas hu t'Enuuf ite Atambatun, abe n'áyemi toko ti kákutoor éjulaata i, ni kiŋki kabin hujoochen hu. N'ajok

sitaabul site etita yite sírirem su áfiiten, ni siriikeey site ejooheena yite kúleebaan kite wusarah wu.

16Awasut yooŋ an eeyite dike doon eeŋaas t'Enuuf ite Atambatun.

17N'aŋ'aliikeniin aaniin: ---Eeman busokeesok ti Míkiñjin mu kaanuku Atambatun aane: «Enuuf íima kaaniee báalawum bija ti bakate ku t'etaam ye fe»? Bare aruun árihina yo báanuuseima bite búkuw.

18Eseef ite esaraha i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis ni kajam beebaje bu. Náami keeŋes naane kaja i káhinu kaanuku man ni kayool Yesu. Múniyo, kákoleyokoleyi, ábuki kirim koone uŋu kugor hahooja hu dómbokun.

19To ti bija kábaani ku, Yesu n'eriboora yeene ni kanuut hikinuu hu.

20Tifiit nu bújom bu, Yesu ti bija bu n'eriboora yeene, ni kajuk nífigiye nu. No káasayin kaŋ, bija yooŋ ti kíjiŋ ku.

21Piyeer n'ábaŋino naane bibe i, n'aane Yesu: ---Ámuse u, áheelin fee ti nífigiye n'áñaane nu, nútumba nisay kaŋ.

22Yesu n'aaniin: ---Áriyilen t'Atambatun!

23Iisokuun bifeeneŋ bu: an af'aane hirij hondu: «Anuut diyu aaja átuuso káajuŋeey», abe áhinut sihel súsuba, bare n'áyilen kaanuku bo kabaju, akina kawuníee bo.

24Iŋ'ite ho h'eenun fu: af'áiyemi ti kalawu Atambatun dike doon, áriyilen kaanuku aribaja do kep, n'aŋ'ariwunee do.

25Abe n'arisiŋo kaanuku ariilaw, bakan keetine ku t'aruun fe ariboŋketiin, man Faafuun eeemo u t'etiir n'aboŋketuun yooŋ wuhooffoor woonuun.

27Yesu n'eriboora yeene ni kasooñ kabatuko bija Serusalem. Áyemia ti kañaahoor ku t'Enuuf ite Atambatun, eseef ite esaraha i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis, ni sifaaf su ni kaja kaŋaabo.

28Ni kákandijeno kaano: ---Awe átumbe fu áyemi aañ ayak áhin naane áhine i? Aañ yooŋ aani fu ábin áhin iyu?

29Yesu n'aaniin: ---Íñje yooŋ íikandijenuun bifeeneŋ. Af'árisafinam ajoŋooree, n'iŋ'isokuun aañ aanam fu ibin íhin bondu.

30Aañ aboñe fu Saaŋ kaboste ku? Man Atambatun, man yooŋ kúŋgowulan ku? Arisokam fee.

31Ni káyemi toko ti báhamin boko kumuumiin iŋi kaanoor: ---Uf'úeno: «Atambatun aboñe fu Saaŋ», n'aŋ'aane úne: «Kame iŋi naŋ n'áriyilenuto fu?»

32N'úfin úeno: «Kúŋgowulan ku...» (Kákolakoleyi hahooja hu, ábuki ésuk i fe kaanaan múniyo Saaŋ ayiŋana ite Atambatun.)

33Náami keene Yesu: ---Uni írimeyie? Yesu n'aaniin: ---Íñje yooŋ, it'isokuun aañ aanam fu ibin íhin buroon bondu.

Mark 12

¹Hunuut toko, Yesu n'asooñ áhamin n'eseef ite Esuwif i akolofan. N'aaniin: --- Abajeebaj. Ake ániine abine áhin etool ite kireseñ. N'asiis yo, abe n'awak kaayeen t'elaaliñj yómbokun kaanuku inji kabin katuusan toko kireseñ ku. N'arok yooñ ásukut bija tu bujukar bu. Ahaban, n'añes eroka anañ toko kaanuku inji kabin káruboor ne o, abe n'aja kátuki.

²Kireseñ ku kilaaña, n'aboñ ake tu búskateen boone t'eroka i kaanuku keesaano húrub hoone.

³Bare ni kajok ásukateen u kámiñ, abe ni kayeetano ti kasaanuto doon fe.

⁴N'asooñ aboñ ake ásukateen. Ni kanufan ondu ti hikaw, abe ni kálafatino.

⁵N'añk'aboñ ake áhaajiyan. Ondu, ni kayoolo. N'aboñ bakaake úkaan. Bare ni kámiñ bokonde, bakaaku ni kayooliin.

⁶Náami bare an afeeneñ tañ aroño fu toko a ayino kaboñu; o aamo fu añi oone a ámañje u. Náami eeboño ti kaanu ni hikawo: «Boko kájeñgin añi úuma.»

⁷Bare eroka i ni kaanoor toko: «Ondu aja fu bibin biñeñeno n'etool i. Úyoolo, abe etool i n'eñ'éyemi yite i úne!»

⁸Ni kajoko kayool, abe ni káfiiten ehunuñ i tíyañ etool i.

⁹Yesu n'ákandijeniin aaniin: ---Nañ n'ate etool i aja fu káhinu? Akina bibin, n'añ'ayool eroka yendu fe, abe n'añes bakaake anañ toko.

¹⁰Eeman arijañgajanga bonde beesokee bu ti Míkiñjin mu? Meenaan: «Elaaliñj i y'enuta i káfiitene i yéeni, yo esooñe fu éyemi meeyane mite enuuf i.

¹¹Atemit áhine fu bondu, abe bijahalajahal úne dómbokun!»

¹²Eseef ite Esuwif i ni kañes naane kaja i káhinu kaanuku man ni kajok Yesu, ábuki kámoomi kaanuku h'áhamine hii akolofan, boko k'asoke fu. Bare makamu kákolakoleyi hahooja hu, ni kawaso iyu keeyeet.

¹³Bakaake t'Efarisiyeñ i, ni bakaake ti kéesiñooreina ku n'Erod ni káboñinee ti Yesu kaanuku keebuuto.

¹⁴Káreenjin ni kaano: ---Ámuse u, írimoomi kaanuku awe an ite bifeeneñ. Ákoleyit yooñ an fe, ésuk i karare t'awe, ábuki ánaariit man an onde an ómbokun man yooñ, abe añ'aliiken ésuk i múniyo mu ti bítim bite Atambatun. Asok uni fee, man uf'újaam áyi ómbokun eeemo u Rom búhal, n'uñ'útin t'Eluwa yite Moyis, man yooñ bayi? Uwarawar kajaamu bo, man yooñ aaa?

¹⁵Bare Yesu n'ámeyi kaanuku ti kabuutio ti kaamo fii. N'aaniin: ---Íñje a ariñes fee kabuutu? Arisaanam fee érirem iijuk.

¹⁶Ni káyitino efeeneñ, abe Yesu n'aaniin: ---Buhoonju bonde t'érirem i bite bu aañ, nu huruwu hu? Ni kaano: ---Áyi ómbokun eeemo u Rom.

- 17**Náami Yesu eeeniin: ---Yooh! Kame arijaam áyi ómbokun eeemo u Rom buroon b'akino bu, Atambatun yooŋ buroon boone. Hirim h'ásafiniin hu ni hijahaliin dómbokun.
- 18**Bakaake t'Esaduseyeŋ i ni kabin kajuk Yesu. (Boko kaamo fu kiŋki kaane keekete ku karoŋut biritu.) Ni kaano:
- 19**---Ámuse u, Moyis akiñjakiñj t'Eluwa i aane úne: «Ániine eesee af'aket t'abajut añi, at'o awarawar kasayi anaare u keebaj biñi, t'áami hahiyu bakate ku at'o eekete u.»
- 20**Náami bare abajeebaj bakati kaamo hutok ni bákasuba. Aneemak u n'asa, abe n'aket ti kabajut añi.
- 21**Ásooboriyan u n'asa anaare u; n'aket yooŋ ti kabajut añi. Áhaajiyan u yooŋ, mo mifeeneŋ mu.
- 22**Kareyi fe hutok ni bákasuba ku ni kaket ti kabajut biñi. Kaketa kahaban, anaare u yooŋ n'aket.
- 23**Hunak hite bíriteina bu t'eket i, anaare u káyemi ite u aañ tu boko, makamu kareyi fe hutok ni bákasuba ku kasaosa?
- 24**Yesu n'aaniin: ---Árijuuma fu, abe árimoomi iŋi naŋ? Ábuki árimeyiit Mikiñjin mu, árimeyiit yooŋ sembe site Atambatun.
- 25**Keekete ku ifi káritein, háyine hu iti kasa, haare hu yooŋ iti kaseño, bare buroŋ booniin káyemi naane bite emalaka i keemo ku t'etiir.
- 26**Hite bíriteina bite keekete ku, kame arijaŋgeit ti kaawiit ku Moyis akiñje ku, tu busokee du iŋ'ite aŋoyi éeyelie u abe ásufeit? Bikiñjeekiñj kaanuku Atambatun aanaan Moyis: «Íñj'eemo fu Atambatun ite Aburaham, n'Isak, ni Sakob.»
- 27**Atambatun, akina Atambatun ite keeroŋe ku, bija ni keeenee ku boko kakete fe, ábuki buroŋ bu t'éketiit ti biraane fu. Árijuumajuum dómbombokun!
- 28**Ake t'émuse yite Eluwa yite Moyis ajamajam Yesu ti síjeeŋoor su n'Esaduseyeŋ i. N'ajuk kaanuku Yesu ásafiniinsafin áwari aa. N'átofin abe n'ákandijeno aano: ---Tu suluwa su fe, yiin ehaŋe fu?
- 29**Yesu n'aano: ---Yeehaŋe i fe yeemo fu yende yeene i: «Arijamatan, aruun bakate ku Israyel! Atemit aamo fu Atambatun ite úne, akina aamo fu Atambatun unoono.
- 30**Áwarawar kámaŋi Atemit Atambatun úuwe áhabanein: t'eholi, ti yaan yúuwe, ti kaayinoor kúuwe, ni ti sembe súuwe fe.»
- 31**Ésooboriyan i eemo fu yende: «Áwarawar kámaŋi áwiyi húŋgowulan naane ámaŋje i hikawi.» Abajut eke eluwa yeehaŋe sondu.
- 32**Ámuse ite Eluwa i n'aano: ---Iyu kep Ámuse u! B'ásoke bu bite toko: Atambatun afeeneŋ taŋ abaje fu, abajut ake eewayee ne o.

³³Húngowulan awarawar kámaŋi Atambatun t'eholo, ti yaan yeene, ti kaayinoor koone, ni ti sembe soone fe. Awarawar yooŋ kámaŋi áwiyo húngowulan naane ámaŋie i hikawo. Bondu bihaŋe fu ti kásufu kite sunuk su bija t'Atambatun, nu wusarah wu fe.

³⁴Yesu n'ajuk kaanuku áwasawasi aa ti kásafin koone. N'aano: ---Akamboorut ni Jáyi jite Atambatun. H'asoke hu bondu ahaban, an yooŋ asooñut akañen kákandijeno bike.

³⁵Yesu n'áyemi ti kaliiken ésuk i hirim hu t'Enuuf ite Atambatun. N'ákandijen aane: --
-Buŋ b'émuse yite Eluwa yite Moyis kayino fu kasoku kaane Afakana u añi Dafit?

³⁶Dafit humuumo, Búwejet Beenabe bu bitingotiŋ ayak abin áami aana: «Atemit aanaan Anahaan úuma: "Ariiko inde baatosam ayak abin áami ikalaa enatoora fiwe tuus, awe áayemi áyi u."»

³⁷Dafit humuumo aŋ'aano «Anahaan u». Náami buŋ b' Afakana u ayino fu kasooñu áyemi añio? Bakan úkaan kámoomi ti kajamatano. Nu hutoofiin dómbokun.

³⁸Yesu n'aliiken ésuk i aaniin: ---Arinaŋ toko kikawuun t'émuse yite Eluwa yite Moyis, kéemaŋie kee kañaahoor nu wañ wéewarie, abe ni kámaŋi ésuk i eŋ'erito yeesaafiin ti sifiñjan su.

³⁹Boko ifi kariiko hágila ti ñáalawum ñu, abe hiriy ni hibaj, boko ifi kajab kariiko keewun ésuk i.

⁴⁰Iŋi kamer haare hu ki bákayiniin kakete ku, keeyit buroon booniin fe. Abe káyemi ti kalawu, n'iŋi kafiyó naane, t'abin aane boko kajake. Atambatun kaniju tu boko ahaŋ diyu.

⁴¹Yesu n'ariiko ajoŋoor ni tindi kajoloŋan sírirem su, toko t'Enuuf ite Atambatun, eejondoman naane hahooja hu uu hujoloŋan toko sírirem su. Kusaanum keehooje ni kajoloŋan toko seefame-fam.

⁴²Ake anaare n'áreeŋin. Abajut doon fe, áyino yooŋ aketaket. N'ajoloŋan toko mírirem músuba meejarut doon dómbokun.

⁴³Yesu n'áruwin eriboora yeene abe n'aaniin: ---Iisokuun bifeeneŋ bu: anaare ondu eebajut ii, abe yooŋ áyino aketaket, doon d'ajoloŋane du diyu dihaŋahaŋ dite du bakaaku fe.

⁴⁴Ábuki doon di kajoloŋane du, tu boko dóoniit. Bare akina, ni kabajaate koone, asaansaan doon d'áyekie du fe, d'abaje du yéeni dite búkumanooro.

Mark 13

¹Yesu ti kánuutina ku t'Enuuf ite Atambatun, ake t'eriboora yeene n'aano: ---Ámuse u, áheelin tíme naane sujuju si kayite su keenut súwarie i! Ajuk naane sunuuf su siliite i!

²Yesu n'aano: ---Ajuka sunuuf sondu seeliite sii? Bibin birko, an at'aŋk'ajuk diyu ejuju yeelaŋgatanee t'eke; kiñaan ku kireyi fe káfiitenee.

- ³Yesu n'aja ariiko ti hirij hite Ñúolifiye ñu, ajoŋoor n'Enuuf ite Atambatun. Piyeer, Saak, Saaŋ, n'Andere ni kaja kajuko unooniin abe ni kaano:
- ⁴---Asok uni fee kaakaŋ nu bondu bija fu kabaju, ni te naŋ t'ésuk i eja fu kakeetan kaanuku búlohenno?
- ⁵Náami Yesu eeniin: ---Arinaŋ toko kikawuun, an atum'abuutuun.
- ⁶Ábuki bakan keehooje bibin nu huruwu húuma iŋi kaane boko kaamo fu Afakana u, abe boko kabuutu bakan keehooje-hooj.
- ⁷Af'arijam kitiik, man yooŋ kitiik kibajabaj tike tiŋ, atum'árikoleyi, ábuki buwarawar kabaju, bare kamoosen kíteiit etaam i.
- ⁸Ésuk birito yeetiik n'ésuk, hikin u birito heetiik ni hikin u. Etaam i buyoŋoŋanooro tu búruk beehooje, abe bujoŋjol kabaju. Bondu búmoomi naane káseñji kítiyar kite anaare eeemo ti bíyihino.
- ⁹«Bare aruun, áriwasiyoor kikawuun. Ábuki bakan kajokuun kaanuku keeja keejonanuun. Aruun kámiñiee ti ñáalawum ñite ñ'úne. Boko yooŋ bija n'aruun t'eseef i ni bákayi ku uŋu húuma hu. Iyu, n'aŋ'aribaj bítim ariiseedeiin bifeeneŋ bu t'íñje.
- ¹⁰Bala aduna i emoosen, Hirim Heetoofe hu huwareewar kawaare tánotan fe t'etaam ye.
- ¹¹Ifi kajokuun kaja kasaan eseef i kaanuku keejonanuun, atum'arisonk bijahale ti b'arija bu kasoku. Bare af'arireeŋ, n'aŋ'arisok kirim k'Atambatun ayakuun ku káwufloor toko-toko. Ábuki kirim k'arija ku kasoku fe iti kíyemi koonuun, bare kite Búwejet Beenabe bu.
- ¹²Bakan kásiku bakatiin kasaan eseef i kayool. Sifaaf su yooŋ, iyu i kaja fu ni bakañiini. Biñi bu kárahanna ti sifaafiin ni síŋaayiin, abe boko kásikiin kasaan bakan kayool.
- ¹³Ésuk i fe kahuufuuun uŋu húuma hu. Bare an eeja u kajoku alit tip bija tu hunak hiraanu hu, Atambatun kafakano.
- ¹⁴---Hike hunak, aruun kajoku «Ábujaroorá éekolinanie u» n'áyemi t'awarut du káyemi. (An eeemo u ti bijaŋga bu aja ánandin bo.) Náami keeyak ku káyemi Súde kawarawar kateyi bija ti kirij ku.
- ¹⁵An af'áyemi ti kaanaaj koone, awarut buyooso t'enuuf bite bike buroon.
- ¹⁶An af'áyemi yooŋ ti hitaaŋaat, awarut bíbatikeina t'enuuf bite kájufa k'ayakare ku te ko.
- ¹⁷Afin ayak buŋ kátaaŋi kunak kondu ti haare hu keenooto ku fuufiini, ni keemo ku ti kájuwán!
- ¹⁸Arilaw Atambatun man bondu itim bibaj ni haajam!

- 19**Ábuki kunak kondu káyemi kunak kite sílaam sómbobokun, s'an ámusut kajuku huta h'Atambatun aṅ'abin áwuwan aduna i bija yooṅ t'úmiye, abe utu susooñ yooṅ sibaj hikee-kee.
- 20**Abe arko Atemit aanut fu yéeni éekasinan tu kunak kondu, an fe man aroṅ. Bare ákasinanakasinan te ko iṅ'ite bakan k'ajifane ku.
- 21**Náami an af'aanuun: «Arijuk, Afakana u ondu diye!» man yooṅ: «Ondu diya!», atum'áriyileno.
- 22**Ábuki bakaake bibin, abe n'iṅi kajuus kaane boko kaamo fu Afakana u, man yooṅ eyiṅana yite Atambatun. Boko káhinu buroon úkaan beejahale ésuk i, kaanuku keebuut ti káyinie, bakan k'Atambatun ajifane ku.
- 23**Náami arinaṅ toko kikawuun! Hahiyu isonṅkuun bo busok.
- 24**---Bare tu kunak kondu, kane sílaam sondu sihabano, taanak tu kákumbu, hiim hu huroṅut kajaṅan,
- 25**búloofiiloof bu káneyina, abe sembe site t'etiir buyooṅoṅanooro.
- 26**Abe ésuk i n'iṅi kajuk Añi ute Húṅgowulan hu ti bibin tu bufor bu ni sembe sómbokun, o káanikin naane.
- 27**O kaboñu emalaka yeene t'etaam i ereyi fe keekuukan bakan k'ajifane ku, huta hu t'etaam i éjabina du, bija yooṅ t'éraanna du.
- 28**---Arijondoman ti nífigiye ariijuk. Af'aja ayak abin áami biland boone bíyeyino, búsuus bu busooña búlooñin, aṅ'árimeyi kaanuku haajam hu húlohenno.
- 29**Náami af'arijuk yooṅ kane buroon bondu bibaj, árimeyi kaanuku Añi ute Húṅgowulan hu álohenno, memee n'aṅ'áreeṅin.
- 30**Iisokuun bifeeneṅ bu: bakate ku hahiye iti kaket kareyi tu bondu fe bibajoorut.
- 31**Etaam i nu bufor bu kamoosen, bare báhamin búuma iti biket hikee-kee.
- 32**---An ámeyit hunak hu hondu kaakaṅ, n'ewahatu i; humuum emalaka i t'etiir bufor bu, bija Añi u fe kámeyit, kane arko Faaf u unoono taṅ.
- 33**Arinaṅ toko kikawuun. Áriheelin féet, ábuki árimeyiit kaakaṅ nu bondu bibaj fu.
- 34**Anokooreenokoor naane ániine eeemo ti bija kátuki. N'awas t'enuuf te o eroka yeene, abe n'asokiin huruw fe burok b'aware bu káhinu. Ahaban, n'aane ajukara u: «Hahiyu enuuf yendu.»
- 35**Náami áriheelin féet, ábuki árimeyiit kaakaṅ n'ate enuuf i abin fu: maske to ti bija kajonu, man yooṅ nu huhuk, man yooṅ bújuloon bu ti kasoku, man yooṅ nu nuwasanoor.
- 36**Bibin boone ufu búfuf, atum'áñaabeinuun t'ariṅote.
- 37**B'isok bee n'aruun, ésuk i ereyi fe k'isok fu bo: áriheelin féet!

Mark 14

¹N'aŋeñen kunak kúsuba, efeet ite Kánuutina ku Esipt n'eŋ'ereen, n'efeet ite Kumburu Kéehinaariitee ku Élefir. Eseef ite esaraha i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis ni kaŋes naane kaja i kéeyini kajoku Yesu t'an ámeysiit, abe ni kayoolo.

²Ni kaane: ---Úwaruto kajoku t'efeet i, ésuk i n'eŋ'ejendan kárahanna.

³Yesu n'áyemi Betani, t'enuuf ite Simoŋ éebajaanie u yafot i. Ondu tu buñoofu bu, ake anaare n'áyoosein, o n'éndiis yeerokee nu bujuju bimbi kaane albaatar. Éndiis i ehoojahooj ni mátisó mite anukanuk ii kaane naar, abe iŋi miseer naane. N'awelej butum bite te yo, abe n'áyuus mátisó mu ti hikaw hite Yesu.

⁴Bakaake ti kéeyemie ku toko ni kayiŋat. N'iŋi kaanoor: ---Iŋi naŋ ni mátisó mondu múbujarooree fu?

⁵Tiŋkan yéeni u mujooheene fu aseeree areeŋ bajaam bite aroka bite emit ñeeba, abe sírirem su ni sísikee t'asaan keebajut ku! Abe ni kakamoor t'anaare u.

⁶Bare Yesu n'aaniin: ---Ariwas an u. Kame áriilaamano iŋi naŋ? B'áhinam bee bijakajak faa.

⁷Keebajut ku káyemi n'aruun ko kireyi fe, abe áriinooniin káhinu meejake t'árimañje. Bare íñje it'íyemi n'aruun ko kireyi.

⁸Anaare onde áhina doon d'áyinie du. Ahundana eniam hahiye bala ibin iwananee t'élum i.

⁹Iisokuun bifeeneŋ bu: tánotan fe t'etaam ye ti Hirim Heetoofe hu hiyakee du kawaare, ésuk i kasoku b'anaare onde áhine bee kaanuku iŋi kabin kábaŋinoo.

¹⁰Hunuut toko, Suda Iskariyot, ake t'eriboora i sumoŋu ni bákasuba ku n'aja ajuk eseef ite esaraha i, keejamoor kaanuku man n'abin ásik Yesu asaaniin.

¹¹H'asokiin hu bondu, nu hutoofiin fu naane. Ni kaano boko kawunio sírirem. Náami eeŋes naane aja i káhinu éesik Yesu asaaniin.

¹²Hunak hítiyar hu hite efeet ite Kumburu Kéehinaariitee ku Élefir, hunak hu hihi kamoot te ho bimetek bu bija t'efeet ite Kánuutina ku Esipt, eriboora yite Yesu ni kaano: ---Diin t'ámañje fu irija irifarei buñoofu bite efeet ite Kánuutina ku Esipt?

¹³Náami Yesu eeboñ bákasuba t'eriboora yeene aaniin: ---Arija ti hikin u. Aruun káfimboor n'ake ániine eesejee éndiis ite móhujo. Arisao ti hiñaawu,

¹⁴abe t'enuuf i t'aja du buyooso, ariene ate te yo ámuse u aane esaal i yendu diin, ti kaja du káhinu efeet i, akina n'eriboora yeene?

¹⁵Abe n'aŋ'áwufuuruun esaal yómbokun tu sunuuf sitiira su, káafareinee fe nu buroon b'úsawulee bu. Toko t'arija fu bifare buñoofu bite b'úne.

¹⁶Eriboora i ni kaja. Kareeŋ hikin u, ni kaŋaabo buroon bu naane ti Yesu asokiin du. Náami keefare toko buñoofu booniin bite efeet i.

- 17 To ti bija kábaani ku, Yesu n'áreejin n'eriboora i sumoŋu ni bákasuba ku.
- 18 Bokondu tu buñoofu bu, Yesu n'aane: ---Iisokuun bifeeneŋ bu: ake t'aruun keeñoofu kee n'íñje kásikiam asaan bakan.
- 19 Eriboora i ni kátaańian; n'įji kákandijeno n'afeeneŋ kaano: ---Eenaan íñjeiit, bare?
- 20 N'aaniin: ---Ake t'aruun sumoŋu ni bákasuba ku, uni irijoloŋan fee kumburu kite k'uni t'efind i.
- 21 Ańi ute Húŋgowulan hu eeja kaketu naane Míkińjin mu musoke i uŋu hoone hu. Bare afın ayak buŋ kátaańi t'an ondu eeja u kajooohen Ańi ute Húŋgowulan hu! Ahaŋ yéeni kajaku te o náami áwuwinoot!
- 22 Bokondu tu buñoofu bu, Yesu n'ayit humburu abe n'aane Atambatun eyeehen. N'afiitar ho, abe n'asaan eriboora yeene ti kaaniin: ---Árisik, diye eniam.
- 23 Ahaban, n'ásik ekot ite ébiń abe n'aane Atambatun eyeehen. N'asaaniin yo, ni káhujo kareyi fe.
- 24 N'aaniin: ---Diye halan húuma héekinineŋe hu kaajamoor ni kibaj t'etut Atambatun ni bakan koone. Ho búyuuso bija ti keehooje-hooj.
- 25 Iisokuun bifeeneŋ bu: iroŋut kasoońu íhujo ébiń, bija yooŋ hunak h'ija hu búhujo éyeni ti Jáyi jite Atambatun.
- 26 Ahaban, ni kahooń kuhoońu kite efeet i, abe ni kaja ti hirij hite Ñúolifiye ñu.
- 27 Yesu n'aane eriboora yeene: ---Aruun fe kateyi áriifiitenam. Ábuki Míkińjin mu meenaan: «Íñje kayoolu an eemo u ti jíhaaw ju, abe síkarniina su biyisaloolo.»
- 28 Bare kane ibin iritanee t'eket i, íñje kágilanuun Gálile.
- 29 Piyeer n'aano: ---Arko yooŋ bakaaku fe keetey kéefiiteni, íñje bare it'ífiiteni hikee.
- 30 Yesu n'aano: ---Iisoki bifeeneŋ bu: humuum káajim konde, bala káajuloon ku kusok kiyak kibatikan, awe kaanu ámeyiiitam kireeŋ kíhaaji.
- 31 Bare Piyeer n'átumb fu ataŋk aano: ---Hutoof yooŋ iwarawar kaketu n'awe, at'ajam mo hikee íñj'eene ímeyiiiti. Bakaaku eriboora kareyi fe ni kasok yooŋ mo mifeeneŋ mu.
- 32 Yesu n'eriboora yeene ni kareeŋ tike tiŋ įji kaane toko Getsemane. N'aaniin: ---Aririiko diye, íñje iija ilaw.
- 33 N'aja ni Piyeer, ni Saak, ni Saaŋ. Náami ajaba kátaańian, abe enio n'ejam.
- 34 N'aaniin: ---Ehelam étumba ehabano fe, ilohen kaketu. Aririiko diye, abe n'áriheelin féet.
- 35 N'atof diŋgilis, abe n'ájiŋgitan eelaw Atambatun kaanuku t'áyinie, n'áhino keekamboor n'ewahatu yendu yite sílaam su.

- ³⁶Aḡ'aane: ---Faafa, áyinooni káhinu dónodoon fe. Áhin ekot yendu yite sílaam su yeekambam. Káanukiiit áhin beetoofam bu, bare áhin beetoofi bu.
- ³⁷Ahaban, n'ábatikein bibin t'eriboora i t'éhaajiiin, n'áḡaabeiniin ti kaḡote. N'aane Piyeer: ---Simon, kame huḡotu? Áyinaat yooḡ biriiko ewahatu efeeneḡ taḡ t'ḡotut?
- ³⁸Abe n'aaniin: ---Áriheelin féet, abe n'arilaw kaanuku man atum'ariney ti kaahoofoor. Ñúwejet ñoonuun iḡi ñímaḡi káhinu ajakee, bare siniuun sibajut sembe sondu.
- ³⁹N'asooñ atof, abe n'alaw aneefan naane hítiyar hu.
- ⁴⁰N'asooñ ábatikein bibin t'eriboora yeene, n'aḡk'áḡaabeiniin ti kaḡote, ábuki huḡotu hu káajokiniin naane. Kámeyiit yooḡ buḡ bi kawaro fu kásafin.
- ⁴¹H'ábatikeina hu híhaajiyán hu, n'aaniin: ---Kame arironḡa t'ariḡote ti kayihu kep? Hahiya afamee, tireeḡa toko! Arijuk, Añi ute Húḡgowulan hu kásikiee asaane ehofoora i.
- ⁴²Aririto núuja! Arijuk, an eejoohen u n'íñje ondu!
- ⁴³Ti Yesu átibanoorut yooḡ báhamin bu, Suda, ake t'eriboora i sumoḡu ni bákasuba ku n'ahaḡ áreeḡin, áriboorin ni hahooja keejuḡkee, bakaake wúbura, bakaaku bugol. Eseeḡ ite esaraha i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis, ni sifaaf site Esuwif i káboñiniin fu.
- ⁴⁴Suda eejoohene u Yesu, ajabajaba asok hahooja hondu buḡ bi kaja fu kakeetano. Aaniinyen: «An i ija u káfoonu t'etok, árimeyi kaanuku akina. Arijoko, abe n'arija ne o. Arijukaro jak!»
- ⁴⁵Hi Suda áreeḡina hu, n'ajumban júl bija ti Yesu abe n'aano: ---Ámuse u! Abe n'áfoonu.
- ⁴⁶Náami bakaaku keebin, káreeḡin ni kajok Yesu.
- ⁴⁷Bare ake t'eriboora yeene n'áruusin kábura koone. N'asib ásukateen ite asaraha ómbokun u, eejilo káakondin.
- ⁴⁸Yesu n'aaniin: ---Íñje ítumbe íyemi ánukenoora h'aribine hee búuma nu wúbura, nu bugol yooḡ?
- ⁴⁹Húnakonak fe úne uf'úyemi, iḡ'iliiken ésuk i hirim hu t'Enuuf ite Atambatun, abe arijokutam. Bare iyu yooḡ, kaanuku man beesokee bu ti Mikiñjin mu ni bibaj.
- ⁵⁰Náami eriboora yeene fe kateya kéefiiteno.
- ⁵¹Ake ábaakiit n'anaban Yesu; ebara taḡ y'ayite fu éekumbaloolo. Ni kaḡes kajokio,
- ⁵²bare n'awas toko ebara i eetey fuufio tálaḡ.
- ⁵³Keejoke ku Yesu ni kaja ne o t'asaraha ómbokun u. Eseeḡ ite esaraha i, ni sifaaf su, n'émuse yite Eluwa yite Moyis ni kaja káfimboor toko.

- 54 Piyeer n'ásiinjein akambee aŋ'anaban Yesu. N'ayooso yooŋ ti haanas hite asaraha ómbokun u. N'ariiko n'esulaan i, éeyemi toko tu búsumo.
- 55 Eseef ite asaraha i, ni sifaaf site ejoonana i kareyi fe ni káyemi ti kaŋesu ti biin ti kaware fu bukuuso keeyool Yesu, bare kabajut.
- 56 Ábuki keehooje-hooj kajuusajuus toko kasaano, bare báhamin booniin uŋu buwayoor.
- 57 Hireeŋareeŋ toko, bakaake ni karito keejuus bonde kasaano. Ni kaane:
- 58 ---Irijamojam ti kaanu: «Enuuf yendu yite i Atambatun yeenutee i nu sumoŋu, íñje kawelej yo, abe kabaju kunak kíhaaji, n'íŋ'inut eke yet'enutee nu sumoŋu.»
- 59 Bare bija naane kásokina i bondu fe, báhamin booniin uŋu buwayoor.
- 60 Asaraha ómbokun u n'arito eesiinjo t'etut abe n'aane Yesu: ---Abajut bike bite kásafin ti bi kasoke bee t'awe?
- 61 Bare Yesu n'akoowan kem, ásafinuto. Asaraha ómbokun u n'asooñ ákandijeno aano: ---Awe aamo fu Afakana u, Añi ite Atambatun eeware u kasokorooree?
- 62 Yesu n'ásafino aano: ---Hee, íñje fu! Abe aruun kajuku Añi ute Húŋgowulan hu t'ariikee inde baatos bite Atambatun Ate Sembe su. Aruun yooŋ kajukio ti bibin nu bufor bu.
- 63 Náami asaraha ómbokun u ajeha wañ woone abe n'aane: ---Uŋkut fu úsawulo eseede!
- 64 Arijamajam naane álafatine i Atambatun. Buŋ b'arisoke? Kareyi fe ni kaane awarewar kayoolu.
- 65 Bakaake náami kajaba kánundu te o. Ni kakobo ñíkin, abe n'íŋi kámiño bútika ti kaanio: ---Ájooli fee aañ ámiñi fu! Esulaan i ni kaja ne o, abe ni karofaŋato.
- 66 Piyeer áyemia t'etaam toko ti haanas hu, ake ásuŋgute t'ewenoora yite asaraha ómbokun u n'áreeŋin.
- 67 H'ajuke hu Piyeer tu búsumo bu, n'ajondoman te o afiyo abe n'aano: ---Awe yooŋ, aruun áriyemie fu ni Yesu ite u Nasaret!
- 68 Bare n'ajeŋoor. N'aano: ---Ijokut, ímeyíit naŋ n'ámaŋje fu kasoku. Abe n'anuuŋ toko eeja bija ti karuŋ kite ku tíyaŋ. Náami káajuloon kusoka.
- 69 Bare ásuŋgute u oo aroka u n'ajuko. N'asooñ aane kéeyemie ku toko: ---Ániine ondu ite t'eriboora yeene!
- 70 Bare Piyeer n'aŋk'ajeŋoor. Diŋgilis kep, kéeyemie ku toko ni kasooñ kaano: ---Mánoman awe ite t'eriboora yeene, ábuki awe yooŋ ite Gálile!
- 71 Náami Piyeer eeene: ---Iwaatuun fíya naŋ? Atambatun abin anoŋk eenij t'íñje kane arko íñje ijuuse! Ímeyíit áyin ondu aa arisok ii!

⁷²Asoka iyu ahaban kep, káajuloon nu kusok húsooboriyan. Piyeer n'ábañino bi Yesu asoko bu aano: «Bala káajuloon ku kusok kiyak kibatikan, awe kaanu ámeyiiitam kireeñ kíhaaji.» N'ásit biyiy.

Mark 15

¹Nu bújom bu bib, eseef ite esaraha i, ni sifaaf site Esuwif i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis, ni sifaaf site ejoonana i kareyi fe ni kariiko keejamoor naane kaja i ni Yesu. Ni kakobo sumoñu, abe ni kaja ne o kaja kasaan Pilat.

²Pilat n'ákandijeno aano: ---Awe aamo fu Áyi ite Esuwif i? Yesu n'aano: ---Asoka bo.

³Eseef ite esaraha i ni kasok toko báhamin beehooje ti Yesu.

⁴Pilat n'asooñ ákandijeno aano: ---Ayinaat kásafin? Ajam bi kasoke bee t'awe fe!

⁵Bare Yesu átumbut ásafin, Pilat ayak ajahale.

⁶T'efeet-feet fe yite Kánuutina ku Esipt, Pilat añ'awasan ti bakan keekulee ku afeeneñ e ésuk i eyako u kasoku.

⁷Náami bare kónkeyin, abajeebaj t'ekulu i ake ániine huruwio Barabas, ni bakaake bakano. Kabinabina káarahan t'eseef ite hikin u, abe ni kayool an.

⁸Hahooja hu ni hija ti Pilat, abe ni kaano áhin naane aa afiy áhin bija tu boko kane efeet yendu ereeñ.

⁹Pilat n'aaniin: ---Árimañamañi iwasanuun Áyi ite Esuwif i eeja?

¹⁰Pilat asokasok bondu ábuki ámoomi kaanuku kahiñan tañ kíkinineñe fu eseef ite esaraha i ni kásik Yesu kasaano.

¹¹Bare eseef i bokondu ni katiñg hahooja hu kaaniin kasok Pilat tiñkan awasaniin Barabas.

¹²Pilat n'asooñ aaniin: ---Náami buñ b'ija fu n'an u aa ariene Áyi ite Esuwif i?

¹³N'iñki kásafino ti katanñku kep: ---Atibo t'ekuruwa eeket!

¹⁴Pilat n'aaniin: ---Kame nañ n'áhine fu neejakut? Bare ni kahañ mi katanñke: ---Atibo t'ekuruwa eeket!

¹⁵Pilat n'ámañi káhinu hahooja hu siheliin seerooño. Náami eewasaniin Barabas. Ahaban, n'áhin Yesu éemiñee ni hikarawas, abe n'ásiko asaan esulaan i kaanuku keetibo t'ekuruwa.

¹⁶Esulaan i ni kaja ni Yesu níbahindaa t'enuuf i, abe ni karuw bakaaku esulaan fe. (Enuuf yendu yite i águwernoor éenuutina u Rom).

¹⁷Ni kasol Yesu kájufa kéeyuuse keelaañe, abe ni kayit miland meebaje bisisa keeniir mo naane ékuhe yite áyi. Kahaban, ni káhino yo ti hikaw.

¹⁸Abe ni káhamin ne o iñi kaano: ---Írihamin n'awe, Áyi ite Esuwif i!

- 19N'iŋi kasawoor hunuk kéemiño ti hikaw, ni kánund te o, abe ni kasaaho kéejngitan hágilao kaane kéesukaayo.
- 20Kásuwo kahaban, ni kanuutano kájufa kéeyuuse ku keelaañe ku, abe ni kabatikano wañ woone. Kahaban, ni kaja ne o kanuut hikin u hu kaanuku keetibo t'ekuruwa.
- 21Ake ániine ite Siren, huruwu hoone Simoŋ, n'áñaasin ne bo kane ánuutin ti hitaŋaat. Akina aamo fu faaf ite Aleksandur nu Rufus. Esulaan i ni kanonkoorano eeyit ekuruwa yite Yesu.
- 22Ni kaja ni Yesu bija tindi kaane Golgota, aamo fu «t'Esendeen i».
- 23Ni kawuno ébiñ yéegiilolee n'eke éenee eŋ'eenee miir kaanuku éehujo, bare Yesu aseit yo.
- 24Ni katibo t'ekuruwa i. Kaanuku kéeruboor wañ woone w'asiimee wu, ni kaya bukuuj keeyit keejuk huruw doon d'aware du kabaju.
- 25Hi katibo hu t'ekuruwa i, taanak tu káanuutinini afiyo dikee.
- 26Ti kakiñje du katinu koone, kéekinineŋe ku náami awarawar kaketu, kaanaan: «Áyi ite Esuwif i».
- 27Ni katib yooŋ toko kaagoroor ne o énukenoora bákasuba, ake inde baatoso, aau inde baamayo.
- 29Kinŋi kaŋaas toko iŋi kánis kikawiin, abe n'iŋi kálafatino kaano: ---Háayee! Awe eeene u yéeni awe kawelej Enuuf ite Atambatun, abe kunak kíhaaji n'anut yo,
- 30afakanooro tíme, abe n'áwanein t'ekuruwa i!
- 31Eseef ite esaraha i yooŋ, n'émuse yite Eluwa yite Moyis n'iŋi kásuwo. Iŋi kaanoor: --Afakanafakan bakaaku, abe ayinaat bifakanooro!
- 32Áwanein hahiye t'ekuruwa i, akina Afakana u, Áyi ite Israyel, man n'újuk núuyilen! Énukenoora i ki katibe ku toko n'iŋi kálafatino yooŋ.
- 33Taanak tu tireeŋa ti hikaw, ébaani n'éyemi t'etaam i ereyi fe ayak abin áami yooŋ tifesa.
- 34Abe hi tifese hii, Yesu n'ataŋk t'etiir aane: ---Eloyi, Eloyi, lema sabaktani? (aamo fu: «Atambatun úuma, Atambatun úuma, iŋi naŋ n'áwasanam fu?»)»
- 35Bakaake ti kéeyemie ku toko ni kajam. Ni kaane: ---Arijam, ondu ti karuwu Eli!
- 36Ake tu boko n'atey, abe n'ayit hupoons éehujan ho ébiñ yeekeese. N'aya ho tu hunuk, abe n'amaaren ho Yesu kaanuku man n'ajojoban ho. N'aane: ---Arinahan! Újuk fee man Eli bibin éewananno!
- 37Bare Yesu n'ataŋk hifeeneŋ t'etiir, abe n'aket.
- 38Hírido heemo hu níbahindaa t'Enuuf ite Atambatun ni hijeho huta hu t'etiir bibin yooŋ t'etaam héehin kúsuba.

³⁹H'aseef ite esulaan i, eesiinje u toko ajoŋoor ni Yesu, ajuke hu buŋ b'akete fu ariike, n'aane: ---Múniyo ániine ondu áyemie fu Añi ite Atambatun!

⁴⁰N'abaj toko yooŋ bakaake haare kéesiinjeina akambee inji káheelinn. Mari ite u Magdala ámoomi tu bokondu, ni Salome, ni Mari íñaay ite Soosiin ni Saak añi.

⁴¹Haare hondu inji kariboor yéeni ni Yesu akina Gálile, abe yooŋ inji katofotooro. Bakaake haare yooŋ kámoomi toko úkaan, keeriboore ne o bija Serusalem.

⁴²Kaanendan ku, Siseef ite ti hikin u hihi kaane Arimate n'áreeŋin. Boko kaamo fu sifaaf site ejoonana i, abe aŋ'ájeŋinee naane. Ámoomi ti kanahan n'eyakar yómbokun Atambatun eesiinjan Jáyi joone. Erimaas ite Esuwif i naane kuwaatu, boko ti bifare bite te yo. N'atuumen eeja ti Pilat, abe n'alawo ehunuŋ ite Yesu kaanuku eeja eehok yo.

⁴⁴Pilat n'ajahale h'ajame hu kaanuku Yesu aketa ahil ii. N'aboñ bite aseef ite esulaan i, abe n'ákandijeno man afiyee naane Yesu akete i.

⁴⁵Hi Pilat ajame hu naane áyin u ásafino i ahaban, n'aane Siseef aja ayit ehunuŋ i.

⁴⁶Siseef n'ajooŋen kaahuuy keefañje, abe n'áwanann ehunuŋ i t'ekuruwa i. N'ahut yo ti kaahuuy ku, abe n'aja ahok yo t'élum yeewakee t'elaaliñj yómbokun. Ahaban, n'arindiŋooran ejuju yómbokun éefib karuŋ ku.

⁴⁷Mari ite u Magdala, ni Mari íñaay ite Soos ni kajuk t'ehunuŋ i ehokee du.

Mark 16

¹H'erimaas ite Esuwif i eje hu ayak abin áami ehabanaa, Mari ite u Magdala, ni Salome, ni Mari íñaay ite Saak ni kajooŋen mátiso kaanuku keebin keehundan ehunuŋ ite Yesu.

²Hunak héeseina hu t'erimaas ite Esuwif i, ni kaja t'élum i nu bújom bu, taanak tu ti kánuutina.

³Boko ti bija bu inji kaanoor: ---Aañ fíya aja fu úne kanuutan ejuju yéefibe i karuŋ ku?

⁴Bare hi káheeline hu t'etiir, ni kajuk kaanuku ejuju i etingeeŋ, yendu eraab efeeneŋ. Abe bare yómbombokun.

⁵Ni kayooso t'élum i, ni kajuk ake ahaawa eesole kájufa kéeyuuse keefañje t'ariikee inde baatos. Ni kákoleyi naane.

⁶Bare n'aaniin: ---Atum'árikoleyi. Ímoomi kaanuku Yesu ite u Nasaret eeyoolee u t'ekuruwa i a ariŋes fii. Anooto diye, aritaa t'eket i. Arijukut, diye ti kahoko fu yéeni.

⁷Hahiyu arija ariene Piyeer ni bakaaku eriboora: «Ágilanuun toko bija Gálile. Bo b'arija fu kajukio naane asokuun i.»

⁸Haare hu ni kánuutin t'élum i abe ni katey, inji kakaro kábit, káajahalein naane. Kasokut an doon fe, ábuki kákolakoleyi.

⁹Hi Yesu áriteina hu t'eket i nu bújom bu bib tu hunak héeseina hu t'erimaas ite Esuwif i, ajabajaba áñaasin féet ti Mari ite u Magdala, a abine u ákutoor te o sirab hutok nu súsuba su.

¹⁰Mari n'afin aja asok bo kéeyemie ku ni Yesu. Boko ti kátaańi kómbokun, abe inji kayiy kep.

¹¹Bare h'asokiin hu keejam kaanuku Yesu ondu tu buroŋ, áheelinaheelin yooŋ te o, káyilenuto.

¹²Hunuut toko, bákasuba t'eriboora i ni káyemi ti bija inde kitaañaat ku. Yesu n'ahosanooro éeñaasin tu boko.

¹³Ni kábatikein, abe ni kasok bo bakaniin bakaaku, bare káyilenutiin yooŋ.

¹⁴Yesu n'atik áñaasin t'eriboora i sumoŋu n'afeeneŋ u, boko tu buńoofo. N'akamoor tu boko naane káyilen kooniin kifamut i, ni naane nńuwejet nńooniin nńbaanie i, ábuki káyilenut keejuko ku h'áriteina hu t'eket i.

¹⁵Ahaban n'aaniin: ---Arija tánotan fe t'etaam i, abe n'ariwaare ésuk i fe Hirim Heetoofe hu.

¹⁶An eeja u káyilen, abe n'abostee, o kafaku. Bare an at'a áyilen, Atambatun akufokufo awasan.

¹⁷Keeyak ku káyilen káhinu buroon bonde beehaŋe bu ésuk i kikaw: boko kákutoor sirab tu huruwu húuma; boko káhamin kike kńhaminiin;

¹⁸ifi kajok nńuroon, man yooŋ ni káhujo doon deesikee, doon fe iti dibajiin; boko kásitu sumoŋiin ti bakan kéesomute, abe kéesomute kondu n'ini kákoyi.

¹⁹H'Anahaan u Yesu áhamine hii nu boko ahaban, Atambatun n'ayito t'etiir bufor bu, abe Yesu n'ariiko inde baatoso.

²⁰Eriboora i ni kaja, inji kawaare Hirim Heetoofe hu tánotan. Anahaan u aŋ'áyokunaniin tu burok bu, abe n'alitan kawaare kooniin tu buroon bimbi káhin beehaŋe bu ésuk i kikaw.

Luk

Luk 1

- ¹Téwofil, Naane ámeyie i, bakan keehooje kaşesaşes kakiñju buroon bómbokun bu beebaje bu t'uni.
- ²Ni kakiñj bo naane bakan keejuke ku bo ni ñíkiniin huta hu ti kájabina ku kanabane i uni bo, bokondu keesooñe ku káyemi ewaaraa Hirim hite Atambatun.
- ³Náami íñje yooş, íkandijenakandijen kéemeyie ku naane bije i huta hu ti kájabina ku ayak abin áami bukuuram but. Ijukerajuker, n'eene iikiñj bo yooş bujoşoor júl bija t'awe, awe Téwofil,
- ⁴áayini kámeysi kaanuku bi kaliikeni bu bite nu múniyo.
- ⁵Kónkeyin, h'Erod áyemie hu áyi ite Súde, abajeebaj bo ake ániine t'esaraha i, huruwio Sakari. Esaraha i káhinahin sija. Akina n'áyemi ti yite i Abiya éeneetie. Anaar'o Elisabet, noota nooniin fe éhina wusarah.
- ⁶T'ésubaiin fe, buroş booniin butoofatoof Atambatun. Iji káhin naane buluwa boone busoke i ajoşoor júl.
- ⁷Bare kabajut añi, ábuki Elisabet ámeyit kaharat, abe yooş t'ésubaiin fe kahaanahaan.
- ⁸Hike hunak, Sakari n'áyemi ti káhinu kaasarah t'Enuuf ite Atambatun, ábuki hífinooru hite eja yeeniin.
- ⁹Esaraha i iñi kaya bukuuj, abe ni kayit keejuk aañ tu boko ayak fu buyooso t'anuuuf eenabe u, níbahindaa t'Enuuf ite Atambatun, éetifan ejuraay i. N'ahaş áami Sakari.
- ¹⁰Hahooja hu ni hífin híyemi tíyaş ti kalawu, t'ewahatu i yiya kajuraay.
- ¹¹Náami amalaka ite Atemit áñaasino ti Sakari, abe n'asiño inde baatos ataabul u tindi kásuf ejuraay i.
- ¹²Hi Sakari ajuko hu, yaano n'efum, abe n'ákoleyi naane.
- ¹³Bare amalaka u n'aano: ---Sakari, atum'ákoleyi, ábuki Atambatun ájenginjenginj kalawu kúuwe. Anaarei Elisabet kabukii añi ahaawa, abe awe karuwio Saaş.
- ¹⁴Awe katoofan te o dómbokun, abe keehooje kakontaan naane abukee i.
- ¹⁵Ábuki akina káyemi an ómbokun t'Atemit. At'áhujo ébiñ, nu doon dite káhinu an éewusan. O kahooju bib nu Búwejet Beenabe bu kane áyihinee.
- ¹⁶O kábatikanna keehooje bakate Israyel t'Anahaan u, eemo u Atambatun ite úne.
- ¹⁷Akina kágilanna Atambatun, abe o kabaju búwejet, ni sembe naane Eli ayiřana ite Atambatun, éhin sifaaf su keebukan ni bakañiini. Kéejenginjut ku Atambatun, akina káhiniini keesooñ keebaj biyinoor beejake. Akina bifare ésuk i bija t'Anahaan u.

- 18** Sakari n'aane amalaka u: ---Naŋ neekuoram kaanuku bondu bite nu múniyo? Ábuki fu ihaana húluj, anaar'am yooŋ.
- 19** Amalaka u n'aano: ---Íñj'eemo fu Gabiriyel, abe iŋ'isiino hágila Atambatun. Akina áboñinam fu t'awe kaanuku iibin isoki hirim honde heetoofe hee.
- 20** Bare áyilenut báhamin búuma. Ho h'ayak fu yooŋ bukumbo; at'aŋk'áyini báhamin bija hunak hu bondu biyak hu kabaju. Abe múniyo, bo kabaju kane areeŋee.
- 21** Hahooja hu ti kanahan Sakari kep. Ni kajahale naane áfiyeina i t'anuuf eenabe u.
- 22** Bare h'ánuutina hu, ayinaat káhamin nu boko. Ni kánandin kaanuku abajeebaj doon d'ajuke t'anuuf eenabe u. N'aŋ'áhamin nu boko nu sumoŋio, ábuki akumbakumbo.
- 23** H'abine hu áami Sakari ahabana hífinooru hoone hite burok bu, n'ayeet bija t'enuuf te o.
- 24** Afiyo dikee, anaar'o Elisabet n'asa har. N'aŋ'ariiko t'enuuf toko, ánuutaariit bija kiim hutok. Aŋ'aane ni hikawo:
- 25** «Atemit áhinam fee káasumaay konde! Ajukerajuker, n'aane eenuutan ñufuñ ñ'ibaje ñu t'ésuk i.»
- 26** H'Elisabet ase hu har hu abaj kiim hutok ni hifeeneŋ, Atambatun n'aboñ amalaka u Gabiriyel t'eke ésuk ite Gálile, iŋi kaane yo Nasaret.
- 27** T'ake ásuŋgute eesibaree t'áboñino fu, huruwu hoone Mari. Asibaro, huruwio Siseef, abe ite tu noota nite áyi u Dafit.
- 28** Amalaka u n'ayooso t'enuuf te o abe n'aano: ---Íhamin n'awe, awe a Atemit ásoniyane u! Atemit ondu n'awe.
- 29** Mari n'ajahale dómbokun h'ajame hu kirim kondu. N'aane ni hikawo: «Kame kasaafu buŋ kondu?»
- 30** Náami amalaka u eeno: ---Mari, atum'ákoleyi, ábuki Atambatun atoofanatoofan t'awe.
- 31** Awe kaharat, abe awe bíyihino añi ahaawa. N'aŋ'aruwo Yesu.
- 32** Akina káyemi an ómbokun. O kaaniee Añi ite Atambatun eeemo u t'etiir-t'etiir. Atambatun káhinio éeyemi áyi, naane Dafit faaf ite noota noone.
- 33** Akina káyemi áyi ite bakate ku Israyel hiraanu. Jáyi joone iti jihabano mayet.
- 34** Mari n'aane amalaka u: ---Buŋ bu bondu biyino fu kabaju, makamu ímeyiiit ániine?
- 35** Amalaka u n'ásafino aano: ---Búwejet Beenabe bu búwaneina t'awe, abe sembe site Atambatun eeemo u t'etiir-t'etiir kákumbalooli n'ésamunan ite te so. Iŋ'ite ho aamo fu añi eenabe u a ɔja u bíyihino kaaniee Añi ite Atambatun.
- 36** Abukei Elisabet anooto fuufio naane ahaane aa fe, abe o káyeki añi ahaawa. Kaanaan yéeni at'aharat hikee, abe ondu hahiyu ti kiim hutok ni hifeeneŋ.

- 37 Ábuki abajut doon d'Atambatun ayinaat káhinu.
- 38 Náami Mari eeene: ---Íñje ásukateen ite Atemit. Yala b'asoke bee ni bibaj t'íñje. Abe amalaka u n'aja.
- 39 Tu kunak konu, Mari n'arito eeja ahil jab bija t'eke ésuk ite Súde yeemo ti birij bu.
- 40 N'ayooso t'enuuf ite Sakari, abe n'áhamin n'Elisabet.
- 41 H'Elisabet ajame hu naane Mari áhamine i ne o, añio n'afum ti haro. Búwejet Beenabe bu nu búhoojin Elisabet bib.
- 42 N'ataŋk t'etiir aane: ---Mari, awe a Atambatun ahaŋe fu kásoniyan ti haare hu fe, abe n'ásoniyan yooŋ añi u a aja u káyeki!
- 43 Íñje ítumbe fu íyemi aañ, ayak abin áami íñaay ite Anahaan úuma abina t'íñje?
- 44 Bare fu ajuk, ijamajam kaajii h'áhamine hu n'íñje, añi u n'afum ti haram kakontaan taŋ.
- 45 Atoof t'awe, awe éeyilene u kaanuku b'Atemit asoki bu, bo kabaju!
- 46 Náami Mari eeene: ---Yaanam yendu ti kasokoroor Atemit,
- 47 abe búwejet búuma butoofana inj'ite Atambatun Afakana úuma,
- 48 ábuki ábañinambañino, íñje ii iwenooro. Áyine hee, áfiitin t'úmiye, bakate ku t'etaam ye iti karaan hikee-kee kaanu: «Atoof t'anaare ondu»,
- 49 ábuki Atambatun eehaŋe u ebaja sembe áhinahin t'íñje buroon bómbokun; huruwu hoone hinabanab.
- 50 Aŋ'ayubiyen ko kireyi fe keejoko ku nu sumoŋu súsuba.
- 51 Áhinahin burok beehahe n'emoŋio: ayisaloolanayisaloolan kiŋki kayitooro;
- 52 n'awanan bákayi ku fe ti siriikeey sooniin; abe bakan keenooto ku doon fe, n'ajokiin aritan;
- 53 awunawun keejoñjolate ku ebaj, abe kusaanum ku, n'ayeetaniin sumoŋjiin fuufu te so.
- 54 Abinabin káyokunan Israyel bakan koone kéejeŋgino ku.
- 55 Afiihut káwuforoor Aburaham ni bakañio kajaku koone, abe iti kihabano hikee, naane abine i asok sifaaf úne.
- 56 Mari n'áriikein bo n'Elisabet areeŋ kiim kíhaaji, abe n'ayeet.
- 57 H'abine hu áami kiim kite ku Elisabet kireeŋa, n'áyhino añi ahaawa.
- 58 Ekinoora i n'ebuke yeene ni kajam kaanuku Atemit áhinohin káasumaay konu kómbokun kii, nu hutoofiin dómbokun, n'akina yooŋ fe.

- ⁵⁹H'añi u abukee hu abaj kunak hutok ni kíhaaji, ni kaja ne o kaanuku keeteyano karam. Ni kámañio karuwoor ni faafo Sakari,
- ⁶⁰bare ññaayo n'aane: ---Aaa! O kaaniee Saañ.
- ⁶¹Ni kaano: ---Héyi? An áruwaariitee iyu tu noota núuwe!
- ⁶²Ni kákandijen faafo nu sumoñiin naane keeyinaat ku báhamin, kaanuku kéemeyi buñ b'ámañie fu añi u aruwee.
- ⁶³Sakari n'áwufooriin nu sumoñio kaanuku kasaano kaabiliñgit, abe n'akiñj te ko: «Huruwu hoone Saañ.» Ni kajahale kareyi fe.
- ⁶⁴Toko-toko yooñ, náami Sakari asoña áyini báhamin. N'áyemi toko ti kasokoroor Atambatun.
- ⁶⁵Náami ekinoora i kareyi fe kákoleyia. Tu búruk bite bu Súde beeemo bu ti birij bu fe, bondu tañ b'ésuk i ef'éhamin.
- ⁶⁶Kiñki kajam bondu fe, iñi kayinoor abe ni kaane: ---Añi ondu eebin fíya éeyemi an buñ? Múniyo fu sembe site Atemit súmoomi ne o.
- ⁶⁷Sakari, faaf ite añi u n'ahooj bib nu Búwejet Beenabe bu. N'áhamin tu huruwu hite Atambatun añaane:
- ⁶⁸---Úsokoroor Atemit, Atambatun ite Israyel, ábuki áyokunanayokunan bakan koone, abe n'aramiin.
- ⁶⁹Áboñino úne Afakana ite sembe, ite tu hubukandin hite Dafit éejeñgino u.
- ⁷⁰Áboñinoboñin afiyee eyiñana yeene keenabe ku keeyiñan bo.
- ⁷¹Kaanaan o karamu úne t'enatoora yite y'úne, ni ti bakan keehuufe ku úne.
- ⁷²Asokasok kaanuku o káwufoor sifaaf úne kajaku koone, abe o bíbañino kaajamoor keenabe ku ki kajamoore ku.
- ⁷³Ábuki Atambatun awaatawaat faaf úne Aburaham aano:
- ⁷⁴«O karamu úne t'enatoora yite y'úne, núuyini kájeñgino t'úkoleyiit an,
- ⁷⁵man úne buroñ, n'úyemi te o bakan keenabe, bakan keeñoore.»
- ⁷⁶Añi úuma, awe bare, awe kaaniee ayiñana ite Atambatun eeemo u t'etiir-t'etiir, ábuki awe kágilan Anahaan u aafaroo bítim boone,
- ⁷⁷abe n'áwufoor yooñ bakan koone kaanuku, t'aboñketiin du wuhoofoor wu, toko t'afakaniin fu.
- ⁷⁸Ábuki Atambatun ite úne áneenaneeni aa, abe n'ajak. O káboñina úne Afakana, eeemo naane taanak tu kane túnuutin.
- ⁷⁹O bibin kajaañan keemo ku t'ébaani i, ni bakan k'eket i eñolool ku, échin úne núuja ti bítim bite káasuumaay ku.

⁸⁰Añi u ti kahaatu kep, abe búwejet boone ti kahaŋu karumu. N'akin t'eramba i, bija naane abine i ajab kawaare ku, bakate ku Israyel iŋi kajuko.

Luk 2

¹Kónŋkeyin, Ogist áyi ómbokun eeemo u Rom, n'aane bakate búruk beejame bu te o fe káhin kuruwu kooniin keekiñjee.

²Hítiyar dók bondu ni bibaj, abe kónŋkeyin Kiriñus áyemie fu águvernoor ite ésuk i yiyi kaane Siri.

³Náami huruw fe aŋ'aja ti hikin u húuwe t'ánuutina du, huruw húuwe heekiñjee bo.

⁴Siseef n'anuut t'ésuk ite Nasaret yeeemo i ti Gálile, n'aja t'eke ésuk ite Súde eŋ'eenee Betelehem. Bo b'áyi u Dafit abukee fu, abe Siseef ite tu hubukandin hoone.

⁵N'aja bo n'asibaro Mari kaanuku keekiñj kuruwu kooniin. Mari áyemiit fuufio.

⁶Bokundu bo Betelehem, náami hunak hoone hite bíyihino bu hireeŋa.

⁷N'abaj añi ahaawa, añio átiyar. N'ásik kires éekumbaloolo, abe n'ahurusano ti kásiima, ábuki kareyit t'enuuf i t'emoosoora i tindi kawatan.

⁸Abajeebaj t'ésuk yendu bakaake burokiin jíhaaw síkarniina. Iŋi kaŋot tu wujiŋ wu keejukar kaahaaw kooniin.

⁹Ake amalaka ite Atemit n'áŋaasin tu boko. Meejaaŋe mite Atemit ni mijaanŋan toko fe. Náami kákoleyia dómbokun.

¹⁰Bare amalaka u n'aaniin: ---Atum'árikoleyi, ábuki ibinuunbin ni hirim heetoofe, heeyak kákinineŋ ésuk i fe kikawiin nu kutoof:

¹¹Afakana oonuun abukee úmiye ti hikin u hu ti Dafit ákinaanie du. O aamo fu Kiris, Anahaan u.

¹²Iye a arija fu kámeyi kaanuku b'isokuun bu bite toko: aruun kajuku alekej i kákumbaloole ni kires, abe n'ahurusanee ti kásiima.

¹³Kaja kajuku, náami emalaka yite t'etiir bokundu naane iyu úkaan n'áwiyo amalaka, iŋi kasokoroor Atambatun kaane:

¹⁴«Atambatun eeemo u t'etiir-t'etiir ánikanee, abe káasumaay koone nu kuwunee bakan keetofo ku t'etaam ye!»

¹⁵H'aamo hu emalaka i kawasiin toko keebatuko t'etiir bufor bu, ehaawa yite síkarniina su ni kaanoor: ---Úja kame bija Betelehem núujuk beebaje bu, b'Atemit áhine bee núumeyi.

¹⁶Ni kamoken keeja. Ni kaŋes ayak abin áami kajuka Mari ni Siseef, n'alekej u ti kásiima ku t'ahurusanee.

¹⁷Hi kajuko hu kahaban, ni kasok b'amalaka u asokiin bu fe t'añi ondu.

- 18** Keejame ku kirim kite ehaawa yite síkarniina su ni kajahale dómbokun.
- 19** Bare Mari n'anaŋ bondu fe ti hikawo, aŋ'anoŋk eeyinoor bo.
- 20** Abe ehaawa i ni kabatuko ti kánikan Atambatun, abe ni kasokorooro iŋi bi kajame bu, abe ni kajuk yooŋ ni ñíkiniin. Ábuki naane amalaka u asokiin i, iyu yooŋ i bibaje fu.
- 21** H'añi u abaje hu kunak hutok ni kíhaaji, areeŋa kateyanee karam, ni karuwo Yesu naane amalaka u afiye i asok t'íñaayo asaorut har hu.
- 22** H'aamo hu kunak kite ku Mari kihabanaa, butum asuuja, ni kawar káhinu akina ni Siseef kaasarah k'Eluwa yite Moyis esoke ku. Náami keeja ni Yesu bija Serusalem kaanuku éekajinee bija t'Atemit,
- 23** naane bikiñjee i t'Eluwa yite Atemit. Eenaan: «Aneemak ite ehaawa i tu butoŋ bifeeneŋ, n'enuk yeeniin yeeja i kajabu ebukee éyiine, kákajinee bija t'Atemit.»
- 24** Ni káhin yooŋ kaasarah ku naane t'Eluwa yite Atemit esoke du. Eenaan: «Sifiririŋ súsuba, man yooŋ múleebaan músuba.»
- 25** Náami abajeebaj Serusalem ake ániine huruwu hoone Simiyon. Ániine ondu ite bifeeneŋ, abe ájeŋginajeŋgin Atambatun. Ámoomi ti kanahan an eeja u kafakan Israyel. Búwejet Beenabe bu búmoomi ne o,
- 26** abe búwufoorowufoor kaanuku at'aket t'ajukut Afakana u a Atambatun asoke u aane o káboñina.
- 27** Búwejet Beenabe bu ni bitiŋgo eeja t'Enuuf ite Atambatun. H'aamo hu faaf ite Yesu n'íñaayo kabina n'añi ooniin kaanuku kéehino naane t'Eluwa i esoke du,
- 28** Simiyon n'ayito tu sumoŋio, abe n'asokoroor Atambatun aane:
- 29** ---Atemit, hahiyu b'asoke bu bibaja: áyinooniam kawasú, íñje ásukateen úuwe, iiket ti káasuumaay.
- 30** Ábuki ítumba ijuk ni ñíkinam Afakana u
- 31** a afaree u kaanuku kúŋgowulan ku fe keejuko.
- 32** O aamo fu meejaaŋe meeja mu kajaŋŋan biheet bu bireyi fe, abe akina kákinineŋ Israyel bakan kúuwe ni kánikane.
- 33** Faaf ite Yesu n'íñaayo ni kajahale dómbokun ti bi Simiyon asoke bii t'añi u.
- 34** Simiyon n'ásoniyaniin, abe n'aane Mari íñaay ite Yesu: ---Atambatun ajifanajifan añi onde kaanuku eebin eeneyan bakan keehooje t'Israyel, abe n'aritan bakan keehooje. O káyemi báaluwenum bite Atambatun, bare ésuk i biteñekoo.
- 35** Akina kasoku mijiniŋga raŋgaw béenuusee bu tu ñúwejet ñite bakan keehooje. N'afin áami awe íñaayo, awe kabaju káseñji kómbokun, anokoor kite kábura kiyayi kiŋaas.

³⁶Abajeebaj ake anaare ehaane, ayiḡana ite Atambatun, huruwu hoone Aana. Faafu Fanuwel ite tu hubukandin hite Aser. H'anaare ondu aseñee hu, abaja t'áyino simit hutok nu súsuba,

³⁷ániine u n'aket. N'aja ayak abin áami abaja simit bakan bakabaakiir ni sibaakiir. Áwasaariit t'Enuuf ite Atambatun. Aḡ'awoor káajim ni kaajinḡan, abe n'alaw eesokoroor Atambatun.

³⁸N'ahaḡ áreeḡin t'ewahatu yendu ti káyemie du. N'aḡ'aane Atambatun eyeehen, abe n'aḡ'asok bite bu aḡi u ésuk i fe kéeyemie ku ti kanahan ku kaanuku Atambatun eefakan Serusalem.

³⁹H'aamo hu Siseef ni Mari káhina naane Eluwa yite Atemit esoke i kahaban, ni kabatuko n'aḡi u bija t'ésuk yeeniin Nasaret, yeeemo i ti Gálile.

⁴⁰Aḡi u ti kahaatu kep, ti kahaḡu yooḡ búwesinato, abe Atambatun n'ásoniyano.

⁴¹Emit-mit fe, kane efeit ite Kánuutina ku Esipt ereeḡ, faaf ite Yesu n'íñaayo inḡ kaja Serusalem.

⁴²Hi Yesu abaje hu simit sumoḡu nu súsuba, ni kaja ne o bite efeit i naane ti kafiya.

⁴³Efeit i ehabanaa, faafu n'íñaayo ni kabatuko kayeet, ti kámeyiit kaanuku aḡi u áriikeinoriikein Serusalem.

⁴⁴Inḡ kaane man Yesu ondu ni bakaniin ki kariboore ku. Náami keeja bújom tujon, abe ni káyemio ti hiḡes t'ebuke yeeniin ni bakaniin.

⁴⁵Bare kajukuto, kasooñen ni kabatuko bija Serusalem ti kaḡesio kep.

⁴⁶Hunak híhaajiyen hu, ni kajuko t'Enuuf ite Atambatun, t'ariikee n'émuse yite Esuwif i, o ti kajamataniin abe n'aḡ'ákandijeniin.

⁴⁷Keejamo ku ti báhamin bu fe kajahalajahale tu búwesinato boone, ni másafinar moone.

⁴⁸Hi faafoiin n'íñaayo kajuko hu, ni kajahale dómbokun. Íñaayo n'aano: ---Áñuumo, kame buḡ b'asooñe fu áhin uni iye? Írikolakoleyi faa, inḡe ni faafi. Írimoomii ti hiḡes.

⁴⁹Yesu n'aaniin: ---Ariḡesam inḡ naḡ? Árimeyiit kaanuku iwarawar káyemi t'enuuf ite Faafam?

⁵⁰Bare kajokut naḡ n'asokiin fu.

⁵¹Náami Yesu eeriboor nu boko, keebatuko bija Nasaret. Aḡ'ájḡḡiniin naane. Íñaayo n'anaḡ bondu fe ti hikawo.

⁵²Yesu ti kahaatu kep, ti kahaḡu yooḡ búwesinato, abe n'atoof Atambatun n'ésuk i fe kéemeyio ku.

Luk 3

¹Hirim hite Atambatun ni híreeñin Saañ, aña ite Sakari, o t'akine du t'eramba i. Kónkeyin, Tibeer áyemie fu áyi ómbokun ite u Rom, emito yendu éhin sumoñu nu hutok. Eseef bakabaakiir ni kásein te o: Poons Pilat, águwernoor ite Súde; Erod, ite u Gálile; at'o Filip, ite u Iture bija Tirakonit fe; Lisaniyas, ite u Abileen. Aan ni Kayif ni káyemi esaraha i kómbokun ku.

³Saañ n'añaahoor kikinuu keemo ku inde kaayelu kite Surdeñ fe aña'awaare aane: --- Ariwatanooro kinij koonuun keejakut ku, abe n'árihin ariibostee, áriiwufoor kaanuku ariwayaa, añakut áriyemi naane hítiyar hu. Abe Atambatun n'aña'abonketuun wuhoofoor wu.

⁴Bondu bibajabaj naane Esayi ayiñana ite Atambatun akiñje i bo ti kaawiit koone aane: «O aamo fu an u aa atañk t'eramba i aña'aane: "Arifare bítim bu bija t'Anahaan u; árihino búhuhu beejoñore!

⁵Kikan ku fe kasiiwiee, kirij ku fe katereranee; ñítim ñeejoñoorut ñu kajoñooranee, ñeewakaroorree ñu karewooranee.

⁶Abe kúñgowulan ku fe kajuku Afakana u a Atambatun aja u káboñina."“

⁷Hahooja hu n'iñi hibin ti Saañ kaanuku eebosteiin. N'aña'aaniin: ---Ñuroon ñondu! Aañ me aanuun fu áriinooni kateyi Atambatun, makamu hunak hoone hite Kajoñan ku húlohenno?

⁸Arinij ajakee, áriiwufoor kaanuku ariwatanooraa kinij koonuun keejakut ku, ariiraan kaanu ku: «Uni fu bakañi Aburaham.» Arijuka bujuju bondu? Íñje isok fee n'aruun: Atambatun áyinooni káhinu bo béeyemi biñi Aburaham!

⁹Hineemak hu hifaraa bija kafiiitu ñunukanuk ñu ti kíjiñ ku. Nunukanuk fe neebukut miriyaay meejake, no kafiiitee, abe ni nífiitenee ti sineemak su.

¹⁰Hahooja hu ni heeno: ---Náami nañ n'iriware fu káhinu?

¹¹N'aaniin: ---Ake t'aruun af'abaj wújufa wúsuba, awarawar kawunu kike an eebajut u. Abe an eebaje eeñofo, awarawar káruboor n'an eebajut u.

¹²Bakaake ti kiñki kasa búhal bu ni kabin yooñ kaanuku keebostee. Ni kaane Saañ: --- Ámuse u, nañ n'iriware fu káhinu?

¹³N'aaniin: ---Atum'árihin ésuk i keejaam búhal bu kahahan.

¹⁴Esulaan yooñ ni kaano: ---Náami uni, nañ n'iriware fu káhinu? N'aaniin: --- Atum'ariram sírirem site an, abe atum'árikolinan ake eesaanuun sírirem soone, bare arijoñoor ni bajaam boonuun.

¹⁵Hahooja hu ti kanahan, káayakarín dómbokun: huruw fe aanaan ti hikawo man Saañ aamo fu Afakana u.

¹⁶Náami Saañ eeniin kareyi fe: ---Íñje, ibosteuunboste nu móhujo. Bare ake bibin eehañam sembe. Ihañahañ káteti te o kaanuku íjendin sikaku soone. O kabosteuun nu Búwejet Beenabe bu, ni sineemak.

- ¹⁷Ondu ni káwuranu ku tu sumoŋio, abe o káwaajin bajal bu n'éhaafiin i. O kanaŋu bajal bu ti níhinda noone. Bare éhaafiin i, o kásufu yo ti sineemak séeketaariit.
- ¹⁸Báhamin beehooje naane bondu bi Saaŋ af'áhamin ésuk i, eewaareiin Hirim Heetoofe hu.
- ¹⁹Bare akamoorakamoor t'aseef u Erod aŋarkeyi naane árutinarutin Erojad, anaare ite at'o, abe yooŋ áhinahin buroon beehooje beejakut.
- ²⁰Náami Erod éehin beehaŋe bu kájakaati fe: n'aboñ keejok Saaŋ kakul.
- ²¹Saaŋ n'aboste hahooja héeyemie hu toko fe. N'aboste yooŋ Yesu. Yesu áyemia ti kalawu ku, bufor bu ni bífeŋgino,
- ²²abe Búwejet Beenabe bu nu búwanein te o naane búnooorum bite húleebaan. Abe kaaji ni kíhaminn t'etiir bufor bu keene: ---Awe ǵamo fu aŋi úuma i ímaŋie u. T'awe ti hikawam hutoofe fu.
- ²³Yesu ajaja ayak abin áami abaja inde simit butuman nu sumoŋu, n'atik ajab kawaare koone. Ti kaayinoor kite ésuk i, n'aŋ'áami Siseef aamo fu faafo. Siseef aŋi ite Eli,
- ²⁴Eli aŋi ite Matat, Matat aŋi ite Lefi, Lefi aŋi ite Melki, Melki aŋi ite Sanayi, Sanayi aŋi ite Siseef,
- ²⁵Siseef aŋi ite Matatiyas, Matatiyas aŋi ite Amos, Amos aŋi ite Nahom, Nahom aŋi ite Esli, Esli aŋi ite Nagayi,
- ²⁶Nagayi aŋi ite Maat, Maat aŋi ite Matatiyas, Matatiyas aŋi ite Semeyin, Semeyin aŋi ite Sosek, Sosek aŋi ite Soda,
- ²⁷Soda aŋi ite Sowanaŋ, Sowanaŋ aŋi ite Resa, Resa aŋi ite Sorobabel, Sorobabel aŋi ite Salasiyel, Salasiyel aŋi ite Neeri,
- ²⁸Neeri aŋi ite Melki, Melki aŋi ite Adi, Adi aŋi ite Koosam, Koosam aŋi ite Elimadam, Elimadam aŋi ite Eer,
- ²⁹Eer aŋi ite Yesu, Yesu aŋi ite Eliyeseer, Eliyeseer aŋi ite Soorim, Soorim aŋi ite Matat, Matat aŋi ite Lefi,
- ³⁰Lefi aŋi ite Simiyon, Simiyon aŋi ite Suda, Suda aŋi ite Siseef, Siseef aŋi ite Sonam, Sonam aŋi ite Eliyakim,
- ³¹Eliyakim aŋi ite Meleya, Meleya aŋi ite Meena, Meena aŋi ite Matata, Matata aŋi ite Natan, Natan aŋi ite Dafit,
- ³²Dafit aŋi ite Seese, Seese aŋi ite Obed, Obed aŋi ite Boos, Boos aŋi ite Salmon, Salmon aŋi ite Naason,
- ³³Naason aŋi ite Aminadab, Aminadab aŋi ite Adumiin, Adumiin aŋi ite Aruni, Aruni aŋi ite Esrom, Esrom aŋi ite Fares, Fares aŋi ite Suda,
- ³⁴Suda aŋi ite Sakob, Sakob aŋi ite Isak, Isak aŋi ite Aburaham, Aburaham aŋi ite Taara, Taara aŋi ite Nakoor,

³⁵Nakoor aña ite Seruk, Seruk aña ite Ragawu, Ragawu aña ite Falek, Falek aña ite Ebeer, Ebeer aña ite Sala,

³⁶Sala aña ite Kayinam, Kayinam aña ite Arufakusad, Arufakusad aña ite Sem, Sem aña ite Nowe, Nowe aña ite Lamek,

³⁷Lamek aña ite Matusala, Matusala aña ite Enok, Enok aña ite Sared, Sared aña ite Malelel, Malelel aña ite Kayinam,

³⁸Kayinam aña ite Enos, Enos aña ite Set, Set aña ite Adam, Adam aña ite Atambatun.

Luk 4

¹Yesu n'ánuutin inde kaayelu kite Surdeņ, o káahoojin bib nu Búwejet Beenabe bu. O ti biyeetu bu, Búwejet bu ni bija ne o t'eramba i.

²Setani n'aņes káhinio bo eehoofoor kunak bakan bákasuba lám. Kunak kondu kireyi fe, Yesu áhinut doon fe ti haro. Hi kihabanee hu, bujoņjol nu bujoko.

³Náami Setani eeno: ---Kane arko múniyo awe ąamo fu Aña ite Atambatun, ąok ejuju yendu yeehosanooro, yéeyemi humburu.

⁴Yesu n'aano: ---Busokeesok ti Míkiņjin mu kaanuku: «Búñoofoiit barebare biyino fu kákinineņ húnğowulan n'aroņ.»

⁵Setani n'aja ne o tike tiņ t'arije; n'áwufooro ahil-hil aduna i ereyi fe

⁶abe n'aano: ---Íņje kawunii aduna i ereyi bif, abe ebaj yendu fe n'eņ'éyemi yúuwe. Buroon bondu fe, íņje i bisaanee fu, abe íyinooni kawunu bo an eetoofam u.

⁷Náami af'ásukaayam, buroon bondu fe n'iņi bíyemi búuwe bu.

⁸Yesu n'aano: ---Busokeesok ti Míkiņjin mu kaanuku: «Ásukaay Atemit Atambatun úuwe, abe n'ájijitan hágilao, o unoono taņ.»

⁹Ahaban, Setani n'aja ne o Serusalem. N'asiinano t'ewulen ite Enuuf ite Atambatun abe n'aano: ---Arko múniyo awe ąamo fu Aña ite Atambatun, ąulan bija t'etaam;

¹⁰ábuki busokeesok ti Míkiņjin mu kaanuku: «Atambatun kasoku emalaka yeene keejukari.»

¹¹Nu busooņ bikiņjee kaanuku: «Boko kayitii tu sumoņiiin kaanuku humuum kuwoti itim kibiņan t'ejuju n'ąanuf.»

¹²Yesu n'aano: ---Busokeesok ti Míkiņjin mu kaanuku: «Atum'ajeenjan Atemit Atambatun úuwe.»

¹³Hi Setani ahabane hu bifehe bu fe kaanuku man Yesu n'ahoofoor, n'aja akambo ti kaanu ni hikawo hike huroņa.

¹⁴Yesu n'abatuko bija Gálile, káahoojin bib ni sembe site Búwejet Beenabe bu. Huruwu hoone ni hijamo ti Gálile, nu tu músuk meeemo mu ne bo fe.

- 15** An'aliiken ésuk i ti ñaalawum ñu, abe kareyi fe inji kasok te o beejake.
- 16** Yesu n'aja Nasaret b'ahaate bu. Erimaas ite Esuwif i ereeja, n'ayooso ti báalawum bu naane aa afiy áhin. N'arito kaanuku eejaŋga ti kaawiit kite Atambatun.
- 17** An u aa arok toko n'asaano kaawiit k'Esayi ayiŋana ite Atambatun akiñje ku. N'áboyin ko, abe n'aŋes ayak abin áami ajuka tu bonde bikiñjee du:
- 18** «Búwejet bite Atemit bondu t'íñje, inj'ite ho h'ajifanam fu kaanuku iibin isok keebajut ku doon fe Hirim Heetoofe hu. Áboñinamboñin iisok keekulee ku kaanuku kawasane, n'íwufloor kéefuume ku kaanuku káyinooni kajuku, kéehihinooree ku kaanuku boko karamiee,
- 19** abe n'íwufloor ésuk i kaanuku areeŋee, Atemit eeja káwuflooriin kajaku koone.”
- 20** Yesu ahabana bijanŋa bu, n'aboon kaawiit ku. N'abatikan ko an u aa arok toko, abe n'ariiko kaanuku eeliiken ésuk i. Kéeyemie ku ti báalawum bu fe, ñíkiniin te o.
- 21** Náami Yesu eeniin: ---Úmiye, beesokee bee ti Míkiñjin mu bibaja, t'ewahatu y'arijame i bo yooŋ.
- 22** Kareyi fe, abajut an i hikawo hutoofut te o. Ni kajahale dómbokun ti kirim keetoofe ku kaŋk'asok ii. N'inji kaane: ---Ake me t'arkut añi ite Siseef?
- 23** Yesu n'aaniin: ---Mánoman aruun kasokiam beekolofanee bonde: «Asontena e, asontenooro.» Aruun yooŋ kaaniam: «Irijamajam b'áhine bu Káfernawom fe; áhin bo yooŋ beebe ti hikin u húuwe.”
- 24** Abe n'áwutiyeen aane: ---Iisokuun bifeeneŋ bu: ayiŋana ite Atambatun áyilenaariitee t'ésuk yeeniin.
- 25** Iisokuun bonde, abe bite toko: Eli buron, etiir i éubinoot Israyel simit síhaaji ni kiim hutok ni hifeeneŋ. Bujonjol bu nu bujok ésuk i ni sembe-sembe. Kónkeyin, abajeebaj haare bakate Israyel úkaan keehoke bákayiniin;
- 26** bare Atambatun áboñinoot Eli ti mayet afeeneŋ tu boko. Aaa. Bare n'afin aboño t'ake anaare eehoke áyino, ite Sarepita, eke tu búruk bite Sidon.
- 27** N'abaj yooŋ Israyel bakan keehooje keebaje yafot kóyin Elise ayiŋana ite Atambatun. Bare mayet afeeneŋ tu boko aritaneé éekoyi, kane arko Naamaŋ ite u t'ésuk ite Siri.
- 28** Hi kéeyemie ku ti báalawum bu kajame hu kirim kondu, ni kayiŋat kahooj bib.
- 29** Ni karito, abe ni kañakoo ayak abin áami kanuuta hikin u hu. Hikin u hooniin húmoomi ti hirij heeliite jánŋaraŋ. Ni kaja ne o bija ti híraanna du kaanuku man ni káhalabino bo éeneyin.
- 30** Bare Yesu n'aŋaas t'etutiin, abe n'aja.
- 31** Yesu n'aja Káfernawom, t'ésuk ite Gálile, abe n'aŋ'aliiken ésuk i mite m'Atambatun hunak hite erimaas ite Esuwif i.

- 32 Keejame ku ni kajahale kareyi fe, ábuki aṅ'áhamin ayan faṅ.
- 33 Ake ániine ámoomi toko ti báalawum bu eebaje erab. N'ataṅk t'etiir aane:
- 34 ---Híiña, Yesu ite u Nasaret, kame baṅka úne? Kame kátowutan uni k'abine fu? Ímoomi awe ɔamo fu aañ: an eenabe u a Atambatun áboñina u!
- 35 Yesu n'akamoor t'erab i abe n'aane yo: ---Akoowan, abe n'anuuṅ t'ániine ondu! Erab i n'éfiiten ániine u t'etaam hágila ésuk i fe, abe n'enuut te o t'enufanuto.
- 36 Ésuk i ni kátumb kajahale dómbokun kayak inji kaanoor toko: ---Héyi! Kame báhamin buṅ bondu? Aṅ'áhamin ni birab bu ayan faṅ aane bo bunuut, nu bunuut yooṅ!
- 37 Yesu n'ahaṅ bijamo tu búruk beemo bu ne bo fe.
- 38 Yesu n'anuuṅ tin ti báalawum bu, abe n'aja t'enuuf ite Simoṅ. Íñaay ite anaare Simoṅ toko, bitiba bu bílaamanolaaman aa. Ni kalaw Yesu kaano áyokunano.
- 39 Yesu n'aruṅgunan t'anaare u, abe n'akamoor ti bitiba bu; ni biraan, abe anaare u n'áyemiiin ti katofotoor.
- 40 H'aamo hu taanak tu túlumaa, keebaje ku tu boko bakan kéesomute fe, saama náami kásomut, ni kabin nu boko ti Yesu. N'ásit tu boko kareyi fe sumoṅio, abe ni kákoyi.
- 41 Sirab yooṅ nu sunuut ti bakan keehooje ku sujoke, ti kataṅku t'etiir inji seene: «Awe ɔamo fu Añi ite Atambatun!» Bare Yesu n'aṅ'akamoor te so, abe n'áhin so seekoowan, ábuki súmoomi kaanuku akina aamo fu Afakana u.
- 42 Hi tifiite hu, Yesu n'anuuṅ tin ti hikin hu, abe n'aja t'eramba i. Bakan keehooje-hooj ni káyemio ti hiṅes. Hi kajuko hu, ni kamaṅio kajoku kaanuku atum'aja.
- 43 Bare Yesu n'aaniin: ---Iwarawar kawaare Hirim Heetoofe hu hite Jáyi jite Atambatun ti kaaku kikin yooṅ, ábuki bondu bíkinineṅe fu Atambatun n'áboñinam.
- 44 Abe n'aṅ'awaare ti ñáalawum ñeeemo ñu Súde fe.

Luk 5

- 1 Hike hunak, Yesu n'áyemi t'asiine ti katafa kite han hite Senesaret, hahooja hu ni híyemi toko ti sítiṅoor kaanuku keeloho, keejam hirim hite Atambatun.
- 2 N'ajuk ñusoona ñúsuba ñeeeye. Embaala i kawanawano, kéeyemi ti kañawu simbaalu sooniin.
- 3 Bike tu ñusoona ñondu bite bu Simoṅ. Yesu n'ájufu abe n'aane Simoṅ atinṅ bo tu móhujo mu. Ahaban, n'ariiko te bo, éeyemi ti kaliiken hahooja hu mite m'Atambatun.
- 4 H'átibane hu, n'aane Simoṅ: ---Atof nu busoona bu t'ásulie du, abe n'árfiiten simbaalu soonuun awe ni bakani ariimbaal.
- 5 Simoṅ n'aano: ---Ámuse u, irimbaalambaal fu huhuk he fe írilaam, abe irijokut doon tus. Bare makamu awe ɔsoke fee, íñje káfiiten simbaalu su.

⁶Ni káfiiten so, ni kajok bisaan úkaan, simbaalu sooniin siyak sulohen bijeho.

⁷Ni kayit bakaniin kéeyemie ku ti baabu busoona sumoŋu, kaanuku keebin kéeyokunaniin. Ni kabin, abe ni kahoojan ñusoona ñu t'ésuba te ño. Ñútumb ñuhooj ayak abin áami ñulohena bísiimo.

⁸Hi Simoŋ Piyeer ajuke hu bondu, n'asaaho éejiŋgitan hágila Yesu abe n'aane: ---Akambam Anahaan u, ábuki íñje ahoofora!

⁹Múniyo Simoŋ ni kéeyemie ku ne o fe kajahalajahale in'ite bisaan beehooje bii bi kajoke bu.

¹⁰Bakano yooŋ, Saak ni Saan biñi bite Sebede kéeyemie ku ti baabu busoona, mo mifeeneŋ mu. Bare Yesu n'aane Simoŋ: ---Atum'ákoleyi. Áfiitin ti hahiye, kúŋgowulan k'aja fu kajoku.

¹¹Ni kaya, abe ni kawas toko buroon booniin fe keeriboor ni Yesu.

¹²Hike hunak, Yesu t'eke ésuk, ake ániine n'abin, abe yafot i ejokajok enio ereyi fe. H'ajuke hu Yesu, n'ájiŋgitan hágilao ayak abin áami buhooŋio biyaa t'etaam, abe n'áwasiyano aano: ---Ámuse u, af'ámaŋi, ánooniam káhinu íkoyi.

¹³Yesu n'araaw emoŋio, eegoro abe n'aane: ---Ímaŋamaŋi fu, ákoyi! Toko-toko yooŋ, yafot i n'étowuto t'ániine u.

¹⁴Yesu n'áhamino ayan faŋ aano: ---Atum'asok bo an fe, bare aja t'asaraha u áawufooro naane aamo i, abe n'áhin kaasarah ki Moyis asoke ku, beekuur ésuk i fe kaanuku ákoyia.

¹⁵Bare huruwu hite Yesu ti kahaŋu bijamo kep. Bakan keehooje-hooj in'i kaja kaŋaabo kaanuku keejamatano, abe n'aritan yooŋ kéesomute ku.

¹⁶Bare Yesu n'aŋ'aja áriikein t'eramba i unoono, aŋ'alaw bo.

¹⁷Hike hunak, Yesu n'áyemi ti kaliiken ésuk i mite m'Atambatun. Efarisiyeŋ i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis ni kariiko toko, kánuutin ti kkinu kite Gálile, nu Súde, bija Serusalem fe. Atemit n'awun Yesu sembe aŋ'aritan kéesomute ku.

¹⁸Bakaake ni káreeŋin, kéeyitina ti kabaŋ ániine eeyinaat bija. Ni kaŋes kaanuku keeyooso ne o t'enuuf i, keewanano hágila Yesu.

¹⁹Bare kabajut ti kaware kaŋaasu ne o in'ite hahooja hu. Ni kasiro ne o t'ewulen ite enuuf i, kéehin toko efulu, abe ni kawanano ti kabaŋ koone t'etut hahooja hu, hágila Yesu.

²⁰Hi Yesu ajuke hu káyilen kooniin, n'aane ániine eeyinaat u bija: ---Óom, wuhoofoor wúuwe wuboŋketee.

²¹Émuse yite Eluwa yite Moyis, n'Efarisiyeŋ i ni kayinoor ti kikawiin in'i kaane: ---Kame áyin ondu aañ, aa álafatin ii Atambatun? Aañ ayino kabonket wuhoofoor t'arkut Atambatun unoono?

- 22 Yesu n'ámeysi kaayinoor kooniin. N'aaniin: ---Kame baŋka bu kereŋ?
- 23 Kame naŋ nihaje fu katoofu kasoku tu bonde? Kaanu kite: «Wuhoofoor wúuwe wubonketee», man yooŋ: «Arito aaja»?
- 24 Bare íñje káwufooruun kaanuku Añi ute Húŋgowulan hu ákooki t'etaam ye sembe site kabonket wuhoofoor. N'aane ániine eeyinaat u bija: ---Íñje isok fee n'awe: arito, abe n'ayit kabaŋ kúuwe aayeet!
- 25 Toko-toko, ániine u n'arito tu buhoonju ésuk i fe, eeyit kabaŋ ku t'ahurusanee du yéeni, abe n'ayeet aŋ'akaro asokoroor Atambatun.
- 26 Kéeyemie ku toko ni kajahale kareyi fe. Ni kasokoroor Atambatun, káakoleyin naane. Inji kaanoor: ---B'újuke bu úmiye bihaŋahaŋ úne kikaw!
- 27 Bondu buwas, Yesu n'anoot toko eeja. O ti bija bu, n'ajuk ake ti kiŋki kasa búhal bu, huruwu hoone Lefi. Ámoomi t'ariikee t'ásukut u tindi kajaam búhal bu. Yesu n'aano: --Áseinam ti hiñaawu!
- 28 Lefi n'arito, abe n'awas toko areyi fe eesao ti hiñaawu.
- 29 Abe Lefi n'añun Yesu. Keehooje ti kiŋki kasa búhal bu, ni bakaake yooŋ kámoomi toko tu buñofo bu nu boko.
- 30 Efarisiyeŋ i, ni bakaniin émuse yite Eluwa yite Moyis hutoofutiin. N'iji káŋuŋunoor toko abe ni kaane eriboora yite Yesu: ---Inji naŋ n'ariñofo abe n'árihujo t'afeeneŋ n'esaa yite búhal bu, ni bísambaŋ bu?
- 31 Yesu n'aaniin: ---Bakan keemo káasuumaayiin kasawuleit asontena. Kéesomute ku kasawuloo fu.
- 32 Ibinut karuwu bakan keejoŋoore ku, bare bísambaŋ bu kákinineŋe fu n'ibin kaanuku man buroŋ booniin nu buwayo.
- 33 Kéeyemie ku ti báhamin bu ni Yesu ni kaano: ---Eriboora yite Saaŋ, ni bakate Efarisiyeŋ i inji kafand kawooru, abe ni kalaw. Bare bákúuwe ku buñofo taŋ nu búhujo.
- 34 Yesu n'aaniin: ---Áriinooni kanoŋkoooran bakan keeje kamaatu biseño keewoor, abe bare an eeemo u ti bisayi bu o toko nu boko? Aaa fu!
- 35 Bare bibin birko, an eeemo u ti bisayi bu karamiee tu sumoŋjiin. Náami kunak konu, n'iji katik kawoor.
- 36 Abe n'asooñ akolofaniin báhamin bonde: ---An ájehaariit eres ti kaawañ kíyeni, kaanuku eekiik yo ti kihaan. Káhinu iyu, n'aŋ'ábuj kíyeni ku, abe eres y'ajehe i te ko et'eriib ni kihaan ku.
- 37 An yooŋ áyunanaariit bunuk bíyeni ti bikeen beehaane. Af'áhin ii, bunuk bíyeni bu kawelej sikeen su. Bo búyuuso, sikeen su yooŋ buwelejo.
- 38 Aaa! Bunuk bíyeni uŋu búyunanee ti bikeen bíyeni!

³⁹Abe an afáhujo bunuk beeyange ahaban, at'ámañi búhujo bíyeni. Úne uf'úene: «Beeyange bu bihaje katoofu.»

Luk 6

¹Hike hunak, t'erimaas ite Esuwif i, Yesu n'añaas ti kitaañaat ku ti kawañe dike doon aṅ'ajuk kite maanu. Eriboora yeene n'iṅi kahat te do, keefoofoyoor do tu sumoṅjiin, abe ni kateṅ.

²Bakaake t'Efarisiyeṅ i kéeyemie ku toko ni kaaniin: ---Héyi! Aruun bokondu ti káhinu doon d'Eluwa yite y'úne eteñekee du an áhin tu hunak hite erimaas i.

³Yesu n'aaniin: ---Eeman kereṅ arijaṅgajanga bi Dafit áhine bu, akina ni bakano, hu bujoñjol bujokiin hu?

⁴Ayoosayooso t'Anuuf ite Káafimboor ku, n'áyitin kumburu keebelee ku bija t'Atambatun eeteṅ, abe n'awun bakano. Abe bare t'Eluwa yite y'úne, kawarut ko yéeni kateṅ. Esaraha i taṅ kaware fu ko kateṅ.

⁵Yesu n'asooñ aaniin: ---Añi ute Húṅgowulan hu akino fu erimaas i.

⁶T'eke erimaas yooṅ ite Esuwif i, Yesu n'ayooso ti báalawum booniin, abe n'áyemi toko ti kaliiken éruk i mite m'Atambatun. Ake ániine ámoomi toko, átimatim t'emoṅu yaatos i.

⁷Émuse yite Eluwa yite Moyis, n'Efarisiyeṅ i ni kajondoman ti Yesu, keejuk man akina káhinu ániine u éekoyi tu hunak hite erimaas i, ábuki kámañamañi kaṅesu húkuuseima kaanuku keeja keerej.

⁸Bare Yesu ámoomi béeyemie bu ti kikawiin. N'aane ániine ite emoṅu yéetime i: ---Arito ḡasiṅo fee t'etut diye. Ániine u n'arito abe n'asiṅo t'etut.

⁹Yesu n'aaniin: ---Íikandijenuun bonde: naṅ n'Eluwa yite y'úne esoke fu? Naṅ n'úware fu káhinu t'erimaas i: meejake, man yooṅ meejakut? Kafakan húṅgowulan, man yooṅ kayoolio?

¹⁰N'áheeliniin kareyi fe abe n'aane ániine u: ---Araaw emoṅii. Ániine u n'araaw yo, náami ékoyia, ebatikaa naane hítiyar hu.

¹¹Émuse yite Eluwa i, n'Efarisiyeṅ i ni kayiṅat kahooj bib. Ni káhaminoor keejuk buṅ bi kaja fu ni Yesu.

¹²Hike hunak, Yesu n'asiro ti hirij kaanuku eelaw. N'áriikein bo huhuk hu fe ti kalawu Atambatun.

¹³Tifiita, n'aruw eriboora yeene, abe n'ajifan tu boko kaamo sumoṅu ni bákasuba. N'awuniin huruwu hite epotor.

¹⁴Boko kaamo fu bokonde: Simoṅ (Yesu n'awuno husokoroor hite Piyeer) n'at'o Andere, Saak ni Saṅ, Filip ni Bartelemi,

- 15**Májiye ni Taamas, Saak añi ite Alfe ni Simoŋ (akina, boko kaamo fu t'étuum i in'ite éruk yeeniin),
- 16**Suda añi ite Saak nu Suda Iskariyot, eeja u kajooohen Yesu.
- 17**Yesu n'áwanein n'epotor i bibin t'etaam hirij hu. Bakan keehooje-hooj t'eriboora yeene bakaaku kámoomi toko. N'asiŋo. Hahooja húmoomi yooŋ toko, héenuutina tu búruk bite Súde, ni Serusalem, nu tu búruk bite Tiir ni Sidon, beemo bu inde han hu.
- 18**Kabinabin kaanuku keejamatano, abe n'aritan yooŋ kéesomute ku. Ki sirab su sujoke ku, ni kákoyi yooŋ.
- 19**Éruk i fe in'i kaŋes kaanuku keegoro, ábuki sembe uŋu sunuut te o séhiniin kéekoyi.
- 20**Yesu n'áheelin eriboora yeene abe n'aane: ---Atoof t'aruun keebajut ku doon fe, ábuki aruun arikino fu Jáyi jite Atambatun!
- 21**Atoof t'aruun keejoŋjolate ku hahiye, ábuki aruun bibin kabiru bib! Atoof t'aruun keeyiy ku hahiye, ábuki aruun bibin kásuwu!
- 22**«Atoof t'aruun kane éruk i kahuufuun, káfiitenuun, kálafatinuun, abe ni kábuj kuruwu koonuun aŋarkeyi aŋ'arisa Añi ute Húŋgowulan hu ti hiñaawu!
- 23**Arikontaan kane bondu bibaj, abe n'ariyokoŋ, ábuki hisiiibanu hómbookun hondu ti kanahanuun t'etiir. Áribanŋino kaanuku iyu yooŋ i sifaafiin ifi káhinaani eyiŋana yite Atambatun.
- 24**«Bare átaaŋi t'aruun kusaanum ku, ábuki ariheeka ariibaj katoofu koonuun!
- 25**Átaaŋi t'aruun keebire ku hahiye, ábuki aruun bibin kajoŋjolat! Átaaŋi t'aruun kéesuw ku hahiye, ábuki aruun káyemi ti kátaaŋi, abe aruun kayiyu!
- 26**«Átaaŋi t'aruun kane éruk i fe kasokorooruun, ábuki iyu i sifaafiin ifi káhinaani kiŋki kajuus kaane boko kaamo eyiŋana yite Atambatun!
- 27**---Bare aruun keejamatan kee n'íŋje, iisokuun bonde: árimaŋi enatoora yeenuun, abe keehuufuun ku, n'árihiniin meejake.
- 28**Árisoniyan kiŋki kañaanuun beejakut, abe n'arilaw bija ti kiŋki káhihinooruun.
- 29**An af'ámiŋi ti kaarofaŋ, awaso yooŋ éemiŋi ti kaaku. An n'aram éfartuus íiwe, awaso yooŋ eeyit kájufa kíhinda ku.
- 30**An eelawi dike doon, aŋwuno; abe an n'ayiti doon, atum'aano abatikani do.
- 31**Árihin bakaaku buroon b'árimaŋie bu káhin bija t'aruun.
- 32**«Af'árimaŋi bakan kéemaŋjuun ku barebare, aŋ'ariyinoor ti kikawuun n'ariene Atambatun kasiibanuun? Humuum hite ehoofora i in'i kámaŋi bakan kéemaŋjiin ku!
- 33**Abe arko bakan kiŋki káhinuun meejake k'af'árihin meejake barebare, aŋ'ariyinoor ti kikawuun n'ariene Atambatun kasiibanuun? Humuum hite ehoofora i iyu ifi káhin!

- ³⁴Abe arko bakan ku bukuuruun ku kaanuku boko kabatikanuun k'af'arimaagen barebare, aŋ'ariyinoor ti kikawuun n'ariene Atambatun kasiibanuun? Humuum hite choofoora i iŋi kamaagenoor kaanuku keebin keebatikanee doon di kamaagene du!
- ³⁵N'afin áami aruun, árimaŋi enatoora yeenuun, abe n'árhiniin meejake. Arimaageniin yooŋ, abe n'arinuutan toko siheluun. Af'árhiniin iyu, aruun kabaju hisiibanu hómbookun, abe n'aŋ'áryemi biñi bite Atambatun eeemo u t'etiir-t'etiir. Ábuki ajakajak ti kéenaariit ku eyeehen, ni kéenafute ku.
- ³⁶Faaf úne ajakajak faa t'ésuk i ereyi fe. Arijak yooŋ naane akina.
- ³⁷---Atum'arijooan an, abe Atambatun yooŋ at'ajoonanuun. Atum'aritanan an, abe Atambatun yooŋ at'atinanuun. Aribonket bakaaku, abe Atambatun n'aŋ'abonketuun.
- ³⁸Ariwun bakaaku, abe Atambatun n'aŋ'awunuun. O kawunuun tu kuboote koonuun kuhooj bib ni baataayaay. Ti kinij koonuun t'Atambatun aja fu kanee fan eenij yooŋ t'aruun.
- ³⁹Yesu n'asooñ asokiin beekolofanee bonde: ---An éefuume ayinaat bija n'áwiyo an éefuume éewufooro bítim bu, bare me? Káhinu iyu, n'iŋi kaney t'ésubaiin fe ti kaayeen.
- ⁴⁰Abajut aliikena eehaŋe ámuse oone. Bare aliikena eeliikene dómbookun, o káyemi naane ámuse oone.
- ⁴¹«Buŋ b'ayino fu kajuku kaahos keemo ku ti díkin dite atii, abe aŋinut ajuk egol yeeemo i tu dúuwe du?
- ⁴²Buŋ b'ayino fu kaanio: "Átoom, aŋin iinuutani kaahos konu keemo ku ti díkini", awe eejukut u egol yeeemo i tu dúuwe du? Batuuk bondu! Aŋab tíme aŋuutan egol yeeemo i ti díkini, n'aŋ'atik áyini kajuku áwariee aŋuutano kaahos keemo ku tu doone du.
- ⁴³---Nunukanuk neejake ábukaariit miriyaay meejakut, abe nunukanuk neejakut ábukaariit miriyaay meejake.
- ⁴⁴Nunukanuk aŋ'akeetanee ti miriyaay mite te no. Múniyo, an átujaariit kimangara ti ñisisa, man yooŋ bihemb ti ñisejend.
- ⁴⁵Húŋgowulan heejake aŋ'asok buroon beejake aŋarkeyi naane biyinoor beejake beemo fu ti hikawo. Bare húŋgowulan heejakut aŋ'asok buroon beejakut aŋarkeyi naane biyinoor beejakut beemo fu ti hikawo. Ábuki butum bu ufu búnuutann biyinoor beemo bu tu búwejet bu.
- ⁴⁶---Iŋi naŋ n'afariboo kaaniam: «Anahaan u, Anahaan u», abe árihinaariit bimb'isokuun?
- ⁴⁷Kame árimoomi an eebine t'íñje, eejam báhamin búuma, abe n'áhin naane isoke i bo, ne naŋ n'aliikee fu?

⁴⁸Aliikeelik naane an eeemo tu kunut. N'awak ásuli ayak abin áami areeṅa elaaliñj, n'ájabin toko kunut ku. Kaasiñj ku kibina, móhujo mite ejolob i ni míteyin bibin t'enuuf yendu, bare miyinaat káfiiten yo, ábuki esiñjaneesiñan ayanee.

⁴⁹Bare an eejame báhamin búuma, abe áhinut naane busoke i, aliikeelik naane an eenute enuuf t'ajabut awak. Hu móhujo mite ejolob i mireeṅe hu yo, toko-toko yooṅ n'enyey: étumb ébujarooro fe.

Luk 7

¹Hi Yesu ahabane hu báhamin bu n'ésuk i, n'aja Káfernawom.

²N'abaj bo ake t'eseef ite esulaan i bakate ku Rom, ake tu búskateen boone ásomutasomut dómbokun, alohen kaketu. Abe aṅ'amañi naane áskateen ondu.

³H'ániine u ajame hu b'ésuk i bimbi kasok ti Yesu, n'aboñ bakaake ti sifaaf site Esuwif i te o kaanuku man waasi, n'abin eeritan áskateen oone.

⁴Bokondu ni kareeṅ ti Yesu, abe ni káwasiyano kaano: ---Ániine ondu átumbatumba áyemi káyokunan.

⁵Aṅ'amañi úne Esuwif i naane, abe am ákinineṅe fu báalawum bite b'uni nu bunutee.

⁶Náami Yesu eeja keeriboor. Boko kalohen fu enuuf i, asulaan u n'áboñin bakaake bákawiyo kaanuku keebin keene Yesu: ---Ámuse u, atum'aṅk'aja káreeṅina. Inooto ni bakan k'aware ku buyooso tu sunuuf sooniin.

⁷Ho híkinineṅe fu inoṅkut ítofin iibin ijuki. Bare waasi, asok hirim hifeeneṅ taṅ, abe áskateen úuma n'aṅ'ákoyi.

⁸Íñje humuumam ibajabaj bakan kéegilanam, in'ijam tu boko, abe abajeebaj yooṅ esulaan k'ígilane, t'íñje t'ifi kajam. In'eene an onde aja, n'aṅ'aja; n'eene áwiyo abin, n'aṅ'abin; abe n'eene áskateen úuma áhin doon donde, n'aṅ'áhin do.

⁹Hi Yesu ajame hu kirim kondu, hikawo nu hutoof naane. N'aweteko abe n'aane hahooja heeriboore hu ne o: ---Inuuruun fíya naṅ, humuum ti bakate ku Israyel fe, ímusut kajuku an eebaje káyilen naane konde.

¹⁰Bokondu keeboñee ku ni kabatuko. Kareeṅ, ni kaṅaabo áskateen u káasumaayo jaṅ.

¹¹Hunuut toko, Yesu n'eriboora yeene, ni bakan keehooje-hooj ni kaja bija t'eke ésuk inji kaane yo Nayin.

¹²Hi Yesu alohene hu karuṅ kite hikin u, n'áfimboor ni bakan keehooje ti bija ehok ake ahaawa eekete. Íñaayo, o a abaje fu unoono, áyino yooṅ aketaket.

¹³H'Anahaan u Yesu ajuke hu anaare u, n'ayubiyeno abe n'aano: ---Atum'ayiy!

¹⁴Ahaban, n'atof abe n'agor katambas ku. Keeyite ku ko ni kasiño. Yesu n'aane: ---Óom, íñje isok fee n'awe, arito!

- 15**Ahaawa eekete u n'arito ariiko, abe n'áyemi toko ti báhamin. Yesu n'aane íñaayo: ---
Añi úuwe ondu.
- 16**Kareyi fe ni kajahale. N'iji kasokoroor Atambatun kaane: ---Ayiñana ómbokun ite
Atambatun abine fee t'úne beebe! Ni kaane yooṅ: ---Atambatun abinabin karamu úne,
úne bakan koone!
- 17**Bi Yesu áhine bii ni bijamo ti kikinú kite Súde fe, nu tu búruk beeemo bu ne bo.
- 18**Sambatiis n'ajam bondu fe t'eriboora yeene. N'aruw bákasuba tu boko,
- 19**abe n'aboñiin t'Anahaan u kaanuku kéekandijeno man akina aamo fu an eeware u
bibin, man yooṅ kanahan ake.
- 20**Hu bokondu kareeṅe hu ti Yesu, ni kaano: ---Sambatiis áboñina fu uni t'awe. Aane
iribin írikandijeni bonde: «Man awe aamo fu an eeware u bibin, man yooṅ iriwarawar
kanahan ake?»
- 21**T'ewahatu yendu, Yesu n'aritan bakan keehooje kéesomute ni kéetime. Ki birab bu
bujoke ku, n'anuuaniin bo; kéefuume ku, n'áhiniin keejuk.
- 22**Abe n'ásafin bakan ki Saaṅ áboñina ku aaniin: ---Arija arisok Saaṅ b'arijoke bu ni
b'arijame bu: kéefuume ku kasiṅa kajuk, keeyinaat ku bija káyinia bija, ki yafot i
ejoke ku kákoyia, bútuut bu bisinṅa bijam, keekete ku iṅi karitanee t'eket i, abe
keebajut ku doon fe iṅi kajamatan Hirim Heetoofe hu.
- 23**Atoof t'an at'awas káyilen k'abaje ku t'íñje!
- 24**Hi bakan ki Saaṅ áboñina ku kabatikee hu, Yesu n'asok hahooja hu bite bu Saaṅ.
N'aaniin: ---Naṅ n'arije fu bajuk bu t'eramba i? Yariyoon y'ámeyie kaanuku eyam i
katibu, n'eṅ'eyoṅoṅanooro? Aaa fu!
- 25**Náami aañ arije fu bajuk bu? An eesiimee wañ wéewarie? Kiṅki kasiimo bare wañ
wéewarie, abe náami buñoofu atoofee taṅ iṅi kakin tu sunuuf séewarie naane site
bakan kómbokun ku.
- 26**Náami aañ arije fu bajuk bu? Eeman ayiñana ite Atambatun? Hee fu, íñje isok fee
n'aruun, abe ahaṅahaṅ yooṅ ayiñana ite Atambatun.
- 27**Ábuki Saaṅ aamo fu an i kasoke u ti Míkiñjin mu kaane: «Arijamatan! Íñje
Atambatun, íñje káboñina ayiñana úuma éegilani toko, eeja eefarei bitim bu.»
- 28**Yesu n'asooñ aaniin: ---Isokuun bonde: tu kúṅgowulan kéewuwina ku fe, abajut an
eereeṅe Saaṅ. Bare an eeṅe u fe káteti ti Jáyi jite Atambatun ahaṅahaṅ Saaṅ.
- 29**Keejame ku Saaṅ fe, bija ni kiṅki kasa búhal bu, káhinahin naane Atambatun asoke
i, abe ni káhin Saaṅ eebosteiin.
- 30**Bare Efarisiyeṅ i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis kateñekateñeko káhinu doon
d'Atambatun ámaṅje du tu boko, abe ni kateñeko kaanuku Saaṅ eebosteiin.

- 31 Yesu n'asooñ aaniin: ---Te naŋ fíya t'íyinie fu kaliiku bakate ku hahiye? Kámoomi fíya naane naŋ?
- 32 Kámoomi naane biñi keeriikee t'efiñjan i, bokonde iñi katanj kaane bakaaku: «Ti biseño bu íriyifayif, bare ariyokoñut! N'íriyiyin hiketu, bare ariyiyut!»
- 33 Ábuki Sambatiis abinabin, áñoofaariit atoofee, abe áhujaariit ehob, n'aŋ'ariene: «Jaa, ákooki fu erab!»
- 34 Añi ute Húngowulan hu n'abin, aŋ'añoofo abe n'áhujo, n'aŋ'ariene: «Áriheelin t'áyin ondu! Buñoofo taŋ n'éwusan! Esaa yite búhal bu ni bísambaŋ bu kaamo fu bákawiyo!»
- 35 Bare káwasi kite Atambatun, ti kéejeŋgino ku t'ifi kikeetanee.
- 36 Ake Afarisiyeŋ n'aruw Yesu aano kaja kañoofu te o. Yesu n'aja t'ániine ondu, abe ni kariiko keeñoofu.
- 37 Abajeebaj ti hikin u hondu ake anaare huruwu hoone húbujabujo. H'ajame hu kaanuku Yesu ondu tu buñoofu t'enuuf ite Afarisiyeŋ u, n'abin n'éndiis yeehooje bib ni mátiso. Éndiis i erokeerok nu bujuju bimbi kaane albaatar.
- 38 Anaare u n'asiño bite wuwot wute Yesu, abe n'ayiy. N'alejan wuwot wute Yesu nu muhuw moone. Ahaban, n'atot wo nu wan woone, n'áfoon wo, abe n'átis wo ni mátiso mu.
- 39 H'Afarisiyeŋ eeruwe u Yesu buñoofu bu ajuke hu bondu, n'aane ni hikawo: «Arko yéeni múniyo ániine ondu ayiñana ite Atambatun, n'aŋ'ámeyi buŋ bu buroŋ bite anaare aa agoro iyu beemo fu; n'aŋ'ámeyi kaanuku huruwu hoone húbujabujo.»
- 40 Yesu n'aane Afarisiyeŋ u: ---Simon, ibajabaj bike bite kasokii. Simon n'aano: ---Áhamin, Ámuse u.
- 41 Yesu n'aano: ---Abajeebaj háyine bákasuba kéeyekie ake, an ondu buroko kamaagen sírirem: átiyar u ákookio sírirem seefame, aau n'áyekio ahaŋ átiyar u ti keemo sumoŋu.
- 42 Makamu kayinaato kabatan huruw kaamaag koone, n'aaniin aboŋketiin t'ésubaiin doon di káyekio du fe. Hahiye aŋokam fee, aañ fíya tu boko aja fu kahaŋio kámaŋi?
- 43 Simon n'ásafino aano: ---Eenaan an ehaŋo u yéeni káyeki. Yesu n'aano: ---Ákooŋa.
- 44 Ahaban, n'áwuŋan inde anaare u abe n'aane Simon: ---Ajuka anaare onde? T'awe t'íyooseina fu, abe átumbut aŋunam móhujo iñaw wuwotam; bare akina, alejanalejan wo nu muhuw moone, abe n'atot wo nu wan woone.
- 45 Átumbut áfoonam h'íreeŋina hu; bare akina, huta h'iŋ'ibin íyoosein, araanut káfoonu wuwotam.
- 46 Átumbut átis éluuliin ti hikawam; bare akina, átisatis wuwotam ni mátiso.

⁴⁷Ho h'isok fee bonde n'awe: wuhoofoor woone weehooje wu fe wubonketee. In'ite ho h'awufoore fu kámanj kómbokun kee. Bare an eebonketee dingilis, an'ámanj dingilis.

⁴⁸Náami Yesu eeene anaare u: ---Wuhoofoor wúuwe wubonketee.

⁴⁹Kéeyemie ku toko tu buñoofu bu n'iji kaanoor: ---Kame áyin ondu aañ, éetumbe ii akañen kabonket wuhoofoor wu?

⁵⁰Bare Yesu n'aane anaare u: ---Káyilen kúuwe kifakani; aja káasumaay.

Luk 8

¹Hunuut toko, Yesu n'aja, an'anuu t'ésuk yeeye n'aja t'eke, n'anuu ti hikin heehe n'aja ti hike, kaanuku eewaare Hirim Heetoofe hu hite Jáyi jite Atambatun. Ajaja n'eriboora yeene sumoju ni bákasuba ku,

²ni bakaake haare k'abine aritan ti kásomut, abe n'anuuatan ti bakaaku sirab: Mari (ii kaane Mari ite u Magdala) i Yesu abine u anuuatan te o sirab hutok nu súsuba;

³Saan, áyino Susa af'ajukar enuuf ite Erod; Susaan, ni bakaake keehooje. Haare hondu fe inji kafand kanuutan t'ebaj yeeniin kéeyokunan Yesu n'eriboora yeene.

⁴Bakan keehooje-hooj, kéenuutina tu búruk bu bireyi fe ni kákuut Yesu. Yesu n'asokiin beekolofanee bonde aaniin:

⁵---Abajeebaj ake ániine eeje muwiis. Ondu ti káfiiten ku, sike sinawaay ni siney ti ñijinu ñu. Ni sikakaroree, abe bilele bu ni biher so fe.

⁶Sike ni siney t'arkee bilaaliñj. Hu wúnuutina hu kep, nu wusay, ábuki ániihut toko.

⁷Sike ni siney t'arkee esisa. Esisa i n'élooñin ne wo y'afeenej, abe n'ebuuf wo.

⁸Bare n'abaj sike seeneye t'etaam yeejake i. Nu wuhaat, abe nu wubukoor. Kaamaanu-maanu fe kubukabuk bajal beemo téemeer. Abe Yesu n'atañk t'etiir aane: ---Arko aribajabaj wúkondin, árinandin nañ n'isoke fu!

⁹Eriboora yite Yesu ni kákandijeno báhamin b'akolofane bii, buñ bi bije fu.

¹⁰N'aaniin: ---Aruun k'Atambatun áhine fu áriimeyi béenuusee bite ti Jáyi joone. Bare bo kakolofanee bija ti bakaaku kaanuku bi Mikiñjin mu musoke bu ni bibaj. Meenaan: «Ni káyini káheelin, bare iti kajuk, ni káyini kajamu, bare iti kajok.»

¹¹---Beekolofanee bonde, iye i bije fu: sinawaay su seemo fu hirim hite Atambatun.

¹²Bakaake kámoomi naane ñijinu ñu ti sinawaay su sineye du. Inji kajam hirim hu, bare Setani n'an'abin eenuutan ho ti siheliin kaanuku itim káyilen, abe yooñ itim kafak.

¹³Bakaaku kámoomi naane t'arkee du bilaaliñj. Inji kajam hirim hu, abe ni kajok ho atoof. Bare híbajaariit ñuyoot. Inji káyilen t'ewahatu kep, abe Setani af'añes káhiniin keehoofoor, n'iji kawatan káyilen kooniin.

14 Sinawaay seeneye su t'esisa i seemo fu kiŋki kajam jak. Bare biyinoor bu iŋi bihaŋiin sembe, ni kámaŋi kite ebaj i, ni katoofu kite buron bu, abe kábukaariit miriyaay meeyane.

15 Sinawaay seeneye su t'etaam yeejake i seemo fu bakan kiŋki kajam hirim hu, ni kanaŋ ho ti sihel seekuure but, abe ni kajok te ho alit tip ayak abin áami kabuka miriyaay meejake.

16 ---An áriifaariit ejaana, abe n'árut yo n'ésiwo, man yooŋ n'anaŋ yo t'etaam elal. Aaa! Aŋ'ánind yo ti kaasooru ku kaanuku an fe eeyoosee n'ajuk ajaane.

17 Doon fe déenuusee bibin kajukiee, abe beesokutee bu fe bibin kámeyiee, beesokee mijiniŋga raŋgaw.

18 «Náami arinaŋ kikawuun ti bamb'arijamatan! Ábuki an eebaje, o káwutiyenee ahaŋ doon d'abaje du; bare an étumbut u abaj, humuum diŋgiŋgilis d'afooge du kaanuku abajabaj karamiee.»

19 Bakati kite Yesu n'íñaayo ni kabin bibin te o, bare kayinaato kareeŋu iŋ'ite hahooja hu.

20 Ake n'aane Yesu: ---Íñaayi ni bakatii bokondu tíyaŋ, kaane t'awe ti kabine.

21 Bare Yesu n'aaniin kareyi fe: ---Kiŋki kajamatan hirim hite Atambatun, abe ni káhin naane husoke i, bokondu kaamo fu íñaayam ni bakat'am.

22 Hike hunak, Yesu n'ájufu tu busoona n'eriboora yeene abe n'aaniin: ---Úkan nera. Ni kaja.

23 Bokondu ti kakanu ku, Yesu n'aŋot. Kaja kajuku, náami eyam yómbokun étibino toko ti han hu. Móhujo mu nu muyooso tu busoona bu ayak abin áami bímaŋia bísiimo.

24 Eriboora i ni kátofin ti Yesu kéeniyaro abe ni kaano: ---Ámuse u, héyi? Úne fu kaketu! Yesu n'ániyo, abe n'akamoor t'eyam i nu tu kúsuw kómbokun ku. Eyam i n'eraan katibu ku, kúsuw ku yooŋ ni kibeb. N'asooñ akoowanee kem.

25 N'aane eriboora yeene: ---Káyilen koonuun kondu diin? Ni kajahale dómbokun, abe ni kákoleyi yooŋ. N'iŋi kaanoor toko: ---An buŋ me ondu? Áhamina eyam i ayan faŋ, n'ejam te o, bija yooŋ kúsuw ku fe!

26 Yesu n'eriboora yeene ni kakan han hu, abe ni kaya busoona bu tu búruk bite Egergeseniyeŋ i, bejondoore bu n'ésuk ite Gálile.

27 Yesu áwaneino tu busoona bu kep, ake ániine ite bo n'abin kéefimboor. Ániine ondu ákooki sirab úkaan. Afiyeeŋiyo kóyin k'abine asiimo kaawañ. Akinut yooŋ t'enuuf, bare tu búlum bu.

28 H'ajuke hu Yesu, n'akileen. N'asaaho éejiŋgitan hágilao, abe n'ataŋk t'etiir aane: ---Yesu, Añi ite Atambatun eeemo u t'etiir-t'etiir, kame baŋka wane? Waasi, atum'áhihinooram!

- 29**Ániine u asokasok bondu ábuki Yesu áhaminahamin erab i ayan faŋ, aane yo enuut te o. Erab yendu, kuhoojahooj aa eŋ'éhin ániine u eeritan. Inji kakulo, ni kayit baasel keekobo sumoŋu, abe ni kayit ñañ keekobo wuwot kaanuku man n'abeb. Bare aŋ'afaran ño fe, abe erab i n'eŋ'etiŋgo eeja t'eramba i.
- 30**Yesu n'ákandijeno aano: ---Huruwu húuwe buŋ? N'ásafino aano: ---Huruwu húuma «Hahooja». Asokasok ii ábuki sirab úkaan suyoosayooso te o.
- 31**Sirab su n'iŋi silaw Yesu seeno: ---Waasi, atum'áfiiten uni sambuun!
- 32**Náami abajeebaj kaahaaw kómbokun kite bufuruka kéeyemie tu buhooforo toko ti hirij hu. Sirab su ni silaw Yesu kaanuku man n'awas so seeyooso tu bufuruka bu. Yesu n'aane so hee, sija.
- 33**Nu súnúutin t'ániine u seeyooso tu bufuruka bu. Kaahaaw ku ni kíteyin, kúnúutin huta hu ti hirij hu kija kútuuso ti han hu. Bufuruka bu nu bumoj bireyi fe.
- 34**Hi bakan kéeyemie ku ti jíhaaw ju kajuke hu bondu beebaje bii, ni katey, abe n'iŋi kakam bo t'ésuk yómbokun i, ni ti mikinu mu.
- 35**Ésuk i ni kabin kaanuku keejuk beebaje bu. Hi káreeŋina hu, ni kajuk ániine u i sirab su sunuute u te o, t'ariikee kaagoroor ni Yesu, káasiimein, abe káasuumaayo jaŋ. Náami kátumba kákoleyi naane.
- 36**Keejuke ku ni ñíkiniin naane bije i, ni kakamiin buŋ b'ániine éebajaanie u sirab su ákoyie fu ariike.
- 37**Náami bakate tu búruk bondu fe bite Egergeseniyeŋ i ni kalaw Yesu kaano anuut tu boko, ábuki kákolakoleyi naane. Yesu n'ájufo tu busoona bu kaanuku eeja.
- 38**Ániine u i sirab sunuute u te o n'alawo aano: ---Aja n'íŋje. Bare Yesu n'aano:
- 39**---Ayeet bija t'aruun, abe n'asok b'Atambatun áhini bu fe! Náami ániine u eeja, abe n'akam ti hikin u hireyi fe doon di Yesu áhino du.
- 40**Hahooja hu húmoomi ti kanahan Yesu. H'ákanina hu han hu, kareyi fe ni kateeroo.
- 41**Ake ániine huruwu hoone Sayirus n'ahaŋ áreeŋin. Akina aamo fu aseef ite báalawum beemo bu ti hikin hondu. N'asaaho éejiŋgitan hágila Yesu, abe n'áwasiyano kaanuku man ni kariboor bija t'enuuf te o,
- 42**ábuki ásuŋgute oone ásomutasomut alohen kaketu, abe o a abaje fu añi unoono. Ásuŋgute u abaja simit sumoŋu nu súsuba. Yesu n'aja keeriboor. Ondu ti bija bu, hahooja hu n'iŋi hitiŋgoor kep.
- 43**Ake anaare ámoomi toko, emito yendu sumoŋu nu súsuba aŋ'ahalan dómbokun. Bare mayet an áyinio káhinu éekoyi.
- 44**N'átófin inde hiñaawu Yesu, abe n'agor balis bite wañ woone. Toko-toko yooŋ, halan hu ni hiraan káteyina ku te o.

- ⁴⁵Yesu n'ákandijen aane: ---Aañ agoram fee? Kareyi fe ni kaane bókoit. Piyeer n'aano: ---Ámuse u, hahooja húkuuti fee, abe bokondu ti sítingoor uṅu húuwe hu kep.
- ⁴⁶Bare Yesu n'aane: ---Hee, bare ake agoramgor, ábuki íyee gayeeg kaanuku sembe sunuutanuut t'íñje.
- ⁴⁷Anaare u ajuka kaanuku b'áhine bu bímeyiee, n'átofin ti kábitu kep, abe n'asaaho éejingitan hágila Yesu. N'akamo tu buhoonṅu ésuk i fe inṅi naṅ n'agoro fu, ni naane ákoyie i toko-toko.
- ⁴⁸Yesu n'aano: ---Waay, káyilen kúuwe kíkineṅa n'ákoyi. Aja káasuumaay.
- ⁴⁹Ti Yesu átibanoorut yoonṅ, ake n'ahanṅ áreenṅin, ánuutin t'enuuf ite aseef ite báalawum bu abe n'aane: ---Sayirus, ásuṅgute úuwe aketa. Atum'anṅk'aja kálaaman Ámuse u.
- ⁵⁰Bare Yesu n'ajam bondu abe n'aane Sayirus: ---Atum'ákoleyi, áyilen kep, ásuṅgute úuwe birito.
- ⁵¹Hi Yesu areeṅe hu t'enuuf i, awasut an eeyooso ne o, kane arko Piyeer, Saaṅ, Saak, faaf ite añi u, n'íñaayo.
- ⁵²Bakaake ti biyiy, bakaaku ti kalolobool. Yesu n'aaniin: ---Atum'ariyiy, aketut, am aṅote barebare.
- ⁵³Ésuk i n'ésuwo, ábuki kámoomi kaanuku ásuṅgute u aketaket.
- ⁵⁴Bare Yesu n'ajok t'emoṅu yite ásuṅgute u abe n'aane t'etiir: ---Básuṅgut, arito!
- ⁵⁵Ásuṅgute u n'asooñ ayih, abe n'ahanṅ arito. Yesu n'aaniin kawuno eeñofo.
- ⁵⁶Faaf ite ásuṅgute u n'íñaayo ni kajahale dómbokun. Bare Yesu n'áhaminiin toko ayan faṅ, aaniin itim kasok an beebaje bu.

Luk 9

- ¹Yesu n'áruwin eriboora i sumoṅu ni bákasuba ku, abe n'awuniin sembe site kákutoor saama náami erab, ni karitan yoonṅ kéesomute ku.
- ²Ahaban, n'aboñiin kawaare mite Jáyi jite Atambatun, ni káhinu kéesomute ku kéekoyi.
- ³Bala kaja, n'aaniin: ---Atum'arija nu doon fe: hútaṅkariit, hísaakosiit, dóniit dite buñofo, síriremiit, abe atum'arija yoonṅ nu wújufa wúsuba.
- ⁴T'arija du kawatan, atum'arikañṅ t'ake bija naane ariyak i kanuutu ti hikin u hu.
- ⁵T'arije fe, abe ni kafin kateñekouun, arihanṅ hafor heemo hu tu wuwotuun, abe n'arinuut ti hikin u hooniin, keejuk ni ñíkiniin kaanuku Atambatun ondu ti kanahaniin.
- ⁶Eriboora i ni kaja. Inṅi kanuut ti hikin u heehe, ni kaja ti hike. Tánotan ti kaje fe, inṅi kawaare Hirim Heetoofe hu, abe ni karitan yoonṅ kéesomute ku.

- ⁷Erod, áyi ite Gálile n'ajam bi Yesu n'eriboora yeene bimbi káhin fe. Bare ajokut tuf, ábuki bakaake inji kaane: ---Sambatiis fu áriteina fii t'eket i!
- ⁸Bakaaku ni kaane: ---Eli ásooñina fii! Bakaaku ni kaane: ---Ake t'eyiñana yite Atambatun bakate ku kónkeyin áriteina fii t'eket i!
- ⁹Bare Erod n'añ'afin aane: ---An ondu Sáañiit, ábuki íñje inonke fu iiboñ keefaran hikawo. Náami an ondu ii ijam ii moone mu, aañ fíya? Náami eeñes kaanuku man n'ajuk Yesu.
- ¹⁰Epotor i ni kábatikein, abe ni kasok Yesu bi káhine bu fe. Yesu n'aaniin kasao ti hiñaawu, abe n'aja nu boko t'an anooto, inde eke ésuk inji kaane yo Betsayida.
- ¹¹Bare bakan keehooje ni kajam bo, ni kanabano. Yesu n'áhamin nu boko. N'asokiin mite Jáyi jite Atambatun, abe n'aritan kéesomute ku.
- ¹²To ti bija búlumo bu, eriboora i sumoñu ni bákasuba ku ni kátofin kálohin Yesu abe ni kaano: ---An akinut beebe. Aane hahooja hondu kabatuko, man ni kaja tu músuk mu, ni mikinu meeemo mu nere, kéeyini kabaju doon dite buñooyo, ni ti kaware du kañotu.
- ¹³Bare Yesu n'aaniin: ---Ariwuniin keeñooyo aruun kumuumuun! Ni kaano: ---Kumburu keemo hutok tañ k'iribaje fu, ni misaan músuba. Butum kaanuku iriija írijooñen doon dite buñooyo bija ti hahooja hondu fe?
- ¹⁴(Múniyo háyine hu barebare kareeñareeñ súñjune hutok.) Yesu n'aane eriboora yeene: ---Árihiniin keeriiko, diye bakan bákasuba nu sumoñu, diye bakan bákasuba nu sumoñu, ayak abin áami kahabanaa.
- ¹⁵Eriboora i ni káhin naane Yesu asokiin i; ni kariikan ésuk i kareyi fe.
- ¹⁶Yesu n'ayit kumburu ku hutok hu ni misaan músuba mu, abe n'áheelin t'etiir. N'aane Atambatun eyeehen. Ahaban, n'afiitar kumburu ku ni misaan mu, abe n'asaan eriboora yeene aaniin káruboor hahooja hu.
- ¹⁷Kareyi fe ni kateñ kayak kabir bib. Eriboora i ni kahoojan wutekel sumoñu nu wúsuba ni mifiit meeñeene mu.
- ¹⁸Hike hunak, Yesu n'áyemi ti kalawu unoono, abe eriboora yeene naane iyu. N'aaniin: ---Kame ésuk i, inji kaane íñj'eemo fu aañ?
- ¹⁹Ni kaano: ---Bakaake kaane awe aamo fu Sambatiis, bakaaku ni kaane Eli, bakaaku n'inqi kafin kaane ake t'eyiñana yite Atambatun bakate ku kónkeyin áriteina fii t'eket i.
- ²⁰Yesu n'aaniin: ---Náami aruun, añ'ariene íñj'eemo fu aañ? Piyeer n'ásafino aano: ---Awe aamo fu Afakana u a Atambatun aane u o káboñina.
- ²¹Yesu n'áhaminiin toko ayan, aaniin itim kasok bo an.
- ²²Abe n'áwutiyeen aaniin: ---Añi ute Húñgowulan hu awarawar kajuku sílaam sómbokun. Sifaaf su biteñekoo, n'eseef ite esaraha i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis. Boko káhinu ésuk i keeyoolo, bare hunak híhaajiyen hu, n'añ'aritanee t'eket i.

- ²³Ahaban, Yesu n'aane kéeyemie ku toko kareyi: ---An af'amañi kariboor n'íñje, atum'anq'ákini buroñ boone. Akando ekuruwa yeene húnakonak fe éeseinam ti hiñaawu.
- ²⁴Ábuki an af'amañi kafakan síhiinio, o bútowuto. An n'afin aket uñu húuma hu, o karoñu.
- ²⁵An af'aja ayak abin áami ákinia ebaj ite t'etaam ye fe, abe abajut buroñ bu, man yooñ n'ábujooro, yo fiya káñjeriño? Aaa!
- ²⁶Ábuki ake af'aane ífuñinanafuñinani te o, íñje ni kirim kúuma, Añi ute Húñgowulan hu yooñ kaanu áfuñinanafuñinani te o kane aja abin ti kániku koone, ni kite ku Faafo, ni kite k'emalaka i keenabe ku.
- ²⁷Iisokuun bifeeneñ bu: bakaake ti keemo kee diye iti kaket ti kajukut Atambatun n'asiinñan Jáyi joone.
- ²⁸Hi Yesu asoke hii bondu ahaban, abaj kunak hutok ni kíhaaji, n'ariboor ni Piyeer, ni Saañ, ni Saak ti hike hirij kaanuku eelaw.
- ²⁹Ondu ti kalawu ku, buhoonjo nu buhosanooro, abe wañ woone nu wútumb wufaññ wusooñen n'uñu wusilan.
- ³⁰Náami háyine bákasuba bokondu, ti báhamin ne o: kame fu Moyis n'Eli,
- ³¹abe Atambatun n'ánikaniin naane. Kámoomi ti báhamin ni Yesu ti naane aja i kaketu Serusalem, t'áami ahabana béekinineñe bu n'abin.
- ³²Piyeer ni bakano t'ésubaiin káañotin his. Bare ni kániyo, ni kajuk naane Yesu asilane i, abe háyine hu t'ésubaiin ti kasiinñee kaagoroor ne o.
- ³³Háyine hondu káyemia ti kawasoor ku ni Yesu, Piyeer n'aano: ---Anahaan u, ajakeejak naane iriemo i diye. Iriirok múwuureey míhaaji, ake bija t'awe, ake bija tu Moyis, ake bija t'Eli. (Áhaminahamin t'ayinoorut.)
- ³⁴Ondu ti báhamin bu, náami kaafor ni kíñaasin, abe ni kímifeniin. Eriboora i ni kákoleyi dómbokun hi kaafor ku kúkumbalooliin hu.
- ³⁵Kaaji ni kíhaminn ti kaafor ku inñi keene: ---An onde aamo fu Añi úuma i ijifane u. Arijamatano jak!
- ³⁶Hi kaaji ku kíhamine hii kihaban, eriboora i ni kajuk, náami Yesu unoono. Kónkeyin, ni kakoowan kem, kasokut mayet an doon di kajuje du.
- ³⁷Tifiit, Yesu n'eriboora i bákahaaji ku káwaneino hirij hu, bakan keehooje ni kaja kéefimboor.
- ³⁸Ake ániine n'áhaminn t'etiir toko ti hahooja hu aane: ---Ámuse u, waasi, ayubiyen añi úuma. O i ibaje fu unoono tañ.
- ³⁹Erab eñ'ejoko, abe n'eñ'éhino eekileen toko-toko. Yo kayoññoñano ni sembe, abe n'eñ'éhin yooñ butumo béefuj. Yo káhihinooro, abe bala ewasano, burok.

- ⁴⁰Íwasiyanawasiyan eriboora íwe kaanuku man ni kákutoor yo, bare kayinaat.
- ⁴¹Yesu n'aane: ---Áribajaatia teereŋ káyilen! Ariyaŋgayaŋg faa kikaw, aruun bakate ku hahiye! Bija kaakaŋ n'ija fu inŋi biriiko n'aruun? Íñj'endu ti kajoku hikawam kep bija kaakaŋ? N'aane faaf ite añi u: ---Abin diye n'añi úuwe.
- ⁴²Añi u ondu ti kátofina ku, erab i n'ekaloo t'etaam, abe n'eyoŋoŋano ni sembe. Bare Yesu n'akamoor t'erab i; n'áhin añi u éekoyi, abe n'abatikano faafo.
- ⁴³Kareyi fe ni kajahale naane ti sembe sondu seehahe sii site s'Atambatun. Náami huruw fe ondu toko káaroŋin n'ajahale tu buroon bi Yesu bamb'áhin. Akina n'afin aane eriboora yeene:
- ⁴⁴---Arinaŋ ti kikawuun b'ija bee kasokuun: Añi ute Húŋgowulan hu kásikiee asaaneé éruk i.
- ⁴⁵Bare eriboora i kajokut naŋ n'ámaŋie fu kasoku. Atambatun ánuusiinnuus naane hirim hondu hije i kaanuku itim kánandin ho, abe yooŋ kákolakoleyi kákandijen Yesu.
- ⁴⁶Eriboora yite Yesu ni káyemi ti síjeeŋoor kaanuku kéemeyi aaŋ tu boko aamo fu átiyar u, butum eehaŋe u bakano.
- ⁴⁷Yesu n'ámeysi beemo bu ti kikawiin. Náami éejokin ake añi, eesiinŋano kaagoroor ne o
- ⁴⁸abe n'aaniin: ---An af'ajok áwariee añi naane onde uŋu húuma hu, íñje humuumam a ajoke fu áwariee. Abe an af'ajokam áwariee, ajoka yooŋ áwariee an éeboñinam u. Ábuki an eeemo u biraanu boonuun tej, an ondu aamo fu átiyar u.
- ⁴⁹Náami Saan eeene Yesu: ---Ámuse u, irijukajuk ake ániine aŋ'ákutoor sirab tu huruwu húuwe. N'irieno atum'aŋk'áhin bondu, ábuki eriboora úneiit.
- ⁵⁰Bare Yesu n'aano: ---Atum'arieno awas, ábuki an eeteñekeituun, an ondu aruun.
- ⁵¹H'aamo hu hunak h'Atambatun aware hu kayitu Yesu t'etiir bufor bu hulohena, Yesu n'áhabanein aane eeja Serusalem.
- ⁵²N'aboñ bakan kéegilano toko ti hike hikin u hite Samari kaanuku keeŋeso t'aware kaŋotu.
- ⁵³Bare bakate ku bo ni kateñeko kaanuku eeriiko tu boko, kaane ábuki Serusalem b'aane fu eeja.
- ⁵⁴H'eriboora i Saak ni Saan kajame hu bondu, ni kaano: ---Anahaan u, ámaŋamaŋi irilaw Atambatun éewanann sineemak éesufiin?
- ⁵⁵Yesu n'áwuŋgan nu booniin abe n'akamoor tu boko.
- ⁵⁶Abe kareyi fe ni kaja ti hike hikin u.
- ⁵⁷Yesu ondu ti bija bu n'eriboora yeene, ake ániine n'aano: ---Íñje káseini ti hiñaawu t'ayak fe bija.

⁵⁸Yesu n'aano: ---Búlutoon bu bibajabaj wuyeen, bilele bu yooŋ bibajabaj búwuulu. Bare Añi ute Húŋgowulan hu abajut tiŋ t'ayino buhuruso eeyihan enio.

⁵⁹Ahaban, n'aane ake ániine: ---Áseinam ti hiñaawu. Bare ániine u n'aano: ---Ámuse u, ɔwunam bonde: iija, iijab ihok faafam.

⁶⁰Yesu n'aano: ---Áwas keekete ku keehok bakan kooniin keekete ku. Abe awe, ɔja awaare Jáyi jite Atambatun.

⁶¹Ake n'aane Yesu: ---Anahaan u, íñje káseini ti hiñaawu; bare ɔwunam bonde: iija ísokin bakanam t'uni.

⁶²Yesu n'aano: ---An af'áñuf buwañ, abe n'aŋ'anewen, an ondu ayinaat karoku ti Jáyi jite Atambatun.

Luk 10

¹Hunuut toko, Anahaan u n'ajifan eriboora kaamo bakan bákahaaji nu sumoŋu ni bákasuba, abe n'aboñiin ni bákasuba kéegilano toko ti kikinuu ku, ni tánotan fe t'akina humuumo aware du bija.

²N'aaniin: ---Éhotukan i ehahahah, bare éhotukana i kafamut. Arilaw ate múwañiin mu man n'áwutiyeen bakan keebin kéehotukano.

³Arija! Iiboñuun naane bimetek t'etut bindaafaan bu.

⁴Atum'arija ni sírirem, ni kisaakos, ni sikaku, abe atum'arisiñjananooro ti báhamin n'ésuk i.

⁵Bala ariyooso t'enuuf, arijab ariene: «Atambatun áhin bakate t'enuuf yende keebaj káasuumaay.»

⁶Arko an ite káasuumaay akine fu toko, kañaanu koonuun kajoku. N'afin arko ániit ite káasuumaay, arinuutan kañaanu koonuun kéebatikein t'aruun.

⁷T'arija du kawatan, aririiko t'enuuf yendu, abe atum'arikañj t'ake. Ariñofo abe n'árihujo doon fe di kayakuun kasaan toko, ábuki aroka awareewar kajaamu.

⁸Af'arija ti hikinuu, abe ni kajokuun bo áwariee, doon fe di kasaanuun dite buñofo, arisa.

⁹Ariritan kéesomute ku bakate ti hikinuu honduu, abe n'ariene bakate ku bo: «Jáyi jite Atambatun júlohennuun.»

¹⁰Bare n'arifin arija ti hikinuu, abe kajokutuun áwariee, arija ti bifiñjan booniin abe n'aŋ'ariene:

¹¹«Iriihaŋk tu buhoonuuun hafor hite hikinuu hoonuun heemo hu tu wuwot uni. Árimeyi bare bonde: Jáyi jite Atambatun júlohenno.»

¹²Iisokuun bonde: hunak h'Atambatun aja hu Kajoonan te ho, sílaam site bakate ti hikinuu honduu kahaŋu site bakate ku Sodom.

- 13---Átaañi t'aruun bakate ku Korasen! Átaañi yooŋ t'aruun bakate ku Betsayida! Ábuki fu arko yeeni béehinee bu t'aruun beejahaluun bu, Tiir ni Sidon ti bíhinee fu, bare afiyee naane bakate ku bo kariikee i keesiimo kisaaku, abe ni kahorotanooro hábumba, kéewufoor kaanuku kawatanooraa wuhoofoor wooniin.
- 14Hunak h'Atambatun aja hu Kajoonan te ho, sílaam soonuun kahaŋu site su bakate ku Tiir ni Sidon.
- 15Aruun me bakate ku Káfernewom, arienaan man aruun kayitíee t'etiir bufor bu? Aaa! Aruun káfiitenee sambuun.
- 16N'asooñ aane eriboora yeene: ---An af'ajam t'aruun, t'íñje t'ajame fu. An n'ateñekouun, íñje a ateñekee fu. Abe an af'ateñekaam, ateñekaa an éeboñinam u.
- 17H'aamo hu eriboora i bakan bákahaaji nu sumoŋu ni bákasuba ku kábatikeino, ni kakontaan naane abe ni kaane Yesu:
- 18Yesu n'aaniin: ---Ijukajuk Setani n'áneyin t'etiir bufor bu ahil-hil, anokoor kite etiir i esibe.
- 19Arijamatan jak: iwunuunwun sembe site kakaku tu ñuroon, ni ti bilanŋuut, abe n'iwunuun yooŋ sembe site kaheeku Setani. Abajut doon déeyiniuun káhinu meejakut.
- 20Naane kuruwu koonuun kikiñjee i ti kaawiit kite Atambatun t'etiir bufor bu, h'ariware fu kahaŋu kasaŋgoor naane sirab su ii sijam t'aruun.
- 21T'ewahatu yendu yoyo, Búwejet Beenabe bu ni bíhin Yesu éetumb akontaan naane ayak aane: ---Faafa, Atemit ite bufor bu n'etaam i, íñj'endu ti kaanii eyeehen naane áwufoore i kéemeyiit ku doon fe múniyo m'ánuuse mu bakan kéewesinatee ku, ni kéewuwe ku. Hee Faafa, ho hutoofi ni bija iyu.
- 22Abe n'aane kéeyemie ku toko: ---Faafam anaŋanaŋ buroon bu fe tu sumoŋiam. An ámeyiiit íñj'eemo fu aañ, íñje eemo u Añi u, bare Faaf u ámoomi. An yooŋ ámeyiiit Faaf u aamo fu aañ, bare ímoomi, íñje Añi u; abe k'ijifane ku yooŋ kaanuku íwufooriino kámoomi.
- 23Ahaban, n'aweteko inde eriboora yeene, abe n'asokiin bonde unooniin: ---Atoof t'aruun keejuke ku bamb'arijuk iye!
- 24Ábuki íñje isok fee n'aruun: keehooje t'eyiŋana yite Atambatun, ni bákayi yooŋ bakate ku kóŋkeyin kámaŋaanaamaŋaani kajuku bamb'arijuk iye, bare kajukut bo. Ni kámaŋi yooŋ kajamu bamb'arijam iye, bare kajamut bo.
- 25Ake t'émuse yite Eluwa yite Moyis n'ámaŋi kabuutu Yesu. N'arito abe n'aano: ---Ámuse u, naŋ n'iware fu káhinu kaanuku iibaj buroŋ béehabanaariit bu?
- 26Yesu n'aano: ---Naŋ nikiñjee fu t'Eluwa yite y'úne? Hah'ajaŋga bo, naŋ n'af'ajok?
- 27Ániine u n'aano: ---«Áwarawar kámaŋi Atemit Atambatun úuwe áhabanein: t'eholi, ti yaan yúuwe, ti sembe súuwe, ni ti kaayinoor kúuwe fe.» Abe: «Áwarawar kámaŋi áwiyi húŋgowulan naane ámaŋje i hikawi.»

28 Yesu n'aano: ---Ásafinasafin áwari aa. Af'áhin bondu, n'aṅ'abaj buroṅ béehabanaariit bu.

29 Bare ámuse ite Eluwa yite Moyis n'ámaṅi kaanuku eebaj ekoṅ. N'aane Yesu: --- Náami aañ aamo fu áwiyaṁ?

30 Yesu n'aano: ---Abajeebaj ake ániine éenuutina Serusalem kaanuku éewanein bibin Seriko. Énukenoora ni kafito. Ni karam wañ woone fe, kámiño alohen kaketu, abe ni kawaso toko keeja.

31 N'abaj ake t'esaraha i éeyemie tu búwaneina ti bítim bondu. H'ajuke hu ániine ondu i kanufane u, n'akaaso.

32 N'abaj yooṅ ake tu hubukandin hite Lefi, áreeṅino toko, n'atof ayak ajuk ániine u. N'akaaso yooṅ.

33 Bare n'abaj ake ániine ite Samari éeṅaasina ti bítim bondu bija kátuki. H'áreeṅina hu toko, n'ajuk ániine i kanufane u, ehelo fe n'ehabano.

34 N'atof areeṅo, n'ásik éluluilin n'ébiñ eesonteno busontaay bu, abe n'ásik kires eekob tu munuf mu fe. Ahaban, n'áhino eerabo t'embam yeene, abe n'aja ne o t'eke enuuf iṅi kawananan toko emoosooro, eeḥaṅo katofotoor toko áwariee.

35 Tifiit naane kuwaatu, n'ánuutann wuwiiit wúsuba wute sírirem asaan ate enuuf i abe n'aano: «Ajokam ániine ondu áwariee. Iibin íbatikein, n'iṅ'ijaami íñje humuumam doon d'áhine du te o fe.»

36 Yesu n'asooñ aano: ---Ti kaayinoor kúuwe, aañ ti bákahaaji kondu áhine fu ániine u e énukenoora i kafite u naane áwiyo?

37 Ámuse ite Eluwa i n'aano: ---An éeyokunano u. Náami Yesu eeeno: ---Toko, awe yooṅ aja, abe n'áhin iyu.

38 Yesu ondu ti bija bu n'eriboora yeene, n'ayooso ti hike hikinuu. Ake anaare, huruwu hoone Mart n'ajoko t'enuuf te o áwari aa.

39 Mart ákooki ake at'o, huruwu hoone Mari. Mari n'ariiko bite wuwot wute Yesu, eejamatan b'aamo bu ti kaliiken koone.

40 Mart toko ti kateyoor kep, aane kaawenoora. N'ahaṅ abin abe n'aane: ---Anahaan u, bíhinuti yooṅ doon naane at'am awasam i iiwenoora unoonam? Áano tíme áyokunanam.

41 Anahaan u n'ásafino aano: ---Mart, héyi? Eheli ebebut, abe ámeyiiit naane aja i.

42 Bare bifeeneṅ taṅ bisawulee fu. Mari ajifanajifan beejake bu, abe an at'anuutan bo te o.

Luk 11

1 Hike hunak, Yesu n'áyemi ti kalawu tike tiṅ. H'ahabane hu, ake t'eriboora yeene n'aano: ---Anahaan u, aliiken uni kalawu naane Sambatiis aliikene i eriboora yeene.

- ²Yesu n'aaniin: ---Af'áiyemi ti kalawu, aṅ'ariene: «Faafa, áhin ésuk i kéemeyi kaanuku awe aamo fu Atambatun eenabe u; áhin Jáyi júuwe jeebin.
- ³Awun uni húnakonak fe buñoofu b'irisawulee bu.
- ⁴Abonket uni wuhoofu w'irihine wu, ábuki kuumuni in'iribonket yoon kiŋki kahoofu uni. Abe atum'awas uni iriĩakee ti kaahoofu.»
- ⁵Yesu n'asoon aane eriboora yeene: ---Kane arko fu naane ake t'aruun abaje fee áwi, abe n'aja akonkonano nu huhuk aano: «Óom, waasi, amaagenam fee kumburu kíhaaji.
- ⁶Ake ti bákawiyam áreenjino memee, ánuutin t'akambe. Onda t'enuuf, abe ibajut doon fe iiwuno.»
- ⁷Abe áwiyo n'ásafino níbahindaa aano: «Atum'álaamanam! Iriyoosaa fu, abe iriheeka iriikul, biñi bu yoon kaŋota. Toko t'ija fu birito bu iisaani kumburu ku?»
- ⁸Iisokuun bifeenej bonde: hutoof ti báwiyaay bóniiniit t'ajukere fu n'arito eesaano ko, akina bíriteina aṅarkeyi naane áwiyo ondio ti kálaamanool, abe akina kasaano doon d'asawulee du fe.
- ⁹Eenuun i: arilaw, n'aṅ'ariwunee; ariŋes, n'aṅ'aribaj; arikonkonan, n'aṅ'arifenginee.
- ¹⁰Ábuki an fe eelawe, aṅ'awunee; an eeŋese, aṅ'abaj; abe an eekonkonane, aṅ'áfenginee.
- ¹¹Aañ t'aruun aja fu kawunu año doon dúbuunaay kane alawo asaan?
- ¹²Man yoon kane alawo heey, n'awuno fíya elanguut?
- ¹³Naane árijakaatie i fe, árimoomi kawunu bakañuun buroon beejake. Náami buṅ bi Faaf úne eeemo u t'etiir atuf'áhin ahaṅ diyu ariike, eewun Búwejet Beenabe bu kiŋki kalawo bo?
- ¹⁴Yesu n'abin áyemi ti kákutoor erab yeejoke ake ániine, abe n'éhino ayinaat báhamin. H'erab i enuute hu, ámuuma u n'áyemi toko ti báhamin. Hahooja hu fe ni hijahale dómbokun.
- ¹⁵Bare bakaake ni kaane: ---Ti sembe site fu Belsebul, áyi ite sirab su t'af'ákutoor sirab su!
- ¹⁶Bakaaku ni kaŋes kajeenano: ni kaano áhin bike beehanjin kikaw, beekuuriin kaanuku sembe soone t'Atambatun tu súnutina fu.
- ¹⁷Bare Yesu ámoomi béeyemie bu ti kikawiin. N'aaniin: ---Bakate t'ésuk efeenej ifi kayawoor, ésuk yendu búbujo, abe sunuuf su buwelejo fe.
- ¹⁸Setani af'áwaajin sembe soone, t'áami butum séetuumoor, jáyi joone fíya hite te jo man hihabano? Ariene ínje in'íkutoor sirab su aṅarkeyi naane Belsebul awunam fu sembe su.
- ¹⁹Kame bakan koonuun, ti sembe site aañ t'ifi kákutoor so? Boko kuumiin káwufooruun kaanuku arikoonut!

- 20** Bare naane aamo i Atambatun awunam fu sembe site kákutoor sirab su, Jáyi joone kame jíreeñinuun.
- 21** «An ite sembe abe n'abaj yooñ bujuñko beeyane af'ajukar enuuf yeene, ebaj yeene fe doon iti dibaj yo.
- 22** Bare an eeħaño sembe n'afin áyooseino abe n'akaloo, n'añ'aram bujuñko b'ayakare bu yéeni te bo fe, abe n'añ'aja áruboor buroon b'ayite bu te o.
- 23** «An éesiĩñooreinoot n'íñje, an ondu ásokumam; abe an éeyokunanutam iriikuukan, an ondu ayisaloolana.
- 24** ---Erab ef'enuutane t'an, eñ'ehiilool t'eramba i tu móhujo munooto du, kañesu t'eware du kakinu. Arko ebajut, n'eñ'eyinoor eene: «Iibatuko t'enuuf íima t'ínuutina du.»
- 25** N'eñ'ebatuko, abe n'eñ'eñaabo enuuf i káafeewinee, abe n'éhinee áwari fe.
- 26** Náami n'eñ'eja éruwin sike sirab seemo hutok nu súsuba seehaño yo kánafut. N'eñ'ébatikein ne so, seekin toko sireyi fe. Sílaam s'an ondu aja su kajuku, so kahañu sítiyar su.
- 27** Yesu ondu ti báhamin bondu, ake anaare n'áhamin t'etiir toko ti hahooja hu aano: ---Atoof t'anaare eeharati u, abe n'ájuwani yooñ!
- 28** Bare Yesu n'aano: ---Ti kiniki kajamatan hirim hite Atambatun, abe ni kajok ho t'ahaño fu katoofu!
- 29** Bakan keehooje ni kákuut Yesu. N'aane: ---Aruun bakate ku hahiye arijakut. Añ'árimañi kajuku beehañuun kikaw. Bare at'áriwufooree mayet bifeeneñ, kane arko tañ beebaje bu Sonas.
- 30** Ábuki naane Sonas áyemie i báaluwenum ti bakate ku Niniif, iyu yooñ a Añi ute Húñgowulan hu aja fu káyemi ti bakate ku hahiye.
- 31** Hunak h'Atambatun aja hu Kajoonan ésuk i, anaare éeyemiaanie u aseef ite Saba bisiĩño ajoñoor n'aruun bakate ku hahiye eetinanuun. Ábuki fu abinabina ánuutin t'akambe-kamb, bibin kajamu naane Salomoñ áwesinatee i; abe bare arijuk, abajeebaj diye bike beehaño Salomoñ!
- 32** Hunak h'Atambatun aja hu Kajoonan ésuk i, bakate ku Niniif bisiĩño kajooñoor n'aruun bakate ku hahiye keetinanuun. Ábuki kawatanoorawatanooro wuhoofoor wooniin hi kajame hu bu Sonas awaareiin bu; abe bare arijuk, abajeebaj diye bike beehaño Sonas!
- 33** ---An árifaariit ejaañana kaanuku éenuus yo, man yooñ n'árut yo n'ésiwo. Aaa! Añ'anind yo ti kaasooru ku kaanuku an fe eeyoosee n'ajuk ajaañee.
- 34** Díkin aamo fu ejaañana yite enii. Arko ñíkini ñijakajak, enii ereyi fe n'eñ'eyemi ti meejaañe. Bare arko ñíkini ñijakut, enii n'eñ'eyemi t'ébaani.
- 35** Náami añañ toko hikawi, atum'áyemi ébaani eemo fu t'awe, bare meejaañe.

- ³⁶Arko enii ereyi fe ejaañanee fu, abajut doon t'awe deemo t'ébaani, yo káyemi t'ajaane du wañ, anokoor naane an áwitikanni ejaañana.
- ³⁷Yesu átibana báhamin bu, ake Afarisiyeñ n'aruwo kaanuku eeja eeñofo te o. Yesu n'ayooso t'enuuf ite ániine u, abe n'ariiko eeñofo.
- ³⁸Afarisiyeñ u n'ajahale dómbokun h'ajuke hu kaanuku Yesu añawut sumoñio bala añofo naane joosan yeeniin esoke i.
- ³⁹Náami Anahaan u eeno: ---Aruun Efarisiyeñ i, aṅ'ariñaw akuur but meejukanee mite ekot i bija ebool i fe, bare níbahindaa, aṅ'arihooj bib nu wúfañi wute kákuwat, ni biyinoor boonuun beejakut bu.
- ⁴⁰Busoñ bondu! Atambatun eeroke u meejukanee mu, óiit yooñ aroke fu míhindaa mu?
- ⁴¹Árisik buroon beeemo bu tu bukot bu, nu tu subool su ariisarah keebajut ku, abe buroon bu fe n'uñu bukuur t'aruun.
- ⁴²«Átaaṅi t'aruun Efarisiyeñ i! Aṅ'ariyit buroon bite kajaman kite maanu wu naane kuloolomen ku, efoobar i, ni maamu muroon meejose mu fe, áriihin kúrub keemo sumoñu, abe n'árisik hifeeneñ ariisarah ho Atambatun. Bare aṅ'arifil kaanuku t'ésuk i, ariwarawar káyemi bakan bakate bifeeneñ, abe n'árimaṅi Atambatun. Abe bare buroon bonde b'ariware fu yéeni káhinu, abe baabu yooñ atum'arifil bo.
- ⁴³«Átaaṅi t'aruun Efarisiyeñ i! Aṅ'árimaṅi biriiko hágila ti ñáalawum ñu, abe n'árimaṅi yooñ ésuk i eṅ'erito yeesaafuun ti sifiñjan su.
- ⁴⁴Átaaṅi t'aruun! Árimoomi naane búlum béejukaariitee, beeemo an kakaku te bo, at'ámeyi!”
- ⁴⁵Ake t'émuse yite Eluwa yite Moyis n'aane Yesu: ---Ámuse u, bare fu n'uni n'af'álafatin hah'asok ii!
- ⁴⁶Yesu n'ásafino aano: ---Átaaṅi t'aruun yooñ émuse yite Eluwa i! Ábuki aṅ'arisejan ésuk i buroon beeniñe-niñ, abe áriñaañaariitiin káyokunan n'añuuru aṅgij u keesejo bo.
- ⁴⁷Átaaṅi t'aruun! Ábuki aṅ'arinut áwari búlum bite eyiñana yite Atambatun ki sifaafuun bakate ku kónkeyin kayoole ku!
- ⁴⁸Bamb'árihin ii búwufoorawufoor kaanuku aririboorariboor ni sifaafuun. Ábuki boko kayoolayool eyiñana yite Atambatun, aruun n'arinut búlum booniin!
- ⁴⁹Iñ'ite ho h'Atambatun éemeyie u doon fe aane fu: «Íñje kaboñiini eyiñana n'epotor. Boko kayoolu bakaake, ni káhihinoor bakaaku.”
- ⁵⁰Náami Atambatun yooñ kaniju ti bakate ku hahiye iñi eyiñana yeene keeyoolee ku huta h'etaam i éwuwanee hu.

⁵¹Abel ayoolee fu átiyar u, Sakari n'áyemi araan u, ayooleeyool t'enuuf ite Atambatun, t'etut ataabul u tindi kásuf ejuraay i ni t'Anabe du. Hee, íñje isok fee n'aruun: ti bakate ku hahiye t'Atambatun aja fu kaniju inji bokondu keeyoolee kii fe!

⁵²«Átaańi t'aruun émuse yite Eluwa i! Árisikasik ejaab i yey'éfengin karuñ kite búwesinato bu. Ariyooseit toko aruun kuumuun, abe n'ariteńeko yooñ kawasú kéemańje ku keeyooso.»

⁵³H'aamo hu Yesu anuuta diyu, Efarisiyeñ i, n'émuse yite Eluwa i ni kátumb fu kafutanoor te o. N'iji kákandijeno beehooje-hooj,

⁵⁴ti kakuujio kep, kaanuku man n'asok bike bi káyinio katinan te bo.

Luk 12

¹Hi Yesu áyemie hu ti kaliiken kite ésuk i, n'átumb fu áhoojin toko bib. Hahooja héeyemie hu toko, an ayinaatiin kafinu, kasooñen yooñ n'iji kakakoor. Yesu n'ajab aane eriboora yeene: ---Arinañ toko kikawuun t'élefir ite Efarisiyeñ i, ábuki diyu butuuko, abe inji bítifen.

²Bénuusee bu bireyi fe kajukiee, abe beesokutee bu yooñ kámeyiee.

³Náami b'ariyak bu kasoku fe t'ébaani i, bo kajamiee mijinińga ranğaw, abe b'ariyak bu yooñ kajiisan an t'anuuuf eefengkee, bo kayińanee ti sifińjan su.

⁴---Kújakuwe, eenuun i: atum'árikoleyi kińki kayool eni i, abe náami karaana toko.

⁵Íñje kasokuun aań a ariware fu kákoleyi: árikoleyi Atambatun eeemo u af'ásikuun ahaban, abajabaj yooñ sembe site káfiitenuun sambuun. Nu múniyo, íñje isok fee n'aruun: akina a ariware fu kákoleyi!

⁶«Eeman kereñ míndiri meemo hutok uñu mujoohenee sírirem súsuba? Abe bare Atambatun afiilut mayet afeeneñ te mo.

⁷Huumuun wan woonuun wufineefin. Náami atum'árikoleyi: t'Atambatun, arihanahan fuf bíndiri úkaan!

⁸---Íñje isok fee n'aruun: an éesiĩjooreina n'íñje tu buhoonũ ésuk i, Ańi ute Húńgowulan hu yooñ bísiĩjooreina ne o hágila emalaka yite Atambatun.

⁹Bare an eeteńekaam u tu buhoonũ ésuk i, Ańi ute Húńgowulan hu yooñ biteńekoo hágila emalaka yite Atambatun.

¹⁰«An eeyak kasoku béekojie t'Ańi ute Húńgowulan hu, o kabonketee. Bare an eeyak u kálafatin Búwejet Beenabe bu, at'abonketee.

¹¹«Ifi kaja n'aruun ti ñáalawum kaanuku keejoonanuun, man yooñ ni kajokuun kasaan eseef ite kikiinu ku, atum'arijahale naane arija i biramooro, man yooñ nañ n'ariware fu kasoku.

¹²Ábuki t'ewahatu yendu, Búwejet Beenabe bu káwufooruun naane ariware i káhamin.»

- 13 Ake n'aane Yesu toko ti hahooja hu: ---Ámuse u, ʒane at'am áhin íriiruboor ebaj i yi faaf uni awase i uni h'akete hu.
- 14 Yesu n'ásafino aano: ---Óom, aañ áhinam fu íyemi ajoonana oonuun, írubooruun ebaj yeenuun?
- 15 Ahaban, n'aane hahooja hu hireyi: ---Arinañ toko kikawuun, áriwasiyoor bimeró bite ebaj i, ábuki húngowulan, áyemi husaanum are buñ fíya, buroñ boone bunooto t'ebaj yeene.
- 16 Náami eesokiin beekolofanee bonde: ---Abajeebaj ake ániine husaanum. Kitaañaat koone kireyi fe kikeje fu.
- 17 N'ayinoor ti hikawo aane: «Doon d'ija du káhotukan iti dire ti ñíhindaá ñúuma. Buñ fíya b'ija fu?»
- 18 N'asooñ aane: «Iye i ija fu: íñje kawelej ño, íihin ñike ñómbokun, abe n'inañ te ño doon d'ija du káhotukan, nu buroon búuma baabu fe.
- 19 Ihaban, n'inq'eene: óom, ebaj íuwe yendu bija yooñ simit. Ayih, añaoofo, abe n'áhujo aafin atakanoor.»
- 20 Bare Atambatun n'aano: «Esoñ ye! Huhuk hite úmiye yooñ, awe kaketu. Náami buroon b'anañ bu fe bija t'awe, aañ n'ákini bo?»
- 21 Yesu n'áwutiyeen aane: ---Iyu yooñ i beemo fu n'an añ'akuukan ebaj bija te o humuumo, abe bare abajut doon fe t'Atambatun.
- 22 Yesu n'asooñ aane eriboora yeene: ---In'ite ho h'eenuun fu: atum'ariyinoor uñu buroñ bu ni sinuuun. Atum'ariyinoor uñu doon d'ariware du buñaoofo, nu wañ w'ariware wu bisiimo.
- 23 Ábuki buroñ bu biliikutee nu buñaoofo bu, eni i yooñ eliikutee nu wañ wu, bare me?
- 24 Arijuk biliimoola bu: búyoosenaariit, búhotukanaariit, bínañaariit yooñ ti ñíhindaá doon dite buhooforo. Bare Atambatun añ'ákuuman bo! Abe arihañahañ biliimoola tu dómbokun!
- 25 Aañ t'aruun ayino fu, naane añ'ayak kayinoor in'ite te bo fe, káwutiyeen ti diñgiñgilis kunak koone kite buroñ bu?
- 26 Makamu ariyinaat káhinu doon diñgilis naane donde, inji nañ n'af'ariyinoor in'ite hu baabu?
- 27 Arijondoman ti naane kibandaroofa ku uu kúlooñin: kúrokaariit, kikiikaariit yooñ wañ. Bare íñje isok fee n'aruun: humuum hite áyi u Salomoñ, n'ebaj yeene yómbokun i fe, ámusut bisiimo áwari areeñ hifeeneñ ti kibandaroofa ku.
- 28 Atambatun af'asiim ii úmiye mahos meeemo mu ti kitaañaat ku, abe kuwaatu mo kásufiee. Buñ b'atuf'asiimuun ahañ diyu ariike, aruun kumuumuun? Háayee, káyilen koonuun kítetia teereñ!

- 29 Náami ariraan biyinoor bu uṅu doon d'arija du buñoofu bu, man yooṅ búhujo bu.
- 30 Ábuki bakate ku t'etaam ye kéemeyiit ku Atambatun ifi kaṅes buroon bondu bireyi fe. Bare aruun aribajabaj Faaf éemeyie kaanuku arisawulasawulo bo.
- 31 Ho húkoyie n'arijab ariṅes Jáyi jite Atambatun, abe n'aṅ'awunuun buroon bondu fe áriiwutiyen.
- 32 ---Árimoomi naane kaahaaw keefamut, bare atum'árikoleyi, ábuki ho hutoofe Atambatun n'awunuun jáyi joone.
- 33 Arijoohen ebaj yeenuun fe, abe n'árisik sírirem su arisarah keebajut ku. Arirok bikalfe béebujaariit, arikuukan ebaj t'etiir, t'aamo du et'étowuto hikee-kee. Búkuw bu iti bíyini kareṅu yo, busobit bu iti bíyini kábuju yo.
- 34 Ábuki t'ebaj íiwe eemo du, toko yooṅ t'ehel íiwe eja fu káyemi.
- 35 ---Árisiimein kiṅaṅjo koonuun ariwasan, abe n'aririf sijaṅana soonuun.
- 36 Árihin naane eroka keemo ti kanahan ate enuuf i eeje bite biseño. Ni kariiko kaanuku af'abin áreenṅin abe n'akonṅonṅan kep, n'iṅi káfengino.
- 37 Atoof t'eroka yendu kane áreenṅin, n'áṅaabeiniin ti káheeline káw! Iisokuun bifeeneṅ bu: o biṅaṅjo, éehiniin keeriiko, abe n'asaaniin keeñoofu.
- 38 N'afin abin nu huhuk, man yooṅ ho káabaṅein, abe n'áṅaabeiniin ti káheeline káw, atoof yooṅ tu boko!
- 39 Árimeyi bonde: kane ate enuuf i ámeyí yéeni yiin ewahatu y'ákuw u aware fu bibin, at'awaso hikee éeyoosein t'enuuf yeene.
- 40 Aruun yooṅ arifare, ábuki Añi ute Húṅgowulan hu bibin t'ewahatu y'ariyinoorut i.
- 41 Piyeer n'aane Yesu: ---Anahaan u, báhamin b'akolofane bee, uni eriboora íiwe barebare k'asoke fu bo, man yooṅ ésuk i ereyi?
- 42 Anahaan u n'aane: ---Náami aañ aamo fu aroka eejoṅore u, abe n'áwesinato yooṅ? O aamo fu an u a ate enuuf i asaane u bujkar bite enuuf i, abe n'asoko yooṅ kaanuku aṅ'abin awun bakaaku eroka buhuṅ booniin keeñoofu kane ewahatu i ereṅ.
- 43 Atoof t'aroka ondu kane ate enuuf i ábatikein, n'áṅaabeino tu burok b'asaano bu!
- 44 Iisokuun bifeeneṅ bu: ate enuuf i kasaano yooṅ buroon b'áyekie bu fe aṅ'ajukaro bo.
- 45 Bare aroka ondu af'ayinoor n'aane: «Jaa, ate enuuf i ahaṅa fu bífiyeina», n'ajok eroka i fe háyine hu ni haare hu ámiñ, abe buroko hiriy taṅ n'éwusan,
- 46 ate enuuf i bíbatikeina hunak h'aroka ondu ayinoorut, n'ewahatu y'ámeyiit. Akina kajoṅoorano ásuf, naane kéejamaariit ku t'Atambatun ii káhinee.
- 47 «Aroka éemeyie doon d'ate enuuf i ámaṅje du, abe afareit, áhinut yooṅ doon d'ate enuuf i ámaṅje du, o kasubenee enio ejam.

⁴⁸Bare aroka émeyiiit doon d'ate enuuf i ámañje du, abe n'áhin buroon beejare n'ámiñee, o kasubenee diñgilis barebare. An eewunee dómbokun, o kákandijenee yooñ dómbokun; abe an eesaanee dómbokun kanañu, o kákandijenee yooñ ahañee.

⁴⁹---Ibinabin káfiiten sineemak t'etaam i, abe tu kúuma ku bare sujoka!

⁵⁰Iwareewar kaboste, abe ehelam ebebut tuf, ajendan káyemi kíhinee!

⁵¹Kame añ'ariene kaajamoor k'ibine fu ne ko t'etaam ye? Aaa fu! Káwaajinoor k'ibine fu ne ko.

⁵²Áfiitin ti hahiye, butoñ bite bakan kaamo hutok káwaajinoor; bákahaaji katoofoor, kéetaañioor ni bákasuba ku.

⁵³Faaf kátaañioor n'ahaawa oone, anaare n'ásuñgute oone, anaare yooñ n'anaare ite añio.

⁵⁴Yesu n'asooñ aane hahooja hu: ---Etiir i ef'ébaaniin inde káajuñeey, n'añ'arisonk beene: «Yo kanubu», abe bo yooñ ifi bibaj.

⁵⁵Eyam i n'efin ésiinjein eke eraab, n'añ'ariene: «To kásufu», abe bo yooñ ifi bibaj.

⁵⁶Ñatuuk ñondu! Añ'arijondoman tu bufor bu n'etaam i, n'añ'árinandin beeware bu kabaju. Náami inji nañ n'ariyinaat fu kánandin bite bu hahiye?

⁵⁷---Inji nañ n'áriyinooraariit fu ariijuk beejake b'ariware bu káhinu aruun kumuumuun?

⁵⁸An af'aane eeja n'awe keejoonanuun, atuumen kep aruun ti bija bu áhin ariijamoor béetib. Káhinaate ii, an u kañakii aja asaan ajoonana u, ajoonana u n'ásiki asaan esulaan i, abe esulaan i n'iji kajoki kakul.

⁵⁹Abe íñje isok fee n'awe: at'ánuutin hikee t'ekulu i, ajendan kajaamu bija t'érirem eraan i tej.

Luk 13

¹Kóñkeyin, n'abaj bakaake keebine ti Yesu, keesoko naane Pilat abine i aboñ bakan keeyool bakaake bakate Gálile, boko ti káhinu kaasarah.

²Yesu n'aaniin: ---Butum añ'ariene naane bakate ku Gálile bokondu kajuke i kúnuur kondu, aamo fu kahañahañ bakaniin bakaaku bakate ku Gálile káyemi ehofoora?

³Aaa! Bare íñje isok fee n'aruun: afut'ariwatanoooro wuhofoor woonuun, aruun yooñ kaketu arireyi fe.

⁴Abe sumoñu nu hutok ni bákahaaji ku k'enuuf yeeliite-liite i yite i Silowe eneye ku tu boko, añ'ariene boko kahañe bakaaku keekine ku Serusalem fe káyemi ehofoora?

⁵Aaa! Bare íñje isok fee n'aruun: afut'ariwatanoooro wuhofoor woonuun, aruun yooñ kaketu arireyi fe.

- ⁶Yesu n'asooñ asokiin beekolofanee bonde: ---Nífigiye númoomi t'etool ite ake ániine. N'aṅ'aja kaanuku éhinin ti miriyaay mu, bare ájukaariit toko doon fe.
- ⁷Náami eeene an u aa arok t'etool yeene: «Ájuk fee, abajee hahiyu simit síhaaji, iṅ'ibin diye kaanuku íhinin ti miriyaay mite nífigiye nondu, bare íjukaariit doon fe. Áfiit no! Neesiṅo diyu abe nibajut éñjeriṅ?»
- ⁸Bare aroka u n'aano: «Áfin ḡwas no iyu emit yende. Íñje kájusu hikaṅa hite te no, íhin toko báiyenaay.
- ⁹Mánoman n'uṅu nubuk bulay. Arko ho hunooto, n'aṅ'asok neefiitee.”
- ¹⁰Hike hunak t'erimaas ite Esuwif i, Yesu n'áyemi ti kaliiken ésuk i ti báalawum booniin.
- ¹¹Ake anaare éetime ámoomi toko. Erab ejokojok, ebaja te o simit sumoṅu nu hutok ni síhaaji. Étumbatumba éṅuuhoo, ayinaat bisiṅo ajoṅoor.
- ¹²Hi Yesu ajuko hu, n'aruwo abe n'aano: ---Waay, ayiha ti kátimu kúuwe.
- ¹³N'ásit sumoṅio te o, toko-toko yooṅ anaare u n'áaarino, abe n'áyemi ti kasokoroor Atambatun.
- ¹⁴Bare aseef ite báalawum bu n'ayiṅat ti Yesu naane áhine i anaare u éekoyi t'erimaas i. Náami eeene ésuk i: ---Úbajabaj kunak keemo hutok ni hifeeneṅ k'úyinie karoku te ko. Aribin te ko wúsomut woonuun weenuutanee, bare t'érimaasiit!
- ¹⁵Anahaan u n'ásafino aano: ---Ñatuuk ñondu! Eeman t'erimaas i, arireyi fe huruw aṅ'ájendin hikat hoone ho tu buhooforo, eeja éehujan ho, man yooṅ embam yeene?
- ¹⁶Anaare onde eeemo u ite tu noota nite Aburaham, abe Setani afaakofaak simit sumoṅu nu hutok ni síhaaji lám, awarutee kájendin t'erimaas i?
- ¹⁷Hi Yesu ásafine hii, enatoora yeene ni kátumb kafuño naane. Bare hahooja hu hireyi fe ni kakontaan naane uṅu buroon béewarie bii bamb'áhin.
- ¹⁸Yesu n'aaniin: ---Ne naṅ ni Jáyi jite Atambatun junokoore fu? Te naṅ fíya t'íyinie fu kaliiku jo?
- ¹⁹Júmoomi naane afeeneṅ ti sinawaay site emutard, a an ayite eenawo t'etool yeene. O kahaatu areeṅ nunukanuk, abe bilele bu n'iṅi bibin béewuul ti biland boone.
- ²⁰Yesu n'asooñ aane: ---Te naṅ fíya t'íyinie fu kaliiku Jáyi jite Atambatun?
- ²¹Júmoomi naane élefir, y'anaare ásike éegiilool n'éfariṅ ti hibeñuwar heehooje ayak abin áami ereyi fe ékundufuloolaa.
- ²²Yesu n'abin áyemi ti bija Serusalem, n'aṅ'asiṅo tu búruk bu ni mikinu mu aṅ'aliiken ésuk i mite m'Atambatun.
- ²³Ake n'ákandijeno aano: ---Anahaan u, náami bakan keefamut taṅ kaja fu kafaku? Yesu n'aaniin kareyi fe:

24---Ariņes man n'ariņaas ti karuņ keeyiite ku; ábuki íñje isok fee n'aruun: keehooje kaņesu buyooso abe iti káyini.

25«Ate enuuf i af'abin arito abe n'akul karuņ ku, aruun káyemi tíyaņ. Aruun kakoņkoņan, abe n'aņ'ariene: "Anahaan u, Anahaan u, áfeņgin uni!" Bare akina kásafinuun aanuun: "Ímeysiit t'árinuutina du!"

26Náami aruun kaanio: "Úñoofañoofo abe n'úhujo t'afeeneņ; aliikenaliiken yooņ ésuk i mite m'Atambatun ti sifiñjan site s'uni."

27O kabatikan aanuun: "Iņ'eenuun ímeysiit t'árinuutina du. Arikambam, aruun kaņk'árihin wuhoofoor!"

28Aruun kayiyu toko, abe n'aritakooro wuņaan iņi kayiņat taņ kane áriheelin ti sifaafuun Aburahamiin, n'Isak, ni Sakob, n'eyiņana yite Atambatun fe ti Jáyi joone, abe aruun n'arikulee tíyaņ!

29Ésuk i kánuutina tánotan fe t'etaam ye, abe n'iņi kariiko keeñoofu t'afeeneņ ti Jáyi jite Atambatun.

30Náami bakaake ti keemo ku hahiye eraan i káyemi étiyar i, abe bakaake ti keemo ku hahiye étiyar i káyemi eraan i."

31T'ewahatu yendu, bakaake t'Efarisiyeņ i ni kátofin bibin ti Yesu abe ni kaano: --- Awarawar kanuutu beebe aaja tike tiņ, ábuki Erod ondu ti kaņesu kaanuku eeyooli.

32Yesu n'aaniin: ---Arija ariene amulool ondu: «Íñj'endu ti kákutoor sirab, n'iritan yooņ bakan kéesomute úmiye nu kuwaatu, abe hunak híhaajiyan hu n'iņ'ihaban burok búuma."

33Bare iwarawar kayuunu úmiye, nu kuwaatu, nu kuwaataabare, ábuki ayiņana ite Atambatun awarutee kayoolu tike tiņ t'awayee ni Serusalem.

34«Yéeh, aruun bakate ku Serusalem, aruun kaņk'ariyool eyiņana yite Atambatun, abe kaņk'áboñin t'aruun, n'árimiñiin nu bujuju kaket! Kuhooja teereņ k'ímaņje ku kakuukanuun naane emaņjuk aa ákumbalool bufuw boone ni síbend soone, náami bare árimaņiit!

35Hahiyu aruun kawasiee ni hikin u hoonuun. Íñje isok fee n'aruun: ariroņut káheelin t'íñje bija hunak h'arija hu kaanu: "Atambatun ásoniyan an eebin u tu huruwu hite Atemit!"»

Luk 14

1Tu hunak hite erimaas ite Esuwif i, Yesu n'aja ti karuwo buñoofu, t'enuuf ite ake t'eseef ite Efarisiyeņ i. Kéeyemie ku toko fe, ñíkiniin ti Yesu kaanuku keejuk naane aja i.

2Ake ániine ámoomi toko hágila Yesu, abe asiijanasiijan.

- ³Yesu n'aane émuse yite Eluwa yite Moyis, n'Efarisiyeŋ i: ---Naŋ n'Eluwa yite y'úne esoke fu? Man úyinooni karitan t'erimaas i an éesomute, man yooŋ bayi?
- ⁴Bare ni kakoowan kem, kásafinuto. Yesu n'ajok an éesomute u, n'aritano éekoyi abe n'aano ayeet.
- ⁵Ahaban n'aaniin: ---Aañ t'aruun, kane arko añio aneye t'ésaabun, man yooŋ hikát hoone, at'amoken éenuutanno, man yooŋ hikát hu, hutoof t'erimaas i?
- ⁶Bare kayinaato kásafin ti b'asoke bii.
- ⁷Yesu n'ajuk naane keeruwee ku buñofo bu ii kaŋes biriiko ni sifaaf su. Náami éhaminiin akolofan aane:
- ⁸---An af'aruwi bite biseño, buñofo bu ifi bireeŋ, atum'aja ariiko ni sifaaf su. Maske abajeebaj toko ti bakan keeruwee ku an ómbokun eehaŋi,
- ⁹abe an eeruwuun u buñofo bu t'ésubauun n'aŋ'ajendan bibin eeni: «Arito diyu an onde eeriiko.» Náami awe biritu nu bufuño, aaja ariiko ni kiŋgilij ku.
- ¹⁰Aaa! Af'aruwee bite buñofo, aja ariiko ni biñi bu. Ate enuuf i af'áyoosein, n'aŋ'aani: «Óom, a bin ariiko diye ni sifaaf su.» N'aŋ'áami fu átumba ánikani ti bakaaku fe keeruwee ku buñofo bu.
- ¹¹Ábuki an fe eeyitooree, o kawananee, abe an eewananooree, o kayitiee.
- ¹²Yesu n'aane an eeruwo u buñofo bu: ---Af'añun bakan ejininga man yooŋ éhijiima, atum'aruw bákawiyi, man yooŋ bakatii, nu ñubuke ñúuwe, bija kusaanum k'arikinoore ku fe. Ábuki n'iŋi kabin kañuni yooŋ, kéegalini naane áhiniin i.
- ¹³Af'abaj t'awe hiriy, aruw keebajut ku, ni keeyinaat ku bija, ni kéetime ku, ni kéefuume ku.
- ¹⁴Iti káyinii kágalin, bare Atambatun kásoniyani, abe akina kágalini kane kéenjeŋino ku káritein t'eket i.
- ¹⁵Ake ti kéeyemie ku toko tu buñofo bu ajama kirim konu kite ku Yesu, n'aano: ---Atoof t'an eeja u buñofo ti Jáyi jite Atambatun!
- ¹⁶Yesu n'ásafino aano: ---Abajeebaj ake ániine eeñune, abe n'aruw keehooje bite hiriy hu.
- ¹⁷Buñofo bu bireeŋa, n'aboñ aroka oone aano aja aane bakan keeruwee ku: «Aribin, afaree fe.»
- ¹⁸Bare kareyi fe ni kakuuso ti bike. Átiyar u n'aane aroka u: «Ijoohenajoohe hitaŋaat, abe iwarawar bija kájukina ho. Areeŋ, n'aano abalam.»
- ¹⁹Ake n'aane aroka u: «Íjoohennojoohe kikat keemo sumoŋu kite buwañ, abe iija ijuk man kúnooni. Areeŋ, n'aano abalam.»
- ²⁰Ake n'aane aroka u: «Afiyeitee naane íyoosanna i anaar'am; ho híkinineŋe fu iyinaat bibin.»

²¹Aroka u n'abatuko bija t'an éeboñino u, abe n'asoko naane bakaaku kásafino i fe. Ate enuuf i n'átumb ayiñat naane abe n'aane aroka oone: «Aja ahil jab ti sifiñjan su, nu búhuhu bite ti hikin u, abe n'abinam ni keebajut ku, ni keeyinaat ku bija, ni kéefuume ku, ni kéetime ku.»

²²Diñgilis kep náami aroka u ábatikeino abe n'aane ate enuuf i: «Íhinahin naane asoke i, bare enuuf i ehoojoot.»

²³Náami ate enuuf i eeene aroka u: «Aja ti ñítim ñeejose ñu, añ'akototoor ñisiisu ñu, abe n'anonkoooran ésuk i keebin kéeyoosein t'íñje man enuuf íma n'ehooj.»

²⁴Íñje isok fee n'aruun: mayet afeeneñ ti keejabe ku karuwee ayak buñofo ti hiriy hu!»

²⁵Bakan keehooje-hooj ni kariboor ni Yesu. N'aweteko abe n'aaniin:

²⁶---An eebine t'íñje, ayinaat káyemi ariboora úuma t'ámanjiam ahañ naane ámanje i faafo, n'íñaayo, n'anaar'o, ni bakaño, ni bakat'o, ni bákaniino, ámanjiam yooñ ahañ naane ámanje i hikawo.

²⁷An eekandeit ekuruwa yeene abe n'áseinam ti hiñaawu, ayinaat káyemi ariboora úuma.

²⁸Ake t'aruun af'ámanji kasiñan enuuf, eeman añ'ajab ariiko eeñajoor, eejuk butumbuj b'aware fu kanuutan ti sírirem, enuuf i yeehooj?

²⁹Káhinaate ii, af'ajab kunut ku abe areeñanut, keeyak ku kajuku fe kásuwio,

³⁰abe n'íñi kaane: «Áyin ondu ajaba kunut ku, abe yooñ ayinaat kahoojan!»

³¹Man yooñ kikin u kúsuba keeware kayawoor; áyi ite hikin u honde kajab ariiko eejuk man akina káyini, n'esulaan yeene, katiiku ni bakate ku aau áyi keehañin ku tu kúsuba.

³²Af'ajuk kaanuku at'áyini, n'añ'aboñ bakan t'áwiyo, o káaroñin t'akambe, keejamoor ti hirim hifeeneñ, káasuumaay keebaj.

³³Yesu n'asooñ aane: ---Náami an t'aruun ayinaat káyemi ariboora úuma kane arko áwuñgut hiñaawu doon d'abaje du fe.

³⁴---Misis ajakajak. Bare ifi mija ayak abin áami míneenia, injkut mijam, buñ bu muwaree fu káhinu meesoñ meejam?

³⁵Iti mijak t'etaam i, iti mijak yooñ ti báiyenaay; mo káfiitenee. Arko aribajabaj wúkonñin, árinandin nañ n'isoke fu!

Luk 15

¹Hike hunak, kiñki kasa búhal bu, ni bakate kuruwu kéebujee ku ni kátofin kareyi fe bibin ti Yesu kaanuku keejamatano.

²Efarisiyeŋ i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis n'iji káŋuŋunoor kaane: ---Áyin ondu, n'ehoofora i kep n'af'ariboora, aŋ'añoofa yooŋ t'afeeneŋ nu boko!

³Náami Yesu eesokiin beekolofanee bonde:

⁴---Kane arko ake t'aruun abaje fee síkarniina seemo téemeer, abe efeeneŋ te so n'étowuto, buŋ b'ayak fu káhinu? Eeman akina kawasú saasu, bakan bakabaakiir nu sumoŋu nu hutok ni sibaakiir su ti kaajiŋ ku, eeja eeŋes yéetowutee i ayak abin áami ajuka yo?

⁵Abe af'ajuk yo, hikawo katoofu naane. O bikando yo

⁶eebatuko. Areeŋ t'enuuf te o, n'aŋ'aruw bákawiyo, n'ekinoora yeene eeeniin: «Kikawuun kutoof naane íñje, ábuki ijuka ékarniina íima yéetowutee i yéeni!»

⁷Íñje isok fee n'aruun: iyu yooŋ i katoofu kija fu kabaju t'etiir bufor bu kane ahoofora afeeneŋ awatanooro wuhoofoor woone. Ko kahaŋu keebaj ku iŋ'ite bakan kéejube kaamo bakan bakabaakiir nu sumoŋu nu hutok ni bakabaakiir keeyinoore ti kikawiin, ni kaane kasawuleit buwatanooro wooniin wu.

⁸---Man yooŋ kane arko anaare abaje fee wuwiit wute sírirem weemo sumoŋu, abe kifeeneŋ nu kútowuto t'enuuf te o, at'arif fíya ejaañana, éefeewin, abe n'abeben tíŋ eeŋes ayak abin áami ajuka ko?

⁹Abe af'ajuk ko, n'aŋ'aruwin bákawiyo, n'ekinoora yeene eeeniin: «Kikawuun kutoof naane íñje, ábuki ijuka sírirem súuma séetowutee su yéeni!»

¹⁰Íñje isok fee n'aruun: iyu yooŋ e emalaka yite Atambatun kikawiin ufu kutoof kane ahoofora afeeneŋ awatanooro wuhoofoor woone.

¹¹Yesu n'asooñ aane: ---Abajeebaj ake ániine, bakañoio bákasuba.

¹²Araan u n'aano: «Faafa, waasi, aŋaanam húrub húuma hite ebaj íiwe y'iriware i káruboor kane aŋin aŋket.» Náami faafiin éerubooriin ebaj yeene.

¹³Kunak keefamut kep, araan u n'ajoohen húrub hoone fe, abe n'aja ni sírirem su bija t'eke ésuk yeekambe. Areeŋ bo, náami aŋ'atakanoor ni sírirem soone ayak abin áami sihabanaa.

¹⁴H'aamo hu ábuja so fe, bujoñjol ni bihaŋ bibaj t'ésuk yendu, aŋkut abaj éehin ti haro.

¹⁵Náami ake ániine ite t'ésuk yendu n'ayito burok. Aŋ'aboño eejukaro bufuruka boone ti hitaŋaat.

¹⁶Hireeŋareeŋ toko, n'amaŋi buhooforo tu buñoofa bite bufuruka bu, bare an áwunaariito.

¹⁷Náami áhina hikaw. N'ayinoor aane: «Eroka yite faafam kareyi fe iŋi kañoofa wuheck, abe íñje, íñj'endu ti kaketu beebe nu bujoñjol!

¹⁸Iirito, iibatuko bija ti faafam, iireeŋ n'eeno: Faafa, ihoofora hoofoor t'Atambatun, abe itinatin yooŋ t'awe.

- ¹⁹Inooto an a ɔware kajoku naane añii, bare waasi, ajokam naane eroka íiwe.”
- ²⁰Náami eerito eeja, eebatuko ti faafo. «T'areeŋoorut yooŋ enuuf i, faafo n'aŋandano. N'átumb ayubiyeno naane. N'atey ayaajanooroo, areeŋ, n'abofo atoof, abe n'áfoono.
- ²¹Añi u n'aano: "Faafa, ihoofoorahoofoor t'Atambatun, abe itinatin yooŋ t'awe. Inooto an a ɔware kajoku naane añii.”
- ²²Bare faafo n'aane eroka yeene: "Arimoken áriisikin éfartuus yeehaŋe i káwari fe, abe n'arisolo yo. Arisolo yooŋ emeŋk ni sikaku.
- ²³Abe n'arijok húruukan heehaŋe hu káyonŋi fe, arimoot núufet.
- ²⁴Ábuki fu añi úuma ondu aketaket yéeni, bare hahiye áriteino t'eket i; átowutatowuto yéeni, bare hahiye isooña ijuko." Náami kásita yooŋ efeit yeetoofe-toof.
- ²⁵«Hi bondu bibaje hu, aneemak ite ániine u ti hitaaŋaat. H'abine hu álohenn enuuf i, n'ajam síyifu su nu kuhooñu ku.
- ²⁶N'aruw ake t'eroka i éekandijeno beebaje bu.
- ²⁷Aroka u n'ásafino aano: "Atii ábatikeino, abe faafi n'aane húruukan héeyonŋie hu hímiñee, ábuki ajuka año káasuumaayo jaŋ.”
- ²⁸Aneemak u n'ayiŋat naane, abe n'ateñeko buyooso t'enuuf i. Faafo n'ánuutin, abe n'aŋ'abuutoor ne o kep kaanuku man n'ayooso.
- ²⁹Bare ahaawa u n'aano: "Eene i, abajee simit, íñj'endu ti karokii, abe ímusut biteñeko hirim húuwe. Bare ámusutam kawunu mayet ajaameel kaanuku iñun bákawiyam.
- ³⁰Añi úuwe ondu ariyariy ebaj íiwe fe ti kítakanoor nu bufuruka bu; bare n'afin ábatikein, n'ámiño húruukan héeyonŋie hu!”
- ³¹Faafo n'aano: "Áñuumo, aw'ondu n'íñje ko kireyi, abe doon d'ibaje du fe dúuwe du.
- ³²Bare úwarawar káhinu efeit kikaw úne keetoof, ábuki atii aketaket yéeni, bare hahiye áriteino t'eket i; átowutatowuto yéeni, bare hahiye isooña ijuko!”»

Luk 16

- ¹Yesu n'aane eriboora yeene: ---Abajeebaj ake ániine husaanum. N'abaj ake aroka a ásike anaŋ t'ebaj yeene. Bakaake ni kabin kaano aroka oone aŋ'ábuजारoor ebaj yeene.
- ²Náami husaanum hu eeruwo abe n'aano: «B'ijame bee t'awe bite toko? Akiñjam doon d'ánuutane du áajooheenn buroon bu, nu doon déeyooseina du fe, ábuki ɔawasan burok bu t'íñje.”
- ³Aroka u n'ayinoor aane: «Áyin úuma kanuutanam tu burok bu. Buŋ fíya b'ija fu íñje? Ibajut sembe site buwañ, ifuñafuño yooŋ bija kayarawan.
- ⁴Yooh! Hahiya ímeyia naane ija i, kaanuku man bakaake ni káfenginam wuruŋ wooniin kane inuutane tu burok bu!”

- ⁵Náami eeboñ bite kéeyekie ku husaanum hu n'afeenej, n'afeenej. N'aane átiyar u: «Butumbuñ b'áyekie fu áyin úuma?»
- ⁶Ániine u n'aano: «Kúluubar keemo bakan bákasuba nu sumoñu kite éluuliin.» Aroka u n'aano: «Kaawiit kúuwe konde, ariiko aakiñj butuman nu hutok; amoken.»
- ⁷Ahaban, n'aane ake: «Awe, butumbuñ b'áyekio fu?» N'aano: «Kisaaku keemo éñjune kite maanu.» Aroka u n'aano: «Kaawiit kúuwe konde, aakiñj keemo síteemeer hutok ni síhaaji.»
- ⁸Husaanum hu n'asokoor aroka éejubut u ti kámuusu koone kondu. Ábuki keemo ku t'ébaani i kahañahañ keemo ku ti meejaañe mu kámuusu tu buroon bimbi káhinoor.
- ⁹Yesu n'áwutiyen aane: ---Íñje n'ifin eenuun: ebaj yeenuun yite i t'etaam ye, árisik yo áriihinooro bákawiy. Af'árihin ii, abe n'ebin ehabano, n'añ'arijokee áwariee ti bikin béehabanaariit bu.
- ¹⁰«An éejube tu buroon biñgij, ájubajub yooñ tu bómbokun. An éejubut tu buroon biñgij, ájubut yooñ tu bómbokun.
- ¹¹Arko árijubut ti naane aa árihin n'ebaj ite t'etaam ye, aañ aja fu kasaanuun ebaj ite nu múniyo?
- ¹²Abe arko árijubut ti naane aa árihin nu buroon bite ake, aañ aja fu kasaanuun beeware bu káyemi boonuun bu?
- ¹³«Abajut ásukateen éeyinie kájeñgin kunahaan bákasuba y'afeenej. O kahañu kámañi ake, o yooñ kahañu kájeñgin ake. Ariyinaat kajoku t'Atambatun, abe n'arijok yooñ ti sírirem.»
- ¹⁴H'Efarisiyeñ i kajame hu bondu, ni kásuw Yesu, ábuki inji kámañi naane sírirem.
- ¹⁵Yesu n'aaniin: ---Aruun añ'árihin kaanuku t'abin aane árijubajub, bare Atambatun ámoomiuun ahaban. Ábuki b'ésuk i kajoke bu naane bómbokun, Atambatun ahuufahuuf bo.
- ¹⁶«Beekiñjee bu t'Eluwa yite Moyis, nu tu wuwiit wute eyiñana yite Atambatun bisiñjee fu bija naane Sambatiis abine i. Huta hu kónkeyin, Hirim Heetoofe hu hite Jáyi jite Atambatun hondu ti kawaaree kep, abe huruw fe ondu ti káhinu wáhowah kaanuku man n'ayooso te jo.
- ¹⁷«Bare bútowuto bite etaam i nu bufor bu bihañe katoofu bútowuto bite núhuunu neehañe nu káteti fe ti beekiñjee bu ti kaawiit kite Eluwa i.
- ¹⁸«An af'ahoor anaar'o eesa ake, áhina kaahoofoor; abe an af'asa anaare eehooree, áhina kaahoofoor yooñ.
- ¹⁹---Abajeebaj ake ániine husaanum. Wañ wu waw'asiimo uñu wúwari naane, abe nu wuseer. Húnakonak fe añ'añofo atoofee.

- ²⁰N'abaj yooŋ ake ániine huruwu hoone Lasaar; abajut doon, abe enio fe busontaay. Aŋ'ahuruso ti karuŋ kite husaanum hu.
- ²¹Aŋ'ámaŋi buhooforo ti mifiit mu mimmi miney kane husaanum hu áyemi tu buñofo, bare ayinaat. Humuum hite búkuruk bu iŋi bibin beeleeliñ busontaay boone.
- ²²Ániine ondu eebajut u n'aket. Emalaka i ni kayit yaan yeene kaja kariikan kaagoroor n'Aburaham t'arijana i. Husaanum hu yooŋ n'aket, abe ni kahoko.
- ²³N'átumb álaam naane t'ésuk ite keekete ku. H'ayite hu ñíkino, n'aŋandan Aburaham, abe Lasaar t'ariikee kaagoroor ne o.
- ²⁴Náami eetaŋk eeene Aburaham: «Faafa, ílaama faa ti sineemak sonde! Waasi, ayubiyenam áboñin Lasaar man n'alejan huñuurio eebeetam káaleluf.»
- ²⁵Bare Aburaham n'ásafin aane: «Kamat, ábaŋino kaanuku awe buroŋ, awuneewun ebaj yeehahe, abe Lasaar n'afin asaanee wúseñji wu. Hahiyu ondu ti katoofu ku, awe aafin álaam.
- ²⁶Abe bóndiit yooŋ barebare; káyiyaŋ keemo ku t'etut úne kéesulie yéf, kaanuku kéemaŋie ku kánuutina nere keebin nu boonuun itim káyini, bija yooŋ kéemaŋie ku kánuutina nu boonuun keebin nere fe.»
- ²⁷Husaanum hu n'aane Aburaham: «Waasi faafa, kame áboñ Lasaar t'enuuf ite faafam.
- ²⁸Bakat'am bokondu toko kaamo hutok. Aja áyeegaliin kaanuku man itim kabin yooŋ diye ti sílaam se.»
- ²⁹Aburaham n'ásafin aane: «Bakatii bokondu nu wuwiit wute Moyis, nu wute eyiŋana yite Atambatun wute káwufooriin; kaja káhin naane wusoke i!»
- ³⁰Husaanum hu n'aane Aburaham: «Faafa, bondu bifamut. Bare ake af'arito ti keekete ku eeja eejukiin, n'iŋi kawatanooro kinij kooniin keejakut ku.»
- ³¹Bare Aburaham n'aano: «Arko kámaŋiit káhinu naane busokee i tu wuwiit wute Moyis, nu wute eyiŋana yite Atambatun, an at'áhaminiin hikee ni kajam, hutoof yooŋ an éeriteina t'eket i.»

Luk 17

- ¹Yesu n'aane eriboora yeene: ---Kabaju ko kireyi fe bike beeyak kákinineŋ ésuk i n'ehoofoor. Bare afin ayak buŋ kátaaŋi t'an eeja u kánuutanna bo!
- ²Ahaŋ kajaku te o n'akobee elaaliñj yómbokun tu nukun, abe n'áfiitenee ti han hu, bala áhin ake ti keebajoorut ku káyilen kómbokun eewas bítim bu.
- ³Náami arinaŋ toko kikawuun! «Atii af'atin t'awe, aŋoŋoor ne o aasoko. Abe af'awatanooro, áboŋketo.
- ⁴Af'atin t'awe kireeŋ hutok nu kúsuba tu hunak hu, abe n'aŋ'aboo bibin eeni: "Ábaalam", awarawar kaboŋketo.»

- ⁵Epotor i ni kaane Anahaan u: ---Áwutiyeen uni iriihaŋ kabaju káyilen.
- ⁶Anahaan u n'aaniin: ---Af'arke aribajabaj káyilen, hutoof yooŋ kíteti naane anawaay ite emutard, áriinooni kaanu nunukanuk nondu: «Ánuut diyu ni kíjiŋ kúuwe fe, aaja alooñ ti han hu», no yooŋ káhinu naane arisoke i.
- ⁷---Ariliik fee kane arko naane ake t'aruun abaje fee á sukateen eejoo buwañ, man yooŋ jíhaaw sunuk soone. Af'ábatikein, awe kaanio fíya: «Ámoken, aja aañoofo»?
- ⁸Eeman awe kaanio: «Añunam, abe n'anuutan wañ wundu aasol wike; wusooŋ, n'ahuuñ iiñofo abe n'awunam íhujo. Ihaban, n'aŋ'atik añafofo»?
- ⁹Áyakut kaanu á sukateen úuwe eyeehen, ábuki áhinahin burok b'asoko bu, bare me?
- ¹⁰Iyu yooŋ i beemo fu t'aruun: af'árihin buroon b'arisokee bu fe arihaban, ariene: «Uni fu bú sukateen barebare; burok bite b'uni b'írihine fu kep.»
- ¹¹Yesu n'abin áyemi ti bija Serusalem, n'aŋaas t'eraju yite Samari ni Gálile.
- ¹²Am aja fii buyooso hike hikiinu, bakan kaamo sumoŋu keebaje yafot ni kabin nu boone. Ni kásiinein akamb,
- ¹³abe n'iji kataŋk kaane: ---Yesu Anahaan u, waasi, ayubiyen uni!
- ¹⁴Yesu n'ajukiin abe n'aaniin: ---Arija t'esaraha i keejukuun. Bokondu ti bija bu, ni kahaŋ kákoyi.
- ¹⁵Hi kajuke hu kaanuku kákoyia, ake tu boko n'ábatikein, aŋ'akaro asokoroor Atambatun ti kataŋku kep.
- ¹⁶N'ájiŋgitan hágila Yesu ayak abin áami buhoonjo biyaa t'etaam, abe n'aano eyeehen. Ániine ondu ite Samari.
- ¹⁷Yesu n'aane: ---Eeman arireyi fe árikoyie fu? Bakaaku hutok ni bakabaakiir ku bokondu diin?
- ¹⁸Yéeh, iŋi naŋ n'aamo fu an onde eeemo u amoosora abine fu unoono eeene Atambatun eyeehen, abe bakaaku keeemo ku bakate Israyel káhinut fu bo?
- ¹⁹Ahaban, n'aane ániine u: ---Arito aaja; káyilen kúuwe kíkinineŋa n'ákoyi.
- ²⁰Efarisiyeŋ i ni kaane Yesu asokiin kaakaŋ n'Atambatun aja fu kasiinŋan Jáyi joone. N'aaniin: ---Bibin bite te jo bibajut bíkeetanuma.
- ²¹An at'aane: «Jondu diye!» man yooŋ: «Jondu baaba!» Ábuki fu Jáyi jite Atambatun jíreeninuun.
- ²²Abe n'aane eriboora i: ---Bibin birko, aruun kátumbu árimaŋi káheelin iŋki t'Añi ute Húŋgowulan hu, kane abin ti Jáyi joone, ámandumo yooŋ hunak hifeeneŋ, bare at'arijuko.
- ²³Boko kaanuuun: «Ondu baaba!» man yooŋ: «Ondu diye!» Bare atum'arija toko, atum'ariseiin ti hiñaawu.

²⁴Ábuki naane etiir i ee esib yeejaanjan bufor bu huta hu ti bíjabina du bija yooŋ ti biraane du, iyu yooŋ e ésuk i eyak fu kajuku Añi ute Húŋgowulan hu, hunak h'ábatikein hu te ho.

²⁵Bare awarawar kajabu ajuk sílaam sómbokun, abe bakate ku hahiye káfiiteno yooŋ.

²⁶Beebaje bu kóyin Nowe bija fu yooŋ kabaju bala Añi ute Húŋgowulan hu ábatikein.

²⁷Ésuk i inji kañoofu kep abe ni káhujo, háyine hu ti bisayi, haare hu ti biseño, bija yooŋ hunak hu Nowe ayoosee hu t'esahar i. Náami etiir yómbokun i yéenubin ayak abin áami erama etaam i, abe n'eyooliin kareyi fe.

²⁸Kóyin Lot, ésuk i inji kañoofu abe ni káhujo, inji kajooheeno buroon, inji kawañ, abe ni kasiinjan sunuuf.

²⁹Bare hunak hu Lot anuute hu Sodom, sineemak nu súnúutin t'etiir, seeyooliin kareyi fe, nu bujuju béetife.

³⁰Iyu yooŋ i bija fu káyemi hunak h'Añi ute Húŋgowulan hu aja hu bibin ti Jáyi joone.

³¹«Hunak hondu, an af'áyemi ti kaanaaj koone, atum'aane eeyooso t'enuuf i bite buroon boone beemo bu toko. An af'áyemi yooŋ ti hitaanaat, atum'ábatikein t'enuuf te o.

³²Áribaŋino beebaje bu anaare Lot!

³³An af'amaŋi kafakan síhiinio, o bútowuto. An n'afin aket, o karoŋu.

³⁴Ínje isok fee n'aruun: káajiim kondu, bákasuba káyemi ti kahurusee t'elal efeeneŋ, ake bijee ne o, aau n'awasee toko.

³⁵Haare bákasuba káyemi ti bítigis t'afeeneŋ, ake bijee ne o, aau n'awasee toko.”

³⁷Eriboora i ni kákandijeno kaano: ---Anahaan u, diin tu bondu bija fu kabaju? N'aaniin: ---Tu doon fe dikete, toko ti bílaajiin bu t'ufu bukuukanooro.

Luk 18

¹Yesu n'asok eriboora yeene beekolofanee bonde, éewufooriin kaanuku kawarawar kalawu ko kireyi fe, itim kawas.

²N'aaniin: ---Abajeebaj t'eke ésuk ake ajoonana, ákoleyiit Atambatun, butumo yooŋ bunooto t'an.

³N'abaj yooŋ t'ésuk yendu ake anaare, áyino aketaket; aŋ'aboo bija t'ajoonana u abe n'aŋ'aano: «Irilobalob n'ándijiman, waasi, ákotin uni.”

⁴Bare ajoonana u n'ateñeko. Abin ahaŋ bifiyo, n'ayinoor aane: «Múniyo, íkoleyiit Atambatun, butumam yooŋ bunooto t'an.

⁵Bare makamu anaare ondu ahaŋam kálaaman, ínje kákotiniin. Káhinaate ii, abaa bibin kafiinjanam.”

- ⁶Anahaan u n'asooñ aane: ---Arijam kep naane ajoonana ondu eejakut u asoke i!
- ⁷Náami buɲ b'Atambatun aja fu kákuri ariike ti bísiiŋooreina bu ni bakan k'ajifane ku, kiŋki kalawo kaajingán ni káajim fe?
- ⁸Íñje isok fee n'aruun: o káyokunaniin ahil jab. Bifeeneɲ bare: Añi ute Húngowulan hu af'abin ábatikein t'etaam ye, o fíya bíjaabeina bakan kéeyileno?
- ⁹Yesu n'asok yooɲ beekolofanee bonde bija ti kiŋki kaane t'Eluwa yite Moyis kájubajub, abe bare n'iji kaheeb bakaaku. N'aane:
- ¹⁰---Abajeebaj háyine bákasuba keeyoosee t'Enuuf ite Atambatun kaanuku keelaw. Ake tu boko Afarisiyeɲ, aau asaa búhal.
- ¹¹Afarisiyeɲ u n'asiinjo, abe n'alaw tu búwejeto aane: «Atambatun, íñj'endu ti kaanii eyeehen naane inokoorut i ni bakaaku kareyi fe, keemo ku búkuw, ñatuuk, iɲi kaɲot yooɲ ni bakan ki kaseñeit, Íñj'endu ti kaanii eyeehen naane inokoorut i n'asaa ondu ite búhal bu.
- ¹²Iɲ'iwoor kúsuba t'erimaas i, abe bajaam búuma, iɲ'íhin kúrub keemo sumoɲu abe n'isaani hike.”
- ¹³Bare asaa ite búhal bu n'ásiinjein unoono naane iya. Ayitut yooɲ ñíkino t'etiir, bare n'asejo sumoɲio, abe n'alaw aane: «Atambatun, waasi, ayubiyenam, ábuki íñje ahoofora.”
- ¹⁴Yesu n'áwutiyen aane: ---Íñje isok fee n'aruun: h'asaa ite búhal bu áwaneina hu eeyeet, wuhoofoor woone wuboŋketee fu, bare wute wíiit Afarisiyeɲ u. Ábuki an fe eeyitooree, o kawananee, abe an fe eewananooree, o kayítiee.
- ¹⁵Bakaake ni kabin ti Yesu ni biñi booniin, kaanuku man n'ásit tu boko sumoɲio. H'eriboora i kajuke hu bondu, ni kakamoor ti keebine ku nu boko.
- ¹⁶Bare Yesu n'aane kátófin ni biñi bu abe n'aane: ---Ariwas biñi bu keebin t'íñje! Atum'aribataniin, ábuki bakan naane boko kakino fu Jáyi jite Atambatun.
- ¹⁷Iisokuun bifeeneɲ bu: an afut'áhinooro naane añi, eejok Jáyi jite Atambatun, at'ayooso te jo hikee-kee.
- ¹⁸Ake aseef n'ákandijen Yesu aano: ---Ámuse u, awe eejake u, naɲ n'iware fu káhinu kaanuku iibaj buron béehabanaariit bu?
- ¹⁹Yesu n'aano: ---Iɲi naɲ n'aanam fu íñje ijake? Abajut fu an eejake, kane arko Atambatun unoono taɲ.
- ²⁰Ámoomi naane Atambatun asoke i t'Eluwa yite Moyis. Aanaan: «Atum'aɲot n'an ariseñeit; atum'ayool húngowulan; atum'ákuwat; atum'ajuus asaan ake; ájengin faafi n'íñaayi.”
- ²¹Ániine u n'aano: ---Huta hu íñje añi, ifesut hikee tu bondu fe.

- 22**Hi Yesu ajame hu bondu, n'aano: ---Arojee doon difeeneɗ d'aware káhinu: aja ajooohen buroon b'abaje bu fe, abe n'ásik sírirem su awun keebajut ku. Af'áhin ii, n'aɗ'abaj t'etiir ebaj. Ahaban, n'aɗ'abin áaseinam ti hiñaawu.
- 23**Bare h'ániine u ajame hu bondu, n'átumb fu átaañian naane, ábuki fu husaanum.
- 24**Yesu ajuka kaanuku ániine u átaañianataañian, n'aane: ---Buyooso bite ti Jáyi jite Atambatun bítaañataañi faa ti keebaje ku.
- 25**Éngelem áyinooni fiya buyooso t'efulu yite kaakiiku? Mayet fu! Bare buyooso bite an eebaje ti Jáyi jite Atambatun bihaɗe kátaañi.
- 26**Kéeyemie ku ti bajamatan bu ni kaano: ---Kame náami aañ áyinie fu kafaku?
- 27**Yesu n'aaniin: ---Bi kúɗgowulan ku kayinaat bu káhinu, Atambatun ánooni bo.
- 28**Náami Piyeer eeeno: ---Ajuk, uni íriwasinowasin doon d'iribaje du fe íriiseini ti hiñaawu.
- 29**Yesu n'aaniin: ---Iisokuun bifeeneɗ bu: an af'awas enuuf yeene, man yooɗ anaar'o, bakat'o, faafo, íñaayo, ni bakañio iɗ'ite Jáyi jite Atambatun,
- 30**o kabaju hahiye ahaɗ diyu, abe kóyinokoyin n'aɗ'awunee buroɗ béehabanaariit bu.
- 31**Yesu n'ákajino n'eriboora yeene sumoɗu ni bákasuba ku abe n'aaniin: ---Arijamatan, úne bokondu ti bija Serusalem. Úne kareeɗu, b'eyiɗana yite Atambatun kakiɗje bu fe t'Añi ute Húɗgowulan hu kabaju.
- 32**O kásikiee asaanee keenooto ku Esuwif. Boko kásuwio, ni kálafatino, abe ni kánund te o.
- 33**Boko kámiñio ni hikarawas, kahaban ni kayoolo. Bare hunak híhaajiyen hu, n'aɗ'aritanee t'eket i.
- 34**Bare eriboora i kajokut toko doon fe, báhamin bondu biniɗiinniɗ. Kámeyiit naɗ ni Yesu ámaɗje fu kasoku.
- 35**Yesu alohena Seriko, náami ake ániine éefuume t'ariikee ti kaakaɗa bítim bu, aɗ'alaw kaasarah.
- 36**Ániine ondu ajama hahooja hu ti bija bu, n'ákandijen beebaje bu.
- 37**Ni kaano Yesu ite u Nasaret áɗaasina ti bítim bondu.
- 38**Náami eetaɗk t'etiir eeene: ---Yesu, Añi Dafit, ayubiyenam!
- 39**Égila i ni kakamoor te o kaano akoowan, bare n'ahaɗ m'ataɗke: ---Añi Dafit, ayubiyenam!
- 40**Yesu n'asiɗo, abe n'aane kabino ne o. H'ániine u áreeɗino hu, Yesu n'ákandijeno aano:
- 41**---Naɗ n'ámaɗje fu íhin bija t'awe? N'aano: ---Anahaan u, áhinam iɗ'ijuk.

⁴²Yesu n'aano: ---Ajuk! Káyilen kúuwe kíkínineḡa n'ákoyi.

⁴³Toko-toko yooḡ, náami asiḡa ajuk. N'asa Yesu ti hiḡaawu, aḡ'akaro asokoroor Atambatun. Hahooja hu hujuka bondu, n'iḡi kasokoroor yooḡ Atambatun.

Luk 19

¹Yesu ayoosaa Seriko, n'ajumban kaanuku eeyuun.

²Náami abajeebaj bo ake ániine iḡi kaano Sase. Boko kaamo fu eseef ite kiḡki kasa búhal bu, abe husaanum.

³N'aḡes kaanuku man n'ajuk aañ aamo fu Yesu, bare ayinaat, ábuki átematemi, abe ésuk i ehoojahooj.

⁴Náami eetey hágila, abe n'asiro ti nike nunukanuk kaanuku eejuk Yesu, ábuki toko t'ayak fu kaḡaasu.

⁵Yesu areeḡa toko, n'ayit ñíkino abe n'aano: ---Sase, amoken áawanein, ábuki iwarawar kawatan t'awe úmiye.

⁶Sase n'amoken éewanein, abe n'ajok Yesu áwari t'enuuf te o.

⁷Ésuk i kajuka bondu, ni káḡuḡunoor kaane: ---Áyin onde aja awanan sum t'ahoofoora!

⁸Sase n'arito abe n'aane Anahaan u: ---Ámuse u, iñje kásiku ebaj íima íruboor t'etut, abe n'isaan eke efej keebajut ku. Abe an i ibuute yooḡ íisik te o sírirem, iñje kágalino areeḡ kibaakiir.

⁹Yesu n'aano: ---Atambatun afakana úmiye butoḡ bonde aḡarkeyi naane ániine onde ite yooḡ tu hubukandín hite Aburaham.

¹⁰Ábuki Añi ute Húḡgowulan hu abinabin kaḡesu bakan kéetowutee ku, abe n'afakaniin.

¹¹Yesu n'asooñ asok kéeyemie ku ti bajamatan boone beekolofanee bonde, ábuki naane aamo i alohena Serusalem, n'iḡi kaane man Atambatun kasiḡan memee Jáyi joone.

¹²Bonde b'asokiin bu: ---Abajeebaj ake ániine, an ómbokun ti hikin u hooniin. N'abin áyemi ti bija t'ésuk yeekambe kaanuku kéehino bo áyi, abe n'ábatikein.

¹³Bala aja, n'aruw bakan kaamo sumoḡu t'eroka yeene, eesaaniin huruw kaawiiit kite sírirem seefame abe n'aaniin: «Árisik sírirem sondu ariirok ayak abin áami íbatikeino.»

¹⁴Bare bakate t'ésuk yeeniin kahuufohuuf; ni kaboñ bakan keesao ti hiḡaawu kaanuku keereeḡ ni kasok bonde: «Írimaḡiit ániine ondu áyemi áyi ite uni.»

¹⁵«H'aamo hu káhino áyi kahaban, ániine u n'áyeetin. N'aruw eroka i k'asaane ku sírirem su, eejuk butumbuḡ bi kabaje fu.

- 16Átiyar u n'abin abe n'aane: "Maan, kaawiit kite sírirem su k'asaanam ku kubukoora weemo sumoŋu."
- 17Áyi u n'aano: "Iyu kep, awe aroka eejake. Makamu ájubajub tu buroon biŋgilis bonde, íñje káhinií áayemi aseef ite kikinú sumoŋu."
- 18«Ásooboriyan u n'abin abe n'aane: "Maan, kaawiit kite sírirem su k'asaanam ku kubukoora weemo hutok."
- 19Áyi u n'aano: "Awe, íñje káhinií áayemi aseef ite kikinú keemo hutok."
- 20«Ake n'abin abe n'aane: "Maan, kaawiit kite sírirem su k'asaanam ku konde; ínuusanuus ko t'eres.
- 21Íkoleyikoleyi ábuki atoofut. Áweiit anoŋke áasuwat ebaj íiwe, abe aŋ'áhotukan doon d'awañut."
- 22Áyi u n'aano: "Añek ondu, íñje yooŋ kajoonani ti kirim kondu k'anoŋke ku aasok. Afiyafiya ámeyí kaanuku itoofut, ínoŋkaariit íisuwat ebaj íima, abe iŋ'íhotukan doon d'iwañut.
- 23Náami inji naŋ n'ayoosanut fu sírirem súuma ti síyinie du kabukoor? Tiŋkan yéeni h'íbatikeina hee, n'iŋ'íhaŋ kabaju diyu."
- 24Ahaban, n'aane kéeyemie ku toko: "Ariram kaawiit kite sírirem su k'isaano ku, abe n'arisaan ko aau eebaje u wuwiit wu sumoŋu wu."
- 25Ni kaano: "Maan, aheeka fu eebaj weemo sumoŋu!"
- 26N'aaniin: "Íñje isok fee n'aruun: an eebaje, o káwutiyenee ahaŋ doon d'abaje du. Bare an étumbut u abaj, humuum diŋgiŋgilis d'abaje du karamiee.
- 27N'afin áami enatoora íima keeteñekee ku kaanuku íiyemi áyi ooniin, aribin nu boko diye, abe n'ariyooliin tu buhoŋjam.""
- 28Yesu asoka bondu ahaban, n'ágilan hahooja hu keeja Serusalem.
- 29H'areeŋe hu inde kikinú kite Befase ni Betani, kaagoroor ni hirij hite N'úolifiye ñu, n'aboñ bákasuba t'eriboora yeene hágila.
- 30N'aaniin: ---Arija ti hikinú hondu heemo hii hágilauun. Af'ariyooso te ho kep, aruun kajuku ambam t'akobee, abe an ámusut birabo te o. Árijendino, abe n'aribin ne o.
- 31Ake af'ákandijenuun aanuun: «Árijendin ambam ondu inji naŋ?», arieno: «Anahaan u asawulosawulo."
- 32Keeboñee ku ni kaja. Kareeŋ ni kaŋaabo bo naane ti Yesu asokiin du.
- 33Bokundu ti kájendin kite ambam u, bakate te o ni kaaniin: ---Árijendin ambam ondu inji naŋ?
- 34Ni kásafiniin kaaniin: ---Anahaan u asawulosawulo.

³⁵Abe ni kaja ne o bija ti Yesu. Ni kanuutan bífartuus booniin kanaŋ t'ambam u, abe ni káyokunan Yesu eerabo te o.

³⁶O ti bija bu, bakaake yooŋ n'iŋi katan bífartuus booniin ti bítim bu.

³⁷Boko kalohen fii Serusalem, káruuŋein bítim bite hirij hite Ñúolifiye ñu, hahooja hite eriboora i fe kikawiin nu kutoof. N'iŋi kasokoroor Atambatun katanŋk uŋu buroon bi kajuke bu beehaŋiin bu kikaw.

³⁸N'iŋi kaane: «Atambatun ásoniyan áyi u eebin ii tu huruwu hite Atemit! Káasuumaay kibaj t'etiir bufor bu, abe n'únikan Atambatun!»

³⁹Bakaake t'Efarisiyeŋ i kéeyemie ku toko ti hahooja hu ni kaane Yesu: ---Ámuse u, aŋamoor t'eriboora íiwe keekoowan.

⁴⁰Yesu n'ásafiniin aaniin: ---Íñje isok fee n'aruun: ifi kakoowan, humuum bujuju bu katanŋku!

⁴¹Hi Yesu ahaŋe hu kalohen hikin u, aŋ'ajuk ho, n'asaboor te ho

⁴²aŋ'aane: ---Kane arko fu yéeni awe ámeyie fu úmiye naŋ nýinii fu kawunu káasuumaay! Bare hahiye, ayinaat bo kajuku!

⁴³Ábuki kunak bibin, enatoora íiwe kaŋolooli fe, boko kasiisii, abe ni káyooseini.

⁴⁴Boko kábujaroori fe, awe ni bakañii keekine ku t'awe. Kiñaan kúuwe, iti kawasi sujuru súsuba seelaŋgatanoollee, ábuki h'Atambatun abine hu kafakan kúuwe, akeetanuto!

⁴⁵Yesu n'ayooso ti haanas hu t'Enuuf ite Atambatun, abe n'áyemi toko ti kákutoor éjulaata i.

⁴⁶N'aaniin: ---Busokeesok ti Míkiñjin mu kaanuku Atambatun aane: «Enuuf íima káyemi báalawum.» Bare aruun árihina yo báanuuseima bite búkuw!

⁴⁷Húnakonak fe, n'aŋ'aliiken ésuk i t'Enuuf ite Atambatun. Eseef ite esaraha i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis, ni bakan kómbokun ku ni kaŋes naane kaja i káhinu kaanuku man ni kayoolo.

⁴⁸Bare kámeyiit naane kaja i, ábuki ésuk i fe eŋ'ejamatano kep.

Luk 20

¹Hike hunak, Yesu n'áyemi t'Enuuf ite Atambatun ti kaliiken ésuk i Hirim Heetoofe hu. Eseef ite esaraha i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis, ni sifaaf su ni káreenjin

²abe ni kaano: ---Asok uni awe átumbe fu áyemi aañ ayak áhin naane áhine i? Aañ yooŋ aani fu abin áhin iyu?

³Yesu n'ásafiniin aaniin: ---Íñje yooŋ íikandijenuun bifeeneŋ. Arisokam:

⁴aañ aboñe fu Saaŋ kaboste ku? Man Atambatun, man yooŋ kúŋgowulan ku?

- ⁵Ni káyemi toko ti báhamin boko kumuumiin inji kaanoor: ---Uf'úeno: «Atambatun aboñe fu Saañ», n'añ'aane úne: «Kame inji nañ n'áriyilenuto fu?»
- ⁶N'úfin úeno: «Kúñgowulan ku», ésuk i ereyi fe kásiku bujuju keeyool úne, ábuki bukuuriinkuur kaanuku Saañ ayiñana ite Atambatun.
- ⁷Náami keeene Yesu: ---Uni írimeyie an eeboño u kaboste ku?
- ⁸Yesu n'aaniin: ---Íñje yooñ it'isokuun aañ aanam fu ibin íhin buroon bondu.
- ⁹Hunuut toko, Yesu n'asok hahooja hu beekolofanee bonde: ---Abajeebaj. Ake ániine abine áhin etool ite kireseñ. N'añes eroka anañ toko kaanuku inji kabin káruboor ne o, abe n'aja kátuki kite bifiyo.
- ¹⁰Kireseñ ku kilaaña, n'aboñ ake tu búskateen boone t'eroka i kaanuku keesaano húrub hoone. Bare eroka i ni kajok ásukateen u kámiñ, abe ni kayeetano ti kasaanuto doon fe.
- ¹¹N'asooñ aboñ ake ásukateen. Eroka i ni kámiño yooñ, kálafatino, abe ni kayeetano ti kasaanuto doon fe.
- ¹²N'añk'aboñ ake áhaajiyán. Ondu ni kanufano, abe ni káfiiteno tíyañ etool i.
- ¹³Náami ate etool i n'ayinoor aane: «Buñ fíya b'ija fu? Íñje kaboñu aña úuma i ímañje u. Mánoman boko kájeñgino.»
- ¹⁴Bare h'eroka i kajuko hu, ni kaanoor: «Ondu aja fu bibin biñeño n'etool i. Úyoolo, abe etool i n'eñ'éyemi yite i úne.»
- ¹⁵Náami keeñakoo tíyañ etool i, abe ni kayoolo. Yesu n'ákandijeniin aaniin: ---Buñ fíya b'ate etool i aja fu nu boko?
- ¹⁶Akina bibin, n'añ'ayool eroka yendu fe, abe n'añes bakaake anañ toko. H'ésuk i kajame hu bondu, ni kaane: ---Yala bondu itim bibaj!
- ¹⁷Bare Yesu n'áheeliniin abe n'aaniin: ---Ariyinoor fee tu bonde beesokee bu ti Míkiñjin mu. Meenaan: «Elaaliñj i y'enuta i káfiitene i yéeni, yo esooñe fu éyemi meeyane mite enuuf i.»
- ¹⁸An fe eeyak kaneyu t'elaaliñj yendu, o búbujarooro; n'efin eney t'an, yo kakusio.
- ¹⁹Émuse yite Eluwa yite Moyis, n'eseef ite esaraha i ni kañes kaanuku keejok Yesu t'ewahatu yendu, ábuki kámoomi kaanuku h'áhamine hii akolofan, boko k'asoke fu. Bare kákolakoleyi hahooja hu.
- ²⁰Náami inji kajukaro kep. Ni kañes bakan keeboñiin kaanuku inji kabin karejiin. Bokondu ni káhin naane bakan keebaje káyilen kómbokun, abe n'iji kañes kabuutu Yesu. Kámañamañi kabaju húkuuseima keejoko kaja kasaan águwernoor u.
- ²¹Ni kákandijeno bonde kaano: ---Ámuse u, írimumi kaanuku bamb'asok ni bamb'aliiken ésuk i bite nu múniyo. Ákoleyiit yooñ an fe, ésuk i karare t'awe, ábuki

áanaariit man an onde an ómbokun man yooŋ, abe aŋ'aliiken ésuk i múniyo mu ti bítim bite Atambatun.

²²Asok uni fee, man uf'újaam áyi ómbokun eeemo u Rom búhal, n'uŋ'útin t'Eluwa yite Moyis, man yooŋ bayi?

²³Bare Yesu n'ámeysi kaanuku ti kabuutio ti kaamo fii. N'aaniin:

²⁴---Arisaanam fee érirem iijuk. Buhooŋu bonde t'érirem i bite bu aañ, nu huruwu hu? Ni kaano: ---Áyi ómbokun eeemo u Rom.

²⁵Náami Yesu eeniin: ---Yooh! Kame arijaam áyi ómbokun eeemo u Rom buroon b'akino bu, Atambatun yooŋ buroon boone.

²⁶Kayinaato kajoku ti báhamin bamb'asok hágila ésuk i. Ni kajahale dómbokun ti hirim h'ásafiniin hu, kasooñen ni kakoowan kem.

²⁷Bakaake t'Esaduseyeŋ i ni kabin kajuk Yesu. (Boko kaamo fu kiŋki kaane keekete ku karoŋut biritu.)

²⁸Ni kaano: ---Ámuse u, Moyis akiñjakiñj t'Eluwa i aane úne: «Ániine eese af'aket t'abajut aña, at'o awarawar kasayi anaare u keebaj biñi, t'áami hahiyu bakate ku at'o eekete u.»

²⁹Náami bare abajeebaj bakati kaamo hutok ni bákasuba. Aneemak u n'asa, abe n'aket ti kabajut aña.

³⁰Ásooboriyan u n'áhaajiyen u ni kasa yooŋ anaare u.

³¹Kareyi fe hutok ni bákasuba ku mo mifeeneŋ mu; ni kaket ti kabajut biñi.

³²Kaketa kahaban, anaare u yooŋ n'aket.

³³Hunak hite bíriteina bu t'eket i, anaare u káyemi ite u aañ tu boko, makamu kareyi fe hutok ni bákasuba ku kasaosa?

³⁴Yesu n'aaniin: ---Háyine hu ni haare hu bakate ku hahiye iñi kaseño.

³⁵Bare keejake ku k'Atambatun aja ku kaane kawarawar bíriteina t'eket i, keekin ti Jáyi jeebin ju, iti kaseño.

³⁶It'iŋki káyini kaketu, ábuki buroŋ booniin káyemi naane bite emalaka i. Boko biñi bite Atambatun, ábuki káriteino t'eket i.

³⁷Moyis áwufoorawufoor akuur but kaanuku keekete ku bíriteina. Ti kaawiit k'akiñje ku, tu busokee du iŋ'ite aŋoyi éeyelie u abe ásufelit, ajokajok Atemit naane «Atambatun ite Aburaham, n'Isak, ni Sakob.»

³⁸Atambatun, akina Atambatun ite keeroŋe ku, bija ni keenee ku boko kakete fe, ábuki te o, kúŋgowulan ku kareyi fe karoŋaroŋ.

³⁹Bakaake t'émuse yite Eluwa yite Moyis ni kaano: ---Ámuse u, iyu kep naane áhamine i.

⁴⁰Kasokasok iyu ábuki kakañenut iñki kákandijeno bike.

⁴¹Yesu n'aaniin: ---Buñ b'ésuk i kayino fu kasoku kaane Afakana u añi Dafit?

⁴²Ábuki fu Dafit humuumo asokasok ti kaawiit kite Élookiin i aane: «Atemit aanaan Anahaan úuma: "Ariiko inde baatosam

⁴³ayak abin áami ikalaa enatoora íiwe tuus, awe áayemi áyi u."“

⁴⁴Dafit humuumo aḡ'aano «Anahaan u». Náami buñ b' Afakana u ayino fu kasooñu áyemi añio?

⁴⁵Hahooja hondu ti bajamatan boone, Yesu n'aane eriboora yeene:

⁴⁶---Arinaḡ toko kikawuun t'émuse yite Eluwa yite Moyis. Inḡ kámaḡi kañaahoor nu wañ wéewarie, abe ni kámaḡi ésuk i eḡ'erito yeesaafiin ti sifiñjan su. Boko ifi kariiko hágila ti ñáalawum ñu, abe hiriy ni hibaj, boko ifi kajab kariiko keewun ésuk i.

⁴⁷Inḡ kamer haare hu ki bákayiniin kakete ku, keeyit buroon booniin fe. Abe káyemi ti kalawu, n'inḡ kafiyo naane, t'abin aane boko kajake. Atambatun kaniju tu boko ahaḡ diyu.

Luk 21

¹Yesu n'ajondoman, n'ajuk kusaanum ti kajoloḡan sírirem t'ekees i, toko t'Enuuf ite Atambatun.

²N'ajuk yooḡ ake anaare, abajut doon fe, áyino aketaket, ti kajoloḡan toko mírirem músuba meejarut doon dómbokun.

³Náami eeene: ---Iisokuun bifeeneḡ bu: anaare ondu eebajut ii, abe yooḡ áyino aketaket, doon d'ajoloḡane du diyu dihaḡahaḡ dite du bakaaku fe.

⁴Ábuki doon di kajoloḡane du, tu boko dóoniit. Bare akina, ni kabajaate koone, asaanasaan doon d'áyekie du fe, d'abaje du yéeni dite búkumanooro.

⁵Bakaake ni káyemi toko ti báhamin inḡ'ite Enuuf ite Atambatun, inḡ kaane sujuju si kayite su keenut yo súwarie aa, nu buroon beesarahee bu toko fe. Yesu n'aaniin:

⁶---Bibin birko, an at'aḡk'ajuk diyu ejuju yeelaḡatanee t'eke; kiñaan ku kireyi fe káfiitenee.

⁷Ni kákandijen Yesu kaano: ---Ámuse u, ḡsok uni fee kaakaḡ nu bondu bija fu kabaju, ni te naḡ t'ésuk i eja fu kakeetan kaanuku búlohenno?

⁸Yesu n'aaniin: ---Arinaḡ toko kikawuun, an atum'abuutuun. Ábuki bakan keehooje bibin nu huruwu húuma inḡ kaane boko kaamo fu Afakana u, man yooḡ ewahatu i ereeḡa. Bare atum'ariseiin ti hiñaawu.

⁹Af'arijam kitiik, man yooḡ sulob, atum'árikoleyi, ábuki buwarawar kajabu bibaj, bare kamoosen kíteiit etaam i.

¹⁰Abe n'asooñ aane: ---Ésuk birito yeetiik n'ésuk, hikin u birito heetiik ni hikin u.

- 11** Etaam i buyoŋoŋanooro tu búruk beehooje, bujoŋjol kabaju, nu wúsomut yooŋ. Buroon béetumbe búkolinani naane káŋaasina tu bufor bu.
- 12** Bare bala bondu bibaj, bakan kajokuun, ni káhihinooruun, ni kaja n'aruun ti ñáalawum ñu keejoonanuun toko, abe ni kakuluun. Boko kásikuuun kasaan bákayi ku n'eseef i uŋu húuma hu.
- 13** N'aŋ'aribaj toko bítim ariiseedeiin bifeeneŋ bu t'íñje.
- 14** Atum'arisoŋk bijahale ti b'arija bu kasoku ariiramoooro.
- 15** Ábuki íñje ija fu kasaanuun kirim ku. Íñje yooŋ kawunuun búwesinato, abe mayet afeeneŋ t'enatoora yeenuun at'áyini kajokuun ti báhamin, man yooŋ n'ajeenjan bo.
- 16** Kuum kite sifaafuun, ni síñaayuun, ni bakatuun, n'ebuke yeenuun, ni bákawiyuun kaja fu kásikuuun kasaan eseef i, abe bakaake t'aruun kayooliee.
- 17** Éruk i fe kahuufuun uŋu húuma hu.
- 18** Bare kaawan kifeeneŋ kite ti kikawuun utu kútowuto.
- 19** Af'arajok alit tip, n'aŋ'aribaj buroŋ béehabanaariit bu.
- 20** ---Af'aribin arijuk esulaan ni kaŋolool hikin hite Serusalem, árimeyi kaanuku búbujo bite te ho bireeŋa.
- 21** Náami keeyak ku káyemi Súde kawarawar kateyi bija ti kirij ku; keeyak ku káyemi Serusalem kawarawar kamoken keenuut bo; keeyak ku káyemi ti kitaanŋaat ku kawarut bija ti hikin hu.
- 22** Ábuki kunak konu káyemi kite hunukan, kaanuku man beesokee bu ti Míkiñjin mu fe ni bibaj.
- 23** Afín ayak buŋ kátaañi kunak konu ti haare hu keenotoo ku fuufiin, ni keemo ku ti kájuwan! Ábuki sílaam sómbokun kabaju t'ésuk yendu, abe Atambatun káwufoor bakate ku bo kaanuku ayiŋatayiŋat tu boko.
- 24** Bakaake kayooliee nu wúbura, bakaaku ni kajokee kejee nu boko tu búruk beekambe-kamb, abe kéemeyiit ku Atambatun kakakaroor Serusalem, ayak abin áami kunak ki kawunee ku kihabanaa.
- 25** ---Bike kajukiee ti taanak tu, ni ti hiim hu, nu tu búloofiiloof bu. T'etaam ye, han hu karitan, kúsuw ku yooŋ kátumbu uŋu kuwen, éruk i ereyi fe ayak eŋ'ékoleyi naane.
- 26** Bakan keehooje buwato ekoloowe taŋ ti kayinoor kite beeja bu kabaju t'etaam ye, ábuki sembe site t'etiir buyoŋoŋanooro.
- 27** Abe éruk i n'iŋi kajuk Añi ute Húŋgowulan hu ti bibin tu bufor bu ni sembe, o káanikin naane.
- 28** Kane buroon bondu bijab kabaju, árisaarino abe n'ariŋalo, ábuki memee Atambatun n'aŋ'afakanuun.

- ²⁹Abe Yesu n'áhaminiin akolofan aane: ---Arijondoman ti nífigiye, man yooŋ ti ñaañu ñunukanuk.
- ³⁰Af'arijuk búsuus bite te ño bíyeyin, aŋ'árimeyi kaanuku haajam hu húlohenno.
- ³¹Náami af'arijuk yooŋ kane buroon bondu bibaj, árimeyi kaanuku Jáyi jite Atambatun júlohenno.
- ³²Iisokuun bifeeneŋ bu: bakate ku hahiye iti kaket kareyi tu bondu fe bibajoorut.
- ³³Etaam i nu bufor bu kamoosen, bare báhamin búuma iti biket hikee-kee.
- ³⁴---Arinaŋ toko kikawuun! Atum'ariniŋan siheluun ni biyinoor bite kiriy, n'éwusan, man yooŋ biyinoor bite buroŋ bu. Áriwasiit, hunak hu n'iŋi hijendanuun káfufu
- ³⁵naane embaalu ti bisaan; ábuki ho káneyina t'ésuk i fe.
- ³⁶Áriniyo, abe n'arilaw ko kireyi fe man Atambatun n'awunuun sembe site kafaku tu buroon bondu beeja bu kabaju, ni site bisiŋo hágila Añi ute Húŋgowulan hu.
- ³⁷Kaajiŋan, Yesu aŋ'aliiken ésuk i t'Enuuf ite Atambatun; bare kaanendan, n'aŋ'aja aŋot ti hirij hite Ñúolifiye ñu.
- ³⁸Nu bújom bib, ésuk i fe eŋ'esonk erito, yeeja t'Enuuf ite Atambatun bajamatan boone.

Luk 22

- ¹Efeet ite Kumburu Kéehinaariitee ku Élefir, yiyi kaane efeet ite Kánuutina ku Esipt n'elohen.
- ²Eseef ite esaraha i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis ni kaŋes naane kaja i kéeyini kayoolu Yesu t'an ámeyit, ábuki kákolakoleyi ésuk i.
- ³Náami Setani ayoosaa tu Suda ii kaane Iskariyot, ake t'eriboora i sumoŋu ni bákasuba ku.
- ⁴Suda n'aja ajuk eseef ite esaraha i, n'eseef ite esulaan i kiŋki kajukar Enuuf ite Atambatun, keejamoor ti naane aja i kásiku Yesu asaaniin.
- ⁵Nu hútumb fu hutoofiin naane; ni kaano boko kawunio sírirem.
- ⁶Suda n'aaniin yooh. Náami eeŋes naane aja i káhinu ésik Yesu asaaniin t'ésuk i kámeyit.
- ⁷Hunak hite efeet ite Kumburu Kéehinaariitee ku Élefir ni hireeŋ; iŋi kamoot te ho bimetek bu bija t'efeet ite Kánuutina ku Esipt.
- ⁸Yesu n'aboñ Piyeeriin ni Saaŋ aaniin: ---Arija arifare buñofo bite b'úne bite efeet ite Kánuutina ku Esipt.
- ⁹Ni kaano: ---Diin t'ámaŋje fu irifare bo?

- 10**N'aaniin: ---Arija ti hikin u. Af'arireeḡ, aruun káfimboor n'ake ániine eesejee éndiis ite móhujo. Arisao ti hiñaawu bija t'enuuf i t'aja du buyooso,
- 11**abe n'ariene ate te yo ámuse u aane esaal i yendu diin, ti kaja du káhinu efeed i, akina n'eriboora yeene?
- 12**Abe n'aḡ'áwufooruun esaal yómbokun tu sunuuf sitiira su, káafareinee fe. Toko t'arija fu bifare buñofo bite b'úne.
- 13**Ni kaja. Kareeḡ, ni kaḡaabo buroon bu fe naane ti Yesu asokiin du. Náami keefare toko buñofo booniin bite efeed i.
- 14**Ewahatu yite buñofo bu ereeḡa, Yesu n'epotor i ni kariiko buñofo.
- 15**N'aaniin: ---Áritumbut fu árimayi naane ímaḡie i naane úñofo ee t'afeeneḡ efeed ite Kánuutina ku Esipt, bala sílaam súma síreenḡin!
- 16**Ábuki íḡje isok fee n'aruun: iroḡut hikee-kee kasooḡu iñofo t'efeed ite Kánuutina ku Esipt, ajendan yooḡ káyemi doon déekinineḡe du n'ebaj díhinee ti Jáyi jite Atambatun.
- 17**Náami Yesu éesik ekot ite ébiñ, n'aane Atambatun eyeehen abe n'aane: ---Árisik, arisawoor áriihujo arireyi fe.
- 18**Ábuki íḡje isok fee n'aruun: áfiitin ti hahiye, iroḡut kasooḡu ihujo ébiñ, ajendan yooḡ káyemi Atambatun asiḡjana Jáyi joone.
- 19**Ahaban, n'ayit humburu abe n'aane Atambatun eyeehen. N'afiitar ho, abe n'asaan eriboora yeene ti kaaniin: ---Diye eniam, yéesikee i esarahee Atambatun uḡu hoonuun hu. Aḡ'árihin iye kaanuku áriibaḡinaam.
- 20**Kañoofaa kahaban, n'asaaniin yooḡ ekot ite ébiñ i ti kaaniin: ---Diye ekot yéewufoore i kaajamoor kíyeni ku keeja ku kabaju t'etut Atambatun ni bakan koone, halan húuma heeja hu búyuuso uḡu hoonuun hu héekinineḡ.
- 21**Bare fu arijuḡ: an eeja u kajoohen kúuma ondu t'efind ye!
- 22**Múniyo, Añi ute Húḡgowulan hu kaketu naane t'Atambatun asoke du. Bare afin ayak buḡ kátaaḡi t'an ondu eeja u kajoohen koone!
- 23**Náami eriboora i n'ḡi kákandijenoor toko kaanoor aañ fíya tu boko aja fu káhinu bondu?
- 24**Eriboora i ni káyemi ti síjeeḡoor seeyane kaanuku kéemeyi aañ tu boko i kaware fu kajoku naane átiyar ooniin.
- 25**Yesu n'aaniin: ---Bákayi ku tu búruk bite kéemeyiit ku Atambatun ḡi káhihinoor ésuk i, abe eseef i ḡi kámaḡi ésuk i keeeniin «Ejukara Keejake».
- 26**Bare bondu buwarut kabaju t'etutuun. An eeḡe u t'aruun, awarawar káyemi naane aaraan u, abe aseef u, awarawar káyemi naane ásukateen.

- 27 Aañ ahañe fu tu bokonde: an u i kahuje u eeñofo, man yooñ aroka oone? Eeman an u i kahuje u? Bare ññe t'aruun, ímoomi naane aroka u!
- 28 Árifiiitenutam ññe ti sílaam su.
- 29 Naane Faafam asaanam i híyiaate hu, iyu yooñ i isaan fu ho n'aruun.
- 30 Úne buñofofo abe n'úhujo t'afeeneñ ti Jáyi júuma, abe aruun biriiko ti biriikeey bite bákayi, áriiyemi eseef ite sunuuf site Israyel sumoñu nu súsuba su.
- 31 Yesu n'aane: ---Simon, héyi? Anañ toko hikawi: Atambatun awuna Setani bítim kaanuku eebin eeyoñoñanuun naane étiif aa ámiñee, t'áwaajinoor bajal bu n'eyotokaay i.
- 32 Bare ilawalaw bija t'awe kaanuku atum'araan káyilen ku t'íñje. Abe af'abin ábatikein t'íñje, ayañganan bakatii kikaw keehañ kayanu ti káyilen ku.
- 33 Piyeer n'aano: ---Anahaan u, arko yooñ keekulam n'awe, man yooñ ni kayoolam n'awe, ifaraa.
- 34 Yesu n'aano: ---Piyeer, iisoki bonde: úmiye, bala káajuloon ku kusok, awe kaanu ámeyitam kireeñ kíhaaji.
- 35 Abe Yesu n'aane eriboora yeene: ---H'ibine h'iboñuun, abe arijeit ni bikalfe, ni kisaakos, ni sikaku, abajeebaj dike doon deejahaluun? Ni kaano: ---Mayet.
- 36 Abe n'aaniin: ---Hahiyu bare, an eebaje ekalfe aja ne yo; an yooñ eebaje hisaakos aja ne ho; abe an eebajut kábura, awarawar kajoochen éfartuus yeene éejoohenn kike.
- 37 Ábuki ññe isok fee n'aruun: bonde beesokee bu t'íñje ti Míkiñjin mu buwarawar kabaju. Meenaan: «Kajokojok ánukenoora.» Múniyo, beekiñjee bu t'íñje kabaju.
- 38 Eriboora i ni kaano: ---Anahaan u, ajuk, wúbura wonde wúsuba. N'aaniin: ---Afamee.
- 39 Yesu n'ánuutin ti hikin u, abe n'aja ti hirij hite N'úolifiye ñu naane aa afiy áhin. Eriboora yeene ni kasao ti hiñaawu.
- 40 Areeña toko n'aaniin: ---Arilaw kaanuku man atum'ariney ti kaahoofoor.
- 41 Abe n'atof akambiin diñgilis, areeñ simeetar butuman nu sumoñu, n'asaaho éejingitan abe n'alaw
- 42 aane: ---Faafa, t'ámanje, áhin ekot yendu yite sílaam su yeekambam. Káanukiiit áhin beetoofam bu, bare áhin beetoofi bu.
- 43 Náami amalaka ite t'etiir áñaasino kaanuku eehaño kayaanagan.
- 44 Ehel ite Yesu n'ehabano fe. N'ahañ káñiñkaan ti kalawu ku. Ésuwa yeene, kajuku n'añ'aane halan heemo ti káteyina húyuuso t'etaam.
- 45 Ahabana kalawu ku, n'arito éebatikein bibin t'eriboora i t'éhaajiiin, n'áñaabeiniin ti kañote, kátaañian tañ.

- ⁴⁶N'aaniin: ---Kame ariiŋot iŋi naŋ? Aririto abe n'arilaw, kaanuku man atum'ariney ti kaahoofoor.
- ⁴⁷Ti Yesu átibanoorut yooŋ báhamin bu, náami hahooja híŋaasino. Suda, ake t'eriboora i sumoŋu ni bákasuba ku abine fu nu boko. N'átofin bibin ti Yesu kaanuku éefoono.
- ⁴⁸Bare Yesu n'aano: ---Suda, ni káfoonu n'ajoohe ne fu Añi ute Húŋgowulan hu?
- ⁴⁹H'aamo hu keeriboore ku ni Yesu kajuka beeware bu kabaju, ni kaano: ---Anahaan u, írirusin wúbura wute w'uni?
- ⁵⁰Ake tu boko n'ahaŋ áruusin kábura koone, abe n'asib ásukateen ite asaraha ómbokun u, eejilo káakondin kaatos ku.
- ⁵¹Bare Yesu n'aano: ---Ariwas ii, afamee. N'agor káakondin kite ániine u, nu kutulujo.
- ⁵²Ahaban, n'asok eseef ite esaraha i, n'eseef ite esulaan i kiŋki kajukar Enuuf ite Atambatun, ni sifaaf su keebine ku kajoku koone kirim konde aaniin: ---Íñje ítumbe íyemi ánukenoora h'aribine hee búuma nu wúbura, nu bugol yooŋ?
- ⁵³Húnakonak fe úne uf'úyemi t'Enuuf ite Atambatun, abe arijokutam. Bare ewahatu yende yeenuun i kaanuku ariinij naane árimaŋie i, aruun ni sembe site ébaani i.
- ⁵⁴Esulaan i ni kajok Yesu, abe ni kaja ne o t'enuuf ite asaraha ómbokun u. Piyeer n'ásiŋein akambee aŋ'aseiin ti híñaawu.
- ⁵⁵Sineemak sítifaneetifan t'etut haanas hu, abe bakaake ni káyemi toko ti kariikee. Piyeer n'aja ariiko nu boko.
- ⁵⁶Ake ásungute awenoora n'ajuko t'ariikee toko kaagoroor ni sineemak su. N'ajondoman te o afiyo abe n'aane: ---Ániine ondu yooŋ, boko káyemie fu!
- ⁵⁷Bare Piyeer n'ajeenoor aane: ---Abuke, áyine ímeyiiito fu.
- ⁵⁸Diŋgilis kep, ake n'ajuko abe n'aane: ---Awe yooŋ ite t'eriboora yeene! Bare Piyeer n'aane ániine ondu: ---Aaa, inooto nu boko.
- ⁵⁹Areŋ ewahatu, ake n'ataŋk toko aŋ'aane: ---Mánoman ániine ondu ite t'eriboora yeene, ábuki akina yooŋ ite Gálile!
- ⁶⁰Bare Piyeer n'aano: ---Ímeyiiit b'abin bii ne bo. Ondu ti báhamin bondu, náami káajuloon kihaja kusok.
- ⁶¹Anahaan u n'aweteko abe n'áheelino. Náami Piyeer ábaŋinaa b'Anahaan u abine bu asoko aano: «Úmiye, bala káajuloon ku kusok, awe kaanu ámeyiiitam kireeŋ kíhaaji.»
- ⁶²N'anuu, abe n'ayiy átaañi aa.
- ⁶³Háyine hu kéeyemie ku ti kajukar kite Yesu n'iŋi kásuwo. Ni kakobo ñíkin, abe n'iŋi kámiño ti kaanio: ---Ájooli fee aañ ámiñi fu!
- ⁶⁵Abe n'iŋi kálafatino kep.

⁶⁶Tifiita, sifaaf site Esuwif i, n'eseef ite esaraha i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis ni kakuukanoro. Ni kaboñ keebiniin ni Yesu ti sifaaf site ejoonana i.

⁶⁷Ni kákandijeno kaano: ---Awe aamo fu Afakana u? Asok uni fee. Yesu n'ásafiniin aaniin: ---Ifik'eenuun hee fu ínje, at'áriyilenam;

⁶⁸n'íkandijenuun yooŋ bike, at'árisafinam.

⁶⁹Bare memee, Añi ute Húŋgowulan hu biriiko inde baatos bite Atambatun Ate Sembe su.

⁷⁰Ni kátumb fu kaano kareyi fe: ---Náami awe aamo fu Añi ite Atambatun? N'aaniin: ---Arisoka bo aruun kumuumuun.

⁷¹Náami keeenoor: ---Uŋkut fu úsawulo eseede! Újama kuumum úne kirim k'asoke ku!

Luk 23

¹Kéeyemie ku toko ni karito kareyi fe keeja ni Yesu ti Pilat.

²Kareeŋ, ni kasok toko báhamin beehooje te o iŋi kaane: ---Iriñojanañojan ániine ondu ti katiŋgu bakan uni Esuwif i kaanuku keebin keerito t'eseef i: aŋ'aaniin itim'iŋki kajaam áyi ómbokun eeemo u Rom búhal, abe n'aŋ'aane akina humuumo aamo fu Afakana u, áyi ite uni.

³Pilat n'ákandijeno aano: ---Awe aamo fu Áyi ite Esuwif i? Yesu n'aano: ---Asoka bo.

⁴Náami Pilat eeene eseef ite esaraha i ni hahooja hu: ---Ijukut fu b'ániine onde áhine bu beejakut, beeyak kákinineŋ n'ajoonanee.

⁵Bare ni kahaŋ mi katanke iŋi kaane: ---Bamb'aliiken ésuk i fe bite katiŋgiin keebin keerito t'eseef i. Gálile b'ájabina fu, n'aja yooŋ Súde ereyi fe, abe n'abin beebe.

⁶Hi Pilat ajame hu bondu, n'ákandijen man ániine ondu ite Gálile.

⁷Ajama kaanuku Yesu ite tu búruk bu t'Erod aamo du áyi u, n'aaniin kaja ne o t'Erod, ábuki ámoomi bo Serusalem tu kunak kondu.

⁸Erod ajamajam huruwu hite Yesu, abe afiyee naane ámaŋie i kajukio. N'ámaŋi káheelin te o ti káhinu bike beehaŋe ésuk i kikaw. Náami eekontaan dómbokun h'ajuko hu.

⁹N'ákandijeno toko buroon beehooje, bare Yesu átumbut ásafino.

¹⁰Eseef ite esaraha i, n'émuse yite Eluwa yite Moyis kámoomi toko, abe n'iŋi kajuus kasaano.

¹¹Erod n'esulaan yeene ni kásuwo, abe n'iŋi káhino ahooj eriŋ. Kahaban, ni kasolo kájufa kéeyuuse kéewarie, abe Erod n'aane kabatikano Pilat.

¹²Hunak hondu hoho, Erodiin ni Pilat ni kábuki, abe hítiyar hu kajamoorut.

- 13**Pilat n'aboñ bite eseef ite esaraha i, n'ejoonana i, ni bakan keehooje
- 14**abe n'aaniin: ---Aribinambin n'ániine ondu, ariene akina aamo ti katingu ésuk i kaanuku keerito t'eseef i. Abe íkandijenokandijen tu buhoonuuun ti b'arisejano bee, bare ijukut t'atine du te bo.
- 15**Erod yooŋ ajukut t'atine du, ábuki ábatikanno úne. Náami ániine ondu áhinut doon fe deeware kákinineŋ n'ayoolee.
- 16**Bare íñje kasoku éemiñee ni hikarawas, abe n'iŋ'iwasano.
- 18**Ni katanŋ y'afeeneŋ kaano: ---Ayoool an ondu, abe n'awasan uni Barabas!
- 19**(Barabas akuleekul aŋarkeyi naane kabinabina kárahan t'eseef ite hikinu hu, abe ni kayool an.)
- 20**Náami Pilat, Yesu a ámaŋje fu kawasan; n'aŋk'ákandijen hahooja hu.
- 21**Bare n'iŋi katanŋ kaano: ---Atibo t'ekuruwa eeket! Atibo t'ekuruwa eeket!
- 22**Pilat n'asooñ aaniin híhaajiyan: ---Kame naŋ n'áhine fu neejakut? Ijukut b'áhine bu beeware kákinineŋ n'ayoolee. Íñje kasoku éemiñee ni hikarawas, abe n'iŋ'iwasano.
- 23**Bare ni kahaŋ mi katanŋke, kaane Yesu atibee t'ekuruwa. Wuji wooniin nu wuhaŋ sembe.
- 24**Náami Pilat eeene hee, o káhinu naane kasoke i.
- 25**N'awasan ániine i kasoke u, eekulee u aŋarkeyi naane kárahannorahann t'eseef i, abe yooŋ ni kayool an, eefin eeene Yesu áhinee naane ti kámaŋi kite Esuwif i.
- 26**Esulaan i bakate ku Rom bokondu ti bija bu ni Yesu, ni káfimboor n'ake ániine ite Siren, huruwu hoone Simoŋ, kane ánuutin ti hitaŋaŋaat. Ni kajoko, abe ni kasejano ekuruwa yite Yesu, aŋ'asao ti híñaawu.
- 27**Bakan keehooje-hooj ni kanaban Yesu. Abajeebaj yooŋ haare úkaan ti biyiy kep, abe n'iŋi kasejo sumoŋiini uŋu hoone hu.
- 28**Yesu n'aweteko inde haare hu abe n'aaniin: ---Híriiman hu bakate ku Serusalem, atum'ariyiy uŋu húuma hu, bare ariyiy uŋu hoonuun hu, ni bakañuuun!
- 29**Ábuki bibin birko, ésuk i kaanu: «Atoof ti kéemeyiit ku kaharat, ni kéemusut ku kabaju biñi, ni kéemusut ku kájuwan!»
- 30**Náami ésuk i kaanu kirij keeliite ku: «Áriwubein t'uni!» abe ni kaane kiŋgijij ku: «Arihok uni!»
- 31**Ábuki kane arko inji kanij iyu ti dirir deelebejane, ni deesaye fiya n'aŋ'anokoor buŋ?
- 32**Esulaan i kajaja yooŋ n'énukenoora bákasuba, kaanuku keebin keeyooliin ni Yesu.
- 33**Hi kareeŋe hu tindi kaane «Esendeen i», ni katib Yesu t'ekuruwa i. Ni katib yooŋ toko énukenoora i tu sukuruwa sooniin, ake inde baatoso, aau inde baamayo.

- ³⁴Yesu n'alaw aane: ---Faafa, aḅoḅketiin, ábuki kámeysiit doon di kaamo du ti káhinu. Kaanuku kéeruboor wañ woone w'asiimee wu, ni kaya bukuuj keeyit keejuk huruw doon d'aware du kabaju.
- ³⁵Hahooja hu ni hisiiḅo toko bajuk bu. Eseeḅ ite Esuwif i n'iḅi kásuwo abe ni kaane: --
-Afakanafakan bakaaku; afakanooro tíme yooḅ, kane arko akina aamo fu Afakana u a Atambatun ajifane u!
- ³⁶Esulaan i yooḅ n'iḅi kásuwo. Ni katof n'ébiñ yeekeese kaanuku yéeni man n'áhujo,
- ³⁷abe ni kaano: ---Afakanooro tíme, kane arko múniyo awe aamo fu Áyi ite Esuwif i!
- ³⁸T'etiir bite hikawo, ni kakiñj bo: «An onde aamo fu Áyi ite Esuwif i.»
- ³⁹Ake t'énukenoora i keetibee ku toko n'aḅ'álafatino aano: ---Áweiiit kereḅ aamo fu Afakana u? Afakanooro tíme, abe n'afakan uni!
- ⁴⁰Bare aau n'áarahan te o aano: ---Kame ákoleysiit Atambatun? Bi káhine bu wane, bo yooḅ bi káhine fu an ondu.
- ⁴¹Wane, bijarajar, ábuki wane bokondu ti kágalin doon du waaroke du. Bare akina áhinut doon fe.
- ⁴²Abe n'aane: ---Yesu, abe n'ábaḅinaam kane aja aḅin ti Jáyi júuwe.
- ⁴³Yesu n'ásafino aano: ---Íñje isok fee n'awe: humuum hite úmiye, awe káyemi n'íñje t'arijana i.
- ⁴⁴Taanak tu tireeḅa ti hikaw, káakumba ni kibaj. Ébaani n'éyemi t'etaam i ereyi fe ayak abin áami yooḅ tifesa. Hírido heemo hu níbahindaa t'Enuuf ite Atambatun ni hijeho t'etut héehin kúsuba.
- ⁴⁶Yesu n'ataḅk t'etiir aane: ---Faafa, iinaḅ yaan íima tu sumoḅii. Asoka kirim kondu ahaban, n'aket.
- ⁴⁷H'aseef ite esulaan i ajuke hu bondu beebaje bii, n'asokoroor Atambatun abe n'aane: ---Nu múniyo fu ániine onde an eejake!
- ⁴⁸Hi keebine ku fe bajuk bu kajuke hu bondu beebaje bu, ni kabatuko, iḅi kakaro kasejo sumoḅiiin.
- ⁴⁹Bákawiy kite Yesu kareyi fe, ni haare hu kiḅki kariboor ne o huta hu akina Gálile ni kásiinein akambee keejuk naane bije i fe.
- ⁵⁰N'abaj ake ániine huruwu hoone Siseef, ite ti hikin hite Esuwif i hihi kaane Arimate. Ániine ondu ajakajak, abe ite bifeeneḅ. Ámoomi ti kanahan n'eyakar yómbokun Atambatun eesiinjan Jáyi joone. Boko kaamo fu sifaaf site ejoonana i, bare ariboort ni bakano ti hirim hi kajoke hu te ho, ni ti naane káhine i.
- ⁵²N'aja ti Pilat, abe n'alawo ehunḅ ite Yesu kaanuku eeja eehok yo.

⁵³H'aamo hu kajamoorá, Siseef n'aja áwanann ehunuŋ i t'ekuruwa i, n'ahut yo ti kaahuuy, abe n'ahok yo t'élum yeewakee t'elaaliñŋ yómbokun; élum yendu, an ámusut kahokiee te yo.

⁵⁴Bondu fe t'ajuma i, abe erimaas yeeniin yeeyooso memee.

⁵⁵Haare hu keeriboore ku ni Yesu huta hu akina Gálile ni kasa Siseef ti hiñaawu. Ni kajuk élum i, ni naane ehunuŋ ite Yesu ehurusanee i toko.

⁵⁶Kahaban, ni kabatuko ti hikinuu hu, abe ni kafare éluluu ni mátiso bija t'ehunuŋ i. T'erimaas ite Esuwif i, ni kayih naane t'Eluwa yite Moyis esoke du.

Luk 24

¹Hunak héeseina hu t'erimaas ite Esuwif i, haare hu ni kasonŋk karito keeja t'élum i ni mátiso mi kafaree.

²Ni kaŋaabo ejuju yómbokun i yéefibe i karuŋ kite élum i káatinginee.

³Ni kayooso, bare kajukut ehunuŋ ite Anahaan u Yesu.

⁴Kajokut tuf. Náami háyine bákasuba kahaŋa káŋaasin, wañ wooniin aŋ'asilan naane.

⁵Haare hu ni kátumb kákoleyi naane, kasooñen ni káruuŋo. Háyine hu ni kaaniin: --- Inŋi naŋ n'ariemo fu ti hiŋes ti keekete ku an eeroŋe u?

⁶Anooto diye, aritaa t'eket i. Áribaŋino b'asokuun bu akina Gálile:

⁷«Añi ute Húŋgowulan hu awareewar kásiku asaanee kéemeyiit ku Atambatun, n'atibee t'ekuruwa, abe n'áritein t'eket i hunak híhaajiyán hu.»

⁸Náami kábaŋinaa kirim kite Yesu.

⁹Hi kánuutina hu t'élum i, ni kayeet, abe ni kasok bondu fe epotor i sumoŋu n'afeeneŋ u, ni bakaaku eriboora kareyi fe.

¹⁰Haare hu keekame ku bondu kaamo fu bokonde: Mari ite u Magdala, ni Saan, ni Mari íñaay ite Saak. Bakaaku haare kéeyemie ku nu boko ni kasok epotor i mo mifeeneŋ mu.

¹¹Bare epotor i n'inŋi kaane man bíteit toko; káyilenut haare hu.

¹²Náami bare Piyeer eerito, abe n'atey bija t'élum i. N'áruŋgunan éeheelin, bare wuhuuy wu taŋ w'ajuke fu. Ahaban, n'abatuko káajahalein naane tu bondu beebaje bu.

¹³Hunak hondu hoho, bákasuba t'eriboora i ni káyemi ti bija ti hike hikinuu inŋi heenee Emawus. Hikamboorakamboor ni Serusalem areeŋ síkilomeetar sumoŋu n'efeeneŋ.

¹⁴Boko ti báhamin kep tu bondu beebaje bu fe.

¹⁵Bokundu ti báhamin bu, Yesu humuumo n'añaasiken eejokiin keeriboor.

¹⁶Inŋi kajuko, bare n'abaj béekinineŋe kayinaato kakeetan.

- 17** Yesu n'ákandijeniin aaniin: ---Ti biin t'ariemo fii? Náami kasiĩḡaa, káataañianin naane.
- 18** Ake tu boko huruwio Kilewopas n'ásafino aano: ---Butum ti kéeyemie ku Serusalem fe, unooni taḡ ámeysiit fu beebaje bu bo tu kunak ke?
- 19** Yesu n'aaniin: ---Kame biin bu? Ni kaano: ---Beebaje bu tíme Yesu ite u Nasaret. Akina yéeni ayiḡana ite Atambatun. Atambatun n'élokow i fe kámoomi kaanuku aḡ'áhin buroon bómbokun, abe aḡ'áhamin ayan faḡ.
- 20** Eseef ite esaraha i, n'ejoonana i ni kajoko kasaan bakate ku Rom kaanuku keeyoolo. Ni katibo t'ekuruwa eeket.
- 21** Uni iriyakarayakar yéeni kaanuku akina aamo fu an eeja u kafakan Israyel. Bare fu úmiye n'aamo fu hunak híhaajiyán hu huta hu bondu iḡi bibin bibaj.
- 22** Múniyo bakaake haare ti kiḡk'iririboor kajahalajahal uni. Kasonḡkasonḡka karito keeja t'élum i,
- 23** bare kajukut ehunḡ yeene. Ni kábatikein káreenḡin, ni kaane uni emalaka káḡaasiḡoḡaasin tu boko, abe ni kasokiin kaanuku ondu buroḡ.
- 24** Bakaake ti bakan uni ni kaja t'élum i, ni kaḡaabo naane ti haare hu kasokiin du; bare akina kajukuto.
- 25** Náami Yesu eeeniin: ---Arisoḡotaa teereḡ! Árikurakuri fu naane ti káyilen kite b'eyiḡana yite Atambatun kasoke bu fe!
- 26** Kame Afakana u awarut kajuku sílaam sondu, abe n'ayooso t'etiir t'ánikaneé du?
- 27** Ahaban, n'akamiin beesokee bu te o fe ti Mikiḡḡin mu, éejabin tu wuwiit wi Moyis akiḡḡe wu, abe n'aja tu wute eyiḡana yite Atambatun fe.
- 28** Hi kalohene hu hikin u hu ti káyemie du ti bija bu, Yesu n'áhin kite kayuunu.
- 29** Bare kawasuto eeja. Ni kaano: ---Tinendana, abe memee n'uḡu tujon; ariiko núḡḡot diye. Náami eeyooso kaanuku keeriiko toko.
- 30** Kariikaa kaanuku keeḡofo, n'ayit humburu hu abe n'aane Atambatun eyeehen; n'afiitar ho, abe n'asaaniin.
- 31** Náami ḡikiniin ḡifeḡinaa, abe ni kakeetano, bare n'átowuteiin.
- 32** Ni kaanoor: ---Kikaw wane kutoofatoof fu ti bítim bu, akina ti kakamu kite wane naane Mikiḡḡin mu musoke i, aḡukut?
- 33** Ni karito juj, abe ni kabatuko Serusalem. Ni kaḡaabo bo eriboora i sumoḡu n'afeeneḡ u, ni bakaniin ti kakuukanooree
- 34** ti kaanu: ---Nu múniyo fu, Anahaan u áriteino t'eket i! Áḡaasiḡoḡaasin ti Simoḡ!
- 35** Náami háyine hu bákasuba ku keesokiin beebajiin bu ti bítim bu, nu buḡ bi kakeetane fu Yesu ariike, o ti kafiitar kite humburu hu.

- ³⁶Eriboora i ti báhamin bondu, Yesu humuumo n'áñaasin t'etutiin abe n'aaniin: ---Káasuumaay kibaj t'aruun!
- ³⁷Ni kátumb kákoleyi naane, ábuki inji kaane man atand.
- ³⁸Bare Yesu n'aaniin: ---Inji naŋ n'arijahale fu? Inji naŋ n'arijeenane fu?
- ³⁹Áriheelin tu sumoŋiam nu wuwotam: ínje fu! Arigoram ariijuk, makamu atand abajut kihaay nu kujoj; ínje bare ibajabaj naane arijuk ii.
- ⁴⁰O ti kasoku ku bondu, n'áwufooriin sumoŋio nu wuwoto.
- ⁴¹Kátumbatumba kakontaan kasooñen n'inqi kajeen; Yesu ayak aaniin: ---Man n'aribaj diye doon dite buñofo?
- ⁴²Ni kasaano afiit ite asaan eefeeree.
- ⁴³N'ásiko, abe n'ateŋo tu buhoonjiin.
- ⁴⁴Abe n'aaniin: ---Bonde b'ibine fu isokuun h'iyemie hu n'aruun: beekiñjee bu t'ínje fe ti kaawiit kite Eluwa yite Moyis, nu tu wute eyiŋana yite Atambatun, ni t'Élookiin i buwarawar kabaju.
- ⁴⁵Náami éfenginiin ñúwejet kaanuku man ni kánandin Míkiñjin mu
- ⁴⁶abe n'aaniin: ---Beekiñjee bu bonde: Afakana u awarawar kaketu, abe n'áritein t'eket i hunak híhaajjiyan hu.
- ⁴⁷Abe eriboora yeene kawarawar kawaare tánotan fe t'etaam ye tu huruwu hoone, kéejabin Serusalem. Kawarawar kasoku ésuk i keewatanooro kinij kooniin keejakut ku man wuhoofoor wooniin nu wuboŋketee.
- ⁴⁸Ariwarawar kasoku tánotan fe b'arijoke bu.
- ⁴⁹Abe ínje káboñinaun doon di Faafam asoke du aane o kawunuuun do. Bare atum'arinuut ti hikin u he, ajendan káyemi sembe site t'etiir súwaneino t'aruun.
- ⁵⁰Yesu n'aja nu boko keenuut hikin u hu ayak abin áami kareeŋa inde Betani, abe n'ayit sumoŋio t'etiir éesoniyaniin.
- ⁵¹Ondu ti kásoniyan kooniin, n'awasoor nu boko; n'ayitee t'etiir bufor bu.
- ⁵²Boko bare, ni kásukaayo, abe ni kabatuko bija Serusalem, kikawiin káatoofin naane.
- ⁵³Ko kireyi fe bokondu t'Enuuf ite Atambatun, inji kasokoroor Atambatun kep.

Saaŋ

Saaŋ 1

- ¹Hítiyar hu, h'Atambatun áwuwane hu dóonodoo fe, Hirim hu káafiyein híyemi. Hirim hu húmoomi n'Atambatun, abe ho heemo fu Atambatun.
- ²Ti kátiyar ku húmoomi n'Atambatun.
- ³Te ho t'Atambatun aŋaase fu éewuwan doon areyi fe. Doon dúwuwanutee tu husokut.
- ⁴Buroŋ bu búmoomi te ho, abe buroŋ bu iŋi bíhin ésuk i kéeyemi ti meejaaŋe mu.
- ⁵Meejaaŋe mu iŋi mijaanaŋan ébaani i, abe ébaani i eheekut mo.
- ⁶N'abaj ake ániine a Atambatun áboŋina. Huruwu hoone Saaŋ.
- ⁷Abinabin kaanuku éeyemi aseede ite meejaaŋe mu, man ésuk i fe ni káyilen ti hirim hoone.
- ⁸Ákinaiit humuumo áyemie fu meejaaŋe mu, bare abinabin kaanuku éeyemi aseede ite te mo.
- ⁹Meejaaŋe mondu míyemie fu mite mu nu múniyo, mo meebine mu t'etaam ye kajaanaŋan kúŋgowulan ku fe.
- ¹⁰Hirim hu húmoomi yéeni t'etaam ye. Te ho t'Atambatun aŋaase fu éewuwan yo, bare bakate ku t'etaam i kámeyiit ho.
- ¹¹Hibinabin ti bakano, bare bakano ni kateñeko ho.
- ¹²Bare keejoke ku ho áwariee kareyi fe, abe ni káyilen te ho, huwuniinwun sembe kaanuku keebin kéeyemi bakañi Atambatun.
- ¹³Íŋiit naane aamo i kabukeebuk naane húŋgowulan aa abukee aamo fu káyemia bakañi Atambatun. Bare kaaneen boko bakañi Atambatun ábuki Atambatun abukiin fu.
- ¹⁴Hirim hu ni hibin híyemi húŋgowulan, abe ni hikin n'uni. Hijakajak t'ésuk i híhabanein, abe nu huhooj bib nu múniyo mu. Irijukajak kániku k'Atambatun Faaf u aa awun Añio afeeneŋ u.
- ¹⁵Saaŋ atañkataŋk eeseedoo aane: ---An onde if'eene: «Éeseinam u ti hiñaawu ahaŋamhaŋ, ábuki áyemayemi t'ibukoorutee.»
- ¹⁶An ondu ásoniyasoniyan úne ti kajaku koone, abe n'asooñ áwutiyan.
- ¹⁷Tu Moyis t'Atambatun aŋaase fu eesaan úne Eluwa i, bare kajaku koone nu múniyo mu, bondu fe ti Yesu Kiris ti bíŋaasina fu.
- ¹⁸An ámusut kajuku Atambatun. Bare Añi afeeneŋ u, eeemo u yooŋ Atambatun, abe n'áhin ni Faaf u káakondin kifeeneŋ, áhinahin núumeyio.

- ¹⁹Sifaaf site Esuwif i bakate ku Serusalem ni karuw bakaake t'esaraha i, n'Elefit, keeboñiin ti Saaṅ. Kareeṅ ni kákandijeno kaano: ---Awe ɔ́amo fu aañ? Saaṅ ánuusutiin doon fe, asokiinsok bifeeneṅ bu taṅ aaniin: ---Inooto Afakana u.
- ²¹Ni kasooñ kaano: ---Kame awe ɔ́amo fu aañ? Eli, bare me? N'aaniin: ---Aaa, inooto Eli. Ni kabatan kaano: ---Awe fíya ɔ́amo fu Ayiṅana ite Atambatun i irinahan u? N'aaniin: ---Aaa.
- ²²Ni kasooñ kaano: ---Kame náami awe ɔ́amo fu aañ? Iriwarawar kásafin kéeboñina ku uni. Aane awe ɔ́amo fu aañ?
- ²³N'ásafiniin hirim honde h'Esayi ayiṅana ite Atambatun abine hu asok. N'aaniin: «Íñje'eemo fu kaaji kite an u aa ataṅk t'eramba i aṅ'aane: "Arifare éhuhu yeejoṅore bija t'Anahaan u!"»
- ²⁴Tu bokondu keeboñee ku ti Saaṅ, abajeebaj bakaake keemo Efarisiyeṅ.
- ²⁵Ni kákandijeno kaano: ---Kane arko ɔ́nooto Afakana u, ɔ́nooto yooṅ Eli, áweiit yooṅ ɔ́amo fu ayiṅana ite Atambatun, inji naṅ n'af'afin ɔ́boste ésuk i?
- ²⁶Saaṅ n'aaniin: ---Íñje inj'iboste nu móhujo, bare abajeebaj ake eeemo n'aruun, árimeyiito.
- ²⁷Akina abin fu inde hiñaawiam, bare ihaṅahaṅ káteti te o kaanuku íjendin sikaku soone.
- ²⁸Bondu fe, Betani ti bibaje fu, ti kaayelu kiṅki keenee Surdeṅ, káasiṅ ki taanak tu tundu túnuutin, ti Saaṅ tand'aboste.
- ²⁹Tifiit, Saaṅ n'ajuk Yesu ti bibin ásooñann nu boone. N'aane: ---O onde, Ametek ite Atambatun aa anuutan wuhoofoor wute ésuk i.
- ³⁰O if'eene: «Ake aroṅa inde hiñaawiam, bare ahaṅamhaṅ, ábuki áyemayemi t'ibukoorutee.»
- ³¹Íñje yooṅ ímeyit yéeni kaanuku akina, bare kaanuku bakate ku Israyel kéemeyio h'ibine fu kaboste ku nu móhujo.
- ³²Saaṅ n'aseede aane: ---Ijukajuk Búwejet Beenabe bu nu búwanein t'etiir naane búnokoorum bite húleebaan, abe ni bikin te o.
- ³³Ímeyit yéeni kaanuku akina, bare Atambatun éeboñinam u kaboste ku nu móhujo aanamyen: «Awe kajuku Búwejet bu nu búwanein abe ni bikin t'ake. An ondu aja fu kaboste ésuk i nu Búwejet Beenabe bu.»
- ³⁴N'ijuk bondu ni ñíkinam féet, abe iisok bo: ániine ondu aamo fu Añi ite Atambatun.
- ³⁵Tifiit, Saaṅ n'aṅk'áyemi toko ni bákasuba t'eriboora yeene.
- ³⁶H'ajuke hu Yesu ti kaṅaasu ku toko, n'aane: ---Ametek ite Atambatun ondu!
- ³⁷Eriboora yeene t'ésubaiin ni kajam naane asoke i. Náami keesa Yesu ti hiñaawu.

³⁸Yesu n'aweteko, n'ajuk kaanuku bokondu ti kanabano. N'aaniin: ---Naŋ n'árimañje fu? Ni kaano: ---Rabi, kame diin t'akine fu? (Rabi aamo fu ámuse u.)

³⁹N'aaniin: ---Aribin, n'aŋ'arijuk toko. Ni kariboor, ni kajuk t'akine du. Taanak tu káafesin dómbokun. Ni kariiko bo ne o hunak hondu.

⁴⁰Ake ti bákasuba kondu keejame ku naane Saaŋ asoke i abe ni kasa Yesu ti hiñaawu, huruwu hoone Andere. Ákooki ake at'o huruwu hoone Simoŋ Piyeer.

⁴¹N'ajab aja ajuk at'o Simoŋ abe n'aano: ---Irijukajuk Afakana u (aamo fu «Kiris»).

⁴²N'aja ne o ti Yesu. Yesu n'ajondoman te o abe n'aano: ---Awe aamo fu Simoŋ, añi ite Saaŋ. Hahiye ésuk i kaanii Sefas. (Sefas, ho hifeeneŋ hu ni Piyeer, aamo fu «Elaaliñj».)

⁴³Tifiit, Yesu n'aane eeja inde Gálile. N'áfimboor ni Filip abe n'aano: ---Áseinam ti hiñaawu!

⁴⁴(Filip ite Betsayida. Hikiniin hifeeneŋ n'Andere ni Piyeer.)

⁴⁵N'aja ajuk Natanayel abe n'aano: ---Irijukajuk an u i Moyis asoke u ti kaawiit kite Eluwa i, abe eyiŋana yite Atambatun yooŋ ni kasok moone mu. Yesu fu ite u Nasaret, añi ite Siseef.

⁴⁶Natanayel n'aano: ---Nasaret? Doon deejake dúnooni fíya kánuutina Nasaret? Filip n'aano: ---Abin n'aŋ'ajuk.

⁴⁷Hi Yesu ajuke hu Natanayel ti bibin bu nu boone, n'aane: ---An ondu aamo fu an ite Israyel ite nu múniyo. An ite bifeeneŋ.

⁴⁸Natanayel n'aano: ---Buŋ b'áyiniam fu kámeysi? Yesu n'aano: ---Ti Filip aruwooruti, ijukijuk t'etaam nífigiye nu.

⁴⁹Natanayel n'aano: ---Ámuse u, awe aamo fu Añi ite Atambatun, awe aamo fu Áyi ite Israyel!

⁵⁰Yesu n'aano: ---Inji h'eeni hu ijukijuk t'etaam nífigiye nu h'áyilene fu? Awe kajuku buroon beehaŋe bondu!

⁵¹N'asooñ aane: ---Iisokuun bifeeneŋ bu: aruun kajuku kane bufor bu bifeŋgino, emalaka yite Atambatun ti bisiro, abe n'iji káwanein t'Añi ute Húŋgowulan hu!

Saaŋ 2

¹Abaj kunak kúsuba, bisayi ni bibaj ti hike hikin u iñi heenee Kana, t'ésuk ite Gálile. Íñaay ite Yesu toko, abe

²Yesu yooŋ aruweeruw bite bisayi bu, akina n'eriboora yeene.

³H'ébiñ i ehabanee hu, íñaayo n'aano: ---Ébiñ yeeniin ehabanaa.

⁴Yesu n'aano: ---Waay, kame baŋka wane? Húuma hu huroŋa.

- ⁵Íñaayo n'aane esura i: ---Árihin doon d'ayakuun du kasoku fe.
- ⁶Abajeebaj toko simeenaay seerokee ni bilaaliñj seemo hutok n'efeenej. Simeenaay sondu, Esuwif i inji káhin te so móhujo kaanuku inji kabin kañawo keekuor hágila Atambatun. Emeenaay-meenaay fe éyinooni kayitu síliitar seereenje téemeer.
- ⁷Yesu n'aane esura i: ---Arihoojan simeenaay sondu nu móhujo. Ni kahoojan so bib.
- ⁸Yesu n'aaniin: ---Hahiyu arisur dingilis, abe n'arija arisaan ajak u eejeken. Ni káhin naane asokiin i.
- ⁹Ajak u n'ajeken tu móhujo mondu meehosanee mii musooñ míyemi ébiñ. Ámeyiiit t'ébiñ yendu énuutina du (bare esura i kámoomi, ábuki boko kumuumiin kátifijanna fu móhujo mu). Náami eeruw an eeemo u tu bisayi bu
- ¹⁰abe n'aano: ---Ésuk i fe inji kajab kasur ébiñ yeehañe i katoofu. Éhujaa i ifi kaja ayak abin áami kafamana, yaayu n'etik esuree. Bare awe, yeetoofe i y'anane fu yéeyemi eraan i!
- ¹¹Doon dondu di Yesu áhine fu dítiyar deehañe ésuk i kikaw. Kana, eke ésuk ite Gálile tu bondu bibaje fu. Iyu a áwufoore fu kániku koone, abe eriboora yeene ni káyilen te o.
- ¹²Hunuut toko, ni kaja Káfernewom, akina Yesu, íñaayo, bakat'o, n'eriboora yeene. Ni kariiko bo kunak keefamut.
- ¹³H'efeet ite Esuwif i yite Kánuutina ku Esipt elohene hu, Yesu n'aja Serusalem.
- ¹⁴N'ayooso ti haanas hu t'Enuuf ite Atambatun, n'ajuk toko kinji kajoochen bakaake suboos, bakaake síkarniina, bakaaku kúleebaan; n'ajuk yooñ etita yite sírirem su ti kariikee ti sitaabel sooniin.
- ¹⁵N'ayit ñúruuk éehin hikarawas, abe n'ákutooriin fe tíyanj Enuuf ite Atambatun, nu suboos sooniin, ni síkarniina sooniin yooñ. N'ayisaloolan sírirem site etita i, abe n'áfiiten sitaabel sooniin.
- ¹⁶Ahaban, n'aane ejoohena yite kúleebaan ku: ---Arinuutan diye buroon bondu! Atum'árisik enuuf ite Faafam áriihin yo emarse!
- ¹⁷Eriboora yeene ni kábañino bonde beekiñjee bu ti Míkiñjin mu: «Atambatun, kámañi k'ímanje ku enuuf íiwe kihahahah naane.»
- ¹⁸Esuwif i ni kaano: ---Aañ awuni fu sembe sondu site kákutoor éjulaata i t'Enuuf ite Atambatun? Arko Atambatun, áwufoor uni bike beehañe uni kikaw, beekuor uni kaanuku te o tu súnúutina.
- ¹⁹Yesu n'aaniin: ---Ariwelej Enuuf yende yite i Atambatun, abe kunak kíhaaji tañ n'in'isooñ isiñjan yo.
- ²⁰Ni kaano: ---Buñ ii? Enuuf ite Atambatun yende, káhina tu kunut kite te yo simit bakan bákasuba nu hutok n'efeenej. Awe n'aane áyinooni kasiñjan yo tu kunak kíhaaji?

- ²¹Bare hi Yesu aane hu Enuuf ite Atambatun, eni yeene y'asoke fu.
- ²²Iŋ'ite ho h'aritee hu t'eket i, eriboora yeene ni kábaŋino kaanuku iye a abine fu asok. Ni káyilen ti Míkiñjin mu, ni ti hirim hi Yesu abine hu asokiin.
- ²³Hi Yesu áyemie hu Serusalem t'efeet ite Kánuutina ku Esipt, keehooje-hooj ni káyilen te o hi kajuke hu buroon bamb'áhin beehaje bu ésuk i kikaw.
- ²⁴Bare Yesu hikawo husokut tu boko, ábuki ámoomiin kareyi fe.
- ²⁵Asawuleit ake aŋ'aano an onde iye aamo fu, ábuki ámoomi buŋ bu húŋgowulan aamo fu ahaban.

Saan 3

- ¹Abajeebaj ake ániine t'Efarisiyeŋ i huruwu hoone Nikodem; akina aseef t'Esuwif i.
- ²N'abin kike káajiim bibin ti Yesu abe n'aano: ---Ámuse u, írimoomi kaanuku Atambatun áboñini fu kaanuku aabin aliiken uni; ábuki an ayinaat káhinu buroon bamb'áhin beehaje bu ésuk i kikaw t'Atambatun ariboorut ne o.
- ³Yesu n'aano: ---Iisoki bifeeneŋ bu: an afut'asooñ abukee ti kátiyar, at'áyini kajuku Jáyi jite Atambatun.
- ⁴Nikodem n'aano: ---Buŋ b'an ayino fu kasooñu abukee o káahaanin? Áyinooni fíya bibatuko ti har hite íñaayo eesooñ eebukee?
- ⁵Yesu n'aano: ---Iisoki bifeeneŋ bu: an ayinaat buyooso ti Jáyi jite Atambatun t'abukutee nu móhujo, nu Búwejet Beenabe bu.
- ⁶An eebukee naane uu úbukee, diyu kafiya; an n'afin abukee nu Búwejet Beenabe bu, o ite Búwejet Beenabe bu.
- ⁷Atum'ajahale naane eeni i: «Ariwarawar kasooñu aribukee ti kátiyar.»
- ⁸Eyam i eŋ'etib káasiŋ k'émaŋje ku; aŋ'ajam yo, bare ámeyiaariit tend'enuutin, ni tend'eja yooŋ. Iyu yooŋ i beemo fu n'an fe eebukee nu Búwejet Beenabe bu.
- ⁹Nikodem n'aano: ---Buŋ bu bondu biyino fu kabaju?
- ¹⁰Yesu n'aano: ---Awe eeemo u ámuse eejamee t'Israyel, ámeyiiit bo?
- ¹¹Iisoki bifeeneŋ bu: doon d'irimeyie abe n'irijuk d'ifirisokuun. Bare arijokajok báhamin bite b'uni áriwiinian.
- ¹²Áriyilenaariitam hih'isokuun buroon bimbi bibaj t'etaam ye. Buŋ b'arija fu káyilenam kane isokuun bimbi bibaj t'etiir?
- ¹³An ámusut bisiro t'etiir t'Atambatun, kane arko taŋ Añi ute Húŋgowulan hu éenuutina u bo!
- ¹⁴Moyis akobakob tu hunuk káayoomuna keerokee ni mañ, eeyit ko t'etiir t'eramba i. Iyu yooŋ i Añi ute Húŋgowulan hu aware fu kayitíee t'etiir,

- ¹⁵kaanuku kéeyilene ku te o fe ni kabaj buroŋ béehabanaariit bu.
- ¹⁶Ábuki Atambatun ahaŋahaŋ kámaŋi ésuk i, ayak awun Añi oone afeeneŋ u, kaanuku an fe éeyilene te o atum'átowuto hiraanu, bare n'abaj buroŋ béehabanaariit bu.
- ¹⁷Múniyo Atambatun áboñinoot Añi oone t'etaam ye kaanuku eejok ésuk i eejoonaniin, bare áboñinoboñin kaanuku eefakaniin.
- ¹⁸An éeyilene u t'Añi u ajoonanutee; bare an éeyilenut u te o ajoonanee ahaban, ábuki áyilenut t'Añi u afeeneŋ ite Atambatun.
- ¹⁹Bakan naane an ondu kajoonanee aŋarkeyi naane meejaaŋe mu mibinabin t'etaam ye, ni kateñeko mo kéemaŋi ébaani i, ábuki kánoŋkaariit ajakee.
- ²⁰An fe éenoŋkaariit ajakee aŋ'ahuuf meejaaŋe mu, ábinaariit yooŋ te mo, ábuki aŋ'ákoleyi kaanuku buroon beejakut bu bamb'áhin n'inji bujukano.
- ²¹Bare an u aa áhin beejake bite bu nu múniyo, aŋ'abin ti meejaaŋe mu, ésuk i keejuk kaanuku bamb'áhin biriibariib naane t'Atambatun ámaŋje du.
- ²²Hunuut toko, Yesu n'aja n'eriboora yeene t'ésuk ite Súde. Ni kariiko bo kunak, abe n'aŋ'aboste ésuk i.
- ²³Saaŋ yooŋ ti kaboste t'eke ésuk eŋ'eenee Enon, ekamboorut ni Salim, ábuki móhujo múmoomi ne bo úkaan. Ésuk i inji kabin bo kaanuku keebostee.
- ²⁴(Kóŋkeyin ti Saaŋ akuloorutee.)
- ²⁵Areeŋ hike hunak, bakaake t'eriboora yite Saaŋ ni káyemi ti síjeenoor n'ake Asuwif naane boko inj'ite máhinar mooniin mite kakuuran eni naane t'ejoosan yeeniin esoke du.
- ²⁶Ni kaja kaŋaabo Saaŋ abe ni kaano: ---Ámuse u, ábaŋinabaŋino an éeyemie u n'awe ti yaayu eraab ti kaayelu kite ku Surdeŋ, a áhamine u uŋu hoone hu? Ondu ti kaboste yooŋ, abe ésuk i fe eŋ'etey bija te o!
- ²⁷Saaŋ n'aaniin: ---An ayinaat kabaju b'Atambatun asaanuto.
- ²⁸Aruun kumuumuun arijamajam naane eene i inooto Afakana u, bare íboñineeboñin kaanuku ígilanno.
- ²⁹Eeman kereŋ an eesee akino fu anaar'o? Bare ajak u, akina aa asiŋo kaagoroor n'an eesee u, eejam naane aa asok, aŋ'atoofan dómbokun naane aa ajam kaaji koone. Katoofu kondu yooŋ keemo fu t'íñje, abe itoofanatoofan íhabanein.
- ³⁰Awarawar ko kireyi fe kahaŋu bija hágila; íñje n'ihaŋ bibatuko ni hiñaawu.
- ³¹Saaŋ n'asooñ aane: ---An éenuutina u t'etiir ahaŋahaŋ ésuk i fe. An ite t'etaam, bite bu t'etaam b'akole fu ne bo, abe bo b'af'áhamin inj'ite te bo. An éenuutina u t'etiir, ahaŋahaŋ ésuk i fe.
- ³²Aŋ'asok doon d'ajuke du ni d'ajame du, bare an áyilenaariito.

³³An éeyileno u áwufoorawufoor akuur but kaanuku b'Atambatun asoke bu bite nu múniyo.

³⁴An a Atambatun áboñina u aṅ'asok kirim kite Atambatun, ábuki Atambatun awunowun Búwejet Beenabe beerume tak.

³⁵Faaf u ámaṅamaṅi Añi u, abe n'awuno sembe tu buroon bu fe.

³⁶An éeyilene u t'Añi u abaja buroṅ béehabanaariit bu; an éeyilenut u t'Añi u at'ajuk buroṅ bondu, bare Atambatun akufokufo awasan.

Saaṅ 4

¹Efarisiyeṅ i ni kajam kaanuku bakan ki Yesu kaṅk'áhin kéeyemi eriboora yeene, ni kaṅk'aboste kahaṅe kahooju bakate ku Saaṅ. (Bare Yésuiit humuumo af'aboste ésuk i, eriboora yeene ifi kabosteiin.) Hi Yesu ajame hu bo, n'anuuṭ Súde eebatuko Gálile.

⁴N'awar kaṅaasu t'eke ésuk eṅ'eenee Samari.

⁵N'areeṅ hike hikin u hite Samari inji heenee Sisar. Hikamboorut n'etaam i yi Sakob abine i awun añio Siseef.

⁶Toko t'ésaabun ite Sakob éyemie fu. Yesu n'ariiko tu hubolu hite ésaabun i, ábuki álaamalaam buwota bu. Taanak tu ti hikaw.

⁷Ake anaare ite Samari n'abin toko hitifijan. Yesu n'aano: ---Waasi, ḡwunam íhujo.

⁸(Eriboora yeene káayoosin ti hikin u hu kaanuku kéejooheenn doon dite buñoofeiin.)

⁹Anaare ondu ite u Samari n'aano: ---Jeh! Awe Asuwif, íñje anaare ite Samari, n'asooñ ḡanam iwuni áhujo? (Anaare u asokasok iyu ábuki Esuwif i káfiyaariit kaloh hikee bakate ku Samari.)

¹⁰Yesu n'aano: ---Kane ámeyí yéeni b'Atambatun bamb'awun, n'aañ yooṅ af'aani iye ḡwuno éehujo, humuumi aja fu kaanio awuni áhujo, abe n'aṅ'awuni móhujo mummu muwun buroṅ bu.

¹¹Anaare u n'aano: ---Abuke, ḡabajut ebaag, abe ésaabun i ésulasuli. Áyitin diin móhujo mondu mummu muwun buroṅ bu?

¹²Faaf uni Sakob awune fu uni ésaabun yende. Áhujahujo te yo akina, bakañio, nu sunuk soone fe. Butum awe ḡhaṅo?

¹³Yesu n'aano: ---An éehujee tu móhujo monde, búhujo buroṅa kasooñu bujoko.

¹⁴Bare an eeyak u búhujo tu móhujo m'ija mu kawunio, búhujo buroṅuto kajoku hikee. Ábuki móhujo m'ija mu kawunio káyemi t'enio naane káabulanu tu móhujo miyak kábulu, abe ni míhino eebaj buroṅ béehabanaariit bu.

¹⁵Anaare u n'aano: ---Abuke, ḡwunam tu móhujo mondu, búhujo itim'inqi bibin bujokam, itim'inq'isawula yooṅ bibin beebe hitifijan.

¹⁶Yesu n'aano: ---Aja áruwin áyini, abe n'aribin.

- 17 Anaare u n'aano: ---Iseñeit. Yesu n'aano: ---Akoonjakoong aane aseñeit.
- 18 Ábuki aseña kireeña hutok, abe ániine ariemo u hahiye anooto áyini. B'asoke bu bite toko.
- 19 Anaare u n'aano: ---Ámuse u, ijuka kaanuku kame fu awe ayiñana ite Atambatun.
- 20 Sifaaf uni, uni bakate ku Samari, ti hirij hondu t'ifi kalaw Atambatun. Bare aruun Esuwif i, ariene Serusalem t'ésuk i kawaro fu kalawu.
- 21 Yesu n'aano: ---Ániin, áyilenam: bibin birko, an at'anj'aja ti hirij hondu man yooñ Serusalem kalawu Faaf u.
- 22 Aruun bakate ku Samari, árimeyiit aañ af'arilaw. Uni Esuwif i, írimoomi aañ if'irilaw, ábuki Atambatun aanaan o kañasuu t'Esuwif i eefakan ésuk i.
- 23 Bare bibin birko, abe areeñee, kiñki kalaw Faaf u káhabanein, boko kalawio nu búwejet, nu múniyo mu. Iyu i Faaf u ámañje fu ésuk i kalawo.
- 24 Atambatun, akina Búwejet. Kiñki kalawo, kawarowar kalawu nu búwejet, nu múniyo mu.
- 25 Anaare u n'aano: ---Ímoomi kaanuku Afakana u (ii kaane Kiris) awarawar bibin. Af'aja abin, akina káwuforoor uni areyi fe.
- 26 Yesu n'aano: ---O aamo fu íñje ii íhamin iye n'awe.
- 27 Náami eriboora yeene kahaña kábatikein. Ni kajahale naane kajuko i ti báhamin n'anaare. Bare mayet afeeneñ tu boko ákandijeno aano: «Nañ n'ákandijeno fu?» man yooñ: «Inji nañ n'áhamine fu ne o?»
- 28 Náami anaare u eewas toko éndiis yeene, eebatuko bija ti hikinuu hooniin abe n'aane ésuk i:
- 29 ---Aribin ariijuk! Abajeebaj ake ániine eesokam doon d'íhine du fe. Ákinaiit fíya aamo fu Afakana u?
- 30 Náami ésuk i kéenuutin ti hikinuu hu, keeja ti Yesu.
- 31 T'ewahatu yendu, eriboora yeene ti kaanio: ---Ámuse u, añofo, añofo tíme!
- 32 Bare n'aaniin: ---Íkooki doon dite buñofo d'árimeyiit.
- 33 Eriboora i n'iji kaanoor: ---Ake fíya abinobin ni dike doon dite buñofo?
- 34 Yesu n'aaniin: ---Buñofo búuma beemo fu íhin b'an éeboñinam u ámañje bu, abe n'ihabanoor burok b'asaanam bu.
- 35 Eeman añ'ariene: «Aroñee kiim kibaakiir, éhotukan i n'ej'ereñ?» Bare íñje n'eenuun, áriheelin jak kitaañaat ku: añ'alañ jif, hahiyyu éhotukan tañ eroñe fu!
- 36 An éhotukane u kabaju bajaam boone, abe n'añ'akuukan doon d'áhotukane du deenañee bija tu buroñ béehabanaariit bu. Iyu a an eewañe u n'an éhotukane u n'iji katoofan suwaniin.

- ³⁷Uḡ'úene: «An aḡ'awañ, ake n'áhotukan», abe nu múniyo.
- ³⁸Íñje, iboñuunboñ éhotukan ti hitaaḡaat h'ariwañut; bakaake bare kásuwate fii, abe aruun n'arifin aririy miriyaay mu.
- ³⁹Bakan keehooje-hooj bakate ti hikin u hondu hite hu Samari ni káyilen ti Yesu, ábuki anaare u aaniinyen: «Asokamsok doon d'íhine du fe.»
- ⁴⁰Hi kabine hu bibin ti Yesu, ni káwasiyano kaano aja ariiko tu boko. Yesu n'aja, abe n'abaj bo kunak kúsuba.
- ⁴¹Kéeyilene ku te o ni kahaḡ kahooju, ábuki inji kajam naane aa áhamin.
- ⁴²N'iji kaane anaare u: ---Hahiye íriyilena, káanukiiit inji b'asoke bu uni barebare; irijama yooḡ kuumuuni naane aa asok. Írimoomi kaanuku nu múniyo akina aamo fu Afakana ite ésuk i.
- ⁴³Yesu n'abaj Samari kunak kúsuba, abe n'abatuko bija Gálile.
- ⁴⁴Humuumo abinabina asok aane: «Ayiḡana ite Atambatun, bakate t'ésuk yeeniin inji káwiiniano.»
- ⁴⁵Bare h'areeḡe hu Gálile, bakate ku bo ni kajoko áwari, ábuki boko yooḡ kajaja Serusalem t'efeet ite Kánuutina ku Esipt, abe kajukajuk buroon b'áhine bu bo fe.
- ⁴⁶N'asooñ aḡaas ti hikin u hite Kana heemo hu ti Gálile, t'abine du ahosan móhujo mu méeyemi ébiñ. N'abaj bo ake t'eseef i kéeseina ku t'áyi u, ahaawa oone ásomutasomut ti hikin u hite Káfernawom.
- ⁴⁷H'ajame hu kaanuku Yesu ánuutino Súde eebin bibin Gálile, n'aja aḡaaboo. Abe n'áwasiyano kaanuku man n'aja aritan ahaawa oone, ábuki ondu ti bija kaketu.
- ⁴⁸Yesu n'aano: ---Afut'arijuk buroon beehaḡuun kikaw, at'áriyilen mayet.
- ⁴⁹Ániine u n'aano: ---Abuke, abin ahilee bala añi úuma aket.
- ⁵⁰Yesu n'aano: ---Ayeet, añi úuwe karoḡu. Ániine u n'áyilen naane Yesu asoko i, abe n'ayeet.
- ⁵¹T'areeḡoorut, n'áfimboor ni bakaake t'eroka yeene. Ni kaano: ---Añi úuwe aritaa!
- ⁵²N'aaniin: ---Kame yiin ewahatu y'aritee fu? Ni kaano: ---Hukan ni bitiba bu buwasano fu, taanak tu káafesin diḡgilis.
- ⁵³Ániine u n'ábaḡino kaanuku t'ewahatu yendu yooḡ ti Yesu aano fu: «Añi úuwe karoḡu.» Náami éeyilen te o, akina nu butoḡo fe.
- ⁵⁴Doon dondu di Yesu áhine fu dúsooboriyan deejahale ésuk i ti hikin u hite Gálile, h'ánuutina hu Súde.

Saaḡ 5

- ¹Hunuut toko, Yesu n'aja Serusalem t'eke efeet ite Esuwif i.

- ²Abajeebaj bo kaagoroor ni karuŋ ku kiŋki kaane Karuŋ kite Bíkarniina bu, éwaŋkin iŋi kaane yo Betsara ti kíhaminiin kite Esuwif i. N'abaj wúwuwoor weemo hutok weeŋaase t'éwaŋkin yendu.
- ³Bakan keehooje-hooj kéesomute iŋi kahuruso toko tu wúwuwoor wundu: kéejukaariit ku, kéetime ku, ni keeyinaat ku bija.
- ⁶Yesu n'ajuko t'ahurusee du. H'ámeyie hu kaanuku kame fu ániine ondu kátimu koone kifiyaa te o, n'aano: ---Ámaŋamaŋi kákoyi?
- ⁷Ániine éetime u n'aano: ---Abuke, ibajut an eewaram kayitu bija ti báañaweim bu kane móhujo mu mirito. H'iŋ'iyak káyemi tu búhuunooro bu bija toko, t'ireeŋoorut yooŋ, náami ake aheekam.
- ⁸Yesu n'aano: ---Arito, ayit kabaŋ kúuwe aaja.
- ⁹Toko-toko yooŋ náami ániine u ákoyia. N'ayit kabaŋ koone, abe n'añaah. T'erimaas ite Esuwif i tu bondu bibaje fu.
- ¹⁰H'eseef ite Esuwif i kajuke hu ániine u i Yesu aritane u ti bija bu ni kaano: ---Úmiye erimaas ite úne. T'Eluwa i, avarut kayitu kabaŋ kúuwe.
- ¹¹Ániine u n'aaniin: ---An eeritanam u aanamyen: «Ayit kabaŋ kúuwe aaja.»
- ¹²Ni kaano: ---Akina aamo fu aañ, an eeeni u: «Ayit kabaŋ kúuwe aaja?»
- ¹³Bare ániine eeritanee u ámeyiiit yooŋ an u, ábuki Yesu káaheekin éetowuto ti hahooja héeyemie hu toko.
- ¹⁴Afiyo dikee, Yesu n'abin ajuko t'Enuuf ite Atambatun abe n'aano: ---Hahiye ákoyia. Afut'ámaŋi bike beehaŋe kátaaŋi bibaji, atum'aŋk'áhoofoor.
- ¹⁵Ániine u n'aja, abe n'aane eseef ite Esuwif i Yesu afakano fu.
- ¹⁶Ho híkinineŋe fu Esuwif i ni kaŋes káhihinoor Yesu, ábuki aŋ'áhin buroon bondu t'erimaas yeeniin.
- ¹⁷Bare Yesu n'aaniin: ---Faafam ondu tu burok ko kireyi fe, íŋje yooŋ íŋj'endu tu burok.
- ¹⁸Ni kasoñ kahaŋ bukuuso tu bondu b'asoke bu kaanuku keeyoolo, ábuki káanukiiit am ajokut erimaas yeeniin naane boko barebare, bare n'aŋ'asooñ yooŋ aane Atambatun átumbe fu áyemi Faaf. Kaliiku ti naane asoke i, n'aŋ'áami arare n'Atambatun.
- ¹⁹Yesu n'asooñ aaniin: ---Iisokuun bifeeneŋ bu: Añi u ayinaat bunonkooŋ éehin doon; aŋ'áhin doon d'ajuke du Faaf u ti káhinu barebare. Buroon bi Faaf u bamb'áhin bireyi fe, Añi u yooŋ aŋ'áhin bo.
- ²⁰Ábuki Faaf u ámaŋamaŋi Añi u, abe aŋ'áwufooro buroon bireyi fe bamb'áhin. Akina yooŋ káwufooro buroon bite káhinu beehaŋe bonde, abe aruun bijahale arireyi fe.

- 21 Ábuki naane Faaf u aa aritan keekete ku, eesooñ eewuniin buroŋ, iyu yooŋ i Añi u afawun buroŋ bu an a ámaŋie u.
- 22 Faaf u ájoonanaariit an; awasawas bondu Añi u,
- 23 kaanuku man ésuk i fe ni kájęŋgin Añi u naane kájęŋgine i Faaf u. An éejeŋginut u Añi u, ájeŋginut yooŋ Faaf u éeboñino u.
- 24 «Iisokuun bifeeneŋ bu: an eejame u báhamin búuma, abe n'áyilen t'an éeboñinam u, an ondu abaja buroŋ béehabanaariit bu. At'ajoonanee. Ánuutino t'eket i eebin tu buroŋ bu.
- 25 Iisokuun bifeeneŋ bu taŋ: bibin birko, abe areeŋee, keekete ku kajamu kaaji kite Añi ite Atambatun, abe keeyak ku kajamu ko karoŋu.
- 26 Ábuki naane Faaf u ákinie i buroŋ bu, iyu yooŋ a awune fu Añi u éekini bo.
- 27 Abe n'asooñ awuno sembe site kajoonan, ábuki akina aamo fu Añi ute Húŋgowulan hu.
- 28 Atum'arijahale: bibin birko, keemo ku fe tu búlum bu kajamu kaaji kite Añi ute Húŋgowulan hu,
- 29 abe n'iŋi kánuutin. Boko karitaneŋ fe: kéehine ku meejake kabaju buroŋ bu; bare kéehinut ku meejake, boko kajoonanee.”
- 30 Yesu n'asooñ aane: ---Iyinaat bunonkooro íihin doon. In'ijoonan naane Faaf u asokam i, abe majoonanar múuma meejoŋoore; ábuki injesut káhinu doon deetoofam du, bare beetoofe bu an éeboñinam u b'if'ines káhinu.
- 31 «Arko fu yéeni íñje unoonam if'inonk iiseedooro, abe n'araan toko, an man áyilenam.
- 32 Bare abajeebaj ake eeseedaam, abe ímoomi kaanuku bamb'asok t'íñje bite toko.
- 33 Ariboñaboñ bakan ti Saaŋ, n'aseede múniyo mu.
- 34 Íñje isawuleit an ite kaseedaam, bare isokasok bonde kaanuku man n'arifak.
- 35 Saaŋ ámoomi naane ejaañana yéetifanee kaanuku t'ajaanee. Aruun n'árimañi kaanuku yeejaañanuun diŋgilis kikawuun keetoof.
- 36 Abe abajeebaj bike beeseedaam beehaŋe bite bu Saaŋ: bo beemo fu burok bi Faaf u asaanam bu kaanuku íihin. In'íhin bo, abe búwufoorawufoor akuur but kaanuku Faaf u áboñinam fu.
- 37 Faaf u éeboñinam u aŋ'aseedaam yooŋ akina humuumo. Bare árimusut kajamu kaajio, árimusut yooŋ kajuku buhoonjo.
- 38 Hirim hoone yooŋ, ariyokut ho ti kikawuun, ábuki áriyilenut t'an a áboñina u.
- 39 Aŋ'ariŋesoor ti Míkiñjin mu ábuki aŋ'ariene man múnooni kákinineŋ n'aribaj buroŋ béehabanaariit bu. Abe Míkiñjin mondu míhaminahamin uŋu húuma hu!

⁴⁰Bare árimañiit bibin t'íñje kaanuku ariibaj buroŋ bite bu nu múniyo.

⁴¹«Iñesut t'ésuk i husokorooru.

⁴²Bare ímoomiuun: ímoomi kaanuku árimañiit Atambatun.

⁴³Ibinabin tu huruwu hite Faafam, bare arijokutam áwariee. Abe an n'afin abin tu huruwu hoone akina humuumo, n'aŋ'arijoko áwariee!

⁴⁴Buŋ b'ariyino fu kabaju káyilen naane aa ariñes t'ésuk i kusokorooru, abe áriñesaariit ko t'Atambatun afeeneŋ u?

⁴⁵Atum'ariene man íñje ija fu katinanuun hágila Faafam. Moyis humuumo aja fu katinanuun, akina a árikaanume u te o.

⁴⁶Kane áriyilen yéeni te o nu múniyo, aruun káyilen yooŋ t'íñje, ábuki ajemenamjemen tu wuwiit w'akiñje wu.

⁴⁷Bare makamu áriyilenut buroon bu Moyis akiñje bu, buŋ b'ariyino fu káyilen kirim kúuma?»

Saaŋ 6

¹Hunuut toko, Yesu n'akan han hite Gálile (inji kaane ho yooŋ han hite Tiberiyad).

²Bakan keehooje-hooj ni kanabano, ábuki kajukajuk buroon beehañiin kikaw h'áhine hu kéesomute ku kéekoyi.

³Yesu n'eriboora yeene ni kasiro ti hirij, abe ni kariiko.

⁴Efeet ite Esuwif i yite Kánuutina ku Esipt káalohenin.

⁵Yesu n'áheelinool, n'ajuk hahooja ti bibin húsooñaneino. Náami eeene Filip: ---Diin fíya t'úyino kájooheena kumburu, hahooja hondu heeñoofu?

⁶(Akina anonke éekandijeno kaanuku eejam naane Filip aja i kásafino; Yesu káameyiin naŋ n'aja fu káhinu.)

⁷Filip n'aano: ---Arko yooŋ t'ayit bajaam bite an bite kiim hutok ni kíhaaji t'ájooheene kumburu, iti kiñaan kafamu kaanuku huruw eebaj afiit aŋgiŋilij.

⁸Ake t'eriboora yeene, Andere, at'ute Simoŋ Piyeer n'aano:

⁹---Ake ahaawa ondu diye eebaje kumburu keemo hutok, ni misaan músuba. Bare hahooja honde héehin yooŋ naŋ nu doon diŋgilis dondu?

¹⁰Yesu n'aane: ---Arieniin kariiko kareyi fe. (Mahos mu toko úkaan.) Náami ésuk i keeriiko; háyine hu barebare kareeŋareeŋ súñjune hutok.

¹¹Yesu n'ayit kumburu ku, n'aane Atambatun eyeehen, abe n'áhin ko kéerubooree ésuk i keeriikee ku. N'asaaniin yooŋ bisaan bu kayak kafaman.

¹²H'aamo hu kateŋa kabir, Yesu n'aane eriboora yeene: ---Ariher mifiit meeñeñene mu, mike itim mibin mútowuto.

- 13**Ni kaher mo. Mifiit meejeñene mu nu muhoojan wutekel sumoŋu nu wúsuba. Abe bare kumburu keemo hutok ki kábajaanie fu.
- 14**H'ésuk i kajuke hu bondu beehajiin bu kikaw bi Yesu áhine bu, ni kaane: ---An onde átumbe fu áyemi Ayiŋana ite Atambatun, eeware u bibin t'etaam ye!
- 15**Yesu n'ámeysi kaanuku boko bibin keejoko, abe ni kanonkooorano éeyemi áyi ooniin. Náami eebatuko unoono ti hirij hu.
- 16**H'aamo hu tondu ti bija kajonu, eriboora yite Yesu ni kawano bija ti han hu.
- 17**Ni kájufu tu busoona kaanuku keekan bija Káfernawom. To káajonin, abe Yesu t'anabanoorutiin.
- 18**Memee náami han hu hiritana, ábuki eyam i etibatib ni sembe.
- 19**Hi kákawuje hu areeŋ síkilomeetar hutok man yooŋ hutok n'efeeneŋ, ni kajuk Yesu ti kañaahu t'etiir móhujo mu, ásooñann nu booniin. Ni kákoleyi.
- 20**Bare Yesu n'aaniin: ---Íñje fu, atum'árikoleyi!
- 21**Ni kaane kéejufoo tu busoona bu, abe toko-toko yooŋ ni biya ti káyemie du ti bija bu.
- 22**Tifiit, hahooja héeyemie hu ti yaayu eraab ite han hu kajukut Yesu. Ni kábaŋino kaanuku busoona bifeeneŋ bíyemie fu toko, abe eriboora yeene unooniin kaje fu te bo, akina ájufeit.
- 23**N'abaj ñike ñusoona ñéenuutina Tiberiyad, ñeeyee kaagoroor ni ti kateŋe du kumburu k'Anahaan u asaaniin ku h'alawe hu Atambatun ahaban.
- 24**H'aamo hu hahooja hu hujuka kaanuku Yesu anooto toko, n'eriboora yeene yooŋ fe, ni kájufu tu ñusoona ñondu kaanuku keeja Káfernawom hiŋes hoone.
- 25**H'ésuk i kakane hu han hu, ni kajuk Yesu. Ni kaano: ---Ámuse u, kame kaakaŋ n'áreeŋina fu beebe?
- 26**Yesu n'aaniin: ---Iisokuun bifeeneŋ bu: h'ariŋes hee n'íñje, íjiiit man kaanuku aruun arijoke buroon b'íhine bu beehajuun bu kikaw. Aribinabin aŋarkeyi naane ariteŋateŋ kumburu aribir bib.
- 27**Atum'arirok buroon bite kákuumanuun bite búbujo kuwaatu. Arirok buroon bite kákuumanuun beeemo utu búbujo hikee, abe yooŋ nu buwun buroŋ béehabanaariit bu. Buroon bondu, Añi ute Húŋgowulan hu aja fu kawunuun bo, ábuki te o t'Atambatun Faaf u áhine fu éluwenuma yeene yéewufoore i kaanuku ariboorariboor ne o.
- 28**Ni kaano: ---Kaanuku íriihin buroon b'Atambatun ámaŋie bu, naŋ n'iriware fu káhinu?
- 29**Yesu n'aaniin: ---Doon d'Atambatun ámaŋie du deemo fu áriyilen t'an a áboñina u.
- 30**Ni kaano: ---Biin beehaŋe uni kikaw b'áyinie fu káwufuor uni kaanuku man n'iriyilen t'awe? Naŋ n'aja fu káhinu?

- 31 Sifaaf úne kómbokun kateḡateḡ emaan i t'eramba i, naane Míkiñjin mu musoke i meene: «N'asaaniin kumburu kéenuutina t'etiir kaanuku keeteḡ.»
- 32 Yesu n'aaniin: ---Iisokuun bifeeneḡ bu: Móysiit awunuun fu kumburu kéenuutina ku t'etiir. Faafam af'awunuun humburu hite nu múniyo hite hu t'etiir.
- 33 Ábuki humburu hite Atambatun heemo fu an éenuutina u t'etiir, abe n'aḡ'awun ésuk i buroḡ bu.
- 34 Ni kaano: ---Ámuse u, ḡawun uni ko kireyi fe tu kumburu kondu.
- 35 Yesu n'aaniin: ---Íñj'eemo fu humburu huhu huroḡan ésuk i. An eebine u t'íñje, aroḡut kajoñjolat. An yooḡ éeyilene u t'íñje, búhujo buroḡuto kajoku.
- 36 Abe isokuunsok bo: arijukamjuk bare áriyilenut.
- 37 Bakan ki Faaf u awunam ku bibin kareyi fe t'íñje, abe it'íkutoor hikee-kee an eebine u t'íñje.
- 38 Ábuki h'ínuutina hu t'etiir, káanukiiit iibin íhin beetoofam bu. Beetoofe bu an éeboñinam u bíkinineḡe fu n'ibin.
- 39 Abe beetoofe bu an éeboñinam u beemo fu itim'ítowutan mayet afeeneḡ ti k'asaanam ku, bare n'ibin iritaniin t'eket i tu hunak hiraanu hu.
- 40 Hee, bonde butoofe fu Faafam: an fe eejuke Añi u abe n'áyilen te o, n'abaj buroḡ béehabanaariit bu, abe íñje karitano t'eket i tu hunak hiraanu hu.
- 41 Esuwif i ni káyemi toko ti káḡuḡunoor te o iḡi naane aane i: «Íñj'eemo fu humburu héenuutina hu t'etiir.»
- 42 Ni kaane: ---An ondu kereḡ Yésuiit, añi ite Siseef? Úmoomi faafo n'íñaayo. Buḡ b'af'asooñ aane hahiye t'etiir t'ánuutina fu?
- 43 Yesu n'aaniin: ---Ariraan káḡuḡunoor kondu.
- 44 An ayinaat bibin t'íñje ti Faaf u éeboñinam u áñakinuto, abe íñje karitano t'eket i tu hunak hiraanu hu.
- 45 Tu wuwiit w'eyiḡana yite Atambatun kakiñje wu, busokeesok toko kaanuku: «Atambatun kaliikeniin kareyi fe.» An fe eejamatane Atambatun, abe n'ajok b'aliikeno bu, o bibin t'íñje.
- 46 An fe ámusut kajuku Faaf u, kane arko taḡ an éenuutina u t'Atambatun; an ondu ajukajuk Faaf u.
- 47 Iisokuun bifeeneḡ bu: an éeyilene u abaja buroḡ béehabanaariit bu.
- 48 Íñj'eemo fu humburu huhu huroḡan ésuk i.
- 49 Sifaafuun kómbokun kateḡateḡ emaan i t'eramba i; híkinineḡut ni káketaati.
- 50 N'afin áami diye, humburu héenuutina hu t'etiir; an fe eeteḡe te ho at'aket.

- 51 Íñj'eemo fu humburu huhu huwun buroŋ bu, héewaneina hu t'etiir. An eeteŋe u te ho, buroŋ boone iti bihabano. Humburu h'ija hu kawunu heemo fu eniam. Íñje kawunu ho kaanuku ésuk i keeroŋ.
- 52 Náami Esuwif i keebatikanoor toko iŋi kaane: ---Buŋ fiya b'ayino fu kasaan úne eni yeene núuteŋ?
- 53 Yesu n'aaniin: ---Iisokuun bifeeneŋ bu: afut'ariteŋ eni yite Añi ute Húŋgowulan hu, afut'árihujo yooŋ halan hoone, at'aribaj buroŋ bite bu nu múniyo.
- 54 An eeteŋe u eni íima, abe n'áhujo yooŋ halan húuma, abaja buroŋ béehabanaariit bu, abe íñje karitano t'eket i tu hunak hiraanu hu.
- 55 Ábuki eni íima nu múniyo yite kateŋu; halan húuma yooŋ nu múniyo hite búhujo.
- 56 An eeteŋe u eni íima, abe n'áhujo halan húuma, o káyemi n'íñje, n'íyemi yooŋ ne o.
- 57 Faaf u éeboñinam u ondu buroŋ. Naane áhinam ee iiroŋ, an yooŋ eeteŋe eniam, íñje káhinio eeroŋ.
- 58 Diye humburu héenuutina hu t'etiir. Hunooto naane emaan i yi sifaafuun kómbokun kateŋe i. Boko kaketa, bare an eeteŋe u humburu honde, o kabaju buroŋ béehabanaariit bu.
- 59 Bonde bi Yesu asoke fu ti báalawum beemo bu Káfernewom, o ti kaliiken kite ésuk i.
- 60 H'eriboora yite Yesu kajame hu bondu, keehooje tu boko ni kaane: ---Hirim hondu hiniŋaniŋ. Aañ áyinie ho kajoku?
- 61 Yesu n'áyeeg tu búwejeta kaanuku b'asoke bu bíkinineŋe fu h'eriboora yeene káŋuŋunoor hu. N'aaniin: ---Kame b'isoke bu bukolenunokolen?
- 62 Arko aruun arijuke fee Añi ute Húŋgowulan hu ti bisiro eebatuko t'áyemie du hítiyar hu, n'aŋ'ariene fiya buŋ?
- 63 Búwejet Beenabe bu ufu buwun buroŋ bu; húŋgowulan ayinaat káhinu bondu. Kirim k'isokuun ku ufu kuwun Búwejet bu nu buroŋ bu.
- 64 Bare abajeebaj t'aruun bakaake kéeyilenut. (Ábuki huta hu ti hítiyar hu, Yesu afiyafiya ámeyí aañiin káyilenut fu, n'aañ yooŋ aja fu kajoochen koone.)
- 65 N'áwutiyeen aane: ---Iŋ'ite ho h'eenuun fu an ayinaat bibin t'íñje ti Faaf u awunuto sembe sondu.
- 66 Áfiitin tu hunak hondu, keehooje t'eriboora yeene ni kateyo, iŋkut kariboor ne o.
- 67 Náami Yesu eeene eriboora i sumoŋu ni bákasuba ku: ---Aruun yooŋ árimañiit bija?
- 68 Simoŋ Piyeer n'aano: ---Anahaan u, kame iriija yooŋ t'aañ? Awe abaje fu kirim ku kuŋku kuwun buroŋ béehabanaariit bu.

⁶⁹Abe uni íriyilenayilen, írimoomi yooŋ kaanuku awe aamo fu An Eenabe u éenuutina u t'Atambatun.

⁷⁰Yesu n'aaniin: ---Íñjeiit ijifanuun fu, aruun sumoŋu ni bákasuba ku? Bare ake t'aruun an ite Setani!

⁷¹Suda, añi ite Simoŋ Iskariyot a áyemie fu ti kasoku ku. Ábuki Suda, naane aamo i fe ite t'eriboora i sumoŋu ni bákasuba ku, o aja fu kajoohen Yesu.

Saaŋ 7

¹Hunuut toko, Yesu n'añaahoor ti Gálile. Ámaŋiit kañaahoor tu Súde ábuki Esuwif i kámaŋiomaŋi kayoolu.

²Efeet i y'Esuwif i yiŋi kakin te yo tu múwuureey mu káalohenin.

³Bakat'o ni kaano: ---Anuut beebe aaja Súde, man eriboora íwe bakate ku bo ni kajuk yooŋ buroon bamb'áhin.

⁴An éemaŋie kaanuku émeyiee, ánuusaariit buroon bamb'áhin. Naane aamo i aŋ'áhin buroon beehaŋe ésuk i kikaw, áwuforooro.

⁵(Bakat'o kumuumiin káyilenut te o.)

⁶Yesu n'aaniin: ---Ewahatu íima ereeŋoorut. Yeenuun i bare, ko kireyi fe efarafare.

⁷Ésuk i ebajut húkuuseima kaanuku keehuufuun. Íñje bare, kahuufamhuuf aŋarkeyi naane iŋ'isok t'etiir kaanuku buroon bimbi káhin bijakut.

⁸Aruun arija t'efeet i. Íñje ijoorut, ábuki ewahatu íima ereeŋoorut.

⁹H'asokiin hu bondu ahaban, n'ariiko Gálile.

¹⁰Hi bakat'o kaje hu t'efeet i, Yesu n'aja bo yooŋ. N'ánuuso eeja kaanuku an atum'akeetano.

¹¹Eseef ite Esuwif i n'iŋi kaŋeso toko t'efeet i. Iŋi kaane: ---Ondu fíya diin?

¹²Hahooja hu toko ti báhamin t'etaam iŋi kajemeno. Bakaake iŋi kaane: «An fu eejake.» Bakaaku n'iŋi kafin kaane: «Aaa, aŋ'abuut ésuk i.»

¹³Bare mayet an akañene kajemeno t'etiir, ábuki kákolakoleyi eseef ite Esuwif i.

¹⁴T'etut efeet i, Yesu n'aja t'Enuuf ite Atambatun, abe n'áyemi toko ti kaliiken ésuk i.

¹⁵Esuwif i ni kajahale, abe n'iŋi kaane: ---Áyin ondu ámusut kabaju ámuse ite Eluwa yite Moyis eeliikeno Mikiñjin mu. Buŋ fíya b'ámyie fu bondu?

¹⁶Yesu n'aaniin: ---Bimb'iliiken ésuk i búuma bíit, bite an éeboñinam u.

¹⁷An af'amaŋi káhinu b'Atambatun amaŋie bu, o kámyei man bimb'iliiken ésuk i, t'Atambatun tu búnuutina fu, man yooŋ íñje iŋ'inonŋk iisok.

- 18 An aṅ'anonḡk eesok boone bu, an ondu aṅesa kánikan huruwu hoone. Bare an n'afin aṅes kánikan huruwu hite an eeboño u, ondu an ite bifeeneḡ, anooto an ite meekane.
- 19 Moyis asaanutuun kereḡ Eluwa i? Abe bare abajut t'aruun an aṅ'áhin naane esoke i. Inḡi naḡ n'árimaḡiam fu kayoolu?
- 20 Hahooja hu ni heeno: ---Ákooki fu erab! Aañ aane eeyooli?
- 21 Yesu n'aaniin: ---Íhinahin doon difeeneḡ taḡ t'erimaas ite úne, arireyi fe n'arijahale!
- 22 Moyis n'aanuun t'Eluwa i aṅ'ariteyan karam ehaawa yeenuun. (Ákinaiit bare aamo fu átiyar u ti kaanu koonuun aṅ'aritey karam; ti sifaafuun kéegilano ku tu kúnuutina fu.) Bare makamu iyu i Moyis asoke fu, n'aṅ'arifin ariteyan karam ehaawa yeenuun hutoof yooḡ t'erimaas ite úne.
- 23 Naane aamo i aṅ'ariteyan karam ehaawa i hutoof yooḡ t'erimaas i kaanuku atum'aribin árijuum t'Eluwa yite Moyis, inḡi naḡ n'ariyiḡate fu t'íñje naane íhine i húḡgowulan ñeeba héekoyi t'erimaas i?
- 24 Ariraan kajoonan ku bamb'arijuk ni ñíkinuun barebare; aṅ'arijoonan ajoḡooree.
- 25 Bakaake bakate Serusalem n'inḡi kaane: ---Áyin óndiit kereḡ i kaḡes fu kaanuku keeyoolo?
- 26 Arijuk, o fu af'áhamin iye ti hahooja hu, abe kásokaariit doon! Bukuura fíya eseef ite úne kaanuku akina aamo fu Afakana u?
- 27 Áyin ondu, úmoomi t'ánuutina du. Afakana u bare af'abin, an at'ámeyi t'ánuutina du.
- 28 Yesu ti kaliiken ésuk i t'Enuuf ite Atambatun, n'áhamin t'etiir aane: ---Árimoomi me íñj'eemo fu aañ, ni diin t'ínuutina fu? Íñjeiit inoḡkooree iibin. Bare an éeboñinam u, an ite bifeeneḡ. Árimeyiito,
- 29 bare íñje ímoomio, ábuki te o t'ínuutina fu, abe yooḡ akina áboñinam fu.
- 30 Náami keesoñ keeḡeso kajoku, bare mayet an agore te o, ábuki ewahatu yeene ereeḡoorut.
- 31 Ti hahooja hu, úkaan ni káyilen te o. Inḡi kaane: ---Afakana u af'aja abin, o fíya káhinu beehaḡe ésuk i kikaw, beehaḡe kahooju b'ániine onde áhine bu?
- 32 Efarisiyeḡ i ni kajam bi hahooja hu bimbi káḡuḡunoor ti Yesu. Náami eseef ite esaraha i, n'Efarisiyeḡ i ni kaboñ bakaake t'esulaan i kiḡki kajukar Enuuf ite Atambatun kaanuku keejoko.
- 33 Yesu n'aane: ---Iroḡa n'aruun beebe dikee, abe n'inḡ'ija t'an éeboñinam u.
- 34 Aruun kaḡesiam, bare at'arijukam, ábuki t'ija du káyemi, at'áriyini bibin toko.
- 35 Esuwif i n'inḡi kaanoor toko: ---Diin fíya t'aja fu t'utu du úyinio kajuku? Eeja fíya t'Esuwif i keeyisaloollee ku t'Egerek i? Butum fíya aṅ'abin aliiken Egerek i?

- ³⁶Báhamin b'asoke bee beemo fu fiya naŋ: «Aruun kaŋesiam, bare at'arijukam, ábuki t'ija du káyemi, at'áriyini bibin toko»?
- ³⁷Hunak hiraanu hu hite efeet i heemo fu yooŋ hómbookun hu. Yesu n'asiijo t'etut ésuk i abe n'áhamin t'etiir aane: ---An i nukuno nisaye, abin t'íñje éehujo.
- ³⁸«An éeyilene u t'íñje, wuyelu wute móhujo mummu muroŋan ésuk i wuja fu kábulu t'enio», naane busokee i ti Míkiñjin mu.
- ³⁹(Búwejet Beenabe bu bi Yesu asoke fu, beeyak bu bibin ti kéeyilene ku te o. Bare kónkeyin Búwejet Beenabe bu tu buwunoorutee, ábuki ti Yesu ayitoorutee t'etiir bufor bu éenikanee.)
- ⁴⁰Bakaake ti hahooja héeyemie hu toko, hi kajame hu kirim kondu ni kaane: ---Múniyo an ondu aamo fu Ayiŋana ite Atambatun!
- ⁴¹Bakaaku ni kaane: ---Akina aamo fu Afakana u! Bakaake n'iji kaane: ---Afakana u awarut kánuutina Gálile.
- ⁴²Míkiñjin mu musokasok kaanuku Afakana u káyemi ake ti bakañi Dafit, abe o kánuutina Betelehem, hikin u ti Dafit ákinaanie du.
- ⁴³Iyu e ésuk i éwaajinoore fu toko in'ite hu Yesu.
- ⁴⁴Bakaake tu boko ni kámaŋio kajoku, bare mayet afeeneŋ agore te o.
- ⁴⁵Esulaan i kiŋki kajukar Enuuf ite Atambatun ni kabatuko bija t'eseef ite esaraha i, n'Efarisiyeŋ i. Bokondu ni kaaniin: ---Inji naŋ n'arijokuto fu ariibin ne o?
- ⁴⁶Esulaan i ni kaaniin: ---An ámusut káhamin naane ániine ondu!
- ⁴⁷Efarisiyeŋ i ni kasooñ kaaniin: ---Aruun yooŋ abuuuunbuut?
- ⁴⁸Kame arijukajuk t'eseef ite úne, man yooŋ t'Efarisiyeŋ i afeeneŋ taŋ éeyilene te o?
- ⁴⁹Hahooja honda fu taŋ héemeyiit hu Eluwa yite Moyis híyilene fu te o; boko bakan kéewuume!
- ⁵⁰N'abaj toko ake ániine Afarisiyeŋ huruwu hoone Nikodem. O abine fu aja haahu ti Yesu. N'aane bakano:
- ⁵¹---T'Eluwa yite y'úne, úyinaat katinan an t'újabut újamatano, abe t'úmeyiit yooŋ doon d'áhine du.
- ⁵²Ni kaano: ---Awe yooŋ kereŋ ite Gálile i? Aja aŋes ti Míkiñjin mu, n'aŋ'ajuk kaanuku ámusut kabaju ayiŋana ite Atambatun éenuutina bo.
- ⁵³Abe huruw fe n'ayeet bija te o.

Saŋ 8

- ¹Yesu n'aja ti hirij hite Ñúolifiye ñu.

- ²Bare naane kuwaatu nu nuwasanoor nu, n'abatuko t'Enuuf ite Atambatun, abe ésuk i fe n'ebin te o. N'ariiko éeyemi ti kaliikeniin.
- ³Náami émuse yite Eluwa yite Moyis, n'Efarisiyeŋ i keebin n'ake anaare eejokee n'ániine. Ni kasiŋano t'etut ésuk i
- ⁴abe ni kaane Yesu: ---Ámuse u, anaare onde ajokeejok n'ániine.
- ⁵Moyis aanaan úne t'Eluwa i anaare éehine bondu, n'aŋ'ámiñee nu bujuju ayak aket. Awe buŋ b'asoke?
- ⁶Kasokasok bondu kaanuku keejuk t'asiŋee du, man ni kakuuso te bo keetinano. Bare Yesu n'áruŋunan, éeyemi ti kakiñju t'etaam nu huñuurio.
- ⁷H'aamo hu kahaŋo kálaaman ti kákandijen ku, n'ásaarino abe n'aaniin: ---An u t'aruun éemusut u káhinu kaahoofoor ajab awiŋgo ejuju.
- ⁸Abe n'asooñ áruŋunan éeyemi ti kakiñju t'etaam.
- ⁹Hi kajame hu bondu, ni kásit biñako n'afeeneŋ, n'afeeneŋ, ájabin ti sifaaf su. Yesu n'áyemi toko unoono n'anaare u t'asiŋee du hágilao.
- ¹⁰Náami éesaarino abe n'aane anaare u: ---Kame bokondu diin? An ajoonanuti?
- ¹¹Anaare u n'aano: ---Aaa, Ámuse u. Yesu n'aano: ---Íñje yooŋ it'ijoonani. Aja, abe atum'aŋk'ahoofoor.
- ¹²Yesu n'asooñ abin áyemi ti báhamin ni hahooja hu. N'aane: ---Íñj'eemo fu meejaŋe mu tu kúŋgowulan ku. An éeseinam u ti hiñaawu, at'aja hikee t'ébaani, o bija ti meejaŋe mu mummu muwun buroŋ bu.
- ¹³Efarisiyeŋ i ni kaano: ---Báhamin búuwe bíteiit nu múniyo, ábuki aŋ'asokooro.
- ¹⁴Yesu n'aaniin: ---Múniyo iŋ'inoŋk iisokooro, bare bimb'isok bite nu múniyo, ábuki ímoomi t'ínuutina du ni t'ija du. Bare aruun, árimeyiit t'ínuutina du ni t'ija du.
- ¹⁵Aŋ'arijoonan naane kúŋgowulan ku; íñje íjoonanaariit an.
- ¹⁶Bare if'ija ayak abin áami ijoonana, majoonanar múuma uŋu mujoŋoor, ábuki inooto unoonam. Faaf u éeboñinam u ondu n'íñje.
- ¹⁷Eluwa yeenuun eenaan bákasuba ifi kaseede doon difeeneŋ, kawareewar káyilen.
- ¹⁸Íñje iŋ'inoŋk iiseedooro, Faaf u yooŋ éeboñinam u n'aseedaam.
- ¹⁹Ni kaano: ---Kame faafi ondu diin? Yesu n'aaniin: ---Árimeyiitam, árimeyiit yooŋ Faafam. Kane árimeyiam yéeni, n'aŋ'árimeyi yooŋ Faafam.
- ²⁰T'Enuuf ite Atambatun, tindi kasarrah sírirem su ti Yesu asoke fu bondu akina ti kaliiken ésuk i. Bare an ajokuto, ábuki ewahatu yeene t'ereŋoorut.
- ²¹Yesu n'asooñ aaniin: ---Íñje bija; aruun kaŋesiam, bare aruun kaketu nu wuhoofoor woonuun. T'ija du, at'áriyini bija toko.

- 22** Esuwif i ni kaanoor: ---Butum fíya eeyooloolo naane aane i: «T'ija du, at'áiyini bija toko?»
- 23** Yesu n'aaniin: ---Aruun bakate t'etaam, abe etaam i ékiniun fu. Íñje bare ite t'etiir, abe etaam i ékiniitam.
- 24** Íñ'ite ho h'eenuun fu aruun kaketu nu wuhoofoor woonuun. Afut'áiyilen kaanuku «íñj'eemo fu an eemo u», aruun kaketu nu wuhoofoor woonuun.
- 25** Náami keeno: ---Awe aamo fu aañ? N'aaniin: ---Iwasut kasokuun bo huta hu ti hítiyar hu.
- 26** B'íyinie bu kasoku t'aruun, ni b'íyinie bu yooñ kajoonan buhoojahooj. Bare an éeboñinam u an ite bifeeneñ, abe b'ijame bu te o tañ b'if'isok ésuk i.
- 27** Kajokut kaanuku Faaf u af'asokiin.
- 28** Náami Yesu eeniin: ---Af'aribin ariyit Añi ute Húngowulan hu t'etiir, n'añ'aritik árimeyi kaanuku «íñj'eemo fu an eemo u». N'añ'árimeyi yooñ kaanuku ínoñkaariit íhin doon; iñ'isok bi Faaf u aliikenam bu barebare.
- 29** An éeboñinam u ondu n'íñje; awasutam yooñ unoonam, ábuki iñ'íhin ko kireyi fe beetofo bu.
- 30** Hi kajame hu báhamin boone, keehooje ni káyilen te o.
- 31** Yesu n'aane Esuwif i kéeyilene ku te o: ---Af'arijok ti hirim húuma, n'añ'áami aruun eriboora íima nu múniyo;³²n'añ'árimeyi múniyo mu, abe múniyo mondu n'uñu munuutanuun tu húsukateenaate hu.
- 33** Ni kaano: ---Uni bakañi Aburaham, abe írimusut káyemi búskateen bite an. Buñ b'ayino fu kaanu uni n'iñ'irinuut tu húsukateenaate hu?
- 34** Yesu n'aaniin: ---Iisokuun bifeeneñ bu: an añ'áhin wuhoofoor, akina ásukateen ite wuhoofoor wu.
- 35** Ásukateen áyemiaariit ite tu butoñ hiraanu. Añi u bare, o ite tu butoñ bu hiraanu.
- 36** Arko Añi u eenuutanuun tu húsukateenaate hu, man añk'áritumb áriyemi búskateen hikee.
- 37** Ímoomi kaanuku aruun bakañi Aburaham. Bare aruun bokondu ti kañesu kaanuku ariiyoolam, ábuki árinañaariit báhamin búuma ti kikawuun.
- 38** Íñje, b'ijuke bu ti Faafam b'if'isok. Aruun, n'árihin b'arijame bu ti faafuun.
- 39** Ni kaano: ---Aburaham aamo fu faaf uni. Yesu n'aaniin: ---Arko yéeni múniyo aruun biñi Aburaham, n'añ'árihin naane akina.
- 40** Bare aruun bokondu ti kañesu kaanuku ariiyoolam, íñje eesokuun u bifeeneñ b'ijame bu t'Atambatun. Aburaham ámusut káhinu bike naane bondu!

- ⁴¹Aruun aṅ'árihin naane faafuun. Ni kaano: ---Iribukutee tu búhuhu. Faaf afeeneṅ taṅ i iribaje fu: Atambatun.
- ⁴²Yesu n'aaniin: ---Kane arko yéeni múniyo Atambatun aamo fu Faafuun, n'aṅ'árimaṅiam, ábuki te o t'ínuutina fu, abe uṅu hoone hu h'eemo fe beebe. Íñjeit inoṅkooree iibin, bare akina áboñinam fu.
- ⁴³Iṅi naṅ n'árijamaariit fu bimb'isokuun? Aṅarkeyi naane árimaṅiit kajamatan hirim húuma.
- ⁴⁴Setani aamo fu faafuun, abe beetofo bu b'af'árimaṅi káhinu. Huta hu ti kájabina ku, aṅ'ayool ésuk i. Ásokaariit bifeeneṅ, ábuki múniyo mu munooto te o. Af'ajuus yooṅ, máhaminaro, ábuki akina ajuusa, abe akina átuute fu haajuus.
- ⁴⁵Bare íñje, bifeeneṅ bu b'if'isok; iṅ'ite ho h'áriyilenutam fu.
- ⁴⁶Aañ t'aruun ayino kasoku t'abine ajukam ti kahoofoor? If'isok bifeeneṅ bu, iṅi naṅ n'áriyilenaariitam fu?
- ⁴⁷An eeemo ite Atambatun, aṅ'ajamatan kirim kite Atambatun. Bare arinooto bakan bakate Atambatun; iṅ'ite ho h'árijamatanaariit fu.
- ⁴⁸Esuwif i ni kaano: ---Irikooṅakoṅ fu iriine awe ite Samari, erab yooṅ ejokijok.
- ⁴⁹Yesu n'aaniin: ---Erab ejokutam. Íñje Faafam i íjeṅgine fu, bare aruun aṅ'árilafatinam.
- ⁵⁰Iṅesut kaanuku ésuk i kéenikanam. Ake ondu ti kaṅesu bo bija t'íñje, abe akina af'ajoonan.
- ⁵¹Iisokuun bifeeneṅ bu: an af'ajok hirim húuma, at'aket hikee.
- ⁵²Esuwif i ni kaane: ---Hahiyu írimeyia kaanuku erab ejokijok! Aburaham aketa, eyiṅana yite Atambatun yooṅ kaketa, awe n'aane: «An eejoke u ti hirim húuma at'aket hikee.»
- ⁵³Butum awe aḥaṅe faaf uni Aburaham? Akina aketaket, eyiṅana yite Atambatun kaketa yooṅ. Kame naṅ n'átumbe fu ategooro?
- ⁵⁴Yesu n'aaniin: ---If'iṅes bínikanooro, kániku kondu iti kibaj mayet éñjeriṅ. Faafam af'ánikanam, o ariene u akina aamo Atambatun oonuun.
- ⁵⁵Árimeyiito, bare íñje ímoomio. Arko íñje if'eene ímeyito, n'iṅ'iyemi ajuusa naane aruun. Bare ímoomio, abe ijokajok hirim hoone.
- ⁵⁶Faafuun Aburaham, hikawo hutoofatoof dómbokun ti kaanu ku man o kajuku hunak h'ibin hu; ajukajuk ho, abe hikawo nu hutoof naane.
- ⁵⁷Esuwif i ni kaano: ---Abajoorut simit bakan bákasuba nu sumoṅu, n'aṅ'aane awe ajuke Aburaham?
- ⁵⁸Yesu n'aaniin: ---Iisokuun bifeeneṅ bu: bala Aburaham áwuwin, «íñje káayemiin an eeemo u».

⁵⁹Náami keeyit bujuju kaanuku keewingo. Bare Yesu n'ánuuso, abe n'ánuutin t'Enuuf ite Atambatun.

Saaŋ 9

¹Yesu ti bija bu, n'ajuk ake ániine éejukaariit huta h'aŋ'abin abukee.

²Eriboora yeene ni kaano: ---Ámuse u, ʒsok uni fee iŋi naŋ n'ániine ondu abukee fu o káafuumin. Man iŋi wuhoofoor woone, man yooŋ iŋi wute keebuko ku?

³Yesu n'aaniin: ---Káanukiiit man iŋi wuhoofoor woone, man yooŋ wute wu faafoiin n'íñaayo. Bare káfuumu koone kákinineŋ éasuk i ni kajuk te o naŋ n'Atambatun aja fu káhinu.

⁴Mijiniŋga n'úware fu káhinu burok bite an éeboñinam u. Memee to kajonu, abe an at'áyini karoku.

⁵Naane iŋ'iyak bifiyo t'etaam ye fe, íñj'eemo fu meejaaŋe meeja mu kajaanaŋ yo.

⁶Hi Yesu asoke hu bondu ahaban, n'ánund t'etaam, abe n'ásik baaliisiw bu t'ánunde du éehin húmel. N'ayit ho akotan ti ñíkin ñite an éefuume u

⁷abe n'aano: ---Aja ʒñawo ti báañaweim bite Silowe. (Huruwu hondu Silowe heemo fu «An eeboñee».) An éefuume u n'aja añawo. H'ábatikeina hu, o ti kajuku féet.

⁸Ekinoora yeene, ni bakaaku kiŋki kafiy kajuko ti kayarawan ku ni kaane: ---An óndiiit kereŋ af'afand biriiko aŋ'ayarawan?

⁹Bakaake n'iŋi kaane: ---Hee, akina. Bakaaku ni kaane: ---Aaa, ákinaiit, am anokoore ne o. Akina n'aŋ'afin aane: ---Íñje fu.

¹⁰Náami keeno: ---Hahiye ʒsiŋa ʒjuk. Buŋ b'áhine fu?

¹¹N'aaniin: ---Ániine u ii kaane Yesu áhinahin húmel hite baaliisiw, n'akotan ho ti ñíkinam abe n'aanam: «Aja Silowe abe n'añawo.» N'ija. H'íñawee hu ihaban, náami ijuka.

¹²Ni kaano: ---Kame ondu diin ániine ondu? N'aaniin: ---Ímeyiit.

¹³Éasuk i ni kaja n'ániine ondu éefuumaanie u t'Efarisiyeŋ i.

¹⁴Abe bare tu hunak hite erimaas ite Esuwif i ti Yesu áhine fu húmel hite baaliisiw bu éehino eejuk.

¹⁵Náami Efarisiyeŋ i keefin kékandijen ániine u buŋ b'asiŋe fu ajuk. N'aaniin: ---Áhinahin húmel hite baaliisiw ti ñíkinam, n'íñawo, abe hahiye iŋ'ijuk.

¹⁶Bakaake t'Efarisiyeŋ i ni kaane: ---Áyin ondu éehine ii ayinaat kánuutina t'Atambatun, ábuki ateñekateñeko kajoku erimaas ite úne. Bakaaku ni kaane: ---Ahofoora áyinooni fiya káhinu beehaŋe éasuk i kikaw naane bondu? Náami kumuumiin yooŋ kajamoorut t'efeeneŋ.

- 17**Ni kasooñ kaane ániine éejukaariit u yéeni: ---Ániine éehine u aajak, t'awe akina aamo fu aañ? N'aaniin: ---Akina ayiñana ite Atambatun.
- 18**Bare eseef ite Esuwif i ni kateñeko káyilen kaanuku ániine ondu ájukaariit hítiyar hu, abe hahiyu asiña ajuk. Ni kaboñ bite faafo n'íñaayo.
- 19**Ni kaaniin: ---Nu múniyo an ondu añiuun? Nu múniyo abukeebuk o káafuumin? Buñ bi bije fu ayak abin áami hahiye aña'ajuk?
- 20**Faafo n'íñaayo ni kaaniin: ---Írimoomi kaanuku aña ite uni, abe nu múniyo h'abukee hu, ájukaariit.
- 21**Bare írimeyiit naane bije i ayak abin áami asiña ajuk hahiyu, írimeyiit yooñ aña áhino fu eejuk. Árikandijeno eenoñk éesafinuun, anooto aña!
- 22**Iyu i kásafiniin fu añaakeyi naane kákolakoleyi eseef ite Esuwif i. Ábuki eseef i kaanaan, an éeyilene u kaanuku Yesu aamo fu Afakana u, boko kawisio ti báalawum booniin.
- 23**In'ite ho hi kásafine fu kaane: «Árikandijeno eenoñk éesafinuun, anooto aña!»
- 24**Efarisiyeñ i ni kasooñ karuw ániine éejukaariit u yéeni abe ni kaano: ---Atambatun aña'ajam t'awe; asok bifeeneñ bu tañ. Írimoomi kaanuku ániine ondu ahofoora.
- 25**N'aaniin: ---Ímeyiit man akina ahofoora man yooñ. Bifeeneñ b'ímeyie fu: ijukaariit yéeni, abe hahiyu in'ijuk.
- 26**Ni kasooñ kaano: ---Nañ n'áhini fu? Buñ b'áhine fu ayak abin áami asiña ajuk?
- 27**N'aaniin: ---Isokuunsok bo, abe arijamatanutam. Inji nañ n'árimañie fu in'k'isooñ te bo? Árimañamañi yooñ káyemi eriboora yeene?
- 28**Ni kálafatino kaano: ---Humuumi awe aamo fu ariboora ite áyin ondu! Uni nu Moyis n'iririboore fu.
- 29**Írimoomi kaanuku Atambatun áhaminahamin nu Moyis; bare áyin ondu, írimeyiit t'ánuutina du!
- 30**Ániine u n'aaniin: ---Kame it'ijok; áhinam in'ijuk, n'aña'arisoñ ariene árimeyiit t'ánuutina du!
- 31**Úmoomi kaanuku Atambatun ájeñginaariit ehofoora i. Bare an eejame u te o, abe n'aña'áhin naane amañie i, Atambatun aña'ajeñgino.
- 32**Úmusut hikee kajamu ni kaane ake áhinahin an éejukaariit huta h'aña'abin abukee eejuk.
- 33**Arko yéeni ániine ondu ánuutinoot t'Atambatun, man áyini káhinu doon fe.
- 34**Ni kaano: ---Awe eebukee u enii ereyi fe ti kaahofoor, awe aja fu kasoku uni buñ bi heemo fu? Ni kákutooro ti báalawum bu.

³⁵Yesu n'ajam kaanuku kákutoorakutoor ániine u. N'aja aṅaabo abe n'aano: ---
Áyilenayilen t'Añi ute Húṅgowulan hu?

³⁶Ániine ondu n'aano: ---Ámuse u, akina aamo fu aañ? Asokam man n'íyilen te o.

³⁷Yesu n'aano: ---Ajukojuk; o af'áhamin iye n'awe.

³⁸Ániine u n'aano: ---Anahaan u, íyilena. Náami éesukaayo.

³⁹Ahaban, Yesu n'aane: ---Káwaajinoor ésuk i kíkinineṅe fu n'ibin t'etaam ye, man
kéejukaariit ku ni kajuk, abe kiṅki kajuk ni kafin káfuum.

⁴⁰Bakaake t'Efarisiyeṅ i kéeyemie ku toko ni kajam kirim kondu abe ni kaano: ---
Butum uni yooṅ írijukaariit naane kéefuume ku?

⁴¹Yesu n'aaniin: ---Kane áriyemi yéeni bakan kéefuume, man aribaj wuhoofoor. Bare
arienaan: «Iṅ'irijuk», iṅ'ite ho hu wuhoofoor woonuun wunuutut fu t'aruun.

Saan 10

¹Yesu n'aaniin: ---Iisokuun bifeeneṅ bu: an eeṅaasut ti karuṅ kite ékus ite bíkarniina,
bare n'afaaj eeyooso, an ondu ákuw, abe ánukenoora yooṅ.

²Bare eeṅaase u ti karuṅ ku, ondu aamo fu ahaawa ite síkarniina su.

³Ajukara ite ékus i aṅ'áfeneṅino karuṅ ku, abe síkarniina su iṅi sijam kaaji koone.
Aṅ'aruw síkarniina soone yánoyan fe huruwu hite te yo, abe n'aṅ'anuutan so tíyaṅ.

⁴Af'aja ayak abin áami anuutana so sireyi fe, n'aṅ'ágilan so seesao ti hiñaawu, ábuki
súmoomi kaaji koone.

⁵Bare an i símeyit, iti sisao ti hiñaawu; so kateyio, ábuki símeyit kaaji koone.

⁶Beekolofanee bondu bi Yesu asokiin fu, bare kajokut naṅ n'ámaṅje fu kasoku.

⁷Yesu n'asooñ aane: ---Iisokuun bifeeneṅ bu: íñj'eemo fu karuṅ kite ékus ite síkarniina
su.

⁸Keejabe ku kabinam kareyi fe búkuw, n'énukenoora. Bare síkarniina su síjeṅginutiin.

⁹Íñj'eemo fu karuṅ ku. An eeṅaase u t'íñje, o kafaku. Áyinooni buyooso abe n'ánuutin,
abe akina kabaju eehooforo.

¹⁰Ákuw ékuwe taṅ y'af'abin, ni kayoolu, ni kábuju. Íñje ibinabin kaanuku iiwun ésuk i
buroṅ bu, abe ni kabaj buroṅ beetoofe-toof.

¹¹«Íñj'eemo fu ahaawa eejake u. Ahaawa eejake u aṅ'ásik síhiinio asaan bija ti
síkarniina soone.

¹²An eeje jíhaaw kaanuku taṅ aṅ'ajaamee, butum ákinaiit af'afiy ahaaw síkarniina su,
soone síiit yooṅ, af'aṅandan kandaafaan ti bibin kep, o kateyi ewas toko síkarniina
su. Kandaafaan ku kayoolu toko sike, ni kiyisaloolan saasu.

- 13 An ondu kateyi, ábuki abinabin burok iŋ'ite sírirem barebare, butumo bunooto ti síkarniina su.
- 14 Íñj'eemo fu ahaawa eejake u. Ímoomi síkarniina súuma, so yooŋ súmoomiam,
- 15 naane Faaf u ámeyiam i, íñje yooŋ n'ímeyio. Abe íñje kásiku síhiiniam isaan bija ti síkarniina súuma.
- 16 Huroŋam yooŋ sike síkarniina seeyoosoorut t'ékus yendu. Sondu, iwarawar bibin ne so. So yooŋ kajamu kaaji kúuma, abe n'aŋ'abaj kaahaaw kifeeneŋ taŋ, n'ahaawa yooŋ afeeneŋ.
- 17 «Faaf u ámaŋiammaŋi ábuki íisik síhiiniam isaan, iibin isooñ íritein.
- 18 Ániit ayakam kayoolu; íñje ija fu kanoŋku iiwunooro. Íkooki sembe site buwunooro, ni sembe site bíriteina t'eket i. Bondu bi Faafam aanam fu ibin íhin.»
- 19 Hi Yesu asoke hu bondu ahaban, Esuwif i ni kasooñ káwaajinoor.
- 20 Keehooje tu boko iŋi kaane: ---Ákooki erab! Awenawen! Iŋi naŋ n'af'arijamatano?
- 21 Bakaaku ni kaane: ---An e erab ejoke áhaminaariit iyu. Erab éyinooni káhinu an éejukaariit eejuk?
- 22 Ni haajam hu, n'abaj Serusalem efeit ite emit y'Enuuf ite Atambatun esiiŋanee i.
- 23 Yesu n'áyemi ti kañaahoor toko t'Enuuf ite Atambatun ti káwuwoor kite Salomoŋ.
- 24 Esuwif i ni kákuuto abe ni kaano: ---Kame aawas uni t'ébaani bija kaakaŋ? Arko awe aamo fu Afakana u, n'aŋ'ajoŋoor aasok uni bo.
- 25 Yesu n'aaniin: ---Isokuunsok bo, bare áriyilenut. Buroon bimb'íhin tu huruwu hite Faafam búwufoorawufoor íñj'eemo fu aañ.
- 26 Bare áriyilenut, ábuki aruun bákateiit ti síkarniina súuma.
- 27 Síkarniina súuma iŋi sijamatan kaaji kúuma. Ímoomi so, abe iŋi sisaam ti hiñaawu.
- 28 Iŋ'iwun kiŋki kasaam ti hiñaawu buroŋ béehabanaariit bu; iti kaket hikee, abe an at'aramiin t'emoŋiam.
- 29 Faafam eewunam u boko ahaŋahaŋ dóonodoon fe, abe an ayinaat karamiiniin tu sumoŋio.
- 30 Íñje ni Faaf u, uni k'afeeneŋ ku.
- 31 Náami Esuwif i kasooña kaher bujuju kaanuku kéemiño ne bo keeyoolo.
- 32 Yesu n'aaniin: ---Íhinahin tu buhoonuuun buroon úkaan beejake ti sembe site Faaf u. Ti biin t'arisiŋee fu h'árimaŋje hee kámiñiam nu bujuju iket?
- 33 Esuwif i ni kaano: ---Irienut iriiyooli iŋi bike beejake b'áhine, bare aŋarkeyi naane aw'ondu ti kálafatin Atambatun. Awe eemo u álokow, n'aŋ'asooñ aane awe aamo Atambatun!

³⁴Yesu n'aaniin: ---Bikiñjeekiñj ti kaawiit koonuun kite Eluwa i kaanuku Atambatun aanaan: «Aruun yooŋ etambatun.»

³⁵Atambatun aanaan bakan k'asoke ku hirim hoone boko etambatun, abe an ayinaat kanuutan beesokee bu ti Míkiñjin mu.

³⁶Íñje bare, Atambatun ajifanam, abe n'áboñinam t'etaam ye. N'aŋ'arifin ariene íñje ílafatino aŋarkeyi eenaan íñje Añi ite Atambatun?

³⁷Ifit'íhin burok bite Faafam, atum'áriyilenam.

³⁸Bare if'íhin bo, arko yooŋ at'áriyilen t'íñje, áriyilen kame te bo man n'árimeyi akuur but kaanuku Faaf u ondu t'íñje, íñje yooŋ n'íyemi te o.

³⁹Ni kasooñ kaŋes kajokio, bare n'afak.

⁴⁰Yesu n'asooñ akan kaayelu kite Surdeŋ ti Saaŋ tand'aboste yéeni, abe n'ariiko bo.

⁴¹Bakan keehooje ni kanabano toko. Inji kaane: ---Saaŋ áhinut mayet beehaŋe úne kikaw, bare b'asoke bu t'ániine ondu fe bite toko.

⁴²Bakan keehooje toko ni káyilen ti Yesu.

Saaŋ 11

¹N'abaj ake ániine éesomute, huruwu hoone Lasaar. Betani b'akine fu, akina ni bákaniino Mari ni Mart.

²(Mari ásike fu mátisó meehunde-hunde mu étis wuwot wute Anahaan u, abe n'atow nu wan woone; ániino Lasaar ásomute fii.)

³Ni kaboñ, akina n'at'o Mart, ake kaano aja aane Yesu: ---Anahaan u, áwiyi a ámañje u ásomutasomut.

⁴Hi Yesu ajame hu bondu, n'aane: ---Kásomut kondu kíteiit kayoolio; kite káwuforoor kaanuku Atambatun ánikanik, abe yooŋ ésuK i kánikan Añi ite Atambatun.

⁵Yesu aŋ'ámañi naane Mart, n'at'o, ni Lasaar.

⁶H'ajame hu bare kaanuku Lasaar ásomutasomut, n'asooñ áriikein b'áyemie bu kunak kúsuba.

⁷Ahaban, n'aane eriboora yeene: ---Úbatuko Súde.

⁸Eriboora yeene ni kaano: ---Ámuse u, afiyeitee naane Esuwif i bakate ku Súde kaane i kéemiñi nu bujuju keeyooli, n'aŋk'asooñ aane aabatuko bo?

⁹Yesu n'aaniin: ---Súwahatiiit kereŋ sumoŋu nu súsuba sibaje fu tu hunak? An af'aja mijiniŋga, at'ábiŋan tu doon, ábuki aŋ'ajuk meejaaŋe mu.

¹⁰Bare an eeje míhijiima, o kábiŋan, ábuki aŋ'aja t'ébaani i.

¹¹Hi Yesu asokiin hu bondu ahaban, n'asooñ aane: ---Áwiyi úne Lasaar aŋota, bare iija íniyaro.

- ¹²Eriboora i ni kaano: ---Anahaan u, arko aṅotaṅot, akina kákoyi.
- ¹³Yesu ámaṅamaṅi kaanu Lasaar aketa. Eriboora i n'iji kafin kaane man huṅotu haanen h'asoke fu.
- ¹⁴Náami eehatiin bo aaniin: ---Lasaar aketa.
- ¹⁵Hutoofam uṅu hoonuun hu naane íyemiit i toko, kaanuku man n'arihaṅam káyilen. Bare úja újuko.
- ¹⁶Taamas (ii kaane Bášumbeel bu) n'aane bakaaku eriboora: ---Úja yooṅ, núuket n'Anahaan u!
- ¹⁷Hi Yesu areeṅe hu, n'aṅaabo Lasaar káahokinee abaj kunak kibaakiir.
- ¹⁸Betani ekamboorut ni Serusalem areeṅ síkilomeetar síhaaji;
- ¹⁹keehooje t'Esuwif i ni kabin bujukoor ti Mart ni Mari.
- ²⁰Hi Mart ajame hu kaanuku Yesu álohenno, n'aja ayaajanooroo, Mari eefin eeriiko toko t'enuuf.
- ²¹Mart n'aane Yesu: ---Anahaan u, arko yéeni awe áyemie fu diye, ániinam man aket.
- ²²Bare ímoomi kaanuku bija t'aamo dii, doon fe d'alawe Atambatun, o kawunii do.
- ²³Yesu n'aano: ---Ániini birito t'eket i.
- ²⁴Mart n'aano: ---Ímoomi kaanuku tu hunak hiraanu hu, hunak h'ésuk i eja hu birito t'eket i, akina birito.
- ²⁵Yesu n'aano: ---Íñj'eemo fu bíriteina bite t'eket i, íñj'eemo fu yooṅ buroṅ bu. An éeyilene t'íñje, hutoof yooṅ aket, o karoṅu.
- ²⁶Abe an eemo buroṅ, abe n'áyilen t'íñje, at'aket hikee. Áyilenayilen bondu?
- ²⁷Mart n'aano: ---Hee Anahaan u, íyilenayilen kaanuku awe aamo fu Afakana u, Añi ite Atambatun eeware u bibin t'etaam ye.
- ²⁸Mart asoka bondu ahaban, n'aja. N'aruw at'o Mari abe n'asaaho eeno: ---Ámuse u ondu beebe, abe aṅ'ákandijeni.
- ²⁹Hi Mari ajame hu bondu, n'arito juj abe n'aja ti Yesu.
- ³⁰(Yesu t'átumboorut ayooso hikin u; o káaroṅin ti kajukoore du ni Mart.)
- ³¹H'Esuwif i kéeyemie ku níbahindaa ni Mari ti kaanu koone ajok hikawo kajuke hu naane aritee i juj abe n'anuut, ni kanabano. Iṅi kaane man akina aamo ti bija t'élum i kaanuku eeyiy toko.
- ³²Hi Mari areeṅe hu ti Yesu áyemie du ayak abin áami ajuko, n'ájiṅgitan hágilao abe n'aano: ---Anahaan u, arko yéeni awe áyemie fu diye, ániinam man aket.
- ³³Hi Yesu ajuko hu ti biyiy bu, akina Mari n'Esuwif i kéeseino ku ti hiñaawu, nu hujoko t'eni dómbokun.

- 34 N'ákandijeniin aaniin: ---Kame diin t'arihoko fu? Ni kaano: ---Anahaan u, aḅin n'aḅ'ajuk.
- 35 Yesu n'ayiy.
- 36 Náami Esuwif i ni kaane: ---Arijuk naane ámaḅio i!
- 37 Bakaaku ni kaane: ---Akina éhine u ániine éejukaariit u aḅ'ajuk, ayinaat yéeni káhinu Lasaar atum'aket?
- 38 Nu busooñ bujok Yesu t'eni dómbokun. N'aja t'élum i. Émoomi t'elaaliñj yómbokun yeebaje kaawuḅ níbahindaa, abe eke elaaliñj éfibeefib ti karuḅ ku.
- 39 Yesu n'aane: ---Arinuutan elaaliñj i. Mart, ániin ite aketa u n'aano: ---Anahaan u, ehunuḅ i ewara búbujo, ábuki ebaja diyu kunak kibaakiir.
- 40 Yesu n'aano: ---Eenuti af'áyilen awe kajuku kaanuku Atambatun ánikanik?
- 41 Náami keenuutan elaaliñj i. Yesu n'áheelin t'etiir abe n'aane: ---Faafa, íñj'endu ti kaanii eyeehen naane ájeḅginam i.
- 42 Ímoomi kaanuku aḅ'ájeḅginam ko kireyi fe, bare keesiḅee kee kákinineḅ fu n'iq'íhamin iye, man ni káyilen kaanuku awe áboñinam fu.
- 43 H'asoke hu bondu ahaban, n'ataḅk aane: ---Lasaar, ánuutin diyu!
- 44 Aketa u n'ánuutin t'élum i, sumoḅio nu wuwoto káaboñeninee ni kires. Buhoḅio yooḅ kákumbaloolinee ni kaahuuy, naane Esuwif i ii káhin buhunuḅ bu. Yesu n'aane kéeyemie ku toko: ---Árijendino kires ku, abe n'ariwaso eeja.
- 45 Keehooje t'Esuwif i keebine ku ti Mari ni káyilen ti Yesu hi kajuke hu b'áhine bu.
- 46 Bare bakaaku ni kaja kajuk Efarisiyeḅ i keerejiin bi Yesu áhine bu.
- 47 Náami Efarisiyeḅ, i n'eseef ite esaraha i ni kakuukan sifaaf site ejoonana i kéehamin. N'iqi kaane: ---Buḅ fíya b'úja fu? Áyin ondu, ondu ti káhinu beehaḅ éruk i kikaw kep!
- 48 Uf'úwaso aḅ'áhin iyu, éruk i fe káyilen te o, abe bakate ku Rom n'iqi kabin kéebuj Enuuf ite Atambatun n'eheet ite úne!
- 49 N'abaj toko ake ániine huruwu hoone Kayif. Emit yendu, akina áyemie fu asaraha ómbokun u. N'aaniin: ---Árimeyiit toko doon fe!
- 50 Árimeyiit kaanuku ahaḅ kajaku t'úne afeeneḅ n'aket bija t'ésuk i fe, bala eheet i ereyi ébujo?
- 51 (Bi Kayif asoke bii, ákinaiit anoḅke eeyinoor bo. Naane aamo i asaraha ómbokun u t'emit yendu, h'Atambatun áhino fu eesoḅk busok kaanuku Yesu awarawar kaketu bija t'Esuwif i.
- 52 Bare eket ite Yesu, bíjaiit t'Esuwif i barebare; yite yooḅ kakuukan biñi bite Atambatun keeyisaloollee ku t'etaam ye kaanuku kéehin t'afeeneḅ.)

⁵³Áfiitin tu hunak hondu, eseef ite Esuwif i ni káhabanein kaanuku keebin keeyool Yesu.

⁵⁴Iñ'ite ho hi Yesu añkut fu añaa hoor Esuwif i keejuko. N'aja ti hike hikin u heemo inde eramba i ñi kaane ho Efureem. N'ariiko bo, akina n'eriboora yeene.

⁵⁵H'aamo hu efeit ite Esuwif i yite Kánuutina ku Esipt elohena, bakan keehooje n'ñi kánuutin ti kaaku kikin u keeja Serusalem kaanuku keekuuran siniin bala efeit i eyooso.

⁵⁶N'ñi kañes Yesu, abe n'ñi kaanoor toko t'Enuuf ite Atambatun ti káyemie du: --- Buñ b'arisoke? Akina fíya bibin t'efeet i, bare me?

⁵⁷Eseef ite esaraha i, n'Efarisiyeñ i ni kaane ésuk i an af'ámeyi ti Yesu aamo du, n'añ'asok kéeyinio kajoku.

Saan 12

¹H'aamo hu efeit ite Kánuutina ku Esipt eñeñena kunak hutok ni hifeeneñ, Yesu n'aja Betani, ti Lasaar a abine u aritan t'eket i akine du.

²Náami keeñun bija te o, abe Mart áyemie fu tu buhuñ bu. Lasaar n'ariiko ni Yesu, ni bakaaku kéeyemi tu buñofo.

³Mari n'ayit éndiis ñeeba yite máτισο meeseere-seer, mite anukanuk ii kaane naar, abe n'áyuus mo tu wuwot wute Yesu. Ahaban, n'atot wo nu wan woone. Máτισο mu nu muhundan enuuf i ereyi fe.

⁴Suda Iskariyot, ake t'eriboora yite Yesu eeja u kajoochen koone n'aane:

⁵---Iñi nañ ni máτισο mondu mujoochenutee fu? N'uñ'úbaj yéeni areeñ bajaam bite aroka bite emit ñeeba, abe sírirem su ni sísikee t'asaan keebajut ku!

⁶Bare hu Suda asoke hii bondu, káanukiiit man am ayinoore keebajut ku. Akina ákuw: o af'anañ sírirem sooniin, abe añ'ariy te so.

⁷Yesu n'aano: ---Awas anaare u! Anañanañ mo bija t'ehok íima.

⁸Keebajut ku káyemi n'aruun ko kireyi fe, bare íñje it'íyemi n'aruun ko kireyi.

⁹Bakan keehooje-hooj t'Esuwif i ni kajam kaanuku Yesu ondu Betani. Ni kaja bo, káanukiiit keejuk Yesu barebare, bare kaanuku yooñ keejuk Lasaar a aritane u t'eket i.

¹⁰Náami eseef ite esaraha i káhabaneino kaanuku keebin keeyool yooñ Lasaar,

¹¹ábuki keehooje t'Esuwif i ñi káwuñgiin kiñaawu uñu hoone hu kéeyilen ti Yesu.

¹²Tifiit, hahooja heebine hu Serusalem bite efeit ite Kánuutina ku Esipt ni hijam kaanuku Yesu ondu ti káreeñina.

¹³Náami kéesik kijar, abe ni kayaajanooroo ti katanñku ñi kaane: «Atambatun ánikanee! Awe eebin ii tu huruwu hite Atemit aja ásoniyanee! Atambatun ásoniyan áyi ite Israyel!»

- 14 Yesu n'ajuk ambam, n'arabo te o, naane busokee i ti Míkiñjin mu. Meenaan:
- 15 «Atum'árikoleyi, aruun bakate ku Siyoŋ! Arijuk, áyi oonuun ondu ti bibin, abe arabarabo t'ambam.»
- 16 Eriboora yeene kasonkut kajok bondu. Bare h'abine hu áami Yesu ayitee t'etiir bufor bu éenikanee, ni kábaŋino kaanuku Míkiñjin mu musokasok bondu te o, abe yooŋ ésuk i káhinahin bija te o naane musoke i.
- 17 Kéeyemie ku fe ni Yesu h'aruwe hu Lasaar t'élum i eeritano t'eket i kasokasok bi kajuke bu.
- 18 Ho híkinineŋe fu hahooja hu ni hiyaajanooroo, ábuki kajamajam bondu b'áhine bu beehaŋiin bu kikaw.
- 19 Efarisiyeŋ i n'iŋi kaanoor: ---Arijuka kaanuku ut'úyini toko doon: ésuk i fe bokondu ti kanabano!
- 20 Abajeebaj bakaake Egerek ti keebine ku Serusalem kalawu kite Atambatun t'efeet i.
- 21 Ni kaja kaŋaabo Filip (ite u Betsayida yeeemo i ti Gálile), abe ni kaano: ---Abuke, írimaŋamaŋi kajuku Yesu.
- 22 Filip n'aja asok bo Andere, abe ni kariboor keeja keesok bo Yesu.
- 23 Yesu n'aaniin: ---Ewahatu i y'Añi ute Húŋgowulan hu aja i kayitíee t'etiir bufor bu éenikanee ereeŋa.
- 24 Iisokuun bifeeneŋ bu: kaajal ifi kiney t'etaam abe kiketut, utu kubuk. Bare ifi kiket, ko kabukoor naane.
- 25 An eehaŋe u kámaŋi buroŋ boone, o bútowuto. An eefinut u ajok boone bu doon fe t'etaam ye, o kabaju buroŋ béehabanaariit bu.
- 26 An af'amaŋi karoku bija t'íñje, áseinam ti hiñaawu. Af'áhin ii, t'ija du káyemi, aroka úuma n'aŋ'áyemi yooŋ toko. An af'arok bija t'íñje, Faafam kasokorooro.
- 27 Yesu n'asooñ aane: ---T'eemo dee eholam ehabanaa fe. Kame iŋ'eene buŋ? Butum iŋ'eene Faafam: Faafa, afakanam t'ewahatu yendu yite sílaam su? Bare fu ewahatu yendu ékinineŋe fu n'ibin t'etaam ye.
- 28 Íñje kaanu: Faafa, ánikan huruwu húuwe! Náami kaaji kíhaminno t'etiir bufor bu keene: ---Ínikananikan ho, abe íñje kasooñu ínikan ho.
- 29 Hahooja héeyemie hu toko hijamajam kaaji ku. Bakaake n'iŋi kaane: ---Jaa, karanda fu! Bakaaku ni kaane: ---Amalaka áhamine fee ne o!
- 30 Bare Yesu n'aaniin: ---Uŋu húuma híiit hi kaaji konde kíhamine fu, bare uŋu hoonuun hu.
- 31 Kajoonan kite bakate ku t'etaam ye kireeŋa; kákutoor kite Setani aseef ite te yo kireeŋa yooŋ.

- ³²If'iija ayak abin áami iyitee t'etiir, íñje kañaku ésuk i fe keebin t'íñje.
- ³³(Ti kirim konde t'áwufoore fu buɗ b'eket yeene eja fu ariike.)
- ³⁴Hahooja hu ni heeno: ---Busokeesok t'Eluwa i kaanuku Afakana u, buroɗ boone bite hiraanu. Buɗ b'ayino fu kasooñu ɗane Añi ute Húɗgowulan hu awarawar kayitsee t'etiir? O aamo fu aañ, Añi ondu ute Húɗgowulan hu?
- ³⁵Yesu n'aaniin: ---Meejaaɗe mu muroɗa diye n'aruun, bare iti mifiyo. Hi meemo hu n'aruun n'ariware fu kañaaahu, ébaani i etum'ebin éfufuun. Ábuki an eeje t'ébaani, ámeysiit t'aja du.
- ³⁶Náami naane aamo i meejaaɗe mu muroɗa n'aruun, áriyilen te mo man n'áriyemi bakan bakate meejaaɗe. Hi Yesu asoke hu bondu ahaban, n'anuut toko, abe n'aja ánuuseiin t'akambe.
- ³⁷Bija naane áhine i tu buhoonjiin buroon úkaan beehañiin kikaw fe, káyilenut mayet te o.
- ³⁸B'Esayi ayiɗana ite Atambatun abine bu asok ni bihaɗ bibaj. Aanaan: «Atemit, aañ áyilene fu báhamin bite b'uni? Aañ a áwufoore fu sembe súuwe?»
- ³⁹Kayinaat káyilen, abe bonde Esayi asooñe fu asok inji naɗ. Aanaan:
- ⁴⁰«Atambatun áhiniinhin kéefuum, kaanuku ñíkiniin itim'iji ñujuk, afeɗkafɗɗk yooɗ ñúwejet ñooniin, kaanuku itim'iji ñínandin; itim kabin káwuɗan nu boone éhiniin kéekoyi.»
- ⁴¹Esayi asokasok bondu aɗarkeyi naane aɗandanaɗandan kániku kite Yesu, abe te o t'asoke fu bondu.
- ⁴²N'abaj bare t'eseef ite Esuwif i kumuumiin bakan keehooje kéeyilene ti Yesu. Bare kakañenut kasoku bo t'etiir inj'ite Efarisiyeɗ i, kaanuku itim kabin kawisee ti báalawum booniin.
- ⁴³Kúɗgowulan ku kasokorooriin, tu boko hihaɗahaɗ Atambatun asokorooriin.
- ⁴⁴Yesu n'áhamin t'etiir aane: ---An éeyilene u t'íñje, t'íñjeiit barebare t'áyilene fu, bare áyilena yooɗ t'an éeboñinam u.
- ⁴⁵Abe an eejukam u, ajuka yooɗ an éeboñinam u.
- ⁴⁶Íñj'eemo u naane meejaaɗe mu, ibinabin t'etaam i kaanuku an fe éeyilene t'íñje, atum'aɗk'áyemi t'ébaani.
- ⁴⁷An af'ajam kirim kúuma, abe áhinut naane isoke i, íñjeiit iyako kajoonan, ábuki kájoonaniit bakan k'ibine fu t'etaam ye, bare kafakaniin.
- ⁴⁸An af'ateñekaam, abe n'ateñeko yooɗ kirim kúuma, o katinanee. Hirim h'isoke hu hija fu katinan koone tu hunak hiraanu hu.
- ⁴⁹Abajut bike b'inoɗkooree iisok, bare Faaf u humuumo éeboñinam u áwufooramwufoor b'iware bu kasoku fe.

⁵⁰Abe ímoomi kaanuku báhamin boone ufu buwun buroŋ béehabanaariit bu. Náami bimb'isok, in'isok bo naane ti Faafam asokam du bo.

Saaŋ 13

¹H'aamo hu memee efeet ite Kánuutina ku Esipt n'eŋ'eyooso, Yesu n'ámeyi kaanuku ewahatu yeene yite kanuutu ku t'etaam ye eeja t'etiir ti Faaf u ereeŋa. Afiyafiya ámaŋi bakan koone keemo ku t'etaam i, abe n'ámaŋiijin bija yooŋ tu hunak hiraanu hu.

²Yesu n'eriboora yeene ni káyemi tu buñofofo éhijiima. Suda, aŋi ite Simoŋ Iskariyot, Setani káaheekin éefuwo wúkondin kaanuku eebin eejoohen Yesu.

³Yesu ámoomi kaanuku akina humuumo t'Atambatun t'ánuutina fu, te o yooŋ t'abatuko fu. Ámoomi yooŋ kaanuku Faaf u ásikasik dóonodoon fe anaŋo tu sumoŋu.

⁴N'arito ti káyemie du tu buñofofo bu, eenootan kájufa koone kitiira ku, abe n'ásik ebara eeraato.

⁵N'áyunan móhujo ti hibeñuwar, abe n'ásit kañawu wuwot wute eriboora yeene. Ahaban, n'atot wo n'ebara y'araatee i.

⁶H'areeŋe hu Simoŋ Piyeer, áyin u n'aano: ---Anahaan u, awe aŋa fu kañawiam wuwot?

⁷Yesu n'aano: ---Ámeyiiit b'íhin bee hahiye, bare awe bibin kajoku.

⁸Piyeer n'aano: ---At'ajam mo hikee awe aŋawam wuwot! Yesu n'aano: ---Ifit'iñawi wuwot, aroŋut kabaju t'íñje doon.

⁹Simoŋ Piyeer n'aano: ---Anahaan u, kame atum'araan tu wuwot wu barebare; aŋawam sumoŋu ni hikaw hu fe!

¹⁰Yesu n'aano: ---An eeñawee ahaban asawuleit biñawo, kane arko am añawe wuwoto, ábuki akuurakuur but. Abe aruun arikuurakuur, bare árireyiit.

¹¹(Yesu ámoomi an eeja u kajoochen koone; ho híkinineŋe fu n'aane: «Árireyiit arikuure fu.»)

¹²Hi Yesu añawiin hu wuwot ahaban, n'asol kájufa koone, abe n'abatuko ariiko. N'aaniin: ---Arijokajok naane íhinuun i iye?

¹³Kaanuku ariiruwan, aŋ'aríenam «Ámuse u» man yooŋ «Anahaan u», abe arikoonakoŋ, ábuki nu múniyo.

¹⁴If'ija ayak abin áami iñawuun wuwot, íñj'eemo u Anahaan u, n'Ámuse u yooŋ toko, aruun yooŋ ariwarawar kañawoor wuwot.

¹⁵Íwufooruunwufoor naane ariware i káhinu kaanuku aŋ'aribin árihinoor iyu.

¹⁶Iisokuun bifeeneŋ bu: aroka ahaŋut an u t'aamo du tu burok bu, an yooŋ eeboñee ahaŋut an eeboño u.

¹⁷Makamu árimoomi bo, af'árihin bo, kikawuun katoofu naane.

- 18«Árireyiit k'isoke fu, ábuki ímoomi naane k'ijifane ku kaamo i ariike. Bare beesokee bu ti Míkiñjin mu buwarawar kabaju. Meenaan: "An i iriñoofee u t'afeeneñ ásokumam."»
- 19Isokuun bo hahiye ti bireeñoorut, kaanuku ifi bibin bireeñ, n'árimeyi kaanuku "Íñj'eemo fu an eeemo u".
- 20Iisokuun bifeeneñ bu: an af'ajok áwariee ake i iboñe, íñje a ajoke fu áwariee; abe an eejokam áwariee, an éeboñinam u a ajoke fu áwariee."»
- 21Hi Yesu asoke hu bondu ahaban, eholo fe n'ehabano. N'asok akuur but aane: --- Iisokuun bifeeneñ bu: ake t'aruun kásikiam asaan bakan.
- 22Eriboora i ni káheelinool kareyi fe, bare kámeyiit aañ i Yesu ámañje fu kasoku.
- 23Ake tu boko, ariboora u i Yesu ámañje-mañje u, ariikariiko kaagoroor ne o.
- 24Simon Piyeer n'ayito emoñu kaanuku éekandijen Yesu aañ a asoke fu.
- 25Ariboora ondu n'ayaajo ti Yesu abe n'aano: ---Anahaan u, aañ a ámañje fu kasoku?
- 26Yesu n'aano: ---Iilejan amburu onde tu mutob mu. An ija u kasaano, akina. Náami eelejan amburu u tu mutob mu, abe n'asaano Suda, aña ite Simon Iskariyot.
- 27Hi Suda ajoke hu amburu u kep, Setani n'ayoosoo. Yesu n'aano: ---B'aja bu káhinu, amoken te bo!
- 28(Mayet afeeneñ ti kéeyemie ku toko tu buñoofu bu ajoke inji nañ ni Yesu asoko fii.
- 29Makamu Suda af'anañ sírirem sooniin, bakaake tu boko n'iji kaane man Yesu ámañjo kaanu aja ájooheñ buoon bi kasawulee bu bija t'efeet i, man yooñ n'aja asarah keebajut ku.)
- 30Suda n'asa amburu u, abe n'añ'amoken yooñ anuut. Taanak tu káajonin.
- 31Hi Suda anuute hu, Yesu n'aane: ---Hahiyu Añi ute Húngowulan hu ánikanee, abe o yooñ káwufuor ésuk i naane Atambatun ánike i.
- 32Abe h'aja hu ayak abin áami áwufuora naane Atambatun ánike i, Atambatun yooñ káwufuor akina humuumo naane Añi u ánike i, abe o káhinu bo memee.
- 33Kúñuumo, kawasoor kite k'úne injkut kikamb. Aruun kajesiam, bare iisokuun hahiye naane isoke i Esuwif i: at'áriyini bija t'ija du.
- 34Iisaanuun eluwa éyeni: árimañjoori. Naane ímañjuun i, iyu yooñ a ariware fu kámañjoori.
- 35Af'árimañjoori, ésuk i fe n'eñ'émeysi kaanuku aruun eriboora íima.
- 36Simon Piyeer n'aano: ---Anahaan u, diin t'aja fu? Yesu n'aano: ---At'áyini bibin hahiye t'ija du, bare bija hágila, awe bija bibin.
- 37Piyeer n'aano: ---Anahaan u, inji nañ n'itif'iyini kasayii ti hiñaawu hahiye? T'eemo dee, ifaraa kásiku síhiiniam isaan uñu húuwe hu!

³⁸Yesu n'aano: ---Afaraa kaketu uŋu húuma hu? Iisoki bifeeneŋ bu: bala káajuloon ku kusok, awe kaanu áameyiitam kireeŋ kíhaaji.

Saaŋ 14

¹Yesu n'asooñ aaniin: ---Atum'ariyinoor doon fe. Áriyilen t'Atambatun, abe n'áriyilen yooŋ t'íñje.

²Báakinum bondu t'enuuf ite Faafam biheek. Arko yéeni nu múniyoiit, man isokuun bo. Bare iija ifareuun toko t'ariware du kakinu.

³Ififareuun t'ariware du kakinu ihaban, n'in'ísooñin boonuun núuriboor, man n'áriyemi t'ija du káyemi.

⁴T'ija du, árimoomi bítim bu.

⁵Taamas n'aano: ---Anahaan u, írimeyiit t'aja du. Buŋ b'iriyino fu kámeyi bítim bu?

⁶Yesu n'aano: ---Íñj'eemo fu bítim bu, nu múniyo mu, nu buroŋ bu. An ayinaat bija ti Faaf u t'aŋaasut t'íñje.

⁷Af'árimeyiam, n'aŋ'árimeyi yooŋ Faafam. Abe hahiye árimoomio, abe arijuko yooŋ.

⁸Filip n'aano: ---Anahaan u, áwufoor uni Faaf u, kikaw uni n'uŋu kutoof.

⁹Yesu n'aano: ---Filip, naane ifiyee i n'aruun fe, ámeyioorutam? An eejukam u, ajuka Faaf u. Inji naŋ n'aane fu: «Áwufoor uni Faaf u»?

¹⁰Kame áyilenut kaanuku íñj'endu ti Faaf u, abe Faaf u yooŋ ondu t'íñje? Kirim ku kiŋk'isokuun fe kúuma kiiit, bare Faaf eeemo u t'íñje af'anoŋk éehin burok boone.

¹¹Áriyilen naane eenuun i íñj'endu ti Faaf u, abe Faaf u yooŋ ondu t'íñje. Arko yooŋ áriyilenut báhamin búuma, áriyilen kame uŋu buroon bimb'ihin.

¹²Iisokuun bifeeneŋ bu: an af'áyilen t'íñje, o káhinu yooŋ buroon bimb'ihin. Abe o káhinu beehaŋe, ábuki íñje ija ti Faaf u.

¹³Abe doon d'arilawe fe tu huruwu húuma, íñje káhinu do, man íñje eeemo u Añi u n'íwufoor ésuk i naane Faaf u ánike i.

¹⁴Doon fe d'ariyino kalawu tu huruwu húuma, íñje káhinu do.

¹⁵Yesu n'asooñ aane: ---Arko árimaŋiammaŋi, aruun káhinu b'isokuun bu.

¹⁶Íñje kalawu Faaf u éeboñinuun ake Áyokunana éeyemi n'aruun ko kireyi fe.

¹⁷O aamo fu Búwejet bumbu búwufoor ésuk i múniyo mu. Bakate ku t'etaam ye biteŋekoo, ábuki kayinaato kajuku, kayinaato yooŋ kámeyi. Bare aruun árimoomio, ábuki akinakin n'aruun, o yooŋ káyemi n'aruun.

¹⁸«It'iwasuun unoonuun naane biñi éfiiten, aaa, íñje kásooñina t'aruun.

¹⁹Aroŋee diŋgilis bakate ku t'etaam ye it'inŋi kajukam. Bare aruun, aruun kajukiam, ábuki íñje karoŋu, abe aruun yooŋ karoŋu.

- ²⁰Hunak hondu ifi hireeṅ, n'aṅ'árimeyi kaanuku íñj'endu ti Faafam, aruun bokondu t'íñje, íñj'endu yooṅ t'aruun.
- ²¹«An eejame u kirim kúuma, abe n'áhin naane kusoke i, o aamo fu éemaṅiam u. An éemaṅiam u, Faafam kámaṅio; íñje yooṅ kámaṅio, abe n'íñ'ijukanoo.»
- ²²Suda (Súdaiit Iskariyot) n'aano: ---Anahaan u, buṅ b'aamo fu awe bujukano t'uni barebare, abe at'ajukano t'ésuk i kareyi?
- ²³Yesu n'aano: ---An af'ámaṅiam, o káhinu doon d'isoke du. Faafam kámaṅio, abe n'íñ'iribin te o íñje ni Faafam iriikin te o.
- ²⁴An éemaṅiitam u, at'áhin báhamin b'isoke bu. Abe hirim honde hah'arijam iye húuma híit, bare hite hu Faafam éeboñinam u.
- ²⁵«Bonde íñje isokuun bo h'iroṅe hee n'aruun.
- ²⁶Bare Áyokunana u, eeemo u Búwejet Beenabe bu bi Faaf u aja bu káboñina tu huruwu húuma, o kaliikenuun doon areyi fe, abe o kábaṅinanuun b'isokuun bu bireyi fe.
- ²⁷«Káasuumaay k'iwas fee n'aruun; káasuumaay kúuma k'iwunuun fu. Iwunutuun ko aliik naane bakate ku t'etaam ye ii kawun. Atum'ariyinoor doon fe, atum'árikoleyi yooṅ.
- ²⁸Arijamajam naane eenuun i: "Iija, bare íñje kásooñina t'aruun." Af'árimaṅiam, n'uṅu hutoofuun dómbokun naane ija i ti Faaf u, ábuki Faaf u ahaṅamhaṅ.
- ²⁹Isokuunsok bo hahiye ti bireeṅoorut, kaanuku ifi bibin bireeṅ, n'aṅ'áriyilen.
- ³⁰Iroṅut káhamin n'aruun akamb iye, ábuki aseef ite etaam ye ondu ti bibin. Múniyo abajut sembe t'íñje,
- ³¹bare bakate ku t'etaam ye kawarawar kámeyi kaanuku ímaṅamaṅi Faaf u, abe yooṅ íñ'ihin naane aa asokam. Aririto núuja!»

Saan 15

- ¹Yesu n'asooñ aane: ---Íñj'eemo fu nunukanuk nite nu nu múniyo nunnu nubuk kireseṅ ku, abe Faafam af'atofotoor no.
- ²Biland búuma béebukaariit bu, aṅ'afiit bo, abe bumbu bubuk, n'aṅ'abend bo kaanuku beehaṅ kabuku.
- ³Ariheeka ariikuur naane nunukanuk neebendee, abe báhamin b'isokuun bu bíkinineṅe fu.
- ⁴Arijok t'íñje, n'ijok yooṅ t'aruun. Kaaland kiyinaat kabuku miriyaay unoon te ko tu kulooñut tu nunukanuk; aruun yooṅ, afut'arijok t'íñje, at'áriyini kabuku miriyaay.
- ⁵«Íñj'eemo fu nunukanuk nu, n'áriyemi biland bu. An eejoke u t'íñje, abe n'ijok te o, o kabukoor miriyaay úkaan, ábuki ariyinaat káhinu doon fe t'inooto.

- ⁶An eejokut u t'íñje, o káfiitenee tíyaŋ naane kaaland keefiitee. Abe biland bu ifi bibin bisay, iŋi biheree béefiitenee ti sineemak béesufo.
- ⁷Bare af'arijok t'íñje, abe n'arijok ti kirim kúuma, doon fe d'ariyak kalawu, aruun kabaju do.
- ⁸Af'aribuk miriyaay meehooje, iyu i Faafam aja fu kánikanee, iyu yooŋ a arija fu káwufoor kaanuku aruun eriboora íima.
- ⁹Ímaŋjuunmaŋi naane Faaf u ámaŋiam i. Arijokoor ti kámaŋi k'ímaŋjuun ku.
- ¹⁰Af'árihin b'isoke bu, ibaa kámaŋjuun naane íhine i yooŋ bi Faafam asoke bu, abe abaa yooŋ kámaŋiam.
- ¹¹«Isokuunsok bonde fe kaanuku kikawuun keetoof naane húuma hu hutoofe i, abe n'aritoofan árihabanein.
- ¹²Hirim húuma honde: árimaŋjoori naane ímaŋjuun i.
- ¹³An éesike síhiinio asaan iŋ'ite hu bákawiyoy, abajut kámaŋi keehaŋe konu.
- ¹⁴Arko áriihin b'isokuun bu, n'aŋ'áriyemi bákawiyam.
- ¹⁵Iroŋutuun kaane eroka, ábuki aroka ámeyiaariit te naŋ t'an u tand'arok aamo fu. Iŋ'eenuun aruun bákawiyam, ábuki b'ijame bu ti Faafam fe, isokuunsok bo.
- ¹⁶Áruuniit arijifanam fu, bare íñje ijifanuun fu, abe n'iboñuun kaanuku ariija aribuk miriyaay, miriyaay mite bifiyo. Af'árihin bo, Faaf u kawunuun doon fe d'ariyako kalawu tu huruwu húuma.
- ¹⁷Náami b'eemo bu ti kasoku koonuun beemo fu árimaŋjoori.»
- ¹⁸Yesu n'asooñ aane: ---Bakate ku t'etaam ye kahuufuunhuuf, bare áribaŋino kaanuku íñje i kajabe fu kahuuf.
- ¹⁹Arko yéeni aruun bakate t'etaam ye, n'iŋi kámaŋjuun, ábuki n'aŋ'áriyemi k'afeeneŋ ku. Bare aruun bákateit t'etaam ye, ábuki ijifanuunjifan, abe n'íkajinuun; aŋkut árihin nu boko t'afeeneŋ. Iŋ'ite ho h'ésuk i ehuufuun fu.
- ²⁰Áribaŋino naane isokuun i: «Aroka ahaŋut an u t'aamo du tu burok bu.» Káhihinooramhihinoor, boko yooŋ káhihinooruun. Kajamut báhamin búuma, iti kajam yooŋ boonuun bu.
- ²¹Bare boko káhinuun bondu fe aŋarkeyi naane aruun bákuuma ku, ábuki kámeyiit an éeboñinam u.
- ²²Arko yéeni ibinut, abe íhaminutiin yooŋ, man kasejane wuhoofoor wooniin. Bare hahiye, kabajut húkuuseima bija tu wuhoofoor wooniin.
- ²³An ehuufam u, ahuufa yooŋ Faafam.

²⁴Arko yéeni íhinut tu buhoonjiin buroon b'an fe ámusut káhinu, man kasejaneé wuhoofoor wooniin. Bare hahiye kajuka burok búuma, bokondu yooŋ ti kahuufu uni, íñje ni Faafam.

²⁵Iyu yooŋ, kaanuku man hirim honde heekiñjee hu ti kaawiit kite Eluwa yeeniin ni hibaj. Heenaan: «Kahuufamhuuf t'íhinut doon.»

²⁶«Áyokunana u bibin: o aamo fu Búwejet bite múniyo mu, eeyak u kánuutina ti Faaf u. Íñje káboñinuuno tu huruwu hite Faaf u, abe o kasokuun búuma bu fe.

²⁷N'afin áami aruun, aruun kasoku ésuk i búuma bu, ábuki huta hu ti hítiyar hu, aruun bokondu ti kariboor n'íñje.

Saaŋ 16

¹«Isokuunsok bondu kaanuku atum'aribin ariwasan káyilen ku t'íñje.

²Boko kawisuuun ti ñáalawum ñite ñ'úne. Ho kareeŋu toko, keeyakuun ku kayoolu kayinoor n'iŋi kaane boko káhine beetoofe Atambatun.

³Boko káhinu iyu aŋarkeyi naane kámeyiit Faaf u, kámeyiitam yooŋ.

⁴Bare isokuunsok bo kaanuku ifi bija ayak abin áami bibaja, n'áribaŋino kaanuku ibinabina isokuun bo. ---Isokutuun bo hítiyar hu, ábuki úmoomi t'afeeneŋ.

⁵Hahiyu íñj'endu ti bija t'an éeboñinam u, abe mayet afeeneŋ t'aruun ákandijenam aanam: «Aaja diin?»

⁶Bare siheluun fe sihabanahabano iŋi báhamin b'isokuun bee.

⁷Bifeeneŋ bare b'isokuun fu: ahaŋ jakaku bija t'aruun n'ija, ábuki ifit'ija, Áyokunana u man abin t'aruun. Bare if'ija, n'iŋ'íboñinuuno.

⁸Abe af'abin, o káwufoor bakate t'etaam i kaanuku kabuutabuut kikawiin tu wuhoofoor wu, ni beejoŋore bu, ni ti majoonanar mite Atambatun.

⁹Kabuutabuut kikawiin tu wuhoofoor wu, ábuki káyilenut t'íñje.

¹⁰Kabuutabuut kikawiin ti beejoŋore bu, ábuki iija ti Faaf u, abe ariroŋutam kajuku.

¹¹Kabuutabuut kikawiin ti majoonanar mite Faaf u, ábuki aseef ite etaam ye ajoonanee ahaban.

¹²«Ibajabaj bike beehooje bite kasokuun, bare it'isokuun bo hahiye, buroŋa ni biniŋuun.

¹³Búwejet bite múniyo mu ifi bija bibin, bo káwufooruun múniyo mu mireyi fe. Utu busok doon du bunonke beeyinoor, bare bo kasokuun naŋ ni bijame fu fe, ni beware bu yooŋ kabaju.

¹⁴Bo kánikanam, ábuki doon di bija du kasokuun fe, t'íñje ti diyak fu kánuutina.

- 15** Doon di Faaf u abaje du fe, dúuma du yooŋ. In'ite ho h'eene fu doon du Búwejet bu bija du kasokuun, t'íñje ti biyak fu do kajamu.
- 16** ---Aroŋee diŋgilis at'aŋk'áriheelin t'íñje, abe diŋgilis yooŋ kep n'aŋ'arisoõñ arijukam.
- 17** Bakaake t'eriboora yeene n'inqi kaanoor: ---Kame fíya h'aane hee: «Aroŋee diŋgilis at'aŋk'áriheelin t'íñje, abe diŋgilis yooŋ kep n'aŋ'arisoõñ arijukam» abe n'aane yooŋ: «Aŋarkeyi iija ti Faaf u», heemo fu fíya naŋ?
- 18** Kame fíya «aroŋee diŋgilis» y'asoke i, eemo fu naŋ? Újokut fu naŋ n'ámaŋje fu kasoku.
- 19** Yesu n'ámeyi kaanuku kámaŋiomaŋi kákandijen. N'aaniin: ---Eenuunyen: «Aroŋee diŋgilis at'aŋk'áriheelin t'íñje, abe diŋgilis yooŋ kep n'aŋ'arisoõñ áriheelin t'íñje.» Bo me b'ariñaŋoor fii?
- 20** Iisokuun bifeeneŋ bu: aruun kayiyu dómbokun, abe bakate ku t'etaam ye kikawiin katoofu naane. Aruun kátaaŋian, bare kátaaŋi koonuun bibin káyemi katoofu.
- 21** Anaare af'áyemi ti bija biyihino, aŋ'átaaŋian, ábuki sílaam soone sireeŋa. Bare af'aja ayak abin áami áyihinaa, n'aŋ'afiil káseŋji koone fe, ábuki hikawo hutoofa dómbokun naane aamo i aŋi áyooseino t'etaam ye.
- 22** Aruun yooŋ iyu, aruun bokondu hahiye ti kátaaŋi. Bare íñje kasooŋu ijukuun, abe kikawuun katoofu naane. An at'áyini kanuutan katoofu kondu t'aruun.
- 23** «Hunak hondu ifi hireeŋ, ariroŋutam kákandijen doon fe. Iisokuun bifeeneŋ bu: doon fe d'ariyak kalawu Faaf u tu huruwu húuma, o kawunuuun do.
- 24** Bija t'úmiye, arilawut doon fe tu huruwu húuma. Arilaw, abe n'aŋ'ariwunee. Iyu, kikawuun n'uŋu kutoof dómbokun.
- 25** ---Bonde b'isokuun bu fe, ijokajok bo ikolofan. Bare hunak hu bibin kareeŋu, it'inq'ikolofanuun báhamin. Íñje kasokuun bite bu Faaf u akuur but.
- 26** Hunak hondu, aruun kalawu Faaf u buroon tu huruwu húuma. Eenutuun íñje kalawio bija t'aruun,
- 27** ábuki Faaf u humuumo ámaŋiuunmaŋi. Ámaŋiuunmaŋi aŋarkeyi naane árimaŋiammaŋi, abe n'áriyilen yooŋ kaanuku te o t'ínuutina fu.
- 28** Ínuutinonuutin ti Faaf u, abe n'ibin t'etaam ye. Hahiye iinuut t'etaam ye, abe n'ibatuko ti Faaf u.
- 29** Eriboora yeene ni kaano: ---Iyu tíme, hahiye áhamina akuur but, aŋkut ákolofan.
- 30** Hahiye írimeyia kaanuku ámoomi biyinoor beeemo bu ti hikaw hite húŋgowulan, o t'ákandijenoortu bo. In'ite ho h'íriyilene fu kaanuku t'Atambatun t'ánuutina fu.
- 31** Yesu n'aaniin: ---Hahiye áriyilena?
- 32** Bibin birko, abe areeŋee, aruun biyisaloolo arireyi fe huruw t'enuuf te o, ariiwasam unoonam. Bare it'íyemi unoonam, Faaf u ondu n'íñje.

³³Isokuunsok bonde kaanuku ariibaj t'íñje káasuumaay. Aruun kajuku sílaam t'etaam i. Bare arijok alitee! Iheekaheek etaam i!

Saan 17

¹Hi Yesu áhamine hii ahaban, n'ayit ñíkino t'etiir abe n'aane: ---Faafa, ewahatu i ereeṅa. Ánikan Añi úuwe man Añi úuwe yooṅ n'ánikani.

²Ábuki áwunowun sembe tu kúṅgowulan ku fe, kaanuku aṅ'abin awun bakan k'asaano ku fe buroṅ béehabanaariit bu.

³Abe buroṅ béehabanaariit bu beemo fu kámeyii, awe Atambatun afeeneṅ u ite u nu múniyo, ni Yesu Kiris a áboñina u.

⁴Ínikaninikan t'etaam ye, ábuki ihabana burok b'asaanam bu kaanuku íihin.

⁵Faafa, hahiyu ánikanam naane ifiyee i ínik h'íyemie hu n'awe t'etaam i ebajoorut.

⁶«Bakan k'ajifane ku t'etaam ye áwunamiin, íhiniinhin kéemeyii. Bákuuwe ku yéeni. N'áwunamiin, abe ni kájengin hirim húuwe.

⁷Hahiyu kámeyia kaanuku buroon b'áwunam bu fe, t'awe tu búnuutina fu,

⁸ábuki isokiinsok kirim k'asaanam ku, abe kajokajok ko. Bukuuriinkuur kaanuku t'awe t'ínuutina fu, abe káyilenayilen yooṅ kaanuku awe áboñinam.

⁹«Íñj'endu ti kalawii bija tu boko. Ilawut bija ti bakate ku t'etaam ye, bare ilawalaw bija ti bakan k'áwunam ku, ábuki bákuuwe ku.

¹⁰Bakan k'ibaje ku fe bákuuwe ku, abe bakan k'ábaje ku fe bákuuma ku; abe iṅi káwufloor ésuk i naane ínike i.

¹¹Aroṅee diṅgilis, it'íṅk'íyemi t'etaam i: iibin t'awe; boko bare karoṅa te yo. Faafa, awe eenabe u, ájukariin ti sembe site huruwu húuwe, huruwu h'áwunam hu, man ni káyemi afeeneṅ naane waaamo i afeeneṅ, íñje n'awe.

¹²H'íyemie hu nu boko, iṅ'íjukariin ti sembe site huruwu húuwe, huruwu h'áwunam hu. Íñje if'íjukariin, abe mayet afeeneṅ tu boko átowutee, kane arko eefiyee u awar bútowuto hiraanu kaanuku man beesokee bu ti Míkiñjin mu ni bibaj.

¹³«Hahiyu iibin t'awe, abe h'iroṅe hee t'etaam ye h'isoke fu bondu fe, kaanuku man katoofu kómbokun keemo ku t'íñje ni kiyemi yooṅ tu boko.

¹⁴Isaaniinsaan hirim húuwe, abe bakate ku t'etaam i ni kahuufiin aṅarkeyi naane kanooto bakate t'etaam i, naane inooto i yooṅ an ite t'etaam i.

¹⁵Ilawuti eeni ánuutanniin t'etaam i, bare ájukariin man Setani atum'abin áhiniin doon.

¹⁶Boko bákateiit t'etaam i, naane inooto i yooṅ an ite t'etaam i.

¹⁷Áwufooriin múniyo mu kéeyemi bakan kúuwe káhabanein. Hirim húuwe heemo fu múniyo mu.

- ¹⁸Naane áboñinam i t'etaam i, íñje yooŋ iiboñiin.
- ¹⁹Isaanisaan buroŋ búuma bireyi fe uŋu hooniin hu, kaanuku man boko yooŋ ni káyemi bakan kúuwe káhabanein.
- ²⁰«Ilawuti bija tu boko barebare, bare bija yooŋ ti keeyak ku bibin káyilen t'íñje kane kajam hirim hooniin.
- ²¹Faafa, íñj'endu ti kalawu kaanuku man kareyi fe ni káyemi afeeneŋ, naane aamo i t'íñje, n'íyemi yooŋ t'awe; kéeyemi tu wane afeeneŋ, man bakate ku t'etaam i ni káyilen kaanuku awe áboñinam fu.
- ²²Ínikaniinnikan naane ánikanam i, kaanuku man ni káyemi afeeneŋ, naane waaamo i afeeneŋ, íñje n'awe.
- ²³Aamo fu íñje n'íyemi tu boko, abe n'áyemi t'íñje, man ni káyemi afeeneŋ taŋ, bakate t'etaam i kéemeyi yooŋ kaanuku awe áboñinam fu, abe ámaŋiinmaŋi yooŋ naane ámaŋiam i.
- ²⁴«Faafa, ímaŋamaŋi bakan k'awunam ku ni káyemi yooŋ t'ija du káyemi, man ni kajuk kániku kúuma, kondu k'awunam ku, ábuki ámaŋiammaŋi t'etaam i éwuwanoorutee.
- ²⁵Faafa, awe éejube u, bakate t'etaam i kámeysiiti, bare íñje ímoomii, abe eriboora íima bokonde kámoomi kaanuku awe áboñinam.
- ²⁶Íhiniinhiin kéemeyii, abe íñje kasooñu íhin áameyiee, man ni kámaŋi bakaaku naane ámaŋiam i, abe íñje humuumam n'íyemi tu boko.»

Saaŋ 18

- ¹Hi Yesu áhamine hii ahaban, n'aja n'eriboora yeene keekan kaatend kite Seduron. Etool émoomi ne bo; n'ayooso toko n'eriboora yeene.
- ²Suda eeja u kajoochen koone ámoomi etool yendu, ábuki Yesu aŋ'afand bija toko n'eriboora yeene.
- ³Suda n'aja t'etool i n'esulaan keehooje. Eseef ite esaraha i n'Efarisiyeŋ i kasaanosaan yooŋ bakaake ti kiŋki kajukar Enuuf ite Atambatun. Kajuŋkajuŋko, abe ni káyakan sijaanana ni kíit.
- ⁴Yesu éemeyie u beewaro bu kabaju fe, n'ayaajanooreiin abe n'aaniin: ---Aañ a ariŋes fu?
- ⁵Ni kaano: ---Yesu ite u Nasaret. Yesu n'aaniin: ---Íñje. Abe Suda eejooheno u o toko t'asiinŋee nu boko.
- ⁶Hi Yesu aaniin hu: «Íñje», ni kañako, abe ni kaney tiis.
- ⁷Yesu n'asooñ aaniin: ---Aañ a ariŋes fu? Ni kaane: ---Yesu ite u Nasaret.

- ⁸Yesu n'aaniin: ---Eenuunyen fu íñje. Makamu íñje a ariñes fu, ariwas kame bakaaku keeja.
- ⁹Iyu i báhamin b'abine bu asok bihañe fu bibaj. Aanaan: «Faafa, ítowutanut mayet afeeneñ ti bakan k'awunam ku.»
- ¹⁰Simon Piyeer toko ni kábura; n'áruusin ko, abe n'asib ásukateen ite asaraha ómbokun u, eejilo káakondin kaatos ku. (Ásukateen ondu huruwu hoone Malkus.)
- ¹¹Bare Yesu n'aane Piyeer: ---Abatikan kábura kúuwe ti kaahoon kite te ko. Butum it'íhujo t'ekot ite sílaam su yi Faaf u asaanam i?
- ¹²Náami esulaan i, n'aseef ooniin, ni kiñki kajukar Enuuf ite Atambatun ni kajok Yesu abe ni kakobo.
- ¹³Ni kajab kaja ne o t'ake ániine huruwu hoone Aan. Aan ondu aamo fu faaf ite anaare Kayif, abe emit yendu Kayif áyemie fu asaraha ómbokun u.
- ¹⁴Kayif ondu abine fu asok eseef ite Esuwif i hirim honde aane: «Ahañ kajaku afeeneñ n'aket bija t'ésuk i fe.»
- ¹⁵Simon Piyeer, n'ake ariboora ni kasa Yesu ti hiñaawu. Ariboora ondu kámeyioorameyioori n'asaraha ómbokun u; iñ'ite ho h'ayoossee fu y'afeeneñ ni Yesu ti haanas hite ániine ondu.
- ¹⁶Bare Piyeer n'ásiiñein tíyañ kaagoroor ni karuñ ku. Náami áwiyo ariboora éemeyioorie u n'asaraha ómbokun u n'ánuutin, abe ni káhamin akina n'ásuñgute awenoora u éeyemie u ti kajukar kite karuñ ku, abe n'ayoosan Piyeer.
- ¹⁷Awenoora ondu n'aane Piyeer: ---Awe yooñ, áruuniit ariemo fu kereñ eriboora yite áyin ondu? Piyeer n'aano: ---Aaa, inooto ariboora.
- ¹⁸Eroka i, ni kiñki kajukar Enuuf ite Atambatun kátifanatifan sineemak, abe ni káyemi tu búsumo, ábuki añ'átumb ajokokan naane. Piyeer n'asiñño nu boko éesumo yooñ.
- ¹⁹Asaraha ómbokun u n'ákandijen Yesu bike t'eriboora yeene, ni ti bamb'aliiken ésuk i.
- ²⁰Yesu n'aano: ---Iñ'íhamin ti hahooja hu. Ko kireyi fe iñ'iliiken ésuk i ti ñáalawum ñu, ni t'Enuuf ite Atambatun t'Esuwif i tindi kakuukanooro kareyi fe. Abajut bike b'ínuusee iisok.
- ²¹Ákandijenam inji nañ? Ákandijen keejamatanam ku nañ n'isokiin fu. Kámoomi fe nañ n'isoke fu.
- ²²Hi Yesu áhamine hii, ake ti kiñki kajukar Enuuf ite Atambatun eesiñee kaagoroor ne o n'arofañato abe n'aano: ---Iyu af'ásafin asaraha ómbokun u?
- ²³Yesu n'aano: ---Arko isokasok béekoñje, asokam biin bu. Arko isokasok bifeeneñ bu, n'afin ámiñam inji nañ?
- ²⁴Ahaban, Aan n'aane kaja ni Yesu o t'akobee du ti Kayif, asaraha ómbokun u.

- ²⁵T'ewahatu yendu, Simoŋ Piyeer toko tu búsumo kep. Ni kákandijeno kaano: ---Awe yooŋ, áruuniit ariemo fu kereŋ eriboora yite áyin ondu? Bare Piyeer n'ajeŋoor aane: ---Aaa, inooto ariboorao.
- ²⁶Ake t'eroka yite asaraha ómbokun u ámoomi toko, abe tu hubukeiin n'ániine u i Piyeer ajile u káakondin ku. N'aane Piyeer: ---Ijukuti ne o t'etool i?
- ²⁷Bare Piyeer n'aŋk'ajeŋoor. Káajuloon ni kihan kusok.
- ²⁸Eseef ite Esuwif i ni kanuut ti Kayif nu bújom bu bib, abe ni kaja ni Yesu t'enuuf ite Pilat águwernoor u. Bare eseef ite Esuwif i kayooseit, ábuki kane kayooso yéeni, man kakuur, abe kámaŋamaŋi bibin buñofo t'efeet ite Kánuutina ku Esipt.
- ²⁹Náami Pilat éenuutin éeŋaabeiniin abe n'aaniin: ---Ariene ániine onde te naŋ t'atine fu?
- ³⁰Ni kaano: ---Arko yéeni ánukenooraiit, man iribin ne o irisaani.
- ³¹Pilat n'aaniin: ---Árisiko aruun kumuumuun ariijoonano naane t'eluwa yeenuun esoke du. Ni kaano: ---Eluwa yeenuun ewunut uni iriiyool an.
- ³²Iyu i báhamin bi Yesu abine bu asok t'eket yeene naane eja i bihaŋe fu bibaj.
- ³³Pilat n'abatuko t'enuuf i. N'aruw Yesu abe n'aano: ---Awe aamo fu Áyi ite Esuwif i?
- ³⁴Yesu n'aano: ---B'asoke bii, awe ayinoore bo awe humuumi, man yooŋ bakaake kasoki bo t'ínje?
- ³⁵Pilat n'aano: ---Kame ínje Asuwif? Bakate ku t'aruun beebe, n'eseef ite esaraha i kásiki fu kasaanam. Naŋ n'áhine fu?
- ³⁶Yesu n'aano: ---Híyiaate húuma híteit t'etaam ye. Arko yéeni híyiaate húuma hite t'etaam ye, eroka íima n'iji kasiŋo yéeni kéetuum uŋu húuma hu kaanuku itim'ísikee isaanee eseef ite Esuwif i. Bare híyiaate húuma híteit t'etaam ye.
- ³⁷Náami Pilat eeeno: ---Kame fu me awe áyi? Yesu n'aano: ---Asoka bo, ínje áyi. Béekinineŋe bu n'ibukee iibin t'etaam ye bonde: kaanuku iisok ésuk i bifeeneŋ bu. An eeemo an ite bifeeneŋ aŋ'ajamatan bimb'isok.
- ³⁸Pilat n'aano: ---Bifeeneŋ aamo fu naŋ? Hi Pilat asoke hii bondu ahaban, n'asooŋ anuut aja aŋaabo Esuwif i abe n'aaniin: ---Ijukut te naŋ t'ániine onde atine fu.
- ³⁹Bare efeet yeenuun ite Kánuutina ku Esipt eŋ'ereŋ, iŋ'ifiy iwasanuun ake ti keekulee ku. Árimaŋamaŋi iwasanuun Áyi ite Esuwif i eeja?
- ⁴⁰Ni kátumb fu kataŋk t'etiir kaano: ---Aaa, atum'awasano! Awasan Barabas! Abe bare Barabas ánukenoora.

Saaŋ 19

- ¹Náami Pilat eeniin kajok Yesu kéemiño ni hikarawas.

- ²Kahaban, esulaan i ni kayit miland meebaje bisisa keeniir mo naane ékuhe yite áyi, abe ni káhin yo ti hikaw hite Yesu. Ni kasolo yooŋ kájufa kéeyuuse keelaañe.
- ³Ni katof kaloho abe n'íŋi kaano: ---Írihamin n'awe, Áyi ite Esuwif i! Abe n'íŋi karofañato.
- ⁴Pilat n'asooñ ánuutin abe n'aane hahooja hu: ---Arijamatan, iibinuun ne o tíyaŋ áriimeyi kaanuku ijukut te naŋ t'atine fu.
- ⁵Náami Yesu énuutin, o n'ékuhe yite bisisa bu, ni kájufa kéeyuuse keelaañe ku. Pilat n'aaniin: ---Ániine u ondu!
- ⁶Bare h'eseef ite esaraha i, ni kiŋki kajukar Enuuf ite Atambatun kajuko hu, ni katanŋk kaane: ---Atibo t'ekuruwa eeket! Atibo t'ekuruwa eeket! Pilat n'aaniin: ---Árisiko aruun kuumuun ariitibo t'ekuruwa, ábuki íñje ijukut te naŋ t'atine fu.
- ⁷Esuwif i ni kaano: ---Iribajabaj eluwa, abe t'eluwa i awarawar kaketu, ábuki aanaan akina aamo fu Añi ite Atambatun.
- ⁸Hi Pilat ajame hu kirim kondu, n'ahaŋ kákoleyi.
- ⁹N'asooñ ayooso t'enuuf i abe n'aane Yesu: ---Diin t'ánuutina fu? Bare Yesu ásafinuto.
- ¹⁰Náami Pilat eeeno: ---Butum aateñeko káhamin n'íñje? Ámeyit kaanuku íkooki sembe site kawasani, ni sembe site yooŋ káhinu aatibee t'ekuruwa?
- ¹¹Yesu n'aano: ---Abajut t'íñje mayet sembe, kane arko taŋ s'Atambatun eeemo u t'etiir awuni su. Iŋ'ite ho aamo fu katin kite an éesikam u asaani kihanahaŋ kúuwe ku.
- ¹²Áfiitin t'ewahatu yendu, Pilat n'aŋes efehe kaanuku eewasan Yesu. Bare Esuwif i n'íŋi katanŋk kaane: ---Afawasani áyin ondu, n'aŋ'áami ásiŋooreinoot n'áyi ómbokun eeemo u Rom! Ábuki an fe eeene akina áyi, an ondu anatoora áyi ómbokun u!
- ¹³Hi Pilat ajame hu bondu, n'ánuutann Yesu tíyaŋ, abe n'aja ariiko t'eriikeey ite ajoonana u yeeemo i tindi kaane «Kaanaaj kite bujuju bu» (aamo fu «Gabata» ti kíhaminiin kite Esuwif i).
- ¹⁴Bondu bibajabaj inde kaajingán ku, efeit ite Kánuutina ku Esipt káayemiin naane kuwaatu. Pilat n'aane Esuwif i: ---Áyi oonuun ondu!
- ¹⁵Bare ni katanŋk íŋi kaane: ---Ayoolo! Ayoolo! Atibo t'ekuruwa eeket! Pilat n'aaniin: ---Butum iitib áyi oonuun t'ekuruwa? Eseef ite esaraha i ni kaano: ---Iribajut ake áyi eewayee n'áyi ómbokun eeemo u Rom.
- ¹⁶Náami Pilat éesik Yesu asaaniin kaanuku keetibo t'ekuruwa. Náami esulaan i keejok Yesu.
- ¹⁷Yesu humuumo n'akando ekuruwa yeene eenoot hikin hu, bija tindi kaane «t'Esendeen i» (aamo fu «Golgota» ti kíhaminiin kite Esuwif i).
- ¹⁸Kareeŋa toko, esulaan i ni katib Yesu t'ekuruwa i. Ni katib yooŋ toko bákasuba tu sukuruwa, Yesu éeyemiin t'etut.

- ¹⁹Pilat asokasok t'akiñj bike, abe ni kanaan bo t'ekuruwa i. Bonde bikiñjee fu toko: «Yesu ite u Nasaret, Áyi ite Esuwif i.»
- ²⁰Keehooje t'Esuwif i kajaŋgajaŋga beekiñjee bu, ábuki ti Yesu atibee du t'ekuruwa i akamboorutee ni hikin u hu, abe bikiñjeekiñj ti kíhaminiin kooniin, ni ti kíhaminiin kite bakate ku Rom, ni ti kigerekaay.
- ²¹Eseef ite esaraha i ni kaja kaane Pilat: ---Awarut kakiñju «Áyi ite Esuwif i.» Awarawar kakiñju aane: «Áyin onde aanaan akina aamo fu Áyi ite Esuwif i.»
- ²²Pilat n'aaniin: ---B'ikiñje bu utu bunuut.
- ²³H'esulaan i katibe hu Yesu t'ekuruwa i kahaban, ni kásik wañ woone w'asiimee wu, abe ni káruboor wo kúrub kibaakiir, huruw fe eebaj hifeeneŋ. Ni kásik yooŋ kájufa koone keeliilee ku huta hu t'etiir bija yooŋ t'etaam, abe keekiikutee.
- ²⁴Esulaan i ni kaanoor: ---Utum'újuh kájufa konde. Úya bukuuj núuyit núujuk eeja u ko kásiku. Iyu i báhamin bonde beesokee bu ti Míkiñjin mu bihaŋe fu bibaj. Meenaan: «Kásikasik wañ w'isiimee wu káruboor, abe ni kaya bukuuj keeyit keejuk eeja u kásiku kájufa kúuma.» Bondu b'esulaan i káhine fu.
- ²⁵Mari íñaay ite Yesu ámoomi t'asiínee kaagoroor n'ekuruwa i ti katibo du, akina n'at'o, ni Mari anaare Kilewopas, ni Mari ite u Magdala.
- ²⁶Hi Yesu ajuke hu íñaayo t'asiínee du kaagoroor n'ariboora u a ámañje-manje u, n'aane íñaayo: ---Waay, aña úuwe ondu.
- ²⁷Ahaban, n'aane ariboora u: ---Íñaayi ondu. Áfiitin tu hunak hondu, ariboora u n'arahan anaare u t'enuuf te o.
- ²⁸Bondu buwas, Yesu n'ámeysi kaanuku ahabanee areyi fe. N'áhamin kaanuku man beesokee bu ti Míkiñjin mu ni bibaj. N'aane: ---Búhujo bondu t'íñje.
- ²⁹Éndiis émoomi toko yeehooje bib n'ébiñ yeekeese. Náami esulaan i kéesik hupoons kéehujan ho ébiñ yendu, abe ni kaya ho tu hunuk hite nike nunukanuk iñi kaane no hisop. Kahaban, ni kamaaren ho tu butum bite Yesu.
- ³⁰Hi Yesu áhujee hu ébiñ i, n'aane: ---Ahabanee areyi fe! Ahaban, n'aleeb nukuno, abe n'aket.
- ³¹Erimaas ite Esuwif i n'éyemi naane kuwaatu, abe hunak hómbookun tu boko, ábuki hífimboorafimboor n'efeet yeeniin ite Kánuutina ku Esipt. Makamu Esuwif i kamañiit kawasuni su tu bukuruwa bu t'erimaas yeeniin, ni kalaw Pilat kaanuku man wuwot wute keetibee ku tu bukuruwa bu nu wurebejee, suhunuj su seenuutane toko.
- ³²Esulaan i ni kabin, abe ni kafiit wuwot wute átiyar u, n'ásooboriyan u keetibee ku ni Yesu.
- ³³Hi kareeŋe hu Yesu, ni kajak kaanuku aheeka eeket. In'ite ho hi kafiitoto fu wuwot.
- ³⁴Bare ake t'esulaan i n'ayao ni kataf koone ti kaaheeh. Halan ni hihaŋ híteyin, nu móhujo.

³⁵An eenabane u bonde ajukajuk bo ni ñíkino féet, abe b'anabane bu bite nu múniyo. Ámoomi kaanuku b'asoke bu bite nu múniyo, abe asokasok bo kaanuku man aruun yooŋ n'áriyilen.

³⁶Iye i bonde bije fu kaanuku man beesokee bu ti Míkiñjin mu ni bibaj. Meenaan: «At'abaj mayet hujoyo hifeeneŋ heeyakee kafiitu.»

³⁷Nu musooñ yooŋ meene: «Boko káheelin t'an i kaye u.»

³⁸Hunuut toko, Siseef ite u ti hikin u hihi kaane Arimate n'abin eelaw Pilat ehunuŋ ite Yesu kaanuku eeja eehok yo. Pilat n'aano hee. (Siseef ite t'eriboora yite Yesu, bare ánuusanuuso, ábuki ákolakoleyi eseef ite Esuwif i.) N'aja abe n'ayit ehunuŋ i.

³⁹Nikodem eebine u aja haahu káajiim ku kajuku kite Yesu n'abin yooŋ. Áyitinoyitin doon deereŋe síkilo butuman nu sumoŋu site mátisó meerokee ni miir n'alowes.

⁴⁰Ni kayit ehunuŋ i t'ésubaiin, abe ni kahut yo nu wuhuuy ti káyuusu yooŋ toko mátisó meehunde mu kep. (Iyu e Esuwif i ifi káhin buhunuŋ booniin bala kahok.)

⁴¹Ti katibe du yéeni Yesu t'ekuruwa i, etool émoomi toko. N'abaj n'abahindaa élum éyeni yeewakee t'elaaliñj, abe an ámusut kahokiee te yo.

⁴²Makamu erimaas ite Esuwif i émoomi naane kuwaatu, abe élum i yooŋ ekambut, ni kahok toko Yesu.

Saaŋ 20

¹Tu hunak héeseina hu t'erimaas ite Esuwif i, Mari ite u Magdala n'aja t'élum i nu nuwasanoor nu. N'ajuk kaanuku ejuju yómbokun i yéefibe i karuŋ kite élum i enuutaneenuutan.

²N'atey aja ajuk Simoŋ Piyeer, n'áwiyo ariboora i Yesu ámañje-mañje u abe n'aaniin: --Kayitayit ehunuŋ ite Anahaan u t'élum i, abe írimeyiit ti kanaŋe du yo.

³Piyeer n'áwiyo ariboora ni kánuutin keeja t'élum i.

⁴Ni katey t'ésubaiin, bare áwiyo ariboora ahaŋahaŋ Piyeer kateyi; n'ajab areeŋo t'élum i.

⁵N'aruŋgunan écheelin, n'ajuk wuhuuy wu tu wunaŋee du toko, bare ayooseit.

⁶Simoŋ Piyeer éeyemie u inde hiñaawu n'afin áreeŋin, abe n'ayooso. N'ajuk wuhuuy wu tu wunaŋee du toko,

⁷ni kaahuuy kéekumbaloole ku yéeni hikaw hite Yesu. Kaahuuy konu kiyemiit nu waawu, bare kubooneeboon, abe ni kíkajinee.

⁸Náami áwiyo ariboora eejabe u areeŋ t'élum i ayoosaa yooŋ. N'ajuk, abe n'áyilen kaanuku Yesu aritaa t'eket i.

⁹(Múniyo eriboora i ti kánandinoorut Míkiñjin meesoke mu kaanuku Yesu awarawar biritó t'eket i.)

- 10**Ahaban, eriboora i t'ésubaiin ni kabatuko bija ti kawanane du.
- 11**Mari n'asiinjo tíyanj élum i an'ayiy. O ti biyiy bu, n'áruŋunan éeheelin níbahindaa élum i.
- 12**N'ajuk emalaka bákasuba keesiimee wañ weefañje ti kariikee t'ehunuŋ ite Yesu enaŋee du yéeni, aau bite hikaw hu, áwiyo bite wuwot wu.
- 13**Emalaka i ni kaano: ---Abuke, kame naŋ n'ayiy fu? N'aaniin: ---Kayitayit ehunuŋ ite Anahaan úuma, abe ímeyit ti kanaŋe du yo.
- 14**O ti báhamin bu, n'aweteko, abe n'ajuk ake toko t'asiinjee, bare akeetanut kaanuku Yesu.
- 15**Yesu n'aano: ---Ániin, kame naŋ n'ayiy fu? Aañ a aŋes fu? Mari n'an'aane man aroka ite t'etool i. N'aano: ---Abuke, arko awe ayite fu ehunuŋ i, asokam t'anane du yo iija íyitin yo.
- 16**Yesu n'aano: ---Mari! Mari n'áwuŋgan nu boone abe n'aano: ---Rabuni! (aamo fu «Ámuse u» ti kíhaminiin kite Esuwif i).
- 17**Yesu n'aano: ---Atum'ajokam, ábuki isiroorut ti Faaf u. Bare aja asok eriboora íima, aaniin iisiro bija ti Faafam eemo u yooŋ Faafuun, t'Atambatun úuma eemo u yooŋ Atambatun oonuun.
- 18**Náami Mari ite u Magdala eeja eeene eriboora i: ---Ijukajuk Anahaan u! Abe n'asokiin b'asoko bu.
- 19**Kaanendan ku ti dimaas yendu yoyo, eriboora i ni kakuukanoooro t'eke enuuf, abe ni kakul wuruŋ wu, ábuki kákolakoleyi eseef ite Esuwif i. Yesu n'abin, n'asiinjo t'etutiin abe n'aaniin: ---Káasuumaay kibaj t'aruun!
- 20**H'asoke hu bondu ahaban, n'áwufooriin sumoŋjo ni kaaheeho. Eriboora i, kikawiin nu kútumb kutoof dómbokun naane kajuke i Anahaan u.
- 21**Yesu n'asooñ aaniin: ---Káasuumaay kibaj t'aruun! Naane Faaf u áboñinam i, íñje yooŋ iiboñuun.
- 22**H'asoke hu bondu ahaban, n'áwuur tu boko abe n'aaniin: ---Aribaj Búwejet Beenabe bu!
- 23**Bakan k'ariyak ku kabonket wuhoofoor wooniin, wo kabonketee. Bakan k'ariyak ku biteñeko kabonket wuhoofoor wooniin, utu wubonketee.
- 24**Bare Taamas, ake tu sumoŋu ni bákasuba ku (ii kaane Bášumbeel bu), áyemiit nu boko hi Yesu abine hu.
- 25**Bakaaku eriboora ni kaano: ---Irijukajuk Anahaan u. Bare Taamas n'aaniin: ---Ifit'íheelin ti biraj biye du tu sumoŋjo, íhinut toko huñuuriam, inaŋut yooŋ emonjam ti kaaheeho, it'íyilen.

²⁶Abaj kunak hutok nu kúsuba, eriboora i ni kasooñ kakuukanooro níbahindaa enuuf i, abe Taamas boko káyemie fu. Wuruŋ wu wukuleekul, bare Yesu n'abin, n'asiingo t'etutiin abe n'aaniin: ---Káasuumaay kibaj t'aruun!

²⁷Ahaban, n'aane Taamas: ---Átofann diye huñuurii, abe n'áheelin tu sumoŋiam. Átofann emoŋii, abe n'anaŋ yo ti kaaheeham. Araan kajeegan ku, áyilen!

²⁸Taamas n'aano: ---Awe aamo fu Anahaan úuma, n'Atambatun úuma toko!

²⁹Yesu n'aano: ---Aŋarkeyi naane ajukamjuk h'áyilene fu? Atoof ti kéeyilene ku ti kajukutam!

³⁰Yesu asooñasooñ áhin tu buhoonŋu eriboora yeene buroon beehooje beehaŋiin kikaw, abe busokutee ti kaawiit konde.

³¹Bare beeemo bu te ko bikiñjeekiñj man n'áriyilen kaanuku Yesu aamo fu Afakana u, Añi ite Atambatun. Abe af'áriyilen te o, n'aŋ'aribaj te o buroŋ bu.

Saaŋ 21

¹Abaj kunak, Yesu n'asooñ áŋaasin t'eriboora yeene ti kaakaŋa han hite Tiberiyad. Iye i bije fu ariike:

²Simonŋ Piyeer, ni Taamas (ii kaane Básumbeel bu), ni Natanayel (eekine u Kana yeemo i ti Gálile), ni biñi bite Sebede, n'eriboora yooŋ bákasuba bakate Yesu kámoomi t'afeeneŋ.

³Simonŋ Piyeer n'aaniin: ---Iija jambaal. Ni kaano: ---Iriibin yooŋ núuja. Náami keeja, abe ni kájufu tu busoona bu. Bare huhuk hondu kajokut doon fe.

⁴Tíyemia ti bija kafiitu, Yesu n'áŋaasin ti katafa ku, bare eriboora i kámeysiit kaanuku akina.

⁵Náami Yesu eeniin: ---Kújakuwe, arijojajok bisaan? Ni kaano: ---Aaa.

⁶N'aaniin: ---Árifiiten embaalu i inde baatos busoona bu, n'aŋ'arajok. Náami kéefiiten embaalu i. N'étumb ehooj bib ni bisaan kasooñen kayinaat kánuutanna yo tu móhujo mu.

⁷Ariboora u i Yesu ámaŋje-maŋje u n'aane Piyeer: ---Anahaan u fu! Hi Simonŋ Piyeer ajame hu kaanuku Anahaan u, n'asol kájufa koone (ábuki anuutananuutan ko yéeni), abe n'átuuso.

⁸Bakaaku eriboora ni kabin nu busoona bu iŋi kakaro káñakin embaalu i yeehooje i bib ni bisaan, ábuki kakamboorut ni katafa ku areeŋ simeetar téemeer.

⁹Hi káwaneina hu, ni kajuk toko sineemak, ni bisaan béenibee, nu humburu.

¹⁰Yesu n'aaniin: ---Áriyitin ti bisaan b'árijokina bu.

- 11** Simoŋ Piyeer n'ájufu tu busoona bu, abe n'áñakin ti katafa ku embaalu i yeehooje i bib ni bisaan béekunde: meemo téemeer ni bakan bákasuba nu sumoŋu ni míhaaji. Abe naane bisaan bu buhooje i fe, embaalu i ejeheit.
- 12** Yesu n'aaniin: ---Aribin ariiñofo. An t'eriboora i akañenut kákandijeno aano: «Kame awe aañ?», ábuki kámoomi kaanuku Anahaan u.
- 13** Yesu n'átófin, abe n'ayit humburu hu éerubooriin ho. N'árubooriin yooŋ bisaan bu.
- 14** Híhaajiyen hi Yesu áŋaasin fii t'eriboora yeene huta h'aŋ'abin áritein t'eket i.
- 15** Hi Yesu n'eriboora i kañoofee hu kahaban, n'aane Simoŋ Piyeer: ---Simoŋ, aŋi ite Saaŋ, ámaŋiammaŋi ahaŋ bokonde? Simoŋ n'aano: ---Hee, Anahaan u, ámoomi kaanuku ímaŋiimaŋi. Yesu n'aano: ---Atofotoor mimetek múuma.
- 16** Ahaban, n'aano húsooboriyan: ---Simoŋ, aŋi ite Saaŋ, ámaŋiammaŋi? Simoŋ n'aano: ---Hee, Anahaan u, ámoomi kaanuku ímaŋiimaŋi. Yesu n'aano: ---Atofotoor síkarniina súuma.
- 17** Ahaban, n'aano híhaajiyen: ---Simoŋ, aŋi ite Saaŋ, ámaŋiammaŋi? Simoŋ n'átaañian naane Yesu ákandijeno i híhaajiyen aano: «Ámaŋiammaŋi?» N'aano: ---Anahaan u, ámoomi doon areyi fe; ámoomi kaanuku ímaŋiimaŋi! Yesu n'aano: ---Atofotoor síkarniina súuma.
- 18** Iisoki bifeeneŋ bu: awe aŋi u, aŋ'aŋoŋk aakobooro nibaŋ núuwe, abe n'aŋ'aja tu hutoofi du. Bare af'aja ayak abin áami ahaana, awe kayitu sumoŋii, ake eekobi nibaŋ núuwe, abe n'aja n'awe t'ámaŋiit du bija.
- 19** (Hi Yesu asoke hii, áwufoorawufoor buŋ b'eket ite Piyeer eeja fu ariike, nu buŋ b'ayak fu kánikan Atambatun.) Ahaban, Yesu n'aano: ---Áseinam ti hiñaawu!
- 20** Piyeer n'aweteko, n'ajuk ariboora u i Yesu ámaŋie-maŋie u ti káseiniin ti hiñaawu. (Ariboora ondu abine fu ayaajo ti Yesu boko tu buñoofu bu, abe n'ákandijeno aano: «Anahaan u, aañ aja fu kajooŋen kúuwe?»))
- 21** Hi Piyeer ajuko hu, naane Yesu: ---Anahaan u, an ondu naŋ niyako fu kabaju?
- 22** Yesu n'aano: ---If'imaŋi aroŋ bija kóyin k'iyak ku bíbatikeina, ákolakol ne bo? Awe áseinam ti hiñaawu!
- 23** Náami bijamaa ti kéeyilene ku kaanuku ariboora ondu at'aket. Yesu bare aanut at'aket. Aanaan: «If'imaŋi aroŋ bija kóyin k'iyak ku bíbatikeina, ákolakol ne bo?»
- 24** Ariboora ondu oo anabane fee bonde, abe n'akiñj bo. Abe úmoomi kaanuku b'asoke bu bite toko.
- 25** Yesu áhinahin bike buroon beehooje-hooj. Arko yéeni beekiñjee ni bifeeneŋ, ni bifeeneŋ, íyilenut kaanuku wuwiit weeyak wu kakiñjee nu wure t'etaam i ereyi fe.

Epotor

Epotor 1

- ¹Téwofil, Ti kaawiit kúuma kítiyar ku, isokasok buroon bi Yesu áhine bu fe, ni b'aliikene bu ésuk i huta hu ti kájabina ku,
- ²bija yooŋ naane ayitee i t'etiir bufor bu. Bare bala aja t'etiir, n'asok bakan k'ajifane ku naane epotor báhamin ti sembe site Búwejet Beenabe bu.
- ³H'akete hu ahaban abin áritein, n'áŋaasin tu boko, abe n'áwufooriin beekuuriin but kaanuku asooña áyemi buroŋ. Kunak bakan bákasuba lám, iŋi kafando kajuku, abe n'aŋ'áhaminiin mite Jáyi jite Atambatun.
- ⁴Hike hunak, akina tu buñofofo bu nu boko, n'áhaminiin ayan aaniin: ---Atum'arikamb Serusalem, bare aririiko ariinahan doon di Faaf u afiye du asok aane o kawunuuun. Abe isokuunsok bo yooŋ.
- ⁵Ábuki Saaŋ abostaboste ésuk i nu móhujo, bare at'afiye, aruun kabostee nu Búwejet Beenabe bu.
- ⁶Epotor i keekuukanooree ku toko ti Yesu áyemie du ni kákandijeno kaano: ---Anahaan u, hahiye n'aja fu kasooŋu aŋiŋan jáyi jite Israyel?
- ⁷Yesu n'aaniin: ---Ariwunutee kaanuku áriimeyi kaakaŋ, ni hiin hunak hi Faaf u anoŋke fu eesiŋan.
- ⁸Bare aruun kawuniee sembe kane Búwejet Beenabe bu búwanein t'aruun, abe n'aŋ'áriyemi eseede íima Serusalem, nu tu músuk mite Súde ni Samari, bija tánotan fe t'etaam ye.
- ⁹Hi Yesu asoke hii bondu ahaban, n'ayitee t'etiir, abe kaafor nu kúnuusiino, boko ti káheelin koone.
- ¹⁰Bokondu ti kajondoman ku t'etiir ti Yesu áyemie du ti bija bu, háyine bákasuba keesiimee wañ weefaŋje daŋ ni kahaŋ kasiŋo kaagoroor nu book
- ¹¹abe ni kaaniin: ---Aruun bakate ku Gálile, kame iŋi naŋ n'arisiŋee fee diye aŋ'áriheelin bufor bu? Yesu ondu eeyitee i t'aruun eeja t'etiir, naane arijuke i ti bija bu, iyu yooŋ a aja fu bíbatikeina.
- ¹²Epotor i ni kanuut ti hirij hu hihi kaane hirij hite N'úolifiye ñu keebatuko Serusalem. Hirij hondu hikamboorakamboor ni hikinuu hu areeŋ ékilomeetar efeeneŋ.
- ¹³Kareeŋa, ni kaja t'enuuf etiira i tindi kafand kawanán. Boko kaamo fu bokonde: Piyeer, Saaŋ, Saak n'Andere; Filip ni Taamas, Bartelemi ni Májiye, Saak añi ite Alfe, Simoŋ (akina, boko kaamo fu t'étuum i iŋ'ite ésuk yeeniin), nu Sud añi ite Saak.
- ¹⁴Kareyi fe iŋi kafand bukuukanooro keelaw, boko ni haare hu, ni Mari íñaay ite Yesu, ni bakati kite Yesu yooŋ.

¹⁵Tu kunak kondu, kéeyilene ku bokondu ti kakuukanooree du (kareej téemeer nu butuman), Piyeer n'arito asiijo t'etut abe n'aaniin:

¹⁶---Kújakuwe, báhamin beesokee bu ti Míkiñjin mu fififi buwarawar kabaju. Búwejet Beenabe bu bitingating Dafit eesoŋk busok mite mu Suda eeje u n'ésuk i keejok Yesu.

¹⁷Akina úne yéeni, abe yooŋ úne uf'úrokaani t'afeeneŋ.

¹⁸(Sírirem s'ajaamee su ti b'áhine bu beejakut bu, so s'ásike fu eejoohen hitaajaat bija te o. N'áneyin toko ni hikaw, haro ni hijeho, milawo miyak múnuutin.

¹⁹Bakate ku Serusalem kareyi fe kajamajam bondu, kasooñen n'iji karuw hitaajaat hondu ti kíhaminiin kooniin «Hakeldama», aamo fu «hitaajaat hite halan hu»).

²⁰Abe Piyeer n'áwutiyeen aane: ---Bonde bikiñjee fu ti kaawiit kite Élookiin i: «Ésuk i enuut t'enuuf yeene, abe an atum'akin te yo.» Bonde yooŋ nu busooñ bikiñjee: «Ake ásik burok boone.»

²¹«Náami úwarawar kajifan ake aŋ'abin aseede yooŋ kaanuku Yesu aritarito t'eket i. Ániine ondu awarawar káyemi ake ti kiŋki kariboor n'úne ko kireyi fe hi Yesu áyemie hu n'úne, huta hu Saaŋ aŋ'abin abostoo, bija yooŋ naane ayitee i t'úne bija t'etiir.»

²³Ni karuw háyine bákasuba: Majiyas, ni Siseef. Siseef ákooki yooŋ kuruwu kúsuba; iŋi kaano Barsabas man yooŋ Sustus.

²⁴Kahaban, ni kalaw kaane: ---Anahaan u, awe éemeyie u ñúwejet ñite ésuk i fe, áwufoor uni aañ ti bákasuba konde a ajifane fu

²⁵éeyemi apotor, éesik efalas yu Suda awasane i eeja t'aware du káyemi.

²⁶Ni kaya bukuuj keejuk aañ tu boko i kaja fu kajifan. N'ahaŋ áami Majiyas. Akina aŋaabee fu epotor i sumoŋu n'afeeneŋ u.

Epotor 2

¹H'aamo hu hunak hite efeit ite Pantakot hireeŋa, kéeyilene ku kareyi fe ni kakuukanooro tand'afeeneŋ.

²Kaja kajamu, n'áweninee t'etiir álind, aŋ'ajuk kite eyam yómbokun etibe tu boko. N'álind t'enuuf i fe ti kariikee du.

³Ni kajuk naane wúleluf weenokoore ni sineemak wéeŋaasina, abe nu wúwaajinooro weesiiŋo t'ánoan tu boko kareyi fe.

⁴Huruw fe tu boko n'ahooj bib nu Búwejet Beenabe bu, abe ni kásit káhamin ti kíhaminiin kuway, huruw naane Búwejet bu buwuno i éehamin.

⁵N'abaj Serusalem Esuwif kéejube, kéenuutina tu búruk bu fe bite etaam ye.

⁶Hi kajame hu naane áwenina i, ni kakuukanooro kahooj. Ni kátumb fu kábaŋo, ábuki huruw fe tu boko aŋ'ajam kéeyilene ku ti báhamin ti kíhaminiin koone.

- ⁷Ni kajahale naane, abe n'iji kaane: ---Bokundu kiniki káhamin iyu, kereŋ bákateiit Gálile kareyi fe?
- ⁸Buŋ b'aamo fu huruw t'úne n'aŋ'ajamiin ti báhamin ti kíhaminiin k'ájuwe ku?
- ⁹Bakaake t'úne kéenuutina Part, bakaaku Medi n'Elam, n'abaj kéenuutina Mesopotami, Súde ni Kapadoos, Pont n'Asi,
- ¹⁰Firisi ni Pamfili, Esipt, nu músuk mite Libi meeemo mu inde Siren; n'abaj kéenuutina Rom,
- ¹¹n'abaj keebukee ku Esuwif, ni bakan keeyoosee ku bítim bite Esuwif i, n'abaj kéenuutina Kiret n'Arabi, abe bare uŋ'újamiin n'iji kasok ti kíhaminiin kite k'úne buroon bómbokun bite b'Atambatun!
- ¹²Ni kátumb fu kajahale dómbokun, kámeysiit yooŋ naŋ ni kaware fu kayinoor. N'iji kaanoor: ---Kame fíya bonde buŋ?
- ¹³Bare bakaake n'iji kafin kásuw kéeyilene ku. Iŋi kaane: ---Jaa, káwusanawusan fu!
- ¹⁴Náami Piyeer n'arito ni bakaaku epotor sumoŋu n'afeeneŋ u, abe n'ataŋk éehamin ni hahooja hu aane: ---Aruun Esuwif i, n'aruun fe keekine ku beebe Serusalem, ariamatan jak áriimeyi b'ija bee kasokuun.
- ¹⁵Ariene bokonde káwusanawusan, bare tókoit, ábuki afiyeit naane túrumina i.
- ¹⁶Bare b'arijame bee beemo fu bonde bu Sowel ayiŋana ite Atambatun abine bu asok. Aanaan:
- ¹⁷«Atambatun aane: bonde b'ija fu káhinu tu kunak kiraanu ku: íñje kásiku tu Búwejet búuma iiwun húŋgowulan hánohan fe; ehaawa yeenuun nu búsuŋgute boonuun kayiŋan tu huruwu húuma, éhombokun yeenuun ni bíhaaniin boonuun káyawut.
- ¹⁸Hee, tu kunak konu íñje kásiku tu Búwejet búuma iiwun háyine hu ni haare hu kéejeŋginam ku, abe boko kayiŋan tu huruwu húuma.
- ¹⁹Íñje káhinu t'etiir tu bufor bu buroon beejahale ésuk i, abe t'etaam i, n'íhin buroon beehaŋiin kikaw: kabaju halan, ni sineemak, ni hárunda heehahe,
- ²⁰taanak tu kábaani túruk naane káajiim, abe hiim hu kalaañu jif naane halan bala hunak hómbokun hu h'Anahaan u abin hu te ho hireeŋ.
- ²¹Náami an fe eeyak karuwu Anahaan u kafaku.”
- ²²«Aruun bakate ku Israyel, ariamatan jak b'ija bee kasokuun: Yesu ite u Nasaret, akina an árimeyie kaanuku Atambatun ámoomi ne o, ábuki awunowun éehin tu buhoonuuun buroon beejahaluun ni beehaŋuun kikaw, naane árimeyie i bo aruun kumuumuun.
- ²³Ániine ondu n'ásikee asaanuun naane Atambatun anoŋke i eesok, o eefiye u éemeyi bo. Abe aruun ariyoolo fu, aruun kéesiko ku arisaan ehofoora i keetibo t'ekuruwa.

- 24** Bare Atambatun n'aritano t'eket i, abe n'aramo ti sílaam site te yo, ábuki étumbut éyini kajokio ti sembe site te yo.
- 25** Múniyo Dafit aanaan uḡu hoone hu: "In'ijuk Anahaan u hágilaam kep, ábuki ámoomi n'íñje kaanuku doon itim dílaamanam.
- 26** In'ite ho h'eholam ejokokane fu, kirim kúuma yooḡ fe keetoofe; humuum eniam yooḡ kayihu t'eyakar,
- 27** ábuki awe Atambatun, at'awasam t'ésuk ite keekete ku, ata yooḡ aawas eni yite an úuwe eenabe u yeefut t'élum i.
- 28** Áwufooramwufoor ñítim ñite buroḡ bu; awe káhinu hikawam heetoof, ábuki awe káyemi n'íñje.”
- 29** «Kújakuwe, íyinooniun kasoku beekuure ti faaf úne Dafit. Aketaket abe n'ahokee. Élum yeene yooḡ eroḡa t'úne beebe.
- 30** Bare akina ayiḡana ite Atambatun yéeni, abe ámoomi kaanuku Atambatun abinabina awaato aano o bibin káhinu ake eeyak kánuutina tu noota noone éeyemi áyi naane akina.
- 31** Dafit asoḡka biḡandan bíriteina bite b' Afakana u t'eket i. Uḡu hoone hu h'áhamine fu h'aane hu: "Awasutee t'ésuk ite keekete ku, abe enio efutut t'élum i."“
- 32** Piyeer n'áwutiyeen aane: ---Yesu ondu, Atambatun aritanoritan t'eket i, abe irireyi fe irijukajuk ni ñíkin uni.
- 33** Ayiteeyit t'etiir inde baatos Atambatun, abe akina Atambatun Faaf u n'asaano Búwejet Beenabe bu beefiyee bu busokee. O Yesu n'ásik bo asaan uni; bo b'af'arijuk iye, abe n'arijam yooḡ.
- 34** Ábuki Dafit humuumo asireit t'etiir bufor bu naane Yesu, bare aanaan: «Atemit aanaan Anahaan úuma: "Áriiko inde baatosam
- 35** ayak abin áami ikalaa enatoora íiwe tuus, awe áayemi áyi u.”“
- 36** «Náami bakate ku Israyel kareyi fe kawarawar kámeysi bonde nu múniyo: Yesu ondu a aritibe u t'ekuruwa i, o a Atambatun áhine fu éeyemi Anahaan u n' Afakana u yooḡ toko!”
- 37** H'ésuk i kajame hu bondu, nu bugoriin faa tu suhol. Ni kákandijen Piyeer ni bakaaku epotor kaaniin: ---Kújakuwe, kame naḡ n'iriware fu káhinu?
- 38** Piyeer n'aaniin: ---Ariwatanoro kinij koonuun keejakut ku, abe huruw t'aruun n'áhin eebostee tu huruwu hite Yesu Kiris man wuhoofoor woone nu wuboḡketee, abe Atambatun n'aḡ'awunuun Búwejet Beenabe bu.
- 39** Ábuki aanaan o kawunuun bo, aruun, ni bakañuuun, ni keekine ku t'akambe, bija yooḡ ni k'Atemit Atambatun ite úne ayak ku karuwu kareyi fe.

⁴⁰Piyeer n'asooñ áhaminiin afiyo, kaanuku keehaño káyilen, kikawiin yooŋ keehaŋ kayanŋu. Aŋ'aaniin: ---Arifak tu bokondu kéenijaariit ku ajakee!

⁴¹Bakan keehooje-hooj ni kajok ti báhamin boone, abe ni kabostee. Hunak hondu, bakan keereenje súñjune síhaaji ni káwutiyen kaŋaabo kéeyilene ku.

⁴²Iñi kajok alit tip ti b'epotor i bimbi kaliikeniin, ni kariiko t'afeeneŋ biriiko beejake, ni kafiitar kumburu ku t'afeeneŋ, abe n'iñi kalaw yooŋ t'afeeneŋ.

⁴³Ésuk i ereyi fe ni kajahale dómbokun, ábuki epotor i iñi káhin buroon beehooje beehajiin kikaw.

⁴⁴Kéeyilene ku kareyi fe ni kajokoor áwariee, abe doon dite afeeneŋ, dite yooŋ bakaaku.

⁴⁵Aŋarko iñi kajooheŋ sitaam sooniin bija ebaj yeeniin fe, abe n'iñi káruboor sírirem si kabaje su, kaliik huruw ti bakola boone.

⁴⁶Húnakonak fe iñi kafand bukuukanooro t'Enuuf ite Atambatun. Iñi kafiitar kumburu ku tu sunuuf sooniin, abe ni kañoofu t'afeeneŋ siheliin ti katoofu kep, abajut yooŋ biyitooro.

⁴⁷Iñi kasokoroor Atambatun, abe ésuk i ereyi fe n'émañjiin. Húnakonak fe Atemit ti káwutiyeniin bakan keefake éyeni.

Epotor 3

¹Hike hunak taanak tu káafesin, butum ewahatu yite kalawu ku elohena, Piyeer ni Saaŋ ni káyemi ti bija t'Enuuf ite Atambatun kaanuku keelaw.

²N'abaj ake ániine eeyinaat bija huta h'aŋ'abin abukee, i káyitina kabin kariikan toko kaagoroor ni karuŋ kite Enuuf ite Atambatun kiŋki kaane «Karuŋ Kéewarie ku». Húnakonak fe bakan iñi kabin ne o toko kaanuku éeyini kayarawan t'ésuk i kiŋki kayooso t'Enuuf ite Atambatun.

³H'ajuke hu Piyeeriin ni Saaŋ ti bija buyooso bu, n'alawiin kaanuku keewuno dike doon.

⁴Ni kajondoman te o t'ésubaiin, abe Piyeer n'aano: ---Áheelin uni fee!

⁵Náami ániine u n'áheelin tu boko afiyo, ábuki aŋ'aane yéeni man o kabaju tu boko dike doon.

⁶Bare Piyeer n'aano: ---Ibajut sírirem, ibajut yooŋ éwurus, bare doon d'ibaje du iiwuni do: tu huruwu hite Yesu Kiris ite u Nasaret, añaah!

⁷Ahaban, n'ajoko t'emoŋu yaatos i, abe n'áyokunano eerito. Toko-toko yooŋ náami wuwot wute ániine u wujoŋoora júl.

⁸N'afum arito juj, náami asiiŋaa, abe n'áyemi ti kañaahu. N'ayooso nu boko t'Enuuf ite Atambatun ti kañaahu, ti kajulan, ti kasokoroor yooŋ Atambatun.

- ⁹Kéeyemie ku toko fe ni kajuko ti bija bu, ni ti kasokoor kite Atambatun.
- ¹⁰Hi kakeetane hu kaanuku kame fu ániine u aa afand biriiko eeyarawan ti Karuŋ Kéewarie ku kite t'Enuuf ite Atambatun, ni kajahale dómbombokun uŋu bondu beebajo bii.
- ¹¹Naane aamo i ániine u áwasaariit Piyeer ni Saan, ésuk i fe n'éteyin bibin ti kaamo du tindi kaane «Káwuwoor kite Salomon», inji bijahale taŋ.
- ¹²Hi Piyeer ajuke hu bondu, n'áhamin ni hahooja hu aaniin: ---Aruun bakate ku Israyel, kame inji naŋ n'arijahale fu tu bonde? Inji naŋ n'af'áriheelin uni iyu kite uni írihine fu ániine onde eeja ni sembe site s'uni, man yooŋ aŋarkeyi naane uni bakan kéejube?
- ¹³Atambatun ite Aburaham, n'Isak, ni Sakob, Atambatun ite sifaaf úne ánikananikan aroka oone Yesu. N'árisiko arisaan eseef ite hikin u hu kaanuku eeyoolee, abe n'ariteñekoo tu buhoonŋ Pilat, h'áhabaneina hu yéeni kaanuku eewasano.
- ¹⁴Ariteñekateñeko an eenabe u abe n'ajoŋoor, abe n'arilaw Pilat eewasanuun an eeemo u ayoola kúŋgowulan.
- ¹⁵Iyu a ariyoole fii ate buroŋ bu. Bare Atambatun aritanoritan t'eket i, abe íriinooni bo biseede.
- ¹⁶Huruwu hite Yesu ni káyilen ku te ho, bondu bíkinineŋe fu ániine ondu aa arijuk ii abe n'árimeyio yooŋ n'áyini bisiinŋo. Káyilen ku ti Yesu kíhine fu n'ákoyi fe naane aa arijuk ii arireyi.
- ¹⁷«Kújakuwe, hahiyu ímoomi kaanuku ti kámeయాate t'árihine fii Yesu, aruun n'eseef yeenuun.
- ¹⁸Bare iyu i b'Atambatun abine bu asok kóŋkeyin, áŋaasann bo t'eyiŋana yeene fe bibaje fu. Abinabina aane Afakana oone awarawar kajuko sílaam.
- ¹⁹Náami ariwatanooro kinij koonuun keejakut ku, abe n'áriwuŋgan inde Atambatun man n'atot wuhoofoor woonuun.
- ²⁰Atemit n'aŋ'awunuun kunak kite kayihu, abe n'aŋ'áboñinuun yooŋ Afakana u a asonke u bijifan bija t'aruun, eeemo u Yesu.
- ²¹T'aamo daa bare, Yesu awarawar biriiko t'etiir bija yooŋ hunak h'Atambatun aja hu káhinu buroon bireyi fe beesoon bíyeni. Iyu a afiye fu asok áŋaasann t'eyiŋana yeene keenabe ku.
- ²²Múniyo Moyis aanaan: "Atemit Atambatun oonuun káboñinauun ayiŋana naane íñje. O káyemi an ite t'aruun. Ariwarawar kajamatan b'ayakuun bu fe kasoku.
- ²³An fe eeyak biteñeko kajamatan ayiŋana ondu, o kanuutane ti bakan kite Atambatun abe n'ayoolee.”
- ²⁴Eyiŋana yite Atambatun kéehamine ku huta hu ti Samiyel, ni kéeseina ku te o fe kasokasok bite kunak konde.

²⁵Aruun arikino fu b'eyiḡana yite Atambatun kasoke bu, ni kaajamoor k'Atambatun ajamoore ku ni sifaafuun h'abine hu aane Aburaham: "Íñje kásoniyan butoḡ-toḡ fe t'etaam ye, abe kásoniyan kondu iijaasan ko ti keeyak ku kánuutina tu noota núuwe."

²⁶Náami t'aruun t'Atambatun ajabe fu áḡaasann aroka oone. N'áboñino kaanuku eebin ésoniyanuun, éhin huruw fe t'aruun eewatanooro kinij koone keejakut ku.»

Epotor 4

¹Ti Piyeeriin ni Saaḡ kátibanoorut yooḡ báhamin bu n'ésuk i, esaraha i ni kahaḡ káreeḡin, n'aseef ite esulaan i kiḡki kajukar Enuuf ite Atambatun, n'Esaduseyḡ i.

²Hutoofutiin naane epotor i t'ésubaiin ii kaliiken ésuk i, abe n'iḡi kaaniin makamu Yesu aritane t'eket i, keekete ku yooḡ káyini bíriteina.

³Ni kajokiin, bare makamu tiheeka teejon, ni kakuliin bija kuwaatu.

⁴Bare keehooje ti keejame ku báhamin bite Piyeeriin ni Saaḡ ni káyilen. Náami kéeyilene ku kasooña kahaḡ kahooju kareḡ súnjune hutok.

⁵Tifiit, eseef ite Esuwif i, ni sifaaf su, n'émuse yite Eluwa yite Moyis ni kakuukanooro Serusalem.

⁶N'abaj toko ake iḡi kaano Aan, o aamo fu asaraha ómbokun u. Kayif yooḡ ámoomi toko, ni Saaḡ, n'Aleksandur, nu butoḡ bite asaraha ómbokun u fe.

⁷Ni kaboñ keebiniin ni Piyeer ni Saaḡ, abe ni kákandijeniin kaaniin: ---Ti siin sembe, man yooḡ tu huruwu hite aañ t'ariritane fu ániine eeyinaat u bija?

⁸Náami Piyeer, káahoojin ku bib nu Búwejet Beenabe bu eeniin: ---Aruun eseef ite hikin u hu ni sifaaf su,

⁹makamu árikandijena uni úmiye iḡi káasuumaay kéehinee ku ániine eeyinaat bija, nu buḡ b'aritanee fu,

¹⁰árimeyi bonde, aruun ni bakate ku Israyel kareyi fe: ti sembe site huruwu hite Yesu Kiris ite u Nasaret, a aritibe u t'ekuruwa i eeket, abe Atambatun n'aritano t'eket i, t'ániine onde asiḡee fee hágilauun káasuumaayo jaḡ.

¹¹Yesu aamo fu an i Míkiñjin mu musoke u meene: «Elaaliñj i y'ariteñekee i aruun enuta i, yo esooñe fu éyemi meeyane mite enuuf i.»

¹²Akina unoono taḡ áyiniun fu kafakan, ábuki t'etaam ye fe Atambatun awunut úne, úne kúnḡowulan ku huruwu hite ake huway heeyino kafakan úne.

¹³Kéeyemie ku ti kajoonan ku ni kajahale kareyi fe hi kajuke hu kaanuku Piyeeriin ni Saaḡ kikawiin kiyangayaḡ, kúnḡowulan yooḡ taḡ, abe kámusut kajaḡa. Ni kakeetan kaanuku iḡi kariboor yéeni ni Yesu.

¹⁴Bare makamu iḡi kajuk ániine éekoyie u t'asiḡee du nu boko, kabajut bike bite kasoku.

- 15**Náami keene Piyeer ni Saaŋ kanuut ti báajoonanum bu, abe ni káyemi ti kajukoor toko boko unooniin.
- 16**Ni kaanoor: ---Buŋ b'úja fu ni háyine hondu? Ábuki fu bakate ku Serusalem kareyi fe kámoomi kaanuku káhinahin doon deehaŋe ésuk i kikaw, abe úyinaat kajeŋoor bo.
- 17**Bare kaanuku bondu itim bihaŋ bijamo t'ésuk i, úkolinaniin úeniin itim iŋki káhamin n'an fe tu huruwu hite Yesu.
- 18**Ni kasooñ karuwiin, abe ni káhaminiin ayan kaaniin hiraaniin tej káhamin n'ésuk i man yooŋ kaliikeniin tu huruwu hite Yesu.
- 19**Bare Piyeeriin ni Saaŋ ni kaaniin: ---Arijuk fee aruun kumuumuun: t'Atambatun, man aruun k'iriware fu kájŋŋin, man yooŋ akina?
- 20**Ábuki iriyinaat kakoowan b'irijuke bu ni b'irijame bu.
- 21**Kéeyemie ku ti kajoonan ku ni kasooñ kákoliniin, abe ni kawasaniin. Kátumbut kabaj bi kaware bu bukuuso te bo keenij tu boko, ábuki ésuk i fe émoomi ti kasokoor Atambatun tu bondu beebaje bu.
- 22**Ániine eeritane u ti kásomut ku beejahal ésuk i fe, simit soone sihaŋahaŋ bakan bákasuba.
- 23**H'aamo hu Piyeeriin ni Saaŋ kawasane, ni kaja kaŋaabo bakaniin, abe ni kakamiin areyi fe naane eseef ite esaraha i ni sifaaf su kasokiin i.
- 24**Hi kéeyilene ku kajame hu bondu, ni kalaw t'afeeneŋ Atambatun kaano: ---Atemit, awe áwuwane fu bufor bu, n'etaam i, ni han hu, nu buroon beemo bu toko fe.
- 25**Ti sembe site Búwejet Beenabe bu t'áŋŋe fu faaf uni Dafit eemo u aroka úuwe ayak abin áami aana: «Iŋi naŋ ni kéemeyiit ku Atambatun kawetekooree fee? Iŋi naŋ n'ifi kakuukooree káhamin báhamin beñunut?
- 26**Bákayi kite etaam i fe kafaraa kitiik kawasan, abe eseef i ni kásiiŋoorein kéesokum Atemit, n' Afakana a ajifane u.”
- 27**«Múniyo Erod nu Poons Pilat kásiiŋooreinosiiŋoorein ti hikin u honde ni baabu biheet, ni bakate ku Israyel kéesokum Yesu aroka úuwe eenabe u, a ajifane u éeyemi Afakana.
- 28**Boko káhine b'asoŋke bu busok aane bo kabaju, ti sembe súuwe ni kámaŋi kúuwe.
- 29**Hahiyu Atemit, ajuk naane ii kákolinan uni, abe n'awun uni sembe, uni eroka íwe iŋ'irisok hirim húuwe ni kikaw keeyaŋe.
- 30**Áwufoor uni sembe súuwe man beehaŋe ésuk i kikaw ni bíhinee, kéesomute ku yooŋ ni karitane tu huruwu hite Yesu aroka úuwe eenabe u.”
- 31**H'aamo hu kahabana kalawu ku, n'ayoŋoŋanooree toko ti kakuukanooree du. Búwejet Beenabe bu nu búhoojiniin kareyi fe, abe ni káyemi ti kasoku hirim hite Atambatun ni kikaw keeyaŋe piŋ.

³²Kéeyilene ku kareyi fe ni kajokoor naane, eholiin efeeneŋ, búwejet booniin yooŋ bifeeneŋ. An tu boko áanaariit ebaj yeene akina akino yo unoono; doon dite afeeneŋ, dite yooŋ bakano.

³³Ni sembe sómbokun n'epotor i ifi kawaare ti bíriteina bite Anahaan u Yesu t'eket i. Abe Atambatun n'ásoniyaniin dómbokun.

³⁴An tu boko doon diheekuto, ábuki keebaje ku kitaañaat inji kajooohen ko, ni bakate sunuuf su yooŋ, abe ni kabin ni sírirem sondu

³⁵kabin kasaan epotor i. Boko n'inja kafin káruboor so kaliik huruw ti bakola boone.

³⁶Iyu a ake ániine áhine fu, huruwio Siseef. Akina Alefit, eebukee Siipur. Epotor i n'inja kasokorooro Barnabas (aamo fu «an u aa ayaŋŋanan kikaw»).

³⁷Ajooohenajooohen hike hitaañaato, abe n'abin ni sírirem su asaan epotor i.

Epotor 5

¹Bare ake ániine huruwio Anañas n'ajooohen hike hitaañaatiin, akina n'anaar'o Safira.

²Ni kajamoor n'anaar'o kahaban, n'ákasinan ti sírirem su anaŋ, abe n'aja ni seeŋeene su aja asaan epotor i.

³Náami Piyeer eeno: ---Anañas, buŋ b'ásooŋe fu aawas Setani eeyooso t'eholi ayak abin áami ajuusa Búwejet Beenabe bu, abe n'ánuus ti sírirem s'abaje su h'ajooehene hu hitaañaat hu?

⁴Eeman kereŋ húuwe hu awe t'ajoohenoorut ho? Abe h'ajooehene hu ho ahaban, sírirem su yooŋ súuwe su, bare me? Buŋ b'ásooŋe fu ajuker t'eholi n'aane aaniŋ iyu? Kúŋgowulan kiiit k'ajuuse fu, bare Atambatun.

⁵H'Anañas ajame hu kirim kondu, n'aney aket. Keejame ku bo fe ni kákoleyi naane.

⁶Ébaakiit ni karito keehut ehunuŋ i, abe ni kayit kaja kahok.

⁷Bondu buwas areeŋ suwahatu síhaaji, anaar'o n'áyoosein t'ámeysiit beebaje bu áyino.

⁸Piyeer n'ákandijeno aano: ---Asokam fee, hitaañaat hoonuun, iye a arijoohene fu ho? Anaare u n'aano: ---Hee, iyu i irijoohene fu ho.

⁹Náami Piyeer eeno: ---Buŋ b'ariyino fu kajamoor t'ésubauun kaanuku ariiŋes kabuutu Búwejet bite Atemit? Ajam, keehoke ku áyini káreeŋino ti karuŋ ku, abe boko kayitii yooŋ keeja n'awe.

¹⁰Toko-toko yooŋ, n'aney bite wuwot wute Piyeer, abe n'aket. Húbaakiit hu ni kayooso, abe ni kajuko káaketin. Ni kaja ne o kaja kahok kaagoroor n'áyino.

¹¹Kéeyilene ku ni bakaaku fe keejame ku bondu ni kákoleyi dómbokun.

¹²Epotor i n'inja káhin buroon beehooje-hooj beehaŋe ésuk i kikaw. Kéeyilene ku kareyi fe inji kafand bukuukanooro t'Enuuf ite Atambatun, ti káwuwoor kite Salomoŋ.

- 13 An éeyilenut akañenut bija añaabeiin, bare ésuk i eñ'esok kajaku kooniin.
- 14 Bakan keehooje-hooj, háyine ni haare ni káyilen t'Anahaan u, abe ni kañaabeiin.
- 15 Náami ésuk i n'eñ'eja ni bakan kéesomute, abe n'iji kanaanjin ti bilal man yoon ñifeñk tu búhuhu bu kaanuku man Piyeer n'áyemi ti bija, ésamunan yeene n'ékumbalool bakaake tu boko.
- 16 Bakan keehooje-hooj n'iji kánuutin tu músuk meeemo mu inde Serusalem keebin n'ésomuta yeeniin, ni bakan ki birab bu bujoke ku, abe kareyi fe iji kákoyi.
- 17 Náami asaraha ómbokun u, ni bakan koone fe keeriboore ku n'Esaduseyeñ i ni kahiñan epotor i, abe ni káhabanein kaane kéerahan tu boko.
- 18 Ni kajokiin, abe ni kakuliin.
- 19 Bare káajiim ku, ake amalaka ite Atemit n'áfengeñ wuruñ wute ekulu i, éenuutanniin abe n'aaniin:
- 20 ---Arija t'Enuuf ite Atambatun, abe n'arisok ésuk i bite buruñ bíyeni bu fe.
- 21 Epotor i ni káhin naane asoke i: nu bújom bu bib, ni kayooso t'Enuuf ite Atambatun, abe ni káyemi toko ti kaliiken ésuk i. Asaraha ómbokun u, ni kéesiñooreina ku ne o ni kakuukan sifaaf site Esuwif i fe. Boko kaamo fu sifaaf site ejoonana i. Kahaban, ni kaboñ bite epotor i t'ekulu i.
- 22 Bare h'esulaan i kareeñe hu, kajukutiin toko. Ni kabatuko, kareeñ ni kasok bonde:
- 23 ---Iriñaabañaabo ekulu i káakulinee ayan fañ, esulaan i yoon ti kasiñee tu wuruñ wu ti kajukar. Bare h'írifengeñe hu, irijukut an níbahindaa.
- 24 H'aseef ite esulaan i kiñki kajukar Enuuf ite Atambatun, n'eseef ite esaraha i kajame hu bondu, kámeyiit yoon nañ ni kaware fu kayinoor, nu buñ bu bondu bija fu bihabano.
- 25 Ake n'ahañ áreenjin abe n'aaniin: ---Arijamatan! Háyine hu k'arikule ku bokondu t'Enuuf ite Atambatun ti kaliiken ésuk i.
- 26 Náami aseef ite esulaan i n'aja ni bakan koone, abe ni kajok epotor i kéebatikein nu boko. Bare káhinut bo sembe, ábuki kákolakoleyi kaanuku man ésuk i n'eñ'émiñiin nu bujuju.
- 27 Hi kabine hu n'epotor i kahaban, ni kayoosaniin ti báajoonanum bu. Asaraha ómbokun u n'aaniin:
- 28 ---Irikamoorut kereñ t'aruun irienuun atum'añk'ariliiken ésuk i tu huruwu hite ániine ondu? Náami bare arihoojana Serusalem fe ni bamb'ariliikeniin, abe n'árimañi kasejan uni eket yeene!
- 29 Piyeer n'epotor i bakaaku ni kásafin kaane: ---Atambatun i iriware fu kájenjin bala írijengeñ kúñgowulan ku.

- ³⁰Atambatun ite sifaaf úne aritanaritan t'eket i Yesu a ariyoole u h'aritibo hu t'ekuruwa.
- ³¹Atambatun n'ayito inde baatoso, abe n'áhino éeyemi Aseef n'Afakana, kaanuku man Israyel n'éyini buwatanooro kinij kooniin keejakut ku, wuhoofoor wooniin weebonketee.
- ³²Uni iriemo fu eseede yite buroon bondu, uni nu Búwejet Beenabe bu b'Atambatun awune bu kéejeŋgino ku.
- ³³Hi kéeeyemie ku ti kajoonan ku kajame hu bondu, ni kátumb fu kayiŋat naane kayak kámaŋi kayoolu epotor i.
- ³⁴Bare abajeebaj toko ake Afarisiyeŋ huruwio Gamaliyel, ámuse ite Eluwa yite Moyis. Ésuk i ereyi fe eŋ'ejoko naane. N'arito asiŋo t'etut, abe n'aane esulaan i kanuutan epotor i tíyaŋ diŋgilis.
- ³⁵Ahaban n'aane: ---Aruun bakate ku Israyel, áriwasiyoor ti b'arija bu káhinu háyine hondu.
- ³⁶Afiyeitee naane Túdas áŋaasina i, aŋ'aane akina an ómbokun, abe bakan keereeŋe síteemeer sibaakiir ni kasao ti hiñaawu. Bare n'ayoolee, abe keesao ku ti hiñaawu fe ni kayisaloolo. Iyu yooŋ i bondu bútowutee fu hiraanu.
- ³⁷Bondu buwas, Suda ite u Gálile n'áŋaasin, kóyin kakiŋju kite kuruwu kite ésuk i bakate hikin u. N'añak yooŋ bakan keehooje-hooj. Bare n'ayoolee yooŋ, abe keesao ku ti hiñaawu fe ni kayisaloolo.
- ³⁸Hahiyu iisokuun: arinuut ti háyine hondu, ariwasiin keeja. Ábuki arko bi kaŋes bu, bija yooŋ burok booniin fe tu kúŋgowulan ku tu búnuutina, bo bútowuto.
- ³⁹Bare arko t'Atambatun tu búnuutina, at'áriyini kábuju bo. Káhinu iyu, n'aŋ'arijendan kalobu n'Atambatun! Kéeeyemie ku ti kajoonan ku ni kajok ti bite bu Gamaliyel.
- ⁴⁰Ni karuw epotor i, abe ni káhiniin kéemiñee ni hikarawas. Kahaban, ni káhaminiin ayan, kaaniin itim iŋki káhamin tu huruwu hite Yesu, abe ni kawasaniin.
- ⁴¹Epotor i ni kanuut ti báajoonanum bu, kikawiin káatoofin ti naane Atambatun ajokiin i kaanuku kéelafatinee uŋu huruwu hite Yesu.
- ⁴²Abe húnakonak fe, t'Enuuf ite Atambatun man yooŋ tu sunuuf su, káwasaariit kaliiken ésuk i, man yooŋ kawaare Hirim Heetoofe hite hu Yesu Afakana u.

Epotor 6

¹Kónkeyin, naane aamo i kéeeyilene ku bokondu ti kahaŋu kahooju kep, Esuwif i kiŋki káhamin kigerekaay ku ni kasok t'Esuwif i keebukee ku Israyel. Kaanaan haare hite hu tu boko ki bákayiniin kakete ku káhinaariitee áwariee ti káruboor kite buroon bu kiŋki kibaj húnakonak.

²Náami epotor i sumoŋu ni bákasuba ku ni karuw bakaaku kéeyilene ku kareyi fe abe ni kaaniin: ---Iriwarut kawasan kawaare hirim hite Atambatun, t'áami iŋ'íriruboor ésuk i buroon bu.

³Kújakuwe, iŋ'ite ho aamo fu arijifan t'aruun háyine kaamo hutok ni bákasuba kéewoore, keehooje bib nu Búwejet Beenabe bu, abe ni káwesinato yooŋ, iriisaaniin burok bondu.

⁴Uni n'iŋ'íriyini kajoŋoor ni kalawu ku, ni kawaare kite hirim hu.

⁵Kareyi fe ni kakontaan ti hirim hondu. Ni kajifan Eejen. Abajabaj káyilen kómbokun, abe aŋ'ahooj bib nu Búwejet Beenabe bu. Ni kajifan yooŋ Filip, nu Prokoor, ni Nikanoor, ni Timoŋ, ni Parmenas, ni Nikola, ake ániine ite Antiyoos eeyoosee bítim bite Esuwif i.

⁶Kahaban, ni kaja nu boko t'epotor i. Epotor i ni kalaw, abe ni kásit sumoŋiini tu boko.

⁷Hirim hite Atambatun ti kahaŋu bijamo kep. Kéeyilene ku yooŋ ti kahaŋu kahooju Serusalem, abe keehooje t'esaraha i ni kajok bítim bite Kiris.

⁸Eejen a Atambatun ásoniyane u, abe n'ahoojano bib ni sembe, n'aŋ'áhin tu buhoonju ésuk i buroon úkaan beehaŋiin kikaw.

⁹Bakaake ni kájeeŋoorin ne o; boko kaamo fu bakate ti báalawum bimbi kaane «Báalawum bite keeroŋut ku búskateen». Abajeebaj tu boko Esuwif bakate Siren n'Aleksandiri, n'Esuwif bakate Silisi n'Asi.

¹⁰Bare kayinaato kajoku ti báhamin, ábuki Búwejet Beenabe bu buwunowun aŋ'áhamin nu búwesinato.

¹¹Náami keejaam bakan kaanuku keebin keeene: «Irijamojam ti kálafatin Moyis n'Atambatun!»

¹²Iyu i katiŋge fu ésuk i, ni sifaaf su, n'émuse yite Eluwa yite Moyis. Ni kálif Eejen keejoko, abe ni kaja ne o bija ti sifaaf site ejoonana i.

¹³Ni kabin yooŋ ni bakan kaanuku keejuus kasaano. Bokondu ni kaane: ---Áyin ondu áwasaariit kasoku beejakut t'Enuuf ite Atambatun yeenabe i, ni t'Eluwa yite Moyis!

¹⁴Ábuki irijamojam ti kaanu áyin ondu Yesu ite u Nasaret kawelej Enuuf ite Atambatun, abe n'atit ejoosan yu Moyis asaane i úne.

¹⁵Sifaaf site ejoonana i kareyi fe ñíkiniin t'Eejen, abe ni kajuk kaanuku buhoonjo naane bite amalaka.

Epotor 7

¹Asaraha ómbokun u n'ákandijen Eejen aano: ---Bi kasoke bee t'awe bite toko?

²Eejen n'ásafin aane: ---Bakat'am ni sifaafam, arijamatanam. Kónkeyin, Atambatun éenike u áñaasinonjaasin ti faaf úne Aburaham h'áyemie hu Mesopotami, t'ajoorut aja akin Haran.

³Atambatun n'aano: «Anuut tu buton boonuun ni t'ésuk yendu, aaja ti y'ija i káwufoori.»

⁴Náami Aburaham eenuut Kalde, abe n'aja akin Haran. H'aamo hu faafo aketa ahaban, Atambatun n'áhino éenuutin bo eebin t'ésuk yende t'arikine dee hahiye.

⁵Awunuto diye mayet etaam, mayet yoon doon deereenje t'ayino kakaku kuwoto. Bare aanoen o bibin kawunio etaam yende, bakaño yoon kákini yo kane abin áneeti. Kónkeyin, Aburaham t'abajut añi.

⁶Bonde b'Atambatun asoko fu. Aanoen: «Bakañi kakinu t'ésuk yeeemo yéeniiniit, boko káyemi bo búskateen, abe boko káhihinooree simit síteemeer sibaakiir.

⁷Bare íñje kajoonan éruk yendu yéehiniin i kéeyemi búskateen. Ahaban, n'iji kánuutin t'ésuk yendu keebin keelawam beebe.»

⁸Eejen n'áwutiyen aane: ---Abe Atambatun n'ajamoor n'Aburaham; kateyi karam keemo fu ékeetanuma yite kaajamoor kondu. Iyu i Aburaham ateyane fu karam año Isak, h'abukee hu abaj kunak hutok ni kíhaaji. Isak n'áhin año Sakob mo mifeenej mu, abe Sakob n'áhin bo bakaño sumonju ni bákasuba ku keemo ku sifaaf úne.

⁹«Sifaaf úne bokondu ni kahiñan atiiin Siseef, abe ni kajoocheno éeyemi áskateen t'ésuk ite Esipt. Bare Atambatun ámoomi ne o,

¹⁰abe n'aramo ti sílaam soone fe. N'awuno búwesinato, abe n'áhino eetoof áyi eeemo u Esipt. Áyi ondu n'áhino éeyemi aseef ite Esipt n'enuuf yeene fe.

¹¹Bujoñjol ni bihañ bibaj Esipt fe ni Kanaan yoon. Sílaam sómbokun sibaje fu kónkeyin, abe sifaaf úne inkut yoon kabin kabaj kéehin ti kariin.

¹²Hi Sakob abine hu ajam kaanuku abajeebaj Esipt doon dite buñofofo, n'aboñ bo sifaaf úne hítyar.

¹³Húsooboriyan hi kasooñe hu bo, Siseef n'asok bakat'o akina aamo fu aañ, áyi eeemo u Esipt yoon n'ameyi buton booniin.

¹⁴Náami Siseef eeboñ bite faafo Sakob nu buton booniin; kareyi fe kaamo bakan bákahaaji nu sumonju nu hutok.

¹⁵Iyu i Sakob nu buton kaje fii Esipt. Bo b'akete fu, akina ni sifaaf úne.

¹⁶Ni kaja nu suhunon sooniin Sisem, abe ni kahok so t'élum i y'Aburaham abine i ajoohen ni sírirem ti biñi bite Emoor bo Sisem.

¹⁷«H'aamo hu alohenee, b'Atambatun abine bu asok Aburaham memee n'iji bibaj, eheet ite úne yoon ti kahañu kahooju kep t'ésuk ite Esipt.

¹⁸Náami n'abaj Esipt ake áyi áyeni éemusut kajamu huruwu hite Siseef.

- 19 N'ahoooh sifaaf úne kómbokun, n'áhihinooriin, abe n'anoŋkoooraniin inji kawasano bilekej booniin tíyaŋ kaanuku keeket.
- 20 Kónkeyin nu Moyis abukee fu; aŋ'áwari naane añi. N'ákuumanee kiim kíhaaji t'enuuf ite faafo.
- 21 H'aamo hu kawasano tíyaŋ, ásuŋgute ite áyi u n'ásiko, abe n'ákuumano naane añio a átumbe abuk.
- 22 Iyu i Moyis aliikenee fu mite mu bakate ku Esipt fe, n'áwesinato yooŋ ti báhamin, abe n'áwasi tu buroon bamb'áhin.
- 23 «H'abaje hu simit bakan bákasuba, n'aane eeja éejukin bakat'o bakate ku Israyel.
- 24 N'ajuk ake ite Esipt ti káhihinoor ake ite Israyel. Náami éesiinjoorein n'ániine éehihinooree u, abe ti kanukan koone, n'ayool ite u Esipt.
- 25 Ayinoorayinoor n'aane bakat'o Israyel kánandin kaanuku akina a Atambatun ajifane fu kaanuku eebin eefakaniin, bare kánandinut.
- 26 Tifiit, Moyis n'ajuk bákasuba bakate Israyel t'elob, n'aŋes káhiniin keebukan. N'aaniin: "Kújakuwe, aruun an n'at'o. N'arisoñ arilob inji naŋ?"
- 27 Bare éeyemie u ti káhihinoor kite áwiyo n'atiŋ Moyis abe n'aano: "Aañ aani fu áyemi aseef u n'ajoonana ite uni?"
- 28 Ámaŋamaŋi kayooliam naane ayoole i hukan ániine ite u Esipt?"
- 29 Hi Moyis ajame hu bondu, n'atey anuut Esipt aja akin t'ésuk ite Majaŋ. N'abaj bo biñi ehaawa bákasuba.
- 30 «Abaj simit bakan bákasuba, ake amalaka n'áŋaasin tu Moyis t'añoyi éeyelie, t'eramba yeemo i inde hirij hite Sinayi.
- 31 Moyis n'ajahale dómbokun h'ajuke hu bondu. Bare ondu ti katofu ku kaanuku eeŋaŋ kajuku áwariee, n'ajam kaaji kite Atemit ni keene:
- 32 "Íñj'eemo fu Atambatun ite sifaafi, Atambatun ite Aburaham, n'Isak, ni Sakob". Moyis n'ábit, akañenut yooŋ kásaarin hikawo éeheelin.
- 33 Náami Atemit eeno: "Ánuutan sikaku súuwe, ábuki t'asiŋee dii etaam yeenabe.
- 34 Múniyo ijukajuk naane bakan kúuma kaamo i ti sílaam su Esipt. Ijamajam naane ii kariŋgan, n'ibin kaanuku iiramiin. Hahiyo aḅin, iiboñi Esipt."
- 35 «Moyis ondu i Israyel kabine u kateñeko kaano: "Aañ aani fu áyemi aseef u n'ajoonana u?", o a Atambatun aboñe fu éeyemi aseef u n'arama ooniin, eeŋaasan kuboñ ku t'amalaka eebine u áŋaasin t'añoyi u.
- 36 Moyis anuutane fu Israyel Esipt, ti káhinu bo buroon bómbokun beehaŋe ésuk i kikaw. N'áhin bo yooŋ ti han Heelaañe hu, ni t'eramba i areeŋ simit bakan bákasuba.

- 37** Moyis yooŋ aane fu bakate ku Israyel: "Atambatun káboñinauun ayiŋana naane íñje ite t'eheet yeenuun."
- 38** Moyis áyemie fu n'Israyel hi kakuukanooree hu t'eramba i. Ámoomi ni sifaaf úne, n'amalaka u aa áhamino ti hirij hite Sinayi. N'ájamin t'Atambatun kirim keerone kite kasaan úne.
- 39** «Bare sifaaf úne kámanjiito kájengin. Ni kateñekoo, abe siheliin fe ni síyemi Esipt.
- 40** Ni kaane Aaron: "Arok uni etambatun iñi kabin kayitee kéegilan uni, ábuki áyin ondu Moyis éenuutanna u úne Esipt, írimeyiit doon deebajo."
- 41** Náami tu kunak kondu ni karok búwisenum bite húruukan, abe ni káhin kaasarah bija te bo. Ni káhin efeet yeetoofe-toof iñi naane kanonke i keerok búwisenum bu.
- 42** Bare Atambatun n'áwuŋgiin hiñaawu, abe n'awasiin iñi kásukaay taanak tu, hiim hu, nu búloofiiloof bu, naane bikiñjee i ti kaawiit kite eyiŋana yite Atambatun. Bonde bikiñjee fu: "Aruun bakate ku Israyel, h'árimiñe hu sunuk ariisarah t'eramba i simit bakan bákasuba lám, bija me t'íñje?"
- 43** Aaa, arisejasejo anuuf ite Mólok atambatun oonuun, nu búnokoorum bite Refan káaloofiiloof keemo ku yooŋ atambatun oonuun, ñúwisenum ñ'arinonke ñu ariirok kaanuku aŋ'aribin árisukaay ño. In'ite ho aamo fu íñje katofanuun ariija t'ahaŋe kakambu Babilon."
- 44** «Sifaaf úne kómbokun kákooki yéeni t'eramba i anuuf u aa áwufooriin kaanuku Atambatun ondu nu boko. Anuuf ondu arokeerok naane t'Atambatun asoke du Moyis: aanoen aroko naane t'áwufooro du.
- 45** Anuuf ondu n'abin asaanee sifaaf úne kéeseina ku. Hi Sosuwe áyemie hu aseef ooniin, ni kaja n'anuuf u t'etaam yi kásike i, yite kéeyilenut ku k'Atambatun ákutoore ku hágilaiin. Iyu a anuuf u áyemie fu bo bija kóyin Dafit.
- 46** Akina Dafit n'atoof Atambatun, abe n'alawo kaanuku man n'awuno eenut enuuf bija t'Atambatun ite Sakob.
- 47** Salomonŋ bare anute fu enuuf ite Atambatun.
- 48** «Bare Atambatun eeemo u t'etiir-t'etiir akinut tu sunuuf su kúŋgowulan kanute. Naane ayiŋana ite Atambatun asoke i aane:
- 49** "Bufor bu beemo fu báariikeim búuma bite híyiaate hu, etaam i n'éyemi báakakum búuma. Enuuf yaŋka y'áriyiniam fu kanutu? Diin yooŋ t'iyino fu kayihu?"
- 50** Íñjeiit iroke fu bondu fe?"
- 51** «Aruun bokondu keeyanŋe kii kikaw, ñúwejet ñoonuun ni ñifexko, wúkondinuun yooŋ nu wulofo! Ko kireyi fe aruun bokondu ti biteñeko kájengin Búwejet Beenabe bu! Aruun naane sifaafuun!

⁵²Abajeebaj me ayiḡana ite Atambatun i káhihinoorut? Kayoolayool keesoḡke ku busok bibin bite afeeneḡ u Éejube u. Abe hahiye aruun arifina arijooheno, abe n'ariyoolo.

⁵³Aruun k'emalaka i kasaane ku Eluwa yite Atambatun, abe árihinut naane esoke i!"

⁵⁴H'ejoonana i kajame hu bondu, ni kátumb fu kayiḡat t'Eejen kahooḡ bib kayak iḡi kalohen bitakooro.

⁵⁵Bare akina, Búwejet Beenabe bu te o, buhoojano bib. N'aḡalo, n'ajuk meejaḡe mite Atambatun, ni Yesu t'asiḡee inde baatos Atambatun.

⁵⁶N'aane: ---Arijamatan, ijuka bufor bu ni bífeḡgino, n'Añi ute Húḡgowulan hu t'asiḡee inde baatos Atambatun.

⁵⁷Ejoonana i ni kátumb fu kajang t'etiir, abe ni kalof wú kondiniin. Ni káliibo kareyi fe te o,

⁵⁸kéehuunoo ayak abin áami kanuuta hikin u, abe ni kásik bujuju kéemiño kaanuku eeket. Eseeḡe i ni kanuutan wújufa wooniin keenḡ wo bite wuwot wute ake ábaakiit huruwu hoone Sóol.

⁵⁹Bokundu ti kámiñu koone nu bujuju bu, Eejen n'alaw aane: ---Yesu Anahaan u, ásik búwejet búuma!

⁶⁰Ahaban, n'ájḡgitan, abe n'ataḡk t'etiir aane: ---Anahaan u, atum'ajokiin kaahoofoor konde! H'asoke hu bondu ahaban, n'aket.

Epotor 8

¹Sóol aanaan hee naane Eejen ayoollee i. Hunak hondu hoho, bakate ku Serusalem kéeyilene ku ni kajab káhihinooree naane. Kéeyilene ku fe ni kayisaloolo tu bú suk bite Súde ni Samari, abin aḡeñen t'epotor i.

²Bakaake kéejube ni kayit ehunḡ ite Eejen kaja kahok, abe ni kayiyo dómbokun.

³Sóol n'afin aḡes kábuju kéeyilene ku; aḡ'ayooso tu sunuuf su eejok háyine hu ni haare hu, abe n'aja akuliin.

⁴Náami kéeyilene ku keeyisaloollee ku n'iḡi kaja tánotan fe iḡi kawaare Hirim Heetoofe hu.

⁵Filip n'aja ti hike hikin u hite Samari, abe n'aḡ'asok bo mite mu Afakana u.

⁶H'ésuk i hihi kajamoo, abe ni kajuko yooḡ ti káhinu buroon beehaḡiin kikaw, n'iḡi kakoowan kem keejamatano.

⁷Múniyo birab bu uḡu bunuut ti bakan keehooje-hooḡ ti kakileen, abe keehooje yooḡ keeyinaat bija, ni kéetime n'iḡi karitaneé kéekoyi.

⁸Náami bakate ti hikin u hondu ni káyemi ti katoofu kómbokun.

- ⁹N'abaj ake ániine álugusa éeyemie ti hikinú hondú huruwu hoone Simoŋ. Afiyaa ti kajahal bakate ku Samari fe, abe n'aŋ'aaniin akina an ómbokun.
- ¹⁰Kareyi fe kajamo fu, huta hu ti biñi bu bija yooŋ ti sifaaf su. Inji kaane: --- Atambatun ii kaane «ate sembe su» aamo fu ániine ondu.
- ¹¹Náami kareyi fe kajamo fu, ábuki afiyee naane aa ajahaliin ni kálugus koone.
- ¹²Bare h'aamo hu Filip abina eesok Hirim Heetoofe hu hite Jáyi jite Atambatun, nu huruwu hite Yesu Kiris, ni káyilen, abe ni káhin keebostee, háyine hu ni haare hu.
- ¹³Simoŋ humuumo n'áyilen, abe n'abostee. Aŋ'ariboór ni Filip kep, abe n'aŋ'ajahale dómbokun hah'ajuko ti káhinu buroon beehaje bu ésuk i kikaw.
- ¹⁴H'epotor i kéeyemie ku Serusalem kajame hu kaanuku bakate ku Samari kajoka hirim hite Atambatun, ni kaboñiin Piyeer ni Saaŋ.
- ¹⁵Kareeŋa Samari, ni kalaw bija ti kéeyilene ku kaanuku man ni kabaj Búwejet Beenabe bu,
- ¹⁶ábuki bo tu búwaneinoorut mayet t'afeeneŋ tu boko; kabosteeboste barebare tu huruwu hite Anahaan u Yesu.
- ¹⁷Náami Piyeer ni Saaŋ kéesit sumoŋiiin tu boko, ni kabaj Búwejet Beenabe bu.
- ¹⁸Hi Simoŋ ajuke hu kaanuku Atambatun awunawun kéeyilene ku Búwejet Beenabe bu kóyin k'epotor i kásite ku sumoŋiiin tu boko, n'aŋes kawunu Piyeer ni Saaŋ sírirem
- ¹⁹abe n'aaniin: ---Ariwunam yooŋ sembe sondu, man an i iyak kásitu te o sumoŋiam n'abaj Búwejet Beenabe bu.
- ²⁰Bare Piyeer n'aano: ---Yala n'átowuto ni sírirem súuwe, makamu ayinoorayinoor n'aane doon d'Atambatun awune, áyinooni do kajoochen ni sírirem!
- ²¹Abajut tu bondu húrub, akolut yooŋ te bo, ábuki t'Atambatun ehóli ejoŋoorut.
- ²²Awatanooro beejakut bondu beemo bii t'awe, abe n'alaw Atemit man ti bíyinie kabaju, n'abonketi kaayinoor kondu keemo ku ti hikawi.
- ²³Ábuki ijuka kaanuku ahoojahooj bib ni méetike, abe kaahoofoor kíkinii fu.
- ²⁴Náami Simoŋ eeene Piyeeriin ni Saaŋ: ---Aruun kumuumuun arilaw Atemit bija t'íñje, man doon itim dibajam ti b'arisoke bii.
- ²⁵H'aamo hu epotor i bákasuba ku kasoka bite b'Atambatun kahaban, abe ni kawaare yooŋ hirim hite Anahaan u, ni kabatuko Serusalem. Boko ti bija bu, n'iji kakaro kawaare Hirim Heetoofe hu ti kikinú keehooje kite Samari.
- ²⁶Ake amalaka ite Atemit n'aane Filip: ---Aja asooñan inde Esipt, ti bítim béenuutina bu Serusalem bija Gasa; bítim bondu eramba.

- ²⁷Filip n'ahaŋ aja yooŋ. Ondu ti bija bu, n'ajuk ake ániine. Ániine ondu an ómbokun t'ésuk ite Ejoopi. Anaare eeemo bo aseef u ásikasik ebaj yeene anaŋ tu sumoŋio. Ániine u abinabin Serusalem kalawu Atambatun,
- ²⁸abe ti biyeetu t'áyemie fii. Ariikariiko t'esaret yeene, abe n'áyemi ti kajaŋga ti kaawiit k'Esayi ayiŋana ite Atambatun akiñje ku.
- ²⁹Búwejet Beenabe bu ni beene Filip: ---Atof areen esaret yendu.
- ³⁰Filip n'atey ayak abin áami ajoka yo. N'ajam ániine u ti kajaŋga ti kaawiit k'Esayi ayiŋana ite Atambatun akiñje ku. N'ákandijeno aano: ---Ajokajok me doon d'ajaŋga dii?
- ³¹Ániine u n'aano: ---Buŋ b'iyino fu kajoku t'an áwufoorutam? Náami eeruw Filip aano ájufo t'esaret i eeriiko kaagoroor ne o.
- ³²Bonde b'áyemie fu ti kajaŋga ku ti Míkiñjin mu: «Ámoomi naane ékarniina yeeyitee bija kamootu, naane ametek eekoowane kem o ti kayiselee: asokut hirim hifeeneŋ.
- ³³Afuñataneefuñatan, abe ekooŋ yeene esokutee. An at'áyini káhamin in'ite bakaño, ábuki buroŋ boone bite bu t'etaam bísikeesik.”
- ³⁴Ániine u n'ákandijen Filip aano: ---Waasi, asokam fee, aañ a ayiŋana ite Atambatun asoke fee? Man akina humuumo, man yooŋ ake?
- ³⁵Náami Filip éejokin tu bondu b'ániine u ajaŋgee bu, eesoko Hirim Heetoofe hu heesoke hu bite bu Yesu.
- ³⁶Bokundu ti bija bu, ni kareeŋ tike tiŋ tu móhujo meemo. Ániine u n'aane: ---Ajuk, móhujo mondu. Naŋ nukolene fu kaanuku iibostee?
- ³⁸N'asok keesiŋan esaret i. Filip n'ániine u ni kawano tu móhujo mu, abe Filip n'abostoo.
- ³⁹Hi kánuutina hu tu móhujo mu, Búwejet bite Atemit ni biyit Filip. Ániine ite u Ejoopi aŋkut áheelin te o, bare n'ayuun bítimo, hikawo káatoofin naane.
- ⁴⁰Filip ajaja kajuku, náami ondu Asot. Anuut bo, n'aja Sesare aŋ'akaro asok Hirim Heetoofe hu ti kikinú kaŋk'aŋaas te ko fe.

Epotor 9

- ¹Tu kunak kondu, Sóol ti kanuuru kep aane eeyool kéeyilene ku t'Anahaan u. N'aja ajuk asaraha ómbokun u,
- ²eelawo eesaano bileetar bija t'eseef ite ñáalawum ñite Damas, kaanuku af'ajuk toko háyine man yooŋ haare keejoke ti Bítim bite Anahaan u, n'ajokiin eeja nu boko Serusalem.
- ³Ondu ti bija bu ayak abin áami alohena Damas, ajaja kajuku, náami meejaŋe méenuutina t'etiir mijaanaŋana t'áyemie du fe.

- ⁴N'aney, abe n'ajam kaaji ni keeno: ---Sóol, Sóol, inji naŋ n'áhihinoor fee n'íñje?
- ⁵Sóol n'ákandijen aane: ---Awe aamo fu aañ Anahaan u? Kaaji ku ni keeno: ---Íñj'eemo fu Yesu aa áhihinoor.
- ⁶Bare arito aayooso hikin u. Ake kasokii bo naŋ n'aware fu káhinu.
- ⁷Háyine hu keeriboore ku nu Sóol ni kasiŋo, abe kátumbut kakañen káhamin. Inji kajam kaaji ku, bare kajukut an.
- ⁸Sóol n'arito, bare h'áheeline hu ñíkino, ayinaat kajuku doon fe. Ni kajoko t'emoŋu keeja ne o bija Damas.
- ⁹N'ariiko kunak kíhaaji t'ayinaat kajuku, áñoofaariit, abe áhujaariit yooŋ.
- ¹⁰Abajeebaj Damas ake ariboora huruwu hoone Anañas. Anahaan u n'áñaasin te o abe n'aano: ---Anañas! Anañas n'aano: ---Íñj'ende, Anahaan u.
- ¹¹Anahaan u n'aano: ---Aja t'enuuf ite Suda yeeemo i ti bítim bu bimbi kaane «Bítim Beejoŋoore bu». Ákandijen toko ániine ii kaane Sóol, ite Taris. Ondu ti kalawu,
- ¹²abe ajukajuk ti bike beeffeeño ake ániine huruwio Anañas tu búyooseina, abe n'ásit te o sumoŋio kaanuku éeyini kasooñu ajuk.
- ¹³Anañas n'aano: ---Anahaan u, ijamajam ti bakan keehooje mite m'ániine ondu, abe kasokamsok yooŋ naane álaamane i bakan kúuwe Serusalem.
- ¹⁴Abe h'abine hii beebe, eseef ite esaraha i kawunowun sembe site kajoku ésuk i fe kiŋki kalaw tu huruwu húuwe.
- ¹⁵Bare Anahaan u n'aano: ---Aja, ábuki ijifanajifan ániine ondu kaanuku eebin éewufoor keenotoo ku Esuwif, ni bákayi kooniin, ni bakate ku Israyel íñj'eemo fu aañ.
- ¹⁶Abe íñje yooŋ káwufooro sílaam su fe s'aja su kajuku uŋu húuma hu.
- ¹⁷Náami Anañas eeja. H'areeŋe hu t'enuuf i, n'ayooso, n'ásit sumoŋio tu Sóol abe n'aano: ---Isaafi átoom. Anahaan u Yesu éeŋaasina u t'awe ti bítim b'abine bu, áboñinamboñin kaanuku aasooñ ajuk, abe n'ahoojanee bib nu Búwejet Beenabe bu.
- ¹⁸Toko-toko yooŋ, náami dike doon díneyino dúnuutin ti ñíkin ñite Sóol, aŋ'ajuk kite buwes. Náami asooña ajuk. N'arito, abe n'abostee.
- ¹⁹H'añoofee hu ahaban, enio n'eŋk'ebin. Sóol n'ariiko kike kunak ni bakate ku Damas kéeyilene ku.
- ²⁰N'ásit yooŋ toko-toko kawaare ti ñáalawum ñu, aŋ'aane Yesu aamo fu Añi ite Atambatun.
- ²¹Keejamo ku fe ni kajahale, abe n'inji kaanoor: ---Ániine óndiiit kereŋ áyemie fu Serusalem ti káhihinoor kite kiŋki kalaw tu huruwu hite Yesu? Kajoku kóoniiniit k'abine fu beebe kaanuku eeja nu boko t'eseef ite esaraha i?

- ²²Bare Sóol ti kahaŋu káñiŋkaan kep ti kawaare ku. Aŋ'áwufoor Esuwif i keekine ku Damas akuur but kaanuku Yesu aamo fu Afakana u, kasooñen kámeysiit yooŋ naŋ ni kawaro fu kásafin.
- ²³Abaj kunak iye, Esuwif i ni káhabanein kaanuku keeyoolo,
- ²⁴bare Sóol n'ajam bo. Kaajiŋgan ni káajim, inji káwufo tu wuruŋ wute hikin u hu kaanuku keeyoolo.
- ²⁵Náami hike hunak nu huhuk hu, eriboora yeene ni kayito, abe ni kájaañanno ti hiñaan hu, éewanein ti katekel keekobee ñúruuk.
- ²⁶Hi Sóol areeŋe hu Serusalem, n'aŋes bija biñaabo kéeyilene ku. Bare kareyi fe kákoleyokoleyi, ábuki káyilenut kaanuku múniyo akina ariboora.
- ²⁷Náami Barnabas éeyokunano, abe n'aja ne o t'epotor i. N'asokiin naane Sóol ajuke i Anahaan u ti bítim bu, nu buŋ b'Anahaan u áhamine fu ne o. N'asokiin yooŋ buŋ bu Sóol awaaree fu Damas ariike tu huruwu hite Yesu ni hikaw heeyaŋe.
- ²⁸Áfiitin tu hunak hondu, Sóol n'aŋaabein, n'aŋ'ariboor nu boko Serusalem naane hutoofo i, abe n'aŋ'awaare tu huruwu hite Anahaan u ni hikaw heeyaŋe.
- ²⁹Aŋ'áhamin yooŋ, abe n'ajeŋoor n'Esuwif i kiŋki káhamin kigerekaay ku, bare bokondu ni kaŋeso kayoolu.
- ³⁰Hi kéeyilene ku kajame hu bondu, ni kaja nu Sóol bija Sesare, abe ni káhino eeja Taris.
- ³¹Náami kéeyilene ku kabajabaj káasumaay ti kikin u kite Súde, ni Gálile, ni Samari. Káyilen kooniin ti kahaŋu kayanu kep, abe buroŋ boonin fe kájeŋin Atambatun. Búwejet Beenabe bu nu búyokunaniin yooŋ keeŋaŋ kahooju.
- ³²Piyeer áyemia ti kañaahoor kikin u ku kireyi kaanuku éehamin ni kéeyilene ku, n'aja hike hunak ti keekine ku Lida.
- ³³N'aŋaabo bo ake ániine huruwu hoone Ene t'ahurusee t'elal, ábuki ayinaat bija huta hu simit hutok ni síhaaji.
- ³⁴Piyeer n'aano: ---Ene, Yesu Kiris aritani ti kásomut ku! Arito, abe n'atan elal íwe. Toko-toko yooŋ, Ene n'arito.
- ³⁵Bakate ku Lida kareyi fe, ni keekine ku ti kaatend kite Saron ni kajuko, abe ni kajok ti bítim bite Anahaan u.
- ³⁶N'abaj ake anaare ti bakate ku Sope kéeyilene ku, huruwu hoone Tabita (ti kigerekaay inji kaane «Dorkas», aamo fu «huboŋk»). Anaare ondu, buroko káhinu meejaake kep, ni káyokunan keebajut ku.
- ³⁷Tu kunak kond u, bitiba nu bujondo, abe n'aket. Kañawa ehunuŋ i kahaban, ni kanaŋ yo t'ake anuuf tu sunuuf sitiira su.

³⁸Bakate ku Sope kéeyilene ku ni kajam kaanuku Piyeer ondu Lida, abe Sope ekamboorut ni Lida. Náami keeboño háyine bákasuba ni hirim honde: «Uni íriwasiyani, waasi, amoken aabin t'uni.»

³⁹Piyeer n'arito eeriboor nu boko. H'areeje hu, ni kaja ne o t'anuuftiira u. Haare hu ki bákeyiniin kakete ku ni kálohino ti biyiy kep. Ni káwufooro wújufa wu ni waawu wañ wu Dorkas aroke wu akina buroñ.

⁴⁰Piyeer n'anuuftan ésuk i fe, n'ájingitan, abe n'alaw Atambatun. Ahaban, n'aweteko inde ehunuñ i abe n'aane: ---Tabita, arito! Anaare u n'áheelin ñíkinu, abe h'ajuke hu Piyeer, n'arito ariiko.

⁴¹Piyeer n'ajoko t'emoñu, abe n'áyokunano eesiño. Ahaban, n'aruw haare hu ki bákeyiniin kakete ku, ni bakaaku yooñ kéeyilene ku, abe n'áwufooriino káaronjin.

⁴²Bondu ni bijamo ti hikin u hite Sope fe, abe bakan keehooje ni káyilen t'Anahaan u.

⁴³Piyeer n'ariiko Sope afiyo díkee t'ake ániine huruwio Simoñ, aroka wubañ.

Epotor 10

¹Abajeebaj Sesare ake ániine huruwio Korneyi. Akina aseef ite esulaan bakate ku Rom ite t'eja yiyi kaane «eja yite Itali».

²Ániine ondu an éejube, abe akina nu butoño fe kájenginajengin Atambatun. Añ'áyokunan dómbokun Esuwif i keebajut ku, abe añ'aboo kalawu Atambatun kep.

³Hike hunak taanak tu káafesin, bike ni bifeeño: n'ajuk féet amalaka ite Atambatun tu buyooso te o abe n'aano: ---Korneyi!

⁴Korneyi n'áheelino ti kábitu kep abe n'aano: ---Kame nañ nibaje? Amalaka u n'aano: ---Atambatun asasa kalawu kúuwe nu wusarah waw'áhin keebajut ku, abe afiiluti.

⁵Hahiyu aboñ bakan bite Simoñ ii kaane Piyeer. Ondu Sope

⁶t'ake ániine aroka wubañ, huruwu hoone Simoñ. Enuuf yeene yendu kaagoroor ni han hu.

⁷H'aamo hu amalaka éeyemie u ti báhamin bu ne o aja, Korneyi n'aruw bákasuba t'eroka yeene, n'ake t'esulaan yeene ki kasaano ku. Asulaan ondu ájubajub.

⁸N'asokiin beebaje bu fe, abe n'aboñiin Sope.

⁹Náami keeja. Hi tifiite hu, boko ti bítim bu kep. Ni kalohen Sope taanak tu ti hikaw. T'ewahatu yendu, Piyeer n'afin asiro t'etiir enuuf i kaanuku eelaw.

¹⁰Bujoñjol nu bujoko, n'ámanji buñofo. Bokondu ti kañunio kaanuku eeñofo, n'abaj bike beefeño.

¹¹N'ajuk bufor bu ni bífengino, abe dike doon tu búwaneina, dunokoor naane ebara, abe wulaajen wu t'ebaakiir te wo wujokeejok.

¹²Bíndakakureñ bu fe bíyemie fu toko, nu ñuroon ñu, ni bilele bu.

- 13 Abe kaaji ni keeno: ---Piyeer, arito; ayool, abe n'ateŋ!
- 14 Bare Piyeer n'ásafin aane: ---At'ajam mo, Atemit, ábuki ímusut mayet kateŋu doon déeñeyie man yooŋ deekuurut!
- 15 Kaaji ku nu kusooñ kíhamin keeno: ---Doon d'Atambatun aane du dukuurakuur, atum'aane dukuurut.
- 16 Bondu ni bibaj kireeŋ kíhaaji, ahaban, ebara i n'ehaŋ eñakee t'etiir bufor bu.
- 17 Piyeer n'áyemi toko ti kayinoor, aŋ'aane kame fiya beefeeño bii beemo fu naŋ. Háyine hu ku Korneyi aboñe ku káakandijenin kahaban diin t'enuuf ite Simoŋ eemo fu. Náami kahaŋa káreeŋin ti karuŋ ku t'ewahatu yendu.
- 18 Ni karuw, abe ni káakandijen man toko ti Simoŋ ii kaane Piyeer aamo fu.
- 19 Piyeer toko kep ti kayinoor kite beefeeño bu, Búwejet Beenabe bu ni beeno: ---Ajam, háyine bákahaaji bokondii ti káakandijen.
- 20 Arito, awano, abe n'ariboor nu boko. Hikawi itim hiteyoor, ábuki íñje íboñiniin fu.
- 21 Náami Piyeer éewanein bibin ti háyine hu abe n'aaniin: ---Íñj'ende, íñje a ariŋes fu. Naŋ n'aribine fu?
- 22 Ni kaano: ---Korneyi, aseef ite esulaan i áboñina fu uni. Ániine éejube. Ájeŋginajeŋgin Atambatun, abe Esuwif i kareyi fe iŋi kasok te o beejake. Ake amalaka ite Atambatun aanoen aruwi bija te o, eeja eejamatan naŋ n'aja fu kasoku koone.
- 23 Náami Piyeer eeeniin kayooso, abe n'arahaniin keeŋot. Tifiit, n'ariboor nu boko keeja. Bakaake ti bakate ku Sope kéeyilene ku ni kaja yooŋ keeriboor.
- 24 Tifiit naane kuwaatu, ni kareeŋ Sesare. Korneyi bo ti kanahaniin, akina n'ebuke yeene, ni bákawiyo bajen k'áruwina ku.
- 25 Piyeer áyemia ti kaanu ku eeyooso, Korneyi n'ayaajanooroo, abe n'ájeŋgitan éesukaayo.
- 26 Bare Piyeer n'ajoko aritan abe n'aano: ---Arito, ábuki íñje yooŋ húŋgowulan barebare.
- 27 Náami aŋ'áhamin nu Korneyi kep, boko tu buyooso bu t'enuuf i. N'ajuk toko bakan keehooje-hooj ti kakuukanooree.
- 28 N'aaniin: ---Árimoomi kaanuku Eluwa yite y'uni eenaan Asuwif awarut kariboor n'an eenooto Asuwif, man yooŋ n'ayooso te o. Bare Atambatun áwufooramwufoor kaanuku iwarut kajuku an n'eene akuurut, man yooŋ áñeyañeyi.
- 29 Bondu bíkinineŋe fu, h'áriruwinam hu n'ibin t'isokut doon. Hahiyu arisokam baŋka b'áriruwinam fu.

- ³⁰Korneyi n'aano: ---Abajee hahiyu kunak kíhaaji, ímoomi ti kalawu t'enuuf diye t'ewahatu yende, taanak tu káafesin. Ija kajuku, náami ániine eesiimee wañ weesilane asiin^{aa} hágilaam
- ³¹abe n'aanam: «Korneyi, Atambatun ajamajam kalawu kúuwe, abe afiilut yooŋ naane aa áyokunan keebajut ku.
- ³²Hahiyu aboñ bakan Sope bite Simoŋ ii kaane Piyeer. Ondu t'ake ániine aroka wubaŋ, huruwu hoone Simoŋ. Enuuf yeene yendu kaagoroor ni han hu.”
- ³³N'ihañ íboñin búuwe, abe áhinahin áwariee naane abine i. Hahiyu uni bokondu diye irireyi fe hágila Atambatun, kaanuku iriijamatan bireyi fe b'Atemit asaani bu kaanuku aasok uni.
- ³⁴Piyeer n'áhamin aane: ---Hahiyu ijoka kaanuku múniyo t'Atambatun ésuk i erare.
- ³⁵Tánotan fe t'etaam ye, an af'ájengino abe n'aŋ'áhin beejake bu, atoofotoof.
- ³⁶Atambatun áboñinoboñin t'Israyel Hirim Heetoofe hite káasuumaay ku, éeŋaasann káasuumaay kondu ti Yesu Kiris eeemo u Anahaan ite ésuk i ereyi fe.
- ³⁷Árimoomi beejabe bu bibaj Gálile, abe ni bibaj yooŋ Súde ereyi fe hi Saan aa awaare ésuk i, aaniin káhin keebostee.
- ³⁸Árimoomi yooŋ buŋ b'Atambatun ahoojane fu Yesu ite u Nasaret nu Búwejet Beenabe bu, abe n'awuno yooŋ sembe. Yesu añaa^hoorañaa^hoor ésuk i fe ti káhinu mee^hjake, abe n'aŋ'aritan ki Setani ajoke ku kareyi fe, ábuki Atambatun ámoomi ne o.
- ³⁹Uni iriseede fu b'áhine bu fe Serusalem, ni ti kaaku kikin^u kite Esuwif i. Ni kayoolo hi katibo hu t'ekuruwa,
- ⁴⁰bare Atambatun n'ábatikanno tu buroŋ bu hunak híhaajiyan hu. N'áhino éeŋaasin,
- ⁴¹káanukiiit t'ésuk i ereyi, bare t'eseede i k'Atambatun asoŋke ku bijifan. Boko kaamo fu uni. Iriñoofañoofo abe n'írihujo ne o h'aamo hu aritaa t'eket i.
- ⁴²N'áhamin uni ayan, aane iriwaare ésuk i, abe n'irisok kaanuku akina aamo fu an u a Atambatun asiinane u kaanuku eejoonan keeroŋe ku ni keekete ku.
- ⁴³Eyiŋana yite Atambatun fe kasokasok uŋu hoone hu; kaanaan an fe éeyilene ti Yesu, ti sembe site huruwu hondu t'Atambatun aja fu kabonketo wuhoofoor wu.
- ⁴⁴Hi Piyeer áyemie hu ti báhamin bu, Búwejet Beenabe bu nu búwanein ti kéeyemie ku ti bajamatan bite hirim hu.
- ⁴⁵Esuwif i kéeyilene ku kériboorina ku ni Piyeer ni kajahale dómbokun naane Atambatun awune i keenotoo ku Esuwif Búwejet Beenabe bu.
- ⁴⁶Múniyo inⁱ kajamiin ti káhamin kíhaminiin kuway, abe n'inⁱ kasok yooŋ naane Atambatun ahahe i. Náami Piyeer eeene:
- ⁴⁷---An fíya áyinooni biteñeko kaboste tu móhujo bokonde keebaje ku Búwejet Beenabe bu naane úne?

⁴⁸Abe n'asok aane kabostee tu huruwu hite Yesu Kiris. Kahaban, ni kalaw Piyeer kaano ariiko nu boko kike kunak.

Epotor 11

¹Epotor i ni kéeyilene ku kéeyemie ku Súde ni kajam kaanuku bakaake keenoto Esuwif kajoka yooŋ hirim hite Atambatun.

²Hi Piyeer áreenina hu Serusalem, Esuwif i kéeyilene ku ni kawatano

³kaano: ---Ayoosayooso ti kéeyilenut ku keeteyit ku karam, abe yooŋ n'añofo nu boko!

⁴Náami Piyeer eekamiin beebaje bu akuur but huta hu ti bíjabina du. N'aaniin:

⁵---H'íyemie hu ti hikin u hihi kaane Sope, ibinabina íyemi ti kalawu, ija kajuku, náami bike bifeeñam. N'ijuk dike doon tu bufor bu tu búwaneina dúsooñanein nu búuma, dija kanokoor n'ebara yómbokun, abe wulaajen wu t'ebaakiir te wo wujokeejok. Ni dibin kaagoroor n'íñje.

⁶N'ijondoman afiyo tu doon déeyemie du toko, n'ijuk bíndakakureŋ, nu sunuk, nu ñuroon, ni bilele.

⁷Náami ijama kaaji ni keenam: «Piyeer, arito; ayool, abe n'ateŋ!»

⁸Bare n'ísafin eene: «At'ajam mo Atemit, ábuki doon déeñeyie, man yooŋ deekuurt dúmusut buyooso tu butumam.»

⁹Kaaji ku nu kusooñ kíhaminn t'etiir bufor bu keene: «Doon d'Atambatun aane du dukuurakuur, atum'aane dukuurut.»

¹⁰Bondu ni bibaj kireeŋ kíhaaji, abe doon dondu fe ni diñakee t'etiir bufor bu.

¹¹T'ewahatu yendu yooŋ, háyine bákahaaji ni káreenin t'enuuf i t'íriyemie du, kánuutin Sesare. Boko káboñinee t'íñje.

¹²Búwejet Beenabe bu ni beenam iriboor nu boko, hikawam itim hiteyoor. Bokonde hutok n'afeeneŋ u kéeyilene ku ni kásilimbanam, abe n'iriyooso t'enuuf ite ániine éeboñiniin u.

¹³N'asok uni naane ajuke i amalaka n'áñaasin t'enuuf te o abe n'aano: «Aboñ bakan Sope bite Simoŋ ii kaane Piyeer.

¹⁴O kasokii kirim kite kafakani, awe ni bakate ku t'awe kareyi fe.»

¹⁵N'ísit báhamin bu, Búwejet Beenabe bu nu búwanein toko-toko tu boko naane bibine i búwanein t'úne ti kátiyar ku.

¹⁶Náami íbaŋinaa b'Anahaan u abine bu asok aane: «Saŋ abostaboste ésuk i nu móhujo, bare aruun, aruun kabostee nu Búwejet Beenabe bu.»

¹⁷Ijukajuk kaanuku doon d'Atambatun awune du úne h'úyilene hu t'Anahaan u Yesu Kiris, do yooŋ d'awuniin fu. Náami íñje ítumbe fu íyemi aañ kaanuku iijeer ne o?

¹⁸H'aamo hu kajama bondu, náami kabeba. Ni kasokoroor Atambatun kaane: ---Kame fu Atambatun awuna yooŋ keenotoo ku Esuwif bítim kaanuku keewatanooro wuhoofoor wooniin, keebaj buroŋ bite nu múniyo.

¹⁹H'aamo hu Eejen ayoolee ahaban, kéeyilene ku ni káhihinooree kayak kayisaloolo. Bakaake tu boko ni katey bija Fenisi, ni Siipur, n'Antiyooos, iŋi kakaro kawaare kep hirim heesoke hu iŋ'ite hu Yesu, bare t'Esuwif i t'ifi karaan.

²⁰N'abaj bare bakaake bakate Siipur ni Siren kéeyilene keeje Antiyooos, abe ni kasok keenotoo ku Esuwif Hirim Heetoofe hite h'Anahaan u Yesu.

²¹Sembe site Atemit súmoomi nu boko, abe bakan keehooje-hooj ni káyilen, abe ni kayooso ti bítim bite Anahaan u.

²²Bakate ku Serusalem kéeyilene ku ni kajam bondu. Náami keeboñ Barnabas bija Antiyooos.

²³H'areeŋe hu bo ayak ajuk naane Atambatun ásoniyane i kéeyilene ku, nu hutoofo dómbokun. N'ayangnaniin kikaw kareyi fe aaniin kajok alit tip t'Anahaan u nu suhol séehabaneina.

²⁴Múniyo Barnabas an eejake, eehooje bib nu Búwejet Beenabe bu, abe n'abaj yooŋ káyilen kómbokun. Bakan keehooje-hooj ni káwutiyenee ti bítim bite Anahaan u.

²⁵Ahaban, Barnabas n'aja Taris hiŋes Sóol.

²⁶H'ajuko hu, n'abin ne o Antiyooos. Ni kariiko bo emit ñeeba ni kéeyilene ku, abe n'iŋi kaliiken bakan keehooje-hooj. Antiyooos bi kéeyilene ku kaanee fu Ekarjen hítiyar.

²⁷Tu kunak kondu, bakaake eyiŋana yite Atambatun ni kanuut Serusalem keeja Antiyooos.

²⁸Ake tu boko huruwu hoone Agabus n'arito asiiŋo, abe Búwejet Beenabe bu ni bitiŋgo eesok kaanuku bujoñjol bómbokun kabaju t'etaam i ereyi fe. (Múniyo ni bibin bibaj hu Kúlod áyemie hu áyi ómbokun eemo u Rom.)

²⁹H'asoke hu bondu ahaban, kéeyilene ku ni kaane boko kasaan huruw doon d'áyinie du, kaanuku man ni kaboñ t'áyokunan kéeyilene ku keekine ku Súde.

³⁰Múniyo ni káhin bo. Ni kasaan sírirem su Barnabas nu Sóol, kaaniin kaja kasaan sifaaf site kéeyilene ku.

Epotor 12

¹Kónkeyin, áyi u Erod n'áyemi ti káhihinoor bakaake ti kéeyilene ku.

²N'aboñ keeyool Saak at'ute Saan ni kábura.

³Abe h'ajuke hu kaanuku bondu butoofatoof Esuwif i, n'aboñ yooŋ keejok Piyeer. (Bondu bibajabaj tu kunak kite efeit ite Kumburu Kéehinaariitee ku Élefir.)

- ⁴H'aamo hu Piyeer ajokee ahaban, áyi u n'aane kakulo, abe n'aboñ sija sibaakiir site esulaan inji kasawoor keejukaro. Eja-ja fe esulaan bakabaakiir. Ámañamañi kajoonano hágila ésuk i kane efeet ite Kánuutina ku Esipt ehabano.
- ⁵Náami inji kajukar Piyeer t'ekulu i, bare kéeyilene ku n'iji káñiñkaan kep keelaw Atambatun bija te o.
- ⁶Káajim ku, h'aamo hu naane kuwaatu n'Erod awaro fu kajoonan, Piyeer n'añot t'etut esulaan bákasuba. Kakobokob ni ñaasel ñúsuba, abe esulaan ni káyemi ti karuñ kite ekulu i keejukar.
- ⁷Amalaka ite Atemit n'ahañ áñaasin toko-toko, abe n'ajañ t'ekulu i wililil. Amalaka u n'ámiñ Piyeer ti kaaheeh éeniyaro abe n'aano: ---Arito ahilee! Ñaasel ñeekobe ñu sumoñio ni ñihañ ñiney.
- ⁸Abe amalaka u n'aano: ---Akob nibañ núuwe, abe n'asol sikaku súuwe. Piyeer n'áhin bo. Amalaka u n'aano: ---Asol éfartuus íwe, abe n'áseinam ti hiñaawu.
- ⁹Piyeer n'anuuat eesao ti hiñaawu. Bare ánandinut kaanuku b'amalaka u bamb'áhin iyu bite nu múniyo: añaane man bike bifeeño.
- ¹⁰Iyu i kareeñe fii t'esulaan i étiyar i káyemie du ti kajukar ku, n'ésooboriyan i, abe ni kareeñ ti karuñ kite mañ mu kite buyooso bu ti hikin u. Nu kunonk kéefenginooro hágilaiin. Ni kanuut, abe ni kaja t'eke éhuhu. Amalaka u n'ahañ átowuto Piyeer.
- ¹¹Náami Piyeer atika áwasinooro. N'aane: ---Hahiyu ínandina kaanuku nu múniyo, Atemit áboñinoboñin amalaka oone eeramam ti sembe site Erod, ni ti b'Esuwif i kamañie bu yéeni t'íñje.
- ¹²H'ánandine hu beebaje bu, n'aja t'enuuf ite Mari, ññaay ite Sañ ii kaane Mark. Bakan keehooje-hooj kakuukanoorakuukanoro toko kéeyemi ti kalawu.
- ¹³Piyeer n'akonkoñan ti karuñ kite ku tíyañ, abe ake awenoora huruwu hoone Rood n'abin éejeñgin.
- ¹⁴N'akeetan kaaji kite Piyeer. Hikawo fu nu hútumb hutoof asooñen n'afiil káfengin; n'atey abatuko eesok kaanuku Piyeer ondu ti karuñ ku.
- ¹⁵Ni kaano: ---Jaa, awenawen fu! Bare n'añ'ajok alit tip ti b'asoke bu. Náami keeno: --Kame amalaka oone.
- ¹⁶Boko ti báhamin bu, Piyeer ti kakonkoñan kep. H'aamo hu káfengina, abe ni kajuko, ni kajahale naane.
- ¹⁷Piyeer n'áhin emoñio tu butumo kaanuku itim kaheñjoor. N'ayooso, abe n'asokiin buñ b'Atemit anuutano fu t'ekulu i. N'áwutiyen aane: ---Abe n'arisok bo Saak, ni bakaaku kéeyilene ku. Ahaban, n'anuuat eeja tike tiñ.
- ¹⁸Hi tifiite hu, esulaan i ni kátumb fu karko hitik. N'iji kaanoor: ---Kame fíya Piyeer ondu diin?

¹⁹Erod n'aboñ keejeso, bare kajukuto. N'asok t'ákandijen esulaan i, abe n'aane kayoolee. Ahaban, n'anuuut Súde eeja Sesare, abe n'ariiko bo.

²⁰Buñofofo bite bakate ku Tiir ni Sidon, t'ésuk ite áyi u Erod t'ufu búnuutin. Bare makamu kónkeyin Erod ayiñatayiñat tu boko, ni kajamoor kaane keeja keejuko. Ni káhamin ni Blastus, arima ite áyi u kaanuku eebin éeyokunaniin. Kahaban, ni kaja kajuk Erod keeno káasumaay ki kañese fu.

²¹Hunak h'Erod asaaniin hu kaanuku eebin éhaminiin te ho hireeña, n'asol kájufa koone kite híyiaate hu, abe n'ariiko t'eriikeey yeene tand'ariiko eejoonan. N'áhamin toko ti hahooja hu.

²²Ésuk i ni katañk kaane: ---Húngowulaniit ifi híhamin iyu. Diyu kaaji kite atambatun!

²³T'ewahatu yendu yooñ, amalaka ite Atemit n'ámiñ Erod, ábuki kániku kite Atambatun ki kásike fii kasaano, abe abatikanuto ko. Náami ñuluuha ñeejoko ti har, n'ahañ aket.

²⁴Hirim hite Atambatun ti kahañu bijamo kep, kéeyilene ku yooñ ti kahañu kahooju.

²⁵Hi Sóol ni Barnabas kahabane hu kuboñ kooniin Serusalem, ni kayeet kariboor ni Saañ ii kaane Mark.

Epotor 13

¹Abajeebaj ti bakate ku Antiyoos kéeyilene ku, bakaake eyiñana yite Atambatun, bakaaku inji kaliiken ésuk i, naane Barnabas, ni Simiyon (ii kaane eebaan u), nu Lusiyus (ite u Siren), ni Manahen (éekuumanee u t'afeeneñ n'aseef u Erod), nu Sóol.

²Hike hunak, ni káyemi ti kasokoroor Atemit, abe yooñ ni kawoor. Búwejet Beenabe bu ni beene: ---Árikajinam Barnabas nu Sóol bija tu burok b'iruwiin bu.

³Náami hi kawoore hu abe ni kalaw kahaban, ni kásit sumonjiin ti Barnabas nu Sóol, abe ni kawasiin keeja.

⁴Iyu u Búwejet Beenabe bu buboñe fu Barnabas nu Sóol. Ni kaja Sélusi, kanuut bo, ni kájufu t'esahar keeja t'ekiñk ite Siipur.

⁵Hi kareeñe hu Salamin, ni kawaare Hirim hite Atambatun ti ñáalawum ñite Esuwif i. Saañ-Mark ámoomi nu boko, abe añ'áyokunaniin.

⁶H'aamo hu kakana ekiñk i ereyi fe, ni kareeñ Pafos. Ni kañaabo bo ake ániine álugusa, huruwu hoone Bar-Yesu. Akina Asuwif, abe n'añ'ajuus aane akina aamo ayiñana ite Atambatun.

⁷Ámeyioorameyioori n'aseef ite ekiñk i, huruwu hoone Sersiyus Pawulus, ániine éewesinatee naane. Aseef u n'aboñ bite Barnabas nu Sóol, ábuki ámañamañi kajamu hirim hite Atambatun.

- ⁸Bare álugusa u Elimas (iyu u huruwu hoone hije fu ti kigerekaay) n'aṅ'afitanooriin, ábuki ámaṅjiit aseef u ajok bítim bite Kiris.
- ⁹Náami Sóol ii kaane yooṅ Pool, n'ahoojaneer bib nu Búwejet Beenabe bu. N'ajondoman t'álugusa u afiyo
- ¹⁰abe n'aano: ---Awe ajuusa, batuuk, aṅi Setani, anatoora ite meejaake mu! Kaakaṅ me n'aja fu karaan kayeeman kite buroon beejoṅore bu b'Atemit ámaṅje bu kasiṅṅan?
- ¹¹Hahiyo aṅam: Atambatun kagoru t'awe, awe káfuumu, abe bifiyo at'aṅk'ajuk meejaane mite taanak tu. Toko-toko yooṅ, náami ñíkin ñite Elimas ñíbaania tíw, n'áyemi t'ébaani. N'aṅ'alaalool toko kaanuku man n'abaj ake ite káwuforo bítim bu.
- ¹²H'aseef u ajuke hu bondu beebaje bii, n'áyilen t'Anahaan u Yesu, ábuki bi kaliikeno bu te o bugorogor ni sembe.
- ¹³Pool ni bakano ni kájufo Pafos t'esahar, keeja keewano Pers hike hikin u hite Pamfili. Saaṅ-Mark n'awasiin bo eebatuko bija Serusalem.
- ¹⁴Boko ni kanuut Pers keeja nu wuwot bija Antiyoos, hike hikin u hite Pisidi. T'erimaas ite Esuwif i, ni kayooso ti báalawum bu, abe ni kariiko.
- ¹⁵H'aamo hu Eluwa yite Moyis ejaṅgee ahaban, nu wuwiit wute eyiṅana yite Atambatun, eseef ite báalawum bu ni kaboñ ake kaano aja aaniin: ---Ebuke ye, af'aribaj bike bite kasoku keemo kee diye kaanuku áriiwutiyeniin sihel, áriinooni káhamin.
- ¹⁶Pool n'arito. N'ayit emoṅio abe n'aane: ---Aruun bakate ku Israyel, n'aruun yooṅ keeyoosee ku bítim bite Atambatun, arijamatanam!
- ¹⁷Atambatun ite úne, úne Israyel, ajifanajifan sifaaf úne. N'áhiniin keeṅṅ kahooju hi káyemie hu Esipt naane emoosoora. Ahaban, n'áhin ni sembe soone éenuutanniin bo.
- ¹⁸N'ámuñ nu boko t'eramba i simit seereṅe bakan bákasuba.
- ¹⁹N'ayool siheet seemo hutok nu súsuba t'ésuk ite Kaanaṅ, abe n'awun bakan koone etaam yeeniin kéekini yo.
- ²⁰Bondu fe ni bibaj simit seereṅe síteemeer sibaakiir ni bakan bákasuba nu sumoṅu. «Bondu buwas, n'ajifan bakaake ti sifaaf úne kéeyemi eseef. Bondu ni bibaj bija kóyin Samiyel, ayiṅana ite Atambatun.
- ²¹Abe ni kaane áyi i kámaṅje fu; Atambatun n'awuniin Sóol aṅi ite u Kis, ite u tu noota nite Bejsame, éeyemi áyi ooniin simit bakan bákasuba.
- ²²Bare Atambatun n'abin áwuṅgo hiñaawu, abe n'áhin Dafit éeyemi áyi ooniin. Asokasok uṅu hoone hu aane: "Ijuka Dafit aṅi ite u Seese: atoofamtoof t'ehol, abe o káhinu b'ímaṅje bu áhin fe."
- ²³N'abaj ake ti bakañi Dafit a Atambatun asiṅṅane éeyemi Afakana ite Israyel naane t'afiye du asok. O aamo fu Yesu.

- 24**Ti Yesu abinoorut, Saan awaarawaare Israyel fe aaniin kawatanoo-ro wuhoofoor wooniin, abe ni káhin keebostee.
- 25**H'aamo hu buroŋ bite bu Saan iŋkut bikamb aŋ'aane: "Kame aŋ'ariene íñj'eemo fu aañ? Inooto fu an ariemo u ti kanahan ku. Bare arijam: an ondu aronja inde hiñaawiam, abe ihaŋahaŋ káteti te o kaanuku íjendin sikaku soone."
- 26**«Kújakuwe, aruun bakañi Aburaham, n'aruun yooŋ keeyoosee ku bítim bite Atambatun: úne k'Atambatun áboñina fu hirim honde héewufoore hu naane aja i kafakan úne.
- 27**Múniyo bakate ku Serusalem, n'eseef yeeniin kakeetanut Yesu, bare hi kayoolo hu, náami káhina naane busokee i tu wuwiit wute eyiŋana yite Atambatun wuwu wuŋaŋee t'erimaas-rimaas fe yite Esuwif i.
- 28**Naane kajukut i te o fe beeware kákinineŋ ni kajoonano eeyoolee, ni kalaw Pilat kaano áhin eeyoolee.
- 29**H'aamo hu káhina beesokee bu te o fe ti Míkiñjin mu kahaban, ni kawanano t'ekuruwa i, abe ni kahoko t'élum.
- 30**Bare Atambatun n'aritano t'eket i.
- 31**Kunak keehooje-hooj, Yesu n'aŋ'áŋaasin ti bakan keeriboore ku yéeni ne o huta hu Gálile bija Serusalem. Bokondu kaamo fu hahiye eseede yeene t'Israyel.
- 32**Uni yooŋ iribinuunbin ni Hirim honde Heetoofe hu: b'Atambatun abine bu asok sifaaf úne aane bo kabaju,
- 33**hahiyo áhina bo bija t'úne bakañiini h'aritane hu Yesu t'eket i, naane bikiñjee i t'Élookiin ésooboriyan i. Eenaan: "Awe átumbe fu áyemi úmiye Añi úuma ite u nu múniyo."
- 34**Atambatun asokasok aane o karitano t'eket i, kaanuku enio etum'émeysi kafutu. Iye a asoke fu: "Íñje kásoniyanuun kásoniyan keenabe abe nu kúwoor, naane ifiye i isok Dafit."
- 35**Iŋ'ite ho hi Dafit asooñe fu asok ti Míkiñjin mu aane Atambatun: "At'awas eni yite an úuwe eenabe u yémeysi kafutu."
- 36**Dafit kóyino, h'aamo hu áhina ahaban buroon b'Atambatun ámañje bu, n'aket. N'ahokee ni sifaaf, abe etaam i n'eriyo.
- 37**Bare an u a Atambatun aritane u t'eket i, etaam i eriyito.
- 38**Kújakuwe, árimeysi bonde: Yesu ákinineŋe fu n'arisokee úmiye kabonket kite wuhoofoor wu.
- 39**Te o t'an fe éeyilene ayino fu karamiee tu wuhoofoor woone, bare Eluwa yite Moyis eyinaatuun karamu tu wuhoofoor wu.

⁴⁰Náami arinaŋ toko kikawuun man bonde b'eyiŋana yite Atambatun kasoke bu itim bibajuun. Kaanaan:

⁴¹"Arijuk, aruun kaŋk'arijeenŋan b'Atambatun asoke bu, arijahale abe n'ariket! Ábuki kóyinuun, íŋje káhinu bike, abe at'áriyilen bo, hutoof yooŋ an asokuunsok bo."

⁴²Hi Pool ni Barnabas káyemie hu ti kánuutina ku ti báalawum bu, ésuk i n'elawiin kaaniin erimaas yeeniin ite i nimaama, ni kasooñ kawaare tu bondu.

⁴³Hi kayisooree hu, keehooje t'Esuwif i, ni keeyoosee ku bítim bu kéeyemi Esuwif ni kariboor nu Pool ni Barnabas. Epotor i t'ésubaiin n'iŋi kafin káhamin nu boko, abe n'iŋi kaaniin káñiŋkaan keenŋ eyakar yeeniin ti kajaku kite k'Atambatun.

⁴⁴T'erimaas ite Esuwif i yéeseina i, ajeje káyemi bakate ti hikin u hu fe kakuukanooree fu kaanuku keejamatan hirim hite Atemit.

⁴⁵H'Esuwif i kajuke hu hahooja hu, ni kahiŋan. Pool aŋ'áhamin, ni kaane tókoit, abe ni kálafatino.

⁴⁶Náami Pool ni Barnabas ni kásafiniin, kikawiin káayaŋgin piŋ, kaaniin: ---Aruun ariware fu kajabu arijam hirim hite Atambatun. Bare makamu ariteñekaa ho, abe yooŋ arijukerajuker náami t'aruun ajakutee kaanuku ariibaj buroŋ béehabanaariit bu, iriija kame ti keenotoo ku Esuwif.

⁴⁷Ábuki bonde b'Atemit asoke fu uni. Aanaan: «Íhinihin áayemi meejaŋe mu ti kéemeyiitam ku, kaanuku aaja asok ésuk i tánotan fe t'etaam ye buŋ b'iyakiin fu kafakan."

⁴⁸Hi keenotoo ku Esuwif kajame hu bondu, kikawiin nu kutoof naane, abe ni káyemi ti kasokoroor hirim hite Anahaan u. K'Atambatun ajifane ku fe kaanuku keebaj buroŋ béehabanaariit bu, ni káyilen.

⁴⁹Hirim hite Atemit ni hijamo tu búruk bite ne bo fe.

⁵⁰Bare Esuwif i ni katiŋ haare hu keejamee ku abe ni kayooso bítim booniin, ni háyine kómbokun ku bakate ti hikin u hu keerito tu Pooliin ni Barnabas, kéehihinooriin kayak kákutooriin tu búruk booniin.

⁵¹Náami Pool ni Barnabas keehaŋkiin hafor heemo hu tu wuwotiin, abe ni kaja Íkoñom.

⁵²Bakate ku Antiyoos kéeyilene ku kikawiin uŋu kutoof naane, abe ni kahooj bib nu Búwejet Beenabe bu.

Epotor 14

¹Hi Pool ni Barnabas kareeje hu Íkoñom, ni kayooso ti báalawum bu naane káhine i Antiyoos. Ni káhamin atoof ayak abin áami bakan keehooje-hooj t'Esuwif i, ni keenotoo ku Esuwif káyilena.

- ²Bare Esuwif i keeteñekee ku káyilen ni katiŋ keenotoo ku Esuwif kayak kayinoor beejakut ti kéeyilene ku.
- ³Pool ni Barnabas ni kafiyo bare Íkoñom. Inji káhamin ni kikaw keeyanŋe, abe n'eyakar yómbokun t'Anahaan u. Anahaan u n'áwufloor kaanuku bimbi kawaare ti kajaku koone bite nu múniyo, ábuki awuniinwun sembe site káhinu buroon beehaje ésuk i kikaw.
- ⁴Bakate ti hikin u hu ni káwaajinoor: bakaake ni kásiiŋoorein n'Esuwif i, bakaaku n'epotor i.
- ⁵Keenotoo ku Esuwif, n'Esuwif i, n'eseef yeeniin ni kakuukooro kéehamin kaanuku keebin kéehihinoor Pool ni Barnabas, abe ni kámiñiin nu bujuju keeket.
- ⁶H'epotor i kajame hu bo, ni katey bija Listir, ni Derib, ni kaaku kikin u kite ku Likawoni,
- ⁷abe n'iji kawaare bo Hirim Heetoofe hu.
- ⁸Abajeebaj Listir ake ániine aŋ'ariiko kep, ábuki wuwoto wútimatim. Abukeebuk káatimin, abe ámusut bija.
- ⁹Hike hunak, n'áyemi ti kajamatan Pool. Pool n'ajondoman te o aŋiyo, n'ajuk kaanuku abajabaj káyilen kite kaanuku o kákoyi.
- ¹⁰Náami eetaŋk eeno: ---Arito, abe n'asiŋo ajonoor! Ániine u n'ajulan hifeeneŋ hu juj, abe n'áyemi ti kañaahu.
- ¹¹Hi hahooja hu hujuke hu bu Pool áhine bii, ni katanŋk tu kooniin ku kite ku Likawoni kaane: ---Etambatun i káhinooraa élokow, káwaneino t'úne!
- ¹²Ni kásik huruwu hite atambatun ooniin Sóos kasaan Barnabas, abe Pool ni kaano Ermes, ábuki Pool af'áhamin.
- ¹³Asaraha ite t'enuuf ite i Sóos yéeyemie i tíyaŋ hikin u hu, n'abin tu wuruŋ wu nu kúyond keesaŋganee n'éfuloor. Akina ni hahooja hu kámaŋamaŋi kasarrah ko bija t'epotor i t'ésubaiin.
- ¹⁴Bare hu Pool ni Barnabas kajame hu bondu, ni kátumb kátaañian naane, ni kajeh wújufa wooniin, abe ni katey t'etut hahooja hu ti katanŋku inji kaane:
- ¹⁵---Kújakuwe, kame inji naŋ n'árihin fii? Uni fu yooŋ kúŋgowulan naane aruun. Uni iribinuun ni Hirim Heetoofe hu kaanuku ariiwasan kimiile konu keebajut kii éñjeriŋ, áriiwuŋgan inde Atambatun eemo u buroŋ, éewuwane u bufor bu, n'etaam i, ni han hu, nu buroon beemo bu toko fe.
- ¹⁶Kóyin sifaaf, awasawas biheet bu fe keejok bítim beetoofiin bu.
- ¹⁷Bare awasut búwuforooro ti meejake mamm'áhin ésuk i: aŋ'áwanannuun etiir i tu bufor bu, abe n'awunuun yooŋ éhotukan kane ewahatu yite te yo ereeŋ; aŋ'awunuun ariiñofo, abe n'áhin siheluun seetoof.

¹⁸Bare naane epotor i káhamine i fe, kajukajuk sílaam bala hahooja hu heeniin hee, iti kasarahiin kúyond ku.

¹⁹Abaj kunak, Esuwif ni kahaŋ káreeŋin, kánuutin Antiyoos n'Íkoñom. Ni kañak hahooja hu kéesiŋoorein nu boko, abe ni kawŋng Pool bujuju kaanuku keeyoolo. Kahaban, ni kañakoo tíyaŋ hikin u, ábuki iŋi kaane man aketa.

²⁰Bare hi kéeyilene ku kákuuto hu, n'arito, abe n'ayooso ti hikin u. Tifiit, ni kaja Derib, akina ni Barnabas.

²¹Pool ni Barnabas ni kawaare Hirim Heetoofe hu ti hikin u hite Derib, abe ni káhin bo bakan úkaan kéeyilen ti Yesu. Kahaban, ni kasooñ Listir, n'Íkoñom, n'Antiyoos.

²²N'iŋi kahaŋ yooŋ káwutiyeen kéeyilene ku sihel ti kikin u kondu, abe n'iŋi kaaniin káñŋkaan keejok alit tip ti bítim bu. Iŋi kaaniin: ---Úwarawar kajuku sílaam sómbokun kaanuku núuyooso ti Jáyi jite Atambatun.

²³Ti kéeyilene kaamo fe, n'iŋi kajifaniin bakan kéeyemi sifaaf su. Iŋi kawoor, abe ni kalaw bija tu boko. Kahaban, n'iŋi kawasiin tu sumoŋu Anahaan u i kayakare u te o.

²⁴Bondu buwas, ni kakan Pisidi, abe ni kareeŋ Pamfili.

²⁵Ni kawaare bakate ku Pers hirim hite Atambatun, abe ni kaja Atali.

²⁶Kanuut toko, ni kájufu t'esahar keeja Antiyoos, hikin u hu ti kanaŋee du yéeni ti kajaku kite Atambatun, kaanuku kéeyini káhinu burok boone. Abe hahiyo burok bondu bihabanaa.

²⁷Hi kareeŋe hu Antiyoos, ni kakuukan kéeyilene ku, abe ni kasokiin naŋ n'Atambatun áhine fu nu boko fe, nu buŋ b'áfengeine fu keenooto ku Esuwif karuŋ kite káyilen ku.

²⁸Ni kariiko bo aŋiyo ni kéeyilene ku.

Epotor 15

¹Bakaake háyine ni kánuutin Súde keebin Antiyoos, abe ni káyemi ti kaliiken kéeyilene ku iŋi kaaniin: «Afut'ariteyanee karam naane t'Eluwa yite Moyis esoke du, at'áriyini kafaku.»

²Pool ni Barnabas ni kaaniin tókoiit, abe ni kájeeŋoorin ásuŋ tu bondu. N'ajamoor kaanuku Pool, ni Barnabas, ni bakaake bakate Antiyoos bija Serusalem, keeja keesok bondu epotor i ni sifaaf su.

³Hi kéeyilene ku kásilimbaniin hu kahaban, boko ni kayuun kátuki ku. Ni kakan búsuŋ bite Fenisi ni Samari, iŋi kakaro kasok buŋ bi keenooto ku Esuwif kabine fu kajok bítim bite Kiris. Kéeyilene ku kareyi fe kikawiin nu kutoof iŋ'ite hu bondu.

⁴Hi kareeŋe hu Serusalem, kéeyilene ku, n'epotor i, ni sifaaf su ni kajokiin áwariee. Pool ni Barnabas ni kasokiin naŋ n'Atambatun áhine fu nu boko fe.

⁵Bare bakaake Esuwif ti keeriboore ku n'Efarisiyen i abe ni kajok bítim bite Kiris, ni karito keene: ---Keenotoo ku Esuwif kéeyilene ku kawarawar kateyanee karam, abe ni kasokee kéejengin Eluwa yite Moyis.

⁶Epotor i ni sifaaf su ni kakuukanooro keeñañoor bondu.

⁷Ni káhamin toko afiyo, Piyeer n'arito eeniin: ---Kújakuwe, árimoomi kaanuku afiyee naane Atambatun ajifanam i t'aruun, kaanuku iija iwaare keenotoo ku Esuwif Hirim Heetoofe hu, man ni kajam ho, ni káyilen.

⁸Abe Atambatun éemeyie u ñúwejet ñite ésuk i n'awuniin Búwejet Beenabe bu naane awune i úne bo, éewufoor kaanuku áfiitenutiin.

⁹Te o úwayeit nu boko: akuuranakuuran ñúwejet ñooniin añarkeyi naane káyilenayilen.

¹⁰Náami inji nañ n'ariñes fu n'Atambatun? Ábuki fu ariñesa kasejan kéeyilene ku bokonde buluwa b'árimeyie kaanuku humuum sifaaf úne, n'úne yooñ úmusut káyini bisejo bo.

¹¹Íriyilenayilen bare kaanuku Anahaan u Yesu afakanafakan úne ti kajaku koone, naane yooñ boko keenotoo ku Esuwif.

¹²Náami keekuukanooree ku toko fe kakoowana kem keejamatan Pooliin ni Barnabas keesokiin beehañe b'ésuk i kikaw b'Atambatun awuniin bu kéehin ti keenotoo ku Esuwif.

¹³Hi kátibane hu, Saak n'áhamin aane: ---Kújakuwe, ariamatanam!

¹⁴Simon akamakam úne naane Atambatun ajabe i abin ti keenotoo ku Esuwif éehin bakaake tu boko kéeyemi bokoone ku.

¹⁵Abe bondu biriibariib ni báhamin bite eyiñana yite Atambatun, ábuki kaanaan ti Míkiñjin mu:

¹⁶«Atemit aane: hike hunak, íñje bíbatikeina, abe íñje kasooñu inut enuuf ite Dafit yeeneye i; kiñaan keeneye ku, íñje kasooñu isiñan ko, iisooñ iritan enuuf i.

¹⁷Náami keeñeñene ku fe kañesiam; hee, keenotoo ku Esuwif fe k'iruwe ku kéeyemi bákuuma ku kañesiam.

¹⁸Íñje isoke fu bo, íñje Atemit, abe íhinahin ésuk i kéemeyi bo huta hu kónkeyin.»

¹⁹Saak n'áwutiyen aane: ---Náami bonde b'ijuke fu: utum'úkolen keenotoo ku Esuwif kéemañje ku káyilen t'Atambatun.

²⁰Bare úkiñjiin núuwufooriin kaanuku kawas kateñu kite efuwa yeesarahee ti ñájiim, ábuki ekuurut, kawas huñotu hu ni bakan ki kaseñeit, itim kateñ yooñ éndakakureñ yeemootutee, kawas yooñ halan hu.

²¹Ábuki huta hu ti sifaaf, bakaake inji kawaare Eluwa yite Moyis ti kikinuu ku fe, abe yooñ eñ'ejanñee ti ñáalawum ñu tu hunak fe hite erimaas ite Esuwif i.

- ²²Náami epotor i, ni sifaaf su, ni kéeyilene ku fe ni kajamoor kaanuku keejifan bakaake tu boko, abe ni kaboñiin bija Antiyoos nu Pool ni Barnabas. Ni kajifan Silas, nu Sud ii kaane Barsabas, t'ésubaiin fe kajamajamo ti kéeyilene ku.
- ²³Eleetar yende yi kasaaniin fu: «Uni bakatuuun epotor i ni sifaaf su irisaafuun, aruun keenooto ku Esuwif kéeyilene ku, abe n'arikin Antiyoos, ni Siri, ni Silisi.
- ²⁴Irijamajam kaanuku bakaake bakate t'uni kajauunja kábuju sihel ni kirim kooniin. Úniit íriboñiniin.
- ²⁵Iñ'ite ho h'irijamoore fu fe ti hirim hifeeneñ, n'irijifan bakan íriboñiniin t'aruun, kéeriboorin ni bakan uni Barnabas nu Pool,
- ²⁶keejoohene ku síhiiniin uñu burok bite Anahaan ite úne Yesu Kiris.
- ²⁷Náami íriboñinuun Sud ni Silas keebin keesokuun mo mifeeneñ mu ni b'irikiñje bu diye.
- ²⁸Irijokajok ti bifeeneñ nu Búwejet Beenabe bu kaanuku it'irisejanuun buluwa beeniñe, kane arko bonde beeyinaatee bu kawasú:
- ²⁹atum'ariteñ efuwa yeesarahee ti bájiim, ni halan, n'éndakakureñ yeemootutee, abe atum'ariñot yooñ n'an ariseñeit. Af'árihin bondu fe, n'añ'ajakee. Úwasoor.”
- ³⁰Hi kayisooree hu, keeboñee ku ni kaja Antiyoos. Ni kakuukan kéeyilene ku fe, abe ni kasaaniin eleetar i.
- ³¹Ni kajañga yo, abe kikawiin nu kutoof fe naane ehañiin i kawunu sihel.
- ³²Makamu Sud ni Silas, boko eyiñana yite Atambatun, ni káhamin ni kéeyilene ku afiyo, kaanuku keehañiin kajañganan kikaw, abe yooñ ni kawuniin sihel.
- ³³Ni kariiko bo afiyo dikee, abe kéeyilene ku ni kaaniin kaja káasumaay keebatuko ti kéeboñiniin ku.
- ³⁵Pool ni Barnabas ni kariiko Antiyoos. Boko ni bakaake keehooje-hooj iñi kaliiken abe ni kawaare hirim hite Atemit.
- ³⁶Afiyo dikee, Pool n'aane Barnabas: ---Waabatuko nu waaaja waaajuk kéeyilene ku ti kikinú ku fe tu waawaare du hirim hite Atemit, nu waaajuk naane kaamo i.
- ³⁷Barnabas n'ámañi yéeni kaanuku keeja ni Saañ ii kaane Mark;
- ³⁸bare Pool n'aane kawarut bija ne o, ábuki awasiinwas Pamfili, abe abinut asooñ ariboor nu boko tu burok booniin.
- ³⁹Ni kañakoor toko ásuf, kasooñen ni kawasoor. Barnabas n'aja ni Mark, abe ni kájufu t'esahar bija Siipur.
- ⁴⁰Pool n'afin ajifan Silas, abe ni kaja, kéeyilene ku káanañiniin ti káasumaay kite Atemit.
- ⁴¹Ni kaja tu búruk bite Siri ni Silisi, abe n'iñi kajañganan kéeyilene ku kikaw.

Epotor 16

- ¹Hunuut toko, Pool n'aja Derib, ahaban n'aja Listir. Abajeebaj bo ake ániine éeyilene huruwu hoone Timote. Íñaayo Asuwif éeyilene, abe faafo Agerek.
- ²Bakate ku Listir kéeyilene ku, ni bakate ku Íkoñom inji kasok te o beejake kep.
- ³Pool n'aane eeja ne o. Náami keeja, abe n'ateyano karam inj'ite Esuwif i keekine ku tu búruk bite bu ne bo, ábuki kareyi fe kámoomi kaanuku faafo Agerek.
- ⁴Hikinu-kinu fe hi kaje te ho, Pool ni Silas n'inji kasok kéeyilene ku b'epotor i ni sifaaf su kajamoore bu Serusalem, abe n'inji kaaniin kájengin bo.
- ⁵Kéeyilene ku n'inji kajok bítim bu alit tip, abe n'inji kahañ yooñ kahooju húnakonak.
- ⁶Búwejet Beenabe bu ni biteñeko kaanuku Pool ni Silas keewaare hirim hite Atambatun tu búruk bite Asi; náami keekan Firisi ni Galasi.
- ⁷Hi kalohene hu éruk ite Misi, ni kañes bija Bitini, bare Búwejet bite Yesu buwunutiin bondu.
- ⁸Náami keekan Misi, abe ni kaja Trowas.
- ⁹Káajim ku, bike ni bifeñ Pool: n'ajuk ake ániine ite Maseduwan t'asiñee, abe n'añ'áwasiyano aano: «Abin Maseduwan man n'áyokunan uni!»
- ¹⁰Hi bondu bifeñe hu Pool ahaban kep, n'iriñes kaanuku iriija Maseduwan, ábuki bukuurakuur uni kaanuku Atambatun aruwe fu uni aane iriija bo iriíwaareiin Hirim Heetoofe hu.
- ¹¹N'irijufu t'esahar Trowas, abe n'irijumban júl bija t'ekiñk ite Samotiras. Tifiit, n'iriija Neyapolis.
- ¹²Irinuut toko, n'iriija Fílip, hike hikinu hómbookun t'éruk ite Maseduwan, abe bakate ku Rom ni kákini ho. N'iririiko bo kunak keefamut.
- ¹³H'erimaas ite Esuwif i ereeñe hu, n'irinuut hikinu hu iriija ti kaayelu ku, ti kaanu man uni kajuku ne bo tike tiñ tand'alawee. N'abaj bakaake haare keekuukanooree toko. N'iririiko, abe n'írihamin nu boko.
- ¹⁴Ake ti haare hondu huruwu hoone Lidi, buroko kajoohenan bípiis beelaañe beeseere naane. Akina ite Tiyatiir, abe ájenginajengin Atambatun. N'ajamatan, abe Anahaan u n'áfengino búwejet kaanuku eenañ hikawo ti bu Pool áyemie bu ti kasoku ku.
- ¹⁵H'aamo hu áyilena, n'abostee, akina ni bakate ku tu boko, abe n'alaw uni aane: --- Makamu arijuakjuk kaanuku nu múniyo íyilenayilen t'Anahaan u, aribin kame ariiwanan t'íñje. N'anoñkoooran uni iriieno hee.
- ¹⁶Hike hunak, n'iriyemi ti bija tindi kalaw, n'irifimboor n'ake ásuñgute árukateen. Ákooki erab eñ'éhino añ'akisan. Añ'abaj te ko sírirem seefame, abe n'añ'asaan so kéekinio ku.

17N'aŋ'ásein uni ti hiñaawu uni Pooliin, abe n'aŋ'ataŋk aane: ---Háyine hondu eroka bakate Atambatun eeemo u t'etiir-t'etiir! Kabinabin káwuflooruun buŋ b'ariyino fu kafaku!

18N'áhin bondu kunak keehooje. Hireeŋ toko, Pool n'átumb ayiŋat asooñen n'aweteko abe n'aane erab i: ---Íñje isok fee n'awe tu huruwu hite Yesu Kiris: ̲anuut t'ásuŋgute ondu! Toko-toko yooŋ, erab i n'enuut te o.

19Hi kéeekinie ku ásuŋgute u kajuke hu kaanuku eyakar yeeniin ite kabaju t'ásuŋgute u sírirem ébujaa, ni kajok Pool ni Silas kéehuuniin bija t'efiñjan i, kaja kasaan eseef i.

20Ni kasaaniin ejoonana i bakate ku Rom abe ni kaane: ---Bokonde Esuwif, abe bokondu ti kayeeñooran hikin u hite h'úne.

21Kaŋesa káyoosanna diye ejoosan y'árimeyie kaanuku úne bakate ku Rom úwarut yo káhinu.

22Hahooja hu ni hirito tu Pooliin ni Silas. Ejoonana i bakate ku Rom ni kaane kanuutaniin wañ wooniin, abe ni kámiñiin nu kunuk.

23Ni kámiñiin aŋiyo, abe ni kakuliin. Kahaban, ni kaane ajukara ite ekulu i ajukariin áwariee.

24H'ajukara ite ekulu i ajame hu bondu, n'akuliin t'anuuŋ áhinda u, o káakobin wuwotiin tu wubilingit.

25Nu huhuk hu, Pool ni Silas ni kalaw, abe n'iŋi kahooñ keesokoroor Atambatun. Keekulee ku bakaaku n'iŋi kajamataniin.

26Kaja kajuku, náami etaam i étumba eyoŋoŋanooro ni sembe, eyak eyoŋoŋan kiñaan kítiyar keejoke ku ekulu i. Wuruŋ wute ekulu i nu wuhaŋ wúfengino wureyi fe, abe ñaasel ñeekobee ñu keekulee ku nu ñúkulino.

27Ajukara ite ekulu i n'ániyo; h'ajuke hu kaanuku wuruŋ wute ekulu i wúfenginafengino, n'áruusin kábura koone kaanuku eeyooloolo, ábuki aŋ'aane man keekulee ku kareyi fe kateyatey.

28Bare Pool n'ataŋk ni sembe aane: ---Atum'áhinooro beejakut! Uni bokondu diye irireyi fe!

29Ajukara ite ekulu i n'aane asaane ejaañana, abe n'amoken ayooso t'ekulu i. N'áŋiŋgitan hágila Pool ni Silas ti kábitu kep.

30Ahaban, n'ánuutaniin, abe n'ákandijeniin aaniin: ---Kújakuwe, naŋ n'iware fu káhinu kaanuku iifak?

31Ni kaano: ---Áyilen t'Anahaan u Yesu, abe n'aŋ'afak, awe ni bakate ku t'awe.

32Abe ni kasoko hirim hite Atemit, akina ni keekine ku t'enuuf te o fe.

33T'ewahatu yendu yite i nu huhuk hu, ajukara ite ekulu i n'aja nu boko, abe n'añaw busontaay booniin. N'ahaŋ abostee, akina nu butoŋo fe.

³⁴N'aja nu Pool ni Silas t'enuuf te o, abe n'awuniin keeñofo. Hikawo nu hutoof dómbokun, akina nu butoŋo fe naane áyilene i t'Atambatun.

³⁵Hi tifiite hu, ejoonana i bakate ku Rom ni kaboñ esulaan t'ajukara ite ekulu i kaanuku aja aanee awasan háyine hondu.

³⁶Ajukara ite ekulu i n'abin asok bo Pool. N'aano: ---Ejoonana i kaane iwasanuun ariija. Hahiyu áriinooni kánuutina ariija ti káasuumaay.

³⁷Bare Pool n'aane esulaan i: ---Káhinahin íriimiñee tu buhoŋu ésuk i ti kajoonanut uni, abe bare uni bakate yooŋ Rom! Kahaban, ni kajok uni kakul, abe hahiyu ni kámaŋi búnuuso keewasan uni? Aaa! Kabin boko kumuumiin keenuutan uni!

³⁸Esulaan i ni kaja kasok bondu ejoonana i bakate ku Rom. Bokondu ni kákoleyí dómbokun hi kajame hu kaanuku Pooliin ni Silas bakate yooŋ Rom.

³⁹Ni kabin kaaniin kabonketiin. Kahaban, ni kánuutanniin t'ekulu i, abe ni kalawiin kaaniin kanuut ti hikin hu.

⁴⁰Hi kánuutina hu t'ekulu i, Pool ni Silas ni kaja ti Lidi. Ni kajuk toko kéeyilene ku, abe ni kayangananiin kikaw. Kahaban, ni kaja.

Epotor 17

¹Pool ni Silas ni kaŋaas Amfipolis n'Apoloni, abe ni kareeŋ Tesalonik. Abajeebaj bo báalawum bite Esuwif.

²Pool n'aja toko naane aa afiy áhin tánotan fe t'aje. Ti sirimaas site Esuwif i síhaaji, Pool n'aŋ'ajeŋoor ti Míkiñjin mu ni kiŋki káyemi toko.

³N'aŋ'asokiin, abe n'áwufooriin ti Míkiñjin mu kaanuku Afakana u awarawar kajuku sílaam, abe n'arito t'eket i. N'aŋ'aaniin: ---Yesu ondu ii isokuun ii aamo fu Afakana u.

⁴Bakaake tu boko ni káyilen kirim kondu, abe ni kaŋaabo Pooliin ni Silas. Egerek keehooje-hooj kéejeŋgine Atambatun, ni haare keehooje keejamee ni kaŋaabeiin yooŋ.

⁵Bare Esuwif i bakaaku ni kabet. Ni kakuukan bike bísambaŋ béeyemie tu búhuhu bu, abe ni katiŋ bakan keehooje keerito ayak abin áami hikin hu hirkaa hitik. Ni kaja t'enuuf ite Saason hiŋes Pool ni Silas kaanuku keeja nu boko ti hahooja hu.

⁶H'aamo hu kajukutiin, ni kañak Saason ni bakaake kéeyilene keeja nu boko t'eseef ite hikin hu, abe n'iŋi katiŋk kaane: ---Háyine honde kaamo fu ti kayeeñooran kite etaam i ereyi fe. Hahiyu káreeŋino beebe,

⁷abe Saason arahaniin fu! Kareyi fe iŋi kateñeko káhinu b'áyi ómbokun eeemo u Rom asoke bu úne, ábuki iŋi kaane abajeebaj ake áyi iŋi kaano Yesu.

⁸Kirim kondu nu kujok hahooja hu n'eseef i fe ti sini.

⁹Ni káhin Saason ni bakaaku keejaam alamaan, abe ni katik kawasaniin keeja.

- 10**H'aamo hu tujona kep, kéeyilene ku ni káhin Pool ni Silas keeja Bere. Hi kareeje hu, ni kaja ti báalawum bite Esuwif i.
- 11**Bakate ku bo kahaŋe Esuwif i bakate ku Tesalonik bíhandino, ábuki kajokajok hirim hite Atambatun káhabanein. Húnakonak fe, n'iŋi kajaŋga ti Míkiñjin mu keejuk man bu Pool bamb'asok bite toko.
- 12**Bakan keehooje-hooj tu boko ni káyilen, abe t'Egerek i, haare úkaan keejamee ni háyine yooŋ keehooje ni káyilen.
- 13**Bare h'Esuwif ite Tesalonik kajame hu kaanuku Pool ondu Bere ti kawaare hirim hite Atambatun, ni kabin bo yooŋ keetiŋg ésuk i ayak abin áami arkee bo hitik.
- 14**Náami kéeyilene ku keemoken kéehin Pool eeja bija ti han hu. Bare Silas ni Timote ni kariiko Bere.
- 15**Keeje ku nu Pool ni kaja ne o bija Aten. Kahaban, ni kábatikein nu kuboñ kite Pool, kite kaanuku Silas ni Timote kanabano ahilee.
- 16**Hi Pool áyemie hu Aten ti kanahan kite Silasiin ni Timote, n'átumb fu átaañian dómbokun h'ajuke hu naane hikin u hu hooje i ni kimiile.
- 17**Náami aŋ'ajeenoor n'Esuwif i ti báalawum booniin, bija ni keenoto ku Esuwif fe kéejeŋgine ku Atambatun, abe hunak heenee hunak, n'aŋ'ajeenoor t'efiñjan i ni kaŋk'aŋaabo toko.
- 18**N'abaj émuse, iŋi kaane bakaake Epikuriyeŋ, bakaaku Sutoyisiyeŋ n'iŋi kajeenoor yooŋ ne o. Bakaake iŋi kaane: ---Kame áhamina ondu, naŋ n'ámaŋje fu kasoku? Bakaaku keejame ku Pool ti kawaare bite bu Yesu, ni biritto bite t'eket i ni kaane: ---Aŋ'ajuk kite am aŋ'awaare etambatun k'úmeyiit.
- 19**Náami keejoko keeja ne o t'ejoonana i kiŋki kaanee Arewopaas. Ni kaano: ---Íriooni me kámeyi bíyeni bondu bamb'aliiken ii ésuk i beemo fu naŋ?
- 20**Ábuki áhinahin uni iriijam báhamin b'irimusut kajamu, abe írimaŋamaŋi kámeyi buŋ bi bije fu.
- 21**(Abe múniyo bakate ku Aten kareyi fe, n'emoosora i keekine ku bo, burokiin banaban, man yooŋ kajamatan bíyeni kep.)
- 22**Pool n'asiijo hágila Arewopaas i abe n'aane: ---Aruun bakate ku Aten, ijukajuk kaanuku arijokajok alitee t'etambatun yeenuun.
- 23**Ábuki h'iñaahoore hu ti hikin u hoonuun, ijukajuk hike ti kimiile koonuun, abe bonde bikiñjee fu toko: «Bija t'ake atambatun éemeyiitee.» Bamb'árisukaay ii t'árimeyiit bo, bo b'ibine fee kasokuun.
- 24**Atambatun éewuwane u etaam i nu buroon beemo bu te yo fe, akina aamo fu Atemit ite bufor bu n'etaam i, abe akinut tu sunuuf site kalawu su kúŋgowulan kanute.
- 25**Asawuleit yooŋ atofotooree kite dike doon dondu toko d'abajut, ábuki akina humuumo af'awun kúŋgowulan ku fe buroŋ bu, ni síhiinu, ni beeneñene bu fe.

²⁶Tu húngowulan hifeeneḡ t'aḡaase fu éewuwan siheet su fe kaanuku keekin t'aduna i ereyi fe. Ti káwuwanoorutee yooḡ, afinafin kunak kooniin, abe n'aliik siraju site ti kaware du kakinu.

²⁷Atambatun n'áwuwaniin kaanuku keeḡeso, abe maske kalaalool n'iḡi kajuko, akina eeemo u múniyo akambut mayet afeeneḡ t'úne.

²⁸Ábuki «Akina ákinineḡe fu n'úbaj buroḡ bu, n'uḡ'úñaah, abe n'úyemi bakan.» Iyu yooḡ i bakaake t'ekiḡja yeenuun kasoke fu kaane: «Úne yooḡ bakaḡio.»

²⁹Makamu úne bakaḡio, úwarut kayinoor n'úene Atambatun anokoore nu búwisenum beerokee n'éwurus, man yooḡ n'ehalis, man yooḡ nu bujuju, bu húngowulan anoḡke eeyinoor ti hikawo n'arok nu sumoḡio.

³⁰Hítiyar hu, Atambatun aboḡketaboḡket bondu fe, ábuki ésuk i kámeyiit bimbi káhin. Bare hahiye áwufoora ésuk i fe bakate ku tánotan kaanuku kawarawar buwatanoooro kinij kooniin keejakut ku.

³¹Ábuki áfiitenafiiten hunak h'aja hu kajoonan te ho ésuk i ereyi fe ajoḡooree. Awasawas bondu tu sumoḡu site an a ajifane u. Áwufoorawufoor ésuk i ereyi fe an ondu aamo fu aaḡ, h'aritano hu t'eket i!

³²Hi kajame hu Pool n'áhamin ti karitan kite eket i, bakaake ni kásuwo, bakaaku ni kaane: ---Uni kajamatani tu bondu nimaama.

³³Iyu i Pool awasiin fu toko eeja.

³⁴Bakaake bare ni kaḡaaboo, abe ni káyilen. Abajeebaj ake tu boko huruwu hoone Denis, ite t'ejoonana yite Arewopaas i, n'ake anaare iḡi kaano Damaris, ni bakaake yooḡ.

Epotor 18

¹Hunuut toko, Pool n'anuuat Aten eeja Korent.

²N'ajuk bo ake Asuwif huruwu hoone Akilas, eebukee t'ésuk ite Pont. Ániine ondu ti káreeḡinao akina n'anaar'o Pirisil, kánuutin Itali, ábuki Kúlod áyi ómbokun eeemo u Rom asokasok aane Esuwif i fe kanuuat bo. Pool n'aja aḡaabeiiin,

³abe makamu burokiin bifeeneḡ, karoku kite bitant bu, n'ariiko tu boko iḡi karok t'afeeneḡ.

⁴Erimaas fe yite Esuwif i, Pool n'aḡ'áhamin ti báalawum bu, abe n'aḡ'aḡes káhinu Esuwif i n'Egerek i kéeyilen báhamin boone.

⁵Hi Silas ni Timote káreeḡina hu kéenuutin Maseduwan, Pool n'ajoḡoor kep ni kawaare ku. N'aḡ'áwufoor Esuwif i akuur but kaanuku Yesu aamo fu Afakana u.

⁶Bare Esuwif i ni karito te o, abe ni kálafatino. Náami eeḡaḡkiin hafor hite waḡ woone abe n'aaniin: ---Af'áritowuto, aruun ariḡese bo. Ikuura toko but. Áfiitin ti hahiye, iḡje kawasuuun iija iwaare ti keenooto ku Esuwif.

- ⁷N'anuut toko eeja t'ake ániine inji kaano Titiyus Sustus, éejeŋine Atambatun. Enuuf yeene émoomi kaagoroor ni báalawum booniin.
- ⁸Kirispus, aseef ite báalawum bu n'áyilen t'Anahaan u, akina nu butoŋo fe. Keehooje yooŋ ti bakate ku Korent ni káyilen hi kajame hu Pool, abe ni kabostee.
- ⁹Hike hunak káajim ku, Anahaan u n'afeeñ tu Pool abe n'aano: ---Atum'ákoleyi, áhamin kep, atum'ákoowan,
- ¹⁰ábuki íñj'endu n'awe. An at'áyinii kajoku kaanuku éehihinoori, ábuki keehooje bokondu ti hikin u hondu bákuuma ku.
- ¹¹Pool n'ariiko Korent emit ni kiim hutok ni hifeeneŋ, aŋ'aliiken bo ésuk i hirim hite Atambatun.
- ¹²Hi Galiyoŋ áyemie hu águwernoor ite Akayi, Esuwif i ni kásiiŋoorein keejok Pool, abe ni kaja ne o ti báajoonanum bu.
- ¹³Kareeŋ ni katinano kaane: ---Áyin ondu aŋ'atiŋg ésuk i kéejeŋgin Atambatun awayo naane t'eluwa i esoke du.
- ¹⁴Pool n'aja kaanuku éehamin, Galiyoŋ n'aane Esuwif i: ---Arijamatan, aruun Esuwif i. Arko yéeni am atine fu t'eluwa i, man yooŋ n'áhin bike bómbokun beejakut, n'ij'iriiko yéeni iijamatanuun.
- ¹⁵Bare makamu aruun arijeeŋoore inji kirim, nu kuruwu, n'eluwa yeenuun, bondu boonuun. Ímaŋiit kákotin bondu!
- ¹⁶Abe n'anuutaniin ti báajoonanum bu.
- ¹⁷Náami kareyi fe keejok Sosuten, aseef ite báalawum bu, abe ni kámiño bímiñ hágila báajoonanum bu. Bare Galiyoŋ n'aŋ'áneenio kis.
- ¹⁸Pool n'asooñ ariiko Korent aŋiyo dikee. Ahaban, n'awasoor ni kéeyilene ku, abe n'ájufu t'esahar eeja Siri, akina ni Pisisil n'Akilas. Bala ájufu, ayiselayiselo Saŋkire, ábuki abinabina awaat Atambatun bike.
- ¹⁹Ni kareeŋ Efees, abe Pool n'awasoor bo ni Pisisil n'Akilas. N'ayooso ti báalawum bite Esuwif i, abe n'aŋ'ajeŋoor toko nu boko.
- ²⁰Ni kalawo kaanuku man n'ariiko bo aŋiyo dikee, bare n'ateñeko.
- ²¹N'aaniin o ti bija bu: ---Atambatun af'aane hee, íñje kásooñina beebe. Abe n'ájufu t'esahar eenuut Efees.
- ²²H'awanee hu Sesare, n'aja Serusalem kaanuku eesaaf kéeyilene ku. Ahaban, n'aja Antiyoos.
- ²³N'ariiko bo aŋiyo dikee, abe n'aja tu búruk bite Galasi ni Fisisil, aŋ'akaro ayaŋgan kéeeyilene ku fe kikaw.
- ²⁴N'abaj ake Asuwif eebukee Aleksandiri éereŋina Efees, inji kaano Apolos. Ániine ondu ámoomi báhamin, ámoomi yooŋ Mikiñjin mu dómbokun.

²⁵Áwufooreewufoor bítim bite Atemit, abe aṅ'aliiken ésuk i áhabanein bite bu Yesu ajoṅoor júl. Bare kaboste kite ku Saaṅ taṅ k'ámeyie fu.

²⁶N'aṅ'áhamin ti báalawum bu hikawo káayaṅgin piṅ. Hi Pirisil n'Akilas kajamo hu, ni kaja ne o, abe ni kahaṅo káwuforoor bítim bite Atambatun.

²⁷Ahaban, Apolos n'aane ámaṅamaṅi bija Akayi. Kéeyilene ku ni kahaṅo yooṅ katiṅgu, abe ni kakiñj eleetar bija ti bakate ku ne bo kéeyilene ku kaanuku keebin keejoko áwariee. H'areeṅe hu bo, n'abaj éñjeriṅ yómbokun ti keejoke ku bítim bu ti kajaku kite Atambatun.

²⁸Ábuki aṅ'ajoṅoor n'Esuwif i hágila ésuk i eesokiin kaanuku kanooto ti bifeeneṅ, abe n'aṅ'áwufoor ti Míkiñjin mu kaanuku Yesu aamo fu Afakana u.

Epotor 19

¹H'Apolos áyemie hu Korent, Pool n'afin akan birij bu, abe n'areeṅ Efees. N'aṅaabo bo bakaake kéeyilene,

²abe n'ákandijeniin aaniin: ---H'ariyoosee hu bítim bite Kiris, Búwejet Beenabe bu búwaneinowanein t'aruun? Ni kaano: ---Írimusut kajamu kaanuku Búwejet Beenabe bibajabaj.

³Pool n'aaniin: ---Kame náami kaboste koonuun, ko keemo fu kiin? Ni kaano: ---Kaboste ki Saaṅ kaṅk'áhin ésuk i.

⁴N'aaniin: ---Saaṅ aṅ'aboste yéeni kiṅki kawatanooro kinij kooniin keejakut ku, abe n'aane bakate ku Israyel káyilen t'an eeroṅe u inde hiñaawio; o aamo fu Yesu.

⁵Hi kajame hu bondu kahaban, ni káhin keebostee tu huruwu hite Anahaan u Yesu.

⁶Pool n'ásit tu boko sumoṅio, abe Búwejet Beenabe bu nu búwanein tu boko. N'iṅi káhamin toko ti kíhaminiin kuway, abe n'iṅi kasok kirim k'Atambatun asaaniin ku.

⁷Háyine hondu kareeṅareeṅ sumoṅu ni bákasuba.

⁸Pool n'aṅ'aja ti báalawum bu, abe kiim kíhaaji n'aṅ'áhamin toko hikawo káayaṅgin piṅ. N'aṅ'áhamin toko bite Jáyi jite Atambatun, abe n'aṅ'aṅes káhinu kiṅki kajamatano kéeyileno.

⁹Bare bakaake tu boko káfenginut ñúwejet ñooniin; kateñekateñeko káyilen, abe yooṅ n'iṅi kákojian Bítim bite Anahaan u tu buhoṅu ésuk i fe. Náami Pool eenuut tu boko, abe n'aja ni kéeyilene ku. N'aṅ'awaare húnakonak fe t'leekool ite ake ániine huruwu hoone Tiiranus.

¹⁰Bondu ni bibaj ayak areeṅ simit súsuba. Esuwif i, ni keenooto ku Esuwif fe keekine ku t'ésuk ite Asi kasooñen ni kajam hirim hite Atemit.

¹¹Atambatun n'awun Pool aṅ'áhin buroon béewarie-wari, beehaṅe ésuk i kikaw.

¹²N'iṅi kayit kires keegore ku t'enio, man yooṅ ñusoor ñu, kaja kalaj ti kéesomute ku. Wúsomut wooniin uṅu wúkoyi, abe sirab su n'uṅu sunuut yooṅ tu boko.

13N'abaj bakaake Esuwif inji kañaahoor ti kikin u ku kékutoor sirab su t'ésuk i. Ni kañes yooñ kásiku huruwu hite Anahaan u Yesu kékutoor so. N'inqi kaane: ---Uni irisok fee n'aruun tu huruwu hite Yesu i Pool aa awaare iye uñu hoone hu: arinuut!

14(Kinqi káhin ii bondu kaamo hutok ni bákasuba; faafiin Asuwif, aseef t'esaraha i, inji kaano Seefa.)

15Bare hike hunak eke erab n'eeniin: ---Ímoomi Yesu, ímoomi yooñ aañ aamo fu Pool, bare aruun, aruun ariemo fu aañiin?

16Náami ániine e erab i ejoke u álohumiin kareyi fe, abe n'akaleiin. N'átumb áhinooriin ni sembe kasooñen ni kánuutin t'enuuf te o keetey fuufiin tálan, abe siniin fe munuf.

17Bakate ku Efees kareyi fe, Esuwif i ni keenotoo ku Esuwif ni kajam bo. Ni kákoleyi naane, abe ni kahañ ti kasokoroor ku huruwu hite Anahaan u Yesu.

18Keehooje ti keeyoosee ku bitim bite Kiris n'inqi kabin keesok tu buhoonju ésuk i wuhoofoor wi káhine wu.

19Keehooje yooñ ti kinqi kálugus yéeni ni kabin nu wuwiit wooniin, abe ni kásuf wo tu buhoonju ésuk i fe. Ni kafin kaanuku t'ajuk butumbun bu wuware fu yéeni kajaru, ni kajuk kaanuku areeñeereñ similiyoñ úkaan.

20Iyu i hirim hite Atemit hihaje fu bijamo, abe ni hihaj yooñ kabaju sembe.

21Bondu buwas, Pool n'aane eeja Serusalem, eejaas Maseduwan, ajok Akayi. N'aane: ---Ifija bo ihaban, iwarawar yooñ bija Rom.

22N'aboñ Timoteiin n'Erasit, bákasuba t'ejokoora yeene Maseduwan, abe akina humuumo n'afin ariiko Asi afiyo dikee.

23Kónkeyin, n'átumb arko hitik inj'ite Bitim bite Anahaan u.

24N'abaj ake ániine huruwio Demetiriyus añ'atiban kikañk ni bimeñk bite ehaliis. Añ'arok yooñ munuuf miñgingilis meenokoore n'enuuf i tindi kaja kalawu kite atambatun ooniin anaare u ii kaane Artemis. Náami inji kabaj toko sírirem seefamefam, akina n'eroka yeene.

25Areeñ hike hunak, n'aruw eroka yeene, ni bakaaku keemo ku burokiin bifeeneñ abe n'aaniin: ---Kújakuwe, árimoomi kaanuku burok bite b'úne buwune fu úne ebaj.

26Bare arijukajuk beebaje bu, man yooñ arijamajam bo: áyin ondu Pool aane etambatun i yu kúnjowulan ku karoke i kanotoo etambatun, abe añaka bakan keehooje-hooj. Éfeesiit barebare t'áhine fu bo, bija yooñ Asi ereyi fe.

27Ésuk i n'eñ'ejendan kasoku beejakut tu burok bite b'úne. Abe iti biraan toko barebare. Huruwu hite enuuf i tund'úlaw Artemis ómbokun u, atambatun ite úne anaare u n'uñu húbujo. Abe n'añ'áwiinianee, akina i bakate ku Asi ni bakate ku t'etaam i fe ii kalaw!

²⁸Hi kajame hu bondu, ni kátumb kayiñat kahooj bib, abe n'iñi katanjk kaane: --- Artemis ite u Efees ahahahah!

²⁹Memee náami hikin u hireyi fe hótumba hirko hitik. Hahooja hu nu hujok Gáyiyus n'Aristarik, bákasuba bakate Maseduwan keeriboore ku nu Pool kátuki ku, abe ni kamoken keeñakiin bija t'éfimbooruma i tindi káhin eteyatar i.

³⁰Pool n'ámañi yéeni bija kaanuku éehamin ni hahooja hu, bare kéeyilene ku kawasuto éehin bo.

³¹Bakaake bakan kómbokun bakate Asi keemo bákawiyo ni káboñin te o kaano atum'aja tindi káhin eteyatar i.

³²Náami bare hahooja hu hótumba huwetekooro nera naane. Bakaake ti katanjku keesok bonde, bakaaku ti katanjku keesok bike, abe keehooje tu boko kámeyiit iñi nañ ni kakuukanooree fu.

³³Esuwif i ni katiñ hágila ake ániine iñi kaano Aleksandur. Bakaake ti hahooja hu ni kakamo naane bije i. N'ayit emonjo kaanuku yéeni éehamin ni hahooja hu eeniin bokondu ki kajoke kii katinut.

³⁴Bare hi kajuke hu kaanuku akina Asuwif, ni katanjk kareyi fe y'afeeneñ keesok kirim ku koko areeñ suwahatu súsuba. Iñi kaane: ---Artemis ite u Efees ahahahah!

³⁵Hireeñ toko, ake t'eseef ite hikin u n'áhin hahooja hu heekoowan abe n'aane: --- Aruun bakate ku Efees, abajeebaj fíya an éemeyiit kaanuku Efees ékinie fu enuuf ite Artemis eehahe u, nu búnokoorum boone béeneyina bu tu bufor bu?

³⁶An ayinaat bo kajeenoor. Náami ariwarawar kabebu, atum'árihin doon t'ariyinoorut.

³⁷Aribina diye ni háyine hondu, abe bare kákuwatut tu sunuuf su tund'úlaw, kálafatinut yooñ atambatun ite úne anaare u.

³⁸Arko Demetiriyus n'eroka yeene kábajoorinobajoorin n'ake, abajeebaj kunak kite kajoonan, abajeebaj yooñ ejoonana. N'iñi kakalameiin toko!

³⁹Arko aribabaj yooñ bike bite kasoku, n'uñu búkotinee toko akuur but t'ésuk i hágila eseef i.

⁴⁰Ábuki bakate ku Rom n'iñi kajendan katinan úne tu bonde beebaje bee úmiye, kaane úne úrahanna, abe ut'úbaj bike bite kakamu tu bukuukanooro bonde.

⁴¹H'asoke hu bondu ahaban, n'ayeetan hahooja hu.

Epotor 20

¹H'ésuk i eje hu ayak abin áami ebeba, Pool n'aboñ bite kéeyilene ku abe n'aaniin kajok alitee. Ahaban, ni kawasoor, abe n'aja tu búruk bite Maseduwan.

²N'añaahoor kikin u kite ku bo, abe n'añ'áhamin ni kéeyilene ku afiyo aaniin kajok alitee. Ahaban, n'aja Geres,

- ³abe n'ábajin bo kiim kíhaaji. Ondu ti kaanu ku eeja éejufo t'esahar bija Siri, n'ajam kaanuku Esuwif i kakuukoorkuukooro uṅu hoone hu. N'aane kame eesooñ eeṅaas Maseduwan.
- ⁴Bakaake ni kariboor ne o. Boko kaamo fu: Sopater, aṅi ite Pirus ite u Bere, n'Aristarik ni Sekundus bakate Tesalonik, ni Gáyiyus ite u Derib, ni Tisik ni Tirofim bakate Asi, ni Timote.
- ⁵Bokondu ni kágilan keeja keenahan uni Trowas.
- ⁶Uni n'irifin írijufu Fílíp t'esahar h'efeet ite Kumburu Kéehinaariitee ku Élefir ehabanee hu. N'iribaj ti han hu kunak hutok. N'iriṅaabeiin Trowas, abe n'iribaj bo erimaas.
- ⁷Ti samdi i káajim ku, n'irikuukanooro kaanuku iriíñoofu Éhijiima yite Anahaan u. Náami Pool éehamin afiyo n'ésuk i bija yooṅ nu huhuk hu, ábuki awarawar bija naane kuwaatu.
- ⁸Sijaṅana úkaan súmoomi toko t'enuuf etiira i t'irikuukanooree du.
- ⁹Ake ahaawa huruwio Utikus ámoomi t'ariikee humuum ti kaajenṅen ku. N'aṅot his Pool ti báhamin bu kep. Átumb aṅot asooñen n'áneyin huta hu t'enuuf éhaajiyān i t'etiir bibin yooṅ t'etaam. Ni kajoko kásaarin, kame náami ehunuṅ.
- ¹⁰Pool n'awano, abe n'áruṅunan t'aṅi u. N'abofo tu sumoṅio abe n'aane: ---Siheluun sibeḅ, aroṅaroṅ!
- ¹¹Ahaban, n'asooñ asiro. N'afiitar humburu hu abe ni kateṅ. N'asooñ áhamin toko afiyo ayak abin áami taanak tu túnuutino, abe n'aja.
- ¹²Ahaawa u, ni kafin kaja ne o káaroṅin jes, abe kareyi fe siheliin káarooṅein.
- ¹³N'írigilan toko írijufu t'esahar yeeja n'uni Asos t'iriware du bikaro Pool, ábuki aanaan eeja nitiira nu.
- ¹⁴H'áṅaabeina hu uni Asos, n'írijufu, abe n'irija Mitilen.
- ¹⁵Irinuuta toko n'iriyuun. Tifiit, náami irijondoora ni Kiyó. Hunak héeseina hu, n'irireeṅ Samos. Tifiit, náami iriyaa Mile.
- ¹⁶Múniyo Pool áhabaneinohabanein aane it'iriya Efees aṅarkeyi naane ámaṅiit bifiyo t'ésuk ite Asi. Ábuki amokenamoken kaanuku eereeṅ Serusalem tu hunak hite efeet ite Pantakot i.
- ¹⁷H'irireeṅ hu Mile, Pool n'aboñ bite sifaaf site bakate ku Efees kéeyilene ku.
- ¹⁸Hi káreeṅina hu, n'aaniin: ---Árimoomi buṅ b'iyemie fu n'aruun huta h'iṅ'ibin íreeṅin Asi.
- ¹⁹Irokarok bija t'Atemit abe iyitooreit. Iyiyayiy abe yooṅ ílaamalaam, ábuki Esuwif i iṅi kakuukooro uṅu húuma hu.

- 20 Árimoomi kaanuku ínuusutuun doon fe ti beewaruun bu káñjeriŋ: iŋ'iwaareuun, abe n'iliikenuun ti sifiñjan su, nu tu sunuuf soonuun.
- 21 Ilawalaw Esuwif i ni keenotoo ku Esuwif eeniin kawas kinij kooniin keejakut ku kéejeŋgin Atambatun, abe ni káyilen t'Anahaan ite úne Yesu.
- 22 Abe hahiyo iwarawar kájeŋgin Búwejet Beenabe bu iija Serusalem, abe ímeyit naŋ nija fu kabajiam bo.
- 23 Bifeeneŋ taŋ b'ímeyie fu: bo beemo fu ti hikinú-kinu fe, Búwejet Beenabe bu uŋu busokam kaanuku ekulu yendu ti kanahanam, ni sílaam.
- 24 Bare t'íñje, buroŋ búuma bijarut doon tus. Ímaŋamaŋi kep kareeŋan doon d'eemo du te do, nu burok b'Anahaan u Yesu asaanam bu: bo beemo fu kawaare kite Hirim Heetoofe hite kajaku kite Atambatun.
- 25 «Hahiyo ímeyia kaanuku ariroŋut káheelin t'íñje, aruun arireyi fe k'ije ku t'aruun iŋ'iwaareuun Jáyi jite Atambatun.
- 26 Iŋ'ite ho h'ítumb fu isok iye n'aruun úmiye: ake t'aruun af'átowuto, t'íñjeit.
- 27 Ábuki isokuunsok b'Atambatun aŋese bu fe, ínuusutuun doon.
- 28 Áriwasiyoor kikawuun, abe n'arinaŋ ko yooŋ ti kaahaaw ku fe ku Búwejet Beenabe bu bisaanuun ku arihaaw. Áriyemi ehaawa yite bakate ku Atambatun kéeeyilene ku, k'aŋese ku ni halan hite Añi oone.
- 29 Ímoomi kaanuku iŋ'iyak káwuŋgu iija, bakan keemo naane bindaafaan béefetie búyooseinaun, abe utu buyubiyen kaahaaw ku.
- 30 Abe bakaake t'aruun kumuumuun kasoku báhamin bite haajuus kaanuku keeñak kéeeyilene ku.
- 31 Náami áriiniyo, abe n'áribanŋo kaanuku simit síhaaji lám, kaajŋan ni káajim, iŋ'irim huruw-ruw fe t'aruun iyak iŋ'iyiy.
- 32 «Hahiyo iiwasuun tu sumoŋu Atambatun, ni hirim hite kajaku koone. Ho híyiniuun fu káwutiyen sihel, abe nu huwunuun yooŋ t'ebaj y'anaŋe i bija ti bakan k'akino ku.
- 33 Imereit sírirem, n'éwurus, ni kájufa kite an.
- 34 Árimoomi aruun kumuumuun kaanuku íñje ísuwate fu iriibaj doon d'irisawulee du, íñje ni bakanam.
- 35 Ti bireyi fe, íwufooruunwufoor kaanuku iyu u úware fu karoku núuyokunan keebajut ku, abe n'uŋ'úbanŋo kirim konde k'Anahaan u Yesu asoke ku akina humuumo. Aanaan: "Kawunu ni kasayi, ti kawunu ku ti katoofu kihaje fu."“
- 36 Hi Pool áhamine hii ahaban, n'ájŋitan nu boko kareyi fe abe n'alaw.
- 37 Ni kayiy kareyi fe, abe n'iji kákuluben Pool kaanuku kéefoono.

³⁸Beehañiin bu kátaaŋi fe beemo fu naane aaniin i: «Arironqut káheelin t'íñje.» Náami kéesilimbano bija t'esahar i.

Epotor 21

¹H'aamo hu iriwasoora nu boko irihaban, n'irijumban júl n'esahar i bija Kos. Tifiit, n'irireeñ Rood. Irinuut toko, n'irija Patara.

²N'irijuk bo esahar yéeyemie ti bija Fenisi. Náami íriijufu te yo iriija.

³Irijaja ayak abin áami in'íriheelin t'ekiñk ite Siipur, n'iriwas yo inde baamay uni íriijund inde Siri. N'iriya Tiir t'esahar i eware du kawatan buroon béejufe bu.

⁴N'iriñes ayak abin áami irijuka bo bakan kéeyilene, n'iriiko nu boko kunak hutok nu kúsuba. Búwejet Beenabe bu nu búwufooriin nañ nija fu kabaju Pool Serusalem, náami keeno atum'aja bo.

⁵Bare h'erimaas yendu ehabanee hu, n'irija iriiyuun kátuki kite k'uni. Ni kásilimban uni kareyi fe, boko, ni haare hooniin, ni bakañiin, ayak abin áami irinuuta hikin hu. Irireeñ ti katafa ku, n'irijingitan iriilaw.

⁶H'iriwasoore hu, n'irijufu t'esahar i, boko ni kafin kayeet.

⁷N'irinuut Tiir t'esahar i iriija Tolemays. N'irisaaf bo kéeyilene ku, abe n'iriiko nu boko hunak hifeeneñ.

⁸Tifiit, n'iriyuun bija Sesare. Irireeñ, n'iriyooso t'enuuf ite Filip aa awaare Hirim Heetoofe hu, iriiwanan te o. Filip ondu, ake tu hutok ni bákasuba ku keebine ku kajifanee Serusalem.

⁹Abajabaj búsuñgute kaamo bakabaakiir kéemeyiit ániine, abe inji kayiñan hirim h'Atambatun asaaniin hu.

¹⁰H'aamo hu iribaja bo kunak, ake ayiñana ite Atambatun huruwu hoone Agabus n'áreeñin, ánuutin Súde.

¹¹N'abin t'uni, abe n'ásik nibañ nite nu Pool eekobooro wuwot nu sumoñu abe n'aane: ---Bonde bu Búwejet Beenabe bu busoke fu. Beene: «An eekino u nibañ nonde, iye e Esuwif i kaja fu kakobio Serusalem, abe ni kásiko kasaan keenooto ku Esuwif.»

¹²H'irijame hu bondu, uni ni bakate ku Sesare, n'iriwasiyan Pool irieno atum'aja Serusalem.

¹³Bare n'aane uni: ---Bañka b'ariiyi fu ariisooñ áribujam ehel? Ifaraa káanukiiit keekobam barebare, bare hutoof yooñ ni kayoolam Serusalem in'ite hu Anahaan u Yesu, ifaraa.

¹⁴H'irijuke hu kaanuku it'iriyini te o doon, n'iriraan káwasiyan koone. N'irieno: ---Doon d'Anahaan u ámañje du dija dibaj!

¹⁵N'iribaj toko kunak, n'irifare, abe n'irija Serusalem.

16Bakaake bakate Sesare kéeyilene ni kásilimban uni. Ni kaja n'uni iriiwanan t'ake ániine ite Siipur huruwio Manason, abe afiyee naane aamo i ariboora.

17H'irireeje hu Serusalem, kéeyilene ku ni kajok uni atoof naane.

18Tifiit, n'iririboor nu Pool bija ti Saak. Sifaaf site kéeyilene ku kareyi fe kámoomi toko ti kakuukanooree.

19Pool n'asaafiin, abe n'akamiin bireyi fe b'Atambatun áhine bu ti keenotoo ku Esuwif, aṅ'asaan bo te o.

20Hi kajame hu bondu, ni kasokoroor Atambatun abe ni kaane Pool: ---Abuke, ajukajuk kaanuku Esuwif keereeje súñjune kayoosaa bítim bite Kiris, abe kajokajok Eluwa yite Moyis káhabanein.

21Kajamajam kaanuku aṅ'aliiken Esuwif i keekine ku tu búruk bu fe bite keenotoo ku Esuwif aaniin kawas Eluwa yite Moyis, itim kateyan bakañiin karam, itim kajok yooṅ ejoosan ite Esuwif i.

22Hahiyu buṅ? Boko fu kajamu kaanuku aw'ondu beebe, bo bibajut kamanteer.

23Náami áhin b'irija bu kasoku kúuwe. Abajeebaj t'uni diye háyine bakabaakiir keewaate Atambatun bike.

24Aja nu boko bite kaasarah kite kakuuran kite sini su, abe n'ajam wusarah wooniin kéeyini biyiselo. Káhinu iyu, ésuk i fe n'eṅ'émeyi kaanuku beesokee bu t'awe bíteit nu múniyo, bare awe yooṅ ájeṅginajṅgin Eluwa yite Moyis.

25Keenotoo ku bare Esuwif abe ni kayooso bítim bite Kiris, irikiñjiinkiñj iriisokiin b'irijoke bu te bo: kawas kateṅu kite efuwa yeearahee ti ñájiim, ni halan, n'éndakakureṅ yeemootutee, kawas yooṅ huṅotu hu ni bakan ki kaseñeit.

26Náami hi tifiite hu, Pool n'aja ni háyine hu bakabaakiir ku, abe ni káhin siniin seekuuranee. Ahaban, n'ayooso t'Enuuf ite Atambatun, abe n'asok kaakaṅ nu kunak kite kakuuran kite sini sooniin kija fu bihabano; aamo fu kaakaṅ ni kaja fu káhinu kite kaasarah ku bija tu huruw fe tu boko.

27Kunak ku hutok nu kúsuba ku kulohena bihabano, Esuwif kéenuutina Asi ni kajok Pool t'Enuuf ite Atambatun. Ni katiṅg hahooja hu heerito te o, abe ni kajoko.

28Iṅi kataṅk kaane: ---Aruun bakate ku Israyel, áriteyin! Ániine onde af'awaare tánotan ni t'ésuk i fe aṅ'asok t'úne Esuwif i, ni t'Eluwa yite Moyis, ni t'Enuuf yende yite i Atambatun. Abe hahiyu, aja ayak abin áami ayoosana bakan keenotoo Esuwif t'Enuuf ite Atambatun, eebuubatan t'Anabe du!

29(Kasokasok bondu aṅarkeyi naane kajukajok Pool ni Tirofim ite u Efees ti hikiinu hu; n'iṅi kaane man ayoosanoyoosan t'Enuuf ite Atambatun.)

30Hikiinu hu hireyi fe ni hirko hitik, abe hahooja hu n'iṅi híteyin, húnuutin tánotan. Ni kajok Pool, kañakoo kánuutann t'Enuuf ite Atambatun, abe ni kahaṅ kafek wuruṅ wu.

- ³¹H'aamo hu káyemia ti kaŋesu kaanuku keeyool Pool, aseef ite esulaan i bakate ku Rom n'ajam kaanuku Serusalem ereyi fe eritee fu.
- ³²N'ahaŋ akuukan toko-toko esulaan, n'eseef yeeniin, abe n'atey anaban hahooja hu. H'ésuk i kajuke hu aseef u n'esulaan yeene, ni karaan kámiñu kite Pool.
- ³³Aseef ite esulaan i n'atof areeŋ Pool, n'ajoko, abe n'aane kakobo ni ñaasel ñúsuba. Ahaban, n'ákandijen ésuk i akina aamo fu aañ, ni naŋ n'áhine fu.
- ³⁴Bare ti hahooja hu, bakaake iŋi kasok bonde, bakaaku ni kasok bike. H'aseef ite esulaan i ajuke hu kaanuku at'áyini kámeysi beekuure ni síheñjoor sondu, n'aane kaja nu Pool t'enuuf ite esulaan i.
- ³⁵Hi Pool areeŋe hu ti kaasireey ku, esulaan i ni kátumb kayito iŋ'ite hahooja héeyemie hu ti kákikiroor ku,
- ³⁶ábuki kareyi fe kasao fu ti hiñaawu iŋi kakaro katanŋ kaane: ---Úyoolo!
- ³⁷H'aamo hu esulaan i bokondu ti bija kayoosan Pool t'enuuf yeeniin, Pool n'aane aseef ooniin: ---Íyinooni me kasokii bike? Aseef u n'aano: ---Kame ajamajam kigerekaay?
- ³⁸Áweiit kereŋ aamo fu áyin ite u Esipt eetiŋge u ésuk i kéerahan t'uni afiyeitee, abe n'aja t'eramba i ni bakan kéenafute kaamo súñjune sibaakiir?
- ³⁹Pool n'ásafino aano: ---Íñje Asuwif, iibukee Taris ite Silisi. Íñje ite ti hikin u heejamee. Waasi, íñje ilawi, awunam íhamin n'ésuk i.
- ⁴⁰Aseef ite esulaan i n'aano yooh. Pool n'asiño ti kaasireey ku, abe n'ayit ésuk i emoŋu. Hi kakoowane hu, n'áhamin nu boko ti kiarameyeŋ, keemo ku kíhaminiin kite Esuwif i. N'aaniin:

Epotor 22

- ¹---Bakat'am ni sifaafam toko, arijamatan b'ija bu kasokuun, íwufooruun kaanuku itinut.
- ²Hi kajamo hu n'áhaminiin ti kiarameyeŋ, ni kahaŋ mi kakoowane. Pool n'aaniin:
- ³---Íñje Asuwif, iibukee Taris ite Silisi, bare beebe Serusalem b'íkuumanee fu. Gamaliyel áyemie fu ámuse úuma, abe áwufooramwufoor jak Eluwa yite sifaaf úne. Íhabaneinohabanein fe t'Atambatun naane aruun úmiye.
- ⁴Íhahinoorahinoor keejoke ku ti Bítim bite Anahaan u iyak iŋ'iyool. Ijokajok háyine ni haare iikobiin ni ñaasel, abe n'ija ífiiten t'ekulu i.
- ⁵Asaraha ómbokun u, ni sifaaf site ejoonana i fe káyinooni biseede kaanuku bifeeneŋ b'if'isok iye. Boko kuumiin kasaanam fu bileetar beekiñjee bija ti bakati úne Esuwif i bakate ku Damas. N'ija bo kaanuku iijok keejoke ku Bítim bite Anahaan u, abe n'ibin nu boko Serusalem kéehihinooree.

- ⁶Pool n'asooñ aane: ---Kaajingan ku far, h'ije hu ayak abin áami ilohena Damas, ijaja kajuku, náami meejaañe wililil múnuutino t'etiir, abe ni mijaañan t'íyemie du fe.
- ⁷N'iney, abe n'ijam kaaji ni keenam: «Sóol, Sóol, inji nañ n'áhihinoor fee n'íñje?»
- ⁸N'íkandijen eene: «Awe ɔamo fu aañ Anahaan u?» Kaaji ku ni keene: «Íñj'eemo fu Yesu ite u Nasaret aa áhihinoor.»
- ⁹K'iriboore ku nu boko kajukajuk meejaañe mu, bare kajamut kaaji kéehamine ku n'íñje.
- ¹⁰Náami íikandijen eene: «Anahaan u, kame nañ n'iware fu káhinu?» Anahaan u n'aanam: «Arito ɔaja Damas. N'ijini kasoki bo nañ n'aware fu káhinu fe.»
- ¹¹Náami makamu meejaañe mondu míhinamhin íifuum, bakanam ni kajokam t'emoñu keeja n'íñje bija Damas.
- ¹²«Ake ániine éejube ámoomi bo inji kaano Anañas. Ajokajok Eluwa yite Moyis dómbokun, abe Esuwif i bakate ku Damas fe inji kasok te o beejake.
- ¹³N'abin eejukam. N'asiijo kaagoroor n'íñje abe n'aanam: "Átoom Sóol, ñíkini ñusooñ ñujuk!" Toko-toko yooñ, náami isooña ijuk, abe n'ijuko.
- ¹⁴Anañas n'áwutiyen aane: "Atambatun ite sifaaf úne ajifanijifan kaanuku áameyi b'ámanje bu, ɔajuk yooñ afeeneñ Éejube u, abe n'ajam kaaji koone.
- ¹⁵Ábuki ɔwarawar káyemi aseede oone, abe n'asok hágila ésuk i fe b'ajuke bu ni b'ajame bu.
- ¹⁶Hahiyu nañ n'anahan fu? Arito, ɔbostee, wuhoofoor wúuwe weñawee, awe ti karuwu huruwu hoone."“
- ¹⁷Pool n'asooñ aane: ---H'ibatikee hu Serusalem, n'íyemi ti kalawu t'Enuuf ite Atambatun, bike ni bifeñam.
- ¹⁸N'ijuk Anahaan u ti kaaniam: «Amoken ɔanuut Serusalem, ábuki bakate hikin u hu iti káyilen bamb'awaare t'íñje.»
- ¹⁹N'ísafin eene: «Anahaan u, jeh, boko kuumuiniin kámoomi kaanuku inj'ijaani ti ñáalawum ñooniin, inj'ijok kéeyilene ku t'awe ífiiten tu bukulu bu, abe n'ihin kéemiñee.
- ²⁰Abe hi káyemie hu ti kayoolu kite aseede úuwe Eejen, ímoomi yooñ toko. Eenaan hee naane kayoolo i, abe íñje yooñ ijukariin fu wañ wooniin.”
- ²¹Bare Anahaan u n'aanam: «Aja, ábuki íñje kaboñii t'akambe, ti keenooto ku Esuwif.”
- ²²Hahooja hu ni hijamatan Pool ayak abin áami ásokino bite keenooto ku Esuwif, ni katarñk t'etiir kaane: ---Árihin áyin ondu eenuut t'etaam ye! Awarut karoñu!
- ²³N'ijini kakileen, inji káfiiten wañ wooniin t'etiir, abe n'ijini kaliyan baaliisiw.

²⁴Aseef ite esulaan i n'aane kayoosan Pool t'enuuf ite esulaan i, abe ni kámiño ni hikarawas kaanuku man n'áhamin, éeyini kámeysi inji naŋ ni hahooja hu ifi hitaŋk ii te o.

²⁵H'aamo hu kakobo kahaban kaanuku kéemiño, Pool n'aane faaf ite esulaan i éeyemie u toko: ---An a ámeyie kaanuku akina ite yooŋ Rom, eluwa i ewunuunwun bítim kaanuku áriimiño t'ajoonanutee?

²⁶Hi faaf ite esulaan i ajame hu bondu, n'aja asok aseef u. N'aano: ---Buŋ b'aja fu? Ániine ondu fu ite yooŋ Rom!

²⁷Aseef ite esulaan i n'abin tu Pool, abe n'ákandijeno aano: ---Asokam fee, aane awe an ite yooŋ Rom? Pool n'aano: ---Hee.

²⁸Náami aseef u eeeno: ---Íñje fu ijaamajaam sírirem seefame-fam kaanuku íyemi an ite yooŋ Rom. Pool n'aano: ---N'afin áami íñje, iyu i ibukee fu.

²⁹Keewaro ku yéeni kámiñu kéehino éehamin ni kahaŋ kakambo. H'aseef ite esulaan i humuumo ajuke hu kaanuku Pool an ite yooŋ Rom, n'áhin kákoleysi naane aboñe i keekobo ni ñaasel.

³⁰Aseef ite esulaan i n'ámaŋi kámeysi beekuuro inji naŋ n'Esuwif i katinane fu Pool. Ho hi tifiite fu, n'aane kájendino ñaasel ñu, abe n'aboñ bite eseef ite esaraha i, ni sifaaf site ejoonana i fe kaanuku keekuukanooro. Ahaban, n'abin nu Pool, abe n'asiŋano hágilaiin.

Epotor 23

¹Pool n'ajondoman ti sifaaf site ejoonana i abe n'aane: ---Kújakuwe, buroŋ búuma bukuurakuur but t'Atambatun bija yooŋ tu hunak hite úmiye. Eholam ebebabeb tu bondu.

²Bare Anañas, asaraha ómbokun u n'aane keesiŋee ku kaagoroor nu Pool kámiño tu butum.

³Náami Pool eeeno: ---Atambatun aja fu kámiñu kúuwe, ajukee kite hiñaan heefañje! Ariikaa diye kaanuku aajoonanam naane t'eluwa i esoke du, n'asooñ aawas eluwa i aane kámiñam?

⁴Kéeyemie ku kaagoroor nu Pool ni kaano: ---Asaraha ómbokun u, eeemo u an ite Atambatun a álafatine fii!

⁵Pool n'ásafin aane: ---Kújakuwe, ímeyit yéeni kaanuku akina aamo fu asaraha ómbokun u. Ábuki Míkiñjin mu meenaan: «Awarut kasoku beejakut t'aseef ite éruk íwe.»

⁶Pool ámoomi kaanuku ti sifaaf site ejoonana i, bakaake Esaduseyeŋ, bakaaku Efarisiyeŋ. Náami eetaŋk toko t'etutiin aane: ---Kújakuwe, íñje Afarisiyeŋ, aŋi ite Afarisiyeŋ. Aŋarkeyi naane iyakarayakar ti bíriteina bite t'eket i híkinineŋe fu kajoonan kúuma.

- ⁷H'asoke hu bondu ahaban, síjeenoor ni sibaj toko t'etut Efarisiyeŋ i n'Esaduseyeŋ i kayak káwaajinoor.
- ⁸(Ábuki Esaduseyeŋ i inji kaane keekete ku karonut bíriteina, emalaka i yooŋ kabajut, bija emal i fe; n'afin áami Efarisiyeŋ i káyilenayilen bondu bireyi fe.)
- ⁹Náami wuji wu wuhaŋa birito. Bakaake t'émuse yite Eluwa yite Moyis keemo ku n'Efarisiyeŋ i ni karito kéerahan toko ayan kaane: ---Irijukut t'ániine ondu beejakut. Man amal áhamine ne o, man yooŋ amalaka?
- ¹⁰Síjeenoor su nu sútumb siyan, aseef ite esulaan i asooñen n'ákoleyi aane man boko katoosoor Pool. N'aane esulaan yeene kawano ti hahooja hu keeja kéenuutann toko Pool, abe ni kaja ne o t'enuuf yeeniin.
- ¹¹Hunak hondu káajim ku, Anahaan u n'áŋaasin tu Pool abe n'aano: ---A_jok alitee! Naane aseedaam i Serusalem, iyu yooŋ a a_ware fu kaseedaam Rom.
- ¹²Tifiit naane kuwaatu nu bújom bu, bakaake Esuwif ni kakuukooro kéehamin: ni kawaat kaane iti káhin doon fe ti kariin, iti káhujo yooŋ ajendan káyemi kayoola Pool.
- ¹³Keekuukooree ku kéehamin bondu kahaŋahaŋ bakan bákasuba.
- ¹⁴Ni kaja kajuk eseef ite esaraha i, ni sifaaf su abe ni kaaniin: ---Iriwaatawaat kaanuku it'írihin doon fe ti kar uni ajendan káyemi iriyoola Pool.
- ¹⁵Hahiyu aruun ni sifaaf site ejoonana i arija ariilaw aseef ite esulaan i eebinuun ne o; arieno uŋu hoone hu h'aririikee fu kaanuku ariihaŋ kajuku áwariee. Uni irifaraa kaanuku iriiyoolo t'áreeŋinoorut diye.
- ¹⁶Bare ahaawa ite ániin ite Pool n'ajam bondu bi kakuukooree bu kéehamin. N'aja t'enuuf ite esulaan i, n'ayooso, abe n'asok bo Pool.
- ¹⁷Náami Pool eeruw ake ti sifaaf site esulaan i abe n'aano: ---A_ja n'ahaawa onde t'aseef u, ábuki ákooki bike bite kasokio.
- ¹⁸Faaf ite esulaan i n'aja ne o t'aseef u abe n'aane: ---Pool eekulee u aruwamruw, abe n'aanam ibini n'ahaawa onde, ábuki ákooki bike bite kasokii.
- ¹⁹Aseef ite esulaan i n'ajok ahaawa u t'emoŋu kéekajino unooniin, abe n'ákandijeno aano: ---Naŋ n'ámanje fu kasokiam?
- ²⁰Ahaawa u n'aane: ---Esuwif i kajamoorajamoor kaanuku keelawi aajeiin nu Pool kuwaatu bija ti sifaaf site ejoonana i, kaane keehaŋ kajuku hoone hu áwariee.
- ²¹Bare atum'áyileniin! Ábuki keehaŋe bakan bákasuba tu boko kaane kéewufoo keebin keejoko. Kawaatawaat kaane iti káhin doon fe ti kariin, iti káhujo yooŋ ti kayooluto. Kafaraa fe, awe taŋ i kanahan fu kaanuku áasafiniin.
- ²²Aseef ite esulaan i n'aane ahaawa u: ---Atum'a_sok an fe kaanuku a_sokamsok bondu. Ahaban, n'awaso eeja.

²³Hunuut toko, aseef ite esulaan i n'aruw bákasuba ti kéeseina ku te o abe n'aaniin: --- Arikuukan esulaan kaamo síteemeer súsuba, ni kaamo bakan bákahaaji nu sumoŋu keebaje bifaliñj, ni kaamo síteemeer súsuba bakate wutaf, abe n'arifare ariija Sesare kane tíbaani.

²⁴Arifare yooŋ bifaliñj bija tu Pool, abe n'arija ne o ti káasuumaay ti Felikis águwernoor u.

²⁵Ahaban, n'akiñjo eleetar yende:

²⁶«Íñje Kúlod Lisiyas, íñj'endu ti kasaafii, awe an ómbokun u eeemo u Felikis águwernoor u.

²⁷Esuwif i kajokajok ániine ondu kaanuku keeyoolo, n'ihaj ijam kaanuku akina an ite yooŋ Rom. N'ija n'esulaan íima iriija iriiramo.

²⁸N'ija ne o ti báajoonanum bite Esuwif i, ábuki ímaŋamaŋi kámeysi te naŋ t'atine fu tu boko.

²⁹N'ijuk kaanuku bi katinano bu te bo bite t'eluwa yeeniin, bare kasejanuto bike beeware kákinineŋ n'ayoolee man yooŋ n'akulee.

³⁰Hunuut toko, n'ijam kaanuku Esuwif i kakuukoorakuukooro kaanuku keebin keerito te o. N'ihaj íboñinio, abe n'eene keetinano ku kabin keekalamoo t'awe.”

³¹Esulaan i ni káhin naane kasokee i. Ni kajok Pool, abe ni kaja ne o káajim konu bija Antipatiris.

³²Tifiit, esulaan i keeje ku nu wuwot ni kabatuko keeja t'enuuf yeeniin, keewas bakate bifaliñj bu keeyuun nu Pool.

³³H'esulaan i bakate bifaliñj bu kareeŋe hu Sesare, ni kañuuran águwernoor u eleetar i, abe ni kasaano Pool.

³⁴Águwernoor u n'ajaŋga eleetar i, abe n'ákandijen Pool akina ite ti yiin ésuk. H'ajame hu kaanuku ite Silisi,

³⁵n'aano: ---Keekalamei ku ifi káreeŋin, n'aŋ'akam. Abe n'asok aane kaja nu Pool t'enuuf ite Erod keejukaro toko.

Epotor 24

¹Abaj kunak hutok, Anañas asaraha ómbokun u n'áreeŋin Sesare, akina ni sifaaf su, n'ake ániine iŋi kaano Tertulus, buroko kákotin báhamin, man yooŋ bísiinjooreina ni keekulee ku. Ni kakalame Pool ti Felikis águwernoor u.

²Pool n'áruwinee, abe Tertulus n'akalamoo aane: ---Awe Felikis éegilane u hikin u hu, awe ákinineŋe fu káasuumaay ni kibaj t'ésuk yende. Nu búwesinato búuwe n'áyokunane fu uni áhahin hikin u he heesooñ huwayo.

³Uni bokondu ti kaanii eyeehen uŋu buroon bimb'iribaj t'awe ko kireyi fe tánotan.

- ⁴Bare it'ikamban báhamin búuma, iisooñ ijoki afiyee. In'ite ho h'ímanje fu waasi, ti kajaku kúuwe, ajamatan uni jak dingilis kep.
- ⁵Irijukajuk kaanuku áyin ondu húngowulaniit. Ayeenoorana Esuwif i bakate ku t'etaam ye fe, abe akina aamo fu aseef ite Enasareyeñ i.
- ⁶Añesañes yooñ kabuusatan Enuuf ite Atambatun yeenabe i, náami iriijoko. Af'ákandijeno awe humuumi, n'añ'áyini kajuku kaanuku b'iritinano bu te bo bite nu múniyo.
- ⁹Esuwif i ni kalitan bo yooñ kaane nu múniyo.
- ¹⁰Águwernoor u n'asaan Pool hirim hu. Pool n'aane: ---Ímoomi kaanuku abajee simit seehooje, awe af'ákotin múniyo mu t'ésuk yende. Náami hikawam hiyañgayañg naane isiñee ee hágilai kaanuku iiramooro.
- ¹¹Áyinooni kayuufu bonde aajuk: abajoorut kunak keefaasee sumoñu nu kúsuba, ijaja Serusalem kaanuku iilaw Atambatun.
- ¹²An ajukutam t'Enuuf ite Atambatun ti síjeenoor n'an; an yooñ ajukutam ti ñáalawum ñu, man yooñ ti hikin u hu ti katingu ésuk i kaanuku kéerahan.
- ¹³Abe bokonde kayinaat káwufoori kaanuku bonde bi katinanam bee te bo bite toko.
- ¹⁴Bonde bare bite nu múniyo b'ija bee kasoku hágilai: íñj'endu tu burok bija t'Atambatun ite sifaaf uni, ti Bítim bite Anahaan u. Boko inji kaane bítim bondu bíteiit nu múniyo, bare íyilenayilen beekiñjee bu fe t'Eluwa yite Moyis, nu tu wuwiit wute eyiñana yite Atambatun.
- ¹⁵Íkooki eyakar yendu t'Atambatun naane háyine hondu, yite kaanuku kéejube ku ni kéejubut ku fe bíriteina t'eket i.
- ¹⁶In'ite ho h'if'íñjkaan ko kireyi fe kaanuku man buroñ búuma ni bíyemi beekuure hágila Atambatun nu kúngowulan ku.
- ¹⁷«Naane aamo i abajeebaj simit ijeit Serusalem, n'ibatuko bo kaanuku íiyokunan bakanam ti sírirem, abe n'íhin wusarah bija t'Atambatun.
- ¹⁸Tu bondu t'íyemie fu hi kajukam hu t'Enuuf ite Atambatun. Íhinahin kaasarah kite kakuuran kite sini su ihaban fe. Iriboorut ni hahooja, abe yooñ báhamin bibajut toko.
- ¹⁹Bare bakaake Esuwif bakate Asi kámoomi toko, abe boko kawaram fu yéeni kakalame, ti kabaje bike t'íñje.
- ²⁰Bokonde keemo ku diye kasoki biin bi kajuke fu beejakut b'íhine hi kaje hu n'íñje ti sifaaf site ejoonana i. Bokonde keemo ku diye kasoki bo!
- ²¹Kane arko fíya bonde b'iritee bu iisiño isok bo t'etiir hágilaiin eene: "Añarkeyi naane iyakarayakar ti bíriteina bite t'eket i híkinineje fu n'ijoonanee úmiye tu buhoonuuun!"“

²²Felikis, émeyie u bite Bítim bite Anahaan u akuur but n'atofanan kajoonan ku. N'aaniin: ---Lisiyas, aseef ite esulaan i af'áreenjin, n'ij'íkotinuun.

²³N'aane faaf ite esulaan i aa ajukar Pool akulo, bare n'awaso aŋ'áhin beetofo bu, abe n'awas bákawiyo iŋi katofotooro.

²⁴Abaj kunak, Felikis n'abin n'anaar'o Durusil; anaar'o Asuwif. N'aboñ bite Pool, abe n'aŋ'ajamatano éehamin ti káyilen ku ti Yesu Kiris.

²⁵Bare hu Pool áhamine hu tu buroŋ beejoŋoore bu, ni naane húŋgowulan aware i kajoku hikawo, ni kajoonan keeware ku bibin, Felikis n'ákoleyi abe n'aane: ---Hahiyu aja. If'ibin ibaj ejot, n'ij'isooñ iruwi.

²⁶Ayakarayakar yéeni kaanuku Pool kawunio sírirem. Iŋ'ite ho h'af'afand kaboñu boone kaanuku iŋi káhamin.

²⁷T'iyu, t'iyu, ayak abin áami abajee simit súsuba, Felikis n'anuut, Porsiyus Festus eesao. Náami makamu Felikis ámaŋamaŋi Esuwif i kikawiin keetoof te o, n'awas Pool t'ekulu i.

Epotor 25

¹Hi Festus áreenjina hu Sesare abaj kunak kíhaaji, n'anuut bo eeja Serusalem.

²Areŋ, eseef ite esaraha i, n'Esuwif i keemo ku kikaw kite hikin u hu ni kakalame Pool te o. Ni káwasiyanooro

³kaano waasi, áyokunaniin eebin nu Pool Serusalem. Kámaŋamaŋi káhinu iyu, ábuki kajamoorajamoor kaanuku keebin kéewufoo ti bítim bu keeyoolo.

⁴Bare Festus n'aaniin: ---Pool ondu Sesare t'ekulu i, abe íñje humuumam memee n'ij'ibatuko.

⁵Eseef yeenuun káriboorin n'íñje bija bo, abe arko ániine ondu áhinahin bike beejakut, n'iji kakalamoo bo.

⁶Festus n'abaj tu boko kunak hutok ni kíhaaji man yooŋ sumoŋu, abe n'abatuko Sesare. Tifiit, n'ariiko ti báajoonanum bu, abe n'aboñ bite Pool.

⁷Hi Pool áreenjina hu, Esuwif i kéenuutina ku Serusalem ni kákuuto, abe ni kasok kaanuku áhinahin buroon beehooje beejakut, bare kayinaat káwufoor múniyo mite te bo.

⁸Pool n'áhamin kaanuku eeramooro. N'aane: ---Itinut mayet t'Eluwa yite Esuwif i, íhinut beejakut t'Enuuf ite Atambatun, isokut yooŋ t'áyi ómbokun eeemo u Rom.

⁹Festus ámaŋamaŋi káhinu Esuwif i kikawiin keetoof te o. Náami eeene Pool: ---Kaanuku aaja Serusalem aajoonanee bo tu buhooniam iŋ'ite hu bonde, n'aŋ'aane hee?

¹⁰Pool n'aano: ---Íñj'endu ti báajoonanum bite áyi ómbokun eeemo u Rom; toko t'iware fu kajoonanee. Awe humuumi ámoomi akuur but kaanuku itinut t'Esuwif i.

- 11**Arko itinatin, íhinahin bike beejare n'iyoolee, iteñekeit eket i. Bare arko bimbi katinanam ii te bo bíteit toko, an awarutam kásiku asaaniin. Ímaṇamaṇi áyi ómbokun eeemo u Rom ajoonanam.
- 12**Festus n'ajab áhamin n'erima yeene, ahaban n'ásafin aane: ---Aane ámaṇamaṇi áyi ómbokun eeemo u Rom ajoonani? Kame awe bija t'áyi ómbokun eeemo u Rom.
- 13**Abaj kunak, áyi u Agiripa ni Berenis ni káreenṇin Sesare, bibin káhamin ni Festus.
- 14**Náami makamu boko bifiyo bo, Festus n'asok áyi u bite bu Pool. N'aano: ---Abajeebaj diye ake ániine i Felikis akule.
- 15**H'ije hu Serusalem, eseef ite esaraha i, ni sifaaf site Esuwif i ni kakalamoo t'íñje, kaane ineyano.
- 16**N'isokiin kaanuku bakate ku Rom kásikaariit an eetinanee kasaan bakan, t'ajabut asiṇo hágila keekalamoo ku eekam, eeramooro ti bi kasejano bu.
- 17**Ni káriboorin n'íñje bibin beebe. Íkurioorut yooṇ: hi tifiite hu, n'iriiko ti báajoonanum bu, abe n'iboñ bite ániine u.
- 18**Keekalamoo ku ni kasiṇo, abe kasejanuto mayet bifeeneṇ béekoṇje ti b'ifooge bu yéeni.
- 19**Bi kabajoore bu ne o bite ti bítim booniin taṇ, ni bite yooṇ ake ániine eekete iṇi kaano Yesu, abe Pool n'aṇ'aane ondu tu buroṇ.
- 20**Ímeyiiit yooṇ naane iware i káhinu íikotin báhamin naane bondu. Náami íikandijen Pool man aanaan hee eeja Serusalem kaanuku man n'ajoonanee bo iṇi báhamin bondu.
- 21**Bare Pool n'alaw aane áyi ómbokun eeemo u Rom eebin eejoonano. N'isok eene akulee bija kóyin k'ija ku káyini kaboñio áyi ómbokun eeemo u Rom.
- 22**Agiripa n'aane Festus: ---Íñje humuumam yooṇ ímaṇamaṇi kajamatan ániine ondu. Festus n'aano: ---Kuwaatu awe kajamatano.
- 23**Náami hi tifiite hu, Agiripa ni Berenis ni kabin ánik, abe ni kayooso t'enuuf i tindi kakuukanooro, boko n'eseef ite esulaan i, ni bakan kómbokun ku bakate hikin u. Festus n'aboñ keebin nu Pool.
- 24**Ahaban n'aane: ---Maan Agiripa, n'aruun fe keeemo ku diye, ániine u ondu, Esuwif i kareyi fe kabinabin t'íñje Serusalem ni beebe keekalamoo, iṇi kayiy-yiy kaane awarut karoṇu.
- 25**Íñje bare ijukut b'áhine beejakut beejare n'ayoolee. Bare makamu aanaan ámaṇamaṇi áyi ómbokun eeemo u Rom ajoonano, n'eene kame íñje kaboñioo.
- 26**Ibajut te o bike beekuure b'iware kakiñju áyi ómbokun eeemo u Rom. Iṇite ho h'isooñe fu ibin ne o tu buhoonuuun, áhaṇum t'awe maan Agiripa, kaanuku man af'ákandijenee ahaban, n'ibaj b'iware bu kakiñju.

²⁷Ijukajuk kaanuku nu múniyo ajeitee an eekulee n'aboñee ake, ti béekinineje bu n'akalamee busokutee bukuur.

Epotor 26

¹Agiripa n'aane Pool: ---Áyinooni káhamin aaramooro. Náami Pool eeyit emoñio, abe n'akam kaanuku eeramooro. N'aane:

²---Maan Agiripa, hikawam hutoofa úmiye dómbokun naane isiñjee ee hágilai iikami bite biramooro búuma, ti b'Esuwif i kasejanam bu fe.

³Ábuki ámoomi akuur but ejoosan ite Esuwif i fe, ni bimbi bíkininej ni kábajoorin. Íñj'endu ti kalawii, waasi, abeben tíj aajamatanam.

⁴«Esuwif i kareyi fe kámoomi hunoñk húuma huta hu íñje añi. Kámoomi naane iriikee i ni bakan kúuma, ni Serusalem yooñ huta hu ti kájabina ku.

⁵Kámoomiam afiyee, abe káyinooni biseede tu hutoofiin kaanuku íñje, uni iriemo fu n'Efarisiyeñ i, abe bítim bondu bihañe fu kaniñu t'uni.

⁶Abehahiye, íñj'endu ti kajoonanee añarkeyi naane iyakarayakar ti bike báhamin b'Atambatun abine asok sifaaf uni.

⁷Sunuuf su sumoñu nu súsuba site s'Israyel sondu ti kalawu Atambatun kaajiñgan ni káajim, ti kayakar kaanuku so kajuku bo. Maan, eyakar yendu ékinineje fu Esuwif i ni katinanam!

⁸Atambatun añ'aritan keekete ku. Inji nañ n'aruun Esuwif i afariene biyinaat kabaju?

⁹«Íñje humuumam ijabajaba iyinoor n'eene íhin wáhowah íisokum huruwu hite Yesu ite u Nasaret.

¹⁰Bo b'íhine fu Serusalem. Eseef ite esaraha i kawunamwun sembe, abe n'ijok bakan keehooje bakate Atambatun ikul. Abe ifi kaane kawareewar kayoolu, n'iq'eene yooñ hee toko.

¹¹Inj'ifand káhinu kéehihinooree ti ñáalawum ñu, kaanuku man ni kawas káyilen kooniin. Hiiñam hihanahañ kásufu tu boko isooñen n'iq'iq'inabaniin ti kikinú keekambe-kamb.»

¹²Pool n'asooñ aane áyi u: ---Iyu i ísitine fu kaanuku iija Damas. Eseef ite esaraha i kaboñamboñ bo, abe hikawam hiyañgayañg ti sembe si kawunam su.

¹³Maan, ímoomi ti bija bu areeñ kaajiñgan ku, n'ihanj ijuk meejaañe méenuutina t'etiir bufor bu, meehañe mite taanak tu. Ni mijaañanam, íñje ni bakanam k'iririboore ku.

¹⁴N'iriney irireyi fe, abe n'ijam kaaji ni kíhamin n'íñje ti kiarameyeñ keene: «Sóol, Sóol, inji nañ n'áhihinoor fee n'íñje? Awe añ'atandarisan fuufu, naane enuk yeefaye egol ite ate te yo.»

¹⁵N'íkandijen eene: «Kame awe aamo fu aañ, Anahaan u?» Anahaan u n'ásafin aane: «Íñj'eemo fu Yesu aa áhihinoor.

- 16** Bare arito aasiño, ábuki ifeeñafeeñ t'awe kaanuku íihini áayemi aroka úuma. Awe káyemi aseede úuma, aḡ'abin asok bakaaku buḡ b'ajukam fu úmiye ariike, ni b'ija bu kasooñu íwufoori.
- 17** Íñje karamii t'Esuwif i, ni ti baabu biheet t'ija du kaboñii.
- 18** Iiboñi aaja áfeḡgin ñíkiniin, abe n'ánuutanniin t'ébaani i keebin ti meejaaḡe mu. Boko kánuutina ti sembe site Setani keebin t'Atambatun. Ifi káyilen t'íñje, wuhoofoor wooniin n'uḡu wuboḡketee, abe n'íñi káyini kareyi ti bakan kite Atambatun.”
- 19** Pool n'asooñ aane: ---Maan Agiripa, náami bondu befeeñam bii béenuutina bu t'etiir bufor bu, iḡesut biteñeko káhinu naane busokam i.
- 20** Ijabajaba iwaare bakate ku Damas, ni bakate ku Serusalem, ni bakate ti kikinú kite Súde fe, nu tu búruk bite yooḡ kéeemeyiit ku Atambatun, iḡ'eeniin kawatanoooro wuhoofoor wooniin kéewuḡgan inde Atambatun, abe ni kanij ajakee kéewufoor kaanuku kawayaa.
- 21** Bondu bíkinineḡe fu Esuwif i ni kajokam íñje t'Enuuf ite Atambatun, abe ni kaḡesam kayoolu.
- 22** Bare Atambatun ondiam ti karamu bija tu hunak hite úmiye, abe íñj'ende yooḡ kep ti kaseedoo t'ésuk i fe, ti bakan kómbokun ku bibin yooḡ t'eraan i. Isokut bike beewayee ni b'eyiḡana yite Atambatun, nu Moyis kasoke bu kaane bo kabaju:
- 23** kaanaan Afakana u kajuku sílaam, o yooḡ aja fu káyemi átiyar u ti bíriteina bu t'eket i, abe o káwufoor Esuwif i ni baabu biheet meejaaḡe mite káasumaay ku.
- 24** Pool ondu ti báhamin bu kaanuku eeramoooro, Festus n'ataḡk aane: ---Awenawen fu Pool! Ahaḡahaḡ kajaḡaḡa asooñen n'awen!
- 25** Bare Pool n'aano: ---Maan, iwenut. Kirim k'isoke ku kite nu múniyo, abe keeḡoḡore.
- 26** Áyi u Agiripa ajamajam bonde; iḡ'ite ho i hikawam hiyaḡe fu, íiyini káhamin ne o. Bukuramkuur kaanuku ajamajam bo bireyi fe, ábuki t'álooseit ti bibaje fu.
- 27** Maan Agiripa, áyilenayilen b'eyiḡana yite Atambatun kasoke bu? Ímoomi kaanuku áyilenayilen bo!
- 28** Agiripa n'aane Pool: ---Butum ámaḡamaḡi káhiniam íiyemi Akarjen ahil iye?
- 29** Pool n'aano: ---Ahil iye man yooḡ n'afiye, íñj'endu ti kalawu Atambatun, isokut kaanuku bija t'awe unooni, bare bija yooḡ ti keejamatan kee úmiye t'íñje fe, man n'áriyemi naane íñje, abin aḡeñen ti ñaasel ñonde!
- 30** Náami áyi u, n'águwernoor u, ni Berenis, ni bakaaku kéeeyemie ku toko fe ni karito.
- 31** Hi kanuute hu kahaban, n'íñi kaanoor: ---Ániine ondu áhinut beejakut beeware kákinineḡ n'ayoolee, man yooḡ n'akulee.

³²Abe Agiripa n'aane Festus: ---Arko yéeni am aanut fu ámaṇamaṇi áyi ómbokun eeemo u Rom ajoonano, n'aṇ'awasane.

Epotor 27

¹H'aamo hu ajamooree kaanuku t'esahar t'írijufu fu iriija Itali, Festus n'ásik Pool ni bakaake keekulee asaan Suliyus, ake t'eseef ite esulaan i bakate ku Rom, ite t'eja yiya kaane «eja yite áyi ómbokun eeemo u Rom».

²N'írijufu t'eke esahar ite Adiramit yeeware bisiṇo tu wúsik wute Asi, abe n'írisitin. Aristarik ite u Tesalonik yite i Maseduwan ámoomi n'uni.

³Tifiit, n'iriya Sidon. Suliyus ajokajok Pool áwari aa; n'awaso eeja éejukin bákawiyo, kéeyokunano tu buroon b'asawulee bu.

⁴H'irinuute hu toko iriija, n'irikot katafa kite ekiṅk ite Siipur kaanuku íriinuuso eyam i, ábuki ésoomasokum uni.

⁵N'irikan han heejondoore hu ni Silisi ni Pamfili, abe n'irireeṇ Mira t'ésuk ite Lisi.

⁶H'iriwane hu bo, aseef ite esulaan i n'ajuk esahar yéenuutina Aleksandiri yeeware bija Itali. N'ájuf uni te yo.

⁷N'iribaj kunak, esahar i n'eṇ'esaaho yeetey kep, abe írilaamalaam dómbokun bala irijondoor ni hikin u hihi kaane Kinid. Bare makamu eyam i eteñekateñeko rakas kaanuku iriiyuun ajoṇooree, n'iriṇaas Salimone iriikototoor ekiṅk ite Kiret yéenuus uni eyam i,

⁸ti katofu ni sílaam sómbokun. N'irireeṇ tike tiṇ iṇi kaane toko Wúsik Weejake, kaagoroor ni hikin u hihi kaane Lase.

⁹N'irikurior bo naane, abe han hu nu husooñ hihaj kariyu kaanuku esahar yeeja toko. Múniyo hunak h'Esuwif i hihi kafeet te ho kabonket kite wuhoofoor wu káaheekin heenuut. Iṇ'ite ho hu Pool aaniin fu:

¹⁰---Kújakuwe, ijuka kaanuku bija bite b'úne kátaaṇi. Eenutuun esahar i búbujo nu buroon béejufe bu barebare, bare kuumu úne n'uṇ'újendan yooṇ kaketu.

¹¹Bare aseef ite esulaan i ite u Rom n'awas báhamin bite bu Pool éejenṇin bite ateyana u, n'ate esahar i.

¹²Kásik konu kijaariit ni haajam. Iṇ'ite ho i keehaṇe kahooju ti háyine hu kéeyemie ku t'esahar i káhabaneina fu kaane kanuut bo keeja. Kámaṇamaṇi kaanuku ti bíyinie kabaju, ni kareeṇ Fenikis, kike kásik kite Kiret, keejondoore ni káasiṇ ki taanak tu tundu túlumo. Kámaṇamaṇi biriiko bo haajam hu heehabano.

¹³Eyam i n'ésiṇein uni ni baamay, abe n'eṇ'esaaho yeetib. N'iṇi kaane man bi kayinoore bu, bo kabaju. Ni kañak hilaṅgaar hu, abe ni kaja, iṇi kakototoor katafa kite Kiret.

- 14** Bare diŋgilis kep, náami eke eyam yómbombokun étibino, énuutin ti birij bite ekinj i. Inj kaane yo «erakilon».
- 15** N'eja n'esahar i. Esahar i étumbut éyini kajoŋoor n'eyam i. Náami iriibebeben yeeja n'uni.
- 16** Abin arko náami akinj ii kaane Koda ondu inde baatos uni. O ánuuse fu uni eyam i. N'írिताañoor tu busoona bite biramooro bu ayak abin áami írĩnakino bo.
- 17** H'aamo hu bakate esahar i kasirana bo, ni kakob esahar i fe ñúruuk. Abe ni káfiiten hilangaar hu hihi hirand, ábuki kákolakoleyi kaanuku n'iji kabin kataal ti bifaah beemo bu inde Libi. Náami keewas eyam i yeeja n'uni.
- 18** Tifiit, eyam i ti katibu ni sembe kep t'esahar i, kasooñen n'iji káfiiten ti han hu buroon béejufee bu.
- 19** Hunak héeseina hu, bakate esahar i kumuumiin ni káfiiten wañ wooniin wute burok bu.
- 20** Kunak keehooje, íriheelinut ti taanak tu, nu búloofiiloof bu yooŋ, abe eyam i ti katibu ni sembe kep. Hireeŋ toko, iŋkut yooŋ iribin iriyakar kaanuku uni kafaku.
- 21** Kéeyemie ku t'esahar i kañoofeit kunak. Náami Pool eesiijo hágilaiin abe n'aaniin: --Kújakuwe, tiŋkan yéeni árijenŋinam fu, utum'únuutin yéeni Kiret. Buroon béebujee bee man bibaj yéeni, bija béetowutee bu fe.
- 22** Bare hahiyu íñj'endu ti kaanuuun arijok alitee, ábuki mayet afeeneŋ t'aruun at'aket; esahar i barebare eja fu bútowuto.
- 23** Ímoomi bondu ábuki káajiim ku, amalaka áŋaasinonŋaasin t'íñje, ánuutin t'Atambatun éekiniam u, abe n'ij'irok bija te o.
- 24** N'aanam: «Pool, atum'ákololeyi! Awarawar kajoonanee hágila áyi ómbokun eeemo u Rom. Abe awe ákinineŋe fu Atambatun n'afakan síhiinu site bakani keemo ku n'awe t'esahar i.»
- 25** Náami arijok alitee kújakuwe, ábuki hikawam hiyaŋgayaŋg t'Atambatun: naane asokam i, iyu yooŋ i bija fu kabaju.
- 26** Úne bare kataalu t'eke ekinj.
- 27** Káajiim kondu kíhin hahiyu sumoŋu ni kibaakiir, eyam i ti bija n'uni kep ti han hu hihi kaane Mediterane. Nu huhuk hu, kiŋki karok t'esahar i n'iji kaane man irilohena etaam.
- 28** Ni kakob elaaliñj tu núruuk, abe ni káfiiten ti han hu kaanuku keeliik kásuli ku. Ni kajuk kaanuku areeŋeereeŋ simeetar seemo butuman nu sumoŋu nu hutok nu súsuba. N'iritof diŋgilis, n'ijki kasooñ káfiiten no. Náami keejuk kaanuku ásulieesuli areeŋ simeetar seemo butuman nu hutok ni síhaaji.
- 29** Ni kákololeyi kaane man esahar i n'eŋ'ebin ébiŋan ti bilaaliñj. Náami kéefiiten kilangaar kibaakiir inde hiñaawu esahar i, ti kañaanu kaanuku teefiit ahilee.

³⁰Kiŋki karok t'esahar i ni kaŋes kaanuku keenuut te yo keetey. Ni kawatan busoona bite biramooro bu, abe kanonŋk ii ni kaane keeja káfiiten kilanŋaar kite hágila.

³¹Bare Pool n'aane esulaan i n'aseef ooniin: ---Bokondu ifit fi kariiko t'esahar i, at'áriyini kafaku.

³²Náami esulaan i keefaran ñúruuk ñeekobe ñu busoona bu, abe ni kawas bo beeja.

³³Boko ti kanahan ku kaanuku teefiit, Pool n'asokiin kareyi fe aaniin kañoofu. N'aaniin: ---Abajee úmiye kunak sumonŋu ni kibaakiir aruun bokondu ti kanahan, abe árihinut doon fe ti karuun.

³⁴Íñj'endu ti kaanuuun hahiyu ariñoofu, ábuki iyu a ariware fu káhinu kaanuku ariironŋ. Abe mayet kaawan kifeeneŋ utu kútowuto t'ake t'aruun.

³⁵Hi Pool asoke hii ahaban, n'ayit humburu, abe n'alaw Atambatun aano eyeehen hágilaiin kareyi fe. Ahaban, n'afiitar ho, abe n'ateŋ.

³⁶Náami kareyi fe kikawiin kiyanŋa, abe ni kateŋ yoonŋ.

³⁷Iriemo t'esahar i síteemeer súsuba ni bakan bákahaaji nu sumonŋu nu hutok n'afeeneŋ.

³⁸Hi kateŋe hu kabir, ni káfiiten bajal beeŋeñene bu ti han hu kaanuku esahar i yéewiini.

³⁹Hi tifiite hu, kiŋki karok t'esahar i kakeetanut t'íriyemie du, bare kaŋandananaŋandan katafa, abe han hu huyoosayooso etaam i. Ni káhabanein kaane ti káyinie, n'íŋi kaya bo esahar i.

⁴⁰Ni kájendin kilanŋaar ku, abe ni kawas ko ti han hu. T'ewahatu yendu yoonŋ ni kájendin ñúruuk ñite hibaar hu. Kahaban, ni kasiŋan karafa kite ku hágila esahar i kaanuku eyam i yeeja n'uni, abe n'írijund inde katafa ku.

⁴¹Bare irireeŋa tike tiŋ, esahar i n'étiis toko t'efaah. Hikaw hite esahar i nu huluuho, eŋkut yoonŋ éyini katofu. Kúsuw ku n'íŋi kiney ni sembe kiyak kuwelej sibat su.

⁴²Esulaan i ni kaane yéeni keeyool keekulee ku kaanuku an tu boko atum'abin aley eefak.

⁴³Bare aseef ite esulaan i ámaŋamaŋi kafakan Pool. Awasutiin kéehin bi kayinoore bu. N'aane kéeyinie ku kaleyi kajab kátuuso man ni káyini kareeŋu etaam i.

⁴⁴Bakaaku n'íŋi kafin kajok tu wubiliŋgit wu, man yoonŋ tu buroon béebujee bu t'esahar i keeseiin ti hiñaawu. Iyu e ésuk i fe ebine fu ereeŋ t'etaam i ti káasumaay.

Epotor 28

¹H'aamo hu irireeŋa etaam i, n'irijam kaanuku ekiŋk i iŋi kaane yo Malt.

²Keekine ku bo ni kajok uni atoof dómbokun. Ni kátifan kaañen kómbokun, abe ni karuw uni, ábuki etiir i émoomi ti kanubu, abe aŋ'ajokokan naane.

- ³Pool n'aher mirir kaanuku éenib mo ti sineemak su. Náami ésunduk ehaña énuutin te mo inji hásufo hu, abe n'elajo t'emoñio.
- ⁴Hi keekine ku t'ekiñk i kajuke hu naane ésunduk i ee eleñkoloolo t'emoñio, ni kaanoor: ---Mánoman áyin ondu ayoola bakan. Naane afake i ti han hu fe, atambatun eejoñooore u ajukerajuker n'aane at'awaso eeroñ.
- ⁵Bare Pool n'alas emoñio, doon du deeney ti sineemak su, abe doon fe durkuto.
- ⁶Bakaaku n'iji kaane man akina kanaayu, man yooñ n'aket toko-toko. Bare ni kanahan afiyo, abe hi kajuke hu kaanuku doon fe dunooto ti kabajio, ni kawas bi kayinoore bu keesooñ keene áyin ondu kame fu atambatun.
- ⁷Abajeebaj kaagoroor toko etaam ite aseef ite ekiñk i, huruwu hoone Pubiliyus. N'ajok uni atoof, abe n'awanan uni te o kunak kíhaaji.
- ⁸Faafó ámoomi t'ahurusee ábuki enio éhinahin kásufu, haro yooñ hiteyatey. Pool n'aja ajuko; n'alaw, abe n'ásit te o sumoñio, n'áhino éekoyi.
- ⁹Hunuut toko, bakaaku kéesomute ku fe keekine ku t'ekiñk i ni kabin keejuk Pool; n'áhiniin yooñ kéekoyi.
- ¹⁰Ni káwufoor uni toko buhoonju béewarie naane, abe h'abine hu áami bija bite b'uni bireeña, ni kawun uni buroon b'irisawulee bu fe.
- ¹¹Írihina Malt kiim kíhaaji, n'iritik írijufo t'eke esahar ite Aleksandiri, inji kaane yo «Etambatun i básumbeel bu.» T'ekiñk i t'éhine fu haajam hu.
- ¹²N'iriya ti hikin u hihi kaane Sirakuus, abe n'iribaj bo kunak kíhaaji.
- ¹³Irinuut toko, n'irikitotoor katafa ku ayak abin áami irireeña ti hikin u hihi kaane Resiyo. Tifiit, eyam n'ésiñjein uni inde hiñaawu, abe kunak kúsuba kep, n'irireeñ Pusol.
- ¹⁴N'irijuk bo bakan kéeyilene, abe ni kalaw uni kaane iririiko nu boko erimaas. T'iyu, t'iyu, bija naane irireeñe i Rom.
- ¹⁵Bakate ku bo kéeyilene ku kajamajam mite m'uni. Bakaake ni kabin íriifimboor tindi kaane «Emarse yite Apiyus», bakaaku tindi kaane «Suwotel síhaaji su». Hi Pool ajukiin hu, n'aane Atambatun eyeehen, abe hikawo ni hiyañg.
- ¹⁶H'irireeñe hu Rom, ni kawas Pool eekin t'eke enuuf, asulaan añ'ajukaro.
- ¹⁷Abaj kunak kíhaaji, Pool n'aruw eseef ite Esuwif i bakate ku Rom. Hi kakuukanooree hu, n'aaniin: ---Kújakuwe, naane itinut i fe ti bakan úne, íjuumut yooñ tu joosan ite sifaaf úne, Esuwif i bakate ku Serusalem ni kajokam, abe ni kásikam kasaan bakate ku Rom.
- ¹⁸Bakate ku Rom ni kákandijenam, kahaban ni kaane yéeni keewasanam, ábuki kajukut b'ihine beejakut beejare n'iyoolee.

- 19**Bare Esuwif i ni kateñeko, isooñen n'eene ímañamañi áyi ómbokun eeemo u Rom ajoinanam. Ibajut bare tu boko bike bite kakalameiin.
- 20**Iñ'ite ho h'íboñina fu boonuun kaanuku iijukuun núuhamin. Múniyo iñ'ite an u i Israyel kayakare u te o hi kakobam fu baasel bonde.
- 21**Ni kaano: ---Irijukut mayet eleetar yéenuutina Súde yeesoke múuwe mu, abe abajut an éenuutina bo eekame uni, man yooñ eesoke beejakut t'awe.
- 22**Bare írimañamañi aakam uni awe humuumi b'ayinoore bu, ábuki írimoomi kaanuku tánotan fe, ésuk i iñi kateñeko bítim b'aamo bu te bo.
- 23**Ni káfiiten hunak hi kaware hu káfimboor nu Pool. H'aamo hu hireeña, ni kabin kahañ kahooju t'enuuf i tu Pool áyemie du. Huta hu nu bújom bu bija yooñ kaanendan ku, Pool n'añ'aliikeniin kep: n'añ'asokiin bite Jáyi jite Atambatun, abe n'añ'ájokin t'Eluwa yite Moyis, nu wuwiit w'eyiñana yite Atambatun kakiñje wu, eekamiin bite bu Yesu kaanuku man ni káyilen.
- 24**Bakaake ni káyilen b'asoke bu, bare bakaaku ni kateñeko káyilen.
- 25**Naane aamo i kanooto ti kajamoor boko kumuumiin, abe yooñ bokondu ti bija biyeetu, Pool n'áwutiyeen aane: ---Búwejet Beenabe bu bukoonjakoñ fu naane ti kirim konde ki bíhine ku Esayi ayiñana ite Atambatun eesok sifaafuun kómbokun!
- 26**Beenaan: «Aja ajuk eheet yendu abe n'aaniin: "Bakate ku hahiye kajamu jak, bare iti kajok; boko káheelin féet, bare iti kajuk.
- 27**Ábuki kayañgayañg aa kikaw, iñ'ite ho hu ñúwejet ñooniin ñínandinaariit fu; kalofalof wúkondiniin, kaanuku utum'uñu wujam; kañotañot ñíkiniiin, kaanuku itim'iñi ñijuk. Káhinahin ii kaanuku itim kabin káwuñgan inde íñje, íhiniin kéekoyi, íñje Atambatun."“
- 28**Pool n'áwutiyeen aane: ---Árimeyi bonde: Atambatun aboñaboñ bija ti keenooto ku Esuwif, keesokee buñ b'aja fu kafakaniin ariike. Boko kajamatan hirim hoone!
- 30**Pool n'abaj simit súsuba t'enuuf y'ásike i añ'ajaam yo, añ'ajok áwariee kiñki kabin kajuku koone kareyi fe.
- 31**Añ'awaare Jáyi jite Atambatun, abe n'añ'aliiken ésuk i bite b'Anahaan u Yesu Kiris ni hikaw heeyañge piñ, abe an ákolenaariito.

Rom

Rom 1

- ¹Íñje Pool aroka ite Yesu Kiris ikiñje fee eleetar yende. Atambatun aruwamruw kaanuku íiyemi apotor, abe n'ákajinam kaanuku in'iwaare Hirim hoone Heetoofe hu.
- ²Hirim hondu Heetoofe hu, afiyee naane Atambatun atinje i eyinana yeene keesok ti Míkiñjin Meenabe mu kaanuku o káboñina úne ho.
- ³Husokasok bite bu Añi oone Yesu Kiris Anahaan ite úne. Abukeebuk naane húngowulan tu noota nite áyi u Dafit, bare h'aritanee hu t'eket i, Búwejet Beenabe bu búwufoorawufoor ni sembe-sembe kaanuku akina Añi ite Atambatun.
- ⁵Akina ákinineje fu Atambatun n'ásoniyan uni éehin uni epotor, kaanuku man n'írihin biheet bu fe béeyilen te o, abe ni bíjengino. Iyu if'írihin huruwu hoone heehaj bijamo.
- ⁶Aruun bokondu yooj ti bakan kondu, aruun k'Atambatun aruwe ku kaanuku áriiyemi bakate ku Yesu Kiris.
- ⁷Aruun keemo ku Rom k'íkiñjina fee, aruun k'Atambatun ámanje ku arireyi fe, abe n'aruwuun kaanuku áriiyemi bakan koone. Atambatun Faaf úne, n'Anahaan u Yesu Kiris kaja kásoniyanuun, abe ni kawunuun káasumaay.
- ⁸Iijab eene Atambatun úuma eyeehen uñu hoonuun hu arireyi fe, injaasan bo ti Yesu Kiris, ábuki káyilen koonuun kijamajamo t'etaam i fe.
- ⁹Atambatun, akina ii irok íhabanein bija te o, ti kawaare kite Hirim Heetoofe heesoke hu bite b'Añi oone, ámoomi kaanuku ehelam en'éyemi t'aruun
- ¹⁰ko kireyi fe kane íyemi ti kalawu. Íñj'endu ti kalawu Atambatun kaanuku af'ámanji, n'áhin bítimam beejaas íitumb íyini bibin t'aruun.
- ¹¹Ábuki ítumbatumba ímanji kajukuuun iibinuun ni bike béenuutina tu Búwejet Beenabe bu, man káyilen koonuun ni kihaj kayanu.
- ¹²Bonde b'ímanje fu kasoku: eene ímanjamañi kaanuku núuhaj kayangananoor kikaw íñje n'aruun ti káyilen k'úbaje ku.
- ¹³Kújakuwe, ímanjamañi áriimeyi kaanuku kuhoojahooj in'ijok hunak kaanuku iibin t'aruun, bare bija t'úmiye bítimam biñaasut. Ímanjamañi yéeni burok búuma beebukoor t'aruun naane bubukoore i yooj ti baabu biheet.
- ¹⁴Íñje an eeware kawaare ésuk i fe: kéeniye ku ni kéeniyeit ku, keejangee ku ni keejangeit ku.
- ¹⁵In'ite ho h'ímanjuun fu yooj kawaare Hirim Heetoofe hu, aruun keemo ku Rom.
- ¹⁶Ifuñeit kawaare Hirim Heetoofe hu: ho heemo fu sembe site Atambatun sans'afakan ne so an fe éeyilene, éejabin t'Esuwif i, abe n'ahabanooro ti keenooto ku Esuwif.

- 17**Múniyo Hirim Heetoofe hu húwufloorawufloor buᅇ b'Atambatun af'ajok húᅇgowulan an éejube: ti káyilen ku taᅇ. Ti káyilen ku tu bondu bíjabina fu, ni biraan yooᅇ te ko, naane busokee i ti Míkiᅇᅇin mu. Meenaan: «An éejube, buroᅇ boone káyemi bite káyilen.»
- 18**Atambatun áwufloorawufloor huta hu t'etiir bufor bu kaanuku ayiᅇatayiᅇat tu kúᅇgowulan ku iᅇi naane ii kahoofloor, abe ni káhin yooᅇ meejakut. Ni kinij kooniin keejakut ku n'ifi kahokan múniyo mu.
- 19**B'an áyinie kámeysi t'Atambatun bukuuriinkuur but, ábuki akina humuumo áwuflooriin fu bo.
- 20**Múniyo huta h'etaam i eᅇ'ebin éwuwanee, béejukaariitee bite b'Atambatun, butum sembe soone séehabanaariit su, ni naane aamo i akina humuumo Atambatun, bondu fe uᅇu bujukee féet kane újondoman tu buroon b'áwuwane bu. Náami bakan kondu iᅇkut kabaj bi kaware bukuuso te bo hágila Atambatun,
- 21**ábuki naane aamo i kámoomi fe kaanuku Atambatun abajabaj, kájᅇᅇginaariito. Káanaariito yooᅇ eyeehen naane kawaro i yéeni káhinu, kasooᅇen biyinoor booniin buᅇnunut, siheliin seereᅇut su yooᅇ ni síyemi t'ébaani.
- 22**Iᅇi kaane boko káwesinatee, bare kabajut kikaw.
- 23**Iᅇi kateᅇeko kásukaay Atambatun éenike u abe yooᅇ áketaariit, keeᅇin kéesukaay ᅇúwisenum ᅇite kúᅇgowulan ku kiᅇki kaket, ajok ᅇite bilele bu, ni ᅇite bíndakakureᅇ bu, ni ᅇite ᅇuroon ᅇúbuunaay ᅇu.
- 24**Iᅇ'ite ho h'Atambatun awasiin fu iᅇi káhin buroon beekuurt bi kámaᅇie bu tu ᅇúwejet ᅇooniin, kasooᅇen n'iᅇi káhinoor ti siniin buroon béefuᅇinanie.
- 25**Iᅇi kawas múniyo mite Atambatun keejok ti haajuus hu. Ni kásukaay buroon b'áwuwane bu, abe ni katofotoor bo yooᅇ, keewaso akina Áwuwana u eeware u kasokorooree ko kireyi fe! Amiin.
- 26**Iᅇ'ite ho h'Atambatun awasiin fu iᅇi káhin buroon béefuᅇinanie bu bimbi kayinoor ti kikawiin. Haare hu kumuumiin iᅇi kawas huᅇotu hu ni háyine hooniin, keeᅇot anaare n'anaare, abe bondu buwarut kabaju.
- 27**Háyine hu yooᅇ iᅇi kawas huᅇotu hu ni haare hu, kéemaᅇioori ániine n'ániine, kéehin buroon béefuᅇinanie. Iyu ifi kajuk ti siniin bajaam bite kunoᅇk keejakut kiᅇki kihilaniin.
- 28**Naane aamo i kateᅇekateᅇeko kámeysi Atambatun, Atambatun n'awasiin nu búwesinato booniin beeᅇnunut bu kaanuku iᅇi káhin buroon bi kawarut bu káhinu.
- 29**ᅇúwejet ᅇooniin uᅇu ᅇuhooj bib nu kunoᅇk kánokan kéejubut, ni meejakut, ni bimeru, ni bánafut, ni kahiᅇan, ni kayoolu bakan, nu sulob, ni kabuutu bakan, nu butuuko. Iᅇi kasok ti bakan,

³⁰ni kábuɗ kuruwu; boko enatoora Atambatun, kájamaariit t'an, inji kayitooro, burokiin jímak; kahoojahooj ni bifehe bite káhinu meejakut m'an ámusut káhinu, inji káarahan ti sifaafiin ni síñaayiin,

³¹kabajut kikaw, káhinaariit bimbi kasok, kahirahir, abe kámeyiiit kayubiyen.

³²Kámoomi bare akuur but naane Atambatun aja i kajoonan kiŋki kaniɗ naane iyu: bokondu bakate kayooliee. Bare naane kámeyiiie i bo fe, karaanut ti káhinu kite buroon bondu; kikawiin uɗu kutoof yooɗ ti bakaaku kiŋki káhin bo.

Rom 2

¹Náami awe aa aɗoonan bakaaku, hutoof áyemi aañ, aɗkut aɗaj b'aware bukuuso te bo hágila Atambatun. Af'aɗ'aɗoonan bakaaku, ayoosanooraa ti kaayeen awe humuumi, ábuki aɗ'áhin yooɗ buroon bimbi káhin.

²Úmoomi kaanuku Atambatun aɗ'aɗoonan kiŋki káhin naane iyu aɗoɗoor júl.

³Awe aa aɗoonan kiŋki káhin buroon naane bondu, abe bare bo yooɗ b'af'áhin, butum aɗ'aane awe kafaku kane Atambatun áyemi ti kajoonan ésuk i?

⁴Bare me áwiinianawiinian Atambatun aɗarkeyi naane ajakajak aa, aɗ'ámuñ yooɗ, abe amokenut ti kajoonan kúuwe? Ámeyiiit kaanuku kajaku kite Atambatun kuwarawar katiŋgii aawatanooro kinij kúuwe?

⁵Bare ayaŋgayang hikaw, ámaɗiit buwatanoro. In'ite ho aamo fu aw'ondu ti binaɗooro kúnuur keehaɗe kásufu tu hunak h'Atambatun aja hu káwufoor kayiŋat koone, abe n'aɗoonan te ho ésuk i aɗoɗoor júl.

⁶O kabatan huruw fe aliiik tu doon d'aroke du.

⁷Atambatun kawunu buroɗ béehabanaariit bu kiŋki káñiŋkaan ti káhinu kite meejake mu. Tu bondu t'ifi kaɗes kániku ku, nu kusokooru ku, nu buroɗ béehabanaariit bu.

⁸Bare kiŋki káarahan te o, káɗeɗginaariit yooɗ múniyo mu, abe n'inji kawas meejakut mu méekiniin, o káwufooriin kaanuku ayiŋatayiŋat ni sembe.

⁹Kiŋki káhin meejakut mu kareyi fe, boko kajuku sílaam nu wútaaŋi, ájabin t'Esuwif i, abe n'ahabanooro ti keenotoo ku Esuwif.

¹⁰Bare kiŋki káhin meejake mu kareyi fe, Atambatun kánikaniin, n'asokooriin, abe n'awuniin káasumaay, éejabin t'Esuwif i, abe n'ahabanoor ti keenotoo ku Esuwif.

¹¹Ábuki t'Atambatun ésuk i erare.

¹²Keenotoo ku Esuwif, Eluwa yite Moyis ékiniitiin. Inji kahoofoor, abe bútowuto bi kayake; Eluwa i ekolut nu bondu. Esuwif i, boko Eluwa yite Moyis ékiniin fu. Ifi kahoofoor, boko kajoonanee aliiik naane t'esoke du.

¹³Káanukiiit kiŋki kajamatan Eluwa i abe araanee toko kaamo fu kéejube ku t'Atambatun; aaa, kéejube ku te o kaamo fu kiŋki káhin naane esoke i.

- 14 Bakan keenooto Esuwif, kéemeyiit yooŋ Eluwa yite Moyis, abe ni kanoŋk kéehin naane esoke i, hutoof kámeysiit Eluwa i, káwufoora kaanuku kámoomi naŋ ni kaware fu káhinu.
- 15 Inji káwufoor iyu kaanuku naane Eluwa i eene i an aŋ'áhin, bikiñjeekiñj tu ñúwejet ñooniin. Biyinoor booniin yooŋ uŋu búwufoor bondu, ni siheliin fe, ábuki ti hike inji sitinaniin, ti hike ni sísiijoorein nu boko.
- 16 Bondu bija fu kajukiee akuur but hunak h'Atambatun aja hu kaŋaasu ti Yesu Kiris eejoonan biyinoor béenuusee bite kúŋgowulan ku, naane Hirim Heetoofe hu hih'iwaare iye husoke i.
- 17 Hahiyo ítif t'awe, awe aa ǵane awe ǵamo Asuwif, ǵakarayakar t'Eluwa yite Moyis, abe n'aŋ'ǵamak ǵane Atambatun úuwe u.
- 18 Ámoomi b'Atambatun ámaŋje bu, abe Eluwa i eliikeniliiken kakeetan beejake bu b'an aware káhinu.
- 19 Ajokoorajokooro naane ágilana ite kéefuume ku aa áwufooriin bítim bu, n'ajokooro yooŋ naane meejaŋje mite keemo ku t'ébaani i,
- 20 n'ajoŋoorana ite kéeniyeit ku, n'aliikena ite kéemeyiit ku doon ti bítim bu, aŋarkeyi naane bukuurikuur kaanuku Eluwa i éwufooriwufoor akuur but kámeysi ku nu múniyo mu.
- 21 Kame náami awe aa ǵliiken bakaaku, inji naŋ n'atuf'ǵliikenoole? Awe aa ǵwaare ǵane an awarut kákuwat, inji naŋ n'af'ǵkuwat?
- 22 Awe aa ǵwaare ǵane an awarut kaŋotu n'anaare i kaseñeit, inji naŋ n'af'aŋot ni haare hu k'ariseñeit ku? Awe aa ǵane ǵhuufahuuf ñúwisenum ñu, inji naŋ n'af'ǵkuwat ti kimiile ku?
- 23 Awe aa ǵamak ǵane ǵmoomi Eluwa yite Moyis, aŋ'afuñatan Atambatun, ábuki aŋ'áhin buroon beewayee ni b'Eluwa i esoke bu!
- 24 Ábuki Míkiñjin mu meenaan: «Keenooto ku Esuwif kálafatina huruwu hite Atambatun áriikinineŋ.»
- 25 Af'áhin naane Eluwa i esoke i, kateyi karam ajakajak. Bare afut'ájŋgin Eluwa i, anokooreenokoor kite ǵteyit karam.
- 26 An eenooto Asuwif, abe ateyit karam, af'aŋ'áhin naane t'Eluwa i esoke du, Atambatun man fíya ajoko naane an eeteye karam?
- 27 An eeteyit u karam, abe n'aŋ'áhin naane Eluwa i esoke i aja fu katinani, awe Asuwif u. Ábuki naane aamo i fe ǵteyatey karam, abe n'áyeki yooŋ Eluwa i, ǵjŋginut yo.
- 28 Kabukiee Asuwif kíkinineŋut an u n'áyemi Asuwif ite nu múniyo, karam yooŋ keejukanee t'eni i kíkinineŋut náami karam kondu kite nu múniyo.
- 29 Asuwif ite u nu múniyo, tu búwejet t'aamo fu Asuwif, abe kateyi karam kite ku nu múniyo keemo fu kite ehol i. Karam kondu, tu Búwejet bite Atambatun tu kúnuutina

fu, t'Eluwa yíit yeekiñjee i. Asuwif ondu ite u nu múniyo, Atambatun af'asokorooro, kúngowulan kíit.

Rom 3

¹Kame náami Esuwif i, te naŋ ti kahaŋe fu keenotoo ku Esuwif? Man yooŋ karam ku, éñjeriŋ ite te ko naŋ?

²Kahaŋu konu toko tu doon areyi fe. Kítiiyar ku keemo fu Esuwif i k'Atambatun asaane fu hirim hoone.

³Náami arko bakaake tu boko kajoŋoorut, n'uŋ'úene fiya buŋ? Atambatun n'aŋ'araan yooŋ kajoŋoor ku aŋarkeyi naane boko kajoŋoorut?

⁴Mayet fu! Hutoof yooŋ kúngowulan ku fe ejuusa, híkinineŋut Atambatun n'áyemiaati ate bifeeneŋ. Múniyo Míkiñjin mu meenaan: «Af'áhamin, ésuk i fe kámeyi kaanuku bite toko, abe an af'atinani, n'aŋ'aheeko.»

⁵Bare arko kajoŋoorate kite k'úne, ko kite káwufoor kaanuku Atambatun ájubajub, n'uŋ'úene fiya buŋ? Atambatun fiya ájubut aŋarkeyi naane aŋ'ayiŋat t'úne? (Íihaminuun naane bakaake ii káhamin.)

⁶Mayet fu! Arko Atambatun ájubut, n'áyini fiya kajoŋoonan ésuk i?

⁷Abe arko haajuus húuma, ho hite káwufoor múniyo mite Atambatun akuur but, abe nu húwutiyeŋ kániku koone, iŋi naŋ n'aamo fu iroŋa n'ijoonanee naane ahoofora?

⁸Iŋi naŋ ni bakaake kájoŋoorariit fu keene: «Úhin meejakut man meejake nu múnuutin toko»? Bakaake iŋi kasok t'íñje kaane iyu if'isok. Boko katinanee, abe boko kaŋese bo!

⁹Náami naŋ? Uni Esuwif i irihaŋahaŋ fiya keenotoo ku Esuwif? Mayet fu! Iheeka íiwufoor kaanuku kaahoofoor ku kihanahaŋ sembe Esuwif i ni keenotoo ku Esuwif.

¹⁰Míkiñjin mu meenaan: «Abajut an éejube, mayet afeeneŋ.

¹¹Abajut an éewesinatee, abajut an aŋ'aŋes Atambatun.

¹²Kareyi fe kawasawas bítim beejake bu, an tu boko aŋkut áñjeriŋ Atambatun. Abajut an aŋ'áhin meejake, mayet afeeneŋ.

¹³Bukundaaju booniin búmoomi naane búlum beewakee, wúleluf wooŋiŋ wute kabuutu bakan, abe bíniw bite káayoomuna ufu búnuutin ti kibiniin.

¹⁴Báhamin béetike bite káwuumu ufu búnuutin tu ñutumiin.

¹⁵Iŋi kahil naane ti kayoolu bakan;

¹⁶ti kaŋaase fe, boko kábujaroor toko, kátaaŋi yooŋ kabaju.

¹⁷Kámeyiit bítim bite káasumaay ku.

¹⁸Kátumbut kaŋaŋ kákoleyi Atambatun.»

- ¹⁹Abe bare úmoomi kaanuku b'Eluwa yite Esuwif i esoke bu fe, esokasok bo bakan k'ékinie ku, kaanuku man ñutum ñu fe nu ñukoowan, abe Atambatun n'ajoonan ésuk i kareyi fe.
- ²⁰Ábuki abajut an a Atambatun ayak kajoku an éejube añarkeyi naane an ondu áhinahin naane Eluwa i esoke i. Aaa, Eluwa i eṅ'éwufloor an kaanuku ahoofloorahoofoor.
- ²¹Bare hahiye Atambatun áwufloorawufloor buṅ b'af'ajok húṅgowulan an éejube, abe bondu bukolut n'Eluwa yite Moyis. Eluwa i bare esokasok bo, n'eyiṅana yite Atambatun yooṅ.
- ²²Kéejube ku t'Atambatun kaamo fu bakan ku fe kéeyilene ku ti Yesu Kiris. Te o, kúṅgowulan ku kawayeit,
- ²³ábuki ésuk i ereyi fe ehoofloor fu, abe ni kábuur kániku kite Atambatun.
- ²⁴Bare Atambatun, ti kajaku koone, n'áhiniin kéeyemi bakan kéejube fuufu, aṅaasan bo ti Yesu Kiris aa afakaniin tu wuhoofoor wu.
- ²⁵Atambatun aboñaboñ Kiris éeyemi kaasarah kaanuku man halan hoone nu hunuutan wuhoofoor wute ésuk i kéeyilene ku te o. Atambatun áhinahin bondu kaanuku éewufloor ésuk i buṅ b'ájube fu ariike. Kónṅkeyin, wuhoofoor w'ésuk i wiwi káhinaani, aṅ'áhin kite ájukaariit wo añarkeyi naane aṅ'ámuñ.
- ²⁶Bare hahiye kaasarah kondu kúwufloorawufloor kájubu koone. Akina an éejube, abe n'ajok an fe éeyilene ti Yesu Kiris an éejube.
- ²⁷Bike fíya buroṅa b'an aware bukuuso te bo eemak? Mayet fu bifeeneṅ! Inṅi naṅ? Ábuki beemo bu toko, kájengeṅ kite kiiit Eluwa i, bare káyilen ku.
- ²⁸Uṅ'úene Atambatun ajokajok húṅgowulan an éejube inṅi káyilen koone ti Yesu Kiris, káanukiiit man inṅi naane ájengeṅ i Eluwa i.
- ²⁹Bare fíya Atambatun, akina Atambatun ite Esuwif i barebare? Anooto yooṅ Atambatun ite keenooto ku Esuwif? Wala, akina Atambatun ooniin yooṅ,
- ³⁰ábuki Atambatun afeeneṅ taṅ abaje fu. Akina aja fu kajoku Esuwif i bakan kéejube ti káyilen kooniin, n'ajok yooṅ keenooto ku Esuwif bakan kéejube ti káyilen kooniin.
- ³¹Aamo fu uf'úyilen, n'uṅ'úbuj fíya éñjeriṅ ite Eluwa i? Mayet fu! N'uṅ'úhaṅ kalitan éñjeriṅ ite te yo.

Rom 4

- ¹Úliik t'Aburaham faaf úne. Naṅ kereṅ nibajo fu?
- ²Arko Atambatun ajokojok an éejube uṅu buroon b'áhine bu, Aburaham n'aṅ'áyini kamaku. Bare abajut beeware kákinineṅ n'amak hágila Atambatun.
- ³Múniyo Míkiñjin mu meenaan: «Aburaham áyilenayilen Atambatun, abe Atambatun n'ajuk ti káyilen koone n'ajoko an éejube.»

- ⁴An af'arok, aŋ'ajaamee. Bajaam bondu, ákinaiit awunee bo fuufu: diyu doono.
- ⁵Bare an éesike eyakar yeene anaŋ t'Atambatun, abe ajokooreit an éejube t'Atambatun uŋu burok beejake bamb'áhin, Atambatun aa ajok ehoofora i kéeyilene ku te o bakan kéejube, kajuku ti káyilen koone n'aŋ'ajoko an éejube.
- ⁶Iye i Dafit áhamine fu ti káasuumaay kite an a Atambatun ajoke an éejube t'ajukerut tu buroon bamb'áhin. Aanaan:
- ⁷«Atoof ti bakan k'Atambatun aboŋkete ku katin kooniin, abe n'anuuatan wuhoofoor wooniin!
- ⁸Atoof t'an a Atemit ajokut wuhoofoor woone!»
- ⁹Katoofu konu, kite fíya keeteye ku karam barebare? Kíteiit yooŋ keeteyit ku karam? Úenaan memee: «Atambatun ajokajuk ti káyilen kite Aburaham, n'ajoko an éejube.»
- ¹⁰Kaakaŋ nu bondu bibaje fu? Aburaham fíya káateyin karam, bare t'ateyoorut ko? Aaa, Atambatun ajokojok an éejube t'ateyoorut karam.
- ¹¹Abe Atambatun n'abin áhino eetey karam: karam konu keemo fu ékeetanuma yéewufoore i kaanuku Atambatun ajokojok an éejube iŋ'ite káyilen koone, abe kóŋkeyin o t'ateyoorut karam. Iyu i Aburaham aamo fu faaf ite bakan ku fe kéeyilene ku t'Atambatun ti kateyit karam. Abe bokondu Atambatun ajokiinjok bakan kéejube.
- ¹²Aburaham aamo fu yooŋ faaf ite keeteye ku karam; káanukiiit ti keeraane ku ti kateyi karam ti siniin barebare, bare n'iŋi kaneeŋan yooŋ ti káyilen ki faaf úne Aburaham abaje ku, o t'ateyoorut karam.
- ¹³Atambatun asokasok Aburaham ni bakaño aaniin o kawuniin etaam i kéekini yo. Asokasok bondu káanukiiit man Aburaham ájeŋgine Eluwa i, bare aŋarkeyi naane akina Atambatun ajokojok an éejube iŋi káyilen koone.
- ¹⁴Arko yéeni kiŋki kájeŋgin Eluwa i kaware fu kabaju buroon b'Atambatun asoke bu unooniin, n'aŋ'áami káyilen ku, ko káfiiten, abe buroon b'Atambatun aane bu o kawunu bibajut éñjeriŋ.
- ¹⁵Eluwa i eŋ'éhin Atambatun n'ayiŋat tu kúŋgowulan ku, ábuki kájeŋginaariit yo; bare t'eluwa enooto du, kájeŋginaate eluwa kunooto yooŋ toko.
- ¹⁶Náami b'Atambatun aane bu o kawunu, káyilen kíkinineŋe fu, kaanuku t'áami kawunu kite kásoniyan, abe ni kíyemi kite ku bakaŋi Aburaham kareyi fe. Kíteiit kéejeŋgine ku Eluwa i barebare, bare kite yooŋ kéeyilene ku káhabanein naane Aburaham. Akina faaf úne úreyi fe,
- ¹⁷naane Atambatun asoke i ti Míkiŋjin mu. Aanaan: «Íhinihin áyemi faaf ite biheet beehooje-hooj.» Aburaham aamo fu faaf úne t'Atambatun, ábuki áyilenayilen Atambatun. Akina Atambatun af'aritan keekete ku, abe n'asok yooŋ buroon béemusut bu káuwuina béewuwin.

¹⁸Aburaham ayakarayakar t'eyakar enkut ebaj, abe n'áyilen. Iyu a abine fu áyemi «faaf ite biheet beehooje-hooj», naane t'Atambatun asoko du aano: «Iye i bakañi kaja fu kahooju.»

¹⁹H'Atambatun asoko hu bondu, Aburaham káabajin simit seelohene témeer. Ámoomi kaanuku eket tañ eñeño fu, abe anaar'o Saara ahaana, ámusut yooñ kámeysi kaharat. Bare awasut hikee káyilen ku,

²⁰araanut ko yooñ, abe ajeenanut b'Atambatun asoko bu. Káyilen koone ni kihan kayanu, abe n'asokoor Atambatun.

²¹Bukuurokuur áhabanein kaanuku Atambatun áyinooni káhinu b'asoke bu.

²²Bondu bíkinineje fu Atambatun n'ajuker ti káyilen koone «n'ajoko an éejube».

²³Bare kirim konde: «Atambatun ajokojok an éejube», kikiñjutee bija t'Aburaham unoono.

²⁴Kikiñjeekiñj yooñ bija t'úne k'Atambatun ayak ku kajoku bakan kéejube, úne kéeyilene ku t'an eeritane u Anahaan ite úne Yesu t'eket i.

²⁵Yesu ásikeesik asaanee kúngowulan ku kaanuku eeket uñu wuhoofoor wute w'úne, abe n'aritanee t'eket i kaanuku éhin núuyemi bakan kéejube hágila Atambatun.

Rom 5

¹Náami Atambatun ajoka úne bakan kéejube añarkeyi naane úyilenayilen, abe hahiye káasumaay kibaja t'etut úne ne o, Anahaan ite úne Yesu Kiris éekininej.

²Akina áfengine fu úne bítim bu, kaanuku núumeyi kajaku k'Atambatun kanj'áwufoor úne añarkeyi naane úyilenayilen. Hahiye úsiñaa ti kajaku kondu jirib. Abe béekinineje bu kikaw úne n'uñu kutoof beemo fu eyakar y'úbaje i yite kamaatu ku ti kániku kite Atambatun.

³Abe bándiit barebare: kikaw úne uñu kutoof yooñ kane újuk sílaam, ábuki úmoomi kaanuku sílaam af'abuk kámuñu;

⁴kámuñu n'abuk kajoku alitee; kajoku alitee n'abuk eyakar.

⁵Abe eyakar yendu ébuutaariit, ábuki Atambatun ásikasik ti kámañi koone áyuus tu suhol site s'úne, áñaasann ko tu Búwejet Beenabe b'awune bu úne.

⁶Múniyo kónkeyin úne t'úbajoorut sembe, Kiris aketaket bija t'ehofoora i hunak h'Atambatun ajoke hu te ho.

⁷Bítaañataañi kajuku ake n'aane hee eeket bija t'áwiyo, hutoof yooñ áwiyo ondu an éejube. Maske ake bija ayak abin áami aana hee eeket bija t'an eejake.

⁸Bare iye a Atambatun áwufoore fu buñ b'ámañie fu úne ariike: Kiris aketaket bija t'úne, úne káaronjin ku ehofoora.

⁹Kaasarah koone kikineneḡakinineḡ Atambatun n'ajok úne hahiye bakan kéejube. Buḡ b'atuf'afakan úne yooḡ ti kayiḡat kite Atambatun?

¹⁰Úne yéeni enatoora Atambatun; bare áhina núubukan ne o t'eket ite Añi oone. Abe makamu hahiye Añi oone ondu tu buroḡ, abe úbukana, buḡ b'atuf'afakan úne ariike?

¹¹Abe bóndiit barebare: kikaw úne uḡu kutoof t'Atambatun, o éehine u núubukan ne o, Anahaan ite úne Yesu Kiris éekineḡ.

¹²Afeeneḡ taḡ áyoosanna fu kaahoofoor ku t'etaam ye, abe kaahoofoor ku ni kibin n'eket i: o aamo fu Adam. Iyu e eket i éreenina fu kúḡgowulan ku fe, ábuki kareyi fe kahoofoorahoofoor.

¹³Kaahoofoor ku kúmoomi t'etaam ye t'Atambatun asaanoorut Moyis Eluwa i. Makamu t'Eluwa i ebajoorut, Atambatun ájokaariit wuhoofoor wu doon.

¹⁴Bare huta hu t'Adam bija yooḡ tu Moyis, eket i eḡ'émiñ ésuk i fe, bija yooḡ ni keehoofoorut ku naane Adam éeḡḡinut u b'Atambatun asoko bu. Adam áyemie fu búnokoorum bite an eeware u bibin,

¹⁵bare kawayawayo tu dómbokun. Katin kite Adam kiḡaaḡut káyemi naane b'Atambatun bamb'awun fuufu. Múniyo bakan keehooje kaketaket iḡi katin kite an afeeneḡ ondu. Bare kajaku k'Atambatun kaḡk'áwufoor kihaḡahaḡ tu dómbokun, abe bamb'awun bakan keehooje-hooj fuufu, áḡaasann bo t'an afeeneḡ taḡ eeemo u Yesu Kiris nu busooñ bihaḡ.

¹⁶Abe b'Atambatun bamb'awun biḡaaḡut káyemi naane kaahoofoor kite ániine afeeneḡ. Kaahoofoor kifeeneḡ taḡ k'Adam áhine ku kikineneḡe fu n'ajoonanee abe n'ayoosanee, bare b'Atambatun bamb'awun ésuk i ifi bíkinineḡ n'ajokiin bakan kéejube, hutoof yooḡ wuhoofoor wooniin káahoojin.

¹⁷Múniyo an afeeneḡ atinatin, abe eket i émiñamiñ bakan keehooje iḡi húḡgowulan hifeeneḡ hondu taḡ. Bare iḡi an afeeneḡ taḡ eeemo u Yesu Kiris, úbajabaj ahaḡ diyu. Bakan k'Atambatun kaḡk'áwufoor kajaku koone kómbombokun ku, abe n'anooḡ eejokiin bakan kéejube, boko karoḡu, abe ni káyemi bákayi, Kiris éekineḡ.

¹⁸Náami naane aamo i kaahoofoor kite Adam kifeeneḡ ku taḡ kuyoosane fu ésuk i fe ti kaayeen, burok yooḡ béejube bifeeneḡ taḡ bite bu Yesu Kiris bíhine fu Atambatun n'ajok kúḡgowulan ku fe bakan kéejube, abe nu buwuniin buroḡ.

¹⁹Naane káḡḡḡinaate kite an afeeneḡ taḡ kíhine i bakan keehooje ni káyemi ehoofoora, afeeneḡ yooḡ taḡ áḡḡḡine fu ayak áhin bakan keehooje kéejub t'Atambatun.

²⁰Eluwa yite Moyis esiiḡasiḡo, wuhoofoor wu nu wuhaḡ kahooju. Bare ti kaahoofoor ku kihaḡe du kahooju, kajaku k'Atambatun kaḡk'áwufoor kihaḡe toko.

²¹Náami naane kaahoofoor ku kíbajanie i sembe kiyak uḡu kuyool, kajaku k'Atambatun kaḡk'áwufoor kibaja yooḡ sembe site káhinu ésuk i kéejub te o. Iḡ'ite ho h'úyinie fu kaḡaasu t'Anahaan ite úne Yesu Kiris núubaj buroḡ béehabanaariit bu.

Rom 6

¹N'úene yooŋ buŋ? N'úboo fíya kakinu tu wuhoofoor wu kaanuku man kajaku k'Atambatun kaŋk'áwufoor úne ni kihaj?

²Mánoman aaa! Ti kaahoofoor ku, úne bakan keekete. Buŋ b'úyinie fu kasooŋu úkin te ko?

³Árimeyiit kaanuku t'eket ite Yesu Kiris t'úbostee fu, úne keebostee ku úreyi fe kaanuku núuhin t'afeeneŋ ne o?

⁴Náami ti kaboste ku, úketaket ni Kiris, abe n'úhokee ne o, kaanuku naane aritaneé i t'eket i ti sembe site Faaf u séenike su, úne yooŋ buroŋ bite b'úne ni bíyemi bíyeni.

⁵Múniyo, makamu úhinahin ne o t'afeeneŋ t'eket yeenokoore ni yeene i, úne yooŋ káhinu ne o t'afeeneŋ ti bíriteina bu t'eket i naane boone bu.

⁶Úmoomi kaanuku manonkar mite m'úne mítiyar mu mitibeetib t'ekuruwa i ni Kiris, kaanuku man kaahoofoor keemo ku ti sini site s'úne nu kúbujarooree, utum'unŋk'úyemi búskateen bite te ko.

⁷Ábuki an eekete ayihora ni kaahoofoor ku.

⁸Makamu úketaket ni Kiris, úyilena yooŋ kaanuku úne karoŋu ne o.

⁹Múniyo úmoomi kaanuku Kiris aritaneeritan t'eket i, abe aronut kaketu. Eket i enkut ebaj te o sembe.

¹⁰Aketaket hifeeneŋ kaanuku éebuj sembe site kaahoofoor ku, abe eket yendu eraanu; hahiye bare ondu tu buroŋ bija t'Atambatun.

¹¹Náami aruun yooŋ árihin iye: ti kaahoofoor ku, arijokoore naane bakan keekete, abe n'arijokoore naane bakan keeroŋe bija t'Atambatun inŋi naane árihine i t'afeeneŋ ni Yesu Kiris.

¹²Kaahoofoor ku kuwarut inŋi kabaju sembe ti sini soonuun seemo su inŋi siket, kiyak inŋi kitinguun áriihin wúfaŋi wute te so.

¹³Atum'anŋk'árisik sinuun arisaan kaahoofoor ku, kaanuku inŋi sibirin síhin meejakut mu. Árisik so arisaan Atambatun naane bakan keeritaneé t'eket i, abe n'árihabanein fe tu burok boone, aŋ'aribin árihin beejoore bu.

¹⁴Kaahoofoor ku kuroŋut kabaju t'aruun sembe, ábuki Eluwa yite Moyis enkut ékiniun, bare kajaku k'Atambatun kaŋk'áwufooruun kíkiniuun fu hahiye.

¹⁵Eluwa yite Moyis enkut ékini úne, bare kajaku k'Atambatun kaŋk'áwufoor úne kíkynie fu úne. Náami naŋ? Bondu buwarawar fíya kákinineŋ n'unŋ'úhoofoor? Mánoman aaa!

¹⁶Árimeyiit kaanuku af'árisik kikawuun arisaan ake, abe n'aŋ'arijam te o, áriyemia búskateen boone? Hahiye arijuk, man áriijengin kaahoofoor ku kinŋi kibin n'eket i, man yooŋ áriijengin Atambatun, abe n'aŋ'ajokuun bakan kéejube.

¹⁷Bare úene Atambatun eyeehen: aruun kéeyemie ku hítiyar hu búsukateen bite kaahoofoor ku, arijojajok hahiye árihabanein tu múniyo m'ariliikenee mu.

¹⁸Ankut áriyemi búsukateen bite kaahoofoor ku; áriyemia búsukateen bite Atambatun kaanuku áriihin buroon beejoore.

¹⁹Íihamin ilik bo tu buroñ bite bu húnakonak añarkeyi naane áriñoakaariit arijoj. Hítiyar hu, an'árihabanein ariirok naane búsukateen bija tu buroon beekuurt bu, ni káhinu kite meejakut mu, ariibaj buroñ beejoorut. Hahiye, an'árihabanein ariirok naane búsukateen bija ti béejube bu, man n'aribaj buroñ beenabe.

²⁰Aruun káaronjin ku búsukateen bite kaahoofoor ku, arikolut ni béejube bu.

²¹Náami nañ n'aribaje fu toko? Buroon béefuñinanie t'aruun úmiye, ábuki inji bibin n'eket i!

²²Bare hahiye arikolut ni kaahoofoor ku, abe aruun búsukateen bite Atambatun. Doon d'aribaje du toko deemo fu buroñ beenabe, abe ti biraanu, aruun kabaju buroñ béehabanaariit.

²³Ábuki bajaam bite kaahoofoor beemo fu eket i; bare b'Atambatun bamb'awun fuufu beemo fu buroñ béehabanaariit bu inji naane úhine i t'afeeneñ ni Yesu Kiris Anahaan ite úne.

Rom 7

¹Kújakuwe, aruun k'ijonde kee árimoomi eluwa i. Árimoomi kaanuku ebajabaj sembe tu húngowulan akina buroñ barebare.

²Úlik t'anaare eeseñee: eluwa i eenaan ondu tu núruuk áyino buroñ. Bare áyino af'aket, t'eluwa i núruuk nu nifara.

³Af'ariboor n'ake ániine áyino buroñ, n'an'áami ajokeejok n'ániine. Bare áyino af'aket, eluwa i enkut ejoko. Áyinooni biseño n'ake, abe an at'aane ajokojok n'ániine.

⁴Iyu yooñ a ariemo fu kújakuwe. T'Eluwa i árimoomi naane bakan keekete añarkeyi naane árihinahin t'afeeneñ ni Kiris éeketaanie u. Hahiye enkut ékiniuun. An ékiniuun u aamo fu an eeritane u t'eket i, kaanuku un'úbin úhin buroon beebaje éñjeriñ bija t'Atambatun.

⁵Múniyo huh'úhinaani buroon beetoofe bu úne, wúfañi wute w'úne weejakut wu unju wukuuso t'Eluwa yite Moyis weetiñg úne núunij awayo ni beesokee bu te yo, abe doon dund'úbaj toko deemo fu eket i.

⁶Bare hahiye unkut úkol n'Eluwa i, ábuki te yo yéekulaanie i úne, úmoomi naane bakan keekete. Náami úyinooni karoku bija t'Atambatun ti máhinar míyeni, ti sembe site Búwejet Beenabe bu, káanukiiit ti máhinar meefiyee méenuutina t'Eluwa i.

⁷Náami un'úene buñ? Eluwa i fiya kaahoofoor? Mayet fu! Bare ékinineñakinineñ n'ímei nañ neemo fu kaahoofoor. Ábuki arko Eluwa i eenut yéeni: «Atum'amero doon dite an», man ímei nañ neemo fu bimero doon dite an.

⁸Bare kaahoofoor ku nu kukuuso tu bondu b'Eluwa i esoke bu, kéehinam iŋ'imeru buroon beehooje-hooj bite bakan. Arko Eluwa ebajut fu yéeni, kaahoofoor man átumb abaj sembe.

⁹Kónkeyin t'ímeyioorut Eluwa i, íñje yéeni húngowulan heeroŋe. Bare h'ibine hu ijam yo, kaahoofoor ku nu kuroŋ,

¹⁰íñje n'iket. Eluwa i yeeware i yéeni káhinu ésuk i keeroŋ, n'éhinam íiyemi an eekete.

¹¹Ábuki kaahoofoor ku kukuusakuuso t'Eluwa i keebuutam, abe nu kuyoolam t'Eluwa yendu yoyo.

¹²Náami Eluwa i enabanab, kirim kite te yo fe kinabanab yooŋ, kujooŋoorajoŋoor, abe ni kijak.

¹³Náami fiya doon deejake díkinineŋe fu n'iket? Mayet fu! Kaahoofoor ku kíkineŋe fu. Toko tu kúwufore fu kaanuku ko kútumbe fu kíyemi kaahoofoor: kiŋaasaŋaas ti beejake bu keeyoolam. Iyu e Eluwa i ékinineŋe fu n'úmeyi buŋ bi kaahoofoor ahaŋe fu doon fe kajakaate.

¹⁴Úmoomi kaanuku Eluwa i t'Atambatun t'énuutina fu. Bare íñje húngowulan barebare, íñje yooŋ ásukateen ite kaahoofoor ku.

¹⁵Ábuki íjokaariit bimb'ihin: íhinaariit beejake bimb'ímaŋi káhinu, bare beejakut b'iteñekee bu, bo b'if'ihin.

¹⁶Abe arko b'ímaŋiit bu b'if'ihin, n'íŋ'eene hee, kame fu Eluwa i ejakajak.

¹⁷Náami íñjeiit if'inoŋk iinij iyu, bare kaahoofoor keemo ku t'íñje ifi kitingam.

¹⁸Ímoomi kaanuku meejake mu munooto t'íñje, butum t'íñje eeemo u húngowulan barebare. Múniyo iŋ'ímaŋi káhinu meejake mu, bare ibajut sembe sondu.

¹⁹Ábuki meejake mimm'ímaŋi káhinu, íhinaariit mo, bare meejakut m'ímaŋiit mu, mo m'if'ifin íhin.

²⁰Abe if'ihin meejakut m'ímaŋiit mu, n'aŋ'áami íñjeiit if'inoŋk iinij iyu, bare kaahoofoor keemo ku t'íñje ifi kitingam.

²¹Náami bonde b'íjakutane fu: if'ímaŋi káhinu meejake, meejakut taŋ m'if'iyini káhinu.

²²Hikawam hutoofatoof dómbokun t'eluwa yite Atambatun.

²³Bare ímoomi kaanuku t'íñje eke eluwa y'ímaŋiit yendu t'étuum n'eluwa y'ehel íima émaŋie i. Eluwa yendu y'ímaŋiit i éhinamhin íiyemi ásukateen ite kaahoofoor keemo ku t'íñje.

²⁴Átaaŋiee teereŋ t'íñje! Aaŋ fiya aja fu karamiam t'eni yende yeeyoosan yee n'íñje t'eket i?

²⁵Úene Atambatun eyeehen, akina eeyakam u karamu, aŋaasan bo ti Yesu Kiris Anahaan ite úne! Náami t'ehel íima, íñje ásukateen ite eluwa yite Atambatun; bare tu wúfaŋi wúuma weejakut wu, íñje ásukateen ite kaahoofoor ku.

Rom 8

- ¹Náami hahiye kéehine ku t'afeeneŋ ni Yesu Kiris inŋkut káyiniee kajoloŋan ti kaayeen.
- ²Ábuki Búwejet Beenabe bu bumbu buwun buroŋ bite bu nu múniyo ti káhinu ku t'afeeneŋ ni Yesu Kiris biramamram ti kaahoofoor ku n'eket i.
- ³Eluwa yite Moyis eyinaat káhinu bondu inŋi kabajaate kite húŋgowulan kite sembe. Bare Atambatun áhinahin bo: áboñinoboñin Añio éeyemi húŋgowulan naane úne ehoofora i, kaanuku eeram úne ti kaahoofoor ku. Iyu a Atambatun atinane fu kaahoofoor ku kiŋki kinij tu kúŋgowulan ku.
- ⁴Áhinahin bondu kaanuku man n'úyini karoŋu jes naane t'Eluwa i esoke du, úne keemo ku tu buroŋ káanukiiit naane hutoofe i úne, bare naane hutoofe i Búwejet Beenabe bu.
- ⁵Múniyo kiŋki karoŋ naane hutoofiin i, inŋi kayinoor ko kireyi fe beetooŋin bu. Bare kiŋki karoŋ naane hutoofe i Búwejet Beenabe bu, inŋi kafin kayinoor beetooŋin bu Búwejet bu.
- ⁶Kayinoor kite beetooŋin bu an u humuumo inŋi kibin n'eket i. Bare kayinoor kite beetooŋin bu Búwejet Beenabe bu inŋi kibin nu buroŋ bite bu nu múniyo, ni káasuumaay yooŋ.
- ⁷Kiŋki kayinoor ko kireyi fe beetooŋin bu, bokondu enatoora Atambatun. Kájengeŋinut eluwa yite Atambatun, kátumbut yooŋ káyini yo kájengeŋin.
- ⁸Abe kiŋki káhin beetooŋin bu kayinaat katoofu Atambatun.
- ⁹Bare aruun árihinaariit beetooŋin bu; aŋ'árihin beetooŋin bu Búwejet bite Atambatun, ábuki bikinakin t'aruun. An afut'abaj Búwejet bite Kiris, an ondu anooto an ite Kiris.
- ¹⁰Bare Kiris af'akin t'aruun, hutoof yooŋ naane aamo i sini soonuun suwarawar bibin kaketu uŋu wuhoofoor wu, Búwejet Beenabe bu kawunuun buroŋ aŋarkeyi naane Atambatun ajokuunjak bakan kéejube.
- ¹¹Arko Búwejet bite Atambatun eeritane u Yesu t'eket i bikinakin t'aruun, Atambatun ondu eeritane u Kiris t'eket i kawunu buroŋ bu sini soonuun seeemo su inŋi siket. O káŋaasanna bo tu Búwejet boone beekine bu t'aruun.
- ¹²Náami kújakuwe, buroŋ bite b'úne buwarawar katoofu Búwejet bite Atambatun, káanukiiit beetooŋin sini site s'úne.
- ¹³Af'aŋ'árihin beetooŋin bu so, aruun kaketu. Bare af'ariwun Búwejet Beenabe bu bítim bite káyokunanuun ariiyool kunoŋk koonuun keejakut ku, aruun karoŋu.
- ¹⁴Ábuki kiŋki kawas Búwejet bite Atambatun béewufooriin bítim bu, bokondu bakañi Atambatun.

- 15**Abe Búwejet b'Atambatun awunuun bu bíteit káhinuuun áriiyemi búsukateen, ariisooñ áriiyemi bukoloow. Bare Búwejet b'awunuun bu bite káhinuuun áriiyemi bakaño. Bo b'ifi biting úne núutaŋk úeno: «Aba, Faafa!»
- 16**Búwejet Beenabe bu humuum hite te bo búwufloorawufloor búwejet bite b'úne kaanuku úne bakañi Atambatun.
- 17**Abe makamu úne bakaño, úne kabaju húrub t'ebaj y'anaŋe i bija ti bakan koone. Úne kamaatu te yo ni Kiris, ábuki uf'úmaat ti sílaam soone, úne yooŋ kamaatu ti kániku koone.
- 18**Bukuuramkuur kaanuku kaliiku kániku kite ku kuwaatu k'Atambatun aja ku káwufloor úne, ni sílaam s'úemo su te so hahiye, n'aŋ'áami so dóoniit fe.
- 19**Aduna i ereyi fe yeeemo i Atambatun áuwane fu yo emokena kajuku kóyin k'aja ku káwufloor aañiin kaamo fu bakaño.
- 20**Ábuki sembe seebajut mayet éñjeriŋ síkinie fu yo. Káanukiiit man yo eŋese bo; aaa, yo ejoloŋanee tu bondu. Eyakar yendu toko bare:
- 21**aduna i karamiee ti sembe sunsu súbuj yo abe nu sujok yo naane ásukateen. Náami n'eŋ'emaat ti kafaku kite biñi bite Atambatun, ni kániku kooniin.
- 22**Úmoomi kaanuku bija yooŋ t'úmiye, aduna i ereyi fe eroŋa n'eriŋgan, abe n'ejuk yooŋ sílaam naane anaare eeemo ti biyihino.
- 23**Abe yóiiit barebare: úne yooŋ keebaje ku Búwejet Beenabe bu naane bítiyar bu dók tu buroon b'Atambatun aja bu kawunu úne, uŋ'úriŋgan tu suhol site s'úne. Úne bokondu yooŋ ti kanahan ku kaanuku Atambatun éhin úne bakaño nu múniyo, abe n'aram úne áhabanein.
- 24**Ábuki n'eyakar yendu n'úfakanee fu. Eyakar yeejukee eŋkut éyemi eyakar: ake fíya abaa kayakar doon d'aŋ'ajuk?
- 25**Bare uf'úyakar doon d'újukoorut, uŋ'úmoken do.
- 26**Iyu yooŋ u Búwejet Beenabe bu ufu búyokunan úne ti kabajaate kite k'úne kite sembe su, ábuki útumbut úmeyí buŋ b'úware fu kalawu Atambatun ariike. Bare Búwejet Beenabe bu iŋi bilaw Atambatun bíhabanein bija t'úne naane an eeemo ti kariŋgan, kariŋgan k'an ayinaat kanaban.
- 27**Abe Atambatun aa ajuk tu suhol su aŋ'ámeyi biyinoor bite Búwejet Beenabe bu, ábuki iŋi bilawo naane ámaŋie i bija ti bakan k'akino ku.
- 28**Úmoomi kaanuku doon fe deeyino kabaju kéemaŋie ku Atambatun, bokondu k'aruwe ku naane t'afiye du asok, aŋ'áhin do déeyemi deejake bija ti káasumaay kooniin.
- 29**Ábuki bakan k'asonke ku bijifan, asonka yooŋ bíhabaneina kaanuku eebin éhiniin keenokoor n'Año, man Año n'abin áyemi aneemak ite butoŋ beehooje.

³⁰Bakan kéeकिनेनेजे ku Atambatun n'asonk bíhabaneina tu bondu, aruwiinruw yooḡ; k'aruwe ku, ajokiinjok yooḡ bakan kéejube; k'ajoke ku bakan kéejube, áhiniinhin yooḡ keemaat ti kániku koone.

³¹Núusooñ yooḡ úene buḡ? Atambatun afásiiḡoorein n'úne, aañ ayino fu kásokum úne?

³²Akina éetumbut u awas Añio, bare n'ásiko asaan eeket bija t'úne úreyi, buḡ b'atuf'awun úne doon areyi fe t'afeeneḡ n'Añio?

³³Aañ aja fu katinan úne, úne k'Atambatun ajifane ku? Atambatun fíya? Aaa, ábuki akina humuumo aanaan újubajub.

³⁴Aañ aja fu kayoosan úne ti kaayeen? Yesu Kiris fíya? Aaa, ábuki akina humuumo aketaket abe n'aritanee yooḡ t'eket i; ondu inde baatos Atambatun, abe aḡ'áwasiyano bija t'úne.

³⁵Naḡ fíya níyinie fu kákinineḡ kámaḡi ki Kiris ámaḡie ku úne nu kuwas? Sílaam su fíya, man yooḡ kátaañi ku, man yooḡ káhihinoor ku, man yooḡ bujoñjol bu, man yooḡ kabajaate ku, man yooḡ doon déekolinanie, man yooḡ eket i?

³⁶Míkiñjin mu meenaan: «Bújom tujon, inḡ'íriheelin t'eket i inḡi naane iriemo i bakan kúuwe awe Atambatun. Ésuk i ejokajok uni naane bíkarniina bite bija kamootu.»

³⁷Bare naane bije i iyu fe, úne úriiḡane fu, abe an éemaḡie u úne éekinineḡ.

³⁸Ábuki bukuuramkuur kaanuku doon diyinaat kákinineḡ kámaḡi k'Atambatun ámaḡie ku úne nu kuwas. Eket i, nu buroḡ bu, n'emalaka i, ni sirab su, nu buroon beebaje bu hahiye, ni beeware bu bibin kabaju, ni bakate sembe su, nu buroon beemo bu t'etiir, ni beemo bu yooḡ t'etaam, nu doon fe déewuwanee, mayet bifeeneḡ tu bondu biyino kákinineḡ kámaḡi k'Atambatun ámaḡie ku úne áḡaasann ko t'Anahaan ite úne Yesu Kiris nu kuwas.

Rom 9

¹B'ija bee kasoku bite nu múniyo; inḡjeiit ijuuse, ábuki inḡje an ite Kiris. Ehelam yu Búwejet Beenabe bu bijaḡane i, éwufooramwufoor kaanuku b'isok bee bite nu múniyo. Bo beemo fu bonde:

²ítaañianataañian dómbokun, abe ehelam yendu ti káseñji kéeraanaariit inḡ'ite hu bakanam k'írihine ku eheet efeeneḡ. Ítumbatumba ímaḡi Atambatun áwuumam, abe n'áhinam iiwasoor ni Kiris kane arko bondu búnooni kákinineḡ bakanam ni kafak.

⁴Boko bakate Israyel. Atambatun áhiniinhin kéeeyemi bakañio, abe n'áwufooriin yooḡ kániku koone. Ajamoorajamoor nu boko keehooje, abe n'asaaniin Eluwa i, n'áwufooriin yooḡ buḡ bi kawaro fu kalawu, abe n'asokiin b'aja bu káhiniin.

⁵Boko kaamo fu bakañi sifaaf su kómbokun ku bakate ku kónḡkeyin k'Atambatun ajifane ku. Kiris yooḡ ite t'eheet yeeniin h'abine hu éeyemi húnḡowulan. Akina aamo fu Atambatun eehaḡe u doon areyi fe. Úsokorooro ko kireyi fe! Amiin.

- ⁶Eenut Atambatun áhinut b'asoke bu, aaa. Bare káanukiiit bakañi Israyel kareyi fe kaamo fu bakañi Atambatun bakate ku nu múniyo.
- ⁷Abe biñi bite bíit Aburaham kareyi kaamo fu bakañi Atambatun bakate ku nu múniyo, ábuki Atambatun aanoen: «T'Isak t'ija fu kawunii biñi b'isoki bu.»
- ⁸Aamo fíit biñi bite Aburaham kaamo fu bakañi Atambatun kareyi. Bakañi Atambatun nu múniyo kaamo fu keebukee ku naane t'anoŋke du eesok.
- ⁹Kirim konde k'Atambatun abine fu asok. Aanaan: «Bulay ti kiim konde, íñje kásooñina, abe Saara kabaju añi ahaawa.»
- ¹⁰Abe bóndiit barebare, Atambatun abinabina asok yooŋ Rebeka bike. Rebeka aamo fu anaare faaf úne Isak. Ti básumbeel boone
- ¹¹kabukoorutee, Atambatun n'aano: «Aŋgij u kahaŋu aneemak u.» H'asoke hii, boko ti kátumboorut kaŋaŋ káhinu meejake man yooŋ meejakut. Atambatun áhinahin ii éewufoor kaanuku aŋ'áhin naane hutoofo i. Aŋ'ajifan kúŋgowulan ku naane ámaŋje i, káanukiiit inji beejake bi káhine.
- ¹³Aanaan ti Míkiñjin mu: «Ijifanajifan aŋgij u Sakob, n'iteñeko aneemak u Esawu.»
- ¹⁴Náami uŋ'úene buŋ? Atambatun fiya ájubut? Mayet fu!
- ¹⁵Ábuki aanaan Moyis: «Íñje kayubiyen an i ímaŋje u kayubiyen, abe n'ijak t'an i ímaŋje u kajaku te o.»
- ¹⁶Náami bondu biŋeñenut ti sembe site húŋgowulan man yooŋ ti kámaŋi koone, bare t'Atambatun kep aa ayubiyen.
- ¹⁷Atambatun asokasok ti Míkiñjin mu áyi eeemo u Esipt aano: «Íhinihin áyemi áyi kaanuku íwufloor t'awe sembe súuma, abe huruwu húuma ni hijamo tánotan fe t'etaam ye.»
- ¹⁸Náami Atambatun aŋ'ajifan an a ámaŋje u kayubiyen, n'ajifan yooŋ an a ámaŋje u kábaanian búwejet.
- ¹⁹Maske ake kaaniam: «Arko Atambatun afatiŋg ésuk i keenoŋk iyu, inji naŋ n'af'asooñ awataniin? Aañ áyinie biteñeko b'Atambatun ámaŋje bu káhinu?»
- ²⁰Kame awe átumbe fu áyemi aañ, awe húŋgowulan hu hihi hijeeŋoor ii n'Atambatun? Éndiis yeerokee n'ekaf, eŋ'eene fiya an eeroke u yo: «Inji naŋ n'arokam fee?»
- ²¹Aroka bíndiis áyinooni káhinu doon deetofo du n'ekaf yeene: áyinooni karoku éndiis yéewarie bija ti bifeet bu, n'eke yooŋ bija t'enuuf te o.
- ²²Atambatun ámaŋamaŋi káwufloor kaanuku ayiŋatayiŋat ti bakan kéesufano ku ehol, abe ni kajar kayooliee, kaanuku man sembe soone nu sujukee tu boko. Bare áhinut bo, ámuñaliinmuñal dómbombokun.
- ²³Ámaŋamaŋi káwufloor diyu buŋ bi kániku koone kibaje fu yooŋ éñjeriŋ ti bakan k'ayubiyene ku, bokondu k'asoŋke ku bifare kaanuku keebin keemaat ti kániku kondu.

- ²⁴Abe bakan kondu kaamo fu úne, úne k'aruwe ku, káanukiiit t'Esuwif i barebare, bare ti keenooto ku yooŋ Esuwif.
- ²⁵Iye a asoke fu ti kaawiit k'Ose ayiŋana oone akiñje ku. Aanaan: «Kéeyemiit ku bakan kúuma, íñje kaaniin bakan kúuma. Abe íñje kámaŋi bakan k'ímaŋiit ku yéeni.
- ²⁶Toko t'ibine du eeniin: "Arinooto bakan kúuma", boko kaaniee toko biñi bite Atambatun eeemo u buroŋ.”
- ²⁷Esayi n'afin ataŋk bonde t'Israyel aane: «Hutoof bakate ku Israyel ni kahooj naane baaliisiw bite katafa ku, keefamut tu boko taŋ kaja fu kafaku.
- ²⁸Ábuki Atemit kajoonan etaam i ahil jab, abe o káhinu bondu bireeŋ ñaaj.”
- ²⁹Esayi abinabina aane: «Arko yéeni Atemit eehaŋe u ebaja sembe awasut úne bakaake biñi, n'uŋ'úyemi naane bakate ku Sodom, n'uŋ'únokoor yooŋ naane bakate ku Gomoor.”
- ³⁰Náami uŋ'úene yooŋ buŋ? Keenooto ku Esuwif kaŋesut káyemi bakan kéejube t'Atambatun, bare Atambatun ajokiinjok bakan kéejube iŋi naane káyilene i ti Kiris.
- ³¹Abe bare bakate ku Israyel keeŋese ku káyemi bakan kéejube t'eluwa i, kafinut kabaj bondu.
- ³²Kame fiya iŋi naŋ? Ábuki kaŋesaŋes kájubu t'Atambatun, káanukiiit ti káyilen kooniin, bare ti máhinar mooniin. Ni kábiŋan t'ejuju yey'eneyan ésuk i,
- ³³yi Mikiñjin mu musoke i. Meenaan: «Arijuk, iisiŋan t'ésuk ite Siyoŋ ejuju yey'eneyan ésuk i, elaaliñj yey'éfiiten. Bare an af'ayaajo te yo, at'awatanoro hikee.»

Rom 10

- ¹Kújakuwe, b'ímaŋie bu t'eholam íhabanein, ni b'ilawe bu Atambatun beemo fu Esuwif i kafak.
- ²Íyinooni kaseede kaanuku káhabaneinohabanein kaanuku kéejeŋgin Atambatun, bare bíhabaneina bondu bite ni kámeyiaate.
- ³Kánandinut buŋ b'Atambatun af'ajok ésuk i bakan kéejube, bare kaŋesaŋes kasiŋan bifehe booniin bite kájubu ku. Iyu i kateñekee fu efehe yite Atambatun yey'éhin ésuk i kéeyemi bakan kéejube.
- ⁴Ábuki Kiris ahabanoore fu Eluwa yite Moyis, kaanuku man kéezilene ku te o fe, Atambatun n'ajokiin bakan kéejube.
- ⁵Bonde bi Moyis asoke fu t'an éemaŋie kaŋaasu t'Eluwa i éejub t'Atambatun. Aanaan: «An af'áhin b'Eluwa i esoke bu bireyi fe, o kabaju buroŋ bu.”
- ⁶Bare ti bite káyilen ku man an u n'ájub t'Atambatun, bonde busokee fu: «Atum'ayinoor n'ane: aañ aja fu t'etiir?» kite awe ámaŋie Kiris áñaabein úne t'etaam.

- ⁷«Atum'ayinoor yooŋ n'aane: aañ aja fu búwaneina ti keekete ku kaamo du?» kite awe ámañje karitan Kiris t'eket i.
- ⁸Míkiñjin mu meenaan: «Hirim hite Atambatun hikambuti, hondu ti káalelufi, nu tu búwejeti.» Hirim hondu heemo fu báhamin bite káyilen ku kiñk'iriwaare.
- ⁹Af'asok nu butumi tu buhoonu ésuk i aane Yesu aamo fu Anahaan u, abe n'áyilen tu búwejeti kaanuku Atambatun aritanoritan t'eket i, awe kafaku.
- ¹⁰Ábuki an af'áyilen tu búwejeto, Atambatun n'añ'ajoko an éejube, abe an n'asok nu butumo tu buhoonu ésuk i káyilen koone ti Yesu, Atambatun kafakano.
- ¹¹Múniyo Míkiñjin mu meenaan: «An af'áyilen te o, at'awatanooro hikee.»
- ¹²Náami Asuwif u n'eenoto u Asuwif, boko k'afeeneŋ ku. Anahaan afeeneŋ i kabaje fu aa ásoniyan dómbokun kiñki karuwo fe.
- ¹³Ábuki Míkiñjin mu meenaan: «An fe eeruwe Anahaan u, o kafaku.»
- ¹⁴Bare buŋ bi kaja fu karuwio ti káyilenut te o? Buŋ bi kaja fu káyilen te o ti kajamut huruwu hoone? Buŋ bi kaja fu kajamu huruwu hoone ti kabajut an eesokiin ho?
- ¹⁵Buŋ b'an aja fu kasokiiin ho t'aboñutee? Míkiñjin mu meenaan: «Añ'atoof dómbokun kane kiñki kawaare Hirim Heetoofe hu káreenjin!»
- ¹⁶Bare ésuk íiit ereyi éjeŋgine fu Hirim Heetoofe hu. Múniyo Esayi aanaan: «Atemit, aañ áyilene fu báhamin bite b'uni?»
- ¹⁷Náami káyilen ku iñi kibin ti kajamatan kite báhamin bu, abe báhamin bondu uju búnuutin ti kasoku kite hirim hite hu Kiris.
- ¹⁸Hahiyu eene i: bakate ku Israyel kajamut fíya báhamin bu? Áyine wala, kajamajam bo! Míkiñjin mu meenaan: «Wuji wute kiñki kawaare hirim hu wujameejam t'etaam i ereyi fe, abe báhamin booniin bireeŋareeŋ tánotan t'etaam i.»
- ¹⁹Iisoñ íkandijen bonde: bakate ku Israyel fíya kánandinut? Wala, kánandinanandin. Ábuki kóyin Moyis, Atambatun aanaan: «Íñje káhinuuun arihiñan baabu biheet. Íñje káhinuuun ariiyiñat ti bakan kéewesinateit ku.»
- ²⁰Atambatun atĩgatiŋ yooŋ Esayi eeene: «Keeŋesutam ku yéeni kajukam fu, abe n'ifeeñ ti keeruwutam ku.»
- ²¹Bare ti bakate ku Israyel, Atambatun aanaan: «Bújom tujon iyitayit bakan kúuma emoŋu kaanuku keebin, bare kájeŋginutam, abe yooŋ iñi kárahan t'íñje.»

Rom 11

¹Náami íkandijen bonde: Atambatun áfiitenafiiten fíya bakate ku Israyel keemo ku bakan koone? Mayet fu! Ábuki íñje humuumam an ite Israyel, íñje ite tu hubukandin hite Aburaham, ínuutin tu butoŋ bite Beŋsame.

- ²Atambatun áfiitenut bakan koone k'asonjke ku bijifan. Mánoman árimoomi naŋ n'Eli asoke fu ti Míkiñjin mu h'abine hu asaboor t'Atambatun iŋ'ite hu Israyel. Aanaan:
- ³«Atemit, bakate ku Israyel kayoola eyiŋana íiwe fe, kábujá yooŋ sitaabal su tind'írihini wusarah wu. Íñje iŋeñene fu unoonam, abe bokondiam yooŋ ti kaŋesu kayoolu.»
- ⁴Buŋ b'Atambatun ásafino fu? Aanoen: «Aaa, únooniiit. Ironja toko ni bakan kaamo súñjune hutok nu súsuba kéesukaayut Baal i bakaaku kajoke u naane atambatun.»
- ⁵Hahiye yooŋ mo mifeeneŋ mu: aŋeñenee bakan keefamut ti bakate ku Israyel k'Atambatun ajifane ti kajaku koone.
- ⁶Abe makamu ajifaniinjifan aŋarkeyi naane ajakajak, n'aŋ'áami kame akuuseit tu buroon bi káhine eejifaniin. Arko yéeni iyu af'ajifaniin, n'aŋ'áami kajaku koone am áyekiiin ko, kíteiit fuufu.
- ⁷Náami uŋ'úene yooŋ buŋ? Keehaŋe kahooju ti bakate ku Israyel kabajut bi kaŋese bu. Keefamut tu boko taŋ k'Atambatun ajifane ku kabaje fu bo. Bakaaku, ñúwejet ñooniin ñíbaanabaani,
- ⁸naane Míkiñjin mu musoke i. Meenaan: «Atambatun ámiñamiñ ñúwejet ñooniin, n'akumb yooŋ ñíkiniin, abe n'alof wúkondiniin. Bondu yooŋ bibaje fu bija t'úmiye.»
- ⁹Dafit yooŋ n'aane: «Yala buñoofo booniin ni bíyemi tu boko bífiir, nu wuyeen, man ni kaney toko, Atambatun eenij tu boko.
- ¹⁰Yala ñíkiniin nu ñukumbo ayak abin áami iŋkut kajuk; áhiniin kéeŋuho hiraanu.»
- ¹¹Náami íikandijen bonde: h'Esuwif i kábiŋane hu, kaneyaney fíya hiraanu? Mayet fu! Bare kaahoofoor kooniin kíkineŋe fu keenoto ku Esuwif ni káyinee kafakan. Bo bíkineŋe fu Esuwif i ni kahiñaniin.
- ¹²Arko kaahoofoor kite Esuwif i kísikinasikin ésuk i ereyi fe meejake mómbokun, arko yooŋ kaneyu kooniin kíkineŋe fu keenoto ku Esuwif ni kabaj meejake mómbokun, kóyin k'Israyel fe kaja ku bibatuko t'Atambatun, buŋ fíya bi meejake mu mija fu kareyi?
- ¹³Hahiyu aruun k'ifine fu ijond, aruun keenoto ku Esuwif: íñj'eemo fu apotor ite Kiris t'aruun keenoto ku Esuwif, abe iŋ'isaŋgoor nu burok b'Atambatun asaanam bu.
- ¹⁴Iŋ'íhin bo kaanuku man ti bíyinie kabaju, bakan k'írihine ku eheet efeeneŋ ni kahiñan, íihin bakaake tu boko keefak.
- ¹⁵Ábuki h'aamo hu Atambatun anuuta t'Esuwif i, n'abukan ni baabu biheet. Buŋ fíya bi hija fu káyemi kane kábatikanee? N'aŋ'áami fu bíriteina bu t'eket i!
- ¹⁶Afiit átiyar u ite humburu af'awunee Atambatun, n'aŋ'áami humburu hu hireyi fe hoone hu. Kíjiŋ kite nunukanuk ufu kuwunee Atambatun, n'aŋ'áami biland bu yooŋ fe boone bu.

- 17**Bakate ku Israyel kámoomi naane núolifiye neenawee, abe bike biland ni bifiitee. Aruun keenooto ku Esuwif n'áryemi naane biland bite nike neenonke néelooñin, abe ni bísikee beesukenee ti baabu bifiitee du. Hahiyu halan huhu húnuutin ti kijiñ kite nunukanuk nondu neenawee nu ufu huwunuun sembe.
- 18**Iñ'ite ho aamo fu ariwarut kamaku ti biland bondu beffiitee bu. Ariimak yooñ inji nañ? Áruuniit arijoke fu kijiñ ku, bare kijiñ ku kujokuun fu.
- 19**Maske bakaake t'aruun kaanu: «Biland bu bifiiteefiit kaanuku iriisukenee toko.»
- 20**Nu múniyo. Bifiiteefiit añarkeyi naane býilenut ti Kiris, abe aruun n'árisikee arinañee toko añarkeyi naane áriyilenayilen. Bare atum'ariyitooro! Árikoleyi, ho húkoyie.
- 21**Ábuki Atambatun afut'awas Esuwif i keemo ku naane biland bite nunukanuk neenawee, at'awasuun yooñ.
- 22**Náami arijondoman fee ti kajaku kite Atambatun ni naane atoofut i yooñ nu hoone: atoofut nu hoone ti kéejenginaariito ku, abe o kajaku t'aruun, kane arko aririiko ti kajaku koone. Káhinaate iyu, n'añ'arifiitee yooñ naane biland.
- 23**Esuwif i ifi karaan káyilenaate kooniin, n'iji kasooñ kasukenee naane biland ti káyemie du, ábuki Atambatun abajabaj sembe site kasooñu asukeniin.
- 24**Aruun keenooto ku Esuwif, árimoomi naane biland bite núolifiye neenonke néelooñin, abe ni bifiitee beesukenee ti nike neenawee. Bondu bítaańataańi káhinu. Esuwif i ni káyemi biland bififi bu bite neenawee nu: bo kahañu katoofu kasuken tu nunukanuk nu ti bifiye du bulooñ.
- 25**Kújakuwe, ímañamañi áriimeyi béenuusee bonde kaanuku atum'aribin arijokooro bakan kómbokun: bakaake ti bakate ku Israyel, ñúwejet ñooniin añ'ábaani. Bondu bifiiyo yooñ ayak abin áami bakan k'Atambatun ajifane ku ti baabu biheet fe kajoka bítim bite Kiris.
- 26**Náami bakate ku Israyel kareyi fe n'iji kafak, naane ti Míkiñjin mu musoke du. Meenaan: «Arama ite ésuk i kánuutina Siyoñ, abe o kanuutan kajamaate ku ti bakañi Sakob.
- 27**Kaajamoor konde k'Atambatun aja fu kajamoor nu boko kane anuutan wuhoofoor wooniin.»
- 28**T'Esuwif i kateñekee du Hirim Heetoofe hu ti káhinooree fu enatoora yite Atambatun, abe bondu bija ti káasumaay koonuun, aruun keenooto ku Esuwif. Bare karoña ni káyemi bakan k'Atambatun ajifane ku. Aroña n'ámañiini inj'ite hu b'abine bu asok sifaafiin.
- 29**Ábuki áramaariit doon d'aheeke eewun, ákutooraariit yooñ an a aheeke eeruw.
- 30**Hítiyar hu árijenginut Atambatun. Bare hahiye Atambatun ayubiyenuun, ábuki Esuwif i kateñekateñeko kájeñgino.

³¹Esuwif i yooŋ mo mifeeneŋ mu: kájeŋginut hahiye Atambatun. Bondu bíkinineŋe fu Atambatun n'ayubiyenuun, abe boko yooŋ ni káyiniee kayubiyen.

³²Náami Atambatun akulakul ésuk i ereyi fe iŋi kájeŋginaate kooniin, kaanuku man n'áyiniin kayubiyen kareyi fe.

³³Kajaku kite Atambatun kihahahah, ni káwasi koone, nu búwesinato boone! Kaayinoor koone, aañ ayino kámeysi ko? Manonkar moone, aañ ayino kánandin mo?

³⁴Míkíñjin mu meenaan: «Aañ ámeyie fu kaayinoor kite Atemit? Aañ áyinio fu karimu?

³⁵Aañ ámuso fu kawunu dike doon ayak abin áami Atambatun awaro kabatan?»

³⁶Ábuki doon areyi fe, akina áwuwane fu do, akina yooŋ ajoke fu doon areyi fe, abe doon areyi fe dibajabaj bija te o. Aja ákini kániku ku hiraanu! Amiin.

Rom 12

¹Náami kújakuwe, makamu Atambatun aŋ'ayubiyen úne dómbokun, íñj'endu ti kaanuuun waasi, ariwuno siniuun naane kaasarah keeroŋe, keenabe yooŋ, abe nu kutoofo. Iyu a ariwaro fu kasayi ti hiñaawu nu múniyo.

²Atum'ariliikool ni máhinar mite mu bakate ku t'etaam ye; ariwas Atambatun eewunuun biyinoor bíyeni, man n'áriyemi bakan kíyeni. Af'árihin iyu, n'aŋ'áriyini kánandin b'ámanje bu. Bo beemo fu beejake bu, ni beetofo bu, ni beekuure bu but.

³Makamu Atambatun áwufooramwufoor kajaku koone, iisokuun bonde arireyi fe: an t'aruun atum'ayitooro. Árimeyi kep buŋ b'ariemo fu ariike, huruw fe t'aruun aliik ti káyilen k'Atambatun awuno ku.

⁴Eni yite húngowulan efeeneŋ, bare ebajabaj buroon beehooje, abe dónodoon fe nu burok bite te do.

⁵Iyu yooŋ u úemo fu: naane úhooje i fe, úmoomi naane eni efeeneŋ, ábuki úhinahin t'afeeneŋ ni Kiris. Újokoorajokoor naane buroon beemo t'eni efeeneŋ.

⁶Atambatun awunawun úne huruw fe éeyini káhinu buroon beewayee, aliik ti kajaku koone k'áwufoore ku úne. Náami an eewunee kaanuku aŋ'abin ayiŋan bite b'Atambatun, áhin bo aliik ti káyilen k'abaje ku.

⁷An eewunee kaanuku aŋ'abin áyokunan bakaaku, ajok te bo. An eewunee kaanuku aŋ'abin aliiken bakaaku, ajok te bo.

⁸An eewunee kaanuku aŋ'abin ayaŋŋanan bakaaku kikaw, ajok te bo. An aa awun ebaj yeene, ajok te bo n'ehol yeekuure. An eewunee kaanuku aŋ'ágilan kéeyilene ku, ajok te bo alitee. An eewunee kaanuku aŋ'ayubiyen bakaaku, atoofan te bo.

⁹Kámaŋi koonuun kíyemi kite nu múniyo. Ariteŋeko meejakut mu, abe n'arijok ti meejake mu.

¹⁰Árimaŋioori naane bakati. Árihabanein ti kájeŋgin kite bakaaku.

- ¹¹Áriyemi éñiŋkaana, abe atum'áriyemi biñek. Ñúwejet ñooniin ñíhabanein tu burok bite Anahaan u.
- ¹²Kikawuun kutoof iŋ'ite eyakar y'aribaje i. Árimuñ ti sílaam sans'arijuk, abe n'aŋ'áriñiŋkaan ti kalawu ku.
- ¹³Áriyokunan bakanuun kéeyilene ku keebaje ku bisawula, abe n'aŋ'arijok áwariee kiŋki kawanana t'aruun.
- ¹⁴Arilaw Atambatun ésoniyan kiŋki káhihinooruun; arilawo ésoniyaniin, atum'arieno áwuumiin.
- ¹⁵Aritoofan ni keemo ku ti katoofu ku, abe n'ariyiy ni keemo ku ti biyiy bu.
- ¹⁶Arijok ésuk i fe kare. Atum'ariyitooro, bare arijokoor ni bakan keejokutee ku doon fe. Atum'arijokooro bakan kéewesinatee.
- ¹⁷An af'áhinuun meejakut, atum'aribatikano meejakut. Ariŋes káhinu b'ésuk i fe eene bu bijakajak.
- ¹⁸Af'aribaj bítim, árihin wáhowah ariijamoor n'ésuk i fe.
- ¹⁹Kújakuwe, aruun k'ímaŋje-maŋje ku, atum'aŋ'arinukan aruun kumuumuun t'an éehinuun meejakut, bare ariwas Atambatun eebin eenij te o, ábuki Atemit aanaan ti Míkiñjin mu: «Íñje ija fu kanukan ku, íñje yooŋ ija fu kabatikaniin doon di karoke du.»
- ²⁰N'asooñ yooŋ aane: «Anatoora úuwe af'ajoñjolat, awuno eeñofo; búhujo nu bujoko, awuno éhujo. Af'áhin iyu, anokooreenokoor kite awe ásike kíjeget kéetife anaŋ ti hikawo.»
- ²¹Atum'ariwas meejakut mu meehaŋuun sembe. Arijaaŋo mo ti káhinu kite meejake mu.

Rom 13

- ¹Huruw fe awarawar kajamu ti keemo ku t'éŋguur i. Atambatun unoono taŋ áyinie fu kawunu an sembe, abe akina asiiŋane fu keemo ku t'éŋguur i.
- ²Náami an af'ateñeko keemo ku t'éŋguur i, ateñekaa yooŋ b'Atambatun asiiŋane bu, abe kiŋki káhin iyu, boko kajoonee.
- ³An af'aŋ'áhin meejake, awarut kákoleyi keemo ku t'éŋguur i. Bare af'áhin meejakut, toko t'awariin fu kákoleyi. Afut'ámaŋi kákoleyi an eemo t'éŋguur i, áhin meejake, abe n'aŋ'asokoori.
- ⁴Ábuki aŋ'áhin burok b'Atambatun asaano bu kaanuku éeyokunani. Bare af'aŋ'áhin meejakut, ákoleyio! Ábuki sembe site kaniju ku t'an ásuf júm s'abaje su, bíjaiit káfiiten: aŋ'arok bija t'Atambatun éewufoor kaanuku Atambatun ayiŋatayiŋat t'an éehine u meejakut.

⁵In'ite ho aamo fu ariwarawar kájeŋgin keemo ku t'énguur i. In'iteit kaanuku man áriyinooni kateyi kúnuur ku barebare, bare yooŋ aŋarkeyi naane ti sihel site s'úne bijakajak.

⁶In'ite ho yooŋ h'af'arijaam búhal bu. Ábuki kiŋki karok t'énguur i, boko eroka bakate Atambatun kéehabaneina tu burok booniin.

⁷Aribatikan huruw-ruw fe doon d'áriyekio du: arijaam búhal bu an ariware u bo kajaamu, arijaam yooŋ júuti i an ariware u yo kajaamu. Árijeŋgin k'ariware ku kájeŋgin, abe n'arijam ti k'ariware ku kajamu.

⁸Atum'áriyekioori doon fe, kane arko taŋ kámaŋioori ku. An af'ámaŋi bakaaku, ájeŋginajeŋgin Eluwa yite Moyis áhabanein.

⁹Múniyo b'Eluwa i esoke bu eene: «Atum'aŋot n'an ariseñeit, atum'ayool an, atum'ákuwat, atum'amero doon dite an», eluwa efeeneŋ yende taŋ ékumbaloole fu so ni saasu sireyi fe, yeeemo i: «Ámaŋi áwiyi húŋgowulan naane ámaŋie i hikawi.»

¹⁰An af'ámaŋi áwiyo húŋgowulan, áhinuto meejakut. Náami an af'ámaŋi áwiyo húŋgowulan, an ondu ájeŋginajeŋgin Eluwa i áhabanein.

¹¹Náami arinoŋk ajakee, ábuki árimoomi ti kiin kunak t'úemo fee: tireeŋa toko, áriiniyo. Hunak h'Atambatun aja hu kafakan úne huloha. Inkut hikamb naane kónkeyin úne ti káyilen ku toko-toko ti Kiris.

¹²Huhuk hu hibaaŋaa, memee n'ini tifiit. Náami úfiiten kinij ku kiŋki kíhinee t'ébaani i, núusik bujuŋko b'úja bu ne bo hitiik hu ti meejaaŋe mu.

¹³Únoŋk ajakee naane aa anoŋkee mijiniŋga raŋgaw. Úwas buñofo beehahe bu, n'éwusan i; úwas huŋotu hu ni bakan k'úseñeit ku, nu bufurukato bu; úwas síheñjeŋoor su, ni bíhiñanoor bu.

¹⁴Arisolo Anahaan u Yesu Kiris, abe atum'aŋk'ariwas wúfaŋi woonuun weejakut wu weetiŋguun ti meejakut mu.

Rom 14

¹Arijok áwariee bakan keebajoorut ku káyilen keeyane, abe atum'arisok meejakut tu boko in'ite bimbi kayinoor.

²Ake kaanu abajutee doon d'áteŋaariit, ake eebajoorut káyilen keeyane n'afin aane áteŋaariit doon deebaje síhiinu.

³Eeene u aŋ'ateŋ doon areyi fe awarut kahuufu an éeteŋaariit u doon deebaje síhiinu, abe an éeteŋaariit u doon deebaje síhiinu awarut katinan aa ateŋ doon areyi fe, ábuki Atambatun ajokojok áwariee.

⁴Kame awe aamo fu aañ ayak aŋ'atinnan aroka ite ake? Af'ajok alitee tu burok boone, man yooŋ n'akananoor, an u t'aamo du tu burok bu kasokio naane áhine i. Abe akina kajoku alitee, ábuki Anahaan u áyinoonio káyokunan.

- ⁵Ake aŋ'ayinoor n'aane kike kunak kihanahaŋ kaaku, ake n'ayinoor n'aane kireyi fe ko kifeeneŋ ku. Huruw fe, beeemo bu ti hikawo buwarowar kakuuru.
- ⁶An af'aane hike hunak hihanahaŋ kaaku, áhinahin bo kaanuku aŋ'abin asokoroor Anahaan u. An u aa ateq doon areyi fe, áhinahin bo kaanuku aŋ'abin asokoroor Anahaan u, ábuki aŋ'aane Atambatun eyeehen bija tu buroon bu bamb'ateŋ. Abe an éeteŋaariit u doon deebaje síhiinu, áhinahin bo yooŋ kaanuku aŋ'abin asokoroor Anahaan u, abe aŋ'aane yooŋ Atambatun eyeehen tu buroon bamb'ateŋ.
- ⁷Múniyo uf'úyemi buroŋ, man yooŋ n'úket, úkiniooriit.
- ⁸Úne bokondu tu buroŋ bija t'Anahaan u, uŋ'úket yooŋ bija te o. Náami uf'úroŋ man yooŋ n'úket, Anahaan u akino fu úne.
- ⁹Ábuki Kiris aketaket abe n'arito t'eket i kaanuku éeyemi Anahaan ite u keekete ku ni keeroŋe ku.
- ¹⁰Náami awe, inji naŋ n'af'atinan áwiyi húŋgowulan? Awe yooŋ inji naŋ n'af'ahuuf áwiyi húŋgowulan? Úne úreyi fe bibin bisiiŋo hágila Atambatun eejoonan úne.
- ¹¹Ábuki Míkíñjin mu meenaan: «Íñje Atemit eeemo u buroŋ inoŋke fu iisok iye: "Kúŋgowulan ku fe kájiŋgitan hágilaam, abe huruw fe kaseede eeene íñ'eemo fu Atambatun."»
- ¹²Náami huruw fe t'úne kakamu hágila Atambatun buroon b'áhine bu.
- ¹³Náami úraan kajoonanoor ku. Bonde b'úware fu kajoku te bo alitee: utum'úhin doon fe deeyino káhinu ake eeney, butum dite kayoosano ti kaahoofoor.
- ¹⁴Naane íhine i t'afeeneŋ n'Anahaan u Yesu, bukuuramkuur but kaanuku abajutee doon deekuurt. Bare an af'ayinoor n'aane dike doon dukuurt, do káyemi te o doon deekuurt.
- ¹⁵Af'ábuj áwiyi ehel in'ite doon d'ateŋe, anokooreenokoor kite ámaŋiito. Doon dite kateŋu duwarut kákinineŋ n'átowutan an i Kiris akete uŋu hoone hu!
- ¹⁶Beejake bu t'aruun buwarut káyemi ti bakaaku húkuuseima hite kasoku te bo meejakut.
- ¹⁷Ábuki Jáyi jite Atambatun buroon bíteiit buñoofu bu man yooŋ búhujo bu; jo jite kájubu, ni káasumaay, ni katoofu, abe bondu fe tu Búwejet Beenabe bu t'ufu búnuutin.
- ¹⁸An af'áhin burok bite Kiris naane iyu, o katoofu Atambatun, abe ésuk i yooŋ kasoku te o beejake.
- ¹⁹Náami úŋes bimbi bíkinineŋ núuriiko t'afeeneŋ ti káasumaay, abe ni bilitan yooŋ káyilen kite bakan úne.
- ²⁰Doon dite kateŋu duwarut kákinineŋ n'ábuj burok bite Atambatun. Múniyo buroon bu fe bijakajak kateŋu. Bare kateŋu buroon béeyinie kayoosan ake ti kaahoofoor, bondu bijakut.

²¹Katejaate efuwa, ni káhujaate ehob, ni biteñeko doon fe deeyino kayoosan an éeyilene ti kaahoofoor, bondu bijakajak.

²²B'ayinoore bu tu bondu, ajok bo ti hikawi hágila Atambatun, atum'asok bo an. Atoof t'an i hikawo híteyoorariit tu buroon bamb'áhin!

²³Bare an eeteje dike doon, abe bare hikawo hiteyoorateyoor, ayoosanooraa, ábuki ehelo esokut. Doon fe d'an áhine t'ehelo esokut, diyu kaahoofoor.

Rom 15

¹Úne keeyane ku ti káyilen ku, úwarut kañesu káhinu beetoofe bu úne, bare úwarawar káyokunan keebajut ku káyilen keeyane.

²Huruw fe t'úne ajes káhinu beetoofe bu áwiyo bite káñjeringo, man káyilen kite an ondu ni kijañ kayanu.

³Ábuki Kiris ajesut káhinu beetoofe bu. Bi Míkiñjin mu musoke bu bibajo fu. Meenaan: «Atambatun, kílafatinu ki kálafatini ku fe, íñje i kálafatine fu.»

⁴Beesokee bu kónkeyin ti Míkiñjin mu fe, bo bite kaliiken úne, ni biyañganán úne kikaw, abe ni bíhin úne uñ'úmuñ kaanuku man n'úbaj eyakar.

⁵Yala Atambatun aa áhin ésuk i iñi kámuñ, abe n'ayañgananiin kikaw, n'áhinuun ariijamoor aliiik naane ti Yesu Kiris áwufooruun du,

⁶man arireyi fe n'árihin kaaji kifeeneñ ariisokoroor Atambatun, Faaf ite Anahaan ite úne Yesu Kiris.

⁷Náami ariijokoor áwariee naane Kiris ajokuun i áwariee. Af'árihin iyu, Atambatun kánikanee.

⁸Iisokuun bonde: Kiris abinabin éeyemi aroka bija t'Esuwif i. Áhinahin bondu kaanuku éereenjan b'Atambatun abine bu asok sifaafiin, aaniin o káhinu, éewufoor kaanuku Atambatun an ite bifeeneñ.

⁹Abinabin yooñ kaanuku man keenotoo ku Esuwif ni kasokoroor Atambatun iñi kajaku koone, naane busokee i ti Míkiñjin mu. Meenaan: «Iñ'ite ho aamo fu íñje kasokoroori ti keenotoo ku Esuwif, abe n'ihooñi.»

¹⁰Nu musooñ yooñ meene: «Aruun keenotoo ku Esuwif, aritoofan t'afeeneñ ni bakan kite Atambatun!»

¹¹Ni meene yooñ: «Aruun arireyi fe keenotoo ku Esuwif, arisokoroor Atemit. Arisokorooro, aruun bakate etaam i arireyi fe!»

¹²Esayi yooñ asokasok ti Míkiñjin mu aane: «Ake kánuutina tu noota nite Seese. O bíriteina eebin éeyemi aseef ite keenotoo ku Esuwif, abe boko kanañu te o eyakar yeeniin.»

- 13**Yala Atambatun aa áhin ésuk i ni kayakar te o, n'áhinuun ariitoofan dómbokun, abe n'áhinuun ariibaj káasuumaay inji naane áriyilene i te o. Káhinu iyu, sembe site Búwejet Beenabe bu n'ijí síhinuun ariihaḡ kabaju eyakar.
- 14**Kújakuwe, bukuuramkuur kaanuku áritumbatumba arijak, árimoomi yooḡ beeware bu kámeyiee arihaban, abe áriinooni yooḡ karimoor.
- 15**T'eleetar yende bare, bike inj'íbaḡinanuun bo akuur but, ínuuseit. Íhinahin bo aḡarkeyi naane Atambatun, ti kajaku koone áhinamhin
- 16**íiyemi aroka ite Yesu Kiris bija ti keenotoo ku Esuwif. Burok b'eemo bee te bo bite kawaare kite Hirim Heetoofe hu búmoomi naane bite asaraha, kaanuku man keenotoo ku Esuwif ni káyini káyemi kaasarah keetoofe Atambatun, ku Búwejet Beenabe bu bíkajine bija te o.
- 17**Náami naane íhine i t'afeeneḡ ni Yesu Kiris, íyinooni kasaḡoor nu burok b'eemo bu te bo bija t'Atambatun.
- 18**Ábuki ikañenut kasoku bike fe t'arkut bi Kiris áhine bu aḡaasan t'íñje. Bo beemo fu man keenotoo ku Esuwif ni kájengin Atambatun. Áhinahin bo ti kirim kiḡk'isok, ni manoḡkar múuma.
- 19**Áhinahin bo ni sembe ti beehaḡe bu ésuk i kikaw, ni ti sembe site Búwejet Beenabe bu. Iye i iwaare fu fe Hirim Heetoofe hite hu Kiris tánotan fe, huta hu Serusalem bija yooḡ Iliri.
- 20**Abe íhabaneinohabanein kaanuku inj'iwaare Hirim Heetoofe hu tu búruk bu t'an ajamoorut du huruwu hite Kiris, kaanuku man itim'ibin isiḡḡan kiñaan kúuma ti kite ake.
- 21**Íhinahin naane Míkiñjin mu musoke i. Meenaan: «Keesokutee ku moone mu kajukio, abe kéemusut ku kajamu huruwu hoone, boko kajoku.»
- 22**Bondu ifi bifandam kakolen h'íbinaariit hu t'aruun.
- 23**Abajee simit naane ímaḡje i bibin kajukuuun. Bare makamu hahiye ihabana burok búuma tu búruk bondu,
- 24**eenaan íñje káḡaasina t'aruun iijukuun kane íyemi ti bija Esipañ. Iyu, n'aḡ'áriyiniam káyokunan íñje ti bija bu. Bare mánoman íñje bifiyo dikee t'aruun man ehelam n'erooḡo.
- 25**T'eemo dee bare, iija Serusalem nu kuboñ bija ti bakan kite Atambatun keemo ku bo.
- 26**Ábuki bakate ku Maseduwan kéeyilene ku, ni bakate ku Akayi kategateg bija ti bakan kite Atambatun bakate ku Serusalem keebajut ku.
- 27**Boko kanoḡke fu keeteg, bare kafiyaḡiya káyekiiin kaamaag. Ábuki naane aamo i Esuwif i kéeyilene ku ti Kiris káyokunaniinyokunan keebaj káyilen, boko yooḡ keenotoo ku Esuwif kawariinwar káyokunan n'ebaj yeeniin.

²⁸If'ija ayak abin áami isaaniin kuboñ ku, butum hahiyyu íkolinaa tu bondu, n'ij'íjaasin t'aruun iitik ija Esipañ.

²⁹Abe bukuuramkuur kaanuku if'ija ibin t'aruun, kásoniyan kómbokun kéenuutina ti Kiris k'ibin fu ne ko.

³⁰Kújakuwe, íñj'endu ti káwasiyanuun bonde t'Anahaan ite úne Yesu Kiris, ni ti naane Búwejet Beenabe bu ii bíhin úne núumañjoori: árisiíñoorein n'íñje ariilaw Atambatun árihabanein uñu húuma hu.

³¹Arilaw man n'ifak ti bakate ku Súde kéeyilenut ku, abe bakan kite Atambatun keemo ku Serusalem kikawiin nu kutoof tu kuboñ k'ija kee ne ko.

³²Náami Atambatun afaane hee, n'ij'íyini bibin t'aruun hikawam káatoofin, abe n'ij'ibaj t'aruun biriiko beetoofe.

³³Atambatun aa awun káasumaay ku aja áyemi n'aruun arireyi fe! Amiin.

Rom 16

¹Ániin úne Febe aa arok bija ti bakate ku Sañkire kéeyilene ku bibin t'aruun memee. Iwaso tu sumoñuuun.

²Arijoko áwariee tu huruwu hite Anahaan u naane bakan kite Atambatun kaware i káhinoor. Abe n'áriyokunano t'esawula yánoyan fe y'ayino kabaju t'aruun, ábuki áyokunanayokunan bakan keehooje, bija yooñ íñje fe.

³Arisaafam Pisisil n'Akilas keemo ku burok uni bifeeneñ ti Yesu Kiris.

⁴Kajaja ayak abin áami iñi káheelin eket i kaanuku keeramam. Íñj'endu ti kaaniin eyeehen, abe íñjeit unoonam: keenotoo ku Esuwif kareyi fe kéeyilene ku bokondu ti kaaniin yooñ eyeehen.

⁵Arisaafam yooñ kéeyilene ku kiñki kakuukanoro t'enuuf yeeniin. Arisaafam yooñ áwiyam Epayenet, eeemo u átiyar u ti káyilen ku ti Kiris t'ésuk ite Asi.

⁶Arisaafam Mari éelaame aa tu burok bu bija t'aruun.

⁷Arisaafam ebukaam Andironikus nu Suniyas k'iribine ku irikulee t'afeeneñ. Kajamajamo faa tu hupotoraate hooniin, abe boko kajabe kayoosaam hikarjenaate hu.

⁸Arisaafam áwiyam Ampilyatus i írhine u t'afeeneñ t'Anahaan u.

⁹Arisaafam Urbeñ, eeemo u burok uni bifeeneñ ti Kiris, n'áwiyam yooñ Sitakis i ímañje-mañje u.

¹⁰Arisaafam Apeles éewufoore u akuur but kaanuku áyilenayilen ti Kiris. Arisaafam yooñ bakate ku t'Aristobul.

¹¹Arisaafam abukaam Erojoñ. Arisaafam bakate ku ti Naasiis kéeyilene ku t'Anahaan u.

- ¹²Arisaafam Tirifen ni Tírifoos kíŋki karok bija t'Anahaan u, n'ániinam Persid yooŋ i ímaŋje-maŋje u, éelaame aa tu burok bu bija t'Anahaan u.
- ¹³Arisaafam Rufus aa arok áwari aa bija t'Anahaan u, n'íñaayo yooŋ eejokam u naane año.
- ¹⁴Arisaafam Aseŋkirit, ni Filegoŋ, n'Ermes, ni Paturobas, n'Ermes, ni kéeyilene ku fe keemo ku nu boko.
- ¹⁵Arisaafam yooŋ Filolog, nu Súli, ni Neeree, n'ániino, n'Olempas, ni bakan kite Atambatun fe keemo ku nu boko.
- ¹⁶Arisaafoor ti káfoonoor kite baatiaay. Kéeyilene ku fe ti Kiris kasaafuun.
- ¹⁷Kújakuwe, íŋj'endu ti káwasiyanuun bonde: áriwasiyoor kíŋki kayeeñooran kéeyilene ku. Íŋi kahiilaniin ni báhamin booniin bondu bite biteñeko bu buroon b'ariliikenee bu. Arikambiin,
- ¹⁸ábuki bakan naane bokondu károkaariit bija ti Kiris Anahaan ite úne; íŋi karok bija ti kariin! Nu ñutum ñooniin ñeetoofe ñaa, ni báhamin booniin yooŋ bite kásoŋotiyán ku n'ífi kabuut kéeniyeit ku.
- ¹⁹Aruun bare, ésuk i fe émoomi kaanuku árijeŋginajeŋgin Anahaan u. Hikawam hutoofa dómbokun uŋu hoonuun hu. Bare ímaŋjamaŋi áriwesinato aŋ'aribin árihin meeJake mu, abe atum'arikol ni meeJakut mu.
- ²⁰Atambatun aa awun káasumaay ku karebejaroor memee Setani tu wuwotuun. Anahaan ite úne Yesu aja ásoniyanuun!
- ²¹Timote ii irirok, n'ebukaam Lusiyus, ni Saason, nu Sosipater kasaafuun.
- ²²Isaafuun yooŋ tu huruwu hite Anahaan u, íŋje Térsiyus i Pool asaane u iikiŋjo eleetar yende.
- ²³Gáiyus asaafuun. Te o t'iwanane fu íŋje Pool, abe te o yooŋ ti kéeyilene ku fe t'ífi kakuukanoro. Erasit aa anaŋ sírirem site hikinú, n'ati úne Kartus kasaafuun.
- ²⁵Úsokoroor Atambatun! Áyinooni káhinu káyilen koonuun keeyan naane busokee i ti Hirim Heetoofe hu hih'iwaare, heesoke hu bite bu Yesu Kiris. Hirim hondu húwufoorawufoor b'Atambatun ánuusaanie bu huta hu kóŋkeyin,
- ²⁶bare hahiye wuwiit w'eyiŋana yite Atambatun kakiŋje wu wúnuutanno ho t'ébaani i. Bondu bibabaj naane t'Atambatun eemo u buroŋ hiraanu afiye du asok. Siheet site t'etaam i fe sijama hirim hondu kaanuku man ni síyilen, abe ni síjeŋgin Atambatun.
- ²⁷Atambatun eemo u húwesina unoono aja ákini hiraanu kániku ku íŋi bi Yesu Kiris áhine bu! Amiin.

1 Korent

1 Korent 1

¹Íñje Pool a Atambatun aruwe u naane t'ámanje du kaanuku íiyemi apotor ite Yesu Kiris, n'ati úne Sosuten írikiñjинуun fee.

²Uni bokondu ti kákiñjинуun aruun bakate ku Korent kéeyilene ku, aruun k'Atambatun akino ku. Aruwuunruw kaanuku áriihin t'afeenej ni Yesu Kiris, aruun ni bakaaku fe keemo ku tánotan, kiñki karuw huruwu hite Anahaan ite úne Yesu Kiris, Anahaan oniin n'Anahaan ite úne toko.

³Atambatun Faaf úne, n'Anahaan u Yesu Kiris kaja kásoniyanuun, abe ni kawunuun káasuumaay.

⁴Ko kireyi fe iñ'eene Atambatun úuma eyeehen uñu hoonuun hu, iñ'ite kajaku koone k'áwufooruun ku ti Yesu Kiris.

⁵Múniyo naane árihine i ne o t'afeenej, arihoojaneehoojan bib n'ebaj yánoyan, áhañum yite kámeysi kite múniyo mu, ni kawaare kite te mo.

⁶Iriseedaseede Kiris t'aruun, abe n'arijok te bo ni sembe-sembe.

⁷Náami buroon b'Atambatun bamb'awun, bike bunooto toko b'aribajut, aruun keemo ku ti kanahan kóyin k'Anahaan ite úne Yesu Kiris áñaasin ku.

⁸Humuumo káwutiyenuun sembe bija yooñ tu hunak hiraanu hu, kaanuku an atum'abin abaj bike bite katinanuun hunak h'ábatikein hu te ho.

⁹Atambatun áwasaariit báhamin b'asoke, akina eeruwuun u kaanuku áriihin t'afeenej n'Año Yesu Kiris Anahaan ite úne.

¹⁰Kújakuwe, íñj'endu ti kalawuuun tu huruwu hite Anahaan ite úne Yesu Kiris: arijamoor, káwaajinoor itim kibaj t'etutuun. Arijokoor alit tip ariibaj búwejet bifeenej ni biyinoor bifeenej.

¹¹Kújakuwe, múniyo bakaake ti keekine ku tu Kúlowe kasokamsok kaanuku añ'ariheñjeñoor.

¹²Iihatuuun báhamin bu: kaane huruw fe t'aruun añ'asok beewayee ni bite bu bakaaku. Bakaake iñi kaane boko bakate ku Pool; bakaaku ni kaane boko bakate ku Apolos; bakaake ni kasooñ kaane boko bakate ku Piyeer; bakaaku ni kaane boko bakate ku Kiris.

¹³Butum añ'ariyinoor n'ariene Kiris áwaajinooreewaajinoor? Bare me íñje Pool ikete fu t'ekuruwa i uñu hoonuun hu? Tu huruwu húuma fíya t'aribostee fu?

¹⁴Íñj'endu ti kaanu Atambatun eyeehen naane aamo i ibosteit mayet afeenej t'aruun, kane arko tañ Kirispus ni Gáyiyus.

¹⁵Náami an fe t'aruun ayinaat kaanu abosteeboste tu huruwu húuma.

- ¹⁶(Ániya! Ibostaboste yooŋ butoŋ bite Sitefanás, bare íyilenut kaanuku isooñasooña iboste ake away.)
- ¹⁷Kiris áboñinootam kaboste: áboñinamboñin kawaare Hirim Heetoofe hu, abe káanukiiit in'íhamin nu búwesinato bite kúŋgowulan. Abe iyu if'ihin, ábuki ímañiit kákasinan sembe seeemo su t'eket yeene t'ekuruwa i.
- ¹⁸Múniyo kawaare kite eket ite Kiris t'ekuruwa i, bakan keemo ku tu bútowuto bu kajokajok ko naane beeñunut. Bare t'úne keemo ku ti bítim bite kafaku ku, diyu sembe site Atambatun.
- ¹⁹Míkiñjin mu meenaan: «Íñje kábuju búwesinato bite kéewesinatee ku, abe n'in'ífiiten naane iya káwasi kite kéewasie ku.”
- ²⁰Náami húwesina hu hondu diin? Eejaŋgee u ondu diin? Eetoofe u butum t'etaam ye ondu diin? Atambatun áwufoorawufoor kaanuku búwesinato bite kúŋgowulan ku buñunut!
- ²¹Múniyo kúŋgowulan ku nu búwesinato booniin fe kámeyiit Atambatun, abe bondu Atambatun áhine fu bo nu búwesinato boone. Náami Atambatun áhabaneina fu kaanuku eefakan kéeyilene ku ni hirim hih'iriwaare heemo hu naane heeñunut.
- ²²Esuwif i kaŋesaŋes kajuku beehañiin kikaw, beekuuriin kaanuku hirim hu t'Atambatun tu húnuutina fu; Egerek i ni kafin kaŋes bumbu búnuutin tu búwesinato bu.
- ²³Uni bare in'iriwaare kaanuku Afakana u atibeetib t'ekuruwa i: t'Esuwif i, an af'asok bondu n'aŋ'áami álafatina Atambatun, ti keenooto ku Esuwif, bondu buñunut.
- ²⁴Bare ti bakan k'Atambatun aruwe ku, Esuwif i ni keenooto ku Esuwif, Kiris aamo fu sembe site Atambatun, nu búwesinato boone yooŋ.
- ²⁵Ábuki bondu bite b'Atambatun bu kúŋgowulan ku kajoke bu naane beeñunut, bihaŋahaŋ káwasi búwesinato booniin, abe bi kajoke bu te o naane beebajut sembe, bihaŋahaŋ yooŋ sembe.
- ²⁶Kújakuwe, arijondoman fee naane áriyemie i h'Atambatun aruwuun hu: bakan ku kúŋgowulan ku kiŋki kajuker ni kajok bakan kéewesinatee kahoojut t'aruun, bakate sembe su kahoojut yooŋ, ni bakan kómbokun ku.
- ²⁷Bare keejokee ku naane bakan keeñunut, Atambatun ajifaniinjifan kaanuku eefuñatan kéewasinatee ku. Keejokee ku naane bakan keebajut sembe, Atambatun ajifaniinjifan kaanuku eefuñatan bakate sembe su.
- ²⁸Bakan ku kúŋgowulan ku káwiiniane ku, ni kahuufiin, abe yooŋ kajokutiin doon fe, Atambatun ajifaniinjifan kaanuku éebuj keejokee ku bakan kómbokun.
- ²⁹Iyu, an at'áyini kamaku hágila Atambatun.
- ³⁰Atambatun áhinuunhin t'afeeneŋ ni Yesu Kiris, abe akina Kiris ákinineŋe fu n'úmeyi búwesinato béenuutina bu t'Atambatun. Akina ákinineŋe fu yooŋ Atambatun n'ajok

úne bakan kéejube, n'ajifan úne núuyemi bakan koone, abe n'áhin úne núufak tu wuhoofoor wu,

³¹naane bikiñjee i ti Míkiñjin mu. Meenaan: «An af'ámañi kamaku, amak tu buroon b'Atemit áhine bu barebare.»

1 Korent 2

¹Kújakuwe, h'ibine hu t'aruun kaanuku iiwaareuun b'Atambatun ánuusaanie bu, ijesut ariibin ariene ímoomi báhamin ihaban, man yooñ íñje an eejañjee.

²Ábuki h'ibine hu t'aruun, íhabaneinohabanein kaanuku it'isok bike fe, kane arko bite bu Yesu Kiris eeyoolee u t'ekuruwa i.

³Iñ'ite ho h'ibine fu t'aruun ni kabajaate kúuma sembe, ti kábitu yooñ ekoloowe yéekinineñ.

⁴B'isoke bu ni b'iwaare bu, íhinut bo ni kirim keetoofe kite búwesinato bite húngowulan. Bare Atambatun áwufooruunwufoor ni sembe site Búwejet boone kaanuku b'isoke bu bite toko.

⁵Iñ'ite ho aamo fu káyilen koonuun kúnuutinoot tu búwesinato bite húngowulan, bare ti sembe site Atambatun tu kúnuutina fu.

⁶Bare keemo ku káyilen kooniin kiyanayan, iñ'iriwaareiin búwesinato bu. Búwesinato bite bíit t'etaam ye, bite bíit yooñ bakan kómbokun ku bakate ku t'etaam ye keemo ku bakate bútowuto.

⁷Aaa, iñ'iriwaare búwesinato b'Atambatun ánuusaanie bu, abe kúngowulan ku kánandinut bo. Atambatun afiyafiya afare búwesinato bondu t'etaam i éwuwanoorutee, bija ti kánikan kite k'úne.

⁸Mayet afeeneñ ti bakan kómbokun ku bakate ku t'etaam ye ámeyie búwesinato bondu. Kane kámeysi bo, man katib yéeni t'ekuruwa i Anahaan éenike u.

⁹Bare Míkiñjin mu meenaan: «B'an ámusut bu kajuku, b'an yooñ ámusut bu kajamu, ni b'an ámusut bu kayinoor, Atambatun afarafare bo bija ti bakan kéemaño ku.»

¹⁰Abe úne k'Atambatun áwufoore fu bondu, áñaasann bo tu Búwejet Beenabe bu. Múniyo Búwejet bu uñu bujondoman tu doon areyi fe, bija yooñ biyinoor bite Atambatun beehaño bu kásuli.

¹¹Aañ ámeyie beemo bu tu húngowulan, t'arkut búwejet boone akina humuumo? An yooñ ayinaat kámeysi beemo bu t'Atambatun, kane arko Búwejet bite Atambatun humuumo tañ.

¹²Úne bare úmoomi buroon b'Atambatun awune bu úne, ábuki búwejetiit bite t'etaam ye b'úbaje fu, bare Búwejet béenuutina bu t'Atambatun.

¹³Abe uñ'úsok bo, káanukiiit man ni báhamin béenuutina tu búwesinato bite húngowulan, bare ni báhamin bu Búwejet bite Atambatun biliikene bu úne. Iyu uf'úkam buroon bite Atambatun keebaje ku Búwejet boone.

¹⁴Bare húngowulan héeyekiit Búwejet bite Atambatun inji hiteñeko buroon bu Búwejet bondu bumbu buwun: te o bondu buñunut. Ayinaat kánandin bo, ábuki nu Búwejet Beenabe bu taŋ n'an ayino fu bo kánandin.

¹⁵Húngowulan heebaje Búwejet bite Atambatun húnooni kánandin doon areyi fe, bare akina, an ayinaat kánandin boone bu.

¹⁶Míkiñjin mu meenaan: «Aañ ámeyie biyinoor bite Atemit? Aañ áyinio karimu?» Úne bare biyinoor bite Kiris b'úbaje fu.

1 Korent 3

¹Kújakuwe, múniyo h'íyemie hu t'aruun, iyinaatuun yéeni káhamin naane an aa áhamin ni bakan keebaje Búwejet bite Atambatun. Íhaminuunhamin naane an aa áhamin ni bakate ku t'etaam ye, naane bilekej ti bítim bite Kiris.

²Íjuwanuunjuwan, bare iñoofanutuun, ábuki man áriyini biñamuno. Bija yooŋ hahiye fe ariyinaat,

³ábuki buroŋ boonuun búmoomi naane bite bu bakate ku t'etaam ye. Naane aamo i aŋ'arihiñanoor abe yooŋ aŋ'ariheñjeŋoor, eeman aamo fu árimoomi naane bakate ku t'etaam ye, máhinar moonuun yooŋ naane mite bakate ku t'etaam ye?

⁴Ake t'aruun af'aane: «Íñje ite tu Pool», ake n'aane: «Íñje ite t'Apolos», aamo fíit aŋ'árihin naane bakate ku t'etaam ye?

⁵Náami aañ aamo fu Apolos, aañ yooŋ aamo fu Pool? Uni eroka yite Atambatun barebare taŋ, aruun ariñaase t'uni áriiyilen. In'írihin huruw fe burok b'Atambatun asaano bu:

⁶íñje inawanaw nunukanuk nu, Apolos n'aroose no, bare Atambatun áhine fu no neehaat.

⁷Náami eenawe u n'eeroose u kanooto doon tus. Atambatun aamo fu doon areyi fe, ábuki akina áhine fu nunukanuk nu neehaat.

⁸Eenawe u n'eeroose u karare, ábuki inji karok t'afeeneŋ bija t'Atambatun, abe o kasiibaniin huruw fe aliik tu burok boone. Aruun ariemo fu etool ite Atambatun. Aruun ariemo fu yooŋ báakinum bite Atambatun.

¹⁰Naane t'Atambatun awunam du t'isiinjane fu kiñaan kítiyar ku naane anuta émeyie buroko. Hahiye ake ondu ti káhoojinan enuuf i. Bare huruw fe anaŋ toko hikawo ti naane aamo i ti káhoojinan ku.

¹¹Ábuki kiñaan kítiyar ku kiheeka keesiijo, ko keemo fu Yesu Kiris, abe an ayinaat kasiijan kike.

¹²Ake áyinooni káhoojinan enuuf i n'éwurus, man yooŋ n'ehalis, man yooŋ nu bujuju beeseere, man yooŋ n'ásik búkuŋu, man yooŋ étuuru, man yooŋ yaŋej.

¹³Tu hunak hite Kajoonan ku, burok bite ánoan fe kafeeñu, abe bo kámeyiee. Ábuki hunak hondu káyemi hite sineemak sómbokun, site káwufoor buñ bu burok bite ánoan fe bunokoore fu.

¹⁴Ake af'asiñan burok boone ti kiñaan kítiyar ku, abe sineemak su siyinaat te bo doon, an ondu kasiibanee.

¹⁵Sineemak su ni sifin súsof burok bite ake, o kábuuru hisiibanu hoone. Humuumo akina kafakanee, bare anokooreenokoor kite am áfakina ti sineemak.

¹⁶Kame árimeyiit kaanuku aruun ariemo fu enuuf ite Atambatun, abe Búwejet bite Atambatun bikinakin t'aruun?

¹⁷An af'ábuj enuuf ite Atambatun, Atambatun kábuju an ondu. Ábuki enuuf ite Atambatun enabanab, abe aruun ariemo fu enuuf yendu.

¹⁸An atum'abuut hikawo: ake t'aruun af'aliik ti bakate ku t'etaam ye n'aane áwesinatawesinato, aja áyemi t'ésuk i naane an eewene, t'áami nu múniyo áwesinatawesinato.

¹⁹Ábuki búwesinato bite bakate ku t'etaam ye, t'Atambatun diyu kaañunaate. Múniyo Míkiñjin mu meenaan: «Atambatun añ'ajok kúwesina ku ti bífiir booniin bi kanonje bu keekuuj.»

²⁰Nu musooñ meene: «Atemit ámoomi biyinoor bite kéewesinatee ku; ámoomi kaanuku bijarut doon tus.»

²¹Náami ágila ite bítim, an atum'amako. Ábuki aruun arikino fu areyi fe:

²²Íñje Pool, Apolos, Piyeer, etaam i, buroñ bu, eket i, beebaje bu hahiye, ni beeyak bu bibin kabaju fe, aruun arikino bo.

²³Ábuki aruun bakate Kiris, abe Kiris ite Atambatun.

1 Korent 4

¹Náami ariwarawar kajoku uni naane eroka barebare bakate Kiris, bakan keesaanee kaanuku iñi kawaare múniyo méenuusee mite m'Atambatun.

²Bimbi bíkandijenee húngowulan heesaanee bike beemo fu ajoñoor ne bo.

³Íñje bare, af'arijoonanam, man yooñ bakaake ni kajoonanam, iti bíhinam doon. Íjoonanaariit hikawam tu bondu.

⁴Iwatanooreit tu doon fe, bare hóit heemo fu ikuurakuur tu buroon bireyi fe. Ajoonana úuma aamo fu Anahaan u.

⁵Iñ'ite ho aamo fu atum'arijoonan an tu hunak hu hireeñoorut. Arinahan Anahaan u eebin: o kafeeñal ti meejaaŋe mu béenuusee bu t'ébaani i, abe n'áwufoor yooñ biyinoor bite kúngowulan ku béenuusee bu. Abe huruw fe, Atambatun kaliiku ti b'áhine bu eesokorooro.

⁶Kújakuwe, b'isoke bee bireyi fe, iliikaliik bo t'íñje n'Apolos kaanuku iliikenuun man n'áriyini kánandin naane báhamin bonde bije i. Beenaan: «Bijakajak an n'araan ti beesokee bu ti Míkiñjin mu.» Káhinu iyu, an t'aruun man aṅ'asaṅg ti bísiñooreina n'ake kéesokum áwiyo.

⁷Kame aañ áhinuun fu ariihaṅ bakaaku? Átambatuniit awunuun fu doon d'aribaje du fe? Makamu iyu i bije fu, iñi naṅ n'af'arisṅg nu doon d'aribaje du kite áruuniit ariwunee do?

⁸Aṅ'ariyinoor n'ariene ariheeka ariibaj doon d'árimañje du fe! Ariheeka áriiyemi kusaanum ti bítim bite Kiris! Áriyemia bákayi, abe bare uni mayet! Ímaṅamaṅi áriiyemi bákayi bakate nu múniyo kaanuku man uni yooṅ n'íriyemi bákayi t'afeeneṅ n'aruun!

⁹Bare anokooramnokoor kite uni epotor i, Atambatun áhinahin uni íriiyemi biraanu bite kúṅgowulan ku. T'ésuk i, írimoomi naane bakan keeware kayooliee ti sifiñjan su. Uni yooṅ naane boko, t'uni t'aduna i ereyi fe t'ef'éheelin, huta hu tu kúṅgowulan ku bija yooṅ t'emalaka i.

¹⁰Ésuk i ejokajok uni bakan keewene iṅ'ite hu Kiris, bare aruun aṅ'ariene áriwesinatawesinato iṅ'ite hu Kiris! Irijokeejok bakan keebajut sembe, bare aruun aṅ'ariene aribajabaj sembe! Irihuufeehuuf, bare aruun arijokeejok nu sumoṅu súsuba!

¹¹Bija t'ewahatu yende yooṅ iriñoṅjolatajoñjolat, búhujo bondu t'uni, abe iribajut wañ. Iṅ'írimiñee kep, abe iriyinaat biriiko yooṅ tand'afeeneṅ.

¹²Iṅ'íriilaamool tu burok kaanuku íriikuumanooro. An af'álafatin uni, n'iṅ'irilaw beejake bija te o. An n'áhihinoor uni, n'iṅ'irituumen.

¹³An af'asok t'uni beejakut, n'iṅ'írisafin atoofee. Bija t'úmiye yooṅ, ésuk i ejokajok uni naane kuhos kite aduna i, nu buruwat bite kúṅgowulan ku.

¹⁴Káfuñatanuuniit k'iṅese fu h'íkiñjiniuun hee, bare kaanuku iirimuun naane bakañiam k'ímañje.

¹⁵Ábuki hutoof yooṅ aṅ'aribaj eliikenauun bítim bite Kiris kaamo súñjune sumoṅu, faaf afeeneṅ taṅ ariyino fu kabaju. Abe múniyo tu buroṅ boonuun aruun ni Yesu Kiris, íñj'eemo fu faafuun aṅarkeyi naane íñje ijabe fu iwaareuun Hirim Heetoofe hu.

¹⁶Náami íñj'endu ti kaanuuun árihin naane íñje.

¹⁷Bondu bíkinineṅe fu n'íboñinuun Timote eeemo u naane añiam i ímañje, abe n'ájub t'Anahaan u. O kábaṅjanuun buṅ bu buroṅ búuma ti bítim bite Kiris beemo fu ariike, abe buroṅ bondu b'if'iliiken ésuk i tánotan ti kéeyilene ku kareyi fe.

¹⁸Bakaake t'aruun kayitoorayitooro, ti kaanu ku man it'ibinuun kajuku.

¹⁹Bare Atemit af'aane hee, íñje bibin t'aruun memee. N'iṅ'ímeyi man bokondu kiñki kayitooro iyu ti báhamin kabajabaj sembe site Atambatun, man yooṅ bayi!

²⁰Ábuki Jáyi jite Atambatun jíteit báhamin beetoofe barebare; jo jite sembe.

²¹Naŋ n'árimañje fu? Ibin t'aruun nu hunuk, man yooŋ ibin íiwufooruun kámaŋi ku, ni káneeni ku yooŋ?

1 Korent 5

¹Irijamajam tánotan fe kaanuku abajeebaj t'aruun bufurukato b'árimeyie kaanuku humuum hite kéeyilenut ku kánijaariit iyu: kaane ake t'aruun aŋ'aŋot n'anaare ite faafo!

²Abe aruun bokondu yooŋ ti biyitooro! Eeman ariwarawar yéeni kátaaŋian dómbokun, abe n'arinuutan t'aruun an u aa áhin ii bondu?

³Íñje ikambuunkamb, bare ehelam yendu t'aruun. Iheeka ijjoonan an éehine u bondu ni kite íñj'eemo t'aruun.

⁴Af'aribin arikuukanoro tu huruwu hite Anahaan ite úne Yesu, abe sembe soone ni síyemi t'etutuun, ehelam n'ej'éyemi yooŋ n'aruun.

⁵Kóŋkeyin, árisik ániine ondu arisaan Setani man enio n'ébujo, búwejeta béeyini kafaku hunak h'Anahaan u ábatikein hu te ho.

⁶Biyitooro boonuun bondu bijakut! Árimeyiit kereŋ naane báhamin bonde bije i: «Élefir yeefamut ef'ékundufuloolan éfariŋ yeefame»?

⁷Náami arinuutan t'etutuun kaahoofoor kondu keemo ku naane élefir yéewuute man n'áriyemi bakan keekuure but. N'aŋ'áriyemi naane éfariŋ éyeni yeebajut élefir. Abe ariheekaheek áriyemi bakan keekuure, ábuki Kiris aketaket bija t'aruun. O aamo fu ametek eesarahee u t'efeet ite Kánuutina ku Esipt.

⁸Náami úhin efeet i, káanukiiit nu kumburu keebaje élefir yéewuute yite kaahoofoor ku ni bánafut bu, bare úfeet yo nu kumburu keebajut élefir, kite kakuuru ku, ni kite múniyo mu.

⁹Isokuunsok t'eleetar y'ibine i íkiñjинуun eenuun atum'arikol ni bakan kiŋki kafurukato.

¹⁰Ímañiit bare kágiilool toko bakate ku t'etaam ye kiŋki kafurukato, ni kiŋki kamero buroon bite bakaaku, ni kákuwat, man yooŋ n'iŋi kawaasen. Kaanuku ariiteyiin kareyi fe, aamo fu kame ariwarawar kanuutu t'etaam ye!

¹¹B'ímañjuun bu yéeni kasoku beemo fu an af'aane akina Akarjen, abe bare akina yooŋ efuruka, ameraa buroon bite bakaaku, awaasena, asoka ti bakan, áwusana, man yooŋ ákuw, atum'arikol ne o. An naane ondu, áritumbut ariwar buñoofu ne o t'afeeneŋ.

¹²Íñje fíya iware fu kajoonan keenooto ku tu butoŋ bite Atambatun? Aaa, Atambatun aja fu kajoonaniin. Aruun bare, ariwarawar kajoonan k'ariemo ku ti bítim bifeeneŋ, naane Míkiñjin mu musoke i. Meenaan: «Árikutoor t'aruun an éenafute.»

1 Korent 6

- ¹Arko ake t'aruun kajamoorut n'ake yooŋ ti kéeyilene ku, buŋ b'ayino fu bija ne o t'ejoonana kéeyilenut keejoonaniin, eefin eewas bija ne o ti bakan k'Atambatun akino ku?
- ²Árimeyiit kaanuku bakan k'Atambatun akino ku kaja fu kajoonan bakate ku t'etaam i? Abe arko aruun ariware fu kajoonan bakate ku t'etaam i, n'áryiniaati fíya kajoonan beeŋaŋut bu kabaju éñjeriŋ?
- ³Árimeyiit me kaanuku úne kajoonan yooŋ humuum emalaka i? Náami buroon bite bu hahiye n'úyiniaati bo?
- ⁴Abe arko árijamoorariit te bo, inji naŋ n'af'arija bija t'ejoonana k'árimeyie kaanuku kéeyilene ku kajokutiin doon fe?
- ⁵Iisok bo, man at'arifüño? Butum átumbut abaj t'aruun mayet an éewasie éeyinie kákotin bákasuba kéeyilene keejamoorut?
- ⁶Jeh! An éeyilene n'aja atinan áwiyo éeyilene, abe yooŋ ti kéeyilenut ku, bondu fíya buwarawar kabaju?
- ⁷Bare kajamoorate koonuun ariyak aŋ'ariŋes ejoonana, kúwufloorawufloor kaanuku arineyaney tiis. An af'áhinuun meejakut, man yooŋ n'ákuwatuun, ho húkoyie n'ariwaso iyu.
- ⁸Bare fu hahiye aruun af'árihin bakaaku meejakut, aruun af'árikuwatiin yooŋ, abe bakanuun kéeyilene ku k'af'arinij ii tu boko!
- ⁹Árimeyiit kaanuku kiŋki káhin meejakut mu iti kamaat hikee ti Jáyi jite Atambatun? An atum'abuutuun: kiŋki kafurukato, n'ewaasena i, ni kiŋki kaŋot ni bakan ki kaseñeit ku, ni kiŋki kaŋot ániine n'ániine,
- ¹⁰nu búkuw bu, ni kiŋki kamero buroon bite bakaaku, n'éwusana i, ni kiŋki kasok ti bakaaku, ni kéejubut ku, bokondu fe iti kamaat hikee ti Jáyi jite Atambatun.
- ¹¹Iye i bakaake t'aruun káyemie fu hítiyar hu. Bare wuhoofloor woonuun wuñaweeñaw akuur but, árikajineekajin bija t'Atambatun, arijokeejok bakan kéejube hágila Atambatun tu huruwu hite Anahaan u Yesu Kiris, nu Búwejet bite Atambatun ite úne.
- ¹²Bakaake t'aruun inji kaane káyinooni káhinu beetoofiin bu. Nu múniyo, bare bíreyiit bijake fu t'aruun. Íñje yooŋ íyinooni kaanu: «Íyinooni káhinu beetoofam bu», nu múniyo, bare it'iwas doon fe déekiniam.
- ¹³Aŋ'ariene yooŋ: «Maanu wúhineehin bija ti har, abe har n'áhinee bija ti maanu.» Nu múniyo, bare hike hunak Atambatun kábujú muroon mondu t'ésuba te mo. Sini site s'úne bare síhinutee bija bufurukato: síhineehin bija t'Anahaan u, abe Anahaan u af'asaan so doon di sisawulee du.
- ¹⁴Atambatun eeritane u Anahaan u t'eket i, o yooŋ karitan úne te yo ni sembe soone.
- ¹⁵Árimeyiit me kaanuku ti Kiris ti sini soonuun sujokoore fu? Ajakeejak fíya an n'ásik eni yeene yi Kiris akino i eeja eesaan yo kiŋki kafurukato? Mayet fu!

¹⁶Bare me árimeyiit kaanuku an af'aŋot n'anaare eefurukatee, káyemia t'ésubaiin eni efeeneŋ? Ábuki Mikiñjin mu meenaan: «Ániine af'aŋot n'anaare, káyemia halan hifeeneŋ taŋ.»

¹⁷An bare af'ásik enio asaan Anahaan u, áhina ne o búwejet bifeeneŋ.

¹⁸Aritey bufurukato bu! Ábuki kaahoofoor kondu kihaŋahaŋ waawu fe kabuusatan eni. An af'aŋot n'an i kaseñeit, ahoofooru humuum t'enio.

¹⁹Árimeyiit kaanuku sini soonuun seemo fu enuuf ite Búwejet Beenabe bu, Búwejet beemo bu t'aruun b'Atambatun awunuun bu? Árikiniit sini soonuun:

²⁰Atambatun ajaamajaam ahahee kaanuku eejoohenuun. Náami ariwarawar kánikan Atambatun ni sini soonuun.

1 Korent 7

¹Hahiyu iibin ti b'árikandijenam bu t'eleetar y'árikiniñjinam i bite kaanuku «man kasaate ajakajak t'ániine.»

²Hee ajakeejak, bare kaanuku an u eetey huŋotu hu n'an i kaseñeit, ho húkoyie ániine-niine fe n'abaj anaar'o, anaare-naare yooŋ fe n'abaj áyino.

³Ániine u awarut biteñeko kásiku hikawo asaan anaar'o, anaare u yooŋ awarut biteñeko kásiku hikawo asaan áyino.

⁴Anaare u aŋkut ákini enio: yite i áyino. Ániine u yooŋ aŋkut ákini enio: yite i anaar'o.

⁵An atum'ateñeko kasaan áwiyo hikawo, kane arko taŋ boko kajamoore ni kaane keefin keewas bondu dikee keejoŋoor ni kalawu ku. Bare bondu buwas, n'iŋi kabatuko ti biseño booniin. Káhinaate iyu, man káyini bújokumooro, abe Setani n'aŋ'abaj bítim eeneyaniin ti kaahoofoor.

⁶Eenuutuun áritumb árihin iyu, aaa. Eene bare af'árihin iyu, bijakajak.

⁷Tu kúuma ku, ésuk i fe n'eŋ'éyemi biyeeŋat naane íñje. Bare huruw fe ni b'Atambatun awuno bu: an e nu bonde, aau nu bonda.

⁸Bonde b'ija fu kasoku keebajut ku haare, ni haare hu ki bákayiniin kakete ku: bijakajak ni kariiko iyu naane íñje.

⁹Bare arko kayinaat bújokumooro, háyine hu kasa, haare hu yooŋ kaseño. Ábuki bihaŋ kajaku ésuk i ni kaseño, bala hiŋes hite huŋotu hu ni bakaaku hihaŋiin sembe.

¹⁰Keeseñee ku, báhamin bonde b'ija fu kasokiiin (káanukiiit t'íñje tu búnuutina, bare t'Anahaan u): anaare eeseñee awarut kanuutu t'áyino.

¹¹Bare af'anuut, atum'aŋk'aseño; t'áyino taŋ t'aware fu bibatuko keebukan. Ániine yooŋ awarut kahooru anaar'o.

- 12**Bakaaku, báhamin bonde b'ija fu kasokiiin íñje humuumam (Ánahaaniit asoke fu bo): an éeyilene af'abaj anaare éeyilenut, abe anaare u n'aane hee keeriiko t'afeeneḡ, atum'ahooro.
- 13**Anaare yooḡ éeyilene af'abaj ániine éeyilenut, abe ániine u n'aane hee keeriiko t'afeeneḡ, anaare u atum'aano kawasoor.
- 14**Ábuki ániine éeyilenut u áhinahin t'afeeneḡ ni kéeyilene ku iḡi naane aamo i n'anaar'o éeyilene u; anaare éeyilenut u yooḡ áhinahin t'afeeneḡ ni kéeyilene ku iḡi naane aamo i n'áyino éeyilene u. Káhinaate iyu, biñi booniin n'iḡi káyemi naane kéeyilenut ku, abe bare boko yooḡ káhinahin t'afeeneḡ ni kéeyilene ku.
- 15**Bare arko an éeyilenut u ámaḡamaḡi kaanuku biseño booniin beewiis, aja awiis bo. Ifi bija iyu, ániine éeyilene u man yooḡ anaare éeyilene u aḡkut akol n'áwiyo, ábuki Atambatun aruwuunruw kaanuku ariiroḡ ti káasumaay.
- 16**Bare íkandijenuun bonde: awe anaare u, ámoomi me man awe káyini kafakan áyini? Awe yooḡ ániine u, ámoomi me man awe káyini kafakan anaarei?
- 17**Bondu buwas, íñj'endu ti kaanuuun huruw fe aja áhin buroḡ boone naane t'Anahaan u asaano du, naane t'afiye du áyemi h'Atambatun aruwo hu. Bondu b'if'isok kéeyilene ku kareyi fe.
- 18**Arko an u ateyatey karam h'Atambatun aruwo hu, aja ariiko iyu. Arko an u ateyit karam h'Atambatun aruwo hu, atum'atey karam.
- 19**Kateyi karam ni kateyaate karam, bondu bibajut éñjeriḡ t'Atambatun. Beebaje bu éñjeriḡ te o beemo fu kájeḡgin kite buluwa boone.
- 20**Huruw fe aja áyemi naane t'afiye du áyemi h'Atambatun aruwo hu.
- 21**Kóyin k'Atambatun aruwi ku, eeman kereḡ awe á sukateen? Eheli eja ebeb. Bare af'abaj bítim bite kanuutu tu húsukateenaate hu, atum'awas bo beefaki.
- 22**Ábuki á sukateen a Anahaan u aruwe anuuta tu húsukateenaate hu, abe akina an ite Anahaan u. An yooḡ eenooto á sukateen abe Kiris n'aruwo, áyemia á sukateen ite Kiris.
- 23**Atambatun ajaamajaam ahahee kaanuku eejoohenuun. Náami atum'áriyemi bú sukateen bite kúḡgowulan.
- 24**Kújakuwe, huruw fe aja áyemi hágila Atambatun naane t'afiye du áyemi h'Atambatun aruwo hu.
- 25**Ti b'árikandijenam bu ti bite bakan keeseñeit ku, b'ija bu kasoku, ijamut bo t'Anahaan u. Bare iisokuun kaayinoor kúuma, íñje a Atemit ayubiyene u éhinam íyemi an éewoore.
- 26**Ni sílaam seehooje see hahiye, íñj'eenaan ahaḡ kajaku huruw fe n'ariiko naane aamo i.
- 27**Asasa kereḡ? Atum'aḡes kahooru anaarei. Bare me aseit? Atum'aḡes kasayi ake.

²⁸Afa bare ʼasa, áhinut kaahoofoor. Ásuŋgute yooŋ af'aseño, áhinut kaahoofoor. Bare keeseñee ku kajuku sílaam, abe bo b'ímaŋjuun fu káyihinan.

²⁹Kújakuwe, bonde b'ímaŋje fu kasoku: kunak keeŋeñene ku kifamut. Áfiitin ti hahiye, keese ku káñiŋkaan keerok bija t'Atambatun ni kite bakan keeseit;

³⁰kiŋki kayiy yooŋ káhin ni kite kanooto ti biyiy; kiŋki katoofan káhin ni kite kanooto ti katoofu; kiŋki kájooheenn buroon bu káhin ni kite kabajut buroon bi kájooheenna bu;

³¹kiŋki kásik buroon bite t'etaam ye keerok béeñjeriŋiin káhin ni kite károkaariit ne bo. Ábuki aduna i naane eemo ee et'efiyo.

³²Ímaŋjiit aribaj bike biyinoor. An eeseit anaare aŋ'anaŋ hikawo tu buroon bite Anahaan u, aŋ'aŋes káhinu doon fe deetoofe Anahaan u.

³³Bare an eesee aŋ'anaŋ hikawo tu buroon bite aduna i, abe aŋ'aŋes katoofu anaar'o.

³⁴Náami ñakola ñúsuba ñondu ñ'af'anaŋ ti hikawo. Anaare yooŋ eeroŋut ti biseño, man yooŋ ásuŋgute éemusut biseño, bokondu iŋi kanaŋ kikawiin tu buroon bite Anahaan u. Iŋi kámaŋi káyemi bokoone ku káhabanein. Bare eeseñee u aŋ'anaŋ hikawo tu buroon bite aduna i, abe aŋ'aŋes katoofu áyino.

³⁵Iŋi káasuumaay koonuun h'isoke fee, káanukiiit íñj'eemo ti kasejanuun bike. Ímaŋamaŋi kep aribaj buroŋ beejake, ariijok alit tip t'Anahaan u unoono taŋ.

³⁶Útif hahiyyu ti keesibare ku: ahaawa af'ajuk kaanuku kajendana káhinu beejeit akina n'asibaro aŋarkeyi naane aŋkut áyini kajoku hikawo, af'ajuker n'aane kawarawar biseño, kaja kaseño naane ámaŋje i; áhinut kaahoofoor.

³⁷Arko bare ahaawa u áhabaneinohabanein t'an atíŋguto aane at'asa, af'ajuk kaanuku áyinooni kajoku hikawo eeriiko iyu eyeeŋat, áhinahin yooŋ áwariee.

³⁸Náami af'asa asibari, áhinahin áwariee; afut'asa asibari, awe ahaŋe káhinu áwariee.

³⁹Anaare eeseñee awarut káyemi n'ake ániine t'áyino aketut. Áyino bare af'aket, áyinooni biseño t'an eetofo u, saama náami t'an éeyilene t'Anahaan u.

⁴⁰O bare kahaŋu katoofan kane arko eeriiko iyu t'asooñut aseño. Diyu kaayinoor kúuma, abe eenaan íñje yooŋ ibajabaj Búwejet bite Atambatun.

1 Korent 8

¹Hahiyyu útif ti bite efuwa yeesarahee i ti ñájiim ñu. T'eleetar yeenuun arienaan arireyi fe árimoomi doon tu bondu. Nu múniyo, bare kámeyi af'ákinineŋ an n'ayitooro; kámaŋi n'afin ákinineŋ kéeyilene ku ni kahaŋ kayanu ti káyilen ku.

²An af'ayinoor n'aane ámoomi doon, ámeyioorut naane an aware i kámeyi.

³Bare an éemaŋje u Atambatun, Atambatun ámoomio.

⁴Náami úyinooni fiya kateŋu efuwa yeesarahee ti ñájiim ñu? Úmoomi kaanuku: «Bájiim dóoniit fe t'etaam ye», abe: «Atambatun afeeneŋ taŋ abaje fu.»

- ⁵Múniyo abajeebaj t'etiir bufor bu ni t'etaam ye buroon úkaan b'ésuk i kajoke naane etambatun.
- ⁶T'úne bare Atambatun afeeneŋ taŋ abaje fu: o aamo fu Faaf u éewuwane u doon areyi fe, abe bija te o h'úemo fee buroŋ. Anahaan yooŋ afeeneŋ taŋ abaje fu: o aamo fu Yesu Kiris, éekinineŋe u doon fe nu dúwuwin, abe n'ákinineŋ yooŋ n'úroŋ.
- ⁷Bare ésuk íiit ereyi émeyie fu múniyo mondu. Bakaake kéeyilene ku kahaŋahaŋ kafunu ñájjim ñu kasooñen náami ifi kateŋ efuwa yeesarahee te ño, n'iji kaane esaraheesarah etambatun bakate nu múniyo. Káyilen kooniin kiyanut, abe ifi kateŋ yo, iji kayinoor ni kaane káhina doon deekuurt t'Atambatun.
- ⁸Dóoniit bare dite káhinu ti har dija fu kákinineŋ n'úloh Atambatun: ufúteŋ efuwa yendu, iti híkasinan úne te o doon, ufut'úteŋ yooŋ, utu húwutiyeŋ úne te o doon.
- ⁹Naane aamo i áriyinooni kateŋu doon deetoofuun fe, áriwasiyoor bare ti naane aa árihin, atum'aribin arineyan ti kaahoofoor keemo ku káyilen kooniin kiyanut.
- ¹⁰An eebajut káyilen keeyane af'ajuki ti kateŋu efuwa yeesarahee ti bájjim, awe émeyie u kaanuku áyinooni káhinu iyu, bondu fíya man bitiŋgo akina yooŋ eeteŋ efuwa yeesarahee ti bájjim?
- ¹¹Iyu i kámeysi k'aane ku awe ámeyie n'iji k'ikinineŋ an ondu eebajut u káyilen keeyane n'átowuto, abe bare Kiris aketaket uŋu hoone hu!
- ¹²Af'arihoofoor naane iyu ti bakanuun kéeyilene ku, abe n'áribuj káyilen kooniin keeyanut ku, ti Kiris humuumo t'arihofoore fii.
- ¹³Iŋ'ite ho aamo fu efuwa y'iteŋe ef'ékinineŋ an éeyilene n'aney ti kaahoofoor, iroŋut hikee-kee kateŋu efuwa, kaanuku man itim'ibin ineyano ti kaahoofoor.

1 Korent 9

- ¹Abajeebaj fíya doon déekiniam? Íñje ápotoriit? Ijukut Yesu Anahaan ite úne? Íñjeiit kereŋ ibine fu n'aruun ti bítim bite Anahaan u?
- ²Arko bakaake kateñekamteñeko kajoku naane apotor, t'aruun bare íñje apotor. Ábuki naane árihine i t'afeeneŋ ni Kiris húwufoorawufoor kaanuku nu múniyo íñje apotor.
- ³Iye if'ísafin kiŋki katinanam:
- ⁴iwarut fíya kabaju doon dite buñofo nu doon dite búhujo bija tu burok bimb'ihin t'aruun?
- ⁵Iyinaat fíya kabaju anaare éeyilene iŋ'ibin iriboor ne o tu wútuki wu naane bakaaku epotor ii káhin, ni bakati kite Anahaan u, ni Piyeer?
- ⁶Bare me íñje ni Barnabas suwan uni taŋ iriware fu kásuwat íriikuumanooro?
- ⁷Árimusa kajamu ni kaane asulaan ajaja saruwis, abe n'aŋ'anoŋk eejaamooro? Árimusa kajamu ni kaane ake áhinahin etool, abe awarut kariyu ti miriyaay mu? Man yooŋ ake buroko jíhaaw, abe awarut kásiku m'is mite sunuk su?

- ⁸Káanukiiit tu bu kúŋgowulan ku kanonke bu keesiiŋan barebare t'iliike fu b'isoke bee. Ábuki Eluwa yite Moyis bo yooŋ b'esoke fu.
- ⁹Múniyo Míkiñjin mu meenaan: «Atum'akob butum bite húyond heemo t'eyotok.» Atambatun ásikasik fiya ehelo anaŋ tu kúyond ku?
- ¹⁰Aaa, in'ite h'úne h'asoke fii. Bondu bikiñjeekiñj ábuki an eeemo tu buwañ awarawar kayakar kabaju húrub hoone, naane yooŋ an eeemo t'eyotok.
- ¹¹Irinawanaw t'aruun hirim hite Atambatun; náami if'írihotukan t'ebaj yeenuun, uni fiya irihahane?
- ¹²Arko bakaake káyinooni kabaju t'aruun buroon bite kákuumaniin, úniiit fiya iriware fu kahaŋiin kabaju bo? Bare írihinut iyu. Írimuñamuñ areyi fe kaanuku Hirim Heetoofe hu heesoke hu bite bu Kiris itim hifitee.
- ¹³Árimoomi kaanuku kiŋki karok t'Enuuf ite Atambatun, tu buroon b'ésuk i bimbi kásikin toko t'ifi kákuumanooro; kiŋki káhin yooŋ wusarah wu ti bitaabul bu inji kabaj kifiit kooniin tu sunuk su sinsi sisarahee toko.
- ¹⁴Iyu yooŋ a Anahaan u asoke fu ti kiŋki kawaare Hirim Heetoofe hu; aanaan te ho ti kaware fu búkuumanooro.
- ¹⁵Íñje bare íhinut mayet bifeeneŋ tu bondu, abe h'ikiñj hee n'aruun, eenutuun ariwunam dike doon. Tu kúuma ku, ho húkoyie n'iket bala an abin anuutan t'íñje bondu bimb'isaŋgoor ne bo!
- ¹⁶Iyakut kamaku inji naane ii iwaare Hirim Heetoofe hu. Diyu burok b'isejane, abe at'ajakee bija t'íñje kane arko iwaareit ho.
- ¹⁷Arko yéeni íñje inonke fu eeene íhin burok bondu, n'in'ijaamee. Bare naane aamo i t'íñjeiit tu búnuutina, butum tu buwananooro doon d'Atambatun asejanam t'eemo fu,
- ¹⁸bajaam búuma ni bíyemi naŋ? Bo beemo fu iwaare fuufu Hirim Heetoofe hu, t'ínesut kabaju toko doon d'awaaraa Hirim Heetoofe hu aware du kabaju.
- ¹⁹Inooto á sukateen ite an fe, bare íhinoorahinooro á sukateen ite é suk i ereyi fe, kaanuku man n'íñakin bakan keehooje-hooj bibin ti Yesu Kiris.
- ²⁰If'iyemi n'Esuwif i, in'íhin naane boko kaanuku man n'íñakiniin. Eluwa yite Moyis ékiniitam, bare if'iyemi ni bakan k'ékinie ku, in'íhin naane boko kaanuku man n'íñakiniin.
- ²¹If'iyemi ni keenooto ku Esuwif, keebajut ku Eluwa yite Moyis, in'íhin naane boko keebajut ku yo kaanuku man n'íñakiniin. Eenut íjenginut eluwa yite Atambatun, aaa, íjenginajengin eluwa yite Kiris.
- ²²If'iyemi ni keeyanut ku ti káyilen ku ti Kiris, in'íhin naane boko kaanuku man n'íñakiniin. Íhinoorahinooro buroon bu fe t'ésuk i ereyi kaanuku man n'ifakan bakaake.

²³Abe bondu fe in'íhin bo kaanuku man Hirim Heetoofe hu ni hijamo, iibin ibaj húrub t'ebaj ite te ho.

²⁴Árimoomi kaanuku bakan ifi káyemi ti síheekoor ti kateyi, kareyi fe in'í kateyi, bare eeheeke u tañ af'ásik hisiibanu hu. Náami aritey man n'aribin árisik hisiibanu hu.

²⁵Kin'ki káhin buroon bu naane kateyi ku bija ti síheekoor su, ajok étuum i, in'í kajib kaliiken ázuf. In'í káhin bondu kaanuku man ni kabin kabaj hisiibanu héefiyaariit. Úne bare uñ'úhin bo kaanuku man n'úbaj hisiibanu hite hiraanu.

²⁶In'ite ho aamo fu if'íyemi ti kateyi, íteyaariit báamiim; if'íyemi t'étuum naane étuuma i, ílohumaariit yooñ báamiim.

²⁷In'ijong eniam ázuf, abe n'ijok yo alit, kaanuku man itim'ibin iwaare bakaaku Hirim Heetoofe hu ihaban, Atambatun n'aanam n'ínjeit.

1 Korent 10

¹Kújakuwe, ímañamañi áribañino beebaje bu sifaaf úne kéeseina ku Moyis ti hiñaawu. H'aamo hu kánuutino Esipt, kaafor kígilaniin fu kareyi fe, abe kareyi fe kakane fu han Heelaañe hu.

²Náami anokooreenokoor kite kareyi fe kabosteeboste ti kaafor ku ni ti han hu kaanuku kéehin t'afeeneñ nu Moyis.

³Kareyi fe kañoofee fu buñoofu bifeeneñ b'Atambatun asaaniin bu,

⁴kareyi yooñ káhuje fu búhujo bifeeneñ b'asaaniin bu. Múniyo in'í káhujo móhujo m'Atambatun áhine mu méenuutin t'elaaliñj yeeseiin i ti hiñaawu, abe elaaliñj yendu yeemo fu Kiris.

⁵Keehañe bare kahooju tu boko katoofut Atambatun; ho híkinineñe fu ni kaket t'eramba i.

⁶Bondu beebaje bii sifaaf úne búwufloorawufloor úne kaanuku úwarut kanañu ti kikaw úne wúfañi weejakut wu naane boko yooñ yéeni.

⁷Atum'árijenjin ñájiim ñu naane bakaake tu boko káhine i. Míkiñjin mu meenaan: «Ésuk i kariikariiko keeñoofu abe ni káhujo. Kahaban, ni karito keeyokoñ toko tu búwisenum bu.»

⁸Utum'úfurukato naane bakaake tu boko káhine i, Atambatun ayak ayool tu boko bakan kaamo súñjune butuman ni síhaaji tu hunak hifeeneñ.

⁹Utum'úñes kajuku bija diin t'úyino fu kahoofu bala Atemit atik ayiñat eenij t'úne naane bakaake tu boko káhine i, Atambatun ayak áboñin ñuroon ñeejakut ñeetakeiin keeket.

¹⁰Atum'áriñuñunoor naane bakaake tu boko káhine i, Atambatun ayak áboñin amalaka aa ayool eeyooliin.

- 11** Bondu beebaje bii sifaaf úne búwufloorawufloor úne kaanuku úwarut káhinu naane boko. Bikiñjeekiñj ti Mikiñjin mu kaanuku núyeeegalee, úne keemo kee buronj tu kunak kiraanu ku.
- 12** Náami an af'ayinoor n'aane asiñjasiñjo ayanee, anañ toko hikawo atum'abin aney ti kaahoor.
- 13** Buroon bimbi biñakuun ariiney tu wuhoor buwayeit ni bimbi biñak yoon bakaaku tu wuhoor wu. Atambatun áwasaariit báhamin b'asoke, abe at'awas hikee bike beehaun sembe beebajuun. Af'ariyemi ti kañakiee ti kaahoor kep, Atambatun kawunuun sembe site kajoku alitee, aamo fu efehe yite kafaku ku.
- 14** Kújakuwe, aruun k'imañje-mañje ku, iñ'ite ho aamo fu aritey ñájiim ñu.
- 15** Íñj'endu ti káhamin n'aruun kéewasinatee ku; ariyinoor b'isoke bu aruun kumuun ariijuk man bite toko.
- 16** Uñ'úene Atambatun eyeehen bija t'ekot ite kásoniyan ku. Uf'uyemi tu búhujo te yo, bondu búwufloorut kereñ kaanuku uñ'úmaat úreyi fe tu buroon beejake bite bu Kiris, halan hoone héekineñ? Abe humburu huh'úfiitar, uf'uyemi ti kateñu ho, bondu búwufloorut kaanuku úhinahin t'afeeneñ ni Kiris iñ'ite eni yeene?
- 17** Makamu humburu hifeeneñ h'úruboore fu, bondu búwufloorawufloor kaanuku úne keehooje ku úhina eni efeeneñ.
- 18** Ariliik ti bakate ku Israyel ariijuk: kinji kateñ efuwa yite sunuk seesarahee su t'ataabul u, bondu inji bíkinineñ ni káhin t'afeeneñ n'Atambatun.
- 19** Isokasok fíya eene ti bájiim t'Atambatun ite u nu múniyo t'aamo fu, man yoon efuwa yeesarahee te bo ékooki éñjeriñ?
- 20** Aaa, b'imañje bu kasoku beemo fu wusarah wi kéeyilenut ku wiwi káhin, inji káhin wo bija ti sirab su, bare bíjaiit t'Atambatun. Abe imañjit árihin t'afeeneñ ni sirab su.
- 21** Ariyinaat búhujo t'ekot ite Anahaan u, arihaban, n'árihujo yoon t'ekot ite sirab su. Ariyinaat buñofo t'efind ite Anahaan u, arihaban, n'ariñofo t'efind ite sirab su.
- 22** Uf'úhin iyu bare, Anahaan u n'añ'áfíir. Butum uñ'úene úhañohañ sembe?
- 23** Bakaake t'aruun inji kaane: «Íriyinooni káhinu beetoofe bu uni.» Nu múniyo, bare bíreyiit bijake fu t'úne. Inji kasok kaane: «Íriyinooni káhinu beetoofe bu uni.» Nu múniyo, bare bíreyiit biyino fu kákinineñ n'úhañ kayanu ti káyilen ku.
- 24** An atum'ayinoor uñu hoone hu, bare ayinoor iñ'ite h'ésuk i.
- 25** Áriyinooni kateñu efuwa fe yéejohennee marse. Ariyakut búbujooro sihel ti kákandijen diin t'énutina fu, man yite kaasarah man yoon.
- 26** Ábuki Mikiñjin mu meenaan: «Atemit akino fu etaam i, nu doon fe deemo te yo.»
- 27** An éeyilenut af'aruwuun buñofo abe n'arija, ariñofo doon fe di kayakuun kasaan. Atum'arija búbujooro sihel ti kákandijen diin tu doon dondu dúnutina fu.

²⁸Bare an af'aanuun: «Efuwa yendu ti kaasarah bájiim t'énuutina fu», atum'ariteŋ te yo in'ite hu an eesokuun u bondu, man sihel su ni sibeb.

²⁹Eenut siheluun, bare ehelo. Maske ake kaanu: «Inji naŋ n'ehel ite ake eja fu kákinineŋ n'iwas káhinu buroon b'íyinie bu káhinu?»

³⁰Arko eenaan Atambatun eyeehen íñje ti kateŋu dike doon, inji naŋ ni kayakam fu kasoku béekoŋje?»

³¹Náami af'áryemi tu buñofofo, man yooŋ tu búhujo, man yooŋ doon fe d'ariyak káyemi te do, árihin do man Atambatun n'ánikane.

³²Manoŋkar moonuun itim mineyan ti kaahofoor Esuwif i, ni keenotoo ku Esuwif, ni kéeyilene ku yooŋ ti Kiris.

³³Árihin naane íñje ii inŋes katoofu ésuk i ereyi tu buroon bu fe bimb'ihin. Inŋesut beejake bu bija t'íñje, bare beejake bu bija t'ésuk i ereyi b'íñese fu kaanuku man ni kafak.

1 Korent 11

¹Arineefan t'íñje naane íñje yooŋ ii ineeŋan ti Kiris.

²Íñj'endu ti kasokorooruun inji naane aa áribaŋinaam tu doon areyi fe, ni naane aa ariŋok nu sumoŋu súsuba b'iliikenuun bu.

³Bare ímaŋamaŋi árimeyi bonde: Kiris aamo fu aseef ite ániine-niine fe, ániine n'áyemi aseef ite anaare, abe Atambatun n'áyemi aseef ite Kiris.

⁴Ániine af'áyemi ti kalawu, man yooŋ ti kayiŋan bike tu huruwu hite Atambatun, abe n'asol dike doon ti hikawo, an ondu áwiinianawiinian Kiris eeemo u hikawo.

⁵Anaare n'afin áyemi ti kalawu, man yooŋ ti kayiŋan bike tu huruwu hite Atambatun, abe ásooreit doon, anaare ondu áwiinianawiinian áyino eeemo u hikawo. Anokooreenokoor kite akina anaare u ayiselayiselo.

⁶Anaare af'aŋ'ateŋeko kákumbalool hikawo, awarawar kame inji biyiselo! Bare makamu áfuñinanieefuñinani anaare n'ayiselo, man yooŋ n'amuiñ tu wan woone, awarawar kame kákumbalool hikawo.

⁷Ániine awarut inji kákumbalool hikawo akina ti kalawu, ábuki áwuwaneeuwuwan éeyemi naane Atambatun, akina yooŋ aamo fu búnokoorum bite kániku koone. Bare anaare aamo fu búnokoorum bite kániku kite ániine.

⁸Múniyo t'éniiit ite anaare t'Atambatun ásike fu éewuwan ániine, bare t'ániine t'ásike fu éewuwan anaare.

⁹Abe ániine áwuwanutee bija t'anaare, bare anaare áwuwanee fu bija t'ániine.

¹⁰In'ite ho aamo fu anaare awarawar inji búsooro éewufoor kaanuku ájeŋginajeŋgin áyino, emalaka i kéekinineŋ.

- 11** Bare úne kéehine ku buroᅇ bite b'úne t'afeeneᅇ n'Anahaan u, anaare awarut kákini hikawo, ondu ti kaanᅇn ániine u. Ániine yooᅇ awarut kákini hikawo, ondu ti kaanᅇn anaare u.
- 12** Ábuki fu anaare, naane aamo i t'eni yite ániine t'Atambatun ásike fu éewuwano, iyu yooᅇ aamo fu ániine, anaare af'áyihinoo. Bare bireyi fe t'Atambatun t'ufu búnuutin.
- 13** Ariyinoor bo fee aruun kuumuun ariijuk: bijakajak fíya anaare n'alaw Atambatun t'ákumbaloolut hikawo?
- 14** Uf'újondoman naane buroon bu beemo i, n'uᅇ'újuk kaanuku áfuñinanieefuñinani ániine n'awas wan woone weekamb,
- 15** abe bare anaare, wan weekambe uᅇ wúnikano. Múniyo anaare awuneewun wan weekambe kaanuku uᅇ wubin wúkumbalooloo hikaw.
- 16** An af'asooñ ámaᅇi síjeeᅇoor tu bondu, ámeyi bonde: iyu if'írihin, uni ni bakate ku Atambatun kéeyilene ku.
- 17** B'ibin bee te bo, iyinaatuun kasokoroor te bo, ábuki hah'arikuukanooro kaanuku ariilaw Atambatun, híhinaariituun n'arihaᅇ bija hágila ti bítim bu; iᅇi híhinuun n'arihaᅇ biñako.
- 18** Bítiyar bu beemo fu kaanamyen af'arikuukanooro áriiyemi ti kalawu Atambatun, aᅇ'áriwaajinoor, abe ijaja bo káyilen.
- 19** (Abe káwaajinoor kuwarawar kabaju t'aruun man kéejube ku nu múniyo ni káyiniee kakeetan.)
- 20** Af'arikuukanooro, ariyinaat kaanu Éhijiima yite Anahaan u y'af'ariñoofu.
- 21** Ábuki af'aririiko buñoofu bu kep, huruw fe aᅇ'amoken tu woone wu, bakaake nere t'éwusan, bakaaku nera káajoñjlatin.
- 22** Kame aribajut sunuuf kaanuku áriiñoofein, abe n'árihujein toko? Bare me aruun áritumbe arihuuf bakate ku Atambatun kéeyilene ku ariyak aᅇ'ariifuñatan ii keebajut ku doon? Hahiyo naᅇ n'árimaᅇie fu isokuun? Isokorooruun, bare me? Aaa, it'ítumb isokorooruun mayet tu bondu!
- 23** Bonde bi kaliikenam fu béenuutina bu t'Anahaan u, abe íwufooruunwufuor bo yooᅇ: Anahaan u Yesu, káajim ki kajooheno ku, ayitayit humburu
- 24** abe n'aane Atambatun eyeehen. Ahaban, n'afiitar ho abe n'aane: «Diye eniam y'ísike i isaan bija t'aruun. Aᅇ'árihin iye kaanuku áriibaᅇinaam.»
- 25** H'aamo hu yooᅇ kañoofaa éhijiima i kahaban, n'ásik ekot ite ébiñ i abe n'aane: «Diye ekot yéewufoore i kaajamoor kíyeni ku keeja ku kabaju t'etut Atambatun ni bakan koone, halan húuma heeja hu búyuuso héekinineᅇ. Híhinin fe h'árihuje te yo, árihin bo kaanuku áriibaᅇinaam.»
- 26** Ábuki híhinin fe h'ariteᅇe humburu honde, abe n'árihujo t'ekot yende, áriwufuora kaanuku Anahaan u aketaket, abe bondu bija yooᅇ kóyin k'ábatikein ku.

- ²⁷In'ite ho aamo fu an af'ateŋ tu humburu hu mateŋar mite kafuñatan Anahaan u, man yooŋ n'áhujo t'ekot i mo mifeeneŋ mu, atina t'eni yite Anahaan u, ni halan hoone yooŋ.
- ²⁸Huruw fe ajab ajuker hikawo jak, ahaban n'ateŋ tu humburu hu, abe n'áhujo t'ekot i.
- ²⁹Ábuki an af'ateŋ tu humburu hu, n'áhujo yooŋ t'ekot i, abe ayinoorut eni yite Anahaan u, an ondu anoŋka éehin Atambatun eekufoo.
- ³⁰Bondu bíkinineŋe fu keehooje t'aruun n'iŋi kásomut, kábajaariit sembe, bakaake kayak yooŋ iŋi kaket.
- ³¹Uf'újab újuker kikaw úne, Anahaan u man ajoonan úne.
- ³²Bare aŋ'ajoonan úne, abe n'ajoŋooran úne kaanuku utum'úbin útinanee ni bakate ku t'etaam ye.
- ³³Náami kújakuwe, af'arikuukanooro kaanuku ariiñoofu t'afeeneŋ, arinahananoor.
- ³⁴An af'ajoñjolat, ajab ájifin te o bala abin, kaanuku atum'abin áhin Atambatun eekufouun kane aŋ'arikuukanooro. Baabu b'árikandijenam bu, if'ija ibin, n'iŋ'ísafinuun te bo.

1 Korent 12

- ¹Kújakuwe, úja hahiyu tu buroon bu Búwejet Beenabe bu bumbu buwun. Ímaŋamaŋi árimeyi bifeeneŋ bu tu buroon bondu.
- ²Árimoomi kaanuku hítiyar hu, aruun t'ariyoosoorut bítim bite Kiris, aŋ'ariwas yéeni bakaaku keeñakuun ti ñájiim ñéehaminaariit ñu, abe áriyiniaariit biteñeko.
- ³In'ite ho h'ímaŋie fu áriimeyi bonde: an af'aane: «Yesu aja áwuumeel!», Búwejet bíteit Atambatun bitiŋgo fu eesok bo. Abe yooŋ an ayinaat kaanu: «Yesu aamo fu Anahaan u!», tu Búwejet Beenabe bu bitiŋguto.
- ⁴Buroon bu Búwejet bu bumbu buwun buwayawayo, bare Búwejet bifeeneŋ bu ufu buwun bo.
- ⁵Ñurok ñu bija t'Atambatun ñuwayawayo, bare Anahaan afeeneŋ u uf'úrok bija te o.
- ⁶Bifehe bu yooŋ buwayawayo, bare Atambatun afeeneŋ u áhine fu bo bireyi fe bija t'úne úreyi.
- ⁷Búwejet bu buwunawun huruw fe t'úne bike bite káyokunan kéeyilene ku fe.
- ⁸Búwejet bu uŋu buwun ake káwasi ti báhamin; bo Búwejet bifeeneŋ bu nu buwun ake kámeysi báhamin.
- ⁹Bo Búwejet bondu bifeeneŋ bu nu buwun ake eebaj káyilen kómbokun, nu buwun ake sembe site karitan bakan kéesomute.
- ¹⁰Búwejet bu uŋu buwun ake sembe site káhinu buroon beehaŋe ésuk i kikaw, nu buwun ake sembe site kayiŋan báhamin bite Atambatun, nu buwun ake sembe site

kakeetan bumbu búnuutin tu ñúwejet ñeejakut ñu, nu bumbu búnuutin tu Búwejet bite bu nu múniyo. Nu buwun ake sembe site káhamin ti kíhaminiin kuway, nu buwun ake sembe site káhandin kíhaminiin kondu.

¹¹Búwejet bifeeneḡ bu ifi bíhin ii bondu fe: huruw fe n'uḡu buwuno beewayee, naane tu hutoofe du bo.

¹²Úmoomi kaanuku eni yite húḡgowulan efeeneḡ, abe bare ebajabaj buroon beehooje. Buroon bondu naane buhooje i fe, bujokoorajokoor béehin eni efeeneḡ. Iyu yooḡ i Kiris aamo fu.

¹³Bakaake t'úne Esuwif, bakaaku kanooto Esuwif, bakaake búskateen, bakaaku kanooto búskateen, bare úreyi fe úbostee fu tu Búwejet Beenabe bu bifeeneḡ bu kaanuku núuhin eni efeeneḡ. Abe Búwejet Beenabe bu bifeeneḡ bu bibine fu t'úne úreyi fe.

¹⁴Eni i, dóoniit difeeneḡ d'ebaje fu, ebajabaj buroon beehooje.

¹⁵Kuwot ifi keene: «Makamu inooto emoḡu, íñje íteiit t'eni i», bíkinineḡut náami kunuutanooraa t'eni i.

¹⁶Káakondin ni kifin keene: «Makamu inooto díkin, íñje íteiit t'eni i», bíkinineḡut náami kunuutanooraa t'eni i.

¹⁷Kane eni i ereyi fe éyemi díkin, buḡ fíya b'eja fu káhinu eḡ'ejam? Arko yo ereyi fe éyemie fu káakondin, buḡ fíya b'eja fu káhinu eḡ'ejam haaw?

¹⁸Náami Atambatun asiinanasiiḡan t'eni i buroon bu fe naane ámaḡje i.

¹⁹Arko eni i fe éhineehin nu doon difeeneḡ taḡ, man eenee eni!

²⁰Bare buroon beehooje bibaje fu, n'eni efeeneḡ.

²¹Díkin ayinaat kaanu emoḡu: «Isawuleiti!» Hikaw hu yooḡ hiyinaat kaanu wuwot wu: «Isawuleituun!»

²²Bondu biyinaat kabaju, ábuki buroon bite bu t'eni i b'újoke bu naane beehaḡe bu kábajaati sembe fe bibajabaj éñjeriḡ yómbokun.

²³B'újokut bu doon fe, bo b'uf'úhaḡ katofotoor. Béeruwaariitee bu, bo b'uf'úhaḡ kásutural,

²⁴abe béenuusaariitee bu bisawuleit úsutural bo. Iyu a Atambatun áhine fu eni i, abe n'áhin béeruwaariitee bu ni bihaḡee kajoku áwariee,

²⁵kaanuku káwaajinoor itim kíyemi t'eni i. Buroon beemo bu te yo fe uḡu búyokunanoor.

²⁶Doon difeeneḡ dite t'eni i ifi dibaj káseñji, baabu buroon fe n'aḡ'áseñji yooḡ te bo. Doon difeeneḡ nu dúmuuree, baabu buroon fe n'uḡu butoofan ne do.

²⁷Náami aruun arireyi fe árihinahin eni efeeneḡ, yeemo i yite i Kiris, abe huruw fe t'aruun ajokoorajokoor te yo.

²⁸Iye a Atambatun asiijane fu kéeyilene ku: epotor i kaamo fu étiyar i; eyijana yite Atambatun ni káyemi ésooboriyan i; kiŋki kaliiken ésuk i mite m'Atambatun ni káyemi éhaajiyen i; kiŋki káhin beehaŋe bu ésuk i kikaw ni kásein; kanuut toko náami keebaje ku sembe site karitan bakan kéesomute; kahaban náami kiŋki káyokunan ésuk i; kanuut toko náami kiŋki káwuforoor bakaaku buroon bi kaware bu káhinu, abe n'atik áami kiŋki káhamin ti kíhaminiin kuway.

²⁹Ésuk íit ereyi eemo fu epotor, man yooŋ eyijana yite Atambatun, man yooŋ eliikena ésuk i. Káreyiit káyinie fu káhinu beehaŋe ésuk i kikaw,

³⁰man yooŋ karitan bakan kéesomute. Káreyiit káyinie fu káhamin ti kíhaminiin kuway, man yooŋ káhandin ko.

³¹Arijab ariŋes man Búwejet Beenabe bu nu buwunuun beehaŋe bu kabaju éñjeriŋ. Abe hahiyo íiwufooruun bítim beehaŋe bu ñaañu fe.

1 Korent 13

¹Ifiŋ'íhamin kíhaminiin kite kúŋgowulan ku, ni kite emalaka i, abe bare kámaŋi an kunooto t'eholam, anokooreenokoor kite íñje éyifu yeeemo ti kafiŋan, man yooŋ ejiliŋ.

²Ifiŋ'iyiŋan báhamin bite Atambatun, n'ínandin béenuusee bu, n'ímeyi doon areyi fe, n'ibaj káyilen keefame k'íyinie katofan ne ko kirij, abe bare kámaŋi an kunooto t'eholam, inooto doon tus.

³Ifiŋ'ísik ebaj íima fe íruboor keebajut ku, abe n'ísik yooŋ eniam isaan yéesufee, abe bare kámaŋi an kunooto t'eholam, bondu iti bíñjeriŋam.

⁴An af'ámaŋi an, an ondu ámuña, ajakajak dómbokun, áhiñanaariit, ámakaariit, áyitooraariit;

⁵áhinaariit doon déefuñinanie, áyinooraariit uŋu hoone hu barebare, áyiŋataariit, ájokaariit an t'eholo.

⁶An af'ámaŋi an, hikawo hútoofaariit ti meejakut mu, bare uŋu hutoof tu múniyo mu.

⁷Kámaŋi an aŋ'áhin an u n'ámuñ tu doon areyi fe, n'áyilen abe n'ayakar ko kireyi fe, abe n'ájokumooro tu doon areyi fe.

⁸Kámaŋi áhabanaariit hikee. Kayiŋan ku tu huruwu hite Atambatun bibin kawasu, káhamin ku ti kíhaminiin kuway bibin yooŋ kawasu, káwufoor kite ésuk i kámeyi kite buroon bite Atambatun bibin karaan yooŋ.

⁹Múniyo hahiye úmeyit buroon bireyi, abe báhamin bite Atambatun bíreyiit b'úyiŋane fu.

¹⁰Bare béelile bu ifi bibin, béelilut bu n'uŋu bútowuto.

¹¹Íñje añi u, iŋ'íhamin naane añi, n'iyinoor naane añi, n'ínandin yooŋ naane añi. Bare h'ibine hu íhin faaf, iwasawas buroon bite hiñiaate hu.

¹²Hahiye uŋ'újuk Atambatun naane ti kaajukooreey keejaanŋut, bare bibin birko, úne kajukio féet. Hahiye ímeyiit Atambatun ihaban, bare bibin birko, íñje kámeyio ihaban, naane akina humuumo ámeyiam i.

¹³Náami muroon míhaaji monde mibaa káyemi: káyilen ku, n'eyakar i, ni kámaŋi ku. Bare doon deehaŋe du tu muroon mondu deemo fu kámaŋi ku.

1 Korent 14

¹Arijab ariŋes man n'árimaŋi bakaaku. Ariŋes yooŋ buroon bu Búwejet Beenabe bu bumbu buwun, áhaŋum kayiŋan kite báhamin bite Atambatun.

²An af'aŋ'áhamin ti kíhaminiin kuway, n'Atambatun n'áhamine fu, bare nu kúŋgowulan kíiit, ábuki an ájamaariit naŋ n'af'asok. Búwejet Beenabe bu ifi bitiŋgo, bare béenuusee bu bamb'asok biniŋaniŋ ésuk i.

³An af'aŋ'ayiŋan báhamin bite Atambatun, nu kúŋgowulan ku n'af'áhamin, abe aŋ'ayaŋgananiin kikaw, n'abeetooriin, abe n'áhiniin keehaŋ kayanu ti káyilen ku.

⁴An af'aŋ'áhamin ti kíhaminiin kuway, káyilen koone taŋ k'af'áhin keehaŋ kayanu. An aŋ'afin ayiŋan báhamin bite Atambatun, káyilen kite kéeyilene ku fe k'af'áhin keehaŋ kayanu.

⁵Ímaŋamaŋi aruun arireyi fe n'árihamin ti kíhaminiin kuway, bare b'ihaje bu kámaŋi beemo fu aŋ'ariyiŋan báhamin bite Atambatun. An aa ayiŋan báhamin bite Atambatun ahaŋahaŋ éñjeriŋ an aa áhamin ti kíhaminiin kuway, kane arko taŋ ake áhandine b'asoke bu, man kéeyilene ku kareyi fe ni kahaŋ kayanu ti káyilen ku.

⁶Kújakuwe, arko íñje ibine fee t'aruun, abe n'íhaminuun ti kíhaminiin kuway, n'iŋi fíya íñjeriŋuun? Aaa, kane arko fu taŋ íñje isokuun akuur but bike b'Atambatun áwufooram, man yooŋ n'íhinuun áriimeyi múniyo mu, man yooŋ n'iyiŋanuun báhamin bite Atambatun, man yooŋ n'iliikenuun bike.

⁷Ariliik fee tu buroon bu bimbi bíyifée te bo naane éyifu, n'ekondiŋ: ake af'áyemi ti káyifu, abe n'aŋ'átukulool, buŋ b'an aja fu kámeyi naŋ n'aamo fu ti káyifu ku?

⁸Arko káabiinu ku kusokut akuuree kane hitiik hibaj, aañ n'arito eeja bite te ho?

⁹Iyu yooŋ a ariemo fu: af'árihamin ti kíhaminiin kuway, buŋ b'ésuk i eja fu kajoku naŋ n'arisoke fu? Diyu káfiiten hiyam!

¹⁰Kíhaminiin ku kuhoojahooj faa t'etaam i, abe abajut hike heemo toko hi bakate te ho kájamooraariit báhamin.

¹¹Ifit'ijam bare kíhaminiin k'an áhamine n'íñje, an ondu káyemi t'íñje amoosora, n'íyemi te o yooŋ amoosora.

¹²Iyu yooŋ a ariemo fu: makamu árimaŋamaŋi dómbokun buroon bu Búwejet bite Atambatun bumbu buwun, ariŋes man n'arihaŋ kabaju bimbi búyokunan kéeyilene ku keehaŋ kayanu ti káyilen ku.

- 13**Íŋ'ite ho aamo fu an aa áhamin ti kíhaminiin kuway, awarawar kalawu Atambatun eewuno aŋ'abin áhandin bo ti kike k'ésuk i ejame.
- 14**Ábuki if'ilaw ti kíhaminiin kuway, ehelam eŋ'éyemi ti kalawu ku, bare ímeyiaariit naŋ n'if'isok.
- 15**Náami buŋ b'ija fu? Íñje kalawu n'ehelam ti kíhaminiin kuway, abe n'ilaw yooŋ ti báhamin b'ijame; íñje kahooñu Atambatun n'ehelam ti kíhaminiin kuway, abe n'ihooño yooŋ ti báhamin b'ijame.
- 16**Af'alaw Atambatun ti kíhaminiin kuway kaanuku aaano eyeehen, abe bakan kéemusut kajamu báhamin naane bondu ni káyemi toko ti kéeyilene ku, kámeyiit yooŋ naŋ n'asoke fu, buŋ bi kaja fu kaanu «Amin» ti kalawu kúuwe?
- 17**Arko yooŋ kalawu kúuwe kutoofatoof naane fíya naŋ, iti kíhiniin keehaŋ kayanu ti káyilen ku.
- 18**Íñj'endu ti kaanu Atambatun eyeehen naane ihaŋuun i arireyi fe káhamin ti kíhaminiin kuway.
- 19**Bare kéeyilene ku ifi kakuukanooro, iŋ'ihaŋ kamaŋi kasoku kirim keemo hutok k'ésuk i kajame man n'iliikeniin ne ko, bala isok kirim keemo súñjune sumoŋu ti kíhaminiin kuway.
- 20**Kújakuwe, atum'aŋ'ariyinoor naane biñi. Ti káhinu kite meejakut mu, áriyemi naane bilekej; bare ti biyinoor bu, áriyemi naane sifaaf.
- 21**Iyu i Míkiñjin mu musoke fu: «Atemit aane: íñje kaboñu bakan bakate kíhaminiin kuway, bakan keemo emoosora, keeja kéehaminam bakan kúuma, abe bare bakan kúuma iti kajamatanam.»
- 22**Náami káhamin ku ti kíhaminiin kuway, diyu ékeetanuma bija ti kéeyilenut ku, káanukiiit ti kéeyilene ku. N'afin áami kayiŋan ku báhamin bite Atambatun, diyu ékeetanuma ti kéeyilene ku, káanukiiit ti kéeyilenut ku.
- 23**Ariliik fee kane arko naane kéeyilene ku kareyi fe kakuukanooree fee, abe arireyi fe n'áriyemi ti báhamin ti kíhaminiin kuway, bakan kéeyilenut man yooŋ kéemeyiit bítim bu esaan-saan ni káyoosein toko, man kaane fíya ariwenawen?
- 24**Bare arko arireyi fe áriyemie fu ti kayiŋan báhamin bite Atambatun, abe an éeyilenut man yooŋ éemeyiit bítim bu esaan-saan n'áyoosein toko, af'ajam báhamin bu kep, n'uŋu bukuuro kaanuku akina ahofoora. Báhamin b'ajame bu kagorio t'ehel.
- 25**O kasoku tu buhoonjuun béenuusee bu t'ehel yeene fe. O kayayu buhoonjo t'etaam, abe n'asokoor Atambatun ti kaanu: «Múniyo Atambatun ondu n'aruun!»
- 26**Náami hahiyu buŋ kújakuwe? Af'arikuukanooro, ake n'aŋ'ahooñ Atambatun, ake n'aliiken ésuk i bike, ake n'asok bike b'Atambatun áwufooro, ake n'áhamin ti kíhaminiin kuway, ake n'áhandin bo ésuk i. Bondu fe buwarawar káyokunan kéeyilene ku keehaŋ kayanu ti káyilen ku.

²⁷Arko bakaake káoomi toko kéemaŋje káhamin ti kíhaminiin kuway, bákasuba kasawoor kéehin bo, man yooŋ kahaŋ kahooju, bákahaaji, abe ake awarawar káhandin bi kasoke bu.

²⁸Arko abajut an ite káhandin ésuk i báhamin bu, kaja kakoowan ti hahooja hu; káhamin n'Atambatun ti siheliin ti kíhaminiin kuway.

²⁹Kiŋki kayiŋan báhamin bite Atambatun, bákasuba barebare man yooŋ bákahaaji kaja káhamin, abe bakaaku ni kajamatan jak keejuk man bite toko man yooŋ.

³⁰Arko ake áoomi toko eebaje toko-toko bike b'Atambatun áwufooro, éeyemie u ti báhamin bu n'aŋ'afit.

³¹Arireyi fe áriinooni kasawoor ariyiŋan báhamin bite Atambatun, kaanuku man huruw fe n'aliikenee, abe n'ayaŋgananee hikaw.

³²Kiŋki kayiŋan báhamin bite Atambatun, siheliin siheekutiin,

³³ábuki Atambatun anooto Atambatun ite kalas-kalas; akina Atambatun ite káasuumaay. Ariwarawar káhinu naane bakan kite Atambatun fe kéeyilene ku ii káhin:

³⁴ifi kakuukanooro, haare hu kawarawar kakoowan. Kátumbut kawar káhamin toko. Kawarawar kajamu ti háyine hooniin naane busokee i t'Eluwa yite Moyis.

³⁵Ifi kámaŋi kákandijen bike, n'iŋi kákandijen bo bákayiniin t'enuuf tu boko. Búwariit anaare n'áhamin kane kéeyilene ku kakuukanooro.

³⁶Kame aŋ'ariene man t'aruun ti Hirim hite Atambatun húnuutina fu? Bare me aŋ'ariene unoonuun arijame fu ho?

³⁷Ake af'ayinoor n'aane Búwejet Beenabe bu bondu te o, man yooŋ akina ayiŋana ite Atambatun, n'aŋ'ámeysi kaanuku b'ikiŋjiniuun bee, Anahaan u asoke fu bo.

³⁸Bare arko eeteñeko bondu, aruun yooŋ ariteñekoo.

³⁹Náami kújakuwe, arijab ariŋes man n'aŋ'ariyiŋan báhamin bite Atambatun, abe atum'ariteñeko an n'áhamin ti kíhaminiin kuway.

⁴⁰Bare árihin bondu fe bujoŋoor, atum'árihin bo kítakanoor.

1 Korent 15

¹Kújakuwe, íŋj'endu ti kábaŋinanuun Hirim Heetoofe h'ibine hu isokuun, n'áriyilen ho, abe n'arijok ho yooŋ alit tip.

²Te ho t'Atambatun aja fu kaŋaasu eefakanuun, kane arko ariijok ho naane t'ibine du isokuun ho. Káhinaate iyu, n'aŋ'áami áriiyilen fuufu.

³Bítiyar bu ti b'iliikenuun bu fe beemo fu bonde bi kaliikenam bu yooŋ: Kiris aketaket bija tu wuhoofoor wute w'úne naane ti Mikiŋjin mu mifiye du musok.

- ⁴Ahokeehok, abe n'aritanee t'eket i hunak híhaajiyán hu, naane yooŋ ti Míkiñjin mu mifiye du musok.
- ⁵N'áŋaasin ti Piyeer, ahaban n'áŋaasin t'epotor i bakaaku.
- ⁶Hunuut toko, n'áŋaasin t'eribooraó keehaŋe síteemeer hutok ti hífeeñin hífeeneŋ. Keehaŋe kahooju tu boko bokondu tu buroŋ, bakaaku bare kaketa.
- ⁷Ahaban, n'áŋaasin ti Saak, abe n'áŋaasin t'epotor i kareyi fe.
- ⁸Ahaban tu boko kareyi fe, n'áŋaasin yooŋ t'íñje, íñj'eeemo u naane alekej eebukee ti kiim koone kireeŋoorut.
- ⁹Múniyo íñj'eeemo fu biraanu bite epotor i fe, abe iwarutee yéeni kaanu apotor, ábuki íhíhinoorahihinoor kéeyilene ku.
- ¹⁰Bare Atambatun áwufooramwufoor kajaku koone éhinam íiyemi an u eemo ee, abe naane áwufooram i kajaku koone, áfiitenut: irokarok ihaŋ bakaaku epotor fe. Múniyo íñjeit humuumam í'irok iyu, bare kajaku k'Atambatun áwufooram ku keemo ku t'íñje ufu kurok iyu.
- ¹¹Náami arko íñje ífiwaare, man yooŋ bakaaku epotor, Hirim Heetoofe hu h'í'iriwaare, abe ho h'áriyilene fu.
- ¹²Naane aamo i íŋ'iriwaare iriene Kiris aritaneeritan t'eket i, íŋi naŋ ni bakaake t'aruun ífi kaane keekete ku iti káritein?
- ¹³Arko múniyo keekete ku iti káritein, kame Kiris yooŋ áriteinoot t'eket i.
- ¹⁴Abe arko Kiris áriteinoot t'eket i, n'aŋ'áami kame kawaare kite k'uni káfiiten, káyilen koonuun yooŋ káfiiten.
- ¹⁵N'aŋ'áami yooŋ kame bimb'irisok t'Atambatun bite haajuus, ábuki irienaan aritanaritan Kiris t'eket i. Abe kame áhinut bo, kane arko múniyo keekete ku iti káritein t'eket i.
- ¹⁶Arko keekete ku iti káritein t'eket i, kame Kiris yooŋ áriteinoot t'eket i.
- ¹⁷Abe arko Kiris áriteinoot t'eket i, káyilen koonuun kame káfiiten, abe n'aŋ'áami ariroŋa ti bisejo bite wuhoofoor woonuun.
- ¹⁸Arko iyu, n'aŋ'áami keekete ku boko ti káyilen ku ti Kiris, bokondu bakan kéetowutee.
- ¹⁹Arko eyakar ite úne ti Kiris t'etaam ye t'eraane fu barebare, úne kame úhaŋe fu káyubinani kúŋgowulan ku fe.
- ²⁰Bare nu múniyo Kiris aritaneeritan t'eket i átiyar u. Abe bondu búwufoorawufoor kaanuku keekete ku yooŋ bíriteina.
- ²¹Ábuki naane aamo i ániine afeeneŋ ákinineŋe fu eket i n'ebaj t'etaam ye, birito bite t'eket i yooŋ, ániine afeeneŋ ákinineŋe fu ni bibaj.

- 22**Naane aamo i kúŋgowulan ku fe iŋi kaket iŋi naane káhine i t'afeeneŋ n'Adam, boko yooŋ bíriteina t'eket i iŋi naane káhine i t'afeeneŋ ni Kiris.
- 23**Bare huruw fe ni hífinooru hoone: Kiris aamo fu átiyar u dók ti birito bu t'eket i. Abe h'aŋa h'ayak bíbatikeina, bakan k'akino ku n'iŋi kafin karito.
- 24**Abe n'aŋ'áami kamoosen ku: Kiris kábuju sembe sánosan fe seejakut, n'eseef yeeniin, nu ñúwejet ñeejakut ñu fe, ahaban n'aŋ'abatikan Atambatun Faaf u híyiaate hu.
- 25**Ábuki Kiris awarawar káyemi áyi bija kóyin k'Atambatun aja ku bikalo enatoora yeene kareyi fe.
- 26**Anatoora eeja u kábujiee araan u aamo fu eket i.
- 27**Múniyo Míkiñjin mu meenaan: «Atambatun áhinahin Kiris éeyemi áyi tu doon areyi fe.» Bare naane meene i «areyi fe», mujoloŋanut toko Atambatun eewune u Kiris sembe tu doon areyi fe.
- 28**Abe Kiris af'abin awunee sembe tu doon areyi fe, n'aŋ'afin asaanooro Atambatun eewuno u sembe sondu. Náami Atambatun n'aŋ'áyemi áyi tu doon areyi fe.
- 29**Abajeebaj bakaake iŋi kabostee bija ti keekete ku. Bondu fiya káñjeringiin naŋ? Iŋi naŋ n'ifi kabostee bija ti keekete ku kane arko múniyo keekete ku iti káritein?
- 30**Iŋi naŋ n'if'irisoñeneno eket i ko kireyi?
- 31**Kújakuwe, húnakonak fe eket i yendu ti kaŋoloolam. Iisokuun bo aŋarkeyi naane iŋ'isaŋgoor n'aruun iŋi naane árihine i t'afeeneŋ n'Anahaan ite úne Yesu Kiris.
- 32**Arko elob y'ibine i ilob Efees ni bíndakakureŋ bu abe n'aane kúŋgowulan, ilobalob yo ni biyinoor bite an ite t'etaam ye, yo fiya káñjeringam? Arko múniyo keekete ku iti káritein, kame úhin naane busokee i ti Míkiñjin mu. Meenaan: «Úñofo abe n'úhujo, ábuki kuwaatu úne kaketu.»
- 33**Atum'ariboot kikawuun: «Kariboor ni bakan keejakut kúnooni kábuju an eejake.»
- 34**Áribatikann siheluun, abe n'ariwas wuhoofoor wu. Bakaake t'aruun kátumbut kámeysi Atambatun. Iisok bo, man at'arifúño?
- 35**Maske ake kákandijen aane: «Buŋ bi keekete ku kaja fu bíriteina? Sini saŋka si kabin fu ne so?»
- 36**An ondu asoŋotaa teereŋ! An af'áfiiten sinawaay, sijendan kaketu ni sitik súlooñin.
- 37**Abe an af'ámaŋi kanawu nunukanuk, man yooŋ dike doon naane iyu, t'ekoŋk i t'af'ajab, yeetik ebin élooñin yéehin himiim.
- 38**Abe Atambatun n'aŋ'afin áhin yo yéeloñin naane ámaŋje i, ekoŋk-koŋk fe ni manokoorar mite te yo.
- 39**Kihaay kite buroon béeyekie bu síhiinu kóit kifeeneŋ ku: kúŋgowulan ku nu kooniin ku, bíndakakureŋ bu yooŋ, bija bilele bu, ajok bisaan bu fe.

- ⁴⁰N'abaj yooŋ buroon beeemo bu t'etiir, nu buroon beeemo bu t'etaam. Máwariar mite buroon bite bu t'etiir muwayawayo ni máwariar mite buroon bite bu t'etaam.
- ⁴¹Taanak tu tibajabaj máwariar mite te to, hiim hu ni máwariar mite te ho, búloofiiloof bu yooŋ ni máwariar mite te bo. Humuum tu búloofiiloof bu máwariar mu muwayawayo.
- ⁴²Iyu yooŋ i bija fu káyemi kane keekete ku káritein. Ehunuŋ eŋ'ehokee, yo búbujo; eni eŋ'eritanee t'eket i, eroŋut hikee-kee búbujo.
- ⁴³Ehunuŋ eŋ'ehokee t'énikut, t'ebajut yooŋ sembe; eni n'eritanee t'eket i, yo káanikin, abe yooŋ yo ni sembe.
- ⁴⁴Ehunuŋ eŋ'ehokee, yo kihaay nu kujoj; eni n'eritanee, yo búwejet. Makamu eni yite kihaay abajabaj, kame yooŋ eni yite búwejet abajabaj.
- ⁴⁵Múniyo Míkiñjin mu meenaan: «Adam álokow átiyar u n'áyemi húngowulan heerone.» Adam araan u n'áyemi búwejet bumbu buwun buroŋ bu.
- ⁴⁶Éniit ite búwejet bu eemo fu étiyar i; yite kihaay ku eemo fu étiyar i, yite búwejet bu ésein.
- ⁴⁷Álokow átiyar u Adam eerokee u ni baaliisiw, o ite t'etaam. Bare Adam ásooboriyan u, o t'etiir t'ánuutina.
- ⁴⁸Bakate ku t'etaam i kanokooranokoor n'an eerokee u ni baaliisiw bu. Bakate ku t'etiir ni kanokoor n'an éenuutina u t'etiir.
- ⁴⁹Abe naane únokoore i n'an eerokee u ni baaliisiw bu, iyu yooŋ u úja fu kanokoor n'an éenuutina u t'etiir.
- ⁵⁰Kújakuwe, b'ímanje bu kasoku beemo fu bonde: doon dite kihaay ni halan diyinaat kamaatu ti Jáyi jite Atambatun, abe doon dite búbujo diyinaat kamaatu tu buroŋ béehabanaariit bu.
- ⁵¹Arijamatan íhandinuun bonde béenuusee bee: úreyiit úja fu kaketu, bare úreyi fe úne kahosanee.
- ⁵²Bondu kabaju ahil-hil naane díkin, kane káabiinu kiraanu ku kusok. Ábuki ufu kusok kep, keekete ku bíriteina keebaj buroŋ béehabanaariit, abe úne keeyak ku káyemi buroŋ n'uŋ'úhosanee yooŋ.
- ⁵³Múniyo doon deemo uŋu dúbujo duwareewar kahosan déeyemi doon déebujaariit, abe doon deemo iŋi diket duwareewar kahosan déeyemi doon déeketaariit.
- ⁵⁴Doon deemo uŋu dúbujo ifi dibin duhosanee déeyemi doon déebujaariit, abe doon deemo iŋi diket nu duhosanee déeyemi doon déeketaariit, hirim honde heesokee hu ti Míkiñjin mu n'iŋi hihaj hibaj. Heenaan: «Eket eroŋut, eriiŋaneeriiŋan akuur but!»
- ⁵⁵«Awe eket i, kame búriiŋan búuwe bondu diin? Awe eket i, kame kaabetu kúuwe kondu diin?»

⁵⁶Kaahoofoor ku keemo fu kaabetu kinji kibin n'eket i, abe kaahoofoor ku kibajabaj sembe, ábuki Eluwa yite Moyis éwufuore fu nanj neemo fu kaahoofoor.

⁵⁷Bare úene Atambatun eyeehen, akina eejaase u t'Anahaan ite úene Yesu Kiris éehin úene núuriijan eket i!

⁵⁸Náami kújakuwe, aruun k'ímanje-manje ku, arijok alitee, abe n'arisiijo ayan fañ. Áriñiñkaan ko kireyi fe áriihin burok bite b'Anahaan u, ábuki árimoomi kaanuku burok bamb'arirok bija te o, búrokiit káfiiten.

1 Korent 16

¹Útif hahiyu ti bite sírirem su sunsu sukuukanee bija ti bakan kite Atambatun bakate ku Serusalem. Isokasok bakate ku Galasi kéeyilene ku buñ bi kaware fu káhinu. Aruun yooñ, iyu a ariware fu káhinu.

²Erimaas-rimaas fe, huruw fe t'aruun aliiik tu doon d'abaje du, n'añ'anuutan sírirem anañ t'enuuf te o. Iyu, if'ija ibin, man añk'arisawulo bija bateg.

³Abe if'ireeñin, n'iñ'iboñ Serusalem bakan k'ariyak ku kajifan keeja ni sírirem s'aritege su, ni bileetar yooñ b'ija bu kaboñiini.

⁴Arko bijarajar íñje yooñ n'ija, kame n'iñ'iriboor.

⁵Íñje bibin t'aruun kane ikan Maseduwan (ábuki íñje kajaasu tu búruk bite bo).

⁶Mánoman íñje bifiyo t'aruun dikee, maske yooñ haajam hu hireyi. N'añ'áriyiniam káyokunan iiyuun t'iware du bija.

⁷Honde, ímañiituun kajuku iye kep abe n'iyuun. Aaa, ímañamañi biriiko t'aruun afiyo dikee t'Anahaan u aane hee.

⁸Bare íñje biriiko beebe Efees bija t'efeet ite Pantakot,

⁹ábuki ibaja bítim beejake-jak bite káhinu burok bómbokun bija t'Atambatun. Enatoora i bare kahoojahooj beebe.

¹⁰Timote af'areeñin, árihin wáhowah ariijoko áwariee man hikawo nu hutoof, ábuki añ'áhin yooñ burok bite Anahaan u naane íñje.

¹¹An atum'áwiiniano. Áriyokunano kep man n'áyini bíbatikeina ti káasuumaay, ábuki íñj'endio ti kanahan ni kéeyilene ku.

¹²Útif hahiyu t'ati úene Apolos. Ilawolaw abe n'isooñoor kaanuku man n'abin t'aruun akina ni kéeyilene ku, bare átumbut ámañi bibin hahiye. O bibin kane bítimo biñaas.

¹³Áriniyo, abe n'arisiijo ayan fañ ti káyilen ku. Atum'añ'árikoleyi, bare aribaj sembe.

¹⁴Árihin doon fe ni kámañi.

¹⁵Kújakuwe, árimoomi kaanuku Sitefanas nu butoño kaamo fu Ekarjen étiyar i t'ésuk ite Akayi, abe káhabaneinohabanein tu burok bu bija ti bakan k'Atambatun akino ku. Náami iilawuun bonde:

- ¹⁶Árijenjin bakan naane bokondu, ni kiŋki karok nu boko káhabanein.
- ¹⁷Hikawam hutoofatoof dómbokun naane Sitefanas, nu Forutunatus, n'Akayikus kabinam i kajuku. Anokooreenokoor kite aruun kumuumuun ariemo fee diye.
- ¹⁸Káhinahin ehelam yeerooŋo naane káhine i yooŋ soonuun su seerooŋo. Bakan naane bokondu, arijokiin nu sumoŋu súsuba.
- ¹⁹Bakate ku Asi kéeyilene ku kasaafuun. Akilas ni Pirisil, ni kéeyilene ku fe kiŋki kakuukanooro tu boko kasaafuun dómbokun tu huruwu hite Anahaan u.
- ²⁰Kéeyilene ku keemo ku beebe fe kasaafuun. Arisaafoor ti káfoonoor kite baatiaay.
- ²¹Íñje Pool isaafuun. N'emoŋiam n'inoŋke fu iikiñj kasaafu konde.
- ²²An afut'ámaŋi Anahaan u, Atambatun aja áwuumoo! Abin, awe Anahaan ite uni!
- ²³Anahaan u Yesu aja ásoniyanuun.
- ²⁴Ímaŋiuunmaŋi arireyi fe ti naane úhine i t'afeeneŋ ni Yesu Kiris.

2 Korent

2 Korent 1

¹Íñje Pool eeemo u apotor ite Yesu Kiris naane t'Atambatun ámañje du, n'ati úne Timote írikiñjинуun fee aruun bakate ku Korent kéeyilene ku, ni bakaaku fe bakate ku Akayi k'Atambatun akino ku.

²Atambatun Faaf úne, n'Anahaan ite úne Yesu Kiris kaja kásoniyanuun, abe ni kawunuun káasuumaay.

³Úsokoroor Atambatun Faaf ite Anahaan ite úne Yesu Kiris. Akina aamo fu Faaf u aa ayubiyen ésuk i, abe n'áyemi yooñ Atambatun aa abeetooriin ko kireyi fe!

⁴Añ'abeetoor úne ti sílaam site s'úne sireyi fe, kaanuku man n'úfin úyini kabeetoor yooñ bakaaku kiñki káyemi ti sílaam sánosan. Úbeetooriin yooñ naane akina aa abeetoor úne.

⁵Múniyo naane uu úmaat iye ti sílaam seehooje site su Kiris, iyu yooñ i Kiris af'ahan kabeetoor úne.

⁶Hih'irijuk iye sílaam, kaanuku fu iriibeetooruun, abe n'arifak. Abe h'Atambatun aa abeetoor uni, kaanuku fu man n'iriibeetooruun áriiyini yooñ bújokumooro ti sílaam su naane sonde sins'irijuk iye.

⁷Abe iribajabaj eyakar yómbokun uñu hoonuun hu, ábuki írimoomi kaanuku naane aa arimaat iye ti sílaam site s'uni, aruun kabeetoree naane uni.

⁸Kújakuwe, írimañamañi árimeyi sílaam s'irijuke su tu búruk bite Asi. Sílaam sómbombokun, sútumbatumba síriif uni irisooñen n'iñ'iriene man hite h'uni hihabanaa.

⁹Irijaja ayak abin áami iñ'iriene hee káhabaneino kaanuku keeyool uni. Bijaja iyu kaanuku itim iriyakar t'uni kuumuni. Aaa, t'Atambatun unoono tañ aa aritan keekete ku t'iriware fu kayakar.

¹⁰Akina arame fu uni t'eket yéetaañie naane yendu, abe akina kasoóñu aram uni. Te o t'irinaje fu eyakar ite uni, yite kaanuku abaa karamu uni.

¹¹Aruun yooñ kuumuun añ'áriyokunan uni naane aa arilaw bija t'uni. Iyu i bakan keehooje ifi kaane Atambatun eyeehen ti naane aa ájengin kalawu kooniin bija t'uni, abe n'awun uni káasuumaay.

¹²Iisokuun bimb'irisangoor ne bo: sihel site s'uni súwufoorawufoor uni kaanuku iriikariiko n'ésuk i biriiko beejoore, ni bijak yooñ, áhanum n'aruun. Abe bondu fe t'Atambatun tu búnuutina fu. Káanukiiit tu búwesinato bite húngowulan. Aaa, t'Atambatun éwufore u uni kajaku koone tu búnuutina fu.

¹³Múniyo bimb'írikiñjинуun ti bileetar bite b'uni, áriyinooni bo kajaña, ábuki bítaañiit kánandin. Abe eenaan aruun bibin kánandin bimb'irisok fe, hutoof yooñ hahiye árinandinaariit bo bireyi. Abe hunak h'Anahaan u Yesu ábatikein hu te ho, aruun kasaangoor n'uni naane iriyak i yooñ kasaangoor n'aruun.

¹⁵Hikawam hütumbatumba hiyaᅇg tu bondu isooñen n'eene yéeni ifíyemi ti bija bija bu Maseduwan, n'iq'íñaasin t'aruun, abe n'ífiitein bo yooᅇ iñje ti bíbatikeina. Káhinu iyu, kikawuun n'uᅇu kutoof kireeᅇ kúsuba, abe n'aᅇ'áriyokunanam iiyuun kátuki kúuma inde Súde.

¹⁷H'eene hu iñje káhinu bondu, íhaminahamin fíya t'iyinoorut? Bare fíya if'íhabanein eene iñje káhinu bike, iq'iyinoor naane bakate ku t'etaam ye, t'áami hahiyu if'eene «hee» n'aᅇ'áami kame «aaa»?

¹⁸Iisokuun bonde hágila Atambatun eeemo u báhamino bifeeneᅇ taᅇ: h'irienuun hu «hee», áaaíit éyemie fu ti sihel site s'uni.

¹⁹Ábuki Yesu Kiris Añi ite Atambatun i iriwaareuun u, iñje, ni Silas, ni Timote, abinut kaanuku éeyemi o afeeneᅇ u «hee» ni «aaa». Ko kireyi fe akina aamo fu «hee» yite Atambatun.

²⁰Ábuki te o t'Atambatun aane fu «hee» tu buroon bu fe b'afiye bu aane o káhinu. Náami tu huruwu hite Yesu Kiris t'uf'úene «amiin» yite i úne kane úyemi ti kasokoroor Atambatun.

²¹Abe Atambatun humuumo áhine fu úne núuyini kajoku alit tip ti káhinu k'úhine ku t'afeeneᅇ ni Kiris, uni n'aruun. Akina ákajine fu úne núuyemi eroka yeene.

²²Akina yooᅇ áhine fu t'úne éluwenuma yeene yite káwufoor ku kaanuku úne bakan koone, abe n'anaᅇ ti sihel site s'úne Búwejet boone Beenabe bu, beekuun úne kaanuku aroᅇa kawunu úne eke ebaj.

²³Atambatun onda ti kaseedaam, aja ayoolam kane arko haajuus h'isok fee: h'isooñinoot hu Korent, iñje ímaᅇiituun bibin kasoku bike bite káhinuun áriitaañian.

²⁴Írimaᅇiit káyemi eseef yeenuun iq'iribin irinoᅇkooᅇanuun bike ti káyilen koonuun, ábuki ariᅇokajok te ko alit tip. B'iriᅇes bu beemo fu núurok t'afeeneᅇ bija ti katoofu koonuun.

2 Korent 2

¹Iᅇ'ite ho h'eene fu it'ibin t'aruun, kaanuku atum'aᅇk'arisoñ áriitaañian.

²Ábuki if'ihinuun áriitaañian, at'asooñ abajee an éeyinie káhinu hikawam heetoof, ábuki arireyi fe káataañianin.

³Iᅇ'ite ho h'ibine fu íkiñjинуun yaayu eleetar, ábuki ímaᅇiit bibin t'aruun, n'íñaabein bakan keeware ku yéeni káhinu hikawam heetoof ni káhinam íitaañian. Múniyo bukuuramkuun kaanuku hikawam ufu hutoof, arireyi fe koonuun ku yooᅇ uᅇu kutoof.

⁴Ítaañianataañian dómbokun h'ibine hu íkiñjинуun, ehelam ehabanahabano yooᅇ fe, abe iyiyayiy dómbokun. Ímaᅇiituun káhinu áriitaañian, bare ikiñjuunkiñj kaanuku áriimeyi naane ímaᅇiuun i ariike.

⁵Arko ake t'aruun áhinahin ésuk i kéetaañian, iñjeiit a átumbe fu áhin íitaañian, bare aruun arireyi fe, man yooᅇ bakaake t'aruun --- abe bondu bijarut kahahan.

- ⁶Ániine ondu, naane keehooje t'aruun kakamoore i te o, bondu bifamofam.
- ⁷Iñ'ite ho aamo fu hahiyu ariwarowar kabonket, abe n'ariwuno yooñ ehel kaanuku man kátaańian ku itim kíhin ehelo yéebujo.
- ⁸Náami íñj'endu ti kaanuuun áriwufóoro kaanuku árimañiomañi.
- ⁹Béekinineje bu n'íkíñjínuun haahu beemo fu bonde: kaanuku iijuk buñ bi siheluun seemo fu ariike, man añ'árijenjinam tu doon areyi.
- ¹⁰Af'aribonket an u, íñje yooñ ibonketobonket. Ábuki if'ibonket an ondu ti b'ibaje bu bite kabonketo, aruun árikinineje fu n'íhin bo, abe íhina bo tu buhoonju Kiris.
- ¹¹Íhinahin bo kaanuku Setani atum'abin ahañ úne sembe. Múniyo úmoomi jak bamb'añes.
- ¹²H'ije hu Trowas kaanuku iiwaare bo Hirim Heetoofe hite hu Kiris, n'ijuk kaanuku Anahaan u áfenjinamfenjin bo bítim kaanuku iirok.
- ¹³Bare ehelam ebebut, ábuki ijukut bo ati úne Tit. Iñ'ite ho h'eene fu bakate ku Trowas kéeyilene ku iriwasoor, abe n'ija Maseduwan.
- ¹⁴Bare úene Atambatun eyeehen, ábuki añ'aja n'úne ko kireyi fe kaanuku núumaat tu búriinjan bite Kiris. Úne k'ásike fu kaanuku núuhin Kiris émeyee tánotan, naane mátiso meehundane tánotan.
- ¹⁵Ábuki t'Atambatun úne úemo fu naane haaw heetoofe hite hu Kiris hihi hireeñ ésuk i. Ti keemo ku ti kafaku ku, úne haaw heejake hite buroñ hihi hibin nu buroñ bu; bare ti keemo ku tu bútowuto bu, úne haaw heejakut hite eket hihi hibin n'eket i. Aañ áyinie káhinu burok naane bondu?
- ¹⁷Irinooto naane bakaaku keehooje kaa kíñki kájula Hirim hite Atambatun. Uni iñ'irihamin boone bu ajoñoor júl, abe yooñ tu buhoonjo naane eroka bakate Kiris, ábuki akina Atambatun aboñe fu uni.

2 Korent 3

- ¹B'isoke bee fíya beemo fu uni iñk'irisooñ íriyemi ti jímak? Bare fíya uni irisawulee bakan kakiñj bileetar kéemuur uni bakan keejake naane bakaake ii káhin, man yooñ n'irienuun árihin uni bondu íriiyini bija ti bakaaku?
- ²Aruun kumuumuun ariemo fu eleetar ite uni yeekiñjee i tu suhol site s'uni, y'an fe ayino kámeysi, abe n'ajañga.
- ³Áriwufóorawufóor ti máhinar moonuun kaanuku aruun eleetar yi Kiris akiñje, abe uni n'iribin ne yo. Ekiñjeekiñj káanukiiit man ni hikiñju, bare nu Búwejet bite Atambatun eemo u buroñ. Ekiñjeekiñj káanukiiit man tu bujuju, bare tu suhol site kúñgowulan.
- ⁴Irisokasok bondu añarkeyi naane kikaw uni kiyañgayang t'Atambatun iñ'ite hu Kiris.

- ⁵Káanukiiit man iŋ'iriyinoor n'iriene uni íriyinie kanonŋku íriihin burok naane bondu uni kuumuni. B'íriyinie bu, t'Atambatun tu búnuutina fu.
- ⁶Akina áhine fu uni íriiyini káyemi eroka kaanuku iŋ'iriwaare ésuk i kaajamoor kíyeni ku. Kaajamoor konu kukolut n'Eluwa yeekiñjee i, bare nu Búwejet Beenabe bu. Ábuki Eluwa yeekiñjee i eŋ'eyool, bare Búwejet bu uŋu buwun buronŋ.
- ⁷Eluwa i ekiñjeekiñŋ tu bujuju, abe meejaane mite kániku kite Atambatun ni misilan toko. Buhooŋu bite Moyis bútumb bisilan, abe naane aamo i fe kasilan konu kíteit bifiyo, bakate ku Israyel kátumbut káyini káheelino ni ñíkiniin. Arko Eluwa i, naane aamo i fe eŋ'eyool, éŋaasiŋaasin ni kasilan naane konu,
- ⁸kasilan kite ku fíya burok bite Búwejet Beenabe bu ni kire buŋ?
- ⁹Arko burok bite Eluwa i yey'etinan ésuk i bisilanasilan, bumbu bujok ésuk i bakan kéejube hágila Atambatun n'iji bihaŋ tu dómbokon!
- ¹⁰Úyinooni kaanu kasilan kite kaajamoor kite ku kónŋkeyin, ko dóniit fe kane kiliikee ni kite ku hahiye, keehaŋe ku ko tu dómbokon.
- ¹¹Múniyo arko kaajamoor kítiyar ku keeŋaŋut ku bifiyo kisilanasilan, kame kíyeni ku keemo ku kite bifiyo hiraanu kahaŋu kasilan!
- ¹²Eyakar yendu y'iribaje i ékinineŋe fu kikaw kite k'uni ni kiyang iŋ'iriwaare Hirim Heetoofe hu.
- ¹³Irinooto naane Moyis éenuuse u buhooŋio nu musoor kaanuku bakate ku Israyel itim kajuk naane kasilan konu kíyemie i tu bútowuto bu.
- ¹⁴Náami búwesinato booniin biyinaat kánandin bondu. Bija yooŋ t'úmiye fe, ifi káyemi ti kajaŋga ti kaawiit kite kaajamoor kítiyar ku, musoor uŋu múkumbalool ñúwejet ñooniin, abe kájokaariit. Musoor mu uŋu munuut t'an éehine t'afeeneŋ ni Kiris barebare.
- ¹⁵Bija yooŋ t'úmiye fe, bakate ku Israyel ifi káyemi ti kajaŋga ti kaawiit kite Eluwa yite Moyis, musoor uŋu múkumbalool ñúwejet ñooniin.
- ¹⁶Bare an af'áwuŋgan inde Anahaan u, musoor mu uŋu munuut.
- ¹⁷Diye Anahaan u aamo fu Búwejet bu, abe tu Búwejet bite Anahaan u beemo du, Eluwa i et'ékini toko an.
- ¹⁸Úne úreyi, ñuhooŋu ñite ñ'úne ñúkumbaloolutee, abe kasilan kite Anahaan u ifi kifeeñ te ño naane ti kaajukooreey. Náami úne bokonu ti kahosanee kep kaanuku núuyemi naane Anahaan u, abe uŋ'úja ti kahaŋu kasilan. Diyu burok bite Búwejet bite Anahaan u.

2 Korent 4

- ¹Atambatun ayubiyene fu eesaan uni burok bondu; iŋ'ite ho h'iriñakeit fu ni hiñaawu.

- ²Iriteñekateñeko béefuñinanie bu bumbu búnuusee. Íribuutaariit an, abe írihosanaariit yooŋ Hirim hite Atambatun. Múniyo mu kep m'if'íriwufloor ésuk i akuur but, man huruw fe n'ámeysi t'ehelo hágila Atambatun kaanuku uni bakan kéejube.
- ³Arko bare Hirim Heetoofe hu hih'iriwaare húkumbalooleekumbalool, n'aŋ'áami kame ti bakan keemo ku tu bútowuto bu barebare.
- ⁴Bokondu káyilenut, ábuki atambatun eejakut u ite etaam i ámiñamiñ ñúwejet ñooniin ñéeyemi t'ébaani. Áhinahin bondu kaanuku itim káyini kajuku meejaaŋe mite Hirim Heetoofe hu, héewufoore hu kániku kite ku Kiris eeemo u humuum búnokoorum bite Atambatun.
- ⁵Úniit kuumuni k'if'iriwaareuun, bare Anahaan u Yesu Kiris i if'iriwaareuun. Irijokoorajokooro naane eroka yeenuun iŋ'ite hu Yesu.
- ⁶Ábuki Atambatun eeene u: «Meejaaŋe mu mija mijaŋan t'ébaani i!» o yooŋ áhine fu meejaaŋe moone meejaaŋ ti sihel site s'uni, kaanuku man n'ajaŋan uni ti kámeysi kite kániku koone kiŋki kisilan tu buhoonŋ bite Kiris.
- ⁷Bare uni kéeyekie ku ebaj yendu, írimoomi naane simeenaay seerokee n'ekaf, man ésuk i n'ejuk kaanuku sembe sómbombokun sondu t'úniit tu súnuutina fu, bare t'Atambatun.
- ⁸Iŋ'irijuk sílaam sánosan, bare iriwelejeit; iŋ'irijahale, bare sihel site s'uni súbujaariit;
- ⁹iŋ'irihihinooree, bare Atambatun awasut uni; iŋ'irifiitenee t'etaam, bare iriyoolutee.
- ¹⁰Sini site s'uni uŋu súwufloor ko kireysi fe buŋ b'eket ite Yesu eje fu ariike, kaanuku man buroŋ boone ni bifeeñ yooŋ ti sini site s'uni.
- ¹¹Uni bokondu tu buroŋ, bare ko kireysi fe iŋ'íriheelin t'eket i iŋ'ite hu Kiris, kaanuku man buroŋ boone ni bifeeñ yooŋ ti sini site s'uni seeemo su iŋi siket.
- ¹²Náami eket i ef'eŋolool uni, bare aruun, buroŋ bu beemo fu t'aruun.
- ¹³Míkiñjin mu meenaan: «Íyilenayilen, iŋ'ite ho h'íhamine fu.» Abe makamu káyilen kondu koko k'iribaje fu, uni yooŋ káhamin.
- ¹⁴Múniyo írimoomi kaanuku Atambatun eeritane u Anahaan u Yesu t'eket i, o yooŋ karitan uni, ábuki írihinahin t'afeeneŋ ni Yesu, abe n'aŋ'áhin uni iriisiinŋo kaagoroor ne o, n'aruun yooŋ fe.
- ¹⁵Bimbi bibaj uni fe, uŋu hoonuun hu, kaanuku man meejake mite Atambatun ni mihaŋ kagoru bakan keehooje. Iyu, ésuk i n'eŋ'ehaŋ kahooju ti kaanu Atambatun eyeehen, ni ti kasokoroor koone.
- ¹⁶Iŋ'ite ho h'úñakeit fu hikee ni hiñaawu. Hutoof yooŋ sini site s'úne uŋu súbujo ni diŋgilis, ni diŋgilis, ñúwejet ñite ñ'úne iŋi ñihaŋ káyemi ñíyeni húnakonak.
- ¹⁷Sílaam suns'újuk iye, uf'úliik so ni jáyi jómbokun jéhabanaariit ju j'úja ju kabaju, n'uŋ'úmeyi kaanuku síwiinawiini, abe sífiyaariit yooŋ. Abe sílaam su humuum hite te so iŋi sifare jáyi jondu bija t'úne.

¹⁸Ábuki kikaw úne kunooto tu buroon beejukanee bu; kondu ti beejukaneit bu. Beejukanee bu bífiyaariit, bare beejukaneit bu inji bifíyo hiraanu.

2 Korent 5

¹Múniyo úmoomi kaanuku sini site s'úne ufu súbujó, so seeemo su naane búwuureey b'úkine te bo t'etaam ye, úbajabaj t'etiir bufor bu sini seeemo naane sunuuf site hiraanu. Atambatun afaree fu so bija t'úne, kúngowulan kíit.

²Abe hahiye uŋ'úringan aŋarkeyi naane úhaŋahaŋ kamoken kabaju sini site s'úne sondu seeemo su t'etiir.

³Abe múniyo uf'úbaj sini sondu, ut'úyemi bakan keebajut sini.

⁴Naane uŋ'úyak bifíyo ni sini site su t'etaam ye fe, uŋ'úringan naane bakan keeniŋane. Káanukíit man úne úmaŋje kaketu núunuut ti sini site s'úne, aaa. Úne úmaŋje kabaju sini site su t'etiir, man buroŋ béehabanaariit bu ni bimer doon deemo du inji diket.

⁵Abe Atambatun humuumo afaree fu úne bija tu buroŋ bondu. Ajabajaba awun úne Búwejet Beenabe bu, beekuur úne kaanuku aroŋa kawunu úne eke ebaj.

⁶Náami ko kireyi fe kikaw úne kiyangayaŋg. Úmoomi kaanuku naane uŋ'úyak bifíyo ni sini sonde site s'úne fe, úbaa kakamboor nu t'úyak du bibin kakinu n'Anahaan u.

⁷Ábuki buroŋ bite b'úne bite bu t'etaam ye biyaajayaajo tu doon d'úyilene du, káanukíit man tu buroon bumb'újuk.

⁸Kikaw úne kiyangayaŋg piŋ, abe b'úhaŋe bu kámaŋi beemo fu únuut ti sini sonde site s'úne, núuja úkin kaagoroor n'Anahaan u.

⁹Náami b'úhaŋe bu kámaŋi beemo fu útofo t'úyino fe káyemi, úne káaroŋin ni sini site s'úne, man yooŋ úne káanuutin te so.

¹⁰Ábuki úwarawar bibin bisiiŋo úreyi fe hágila Kiris eejoonan úne, huruw fe eebatikanee doon d'aroke du t'enio, man meeJake, man yooŋ meeJakut.

¹¹Náami írimoomi naŋ neemo fu kákoleyi Anahaan u. Inj'ite ho h'if'iriŋes káhinu ésuk i kéeyilen. Atambatun ámoomi uni ahaban fe, abe eenaan aruun yooŋ árimoomi uni arihaban.

¹²Úniit inj'irisooŋ íriyemi ti jímak t'aruun; uni iriemo ti káwufooruun bítim kaanuku ariisaŋgoor n'uni. Iyu, n'aŋ'áriyini kásafin kiŋki kasok t'uni. Bokondu inji kasaŋgoor ni beejukanee bu keewas beemo bu t'éhinda suhol su.

¹³Arko ti bakaake t'aruun iribinabina iriwen, n'aŋ'áami kame inj'ite h'Atambatun; arko káasuumaay uni jaŋ, n'aŋ'áami uŋu hoonuun hu.

¹⁴Ábuki kámaŋi ki Kiris ámaŋje ku úne kíkini fe úne, úne ku bukuure ku kaanuku afeeneŋ taŋ akete fu bija t'ésuk i ereyi; aamo fu butum ésuk i ereyi fe ekete fu.

¹⁵Aketaket bija t'ésuk i ereyi kaanuku man keeroŋe ku itim'injki karoŋ bija tu boko kumuumiin, bare ni karoŋ bija t'akina eekete u, abe n'áritein t'eket i bija tu boko.

¹⁶Náami hahiye injkut irijok an naane ti bakate ku t'etaam ye kajoko du. Múniyo kónkeyin irijokajok Kiris naane ti bakate ku t'etaam ye kajoko du, bare hahiye injkut irijoko naane iyu.

¹⁷An af'áhin ni Kiris t'afeeneŋ, an ondu áyemia húngowulan híyeni; beehaane bu bútowutaa, bíyeni bisiŋee fu.

¹⁸Abe bondu fe t'Atambatun tu búnuutina fu, o éehine u núubukan ne o, aŋ'asaan bo ti Kiris. Abe hahiye Atambatun n'asaan uni burok bondu bite káwufloor ésuk i kaanuku ámaŋamaŋi kabukan nu boko.

¹⁹Múniyo ti Kiris t'Atambatun aŋaase fu eebukan n'ésuk i ereyi fe, abe ajukerut tu wuhoofoor wooniin. N'aboñ uni kawaare ésuk i hirim hondu hite hubukan hu.

²⁰Náami uni bakan ki Kiris aboñe, abe ti sembe soone t'if'írihamin, anokoor naane Atambatun humuumo af'áhaminuun. Uni bokondu ti káwasiyanuun bonde tu huruwu hite Kiris: waasuun, atum'ariteñeko kabukan ku n'Atambatun.

²¹Kiris ámusut káhinu kaahoofloor, bare Atambatun asejanosejan wuhoofoor wute w'úne. Áhinahin bondu kaanuku man úne kéehine ku t'afeeneŋ ni Kiris n'úyini káyemi bakan kéejube t'Atambatun.

2 Korent 6

¹Makamu inj'irirok n'Atambatun, uni bokondu ti kaanuuun waasuun, atum'árihin kásoniyan k'Atambatun ásoniyanuun ku kéeyemi kite fuufu.

²Múniyo Atambatun aanaan ti Míkiñjin mu: «H'aamo hu areeŋee ñaaj, íjɛŋginajɛŋgin kalawu koonuun. Hunak hite kafaku ku, ibinabin karamuuun.» Úja! Hahiye areeŋee ñaaj; úmiye n'aamo fu hunak hite kafaku ku.

³Írimaŋiit an asok beejakut tu burok bite b'uni, inj'ite ho h'írihinaariit fu doon fe déeyinie kaneyan an eemo ti bítim bu.

⁴Aaa, inj'iriwufloor tu buroon bu fe bimb'írihin kaanuku uni eroka bakate Atambatun: inj'irituumen dómbombokun ti sílaam su, nu kúnuur ku, nu wútaaŋi wu,

⁵ni bímiñ bu, nu tu bukulu bu, ni ti naane ésuk i ee erito inj'ite h'uni, nu ñurok ñeeniŋe ñu, ni kaŋotaate ku, ni kañoofaate ku.

⁶Inj'iriwufloor kaanuku uni eroka bakate Atambatun ti kakuuru ku, ni kámeyi kite múniyo mu, ni kámuñu ku, ni kajaku ku, ni ti sembe site Búwejet Beenabe bu, ni kámaŋi kite ku nu múniyo,

⁷ni kawaare kite múniyo mu, ni ti sembe site Atambatun. N'íriwufloor bo yooŋ ti kájubu kite k'uni keemo ku naane bujuŋko bite kálaatin, man yooŋ bite biramooro.

⁸Inj'ijok uni nu sumoŋu súsuba, abe ni kafuñatan uni. Ni kasok t'uni beejakut, abe ni kasok t'uni beejake. Ni kajok uni naane ejuusa, abe bare uni bakate bifeeneŋ.

⁹Ni kajok uni bakan kéemeyiitee, abe bare ésuk i ereyi émeyie fu uni. Ni kajok uni naane bakan keekete, abe bare uni bokondu tu buroŋ jes. Inŋi káhihinoor uni, bare káyoolaariit uni.

¹⁰Inŋi káhin uni íriitaañian, bare ko kireyi fe inŋ'iritoofan. Írimoomi naane bakan keebajut, bare inŋ'irihin keehooje kéeyemi kusaanum ti bítim bu. Írimoomi naane bakan kéeyekiit doon fe, bare uni irikino fu buroon bireyi fe.

¹¹Kújakuwe, aruun bakate ku Korent, írihaminuunhamin akuur but, írifefinguunfengin yooŋ sihel site s'uni.

¹²Íriwufooruunwufoor kaanuku írimañiuunmañi, bare aruun áriwufoorut uni kaanuku árimañamañi uni.

¹³Náami íhaminuun naane faaf aa áhamin añio: árihin naane uni, árifefingin uni sihel soonuun!

¹⁴Atum'aŋ'árigiilool ni kéeyilenut ku áriihin t'afeeneŋ. Doon déejube díyinooni fíya káhinu t'afeeneŋ nu doon deejakut? Meejaaŋe míyinooni fíya káhinu t'afeeneŋ n'ébaani i?

¹⁵Kiris áyinooni fíya kajamoor ni Setani? Man yooŋ an éeyilene, áyinooni fíya kakolu n'an éeyilenut?

¹⁶Enuuf ite Atambatun éyinooni fíya kakolu nu ñúwisenum ñu? Ábuki fu úne úemo fu enuuf ite Atambatun eemo u buroŋ. Akina humuumo Atambatun asokasok aane: «Íñje kakinu t'etutiin, abe n'inŋ'inŋ'iriboor nu boko. Íñje káyemi Atambatun ooniin, boko n'inŋi káyemi bakan kúuma.»

¹⁷Inŋ'ite ho h'Atemit aane fu: «Arinuut ti kéeyilenut ku áriiyemi káasiŋuun. Atum'arigor mayet doon deekuurut, abe n'inŋ'ijokuun áwariee.

¹⁸Íñje káyemi Faafuun, aruun n'áriyemi ehaawa íima, nu búsuŋgute búuma. Atemit ehaŋe u ebaja sembe asoke fii.»

2 Korent 7

¹Kújakuwe, aruun k'ímañje-mañje ku, makamu Atambatun aanaan o káhinu úne bondu fe, úkuuranooro tu buroon bu fe bumbu bubuusatan sini su nu ñúwejet ñu. Úbaj buroŋ bite bakan keenabe kareeŋ, abe n'úkoleyi Atambatun.

²Árifefingin uni siheluun! Iritinut t'an, íribujut káyilen kite an, iributut yooŋ an íriisik ebaj yeene.

³Isokut bondu kaanuku iitinanuun. Iheeka eenuun írimañiuunmañi dómbobokun, abe humuum eket i eyinaat kákinineŋ n'iriraan kámañi koonuun.

⁴Hikawam hiyaŋgayaŋg t'aruun dómbokun, abe n'aruun n'if'isaŋgoor. Naane aamo i inŋ'irijuk sílaam fe, hikawam inŋi hiyaŋg piŋ, abe inŋ'itoofan dómbokun.

- ⁵Múniyo h'irireeḡe hu Maseduwan, íritumbut iriyih mayet, abe irijukajuk sílaam sánosan: iribatikanoorabatikanoor ni bakan, sihel site s'uni yooḡ sibebut.
- ⁶Bare Atambatun aa abeetoor keemo ku kikawiin uḡkut kusok, n'abeetoor uni éehin Tit éereeḡin.
- ⁷Abe káanukiiit kikaw uni kiyangayang iḡi naane Tit áreeḡina i barebare, bare kiyangayang yooḡ iḡi naane asoke i uni kaanuku aruun kumuumuun aribeetoorobeetoor. Asokasok uni kaanuku árimaḡamaḡi dóbokun kasooḡu arijukam, n'asok yooḡ naane ariwatanoooree i beebine bu bibaj, ni naane árihabaneina i bísiḡooreina n'íḡje, isooḡen hikawam ni hihaj katoofu.
- ⁸Ímoomi kaanuku eleetar íima eraan i éhinuunhin áriitaaḡian, bare iḡkut iwatanoooro hahiye. Múniyo iwatanoorawatanoooro yéeni h'ijuke hu kaanuku eleetar i éhinuunhin áriitaaḡian toko-toko.
- ⁹Bare hahiye itoofana, káanukiiit naane íhinuun i áriitaaḡian, aaa. Itoofanatoofan naane aamo i kátaaḡian koonuun kíhinuunhin ariiwatanoooro kunoḡk koonuun. Kátaaḡian koonuun, t'Atambatun kijakajak, hahiyu uni írihinutuun doon fe.
- ¹⁰Abe kátaaḡian keejake t'Atambatun uḡu kubuk buwatanoooro bite kafakan an u, abe an u at'awatanoooro bondu hikee. Bare kátaaḡian kéebukaariit buwatanoooro uḡu kútowutan an u.
- ¹¹Kátaaḡian koonuun, t'Atambatun kijakajak, abe hahiyu arijuka buḡ bi heemo fu! Arijuk naane arihile i ti káhinu kite buroon bu beewayo, nu buḡ b'árihandine fu baabu báhamin bujoḡoor, nu buḡ b'ariyiḡate fu t'aruun kumuumuun, nu buḡ b'árikoleyie fu káhinu kite meejakut mu, nu buḡ b'arimokene fu kasooḡu áriheelin t'íḡje, nu buḡ b'árihabaneina fu t'Atambatun, nu buḡ b'arifaree fu kajoḡooran an eetine u! Áriwufoorawufoor tu buroon bu fe kaanuku arikuurakuur but tu bondu.
- ¹²Náami h'íkiḡjинуun hee, iḡ'ite híiit an eetine u, man yooḡ an i katine u te o. Íkiḡjинуunkiḡjin kaanuku áriinandin akuur but hágila Atambatun kaanuku árimaḡamaḡi uni árihabanein.
- ¹³Iḡ'ite ho hi kikaw uni kiyangé fu. Káanukiiit man kikaw uni kiyangayang barebare, bare iritoofanatoofan yooḡ dóbokun iḡi naane aamo i Tit hikawo hutoofatoof aḡarkeyi naane arireyi fe árihinahin ehelo yeebeb.
- ¹⁴Imakamak te o uḡu hoonuun hu, abe arisaanutam ḡufuḡ. Abe naane ii iriboo kasokuun múniyo mu, iyu yooḡ i beejake bu b'irisoke bu Tit t'aruun beemo fu bite nu múniyo.
- ¹⁵Kámaḡi k'ámaḡiuun ku iḡi kihaj kane ábaḡino naane áriḡeḡino i arireyi fe, ni naane arijoko i áwariee n'ekoloowe, abe ti kábitu yooḡ.
- ¹⁶Hikawam hutoofa dóbokun naane aamo i íyinooni kayakar t'aruun tu doon areyi fe.

2 Korent 8

- ¹Kújakuwe, írimañamañi árimeyi naane Atambatun áwufoore i kéeeyilene ku keemo ku t'ésuk ite Maseduwan kajaku koone.
- ²Kajukajuk bo sílaam sómbokun, bare kikawiin kútumbatumba kutoof kasooñen naane aamo i kabajut doon fe-fe-fe, doon di kawune du dihahahah.
- ³Iiseede bonde: kawunawun doon di káyinie du; kajaja yooñ ayak abin áami kawuna ahañ doon di káyinie du. Kanoñkanoñk
- ⁴kéewasiyan uni dómbokun kaanuku man boko yooñ sírirem sooniin ni sígiilolee ni seeja su kaboñiee bija ti bakan k'Atambatun akino ku bakate ku Serusalem.
- ⁵Bi káhine bu bihañahañ b'iriyakare bu yéeni. Kajabajaba kásik ñúwejet ñooniin kasaan Anahaan u; kahaban, ni kájengin uni káhabanein naane t'Atambatun ámañje du.
- ⁶Tit ajabe fu asiñan t'aruun bateg bu bite káyokunan kite bakate ku Serusalem kéeeyilene ku. In'ite ho h'iriwasiyano fu irieno ábatikein t'aruun eebin éereñinan burok bondu beejake bii.
- ⁷Aruun kusaanum tu buroon bu fe: ti káyilen ku, ni kámeysi kite múniyo mu, ni kawaare kite te mo, ni bíhabaneina bu t'Atambatun, ni kámañi k'árimañje ku uni. Náami írimañamañi áriyemi yooñ naane kusaanum tu burok bondu beejake bii bite bateg bu.
- ⁸Íñjeiit eemo ti kanoñkoooranuun. Íñj'eemo ti kasokuuun naane bakaaku káhabaneina i ti káyokunan kite kéeeyilene ku, iijuk man aruun yooñ árimañamañi bakaaku nu múniyo.
- ⁹Ábuki árimoomi naane Anahaan ite úne Yesu Kiris áwufoore i úne kajaku koone: akina éeyemie u husaanum, n'áhinooro an eebajut uñu hoonuun hu kaanuku man kabajaate koone ni kíhinuun áriiyemi kusaanum.
- ¹⁰Foomane, aruun áriyemie fu étiyar i ti kaanu ku árimañamañi káyokunan bakate ku Serusalem kéeeyilene ku, aruun áriyemie fu yooñ étiyar i ti káhinu kite te bo. Náami íñj'endu ti kasokuuun kaayinoor kúuma tu bondu, abe bo yooñ bijake fu t'aruun:
- ¹¹arihabanoor bo hahiyu. Árihabanein ti káreeñinan kite te bo nu doon d'aribaje du, naane árihabaneina i yooñ ti kájabina kite te bo.
- ¹²Ábuki an afawun áhabanein, bondu bijakajak t'Atambatun. Atambatun añ'amañi an awun aliik tu doon d'abaje du, káanukiiit tu doon d'abajut du.
- ¹³Eenutuun arihañkoooro áriiyokunan bakaaku. Ésuk i fe ewarawar kareyi.
- ¹⁴Hahiye áriinooni kásiku baataayaay boonuun áriiyokunan keebajut ku. Hike hunak, aruun yooñ afut'aribaj, n'iñi kafin kásik baataayaay booniin kéeeyokunanuun. Iyu, ésuk i fe n'eñ'ere
- ¹⁵naane yooñ ti Mikiñjin mu musoke du. Meenaan: «Keehere ku dómbokun kabajut ahahee, keehere ku diñgilis kabajut átetiee.»

- 16**Úene Atambatun eyeehen, akina éehine u Tit éehabanein t'eholo kaanuku éeyokunanuun, naane uni yooŋ írihabaneina i!
- 17**Tit aanaan hee eebin t'aruun naane irisoko i. Afiyafiya ásitén bo yéeni, ábuki átumbatumba áhabanein ti kaanu kite éeyokunanuun.
- 18**Íriboñiniinboñin o n'ake ati úne. Ati úne ondu, kéeyilene ku fe inŋi kasok te o beejake inŋi naane aa awaare ajakee Hirim Heetoofe hu.
- 19**Abe yooŋ kéeyilene ku kajifano fu kaanuku eebin eeriboor n'uni ti kátuki k'irija ku, bija kasaan bakate ku Serusalem kéeyilene ku sírirem seetegee su. Burok bondu beejake bii kánikan Anahaan u, abe bo yooŋ káwufoor kaanuku írimañamañi káyokunan bakaaku.
- 20**Sírirem s'irisaanee su sifamafam, abe írimañiit an abin awatan uni ti naane irijoke i so.
- 21**B'iriñes bu káhinu beemo fu beejake bu, káanukiiit t'Atemit barebare, bare yooŋ tu kúŋgowulan ku.
- 22**Íriiboñin ake ati úne yooŋ éeriboorin nu boko. Ati úne ondu, irijukajuk keehooje-hooj kaanuku áhabaneinohabanein tu burok bite b'Atambatun. Abe hahiye ahaña bíhabaneina añarkeyi naane hikawo hiyaŋgayang t'aruun.
- 23**N'afin áami Tit, uni if'iriboor, abe aŋ'arok n'íñje bija t'aruun. Bakati úne bakaaku kéeriboorina ku ne o, kéeyilene ku káboñiniin fu, abe inŋi karok bija ti kánikan kite Kiris.
- 24**Náami áriwufooriin kaanuku árimañiinmañi nu múniyo, beekuur kéeyilene ku kaanuku irikooŋakoŋ fu naane ii irimak iye uŋu hoonuun hu.

2 Korent 9

- 1**Ti bite sírirem seetegee su kaanuku t'áyokunan bakan kite Atambatun bakate ku Serusalem, bijarut n'inŋk'ikiñjuun bike íwutiyen ti b'isoke bu.
- 2**Ímoomi kaanuku arisiinŋasiinŋo ti kaanu ku áriiyokunaniin, abe imakamak uŋu hoonuun hu ti bakate ku Maseduwan eeeniin: «Bakati úne bakate ku Akayi kafaraa kawunu ku huta hu foomane.» Bíhabaneina boonuun bondu biñakañak bakan keehooje tu boko.
- 3**Náami íiboñinuun bakati úne bokondu kaanuku t'áami nu múniyo, arifarafare naane isokiin i. N'aŋ'áami b'irisambooree bu uŋu hoonuun hu iti bíyemi fuufu.
- 4**Káhinaate iyu, if'ibin t'aruun ni bakate ku Maseduwan, abe n'írireeŋin aruun t'arifareit, káwoolu k'íriwooluuun ku n'uŋu kusooñ kíyemi t'uni ñufuñ, abe aruun kumuumuun yooŋ n'aŋ'arifuño.
- 5**Inŋ'ite ho h'ijukere fu n'ilaw bakati úne bokondu eeniin kágilanam toko keebin t'aruun keetofoor bondu beejake bii bite kawunu ku b'arifiye bu arisok. Iyu n'inŋi bifare kane íreeŋin, abe n'uŋu búwufoor kaanuku aŋ'ariwun árihabanein, ániit anooŋkooranuun.

⁶Áribañino bonde: an af'ayoosen sinawaay seefamut, o káhotukan diñgilis; an n'ayoosen dómbokun, o káhotukan dómbokun.

⁷Náami huruw fe aja awun naane t'ayinoore du tu búwejeta; káanukiiit man nu buwatanoooro, man yooñ am atĩgee, bare áhin bo ni katoofu, ábuki Atambatun aḡ'amañi an eewune ni katoofu kómbokun.

⁸Abe Atambatun áyinooniun kawunu beejake bánoban ahahan, kaanuku ko kireyi fe n'aribaj doon fe d'arisawulee du, abe ni diñeñen yooñ bija ti káhinu kite meejake mánoman,

⁹naane busokee i ti Míkiñjin mu. Meenaan: «An eejake aḡ'awun dómbokun keebajut ku, abe kajaku koone kisiĩḡasiĩño hiraanu.»

¹⁰Atambatun af'awun awaña u sinawaay, o yooñ af'awuno doon dite búkumanoooro. O kawunuun yooñ sinawaay seefame, abe n'áhin so seehaat kaanuku man meejake moonuun nu mubuk miriyaay meehooje.

¹¹Iyu, n'aḡ'áryemi kusaanum t'ebaj yánoyan, kaanuku man n'áryini kawunu bakaaku árihabanein. Náami bakan keehooje-hooj n'ĩji kaane Atambatun eyeehen iḡ'ite buroon b'arisaane bu uni iriĩjeiin ne bo.

¹²Ábuki bondu bamb'árihin ii uḡu búyokunan bakan kite Atambatun ti bisawula booniin, abe yooñ iḡi bíhin bakan keehooje-hooj ni kalaw Atambatun keeno eyeehen iḡ'ite te bo.

¹³Abe bondu b'arija bu káhinu, bo káwufoor kaanuku áryilenayilen árihabanein. Bakan keehooje-hooj kasokoroor Atambatun iḡi naane aa áriḡeḡin Hirim Heetoofe hite hu Kiris, hondu h'áryilene hu. Boko yooñ kasokorooro iḡi naane aa áriruboor ebaj yeenuun nu boko, n'ésuk i ereyi yooñ.

¹⁴Boko kalawu bija t'aruun, abe bondu káwufooruun kaanuku kámañiuunmañi, ábuki Atambatun ásoniyanuunsoniyan dómbokun.

¹⁵Úene Atambatun eyeehen iḡi b'awune bu úne beehaḡe bu doon areyi fe!

2 Korent 10

¹Ésuk i kaane, iñje Pool, if'iyemi t'aruun, iḡ'iluubo luub, abe n'ifin ikambuun, n'iḡ'ibaj butum. Íñj'endu ti káwasiyanuun bonde ti Kiris, eeemo u an éeneenie, abe n'ajak:

²atum'aritiḡgam iibin ibaj butum kane ija ibin. Bakaake t'aruun iḡi kaane manoḡkar mite m'uni, mo naane mite mu bakate ku t'etaam ye. Náami kane ija ibin, bukuuramkuur kaanuku iñje kabaju tu boko butum.

³Múniyo t'etaam ye t'irikine fu, bare elob y'iriemo i te yo, írilobaariit yo naane bakate ku t'etaam ye.

⁴Buḡḡko bimb'irilob ne bo bíteiiit bakate ku t'etaam ye: bo buḡḡko beeyane bite Atambatun, abe bíyinooni kábujú doon fe déerahanna te o. Iḡ'iribuj biyinoor beenooto bite nu múniyo,

⁵nu doon fe dite jísang deesiinane dte káfibu ésuk i kaanuku itim kámeysi Atambatun. In'irijok yooŋ biyinoor bu fe irikul, kaanuku íriihin bo béjeŋgin Kiris.

⁶Abe af'arija ayak abin áami árijeŋgina uni fe, n'in'irifare kajoŋooran an fe éejeŋginut uni.

⁷Arijondoman jak tu buroon bu. Ufu bukuur ake kaanuku akina an ite Kiris, aja ámeysi kaanuku uni yooŋ bakan bakate Kiris naane akina.

⁸Maske ihaŋahaŋ kamaku dikee in'ite sembe s'Anahaan u awune su uni. Bare ijeit bufuño, ábuki sembe sondu síteit kábujuuun, so site káhinuuun ariihaŋ kayanu ti káyilen ku.

⁹Ímaŋiit ariyinoor n'ariene man ínŋe ímaŋiuun kákolinan ti bileetar búuma.

¹⁰Ábuki bakaake inŋi kaane: «Bileetar bite Pool búsuŋasuf, béetaañie káhinu taŋ b'af'asok. Abe bare af'abin beebe, aŋ'áhin naane an eebajut sembe, abe áyiniaariit yooŋ káhamin naane ewaaraa i kómbokun ku.»

¹¹An fe eesoke bondu aja ámeysi kaanuku bimb'irisokuun ti bileetar bite b'uni kane úkamboor utu buwayo hikee ni b'irija bu káhinuuun kane iribin t'aruun.

¹²Irikañenut kaliikool, man yooŋ n'iriŋes kareysi ni bakaaku kiŋki kajokooro bakan kómbokun. Tu boko kumuumiin t'ifi kaliik, tu boko kumuumiin yooŋ t'ifi kaliikoolo. Diyu búsoŋotoiit?

¹³Uni bare it'irimak hikee irihahan. Uni kamaku tu burok b'Atambatun asaane bu uni barebare, beemo bu írireenŋin yooŋ t'aruun.

¹⁴Eraju y'Atambatun asiinane i ebinabin bibin t'aruun. Náami naane írireenŋinuun i ni Hirim Heetoofe hite hu Kiris, irijaaneit eraju i.

¹⁵Irimakut tu burok bi bakaaku káhine bu. Bondu bijaŋajaŋo eraju yite y'uni. Bare iriyakarayakar kaanuku káyilen koonuun ifi kihan kayanu, burok bite b'uni t'aruun n'inŋi bíyini yooŋ kahaŋu, bare it'irijaŋo eraju y'Atambatun asiinane i.

¹⁶Irihaban, n'in'íriyini bija tu búruk béeseina bu ti yeenuun i, iriiwaare bo Hirim Heetoofe hu. Irijeit kawañu tu múwañiin mite bakan mi kaheeke keewañ, iriibaj doon dite kamaku.

¹⁷Míkiñjin mu meenaan bare: «An af'amaŋi kamaku, amak tu buroon b'Atemit áhine bu barebare.»

¹⁸Ábuki kiŋki kaŋk keesokorooro, bókoit katoofe fu Atemit. Aaa, keetoofe ku kaamo fu kaŋk'anoŋk eesokorooro.

2 Korent 11

¹Áyine, ímaŋamaŋi árimuñalam íhaminuun diŋgilis naane esoŋ! Hee, árimuñalam!

- ²Ítumbatumba ífiir t'aruun káfiiru kéenuutina t'Atambatun. Ábuki isibaruunsibar bija t'ániine afeeneḡ eeemo u Kiris, abe n'ímaḡi kaanuku huyoosan hu ifi hireeḡ, n'íḡ'isaanuuno naane ásuḡgute éemeyiit ániine, abe n'akuur but.
- ³Bare íkolakoleyi an atum'abin abuutuun éhинуun ariiwas káḡeḡḡin Kiris káḡeḡḡin keeḡoḡore abe nu kukuur, naane yooḡ doon du dibine i dubuut Eef ni haajuus hu.
- ⁴Ábuki aḡ'árimuḡal kiḡki kabin t'aruun keewaareuun ake Yesu eewayee ni i iriwaareuun u. Abe ake af'aane eewunuun bike búwejet beewayee nu Búwejet Beenabe b'aribaje bu, man yooḡ n'awaareuun hike hirim heewayee ni Hirim Heetoofe h'arijame hu t'uni, aḡ'árimuḡalo.
- ⁵Bare eenaan siḡaab soonuun sans'ariene boko kaamo «epotor kómbokun», bokondu kahaḡutam tu doon fe!
- ⁶Arko múniyo iwatawatato ti báhamin, iwataeit bare ti kámeyi kite buroon bite Atambatun, abe íriwufooruunwufoor bo akuur but tu doon areyi fe.
- ⁷H'iwaareuun hu Hirim Heetoofe hite h'Atambatun, íhinahin bo t'íkandijenutuun mayet érirem. Ítetianooratetianooro, aruun áriiyemi bakan kómbokun. Diyu fíya kaahoor?
- ⁸Íḡje tu burok bu bija t'aruun, bakaake kéeyilene ifi kajaamam sírirem, áruuniit. Abe sírirem sondu síkinineḡe fu n'íyiniuun kawaare.
- ⁹H'íyemie hu t'aruun, ibinabina ijahale, bare ibinut ílaaman mayet afeeneḡ t'aruun. Bakati úne kéenuutina ku Maseduwan kaje fu kabinam nu doon d'isawulee du. Íhinut an t'aruun élaam t'íḡje tu doon fe, abe it'iwás hikee an t'aruun éhin bo.
- ¹⁰Iisokuun bonde yooḡ tu múniyo mite mu Kiris meeemo mu t'íḡje: bimb'isaḡoor iye ne bo, an fe tu búruk bite Akayi at'ákinineḡ n'iwás bo.
- ¹¹Íḡi naḡ fíya? Butum fíya íḡje ímaḡiituun? Atambatun ámoomi bare kaanuku ímaḡiunmaḡi!
- ¹²Ibaa káhinu naane ii íhin hahiye. Iyu, kiḡki kaḡes kasaḡoor ti kaanu ku karare n'uni tu burok bu iti kabaj bi kaware bukuuso te bo.
- ¹³Bokondu épotoriit bakate nu múniyo. Íḡi kajuus ésuk i tu burok booniin, abe n'íḡi kásik búnokoorum bite epotor bakate Kiris keebuut ésuk i.
- ¹⁴Abe bondu bijahalut an, ábuki Setani humuumo aḡ'ásik búnokoorum bite amalaka ite meejaḡe.
- ¹⁵Náami buwarut yooḡ kajahal an kane eroka yite Setani kásik búnokoorum bite eroka yite meejaḡe mu. Bare kámuje kooniin, boko káḡalinee doon deejakut fe di karoke.
- ¹⁶Iisooḡ isok bo: an atum'ajokam naane esoḡ. Man yooḡ arko arijokamjok esoḡ, kame árimuḡalam íḡje yooḡ iimak dikee.
- ¹⁷B'íja bee kasoku, íḡje káhamin káanukiiit naane Anahaan u ámaḡie i, bare iimak naane esoḡ.

- 18** Makamu keehooje iñi kamak naane bakate ku t'etaam ye, íñje yooñ íihin naane boko.
- 19** Ábuki aruun keejokooree ku naane kúwesina, uñu hutoofuun aa kane árimuñal busoñ bu!
- 20** Añ'árimuñ kane káhinuun naane búskateen, ni kane kameruun, ni kane kabuutuun, ni kane kaheebuun, ni kane karofañatuun.
- 21** Uni bare iribajut sembe, írihinutuun iyu. Kame arija ariboñket uni! Hahiyyu íihamin naane esoñ. An af'akañen kamaku ti bike, íñje yooñ íyinooni káhinu bo.
- 22** Eeman kaane boko Esuwif? Íñje yooñ Asuwif. Eeman boko bakate Israyel? Íñje yooñ an ite Israyel. Eeman boko bakañi Aburaham? Íñje yooñ añi Aburaham.
- 23** Boko eroka bakate Kiris? Íihamin fu naane an éetumbe awen: ihañiinhañ káyemi aroka ite Kiris. Af'arko karokarok, ihañiinhañ; ihañiinhañ kámeyi ekulu; bímiñ bu t'íñje ti bihañe; ihañiinhañ yooñ káheelin t'eket i.
- 24** Keemo hutok, Esuwif i kasubenamsuben ásuf ti kafinu bija butuman nu sumoñu nu hutok ni kibaakiir;
- 25** keemo kíhaaji, bakate ku Rom ni kámiñam nu kunuk; abe hike, enatoora íima ni kawingam bujuju kaanuku keeyoolam. Íyuusaa ti han keemo kíhaaji, abe haahu n'íyemi tu móhujo mu bújom tujon, tiyak yooñ tifiit.
- 26** Keehooje-hooj kane íyemi ti kátuki, iñ'ijuk kúnuur tánotan: tu wuyelu wu kane kaasiñ ku kibin, ni t'énukenoora i. Iñ'ijuk kúnuur ti bakanam Esuwif i, ni ti keenooto ku yooñ Esuwif. Iñ'ijuk kúnuur tu búsk bu, ni t'eramba i, ni ti han hu. Iñ'ijuk kúnuur ti keenooto ku bakati úne nu múniyo.
- 27** Irokarok burok beeniñe, abe ífandaariit kañotu. Iñ'ijoñjolat, búhujo bu yooñ nu bujokam, abe añarko íbajaariit íihin ti haram. Kajokokana ku nere t'íñje, abe íbajaariit yooñ wañ weeniñe.
- 28** Bike yooñ bondu toko b'isokut: bo beemo fu hunak heenee hunak, naane ii iyinoor kéeyilene ku kareyi fe, búmoomi t'íñje naane an eesejee aniñee.
- 29** Ake afut'áyilen ti Kiris ayanee, ehelam fe eñ'ehabano; ake n'afin aney ti kaahoofoor, iñ'ítaañian dómbokun.
- 30** Makamu iwarawar kamaku, íñje kamaku tu buroon béewufoore bu kabajaate kúuma kite sembe su.
- 31** Atambatun, Faaf ite Anahaan u Yesu ámoomi kaanuku ijuusut. Úsokorooro ko kireyi fe!
- 32** H'íyemie hu Damas, águwernoor ite u bo kóyin áyi u Aretas asiñanasiñan esulaan tu wuruñ wute hikin u hu kaanuku man ni kajokam.
- 33** Bare bakanam ni kájaañannam ti kaajenjen ti hiñaan heeñoloole hu hikin u hu, kéewanannam ti katekel keekobee n'uruuk. Iyu i ifako fii.

2 Korent 12

¹Kamaku k'eemo kee te ko kibajut éñjeriŋ, bare iwarawar káwutiyeen bike b'Anahaan u áwufooram h'afeeñam hu.

²Ímoomi ake ániine Akarjen, abe abajee simit sumoŋu ni sibaakiir, Atambatun n'ayito bija t'etiir-t'etiir tu bufor bu bíraanna du. (Ímeyiiit man Atambatun átumbe fu ayito, man yooŋ bibajabaj an ondu naane ti híyawutu; Atambatun unoono taŋ ámeyie fu.)

³Hee, ímoomi kaanuku ániine ondu ayiteeyit bija arijana. (Eene ímeyiiit man Atambatun átumbe fu ayito, man yooŋ bibajabaj an ondu naane ti híyawutu; Atambatun unoono taŋ ámeyie fu.) N'ajam bo báhamin b'an ayinaat kasooŋu abatikan asok, abe kawunut húŋgowulan bítim bite kasoku bo.

⁵Íñje kamaku ániine ondu, bare it'imak hikee tu buroon b'íhine, kane arko taŋ ti béewufoore bu kabajaate kúuma kite sembe su.

⁶Kane bare ímaŋi yéeni kamaku, báhamin búuma man bíyemi bite esoŋ, ábuki n'aŋ'áami múniyo taŋ m'ija fu kasoku. Bare iŋ'iteñeko jímak ju, ábuki ímaŋiit an abin ajokam ahaŋ t'afiye du ajokam hah'ajuk buroon bimb'ihin, man yooŋ hah'ajamam ti báhamin.

⁷Bondu b'Atambatun áwufooram bu bihaŋahaŋ káwari. Bare asejanamsejan bike iŋi bíhinoor eniam dómbobokun kaanuku itim'iyitooro. Ake amalaka ite Setani af'amiñam ii kaanuku itim'iyitooro.

⁸Ilawalaw Anahaan u keemo kíhaaji eeno: «Anuutanam sílaam sondu.»

⁹Bare n'aanam: «Kajaku kiŋk'iwufoori kifamifam, ábuki an af'aja ayak abin áami aŋkut abaj sembe, toko ti sembe súuma t'ifi sihaŋ kafeeñu te o.» Náami íñje kamaku ti béewufoore bu kabajaate kúuma kite sembe su, man sembe site Kiris ni síyemi t'íñje.

¹⁰Iŋ'ite ho aamo fu kabajaate kúuma kite sembe su, ni kílafatinu ku, nu kúnuur ku, ni káhihinoor ku, nu wútaaŋi wu, hikawam uŋu hutoof dómbokun kane bondu fe bibajam iŋ'ite hu Kiris. Ábuki if'ija ayak abin áami iŋkut ibaj sembe, toko ti sembe site Kiris t'ifi síyemi t'íñje.

¹¹Íhamina fu naane an eewene, bare aruun aritiŋgam fu. Aruun ariwaram fu yéeni kámuuru, ábuki hutoof yooŋ inooto doon tus, siñaab soonuun sans'ariene boko kaamo «epotor kómbokun», bokondu kahaŋutam tu doon fe.

¹²Béewufoore bu kaanuku íñje apotor ite nu múniyo bíhineehin t'aruun ni kámuñu kómbokun. Bo beemo fu bonde: káhinu kite buroon bánoban beehaŋe bu ésuk i kikaw.

¹³Náami naŋ n'íhine fu neejake ti bakaaku kéeyilene ku n'íhinut t'aruun? Kane arko fu taŋ naane íhinutuun i áriilaam t'íñje. Kame aribaalam katin kúuma kondu!

¹⁴Hahiyu iŋk'ifare bibin t'aruun híhaajiyan, abe it'ihin an éelaam t'íñje, ábuki ebaj yéenuuniit y'iŋese fu, bare aruun kumuumuun k'iŋese fu. Múniyo biñi bíiit kaware fu káyeki sifaafiin, bare sifaafiin kawariin fu káyeki.

- ¹⁵Íñje bare ifaraa kasaan doon d'ibaje du fe, bija humuum síhiiniam uñu hoonuun hu. Ifímañjuun esaan ee, bondu fíya buwarawar kákinineñ n'ariraan kámañi kúuma?
- ¹⁶Náami árimoomi kaanuku íhinutuun áriilaam t'íñje. Bare bakaake kaanu ímuusamuus aa, abe iñ'ibuutuun yooñ.
- ¹⁷Arijondoman fee ti bakan k'íboñinuun ku. Ake fíya tu boko abuutuunbuut éesik ebaj yeenuun abin asaanam?
- ¹⁸Íwasiyanawasiyan Tit kaanuku eebin t'aruun akina n'ati úne i isokuun u. Tit abuutuunbuut fíya éesikuun dike doon? Árimoomi kaanuku aaa. Kaayinoor kite k'uni kifeeneñ ku, bija yooñ máhinar mite m'uni fe.
- ¹⁹Hahiyu tíme ariena man uni írihaminuun atoof iye kaanuku iriñes ekoon t'aruun, bare me? Aaa kújakuwe, aruun k'írimañje-mañje ku, írihaminuunhamin hágila Atambatun naane eroka bakate Kiris, abe irisokuunsok bonde fe kaanuku man n'arihañ kayanu ti káyilen ku.
- ²⁰Íkolakoleyi n'ija ibin, n'íñaabeinuun tu buroñ beetoofutam, aruun yooñ n'arijamam ti kasokuun beetoofutuun. Íkolakoleyi bíñaabeina t'aruun síheñjeñoor, ni bíhiñanoor, ni kayiñatoor, ni kabatikanoor, ni bílafatinool, nu búsooor meejakut, ni biyitooro, ni kajoñoorate.
- ²¹Íkolakoleyi n'ija ibin, Atambatun n'asooñ áhinam iisa t'aruun ñufuñ, iibin iyiy iñi keehooje keehofoore abe kawatanooreit keewas kakuuraate ku, nu huñotu hu ni haare ki kaseñeit, nu bufurukato bu.

2 Korent 13

- ¹Híhaajiyan h'ija fee bibin t'aruun. Míkiñjin mu meenaan: «Bala an atinanee, bákasuba man yooñ bákahaaji kawarawar kajabu kaseede kaane kajukojuk.»
- ²B'ibine bu isok keebine ku kahoofoor ti híbinin húuma húsooboriyan hu, naane inooto i t'aruun fe iisooñ ibatikan isokiin bo, boko ni bakaaku fe: if'ísooñin t'aruun, it'iyubiyen an.
- ³Eeman árimañamañi bukuuruun kaanuku Kiris af'áhamin áñaasann bo tu butumam? Bo kakuuruun. Kiris anooto an eebajut sembe, bare af'áyemiuun ti kajoñooran, añ'áwufooruun sembe soone.
- ⁴Múniyo atibeetib t'ekuruwa ti kabajaate koone kite sembe su, bare ondu tu buroñ ti sembe site Atambatun. Uni yooñ írihinahin ne o t'afeeneñ ti kabajaate kite k'uni kite sembe su, bare uni bokondu tu buroñ ne o ti sembe site Atambatun, abe ne so n'irija fu karoku t'aruun.
- ⁵Arijuker kikawuun jak, ariijuk man aribajabaj káyilen. Eeman árimeyia kaanuku Yesu Kiris ondu t'aruun? Kane arko tañ aruun ariyinaat káwufoor kaanuku áriyilenayilen.
- ⁶Bare eenaan aruun kánandin kaanuku uni íriwufoorawufoor káyilen kite k'uni.

⁷Uni bokondu ti kalawu Atambatun kaanuku atum'aŋk'árihin doon fe deejakut. Úniit írimaŋie káwufoor kaanuku burok bite b'uni t'aruun bijakajak, aaa. B'írimaŋie bu kep beemo fu árihin meejaake, hutoof yooŋ irijokutee epotor bakate nu múniyo.

⁸Ábuki iriyinaat kafitu múniyo mite m'Atambatun; b'íriyinie bu beemo fu irirok bija te mo.

⁹Arko kabajaate kite k'uni kite sembe su inji kíkinineŋ n'áiyemi bakan kómbokun, kikaw uni yooŋ uŋu kutoof dómbokun. Náami inj'irilaw bija t'aruun kaanuku áriiyemi bakan keekuure but.

¹⁰Bonde bíkinineŋe fu n'íkiñjинуun úne káakamboorin kee: ímaŋamaŋi kane ija ibin, n'íjaabeinuun aruun káawatanoorein, it'inq'ija káhaminuun ásufee. Ábuki sembe s'Anahaan u awunam su síteiit kábujuuun, so site káhinuuun ariihaŋ kayanu ti káyilen ku.

¹¹Hahiyu úwasoor kújakuwe! Ariŋes káyemi bakan keekuure but, ariyaŋgananoor kikaw, arijamoor, abe n'arikin ti káasuumaay. Af'árihin iyu, Atambatun éemaŋie u ésuk i, abe n'aŋ'awuniin káasuumaay n'aŋ'áyemi n'aruun.

¹²Arisaafoor ti káfoonoor kite baatiaay. Bakan k'Atambatun akino ku kareyi fe keemo ku beebe kasaafuun.

¹³Anahaan u Yesu Kiris aja ásoniyanuun arireyi fe! Yala Atambatun n'ámaŋiuun yooŋ! Yala Búwejet Beenabe bu ni bíhinuun áriiyemi t'afeeneŋ!

Galasi

Galasi 1

- ¹Íñje Pool ikiñje fee, íñje eeemo u apotor káanukiiit ti kámanji kite kúngowulan ku, man yooŋ kite ake, bare naane ti Yesu Kiris ámanje du, n'Atambatun yooŋ Faaf u eeritano u t'eket i.
- ²Íñje ni kéeyilene ku keeemo ku beebe fe írikiñjинуun fee aruun bakate ku Galasi kéeyilene ku. Uni bokondu ti kasokuun bonde:
- ³Atambatun Faaf úne, n'Anahaan u Yesu Kiris kaja kásoniyanuun, abe ni kawunuun káasumaay.
- ⁴Yesu Kiris humuumo ásikasik síhiinio asaan kaanuku eefakan úne tu wuhoofoor wu. Aramaram úne ti sembe site t'etaam ite hahiye yeejakut yee, naane t'Atambatun Faaf úne ámanje du.
- ⁵Atambatun aja ákini kániku ku hiraanu! Amiin.
- ⁶Ítumbatumba ijahale dómbokun naane ariemo i ti káwuŋgu Atambatun kiñaawu ahil iye, akina eeruwuun u ti kajaku kite Kiris, ariisooñ arijok ti hike hirim heetoofe.
- ⁷Káanukiiit man abajeebaj hike hirim heetoofe, aaa, abajutee. Bare abajeebaj bakan keeemo ti kábujuuun sihel, kéemañje kawetekanoor Hirim Heetoofe hite hu Kiris.
- ⁸Hutoof ake t'uni af'asokuun iye hirim heetoofe heewayee ni h'irisokuun hu, man yooŋ amalaka ite t'etiir, Atambatun aja áwuumoo!
- ⁹Irisokuunsok bo, abe íñje kasooñu isok bo hahiye: an af'asokuun hirim heetoofe heewayee ni h'arijame hu, Atambatun aja áwuumoo!
- ¹⁰Íñje fíya eemo ti kaŋesu man éruk i n'esokorooram? Aaa, Atambatun i ímanje fu asokorooram. Íñje fíya eemo ti kaŋesu man éruk i kikawiin nu kutoof t'íñje? Kane isooñ iŋes man éruk i kikawiin nu kutoof t'íñje, man íyemi aroka ite Kiris.
- ¹¹Kújakuwe, íñj'endu ti kasokuun bonde: Hirim Heetoofe h'iwaareuun hu, húngowulaniit átuute ho.
- ¹²Ijamut ho t'an, ániit yooŋ aliikenam ho, bare Yesu Kiris humuumo áwufooram fu ho.
- ¹³Arijamajam naane ii inoŋk kóŋkeyin, íñje káaronjin ku n'ijok ti bítim bite Esuwif i. Arijamajam naane ii íhihinoor yéeni ni sembe kéeyilene ku ti Kiris kaanuku íibujiin.
- ¹⁴Hite bítim bite Esuwif i, keehooje ti k'írifuroore ku ijaañeiinjaano, ihañiinhanj yooŋ káñiŋkaan t'ejoosan ite sifaaf uni.
- ¹⁵Bare Atambatun afiyafiya ajifanam t'ibukoorutee, abe n'aruwam ti kajaku koone. Abe h'áhabaneina hu

- ¹⁶kaanuku éewufooram Año, man n'ij'ija in'iwaare keenotoo ku Esuwif Hirim Heetoofe hu heesoke hu moone mu, ijeit t'an eerimam;
- ¹⁷ijeit yooŋ Serusalem kajuku keejabe ku káyemiam epotor. Bare ijaja toko-toko bija Arabi, ihaban n'ibatikein Damas.
- ¹⁸Abaj simit síhaaji, n'itik ija Serusalem kaanuku íriimeyioori ni Piyeer, abe n'iriiko bo ne o sirimaas súsuba barebare.
- ¹⁹Ijukut bo mayet ake apotor, kane arko Saak at'ute Anahaan u taŋ.
- ²⁰B'íkiñjинуun bee, Atambatun yooŋ ajama, bíteit haajuus.
- ²¹Hunuut toko, n'ija tu búruk bite Siri ni Silisi.
- ²²Bare bakate ku Súde kéeyilene ku ti Kiris kámusut káheelin t'íñje.
- ²³Kajamajam barebare naane éruk i eene: «Áyin u aa áhihinoor úne hítiyar hu ondu hahiye ti kawaare Hirim Heetoofe hu h'ámaŋje hu yéeni kábuju.»
- ²⁴Abe n'iji kasokoroor Atambatun uŋu húuma hu.

Galasi 2

- ¹Abaj simit sumoŋu ni sibaakiir, n'ibatuko Serusalem íñje ni Barnabas. Irijaja yooŋ ni Tit.
- ²Ijaja bo aŋarkeyi naane Atambatun afeñafeeñ t'íñje eenam iwarawar bija bo. N'irijukoor ni sifaaf site kéeyilene ku job, abe n'íwufooriin Hirim Heetoofe hu hih'iwaare keenotoo ku Esuwif, ábuki ímañiit kaanuku t'áami burok b'iroke bu, man yooŋ b'ija bu karoku ni bíyemi bite fuufu.
- ³Tit i iririboore u eeemo u Agerek, kálaamanuto yooŋ kaanuku man n'atey karam.
- ⁴Abajeebaj ejuusa kéenuusee kéeŋaabeina uni, kaanuku keejuk naane iriwaayene i ariike, aŋarkeyi naane írihinahin t'afeeneŋ ni Yesu Kiris. Kámaŋamaŋi káhinu uni íriiyemi búrukateen bite Eluwa yite Esuwif i.
- ⁵Bare abinut arko hikee-kee n'iriwasiin kéehin bondu, kaanuku múniyo mite Hirim Heetoofe hu ni miriiko iyu bija t'aruun.
- ⁶Keehaŋe ku kájengee ti kéeyilene ku (naane káyemie i fe butumam bunotoo toko, ábuki t'Atambatun éruk i fe erare), bokondu káwutiyenut bike ti b'isoke bu.
- ⁷Aaa, kajukajuk kaanuku Atambatun aboñamboñ kawaare keenotoo ku Esuwif Hirim Heetoofe hu, naane aboñe i yooŋ Piyeer eewaare ho Esuwif i.
- ⁸Ábuki naane áhine i Piyeer éeyemi apotor oone t'Esuwif i, iyu yooŋ a áhinam fu íiyemi apotor oone ti keenotoo ku Esuwif.
- ⁹Saak, Piyeer, ni Saan ki kéeyilene ku kajoke ku naane eseef yeeniin, kajukajuk kaanuku Atambatun asejanam fu burok beejake bondu. Náami keesaan uni sumoŋu,

íñje ni Barnabas, t'áami hahiyu kajoka ti bite b'uni. N'irijamoor kaanuku uni bija ti keenooto ku Esuwif, boko ni kaja t'Esuwif i.

10Bi kalawe bu uni kep beemo fu itim'irifiil keebajut ku. Abe in'ifiy íhabanein ti káhinu kite te bo.

11Bare hi Piyeer abine hu Antiyoos, ijoŋoorajoŋoor ne o íirahan te o, ábuki áhinut áwariee.

12Hítiyar hu, aŋ'añofo t'afeeneŋ ni keenooto ku Esuwif kéeyilene ku. Bare hi bakaake t'Esuwif i kéeyilene ku kéeyemie ku ni Saak káreenŋina hu, n'atey keenooto ku Esuwif, aŋkut añofo nu boko t'afeeneŋ. Áhinahin bondu aŋarkeyi naane ákolakoleyi Esuwif i keebine ku, ábuki kaanaan keenooto ku Esuwif kéeyilene ku kawarawar katey karam.

13Bakaaku Esuwif kéeyilene ku ni kariboor ne o tu butuuko bondu, Barnabas yooŋ humuumo n'awasiin keeyoosano te bo.

14H'ijuke hu kaanuku kanooto ti káhinu ajoŋooree ariib nu múniyo mite Hirim Heetoofe hu, n'eene Piyeer tu buhoŋu kéeyilene ku fe: «Awe eemo u Asuwif, áhinoorahinooro beebe naane keenooto ku Esuwif, áhinut naane Esuwif i. Buŋ b'ásooñe fu ámaŋi katiŋgu keenooto ku Esuwif kéehin naane Esuwif i?»

15Uni keebukee ku Esuwif, irinooto ni keenooto ku Esuwif k'iriene ku boko ehoofora.

16Bare írimoomi kaanuku húŋgowulan, káanukiiit man áhinahin naane Eluwa yite Moyis esoke i h'Atambatun ajoko fu an éejube. Aaa, káyilen koone ti Yesu Kiris taŋ kíkinineŋe fu Atambatun n'ajoko an éejube. Bondu bikinineŋe fu uni yooŋ n'íriyilen ti Yesu Kiris, kaanuku man Atambatun n'ajok uni bakan kéejube inŋi naane íriyilene i ti Kiris; atum'ajok uni bakan kéejube aŋarkeyi naane man uni írihine naane t'Eluwa yite Moyis esoke du. Ábuki káhinu ku naane t'Eluwa yite Moyis esoke du kíkinineŋut hikee-kee Atambatun n'ajok ake an éejube.

17Bare af'arke uni Esuwif i, uni bokondu ti kaŋesu kaanuku man Atambatun n'ajok uni bakan kéejube ti Kiris, abe yooŋ náami uni ehoofora naane keenooto ku Esuwif, aamo fu fiya Kiris af'atiŋ uni ti kaahoofor? Mayet!

18Ábuki if'eene iisooñ isiiŋan Eluwa y'iheeke íibuj, n'in'íhinooro an éejenŋinut Eluwa i.

19Abe bare t'Eluwa i, íñje naane an eekete, ábuki eroŋut n'ebaj sembe t'íñje. Bondu fe bibabajabaj kaanuku man n'íyini karoŋu bija t'Atambatun. Iyoolleeyool ni Kiris t'ekuruwa i.

20Náami aŋkut áami íñj'eemo fu tu buroŋ bu, bare Kiris aamo fu tu buroŋ bu t'íñje. Buroŋ bite t'etaam ye b'eemo bee te bo hahiye, íñj'endu te bo ti káyilen ku t'Añi ite Atambatun éemaŋiam u, abe n'ásik síhiinio asaan bija t'íñje.

²¹It'iteñeko hikee kajaku k'Atambatun áwufuore ku. Ábuki arko Eluwa yite Moyis eja fu kákinineḡ Atambatun n'ajok éasuk i bakan kéejube, náami kame Kiris aketaket fuufu.

Galasi 3

¹Áribajaatia teereḡ kikaw, aruun bakate ku Galasi! Aañ me abuuuun fu? Arisokeesok bare akuur but naane Yesu Kiris akete i t'ekuruwa i.

²Doon difeeneḡ donde taḡ d'imaḡje fu arisokam: Búwejet bite Atambatun, aribajabaj bo aḡarkeyi naane áriḡḡinajḡḡin Eluwa yite Moyis, man yooḡ aḡarkeyi naane ariḡamajam Hirim Heetoofe hu abe n'áriyilen ho?

³Aruun áritumbut aribaj ii kikaw? Ni sembe site Búwejet bite Atambatun n'arijabe fu; arihabanoor hahiyo ni sembe soonuun?

⁴Butum b'arijake bu fe bite fuufu? Ayinaat káyemi bare bite fuufu.

⁵H'Atambatun hah'awunuun Búwejet boone, abe n'aḡ'áhin t'aruun beehaḡuun kikaw, aḡarkeyi me naane aruun áriḡḡine Eluwa yite Moyis, bare me? Aaa, áhinahin bo aḡarkeyi naane aḡ'arijam Hirim Heetoofe hu abe n'áriyilen ho.

⁶Ariḡondoman t'Aburaham ariḡuk. Míkiḡḡin mu meenaan: «Áyilenayilen Atambatun, iḡ'ite ho h'Atambatun ajoko fu an éejube.»

⁷Árinandin hahiyo kaanuku kéeeyilene ku kaamo fu bakañi Aburaham nu múniyo.

⁸Míkiḡḡin mu mifiyafiya musok meene Atambatun kajoku keenooto ku Esuwif bakan kéejube iḡi káyilen kooniin. Iḡ'ite ho hu musoḡke fu busok Aburaham hirim heetoofe honde. Meenaan: «Atambatun kásoniyan siheet site t'etaam i fe uḡu húuwe hu.»

⁹Náami Atambatun aḡ'ásoniyan kéeeyilene ku fe, naane ásoniyane i yooḡ Aburaham éeyilene u.

¹⁰Kiḡki kayinoor ni kaane Atambatun kajokiiin bakan kéejube aḡarkeyi naane káḡḡinajḡḡin Eluwa yite Moyis, Atambatun káwuumiiin, ábuki Míkiḡḡin mu meenaan: «An fe afut'aḡ'aboo káhinu beesokee bu bireyi fe t'Eluwa yite Moyis, Atambatun káwuumio.»

¹¹Náami bukuurakuur but kaanuku Atambatun at'ajok ake an éejube aḡarkeyi naane an ondu áḡḡinajḡḡin Eluwa yite Moyis, ábuki Míkiḡḡin mu meenaan: «An éejube, buroḡ boone káyemi bite káyilen.»

¹²Bare káḡḡin kite Eluwa i kuwayawayo ni káyilen ku t'Atambatun. Míkiḡḡin mu meenaan: «An éeḡḡine u Eluwa i fe, o kabaju buroḡ bu.»

¹³Yesu Kiris áwuumee fu eeram úne t'úware du yéeni káwuumiee iḡi naane úḡḡinut i Eluwa i ereyi, ábuki Míkiḡḡin mu meenaan: «An fe eekobee ti kaaland kite nunukanuk eeyoollee toko, Atambatun káwuumio.»

- 14**Iyu i bije fu kaanuku man kásoniyan k'Atambatun aane ku o kásoniyan Aburaham, keenooto ku Esuwif ni kabaj ko yooŋ ti Yesu Kiris, abe ti káyilen kite k'úne, n'úbaj yooŋ Búwejet Beenabe bu b'Atambatun aane bu o kawunu úne.
- 15**Kújakuwe, iiliikuun bonde tu buroŋ bite b'úne: bakan ifi kajamoor ti bifeeneŋ béewoore abe ni kakiñj bo, an ayinaat kanuutan bondu, man yooŋ n'áwutiyen toko bike.
- 16**Atambatun aanaan o káhinu bike bija t'Aburaham n'añi u a aja u káyeki. Míkiñjin mu meenut: «ni bakaño», kite bakan keehooje. Aaa, afeeneŋ i musoke fu. Meenaan: «n'añi u a aja u káyeki», o aamo fu Kiris.
- 17**Bonde b'ímaŋje fu kasoku: Atambatun n'asiinjan kaajamoor n'Aburaham. Abaj simit síteemeer sibaakiir nu butuman nu sumoŋu, Eluwa yite Moyis n'etik esiinjo, bare enuutanut doon fe ti b'Atambatun ajamoore bu n'Aburaham, aane o káhinu bo.
- 18**Arko biŋeñen b'Atambatun asoke bu t'Eluwa yite Moyis tu búnuutina, kame aŋkut áami báhamin b'afiye asok. Abe bare Atambatun ásoniyanasoniyan Aburaham naane t'afiye du asok.
- 19**Kame náami inji naŋ n'Eluwa yite Moyis esiinjee fu? Éwutiyeneewutiyen ti hirim hondu hite h'Atambatun kaanuku yéewufoor kúŋgowulan ku wutin wooiin. Esiinasiinjo bija kóyin k'añi ondu éenuutina u t'Aburaham abine ku, akina éekinineŋe u Atambatun n'asok Aburaham báhamin bu éewufooro naane aware i bibin káhinu. Eluwa yendu, t'emalaka t'Atambatun aŋaase fu eesaan yo húŋgowulan éereenjan yo ésuk i; o aamo fu Moyis.
- 20**Áreenjanana aŋ'áyemi t'etut bakan. Bare h'Atambatun ajamoore hu n'Aburaham, o unoono, áreenjanana áyemiit.
- 21**Kame aamo fu naŋ? Eluwa yite Moyis eteñekateñeko fiya b'Atambatun asoke bu aane o káhinu? Mayet fu! Arko yéeni abajeebaj Eluwa yeesanee, yeeyino kawunu kúŋgowulan ku buroŋ, Atambatun n'aŋ'ajok úne bakan kéejube aŋarkeyi naane újŋŋinajŋŋin yo.
- 22**Bare Míkiñjin mu meenaan kaahoofoor ku kihanahaŋ kúŋgowulan ku fe sembe, kaanuku man b'Atambatun aane bu o kawunu, kéeyilene ku ni kabaj bo aŋarkeyi naane káyilenayilen ti Yesu Kiris.
- 23**Kónkeyin, ti bítim bibajoorut bite káyilen ku ti Kiris, Eluwa yite Moyis ekulakul úne, ti kanahan ku kaanuku bítim bite káyilen ku béewufooree.
- 24**Náami Eluwa i ejukare fu úne bija yooŋ naane Kiris abine i, kaanuku man Atambatun n'ajok úne bakan kéejube inji naane úyilene i.
- 25**Náami hahiyu bítim bite káyilen ku ti Kiris búwufooree; Eluwa yite Moyis eŋkut ejukar úne.
- 26**Arireyi fe aruun bakañi Atambatun aŋarkeyi naane áriyilenayilen ti Yesu Kiris.
- 27**Aruun fe keebostee ku tu huruwu hite Kiris, áriyemia naane akina humuumo.

²⁸Náami Asuwif man yooḡ an eenooto Asuwif, á sukateen man yooḡ an eenooto á sukateen, á niine man yooḡ anaare, arireyi fe ariwayeit: arirare iḡi naane árihine i t'afeeneḡ ni Yesu Kiris.

²⁹Arko Kiris ákiniuun fu, n'aḡ'áami kame aruun bakañi Aburaham, abe n'aḡ'aribaj buroon b'Atambatun aane bu o kawunio, akina ni bakañio.

Galasi 4

¹B'isoke bu beemo fu bonde: an eeware bibin kaḡeñen n'ebaj ite faafo, abe bare náami arona añi, awayeit tiḡ fe n'ásukateen. Naane aamo i akina aware bibin kákini ebaj i,

²awarawar kajamu ti bakan keemo ku ti kajukar koone, akina n'ebaj yeene, ayak abin áami simit si faafo asoke su sireḡa.

³Úne yooḡ mo mifeeneḡ mu: h'úyemie hu naane biñi, úmoomi bú sukateen bite ñúwejet ñite sembe su ñeemo ñu t'etaam ye.

⁴Bare h'aamo hu hunak h'Atambatun ajoke hu hireḡa, n'áboñin Año, anaare éeyihinoo. N'ákuumanee t'Eluwa yite Moyis

⁵kaanuku eebin eeram bakan k'Eluwa yendu ékinie ku, abe n'áhin úne núuyemi bakañi Atambatun.

⁶Béewufoore bu kaanuku nu múniyo aruun bakañi Atambatun, beemo fu áboñinoboñin tu suhol site s'úne Búwejet bite Año oone. Búwejet bondu iḡi bíhin úne núutaḡk úene: «Aba! Faafa!»

⁷Náami ariroḡut bú sukateen, hahiyu aruun bakañio. Abe makamu aruun bakañio, Atambatun kawunuuun ti biḡeñen b'anaḡe bu bija ti bakañio.

⁸Hítiyar hu, t'árimeyioorut Atambatun, aruun bú sukateen yéeni bite buroon beenooto etambatun ite nu múniyo.

⁹Bare hahiye naane árimeyie i Atambatun, man yooḡ iwarawar kaanu Atambatun ámeyiuun fu, buḡ b'arisoofe fu ariweteko iyu áriijengin ñúwejet ñeebajut sembe, abe yooḡ ñibajut éñjeriḡ? Butum árimaḡamaḡi kasooñu áriyemi bú sukateen bite te ño?

¹⁰Bare fu aḡ'ariḡes katoofu Atambatun tu kunak k'arihaḡe kajoku kite bifeet bu, ni kike kiim, ni kiim kite burok búmanuma, ni sike simit!

¹¹Íkolakoleyi atum'áyemi íñje ílaame t'aruun fuufu.

¹²Kújakuwe, inuutananuutan hikawam t'Eluwa i íyemi naane aruun keenooto ku Esuwif. Hahiyu íñj'endu ti káwasiyanuun, áriyemi naane íñje. Aritinut t'íñje hikee-kee.

¹³Árimoomi kaanuku hítiyar hu dók h'isokuun hu Hirim Heetoofe hu, kásomut kúuma kuwunam fu bítim bondu.

¹⁴Áriinooni yéeni kahuufiam, man yooḡ n'áritiñjam iḡ'ite kásomut kúuma, bare árihinut bo. Arijokamjok áwariee naane amalaka ite Atambatun, man yooḡ naane Yesu Kiris humuumo.

- 15**Kikawuun kutoofatoof faa kónkeyin! Náami naŋ nusooŋe fu nibajuun? Bukuuramkuur bare kaanuku hítiyar hu, kane bíyini yéeni kabaju, aruun kanuutan ñíkinuun ariisaanam!
- 16**Butum hahiyo íyemia anatoora oonuun aŋarkeyi naane isokuunsok múniyo mu?
- 17**Bakan konu kinŋi kabuutuun ii inŋi kakototooruun, bare beemo bu ti kikawiin bijakut. Bi kaŋes bu beemo fu núuwasoor íñje n'aruun, áriisiinŋoorein nu boko.
- 18**Kakototoor an ajakajak kane kíhinee bija ti meejake, abe ko kireyi fe, káanukiiit kane íyemi t'aruun barebare.
- 19**Kúñuumo, t'eemo dee íñj'endu inŋi ti káseñji kómbokun uŋu hoonuun hu, naane anaare eeemo ti bíyihino. Káseñji konu kibaa t'íñje ayak abin áami yooŋ arinokoora wees ni Kiris.
- 20**Ti kámaŋi kúuma, bare yéeni íñj'endu t'aruun hahiye. N'inŋ'íyini káhamin n'aruun awayee, ábuki áritumba arijahalam!
- 21**Aruun k'Eluwa yite Moyis ékinie ku, arisokam fee man arijokajok naŋ n'esoke fu.
- 22**Míkiñjin mu meenaan Aburaham abajabaj biñi bákasuba: ake t'anaare á sukateen u ii kaane Agaar, aau t'anaare eenotoo u á sukateen ii kaane Saara.
- 23**A áyekie u t'ásukateen u abukeebuk naane kúŋgowulan ku fe ii kabukee, bare a áyekie u t'eenotoo u á sukateen n'abukee aŋarkeyi naane Atambatun afiye asok bo faafo.
- 24**Bondu búwufoorawufoor úne bike: haare hondu kámoomi naane wujamoor wúsuba. Kítiiyar ku (keeemo ku Agaar) kúwufoorawufoor kaajamoor k'Atambatun áhine ku nu Moyis ti hirij hihii kaane Sinayi. Biñi bite kaajamoor konu kabukeebuk bú sukateen.
- 25**Abe hirij hondu hite hu Sinayi heemo hu Arabi, heemo fu naane Serusalem yite i hahiye, yeemo i tu hú sukateenaate hu, yo ni bakan keekine ku bo fe.
- 26**Bare kaajamoor kúsooboriyan ku keemo fu Serusalem yite i t'etiir. Enotoo tu hú sukateenaate, abe yo eemo fu íñaay úne.
- 27**Múniyo Míkiñjin mu meenaan: «Awe anaare u émeyiiit u kaharat, hikawi hutoof! Areŋken inŋi katoofan, awe émeyiiit u káseñji keeemo ku ti bíyihino! Ábuki biñi bite anaare eehooree u kahaŋu kahooju bakate eeemo u n'áyino.»
- 28**Kújakuwe, aruun bare biñi keebukee naane t'Atambatun asoke du, naane Isak.
- 29**Kónkeyin, aŋi u eebukee u naane kúŋgowulan ku aŋ'áhihinoor aau eebukee u naane tu Búwejet bite Atambatun bifiyé du busok. Iyu yooŋ i bibaje fu hahiye.
- 30**Naŋ kereŋ ni Míkiñjin mu musoke fu? Meenaan: «Ákutoor anaare á sukateen u n'año, ábuki aŋi ite á sukateen u awarut kabaju ti biŋeñen bite faafo. Aaa, aŋi ite anaare eenotoo u á sukateen aja fu kásiku bo.»

³¹Náami kújakuwe, únooto biñi bite anaare eeemo u ásukateen, úne bakañi kite anaare eenooto u ásukateen.

Galasi 5

¹Kiris aramaram úne kaanuku utum'unĵk'úyemi búsukateen bite Eluwa yite Esuwif i. Náami arijok alitee, atum'añk'arisooñ áriyemi búsukateen.

²Íñje Pool eenuun i: af'árisik kikawuun arinañ ti kateyi karam kaanuku man n'ariloh Atambatun, Kiris man añk'abaj t'aruun éñjeriñ.

³Abe iisooñ isok bo: an fe éesike hikawo anañ ti kateyi karam, awarawar káhinu b'Eluwa yite Moyis esoke bu fe-fe-fe.

⁴Aruun keenes ku kaanuku man Atambatun n'aane árijubajub inji naane árijengine i Eluwa yite Moyis, ariwasoora ni Kiris, kajaku kite Atambatun n'áruuniit.

⁵Uni bare, iriyakarayakar kaanuku Atambatun kaanu írijubajub añarkeyi naane íriyilenayilen. Bondu b'iriemo fu ti kanahan ku ti sembe site Búwejet Beenabe bu.

⁶Ábuki uf'úhin t'afeeneñ ni Yesu Kiris, kateyi karam man yooñ kateyaate karam, bondu fe bibajut éñjeriñ. Beebaje bu éñjeriñ beemo fu káyilen ku kiñki kíhin úne númañjioori.

⁷Arijaja yéeni áwari fe! Aañ me áhinuun fu ariiraan kájengin kite múniyo mu?

⁸Bi katiñguun bu te bo, t'Átambatuniit tu búnuutina, akina eeruwuun u.

⁹Ésuk i en'eene: «Asaan afeeneñ af'ábuj bihek.»

¹⁰Bare Anahaan u áhinahin hikawam heeyañg t'aruun. Bukuuramkuur kaanuku at'ariyinoor beewayee nu búuma bu. Bare an u aa ábuj ii siheluun, are buñ m'are, Atambatun kaniju te o.

¹¹Kújakuwe, arko múniyo irona ti kawaare ésuk i eeniin kawarawar kateyi karam, n'iron ħiya ti káhihinooree? Arko fu yéeni múniyo, an man añk'átaañian t'íñje ti bimb'iwaare bite eket ite Kiris t'ekuruwa i.

¹²Bokondu kiñki kábujuun ii sihel, kaja káhin ahañ diyu: kakeekooro!

¹³Kújakuwe, aruun bare Atambatun aruwuunruw kaanuku atum'añk'áriyemi búsukateen. Bare naane añkut i áriyemi búsukateen, atum'arikuuso te bo ariinaban wúfañi woonuun weejakut wu. Bare árimañjioori, abe n'añ'áriyokunanoor.

¹⁴Ábuki suluwa su fe, efeeneñ yende ékumbaloole fu so; yo yeemo fu: «Awarawar kámañi áwiyi húngowulan naane ámañje i hikawi.»

¹⁵Bare af'añ'aritakoor, abe n'añ'arinufanoor, arinañ toko kikawuun kaanuku atum'aribin áribujoor.

¹⁶Iisokuun bonde: ariwas Búwejet Beenabe bu beejonjooran buroñ boonuun. Af'árihin ii, man arinaban wúfañi woonuun weejakut wu.

¹⁷Ábuki wúfaŋi wute húŋgowulan wuwayawayo nu wute Búwejet Beenabe bu, abe wúfaŋi wute Búwejet Beenabe bu wuwayawayo nu wute húŋgowulan. Wútumbut wuŋaŋ kajamoor, iŋ'ite ho h'áriyiniaariit fu káhinu b'árimaŋje bu.

¹⁸Bare arko Búwejet Beenabe bu ufu bujoŋooranuun, n'aŋ'áami Eluwa yite Moyis ékiniituun.

¹⁹Úmoomi naŋ nu wúfaŋi weejakut wu ufu wúsikin ésuk i: huŋotu hu ni bakan ki kaseñeit, kakuuraate ku, bufurukato bu,

²⁰kájeŋgin kite ñúwisenum ñu, mayaaf mu, kahuufoor ku, síheñjeŋoor su, bíhiñanoor bu, kayiŋatoor ku, kabatikanoor ku, káwaajinoor ku,

²¹bimero buroon bite bakan, éwusan i, buñofo beehahe bu, ni bike buroon yooŋ beehooje naane bondu. Iisooñ íyeegaluun naane íyeegaluun i bo: kiŋki kanij iyu iti kamaat ti Jáyi jite Atambatun.

²²Bare doon du Búwejet Beenabe bu dundu dubuk tu buroŋ bite b'úne deemo fu: kámaŋjioori ku, ni katoofu ku, ni káasumaay ku, ni kámuñu ku, ni kajaku ku, ni káyokunan kite bakaaku, ni káyemi an ite bifeeneŋ,

²³ni káneeni ku, nu bújokumooro bu. Eluwa yite Moyis eteñekeit buroon naane bondu!

²⁴Bakan ki Yesu Kiris akino ku kayoolayool t'ekuruwa i wúfaŋi wooŋiŋ weejakut wu.

²⁵Makamu Búwejet Beenabe bu buwune fu úne buroŋ bu, úwas bo beejoŋooran buroŋ bite b'úne.

²⁶Utum'úyitooro, utum'uŋ'úlob, utum'uŋ'úhiñanoor yooŋ.

Galasi 6

¹Kújakuwe, an af'ajokee ti káhinu bike beejakut, arijoŋoorano aruun kaŋk'árijenŋin Búwejet bite Atambatun. Abe bare n'arisaaho te o. Bare arinaŋ kikawuun atum'aribin ariney yooŋ ti kaahofoor.

²Áriyokunanoor ti bisejo bite meeniŋe moonuun. Af'árihin iyu, n'aŋ'árijenŋin eluwa yite Kiris.

³An af'ayinoor ti hikawo n'aane akina an ómbokun, abe bare anooto doon fe, an ondu abuuta hikawo.

⁴Huruw fe ajondoman ti manijar moone. Af'ajuk toko bike bite busokorooro, ajuk bo te o unoono, atum'aŋes kaliiku t'ake.

⁵Ábuki huruw fe b'áhine bu, hikawo.

⁶An i kaamo ti kaliiken Hirim Heetoofe hu, awarawar káruboor buroon fe beejake n'an eeemo u ti kaliiken koone.

- ⁷Atum'aribuut kikawuun: Atambatun ásuwaariitee. Huruw fe káhotukan doon d'awañe du.
- ⁸An af'awañ wúfaji woone weejakut wu weetofo wu barebare, wo káhinio éehotukan eket i. Bare an n'afin awañ beetofoe bu Búwejet Beenabe bu, bo káhinio éehotukan buroŋ béehabanaariit bu.
- ⁹Utum'úene úlaama ti káhinu kite meejake mu, ábuki uf'úñiŋkaan, af'areeŋee kep, úne káhotukan.
- ¹⁰Náami kóyin k'úbaje bítim kep, úhin meejake bija t'ésuk i ereyi fe, áhaŋum ti kéeyilene ku naane úne.
- ¹¹Arijuk hahiyu míkiñjin méekunde mee: íñje inoŋke fu iikiñj iye n'emoŋiam.
- ¹²Kiŋki katiŋguun ii kaane ariwarawar kateyi karam, kámaŋamaŋi bujukano ésuk i tu buroon bite kúŋgowulan. Bondu bimbi káhin ii, kaanuku taŋ itim kabin káhihinooree naane kiŋki kawaare eket ite Kiris t'ekuruwa i.
- ¹³Keeteye ku karam boko kumuumiin káŋŋinaariit Eluwa yite Moyis ereyi. Kámaŋamaŋi aritey karam kaanuku inji kabin kamak kaane boko kákinineŋe fu n'aritey karam.
- ¹⁴Íñje bare, ekuruwa yite Anahaan ite úne Yesu Kiris taŋ y'ija fu kamaku. Eket yeene t'ekuruwa i ékinineŋe fu n'ijok buroon bite aduna i naane beekete, bo yooŋ nu bujokam naane an eekete.
- ¹⁵Kateyi karam man yooŋ kateyaate karam, bondu bibajut éñjeriŋ; beemo bu toko beemo fu Atambatun awun úne buroŋ bíyeni.
- ¹⁶Kiŋki kajok fe buroŋ bondu b'isokuun bu, Atambatun aja awuniin káasuumaay, abe n'ayubiyeniin, boko ni bakaaku yooŋ k'akino ku fe.
- ¹⁷Hahiyu an atum'aŋk'áhinam sílaam. Ábuki kimilenu keemo ku t'eniam kúwufoorawufoor kaanuku íñje an ite Yesu.
- ¹⁸Kújakuwe, Anahaan ite úne Yesu Kiris aja ásoniyanuun arireyi fe! Amiin.

Efees

Efees 1

- ¹Íñje Pool eeemo u apotor ite Yesu Kiris naane t'Atambatun ámañje du, íkiñjинуun fee aruun bakate ku Efees k'Atambatun akino ku, kéejeñgine ku Yesu Kiris.
- ²Atambatun Faaf úne, n'Anahaan u Yesu Kiris kaja kásoniyanuun, abe ni kawunuun káasuumaay.
- ³Úsokoroor Atambatun, eeemo u Atambatun ite Anahaan ite úne Yesu Kiris, ni Faaf yooñ toko! Ásoniyanasonyan úne ni kásoniyán kánokan kéenuutina t'etiir bufor bu ñji naane úhine i t'afeeneñ ni Yesu Kiris.
- ⁴T'áwuwanoorut etaam i, ajifanajifan úne ti Kiris kaanuku man n'úyemi bakan keenabe te o, keeyinaatee kawatan tu doon. Makamu ámañamañi úne,
- ⁵n'asonk bijifan úne núuyemi bakaño. Ti Yesu Kiris t'añaase fu éehin bondu. Iye a ámañje fu káhinu añarkeyi naane butoofotoof.
- ⁶Náami úsokorooro ñji meejake moone meehahe mu. Anonkanonk eewun úne mo fuufu ñji naane úhine i t'afeeneñ n'Añi oone a ámañje-mañje u.
- ⁷Ti halan hite Kiris t'Atambatun arame fu úne ti meejakut mu, abe n'abonket úne yooñ wuhoofoor wute w'úne. Iyu a áwufoore fu úne kajaku koone keehahe-hahe ku, n'áhin úne yooñ núuwesinato, abe n'úniyo.
- ⁹Áhinahin úne núumeyi boone béenuusee bu yéeni, b'afiye bu asiñan ti kajaku koone, abe n'áñaasann bo ti Kiris.
- ¹⁰Bondu, Atambatun kahabanoor bo ti bihabanooreey bu. O kakuukan doon fe deemo t'etiir bufor bu, ni t'etaam i, Yesu Kiris éeyemi aseef u.
- ¹¹Naane írihine i t'afeeneñ ni Kiris, iribajabaj húrub hite h'uni t'Atambatun, ábuki Atambatun asonka bijifan uni naane t'áhabaneina du. Abe Atambatun áhinahin buroon bu fe beeriib ni naane ámañje i akina humuumo.
- ¹²Náami iriisokorooro naane ahahe i, uni keemo ku étiyar i ti kayakar ku ti Kiris!
- ¹³Aruun yooñ kéehine ku t'afeeneñ ni Kiris, arijamajam hirim hite múniyo mu, heemo hu Hirim Heetoofe hu héekinineñe hu n'arifak. H'áriyilene hu ti Kiris, Atambatun n'áhin t'aruun éluwenuma yite káwufoor kaanuku aruun bokoone ku; yo yeemo fu Búwejet Beenabe bu b'afiye bu aane o kawunu úne.
- ¹⁴Búwejet Beenabe bu beemo fu húrub hítiyar hu ti meejake m'Atambatun anañe mu bija ti bakan koone. Úne kabaju mo kane úfakanee kuur. Náami úsokoroor Atambatun naane ahahe i!
- ¹⁵Íñ'ite ho aamo fu huta h'ñ'ibin ñjam kaanuku áriyilenayilen t'Anahaan u Yesu, nu buñ b'árimañje fu yooñ bakan k'Atambatun akino ku fe,

¹⁶iwasut kaanu Atambatun eyeehen uᅇu hoonuun hu. Ifíyemi ti kalawu, in'íbaᅇinouun.

¹⁷In'ilaw Faaf u éenike u, Atambatun ite Anahaan ite úne Yesu Kiris kaanuku eewunuun Búwejet bite búwesinato, ni bite káwufooruuno, abe ni bíhinuun arihaᅇo kámeyi.

¹⁸In'ilaw Atambatun kaanuku eejaᅇan ñúwejet ñoonuun, man n'árimeyi eyakar yómbokun y'aruwuun i bite te yo, n'ebaj yéewarie-warie i y'anaᅇe i bija ti bakan k'akino ku.

¹⁹Ímaᅇamaᅇi yooᅇ árimeyi sembe sómbombokun su sunsu surok t'úne kéeyilene ku. Sembe sondu sómbombokun su, Atambatun átumbatumba áwufoor so

²⁰h'aritane hu Kiris t'eket i, abe n'áhino eeriiko inde baatoso t'etiir bufor bu.

²¹Toko diyu ti Kiris anaᅇee fu t'etiir emalaka i fe, n'eseef i, ni bakate sembe su, ni bákayi ku. Anaᅇenaᅇ t'etiir huruwu hánohan heeyino karuwiee, káanukiiit hahiye barebare, bare bija kóyinokoyin.

²²Atambatun awunawun Kiris sembe tu doon areyi fe, abe n'ásiko awun éeyemi hikaw hite kéeyilene ku.

²³Kéeyilene ku kaamo fu eni yite Kiris, abe Kiris ondu tu boko ahoojaniin bib, akina eehoojane u dóonodoon fe.

Efees 2

¹Hítiyar hu, árimoomi t'Atambatun naane bakan keekete aᅇarkeyi naane aᅇ'árijuum, abe yooᅇ aᅇ'arihoofoor.

²Aᅇ'arineefan yéeni tu kunoᅇk kite bakate ku t'etaam ye. Aᅇ'árijamaani t'aseef ite sembe seejakut su seeemo su t'etiir. Aseef ondu aamo fu búwejet beejakut bu bumbu burok iye ti kéejeᅇginaariit ku Atambatun.

³Hítiyar hu, úne fe kaafeeneᅇ ku nu boko, ábuki wúfaᅇi wute w'úne taᅇ w'uf'úᅇes, katoofu kite k'úne yooᅇ k'uf'úyinoor. Makamu iye u úyemiaanie fu, Atambatun yooᅇ ayiᅇatayiᅇat t'úne naane ayiᅇate i ti bakaaku.

⁴Bare Atambatun aᅇ'ayubiyen úne dómbokun, abe n'átumb ámaᅇi úne naane, asooñen

⁵h'aamo hu te o úketa inᅇi kájuumu kite k'úne, n'áhin úne núusooñ úroᅇ ni Kiris. Kajaku kite Atambatun kíkinineᅇe fu n'arifak.

⁶Atambatun aritanaritan úne t'eket i aᅇarkeyi naane úhinahin t'afeeneᅇ ni Yesu Kiris; ahaban, n'áhin úne núuriiko ne o t'afeeneᅇ tu bufor bu.

⁷Náami h'áwufoore hu úne ti Yesu Kiris kajaku koone, am aamo yooᅇ ti káwufoor bakate ku kuwaatu kaanuku aᅇ'ayubiyen ahahee.

⁸Múniyo inᅇi kajaku kite k'Atambatun h'arifake fu, ábuki áriyilenayilen te o. T'áruuniit tu bondu búnuutina, Atambatun awunuun fu bo.

- ⁹Tu kunonk kóonuuniit yooŋ tu búnuutina. Náami an t'aruun atum'amak.
- ¹⁰Ábuki Atambatun aroke fu úne. Naane úhine i t'afeeneŋ ni Yesu Kiris híkinineŋe fu n'áwuwan úne kaanuku ko kireyi fe n'uŋ'úhin kunonk keejake. Kunonk konu, Atambatun afiyafiya afare ko kaanuku uŋ'úbin úhin ko.
- ¹¹Aruun keenotoo ku Esuwif ti kabukiee, áribaŋino naane áriyemie i hítiyar hu. Esuwif i inŋi katey karam, abe doon dondu dindi káhin ti siniin barebare díkinineŋe fu ifi kámaŋi karuwuun, n'inŋi kaanuun «keeteyit ku karam».
- ¹²Áribaŋino kaanuku kónkeyin arikambakamb Kiris; árigiiloolutee ti bakate ku Israyel; árigiiloolutee yooŋ tu wujamoor w'Atambatun ajamoore wu nu boko. Árimoomi naane emoosora. Arikinakin t'etaam ye, bare aribajut yéeni eyakar, árimeyiit yooŋ Atambatun.
- ¹³Bare hahiye, naane aamo i árihina t'afeeneŋ ni Yesu Kiris, aruun kéekambaanie ku Atambatun aŋkut arikambo inŋ'ite halan hite Kiris héeyuusee hu.
- ¹⁴Akina aamo fu káasumaay kite k'úne, akina éhine u Esuwif i ni keenotoo ku Esuwif kéehin t'afeeneŋ. H'ásike hu enio awun n'awejeje fu hiŋaan hite kahuufoor ku héewaajinooriin hu.
- ¹⁵Akina aneyane fu Eluwa yite Moyis, nu buroon b'esoke bu kaanuku inŋi bíhinee. Iyu a akuukane fu Esuwif i ni keenotoo ku Esuwif kéeyemi te o an afeeneŋ áyeni, káasumaay keebaj.
- ¹⁶H'akete hu t'ekuruwa i, áhinahin Esuwif i ni keenotoo ku Esuwif keebukan n'Atambatun. Toko yooŋ t'anootane fu kahuufoor kéeyemie ku t'etutiin, éhiniin kéehin t'afeeneŋ.
- ¹⁷Abinabin kawaare ésuk i ereyi fe Hirim Heetoofe hite káasumaay ku: aruun keenotoo ku Esuwif keekambe ku Atambatun, n'Esuwif i keeloho ku yooŋ.
- ¹⁸Ti Kiris t'úyino fu kaŋaasu úreyi fe, Esuwif i ni keenotoo ku Esuwif, núusiŋo hágila Faaf u ti sembe site Búwejet bifeeneŋ Beenabe bu.
- ¹⁹Náami aruun keenotoo ku Esuwif, aŋkut áriyemi emoosora, man yooŋ bakan kéenuutina tike tiŋ. Hahiye árihina t'afeeneŋ ni bakan kite Atambatun, aruun bakate tu butoŋ boone.
- ²⁰Árimoomi naane súmuul site enuuf. Epotor i n'eyiŋana yite Atambatun kaamo fu hiŋaan hítiyar hu, abe Yesu Kiris humuumo aamo fu meeyane mite enuuf i.
- ²¹T'akina tu súmuul su silaŋatanee fu seejok t'afeeneŋ, enuuf i ti kahaŋu yooŋ birito kep, yeebin éyemi enuuf yeenabe t'Atemit.
- ²²Abe naane árihine i t'afeeneŋ ni Kiris, aruun yooŋ árigiiloolooleegiilool ni bakaaku kéeyilene ku fe tu kunut konu tu Búwejet bite Atambatun bikine du.

Efees 3

- ¹In'ite ho aamo fu in'ilaw Atambatun, íñje Pool eekulee u anarkeyi naane in'irok bija ti Yesu Kiris kaanuku íiyokunanuun, aruun keenooto ku Esuwif.
- ²Mánoman arijamajam kaanuku Atambatun ti kajaku koone, asaanamsaan burok bite káhinu bija t'aruun.
- ³Atambatun afeñamfeñ éhinam íimeyi boone béenuusee bu. (Ikiñjakiñj bo memee íihamin te bo diñgilis.
- ⁴Af'arijaŋga b'ikiñje bu, n'añ'árinandin b'ímeyie bu ti béenuusee bu, beesokee bu in'ite hu Kiris.)
- ⁵Kónkeyin, Atambatun áwufoorut kúnjowulan ku béenuusee bondu. Bare hahiye, áhinahin Búwejet boone béewufoor bo epotor yeene keenabe ku, n'eyiŋana yeene yooŋ.
- ⁶Béenuusee bondu iye i bije fu: makamu keenooto ku Esuwif káyilenayilen ti Hirim Heetoofe hu, boko yooŋ kabaju húrub t'ebaj y'Atambatun anaŋe i bija t'Esuwif i. Káhinahin t'afeeneŋ n'Esuwif i, abe boko yooŋ kamaatu ti b'Atambatun aane bu o káhinu bija ti bakan koone tu huruwu hite Yesu Kiris.
- ⁷Atambatun ti kajaku koone, asejanamsejan burok kaanuku in'isok ésuk i Hirim Heetoofe hu. Awunamwun bondu ti sembe soone.
- ⁸Íñj'eemo fu araan u tej ti bakan kite Atambatun. Bare íñje a ajuke fu ti kajaku koone, kaanuku in'ibin iwaare keenooto ku Esuwif Hirim Heetoofe hu, hite ebaj yéehabanaariit i yéenuutina i ti Kiris.
- ⁹Atambatun éewuwane u doon areyi fe afiyafiya ánuus béeyemie bu ti hikawo. Náami asaanamsaan yooŋ kaanuku íiwufoor ésuk i akuur but buŋ b'aja fu bo káhinu,
- ¹⁰kaanuku man emalaka i keemo ku t'etiir, n'eseef yeeniin ifi kajuk kéeyilene ku, ni kámeysi naane búwesinato boone beemo i fe.
- ¹¹Bondu bibajabaj naane t'Atambatun afiye du aane o káhinu bo, abe hahiye áhina bo ti Yesu Kiris Anahaan ite úne.
- ¹²Naane úhine i t'afeeneŋ ni Kiris, abe n'úyilen yooŋ te o, úbaja bítim bite bisiingo hágila Atambatun n'eyakar, kikaw úne káayaŋgin.
- ¹³Náami íñj'endu ti kaanuuun siheluun utum súbujo in'i naane eemo i ti kajuku sílaam uŋu hoonuun hu. So site káwutiyenuun kániku.
- ¹⁴In'ite ho h'if'iyemi ti kalawu bija t'aruun, in'íjŋigitan hágila Atambatun Faaf u,
- ¹⁵o éekinie u butoŋ bánoban fe t'etiir bufor bu ni t'etaam i.
- ¹⁶Ánikanik areeŋ ñaaj, abe abajabaj yooŋ doon areyi fe. Náami íñj'endu ti kalawio kaanuku man n'áhin Búwejet boone beewun siheluun sembe.

¹⁷Atambatun áhin Kiris eekin tu suhol soonuun aŋarkeyi naane áriyilenayilen te o. Áhinuun yooŋ áriimaŋioori. Af'árimaŋioori, n'aŋ'arilooñ te o, abe n'aŋ'arinut yooŋ buroŋ boonuun te o.

¹⁸N'aŋ'áriyini yooŋ kánandin, aruun ni bakan kite Atambatun fe, buŋ bi kámaŋi kite Kiris kiŋabe fu, buŋ bi kikambe fu, buŋ bi kiliite fu, nu buŋ bu kúsulie fu.

¹⁹Hee, n'aŋ'áriyini kámeysi kámaŋi koone keehaŋe ku doon fe du húŋgowulan ayino kámeysi, man buroon b'Atambatun ákinie bu fe ni bíyemi yooŋ boonuun bu.

²⁰Atambatun, ti sembe soone sunsu surok t'úne, áyinooni káhinu ahahan doon fe d'úlawo, man yooŋ d'úyinoore.

²¹Aja ákini ko kireyi fe ni hiraanu kániku ku tu buroŋ bite kéeyilene ku, ni ti Yesu Kiris! Amiin.

Efees 4

¹Náami íñj'endu ti kalawuuun bonde, íñje eekulee u aŋarkeyi naane iŋ'irok bija t'Anahaan u: buroŋ boonuun bíyemi naane t'Atambatun ámaŋie du h'aruwuun hu.

²Ko kireyi fe áritetianooro, árineeni yooŋ, abe n'aŋ'árimuñ. Árimaŋioori, abe n'aŋ'árimuñalool.

³Árihin wáhowah ariijok ti naane Búwejet Beenabe bu buwunuun i aŋarkeyi naane árihinahin t'afeeneŋ. Nu buwunuun yooŋ ariiriiko ti káasuumaay kéegiilooluun ku.

⁴Eni efeeneŋ taŋ ebaje fu, yeemo fu kéeyilene ku; Búwejet Beenabe bifeeneŋ taŋ bibaje fu yooŋ; abe Atambatun, bite eyakar efeeneŋ taŋ b'aruwuun fu.

⁵Anahaan afeeneŋ taŋ abaje fu, ni káyilen kifeeneŋ yooŋ, ni kaboste kifeeneŋ taŋ.

⁶Atambatun afeeneŋ taŋ abaje fu, eeemo u Faaf ite ésuk i ereyi fe. Ondu t'etiir doon areyi fe, aŋ'arok t'ánoan, ondu yooŋ t'ánoan.

⁷Bare huruw fe t'úne abajabaj b'Atambatun awuno bu ti kajaku koone, naane yooŋ ti Kiris aliike du n'awun úne.

⁸Múniyo iyu yooŋ i Mikiñjin mu musoke fu te o. Meenaan: «H'asiree hu bija t'etiir-t'etiir, ajaja n'enatoora keejokee, abe n'awun kúŋgowulan ku bike.»

⁹Náami naŋ neemo fu «h'asiree hu t'etiir»? Aamo fu ajabajaba áwanein níbahindaa-hindaa etaam i.

¹⁰An éewaneina u, o aamo fu yooŋ eesiree u bija t'etiir-t'etiir kaanuku eehoojan aduna i ereyi fe.

¹¹Akina awune fu kúŋgowulan ku kéeyemi bakaake epotor, bakaake eyiŋana yite Atambatun, bakaake ewaaraa Hirim Heetoofe hu, bakaaku ni káyemi égila yite bakan kite Atambatun, abe n'iŋi kaliikeniin hirim hoone.

- 12**Awunawun bondu bakan k'Atambatun akino ku kaanuku man ni káyini káhinu burok bite káyokunan bakaaku kéeyilene ku. Iyu, keemo ku eni yite Kiris, abe ni káyilen kareyi fe n'iji kahañ kayanu ti káyilen ku.
- 13**Úreyi fe yooñ n'uñ'úyini káhinu t'afeeneñ ti káyilen ku, abe t'afeeneñ yooñ n'úmeysi Añi ite Atambatun. N'uñ'úhaat ti káyilen ku, abe n'uñ'úre ti kareyi kite Kiris.
- 14**Náami ut'uñk'úyemi biñi. Ut'uñk'úyemi naane busoona bu móhujo miñake tánotan ti han hu, man yooñ b'eyam i etendeñane. Ejuusa i yooñ it'iñki kabuut úne ni báhamin bimbi kanoñk kéeutuut.
- 15**Bare uf'uñ'úsokoor múniyo mu, abe n'úmañioori yooñ, n'uñ'úhaat tu doon areyi fe ti Kiris eeemo u hikaw hite kéeyilene ku.
- 16**O ákinineñe fu eni i ereyi fe n'eñ'ejokoor ayan fañ tu súkulinu su seeemo du. Arko doon fe deemo te yo déehin burok bite te do, n'eñ'ehaat ti kámañioori ku.
- 17**Bonde b'ija fu kasokuuun, abe íñje kajoku te bo alitee tu huruwu hite Anahaan u: buroñ boonuun itim'iñki bíyemi naane bite kéeyilenut ku. Biyinoor booniin bibajut éñjeriñ,
- 18**abe kájokaariit doon fe. Kabajut buroñ b'Atambatun bamb'awun, ábuki kámeysiit doon tus, abe ñúwejet ñooniin yooñ iñi ñíbaani túruk.
- 19**Kámeysiit bufuño; biyinoor booniin fe bite káhinu buroon bite bufurukato, abe káraanaariit yooñ káhinu baabu buroon béefuñinanie bu.
- 20**Bare aruun, bóndiit b'ariliikenee fu ti Kiris!
- 21**Ábuki bukuuramkuur kaanuku arijamajam huruwu hoone, abe ariliikeneeliiken múniyo meeemo mu ti Yesu, bare kereñ?
- 22**Náami ariwarawar kawasu manonkar moonuun mítiyar mu. Manonkar mondu mummu múyoosanaaniuun tu wúfañi wuwu wubuutuun múbujuunbuj fu yéeni.
- 23**Biyinoor boonuun buwarawar káyemi bíyeni.
- 24**Náami arisiimo manonkar míyeni m'Atambatun áuwanee mu naane ámañje i, man n'aribaj buroñ béejube abe ni binab yooñ béenuutina tu múniyo mu.
- 25**Iñ'ite ho aamo fu atum'añ'arijuus! Huruw-ruw fe asok áwiyo bite bu nu múniyo, ábuki úhinahin t'afeeneñ.
- 26**Af'ariyiñat, arinañ toko kikawuun, atum'aribin ariney ti kaahoofoor. Atum'añ'ariñotan kayiñat koonuun.
- 27**Atum'ariwun Setani bítim t'aruun.
- 28**An eeemo ákuw araan kákuwat; anonk éesuwat añ'arok burok beejake éekuumanoro, éeyini yooñ káyokunan keebajut ku.

²⁹Atum'árihamin báhamin beejakut; arisok kep báhamin beebaje éñjeriŋ bite káyokunan ésuk i ti bisawula booniin keehaŋ kayanu ti káyilen ku, abe nu butoof yooŋ kiŋki kajamatanuun.

³⁰Atum'árihin Búwejet bite Atambatun Beenabe bu béetaañian. Bo b'Atambatun ásike fu éehin t'aruun naane éluwenuma bija tu hunak h'aja hu kafakan koonuun akuur but.

³¹Arinuutan méetike meeemo mu tu suhol soonuun, ni kajoku an tu suhol soonuun, ni kayiŋat, nu sulob, ni bílafatinool, ni bánafut bánoban.

³²Áriyemi bakan keejake, abe n'árineeni. Aribonketoor naane Atambatun abonketuun i ti Kiris.

Efees 5

¹Makamu aruun ariemo fu biñi bu k'Atambatun ámaŋie ku, ariliikool ne o.

²Árimañioori ko kireyi fe tu buroŋ boonuun naane Kiris ámaŋie i úne. Ámaŋamaŋi úne, abe n'ásik buroŋ boone eesaan bo bija t'úne naane kaasarah keehunde-hund t'Atambatun.

³Aruun bakan bakate Atambatun. Náami huŋotu hu ni bakan k'ariseñeit, kakuuraate ku, ni bimeru bite buroon b'árikiniit, bondu fe áritumbut ariwar bo kajemen.

⁴Ajakutee yooŋ n'aŋ'arifut báhamin; ariwas yooŋ báhamin béekojie. Ho húkoyie n'arilaw Atambatun arieno eyeehen.

⁵Árimeyi bonde jak: kiŋki kaŋot ni bakan ki kaseñeit, ni keekuurt ku iti kabaj húrub ti Jáyi jite Kiris n'Atambatun. Kiŋki kamero buroon bite ésuk i iti kabaj yooŋ húrub, ábuki anokooreenokoor kite bondu bi kahaŋe kajoku Atambatun.

⁶Kunoŋk naane kondu ifi kíkiniŋeŋ Atambatun n'ayiŋat ti kiŋki kateñeko kájengino. Náami an atum'abuutuun ni báhamin beēñunut.

⁷Atum'arikol ni bakan naane bokondu.

⁸Hítiyar hu aruun ébaani; bare hahiye, naane árihine i t'afeeneŋ n'Anahaan u, aruun meejaaŋe. Náami arinoŋk naane bakan bakate meejaaŋe,

⁹ábuki meejaaŋe mu uŋu mubuk doon fe deejake, ni deejooŋore, ni dite múniyo.

¹⁰Áriñiŋkaan ariiŋes beetoofe bu Anahaan u.

¹¹Atum'arikol nu burok beebajut bu éñjeriŋ, bite kiŋki kanij t'ébaani i, bare arirej bo.

¹²(Múniyo buroon bimbi kánuuso kéehin, kaanuku yooŋ núusok bo uŋ'útumb úfuño.)

¹³Abe bare uf'uŋ'úrej bimbi káhin, n'iŋi bíŋaasin ti meejaaŋe mu.

¹⁴Múniyo doon déeŋaasina akuur but díyemia meejaaŋe. In'ite ho hi kaane fu: «Ániyo, awe eeemo u t'aŋote, arito t'etut keekete ku, abe Kiris n'aŋ'ajaŋani.»

- 15**Náami áriwasiyoor jak tu kunonk koonuun. Atum'aŋ'arinoŋk naane busoŋ, bare arinoŋk naane kúwesina.
- 16**Af'aribaj bítim bite káhinu meejake kep, atum'ariwas bo beefakuun, ábuki kunak k'úemo kee te ko, meejakut m'ésuk i m'ef'éhin.
- 17**Iŋ'ite ho aamo fu atum'arisoŋoto, bare áriñiŋkaan man n'árinandin buŋ b'Anahaan u ámaŋje fu aŋ'árihin.
- 18**Atum'aŋ'áriwusan, ábuki éwusan aŋ'ábuj an. Bare arihooj bib nu Búwejet Beenabe bu.
- 19**Arihooñ kuhooñu kánokan kite k'Atambatun ariyaŋgananoor kikaw. Arihooñ Anahaan u suhol soonuun síhabanein.
- 20**Ariene ko kireyi fe Atambatun Faaf u eyeehen tu doon areyi fe, tu huruwu hite Anahaan ite úne Yesu Kiris.
- 21**Árijeŋgin bakanuun, boko yooŋ ni kájeŋginuun iŋi naane arijoke i Kiris nu sumoŋu súsuba.
- 22**Aruun haare hu, árijeŋgin bákayinuun naane árijeŋgine i Anahaan u.
- 23**Ábuki ániine u aamo fu hikaw hite anaare u, naane Kiris aamo i hikaw hite kéeyilene ku. Kiris humuumo aamo fu Afakana ite kéeyilene ku, keemo ku eni yeene.
- 24**Náami haare hu kaware fu kájeŋgin bákayiniin tu doon areyi fe, naane yooŋ kéeyilene ku kájeŋgine i Kiris.
- 25**Aruun háyine hu, árimaŋi haare hoonuun naane Kiris ámaŋje i kéeyilene ku, abe n'ásik buroŋ boone asaan uŋu hooniin hu.
- 26**Áhinahin bondu kaanuku éekajiniin bija t'Atambatun. Akuuraniinkuuran nu móhujo, ni hirim hu yooŋ.
- 27**Ámaŋamaŋi kaanuku kéeyilene ku ni kabin kasiioŋo hágilao káawariin naane, abe ni kakuur but, doon fe déefuñinanie itim díyemi tu boko. Ámaŋamaŋi káyemi bakan keenabe, keeyinaatee kawatan tu doon.
- 28**Náami naane háyine hu kámaŋje i siniin, iyu yooŋ i kaware fu kámaŋi haare hooniin. An af'ámaŋi anaar'o, ámaŋamaŋi hikawo.
- 29**Ábuki an ámusut kahuufu enio; aŋ'ákuuman yo, abe n'atofotoor yo naane yooŋ Kiris aa áhin bija ti kéeyilene ku.
- 30**Abe úreyi fe t'enio t'úlooŋe fu.
- 31**Míkiñjin mu meenaan: «Iŋ'ite ho h'ániine aja fu kanuutu ti faafo n'íñaayo, eeja keekin n'anaar'o, kéeyemi halan hifeeneŋ taŋ.»
- 32**Bike bómbokun béenuusee bondu ti kirim konde k'isoke kee memee iŋ'ite hu Kiris ni kéeyilene ku.

³³Náami hahiyu aruun, huruw fe ámañi anaar'o naane ámañje i hikawo, abe anaare-naare fe n'ájjeñgin áyino.

Efees 6

¹Aruun biñi bu, makamu aruun bakan bakate Anahaan u, árijjeñgin sifaafuun ni síñaayuun; bondu bijake fu.

²Eke eluwa eenaan: «Ájjeñgin faafi n'íñaayi.» Yo yeemo fu étiyar i tu buluwa bite Atambatun yéewutiyene bike beejake. Eenaan:

³«Man buroñ búuwe nu búsoniyanee, abe n'ariy etaam i.»

⁴Aruun sifaaf su, atum'añ'árihin bakañuuun keeyiñat. Arijonooraniin, abe n'añ'aririmiin naane t'Anahaan u ámañje du.

⁵Aruun búskateen bu, árijjeñgin kéekiniun ku bakate ku t'etaam ye. Árikoleyiiin, abe n'arijamiin nu suhol seekuure but, naane aa árijjeñgin Kiris.

⁶Atum'árihin bondu kane káyemiuun ti kajukar barebare, kaanuku man n'aritoofiin. Bare áriñiñkaan áriihin b'Atambatun ámañje bu naane búskateen bakate Kiris.

⁷Arirok bija tu boko nu suhol seekuure but, naane bakan keemo tu burok, káanukiiit bija tu kúñgowulan ku, bare bija t'Anahaan u.

⁸Árimoomi kaanuku an fe éhine beejake, Anahaan u kabatikano bo, abajut onde ásukateen, ondu ásukateeniit.

⁹Aruun kéekinie ku búskateen bu, arijokiin yooñ áwariee; atum'añ'arinuur tu boko. Árimoomi kaanuku Ámuse afeeneñ ákiniun fu aruun nu boko; ondu t'etiir bufor bu, abe te o ésuk i erare.

¹⁰Biraanu búuma beemo fu bonde: ariñes sembe soonuun t'Anahaan u, ni ti sembe soone sómbombokun su.

¹¹Arijok bujuñko b'Atambatun awunuun bu bireyi fe, kaanuku man n'áriyini bisiño alitee kane Setani añesuun kabuutu.

¹²Ábuki fu újeit étuum nu kúñgowulan, bare étuum nu ñúwejet ñeejakut ñu ñeeemo ñu t'etiir, ni bakate sembe su, ni siseef su, ni keekino ku sembe su t'etaam ye yeemo i t'ébaani.

¹³Iñ'ite ho aamo fu arijok hahiye bujuñko bite Atambatun bireyi fe! Af'árihin bondu, hunak hite sílaam su ifi hireeñ, n'añ'áriyini katandarisan t'an eejonduun u. Abe af'árituum bija yooñ ti biraanu, aruun bisiño jirib.

¹⁴Náami arijok alitee: arijok múniyo mu naane aa ariwuuj ñibañ ti kikeejuun. Arijok kajoñoor ku naane aa arisol kájufa kite hitiik.

¹⁵Arifare kawaare kite Hirim Heetoofe hite káasuumaay ku naane aa arisol sikaku.

- 16**Ko kireyi fe, arijok káyilen ku naane aa arijok ebaŋgal; n'eŋ'éyokunanuun ariihok kúsoori kéeŋife ku kite Batuuk bu.
- 17**Arijok kafaku ku naane aa arisol ékuhe yite hitiik, abe n'arijok Hirim hite Atambatun heemo hu naane kábura, ku Búwejet Beenabe bu buwunuun.
- 18**Naane biyino i káyemi fe, arilaw Atambatun ko kireyi fe naane Búwejet Beenabe bu biyakuun i káwufloor. Siheluun síniyo, abe n'aŋ'arilaw kep bija ti bakan kite Atambatun kareyi fe.
- 19**Arilaw yooŋ bija t'íñje, man Atambatun n'aŋ'awunam kirim keejoŋoore kane íyemi ti báhamin, hikawam heeyaŋg iŋ'iwaare béenuusee bite Hirim Heetoofe hu.
- 20**Íñje an eeboñee kawaare Hirim honde Heetoofe hu, bija naane eemo ee t'ekulu i fe. Náami arilaw man n'iŋ'iwaare ho ni hikaw heeyaŋge naane iware i bo káhinu.
- 21**Ati úne Tisik, u úmaŋje-maŋje u, abe n'aŋ'áhin burok bite Anahaan u ajoŋoor júl kasokuun buŋ b'eemo fu beebe fe, man n'árimeyi te naŋ t'eemo fu.
- 22**Iŋ'ite ho h'íboñinuun fu o eebin eesokuun buŋ b'iriemo fu, abe n'ayaŋgananuun yooŋ ñúwejet.
- 23**Atambatun Faaf u, n'Anahaan u Yesu Kiris kaja kawunuun káasuumaay aruun kéeyilene ku. Ni káhinuun áriimaŋioori, abe ni káwutiyenuun káyilen.
- 24**Atambatun aja ásoniyan bakan ku fe kéemaŋje ku Anahaan ite úne Yesu Kiris kámaŋi kiraanu.

Fílíp

Fílíp 1

- ¹Íñje Pool ni Timote, eroka yite Yesu Kiris írikiñjинуun fee aruun arireyi fe, bakan kite Atambatun ki Yesu Kiris akino ku keemo ku Fílíp, nu kunahaan koonuun, n'ejokoorá yeeniin.
- ²Atambatun Faaf úne, n'Anahaan u Yesu Kiris kaja kásoniyanuun, abe ni kawunuun káasuumaay.
- ³Ko kireyi fe, ehelam ef'éyemi t'aruun, in'eene Atambatun ite úne eyeehen.
- ⁴Ehelam eñ'etoofan ko kireyi fe kane ilaw bija t'aruun fe,
- ⁵inji naane áriyokunanam i ti kawaare kite Hirim Heetoofe hu, huta hu tu hunak h'arijame hu ho hítiyar bija yooñ t'úmiye.
- ⁶Bonde bare bukuuramkuur: Atambatun eejabe u burok bonde béewarie bee t'aruun, abaa te bo ayak abin áami yooñ bihabanaa tu hunak hi Yesu Kiris ábatikein hu te ho.
- ⁷Ajakeejak naane ibaje ee biyinoor bonde beejake bee bija t'aruun arireyi fe, ábuki ímanjuunmanji t'eholam. Múniyo áriyokunanamyokunan tu burok bonde b'Atambatun asaanam bu ti kajaku koone. Arihinahin bo h'eemo hee t'ekulu i. T'ikuloorutee yooñ, hih'ísafin kiñki kásokum Hirim Heetoofe hu, hih'iwaare éasuk i eeniin hite nu múniyo, áriyokunanamyokunan yooñ.
- ⁸Atambatun ámoomi kaanuku ímanjuunmanji arireyi fe naane Yesu Kiris ámanjuun i.
- ⁹Bonde b'if'ilaw Atambatun bija t'aruun: yala kámanji koonuun ni kihanji bija hágila, n'arihanji yooñ kámeyi múniyo mu, abe n'árinandin buroon bu jak,
- ¹⁰áriiyini kajifan beehañe bu kajaku. Iyu, n'añ'arikuur but, abe at'áriyini kawatanee tu doon hunak hi Kiris abin hu te ho.
- ¹¹Yala kunonk koonuun fe ni kíyemi keejake ti sembe site Yesu Kiris, bija ti kánikan kite Atambatun, ni kasokooro koone.
- ¹²Kújakuwe, ímanjamañi árimeyi kaanuku beebajam bu bifitut Hirim Heetoofe hu, bare bíhinahin ni hihanji bija hágila.
- ¹³Esulaan i fe kiñki kajukar enuuf ite áyi ómbokun eeemo u Rom, ni bakaaku kareyi fe kabinabina kámeyi kaanuku íñj'endu t'ekulu i añarkeyi naane inji'irok bija ti Kiris.
- ¹⁴Bakan keehooje-hooj ti kéeyilene ku, hi kajame hu kaanuku íñj'endu t'ekulu i, kikawiin ni kihanji kayañgu t'Anahaan u, kasooñen ni kahanji káñiñkaan ti kawaare kite éasuk i Hirim hite Atambatun ti kákoleyit.
- ¹⁵Múniyo bakaake tu boko inji kawaare bite bu Kiris añarkeyi naane kahiñanamhiñan, abe yooñ ti síñakoor; bare bakaaku inji kawaare bo nu búwejet beekuure but.

¹⁶Bokundu inji káhin iyu aṅarkeyi naane kámaṅiammaṅi, ábuki kámoomi kaanuku káwufloor kite éruk i múniyo mite Hirim Heetoofe hu kíkíniṅe fu Atambatun n'anaṅam diye.

¹⁷K'ijabe ku isok, nu búwejetiit beekuure n'ifi kawaare bite bu Kiris, bare ni baabet; inji kaane man boko káhiniam iihaṅ kálaamu t'ekulu i.

¹⁸Bíhinutam doon! Arko beemo bu ti kikawiin bijakajak man yooṅ bijakut, sama náami kep bokondu ti kawaare bite bu Kiris, abe uṅu hutoofam aa. Hee, bibaa yooṅ katoofiam,

¹⁹ábuki ímoomi kaanuku naane aa arilaw bija t'íñje, ni naane Búwejet bite bu Yesu Kiris uu búyokunanam, bondu fe biyak fu kákinineṅ n'ifak.

²⁰Ti kanahan k'eemo kee te ko, n'eyakar y'eemo yee te yo, at'arke hikee-kee íñje ifuñee. Aaa, b'ímaṅje bu bare úmiye nu ko kireyi fe beemo fu hikawam hiyaṅ piṅ, íiwufloor íhabanein kaanuku Kiris ahahahah, hutoof íñje buroṅ man yooṅ íñje káaketin.

²¹Ábuki t'íñje, buroṅ bu beemo fu Kiris, abe eket i hisiibanu.

²²Bare arko íñje buroṅ, íyinooni káhinu burok beebaje éñjeriṅ. Náami ímeyiit naṅ n'iware fu kajifan tu buroṅ bu n'eket i.

²³Ehelam yendu ti kateyoor tu muroon músuba monde: ímaṅamaṅi kaketu íiyemi ni Kiris, ho húkoyie.

²⁴Bare ahaṅ jakaku uṅu hoonuun hu n'iroṅ.

²⁵Náami makamu bondu bukuuramkuur, ímoomi kaanuku íñje karoṅu, íñje káyemi n'aruun arireyi fe íyokunanuun ariihaṅ bija hágila, abe n'aribaj katoofu ti káyilen ku.

²⁶Iyu, if'ibin íbatikein t'aruun, n'aṅ'arihaṅ kasaṅgoor ni Yesu Kiris íñje íikinineṅ.

²⁷Naane hiyino i káyemi fe, buroṅ boonuun bujoṅoor naane Hirim Heetoofe hite hu Kiris husoke i. Káhinu iyu, if'ibinuun jakuku, man yooṅ ibinutuun jakuku, íyinooni kajamu kaanuku arijokajok alitee. N'íṅ'ímeyi kaanuku arijokoorajokoor tu búwejet bifeeneṅ, aṅ'árisiṅoorein yooṅ áriituum t'afeeneṅ bija ti káyilen ku keeyaajee ku ti Hirim Heetoofe hu.

²⁸Atum'ariwas enatoora yeenuun kéekolinanuun tu doon fe: toko ti kayak fu kánandin kaanuku boko bútowuto hiraanu, aruun yooṅ n'árinandin kaanuku aruun kafaku. Abe bondu t'Atambatun tu búnuutina.

²⁹Ábuki Atambatun awunuunwun káanukiiit áriiyilen ti Kiris barebare, bare kaanuku yooṅ ariijuk sílaam uṅu hoone hu.

³⁰Hahiyu t'étuum efeeneṅ t'úemo fu íñje n'aruun. Étuum yendu efeeneṅ i ni y'arijukam i te yo, abe árimoomi kaanuku iroṅa te yo.

Fílip 2

- ¹Naane árihine i t'afeeneŋ ni Kiris, híkinineŋut fiya kikawuun ni kiyang? Naane ámaŋiuun i, híkinineŋut fiya kikawuun iŋkut kiteyoor? Arijamoorajamoor nu Búwejet Beenabe bu? Árineenaneeni me, abe aŋ'ariyubiyenoor yooŋ?
- ²Náami árihinam iitoofan ireeŋan: árimaŋioori, aribaj biyinoor bifeeneŋ, siheluun yooŋ síyemi efeeneŋ tu doon fe d'árimaŋie káhinu.
- ³Atum'árihin doon fe ni sihel site baabet, atum'ariŋes yooŋ bíhinooro kuruwu, bare ariwananooro hágila bakaaku, abe huruw fe n'ajok bakaaku ahaŋ naane ajokooree i akina humuumo.
- ⁴Huruw fe atum'aane uŋu hoone hu barebare, bare ajuker iŋ'ite hu bakaaku.
- ⁵Abe n'aribaj búwejet naane bite bu Yesu Kiris:
- ⁶akina eefiye u áyemi boko k'afeeneŋ ku n'Atambatun, aŋesut káhinu kaanuku man n'are ne o.
- ⁷Ajaja ayak abin áami anuuta t'áyemie du, éehinooro aroka. N'ayit búnokoorum bite húŋgowulan, an af'áheelin te o n'aŋ'aane húŋgowulan áraanno diyu tej;
- ⁸awananoorawananooro, abe ájeŋginajeŋgin Atambatun bija yooŋ t'eket i; hee, eket i t'ekuruwa i.
- ⁹Iŋ'ite ho h'Atambatun ayito fu anaŋ t'ahaŋe du kaliitu fe, abe n'awuno huruwu heehaŋe hu kaaku kuruwu fe,
- ¹⁰kaanuku man keemo ku fe tu bufor bu, ni t'etaam i, ni t'éhinda etaam i ni káŋŋitan kane kajam huruwu hite Yesu,
- ¹¹abe huruw fe n'anoŋk eesok aane Yesu Kiris aamo fu Anahaan u; iyu Atambatun Faaf u n'aŋ'asokorooree.
- ¹²Náami kújakuwe, aruun k'ímaŋie-maŋie ku, árijeŋginamjeŋgin ko kireyi fe h'íyemie hu n'aruun; bare hahiye naane aamo i inooto t'aruun, ariwarawar kahaŋu kájeŋginam. Áriŋiŋkaan ariirok áriiwufoor kaanuku arifakafak, abe n'árihin bo ti kábitu ni sembe hágila Atambatun,
- ¹³ábuki Atambatun ondu tu burok t'aruun kaanuku éehinuun áriimaŋi beetofo bu, abe n'árihin bo yooŋ.
- ¹⁴Doon fe d'ariemo ti káhinu, atum'arifutanoor, síŋakoor yooŋ itim sibaj toko,
- ¹⁵man n'áriyemi bakaŋi Atambatun keekuure, keeyinaatee kawatan tu doon. Arikinakin t'etaam ye ni ñatuuk, ni bakan keejakut, bare atum'árihin doon fe di káyiniuun katinan te do. Aruun kasilan tu boko naane búloofiiloof bu tu bufor bu,
- ¹⁶aruun ti káwufooriin hirim hite buroŋ bu. Af'árihin iyu, n'iŋ'íyini kasaŋgoor n'aruun hunak hi Kiris abin hu te ho. Bo káwufoor kaanuku burok búuma bireyi fe káfiiteniit, iŋeekut yooŋ fuufu.

- ¹⁷Naane áriyilene i t'Atambatun, anokooreenokoor naane kaasarah. Maske boko kayooliam, bare ifi bibaj, halan húuma káwutiyenee ti kaasarah kondu, abe hikawam n'uŋu hutoof dómbokun. Abe katoofu keemo ku t'íñje, ímaŋamaŋi aribaj ko.
- ¹⁸Aruun yooŋ kikawuun kutoof, abe katoofu keemo ku t'aruun, ko káyemi yooŋ t'íñje.
- ¹⁹Tu hutoofe Anahaan u Yesu, íñje káboñinuun memee Timote, kaanuku man hikawam ni hiyaŋg ti b'ija bu kajamu t'aruun.
- ²⁰O unoono taŋ i iribaje fu kaayinoor kifeeneŋ, abe ehelo fe yendu t'aruun.
- ²¹Bakaaku fe uŋu hooniin hu h'ifi kayinoor, bare iŋ'ite híit Yesu Kiris.
- ²²Bare Timote, arijukajuk naane áwufuore i hinij hoone heejake hu, nu buŋ b'aroke fu n'íñje ti kawaare kite Hirim Heetoofe hu; arokarok n'íñje naane añi aa áyokunan faafo.
- ²³Náami iyakarayakar káboñinuuno kane ímeyi buŋ b'ija fu búmuje.
- ²⁴Abe iyakarayakar t'Anahaan u kaanuku íñje yooŋ bibin t'aruun memee.
- ²⁵Iyinoorayinoor n'eene ajakeejak n'íbatikannuun ati úne Épafurodit, a aribine u áriboñin t'íñje kaanuku eebin éeyokunanam ti bisawula búuma. O aamo fu áwiyam tu burok bu ni t'étuum i iŋi Hirim Heetoofe hu.
- ²⁶Ámaŋjuunmaŋi kajuku dómbokun arireyi fe, abe ehelo yooŋ ebebut, ábuki arijamajam kaanuku ásomutasomut yéeni.
- ²⁷Múniyo ásomutasomut yéeni ayak alohen kaketu, bare Atambatun ayubiyenoyubiyen. Óiit unoono a ayubiyene fu, n'íñje yooŋ fe kaanuku kátaaŋian k'ibaje ku itim kihah.
- ²⁸Iŋ'ite ho i ihaŋe fu kámaŋi káboñinuuno, kaanuku man af'arijuko, n'arisooŋ aritoofan, abe íñje humuumam yooŋ n'iraan kátaaŋian ku.
- ²⁹Náami arijoko áwariee ni katoofu kómbokun, ábuki o aamo fu atuuun t'Anahaan u. Bakan naane akina kámoomiee kajoku nu sumoŋu súsuba,
- ³⁰ábuki ajaja ayak áheelin t'eket i uŋu burok bite bu Kiris. Ajoohenajooŋen síhiinio kaanuku éeyokunanam, ábuki ariyinaat bo káhinu aruun kuumuumun.

Fílip 3

- ¹Kújakuwe, hahiyu iisokuun bonde: kikawuun kutoof naane árihine i t'afeeneŋ n'Anahaan u. It'ílaam hikee ti kasoku koonuun b'iheeke bu iikiñj, abe bo bihaŋe fu káwooru bija t'aruun.
- ²Aritey kiŋki káhin beejakut bu, keemo ku búkuruk, abe ni kajok kateyi karam doon dómbokun!

- ³Keeteye ku karam nu múniyo kaamo fu úne. Ábuki úne uf'úlaw Atambatun ti sembe site Búwejet boone, úne kuŋk'úsaŋgoor ni Yesu Kiris, abe úsikut kikaw úne únaŋ t'ejoosan ite kúŋgowulan ku.
- ⁴Abe bare íñje yooŋ íyinooni yéeni kásiku hikawam inaŋ t'ejoosan yendu. An af'ayinoor ti hikawo n'aane t'ejoosan ite kúŋgowulan ku t'anaŋe fu eyakar yeene, eenaan íñje yéeni iwaro fu kahaŋu kayinoor bondu.
- ⁵Iteyaneeteyan karam h'ibukee hu ibaj kunak hutok ni kíhaaji. Íñje an ite Israyel, íñje ite tu noota nite Beŋsame. Sifaafam ni síñaayam fe Esuwif. Íjenginajengin Eluwa yite Esuwif i naane Afarisiyeŋ aa áhin.
- ⁶Ítumbatumba ijok bítim bondu naane, isooñen n'íñ'íhinoor kéeyilene ku ti Kiris. Ítumbatumba íhin naane eluwa i esoke i isooñen an ayinaatam kawatan tu doon.
- ⁷Iñ'eene yéeni bondu búkooki éñjeriŋ t'íñje, bare hahiye iñ'ijok bo naane beejarut doon fe iñ'ite hu Yesu Kiris.
- ⁸Abe it'iraan tu bondu barebare. Doon d'íhine fe, ijokajok do naane deejarut doon, iñ'ite hu bonde beehaŋe bu bo fe, beemo bu kámeyi kite Yesu Kiris Anahaan úuma. Iwasawas buroon bu fe uŋu hoone hu. Ijokajok bo naane bite káfiiten tu kuwos, kaanuku man n'ibaj Kiris,
- ⁹abe n'íhin ne o t'afeeneŋ íhabanein. Inkut eene íñj'eemo an éejube aŋarkeyi naane iñ'íhin naane Eluwa i esoke i. Iñ'ite káyilen kúuma ti Kiris h'eemo fu an éejube. Kájubu ku, t'Atambatun tu kúnuutina fu, abe aŋ'awun ko an fe éeyilene te o.
- ¹⁰Doon d'ihane du kámaŋi fe deemo fu kámeyi Kiris, ni sembe seeritano su t'eket i. Ímaŋamaŋi yooŋ kajuku sílaam naane akina, abe n'iket yooŋ naane akina.
- ¹¹Iyu, n'iñ'ibaj eyakar kaanuku íñje karitane t'eket i.
- ¹²Eenut iheeka iibaj b'iñese bu, man yooŋ iheeka iikuurane but. Bare íñj'endu ti kateyi kep kaanuku man n'iheek ísik hisiibanu hu, ábuki Yesu Kiris aheeka eejokam t'emoŋu.
- ¹³Kújakuwe, íyilenut kaanuku iheeka ísik hisiibanu hu. Bare iñ'ifiil beemo bu inde hiñaawiam, abe n'íñiŋkaan man n'ireeŋ beemo bu hágilaam. Náami doon difeeneŋ d'eemo fu ti káhinu:
- ¹⁴íñj'endu ti kateyi kep kaanuku man n'ísik hisiibanu hu. Atambatun aruwaruw úne kaanuku núsik ho t'etiir iñi naane úhine i t'afeeneŋ ni Yesu Kiris.
- ¹⁵Úne keeyane ku ti bítim bite Atambatun, iyu u úware fu kayinoor. Abe bakaake t'aruun ifi kayinoor awayee, Atambatun káwufooruun múniyo mu akuur but.
- ¹⁶Naane biyino i káyemi fe, újoŋoor t'úfiye du újund bija t'úmiye.
- ¹⁷Kújakuwe, ariliikool n'íñje arireyi fe. Arijondoman tu buroŋ bite kiŋki kaneefan ti máhinar mite m'úne.

¹⁸Bakan keehooje inji kanij naane enatoora yite Kiris eekete u t'ekuruwa i. Inj'ifanduun bo kasoku, abe iisooñ isokuun bo hahiye, muhuw múuma ti bibin yooñ kep:

¹⁹boko búmuje tu bútowuto, ábuki kariin keemo fu etambatun yeeniin, abe beewariin bu yéeni káhinu keefuño, ne bo n'ifi kasangoor. Buroon bite bu t'etaam ye tañ b'ifi kayinoor.

²⁰Úne bare bakan bakate t'etiir, abe úne bokondu ti kanahan kep Anahaan u Yesu Kiris éenuutin bo eebin eefakan úne.

²¹Af'aja abin, o katitu sini site s'úne seebajut see sembe, éehin so seenokoor ni yeene i yéenike i. O káhinu bondu ni sembe sinsi síkinineñ n'áhin buroon bu fe beejam te o.

Fílip 4

¹Náami kújakuwe, aruun k'ímanje-manje ku, arkaam kasooñu íheelin t'aruun dómbokun. Ábuki aṅ'árihin hikawam heetoof, abe n'aruun yooñ n'if'isangoor. Inj'ite ho aamo fu waasuun, arijok alitee tu buroñ boonuun n'Anahaan u.

²Íñj'endu ti kalawu haare honde t'ésubaiin, Ewodi ni Sentis, waasi, kajokoor naane huruw n'at'o, ábuki Anahaan u ákiniuun fu.

³Awe yooñ eeemo u burok wane bifeeneñ, waasi, áyokunan haare hondu t'ésubaiin, íñje ilawi. Ábuki uni íriyemie fu t'étuum i t'afeeneñ kaanuku Hirim Heetoofe hu heejamo, uni Kilemoñiin, ni bakaaku bákawiyam fe kiñki karok n'íñje. Atambatun akiñjakiñj kuruwu kooniin ti kaawiit koone kite buroñ bu.

⁴Kikawuun kutoof ko kireyi fe naane árihine i t'afeeneñ n'Anahaan u. Iisooñ ibatikan te bo: kikawuun kutoof!

⁵Áriwufoor ésuk i fe kaanuku árineenaneeni. Anahaan u bibin memee.

⁶Atum'arijahale tu doon fe, bare naane biyino i káyemi fe, arilaw Atambatun ariisoko doon d'arisawulee du, ti kaanio yooñ eyeehen.

⁷Abe káasumaay kite Atambatun, keejaanee ku búwesinato bite húngowulan kajukar suhol soonuun, nu ñúwejet ñoonuun aṅarkeyi naane árihinahin t'afeeneñ ni Yesu Kiris.

⁸Kújakuwe, biraanu búuma bonde: árisik siheluun arinañ tu buroon beejake, beejare kasokorooree. Bo beemo fu doon fe dite nu múniyo, doon fe dite kájeñginee, déejube, deekuure, deetoofe, nu doon fe deewaree kajoku nu sumoñu súsuba.

⁹B'ariliikene bu t'íñje, b'arijoke bu ti kikawuun, b'arijamam bu ti kasoku, ni b'arijukam bu ti káhinu, árihin bo yooñ. Abe Atambatun u aa awun káasumaay ku káyemi n'aruun.

¹⁰Hikawam hútbatumba hutoof dómbokun t'Anahaan u, naane aamo i aṅk'arisoñ áriwufoor kaanuku aṅ'ariyinoor uñu húuma hu. Eenut aribinabina ariraan kayinoor ku uñu húuma hu, bare aribajut yéeni bítim kaanuku áriwufooram bo.

- ¹¹Isokut yooŋ bonde aŋarkeyi naane íñje isawulee dike doon. Aaa, b'iliikene bu beemo fu bonde: ibajabaj, ibajut yooŋ, hikawam hutoofatoof.
- ¹²Íyinooni karoŋu ti kabajaate, íyinooni yooŋ karoŋu kane ibaj ihahan. Iliikenaliiken karoŋu tánotan fe, ni naane biyino i káyemi; hutoof ibajabaj iiñofo ibir man yooŋ n'ijoñjolat; hutoof n'ibaj dómbokun man yooŋ diŋgiŋgilis.
- ¹³Íyinooni káhinu bondu fe aŋarkeyi naane Kiris aŋ'awunam sembe.
- ¹⁴Bare árihinahin áwari aa naane ariseeŋaam i ti sílaam súuma.
- ¹⁵Aruun bakate ku Fílíp árimoomi bonde jak: h'inuute hu Maseduwan, kóyin k'ijabe ku kawaare Hirim Heetoofe hu, ti kéeyilene ku fe, aruun unoonuun áriyokunanam fu ti bisawula búuma.
- ¹⁶H'iyemie hu Tesalonik, áriboñinamboñin hífeeneŋiit buroon b'isawulee bu.
- ¹⁷Íñjeiit eeemo ti hiŋes kaanuku man n'ibaj dike doon t'aruun. B'ímaŋje bu beemo fu Atambatun ásoniyanuun in'ite kawunu koonuun.
- ¹⁸Ijukajuk buroon b'áriboñinam bu fe, abe ahaheehah. Makamu Épafurodit abinambin nu buroon b'áriboñinam bu, hahiyu ibaja doon d'isawulee du fe. Buroon b'ariwunam bu búmoomi naane kaasarah keehunde, kaasarah k'Atambatun ase, abe nu kutofo.
- ¹⁹Atambatun ite úne abajabaj ebaj yeehahe. Akina kanuutan bisawula boonuun fe, abe o káhinu bondu áŋaasann bo ti Yesu Kiris.
- ²⁰Úsal Atambatun Faaf úne ko kireyi fe! Amiin.
- ²¹Arisaaf tu huruwu hite Yesu Kiris bakan ku fe k'Atambatun akino ku. Kéeyilene ku keemo kee n'íñje kasaafuun.
- ²²Bakan k'Atambatun akino ku kareyi fe keemo ku beebe kasaafuun, áhaŋum ti kiŋki karok t'áyi ómbokun ite u Rom.
- ²³Anahaan u Yesu Kiris aja ásoniyanuun arireyi fe.

Kolos

Kolos 1

- ¹Íñje Pool eeemo u apotor ite Yesu Kiris naane t'Atambatun ámañje du, n'ati úne Timote írikiñjинуun fee,
- ²aruun bakate ku Kolos k'Atambatun akino ku. Aruun bakati uni ni bákaniin uni kéejeñgine ku Yesu Kiris: Atambatun Faaf úne aja ásoniyanuun, abe n'awunuun káasuumaay.
- ³Iñ'iriene Atambatun Faaf ite Anahaan ite úne Yesu Kiris eyeehen ko kireyi fe kane íriyemi ti kalawu bija t'aruun.
- ⁴Iñ'irieno eyeehen ábuki irijamajam kaanuku áriyilenayilen ti Yesu Kiris, abe n'árimañi yooñ bakan ku fe k'Atambatun akino ku.
- ⁵Hunak hi hirim hite múniyo mu, heemo hu Hirim Heetoofe hu híreeñina hu t'aruun hítiyar, arijamajam eyakar yeeemo i te ho. Iyu a arinañe fu káyilen koonuun, ni kámañioori koonuun fe t'eyakar yendu y'Atambatun anañe i t'etiir bija t'aruun.
- ⁶Hirim hondu Heetoofe hu híreeñinuun naane hireeñe i yooñ tánotan fe t'etaam ye. Hondu ti kabukoor, hondu yooñ ti kahañu bija hágila. Iyu yooñ i hije fu t'aruun huta h'añ'aribin arijam abe n'árimeyi kaanuku Atambatun añ'áwufoor ésuk i kajaku koone nu múniyo.
- ⁷Áwiy uni Epafuras eeemo u burok uni bifeeneñ aliikenuun fu bondu. Akina an éejube tu burok bite Yesu Kiris, abe burok b'iriware bu yéeni káhinu t'aruun, bo b'áhin fii.
- ⁸Akina asoke fu uni naane Búwejet Beenabe bu bíhinuun i áriimañioori.
- ⁹Iñ'ite ho aamo fu huta h'iñ'iribin irijam bo, iriwasut kalawu Atambatun bija t'aruun. Iñ'irilawo kaanuku man n'áhinuun áriimeyi b'amañje bu árihabanein, abe Búwejet Beenabe bu ni bíhinuun áriiwasi abe n'áriwesinato yooñ.
- ¹⁰Káhinu iyu, buroñ boonuun n'uñu butoof Anahaan u, abe n'árihin yooñ ko kireyi fe beetofo bu. N'añ'árihin yooñ buroon bánoban fe beejake, abe n'añ'arihañ kámeysi Atambatun.
- ¹¹Iñ'irilawo yooñ kaanuku man n'awunuun ti sembe soone séenike su, añ'aribin árimuñ ko kireyi fe, abe n'arijok yooñ alitee ni katoofu kómbokun.
- ¹²Ariene Faaf u eyeehen, akina éehinuun u áriiyini kabaju húrub t'ebaj y'anañe i bija ti bakan k'akino ku ti Jáyi jite meejaañe mu.
- ¹³Aramaram úne ti sembe site ébaani i, abe n'aja n'úne ti Jáyi jite Añi oone a ámañje u.
- ¹⁴Añi oone ondu ákinineñe fu n'úfakanee: aamo fu wuhoofoor wute w'úne wubonketee.

- 15**Kiris aamo fu búnokoorum beejukanee bite b'Atambatun éejukaariitee u. O aamo fu Añi átiyar u, abe ahañahañ dóonodoon fe déewuwanee.
- 16**Ábuki te o t'Atambatun añaase fu éewuwan doon fe deemo t'etiir bufor bu ni t'etaam i: beejukanee bu, ni béejukaariitee bu, ñúwejet ñite sembe su ñeemo ñu t'etiir, ni bákayi ku, n'eseef i, ni bakate sembe su. Te o t'Atambatun añaase fu éewuwan doon fe, abe bija te o.
- 17**Akina áyemayemi tu doon fe dúwuwanoorutee, abe dóonodoon fe te o tu dujoke fu.
- 18**Kéeyilene ku kaamo fu eni yeene, abe akina aamo fu hikaw hu. Buroñ bíyeni bu te o ti bíjabina fu, ábuki o aamo fu átiyar u dók ti karitanee t'eket i, kaanuku éeyemi átiyar u tu doon fe.
- 19**Ábuki Atambatun áhabaneinohabanein kaanuku naane aamo i abin ahaban fe, Añio yooñ n'áyemi iyu.
- 20**Iyu yooñ a áhabaneina fu kaanuku eebukan nu dóonodoon fe eeñaasan bondu t'Añio. Ti halan hite Añio héeyuusee hu t'ekuruwa i t'Atambatun áhine fu káasumaay t'etutiin, akina nu buroon bu fe beemo t'etiir bufor bu, ni t'etaam i.
- 21**Hítiyar hu, aruun yooñ arikambakamb Atambatun, árimoomi enatoora o inji meejakut mamm'ariyinoor, ni mamm'árihin yooñ.
- 22**Bare hahiye, Atambatun áhina ariibukan ne o t'eket ite Añio, eejuke u sílaam t'enio, kaanuku a'aribin arisiño hágilao, n'áiyemi bakan keenabe, keekuure, abe an at'áyiniun kawatan tu doon.
- 23**Bare ariwarawar kajoku alitee ti káyilen ku, abe n'arisiño te ko ayanee. Atum'áriwunñ kiñaawu eyakar y'aribaje i huta h'añ'aribin arijam Hirim Heetoofe hu. Hirim hondu Heetoofe hu huwaarewaare kúñgowulan ku fe t'etaam ye, abe íñje Pool, burokam hahiye kawaare ho.
- 24**Hahiye, hikawam hutoofa naane ii ijuk iye sílaam uñu hoonuun hu. Ábuki íñj'endu ti kajoku sílaam kep t'eniam, kaanuku man n'íyokunan eni yite Yesu yeemo i kéeyilene ku, abe n'íreeñinan yooñ sílaam site Kiris seeñene su.
- 25**Íñje hahiye aroka ite kéeyilene ku. Atambatun asejanam fu burok bondu kaanuku in'ibin irok bo bija t'aruun: aboñamboñ kaanuku iiwaare hirim hoone hireyi fe.
- 26**Hirim hondu heemo fu h'afiye hu ánuus ésuk i fe huta hu ti sifaaf, bare hahiye áwufoora ho bakan k'akino ku.
- 27**Ábuki Atambatun ámañamañi káwufooriin ebaj yéenike i y'ánuusaanie i, yeemo i ti b'afaree bu bija ti keenooto ku Esuwif. B'ánuusaanie bu beemo fu bonde: Kiris ondu t'aruun. Te o t'ariyakare fu kaanuku ariibin arimaat ti Jáyi jite Atambatun.
- 28**Kiris ondu if'iriwaare ésuk i fe. In'íriyeegaliin, abe n'iriliikeniin yooñ ni káwasi k'Atambatun awune ku uni fe, kaanuku man huruw fe n'abin asiño hágila Atambatun, káahaatin ti naane áhine i t'afeeneñ ni Kiris.

²⁹Bondu bíkinineje fu n'íñ'irok, abe n'íñ'ítuum ni sembe si Kiris awunam su, sondu sunsu surok t'íñje dómbokun.

Kolos 2

¹Ímañamañi árimeyi kaanuku íñj'endu t'étuum yeeyane fañ uñu hoonuun hu. In'irituum yooñ bija ti bakate ku Lawodise kéeyilene ku, ni bakaaku yooñ kéeyilene ku fe kéemusut ku káheelin t'íñje.

²In'ítuum iyu uñu hoonuun hu arireyi kaanuku man kikawuun ni kiyang, abe n'árimañoori áriihin t'afeeneñ. Ímañamañi yooñ Atambatun ásoniyauun man n'áriyini kahooju bib nu búwesinato. Iyu, n'añ'áriyini kámeyi béenuusee bite b'Atambatun, bo beemo fu Kiris.

³Káwasi ku, ni kámeyi kite múniyo mu, bondu fe búmoomi naane ebaj, abe te o tu búnuusee fu.

⁴Isokuunsok bonde kaanuku an atum'abin abuutuun ni báhamin beetoofe.

⁵Hutoof yooñ ikambuunkamb, ehelam bare yendu t'aruun, abe hikawam hutoofatoof dómbokun, ábuki ijukajuk naane arijoñoore i, abe n'arijok alitee ti káyilen koonuun ti Kiris.

⁶Náami hahiyu, makamu arijoka t'Anahaan u Yesu Kiris, buroñ boonuun bíyemi naane bite bakan kéehine ne o t'afeeneñ.

⁷Arilooñ te o, abe n'arinut buroñ boonuun yooñ te o. Arihañ yooñ kajoku alitee ti káyilen ku naane kaliikenuun i, abe n'añ'ariene Atambatun ko kireyi fe eyeehen.

⁸Arinañ toko kikawuun an atum'abuutuun nu búwesinato bite húngowulan, beemo bu bibajut éñjeriñ. Búwesinato naane bondu in'i kajam bo t'ejoosan ite kúñgowulan ku, nu tu ñúwejet ñeebaje ñu sembe ñite ñu t'etaam ye. Búwesinato bondu búnuutinoot ti Kiris.

⁹Ábuki naane Atambatun aamo i abin ahaban fe, akina yooñ iyu a aamo fu.

¹⁰Abe naane árihine i t'afeeneñ ni Kiris, naane aamo i abin ahaban, iyu yooñ a ariemo fu. Akina aamo fu aseef ite ñúwejet ñite sembe su ñeeemo ñu t'etiir fe.

¹¹Naane árihine i ne o t'afeeneñ, ariteyanee yooñ karam; káanukiiit karam kite kúñgowulan ku, bare karam kéenuutina ku ti Kiris. Ko keemo fu anuutana síjiko sinsi sitiñguun yéeni ariihoofoor.

¹²H'aribostee hu, anokooreenokoor kite arihokeehok ni Kiris, abe n'ariritanee yooñ ne o, ábuki áriyilenayilen ti sembe site Atambatun eeritano u t'eket i.

¹³Hítiyar hu, árimoomi t'Atambatun naane bakan keekete in'ite wuhoofoor woonuun, ni naane ariteyit i karam. Bare hahiye Atambatun áhinuunhin ariisooñ ariroñ ni Kiris. Aboñketaboñket úne wuhoofoor wute w'úne fe.

¹⁴Kaawiit keetinane ku úne yéeni inji naane újenjinut i ko, Atambatun atibatib ko t'ekuruwa yite Kiris eeneyan ko tuus.

¹⁵Ñúwejet ñéebajaanie ñu sembe fe, Atambatun aramaram so, abe n'áweetin ñúwejet ñondu tu buhoonju ésuk i fe h'afaake hu ño ni ñaasel, abe n'añaahoor ne ño éewufoor kaanuku ariijanariijan ño t'ekuruwa yite Kiris.

¹⁶Inj'ite ho aamo fu atum'ariwas an eetinanuun tu buroon bamb'ariñoofu, ni bamb'árihujo, man yooj naane aamo i aŋ'ariteñeko káhinu sike sifeet site Esuwif i, árijokaariit yooj erimaas yeeniin, nu hunak hite kánuutina kite hiim hu.

¹⁷Diyu fe bísamunan bite buroon beefiye bu buwar bibin. Bare múniyo mu fe ti Kiris ti meemo fu.

¹⁸Kiŋki kaane eni awareewar káhihinoor, emalaka i yooj kawareewar kásukaay, atum'ariwasiin inji katinanuun. Inji kasokorooro uŋu buroon bimbi bifeeñiin. Biyinoor booniin bite bu t'etaam ye inji bitíngiin keeyitooro, abe yooj bibajut éñjeriŋ.

¹⁹Kajokut ti Kiris eeemo u hikaw hite kéeyilene ku keemo ku eni yeene. Akina ákinineŋe fu eni i ereyi fe n'ékuumanee, abe n'ejokoor ayan faŋ tu súkulinu su, abe n'eŋ'ehaat yooj naane Atambatun ámaŋje i.

²⁰Ariketaket ni Kiris, abe n'ariramee tu ñúwejet ñite sembe su ñeemo ñu t'etaam ye. Náami inji naŋ nu buroŋ boonuun beemo fu naane bite bakate ku t'etaam ye? Inji naŋ n'af'aribeb keenonjkooranuun buluwa naane bonde:

²¹«Atum'árisik doon dúmanuma», «Atum'arijeken diye», «Atum'arigor diya»?

²²Buluwa bondu fe busokasok tu buroon beemo bite bihabano kane bugoree. Háyine hu ifi kátuut buluwa bondu, abe ni kaliiken bo ésuk i.

²³Múniyo buluwa bondu bunokooranokoor naane buroon bite búwesinato, ábuki bíkandijenakandijen kajoku ejoosan i, ni bítetianooro, ni káhihinoor eni. Bare bibajut mayet éñjeriŋ, ábuki biyinaat kákinineŋ kúŋgowulan ku ni káhinaati wúfaŋi wooŋiin weejakut wu.

Kolos 3

¹Ariritaneeritan t'eket i ni Kiris. Náami ariŋes buroon bite bu t'etiir, ti Kiris aamo du t'ariikee inde baatos Atambatun.

²Ariyinoor inj'ite buroon beemo bu t'etiir kep, abe n'ariwas biyinoor bite buroon beemo bu t'etaam.

³Ábuki ariketaket, abe buroŋ boonuun búnuuseenuus ni Kiris t'Atambatun.

⁴Kiris aamo fu buroŋ boonuun nu múniyo. Af'abin áŋaasin, n'aŋ'áriŋaasin yooj ne o ti kániku koone.

⁵Náami ariyool ti siniuun doon fe deeemo dite t'etaam: huŋotu hu ni bakan k'ariseñeit, kakuuraate ku, kámaŋi kite buroon béefuñinanie bu, wúfaŋi weejakut wu, ni bimero

bite buroon b'árikiniit bu. (An af'amero doon d'ákiniit, ajokajok bondu ahaŋ naane ajoke i Atambatun.)

⁶Kunoŋk naane konu ifi kíkiniŋ Atambatun n'ayiŋat ti kiŋki kateñekoo kájeŋgin.

⁷Iyu yooŋ af'árinijaani hítiyar hu, aruun ti káhinu kite wuhoofoor wonda.

⁸Bare hahiye, ariwas bonde fe: kajoku an tu suhol soonuun, ni kayiŋat, ni bánafut. Kílafatinu kuwarut kánuutina tu ñutummuun, ni báhamin yooŋ beefute fe.

⁹Atum'arijuusoor, ábuki aŋkut áriyemi naane hítiyar hu, abe ariwasawas yooŋ manonkar moonuun.

¹⁰Manonkar míyeni m'aribaje fu, abe Atambatun awunuun fu mo kaanuku ko kireyi fe n'áriyemi bakan kíyeni, ariinokoor ne o éewuwunuun u. Iyu, n'aŋ'áriyini kámeiyio arihaban.

¹¹Hahiye aŋkut abaj bokonde Esuwif, bokonda kanoto Esuwif; bokonde kateyatey karam, bokonda kateyit karam; bokonde kániyeit, bokonda baataaŋaat; bokonde búskateen, bokonda kanoto búskateen. Bare Kiris taŋ abaje fu, o eemo u doon areyi fe, abe n'áyemi ti bakan koone kareyi fe.

¹²Náami makamu Atambatun ajifanuun fu kaanuku áriiyemi bakan koone, abe yooŋ ámaŋiunmaŋi, árimeyi kayubiyen an, abe n'aritoof yooŋ. Áritetianooro, árineeni yooŋ, abe n'aŋ'árimuñ.

¹³Árimuñalool, abe n'aŋ'ariboŋketoor yooŋ kane ake atin t'áwiyo. Naane Anahaan u abonketuun i, ariboŋketoor iyu yooŋ.

¹⁴Abe beehaŋe bu fe beemo fu árimaŋioori. Kámaŋioori ku ifi kíkiniŋ kajokoor ku ni kiyan.

¹⁵Káasuumaay ki Kiris kaŋk'awun kija kujonooran siheluun. Atambatun aruwuunruw bite káasuumaay konu kaanuku áriiyemi eni efeeneŋ. Arieno ko kireyi fe eyeehen.

¹⁶Hirim hite Kiris hija hikin t'aruun, n'ebaj ite te ho fe. Ariliikenool, abe n'aririmoor nu búwesinato boonuun bireyi fe. Arihooñ kuhooñu kánokan kite k'Atambatun, abe n'arihooñ ko suhol soonuun síhabanein arieno eyeehen.

¹⁷Abe doon fe d'ariemo ti káhinu, man yooŋ ti kasoku, árihin do tu huruwu hite Anahaan u Yesu, abe n'ariene yooŋ Atambatun Faaf u eyeehen uŋu hoone hu.

¹⁸Aruun haare hu, árijeŋgin bákayinuun naane bijake i ti bakan kite Anahaan u.

¹⁹Aruun háyine hu, árimaŋi haare hoonuun, abe atum'aŋ'arinuur tu boko.

²⁰Aruun biñi bu, árijeŋgin sifaafuun ni síñaayuun tu doon areyi fe; bondu butoofe fu Anahaan u.

²¹Aruun sifaaf su, atum'aŋ'árihin bakañuuun keeyiŋat; n'aŋ'arijendaniin kábuju biyinoor.

²²Aruun búskateen bu, árijenjin kéekiniun ku bakate ku t'etaam ye tu doon areyi fe. Atum'árijenjinin kane káyemiun ti kajukar barebare, kaanuku man n'aritoofiin. Bare árijenjinin nu suhol seekuure but, inji naane árijenjine i Anahaan u.

²³Burok b'ariyino káyemi te bo fe, áriñjkaan te bo naane bakan keemo tu burok káanukiiit bija tu kúngowulan ku, bare bija t'Anahaan u.

²⁴Árimoomi kaanuku Anahaan u kasiibanuun ti biñeñen b'anañe bu bija ti bakan koone. An éekiniun u aa arirok bija te o, o aamo fu Kiris Anahaan u.

²⁵Bare an eenijut u ajakee, o kabatikanee meejakut m'áhine mu, ábuki t'Atambatun ésuk i erare.

Kolos 4

¹Aruun kéekinie ku búskateen bu, arijokiin majokar meejoñore abe nu mújub. Áribañino kaanuku aruun yooñ aribajabaj ake éekiniun, abe ondu t'etiir bufor bu.

²Arijok alitee ti kalawu ku. Siheluun síniyo kane áriyemi ti kalawu Atambatun, abe n'arieno eyeehen.

³Af'áriyemi ti kalawu, n'añ'arilaw n'uni man Atambatun n'awun uni bítim iriwaare ésuk i hirim hoone, abe n'irisokiin yooñ béenuusee bite bu Kiris. Anarkeyi naane iwaarawaare béenuusee bondu híkinineñe fu n'ikulee.

⁴Náami arilaw man n'iwaare bo akuur but naane iware i bo káhinu.

⁵Arinoñk nu búwesinato hágila kéeyilenut ku. Af'aribaj bítim bite káhiniiin meejake kep, atum'ariwas bo beefakuun.

⁶Árihamin ko kireyi fe báhamin beetoofe, beebaje éñjeriñ, man n'árimeyi yooñ naane ariware i kásafin an fe.

⁷Ati úne Tisik u úmañje-mañje u, eeemo u burok uni bifeeneñ, abe n'añ'arok burok bite Anahaan u ajoñoree, o kasokuun buñ b'eemo fu fe.

⁸Íboñinuuno eebin eesokuun buñ b'iriemo fu, abe n'ayanñanunuun yooñ ñúwejet.

⁹Íboñiniinboñin boko n'Onesim ite u t'aruun. Akina yooñ ati úne éejube, abe n'úmañjo dómbokun. Boko kasokuun beebaje bu beebe fe.

¹⁰Aristarik eeemo ee n'íñje t'ekulu i asaafuun. Mark yooñ at'ute Barnabas asaafuun. (Af'abin t'aruun, arijoko áwariee naane ibine i isokuun.)

¹¹Yesu ii kaane Sustus asaafuun yooñ. T'Esuwif i kéeyilene ku ti Kiris, bákahaaji konde tañ ifi karok n'íñje bija ti Jáyi jite Atambatun, abe inji káhin yooñ hikawam heeyañg.

¹²Epafulas eeemo u yooñ ite t'aruun asaafuun. Akina aroka ite Yesu Kiris, abe añ'áñjkaan kep ti kalawu Atambatun bija t'aruun kaanuku man n'arijok alitee, n'arihaat yooñ ti káyilen ku, abe n'arifare káhinu b'Atambatun ámañje bu fe.

¹³Iiseedoo bonde: ondu ti kálaamool kep uḡu hoonuun hu, aruun ni bakate ku Lawodise, ni bakate ku Iyerapolis.

¹⁴Luk, áwiy uni n'asontena u yooḡ toko asaafuun, akina ni Demas.

¹⁵Arisaaf uni bakate ku Lawodise kéeyilene ku. Arisaaf yooḡ Nenfa, ni kéeyilene ku fe kiḡki kakuukanoooro te o.

¹⁶Af'arijaḡa eleetar yende arihaban, n'aḡ'ariboñ yo bakate ku Lawodise kéeyilene ku keejaḡa yo yooḡ. Aruun yooḡ n'arijaḡa yi bakate ku Lawodise kayakuun i káboñina.

¹⁷Ariene Arkip anaḡ toko hikawo tu burok b'Anahaan u asaano bu, man n'ahaban bo áwariee.

¹⁸Kasaafu konde, íñje Pool inoḡke fu iikiñj ko n'emoḡiam. Atum'arifiil kaanuku íñj'endu t'ekulu i. Atambatun aja ásoniyanuun arireyi fe.

1 Tesalonik

1 Tesalonik 1

¹Íñje Pool, ni Silas, ni Timote, irikiñjuun fee, aruun bakate ku Tesalonik kéeyilene ku, aruun k'Atambatun Faaf u, n'Anahaan u Yesu Kiris kakino ku. Atambatun aja ásoniyunuun, abe n'awunuun káasumaay.

²Iñ'iriene Atambatun ko kireyi fe eyeehen uñu hoonuun hu arireyi fe, abe ñ'irilaw yooñ ko kireyi fe bija t'aruun.

³Iñ'iriboo bíbañino hágila Atambatun Faaf úne buroon bamb'árihin béewufoore bu káyilen koonuun ti Yesu, nu buñ b'áriñkaane fu tu burok añarkeyi naane árimañiomañi, nu buñ b'eyakar yeenuun t'Anahaan ite úne Yesu Kiris eyane fu.

⁴Kújakuwe, írimoomi kaanuku Atambatun ámañiuunmañi, abe n'ajifanuun kaanuku áriiyemi bokoone ku.

⁵Irisokuunsok Hirim Heetoofe hu, káanukiiit ni kirim barebare, bare yooñ ni sembe site Búwejet Beenabe bu, abe bukuurakuur uni kaanuku Hirim honde Heetoofe hu hite nu múniyo. Abe arijukajuk naane biriiko bite b'uni t'aruun bíñjeriñuun i.

⁶Arineefananeefan ti máhinar mite m'uni, ni mite m'Anahaan u; arijukajuk sílaam ñ'ite Hirim Heetoofe hu, bare arijokajok ho ni katoofu ku, ku Búwejet Beenabe bu kuñku buwun.

⁷Iyu yooñ i bakate ku Maseduwan kéeyilene ku, ni bakate ku Akayi kareyi fe ifi kafin yooñ kaneefan ti máhinar moonuun.

⁸Múniyo hirim hite Anahaan u t'aruun tu hunuute fu heejamo Maseduwan n'Akayi, abe hiraanut toko; tánotan yooñ fe, káyilen koonuun t'Atambatun kijamajamo. Náami iribajut bike bite káwutiyen te bo.

⁹Ésuk i fe eñ'esok naane arijoke i uni áwariee h'iribine hu t'aruun, ni naane ariwase i ñájiim ñu arijok t'Atambatun eemo u buroñ, abe n'árijengino, akina ite u nu múniyo.

¹⁰Aruun bokondu ti kanahan Añio eeyak u kánuutina t'etiir eebin. Añio ondu aamo fu Yesu a aritane u t'eket i. Akina afakane fu úne tu kúnuur keebin ku tu hunak hoone hite Kajoonan ku.

1 Tesalonik 2

¹Kújakuwe, aruun kumuumuun árimoomi akuur but kaanuku iribinut t'aruun fuufu.

²Árimoomi yooñ kaanuku h'iriyemie hu Fílip, bakate ku bo káhihinoorahihinoor uni, abe ni kálafatin uni. Bare h'irireeñina hu t'aruun, naane átaañie i fe, Atambatun ayañgananyañganani uni kikaw iriisokuun Hirim Heetoofe hu héenuutina hu te o.

³Hih'iriene ésuk i kajok ti Hirim Heetoofe hu, háajuusiit, káyinooriit yooñ keejakut keemo ti kikaw uni, abe íriñesaariit yooñ kabuutu an.

- ⁴H'Atambatun ajuke hu t'uni, n'áwoolu kasaan uni Hirim Heetoofe hu in'iriwaare ho. Kane íriyemi ti kawaare, kúnḡowulan kíiit k'if'iriḡes katoofu, bare Atambatun aa ajondoman tu suhol site s'úne.
- ⁵Árimoomi kaanuku írimusut kásoḡotiyanuun, abe Atambatun ámoomi kaanuku irimereit sírirem soonuun.
- ⁶Iriḡesut t'an husokorooru, bija yooḡ t'aruun, ni ti bakaaku fe.
- ⁷Abe bare naane iriemo i epotor bakate Kiris, írinooniuun yéeni kanḡkoooran áriihin doon fe d'iriyakuun kasoku. Bare h'íriyemie hu t'aruun, irisaahasaaho t'aruun tíḡ, naane anaare aa asaaho ti bakaño.
- ⁸Náami inḡi kámaḡi k'írimaḡiuun ku, irijaja ayak abin áami irifaraa, káanukiiit kasokuun Hirim Heetoofe hite h'Atambatun barebare, bare yooḡ kawunu buroḡ bite b'uni uḡu hoonuun hu, ábuki irijokuunjok naane bakan!
- ⁹Kújakuwe, áribaḡinabaḡino naane ii irirok aniḡee. In'irirok kaajinḡan ni káajim kaanuku an t'aruun atum'álaam t'uni, uni ti kasoku koonuun Hirim Heetoofe hite h'Atambatun.
- ¹⁰Arijukajuk b'írihine bu, Atambatun yooḡ ajukajuk bo: iririikariiko n'aruun kéeyilene ku biriiko beejoḡore, beekuure, abe an ayinaat kawatan uni tu doon.
- ¹¹Árimoomi yooḡ kaanuku huruw fe t'aruun, írimoomi n'akina naane faaf ni bakaño.
- ¹²Irimuunrim, n'iriyāḡanānuun kikaw, n'irilawuun yooḡ abe n'irisooñoor, kaanuku man buroḡ boonuun ni biriib naane t'Atambatun ámaḡie du, akina eeruwuun u kaanuku ariyooso ti Jáyi joone ariijuk kániku koone.
- ¹³In'iriene Atambatun ko kireyi fe eyeehen ti bike yooḡ: h'irisokuun hu hirim hite Atambatun, arijamatanajamatan, abe n'áriyilen ho náaneiit hirim hite húnḡowulan, bare naane hirim hite Atambatun; múniyo hite h'Atambatun, abe uḡu hurok t'aruun kéeyilene ku.
- ¹⁴Kújakuwe, beebaje bu kéeyilene ku t'Atambatun bakate ku Súde ki Yesu Kiris akino ku, bo yooḡ bibajuun fu. Sílaam si kajuke su t'Esuwif i, so yooḡ s'arijuka fu ti bakate ku t'ésuk yeenuun.
- ¹⁵Esuwif i kayoolayool eyiḡana yite Atambatun, n'Anahaan u Yesu, abe ni káhihinoor uni. Katoofut Atambatun tuf, abe boko enatoora yite kúnḡowulan ku fe!
- ¹⁶Inḡi kaḡes kafitu uni kaanuku itim'irisok keenotoo ku Esuwif hirim héeyiniin hu kafakan. Iyu i kálilane fu wuhoofoor wiwi kafiy káhin. Bare kayiḡat k'Atambatun ayiḡate ku tu boko kitika kireeḡiin.
- ¹⁷Kújakuwe, uni bare huta h'uḡ'úbin úwasoor, káwasooriit kite hiraanu --- sini site s'úne sikamboore fu, bare sihel síiit --- íritumbatumba írimaḡi kasooñu irijukuun irisooñen n'írihin wáhowah kaanuku man ni bibaj.

¹⁸Írimañamañi yéeni kásooñina t'aruun. Íñje Pool iñesañes bo káhinu hífeeneñiit, bare Setani n'ábuñ uni.

¹⁹Aañiin kaamo fu eyakar ite uni? Aañiin kayak fu kákinineñ n'iritoofan, abe n'iribaj yooñ hisiiñbanu hite búriiñan bu b'irija bu kasañgoor ne bo hágila Anahaan ite úne Yesu Kiris kane ábatikein? Eeman aruun?

²⁰Hee, n'aruun n'if'irisañ, t'aruun yooñ ti kikaw uni kutoofe fu!

1 Tesalonik 3

¹Hireeñareeñ toko iñkut íriyini kanahan; n'iriene kame iririiko Aten unoon uni,

²abe n'íriboñinuun ati úne Timote aa arok n'uni bija t'Atambatun ti kawaare kite Hirim Heetoofe hu, heesoke hu iñ'ite hu Kiris. Íriboñinuunboñino kaanuku eeyañanganuun kikaw ti bítim bu, abe n'ahañ yooñ kalitan káyilen koonuun.

³Káhinu iyu, an t'aruun man awas bítim bu iñ'ite sílaam site su hahiye. Árimoomi aruun kuumuun kaanuku sílaam naane sondu, so káreeñina úne.

⁴H'íriyemie hu t'aruun, irisoñkuun busok kaanuku úne káhihinooree. Abe árimoomi kaanuku bo yooñ bibaje fu.

⁵Ho híkinineñe fu naane aamo i iñkut íyini kanahan, n'íboñin Timote eebin eejuk buñ bi káyilen koonuun keemo fu. Íkolakoleyi iñ'eene yéeni man Setani n'abuutuun, butum burok b'iriroke bu fe bite fuufu.

⁶Bare Timote ábatikeino afiyeitee, abe asokasok uni beejake ti káyilen koonuun, ni kámañioori koonuun. Asokasok uni yooñ kaanuku siheluun fe sondu t'uni kep, abe árimañamañi kajuku uni naane írimañje i yooñ kasoóñu irijukuun.

⁷Náami kújakuwe, naane irijuke i kúnuur ni sílaam fe, káyilen koonuun ni kiyañangan uni kikaw.

⁸Ábuki hahiye buroñ bu busooña butoof t'uni añarkeyi naane arijojajok alitee t'Anahaan u.

⁹Kaanu yooñ Atambatun eyeehen uñu hoonuun hu, ti katoofu k'árihine ku uni hágilao, at'afamee hikee.

¹⁰Kaajiñgan ni káajiim, iñ'irilawo ni sembe man n'asooñ áhin uni íriheelin t'aruun, abe n'irihabanooruun beeñeene bu ti káyilen koonuun.

¹¹Yala Atambatun Faaf úne humuumo, n'Anahaan ite úne Yesu ni káhin bítim bite b'uni beeñaas kaanuku man n'íriyini bibin t'aruun!

¹²Anahaan u áhin ariihañ kámañioori, abe n'arihañ yooñ kámañi ésuk i fe; árimañi bakaaku naane írimañiuun i.

¹³Káhinu iyu, o káwutiyenuun sembe kaanuku man hunak h'ábatikein hu te ho, akina Anahaan ite úne Yesu ni bakan k'akino ku fe, n'añ'áriyemi bakan keenabe hágila Atambatun Faaf úne, abe an at'áyiniun kawatan tu doon areyi fe.

1 Tesalonik 4

- ¹Hahiyu kújakuwe, arijamajam t'uni buɲ b'ariware fu káhinu ariitoof Atambatun, abe múniyo bo yooɲ b'af'árihin. Bare uni bokondu ti kalawuuun tu huruwu hite Anahaan u Yesu, abe n'íriwasiyanuun bo yooɲ man n'árihin ahaɲ diyu.
- ²Ábuki árimoomi báhamin b'irisokuun bu, béenuutina bu t'Anahaan u Yesu.
- ³Bonde b'Atambatun ámaɲje fu: áriiyemi bakan keenabe. Aamo fu atum'ariɲot ni bakan k'ariseñeit.
- ⁴Huruw fe t'aruun awarawar biriiko n'anaar'o biriiko beenabe abe nu bujoɲoor,
- ⁵abe atum'awas wúfaɲi weejakut wu weehaɲo sembe, naane kéemeyiit ku Atambatun ii káhin.
- ⁶An awarut kahoofoor, man yooɲ n'abuut áwiyo éeyilene naane akina tu buroon bite haare hu. Irisokuunsok ayan faɲ kaanuku Anahaan u kaniju ásuf ti kiɲki káhin wuhoofoor naane wonda.
- ⁷Atambatun aruwut úne kaanuku núuyemi bakan keekuurt, bare kaanuku núuyemi bakan keenabe.
- ⁸Iɲ'ite ho aamo fu an eeteñekee hirim hondu, húɲgowulaniit h'ateñekee fu, bare Atambatun aa awunuun Búwejet boone Beenabe bu a ateñekee fu.
- ⁹Kújakuwe, ti kámaɲioori keeware ku kabaju t'etut bakan kéeyilene, arisawuleit ariikiñjee tu bondu, ábuki Atambatun humuumo áwufooruunwufoor naane ariware i kámaɲioori.
- ¹⁰Iyu yooɲ a arijoke fu kéeyilene ku fe bakate ku Maseduwan ereyi bif. Bare uni bokondu ti káwasiyanuun man n'árihin ahaɲ diyu.
- ¹¹Áriñiɲkaan ariikin ti káasuumaay, atum'ariyooso ti b'arikolut bu ne bo, abe n'aɲ'arinoɲk áriikuumanoro n'ésuwa yeenuun naane iribine i irisokuun.
- ¹²Af'árihin iyu, kéeyilenut ku ti Kiris n'iji kasok t'aruun beejake, abe at'áрилаaman an fe tu doon.
- ¹³Kújakuwe, ti bite keekete ku, írimaɲiituun kawasú t'ébaani, kaanuku atum'áritaañian naane bakaaku keebajut ku eyakar.
- ¹⁴Íriyilenayilen kaanuku Yesu aketaket, abe n'arito t'eket i; iyu yooɲ i íriyilene fu kaanuku Atambatun karitan t'eket i kéeyilene ku ti Yesu kaanuku kéeyemi ne o.
- ¹⁵Bonde b'Anahaan u asoke bu b'irija fu kasokuun: úne keeja ku káyemi buroɲ kane Anahaan u ábatikein, ut'úgilan keekete ku.
- ¹⁶Hunak hondu, úne kajamu ekaaw yómbokun yite buruw, ni kaaji kite aseef ite emalaka i, ni káabiinu kite Atambatun. N'aɲ'áami Anahaan u Yesu Kiris humuumo n'aɲ'ánuutin t'etiir, éewanein. Kéeyilene ku te o abe ni kaket kaja fu kajabu káritein.

¹⁷Ahaban, úne keeyak ku káyemi buroŋ t'ewahatu yendu, úne kayitíee nu boko tu bufor bu, núuja úfimboor n'Anahaan u t'etiir. Iyu, n'uŋ'úyemi n'Anahaan u ko kireyi fe.

¹⁸Náami ariyaŋgananoor kikaw ni kirim kondu.

1 Tesalonik 5

¹Kújakuwe, bite hunak hu n'ewahatu yu bondu bibaj hu, arisawuleit írikiñjínuun iŋ'ite te bo.

²Ábuki árimoomi akuur but aruun kumuumuun kaanuku hunak h'Anahaan u ábatikein hu te ho, ho káfufu naane ákuw aa áfuf nu huhuk.

³Ésuk i ef'ebin eene: «Káasuumaay kibaja», man yooŋ: «Abebee», toko yooŋ tu búbujo bu bija fu káfufu beebin tu boko. Bo káfufu naane káseñji kite anaare eeemo ti bija bíyihino, abe ésuk i iti kafak bo.

⁴Kújakuwe, aruun bare arinooto t'ébaani, abe hunak hondu huwarutuun káfufu naane ákuw.

⁵Múniyo arireyi fe meejaaŋe míkiniuun, kaajiŋgan yooŋ kíkiniuun. Únooto bakan bakate káajim, man yooŋ bakate t'ébaani.

⁶Náami utum'úŋot naane bakaaku; bare úniyo, abe n'újok kikaw úne.

⁷Káajim n'ésuk i ef'eŋot, káajim yooŋ n'ésuk i ef'éwusan.

⁸Bare úne, kaajiŋgan kíkynie fu úne, abe úwarawar kajoku kikaw úne. Úwarawar kasolu káyilen ku ni kámaŋoori ku naane uu úsol ebaŋgal kaanuku eŋ'eram úne. N'úsol yooŋ eyakar ite úne yite kafaku ku naane uu úsol ékuhe yite hitiik.

⁹Atambatun ajifanut úne kaanuku núubin újuk kayiŋat koone, bare kaanuku eebin eeŋaas t'Anahaan ite úne Yesu Kiris eefakan úne.

¹⁰Ábuki Kiris aketaket iŋ'ite h'úne, kaanuku man n'úroŋ ne o kane aja abin, hutoof úne buroŋ, man yooŋ úne káaketin.

¹¹Náami ariyaŋgananoor kikaw, abe n'áriwutiyenoor káyilen naane aa arifiy árihin.

¹²Kújakuwe, uni bokondu ti kalawuuun bonde: árijeŋgin égila yeenuun kiŋki karok t'aruun, abe ni karimuun, ábuki Anahaan u ajifaniin fu.

¹³Arijokiin nu sumoŋu súsuba, abe n'árimaŋiin yooŋ uŋu burok bu bimbi káhin. Síñakoor itim sibaj t'etutuun.

¹⁴Kújakuwe, uni bokondu ti kalawuuun yooŋ bonde: árihamin ayanee biñek bu; ariyaŋgan kíkaw kiŋki kañako ni hiñaawu; áriyokunan keebajut ku sembe, abe n'aŋ'árimuñ n'ésuk i ereyi fe.

¹⁵Áriwasiyoor tu búnukanoor bu; ariŋes ko kireyi fe káhinoor meejake t'etutuun, ni ti bakaaku fe.

- ¹⁶Kikawuun kutoof ko kireyi fe;
- ¹⁷ko kireyi fe arilaw Atambatun;
- ¹⁸doon fe deeyak kabaju, arieno eyeehen. Bo b'ámanje fu t'aruun kéehine ku t'afeeneŋ ni Yesu Kiris.
- ¹⁹Atum'aŋ'arifit Búwejet Beenabe bu;
- ²⁰atum'ariteñeko báhamin bite kiŋki kayiŋan tu huruwu hite Atambatun.
- ²¹Bare arijondoman jak tu buroon bu fe: arijok ti beejake bu,
- ²²abe n'ariteñeko rakas doon fe deejakut.
- ²³Atambatun humuumo aa awun káasumaay ku, áhin áriiyemi bokoone ku árihabanein. Aja ajukaruun yooŋ búwejet bu, yaan i, n'eni i fe, atum'aribin ariwatanee tu doon hunak h'Anahaan ite úne Yesu Kiris ábatikein hu te ho.
- ²⁴An eeruwuun u, o káhinu bondu, ábuki doon fe d'asoke aŋ'áhin do.
- ²⁵Kújakuwe, arilaw bija t'uni.
- ²⁶Arisaaf kéeyilene ku fe ti káfoonoor kite baatiaay.
- ²⁷Íñj'endu ti kasokuuun bonde tu huruwu hite Anahaan u: arijaŋga bakaaku kéeyilene ku fe eleetar yende.
- ²⁸Anahaan ite úne Yesu Kiris aja ásoniyanuun.

2 Tesalonik

2 Tesalonik 1

¹Íñje Pool, ni Silas, ni Timote, írikiñjинуun fee, aruun bakate ku Tesalonik kéeyilene ku, aruun k'Atambatun Faaf úne, n'Anahaan u Yesu Kiris kakino ku.

²Atambatun Faaf u n'Anahaan u Yesu Kiris kaja kásoniyanuun, abe ni kawunuun káasuumaay.

³Kújakuwe, iriwarawar kaanu Atambatun ko kireyi fe eyeehen uñu hoonuun hu. Abe ajakeejak naane ii írihin iyu, ábuki káyilen koonuun kihaja bija hágila, abe kámañjoori k'árimañjoorie ku kondu ti kahañu kayanu.

⁴Iñ'ite ho h'if'irisañgoor uñu hoonuun hu ti bakaaku kéeyilene ku. Ábuki naane aa arijuk sílaam bija yooñ kúnuur fe, arijokajok alitee ti káyilen koonuun.

⁵Bare sílaam sondu káwufoor kaanuku Atambatun añ'ajoonan ésuk i ajoñooree. Ábuki fu naane aamo i añ'arijuk sílaam, Atambatun káhinuun áriiyemi bakan bakate nu múniyo, buroñ boonuun beeriib ni jáyi joone. H'arijoke hu te jo híkinineje fu n'añ'arijuk sílaam.

⁶Múniyo Atambatun káhinu beejoñoore: o káhihinoor kiñki káhihinooruun.

⁷Abe o káyihinanuun, aruun kañk'arijuk sílaam su, n'uni yooñ fe. O káhinu bo kane Anahaan u Yesu áñaasin tu bufor bu, akina n'emalaka yeene bakate sembe su.

⁸O bibin ti kaañen kómbokun kaanuku eenij ásuf ti kéemañjit ku kámeysi Atambatun, abe n'iji kateñeko káhinu naane Hirim Heetoofe hite h'Anahaan ite úne Yesu Kiris husoke i.

⁹Kúnuur ki kaja ku kajuku keemo fu konde: boko bútowuto hiraanu, keekamboor sat n'Anahaan u, ni sembe soone séenike su.

¹⁰Bondu kabaju hunak h'Anahaan u abin hu te ho. Hunak hondu, o bíbatikeina kaanuku bakan k'akino ku fe kéenikano; aamo fu kéeyilene ku fe kasokorooro. Aruun yooñ káyemi nu boko, ábuki áriyilenayilen hirim h'irisokuun hu.

¹¹Iñ'ite ho h'if'irilaw ko kireyi fe bija t'aruun. Iñ'irilaw Atambatun ite úne kaanuku man n'áhinuun áriiyemi bakan bakate nu múniyo, buroñ boonuun beeriib ni naane ámañje i h'aruwuun hu. Áyokunanuun yooñ ni sembe soone áriiyini káhinu meejake m'árimañje mu, nu burok b'ariemo bu te bo añarkeyi naane áriyilenayilen te o.

¹²Iñ'irilaw bondu kaanuku man ésuk i fe n'esokoroor huruwu hite Anahaan ite úne Yesu uñu hoonuun hu, abe ni kasokorooruun yooñ uñu hoone hu. Bondu kabaju añarkeyi naane Atambatun ite úne, n'Anahaan u Yesu Kiris kásoniyanuun.

2 Tesalonik 2

¹Kújakuwe, ti bite bíbatikeina bite Anahaan ite úne Yesu Kiris, nu bukuukanooro bite b'úne ne o, iriilawuun bonde:

- ²bakaake ifi kaanuun hunak h'Anahaan u ábatikein hu te ho hireeṅa, siheluun sija sibeḅ, atum'áriyileniin. Hutoof yooṅ ake ayiṅanuun bo tu huruwu hite Atambatun, man yooṅ n'awaareuun bo, man yooṅ ni kaanuun irikiñjakiñj bo t'eleetar, atum'árikoleyi.
- ³Atum'ariwas an eebuutuun t'efehe yánoyan. Ábuki bala hunak hondu hireeṅ, bakan keehooje kajabu kárahán t'Atambatun, abe Ánafuta u eeware u bútowuto hiraanu n'atik áṅaasin.
- ⁴O kajeṅṅan doon fe deenabe, nu doon fe déesukaayee. O kaanu ahaṅahaṅ bokondu fe. O bija ayak ayooso t'Enuuf ite Atambatun eeriiko toko, abe n'aṅ'aane akina humuumo aamo fu Atambatun.
- ⁵Isokuunsok bondu h'íyemie hu t'aruun, áriḅaṅineit?
- ⁶Abe bare árimoomi beekoleno bu béekinineṅe bu h'ata h'abin kane arko taṅ ewahatu yeene ereeṅe.
- ⁷Sembe séenuusee site Ánafuta u sondu tu burok kep. An eekolene u Ánafuta u af'aja ayak abin áami anuutane,
- ⁸Ánafuta u n'aṅ'áṅaasin, abe Anahaan u Yesu n'aṅ'áwuur te o eeyoolo. O kátumbu áḅujarooroo ni meejaṅe meeyak mu káriḅoorina ne o kane ábatikein.
- ⁹Ánafuta u bibin ni sembe site Setani, abe o káhinu buroon bómbokun beehaṅe ésuk i kikaw kaanuku eebuutiin.
- ¹⁰O káhinu buroon bánoban beejakut kaanuku eebuat keemo ku tu bútowuto. Abe bokondu tu bútowuto ábuki múniyo meewariin mu yéeni kafakan, káfenginut mo ñúwejet ñooniin.
- ¹¹Bondu bíkinineṅe fu Atambatun n'áboñiniin búwejet bite kahiilaniin kayak iṅi káyilen haajuus hu.
- ¹²Náami kéeyilenut ku fe tu múniyo mu, abe n'iṅi kabaj katoofu kooniin ti meejakut mu kajoonanee.
- ¹³Kújakuwe, iriwarawar kaanu ko kireyi fe Atambatun eyeehen uṅu hoonuun hu, aruun k'Anahaan u ámaṅie ku. Múniyo Atambatun ajifanuunṅifan kaanuku áriiyemi étiyar i ti kafaku ku.
- ¹⁴Bondu bibajabaj aṅarkeyi naane áriyilenayilen tu múniyo mu; bibajabaj yooṅ ti sembe site Búwejet Beenabe bu, béehinuun bu áriiyemi bakan kite Atambatun.
- ¹⁵Náami kújakuwe, ariyok alitee, abe n'arinaṅ ti kikawuun b'irijooṅore bu n'aruun iriiliikenuun, man yooṅ b'irikiñjiniuun bu.
- ¹⁶Atambatun Faaf úne ámaṅamaṅi úne, abe ti kajaku koone n'ayaṅṅanan úne kikaw ko kireyi fe n'eyakar yeeyane. Uni bokondu ti kalawu Anahaan ite úne Yesu Kiris humuumo, n'Atambatun Faaf úne

¹⁷man ni káyokunanuun ariijok alitee, abe ni kawunuun sembe aŋ'árihin ko kireyi fe meejake, abe n'aŋ'arisok yooŋ beejake.

2 Tesalonik 3

¹Hahiyu kújakuwe, arilaw bija t'uni man hirim hite Anahaan u ni hijamo ahilee, abe tánotan fe nu hujokee, naane aa árihin t'aruun.

²Arilaw yooŋ man Atambatun n'ajukar uni ti bakan keejakut ku abe ni kánafut. Ábuki ésukiit ereyi éyilene fu t'Atambatun.

³Anahaan u áwasaariit hirim h'asoke; o kawunuun sembe, abe n'ajukaruun ti Setani.

⁴Anahaan u áhinahin kikaw uni keeyanŋ uŋu hoonuun hu. Bukuurakuur uni kaanuku aŋ'árihin naane ii irisokuun, abe aribaa yooŋ káhinu bo.

⁵Anahaan u Yesu Kiris aja ajoŋooran siheluun, éhinuun aŋ'árimuñ naane akina, abe n'áhinuun áriimaŋi yooŋ Atambatun.

⁶Kújakuwe, uni bokondu ti kasokuun bonde tu huruwu hite Anahaan u Yesu Kiris: arikamb kéeyilene ku keemo ku biñek, abe n'iŋi kateñeko yooŋ káhinu b'iriliikeniin bu.

⁷Aruun kumuumuun árimoomi akuur but buŋ b'ariware fu káhinu ariiliikool n'uni. H'íriyemie hu t'aruun íriñekiaariit.

⁸Iriñoofeit t'an fuufu. Aaa, iŋ'irirok burok beeniŋe kaajiŋgan ni káajiim kaanuku an t'aruun atum'álaam t'uni.

⁹Hih'írihin iyu, káanukiiit man uni iriwarut kabaju t'aruun doon, bare uni írimaŋiun káwuforoor bija tu kuwaatu.

¹⁰Múniyo h'íriyemie hu t'aruun, irisokuunsok bonde: «An afut'ámaŋi burok, awarut yooŋ buñofo.»

¹¹Irisokuunsok bonde ábuki irijamajam kaanuku bakaake t'aruun biñek, károkaariit doon fe, tiŋkan buyooso ti bi kakolut bu ne bo.

¹²Bakan kondu, bonde b'irisok fu nu boko tu huruwu hite Anahaan u Yesu Kiris: karok ti káasuumaay keenonŋk kéekuumanoro.

¹³Kújakuwe, aruun bare, atum'ariene áriilaamalaam káhinu kite meejake mu.

¹⁴Ake t'aruun afut'áhin naane irisokuun ee t'eleetar yende, arirejooŋ bo, abe n'ariteyo man n'afuño.

¹⁵Atum bare arijoko naane anatoorauun, bare aririmo naane atuuun.

¹⁶Yala Anahaan u aa awun káasuumaay ku n'awunuun akina humuumo káasuumaay ko kireyi fe, nu tu doon areyi. Yala Anahaan u n'áyemi n'aruun arireyi fe.

¹⁷Kasaafu konde, íñje Pool inonŋe fu iikiñj ko n'emoŋiam. Iye if'ihabanoor bileetar búuma bireyi fe. Diye makiñjar múuma.

¹⁸Anahaan ite úne Yesu Kiris aja ásoniyanuun arireyi fe.

1 Timote

1 Timote 1

¹Íñje Pool ikiñje fee, íñje apotor ite Yesu Kiris naane t'Atambatun Afakana ite úne, ni Yesu Kiris eeemo u eyakar ite úne kasoke du.

²Íñje íkiñjini fee awe Timote i ijoke u naane añiam ite nu múniyo ti káyilen ku. Atambatun Faaf u, ni Yesu Kiris Anahaan ite úne kaja kásoniyani, ni kayubiyeni yooŋ, abe ni kawuni káasuumaay.

³Áriiko Efees naane ibine i isoki íñje ti bija bu Maseduwan. Bakaake bokondu baabu inji kaliiken ésuk i beenooto bite nu múniyo. Áhaminiin ayanee man ni karaan.

⁴Áaniin kawas kúsuwanooru kondu, ni kájatinanoor kite kuruwu kite sifaaf su kéehabanaariit kii. Bondu fe inji bíyitin síjeeŋoor. Búyokunanaariit an éehin burok bite Atambatun, beeemo bu inji bíhinee ni káyilen.

⁵Káyeegal kondu kite káhinu kéeyilene ku kéemaŋioori kámaŋi kéenuutina t'ehol yeekuure, nu búwejet beejake, ni káyilen keeyane.

⁶Bakaake káwuŋgawuŋg bondu kiñaawu, abe inji kayiil ti báhamin beeñunut.

⁷Inji kaane boko kaamo eliikena ésuk i eluwa yite Atambatun, bare naane káwoolue i kikawiin fe, kájokaariit naŋ n'ifi kasok, kámeyaariit yooŋ bimbi kaliiken ésuk i.

⁸Úmoomi kaanuku eluwa yite Atambatun ejakajak t'ésuk i káhine yo ajoŋooree.

⁹Bonde b'úware fu kámeysi: eluwa áhinaariitee bija ti kéejube ku. Aŋ'áhinee bija ti ñatuuk ñu ni kéejamaariit ku, kéenafute ku n'ehofoora i, keeteñekee ku Atambatun nu doon fe deenabe, ni kiŋki kayool sifaafiin man yooŋ síñaayiin, ni kiŋki kayool an.

¹⁰Aŋ'áhinee yooŋ bija ti kiŋki kaŋot ni bakan ki kaseñeit, ni kiŋki kaŋot ániine n'ániine naane ániine aa aŋot n'anaare, ni kiŋki kajooohen búskateen bu, n'ejuusa i, ni kiŋki kaseede bite haajuus hu, ni kiŋki káhin baabu buroon fe beewayee bu ni b'ariliikene bu bite bu nu múniyo.

¹¹Beeliikenee bondu, bondu ti Hirim Heetoofe hu h'isaanee hu, heesoke hu bite b'Atambatun éenike u, abe n'ajak.

¹²Íñj'endu ti kaanu Yesu Kiris Anahaan ite úne eyeehen, akina eewunam u sembe íihin burok boone. Íñj'endu ti kaanio eyeehen naane ajokam i an éejube, abe n'ajifanam irok bija te o.

¹³Hítiyar hu, inj'isok te o beejakut, inj'ílafatino yooŋ, abe n'inj'íhinoor bakan koone. Bare Atambatun ayubiyenamyubiyen, ábuki ámoomi kaanuku bimb'íhinaani fe, ti kámeyaate, abe íyilenut yéeni ti Kiris.

¹⁴Atemit ite úne ásoniyanamsoniyam dómbookun iyak ibaj káyilen, abe n'ímaŋi yooŋ húŋgowulan ni kámaŋi kéenuutina ti Yesu Kiris.

¹⁵Hirim h'ija hee kasokii héewoore, abe huruw fe awarawar ho kanaŋu ti hikawo: Yesu Kiris abinabin t'etaam ye kaanuku eefakan ehoofora i. Íñje ihañiin fu kajakaate fe,

¹⁶bare Atambatun ayubiyenamyubiyen. Ámañamañi kaanuku Yesu Kiris éewufoor t'íñje, íñje eeemo u átiyar ite ehoofora i, buŋ b'af'ámuñ ariike. Áhinamhin bondu kaanuku man bakaaku ni kabin káyilen te o, abe ni kabaj buroŋ béehabanaariit bu.

¹⁷Úsokoroor Áyi ite u hiraanu, abe n'únikano bija bandoor, akina Atambatun afeeneŋ u taŋ, éeketaariit u, éejukaariitee u yooŋ! Amiin.

¹⁸Áñuumo Timote, bonde b'isejani fu. Bo bifeeneŋ bu ni b'eyiñana yite Atambatun kabine bu kasok kónkeyin t'awe. Ajok te bo man n'áyini kátuumu étuum yeejake i

¹⁹ni káyilen, n'ehel yooŋ yeekuure. Bakaake kateñekateñeko káhinu naane siheliin susokiin i ayak abin áami káyilen kooniin kúbujaa.

²⁰Eraab ite Himeneiin n'Aleksandur k'ísike ku isaan Setani. Iyu, n'iñi kaliiken kawasú kálafatin kite Atambatun.

1 Timote 2

¹B'ija bu kajabu isok beemo fu ímañamañi aŋ'áriwasiyan Atambatun bija tu kúŋgowulan ku kareyi fe, n'arilawo yooŋ, abe n'arieno eyeehen bija tu boko.

²Aŋ'arilawo bija ti bákayi ku, ni keemo ku t'éŋguur i fe, man buroŋ bite b'úne ni bibeb, abe nu butoof. Iyu, n'un'úyini káwufloor kaanuku újeŋginajeŋgin Atambatun, abe yooŋ manonkar mite m'úne fe meejake.

³Bondu bijake fu, abe nu butoof yooŋ Atambatun Afakana ite úne.

⁴Ámañamañi kaanuku ésuk i fe keefak, abe ni kámeysi múnio mu.

⁵Ábuki Atambatun afeeneŋ taŋ abaje fu, abe afeeneŋ taŋ asiiŋee fu t'etuto nu kúŋgowulan ku éhiniin keebukan: o aamo fu Yesu Kiris húŋgowulan hu.

⁶Ásikasik buroŋ boone awun, eejaam kaanuku ésuk i fe yeefak. Bondu biseedee fu h'aamo hu tireeŋa toko.

⁷Bondu bíkinineŋe fu Atambatun n'áhinam íiyemi apotor. Aanamyen iwaare abe n'iliiken keenoto ku Esuwif bite káyilen ku, ni bite múnio mu. Íñjeit ijuuse, bifeeneŋ taŋ b'if'isok.

⁸Ímañamañi kaanuku tánotan fe, háyine hu n'iñi kalaw, boko ti kayitu sumonjiin nu suhol seekuure but, itim kayiŋat, itim yooŋ kañakoor.

⁹Ímañamañi yooŋ haare hu iñi kasiimo áwariee, itim kaŋes bujukano, itim'iñi kahahan yooŋ. Itim'iñi karifaaño birifaaño bite jísanŋ, itim kasol buroon bite éwurus i, nu ñukuur ñu, nu wañ weeseere wu.

¹⁰Bare káwari kooniin kuwarawar káyemi kanoŋku ajakee; bondu bijake fu ti haare keene kájeŋginajeŋgin Atambatun.

- 11**Ániine af'áyemi ti kaliiken kéeyilene ku bite b'Atambatun, haare hu kakoowan kem, abe ni kajamatan jak.
- 12**Anaare awarut kaliiken ániine, man yooŋ n'áhino aŋ'ajam te o. Iwunuto bondu. Awarawar iŋi kakoowan.
- 13**Ábuki Adam ajabe fu áwuwanee, ahaban, Eef n'atik áwuwanee.
- 14**Abe Ádamiit abuutee fu, anaare u abuutee fu. Náami anaare u ahofoore fu.
- 15**Bare kaabukoor ku kákinineŋ haare hu ni kafak, ti kajoke alitee kéeyilen, ni kámaŋi ésuk i, abe ni kanab. Itim kaŋes yooŋ bujukano.

1 Timote 3

- 1**Hirim h'ija hee kasoku héewoore: ake af'ámaŋi káyemi hikaw hite bakan kéeyilene, burok beejake b'ámaŋie fii.
- 2**Hikaw hite bakan kéeyilene awarawar káyemi an eeyinaatee kawatan tu doon. Anaare afeeneŋ taŋ a aware fu kabaju, abaj hikaw, ájokumooro, abe buroŋ boone nu bújub. Awarawar kajoku áwariee kiŋki kaja te o, abe n'áyini kaliiken ésuk i bite b'Atambatun.
- 3**Awarut káyemi áhujaa ómbokun, awarut yooŋ káyemi aloba, bare awarawar káneeni, abe n'áyemi an ite káasumaay. Awarut kanaŋu hikawo ti sírirem.
- 4**Awarawar káyini káyeki butoŋ boone, abe n'áhin yooŋ bakañio kéejeŋgino káhabanein.
- 5**Ábuki an afut'áyini káyeki butoŋo, buŋ b'aja fu káyini káyeki bakate ku Atambatun kéeyilene ku?
- 6**Hikaw hite bakan kéeyilene awarut káyemi an eefiyetit ti bítim bite Kiris; n'aŋ'ajendan biyitooro, abe Atambatun n'aŋ'ajoonano naane ajoonane i Setani.
- 7**Awarawar kabaju huruwu heejake ti kéeyilenut ku, kaanuku man itim kabin kasok te o beejakut, abe Setani n'ajoko t'éfiir yeene.
- 8**Ejokoora yite kikaw kite sijaŋgu su kawarawar yooŋ káyemi bakan keejoŋoore, ni káyemi yooŋ bakate bifeeneŋ. Kawarut uŋu búhujo kahahan, kawarut yooŋ kaŋesu kabaju sírirem si kásuwatut.
- 9**Kawarawar kajoku nu suhol seekuure but múniyo m'Atambatun áwufoore mu.
- 10**Kajab kajukeree tu boko jak, abe af'arke kayinaatee kawatan tu doon, n'iŋi káyini káyemi ejokoora t'ejaŋgu i.
- 11**Haare hu yooŋ kiŋki kajokoor kikaw kite sijaŋgu su kawarawar káyemi keejoŋoore, abe kawarut yooŋ kasoku t'an. Kájokumooro, abe kájub tu buroon bu fe.
- 12**Háyine hu kiŋki kajokoor kikaw kite sijaŋgu su, huruw fe anaare afeeneŋ taŋ a aware fu kabaju. Kawarawar kajoŋooran bakañiini jak, ni bakate ku t'enuuf tu boko fe.

¹³Kin̄ki kajokoor kikaw kite sijaŋgu su, abe n'iŋi káhin burok beejake, boko kasokorooree, abe boko kawaare bite bu káyilen kooniin ti Yesu Kiris ni kikaw keeyan̄ge piŋ.

¹⁴Iyakarayakar bibin kajukii memee. Bare íñj'endu ti kákíñjini bonde kaanuku

¹⁵bibin búuma ufu búkuri, n'ámeyi buŋ bu buroŋ bite an buware fu káyemi tu butoŋ bite Atambatun. Butoŋ bondu beemo fu bakate ku Atambatun eeemo u buroŋ kéeyilene ku, keemo ku naane hiñaan hítiyar hite enuuf tu múniyo mu miyaajee du.

¹⁶Béekoofaanie bu bite bítim bite b'úne bihahahah, abe an ayinaat kajeen̄an bo. Bo beemo fu bonde: Abinabin éhinooro naane húŋgowulan, Búwejet Beenabe bu nu búwufoor kaanuku ájubajub. Emalaka i kajukojuk, abe ésuk i ni kawaare uŋu hoone hu ti keenotoo ku Esuwif. Bakate ku t'etaam i ni káyilen te o, abe Atambatun n'ayito t'etiir t'ánike du.

1 Timote 4

¹Búwejet Beenabe bu busokasok bonde bukuur but. Beenaan: tu kunak kiraanu ku, bakaake kawasú káyilen ku. Boko kajoku tu ñúwejet ñuññu ñubuut, ni bi birab bu bimbi biliikeniin.

²Boko kawasú ñatuuk ñu ñeeemo ñu ejuusa ñeebuutiin; ñatuuk ñondu, siheliiin siketaket kite so súsufee ni mañ méesufanee miyak milaañ jif.

³Iŋi kaane an awarut kasayi, bike buroon yooŋ buwarutee kateŋu. Bare Atambatun áwuwane fu buroon bondu. Náami kéeyilene ku kéemeyie ku múniyo mu káyinooni kateŋu bo, ti kaanio eyeehen.

⁴Doon d'Atambatun áwuwane fe dijakajak; doon fe dunotoo toko dite káfiiten, sama núsik do ti kaanio eyeehen.

⁵Ábuki hirim hite Atambatun ni kalawu ku, bondu iŋi bíhin buroon bu beetoof t'Atambatun.

⁶Af'aliiken bondu kéeyilene ku, n'aŋ'áyemi aroka eejake ite Yesu Kiris. N'aŋ'áwufoor kaanuku kirim kite múniyo m'Atambatun áwufoore mu kúkuumani fu, ni bi kaliikeni bu yooŋ béewoore bu. Bondu fe anaŋanaŋ bo ti hikawi.

⁷Bare aŋeñeko kúsuwanooru keeñunut ku, keeriibut ku nu múniyo m'Atambatun áwufoore mu úne. Áñiŋkaan kep áajen̄gin Atambatun.

⁸Bímiñooro tu burok ajakajak, bare tu doon diŋgilis. Kájen̄gin Atambatun ajakajak tu doon areyi fe, ábuki eyakar yendu toko yite buroŋ bite hahiye, ni bite bu kóyinokoyin.

⁹Hirim h'isoki hee héewoore, abe ajakeejak huruw fe n'anaŋ ho ti hikawo.

¹⁰Bondu bíkinineŋe fu n'uŋ'úrok, abe n'uŋ'útuum yooŋ, ábuki úsikasik eyakar ite úne únaŋ t'Atambatun eeemo u buroŋ. Akina aamo fu Afakana ite kúŋgowulan ku kareyi fe, áhaŋum kéeyilene ku.

- 11 **Á**hamin ésuk i bondu ayan faṅ, abe n'aliikeniin bo yooṅ.
- 12 Atum'awas an fe eeheebi aṅarkeyi naane ámoomi aṅi. Bare áhin man kéeyilene ku ni kaliikool n'awe ti máhaminar múuwe, ti manooṅkar múuwe, ti naane ámanje i an, ti káyilen kúuwe, ni kakuuru kúuwe.
- 13 **Á**ñiṅkaan aṅ'ajaṅga Míkiñjin mu tu buhoonju kéeyilene ku, n'áhandiniin mo, abe n'aliikeniin yooṅ bija kóyin k'ibin ku.
- 14 Atum'awiinen beemo bu t'awe, bu Búwejet Beenabe bu buwuni bu h'eyiṅana i káhamine hu, abe sifaaf su ni kásit sumooṅiin t'awe.
- 15 Bondu awarawar kanaṅu bo ti hikawi, abe n'ajok bo áhabanein, man ésuk i fe ni kajuk kaanuku aw'ondu ti kahaṅu bija hágila.
- 16 Anaṅ toko hikawi tu buroṅ búuwe, ni ti bamb'aliiken ésuk i. Ajok tu bondu alitee. Af'áhin iyu, n'aṅ'afak, kiṅki kajamatani yooṅ n'iṅi kafak.

1 Timote 5

- 1 Atum'aṅ'afutanoor ti híhaaniin, bare asaaho áhamin ne o naane aa áhamin ni faafi. Ajok yooṅ ehaawa i naane bakatii.
- 2 Ajok haare hu keehaane ku naane síñaayi, abe búsuṅgute bu, n'ajokiin naane bákaniini, n'ehol yeekuure but.
- 3 Atofotoor haare hu ki bákayiniin kakete ku, k'ámeyie ku kaanuku kabajut an.
- 4 Arko bakaake tu boko kákooki biñi, man yooṅ bakañiini kákooki biñi, bi biñi bu kaware bu kajabu te bo beemo fu katofotoor sifaafiin ni síñaayiin, keefin kéegaliniin naane ii katofotooriin yéeni. Bondu butoofe fu Atambatun. Ti katofotoor kite butoṅ booniin ti kayak fu káwufoor kaanuku káhinahin bi bítim bite Kiris bíkandijene bu.
- 5 Anaare eeemo áyino aketaket abe abajut an ite káyokunano, aṅ'ásik eyakar yeene anaṅ t'Atambatun, abe aṅ'aboo kalawio kaajṅgan ni káajim kaanuku man n'áyokunano.
- 6 Bare anaare eeemo áyino aketaket, abe beetofo bu taṅ b'af'áhin, naane aamo i buroṅ fe, akina an eekete.
- 7 Bondu b'awariin fu kábaṅinan, kaanuku man itim kabin kawatane tu doon.
- 8 An afut'aṅ'atofotoor ebuke yeene, áhaṅum butoṅ booniin, an ondu awasa káyilen ku, abe an éeyilenut ákoyiokoyi.
- 9 Bala anaare akiñjee ti kaawiit kéeyekie ku kuruwu kite haare hu ki bákayiniin kakete ku bija ti káyokunan kooniin, anaare ondu awarawar kabaju áfiitin ti simit bakan bákahaaji. Awarawar káyemi t'ániine afeeneṅ taṅ t'aseñee fu.
- 10 Awarawar káyemi an émeyiee tu burok boone beejake bu: an eejoṅoorane bakaño, aṅ'ajok áwariee kiṅki kaja te o, abe yooṅ n'aṅ'añaw wuwot wute kéeyilene ku.

Awarawar káyemi an aṅ'áyokunan yéeni keemo ku ti sílaam su, abe n'aṅ'áhin yooṅ buroon b́anoban beejake.

¹¹Keereṅanoorut ku simit bakan b́akahaaji ki b́akayiniin kakete ku, atum'aḱiñj kuruwu kooniin ti kaawiit ku. Ábuki siheliin ufu susooñan ti biseño, n'iṅi káwunḡ Kiris kiñaawu.

¹²Abe ifi ḱáhin iyu, n'iṅi katin, ábuki kajokut ti hirim hi kajabe hu kasoko.

¹³Hutoof yooṅ kaseñeit, kuruwu kooniin ifi kikiñjee ti kaawiit ku, it'iṅki karok doon fe. Kabaa buyoosorooro sunuuf su kep, abe iti karaan t'eñeke i. Báhamin beejose taṅ, abe iti ḱayini kajoku ñutumiin. Bi kakolut bu ne bo, boko kasoku bo.

¹⁴Iṅ'ite ho h'ímaṅje fu haare hu keereṅanoorut ku simit bakan b́akahaaji ki b́akayiniin kakete ku ni kasooñ kaseño, keebaj biñi, abe ni kajokoor sunuuf sooniin, kaanuku man enatoora yite y'úne itim kabaj húkuuseima keesok t'úne bike.

¹⁵Ábuki bakaake ti haare hondu ki b́akayiniin kakete ku kaheeka keewas b́itim bu keesa Setani ti hiñaawu.

¹⁶Anaare éeyilene af'abaj t'ebuke yeene bakaake ki b́akayiniin kakete, awariinwar ḱayokunan. Atum'asejan bondu kéeyilene ku. Af'áhin iyu, kéeyilene ku n'iṅi ḱayini ḱayokunan ki b́akayiniin kakete ku abe kabajut an.

¹⁷Sifaaf ifi kajoṅooran áwariee kéeyilene ku, bajaam booniin buwareewar ḱawutiyen tu ḱusuba, áhaṅum ti kiṅki ḱáñiṅkaan ti kawaare ku, ni kaliiken kite ésuk i.

¹⁸Ábuki Míkiñjin mu meenaan: «Atum'aḱob butum bite húyond heemo t'eyotok.» Nu musooñ meene: «Aroka awareewar kajaamu.»

¹⁹An af'akalame faaf ite kéeyilene, atum'ajamatano, kane arko taṅ b́akasuba man yooṅ b́akahaaji kakalamoo fu.

²⁰Kiṅki ḱáhin wuhoofoor wu, aḱamoor tu boko tu buhoonḡ ésuk i, man bakaaku yooṅ ni ḱakoleyi.

²¹Íñj'endu ti ḱawasiyani bonde hágila Atambatun, ni Yesu Kiris, n'emalaka i keenabe ku: áhin bonde b'isoki bee, aḱok ésuk i fe kare, atum'aṅ'aṅeeṅo yooṅ an.

²²Atum'aṅ'amoken ti ḱásitu sumoṅii t'an kaanuku aḡasejano burok ti kéeyilene ku. Atum'ayooso tu wuhoofoor wute bakaaku; aṅriiko akuur but.

²³Atum'araan tu búhujo bite móhujo mu barebare, aṅ'áhujo yooṅ ébiñ diṅgilis iṅ'ite hu hari, naane uu huboo ḱaseñji ku.

²⁴Wuhoofoor wute bakaake ẃumeyiee akuur but ti ḱátumboorut kajoonee. Bakaaku iṅi kajoonee ahaban, wooniin wu nu wutik ẃumeyiee.

²⁵Burok beejake yooṅ iṅi b́imeyiee akuur but. Abe beesonkut bu bujukano biyinaatee yooṅ ḱanuusu hiraanu.

1 Timote 6

- ¹Keemo ku tu húsukateenaate hu fe kawarawar kajoku kéekiniin ku naane bakan keewaree kájengin, kaanuku man an atum'abin asok beejakut tu huruwu hite Atambatun, nu tu bumb'úliiken ésuk i.
- ²Búsukateen bu keemo ku kéekiniin ku káyilenayilen ti Kiris, kawarutiin kaheebu, ábuki boko bakatiin ti bítim bu. Bare kawarawar karoku bija tu boko ahañee, ábuki kiñki káñjeriñ ii n'ésuwa yeeniin, bokondu bakan kéeyilene, abe kámañjeemañi. Bonde b'awaare fu kaliiken ésuk i, abe n'áhaminiin bo ayanee.
- ³An af'aliiken ake bike beewayee, abe n'ateñeko kirim kite ku nu múniyo kite k'Anahaan ite úne Yesu Kiris, nu bumb'úliiken ésuk i beeriibe bu nu múniyo m'Atambatun áwufuore mu úne,
- ⁴an ondu an eeyitooree, abe ámeyit doon. Kámañi kite sulob su, ni síjeeñoor su iñ'ite kirim ku kúmoomi te o naane kásomut. Toko ti bíhiñanoor bu t'ufu búnuutin, ni síñakoor su, ni bílafatinool bu, ni biyinoor beejakut bu ti bakaaku,
- ⁵ni síjeeñoor séehabanaariit su. Kiñki káhin iyu, ñúwejet ñooniin ñíbaanabaani, abe iñkut kámeyi yooñ múniyo mu. Iñi kaane man káyilen ku t'Atambatun efehe yite bisaanumato.
- ⁶Múniyo káyilen ku t'Atambatun ebaj yómbokun tu húngowulan, kane arko hikawo hutoofatoof tu doon d'abaje du.
- ⁷Úbinut nu doon fe t'etaam ye, abe úyinaat yooñ bija nu doon fe.
- ⁸Náami uf'úbaj doon dite búkumanooro, nu wañ wute bisiimo, afameefam.
- ⁹Bare kéemañje ku ebaj yeeniin ehah, Setani abuutiin. Kajokee t'éfiir ite wúfañi úkaan weeñunut, abe yooñ wujakut. Uñu wúbuj ésuk i, abe yooñ uñu wútowutaniin hiraanu.
- ¹⁰Ábuki káfañi kite sírirem abuke fu beejakut bánoban. Bakaake kahañahañ bimero so kasooñen ni kawas káyilen ku, keesejanooro wúseñji weehooje.
- ¹¹Bare awe eeemo u an ite Atambatun, atey buroon beejakut bondu. Añes káyemi an éejube, ajok t'Atambatun, abaj káyilen, ámañi an, ámuñ, abe n'áneeni.
- ¹²Átuum étuum yeejake i yey'ebin ni káyilen ku. Ajok buroñ béehabanaariit bu, ábuki Atambatun aruwiruw kaanuku abaj bo. Abe abinabina áhamin atoof aa ti káyilen kúuwe tu buhoonju bakan keehooje.
- ¹³Íñj'endu ti kasokii bonde hágila Atambatun aa awun dóonodoon fe buroñ, ni Yesu Kiris éehamine u atoof iya ti káyilen koone hágila Poons Pilat:
- ¹⁴áhin naane ibine i isoki, abe n'akuur, an yooñ atum'awatani tu doon bija hunak h'Anahaan ite úne Yesu Kiris ábatikein hu.
- ¹⁵Atambatun káhinio éebatikein hunak h'ajoke hu te ho. Akina abaje fu sembe sánosan. Akina aamo fu Atambatun unoono, Faaf ite meejake mu, Áyi ite bákayi ku, n'Anahaan ite kunahaan ku.

16O taŋ áketaariit fu. Akinakin ti meejaaŋe m'an ayinaat kalohu. An ámusuto kajuku, abe an yooŋ ayinaato kajuku. Aja ákini hiraanu kániku ku, ni sembe su! Amiin.

17Áane kusaanum kite t'etaam ye itim kayitooro, itim kanaŋ yooŋ eyakar yeeniin t'ebaj yéefiyaariit. Áaniin kanaŋ yo t'Atambatun aa awun úne areyi fe ahahan kaanuku núutoofan.

18Ásokiin áaniin iŋi kanaŋk ajakee, abe ni káyemi kusaanum ti kinij keejake; káyemi bakan keewune, abe n'iŋi káruboor buroon booniin ni bakaaku.

19Káhinu iyu, n'iŋi kakuukan ebaj yeejake abe n'eyan bija tu kuwaatu, abe n'iŋi káyini kabaju buroŋ bite bu nu múniyo.

20Óom Timote, ájok áwariee doon d'Atambatun ánihani du. Átey báhamin beeñunut, beeriibut nu múniyo m'Atambatun áwufoore mu úne. Átey síjeeŋoor su tu buroon bite bíhaŋoor búwesinato, abe yooŋ bíteiit nu múniyo.

21Bakaake kaanaan boko kúwesina, abe ni kawas káyilen ku. Atambatun aja ásoniyanuun.

2 Timote

2 Timote 1

- ¹Íñje Pool eeemo u apotor ite Yesu Kiris naane t'Atambatun ámañje du ikiñje fee, íñje eeboñee u kawaare tu buroñ b'aane bu o kawunu úne, úne kéehine ku t'afeeneñ ni Yesu Kiris.
- ²Íñje íkiñjini fee awe Timote eeemo u naane añiam ímañje-mañje u. Atambatun Faaf u, ni Yesu Kiris Anahaan ite úne kaja kásoniyani, ni kayubiyeni yooñ, abe ni kawuni káasuumaay.
- ³Ko kireyi fe if'íyemi ti kalawu kaajingan ni káajiim, in'ílau bija t'awe, abe in'eene Atambatun eyeehen uñu húuwe hu. In'eeno eyeehen, akina ii irok uñu hoone hu n'ehol yeekuure but naane sifaafam kómbokun ii káhinaani.
- ⁴In'íbañino muhuw múuwe, n'an'arkaam kasooñu ijuki kaanuku hikawam heetoof.
- ⁵In'íbañino káyilen keeyane keemo ku t'awe. Káyilen konu k'íñaayi ómbokun Loyis, n'íñaayi Enis kajabe ku kabaj, abe bukuuramkuur kaanuku abajabaj ko yooñ.
- ⁶In'ite ho aamo fu íñje kábañinani bonde: doon d'Atambatun ánihani du h'ibine hu ísit t'awe sumoñiam, atum'akananoor ne do.
- ⁷Ábuki Búwejet b'Atambatun awune bu úne bíhinaariit núuyemi bukoloow; uñu buwun úne sembe, ni bíhin núumañi bakan, abe n'uñ'újokumooro.
- ⁸Náami atum'an'afuño kawaare bite b'Anahaan ite úne. Atum'afuñam yooñ íñj'eemo ee t'ekulu i uñu hoone hu. Bare amaam yooñ naane íñje ti sílaam su in'ite Hirim Heetoofe hu; amaam ni sembe s'Atambatun awuni su.
- ⁹Akina afakane fu úne, abe n'aruw úne kaanuku núuyemi bakan koone keenabe. Káanukiiit man úne únoñke ajakee, bare añarkeyi naane búmoomi ti hikawo, abe yooñ ámañamañi káwufoor úne kajaku koone. T'etaam i éwuwanoorutee, aanaan o kañasuu ti Yesu Kiris éwufoor úne kajaku koone.
- ¹⁰Hahiye kujukanaa ésuk i h'afakana ite úne Yesu Kiris áñaasina hu. Akina ábuje fu sembe site eket i, abe n'añaas ti Hirim Heetoofe hu éwufoor úne buroñ béeketaariit bu.
- ¹¹Atambatun áhinamhin íiyemi apotor kaanuku in'íbin iwaare ésuk i Hirim hondu Heetoofe hu, abe n'iliikeniin ho.
- ¹²Bo bíkinineñe fu sílaam súuma sonde. Bare ifuñeit bondu, ábuki ímoomi t'aañ ti hikawam hiyañge fu, abe bukuuramkuur kaanuku abajabaj sembe site kajukar b'ánihanam bu bija tu hunak hite Kajoonan ku.
- ¹³Kirim kite ku nu múniyo k'abine ku ajam t'íñje, aneefan te ko ti manoñkar múuwe. Ajok alitee ti káyilen ku, abe n'ámañi húngowulan ni kámañi kéenuutina ti Yesu Kiris.

¹⁴Ajok áwariee b'Atambatun ánihani bu. Ajok bo ti sembe site Búwejet Beenabe bu beekine bu t'úne.

¹⁵Naane ámeyie i, bakate ku tu búruk bite Asi fe káwuŋgamwuŋ kiñaawu; Fisel n'Erumosen yooŋ boko.

¹⁶Onesifoor bare nu butoŋ boone, Atambatun aja áwufooriin kajaku koone. Ábuki akina af'afand karoonjan eholam, aanut yooŋ ífuñinanafuñinani te o naane eemo ee t'ekulu i.

¹⁷Bare h'áreeŋina hu Rom, átumbatumba aŋesam ayak ajukam.

¹⁸Anahaan u aja áhino eemaat ti kajaku koone hunak hite Kajoonan ku. Abe ámoomi akuur but naane áyokunanam i Efees.

2 Timote 2

¹Áñuumo, awe bare abaj sembe t'Atambatun, éwufoore u úne kajaku koone h'úhine hu t'afeeneŋ ni Yesu Kiris.

²Báhamin b'ajamam bu ti kasoku hágila bakan keehooje-hooj, aliiken bo bakan kéewoore, kéeyinie kaliiken bo yooŋ bakaaku.

³Amaat yooŋ n'íñje ti sílaam su naane asulaan eejake ite Yesu Kiris.

⁴Asulaan eemo tu burok af'amaŋi katoofu aseef oone, ákolaariit ni bite keenoto ku esulaan.

⁵An af'áyemi ti síheekoor ti kateyi, at'ásik hisiibanu hu, kane arko taŋ am ateye naane kateyi ku kusokee i.

⁶Awaña éelaame u tu múwañiin mu aware fu kajabu añofo tu doon déhotukanee du.

⁷Ayinoor ti b'isoke bee, ábuki Anahaan u káhinii ánanandin bo fe.

⁸Ábaŋino Yesu Kiris. Akina ite tu hubukandin hite Dafit, abe aritaneeritan t'eket i. Bondu beemo fu Hirim Heetoofe hu hih'iwaare.

⁹Iñi Hirim hondu Heetoofe hu h'ijuk fee sílaam su, abe n'ifaakee yooŋ ni ñaasel naane ánukenoora. Bare hirim hite Atambatun hifaakutee ni ñaasel.

¹⁰Bo bíkinineŋe fu n'íñ'ímuñ areyi fe iñ'ite hu bakan k'Atambatun ajifane ku, kaanuku man boko yooŋ Yesu Kiris n'afakaniin, abe n'ánikaniin hiraanu.

¹¹Hirim honde héewoore. Heenaan: «Uf'úket ne o, úne karoŋu yooŋ ne o.

¹²Uf'úmuñ ti sílaam su, úne káyemi yooŋ bákayi n'akina. Uf'úteñekoo, o yooŋ biteñeko úne.

¹³Ufut'úyemi bakan kéejube, o abaa káyemi an éejube, ábuki ayinaat kawasú báhamin b'asoke.”

14 Bondu b'aware fu kábañinan ésuk i ko kireyi fe. Áhaminiin ayanee hágila Atambatun aaniin itim'inji kalob inj'ite kirim. Bondu bibajut éñjerinj, kane arko tañ kábujú sihel site keemo ku ti bajamatan bu.

15 Áhin wáhowah aatoof Atambatun, naane aroka eejake, eeyakut bufuño, abe n'añ'aliiken ésuk i Hirim hite múniyo mu ajoñoor júl.

16 Atey báhamin beeñunut, beeriibut nu múniyo m'Atambatun áwufuore mu úne, ábuki kiñki kayooso te bo bokondu ti kahañu kakambu Atambatun.

17 Báhamin booniin búmoomi naane esontaay yéekuukaaye, yeeemo ti kahañu kañabu. Himene ni Filet boko kaafeeneñ ku nu bokondu.

18 Kawasawas múniyo mu, abe ni kábuj káyilen kite bakaake inji kaaniin Atambatun aheeka eeritan úne t'eket i.

19 Bare káyilen k'Atambatun awune ku úne kiyanayan naane kiñaan kítiyar kite enuuf. Kirim konde kikiñjee fu toko: «Atemit ámoomi bakan koone.» Nu bonde yooñ: «An fe eeene akina an ite Atemit áwuñg meejakut mu hiñaawu.»

20 T'enuuf yéewarie, bíndiis bíteit éwurus, man yooñ bite ehalis beemo fu toko barebare. Bike yooñ bondu toko beefaasee, bike nu burokee n'ekaf. Bítiyar bu uñu búnuutannee hunak hite efeit, biraanu bu nu búnuutannee húnakonak.

21 Kéeyilene ku yooñ iyu. An af'akuuranooro ti meejakut monde m'isoke mu fe, an ondu anokooranokoor n'éndiis yey'énuutannee hunak hite efeit. Atambatun kákajino bija ti bike burok, ábuki o káñjerinj an éekinio u, abe o kásikiee añ'abin áhin burok bánoban fe beejake.

22 Atey wúfañi wute hiñaate hu. Añes kajoñoor ku, ni káyilen ku, ni kámañioori ku, ni káasuumaay ku. Añes bondu fe ni kiñki kalaw Anahaan u nu suhol seekuure.

23 Bare síjeñoor seeñunut, seebajut yooñ éñjerinj, aatey so. Ámoomi kaanuku inji sísikín síheñjeñoor.

24 Abe aroka ite Anahaan u awarut kaheñjeñoor. Awarawar káneeni t'ésuk i ereyi fe, n'áyiniin kaliiken bite b'Atambatun, abe n'añ'ámuñ.

25 Asaaho tíñ eeliiken keeteñekoo ku. Maske Atambatun n'añ'áhiniin keewatanooro kinij kooniin kéemeyi múniyo mu.

26 Náami n'inji kasooñ kabaj kikaw, abe n'inji kafak t'éfiir ite Setani yeejokiin i yéeni, abe n'añ'áhiniin keejam te o.

2 Timote 3

1 Ámeyí bonde jak: kunak kiraanu kite etaam i káyemi kunak kéetaañie.

2 Múniyo ésuk i kayinoor huruw hikawo, ni kámañi yooñ sírirem, boko kamaku, ni kayitooro yooñ, abe ni kálafatin Atambatun. Iti kájengín sifaafiin ni síñaayiín, iti kaane an eyeehen, abe boko biteñeko yooñ doon fe deenabe.

³Iti kámaŋi an, iti kayubiyen an, boko kasoku ti bakan, iti káyini kajoku kikawiin, boko kánafut, abe iti kámaŋi meejake mu.

⁴Boko kásiku bakan kasaan bakaake, ni káhin yooŋ buroon beeñunut, abe ni kayitooro. Kámaŋi kite beetoofiin bu kihaje fu tu boko kámaŋi kite Atambatun.

⁵Boko káhinu ni kite bayi kabajabaj káyilen, bare boko biteñeko sembe site te ko. Akamb bakan kondu!

⁶Bakaake tu boko iŋi kayoosorooro sunuuf su, abe n'iŋi kabuut haare hu kéeniyeit ku keejam tu boko. Haare hondu kaniŋananiŋan wuhoofoor taŋ, abe wúfaŋi wánowan w'ifi kanaban.

⁷Ko kireyi fe kámaŋamaŋi kaliikenee, bare kámusut mayet kámeysi múniyo mu.

⁸Naane Sanes ni Sambures kabine i kañakoor nu Moyis, iyu yooŋ i bokondu ifi kañakoor nu múniyo mu. Siheliin siyeemayeem, abe káyilen kooniin kuñunut.

⁹Bare iti kaja akambee, ábuki ésuk i fe kánandin kaanuku kabajut kikaw, naane bibine i bibaj Sanes ni Sambures.

¹⁰Awe bare ámoomi akuur but bimb'iliiken ésuk i, nu hunoŋk húuma, ni b'iŋese bu tu burok búuma, ni káyilen kúuma, ni kámuñu kúuma, nu buŋ b'ímaŋie fu ésuk i, nu buŋ b'if'ijok alitee,

¹¹nu buŋ b'íhinooree fu, nu buŋ b'ílaame fu. Ámoomi beebajam bu Antiyoos fe, n'Íkoñom, ni Listir. Ámoomi sílaam s'ijuke su fe, bare Anahaan u aramamram te so sireyi fe.

¹²Kéemaŋie ku fe káhinu t'afeeneŋ ni Yesu Kiris, abe ni kajok bitim bite Atambatun, boko káhihinooree.

¹³Bare kéenafute ku ni ñatuuk ñu, boko kahaŋu ti meejakut mooniin kep. Boko kabuutu bakaaku, abe boko kumuumiin yooŋ kabuutíe.

¹⁴Awe bare, ajok alitee ti b'aliikenee bu. Ámoomi kaanuku bite nu múniyo, ábuki ámoomi aañiin kaliikeni fu bo.

¹⁵Múniyo ámoomi Míkiñjin Meenabe mu huta hu awe añi, abe múnoonii kawunu búwesinato. Búwesinato bondu ifi bíhin an n'afak kane áyilen ti Yesu Kiris.

¹⁶Míkiñjin mu fe, Atambatun atíŋge fu ésuk i keekiñj mo, abe mibajabaj éñjeriŋ bija ti kaliiken kite ésuk i múniyo mu, ni káwufoor an katin koone, ni kajooŋoran an éehinut áwaríe, ni kaliiken an buroŋ beetoofe Atambatun.

¹⁷Iyu a Atambatun áhine fu kaanuku man an eeemo oone n'áyemi an eefaree áhabanein, éeyinie káhinu burok fe beejake.

2 Timote 4

¹Íñj'endu ti káwasiyani bonde hágila Atambatun, ni Yesu Kiris eeja u bíbatikeina ti Jáyi joone, abe n'ajoonan keeroŋe ku ni keekete ku:

²atoof, átaañi, ɔ́waare hirim hite Atambatun, abe n'aŋ'ásooñoor kep. Ajoŋooran kéehinaariit ku ajakee, ɔ́kamoor ti kiŋki kahoofoor, abe n'áwutiyeeniin sihel kéehin ajakee. ɔ́liikeniin ni kámuñu kómbokun.

³Ábuki bibin birko ésuk i it'iŋki kámaŋi kajamatan bimbi kaliikenee bite bu nu múniyo. Boko kajoŋoor nu wúfaŋi wooniin. Boko kaŋesu bakan keehooje iŋi kabin kaliikeniin bimbi kámaŋi kajamu.

⁴It'iŋki kajamatan múniyo mu, bare boko káwuŋgu mo kiñaawu, keejamatan bite kúsuwanooru ku.

⁵Bare awe ájokumooro tu buroon bu fe, ámuñ ti sílaam su, áñiŋkaan ɔ́waare Hirim Heetoofe hu, abe n'areeŋan burok b'Atambatun asaani bu.

⁶Íñje bare, ewahatu i ereeŋa y'iware i kásikiee iisarahee, eket íima ereeŋa.

⁷Ítuumatuum étuum yeejake i, iteyatey yooŋ bija t'iware du karaan, abe iwasut káyilen ku.

⁸Hahiyu hisiibanu hite an eeheeke u hondiam ti kanahan. Ho heemo fu hisiibanu hite an éejube h'Anahaan u, ajoonana éejube u aja hu kasaanam hunak hite Kajoonan ku. Abe íñjeiit barebare a aja fu kasaan ho; o kasaan ho yooŋ kéesike ku siheliin fe kanaŋ ti bíbatikeina boone.

⁹Áhin wáhowah ɔ́abin áŋaabeinam ahilee.

¹⁰Ábuki Demas ateyamtey aŋarkeyi naane buroon bite bu t'etaam ye b'ámaŋie fu, abe aja Tesalonik. Kiresens aja Galasi, abe Tit aja Dalmasi.

¹¹Luk unoono aamo fee n'íñje. Abe n'abin ni Mark, ábuki áñjeringamñjering tu burok bite Atambatun.

¹²Iboñaboñ Tisik bija Efees.

¹³Af'áyemi ti bibin, n'aŋ'ábinam n'éfartuus y'iware i t'ésuk ite Trowas ti Karpus. ɔ́bin yooŋ nu wuwiit wu, áhaŋum wuwu wuboonee.

¹⁴Aleksandur atibana u átumbatumba áhinam átaañi naane. Anahaan u kajaamio b'áhine bu.

¹⁵Awe yooŋ ɔ́naŋ te o hikawi, ábuki ásokumasokum ni sembe kawaare kite k'uni.

¹⁶Hítiyar hu dók h'íhamine hu ti báajoonanum bu kaanuku iiramooro, an areeŋeitam; kareyi fe kateyamtey. Atambatun atum'ajokiin bo doon!

¹⁷Bare Anahaan u aseŋamseeŋo, abe n'awunam sembe isooñen n'íyini kawaare Hirim Heetoofe hu hireyi fe, keenotoo ku Esuwif kareyi fe kayak kajam ho. Abe Anahaan u n'áhin iifak ti bíŋaŋ bu.

¹⁸O karamiam ti meejakut mánoman, abe o kajukaram kaanuku iibin iyooso ti Jáyi joone jite ju t'etiir. Aja ákini kániku ku hiraanu! Amiin.

¹⁹ɔ́saafam Pirisil, n'Akilas, nu butoŋ bite Onesifoor.

²⁰Erasit ariikariiko Korent, abe Tirofim n'íwasino Mile, ábuki ásomutasomut.

²¹Áhin wáhowah aabin bala haajam hu huyooso. Ébulus, nu Pudens, ni Linus, nu Kuloja, ni bakaaku kéeyilene ku fe kasaafi.

²²Anahaan u aja áyemi n'awe. Atambatun yooŋ aja ásoniyanuun.

Tit

Tit 1

¹Íñje Pool ikiñje fee, íñje aroka ite Atambatun, n'apotor yooñ toko ite Yesu Kiris. Atambatun aboñamboñ kaanuku íihin bakan k'ajifane ku kéeyilen te o, abe n'íhiniin kéemeyi múniyo mu kaanuku man ni kabaj buroñ beetofo.

²Iyu, n'uñu bukuuriin kaanuku boko kabaju buroñ béehabanaariit bu. Huta hu t'etaam i éwuwanoorutee, Atambatun éejuusaariit u asokasok aane o kawunu úne buroñ bondu.

³H'aamo hu hífiiteniin hu hireeña, Atambatun Afakana ite úne n'áhin Hirim hoone héemeyiee. Hirim hondu, n'asaanam ho aane isok ho ésuk i.

⁴Áñuumo Tit, íñj'endu ti kákiñjini eleetar yende. Awe aamo fu añiam nu múniyo, ábuki áyilenayilen ti Kiris naane íñje. Atambatun Faaf u, ni Yesu Kiris Afakana ite úne kaja kásoniyani, abe ni kawuni káasumaay.

⁵Iwasiwas Kiret kaanuku ahabanoor beeneñene bu, abe ti hikinukinu fe ti kéeyilene kaamo, n'ásiinjan bakan kéeyemi sifaaf sooniin. Ábañino kaanuku ibinabina eni:

⁶faaf ite kéeyilene awarut kabaju bike b'an ayino kawatano te bo; anaare afeeneñ tañ a aware fu kabaju; bakañio kawarawar kajoku bítim bu, abe kuruwu kooniin itim kúbujo inji kajakaate, man yooñ inji kájeñginaate an.

⁷Hikaw hite kéeyilene ku afatofotoor burok bite b'Atambatun; inj'ite ho aamo fu awarut kabaju bike b'an ayino kawatano te bo. Awarut biyitooro, awarut kahilu ti kayiñat, awarut káwusan, awarut káyemi aloba, atum'añes yooñ kabaju sírirem seekuurut.

⁸Bare awarawar kajoku áwariee emoosora i kiñki kabin te o, abe n'ámañi meejake mu. Awarawar inji kayinoor ajakee, n'áyemi an éejube, an eenabe, abe n'añ'ájokumooro.

⁹Awarawar kajoku alitee ti hirim hite hu nu múniyo, heeriibe hu ni b'aliikenee bu. Af'áhin bondu, n'añ'áyini kayañnganan bakaaku kikaw ti bamb'aliikeniin beejooore bu. N'añ'áyini yooñ káwufoor kiñki kateñeko hirim hu te nañ ti katine fu.

¹⁰Abajeabaj bakan keehooje kájeñginaariit an, áhañum t'Esuwif i keeyoosee ku bítim bite Kiris. Inji kabuut ésuk i ni kirim kooniin keeñunut ku.

¹¹Kawarawar kakumbiee ñutum, ábuki inji kayeeñooran kaanas ñeeba ti kaliiken kite ésuk i beejarut bu, kaanuku tañ keebaj sírirem si kásuwatut.

¹²An ite Kiret humuumo, ake t'eyiñana yeeniin anoñke fu eeene: «Bakate ku Kiret kafiyaa ti haajuus, boko bíndakakureñ béefetie, boko biñek, burokiin buñofo tañ.»

¹³Abe b'asoke bu bite toko. Inj'ite ho aamo fu akamoor tu boko ásuf man káyilen kooniin nu kujooor.

¹⁴Kawarut kajamatan kúsuwanooru kite Esuwif i abe n'aane báhamin. Kawarut yooŋ kájęŋgin buluwa bi háyine hu kéewuŋge ku múniyo mu kiñaawu kanonke bu keesiŋan.

¹⁵Bakan keekuure, doon fe dukuurakuur tu boko; bare bakan keekuurut, abe yooŋ káyilenut, doon fe dukuurut tu boko. Ábuki biyinoor booniin bubuubatabuubat, ni sihel sooniin fe.

¹⁶Iŋi kaane kámoomi Atambatun, bare kinij kooniin kúwufoorawufoor kaanuku tókoit. Káhuufunanahuufunani, kájęŋginaariit Atambatun, abe yooŋ kayinaat káhinu mayet bifeeneŋ beejake.

Tit 2

¹Tit, awe bare ęliiken ęsuk i beeriibe bu ni beeliikenee bu beejooŋore bu.

²Āane háyine hu keehaane ku itim'iŋi káwusan; káhin ajakee, kayinoor yooŋ ajakee, kajok alitee ti káyilen ku, ni kámaŋi ku, ni kámuŋu ku.

³Āane yooŋ haare hu keehaane ku kabaj buroŋ beetoofe Atambatun. Kawarut kasoku t'an, itim káyemi yooŋ búskateen bite ehob. Kawarawar iŋi karimu ęsuk i ajakee.

⁴Ifi káhin ii, n'iŋi kaliiken toko yooŋ ęfur i kámaŋi bákayiniin ni bakaŋiiniin,

⁵ni kayinoor ajakee, abe ni kakuur. Kawarawar kaliikeniin yooŋ kajokoor sunuuf sooniin ajakee, ni káyemi bakan keejake, abe ni kájęŋgin bákayiniin man an atum'abin asok beejakut ti hirim hite Atambatun.

⁶Āane yooŋ húbaakiit hu iŋi kayinoor ajakee.

⁷Awe humuumi ęwarawar iŋi káhinu ajakee tu buroon bu fe man ęsuk i n'ęhin naane awe. Af'áyemi ti kaliiken ęsuk i, ęhabann eheli, abe n'ęsok báhamin beęune.

⁸Āsok kirim kéejube k'an ayinaat kawaęatoor. Af'ęhin ii, enatoora íiwe n'iŋi kafuŋo, ábuki iti kabaj beejakut bite kasoku t'úne.

⁹Búskateen bu kawarawar kájęŋgin bakan kéekiniin ku, abe ni kaŋes katoofiin tu dóonodooŋ fe. Kawarut kajeęŋoor nu boko,

¹⁰kawarutiin yooŋ kákuwat doon. Bare káyemi kep bakan keejake, abe doon fe di kasoke, ni káhin do. Ifi káhin iyu, ęsuk i kasoku beejake tu bumb'úliiken bite b'Atambatun Afakana ite úne.

¹¹Atambatun áwufoorawufoor ęsuk i kajaku koone kéeyinie ku kafakaniin kareyi fe.

¹²Kajaku koone kiliikenaliiken úne kawasu buroŋ beejakut, nu wúfaŋi wute t'etaam ye, kaanuku man n'úyinoor ajakee hahiye, n'úbaj yooŋ buroŋ beejooŋore, abe nu bújub t'Atambatun.

¹³Iyu u úware fu kanahan hunak heetoofe hu h'úyakare hu. Hunak hondu, Yesu Kiris Afakana ite úne, eemo u Atambatun ehahe u, bibin káanikin naane.

¹⁴Awunawun buroŋ boone in'ite h'úne, kaanuku eefakan úne ti meejakut fe, abe n'akuuran úne. Iyu, n'uŋ'útumb úyemi bakan koone kéeñiŋkaane ti káhinu buroon beejake taŋ.

¹⁵Bonde b'aware fu kaliiken ésuk i. Ayaŋganan kikaw kiŋki kajamatani, abe kéejeŋginaariit ku, n'akamoor tu boko. Áhin bondu ayan faŋ, abe atum'awas an tu boko eesooŋi.

Tit 3

¹Aŋ'abaŋinan kéeeyilene ku kaanuku kawarawar kajamu ti keemo ku t'eŋguur i fe. Kawariinwar kájeŋgin, abe ni kafare káhinu buroon beejake bu fe.

²Itim kasok t'an beejakut, itim yooŋ káyemi eloba, bare káyemi bakan kéeneenie, abe ni káwufoor ésuk i fe kunoŋk keejake.

³Ábuki hítiyar hu, úne yooŋ úbajut kikaw, újeŋginaariit an, abe úmoomi naane bakan keehiile. Úne yéeni búskateen bite wúfaŋi weejakut wánowan, ni katoofu kánokan. Úkinaanakinaani ti bánaŋfut ni bíhiñanoor. Uŋ'úhuuf bakaaku, ni kahuuf úne yooŋ.

⁴Bare Atambatun Afakana ite úne n'áwufoor úne kajaku koone, nu buŋ b'amaŋje fu húŋgowulan ariike.

⁵N'afakan úne, káanukiiit man aŋarkeyi naane úne úhine ajakee, bare aŋarkeyi naane am ayubiyene úne. Ti sembe site Búwejet Beenabe bu t'añawe fu úne. Búwejet Beenabe bu ifi bíhin n'úbukee ti kátiyar, abe nu buwun úne buroŋ bíyeni.

⁶Ábuki Atambatun awunawun úne Búwejet Beenabe bu ahahan, áŋaasann bo ti Yesu Kiris Afakana ite úne.

⁷Náami makamu ti kajaku koone áhinahin úne núujub, úne káyini kabaju buroŋ béehabanaariit bu b'úyakare bu.

⁸Hirim honde héewoore. Ímaŋamaŋi aŋsooñoor tu bonde b'isoke bee, man kéeeyilene ku t'Atambatun ni kanaŋ toko kikawiin in'í káhin buroon beejake. Bondu bijake fu tu húŋgowulan, abe ni bíñjeriŋo.

⁹Bare aŋtey síjeenoor seeñunut su, ni báhamin bu uŋu kuruwu kite sifaaf site kóŋkeyin, ni síheñjeŋoor su, man yooŋ síñakoor su tu buroon bite Eluwa yite Moyis. Bondu fe bijarut, abe bibajut éñjeriŋ.

¹⁰An aŋ'ayeeñooran kéeeyilene ku, aŋab áyeegalo hifeeneŋ, bija kúsuba, abe n'atik aŋuutano.

¹¹Ámoomi kaanuku an naane ondu awasawas bítim beejoŋoore bu, abe wuhoofoor woone wúwufoorawufoor kaanuku ondu t'ébaani.

¹²Íñje káboñini Artemas man yooŋ Tisik. An u afáreenŋin, n'aŋ'áhin wáhowah aabin áŋaabeinam Nikopolis, ábuki íhabaneino kaanuku iija íhin bo haajam hu.

13 **Á**hin wáhowah yooŋ áayokunan Senas ite u ti kiŋki kákotin báhamin bu, n'Apolos, kaanuku man doon itim dijahaliin ti kátuki kooniin.

14 Bakan wane yooŋ kawarawar káñiŋkaan keeliiken káhinu buroon beejake, kaanuku man ni káyini káyokunan keebaje ku bisawula bómbokun. Ifi káhin iyu, n'iŋi káñjeriŋ ti dike doon.

15 Keeemo ku n'iñje fe kasaafi. A_usaaf bákawiy úne kéeyilene ku. Atambatun aja ásoniyanuun arireyi fe.

Filemon

Filemon 1

¹Íñje Pool eekulee u aŋarkeyi naane iŋ'iwaare Hirim Heetoofe hite hu Yesu Kiris ikiñje fee electar yende. Íñje n'ati wane Timote írikiñjini fee, awe Filemon, áwiy uni bajen eemo u burok úne bifeeneŋ.

²Uni bokondu ti kákiñjini yo awe, n'ániin úne Apiya, n'áwiy úne Arsip eemo u étuum úne efeeneŋ, ni bakaaku yooŋ kéeyilene ku kiŋki kakuukanooro t'enuuf t'awe.

³Yala Atambatun Faaf úne, n'Anahaan u Yesu Kiris ni kásoniyanuun, abe ni kawunuun káasuumaay.

⁴Filemon, ko kireyi fe kane íyemi ti kalawu bija t'awe, iŋ'eene Atambatun ite úne eyeehen,

⁵ábuki iŋ'ijam naane ámañje i bakan k'Atambatun akino ku fe, ni naane áyilene i t'Anahaan u Yesu.

⁶Íñj'endu ti kalawu Atambatun man kajokoor ku waajokoore ku ti káyilen ku, ni kíhin aahaŋ kámeysi meejake m'úbaje mu fe tu buroŋ bite b'úne ni Kiris.

⁷Óom, hutoofamtoof dómbokun, abe hikawam yooŋ ni hiyaŋg aŋarkeyi naane ámañamañi bakan kite Atambatun, abe aŋ'áhin yooŋ siheliin seerooŋo.

⁸Náami ímañamañi kalawii bike. Naane wáahine i t'afeeneŋ ni Kiris, ibajabaj sembe site kasokii b'aware bu káhinu.

⁹Bare íñje kalawii bonde aŋarkeyi naane wáamañiooramañioori. Íñje Pool t'ihaane dee, abe yooŋ hahiyu ikuleekul aŋarkeyi naane iŋ'irok bija ti Yesu Kiris,

¹⁰íñj'endu ti kalawii bike bija t'Onesim. Ijokojok naane añiam diye t'ekulu i, ábuki ajoka bítim bite Kiris.

¹¹Hítiyar hu abajut t'awe éñjeriŋ, bare hahiye abaja tu wane éñjeriŋ.

¹²Íibatikannio hahiyu, bare anokooreenokoor kite eholam y'isaani fii.

¹³Ímañamañi yéeni kajokio diye éeyemi kaagoroor n'íñje éeyokunanam h'eemo hee t'ekulu i iŋ'ite Hirim Heetoofe hu, ábuki awe ánooto diye.

¹⁴Bare ímañiit káhinu doon fe t'aanoorutam hee. Ímañiit katingii áahinam beejake; ímañamañi awe áanoŋk áaniŋ.

¹⁵Maske fu yooŋ Onesim anuute t'awe kunak keefamut kaanuku eebin éebatikein t'awe hiraanu.

¹⁶Ábuki hahiye aroŋut ásukateen barebare, bare ahaŋa ásukateen: akina abuke wane, abe ésuk i fe émañiomañi. Akina abuk'am i ítumbe ímañi, bare t'awe t'ahaŋe káyemi abuke, ábuki akina ásukateen úuwe, abe yooŋ abukei t'Anahaan u.

- 17 Makamu ajokamjok naane áwiyi, ajoko yooŋ áwariee anokoor naane íñje ibine t'awe.
- 18 Arko atinatin t'awe, man yooŋ ákookii doon, asokam bo, íñje n'íñ'ijaami.
- 19 Íñje inoŋke fu iikiñj bonde n'emoŋiam: íñje Pool, íñje kajaamii. (Iyakuti kábaŋinan kaanuku awe humuumi ákookiam dike doon: do deemo fu buroŋ búuwe.)
- 20 Hee ati, íñje ilawi, waasi, awunam bonde in'ite h'Anahaan u: áhin ehelam yeerooŋo inŋi naane waajokoore i ti Kiris.
- 21 Bukuuramkuur h'íkiñjin hee n'awe kaanuku awe káhinu b'ilawi bu; ímoomi yooŋ kaanuku awe káhinu ahaŋ diyu.
- 22 Abe yooŋ n'afaraam anuuf, ábuki iyakarayakar kaanuku Atambatun kasayi kalawu koonuun, abe n'áhinam íibatikein t'aruun.
- 23 Epafuras eeemo u n'íñje t'ekulu i in'ite hu Yesu Kiris asaafi.
- 24 Bakanam Mark, n'Aristarik, ni Demas, nu Luk kiŋk'irirok kasaafi yooŋ.
- 25 Anahaan u Yesu Kiris aja ásoniyanuun.

Esuwif

Esuwif 1

¹Hítiyar hu, Atambatun áhaminahamin sifaaf úne kómbokun, áñaasann bo t'eyijana yeene; áhaminiinhamin kuhooj ti sifasonj seewayee.

²Bare tu kunak konde keemo ku kiraanu ku, áhaminahamin úne áñaasann bo t'Añio. Te o t'Atambatun añaase fu éewuwan dóonodoon fe, o yooj a ajifane fu kaanuku eebin éekini doon areyi fe.

³Meejaañe mite kániku kite Atambatun mujukanajukano te o. Akina átumbe fu áyemi búnokoorum bite Atambatun, abe akina áyekane fu dóonodoon fe ni hirim hoone heebaje hu sembe. H'aamo hu akuurana kúngowulan ku tu wuhoofoor wooniin ahaban, n'ariiko t'etiir bufor bu inde baatos Atambatun eehahe u.

⁴Atambatun áhinahin Añio eehañ emalaka i, naane yooj huruwu h'asaano hu hihaje i kooniin ku.

⁵Múniyo Atambatun ámusut kaanu hikee ake t'emalaka yeene: «Awe gamo fu Añi úuma, úmiye ínj'eemo fu Faafi.» Man yooj: «Ínje káyemi Faafu, abe akina káyemi Añiam.»

⁶Bare kóyin k'áboñina ku Añi oone átiyar u t'etaam i, aanaan: «Emalaka íma fe kájijigan hágilao.»

⁷Bonde b'Atambatun afine fu asok t'emalaka i. Aanaan: «Íhinahin emalaka íma kéeyemi naane eyam; abe n'íhiniin kéeyemi naane sineemak, boko eroka íma.»

⁸Bare t'Añi u aanaan: «Awe Atambatun, híyiaate húuwe hisiiñasiino hiraanu, abe ho káyemi heejoore júl.

⁹B'ámanje bu beemo fu beejoore bu, abe beejakut bu ghuufahuuf bo. Atambatun, in'ite ho h'Atambatun úuwe áyuuse fu ti hikawi éluuliin gaatoofan. Iyu a áwufoore fu kaanuku ajokijok ahañ bakani.»

¹⁰Atambatun asooñasooñ aane: «Ti kájabina ku, awe gwuwane fu etaam i, awe Anahaan u, abe bufor bu yooj, awe garoke fu bo nu sumojii.

¹¹Buroon bondu fe bútowuto, bare awe gbaa káyemi. Bo búbujo naane wañ weehaane.

¹²Awe kaboonu bo naane wañ aa aboonee, abe awe katitu bo naane wañ aa atitee. Bare awe afeenej u ko kireyi fe, abe buroj búuwe iti bihabano hikee.»

¹³Atambatun ámusut kaanu amalaka: «Ariiko inde baatosam, ayak abin áami ikalaa enatoora íiwe tuus, awe gayemi áyi u.»

¹⁴Náami emalaka i boko nañ? Kareyi fe ñúwejet barebare, inji karok bija t'Atambatun. Áboñiniinboñin kaanuku inji kabin káyokunan keeyak ku bibin kafaku.

Esuwif 2

- ¹In'ite ho aamo fu úwarawar kahaŋu kajoku alit tip tu múniyo m'újame mu, utum'úbin útowutane.
- ²Hirim h'emalaka i kabine hu ne ho kasaan sifaaf úne húwufloorawufloor kaanuku hite nu múniyo. Bakaake kawiiinenawiinen ho, kájeŋginut ho yooŋ, abe Atambatun anijanij tu boko ásuf, aliik ti naane kanoŋke i.
- ³Náami buŋ b'úyino fu kafaku tu kúnuur kondu kéesufe ku, kane arko núuwiinen hirim héeyinie hu úne kafakan, h'Anahaan u Yesu humuumo ajabe hu asok? Keejamo ku ti báhamin bu kaanaan úne hite nu múniyo.
- ⁴Atambatun n'alitan yooŋ báhamin booniin ti káhinu buroon bánoban beehaŋe ésuk i kikaw, abe n'áhin ésuk i keebaj huruw fe doon du Búwejet Beenabe bu dundu buwun naane hutoofo i.
- ⁵Múniyo etaam yeeware i bibin kabaju, yuy'úhamin iye in'ite te yo, émalakaiit k'Atambatun awune fu sembe te yo.
- ⁶Ake bare asokasok ti Míkiñjin mu aane: «Atambatun, húŋgowulan átumbe fu áyemi naŋ ayak aŋ'ayinoor uŋu hoone hu? Akina átumbe fu áyemi naŋ ayak aŋ'atofotooro?»
- ⁷Awananowanan kawatan keefiyeit emalaka i keehaŋo. Ánikanonikan yooŋ dómbombokun naane áyi,
- ⁸abe n'anaŋ doon fe tu wuwoto éeyemi aseef u.» Atambatun áhinohin éeyemi aseef ite doon areyi fe, abajut doon d'awase. Bare t'úemo dee, újukoorut buŋ b'aamo fu aseef ite doon fe ariike.
- ⁹Újakutanajakutan bare bonde: Yesu awananeewanan kawatan keefiyeit, emalaka i keehaŋo. Ti kajaku kite Atambatun, n'aket bija tu kúŋgowulan ku fe. Bare hahiye uŋ'ujuk kaanuku ánikanee dómbokun naane áyi inji sílaam s'ajuke su t'eket yeene.
- ¹⁰Atambatun áwuwanawuwan doon areyi fe, abe n'ákini do yooŋ. Ámaŋamaŋi bakan keehooje kéeyemi bakaño, keebin keemaat ti kániku koone. Makamu Yesu ajukajuk sílaam, Atambatun n'áhino éeyemi ágila eereŋe kágilan bakan, éeyini káfŋginiin bítim bite kafaku ku.
- ¹¹Yesu aa akuuran kúŋgowulan ku wuhoofloor wooniin, ni bakan keekuuranee ku, kareyi fe Faafiin afeeneŋ. In'ite ho hi Yesu áfuñaariit fu karuwiiin bakat'o ni bákaniino.
- ¹²Múniyo aanaan: «Atambatun, ínŋe kasoku bakan kúuwe fe awe aamo fu aañ, ínŋe kasokooroori tu buhoonjiiin.»
- ¹³N'asooñ yooŋ aane: «Hikawam kayanŋu piŋ t'awe.» Abe n'áwutiyeen aane: «Íñj'ende ni bakan k'Atambatun awunam ku.»
- ¹⁴Náami makamu bokondu bakan keebaje kihaay ni halan, akina yooŋ n'abin éeyemi húŋgowulan naane boko. Áhinahin iyu kaanuku man t'eket yeene n'ábuŋ sembe site Setani éeyekie u sembe site kayoolu bakan.

¹⁵Iyu a arame fu bakan kéeyemie ku naane búskateen tu buroŋ booniin bireyi fe aŋarkeyi naane kákolakoleyi yéeni eket i.

¹⁶Múniyo émalakaiit k'abine fu káyokunan ku; aaa, bakañi Aburaham k'af'abin káyokunan ku.

¹⁷Iŋ'ite ho h'aware fu kanokoor ni bakano tu doon areyi fe, kaanuku eebin éeyemi asaraha ómbokun u, éemeyie kayubiyen an, abe n'ájub tu burok boone hágila Atambatun. Iyu a áyinie fu kásiku buroŋ boone eesarah kaanuku man wuhoofoor wute éruk i nu wuboŋketee.

¹⁸Yesu humuumo aŋeseŋes kañaku ti kaahoofoor, abe ajukajuk yooŋ sílaam. Náami áyinooni káyokunan bakan keeŋesee kañakiee ti kaahoofoor.

Esuwif 3

¹Kújakuwe, iŋ'ite ho aamo fu aruun keenabe ku, aruun k'Atambatun aruwe ku, arijondoman ti Yesu. Akina a Atambatun aboñe fu éeyemi asaraha ómbokun u. Íriyilenayilen bondu, abe bo b'if'iriwaare.

²Múniyo ájubajub t'Atambatun eejifano u bija tu burok bondu, naane i Moyis yooŋ ájube i t'enuuf ite Atambatun ereyi fe.

³Bare Yesu awarawar kánikaneer ahaŋ Moyis, naane yooŋ anuta aa ajokee ahaŋ enuuf y'anute i.

⁴Enuuf-nuuf fe, abajeebaj an eenute u yo; bare an éewuwane u doon areyi fe aamo fu Atambatun.

⁵N'afin áami Moyis ájubajub tu burok bu t'enuuf ite Atambatun ereyi fe, abe n'asok éruk i b'Atambatun aja bu bibin kasoku hágila.

⁶Bare Kiris ájubajub naane Añi i Faafo asaane enuuf yeene aano áyemi hikaw hu. Abe enuuf yeene yeemo fu úne, kane arko kikaw úne keeyanŋ, abe n'únaŋ sihel site s'úne yooŋ tu doon d'úyakare du.

⁷Iŋ'ite ho hu Búwejet Beenabe bu busoke fu bonde. Beenaan: «Úmiye, af'arijam kaaji kite Atambatun,

⁸atum'arifeŋk ñúwejet ñoonuun naane sifaafuun kónŋkeyin t'eramba i, hi kárahanna hu te o, ti hiŋes hoone kaanuku keejuk naane aja i nu boko.”

⁹Atambatun aane: «Sifaafuun kálaamanamlaaman aa t'eramba i; iŋi kaŋesam kep, kaanuku keejuk naane ija i nu boko, abe kajukajuk buroon b'ihine bu fe simit bakan bákasuba.

¹⁰Iŋ'ite ho h'iyiŋate fu ti bakan kondu abe n'eene: "Ñúwejet ñooniin ñondu ti kahiilu kep, kámaŋiit kámeysi bitim búuma.”

¹¹Náami ti kayiŋat ku, iwaatawaat eene: "Iti kayooso hikee t'ifaree du kaanuku yéeni keebin keeyih toko!"“

¹²Kújakuwe, arinaŋ toko kikawuun, an t'aruun atum'abaj búwejet béebaanie, abe ni biyaŋg biyak bihino éewuŋg hiñaawu Atambatun eemo u buroŋ.

¹³Atambatun ámaŋamaŋi káhamin n'úne úmiye yende yeesokee i ti Míkiñjin mu. Náami ariyaŋgananoor kikaw húnakonak fe, man kaahoofoor ku itim kibin kubuut ake t'aruun, eefeŋk Atambatun búwejeta.

¹⁴Uf'újok alit tip t'eyakar y'úbaje i huta h'újabe hu káyilen ku bija yooŋ tu hunak hiraanu hu, n'uŋ'úbaj húrub ti Kiris.

¹⁵Míkiñjin mu meenaan: «Úmiye, afarijam kaaji kite Atambatun, atum'arifeŋk ñúwejet ñoonuun naane sifaafuun kónŋkeyin t'eramba i, hi kárahanna hu te o.»

¹⁶Aaŋiin kaamo fu keejame ku kaaji kite Atambatun abe ni kaweteko kéerahan te o? Boko kaamo fu bakan ki Moyis ánuutanna ku Esipt kareyi fe.

¹⁷T'aaŋiin t'Atambatun ayiŋate fu simit bakan bákasuba? Tu bokondu keehofoore ku, abe ni kaket t'eramba i.

¹⁸H'Atambatun awaate hu aane: «Iti kayooso hikee t'ifaree du kaanuku yéeni keebin keeyih toko», aaŋiin k'asoke fu? Bokondu kéejeŋginito ku.

¹⁹Abe újukajuk kaanuku kabinut káyini buyooso t'afaree du kaanuku keebin keeyih toko aŋarkeyi naane káyilenut.

Esuwif 4

¹Atambatun asokasok úne aane úne buyooso t'afaree du kaanuku núubin úuyih toko. Náami makamu bondu b'asoke bu buroŋa ni bisiŋo bija t'úmiye, arinaŋ toko kikawuun, ake t'aruun atum'abin áhuunan, éeriikein inde hiñaawu.

²Ábuki újamajam Hirim hondu Heetoofe hu, hite kaanuku úne buyooso t'afaree du núubin úuyih toko, naane kéeyemie ku t'eramba i kajame i ho yooŋ. Bare hirim hi kajame hu híŋjeriŋutiin doon fe, ábuki káyilenut ho tu ñúwejet ñooniin.

³Úne kéeyilene ku, úne buyooso toko t'úja du kayihu ku. Atambatun asokasok kéeyilenut ku aane: «Ti kayiŋat ku, iwaatawaat eene: "Iti kayooso hikee t'ifaree du kaanuku yéeni keebin keeyih toko!"» Iyu a Atambatun asoke fu, abe bare báayihum bu, afarafare bo huta h'aŋ'abin áwuwan etaam i.

⁴Iŋi hunak hutoken hu nu kúsuba, bonde busokee fu tike tiŋ ti Míkiñjin mu. Meenaan: «Atambatun áhinahin burok boone fe kunak hutok ni hifeeneŋ. Hutoken hu nu kúsuba, n'ayih.»

⁵Akina asoke fu kirim k'újame kee: «Iti kayooso t'ifaree du kaanuku yéeni keebin keeyih toko.»

⁶Étiyar i ti kajamu kite Hirim Heetoofe hu kayooseit toko aŋarkeyi naane kájŋginut Atambatun. Bakaake bare káyinooni buyooso toko.

⁷In'ite ho h'Atambatun asooñe fu áfiiten hunak hite buyooso bu toko, aŋ'aane ho «úmiye». Ariikariiko simit, n'áhamin áŋaasann tu butum bite Dafit kirim konde k'arijame kee memee in'ite hunak hondu. Aanaan: «Úmiye, af'arijam kaaji kite Atambatun, atum'arifeŋk ñúwejet ñoonuun.»

⁸Múniyo kane Sosuwe aja yéeni ni sifaaf úne ti kaware du kayihu nu múniyo, Atambatun man asooñ áhamin in'i hike hunak hite kayihu.

⁹Náami kayihu kibajabaj bija ti bakan kite Atambatun, naane yooŋ koone ku tu hunak hutoken hu nu kúsuba.

¹⁰Ábuki an af'ayooso t'Atambatun afaree du kaanuku núubin úuyih toko, o kayihu burok boone naane Atambatun ayihe i yooŋ tu boone bu.

¹¹Náami úñiŋkaan man n'úbin úyooso toko t'úware du kayihu, ake t'úne atum'abin ateñeko kájeŋgin Atambatun naane sifaaf úne t'eramba i, abe n'áyoosaati toko.

¹²Hirim hite Atambatun huroŋaroŋ jes, abe yooŋ hibajabaj sembe. Hihahaŋ kábura kánokan fe kariyu. Uŋu huyooso bija níbahindaa ti yaan i éfimboore du nu búwejet bu, nu tu súkulinu su sífimboore du ni matoof mu. In'i hifeeñal biyinoor beeemo bu tu búwejet bite an, nu doon fe d'ámaŋie káhinu.

¹³An ayinaat kánuusuu Atambatun doon. Doon fe d'áwuwane, aŋ'ajuk do fuufu te do tálaŋ, abe akina u úja fu kakamu buroon b'úhine bu.

¹⁴Úbajabaj asaraha ómbokun, o aamo fu Yesu, Añi ite Atambatun. Akanakan bufor bu eeja t'Atambatun. Náami újok alit tip ti káyilen kite k'úne.

¹⁵Asaraha ómbokun u úbaje u, káanukiiit man butumo bunooto ti sílaam site s'úne. Aŋeseŋes kañakiee ti kaahoofoor kánokan naane úne, bare ahoofoorut mayet.

¹⁶Náami útof, utum'úkoleyi kalohu Atambatun Áyi u aa áwufoor ésuk i kajaku koone. O kayubiyen úne, abe n'áwufoor úne yooŋ kajaku koone, kaanuku uŋ'úbin úramee kane úmiñjo.

Esuwif 5

¹Tu kúŋgowulan ku t'asaraha ómbokun fe t'af'ajifanee, abe aŋ'anaŋee toko kaanuku éeyemi aroka ooniin bija t'Atambatun. Akina af'asarah Atambatun buroon b'ésuk i bimbi kásikino in'ite wuhoofoor wooniin.

²Áyinooni kayubiyen kiŋki kahiil in'ite kajokaate kooniin, ábuki akina yooŋ humuumo húŋgowulan barebare.

³Naane aamo i akina yooŋ húŋgowulan barebare, awarawar káhinu wusarah, káanukiiit in'ite wuhoofoor wute ésuk i barebare, bare bija yooŋ tu woone wu akina humuumo.

⁴An ayinaat kanoŋku eeyitooro, éhinooro asaraha ómbokun. Atambatun af'aruwo eesaano burok bondu, naane abine i aruw Aaron kóŋkeyin.

⁵Kiris yooŋ, iyu i bije fu; anoŋkut eeyitooro, éehinooro asaraha ómbokun. Bare Atambatun aano fu: «Awe aamo fu Añi úuma, úmiye íñj'eemo fu Faafi.»

⁶Abe n'asooñ aane tike tiŋ ti Mikiñjin mu: «Awe káyemi asaraha hiraanu naane Melkisedek.»

⁷Hi Yesu áyemie hu t'etaam ye, aŋ'alaw Atambatun éeyinio u karamu t'eket i, abe n'aŋ'áwasiyano ayak aŋ'ayiy, ti katanŋku yooŋ t'etiir. Abe Atambatun n'asa kalawu koone aŋarkeyi naane Yesu ájeŋginojeŋgin.

⁸Bare naane aamo i fe Añi ite Atambatun, ajukajuk sílaam, eeliiken naŋ neemo fu kájeŋgin Atambatun.

⁹H'aamo hu akuurane but ahaban, n'áyemi ti kiŋki kájeŋgino kareyi fe an u aa afakaniin hiraanu.

¹⁰Abe Atambatun n'áhino éeyemi asaraha ómbokun naane Melkisedek.

¹¹Iribabaj beehooje bite kasokuun tu bonde, bare kaanuku íriihandinuun bo, átaañieetaañi, ábuki áriŋkaariit arijok.

¹²Afiyee naane ariware i yéeni kaliiken bakaaku buroon bite Atambatun, bare arisawulasawulo ake asooñ aliikenuun buroon bítiyar bu bite hirim hite Atambatun. Hahiye miin m'arisawulee fu mite kájuwu, ábuki ariyinaat buñofo maanu wéekunde.

¹³An aŋ'ájuw miin barebare, an ondu aroŋa alekej; ámeyioorut beejake bu ni beejakut bu.

¹⁴Bare maanu wéekunde wu, wo wute keehaate ku; buroon bimbi kajuk tu buroŋ booniin biliikenaliiken siheliin kámeysi beejake bu ni beejakut bu.

Esuwif 6

¹Iŋ'ite ho aamo fu úwas inde kiñaawu buroon b'újabe bu úliiken ti bítim bite Kiris, abe n'úja hágila núujok beeniŋe bu, beemo bu bite sifaaf su. Utum'uŋk'úsooñ ti beeheke bu beesiiŋanee ti kátiyar ku, naane buwatanoro bite kinij keebajut ku éñjeriŋ kiŋki kibin n'eket i, ni káyilen ku t'Atambatun,

²ni kaliiken kite wuboste wu, ni bite birito bu t'eket i, ni kajoonan kiraanu ku, ni kásitu kite sumoŋu su ti bakan tu huruwu hite Atambatun.

³Úhaŋ bija hágila kep ti bite sifaaf su! Hutoof Emit, iyu u úja fu káhinu.

⁴Abajeebaj bakan ku múniyo mite Atambatun múmuse kajaŋan, ni kajeken yooŋ tu doon d'Atambatun dand'awun, abe ni kabaj Búwejet Beenabe bu.

⁵Bokundu kámusa kámeysi meejake mite hirim hite Atambatun, ni kámeysi yooŋ sembe site Jáyi jeebin ju.

⁶Bare ifi kawas káyilen kooniin, an at'áyini kasooñu áhiniin keewatanoro, keewas buroŋ booniin, ábuki anokooreenokoor kite kasooña katib Añi ite Atambatun t'ekuruwa i, kéehin ésuk i yéesuwo.

- ⁷Múwañiin ifi mimer móhujo mite etiir i, abe doon deewańee du toko nu dubukoor déeñjeriñ bakate te mo, Atambatun ásoniyane mo.
- ⁸Bare múwañiin mu ni mifin mubukoor esisa, n'efatakuńoor barebare, mibajut éñjeriñ. At'afiyo n'uñu múwuume, abe ni mitik músufee.
- ⁹Kújakuwe, aruun k'ímañje-mañje ku, naane írihamine ee fe bare, bukuurakuur uni kaanuku aruun bokondu ti bítim beejake bu, bite kafaku ku.
- ¹⁰Atambatun ájubajub. At'afiil burok b'árihine bu, ni naane árimañjo i. Áriwufoorowufoor kaanuku árimañjomañi ti naane áriyokunane i bakan k'akino ku, abe arironja yooñ n'áriyokunaniin.
- ¹¹B'írimañje bu beemo fu huruw fe t'aruun áñiñkaan kep bija yooñ tu hunak hiraanu hu, man doon d'ariyakare du fe ni dibaj.
- ¹²Írimañiit áriyemi biñek. Bare arineefan ti kiñki kabaj doon d'Atambatun aane du o kawuniin anarkeyi naane káyilenayilen, abe ni kámuñ.
- ¹³H'Atambatun abine hu asok Aburaham aano o káhinu bike bija te o, awaatawaat tu huruwu hoone akina humuumo, ábuki abajut an eehaño a ayino kawaatu tu huruwu hoone.
- ¹⁴Aanaan: «Nu múniyo, íñje kásoniyani, abe n'íhin kabukoor kúuwe keehooj.»
- ¹⁵Aburaham n'anahan ti kámuñu yooñ kep, abe n'abin abaj b'Atambatun afiye bu asoko.
- ¹⁶Húngowulan af'áyemi ti kawaatu, an'awaat tu huruwu hite ake eehaño, abe kawaatu ku ifi kíhin báhamin bu béetib t'etutiin.
- ¹⁷Bakan keeware ku kabaju b'Atambatun aane bu o kawunu bakan koone, Atambatun ámañamañi bukuuriin but kaanuku b'asoke bu utu buwas hikee. In'ite ho h'áhamine fu ahaban, n'awaat.
- ¹⁸Náami muroon músuba mondu miyinaatee kanuutan mike meesiñanee, abe Atambatun ayinaat biñako te mo. Mo miyañganane fu úne kikaw núujok t'eyakar y'Atambatun asoke i úne, úne keemo ku t'ésamunan yeene.
- ¹⁹T'úne, eyakar yendu eemo fu hilangaar hite buron bite b'úne. Húwoorawoor abe ni hiyan, abe in'i hiñaas ti hírido hu heeyooso bija t'Anabe-nabe du t'Atambatun aamo du,
- ²⁰ti Yesu ágilane du úne eeyooso kaanuku éeyokunan úne. Áyemia asaraha ómbokun hiraanu naane Melkisedek.

Esuwif 7

- ¹Melkisedek ondu áyemie fu áyi ite Salem, n'asaraha yooñ toko ite Atambatun eemo u t'etiir-t'etiir. H'Aburaham áyemie hu ti bíbatikeina bu bite hitiik hu kóyin k'ariñane ku bákayi ku, Melkisedek n'aja kéefimboor, abe n'ásoniyano.

- ²Aburaham n'áruboor buroon b'ábajina bu kúrub sumoŋu, abe n'ásik hifeeneŋ awuno. Huruwu hite Melkisedek aamo fu «áyi ite bifeeneŋ». Akina yooŋ «áyi ite káasuumaay», ábuki Salem aamo fu «káasuumaay».
- ³Míkiñjin mu musokut aañ aamo fu faafo, n'aañ yooŋ aamo fu íñaayo, nu noota noone. Naane abukee i, ni naane akete i fe busokutee. Akina asaraha hiraanu naane Añi ite Atambatun.
- ⁴Arijuk naane Melkisedek aamo i an ómbokun ariike! Humuum Aburaham faaf úne, úne Israyel, árubooraruboor buroon b'ábajina bu ti hitiik hu kúrub sumoŋu, abe n'awuno hifeeneŋ.
- ⁵Eluwa yite Moyis ewunawun esaraha i ti bakañi Lefi bítim, iŋi kasa ti bakate ku Israyel húrub hifeeneŋ tu buroon booniin kane káruboor bo kúrub sumoŋu. Iŋi kasa kúrub kondu ti bakaniin, abe bare boko yooŋ bakañi Aburaham.
- ⁶Melkisedek, akina íteiit ti bakañi Lefi, bare Aburaham asaanosaan húrub hifeeneŋ ti keemo sumoŋu ku. Hunuut toko, n'ásoniyan Aburaham a Atambatun aane u o kawunio bike.
- ⁷Abe an eeħaŋe u af'ásoniyan áwiyo, bo bibajut síjeenoor.
- ⁸Bakañi Lefi kiŋki kasa húrub hifeeneŋ ti keemo sumoŋu tu buroon bite bakaniin, iŋi kaket naane húngowulan fe. Bare Melkisedek eese u húrub hondu hifeeneŋ hu t'Aburaham aħaŋiinhaŋ, ábuki ondu tu buroŋ naane Míkiñjin mu musoke i.
- ⁹Bakañi Lefi ifi kasa kúrub ku, butum hifeeneŋ tu kúrub keemo sumoŋu t'an fe ite Israyel. Náami b'úyinie bu kasoku beemo fu Lefi asaanasaan yooŋ Melkisedek húrub hifeeneŋ, ábuki faafo Aburaham asaanasaan.
- ¹⁰Ábuki naane aamo i Lefi t'abukoorutee fe, anokooreenokoor kite ámoomi t'eni yite Aburaham faaf ite faafo ómbokun h'áfimboore hu ni Melkisedek.
- ¹¹Eluwa yite Moyis eenaan esaraha i, ti bakañi Lefi ti kaware fu kánuutina. Bare burok booniin biyinaat kakuuran an. Náami ake asaraha naane Melkisedek aware fu kabaju, eenooto naane bakate ku tu hubukandin hite Aaron.
- ¹²Abe arko kajifan kite esaraha i tu noota nondu kuwasawas, Eluwa i yooŋ ewareewar kanuutan eke yeesiinane.
- ¹³Abe Anahaan ite úne i irisoke ee diye uŋu hoone hu, akina ite ti bike butoŋ beewayee ni bite bu Lefi, abe mayet afeeneŋ tu hubukandin hoone ámuse káyemi asaraha.
- ¹⁴Úmoomi fe kaanuku tu hubukandin hite Suda t'Anahaan ite úne ánuutina fu, abe Moyis asokut doon fe tu butoŋ bondu h'áħamine hu iŋ'ite keeware ku káħinu wusarah wu.
- ¹⁵Beeħaŋe bu kakuuran bondu beemo fu bonde: ake asaraha abinabin eeemo naane Melkisedek.

16Áhinutee éeyemi asaraha naane Eluwa i esoke i ti bakañi Lefi; áhineehin éeyemi asaraha ti sembe site buroŋ beeyinaatee kábuju.

17Múniyo Míkiñjin mu meenaan: «Awe káyemi asaraha hiraanu naane Melkisedek.»

18Náami buluwa bítiyar bu bunuutaneenuutan aŋarkeyi naane bibajut sembe, abe yooŋ bibajut éñjeriŋ.

19Múniyo Eluwa yite Moyis éhinut an fe eekuur. Bare Atambatun áhinahin úne núuyakar bike beehaŋe Eluwa i, abe bo bíkinineŋe fu n'úloho.

20Abe bondu bíhinutee t'Atambatun awaatut. Bakaaku káyemayemi esaraha t'an awaatut.

21Yesu bare áyemayemi asaraha h'Atambatun awaate hu eeno: «Íñje Atemit iwaate fee, abe it'iwas bo: "Awe káyemi asaraha hiraanu."»

22Iŋ'ite ho aamo fu kaajamoor ki Yesu áhine ku núujamoor n'Atambatun kihajaŋaŋ kítiyar ku.

23N'abaj yooŋ bike: esaraha i bakaaku káhoojaanahoojaani ábuki iŋi kaket, bakaake ni kásein.

24Bare Yesu abaa káyemi asaraha, abe an at'asao, ábuki ondu tu buroŋ hiraanu.

25Iŋ'ite ho h'áyinie fu kafakan akuur but bakan ku kiŋki kaŋaas te o keeloh Atambatun, ábuki ondu tu buroŋ hiraanu kaanuku aŋ'abin alaw Atambatun bija tu boko.

26Náami Yesu aamo fu asaraha ómbokun u u úsawulee u. Anabanab, áhinaariit meejakut, áhoofoorariit, áhinaariitee t'afeeneŋ n'ehofoora i, abe Atambatun ayitoyit t'etiir bufor bu.

27Yesu anooto naane bakaaku esaraha kómbokun ku keesawulee ku káhinu húnakonak fe wusarah. Iŋi káhin wo bija tu wuhoofoor wooniin boko kumuumiin, kahaban ni káhin wo yooŋ bija tu wute éruk i. Yesu áhinahin kaasarah kifeeneŋ h'ásike hu eni yeene asaan, abe hondu hifamafam hiraanu.

28Eluwa yite Moyis, kúŋgowulan k'ewune fu iŋi kabin káyemi esaraha kómbokun, abe bare kakuurut. Bare Eluwa i esiŋaneesiŋan ehaban, Atambatun n'áhamin abe n'awaat, abe n'ásik Añi oone eekuuranee u hiraanu éeyemi asaraha ómbokun.

Esuwif 8

1Bonde beemo fu beehaŋe bu fe ti b'iriemo bu ti kasoku ku: úbajabaj asaraha ómbokun naane ondu i irisokuun u tu bondu b'únuut bee te bo. Ariikariiko t'etiir bufor bu, inde baatos báariikeyim bite híyiaate hu, bite b'Atambatun eehahe u.

2Ondu bo ti káhinu burok bite asaraha ómbokun t'Anabe du; aamo fu t'atant ite u nu múniyo. Abe atant ondu, kúŋgowulan kíiit kasiŋano fu, bare Atemit asiŋano fu.

³Asaraha ómbokun fe asiiñaneesiinjan kaanuku aṅ'abin asarah Atambatun buroon b'ésuk i bimbi kásikino. Náami asaraha ite úne ómbokun u awarawar yooṅ kabaju doon d'aware kasarrah.

⁴Kane áyemi yéeni t'etaam ye, man átumb áyemi asaraha, ábuki abajeebaj esaraha naane t'Eluwa yite Moyis esoke du.

⁵Burok b'esaraha i bokondu bimbi káhin t'Anabe du, diyu búnokoorum bite beebaje bu t'etiir. Hi Moyis áyemie hu ti kaanu ku eerok atant u, Atambatun n'áyeegalo aano: «Aṅaṅ toko hikawi áahin areyi fe aliiik naane t'íwufoori du ti hirij hu.»

⁶Bare hahiye Yesu asaaneesaan burok beejaanee bite esaraha i bakaaku, ábuki akina aamo fu t'etut Atambatun nu kúṅgowulan ku kaanuku eesiinjan kaajamoor keehaje kite ku kóṅkeyin. Abe b'Atambatun asoke bu ti kaajamoor konde aane o kawunu úne bihaṅahaṅ katoofu bite bu kóṅkeyin.

⁷Arko yéeni kaajamoor kítiyar ku kukuure fu but, man kunuutane kike kúsooboriyan keesiinjanee.

⁸Bare bonde b'Atambatun awatane fu te bo bakan koone. Aaniinyen: «Íñje Atemit eene: bibin birko, íñje kajamoor ni bakate ku Israyel kaajamoor kíyeni, ni bakate ku Suda yooṅ.

⁹Ko buwayo ni k'ibine ku ijamoor ni sifaafiin kómbokun, hunak h'ibine hu ijokiin tu sumoṅu kaanuku ínuutanniin t'ésuk ite Esipt. Káhinut naane kaajamoor kondu kusoke i. Náami n'ínuutan ehelam tu boko; íñje íhamine fee, íñje Atemit.»

¹⁰Abe n'áwutiyyen aane: «Kaajamoor konde k'ija fu kajamoor ni bakate ku Israyel kane kunak kondu kunuut: íñje kanaṅu buluwa búuma ti siheliin, íñje kakiñju bo tu ñúwejet ñooniin. Íñje káyemi Atambatun ooniin, abe n'iji káyemi bakan kúuma.

¹¹An at'aṅk'aja kaliiken at'o, man yooṅ ake ite t'ésuk yeeniin aṅ'aano: "Ámeysi Atambatun". Ábuki kareyi fe kámeyiam, huta hu t'añi u bija yooṅ ti faaf u.

¹²Íñje kabonketiin wutin wooniin, it'íñk'íbaṅino yooṅ wuhoofoor wooniin.»

¹³H'Atambatun áhamine hu aane «kaajamoor kíyeni», áwufooru kaanuku kaaku kihaana. Abe doon deefiyee, abe yooṅ ni dihaan, at'ahul nu dútowuto.

Esuwif 9

¹Ti kaajamoor kítiyar ku, abajeebaj buluwa ti naane ésuk i kaware i kalawu Atambatun. N'abaj yooṅ anuuf i karoke kaanuku inji kabin kalawo toko.

²Atant u n'asiiñanee, abe n'árubooree níbahindaa t'abaj munuuf músuba: t'átiyar u ii kaane t'Anabe du, abajeebaj toko báanaṅum bite busondeel, n'ataabul u tu kumburu keesarahee ku Atambatun kinaṅee du.

³Anuuf ii kaane t'Anabe-nabe du ámoomi inde hiñaawu hírido húsooboriyan hu.

⁴Etaabul émoomi toko yite éwurus, toko t'ifi kásuf ejuraay i. N'abaj yooŋ toko ekees yéewufoore i kaajamoor k'Atambatun áhine ku ni bakan koone, yéehinee tíyaŋ fe éwurus. Éndiis ite éwurus i yéeyekie i emaan i émoomi níbahindaa ekees i, nu hunuk hite Aaron héeruufe hu, nu sujuju su ti kirim kite kaajamoor ku kikiñjee du.

⁵N'abaj t'etiir ekees i muroon músuba meerokee munokoor naane emalaka. Mo múwufoore fu kaanuku Atambatun ondu toko. Síbend site te mo súkumbaloolakumbalool tand'abonket wuhoofoor wu. Bare háhiyeiit n'úja fu kájatinanoor bo bireyi.

⁶Iyu u buroon bu bisiñanee fu toko, abe hunak heenee hunak, esaraha i inji kayooso t'anuuŋ átiyar u kéehin burok booniin.

⁷Bare asaraha ómbokun u, o af'ayooso t'ásooboriyan u akina unoono taŋ, abe yooŋ hifeeneŋ t'emit i. Abe áyoosaariit toko t'ajeit ni halan hite enuk eesarah ho bija tu wuhoofoor woone, ni w'ésuk i wiwi káhin yooŋ ti kámeýiaate.

⁸Náami Búwejet Beenabe bu búwufoorawufoor diyu kaanuku makamu atant u aronja n'asiñño, bítim bite buyooso bu t'Anabe-nabe du bífenjinoorutee.

⁹Diyu búnokoorum bite kunak k'úemo kee te ko. Bo beemo fu wusarah wuwu wúhinee bija t'Atambatun wuyinaat kakuuran suhol site kiŋki kanuutan wo.

¹⁰Buluwa bite ti sini taŋ beemo fu diyu, tu buroon b'an awarut kateŋu, nu búhujo, ni sifasoŋ seehooje site biñawo bite bukuuranoooro. Bisiñasiñño bija kóyin k'Atambatun aja ku káhinu buroon bu fe béeyemi bíyeni.

¹¹Bare Kiris abinabin éeyemi asaraha ómbokun ite buroon beejake bu beeheeke bu béeyemi beebe. Atant u t'áhine du burok boone ahaŋahaŋ i kúŋgowulan ku karoke u, ahaŋohaŋ yooŋ tu doon areyi fe; atant ondu íteit t'etaam yende yéewuwanee i.

¹²Kiris ayoosayooso t'Anabe-nabe du hifeeneŋ, abe hiraanu yooŋ. Ásikut halan hite kíjigen, ni hite kúruukan éehin kaasarah, bare humuum halan hoone h'ásike fu. Iyu a afakane fu úne hiraanu.

¹³Naane t'ejoosan i esoke du, halan hite kíjigen ku, ni hite kúyond ku hihi hileesee ti keekuurt ku, ni hábumba hite kaayaan kéesufee ku huhu huhorotanee tu boko, bondu uŋu bukuuran sini sooniin.

¹⁴Arko bondu bite toko, halan hite Kiris hihaje kame sembe! Ábuki ásikasik enio eesarah yo Atambatun kaasarah keekuure but, ti sembe site Búwejet Beenabe bu béeketaariit bu. Halan hoone kakuuran sihel site s'úne ti kinij keebajut ku éñjeriŋ kiŋki kibin n'eket i, kaanuku man n'úyini karoku bija t'Atambatun eemo u buroŋ.

¹⁵Iŋ'ite ho hi Kiris asiñnee fu t'etut Atambatun nu kúŋgowulan ku, ti kaajamoor kíyeni ku k'ajamoore ku nu boko. Áhinahin bondu kaanuku man bakan k'Atambatun aruwe ku ni káyini kabaju ebaj yéehabanaariit i, y'Atambatun aane i o kawunu bakan koone. Boko kabaju yo, ábuki Kiris aketaket, abe etek yeene efakanafakan ésuk i tu wuhoofoor wi káhine wu, boko ti kájengin kite kaajamoor kítiyar ku.

- ¹⁶An af'akiñj kaawiit eesok naane ebaj yeene eja i kane abin aket, bijendan kakuuru kaanuku aketa, n'etik érubooree naane t'asoke du.
- ¹⁷Kaawiit naane kondu kibajut éñjeriñ an eekiñje u ko buroñ. Kijendan kabaju éñjeriñ kane an u aket.
- ¹⁸Iñ'ite ho aamo fu kaajamoor kítiyar ku kíbajaaniit éñjeriñ ti halan hu húyuusoorutee.
- ¹⁹Moyis ajabajaba ajañga tu buhoonju ésuk i buluwa b'Atambatun asaano bu fe. Ahaban, n'ásik halan hite kúruukan ku, ni hite kíjigen ku, ágiilool nu móhujo. N'ásik yooñ hunuk hite nike nunukanuk iñi neenee hisop, abe n'akob te ho bihan beelaañe bite ékarniina. N'alejan bo ti halan hu, abe n'alees ti kaawiit kite eluwa i, ni t'ésuk i ereyi fe,
- ²⁰o yooñ ti kaanu: «Diye halan hite kaajamoor ku k'Atambatun asiñane ku t'etutuun aruun ne o, kaanuku ariijok te ko.»
- ²¹N'alees yooñ halan hu t'atant u, nu doon deemo toko fe, dindi kásik keelaw Atambatun.
- ²²T'Eluwa i, halan ajaja kakuuran doon areyi fe, abe kaahoofoor kiyinaatee yooñ kabonket ti halan húyuuseit.
- ²³Arko iyu u búnokoorum bite buroon beeemo bu t'etiir buware fu kakuurane, n'añ'áami kame buroon beeemo bu t'etiir bisawulasawulo wusarah weehaje diyu.
- ²⁴Ábuki Kiris ayooseit tiñ t'Anabe-nab tu kúñgowulan ku kanonke keerok, t'aamo búnokoorum barebare bite beeemo bu bite nu múniyo. Humuum tu bufor bu t'ayoosee fu, abe hahiye ondu bo hágila Atambatun bija t'úne.
- ²⁵Asaraha ómbokun ite Esuwif i añ'ayooso t'Anabe-nabe du emit-mit fe ni halan hite enuk. Bare Kiris kéehoojeiit k'ásike fu enio eesarah h'ayoosee hu tu bufor bu.
- ²⁶Arko yéeni iyu i bije fu, n'añ'ajuk sílaam keehooje-hooj, huta h'etaam i eñ'ebin éwuwanee. Bare hahiye, ti kamoosen kite etaam i keelohene kee, hifeeneñ tañ abe yooñ hiraanu h'áñaasina fu, kaanuku ésik eni yeene eesarah, eenuutan wuhoofoor wute ésuk i.
- ²⁷Húñgowulan fe, hifeeneñ tañ h'aware fu kaketu; ahaban, Atambatun n'añ'ajoonano.
- ²⁸Iyu yooñ i Kiris ásike fu enio eesarah hifeeneñ kaanuku eenuutan wuhoofoor wute bakan keehooje-hooj. Abe o kásooñina húsooboriyan, káanukiiit bibin kanuutan wuhoofoor wu, bare kaanuku eebin eefakan keemo ku ti kanahan koone.

Esuwif 10

- ¹Eluwa yite Moyis, yo ésamunan barebare yite buroon beejake beeware bu bibin, bare étumbut éyemi humuum hite te yo buroon bondu. Iñ'ite ho aamo fu eyinaat kakuuran kiñki kañes kalohu Atambatun emit-mit fe nu wusarah wu wowo wéehabanaariit wu.

²Kane éyini kakuuran ésuk i, bare afiyee naane wusarah wu wuraanee i káhinu, ábuki kíŋki káhin wo n'íŋi kakuurane hifeeneŋ hiraanu, abe man íŋki kayinoor mayet wuhoofoor wooniin.

³Bare wusarah wundu ufu wúbaŋinan ésuk i wuhoofoor wooniin emit-mit fe.

⁴Ábuki halan hite kúyond ku ni hite kíjigen ku hiyinaat hikee-kee kanuutan wuhoofoor wu.

⁵Íŋ'ite ho aamo fu hi Kiris áyemie hu ti bibin bu t'etaam ye, n'aane Atambatun: «Aŋesut man an n'asarahi enuk, aŋesut yooŋ man an n'awuni dike doon, bare áhinamhin iibaj eni.

⁶Hikawi hútoofaariit kane sunuk súsofee bija t'awe, ni kane wusarah wu yooŋ wúhinee bija ti kaboŋket kite wuhoofoor wu.

⁷N'áwutiyen aane: "Atambatun, íŋj'endu; ibinabin káhinu b'ámaŋie bu, naane busokee i t'íŋje ti kaawiit kite Eluwa i.""

⁸Kiris ajabajaba aano: «Aŋesut man an n'asarahi enuk, aŋesut man an n'awuni dike doon, aŋesut man sunuk nu súsofee bija t'awe, aŋesut yooŋ man wusarah nu wúhinee bija ti kaboŋket kite wuhoofoor wu. Wusarah wundu wútoofaariiti» (abe bare wúhineehin aliiik naane t'Eluwa i esoke du).

⁹Ahaban, n'áwutiyen aane: «Atambatun, íŋj'ende, ibinabin káhinu b'ámaŋie bu.» Náami Kiris awanana wusarah wútiyar wu fe, koone ku keesiŋo.

¹⁰Makamu Yesu Kiris áhina ahaban b'Atambatun ámaŋie bu, kaasarah k'áhine ku kite eni yeene, kifeeneŋ ku taŋ abe yooŋ kiraanu, kukuurana úne tu wuhoofoor wu.

¹¹Asaraha-saraha fe t'Esuwif i aŋ'asiŋo húnakonak fe éhin burok boone. Aŋ'afand káhinu wusarah wu wowo, abe yooŋ bare wuyinaat hikee-kee kanuutan wuhoofoor wute ésuk i.

¹²Kiris bare áhinahin kaasarah kifeeneŋ hiraanu bija tu wuhoofoor wu, abe n'ariiko inde baatos Atambatun.

¹³Hahiyu, ondu ti kanahan kaanuku Atambatun eekalo enatoora yeene tuus, akina éeyemi áyi u.

¹⁴Náami ni kaasarah kifeeneŋ taŋ, akuurana hiraanu bakan kéekajinee ku bija t'Atambatun.

¹⁵Búwejet Beenabe bu busokasok úne yooŋ kaanuku bondu bite nu múniyo. Bijabajaba beene:

¹⁶«Atemit aane: kaajamoor konde k'ija fu kajamoor nu boko kane kunak kondu kunuut: íŋje kanaŋu buluwa búuma tu ñúwejet ñooniin, íŋje kakiŋju bo ti siheliin.»

¹⁷Abe n'áwutiyen aane: «It'íŋk'íbaŋino wuhoofoor wooniin, nu wutin wooniin.»

¹⁸Wuhoofoor wu ufu wuboŋketee, kaasarah yooŋ it'íŋki kisawulee kite kanuutan wo.

- ¹⁹Náami kújakuwe, makamu Yesu ásikasik halan hoone eesarah, úbaja hahiyu bítim bite buyooso t'Anabe-nabe du t'úkoleyit.
- ²⁰Áfenginafengin úne bítim bondu bíyeni bu abe beeroŋe jes ti hírido hu, aamo fu eni yeene.
- ²¹Úbaja asaraha ómbokun eeemo u hikaw hu t'enuuf ite Atambatun.
- ²²Náami úloh Atambatun nu suhol séejube, kikaw úne yooŋ kiyang piŋ núuyilen, ábuki halan hite Kiris hukuuranakuuran suhol site s'úne ti biyinoor bánoban beejakut, abe sini site s'úne siñaweeñaw yooŋ nu móhujo meekuure.
- ²³Újok alitee t'eyakar i yuy'úwaare iye, ábuki úmoomi kaanuku Atambatun káhinu b'asoke bu.
- ²⁴Úyinoor naane úyino i kawunoor sihel kaanuku man n'úhaŋ kámaŋjoori, abe n'uŋ'úhinoor yooŋ meejake mu.
- ²⁵Bakaake kafuna iŋkut kaja kéefimboor tand'afeeneŋ keelaw. Utum'úliikool nu boko. Bare úhaŋ kayangananoor kikaw, ábuki arijuka kaanuku hunak h'Anahaan u ábatikein hu te ho hihaŋa kalohu.
- ²⁶Uf'únoŋk uŋ'úhoofoor, úne káaheekin ku núumeyi múniyo mu, kike kaasarah kuroŋut kabaju kéeyinie kanuutan wuhoofoor wu.
- ²⁷Beeyak bu kaŋeñen úne beemo fu biriiko núunahan n'ekoloowe yómbokun beeware bu kabaju; aamo fu hunak h'Atambatun aja hu kajoonan enatoora yeene ti sineemak sómbombokun su seeja su kásufiín.
- ²⁸An afatin t'Eluwa yite Moyis, abe bákasuba man yooŋ bákahaaji ni kaseede kaane kajukojuk, an ondu ite kayooliee, abe abajut kayubiyen.
- ²⁹Náami arijuker t'an eehuufe Añi ite Atambatun: an ondu ajokut doon fe halan heekuuranu hu, hite kaajamoor k'Atambatun asiiŋane ku, abe aŋ'álafatin Búwejet Beenabe bu bumbu búwufoor úne kajaku kite Atambatun. Ti kaayinoor koonuun, at'anijee fíya te o ahaŋ diyu?
- ³⁰Ábuki úmoomi an eeene u: «Íñje ija fu kanukan ku, íñje yooŋ ija fu kabatikan huruw fe beejakut b'aroke bu.» Abe n'asooñ aane: «Íñje kajoonan bakan kúuma, íñje Atemit.»
- ³¹Atambatun eeemo u buroŋ af'ajok an kilib, ákolinanieekolinani!
- ³²Áribaŋino beebajuun bu hítiyar hu, hu múniyo mite Atambatun mijaanjanuun hu. Arijukajuk kónkeyin sílaam sómbombokun, bare arijokajok alitee.
- ³³Aŋarko n'árilafatinee, abe n'árihihinooree tu buhoonŋu ésuk i, aŋarko n'árisiiŋoorein ni kéelaame ku naane aruun.
- ³⁴Sílaam soonuun sifeeneŋ su ni bakan keekulee ku iŋ'ite hu Yesu. Hihi karam yooŋ ebaj yeenuun, kikawuun uŋu kutoof, ábuki árimoomi kaanuku ariyakarayakar t'eke yeehaŋe yendu, abe et'ehabano hikee.

³⁵Náami eyakar yeenuun etum'ébujo, ábuki yo eja fu kákinineŋ n'aribaj hisiibanu hómbokun.

³⁶Kámuñu k'arisawulee fu, man n'árihin b'Atambatun ámañje bu, arihaban, n'aribaj doon d'aane du o kawunu úne.

³⁷Múniyo Míkiñjin mu meenaan: «Aroñee diñgilis, diñgĩngilis kep, an eeware u bibin n'añ'abin, abe bibin boone bikambut.

³⁸Atambatun aane: An éejube t'íñje, buroñ boone káyemi bite káyilen. Bare af'añako, hikawam man hutoof te o.”

³⁹Úne únooto ni kiñki kañako, abe n'ĩji kátowuto hiraanu. Úbajabaj káyilen, abe úne bokondu ti bítim bite kafaku ku.

Esuwif 11

¹Káyilen ámoomi naane iye: butum bukuura an u kaanuku doon d'ayakare du, do kabaju, abe amanteerut yooñ kaanuku buroon béejukaariitee bu múniyo bibajabaj.

²Bakate ku kóñkeyin, káyilen kooniin kíkineñe fu ni katoof Atambatun.

³Káyilen kíkineñe fu n'úmeyi kaanuku hirim hite Atambatun húwuwane fu doon areyi fe. Aamo fu buroon bumb'újuk fe, ti béejukaariitee bu tu búnuutina fu.

⁴Káyilen kíkineñe fu Abel n'áhin kaasarah bija t'Atambatun keehaŋe kajaku kite ku Kayin. Káyilen k'Abel abaje ku kíkineñe fu Atambatun n'asa kaasarah koone, abe n'ajoko an éejube. Káyilen koone kíkineñe fu naane aamo i aketaket fe, b'áhine bu ni bíreeñin úne.

⁵Káyilen kíkineñe fu Enok n'ayitee bija t'Atambatun t'aketut. An abinut ajuko, ábuki Atambatun ayitoyit bija te o. Míkiñjin mu meenaan atoofatoof Atambatun bala ayitee t'etiir.

⁶Abe an ayinaat katoofu Atambatun t'abajut káyilen. Múniyo an eemo ti kalohu Atambatun awarawar káyilen kaanuku Atambatun abajabaj, abe añ'asiiban yooñ kiñki kañeso.

⁷Káyilen kíkineñe fu Nowe n'arok etara yómbombokun kaanuku eefakan butoño. Ajamatanajamatan h'Atambatun áyee galo hu beeware bu bibin kabaju, b'an ajukoorut bu. Iyu i Nowe áhine fu éewufoor kaanuku bakate t'etaam i kajakut. Atambatun n'ajoko an éejube iñi káyilen koone.

⁸Káyilen kíkineñe fu Aburaham n'ájengin h'Atambatun aruwo hu eeno aja t'ésuk y'aware i bibin kawunio. N'anuu t'áyemie bu eeja t'ámeyiit yooñ t'aja du.

⁹Káyilen kíkineñe fu n'akin t'ésuk yendu y'Atambatun aane i o kawunio. Buroñ boone toko ni bíyemi naane bite amoosora. N'akin ti mitant akina, n'Isak, ni Sakob. Bokondu yooñ, Atambatun n'abin aaniin o kawuniiin ésuk yendu.

- ¹⁰Aburaham ámoomi ti kanahan man n'akin ti hikin u heebaje hu kiñaan kítiyar keeyane-yane ku, h'Atambatun anute hu naane ámañje i.
- ¹¹Káyilen kíkinineje fu Saara, naane aamo i ámeysiit kaharat, Atambatun n'áhino éeyini kabaju añi, abe yooñ o káahaanin húluj. Bukuurokuur kaanuku an eeno u o kabaju añi ámoomiee káwoolu.
- ¹²In'ite ho aamo fu butoñ beehooje nu búnuutin t'ániine afeeneñ tañ, eeemo u Aburaham, eehaane húluj, abe kaketu tañ kiñeñeno fu yéeni. Butoñ bondu buhoojahooj naane búloofiiloof beemo bu t'etiir, abe kayinaatee kafinu naane an ayinaat i yooñ kafinu baaliisiw beemo bu ti katafa ku.
- ¹³Bokundu fe kaketaket ti káyilen ku. Kabajut buroon b'Atambatun aane bu o kawuniin, bare kañandanañandan bo akambee, abe kikawiin nu kutoof te bo. Ni kasok kaanuku múniyo boko emoosora t'aduna i, kabajut toko etaam.
- ¹⁴Kéehamine kii káwufoorawufoor akuur but kaanuku hikin hi kaamo ti hiñes bija tu boko.
- ¹⁵Kane siheliin síyemi yéeni t'ésuk yi káwasina i, doon dukolenutiin fe kaanuku keebatuko.
- ¹⁶Bare hikin u heehaje katoofu hi kámañje fu: ho heemo fu hikin u hite t'etiir. In'ite ho h'Atambatun áfuñaariit fu añaanee Atambatun ooniin, ábuki afareinifare hikin u.
- ¹⁷Káyilen kíkinineje fu Aburaham n'ásik Isak kaanuku yéeni eesaraho, h'Atambatun añese hu kajuku buñ bi káyilen koone keemo fu ariike. Ásikasik añi oone afeeneñ u kaanuku eesaraho, abe bare Atambatun káahinin koone eeyakar
- ¹⁸h'abine hu aano: «T'Isak ti biñi búuwe kánuutin fu.»
- ¹⁹Aburaham n'ayinoor aane Atambatun abajabaj sembe site karitan an eekete. Abe Atambatun n'abatikano añi oone, t'áami naane an eeritane t'eket i.
- ²⁰Káyilen kíkinineje fu Isak n'ásoniyan Sakob n'Esawu ti beewariin bu bibin kabaju.
- ²¹Káyilen kíkinineje fu h'aamo hu eket ite Sakob elohena, n'ásoniyan huruw fe ti biñi bite Siseef. Ásitasit tu hútañkaru hoone, abe n'asokoroor Atambatun.
- ²²Káyilen kíkinineje fu Siseef, h'aamo hu eket yeene elohena, n'áhamin ti kanuutu kite bakate ku Israyel t'Esipt, abe n'asokiin yooñ aaniin kabin kaja nu kujoj koone kane hunak hondu hireeñ.
- ²³Káyilen kíkinineje fu hi Moyis abukee hu, faafo n'íñaayo ni kaja ne o kaja kánuus kiim kíhaaji, ábuki kajukajuk kaanuku añi u áwarawari, abe kákoleyiit yooñ eluwa y'áyi u asiñane i.
- ²⁴Káyilen kíkinineje fu hu Moyis aje hu ayak abin áami ahaata, n'ateñeko inji kaano akina añi ite ásuñgute ite áyi eeemo u Esipt.
- ²⁵Aanaan ahañ jakaku n'áhihinooree akina ni bakan kite Atambatun, bare káanukiiit eeriiko ti katoofu kite kaahoofoor, abe yooñ iti kifíyo.

- 26** Ajukajuk náami ifi kálafatino naane yooŋ Afakana u, bondu bihaŋahaŋ ebaj ite Esipt fe. Ayinoorayinoor bondu ábuki ásikasik ñkino fe anaŋ ti hisiiibanu hite hágila.
- 27** Káyilen kíkineŋe fu Moyis n'anuuŋ t'Esipt t'ákoleyit naane áyi u ayiŋate i. N'ajok alit tip kite am ajuke Atambatun éjukaariitee u.
- 28** Káyilen kíkineŋe fu n'asiŋan efeit ite Kánuuŋtina ku Esipt, abe n'asok wuruŋ wu weeleese halan, kaanuku amalaka ite eket i atum'abin ayool aneemak u tu butoŋ fe bite Israyel.
- 29** Káyilen kíkineŋe fu bakate ku Israyel ni kaja nu wuwot kakan han Heelaañe hu ti hijehee du heesay toko. Bare hi bakate ku Esipt kaŋese hu káhinu naane boko, ni kamoj.
- 30** Káyilen kíkineŋe fu h'aamo hu bakate ku Israyel kañaahora hikaŋa hite hikin u hite Seriko, iŋi kaŋolool ho kunak hutok nu kúsuba, hiñaan heeŋoloolo hu hikin u hu ni hiney.
- 31** Káyilen kíkineŋe fu Rahab aa afurukato aketut ni bakate ku ti hikin u hooniin kéejeŋginut ku Atambatun. Ábuki ajokajok t'enuuf te o atoofee bakate ku Israyel kéenuusee ku keebin kajuku kite hikin u.
- 32** Biin yooŋ b'iware fu káwutiŋen toko? It'ibaj ejot kaanuku iisokuun bite bu Sedewoŋ, ni Barak, ni Samuson, ni Seŋte, ni Dafit, ni Samiyel, n'eyiŋana yite Atambatun.
- 33** Káyilen kíkineŋe fu ni kaheek búruk beehooje ti kitiik ku, ni káhin beejooore bu, abe ni kabaj b'Atambatun aane bu o kawuniin. Kakumbakumb ñutum ñite bíŋaŋ,
- 34** kahokahok sineemak sómbokun hífeeneŋiit, kafakafak yooŋ ti kéemaŋiin ku kayoolu nu wúbura. Kabajut yéeni sembe, bare kabinabina kabaj so. Kákolinanakolinani ti hitiik, abe kateyoorateyoor n'esulaan bakate ti bike búruk.
- 35** Káyilen kíkineŋe fu haare ni kajuk bakan kooniin ni karitane t'eket i, keebatikane boko. Abajeabaj bakan kéehihinooree kayak kaket, ábuki kateñekateñeko káwuŋgu Atambatun kiñaawu keewasane. Bi kahaŋe bu kámaŋi beemo fu keebin keeritane t'eket i, keebaj buroŋ beehaŋe katoofu.
- 36** Bakaake kásuweesuw abe ni kámiñee kikarawas, ni kakobee ni ñaasel abe ni kakulee.
- 37** Bakaake ni kámiñee nu bujuju kayak kaket. Bakaaku, ni kafiitiin t'etut, man yooŋ ni kayooliin nu wúbura. Bakaake n'iŋi kahiilool kep; abe wubaŋ wute bíkarniina taŋ, man yooŋ wute sijaameel weemo fu báasiimeim booniin. Kabajut doon fe, káhihinooreehihinoor, abe ni katorohane.
- 38** Bakan kondu kahaŋahaŋ jakaku kaanuku keekin t'etaam ye! Iŋi kahiilool t'eramba i ni ti kirij ku, abe ni kakin tu wuwuŋ wute bilaaliŋ bu, nu tu wuyeen weemo wu t'etaam i.
- 39** Atambatun atoofanatoofan ti bakan kondu fe iŋ'ite káyilen kooniin, abe bare mayet afeeneŋ tu boko abaje b'Atambatun aane bu o kawuniin.

⁴⁰Múniyo Atambatun afarafare bike beehaje bija t'úne. In'ite ho aamo fu iti kakuurane hieke t'únooto.

Esuwif 12

¹Eseede keehooje-hooj kaŋolooloŋolool úne. Náami úne yooŋ útuyinooro doon fe deekolene bija bite b'úne, ni kaahoofoor ku kuŋku kukolen yooŋ úne ti meehile jab, abe n'úñiŋkaan nútey kateyi k'úsokee ku.

²Úsik ñikin úne únaŋ ti Yesu éefengine u úne bítim bu núubaj káyilen, abe o aja fu káhinu ko keehaŋ kayanu. Ámuñamuñ keeyoolo t'ekuruwa i, abe ajukerut yooŋ in'ite ñufuñ ñeemo ñu t'eket naane yendu, ábuki aŋandanaŋandan katoofu keefaree ku bija te o. Hahiyu ariikaa inde baatos báariikeim bite Atambatun bite híyiaate hu.

³Ariyinoor naane Yesu ámuñe i h'ehoofora i kahuufo hu, man siheluun itim sibir súbujó abe n'ariñako.

⁴T'étuum yeenuun ni kaahoofoor ku, aritandarisanoorut ayak abin áami ariketa.

⁵Kame arifiilafiil kirim k'Atambatun asokuun ku kaanuku eeyanŋanunuun kikaw, aruun bakañio? Aanaan: «Áñuumo, Atemit af'ajoŋoorani, atum'ajok bo doon déewiinie; abe af'akamoor t'awe, eheli etum'ébujo.

⁶Ábuki Atemit aŋ'ajoŋooran an a ámaŋie u, abe aŋ'amiñ húngowulan fe h'ajoke naane añio.”

⁷B'ariware bu kámuñu beemo fu sílaam su, ábuki Atambatun aŋ'ajoŋooranuun naane bakañio. Abajeebaj fíya aña i faafo ájoŋooranaariit u?

⁸Atambatun aŋ'ajoŋooran bakañio fe. Afut'ajoŋooranuun, n'aŋ'áami kame arinooto bakañio nu múniyo; aruun bakañi keebukee tíyaŋ.

⁹Úbaŋino sifaaf úne bakate ku t'etaam ye: úne biñi bu, in'i kajoŋooran úne, abe n'uŋ'újenginiin. Náami úwarawar kahaŋu kájengin Atambatun Faaf ite úne eeemo u t'etiir man n'úbaj buroŋ bu.

¹⁰Sifaaf úne in'i kajoŋooran úne simit iye kep kane kayinoor ni kaane bijakajak. Bare Atambatun aŋ'ajoŋooran úne bija ti káasumaay kite k'úne kaanuku man n'úbin únab hiraanu naane akina.

¹¹An af'áyemi ti kajoŋooran úne, újokaariit bo toko-toko naane doon dite katoofu; uŋ'útaañian. Bare bibin bifíyo, bakan keejoŋooranee kii kajuku éñjeriŋ yeemo i toko: boko kabaju káasumaay, nu buroŋ beejoŋoore.

¹²In'ite ho aamo fu aruun kéelaame ku ti kanaban kite ku Kiris, ariyit sumoŋuuun séelaame su, abe n'arijoŋooran wújuunuun wéenjuuhee wu!

¹³Arija tu búhuhu beejoŋoore bu, man wuwot wute kiŋki kajiŋk utum wuhabanooro, bare nu wúkoyi.

- 14Árihin wáhowah man káasuumaay ni kíyemi t'etutuun aruun ni bakaaku fe, abe n'aribaj buroŋ beenabe. An afut'anab, at'ajuk Atemit.
- 15Arinaŋ toko kikawuun, kajaku kite Atambatun, an atum'áwuŋ ko hiñaawu. An t'aruun atum'áyemi naane nunukanuk nite miriyaay méetike; n'aŋ'átifen bakan keehooje ni kátiku koone.
- 16An t'aruun atum'afurukato, man yooŋ n'ahuuf buroon beenabe naane Esawu abine i áhin. Ásikasik hifaafaate hoone ajoohen uŋu húñoofein hifeeneŋ taŋ.
- 17Árimoomi kaanuku abinabina afiyo, n'ámaŋi kaanuku faafo éesoniyano kásoniyán kite aneemak u, bare faafo n'ateñeko. Biyiy b'ayiye bu yooŋ biyinaat toko doon, ábuki abajut efehe yite kanuutan b'aheeke bu éehin.
- 18Arilohut hirij h'áriyinie kagoru nu sumoŋuuun, naane Israyel kónkeyin t'eramba i. Kajukajuk toko ti hirij hite Sinayi sineemak sómbokun ti kátifu t'etiir ho, ni káakumba, n'ébaani, n'eyam yómbokun.
- 19Ni kajam yooŋ ti káabiinu kusoke, ni kaaji kéelinde. H'Israyel kajame hu kaaji kondu kite k'Atambatun, kalawalaw kaane kiraan, bike utum búwutiyenee,
- 20ábuki kámaŋiit kajoku báhamin bi kaaji ku kusoke bu. Keenaan: «An fe eeyak kagoru hirij hondu, aruun kámiñio nu bujuju ayak aket, hutoof yooŋ enuk.»
- 21Bi kajuke bu hunak hondu bútumb búkolinani, Moyis asooñen n'aane: «In'íbit ekoloowe taŋ!»
- 22Aruun bare arilohaloh hirij hite Siyoŋ, ni hikin u hite Atambatun eeemo u buroŋ. Ho heemo fu Serusalem yite i t'etiir, t'emalaka k'an ayinaat kafinu kaamo du ti hiriy.
- 23Arilohaloh ti biñi bite Atambatun keerahare ku kakuukanooree du, boko ku kuruwu kooniin kikiñjee ku t'etiir bufor bu. Arilohaloh Atambatun aa ajoonan kúŋgowulan ku kareyi fe, nu ñúwejet ñite bakan keejoŋoore ku k'Atambatun áhine ku keekuur but.
- 24Arilohaloh Kiris eesiñee u t'etut Atambatun nu kúŋgowulan ku, ti kaajamoor kíyeni ku k'ajamoore ku nu boko. Arilohaloh yooŋ halan hoone héeyuusee hu, hihi híhamin hihan hite hu Abel héekandijene hu hunukan.
- 25Náami arinaŋ toko kikawuun! Atum'ariteñeko an eeemo ti báhamin n'aruun. Bakate ku Israyel keebine ku kateñeko kajamatan an éeyemie u ti káyeegal kooniin t'etaam ye, kafakut tu kúnuur ku. Náami úne, Atambatun af'anoŋk aŋ'áhaminn n'úne huta hu t'etiir bufor bu. Buŋ b'úja fu kafaku tu kúnuur ku kane arko núuwuŋgo kiñaawu?
- 26Kónkeyin, kaaji koone kíhinahin etaam i yeeyoŋoŋanooro. Bare hahiye, asokasok úne báhamin bonde. Aanaan: «Íñje kasooñu íhin etaam i yeeyoŋoŋanooro, nu bufor bu yooŋ fe.»
- 27H'aane hu «kasooñu», áwufoorawufoor kaanuku buroon b'áuwuane bu fe buyoŋoŋanooro, abe nu bútowuto, man beeyinaatee bu kayoŋoŋan ni bisiñjo hiraanu.

²⁸Makamu Atambatun ondu ti kawunu úne jáyi jeeyinaatee kayoŋoŋan, úeno eyeehen. Úroko naane hutoofo i. Újeŋgino n'ekoloowe yooŋ,

²⁹ábuki Atambatun ite úne ámoomi naane sineemak séesufe júm.

Esuwif 13

¹Árimaŋioori ko kireyi fe naane baatiaay, aruun bakan kite Atambatun.

²Atum'arifiil kaanuku ariwarawar kajoku áwariee emoosoora i kiŋki kawatan t'aruun. Bakaake káhinahin iyu, ni kahaŋ kawatan tu boko emalaka ti kámeysiit.

³Áribaŋino keemo ku tu bukulu bu, anokoor naane aruun nu boko ariemo fii te bo. Áribaŋino yooŋ kéehihinooree ku, anokoor naane arijukajuk sílaam naane boko.

⁴Huruw fe aja áhin nu múniyo ti biseño bu: ániine u araan t'anaare u, anaare u yooŋ n'araan t'ániine u. Ábuki Atambatun kajoonan kiŋki kaŋot ti kaseñoorut, ni kiŋki kaŋot ni bakan ki kaseñeit.

⁵Atum'árisik kikawuun arinaŋ ti sírirem. Kikawuun kutoof kep tu doon d'aribaje du, ábuki Atambatun aanaan: «It'iwasuun hikee, it'ífiitenuun yooŋ.»

⁶Náami huruw fe t'úne áyinooni kasoku ni hikaw heeyanŋe aŋ'aane: «Atemit, o afáyokunanam, it'íkoleyi doon fe. Naŋ n'ake áyinie t'íñje?»

⁷Áribaŋino égila yeenuun keesokuun ku hirim hite Atambatun. Ariyinoor buŋ bu buroŋ booniin búmuje fe, abe n'arineefan ti káyilen kooniin.

⁸Yesu Kiris afeeneŋ u hukan, n'úmiye, bija yooŋ kuwaatu fe.

⁹Atum'ariwas an eebuutuun ni maliikenar mánoman, meewayee ni m'ariliikenee mu. Ajakeejak suhol site s'úne ni sibaj sembe séenuutina ti kajaku k'Atambatun kaŋk'áwufloor úne. Sembe sondu súnuutinoot ti kájjeŋgin kite buluwa beesoke bu tu buroon b'an awarut kateŋu. Ábuki buluwa bondu bibajut éñjeriŋ bija ti kiŋki kájjeŋgin bo.

¹⁰Esuwif i kiŋki káhin wusarah wu t'atant u kawarut kateŋu tu doon deesarahee t'ataabul ite úne.

¹¹Asaraha ómbokun u aŋ'áhin wusarah t'Anabe-nabe du bija ti kaboŋket kite wuhoofoor wu. Aŋ'aja toko ni halan hite sunuk, bare sini site sunuk sondu uŋu súsuŋfee tíyaŋ hikin u hu.

¹²Iŋ'ite ho hi Yesu yooŋ akete fu tíyaŋ hikin u hu, kaanuku eekuuran ésuk i ni halan hoone.

¹³Náami úja úŋaaboó tíyaŋ hikin u hu, núlafatinee naane akina.

¹⁴Ábuki úbajut t'etaam ye hikin u hite hiraanu. Hikin u heeware hu bibin h'úŋes fu.

¹⁵Ko kireyi fe, úhin kaasarah kite kasokoroor Atambatun úŋaasann ko ti Yesu Kiris; aamo fu úsokoroor huruwu hite Atambatun.

- ¹⁶Atum'aŋ'arifiil káhinu kite meejake mu, abe n'aŋ'áriyokunanoor yooŋ, ábuki wusarah naane wonda ufu wutoof Atambatun.
- ¹⁷Árijenŋin égila yeenuun, abe n'aŋ'arjam tu boko. Boko ifi kajukar siyaan soonuun, ábuki Atambatun kákandijeniin naŋ ni karoke fu. Af'árijenŋiniin, boko káhinu burok booniin ni katoofu kómbokun. Afut'árijenŋiniin, n'iŋi káhin bo ni kasetu, abe man arijuk toko mayet éñjeriŋ.
- ¹⁸Arilaw bija t'uni. Bukuurakuur uni kaanuku ñúwejet ñite ñ'uni ñukuurakuur, abe írimateŋi káhinu ko kireyi fe meejake.
- ¹⁹Bonde b'ihajuun fu kalawu fe: waasuun, arilaw man Atambatun n'áhin íisooŋin t'aruun ahilee.
- ²⁰Atambatun aa awun káasuumaay ku, abe n'aritan Anahaan ite úne Yesu t'eket i, aja awunuun sembe aŋ'aribin árihin meejake mu, man n'áriyini káhinu b'ámaŋje bu. Aja áhin t'úne burok beetofo bu tu huruwu hite Yesu Kiris, eemo u ahaawa ómbokun ite síkarniina su. Halan hite kaasarah koone híkinineŋe fu kaajamoor kéehabanaariit ku ni kisiŋanee t'etut Atambatun nu kúŋgowulan ku. Yesu Kiris aja ákini kániku ku hiraanu! Amiin.
- ²²Kújakuwe, íñj'endu ti káwasiyanuun bonde: ariamatan jak kirim konde kite kayanŋanuun kikaw k'íkíñjínuun kee t'eleetar yende yeekambut yee.
- ²³Íñj'endu ti kasokuun kaanuku ati úne Timote ánuutino t'ekulu i. Af'asonk áreenŋin, n'iŋ'íriboorn ne o iriibin irijukuun.
- ²⁴Arisaaf égila yeenuun kareyi fe, ni bakan k'Atambatun akino ku yooŋ fe. Bakate ku Itali kéeyilene ku kasaafuun.
- ²⁵Atambatun aja ásoniyanuun arireyi fe.

Saak

Saak 1

- ¹Íñje Saak ii irok bija t'Atambatun n'Anahaan u Yesu Kiris ikiñje fee. Íñj'endu ti kasaafu bakan kite Atambatun kareyi fe keeyisaloollee ku t'etaam ye.
- ²Kújakuwe, kikawuun kutoof dómbokun kane ariwar kajuku sílaam sánosan.
- ³Ábuki árimoomi kaanuku af'arijuk sílaam, abe n'arijok alitee ti káyilen koonuun, at'ariruuuso hikee.
- ⁴Bare arinaŋ toko kikawuun karuusaate koonuun kéeyemi kite hiraanu, man n'áriyemi bakan keeyane faŋ ti bítim bu, doon fe itim dijahaluun.
- ⁵Bare ake t'aruun afut'áwesinato areeŋ, alaw bo Atambatun, abe Atambatun kawunio bo. Ábuki Atambatun aŋ'awun ésuk i ereyi fe n'ehol yeekuure, abe áwatanaariit an.
- ⁶Bare an ondu awarawar kalawu ni káyilen, abe ehelo etum'éhin kúsuba; ábuki an e ehelo éhine kúsuba ámoomi naane húsuw hite káajuŋeey h'eyam i eritane, abe n'eting ho t'émaŋje du.
- ⁷An naane ondu awarut kayinoor ti hikawo n'aŋ'aane o kabaju dike doon t'Atemit,
- ⁸ábuki hikawo iŋi hiteyoor, abe ájokaariit ti bifeeneŋ tu buroon bu fe bamb'áhin.
- ⁹Akarjen eebajut, hikawo hutoof naane Atambatun ayito i.
- ¹⁰Eebaje u, hikawo hutoof naane Atambatun awanano i. Múniyo naane éfuloor ite ti kitaŋaŋat ku ee eñoob, iyu yooŋ i buroŋ bite eebaje u bija fu.
- ¹¹Taanak tu iŋi tiritto ni kásufu kite te to fe, abe iŋi tisayan mahos mu; éfuloor i eŋ'eneŋ, abe káwari kite te yo uŋu kútowuto. Iyu yooŋ e eebaje u ayak fu bútowuto o ti bakola boone.
- ¹²Atoof t'an kane ajok alitee o ti sílaam; ábuki af'áwufoor kaanuku ajokajok alitee ahaban, o kabaju hisiiбанu: ho heemo fu buroŋ b'Atambatun aane bu o kawunu kéemaŋjo ku.
- ¹³Ehol ite ake ef'eŋes káhinio eehofoor, atum'aane: «Atambatun aŋes fee n'íñje.» Ábuki meejakut mu miyinaat kaŋesu káhinu Atambatun eehofoor, abe akina humuumo áŋesaariit káhinu an eehofoor.
- ¹⁴Wúfaŋi weejakut wu ufu wubuut an, abe nu wuŋes káhinio eehofoor.
- ¹⁵Wúfaŋi weejakut wu ufu wubuk kaahofoor, abe kaahofoor ku ifi kija ayak abin áami kihaha, n'uŋu kubuk eket i.
- ¹⁶Kújakuwe, aruun k'ímaŋje-maŋje ku, atum'aribuut kikawuun:
- ¹⁷kawunu fe keetoofe ni keejake, t'etiir tu buroon bondu búnuutina fu. T'Atambatun áuwwana ite meejaŋe meeemo mu t'etiir t'ufu búnuutin béewanein. Atambatun áwayaariit, áwetekaariit yooŋ éhin ébaani.

¹⁸Ho hutoofo n'awun úne buroŋ, aŋ'asaan bo ti hirim hoone heemo hu hite nu múniyo, kaanuku man n'úyemi étiyar i tu buroon b'áuwane bu fe.

¹⁹Kújakuwe, aruun k'ímaŋje-maŋje ku, ariwarawar kámeyi bonde: huruw fe awarawar iŋi kamoken ti kajamatan kite bakaaku, bare atum'amoken ti báhamin, atum'ahil yooŋ ti kayiŋat;

²⁰ábuki an eeyiŋate áhinaariit beejoŋoore beetoofe Atambatun.

²¹Iŋ'ite ho aamo fu arinuutan ti siheluun doon fe deekuurt, abe n'ariwas kunoŋk fe keejakut. Áritetianooro ariijok hirim heenawee hu ti siheluun, ábuki húnooniuun kafakan.

²²Atum'ariraan ti kajamatan hirim hite Atambatun barebare, bare árihin yooŋ naane husoke i. Káhinaate iyu, n'aŋ'aribut kikawuun.

²³Ábuki an eejame hirim hu, abe áhinut naane husoke i, ámoomi naane an eeemo tu bujukooro ti kaajukooreey, abe n'ajuk naane anokoore i.

²⁴Af'ajukooro ahaban, n'aŋ'aja, abe n'aŋ'ahaŋ afiil naane anokoore i.

²⁵Bare an eejondomane jak t'eluwa yeejoŋoore i, af'ajok te yo alitee, Atambatun kásoniyano tu doon fe d'áhine. An ondu awarut kajamatan kaanuku eebin eefiil, bare áhin naane esoke i. Yo ef'enuutan úne tu húskateenaate hu.

²⁶An af'aane akina átumbatumba ajok bítim bu, abe bare ayinaat kajoku butumo, an ondu abuuta hikawo: káyilen koone kibajut éñjeriŋ.

²⁷T'Atambatun Faaf úne, bítim bite bu nu múniyo abe nu bukuur, iye i bije fu: biñi bu éfiiten i, ni haare hu ki bákayiniin kakete ku, úyokunaniin kane káyemi ti sílaam, abe utum'úwas buroon beekuurt bu bite bu t'etaam ye béetifen úne.

Saak 2

¹Kújakuwe, aruun kéeyilene ku t'Anahaan ite úne Yesu Kiris éenike u, atum'arijok ésuk i kawayoor.

²Ariliik naane háyine bákasuba kabine fee káŋaabeinuun t'arikuukanooree: ake tu boko asolasol bimeŋk bite éwurus ni kájufa kéewarie-wari, áwiyo abajut, abe bires taŋ b'asiimee fu.

³N'arijok eesiimee u wañ wéewarie wu atoof ti kaanio: «Abin, abin aariiko diye t'ajake du.» Bare eebajut u, ake t'aruun n'aano: «Awe asiinŋo», man yooŋ: «Ariiko t'etaam diye bite wuwotam.»

⁴Arko iyu af'árihin, aruun kumuumuun arijokoorajokoor fíya arireyoor? Aaa, bamb'arisok fe ti bakaaku, ti biyinoor boonuun beejakut bu t'ufu búnuutin.

⁵Kújakuwe, aruun k'ímaŋje-maŋje ku, ariamatan: keebajut kiiit kereŋ k'Atambatun ajifane fu kaanuku kéeyilen te o, káyilen kooniin kéeyemi ebaj yeeniin, abe ni kabaj Jáyi j'aane ju o kawunu kéemaŋjo ku?

- ⁶Bare aruun aŋ'áriwiinian keebajut ku! Kame aañiin kereŋ k'ifi kálaamanuun, abe ni kakalameuun ti ñájoonanum ñu? Eeman kereŋ keebaje ku?
- ⁷Boko yooŋ ifi kálafatin huruwu hite Kiris éekiniuun u.
- ⁸Míkiñjin mu meenaan: «Áwarawar kámaŋi áwiyi húŋgowulan naane ámaŋje i hikawi.» Diyu eluwa yéenuutina t'Atambatun áyi u. Af'árihin nu múniyo naane esoke i, árihinahin ajakee.
- ⁹Bare n'arifin arijok ésuk i kawayoor, árihina kaahoofoor, abe eluwa i etinanuun yooŋ, ábuki árijuuma te yo.
- ¹⁰An af'áhin naane buluwa bite Atambatun fe busoke i, abe n'ájuum t'efeeneŋ taŋ, atina ti saasu sireyi fe.
- ¹¹Ábuki Atambatun eeene u: «Atum'aŋot n'an ariseñeit», o yooŋ aane fu: «Atum'ayool húŋgowulan.» Náami arko aŋotut n'an ariseñeit, abe bare n'ayool húŋgowulan, ájuuma t'eluwa i.
- ¹²Iŋ'ite ho aamo fu af'áriyemi ti báhamin man yooŋ ti káhinu doon, áribaŋino kaanuku Atambatun aroŋa eebin eejoonanuun t'eluwa i yey'enuutan úne tu húsukateenaate hu.
- ¹³Atambatun af'áyemi ti kajoonan ku, at'aŋaŋ kayubiyen an éeyubiyenaariit u bakaaku. Bare af'aŋ'ayubiyen bakaaku, Atambatun at'atinani.
- ¹⁴Kújakuwe, an af'aŋ'aane abajabaj káyilen, abe bare ánoŋkaariit ajakee, bibajabaj fíya éñjeriŋ? Káyilen kondu kúnoonio fíya kafakan?
- ¹⁵Ariliik naane ake ti bakanuun kéeyilene ku asawulee fee wañ wute bisiimo, man yooŋ abajut eeñofo.
- ¹⁶Abe ake t'aruun n'aano: «Yooŋ, úwasoor, ariiko ti káasumaay; aŋsol wañ weeniŋe, abe n'añofo aŋbir!» Bondu fíya bibajabaj éñjeriŋ t'ariwunuto doon d'asawulee du kaanuku eeroŋ?
- ¹⁷Iyu yooŋ i káyilen ku keemo fu: an af'áyilen barebare, abe áwufoorut ko tu hunoŋk hoone heejake hu, káyilen koone keekete.
- ¹⁸Bare an n'afin aane: «Awe áyilenayilen, íñje n'iŋ'ifin inoŋk ajakee», íñje kaanio: «Áwufooram buŋ b'ayino fu káyilen t'ánoŋkaariit ajakee, abe íñje n'iŋ'íwufoori káyilen kúuma tu hunoŋk húuma.»
- ¹⁹Eeman áyilenayilen kaanuku Atambatun afeeneŋ abaje fu? Kame beejake. Sirab su yooŋ síyilenayilen bondu, abe iŋi síbit ekoloowe taŋ.
- ²⁰Esoŋ yendu! Ámaŋamaŋi bukuuri kaanuku an af'áyilen barebare, abe ánoŋkaariit ajakee, káyilen kondu kibajut éñjeriŋ?
- ²¹Te naŋ t'Atambatun ajuke fu kaanuku faaf úne Aburaham ájubajub? Ti manoŋkar moone fu, h'ásike hu año Isak kaanuku eesaraho.

²²Ajuka kaanuku káyilen koone kiriboorariboor ni manonkar moone, abe káyilen koone nu kurum tak inji manonkar moone.

²³Iyu i bonde bi Míkiñjin mu musoke mu bibaje fu. Meenaan: «Aburaham áyilenayilen Atambatun, abe Atambatun n'ajuk ti káyilen koone n'ajoko an éejube.» Abe Atambatun n'aŋ'aano áwiyo.

²⁴Náami arijuka kaanuku Atambatun aŋ'aane an ájubajub ti manonkar moone; káanukiiit inj'ite káyilen k'abaje ku barebare.

²⁵Bondu yooŋ bibaje fu Rahab aa afurukato. Atambatun ajokojok an éejube ti manonkar moone, h'abine hu awanan te o Esuwif i keeboñee ku, abe n'áyokunaniin keeŋaas bike bitim keefak.

²⁶Húŋgowulan heebajut síhiinu, o an eekete. Káyilen yooŋ keeriboorut ni manonkar meejake, ko yooŋ keekete.

Saak 3

¹Kújakuwe, bakate ku t'aruun kiŋki kaliiken ésuk i kawarut kahooju, ábuki árimoomi kaanuku uni eliikena yite ésuk i, uni kajoonanee ahaŋ kaniŋu bakaaku.

²Úreyi fe uŋ'újuum kuhooj aa ti máhinar meehooje. An éejuumaariit ti báhamin, akina an eekuure but, akina an éeyinie bújokumooro áhabanein.

³Bifaliñj bu, uŋ'úkob bo ñañ tu ñutum kaanuku inji bijam t'úne; iyu uf'úyini kajooŋoran bo.

⁴Arijondoman yooŋ ti bisahar bu: bihah buŋ mi bihahe, kúsofooru kite te bo kiŋgiŋgij. Hutoof yooŋ eyam yeebaje sembe n'etib, tu hutoofe du eteyana i t'ifi bija.

⁵Iyu yooŋ i káaleluf aamo fu. Átetateti faa t'eni, bare áyinooni kasamban buroon beehahe. Arijondoman: sineemak siŋgilis síyinooni kásufu bujal bómbokun!

⁶Káaleluf ámoomi naane sineemak. Toko ti meejakut mu meemo fu. T'eni i ti keemo fu, abe inji kítifen yo ereyi fe. Inji kítifan buroŋ bite b'úne fe ni sineemak séenuutina sambuun.

⁷Húŋgowulan áyinooni káhinu sama náami éndakakureŋ yeejam te o, ni bilele bu, nu ñuroon ñu, ni bisaan bu.

⁸Bare mayet an afeeneŋ áyinie kajoku káalelufo. Káaleluf ajakut, abe yooŋ ábebaariit; aŋ'ahooj bib ni bíniw béeyinie kayoolu.

⁹Ne ko n'uf'úsokoroor Atemit Faaf úne, ne ko yooŋ n'uf'úwuun bakan úne kúŋgowulan k'Atambatun áuwane ku kanokoor ne o.

¹⁰Kasokoroor uŋu kúnuutin tu butum bifeeneŋ bu ni káwuumu. Kújakuwe, buwarut bija iyu.

¹¹Káabulanu áyinooni fiya kánuutanna t'efulu efeeneŋ móhujo míniina ni meehire?

- ¹²Níndiif áyinooni fíya kabuku bihemb, kújakuwe? Núfuuf áyinooni fíya kabuku bíndiif? Káabulanu kite móhujo meehire kiyinaat kánuutanna móhujo míniina.
- ¹³Abajeebaj fíya t'aruun an éewesinatee abe yooŋ n'áwasi? Áwufoor bo ésuk i ti manonkar moone meejake mu mamm'áhin, ti káneeni koone, nu búwesinato boone.
- ¹⁴Bare arko suhol soonuun suhoojahooj ni bíhiñanoor béetike, ni biyinoor yooŋ bite bíhaŋoor, atum'aŋ'arisambooro, atum'arijuus yooŋ arisaan múniyo mu.
- ¹⁵Búwesinato naane bondu búnuutinoot t'etiir, bo bite t'etaam ye, bite húngowulan, ti Setani tu búnuutina.
- ¹⁶Ábuki ti bíhiñanoor beemo, ni biyinoor bite bíhaŋoor, kajoŋoorate konu toko, ni kinij kánokan keejakut.
- ¹⁷Bare búwesinato béenuutina bu t'etiir, bítiyar bite te bo beemo fu bukuurakuur. Hunuut toko ni bíyemi bite káasumaay, ni bíneeni, abe biyaŋgut hikaw. Uŋu buyubiyen dómbokun, abe n'uŋu bubuk kunonk keejake. Bújokaariit ésuk i kawayo, abe bútuukaariit.
- ¹⁸Kiŋki káhin ésuk i keebukan iŋi kanaw káasumaay, abe miriyaay mimmi kabaj toko meemo fu buroŋ beejoŋore.

Saak 4

- ¹Bímiñoor bu nu sulob su t'etutuun, bondu diin t'ufu búnuutin? Uŋu búnuutin tu wúfaŋi woonuun wuwu wulob ti siniuun.
- ²Aŋ'árimaŋi buroon bite an, abe ariyinaat bo kabaju, n'aŋ'áami ariiyoolo. N'arimero doon dite an, abe ariyinaat do kabaju, n'aŋ'áami ariilob ne o, abe n'árimiñoor. Áribajaariit b'árimaŋie bu aŋarkeyi naane árilawaariit bo Atambatun.
- ³Abe af'arilaw, áribajaariit ábuki beemo bu ti kikawuun bijakut: bamb'arilaw, árimaŋamaŋi bo kaanuku ariirooŋan siniuun.
- ⁴Aruun fu bakan kéejubut! Árimeyiit kaanuku kámaŋi aduna i aamo fu kahuufu Atambatun? An af'ámaŋi kábuki n'aduna i, áhinoora anatoora ite Atambatun.
- ⁵Atum'ariene man beesokee bu ti Míkiñjin mu bite fuufu i? Meenaan: «Atambatun aŋ'áfiiir dómbokun tu búwejet b'anaŋe bu t'úne.»
- ⁶Bare Atambatun ásoniyanasoniyan úne ahaŋ diyu tu dómbokun, ábuki Míkiñjin mu meenaan: «Atambatun aŋ'ásokum kiŋki kayitooro, bare kiŋki kátetianooro aŋ'ásoniyaniin.»
- ⁷Náami árijeŋgin Atambatun. Aritandarisan ti Setani, abe n'aŋ'atey akambuun.
- ⁸Ariloh Atambatun, abe n'aŋ'alohuun. Aruun ehoofoora i, arikuuranooro; aruun kaŋk'árihin sihel súsuba, arikuuran siheluun!
- ⁹Áritaañian, ariyiy, abe n'arilolobool. Ésuw yeenuun éyemi biyiy, katoofu koonuun ni kíyemi kátaaŋi.

- ¹⁰Áritetianooro hágila Anahaan u, abe n'aŋ'ayituun.
- ¹¹Kújakuwe, atum'arisok meejakut ti bakaaku. An af'asok meejakut t'ake, man yooŋ n'ajoonano, asoka meejakut t'Eluwa yite Atambatun, ajoonana yo yooŋ. Abe af'ajoonan Eluwa i, aŋkut áyemi an éejeŋgine yo: awe ajoonana yo.
- ¹²Atambatun unoono asiiŋane fu Eluwa i, o yooŋ unoono aamo fu ajoonana u. Akina unoono áyinie fu kafakan an, o yooŋ unoono áyinie fu kátowutan an. Kame awe aamo fu aañ, awe aa ajoonan áwiyi húŋgowulan?
- ¹³Hahiyu arijamatanam, aruun kaŋk'ariene: «Úmiye man yooŋ kuwaatu uni bija t'ésuk émanuma, uni kabaju bo emit, uni kájula, abe n'iŋ'iribaj sírirem.»
- ¹⁴Árimoomi me hite hu kuwaatu, nu buŋ bu buroŋ boonuun bija fu? Aruun fu árimoomi naane kamooha; iŋi kíŋaasin, diŋgilis yooŋ kep nu kútowuto.
- ¹⁵Bonde b'ariware fu kasoku. Ariene: «Atemit af'amaŋi, uni karoŋu, abe n'iŋ'irihin bonde man yooŋ bonda.»
- ¹⁶Bare aruun n'aŋ'arifin ariyitooro ti jísamban joonuun. Biyitooro naane bondu bijakut.
- ¹⁷Náami an éemeyie meeJake m'aware mu káhinu, abe áhinut mo, an ondu áhina kaahoofoor.

Saak 5

- ¹Hahiyu arijamatanam, aruun kusaanum ku! Ariyiy abe n'ariringan uŋu wútaaŋi w'arija wu kajuku!
- ²Ebaj yeenuun efuta, busobit bu yooŋ bujoka wañ woonuun.
- ³Búwurus boonuun beeseme, sírirem soonuun yooŋ. Bisem bondu bija fu katinanuun, abe bo kábuju siniuun naane sineemak. Aruun bokondu ti kakuukan ebaj kep, abe bare kamoosen kite etaam i kireeŋa.
- ⁴Áritumbut ariŋaŋ kajaamu eroka i kéehotukanuun ku kitaaŋaat koonuun. Arijam naane ii kalolobool! Wuji wute eroka yendu Atambatun ajamajam wo, akina Atemit eehaje u ebaja sembe.
- ⁵Aruun bokondu tu buñofofo meetoofe kep, abe n'aŋ'árihin beetoofuun bu. Áriyongianayongian siniuun, abe hahiye áriyemia naane sunuk site bija kamootiee.
- ⁶Arijoonanaajoonan bakan keetinut, abe n'ariyooliin. Kañakoorut n'aruun.
- ⁷Kújakuwe, náami árimuñ kep ayak abin áami Anahaan u abina. Arijuk naane awaŋa aa ámuñ ti kanahan éhotukan i yeereŋ. Aŋ'ámuñ ti kanahan kite káriiŋ ku, ni basokotoŋ bu fe.
- ⁸Aruun yooŋ árimuñ; arijok alitee, ábuki bibin bite Anahaan u bulohena.

- ⁹Kújakuwe, atum'aṅ'árinuṅunoor ti bakaaku, man Atambatun atum'abin ajoonanuun. Ajoonana u ondu, áreeṅino ti karuṅ ku!
- ¹⁰Kújakuwe, áribaṅino eyiṅana yite Atambatun kéehamine ku tu huruwu hite Atemit. Kámuñamuñ hi kajuke hu sílaam su. Ariliikool nu boko.
- ¹¹Uṅ'úene katoofana, ábuki kajokajok alitee. Arijamajam naane Sob abine i ámuñ, abe árimoomi naṅ n'Atemit abine fu awuno. Ábuki Atemit aṅ'ayubiyen naane, abe ajakajak faa t'ésuk i.
- ¹²Kújakuwe, beehaje bu fe beemo fu bonde: af'ariene aruun káhinu dike doon, atum'ariwaat hikee. Atum'ariwaat bufor bu, n'etaam i, atum'ariwaat yooṅ doon fe. Af'arke hee, ariene «hee», af'arke aaa, ariene «aaa», man Atambatun atum'abin ajoonanuun.
- ¹³Ake t'aruun af'áyemi ti sílaam, alaw. Ake t'aruun af'áyemi ti katoofu, ahoon eesokoroor Atambatun.
- ¹⁴Ake t'aruun af'ásomut, aruw sifaaf site kéeyilene ku keebin keelaw bija te o, boko yooṅ ti kátisio éluuliin tu huruwu hite Anahaan u.
- ¹⁵Kalawu konu ifi kíhinee ni káyilen, ko kafakan ásomuta u. Atemit karitano, abe arko áhinahin wuhoofoor, n'aṅ'aboṅketo wo yooṅ.
- ¹⁶Náami arisokoor wuhoofoor woonuun, abe n'aṅ'arilaw bija ti bakanuun man n'árikoyi. Kalawu kite an éejube kibajabaj sembe, abe kúnooni káhinu buroon bómbokun.
- ¹⁷Eli húṅgowulan naane úne. N'alaw áhabanein kaanuku etiir i etum'enub; etiir i ehaṅt enub areeṅ simit síhaaji ni kiim hutok ni hifeeneṅ.
- ¹⁸N'abin asoon alaw; etiir i n'énuhin, abe etaam i n'esoon ebuk miriyaay.
- ¹⁹Kújakuwe, árimeyi bonde: ake t'aruun af'akamb múniyo mu, abe ake n'ábatikanno, an éenuutanna ahoofora ti bítim bu t'áyemie du tu bútowuto bu, an ondu afakano t'eket i, abe o kákinineṅ wuhoofoor weehooje nu wuboṅketee.

1 Piyeer

1 Piyeer 1

¹Íñje Piyeer, apotor ite Yesu Kiris ikiñje fee bakan k'Atambatun ajifane ku, keeyisaloollee ku tu búruk bite bu Pont, ni bite bu Galasi, ni Kapadoos, n'Asi, ni Bitini. Baabu t'áruuniit.

²Atambatun Faaf u ajifanuunjifan aliiik naane t'afiye du asok. Búwejet boone bíhinuunhin áriiyemi bokoone ku kaanuku áriijengin Yesu Kiris, abe halan hoone nu hukuuranuun. Atambatun aja ahañuun kásoniyan, abe n'awunuun yooñ káasumaay keefame-fam.

³Úsokoroor Atambatun Faaf ite Anahaan ite úne Yesu Kiris! Ti kajaku koone kómbokun ku k'áwufoore ku úne, awunawun úne buroñ bíyeni h'aritane hu Yesu Kiris t'eket i. Iyu u úbaje fu eyakar yéeketaariit,

⁴abe úmoomi kaanuku úne kákini buroon beejake b'Atambatun anañe bu bija ti bakan koone. Buroon bondu biyinaat búbujo, biyinaat kabuubat, biyinaat yooñ bútowuto. Atambatun anañanañ bo tu bufor bu bija t'aruun.

⁵Naane aamo i áriyilenayilen te o, o kajukaruun ni sembe soone kaanuku eebin eefakanuun. Bondu kámeyiee tu hunak hiraanu hu.

⁶Kikawuun kutoof tu bondu, hutoof hahiye ariwarawar kátaañian tu kunak keefamut iñ'ite sílaam sánosan.

⁷Sílaam sondu site kajuku man káyilen koonuun kite nu múniyo man yooñ. Éwurus áyinooníee kábuju, bare ti sineemak t'af'ajukee man ejakajak. Iyu yooñ i káyilen koonuun keehañe ku éwurus ifi kíñesee ti sílaam sánosan, t'ajuk man kiyanayan. Náami hunak hi Yesu Kiris áñaasin hu, Atambatun kasokorooruun, n'ánikanuun, abe n'asaluun.

⁸Naane árimusut i kajuku Yesu fe, árimañiomañi; naane árijukaariito i hahiye fe, áriyilenayilen te o. Iñ'ite ho hi kikawuun kutoofe fu dómbokun; kútumb kutoof kusooñen an ayinaat ko kasoku ni kirim.

⁹Ábuki aruun bokondu ti kabaju hisiibanu hite káyilen koonuun: ho heemo fu kafaku kite siyaan soonuun.

¹⁰Kóñkeyin, eyiñana yite Atambatun kañesañes, abe ni kanewenoor keejuk buñ b'Atambatun aja fu kafakan ésuk i. Kasonka busok buñ b'Atambatun aja fu káwufooruun kajaku koone.

¹¹Búwejet bite bu Kiris búmoomi tu boko, abe busonka busok sílaam s'aware su kajuku, nu buroon béewarie-warie beejá bu káseina. Eyiñana yendu ni kañes yooñ kámeysi kaakañ, nu buñ bu bondu bija fu kabaju.

¹²Atambatun n'áwufoor eyiñana yeene aaniin hirim h'asaaniin hii bíjaiit tu boko, bare bija t'aruun. Hahiyyu kíñki kawaare Hirim Heetoofe hu kasokuunsok hirim hondu ti

sembe site Búwejet Beenabe bu béeboñinee bu huta hu t'etiir. Abe humuum emalaka i kámaṇamaṇi kámeysi bondu.

¹³Arifare ariwasan. Arijok kikawuun, abe n'arinaṇ eyakar yeenuun fe ti káasuumaay k'arija ku kawunee kane Yesu Kiris áṇaasin.

¹⁴Árijenḡin Atambatun, abe atum'aribatikan siheluun tu wúfaṇi woonuun wute wu ti hítiyar hu t'árimeyioorut múniyo mu.

¹⁵Bare áriyemi bakan keenabe ti máhinar moonuun, naane Atambatun eeruwuun u anabe i yooṇ.

¹⁶Múniyo Atambatun aanaan ti Míkiñjin mu: «Áriyemi bakan keenabe, ábuki ínḡe inabanab.»

¹⁷Aruun ti kalawu, aṇ'ariene Atambatun «Faafa». Bare aṇ'ajoonan kúṅgowulan ku fe aliik huruw tu doon d'aroke du, abe ásokumaariit. Inḡite ho aamo fu tu kunak keeṇeñenuun ku t'etaam i, áriwufoor ti máhinar moonuun naane arijoko i nu sumoṇu súsuba.

¹⁸Árimoomi bajaam beejaamee bu kaanuku ariifakane tu buroṇ beebajut bii éñjeriṇ, bi sifaafuun kómbokun kátifenuun bu. Bijaamutee nu buroon béefiyaariit naane sírirem, man yooṇ éwurus.

¹⁹Aaa, arifakaneefakan ti kaasarah kómbokun kite ku Kiris, éeyemie u naane ametek éewere kák, abe doon durkuto.

²⁰T'etaam i éwuwanoorutee n'Atambatun ajifano fu, abe afeeñafeeñ uṇu hoonuun hu tu kunak konde keemo ku kiraanu ku.

²¹Te o t'af'ariṇaas áriiyilen t'Atambatun éeritanno u t'eket i, abe n'áhino éenik. Iyu a ariyite fu káyilen koonuun, n'eyakar yeenuun fe arinaṇ t'Atambatun.

²²Arikuuranoorakuuranoro aṇarkeyi naane árijenḡinajenḡin múniyo mu. Inḡite ho h'árimaṇje fu bakatuuun kéeyilene ku. Náami árimaṇioori dómbokun siheluun síhabanein.

²³Aribukeebuk ti kátiyar; káanukiiit kúṅgowulan kite kaketu kubukuun, bare Atambatun éeketaariit u abukuun fu. Áhinahin bondu ni hirim hoone heeroṇe hu, abe híhabanaariit yooṇ.

²⁴Ábuki Míkiñjin mu meenaan: «Kúṅgowulan ku fe kámoomi naane mahos, abe káwari kooniin naane éfuloor ite ti kitaṇaṇat ku; mahos inḡi misay, éfuloor eṇ'eny,

²⁵bare hirim hite Atemit hibaa káyemi.» Hirim hondu heemo fu Hirim Heetoofe h'arisokee hu.

1 Piyeer 2

¹Náami hahiyu ariwas bánafut bu, ni haajuus hu, nu butuuko bu, ni baabet bu, nu husoku hu ti bakan.

- ²Áriyemi naane bilekej: naane ii kámañi miin mite síñaayiin, árimañi yooñ ko kireyi fe míis meekuure mite Hirim hite Atambatun, man n'árijuw mo ariihaat, abe n'arifak.
- ³Ábuki Míkiñjin mu meenaan: «Arijukajuk buñ b'Atemit ajake fu ariike.»
- ⁴Áritofin ariiloh Anahaan u, eemo u ejuju yeeroñe i. Kúngowulan ku káfiitenafiiten yo, bare Atambatun n'ajifan yo, ábuki te o ebajabaj éñjeriñ.
- ⁵Áritofin man aruun yooñ n'ariyitee naane bujuju beeroñe, bija tu kunut kite enuuf ite Búwejet Beenabe bu. Aruun káyemi toko eja yite esaraha keenabe, aṅ'aribin arisarah naane Búwejet bu busokuun i, abe Atambatun n'aṅ'asa wo iṅ'ite hu Yesu Kiris.
- ⁶Ábuki Míkiñjin mu meenaan: «Arijam! Ijifanajifan elaaliñj yeebaje éñjeriñ, abe iisiñan yo Siyoñ yéeyemi meeyane mite enuuf i; an éeyilene u te yo at'afuño hikee.»
- ⁷Elaaliñj yendu ebajabaj éñjeriñ yómbokun t'aruun kéeyilene ku. Bare ti kéeyilenut ku, «Elaaliñj i y'enuta i káfiitene i yéeni, yo esooñe fu éyemi meeyane mite enuuf i.»
- ⁸Nu busooñ busokee toko kaanuku: «Ejuju yendu ef'ékinineñ é suk i n'ébiñan, elaaliñj yendu ef'ékinineñ é suk i n'eny.» É suk i kábiñanabiñan ábuki kateñekateñeko káyilen ti hirim hite Atambatun, abe bondu bifiye fu buwariin kabaju.
- ⁹Bare aruun, aruun ariemo fu eheet yeejifanee i, aruun ariemo fu esaraha i bakate ku Atambatun Áyi u, aruun ariemo fu é suk yeenabe i, aruun ariemo fu bakan kite Atambatun. Arijifaneejifan kaanuku aṅ'aribin arisok buroon béewarie bu b'Atambatun áhine bu, akina eeruwuun u kaanuku áriinuutin t'ébaani i, ariibin ti meejaaṅe moone méewarie-warie mu.
- ¹⁰Hítiyar hu áriyemiit bakan bakate Atambatun, bare hahiyu áriyemia bakan koone; hítiyar hu Atambatun ayubiyenuun yéeni, bare hahiyu ayubiyenuun.
- ¹¹Kújakuwe, aruun k'ímañie-mañie ku, aruun keemo ku emoosora t'etaam ye abe yooñ at'arifiyo, waasuun, ariwas wúfañi weejakut wu, ábuki uñu wutiik n'aruun.
- ¹²Buroñ boonuun t'etut kéemeyiit ku Atambatun bíyemi beejake. Hutoof yooñ iñi kasok t'aruun hahiyu kite aruun aṅ'árihin beejakut, boko bare bibin kajuku buroon beejake bu bamb'árihin, abe boko kasokoroor Atambatun hunak h'abin hu.
- ¹³Árijenṅin saama náami aseef iñ'ite Anahaan u, naane áyi ómbokun u, eemo u hikaw hite eseef i fe,
- ¹⁴n'éguwernoor i yooñ kañk'aboñ keeja keejoñooran kéenijaariit ku ajakee, man yooñ keeja keesokoroor kiñki kanij ajakee.
- ¹⁵Ábuki fu Atambatun ámañamañi aṅ'árihin ajakee, ñutum ñite keesoñotee ku kéemeyiit ku doon ñeekumbo.
- ¹⁶Buroñ boonuun bíyemi bite bakan keenuute tu húsukateenaate. Bare atum'ariyinoor n'ariene makamu ariroñut búskateen, áriyinooni kánuusu kunoñk keejakut. Ariniñ naane eroka bakate Atambatun.

- ¹⁷Árijenjin kúnḡowulan ku fe, árimañi bakatuuun kéeyilene ku, arijok Atambatun nu sumoḡu súsuba, abe n'árijenjin áyi ómbokun u.
- ¹⁸Aruun eroka i, árijenjin bakan ku kaḡk'arirok tu boko, abe n'arjokiin nu sumoḡu súsuba. Káanukiiit keetoofe ku abe ni káneeni barebare, bare bija yooḡ keetoofut ku fe.
- ¹⁹Múniyo af'arjuk sílaam seewarutuun kabaju, abe n'aḡ'árimuñ iḡ'ite h'Atambatun, bondu bijakajak faa.
- ²⁰Af'aritin, abe n'árimuñ boko ti kámiñu koonuun, aañ ayakuun fu kasokoroor? Bare n'arifin árihin beejake, abe n'árimuñ boko ti kámiñu koonuun, bondu bijakajak faa t'Atambatun.
- ²¹Iḡ'ite hu bondu h'Atambatun aruwuun fu, ábuki Kiris humuumo ajukajuk sílaam uḡu hoonuun hu, áwufooruunwufoor yooḡ bítim bu kaanuku man n'arisao ti hiñaaawu.
- ²²Ámusut káhinu kaahoofoor, abe haajuus yooḡ húmusutee kajamu tu butumo.
- ²³Hi kálafatino hu, anukanut; h'ajuke hu sílaam su, anuurut t'an, bare ásikasik eyakar yeene anaḡ t'Atambatun aa ajoonan ajoḡooree.
- ²⁴Akina t'ekuruwa i, ayitayit t'enio wuhoofoor wute w'úne, kaanuku man n'úwasoor ni kaahoofoor ku núuyooso tu buroḡ beeḡoore. Hee, iḡi busontaay bite bu Kiris h'aribaje fu káasumaay.
- ²⁵Ábuki fu árimoomi yéeni naane bíkarniina béetowutee, bare hahiye áribatikanee t'ahaawa u aa ajukaruun.

1 Piyeer 3

- ¹Aruun yooḡ haare hu árijenjin bákayinuun. Af'árihin ii, bakaake tu boko, hutoof yooḡ káyilenut hirim hite Atambatun, ifi kajuk tu kunoḡk koonuun, n'iḡi káyilen. Abe bondu fe t'arisokutiin hirim,
- ²ábuki boko kajuku buḡ bu buroḡ boonuun bukuure fu, nu buḡ b'árijenjiniiin fu.
- ³Káwari koonuun kuwarut káyemi kite tíyaḡ, naane birifaañu bite jísanḡ, man yooḡ jísanḡ jite ni kikaḡk ku, ajok bimeḡk bite éwurus i, ni bisiimo bite wañ weeseere wu.
- ⁴Aaa, kuwarawar káyemi t'éhinda suhol soonuun, kite búwejet béeneenie abe ni bibeb. Káwari kondu kúbujaariit, abe kibajabaj t'Atambatun éñjeriḡ yómbokun.
- ⁵Iyu i haare hu bakate ku kónkeyin kéeyilene ku, abe ni kayakar t'Atambatun ifi káwarianooro, ábuki kájenjinajenjin bákayiniin.
- ⁶Iyu i Saara af'áhinaani; ájenjinajenjin Aburaham, abe kaanuku eeruwo, n'aḡ'aano «Anahaan úuma». Af'árihin meejake, abe afut'árikoleyi yooḡ doon fe, n'aḡ'áami hahiye áriyemia naane akina.
- ⁷Aruun yooḡ háyine hu, arijokoor haare hoonuun áwariee, abe n'áribaḡino kaanuku arireyit nu boko sembe. Arijokiin nu sumoḡu súsuba, ábuki kawarawar kabaju buroḡ

béehabanaariit bu b'Atambatun ayak bu kawunu naane aruun. Af'árihin ii, doon utu dukolen kalawu koonuun.

⁸Hirim húuma hiraanu hu honde: aribaj biyinoor bifeeneŋ, abe n'arijamoor yooŋ. Árimañjoori naane bakati; áriyemi bakan kéeneenie, abe atum'ariyitooro hágila bakanuun kúŋgowulan.

⁹An af'áhinuun beejakut, atum'arinukan; an af'álafatinuun, atum'arinukan yooŋ. Aruun árisoniyoano kep, ábuki uŋu bondu h'Atambatun aruwuun fu, kaanuku eebin ésoniyanuun.

¹⁰Bonde busokee fu ti Míkíñjin mu. Meenaan: «An af'ámaŋi kabaju buroŋ beejake, abe n'ajuk yooŋ kunak keetoofe, awarawar kawasus husoku ti bakan, ni haajuus.

¹¹Awarawar kakamboor ni meejakut mu aŋ'áhin meejake mu, abe n'aŋ'áñiŋkaan eeŋes káasuumaay ku.

¹²Ábuki Atambatun aŋ'ajukar kéejube ku, aŋ'ajamatan yooŋ kalawu kooniin; bare aŋ'ásokum kiŋki káhin meejakut mu.”

¹³Af'árihabanein ti siheluun kaanuku áriihin meejake, aañ aja fu káhinuun meejakut?

¹⁴Hutoof yooŋ ariwarawar kajuku sílaam aŋarkeyi naane aŋ'árihin meejake, kikawuun n'uŋu kutoof. Atum'árikoleyi an, abe atum'ariwas an eehohotanuun.

¹⁵Bare arijok Kiris tu suhol soonuun naane Anahaan oonuun. Arifare ko kireyi fe kásafin an fe eeyakuun kákandijen iŋ'ite eyakar yeeemo i t'aruun.

¹⁶Abe n'aribeben tíŋ, abe n'arisaaho yooŋ ti kásafin kooniin. Ñúwejet ñoonuun ñukuur but, kaanuku man bakan ifi kajuus kasaanuun, man yooŋ ni kasok bike tu buroŋ boonuun ni Kiris beejake bu, ni kafuño.

¹⁷Ábuki t'Atambatun ámaŋie, ahaŋ jakaku an n'ajuk sílaam o ti káhinu meejake, bala ajuk so o ti káhinu meejakut.

¹⁸Múniyo Kiris humuumo aketaket hifeeneŋ, abe hiraanu, bija tu wuhoofoor wute kúŋgowulan ku. Akina eeemo u an eejake n'aket bija t'énafuta, kaanuku éhinuun ariibukan n'Atambatun. Enio yi kayoole fu, bare n'ábatikannee buroŋ tu Búwejet Beenabe bu.

¹⁹Tu Búwejet bondu t'aje fu eewaare ñúwejet ñite keekete ku keemo ku t'ekulu i.

²⁰Keekete ku bokondu kaamo fu bakate ku kóŋkeyin kéejeŋginut ku Atambatun o ti kanahan kooniin ni kámuño, kóyin ki Nowe áyemie ku tu burok bite esahar i. Bakan keefamut, kaamo hutok ni bákahaaji barebare ni kayooso t'esahar i, abe ni kafakaneer tu móhujo mu.

²¹Móhujo mondu múmoomi naane kaboste ku kiŋki kifakanuun hahiye. Kaboste kondu, káanukiiit kite kañawu ñubub ñite eni. Aaa, ko kite kájeŋgin Atambatun nu búwejet beekuure. Kaboste ku iŋi kifakan úne aŋarkeyi naane Yesu Kiris aritaneeritan t'eket i.

²²Ajaja t'etiir bufor bu, abe ondu t'ariikee inde baatos Atambatun. Emalaka i inji kajam te o, n'ébuur i, ni baabu buroon fe beebaje bu sembe beemo bu t'etiir bufor bu.

1 Piyeer 4

¹Makamu Kiris ajukajuk sílaam t'enio, ariwarawar yooŋ bifare kajuku sílaam naane akina, ábuki an af'ajuk sílaam t'enio, awasoora ni kaahoofoor.

²Náami áfiitin ti hahiye, tu kunak keeŋeñenuun ku t'etaam ye, buroŋ boonuun buwarawar káyemi naane t'Atambatun ámaŋje du bo, abe n'ariwas wúfaŋi wute kúŋgowulan ku.

³Múniyo kónkeyin arifiyafiyo aa ti káhinu kite buroon bi kéeyilenut ku bimbi kámaŋi káhinu. Árikinaanakinaani tu huŋotu hu ni bakan k'ariseñeit ku, nu wúfaŋi weejakut wu, n'éwusan i, ni kahahan ku tu buñooyo nu tu búhujo bu, nu wuwaasen wute ñájiim ñu, abe bonde búfuñinanafuñinani.

⁴Abe hahiye naane aŋkut i árihin buroon beejakut bu ni kéeyilenut ku, kajahalaa, abe bokondu ti kálafatinuun.

⁵Bare boko bibin kakamu Atambatun bi káhine bu fe. Akina afaraa kajoonan keeroŋe ku ni keekete ku.

⁶Iŋ'ite ho i Hirim Heetoofe hu husokee fu yooŋ keekete ku. Kajoonaneejoonan uŋu buroon bi káhine bu t'etaam ye boko buroŋ, bare hahiye Búwejet Beenabe bu nu búyokunaniin kaanuku man ni káyini karoŋu naane Atambatun.

⁷Kamoosen kite etaam i kulohena. Náami buroŋ boonuun buwarawar kajoŋoor, abe n'arijok kikawuun man n'áriyini kalawu.

⁸Beehaŋe bu fe beemo fu árimaŋioori dómbokun, ábuki kámaŋioori aŋ'ahok wuhoofoor weehooje.

⁹Ariwananoor atoofee tu sunuuf soonuun, atum'aŋ'arifutanoor.

¹⁰Atambatun awunuunwun arireyi fe bifehe bite káyokunan bakaaku, huruw fe aliik ti b'Atambatun awuno bu. Áriyemi naane eroka keejake keemo ti káhinu bakaaku meejake mite m'Atambatun meewayoore mu.

¹¹An eeemo ti kawaare awarawar kasoku kirim kite Atambatun. An eeemo ti káyokunan ake awarawar káhabanna sembe s'Atambatun awuno su, kaanuku man tu buroon bu fe Atambatun n'asokorooree iŋ'ite hu Yesu Kiris. Kániku ku kíyemi koone ku hiraanu, ni sembe su fe! Amiin.

¹²Kújakuwe, aruun k'ímaŋje-maŋje ku, atum'arijahale naane ariemo i ti sílaam sómbokun. Bondu bibajuunbaj kaanuku t'ajuk man múniyo áriyilenayilen t'Atambatun man yooŋ. Atum'ariyinoor n'ariene bondu buwarut kabaju.

¹³Kikawuun kutoof kep aŋarkeyi naane aŋ'arimaat ti sílaam site Kiris, man hunak h'ésuk i eja hu kajuku kániku koone, n'aritoofan árihabanein.

¹⁴Atoof t'aruun kane árilafatinee aŋarkeyi naane aruun eriboora yite Kiris, ábuki Búwejet béenike bu bite b'Atambatun bondu t'aruun.

¹⁵An t'aruun af'ajuk sílaam, atum'áyemi am ayooole, man yooŋ am ákuwate, man yooŋ am áhine beejakut, man yooŋ am ayoosee ti báhamin bite ake.

¹⁶Bare an af'ajuk sílaam aŋarkeyi naane akina Akarjen, atum'afuño. Aaa, aane kep Atambatun eyeehen naane ésuk i ii kaano akina an ite Kiris.

¹⁷Hunak hite Kajoonan ku hireeŋa, abe t'ajab ti bakan kite Atambatun. Abe arko keejab t'úne, buŋ fiya bi bija fu búmuje ni keeteñekee ku káyilen Hirim Heetoofe hite h'Atambatun?

¹⁸Naane Míkiñjin mu musoke i meene: «Arko kafaku kite kéejube ku kítaaŋataaŋi, buŋ fiya bi bija fu káyemi t'énafuta i n'ehofoora i?»

¹⁹Iŋ'ite ho aamo fu keemo ku ti kajuku sílaam aŋarkeyi naane Atambatun ámaŋie bo, káhin beejake bu kep, abe ni kayit eyakar yeeniin fe kanaŋ te o éewuwaniin u, ábuki áwasaariit hirim h'asoke.

1 Piyeer 5

¹Hahiye sifaaf soonuun k'ijonde fu. Íñje humuumam faaf naane aruun; ijukajuk ni ñíkinam Kiris o ti sílaam su, abe íñje kabaju yooŋ húrub ti kániku keeja ku káwufooree memee. Bonde b'ilaw fu n'aruun:

²arihaaw áwariee kaahaaw k'Atambatun ánihanuun ku. Atum'árihin kite bakan keenoŋkooanee, bare arinoŋk ariijukar ko naane t'Atambatun ámaŋie du. Atum'árihin burok bondu inji hiŋes ebaj, bare árihin bo aŋarkeyi naane ho hutoofuun n'áriyokunaniin.

³Atum'ariŋes káhinu sembe ti bakan k'árinihanee ku, bare árihin man kaahaaw ku ni kiŋes kaliikool n'aruun.

⁴Abe Kiris Aseef ite ehaawa i af'aja áŋaasin, n'aŋ'awunuun hisiibanu héenike, abe utu húbujo hikee.

⁵Aruun yooŋ biñi bu, árijenŋin sifaaf su. Abe aruun arireyi fe kéeyilene ku, atum'aŋ'ariyitooro tu búyokunanoor bu, ábuki Míkiñjin mu meenaan: «Atambatun aŋ'ásokum kiŋki kayitooro; kéeeyitooraariit ku aŋ'áwufooriin kajaku koone.»

⁶Náami áritetianooro hágila Atambatun eebaje u sembe, man n'abin ayituun t'etiir hunak h'áfiitene hu.

⁷Abe n'ariwanan te o bakola boonuun fe, ábuki aŋ'ajokuun áwari aa.

⁸Arijok kikawuun, abe n'áriwasiyoor! Ábuki anatoora oonuun Setani ondu ti kañaaŋoor naane éŋaŋ ti kanuuru kep, hiŋes aañ a aware fu kateŋu.

⁹Arijok alitee ti káyilen ku, abe n'aŋ'aritandarisan te o, ábuki árimoomi kaanuku bakatuuun kéeyilene ku keemo ku t'etaam i fe, sílaam sondu yooŋ s'ifi kajuk.

10Sílaam soonuun iti sifiyo dómbokun. Atambatun eehaŋe u émaŋia úne, aruwuunruw bite kániku koone kéehabanaariit ku aŋarkeyi naane árihinahin ni Yesu Kiris t'afeeneŋ. O humuumo karitanuun ariisiŋo, n'ayaŋgananuun yooŋ ti kawunuun sembe, abe n'asiŋjanuun t'ayane.

11Sembe su síyemi soone su ko kireyi fe! Amiin.

12Silas áyokunanam fu íkiñjинуun eleetar yende yéetofie ee. T'íñje, akina ati ite bifeeneŋ. Ímaŋjuunmaŋi kayaŋganan kikaw, abe n'eenuun yooŋ káasuumaay kite Atambatun naane isokuun ee i keemo fu. Arijok te ko alitee.

13Kéeyilene ku keemo ku Babilon kasaafuun. Atambatun ajifaniin fu naane aruun. Añiam Mark asaafuun yooŋ.

14Arisaafoor ti káfoonoor kite baatiaay. Aribaj káasuumaay arireyi fe, aruun ki Yesu Kiris akino ku.

2 Piyeer

2 Piyeer 1

¹Íñje Simoŋ Piyeer aroka ite Yesu Kiris, n'apotor oone toko yooŋ ikiñje fee bakan k'Atambatun awune ku káyilen keeree ni kite k'uni. Yesu Kiris eeemo u Atambatun ite úne, n'Afakana ite úne toko yooŋ awunawun úne káyilen kondu aŋarkeyi naane ájubajub.

²Atambatun aja ahaŋuun kásoniyan, abe n'awunuun yooŋ káasumaay keefame-fam iŋi naane árimeyiini i, akina n'Anahaan ite úne Yesu Kiris.

³Atambatun awunawun úne ti sembe soone doon fe d'úsawulee du kaanuku núuroŋ naane ámaŋje i. Áhinahin úne bondu iŋi kámeysi k'úmeyio ku, akina eeruwe u úne kaanuku núujuk kániku koone ni kajaku koone.

⁴Iyu a awune fu úne buroon bómbokun béewarie naane aŋiye i asok aane o kawunu úne bo. Áhinahin iyu kaanuku af'arijok bo, n'arifak tu wúfaŋi weejakut weemo wu t'etaam ye wuwu wúbuj ésuk i, abe n'aribaj sihel naane yeene i.

⁵Iŋ'ite ho aamo fu áriñŋkaan áriiwutiyan manonkar meejaŋe ti káyilen koonuun; ti manonkar meejaŋe mu n'áriwutiyan toko kámeysi b'Atambatun ámaŋje bu;

⁶ti kámeysi ku b'Atambatun ámaŋje bu n'áriwutiyan toko bújokumooro; tu bújokumooro bu n'áriwutiyan toko kajoku alitee ti káyilen ku; ti kajoku ku alitee ti káyilen ku n'áriwutiyan toko káhinu naane Atambatun ámaŋje i;

⁷ti káhinu ku naane Atambatun ámaŋje i n'áriwutiyan toko kajokoor baatiaay; ti kajokoor ku baatiaay n'áriwutiyan toko kámaŋioori.

⁸Ábuki af'aribaj síjiko sondu, abe nu sulooñ t'aruun, so kákinineŋ kámeysi k'árimeyie ku Anahaan ite úne Yesu Kiris ni kibaj éñjeriŋ, abe nu kubukoor meejaŋe.

⁹Bare an eebajut u so, ámoomi naane an éefuume; ájukaariit áwariee. Afiilafiil kaanuku Atambatun akuuranakuuran wuhoofoor woone wute wu kónŋkeyin.

¹⁰Kújakuwe, iŋ'ite ho aamo fu áriñŋkaan ariijok alitee áriiwufoor kaanuku Atambatun aruwuunruw, abe n'ajifanuun yooŋ. Ábuki af'árihin iyu, at'ariney hikee ti kaahoofoor.

¹¹Iyu a Atambatun aja fu káfenginuun tay wuruŋ wute Jáyi jéehabanaariit ju. Jo jeemo fu jite ju Yesu Kiris Anahaan ite úne, n'Afakana ite úne yooŋ toko.

¹²Iŋ'ite ho aamo fu naane árimeyie i buroon bonde fe, abe yooŋ n'arijok alitee tu múniyo m'arijame mu, ibaa kábaŋinanuun bo ko kireyi fe.

¹³Ijukerajuker n'eene naane eemo i buroŋ, íñje kábaŋinanuun bo kaanuku man n'árinio.

¹⁴Ábuki ímoomi kaanuku memee n'iŋ'iket, naane t'Anahaan ite úne Yesu Kiris áwufooram du bo.

¹⁵Ínje káhinu wáhowah kaanuku man kane ibin iket, n'aŋ'aŋ'áribajino ko kireyi fe buroon bondu.

¹⁶H'iribine hu irisokuun kaanuku Anahaan ite úne Yesu Kiris bíbatikeina ni sembe, kúsuwanooriiit kéetuutee k'irisokuun. Bare irijukajuk kahahu koone ni ñíkin uni féet.

¹⁷Írimoomi ne o ti hirij heenabe hu, kóyin k'Atambatun Faaf u ánikano ku, abe n'asalo yooŋ. Kónkeyin, kaaji kite Atambatun eehaŋe u énika kíhaminnahaminn ne o keene: «An onde aamo fu Añi úuma i ímaŋie u. Te o ti hikawam hutoofe fu.» Uni kuumuni irijamajam kaaji kondu kéenuutina kii t'etiir bufor bu.

¹⁹Iyu u úhaŋe fu káyilen báhamin b'eyiŋana yite Atambatun kasoke bu. Árihinahin áwari aa ariinaŋ te bo siheluun, ábuki búmoomi naane ejaana yéetife t'ábaanie ayak abin áami hurabu hu hireeŋa, abe kaarabu ku ni kijaana suhol soonuun.

²⁰Arijab árimeyi jak bonde: an ayinaat káhandin akina humuumo báhamin bite eyiŋana yite Atambatun beeemo bu ti Míkiñjin mu.

²¹Ábuki an ámusut bunonkooro eeyiŋan báhamin bite Atambatun. Bare Búwejet Beenabe bu bitiŋge fu kúnŋowulan ku keeyiŋan báhamin bite Atambatun.

2 Piyeer 2

¹Kónkeyin, abajabaj Israyel bakan iŋi karito ni kajuus kaane boko kaamo eyiŋana yite Atambatun. Iyu yooŋ i bakaake kayak fu birito t'etutuun, abe n'iŋi kajuus kaane boko kaamo émuse, bare bi kaja fu kaliiken ésuk i bíteiit nu múniyo. Boko kaliikenuun bite haajuus bite kátowutan ésuk i, abe boko biteñeko yooŋ Ámuse u eejaame u wuhoofoor wooniin. Iŋ'ite ho aamo fu bútowuto booniin káfufu, abe n'aŋ'áami boko kaŋese bo.

²Keehooje kasayiiin ti kiñaawu ti manonkar mooniin meejakut mu, kéekinineŋ ésuk i ni kálafatin bítim bite múniyo mu.

³Émuse yendu, káfaŋi kooniin kite sírirem su káhinu ni kasokuun báhamin bi kanonke kéetuut, kaanuku man ni kahoohuun. Bare afiyee naane kajoonan kooniin kisiineŋ i, abe at'ahul bútowuto booniin ni bireeŋ!

⁴Múniyo Atambatun ayubiyenut emalaka i keehofoore ku; áfiiteniinfiiten ti kaayeen kéesulie-sulie ku ti kafaake du t'ébaani i túruk bija tu hunak hite Kajoonan ku.

⁵Atambatun ayubiyenut yooŋ énafuta yendu bakate ku kónkeyin; áhinahin etiir yómbombokun yéenubin tu boko ayak eram etaam i. Bare afakanafakan Nowe aa awaare ésuk i beejake bu, ni bakan yooŋ kaamo hutok ni bákasuba.

⁶Atambatun ajoonanajoonan yooŋ bakate ku Sodom nu Gomoor; ásufasuf búruk bondu ni sineemak ayak abin aŋeñen hábumba. Diyu báaluwenum ti bakan keejakut ku, bite káwufooriin beenahan bu nu boko.

⁷Bare afakanafakan Lot eeemo u ániine eejake. Lot aŋ'ajuk ti manonkar meejakut mu mite énafuta i bakate ti kikinun kondu, ehola fe eŋ'ehabano.

- ⁸Ábuki hunak heenee hunak, ániine ondu eejake ii, abe n'akin yooŋ nu boko t'afeeneŋ aŋ'ajuk naane ii kanonk, aŋ'ajam yooŋ kirim kooniin keejakut ku, asooñen n'átaañian dómbokun ti manonkar mooniin.
- ⁹Bondu búwufoorawufoor kaanuku Atemit áyinooni kafakan ti sílaam su kéejeŋgino ku, abe n'afin awas keejakut ku kaanuku eebin eenij tu boko hunak hite Kajoonan ku.
- ¹⁰O kahaŋu kaniju ti kiŋki kanaban wúfaŋi weejakut wute siniin, abe n'iŋi kahuuf hiseefaate hu. Bokondu kiŋki kaliiken ésuk i bite haajuus hu kákoleyiit Atambatun, abe yooŋ iŋi kayitooro. Kájjeŋginaariit bakate ku t'etiir kéenike ku, bare iŋi kátumb kálafatiniin.
- ¹¹Humuum emalaka i kásiiŋaariit tu buhoonŋu Anahaan u iŋi kálafatiniin; abe bare kahaŋahaŋ kiŋki kaliiken ésuk i bite haajuus hu sembe fuf.
- ¹²Bare bokondu iŋi kanonkoooro kéehin naane bíndakakureŋ béemuusut, bite bibin kajokiee abe nu buyoolee, ábuki iŋi kálafatin bi kámeysiit bu. Boko kayooliee naane bíndakakureŋ bu.
- ¹³Kunonk keejakut ki káhine ku bakaaku, boko kabatikanee ko. Katoofu kooniin fe keemo fu ni káhin wúfaŋi wooniin weejakut wu mijiniŋga rangaw. Ifi káyemi tu buñoofu n'aruun t'afeeneŋ, iŋi kajuusuun kep kikawiin keetoof; abe bondu bútumbatumba búfuñinani t'aruun.
- ¹⁴Kikawiin fe kondu ti haare hu, kaanuku man ni kaŋot nu boko. Kálaamaariit hikee ti káhinu kite wuhoofu wu, abe iŋi kabuut bakan keejokut ku alitee ti bítim bite Kiris. Kabaju sírirem taŋ keemo fu ti kikawiin. Bokondu Atambatun áwuumiinwuum!
- ¹⁵Kawasawas bítim beejoŋoore bu, abe ni kátowuto. Iŋi kasa ti hiñaawu Balam ayiŋana u, añi ite Bosoor, akina éemaŋie u ajaamee sírirem éehin meejakut.
- ¹⁶Bare abinabina awatane ti beejakut bondu: ambam eeyinaat u báhamin áhamino fu ni kaaji kite húŋgowulan, eefito ti beeñunut bondu b'ámaŋie bu yéeni káhinu.
- ¹⁷Bokondu kiŋki kaliiken ésuk i bite haajuus hu kámoomi naane bísaabun beesaye; kámoomi yooŋ naane bufor b'eyam i eyisaloole. Atambatun afareiiifare báakinum t'ábaanie-baanie du.
- ¹⁸Iŋi káhamin báhamin beeñunut bite jímak taŋ, abe n'iŋi kafurukato yooŋ kaanuku man ni kabuut bakan keemo ku ti kánuutinaiin ti bakaaku keeroŋe ku t'ébaani.
- ¹⁹Iŋi kaaniin karoŋut káyemi búskateen bite eluwa i, abe bare boko kumuumiin búskateen bite wúfaŋi wu wuwu wútowutaniin. Ábuki huruw-ruw fe ásukateen ite doon deehaŋo.
- ²⁰Ésuk i kafakafak tu wúfaŋi weejakut weemo wu t'etaam ye aŋarkeyi naane kámoomi Anahaan ite úne Yesu Kiris, n'Afakana u yooŋ toko. Bare ifi kasooñ kawas wo weehaŋiin sembe, bihabanooro booniin kahaŋu kajakaate naane kanokoore i hítiyar hu.

²¹Ahaŋ yéeni kajaku tu boko itim kámeysi bítim beejoore bu, bala kámeysi bo, abe ni káwunŋ kiñaawu eluwa yeenabe i yi kaliikenee i.

²²Beebajiin bu búwufloorawufloor kaanuku bonde beesokee bu bite nu múniyo: «Ékuruk aŋ'asooñ atenŋ doon d'asaje du»; nu bonde yooŋ: «Efuruka aŋ'añawee nu móhujo ahaban, n'aŋ'asooñ ahuruso ti hatef hu.»

2 Piyeer 3

¹Kújakuwe, aruun k'ímanje-mañje ku, eleetar yende ésooboriyan y'íkiñjin fee n'aruun. Tu súsuba su fe, inŋ'íbaŋinanuun b'ariliikenee bu kaanuku man n'arinaŋ tu ñúwejet ñoonuun biyinoor beejoore.

²Áribaŋino báhamin b'eyiŋana yite Atambatun keenabe ku kabine bu kasok kónkeyin, n'eluwa yite Anahaan u n'Afakana u yooŋ toko, y'epotor i k'Atambatun áboñinuun ku kaliikenuun i.

³Arijab árimeysi bonde: tu kunak kiraanu ku, bakan bibin, abe wúfaŋi wooñin weejakut wu taŋ wi kaja fu káhinu. Boko kásuwuun,

⁴abe n'iji kaane: «Yesu aanut kereŋ akina bíbatikeina? Náami ondu diin? Sifaaf úne kaketa, abe bare doon fe duwayeit huta h'etaam i enŋ'ebin éwuwanee!»

⁵Bare bike bondu toko bi kanoŋke keefiil: kónkeyin, Atambatun asokasok hirim, bufor bu nu búwuwanee, n'etaam i. N'ánuutann etaam i tu móhujo mu, abe nu móhujo n'aroke fu yo.

⁶Abe nu móhujo yooŋ mite kóyin etiir yómbombokun i n'ábuje fu etaam ite i kónkeyin.

⁷Hirim hondu hoho hite h'Atambatun hujoke fu bufor bite bu hahiye n'etaam i, sineemak su seebin séesuf buroon bondu. Binaŋeenanŋ bija tu hunak h'énafuta i kaja hu kajoonanee te ho, abe ni kátowutanee hiraanu.

⁸Kújakuwe, aruun k'ímanje-mañje ku, abajeebaj bare bike b'ariwarut kafiilu: t'Anahaan u, hunak hifeeneŋ húmoomi naane simit éñjune, abe simit éñjune ni síyemi naane hunak hifeeneŋ.

⁹Bakaake inŋi kaane Atemit ákurakuri ti káhinu b'asoke bu, bare tókoiit. Am aŋ'ámuñ n'aruun kep, ábuki ámañiit mayet afeeneŋ átowuto. Aaa, b'ámanje bu beemo fu huruw fe n'awatanooro wuhoofoor woone.

¹⁰Hunak h'Anahaan u ábatikein hu te ho káfufu naane ákuw. Hunak hondu, karim kéekolinanie-kolinani kajamiee kane bufor bu bíyemi tu bútowuto, abe buroon beemo bu te bo kásufiee. Etaam i nu doon fe deeemo te yo kajoonanee.

¹¹Makamu buroon bu fe iyu i bija fu bútowuto, hahiye arijuk jak buŋ bu buroŋ boonuun buware fu káyemi! Buwarawar kanabu, abe n'arijok yooŋ alitee t'Atambatun,

12 aruun ti kanahan ku hunak hoone, aruun yooŋ ti káhinu wáhowah kaanuku heesoŋk heereŋ. Hunak hondu, sineemak su kásufu bufor bu, abe buroon bite bu t'etiir fe butuuyo.

13 Bare Atambatun afiyafiya asok aane o káwuwan bufor bíyeni, n'eke etaam yooŋ, abe buroon béejube taŋ bija fu káyemi toko. Bondu b'únahan fu.

14 Kújakuwe, aruun k'ímaŋje-maŋje ku, iŋ'ite ho aamo fu makamu aruun bokondu ti kanahan hunak hondu, árihin wáhowah man n'áiyemi hágila Atambatun bakan keekuure, bakan keeyinaatee kawatan tu doon fe, ni bakan yooŋ keebaje káasuumaaŋ ne o.

15 Abe n'arinaŋ bonde ti kikawuun: Anahaan u ondu ti kámuñu kep kaanuku man n'áiyini kafaku. Bondu b'ati úne Pool, nu búwesinato b'Atambatun awuno bu asokuun fu t'eleetar yeene.

16 Aŋ'asok bo yooŋ ti bileetar boone fe kane ajemen bonde. Abajeebaj ti bileetar boone bike béetaañie kajoku, abe bakan kéewesinateit, káyilen kooniin yooŋ kifamut, n'iŋi kajok bo kawetekanoor, naane ii káhin yooŋ nu waawu wuwiit wute Míkiñjin mu. Iyu ifi káhin kéetowutanooro.

17 Kújakuwe, aruun k'ímaŋje-maŋje ku, aruun bare, ariheeka áriimeyi bonde. Iŋ'ite ho aamo fu aritey énafuta i, itim kabin kahiilanuun ti kájuumu kooniin, kéehinuun atum'aŋk'arijok alitee.

18 Bare arihaŋ kajoku alitee t'Anahaan ite úne Yesu Kiris, n' Afakana ite úne yooŋ toko, man n'arihaŋo kámeyi, abe n'ahaŋuun yooŋ kásoniyan. Aja ákini kániku ku hahiye nu ko kireyi fe! Amiin.

1 Saan

1 Saan 1

¹Uni írikiñjинуun fee iŋ'ite Hirim hu huhu huwun buroŋ bu. Hiyemayemi huta hu t'Atambatun áwuwanoorut doon areyi fe. Irijamajam ho, irijukajuk ho yooŋ féet, íriheelinaheelin te ho, abe irigoragor ho.

²An u aa awun buroŋ bu áŋaasinonŋaasin, abe irijukojuk. In'iriseedoo t'aruun, abe n'irisokuun an eemo u buroŋ béehabanaariit bu. Ámoomi ti Faaf u, abe n'afeeñ t'uni.

³B'irijame bu abe n'irijuk, iriisokuun bo yooŋ kaanuku man n'árihin n'uni t'afeeneŋ, naane írihine i t'afeeneŋ n'Atambatun Faaf u, n'Añio Yesu Kiris.

⁴Uni bokondu ti kákiñjинуun bonde kaanuku man katoofu kite k'uni ni kireeŋ.

⁵Hirim h'irijame hu ti Yesu Kiris, uni kasokuun ho; ho heemo fu honde: Atambatun akina meejaaŋe, abe ébaani étumbut éyemi te o.

⁶Uf'úene úhinahin ne o t'afeeneŋ, abe n'úkin yooŋ t'ébaani, újuusa, abe úhinut naane múniyo mu musoke i.

⁷Bare uf'úkin ti meejaaŋe mu, naane Atambatun humuumo aamo i ti meejaaŋe mu, n'aŋ'áami úne kéeyilene ku úhinahin t'afeeneŋ, abe halan hite Añio Yesu n'uŋu hukuuran úne ti kaahoofoor kánokan.

⁸Uf'úene úbajut mayet kaahoofoor, úbuuta kikaw úne, abe múniyo mu munooto t'úne.

⁹Bare uf'úsok Atambatun wuhoofoor wute w'úne, makamu ájubajub, abe doon fe d'asoke aŋ'áhin do, o kabonket úne wuhoofoor wu, abe n'aŋ'akuuran úne ti meejakut mánoman.

¹⁰Uf'úene úbajut wuhoofoor, újoka Atambatun ajuusa, hirim hoone yooŋ hunooto t'úne.

1 Saan 2

¹Kúñuumo, íñj'endu ti kákiñjинуun bonde kaanuku atum'aŋ'arihoofoor. Bare ake af'áhin kaahoofoor, úbajabaj an aa areeŋo úne t'Atambatun: o aamo fu Yesu Kiris éejube u.

²Akina awune fu enio yeesarahee kaanuku man wuhoofoor wute w'úne nu wubonketee. Káanukiiit wute w'úne barebare, bare bija yooŋ nu wute bakaaku kúŋgowulan fe.

³Uf'újeŋgin buluwa bite Atambatun, bukuur úne kaanuku úmoomio.

⁴An af'aane ámoomio, abe bare ájeŋginut buluwa boone, akina ajuusa, abe múniyo mu munooto te o.

⁵An bare éejeŋgine hirim hoone, kámaŋi k'ámaŋie ku Atambatun keeyane faŋ. Iye u úyinie fu kámeysi man úhinahin t'afeeneŋ n'Atambatun.

- ⁶An af'asok aane áhinahin t'afeeneŋ n'Atambatun, awarawar kanaban tu wuwot wute Yesu.
- ⁷Kújakuwe, aruun k'ímaŋie-maŋie ku, eluwa éyeniit y'ikiñjuun fee. Eluwa yeefiyee, y'arisaanee huta hu ti kájabina ku. Eluwa yendu yeefiyee i yeemo fu hirim h'arijame hu.
- ⁸Bare eluwa yende y'ikiñjuun yee éyeni yooŋ. Múniyo mite te yo mujukeejuk ti Kiris, ni t'aruun yooŋ, ábuki ébaani yendu ti bija bútowuto, abe meejaaŋe mite mu nu múniyo miheeka méeŋaasin.
- ⁹An afaane ondu ti meejaaŋe mu, abe bare n'ahuuf at'o, an ondu aroŋa t'ébaani i.
- ¹⁰An af'amaŋi at'o, an ondu ondu ti meejaaŋe mu, abe doon fe diyinaato káhinu eeney ti kaahoor.
- ¹¹Bare an eehuufe at'o, an ondu ondu t'ébaani i; aŋ'añaah t'ébaani i, abe ámeyiaariit diin t'aamo fu ti bija bu, ábuki ébaani i ébujobuj ñíkin.
- ¹²Kúñuumo, iikiñjuun bonde: wuhoor woonuun wubonketeebonket, Kiris éekineneŋ.
- ¹³Aruun sifaaf su, iikiñjuun bonde: árimoomi an éeyemie u huta hu ti kájabina ku. Aruun biñi bu, iikiñjuun bonde: arikalakalo Batuuk bu.
- ¹⁴Kúñuumo, isooñ ikiñjuun bonde: árimoomi Faaf u. Aruun sifaaf su, isooñ ikiñjuun bonde: árimoomi an éeyemie u huta hu ti kájabina ku. Aruun biñi bu, isooñ ikiñjuun bonde: aribajabaj sembe; hirim hite Atambatun hondu t'aruun, abe yooŋ arikalaa Batuuk bu.
- ¹⁵Atum'árimaŋi etaam i, nu buroon beemo bu te yo fe. An af'amaŋi etaam i, an ondu ámaŋiit Faaf u.
- ¹⁶Ábuki buroon bite t'etaam i búmoomi naane bonde: wúfaŋi weejakut wu wute kúŋgowulan ku, bimeru bite doon fe deejukee, ni biyitooro bu iŋi ebaj i. Bondu fe t'Átambatuñiit t'ufu búnuutin, bare t'etaam i.
- ¹⁷Etaam i yendu ti bija bihabano, nu wúfaŋi wu fe weemo wu te yo. Bare an eeemo aŋ'áhin b'Atambatun ámaŋie bu, o karoŋu hiraanu.
- ¹⁸Kúñuumo, kamoosen kite etaam i kulohena! Arijamajam kaanuku Anatoora ite Kiris awarawar bibin. Abe hahiye enatoora yite Kiris keehooje kabina; iŋ'ite ho h'úmeyie fu kaanuku kamoosen kite etaam i kulohena.
- ¹⁹Bokundu bakan úneiit nu múniyo, iŋ'ite ho hi kanuute fu t'úne. Múniyo kane káyemi bakan úne, n'iŋi kariiko yéeni n'úne. Bare iyu i bije fu t'ahaŋ kakuuru kaanuku mayet afeeneŋ tu boko aamo n'úne.
- ²⁰Aruun bare, aribajabaj Búwejet Beenabe bu bi Kiris awunuun bu, abe iyu a árimeyie fu arireyi fe múniyo mu.

- ²¹Náami if'ikiñjинуun, inji káanukiiit man aruun árimeyiit múniyo mu, bare aṅarkeyi naane árimoomi mo. Abe árimoomi yooṅ kaanuku haajuus hiyinaat kánuutina tu múniyo mu.
- ²²Kame aañ aamo fu ajuusa u? O aamo fu an eejeenje u kaanuku Yesu aamo fu Kiris. An ondu aamo fu Anatoora ite Kiris, abe ateñekateñeko Faaf u n'Añi u.
- ²³Abe an eeteñekee Añi u, ámeyiiit yooṅ Faaf u. An éesiñooreina n'Añi u, ámoomi yooṅ Faaf u.
- ²⁴Inj'ite ho aamo fu áriwasiyoor ariinaṅ ti siheluun hirim h'arijame hu huta hu ti kájabina ku. Arko b'arijame bu huta hu ti kájabina ku bondu ti siheluun, aruun yooṅ káyemi t'afeeneṅ n'Añi u ni Faaf u.
- ²⁵Abe bonde bi Kiris aane fu o kawunu úne: buroṅ béehabanaariit bu.
- ²⁶Ikiñjuunkiñj bondu inji bakan keeṅes ku kabuutuun.
- ²⁷Aruun bare, Kiris awunuunwun Búwejet boone. Makamu Búwejet boone bondu t'aruun, arisawuleit an aliikenuun. Ábuki Búwejet bu inji biliikenuun doon areyi fe, abe doon dindi biliikenuun dite toko, díteit haajuus. Inj'ite ho aamo fu arijok alitee ti káhinu k'árihine ku t'afeeneṅ ni Kiris naane Búwejet bu biliikenuun i.
- ²⁸Hee kúñuumo, arijok alitee ti káhinu k'árihine ku t'afeeneṅ ni Kiris, man hunak h'abin hu ifi hireeṅ, kikaw úne ni kiyang piṅ; utum'úbin úfuño hágilao hunak hondu.
- ²⁹Árimoomi kaanuku Kiris ájubajub. Náami ariwarawar yooṅ kámeyi kaanuku an fe aṅ'áhin beejoṅore, akina añi ite Atambatun.

1 Saṅ 3

- ¹Arijuk naane Faaf u ámañje i úne ariike, asooñen n'aṅ'aane úne bakañio! Abe nu múniyo, úne bakañio. Bakate ku t'etaam ye kámeyiit Faaf u; bo bíkinineṅe fu kámeyiit úne yooṅ.
- ²Kújakuwe, aruun k'ímañje-mañje ku, hahiyu úne biñi bite Atambatun, bare naane úja i kanokoor búwuforoorutee. Bare úmoomi kaanuku Kiris af'abin ásooñin, úne káyemi naane akina, ábuki úne kajukio naane aamo i.
- ³An fe eebaje eyakar yendu ti Kiris bukuuranoro naane Yesu Kiris akuure i.
- ⁴An fe éehine kaahoofoor atina t'Eluwa yite Atambatun, ábuki kaahoofoor aamo fu katinu t'Eluwa i.
- ⁵Árimoomi bare kaanuku Yesu Kiris abinabin inji kanuutan wuhoofoor wute w'úne. Akina abajut mayet kaahoofoor.
- ⁶Náami an fe éehine ne o t'afeeneṅ araana kahoofoor; bare an fe aṅ'ahoofoor, ajukuto, abe ámeyiiito yooṅ.
- ⁷Kúñuumo, atum'ariwas an fe eebuutuun! An aṅ'áhin béejube, ájubajub naane Yesu Kiris ájube i.

- ⁸An eekine ti kaahoofoor, akina an ite Setani, ábuki Setani ahoofoorahoofoor huta hu ti kájabina ku. Bonde bíkinineje fu Añi ite Atambatun n'abin: kaanuku éebuj burok bite Setani.
- ⁹An fe eemo añi ite Atambatun araana kahoofoor, ábuki buroŋ béenuutina bu t'Atambatun bondu te o. At'aŋk'áyini kakinu ti kaahoofoor, ábuki akina añi ite Atambatun.
- ¹⁰Tu bonde ti biñi bite Atambatun kawayee fu ni biñi bite Setani: an fe éhinaariit beejake, man yooŋ éemaŋiit at'o, an ondu anooto añi ite Atambatun.
- ¹¹Múniyo, hirim honde h'arijame fu huta hu ti kájabina ku: úmaŋioori.
- ¹²Úwarut káyemi naane Kayin eeyoole u at'o. Akina an ite Setani. Kame iŋi naŋ n'ayoolo fu? Aŋarkeyi naane buroon bamb'áhin bijakut, abe bare bite b'at'o bijakajak.
- ¹³Kújakuwe, atum'arijahale naane bakate ku t'etaam ye kahuufuun i.
- ¹⁴Úne úmoomi kaanuku únuutino t'eket i núuyooso tu buroŋ bu. Úmoomi bo aŋarkeyi naane úmaŋamaŋi bakati úne. An éemaŋiit at'o, an ondu aroŋa t'eket i.
- ¹⁵An fe eehuufe at'o, an ondu ayoola bakan. Abe árimoomi kaanuku ayoola bakan abajut te o buroŋ béehabanaariit bu.
- ¹⁶Iye u úmeyie fu naŋ neemo fu kámaŋi: Yesu Kiris ásikasik síhiinio asaan bija t'úne. Náami úne yooŋ úwarawar kásiku síhiinu úne úsaan bija ti bakati úne.
- ¹⁷An eebaje af'ajuk at'o n'ahaŋk, abe n'ateñeko káyokunano, buŋ b'ayino fu kaanu ámaŋamaŋi Atambatun t'eholo?
- ¹⁸Kúñuumo, úwarut kámaŋioori ni kirim keetoofe barebare; úwarawar kámaŋioori nu múniyo tu buroon bumb'úhin.
- ¹⁹Uf'úmaŋioori, n'uŋ'úmeyi kaanuku múniyo mu mikino fu úne; iyu, n'uŋ'úrooŋan sihel site s'úne hágila Atambatun.
- ²⁰Hutoof sihel site s'úne ni siwatan úne, sibaa bare burooŋo, ábuki Atambatun ahaŋahaŋ so, abe ámoomi doon areyi fe.
- ²¹Náami kújakuwe, aruun k'ímaŋie-maŋie ku, sihel site s'úne ifit siwatan úne, kikaw úne n'iŋi kiyang t'Atambatun.
- ²²Aŋ'awun úne doon fe d'úlawo, ábuki uŋ'újeŋgin suluwa soone, abe beetofo bu b'uf'úhin.
- ²³Eluwa yende y'asaane i úne: aane úyilen tu huruwu hite Añio Yesu Kiris, abe yooŋ n'úmaŋioori naane asoke i úne.
- ²⁴An éejeŋgine suluwa site Atambatun, an ondu áhina t'afeeneŋ n'Atambatun, Atambatun yooŋ áhina ne o t'afeeneŋ. Abe úmoomi kaanuku Atambatun áhinahin n'úne t'afeeneŋ, ábuki awunawun úne Búwejet boone.

1 Saan̄ 4

¹Kújakuwe, aruun k'ímañje-mañje ku, atum'áriyilen ésuk i fe kiñki kaane Búwejet Beenabe bu bondu tu boko. Ariñesiin kep ariijuk man búwejet bi kabaje bu, t'Atambatun tu búnuutina. Isokuunsok bonde ábuki kiñki kajuus kaane boko kaamo eyiñana yite Atambatun bokondu t'etaam i, abe kahoojahooj.

²Iye a arija fu kámeysi man ake abajabaj Búwejet bite Atambatun man yooñ: an fe eeene múniyo Yesu Kiris abinabin éeyemi húngowulan, an ondu abajabaj Búwejet béenuutina bu t'Atambatun.

³Bare an fe eeteñekee bondu, an ondu abajut Búwejet béenuutina bu t'Atambatun. Búwejet b'abaje bu bite Anatoora ite Kiris, a arijame u kaanuku awarawar bibin, abe hahiyu aheeka éereen̄in t'etaam ye.

⁴Kúñuumo, aruun bare bakan bakate Atambatun, abe arikalakalo kiñki kajuus kaane boko kaamo eyiñana yite Atambatun. Ábuki Búwejet beeemo bu t'aruun bihañahañ sembe beeemo bu ti bakate ku t'etaam ye.

⁵Boko bakan bakate t'etaam ye. In̄'ite ho h'ifi káhamin naane bakate ku t'etaam ye, abe bakate ku t'etaam ye iñi kajamataniin.

⁶Úne bare bakan bakate Atambatun. An éemeyie Atambatun añ'ajamatan úne; bare an eenooto ite Atambatun ájamatanaariit úne. Iyu u úyino fu kakeetan Búwejet bite múniyo mu, nu búwejet bite haajuus hu.

⁷Kújakuwe, aruun k'ímañje-mañje ku, árimañioori, ábuki kámañi ku, t'Atambatun tu kúnuutina fu. An af'amañi ésuk i, an ondu añi ite Atambatun, abe ámoomi Atambatun.

⁸An eefinut amañi ésuk i, an ondu ámeyiiit Atambatun, ábuki Atambatun amañamañi ésuk i.

⁹Iye a Atambatun áwufoore fu naane amañje i úne: áboñinoboñin Añio afeeneñ u t'etaam ye, kaanuku núubaj te o buroñ bu.

¹⁰Iye i kámañi aamo fu: káanukiiit man úne úmañje Atambatun, bare akina amañje fu úne. N'áboñin Añio kaanuku man wuhoofoor wute w'úne nu wubon̄ketee in̄'ite kaasarah koone.

¹¹Kújakuwe, aruun k'ímañje-mañje ku, makamu iyu a Atambatun amañje fu úne, úne yooñ úwarawar kámañioori.

¹²An ámusut kajuku Atambatun; bare uf'umañioori, Atambatun n'añ'áhin n'úne t'afeeneñ, abe kámañi k'amañje ku úne kiyanyaan fañ.

¹³Iye u úmeyie fu kaanuku úhinahin t'afeeneñ n'Atambatun, abe akina yooñ n'áhin n'úne t'afeeneñ: awunawun úne Búwejet boone.

¹⁴Irijukajuk ni ñíkin uni, abe n'iriseede kaanuku Faaf u áboñinoboñin Añio eebin éeyemi Afakana ite kúngowulan ku.

- ¹⁵An af'asok aane Yesu aamo fu Añi ite Atambatun, Atambatun káhinu ne o t'afeeneŋ, akina yooŋ n'áhin t'afeeneŋ n'Atambatun.
- ¹⁶Uni írimoomi kámaŋi k'Atambatun ámaŋie ku úne, abe íriyilenayilen ko. Atambatun ámaŋamaŋi ésuk i. An éemaŋie bakan, áhinahin t'afeeneŋ n'Atambatun, abe Atambatun áhina ne o t'afeeneŋ.
- ¹⁷Arko kámaŋi keemo ku t'úne kiyanyan, kikaw úne kayanŋu piŋ hunak h'Atambatun aja hu kajoonan te ho, ábuki manonkar mite m'úne t'etaam ye múmoomi naane mite mu Yesu Kiris.
- ¹⁸Kámaŋi ariboorut n'ekoloowe. Ábuki kámaŋi keeyane aŋ'anuutan ekoloowe. Ekoloowe, at'o kúnuur. Náami an af'aŋ'ákoleyi, kámaŋi kite Atambatun kiyanut te o.
- ¹⁹Atambatun ajabe fu ámaŋi úne. Iŋ'ite ho h'úmaŋio fu, akina nu kúŋgowulan ku fe.
- ²⁰An af'ahuuf at'o, abe bare n'aane ámaŋamaŋi Atambatun, akina ajuusa. Múniyo afut'ámaŋi at'o aa ajuk, ayinaat kámaŋi Atambatun a ájukaariit u.
- ²¹Náami eluwa yende yi Kiris asaane i úne: an éemaŋie Atambatun awarawar yooŋ kámaŋi at'o.

1 Saan 5

- ¹An fe éeyilene kaanuku Yesu aamo fu Kiris, akina añi Atambatun, abe an fe éemaŋie Faaf u, aŋ'ámaŋi yooŋ bakañio.
- ²Uf'úmaŋi Atambatun, abe n'úhin yooŋ naane buluwa boone busoke i, n'uŋu bukuur úne kaanuku úmaŋamaŋi bakañio.
- ³Kámaŋi Atambatun aamo fu kájengin buluwa boone. Abe buluwa boone biniŋut,
- ⁴ábuki añi fe ite Atambatun áyinooni kaheeku buroon beejakut bite bu t'etaam i. Ti káyilen kite k'úne t'uf'úheek buroon bondu.
- ⁵Aañ ayino fu kaheeku bo? Kane arko fu taŋ an éeyilene u kaanuku Yesu aamo fu Añi ite Atambatun.
- ⁶Yesu Kiris aamo fu an éeŋaasina u t'etaam i: n'ayooso tu móhujo ti kaboste koone, n'áyuus yooŋ halan hoone ti kaketu ku. Tu móhujoiit barebare t'áŋaasina fu, bare áŋaasinonŋaasin tu móhujo, ni ti halan yooŋ. Abe Búwejet Beenabe bu inŋi biseede kaanuku bondu bite nu múniyo, ábuki Búwejet bu beemo fu múniyo mu.
- ⁷Eseede bákahaaji kabaje fu:
- ⁸Búwejet Beenabe bu, móhujo mu, ni halan hu, abe t'éhaajiiin fe kajokajok ti bifeeneŋ.
- ⁹Kúŋgowulan ku inŋi kaseede bike, n'uŋ'úyileniin; b'Atambatun bamb'aseede bihaŋahaŋ bo bireyi fe, bo beemo fu b'aseede bu t'Añio.

- 10**Náami an éeyilene u t'Añi ite Atambatun anaña t'eholo kaseede konde. Bare an éeyilenut u t'Atambatun ajokojok ajuusa, ábuki áyilenut b'Atambatun aseede bu t'Añio.
- 11**Bonde b'Atambatun aseede fu: awunawun úne buroᅇ béehabanaariit bu, abe buroᅇ bondu bondu t'Añio.
- 12**An éehine u t'afeeneᅇ n'Añi u abaja buroᅇ bu, bare an éehinut u t'afeeneᅇ n'Añi ite Atambatun abajut buroᅇ bu.
- 13**Ikiñjakiñj bonde fe bija t'aruun kéeyilene ku tu huruwu hite Añi ite Atambatun, man n'áriyilen kaanuku aribaja buroᅇ béehabanaariit bu.
- 14**Bonde bíkinineᅇ fu kikaw úne ni kiyang t'Atambatun: úmoomi kaanuku uf'úlawo dike doon deeribe ni kámaᅇi koone, o kajamatan úne.
- 15**Abe makamu úmoomi kaanuku aᅇ'ajamatan úne kane úlawo dike doon, úmeyi yooᅇ kaanuku aᅇ'awun úne doon d'úlawo.
- 16**An af'ajuk at'o ti káhinu kaahoofoor k'ámeyie kaanuku keejarut eket, awarawar kalawu, abe Atambatun n'aᅇ'awun at'o ondu buroᅇ bu. Keeemo ku wuhoofoor wooniin wujarut eket k'isoke fu barebare. Bare abajeebaj kaahoofoor keejare eket, abe eenut ariwarawar kalawu bija t'an éehine kaahoofoor naane kondu.
- 17**Hiniᅇ heejakut fe kaahoofoor, bare abajeebaj wuhoofoor weejarut eket.
- 18**Úmoomi kaanuku aᅇi fe ite Atambatun aᅇ'araan kahoofoor, ábuki Añi ite Atambatun aᅇ'ajukaro, abe Batuuk bu biyinaat te o doon.
- 19**Úmoomi kaanuku Atambatun akino fu úne, bare etaam i ereyi fe yendu ti sembe site Batuuk bu.
- 20**Úmoomi kaanuku Añi ite Atambatun abinabin, abe n'awun úne búwesinato kaanuku númeyie Atambatun ite u nu múniyo. T'Añio Yesu Kiris t'úhine fu t'afeeneᅇ n'Atambatun ite u nu múniyo. Añi u aamo fu Atambatun ite u nu múniyo, akina aamo fu yooᅇ buroᅇ béehabanaariit bu.
- 21**Kúñuumo, aritey ñájiim ñu!

2 Saaŋ

2 Saaŋ 1

- ¹Íñje faaf u íkiñjnuun fee awe Anaare u a Atambatun ajifane u, ni bakañii. Ítumbatumba ímañjuun. Íñjeiit unoonam ímañjuun fu, bare ni kéemeyie ku fe múniyo mu.
- ²Írimañjuunmañi ábuki múniyo mu mondu t'úne, abe mo káyemi t'úne hiraanu.
- ³Atambatun Faaf u, ni Yesu Kiris Añi ite Faaf u kaja kásoniyan úne, ni kayubiyen úne, abe ni kawun úne káasumaay, úne keekine ku tu múniyo mu abe n'úmañjoori.
- ⁴Hikawam hutoofatoof dómbokun h'ijuke hu kaanuku bakaake ti bakañii kakinakin tu múniyo mu naane t'eluwa yi Faaf u asaane i úne esoke du.
- ⁵Abe hahiyu, bonde b'ilaw fu n'awe, awe Anaare u: úmañjoori. Éluwaiit éyeni y'ikiñji fee. Eluwa yende úsaaneesan yo huta hu ti kájabina ku.
- ⁶Kámañi aamo fu kájeŋgin buluwa bite Atambatun. Abe eluwa y'arijame i huta hu ti kájabina ku yeemo fu árimañjoori.
- ⁷Ejuusa keehooje bokondu t'etaam i. Kaane nu múniyoit, Yesu Kiris abinut áyemi húnjowulan. Bakan naane bokondu ejuusa, enatoora yite Kiris.
- ⁸Náami arinaŋ toko kikawuun, doon d'ariroke du itim dibin dútowutuun, man n'arisiibanee afamee.
- ⁹An fe eejokut ti bi Kiris aliikene bu úne, abe n'aŋ'atofanan bo, an ondu anotoo n'Atambatun. An eejoke ti bi Yesu Kiris aliikene bu úne, an ondu ondu ni Faaf u, ondu yooŋ n'Añi u.
- ¹⁰An af'abin t'aruun abe n'aliikenuun beewayee nu bonde, atum'ariwanano t'enuuf t'aruun, atum'áritumb yooŋ arisaafó.
- ¹¹Ábuki an eesaafó u, ariboora ne o tu buroon beejakut bu bamb'áhin.
- ¹²Ibajabaj beehooje bite kasokuun, bare ijukerajuker n'eene it'ikiñj bo ti kaawiit. Ímañamañi bibin t'aruun iinoŋk íhamin n'aruun, man katoofu kite k'úne ni kireeŋ.
- ¹³Biñi bite Atii a Atambatun ajifane u kasaafi.

3 Saaŋ

3 Saaŋ 1

- ¹Íñje faaf u íkiñjini fee awe Gáyiyus, áwiyam i ímaŋie-maŋie u.
- ²Óom, íñj'endu ti kalawu yala buroon bu fe ni bijak t'awe, abe n'abaj káasumaay t'enii naane abaje i ko tu búwejeti.
- ³Hikawam hutoofatoof dómbokun hi bakaake kéeyilene káreeŋina hu beebe, abe ni kasokam naane ajoke i múniyo mu nu sumoŋu súsuba, ni naane akine i te mo.
- ⁴Bimbi bihaŋ káhinu hikawam heetoof fe beemo fu kane ijam kaanuku bakañiam kakinakin tu múniyo mu.
- ⁵Óom, áhinahin beejoŋoore naane aa áyokunan kéeyilene ku kiŋki kabin t'aruun, áhaŋum naane kaamo i emoosora.
- ⁶Kanoŋkanoŋk keesok beebe tu buhoŋu kéeyilene ku buŋ b'amaŋie fu húngowulan ariike. Waasi, aŋ'áyokunaniin naane hutoofe i Atambatun, kéeyini kayuunu wúteki wooniin.
- ⁷Múniyo kanuutanuut tu boko kaanuku keeja keewaare huruwu hite Kiris, abe kásaariit doon fe ti kéeyilenut ku.
- ⁸Náami úne, úwarawar káyokunan bakan naane bokondu, man n'úmaat yooŋ tu burok bimbi káhin bija tu múniyo mu.
- ⁹Ikiñjakiñj eleetar yéetofie bija ti bakate ku t'aruun kéeyilene ku; bare Jotiref ámaŋiit kajamu b'isoke bu, ábuki ámaŋamaŋi káyemi aseef oonuun.
- ¹⁰Iŋ'ite ho aamo fu kane ija ibin, íñje kábaŋinan beejakut b'áhine bu fe, ni kirim keejakut ku kaŋk'asok t'uni. Abe araanut diyu: aŋ'ateñeko emoosora i kéeyilene ku keewanan te o. Kiŋki kámaŋi kaanuku emoosora yendu keewanan tu boko, n'aŋ'aaniin aaa, abe n'aŋ'awiisiin ti kéeyilene ku.
- ¹¹Óom, atum'aliikool ni meejakut mu, bare aliikool ni meejake mu. An aŋ'áhin meejake, akina an ite Atambatun; an aŋ'áhin meejakut, an ondu ámeyiiit Atambatun.
- ¹²Ésuk i ereyi fe eŋ'esok beejake ti Demetiriyus, abe humuum múniyo mu múwufoorawufoor kaanuku bite toko. Uni yooŋ iriseedoseede beejake, abe ámoomi kaanuku bimb'irisok bite toko.
- ¹³Ibajabaj beehooje bite kasokii, bare ímaŋiit bo kakiñju.
- ¹⁴Mánoman wane kajukoor memee, abe n'uŋu waanoŋk núwaahamin kúsuba wane.
- ¹⁵Δja abaj káasumaay. Bákawiyi bakate ku beebe kasaafi. Δsaaf yooŋ bákawiy uni kareyi fe, abe atum'afiil an tu boko.

Sud

Sud 1

¹Íñje Sud aroka ite Yesu Kiris, íñje at'ute Saak íkiñjинуun fee aruun k'Atambatun Faaf u aruwe ku. Ámañiuunmañi, abe Yesu Kiris af'ajukaruun.

²Yala Atambatun n'ayubiyenuun, abe n'awunuun káasuumaay ku ni kámañi ku. Abe n'awunuun bondu fe arifaman.

³Kújakuwe, aruun k'ímañie-mañie ku, ítumbatumba ímañi kákiñjинуun inji naane Atambatun afakane i úne. Bare hahiye ijukajuk kaanuku iwarawar kákiñjинуun bike bite kayangananuun kikaw, kaanuku man n'árituum unu múniyo mite Hirim Heetoofe h'Atambatun awune hu hiraanu bakan k'akino ku.

⁴Ábuki abajeebaj bakan keejakut, kéenuusee kéeyoosein t'aruun. Inji kawetekanoor hirim heesoke hu mite jakaku kite Atambatun ite úne, kaanuku kéeyini káhinu beejakut naane hutoofiin i. Iyu ifi kateñeko Yesu Kiris eeemo u Aseef ite úne unoono, n'Anahaan u yooñ toko. Afíyeeñiyo naane Míkiñjin mu musoke i buñ b'Atambatun aja fu kaniju tu boko.

⁵Naane ariheeke i fe áriimeyi bonde b'ija bee kasokuun, íñje bare kábañinanuun bo. Atemit afakane fu bakate ku Israyel fe t'ésuk ite Esipt, bare keeteñekee ku káyilen tu boko, n'ayooliin.

⁶Áribañino yooñ emalaka i kéemañiit ku biriiko t'Atambatun anañiin du yéeni, kayak kánuutin toko ti kakine du. Atambatun n'ajokiin, abe n'afaakiin ni ñaasel hiraanu. Ahaban, n'anañiin t'ébaani i bija tu Hunak hóbokun hu hi kayak hu kajoonee.

⁷Áribañino yooñ bakate ku Sodom, nu Gomoor, ni kkinu keemo ku ne bo, kiñki káhinaani naane emalaka yendu. Inji kafurukato yéeni, abe n'iji kañes yooñ kañotu ni bakan keenoto kúngowulan naane boko. Hahiye bokondu ti jakaku kúnuur ti sineemak séehokaariit, abe bondu búwufloorawufloor úne kaanuku núunañ toko kikaw úne.

⁸Háyine hondu kéeyooseina ku t'aruun, iyu yooñ ifi káhin: kíyawutu kooniin inji kitiñgiin keebuusan siniin. Inji kahuuf sembe site Atambatun, abe n'iji kálafatin emalaka i kéenike ku keemo ku t'etiir.

⁹Huum Misel aseef ite emalaka i áhinut bondu. H'aamo hu káñakoorino ni Setani kaanuku kéemeyi aañ tu boko aja fu kásiku ehunuñ ite Moyis, ajukerut te o n'aane élafatino. Aanoen kep: «Atemit abin anij t'awe!»

¹⁰Bare háyine hondu inji kálafatin bi kámeñiit bu. Abe buroon bimbi kanonkooro kéehin naane bíndakakureñ bu, bondu yooñ bija fu kátowutaniin.

¹¹Átaañi tu boko! Ábuki kasasa Kayin ti hiñaawu; káhinahin beejakut naane Balam kaanuku man ni kabaj sírirem; kátowutatowuto yooñ ábuki kárahanorahan naane Kore.

12Áfuñinanieefuñinani kaanuku bokondu keeñoofu n'aruun t'afeeneɲ. Káfuñaariit yooɲ kane káyemi ti hiriy, abe uɲu hooniin hu taɲ h'ifi kayinoor. Kámoomi naane etiiir yéebaaniina, eyam i n'eteyoor ne yo, abe enubut. Kámoomi naane ñunukanuk ñéebukaariit, hutoof ewahatu yite te ño ereeɲe, ñunukanuk ñeerondee, butum ñéetumbe ñiket.

13Kámoomi naane kúsuw ti han heeriye; iɲi káfuujin buroon booniin béefuñinanie bu naane han hu uu húyuusin kúsuw kite te ho ti katafa ku. Kámoomi naane wúloofiilooft weehiile, abe Atambatun afareinifare báakinum bite hiraanu tej t'ábaanie-baanie du.

14Enok, eeemo u atoken u ni bákasuba ti sifaaf úne kéeseina ku t'Adam, asoɲka bíhamin iɲ'ite hu bokondu aane: «Arijamatan! Atemit bibin n'emalaka yeene keenabe ku keereeɲe súɲjune-súɲjune,

15éeyini kajoonan etaam i ereyi. Akina kaniju ti bakan keejakut ku iɲi naane káhino i beejakut. Akina kaniju t'ehoofora yendu keejakut kii iɲi naane kálafatino i fe.»

16Bokondu burokiin kawatan ésuk i taɲ, kámusut hikee katoofan; beetoofiin bu taɲ b'ifi káhin. Báhamin booniin fe jímak, abe ñutum ñu aɲ'atoof naane kaanuku keebaj t'ésuk i doon.

17Kújakuwe, aruun k'ímaɲje-maɲje ku, aruun bare, áribaɲino b'epotor ite Anahaan ite úne Yesu Kiris kabine bu kasokuun kóɲkeyin.

18Kaanuunyen: «Tu kunak kiraanu ku, kabaju bakan keeyakuun kásuwu, abe wúfaɲi wooniin weejakut wu taɲ wi kaja fu káhinu.»

19Bokondu ifi kayeeñooran kéeyilene ku. Buroon bite kúɲgowulan ku beemo fu ti kikawiin; Búwejet bite Atambatun bunooto tu boko.

20Kújakuwe, aruun k'ímaɲje-maɲje ku, aruun bare, arihaɲ bija hágila ti káyilen koonuun keenabe ku. Aɲ'arilaw ni sembe site Búwejet Beenabe bu.

21Kámaɲi k'Atambatun ámaɲjuun ku, arijokoor te ko, ti kanahan yooɲ hunak h'Anahaan ite úne Yesu Kiris, ti kajaku koone, aja hu kawunuun buroɲ béehabanaariit bu.

22Aɲ'ariyubiyen kéeyilenut ku káhabanein.

23Arihaawananoor keemo ku ti bija sambuun ariiramiin. Ariyubiyen yooɲ bakaaku, bare áriwasiyoor itim kabin kátifenuun nu doon fe deekole ni máhinar mooniin meejakut mu.

24Úsokoroor Atambatun afeeneɲ u eeɲaase u t'Anahaan ite úne Yesu Kiris eefakan úne. Akina áyinie fu kajukaruun kaanuku atum'ariney, abe n'áhinuun ariisiɲo hágilao, o éenike u. Aruun kakuuru but, abe kikawuun katoofu dómbokun. Akina akino fu kániku ku, ni kahahu ku, ni sembe su, ni hiseefaate hu huta hu ti kájabina ku, ni hahiye, nu ko kireyi fe! Amiin.

Kafeñal Ku

Kafeñal Ku 1

¹Kaawiit konde kíyekie fu bénuusee bu bi Yesu Kiris afeñale bu. Atambatun n'áhino éemeyi bo kaanuku éwufoor bo kinji karok bija te o, man ni kámeysi beeware bu kabaju memee. Yesu Kiris n'áboñin amalaka oone eebin eesokam bo, íñje Saan aroka oone.

²Abe isokasok b'ijuke bu bireyi fe: bo beemo fu hirim hite Atambatun, nu múniyo mi Yesu Kiris áwufooram mu.

³Atoof t'an eejanjee u kaawiit konde tu buhoonju ésuk i, ni kinji kajamatan báhamin bonde bénuutina bu t'Atambatun, abe n'íñi kájengin yoonj beekiñjee bu te ko, ábuki memee bo kabaju!

⁴Íñje Saan ikiñje fee bakate ku ti kikinú keemo hutok nu kúsuba kite Asi kéeyilene ku: Atambatun aja ásoniyanuun, abe n'awunuun káasuumaay, akina eeemo u, akina éeyemie u, akina eebin u. Níuwejet ñu hutok nu ñúsuba ñu ñeeemo ñu hágila erikeey yeene yite híyiaate hu ñija ñúsoniyanuun, abe nu ñuwunuun yoonj káasuumaay.

⁵Yesu Kiris yoonj, aseede éejube u aja ásoniyanuun, abe n'awunuun káasuumaay, akina eeemo u átiyar u dók ti karitane t'eket i, akina eeemo u áyi ite bákayi ku t'etaam i. Kiris ámañamañi úne, abe n'aram úne tu wuhoofoor wu ni halan hoone héeyuusee hu.

⁶Áhinahin úne núuyemi bakan bakate ti jáyi joone. Áhinahin úne yoonj núuyemi éhina wusarah bija t'Atambatun Faafó. Yesu Kiris aja ákini hiraanu kániku ku ni sembe su! Amiin.

⁷Arijuk, ondu ti bibin tu bufor bu! Ésuk i fe, bija yoonj ni keeyao ku kajukio ni ñíkiniin. Búsuk bite t'etaam ye fe kayiyu uñu hoone hu. Hee bondu kabaju! Amiin!

⁸Atemit, Atambatun eehaje u ebaja sembe aane: «Íñj'eemo fu átiyar u n'araan u toko, íñj'eemo u, íñje éeyemie u, íñje eebin u.»

⁹Íñje Saan atuuun inji naane úhine i t'afeeneñ ni Yesu Kiris. Úne bakate ti Jáyi jite Atambatun, abe íñj'endu ti kajuku sílaam naane aruun, íñj'endu yoonj ti kámuñu kep naane aruun. Kajokamjok kabin káfiiten t'ekiñk yende yiyi kaane Patmos añarkeyi naane inj'iwaare hirim hite Atambatun, nu múniyo mi Yesu áwufooram mu.

¹⁰Tu hunak hite Anahaan u, Búwejet Beenabe bu nu bujokam, abe n'ijam inde hiñaawiam kaaji kéetumbe kiraas naane káabiinu.

¹¹Ni keene: ---Bamb'ajuk iye, a_kiñj bo ti kaawiit, abe n'áboñ ko kéeyilene ku ti kikinú hutok nu kúsuba konde: Efees, Simirn, Perigam, Tiyatiir, Sarid, Filadelfi, ni Lawodise.

¹²N'iweteko kaanuku man n'ijuk an aa áhamin iyu n'íñje. N'ijuk báanañum bite búruundoora beemo hutok nu súsaba bite éwurur,

¹³abe ake eenokoore nu húŋgowulan n'áyemi t'etut bo. Asiiyasiimo kájufa kéeyuuse, abe n'awuuj nibaŋ nite éwurus tu búsusu.

¹⁴Wan wu ti hikawo aŋ'afañj daŋ naane ehuuy, ñíkino ni ñíyemi naane sineemak.

¹⁵Wuwoto uŋu wútumb wusilan naane mañ meebuuyee ti sineemak, abe ni míhinee meebunan. Kaajio uŋu kusok naane kúsuw kite káajunjeey.

¹⁶Ajokajok t'emoŋio yaatos i wúloofiiloof weemo hutok nu wúsuba, abe kábura keebaliŋge suf iŋi kíŋaasin tu butumo. Buhoŋio iŋi bisilan naane taanak tu kaajinŋan far.

¹⁷H'ijuko hu, n'iney bite wuwoto naane an eekete. N'ásit emoŋio yaatos i t'íñje abe n'aanam: ---Atum'ákoleyi! Íñj'eemo fu átiyar u n'araan u toko.

¹⁸Íñj'eemo fu an eeemo u buroŋ. Íketaanaketaani, bare hahiye íñj'endu buroŋ hiraanu. Íñje íyekie fu sijaab site eket i, ni site ti keekete ku tindi kaja.

¹⁹Náami ákiñj bamb'ajuk iye: beebaje bu hahiye, ni beeja bu bibin kabaju.

²⁰Wúloofiiloof wu hutok nu wúsuba wu w'ajuke wu t'emoŋiam yaatos i, ni báanaŋum bite búrunooru bu hutok nu súsuba su bite éwurus i, iye i bibe fu: wúloofiiloof wu hutok nu wúsuba wu weemo fu emalaka yite kéeyilene ku ti kikinú keemo hutok nu kúsuba; báanaŋum bite búrunooru bu hutok nu súsuba su ni bíyemi kéeyilene ku ti kikinú keemo hutok nu kúsuba.

Kafeñal Ku 2

¹---Ákiñj amalaka ite bakate ku Efees kéeyilene ku aano: «An eejoke u t'emoŋio yaatos i wúloofiiloof wu hutok nu wúsuba wu, abe n'aŋ'añaah t'etut báanaŋum bite búrunooru bu beemo bu hutok nu súsuba bite éwurus i aane:

²ímoomi buroon b'áhine bu bireyi fe, ni naane aa ámiñooro tu burok, ni naane aa ámuñ yooŋ. Ímoomi kaanuku ayinaat kakinu ni bakan keejakut ku. Ajondomanajondoman yooŋ jak ti kiŋki kaane boko kaamo epotor ayak ajuk kaanuku nu múniyoit, boko kajuuse.

³Ímoomi yooŋ kaanuku ámuñamuñ aa, ajukajuk sílaam uŋu húuma hu, abe aruuseit hikee.

⁴Bare b'ítaañiane bu t'awe beemo fu bonde: aŋkut ámaŋiam naane hítiyar hu.

⁵Ábaŋino t'abine du aney. Awatanooro wuhoofoor wúuwe, abe n'aŋ'áhin ajakee naane aa áhinaani ti kátiyar ku. Afut'awatanooro, n'iŋ'ibin t'awe, abe n'iŋ'inuutan báanaŋum bite árundoora úuwe ti beemo du.

⁶Bare beetoofam bu t'awe beemo fu bonde: ahuufahuuf naane íñje bi bakan keeriboore ku ni Nikola bimbi káhin.

7«An fe eebaje wúkondin ánandin naŋ nu Búwejet bu busoke fu kéeyilene ku! «An fe eeyak kariŋan, íñje kawunio eeteŋ ti miriyaay mite nunukanuk nunnu nuwun buroŋ bu neemo nu t'etiir t'etool ite Atambatun.»

8---Akiñj amalaka ite bakate ku Simirn kéeyilene ku aano: «An eeemo u átiyar u n'araan u toko, éeketaanie u, abe n'aritanee t'eket i aane:

9ímoomi sílaam s'aamo su te so, ímoomi kabajaate kúuwe, bare t'Atambatun awe husaanum! Ijamajam kílafatinu ku kiŋki kálafatini. Bakan kondu iŋi kaane boko kaamo Esuwif, bare nu múniyoit: boko bakan bakate Setani!

10Atum'ákoleyi sílaam s'aja su kajuku. Ajam i: Setani kajoku bakaake t'aruun aja akul kaanuku man n'áhinuun áriiwuŋg Atambatun kiñaawu, abe aruun kajuku sílaam kunak keereeŋe sumoŋu. Bare ajok alitee hutoof yooŋ ni kayooli, abe n'iŋ'iwuni buroŋ bu naane hisiiбанu.

11«An fe eebaje wúkondin ánandin naŋ nu Búwejet bu busoke fu kéeyilene ku! «An fe eeyak kariŋan, eket ésooboriyan i et'émiño.»

12---Akiñj amalaka ite bakate ku Perigam kéeyilene ku aano: «An éeyekie u kábura keebaliŋge ku aane:

13ímoomi t'akine du: Setani anaŋanaŋ toko eriikeey yeene yite híyiaate hu, bare ajokajok t'íñje alit tip. Antipas aseede úuma éejeŋginam u ayooleeyool t'aruun, toko ti Setani akine du. Awe bare, naane bondu bibaje i fe, awasut káyilen ku t'íñje.

14Bare ítaañianataañian t'awe ti bike: bakaake bokondu t'awe keejoke ti bi Balam abine bu aliiken ésuk i kóyin sifaaf. Balam aliikene fu Balak eetiŋg bakate ku Israyel ti kaahoor, ti kateŋu kite efuwa yite sunuk seesarahee tu ñúwisenum, nu huŋotu hu ni bakan ki kaseñeit.

15N'abaj yooŋ t'awe bakan keejoke ti bi bakan keeriboore ku ni Nikola bimbi kaliiken ésuk i.

16Awatanooro wuhoofoor wúuwe. Káhinaate iyu, n'iŋ'ibin t'awe memee, abe n'iŋ'itiik bakan kondu ni kábura ku kiŋki kíñaasin tu butumam.

17«An fe eebaje wúkondin ánandin naŋ nu Búwejet bu busoke fu kéeyilene ku! «An fe eeyak kariŋan, íñje kawunio t'emaan yéenuusee i eeteŋ. Íñje kasaano yooŋ ejuju yeefañje tu huruwu híyeni hikiñjee, abe an fe at'ámeysi huruwu hondu, kane arko taŋ akina eesaanee u ho.»

18---Akiñj amalaka ite bakate ku Tiyatiir kéeyilene ku aano: «Añi ite Atambatun ite ñíkin ñeemo ñu naane sineemak, abe wuwoto n'uŋu wútumb wusilan naane mañ meebunane aane:

19ímoomi buroon b'áhine bu fe. Ímoomi kaanuku ámaŋamaŋi an, awe yooŋ an ite bifeeneŋ. Áñiŋkaanañiŋkaan tu burok búuma, abe aŋ'ámuñ dómbokun. Ímoomi kaanuku bamb'áhin hahiye bihaŋahaŋ bítiyar bu.

²⁰Bare b'ítaañiane bu t'awe beemo fu bonde: ɔwasawas Sesabel, anaare ondu eeene u akina aamo ayiŋana ite Atambatun eebuut bakan kúuma ti naane aa aliikeniin huŋotu hu ni bakan ki kaseñeit, ni kateŋu kite efuwa yite sunuk seesarahee tu ñúwisenum.

²¹Iwasowas ewaaŋ, akina Sesabel, kaanuku man n'awatanooro, bare ateñekateñeko karaan bufurukato bu.

²²Iŋ'ite ho aamo fu íñje káfiiteno t'elal ite sílaam, abe kiŋki kafurukato ne o, ifit kawatanoro meejakut mondu, íñje káhiniin yooŋ keejuk sílaam sómbokun.

²³Íñje yooŋ kayoolu bakaño, abe bakate tu búruk bu fe kéeyilene ku n'iŋi kánandin kaanuku íñj'eemo fu an éemeyie u biyinoor bite an, n'ehol yeene. Íñje kabatikan huruw fe t'aruun iliik tu buroon b'aroke bu.

²⁴«Bare aruun bakaaku bakate ku Tiyatiir kéeyilene ku, ariteñekateñeko maliikenar mondu. N'ariteñeko yooŋ kámeysi bondu bimbi kaane: "béesulie bite bu Setani". Íñje isok fee n'aruun: it'isejanuun bike,

²⁵kane arko taŋ bite kaanuku arijoj kee alitee ti b'arijoke bu bija kóyin k'ibin ku.

²⁶An fe eeyak kariŋan, abe n'aŋ'áhin kee naane isoke i bija tu hunak hiraanu hu, íñje kawunio sembe ti siheet su fe.

²⁷O kahaawu so nu hútaŋkaru hite mañ; o kawelej so naane simeenaay site ekaf.

²⁸O kabaju sembe naane si Faafam awunam su. Íñje yooŋ kawunio kaarabu ku.

²⁹«An fe eebaje wúkondin ánandin naŋ nu Búwejet bu busoke fu kéeyilene ku!»

Kafeñal Ku 3

¹---Akiñj amalaka ite bakate ku Sarid kéeyilene ku ɔano: «An éeyekie u ñúwejet ñu hutok nu ñúsuba ñite ñ'Atambatun, nu wúloofiiloof wu hutok nu wúsuba wu aane: ímoomi buroon b'áhine bu fe. Ajojkeejok naane an eeroŋe, bare awe an eekete.

²Ániyo! Alitan beeñeene bu t'awe beemo bii ti bija kaketu. Ábuki ijukajuk kaanuku t'Atambatun úuma, kunojk kúuwe kiyanut.

³Ábaŋino naane ajame i hirim hu, ni naane ajoke i ho ariike. Áhin naane husoke i, abe n'awatanooro wuhoofoor wúuwe. Afut'ániyo, íñje káfufii naane ákuw, abe at'ámeysi yiin ewahatu y'ija fu bibin.

⁴Bare abajabaj t'awe Sarid bakaake keebuusanut wañ wooniin. Boko bisiimo wañ weefañje iriiriboor, ábuki káhinahin naane kaware i káhinu.

⁵An fe eeyak kariŋan, o bisiimo wañ weefañje naane boko. It'itot huruwu hoone ti kaawiit kite buroŋ bu. Íñje kasoku tu buhoonju Faafam n'emalaka yeene kaanuku akina an úuma.

⁶«An fe eebaje wúkondin ánandin naŋ nu Búwejet bu busoke fu kéeyilene ku!»

7---Akiñj amalaka ite bakate ku Filadelfi kéeyilene ku ʒano: «An eenabe u, eeemo u an ite bifeeneḡ, éeyekie u ejaab ite áyi u Dafit, akina aa áfengein abe an at'áyini kafenku, n'afenk abe an at'áyini káfenḡin aane:

8Ímoomi buroon b'áhine bu fe. Ímoomi kaanuku ʒabajut sembe, bare ájenḡinajenḡin hirim húuma, abe ateñkeitam. Ajuk, ífenḡinifengein karuḡ k'an ayinaat kafenku.

9Iye i ija fu ni bakan kite Setani, ejuusa yendu kiḡki kaane boko kaamo Esuwif abe bare nu múniyoit: ínḡe kanoḡkoooraniin keebin kéesukaayi, kéemeyi kaanuku ímaḡiimaḡi.

10Makamu ájenḡinajenḡin hirim h'isoki hu hite kaanuku ámuñ ti sílaam su, ifin ínḡe yooḡ, ínḡe kajukari ti sílaam seebin su t'aduna i ereyi fe. Sílaam sondu kabaju kaanuku t'ajuk buḡ bu kúḡgowulan ku kaamo fu ariike.

11Ínḡe bibin memee. Ajok alit tip ti b'ajoke bu, ake atum'abin ásik hisiibanu hoonuun hite búriiḡan bu.

12An fe eeyak kariḡan, ínḡe káhinio éeyemi éniñḡ t'enuuf ite Atambatun úuma, abe aroḡut hikee kánuutina toko. Ínḡe kakiñju te o huruwu hite Atambatun úuma, nu huruwu húuma híyeni hu, nu huruwu hite hikin u hite Atambatun úuma. Hikin u hondu heemo fu Serusalem éyeni i, yeeja i kánuutina t'etiir bufor bu t'Atambatun úuma yéewanein.

13«An fe eebaje wúkondin ánandin naḡ nu Búwejet bu busoke fu kéeyilene ku!»

14---Akiñj amalaka ite bakate ku Lawodise kéeyilene ku ʒano: «An u ii kaane Amiin, aseede éejube u ite u nu múniyo, a Atambatun aḡaase u te o éewuwan doon areyi fe aane:

15Ímoomi buroon b'áhine bu fe. Ímoomi kaanuku ʒajokokanut, ásuḡut yooḡ. Tinḡan yéeni bare ʒajokokanajokokan man yooḡ ásuḡasuf!

16Bare naane ásufoore i, ʒajokokanut, ásuḡut yooḡ, ínḡe kásajini tu butumam!

17Aḡʒaane: "Ínḡe husaanum, íyekia ebaj, inḡkut isawula doon fe." Bare ámeyit kaanuku áfuñinania, átumba yooḡ áyubinani! Abajut doon fe, áfuumafuum, aw'ondu yooḡ fuufii.

18Náami iirimi bonde: ʒabin ʒajoochen t'ínḡe éwurus yeekuuranee ti sineemak, man n'áyemi husaanum. Ajoochen yooḡ wañ weefañje man n'asiimo áanuus méefuñinanie múuwe. Abe n'ajoochen bubuun bite káhinu ti ñíkini man n'áyini kajuku.

19Bakan k'ímaḡie ku fe, inḡ'ijooḡooraniin abe n'ímiñiin. Náami áñḡiḡkaan áhabanein, abe n'awatanooro wuhoofoor wúuwe.

20Ajam, inḡ'isiinḡo ti karuḡ ku, abe n'ikoḡkoḡan. An af'ajam kaajiam abe n'áfengein, ínḡe buyooso te o iriññofo t'afeeneḡ.

21An fe eeyak kariḡan, ínḡe karahano t'eriikeey íima yite híyiaate hu, naane iriḡane i yooḡ, Faafam n'arahanam t'eriikeey yeene yite híyiaate hu.

22«An fe eebaje wúkondin ánandin naŋ nu Búwejet bu busoke fu kéeyilene ku!»

Kafeñal Ku 4

1Hunuut toko, bike yooŋ ni bifeñam. N'ijuk tu bufor bu karuŋ kéefenginee. Kaaji k'ibine ku ijam hítiyar hu ti báhamin bu n'íñje keeraase ku naane káabiinu ni keenam: ---Ásirein beebe, abe n'iŋ'íhini aajuk beeja bu bibin kabaju.

2Búwejet Beenabe bu ni bihaŋ bujokam. N'ijuk t'etiir bufor bu eriikeye ite áyi, abe ake ariikariiko te yo.

3An ondu aŋ'átumb asilan naane. Kaajengeleet kuŋolooloŋolool eriikeye ite híyiaate hu, abe iŋi kisilan yooŋ naane.

4Sike sirikeye yooŋ site híyiaate seemo butuman ni sibaakiir suŋolooloŋolool eriikeye yendu, abe bíhaaniin kaamo butuman ni bakabaakiir kariikariiko te so. Kasiimasiimo wañ weefañje, abe ni kasol búkuhe bite éwurus.

5T'eriikeye ite híyiaate hu yeemo i t'etut, etiir i eŋ'esib toko, n'awen toko, biranda bu yooŋ nu busok. Kíit kéetife keemo hutok nu kúsuba kúoomi hágila eriikeye yendu: ko keemo fu ñúwejet ñu hutok nu ñúsuba ñite ñ'Atambatun.

6N'abaj toko hágila eriikeye yendu naane han heejaŋe wililil naane eweer yeekuure but. N'abaj yooŋ muroon mibaakiir meeroŋe meeŋoloole eriikeye ite híyiaate hu, abe sini site te mo fe ñíkin, hágila ni inde kiñaawu ku.

7Dítiiyar du te mo dunokooranokoor n'éŋaŋ; dúsooboriyan du nu dunokoor nu húruukan; díhaajiiyan du dibajabaj buhoonŋu naane bite húŋgowulan; díbaakiiriyan du nu dunokoor naane kalañjaŋanaa keemo tu búwiito.

8Muroon mibaakiir meeroŋe mondu mibajabaj dánodan fe síbend seemo hutok n'efeeneŋ, abe sini site te mo fe ñíkin, bija yooŋ t'etaam síbend su fe. Káajiiim ni kaajiiŋan uŋu muhooñ meene: «Atemit, Atambatun eehaŋe u ebaja sembe, anabanab, anabanab, anabanab, akina éeyemie u, akina eeemo u, akina eebin u.»

9Muroon mibaakiir mondu meeroŋe mu uŋu muhooñ an eeriikee u t'eriikeye ite híyiaate hu eeemo u buroŋ hiraanu, kaanuku méenikano, meesokorooro, meeno eyeehen.

10Abe ko kireyi fe bondu ifi bibaj, bíhaaniin bu butuman ni bakabaakiir ku n'iŋi kásukaayo. N'iŋi kasokorooro, o eeemo u buroŋ hiraanu, abe ni káfiiten búkuhe booniin hágila eriikeye ite híyiaate hu ti kaanu:

11«Atemit, Atambatun ite uni, awe aŋare fu káyeki kániku ku, nu kusokorooro ku, ni sembe su. Ábuki awe áwuwane fu buroon bu fe, abe ti kámaŋi kúuwe tu búwuwane fu beebaj.»

Kafeñal Ku 5

- ¹Abe n'ijuk kaawiit keeboonee t'emoŋu yaatos yite an eeriikee u t'eriikeey ite híyiaate hu. Kikiñjeekiñj tíyaŋ ni níbahindaa, abe kukotanee kotan n'esondeel kireeŋ hutok nu kúsuba kaanuku an atum'ábandin ko.
- ²N'ijuk yooŋ amalaka eebaje sembe ti kataŋku aane: ---Aañ aamo fu eereeŋe kanuutan naane kaawiit ku kukotanee i éebandin ko?
- ³Bare abajut t'etiir bufor bu, ni t'etaam i, ni t'éhinda etaam i an éeyinie kábandin kaawiit ku, éeheelin ko níbahindaa.
- ⁴Iyiyayiy faa, ábuki mayet an eejukee eereeŋe kábandin kaawiit ku, éeheelin ko níbahindaa.
- ⁵Náami ake ti bíhaaniin bu eenam: Atum'ayiy. Áheelin, éŋaŋ ite tu butoŋ bite Suda, ti bakañi áyi u Dafit ariiŋana. Áyinooni kákotin kaawiit ku tu kukotanee du kireeŋ hutok nu kúsuba, abe n'ábandin ko.
- ⁶Náami iijuk Ametek t'asiŋee kaagoroor n'eriikeey ite híyiaate hu. Muroon mibaakiir mu míhinohin t'etut, ni bíhaaniin bu yooŋ. Aŋ'ajuk kite amootemoot yéeni. Abajabaj wusiin weemo hutok nu wúsuba, ni ñikin yooŋ ñeemo hutok nu ñúsuba. Ñíkin ñondu ñeemo fu ñúwejet ñu hutok nu ñúsuba ñite ñ'Atambatun, ñaññ'aboñ t'etaam i ereyi fe.
- ⁷Ametek u n'atof, abe n'asa kaawiit ku t'emoŋu yaatos yite an eeriikee u t'eriikeey ite híyiaate hu.
- ⁸H'Ametek u ase hu kaawiit ku, muroon mibaakiir meeroŋe mu nu músukaayo, mo ni bíhaaniin bu butuman ni bakabaakiir ku. Kareyi fe huruw n'ekondiŋ, ni bitaañ yooŋ bite éwurus beehooje bib n'ejuraay. Ejuraay yendu yeemo fu kalawu kite bakan kite Atambatun.
- ⁹Ni kahooñ hunooñu híyeni iñi kaane Ametek u: «Awe aŋeeŋe fu kásiku kaawiit ku, ákotin ko tu kukotanee du. Ábuki amootemoot yéeni, abe ni halan húuwe n'ájooheena fu bakan abin aŋaan Atambatun: bakan bakate búruk bánoban, ni bakate kíhaminiin kánokan, ni bakan kánokan, ni biheet bánoban.
- ¹⁰Áhiniinhin kéeyemi bakan kúuwe, n'éhina wusarah bija t'Atambatun ite úne, abe boko káyemi bákayi kite etaam i.»
- ¹¹N'isooñ íheelin, n'ijam wuji wute emalaka keehooje-hooj, keeŋoloole eriikeey ite híyiaate hu, nu muroon meeroŋe mu, ni bíhaaniin bu. Emalaka i kareeŋareeŋe búñjune nu búñjune.
- ¹²Iñi kahooñ kataŋk kaane: «Ametek éemootaaníe u ajare fu káyeki sembe su, n'ebaj i, nu búwesinato bu, ni kámaki ku, nu kusokorooru ku, ni kániku ku, nu kuhooñu ku!»
- ¹³N'ijam yooŋ buroon bu fe beemo bu t'etiir bufor bu, ni t'etaam i, ni t'éhinda etaam i, ni ti kan ku, buroon beemo bu t'aduna i fe ti kahooñu iñi beene: «An eeriikee u t'eriikeey ite híyiaate hu, n'Ametek u kaja kákini hiraanu kuhooñu ku, nu kusokorooru ku, ni kániku ku, ni sembe su!»

¹⁴Muroon mibaakiir meeroŋe mu ni mísafin meene: «Amiin!» Abe bíhaaniin bu ni kásukaay keesokoroor Atambatun.

Kafeñal Ku 6

¹Bondu buwas, n'ijuk Ametek u n'ákotin húkotanin hítiyar hu tu kúkotanin ku hutok nu kúsuba ku. N'ijam afeeneŋ tu muroon mibaakiir meeroŋe mu n'ataŋk naane karanda aane: «Abin!”

²N'íheelin, n'ijuk efaliñj yeefañje, abe an eerabee u te yo ákooki húkond. Ni kawuno ékuhe yite áyi, abe n'aja, akina húmaliyaŋ hu, kaanuku aŋk'aja ariiŋan.

³Ahaban, Ametek u n'ákotin húkotanin húsooboriyan hu. N'ijam ásooboriyan u tu muroon meeroŋe mu n'aane: «Abin!”

⁴Náami eke efaliñj yeelaañe jif n'énuutin. An eerabee u te yo awuneewun sembe site kanuutan káasuumaay ku t'etaam i kaanuku kúŋgowulan ku keeyoolool. N'awunee yooŋ kábura keekambe.

⁵Ahaban, Ametek u n'ákotin húkotanin híhaajiyan hu. N'ijam áhaajiyan u tu muroon meeroŋe mu n'aane: «Abin!» N'íheelin, n'ijuk efaliñj yeebaan, abe an eerabee u te yo ajokajok báafeeseim.

⁶N'ijam anokoor naane kaaji kíhaminna t'etut muroon mibaakiir meeroŋe mu keene: «Etamaŋ efeeneŋ taŋ ite maanu bija ti bajaam bite hunak ñeeba; sitamaŋ síhaaji taŋ site édugub bija ti bajaam bite hunak ñeeba.» Kihaban, ni keene an eerabee u t'efaliñj i: «Atum'ábuŋ éluuliin i n'ébiñ i.”

⁷Ahaban, Ametek u n'ákotin húkotanin híbaakiiriyan hu. N'ijam ábaakiiriyan u tu muroon meeroŋe mu n'aane: «Abin!”

⁸N'íheelin, n'ijuk efaliñj yeenokoore nu búsuus beeluwe. An eerabee u te yo huruwu hoone «Eket i», abe hikin hite eket i hisaosa ti hiñaawu. Ni kawunee sembe t'efeŋ efeeneŋ ti sibaakiir site etaam i kaanuku keeyool é suk i ni kábura, nu bujoñjol, nu wúsomut, man yooŋ ni katiŋg bíndakakureŋ bu beeyooliin.

⁹Ahaban, Ametek u n'ákotin húkotanin hutoken hu. N'ijuk ataabul ite wusarah wu, abe n'ijuk t'etaamo siyaan site bakan keeyoollee ku aŋarkeyi naane kajokajok hirim hite Atambatun, abe ni kaseede ho.

¹⁰Ni kataŋk kaane: «Atemit eenabe u, awe eemo u an ite bifeeneŋ, awe kajoonan bakate etaam i, abe n'ánuŋkan tu boko iŋi naane kayoole i uni. Náami áanahan bija kaakaŋ?”

¹¹Ni kawuniin huruw fe kaawañ keefañje, abe ni kaaniin kasooñ kariiko keeyih dikee, ábuki káliloolut. Bakatiiin ni bákawiyiin keemo ku burokiin bifeeneŋ kawarawar yooŋ kayooliee naane boko.

¹²Ahaban, n'ijuk Ametek u n'ákotin húkotanin hutoken hu ni hifeeneḡ. Etaam i n'eyoḡoḡanooro ni sembe-sembe. Taanak tu ni tíbaani túruk naane kájufa kite kátiñja, abe hiim hu ñeeba te ho ni hilaañ jif naane halan.

¹³Búloofiiloof bu iñi bíneyin t'etiir bufor bu bibin t'etaam i, naane miriyaay meelaañut ii míneyin kane eyam i etib ni sembe tu nunukanuk.

¹⁴Bufor bu nu buboonooro naane kaawiit aa aboonee. Kirij ku fe nu kunuutanee ti kíyemie du, ni bikiñk bu bireyi fe.

¹⁵Bákayi kite etaam i, ni bakan kómbokun ku, n'eseef ite esulaan i, nu kusaanum ku, ni bakate sembe su, ni bakaaku fe, búskateen bu ni keenoto ku búskateen ni katey kánuuso tu wuyeen wute bilaaliñj bu, ni ti bilaaliñj bite kirij ku.

¹⁶Abe n'iñi kaane kirij ku ni bilaaliñj bu: «Áriwubein t'uni áriinuus uni, an eeriikee u t'eriikeey ite híyiaate hu atum'ajuk uni. Árinuus uni Ametek u eeyiñate ii.

¹⁷Ábuki hunak hómbokun hu hite kayiñat kooniin hireeḡa. Aañ áyinie fu katandarisan?»

Kafeñal Ku 7

¹Hunuut toko, n'ijuk emalaka bakabaakiir ti kasiñee tu suwus sibaakiir site etaam i. Kajokajok siyam sibaakiir site etaam i kaanuku mayet eyam etum'etib t'etaam i, ni ti han hu, man yooḡ ti nike nunukanuk.

²Abe n'ijuk ake amalaka ti bisiro, ánuutin káasiñ ki taanak tu tundu túnuutin, abe n'ajok t'emoñio éenee yiyi káhin ne yo t'ésuk i ékeetanuma yite Atambatun eeemo u buroḡ. N'áhamin atañk n'emalaka i bakabaakiir ku k'Atambatun awune ku sembe site kábuju etaam i ni han hu aaniin:

³«Atum'arifiñ áribuj etaam i, ni han hu, nu ñnunukanuk ñu; ajendan káyemi úhina bíkeetanuma tu kúyuut kite eroka yite Atambatun ite úne.»

⁴Ake n'asokam bakayem ki kaja fu káhinu bíkeetanuma bite Atambatun tu kúyuut: kaamo súñjune téemeer, nu súñjune bakan bákasuba ni sibaakiir tu butoḡ bánoban fe ti bakañi Israyel.

⁵Kaamo súñjune sumoḡu nu súsuba ti bakañi Suda ni káhinee bíkeetanuma tu kúyuut; ti bakañi Ruben, kaamo súñjune sumoḡu nu súsuba; ti bakañi Gad, kaamo súñjune sumoḡu nu súsuba;

⁶ti bakañi Aser, kaamo súñjune sumoḡu nu súsuba; ti bakañi Neftali, kaamo súñjune sumoḡu nu súsuba; ti bakañi Manase, kaamo súñjune sumoḡu nu súsuba;

⁷ti bakañi Simiyon, kaamo súñjune sumoḡu nu súsuba; ti bakañi Lefi, kaamo súñjune sumoḡu nu súsuba; ti bakañi Isakar, kaamo súñjune sumoḡu nu súsuba;

⁸ti bakañi Sabulon, kaamo súñjune sumoḡu nu súsuba; ti bakañi Siseef, kaamo súñjune sumoḡu nu súsuba; ti bakañi Beḡsame, kaamo súñjune sumoḡu nu súsuba.

⁹Hunuut toko, n'ijuk hahooja hómbookun h'an ayinaat kafinu: biheet bánoban, ni bakate búruk bánoban, ni bakan kánokan, ni bakate kíhaminiin kánokan. Kasiinasiinjo hágila eriikeye ite híyiaate hu, hágila yooŋ Ametek u. Kasiimasiimo wañ weefañje, abe ni kajok kijar tu sumonjiin.

¹⁰N'iji katanŋk t'etiir kaane: «Atambatun ite úne eeriikee u t'eriikeey ite híyiaate hu, n'Ametek u kafakane fu úne!»

¹¹Abe emalaka i kareyi fe ni kasiinjo kaŋolool eriikeye ite híyiaate hu, ni bíhaaniin bu, nu muroon mibaakiir meeroŋe mu. Ni kájiŋgitan hágila eriikeye i, keeya kúyuutiin t'etaam, abe ni kasokoroor Atambatun

¹²ti kaanu: «Amiin! Atambatun ite úne aja ákini hiraanu kuhooñu ku, ni kániku ku, nu búwesinato bu, nu kusokorooru ku, ni sembe su, ni kámaki ku! Úeno eyeehen ko kireyi fe! Amiin.»

¹³Ake ti bíhaaniin bu n'ákandijenam aanam: ---Bokundu keesiimee kii wañ weefañje wu, boko kaamo fu aañiin? Diin ti kánuutina fu?

¹⁴N'ísafino eeno: ---Ámuse u, bondu awe ámeyie fu bo. Náami eenam: ---Boko kaamo fu kéenuutina ku ti sílaam sómbombokun su. Kañawañaw wañ wooniin, abe ni kafañjan wo ti halan hite Ametek u.

¹⁵Iŋ'ite ho h'ifi kasiinjo hágila eriikeye ite Atambatun yite híyiaate hu, abe ni kasokorooro káajim ni kaajinŋan t'enuuf yeene. An eeriikee u t'eriikeey ite híyiaate hu kajukariin akina humuumo.

¹⁶Karoŋut kajoñjolat, ñukuniin yooŋ ñuroŋut kasayi; taanak tu turoŋutiin kabutu, ni kásufa kánokan fe.

¹⁷Ábuki Ametek eeemo u kaagoroor n'eriikeey ite híyiaate hu aja fu kahaawiiin, abe o bija nu boko tu wúbulanu wute móhujo mummu muwun buroŋ bu. Abe Atambatun katotu muhuw mánoman ti ñíkiniin.

Kafeñal Ku 8

¹H'Ametek u ákotine hu húkotanin hutoken hu nu kúsuba, n'átumb akoowan kem tu bufor bu areeŋ egenawala ewahatu.

²Abe n'ijuk emalaka i hutok ni bákasuba ku kinŋi kasiinjo hágila Atambatun. Ni kawunee wúbiinu weemo hutok nu wúsuba.

³Ake amalaka yooŋ n'abin, abe n'asiinjo kaagoroor n'ataabul ite wusarah wu. Ajokajok tu sumonjo báasufum bite ejuraay bite éwurus. Ni kawuno ejuraay úkaan kaanuku eesarah yo t'ataabul ite wusarah wu ite éwurus i eeemo u hágila eriikeye ite híyiaate hu, yeeriboor ni kalawu kite bakan kite Atambatun kareyi fe.

⁴Hárunda hite ejuraay i nu húnuutin t'emoŋu yite amalaka u heeja t'etiir hágila Atambatun. Bakan k'Atambatun akino ku, kalawu kooniin yooŋ ni kija t'etiir.

⁵Ahaban, amalaka u n'ásik báasufum bite ejuraay i, eehoojan bo bib ni sineemak site ataabul ite wusarah wu, abe n'áfiiiten bo t'etaam i. Biranda bu nu busok, n'awen toko, etiir i n'esib, etaam i yooŋ n'eyoŋoŋanooro.

⁶Náami emalaka i hutok ni bákasuba ku kéeyekie ku wúbiinu hutok nu wúsuba wu ni kafare kaanuku keesok te wo.

⁷Amalaka átiyar u n'asok ti káabiinu koone. Egalas n'ehaŋ éubin t'etaam i yéegiiloole ni sineemak, ni halan. Efej efeeneŋ ti síhaaji site etaam i n'ésufo, efeeneŋ ti síhaaji site ñunukanuk ñu n'ésufo, abe mahos meeleebejane mu fe nu músufo.

⁸Amalaka ásooboriyan u n'asok ti káabiinu koone. Dike doon naane hirij hómbobokun héetife ni dífiitenee ti han hu. Efej efeeneŋ ti síhaaji site han hu n'ehosanooro halan.

⁹Efeeneŋ ti síhaaji site buroon bite ti han hu beebaje bu síhiinu n'eket, efeeneŋ yooŋ ti síhaaji site bisahar bu n'ébujo.

¹⁰Amalaka áhaajiyen u n'asok ti káabiinu koone. Káaloofiiloof kómbokun kéetife naane híit ni kíneyin tu bufor bu. Ni kiney t'efej efeeneŋ ti síhaaji site móhujo míniina fe.

¹¹(Káaloofiiloof kondu huruwu hite te ko Kátiku.) Efej efeeneŋ ti síhaaji site móhujo mu fe n'étik, abe bakan keehooje-hooj ni kaket inji naane káhuje i tu móhujo mu, ábuki mítikatik.

¹²Amalaka ábaakiiriyen u n'asok ti káabiinu koone. Efej efeeneŋ ti síhaaji site taanak tu n'émínee, n'efeeneŋ ti síhaaji site hiim hu, n'efeeneŋ ti síhaaji site búloofiiloof bu, ayak abin áami efaj efeeneŋ ti síhaaji site buroon bondu ébaania. T'efej efeeneŋ ti síhaaji site hunak hu, ajaañutee naane aa afiy ajaañee, bija yooŋ huhuk hu fe.

¹³N'isooñ íheelin, n'ijuk kalañjaŋanaa tu búwiito, abe kiliŋanalijan. N'ijam ko ni kitaŋk keene: «Kátaaŋi! Kátaaŋi! Afín ayak buŋ kátaaŋi ti bakate etaam i kane wúbiinu wute bakaaku emalaka bákahaaji ku wusok!»

Kafeñal Ku 9

¹Amalaka atoken u n'asok ti káabiinu koone. N'ijuk káaloofiiloof kéeneyina t'etiir bufor bu bibin t'etaam i. Ake n'asaan ko ejaab ite kaayeen kéesulie-sulie ku.

²Káaloofiiloof ku ni kífeŋgin kaayeen kéesulie-sulie ku. Hárunda nu húnuutin toko, híyemi naane hite sineemak sómbokun. Taanak tu nu túkumb, eyam i yooŋ n'ébaani inj'ite hárunda hite kaayeen ku.

³Bábaŋgur nu búnuutin ti hárunda hu, abe n'uŋu burko fererer t'etaam i. Nu buwunee sembe site káhinu t'áseñji t'ésuk i naane bilaŋguut bu.

⁴Ake n'aane bo utum bugor mahos mu, nu ñunukanuk ñu, nu doon fe déeloñina, kane arko taŋ bo bibete bakan kéehinutee ku tu kúyuut ékeetanuma yite Atambatun.

- ⁵Bábaṅgur bu buwunutee sembe site kayoolu bakan konu; beeneyen kep bíhiniin t'áseñji tu boko kiim hutok. Abe káseñji ki bábaṅgur bu kiŋki bíhin kúmoomi naane kite an e elañguut ebete.
- ⁶Ti kiim konu hutok hu, ésuk i kaṅesu eket i, bare iti kajuk yo. Boko kámañi kaketu, bare eket i kateyiin.
- ⁷Bábaṅgur bondu búmoomi naane bifaliñj bite bija ti hitiik. Busolasol ti kikaw ku aṅ'ajuk naane búkuhe bite bákayi bite éwurus, abe ñuhooṅu ñite te bo ñúmoomi naane ñite kúṅgowulan.
- ⁸Bihan bite te bo bikambakamb naane wan wute anaare, abe wúñjiñ wu naane wute éṅaṅ.
- ⁹Búkooki tu búsus bite te bo aṅ'ajuk naane sibaṅgal site mañ, abe síbend site te bo uṅu suwen naane bisaret beehooje bi sifaliñj siñake seetey bija bite hitiik.
- ¹⁰Bibajabaj kiyet keebaje wubetu naane wute bilaṅguut bu, abe ti kiyet kite te bo ti bibaje fu sembe site káhinu ku ésuk i t'áseñji tu boko areeṅ kiim hutok.
- ¹¹Áyi ite te bo aamo fu amalaka eesaanee u kaayeen kéesulie-sulie ku; huruwu hoone ti kíhaminiin kite Esuwif i «Abadon», ti kigerekaay «Apoliyon» (aamo fu «Ábuja u»).
- ¹²Kátaaṅi kítiyar ku kihabanaa. Wike wúsuba wuwarawar bibin.
- ¹³Amalaka atoken u n'afeeneṅ n'asok ti káabiinu koone. N'ijam kaaji ni kíhaminn tu suwus sibaakiir site ataabul ite wusarah wu ite éwurus i eemo u hágila Atambatun.
- ¹⁴Kaaji ku ni keene amalaka atoken u n'afeeneṅ: «Ájendin emalaka i bakabaakiir ku keefaakee ku ti kaayelu kómbokun ku kiŋki kaane Ófurat.»
- ¹⁵Emalaka i bakabaakiir ku keefaree ku bija t'ewahatu yendu, nu tu hunak hondu, ni ti hiim hondu, ni t'emit yendu ni kájendinee kaanuku keeyool efej efeeneṅ ti síhaaji site kúṅgowulan ku.
- ¹⁶Esulaan keehooje kabinabin keerabee ti bifaliñj. Ake n'asokam kaamo bakayem: kaamo similiyon seemo síteemeer súsuba.
- ¹⁷Ti beefeeñam bii, iye i ijuke fu bifaliñj bu ni keerabee ku te bo: kasiimasiimo sibaṅgal seelaañe jif naane sineemak, nu súbulool naane bufor beejaane, abe nu surombaay naane efor yéetife toko-toko. Kikaw kite bifaliñj bu kunokooranokoor ni kikaw kite bíjaṅ, abe sineemak ufu súnuutin tu ñutum ñite te bo, ni háruna, n'efor yéesufe.
- ¹⁸Wútaaṅi wonda wúhaaji wu wuwu wúnuutin tu ñutum ñite bifaliñj bu nu wuyool efej efeeneṅ ti síhaaji site kúṅgowulan ku. Wo weemo fu sineemak su, ni háruna hu, n'efor yéesufe i.
- ¹⁹Ábuki sembe site bifaliñj bu sondu tu ñutum ñite te bo, ni ti kiyet kite te bo. Kiyet kite te bo naane ñuroon. Kibajabaj kikaw, abe ne ko ni bifaliñj bu ifi bíhin t'áseñji tu kúṅgowulan ku.

²⁰Bakaaku kúngowulan, ku wútaaŋi wonda wuyoolut ku, naane bondu bibaje i fe, kawatanooreit ñurok ñooniin ñeejakut ñu ñi kanonke ñu keerok nu sumonjiin. Kawasut kájeŋgin kite sirab su, nu ñúwisenum ñite éwurus i, ni ñite ehali i, ni ñite ñaŋ ñu, ni ñite bujuju bu, ni ñite kunuk ku, ñeeemo ñu ñiyinaat kajuku, ñiyinaat kajamu, ñiyinaat yooŋ bija.

²¹Bokonda kawatanooreit yooŋ naane kayoole i bakan, ni naane ii kálugus, ni naane ii kaŋot ni bakan ki kaseñeit, ni naane ii kákuwat.

Kafeñal Ku 10

¹Hunuut toko, n'ijuk ake amalaka eebaje sembe kane áwanein ánuutin t'etiir bufor bu. Ákumbaloolakumbaloolo ni kaafor, abe kaajeŋgeleet kuŋolooloŋolool hikawo. Buhooŋjo uŋu burum naane taanak tu, abe wuwoto nu wúyemi naane síniŋ site sineemak.

²Áyekanayekan t'emoŋjo awiit éfeŋginee. N'asiŋan kuwoto kaatos ku ti han hu, kaamay ku t'etaam i.

³N'akaaw t'etiir naane éŋaŋ yeenuure. H'akaawe hu, wuranda wu hutok nu wúsuba wu nu wusok wéesafin.

⁴Hu wuranda wu wusoke hu, n'ija kaanuku iikiŋ naŋ nu wusoke fu, bare n'ijam kaaji kéehaminna t'etiir bufor bu ni keenam: ---Ánuus doon du wuranda wu hutok nu wúsuba wu wusoke du; atum'akiŋ do.

⁵Náami amalaka i ijuke u t'asiŋee kike kuwoto ti han hu, kaaku t'etaam i, n'ayit emoŋjo yaatos i t'etiir,

⁶abe n'awaat tu huruwu hite Atambatun eeemo u buroŋ hiraanu, éewuwane u bufor bu nu doon fe deemo te bo, n'etaam i nu doon fe deemo te yo, ni han hu nu doon fe deemo te ho. Amalaka u n'awaat aane: Buroŋut ni bikamb!

⁷Amalaka atoken u ni bákasuba af'abin asok ti káabiinu koone kep, béenuusee bite b'Atambatun b'áhabaneina bu aane bo kabaju, bo kabaju yooŋ naane t'afiye du asok eroka yeene eyiŋana i.

⁸Náami kaaji kéehaminam ku yéeni huta hu t'etiir bufor bu nu kusooñ keenam: Aja asa awiit éfeŋginee u t'emoŋu yite amalaka u eesiŋee u kike kuwoto ti han hu, kaaku t'etaam i.

⁹N'ija t'amalaka u abe n'eeno asaanam awiit u. N'aanam: Ayio, abe n'ateŋo. O katoofu tu butumi naane májiŋin, bare ti hari o kátiku.

¹⁰N'isa awiit u t'emoŋjo, abe n'iteŋo. N'átumb atoof tu butumam naane májiŋin; bare h'imero hu, n'átik ti haram.

¹¹Ake n'asooñ aanam: ---Áwarawar inki kayiŋan tu huruwu hite Atambatun Boone beesokee bu ti bakan keehooje, ni biheet beehooje, ni kíhaminiin keehooje, ni bákayi keehooje.

Kafeñal Ku 11

- ¹Ake n'asaanam yariyoon ite kaliiku, yeeje kanokoor nu hunuk abe n'aanam: ---Aja aliik Enuuf ite Atambatun, n'ataabul ite wusarah wu, abe n'afin kiŋki kásukaay toko Atambatun.
- ²Bare aŋwas haanas hite hu tíyaŋ, atum'aliik ho, ábuki hisaaneesaan kéeyilenut ku. Boko bibin, abe n'iŋi kakakaroor hikin u heenabe hu kiim bakan bákasuba nu kúsuba.
- ³Íñje káboñina eseede íma bákasuba ku; boko bisiimo kisaaku, abe ni kayiŋan tu huruwu hite Atambatun kunak kondu keemo éñjune, ni síteemeer súsuba, ni bakan bákahaaji.
- ⁴Eseede yendu kasiŋasiŋo hágila Atemit ite etaam i. Boko kaamo fu ñúolifiye ñúsuba ñu, ni báanaŋum bite múrundoora músuba mu.
- ⁵An afámaŋiŋiín káhinu beejakut, sineemak kánuutina tu ñutumiin séesuf enatoora yeeniin. Iyu i an éemaŋiŋiín káhinu beejakut aware fu kayooliee.
- ⁶Kabajabaj sembe site kafeŋku bufor bu kaanuku etiir i etum'enub kiim kondu fe, boko ti kayiŋan ku báhamin bite Atambatun. Kabajabaj sembe site kahosan móhujo mu méeyemi halan, kabajabaj yooŋ sembe site káfiiten t'etaam i wútaaŋi wánowan kóyin keetoofiin ku.
- ⁷Ifi kátiban kaseede ku, éndakakureŋ kánuutina ti kaayeen kéesulie-sulie ku yéelohumiin. Yo bikaleiin, abe n'eŋ'eyooliin.
- ⁸Suhunuŋ sooniin káyemi t'efiñjan ite hikin u hóbokun hu t'Anahaan u abine du atibee t'ekuruwa i. Iŋi kalokolool hikin u hondu kaane ho Sodom man yooŋ Esipt.
- ⁹Bakan kánokan, ni bakate búruk bánoban, ni bakate kíhaminiin kánokan, ni biheet bánoban káheelin tu suhunuŋ sooniin areeŋ kunak kíhaaji n'egenawala, abe iti kawas an eehok so.
- ¹⁰Bakate ku t'etaam i kasangoor naane iŋ'ite eket ite bákasuba kondu. Boko katoofan, abe n'iŋi kawunoor buroon aŋarkeyi naane eyiŋana yite Atambatun bákasuba kondu kéelaamaniin ku iŋkut káyemi.
- ¹¹Bare h'aamo hu kunak kíhaaji kondu n'egenawala i kihabanaa, búwejet bite buroŋ béenuutina t'Atambatun nu buyooso tu boko, abe ni karito kasiŋo. Keejukiin ku fe ni kákoleyi dómbokun.
- ¹²Eyiŋana yite Atambatun bákasuba ku ni kajam kaaji kómbokun kéehaminna t'etiir bufor bu keeniin: «Árisirein beebel!» Ni kasiro ti kaafor keeja t'etiir bufor bu, enatoora yeeniin iŋi káheelin tu boko.
- ¹³Toko-toko yooŋ, náami etaam i eyoŋoŋanooraa ni sembe. Efej efeeneŋ ti seemo sumoŋu site hikin u n'ewejejo, abe bakan kaamo súñjune hutok nu súsuba ni kaket tu buyoŋoŋanooro bondu bite etaam i. Bakaaku keeroŋe ku ni kákoleyi dómbokun, abe ni kaane Atambatun eeemo u t'etiir bufor bu ahahahah.

- ¹⁴Kátaaŋi kúsooboriyan ku kihabanaa. Bare kíhaajiyen ku káreeŋina memee.
- ¹⁵Amalaka atoken u ni bákasuba n'asok ti káabiinu koone. Wuji wómbokun nu wúhamin t'etiir bufor bu weene: «Jáyi jite etaam i jinaŋee hahiye tu sumoŋu Atemit ite úne ni Kiris a ajifane u, abe híyiaate hondu hite hiraanu!»
- ¹⁶Bíhaaniin bu butuman ni bakabaakiir ku keeriikee ku ti siriikeey sooniin site híyiaate hu hágila Atambatun ni kaya kúyuutiin t'etaam, abe ni kasokorooro
- ¹⁷ti kaanu: «Uni bokondu ti kaanii eyeehen Atemit, Atambatun eeŋe u ebaja sembe, awe eeemo u, awe yooŋ éeyemie u. Ábuki áhinahin ni sembe súuwe sómbokun su aasiinjan Jáyi júuwe.
- ¹⁸Baabu biheet biyiŋatayiŋat yéeni t'awe, bare kayiŋat kúuwe kifina kireeŋ, abe kajoonan kite keekete ku kireeŋa. Kasiiban kite eroka íwe eyiŋana i kireeŋa, ni kite bakan k'ákinie ku fe abe ni káŋeŋini, káyemi sifaaf man yooŋ biŋi. Kábuju kite kiŋki kábuj etaam i kireeŋa!»
- ¹⁹Kahaban, enuuf ite Atambatun yeemo i t'etiir bufor bu n'éfengino, abe ekees yéewufoore i kaajamoor k'Atambatun áhine ku ni bakan koone n'ejukee t'enuuf yeene. Etiir i n'esib, n'awen toko, biranda bu nu busok, etaam i n'eyoŋoŋanooro, egalas yooŋ n'énubin.

Kafeñal Ku 12

- ¹Bike bómbokun ni bíŋaasin t'etiir bufor bu: anaare eesiimee taanak tu naane an aa asiimo wañ. Hiim hu húmoomi t'etaam wuwoto, abe asolasol ékuhe yite híyiaate yéeyekie wúloofiiloof weemo sumoŋu nu wúsuba.
- ²Anaare ondu áyemiit fuufio, abe ámoomi ti bíyihino. Aŋ'ariŋan kep iŋi káseñji kite bíyihino bu.
- ³Bike yooŋ bómbokun ni bíŋaasin t'etiir bufor bu: kame fu éjufuur yómbokun abe yeelaañe jif. Ebajabaj kikaw keemo hutok nu kúsuba, nu wusiin weemo sumoŋu, abe hikaw-kaw fe husolasol ékuhe yite híyiaate.
- ⁴N'efeew efej efeeneŋ ti síhaaji site búloofiiloof bu ni hiyet hite te yo éfiiten t'etaam i. N'esiinjo hágila anaare éeyemie u ti bíyihino bu kaanuku yeebin yeeteŋ alekej oone kane áyihinoo.
- ⁵Anaare u n'áyihino añi ahaawa, eeyak u bibin kahaawu biheet bite etaam i fe nu hutaŋkaru hite mañ. Bare añi u n'ayitee eejee ne o kaagoroor n'Atambatun, o t'ariikee t'eriikeey yeene yite híyiaate hu.
- ⁶Anaare u n'atey bija t'eramba i, t'Atambatun afaroo du báakinum kaanuku eebin éekuumano toko kunak éñjune ni síteemeer súsuba ni bakan bákahaaji.
- ⁷Náami hitiik hibaja t'etiir bufor bu. Misel n'emalaka yeene ni katiik éjufuur i, éjufuur i n'ésiinjein n'emalaka yite te yo keetiik nu boko.
- ⁸Bare éjufuur i n'ehেকে, abe n'ékutooree tu bufor bu yo n'emalaka yite te yo.

⁹Éjufuur yómbokun i n'éfiitenee tíyaŋ. Yo yeemo fu doon dúbuunaay dihaan du, dundu dubuut ésuk i kareyi fe. Do difi kaane Batuuk bu man yooŋ Setani. Ni dífiitenee t'etaam i, do n'emalaka yite te do.

¹⁰N'ijam kaaji kómbokun kéehaminna t'etiir bufor bu keene: «Hahiyu kafaku ku kireeŋa! Hahiyu Atambatun ite úne áwufoora sembe soone, asiŋana yooŋ Jáyi joone! Hahiyu Kiris a ajifane u áwufoora sembe s'abaje su! Ábuki atinana ite bakan úne kéeýilene ku, an u aa asiŋo yéeni bújom tujon hágila Atambatun eetinaniin áfiitenee tíyaŋ bufor bu.

¹¹Bakan úne kakalokalo iŋ'ite halan hite Ametek u, nu múniyo mi kaseedee mu. Kajukerut uŋu buroŋ booniin ni kaane kéekeleyi eket i.

¹²Iŋ'ite ho aamo fu kikawuun kutoof, aruun bufor bu ni keekine ku bo! Bare átaaŋi t'aruun etaam i ni han hu! Batuuk bu búwaneino t'aruun, abe ni kayiŋat kómbokun, ábuki búmoomi kaanuku kunak keeroŋe ku bo kifamut.”

¹³H'éjufuur i ejuke hu kaanuku éfiiteneefiiten t'etaam i, n'eteyoor n'anaare éeyihinee u aŋi ahaawa u.

¹⁴Ake n'asaan anaare u síbend súsuba site kalaŋjaŋanaa kómbokun kaanuku éewiito bija t'eramba i, ti báakinum beefaree bu bija te o, eekamboor nu doon du. O kákuumanee toko simit síhaaji n'egenawala.

¹⁵Doon du ni dísaŋin móhujo úkaan naane kaayelu inde hiŋaawu anaare u kaanuku man ni miŋakoo.

¹⁶Bare etaam i n'ebin yeeram anaare u: n'efaaŋan, abe n'emmer kaayelu k'éjufuur i ésajina ku.

¹⁷Éjufuur i n'eyiŋat t'anaare u dómbokun, abe n'eja yeetiik bakaŋio keeŋeŋene ku. Boko kaamo fu kéejeŋgine ku buluwa bite Atambatun, abe ni kajok yooŋ tu múniyo mi Yesu áwufoore mu.

¹⁸Abe éjufuur i n'esiŋo ti katafa kite han hu.

Kafeñal Ku 13

¹Hunuut toko, n'ijuk éndakakureŋ ti kánuutina ti han hu. Ebajabaj kikaw keemo hutok nu kúsuba, nu wusiin weemo sumoŋu. Kaasiin-siin fe kusolasol ékuhe yite híyiaate, abe kuruwu kite kálafatin Atambatun kikiŋjeekiŋj ti kikaw ku.

²Éndakakureŋ y'ijuke i ejaja kanokoor n'esaamaay. Wuwot wute te yo nu wúyemi naane wute kandaafaan, abe butum bite te yo naane bite éŋaŋ. Éjufuur i n'ésik ti sembe site te yo, n'eriikeey ite te yo yite híyiaate hu esaan éndakakureŋ yendu.

³Hike ti kikaw kite éndakakureŋ i, kajuku ni kite hunufaneenufan yéeni hulohen kaketu, bare esontaay i etulujatulujo. Kúŋgowulan ku fe ni kajahale dómbokun, abe ni kasa yo ti hiŋaawu.

⁴Kareyi fe ni kásukaay éjufuur i, ábuki ésikasik ti sembe site te yo esaan éndakakureḡ i. Ni kásukaay yooḡ éndakakureḡ i ti kaanu: «Aañ aamo naane éndakakureḡ i? Aañ ayino kalobu ne yo?»

⁵Éndakakureḡ i n'ewunee sembe site kamaku, ni kálafatin Atambatun. N'ewunee yooḡ sembe site kaniju naane émaḡje i bija kiim bakan bákasuba nu kúsuba.

⁶N'efaḡḡan yélafatin Atambatun, nu huruwu hoone, ni t'akine du, ni bakan keekine ku fe t'etiir bufor bu.

⁷N'ewunee sembe site katiiku bakan kite Atambatun, ni sembe site kaheekiin. N'ewunee yooḡ sembe tu búruk bánoban, ni ti bakan kánokan, ni ti bakate kíhaminiin kánokan, ni ti biheet bánoban.

⁸Bakate ku t'etaam i fe kásukaay éndakakureḡ i; aamo fu bakan ku fe ku kuruwu kooniin kikiḡjutee ku ti kaawiit kite buroḡ bu huta h'etaam i eḡ'ebin éwuwanee. Kaawiit kondu kite Ametek eeyoolee u.

⁹«An eebaje wúkondin aja ánandin!

¹⁰An eemo ite bibin kajokiee eekulee, o bibin kakuliee. An eemo ite bibin kayooliee ni kábura, o kayooliee ni kábura. In'ite ho aamo fu bakan kite Atambatun kawarawar kámuḡu, itim kawas káyilen ku.»

¹¹Hunuut toko, n'ijuk eke éndakakureḡ ti kánuutina t'etaam i. Ebajabaj misiin músuba naane mite ametek, bare eḡ'éhamin naane éjufuur.

¹²Ebajabaj sembe site éndakakureḡ étiyar i, abe eḡ'enij ne so tu buhoḡu yo. N'enḡkooḡan etaam i ni keekine ku te yo kéesukaay éndakakureḡ étiyar i yeejooḡee i yéeni, abe esontaay i n'ebin etulujo.

¹³N'éhin buroon bómbokun beehaḡe ésuk i kikaw: n'éhin yooḡ sineemak séenuutin t'etiir bufor bu bibin t'etaam i tu buhoḡu ésuk i fe.

¹⁴N'ebuut bakate t'etaam i nu buroon bómbokun bemb'éhin beehaḡe bu ésuk i kikaw, b'ewunee bu kaanuku yéehin tu buhoḡu éndakakureḡ étiyar i. Ehaban, n'eene ésuk i éhin búwisenum beenokoore n'éndakakureḡ yeenufanee i yéeni ni kábura, abe bare n'eroḡ.

¹⁵Éndakakureḡ ésooboriyan i n'ewunee sembe site káhinu búwisenum beenokoore bu n'éndakakureḡ étiyar i beeroḡ, kaanuku man ni bíhamin, abe nu buyool an fe eeteḡekee kásukaay bo.

¹⁶N'enḡkooḡan ésuk i fe, biḡi bu ni sifaaf su, kusaanum ku ni keebajut ku, búrukateen bu ni keenooto ku búrukateen, kéehinee ékeetanuma huruw fe t'emoḡu yaatos i man yooḡ tu húyuut.

¹⁷An fe ayinaat kajooḡen, man yooḡ n'ajay dike doon t'abajut ékeetanuma yendu; yo yeemo fu huruwu hite éndakakureḡ étiyar i, man yooḡ naane huruwu hondu hije i ti kafinu.

¹⁸Bonde bíkandijenakandijen búwesinato. An éewesinatee áyinooni kánandin ti kafinu huruwu hite éndakakureŋ i, ábuki kafinu ku kúwufloorawufloor huruwu hite húŋgowulan. Ko keemo fu síteemeer hutok n'efeeneŋ, ni bakan bákahaaji, nu hutok n'efeeneŋ.

Kafeñal Ku 14

¹N'isooñ íheelin, n'ijuk Ametek u t'asiinee ti hirij hihi kaane Siyoŋ, akina ni bakan kaamo súñjune téemeer, nu súñjune bakan bákasuba ni sibaakiir, abe huruwu hoone ni hite hu Faafo kikiñjeekiñj tu kúyuutiin.

²N'ijam kaaji kéehaminna t'etiir bufor bu, uŋu kusok naane kúsuw kite káajuŋeey, naane yooŋ biranda bu. Kaaji k'ijame ku kúmoomi naane an eeemo ti káyifu t'ekondiŋ.

³Bakan kondu keehooje kii kasiinjasiinjo hágila erikeey ite híyiaate hu, hágila yooŋ muroon mibaakiir meeroŋe mu, ni bíhaaniin bu, abe inji kahooñ huhooñu híyeni. An fe ayinaat kaliiken huhooñu hondu, kane arko taŋ bakan kondu súñjune téemeer, nu súñjune bakan bákasuba ni sibaakiir su keejoohenee ku t'etaam i.

⁴Boko kaamo fu kéemeyiit ku haare, kakuurakuur but. Inji kasa Ametek u tánotan fe t'aje. Kájooheenneejoohenn tu kúŋgowulan ku kaanuku kéeyemi étiyar i ti kawuniee ku Atambatun n'Ametek u.

⁵Haajuus húmusut kánuutina tu ñutumiin, abe kayinaatee kawatan tu doon.

⁶N'ijuk ake amalaka tu búwiito, abe aliŋanaliŋan. Ákooki Hirim Heetoofe héehabanaariit hite kawaare bakate ku t'etaam i fe: bakate biheet bánoban, nu búruk bánoban, ni bakate kíhaminiin kánokan, ni bakan kánokan.

⁷N'aŋ'ataŋk t'etiir aane: «Árikoleyi Atambatun, abe n'árinikano! Ábuki ewahatu y'aja i kajoonan kite kúŋgowulan ku ereeŋa. Árisukaay an éewuwane u bufor bu, n'etaam i, ni han hu, ni tánotan fe tu móhujo míniina meemo!»

⁸Ake amalaka ásooboriyan n'ásein o ti kaanu: «Eneya, Babilon hikinú hómboobokun hu huhu húhujan yéeni biheet bu fe ébiñ ite bufurukato bite te ho beehahe bu biyak uŋu búwusan, eneya tuus!»

⁹Amalaka áhaajiyan u n'ásein ti bákasuba ku étiyar i ti kataŋku aŋ'aane: «An éesukaaye éndakakureŋ i nu búwisenum bite te yo, abe n'áhinee ékeetanuma tu húyuut man yooŋ t'emoŋu,

¹⁰o yooŋ búhujo ébiñ ite Atambatun yite i kane ayiŋat! Ébiñ yendu káyunanee t'ejoofutee t'ekot ite Atambatun yite i kane ayiŋat. Kiŋki kanij ii fe káhihinooree ti sineemak su n'efor yéesufe i tu buhoonju emalaka i keenabe ku n'Ametek u.

¹¹Hárunda hite sineemak seeja su káhihinooriin hibaa birito hiraanu. Abe bokondu kéesukaaye ku éndakakureŋ i nu búwisenum bite te yo, n'an fe éeyekie ékeetanuma yite huruwu hite te yo, iti kayih hikee-kee, abajut kaajiŋgan, abajut káajim.»

¹²In'ite ho aamo fu bakan kite Atambatun, kin'ki kájeŋgin buluwa boone, abe ni kajok alitee ti Yesu kawarawar in'ji kámuñu.

¹³Hunuut toko, n'ijam kaaji ni kíhaminn t'etiir bufor bu keenam: ---Akiñj ɔane: «Áfiitin t'úmiye, kin'ki káhin t'afeeneŋ n'Atemit abe n'in'ji kaket, atoof tu boko!» Búwejet Beenabe bu ni beene: «Hee, nu múniyo, boko kayihu tu burok booniin beeniŋe bu, ábuki meejaŋe mi káhine mu mondu ti kásilimbaniin.»

¹⁴N'isooñ iheelin, n'ijuk kaafor keefañje, abe ake eenokoore nu húngowulan ariikariiko te ko. Asolasol ékuhe yite híyiaate yite éwurus, abe n'áyekan t'emoñjo étuuriaatuma yeeriye las.

¹⁵Ake amalaka n'ánuutin t'enuuf ite Atambatun, abe n'áhamin ataŋk n'an eeriikee u ti kaafor ku aano: «Ásik étuuriaatuma íiwe áahotukan, ábuki éhotukan i ereeŋa. Etaam i ereeŋa káhotukanee!»

¹⁶Náami an eeriikee u ti kaafor ku ásika étuuriaatuma yeene éehotukan etaam i.

¹⁷Ake amalaka n'ánuutin t'enuuf ite Atambatun yeemo i t'etiir bufor bu. Ákooki akina yooŋ étuuriaatuma yeeriye las.

¹⁸Ake amalaka yooŋ eebaje sembe ti sineemak su n'ánuutin t'ataabul ite wusarah wu, abe n'áhamin ataŋk n'aau éeyekie u étuuriaatuma yeeriye i aano: «Ásik étuuriaatuma íiwe yeeriye i ɔafaran kísind kite kireseŋ kite etaam i, ábuki kilaaña.»

¹⁹Náami amalaka u ásika étuuriaatuma yeene eefaran kísind kite kireseŋ kite etaam i, abe n'áfiiten ko ti báatuusanum bómbokun bu bite kireseŋ ku bite b'Atambatun bite bu kane ayiŋat.

²⁰Kireseŋ ku nu kútuusanee ti báatuusanum beeemo bu tíyaŋ hikin u. Halan nu húnuutin ti báatuusanum bu heetey naane móhujo areeŋ síkilomeetar síteemeer síhaaji, abe arko efaliñj esiñje fee te ho, hikaw hu barebare hija fu káŋaasina ku.

Kafeñal Ku 15

¹Bondu buwas, n'isooñ ijuk t'etiir bufor bu bike bómbokun beejahalam: emalaka kaamo hutok ni bákasuba keejoke wútaaŋi weemo hutok nu wúsuba. Wútaaŋi wonda weemo fu wuraanu wu, ábuki ne wo n'Atambatun aja fu karaan kayiŋat ku.

²N'ijuk naane han heesilane naane eweer, abe ni hígiilool ni sineemak. N'ijuk yooŋ keeriñane ku éndakakureŋ i, nu búwisenum bite te yo, ni naane huruwu hite te yo hije i ti kafinu. Kasiñasiñjo ti han hondu heejañje hu naane eweer, abe ni káyekan bukondiŋ b'Atambatun asaaniin bu.

³In'ji kahooñ huhooñu hi Moyis aroka ite Atambatun abane hu, nu huhooñu h'Ametek u abane hu yooŋ. In'ji kaane: «Atemit, Atambatun eehaŋe u ebaja sembe, burok búuwe bihahahah, abe bijañajañjo ésuk i! Awe Áyi ite biheet bu, máhinar múuwe meejoore, abe mite nu múniyo!

⁴Aañ atuf'ákoleyii, Atemit? Aañ ayak fu biteñeko kánikani? Ábuki awe unooni tañ anabe fu, abe biheet bu fe bibin béesukaayi, anarkeyi naane bukuura kaanuku manonkar múuwe mujoñoorajoñoor.”

⁵Hunuut toko, n'ijuk t'etiir bufor bu enuuf ite Atambatun yéeyekie i anuuf u aa áwufloor bakan koone kaanuku ondu nu boko. Enuuf ite Atambatun n'éfengino,

⁶abe emalaka i hutok ni bákasuba ku keejoke ku wútaańi wu hutok nu wúsuba wu ni kánuutin. Kasiimasiimo wań weefańje dañ weesilane, abe ni kawuuj ñibañ ñite éwurus tu ñúsusiin.

⁷Ake tu muroon mibaakiir meeroñe mu n'asaan emalaka i hutok ni bákasuba ku sukot site éwurus seemo hutok nu súsuba, seehooje bib ni kayiñat kite Atambatun eeemo u buroñ hiraanu.

⁸Enuuf ite Atambatun n'ehooj bib ni hárunda héenuutina ti kániku koone ni sembe soone. An fe ayinaat buyooso t'enuuf ite Atambatun, bija yooñ kóyin ku wútaańi wu hutok nu wúsuba w'emalaka i hutok ni bákasuba ku kásikina wu wuyak ku bihabano.

Kafeeńal Ku 16

¹Hunuut toko, n'ijam kaaji kómbokun kéenuutina t'enuuf ite Atambatun, abe ni keene emalaka i hutok ni bákasuba ku: «Arija áriyuus t'etaam i sukot hutok nu súsuba su séeyekie su kayiñat kite Atambatun!”

²Amalaka átiyar u n'aja, abe n'áyuus ekot yeene t'etaam i. Náami busontaay beejakut abe ni biseńji ni bíñaasin ti bakan kéeyekie ku ékeetanuma yite éndakakureñ i, abe n'iji kásukaay búwisenum bite te yo.

³Amalaka ásooboriyan u n'áyuus ekot yeene ti han hu. Móhujo mu nu muhosan méeyemi naane halan hite an eekete, abe buroon beebaje bu síhiinu fe béeyemie bu ti han hu ni biket.

⁴Amalaka áhaajiyan u n'áyuus ekot yeene tu sujolob su, ni tánotan fe tu móhujo míniina meemo t'etaam i. Móhujo mu nu muhosan méeyemi halan.

⁵N'ijam amalaka eebaje u sembe tu móhujo mu n'aane Atambatun: «Ájubajub naane ajoonane i iye, awe Eenabe u, awe eeemo u, awe yooñ éeyemie u.

⁶Ábuki káyuusayuus halan hite bakan kúuwe n'eyiñana íiwe, abe hahiye awuniinwun halan kéehujo. Boko kañese bo!”

⁷N'ijam kaaji kéehaminna t'ataabul ite wusarah wu keene: «Hee, Atemit, Atambatun eehaje u ebaja sembe, majoonanar múuwe mite nu múniyo, abe mujoñoorajoñoor!”

⁸Amalaka ábaakiiriyen u n'áyuus ekot yeene ti taanak tu. Nu tuwunee sembe site kabutu ésuk i ni sineemak site te to.

⁹Nu tubut ésuk i ni hásuba hómbombokun kayak kálafatin huruwu hite Atambatun eebaje u sembe tu wútaańi naane wundu. Bare ni kateñeko buwatanooro, ni kateñeko yooñ kánikan Atambatun.

- ¹⁰Amalaka atoken u n'áyuus ekot yeene t'eriikeey ite éndakakureŋ i yite híyiaate hu. Ébaani i n'ékumbalool búruk bite éndakakureŋ i. Éruk i n'eŋ'eriŋan iŋi káseŋji taŋ.
- ¹¹Ni kálafatin Atambatun ite bufor bu uŋu wúseŋji wooŋin nu busontaay booniin. Bare kawatanooreit kunonk kooniin keejakut ku.
- ¹²Amalaka atoken u n'afeeneŋ n'áyuus ekot yeene ti kaayelu kómbokun ku kiŋki kaane Ófurat. Móhujo mu nu musoon kaanuku meewas bákayi kéenuutina ku káasiŋ ki taanak tu tundu túnuutin keekan.
- ¹³N'ijuk sirab síhaaji seenokoore nu buhoon nu súnuutin, eke tu butum bite éjufuur i, eke tu butum bite éndakakureŋ i, eke tu butum bite an u aa ajuus aane akina ayiŋana ite Atambatun.
- ¹⁴Diyu ñúwejet ñite Setani ñiññi ñihin buroon beehaŋe bu éruk i kikaw. Ñúwejet ñondu t'éhaaji te ño ni ñija ti bákayi kite etaam i fe kaanuku ñeeukuaniin bija bite hitiik hu, tu hunak hómbokun hite h'Atambatun eehaŋe u ebaja sembe.
- ¹⁵Anahaan u n'aane: «Arijam, bibin búuma káfufu naane ákuw! Atoof t'an eeŋotut u, abe n'ajukar wañ woone kaanuku atum'abin aja fuufio éruk i keejuk ñufuñ ñoone.»
- ¹⁶Sirab su nu sukuukan bákayi ku tindi kaane ti kíhaminiin kite Esuwif i «Arumagedon».
- ¹⁷Amalaka atoken u ni bákasuba n'áyuus ekot yeene t'eyam i. Kaaji kómbokun ni kíhaminn t'enuuf ite Atambatun, t'eriikeey ite híyiaate hu keene: «Hahiyu ahabanee!»
- ¹⁸Etiir i eŋ'esib toko, n'awen toko, biranda bu yoon nu busok, abe etaam i n'eyononanooro ni sembe. Buyononanooro bite etaam i naane bondu búmusutee kajuku huta hu húŋgowulan aŋ'abin áwuwanee!
- ¹⁹Hikinu hómbokun hu ni hijeho héehin sifej síhaaji, abe kikin kite tu búruk bu fe nu kúbujo. Atambatun n'ábaŋino Babilon yómbokun i. N'áhujan yo ébiñ ite ekot ite kayiŋat koone kómbokun ku.
- ²⁰Bikiŋk bu fe nu bumoj, an yoon aŋkut abin áheelin ti hirij.
- ²¹Kifiit kite egalas keeyino kafeese síkilo bakan bákasuba nu kúnuutin t'etiir bufor bu kéeneyin tu kúŋgowulan ku. Abe éruk i ni kálafatin Atambatun iŋ'ite káseŋji kondu kite egalas i, ábuki kátaaŋi kondu kihaŋahaŋ kahahu.

Kafeñal Ku 17

- ¹Hunuut toko, ake t'emalaka i hutok ni bákasuba ku kéeyekie ku sukot hutok nu súsuba su n'abin eenam: ---Abin, abe n'iŋ'íwufoori buŋ b'anaare u aa afurukato ahah iya ayakee fu kajoonan. Anaare ondu, akina hikinu hómbokun heenutee kaagoroor nu wuyelu weehooje.
- ²Bákayi kite etaam i kaŋotaŋot ne o, éruk i yoon éhujahujo ébiñ yeene yite bufurukato bu eyak éwusan.

- ³Búwejet Beenabe bu nu bujokam, abe amalaka u n'aja n'íñje t'eke eramba. N'ijuk bo anaare u t'ariikee t'éndakakureŋ yeelaañe yite kikaw keemo hutok nu kúsuba, nu wusiin weemo sumoŋu, abe kuruwu kite kálafatin Atambatun kikiñjeekiñj t'eni i.
- ⁴Anaare u asiimasiimo wañ weelaañe wéewarie naane, ni weelaañane, abe n'asol búwurus, ni biki buroon beeseere-seer bite kasangan eni. Ajokajok t'emoŋio ekot ite éwurus yeehooje bib nu buroon béekoje, ni beekuurt bite bufurukato boone.
- ⁵Iye u huruwu hoone hikiñjee fu tu húyuuto hukolofanee: «Babilon yómbombokun i, íñaay ite bufuruka bu, nu buroon béekoje bite etaam i.»
- ⁶N'ijuk kaanuku anaare ondu áwusanawusan. Áhujahujo halan hite bakan kite Atambatun, bakan keeyoolee ku iñi naane ii kaseede Yesu. H'ijuko hu, n'ijahale dómbokun.
- ⁷Náami amalaka u eenam: ---Kame iñi nañ n'ajahalee fu? Íñje káhandini béenuusee bite anaare u, n'éndakakureŋ yeeyito i, yéeyekie i kikaw ku hutok nu kúsuba ku, nu wusiin wu weemo sumoŋu.
- ⁸Éndakakureŋ y'ajuke i émoomi yéeni buroŋ, bare eŋkut eroŋ. Yo kánuutina ti kaayeen kéesulie-sulie ku, bare yite bútowuto hiraanu. Bakate ku t'etaam i, ku kuruwu kooniin kikiñjutee ku ti kaawiit kite buroŋ bu huta h'etaam i eŋ'ebin éwuwanee, bijahale kane kajuk éndakakureŋ i, ábuki émoomi yéeni buroŋ, abe hahiye eŋkut eroŋ, bare yo kásooñina.
- ⁹«Bonde bíkandijenakandijen kámuusu nu búwesinato. Kikaw hutok nu kúsuba ku, diyu kirij keemo hutok nu kúsuba t'anaare u ariikee du. Kikaw kondu, bákayi yooŋ kaamo hutok ni bákasuba.
- ¹⁰Kaamo hutok tu boko kahabana híyiaate hooniin, ake ondu te ho, aau aroŋa. Bare af'aja abin, híyiaate hoone iti hifiyo.
- ¹¹Éndakakureŋ yéeyemiaanie i buroŋ, abe bare eŋkut eroŋ, humuum hite te yo yooŋ ake áyi. O aamo fu atoken u ni bákahaaji. Akina ite ti bákayi ku hutok ni bákasuba ku, abe ite bútowuto hiraanu.
- ¹²«Wusiin wu sumoŋu w'ajuke wu, diyu bákayi kaamo sumoŋu, abe híyiaate hooniin hisiiŋoorut. Bare boko kabaju sembe site káyemi bákayi n'éndakakureŋ i areeŋ ewahatu.
- ¹³Bákayi kondu doon difeeneŋ taŋ di kaja fu kaŋesu: keerok káhabanein bija t'éndakakureŋ i.
- ¹⁴Boko katiiku Ametek u, bare Ametek u kaheekiin, ábuki akina aamo fu Anahaan ite kunahaan ku, akina yooŋ aamo fu Áyi ite bákayi ku. Bakan koone k'aruwe ku abe n'ajifan, bokondu kéejeŋgino ku kariñjaniin yooŋ ne o.»
- ¹⁵Amalaka u n'asooñ aanam: ---Wuyelu w'ajuke wu, t'anaare eefurukatee u ariikee du, diyu bakan, ni hahooja, ni biheet, ni kíhaminiin.

¹⁶Wusiin wu sumoŋu w'ajuke wu n'éndakakureŋ i kahuufu anaare eefurukatee u. Boko karamu buroon boone fe, abe ni kahelo. Boko kateŋu kihaay koone, abe ni kásuf doon deeŋeñene du.

¹⁷Ábuki Atambatun ásikasik b'ámaŋje bu káhinu anaŋ tu ñúwejet ñooniin kaanuku kéehin bo. Boko kajamoor t'efeeneŋ kéesik sembe sooniin site híyiaate hu keerok bija t'éndakakureŋ i, ayak abin áami yooŋ báhamin b'Atambatun asoke bu bibaja.

¹⁸«Abe anaare ondu a ajuke u, o aamo fu hikin u heebaje hu sembe ti bákayi kite etaam i.»

Kafeñal Ku 18

¹Hunuut toko, n'ijuk ake amalaka éenuutina t'etiir bufor bu áwanein. Sembe soone sihahahah, abe kániku koone ni kijaañan etaam i.

²N'ataŋk t'etiir aane: «Eneya, Babilon yómbombokun i eneya! Éyemia báakinum bite sirab, nu ñúwejet ñánoñan ñeejakut, ni bilele bánoban fe beekuut abe nu búhuufunani.

³Ábuki biheet bu fe búhujahujo t'ébiñ ite bufurukato bite te yo beehahe bu biyak uŋu búwusan. Bákayi kite etaam i kaŋotaŋot ne yo, abe éjulaata i bakate t'etaam i káyemia kusaanum t'ebaj yeene yeehahe i yite bufurukato bu.”

⁴Abe n'ijam kike kaaji kéehaminna t'etiir bufor bu keene: «Aruun bakan kúuma, arinuut ti hikin u hondu. Af'árihin iyu, man arimaat tu wuhoofoor wute te ho, man arimaat yooŋ tu wútaaŋi weeja wu kámiñu ho.

⁵Ábuki wuhoofoor wute te ho wujuulajuulo bija yooŋ t'etiir bufor bu, abe Atambatun aŋiilut kinij kite te ho keejakut ku.

⁶Arinij yooŋ te ho naane hinije i t'aruun. Aribatikan ho kireeŋ kúsuba meejakut mi híhine mu. Abe ekot ite te ho tundu huwun bakaaku kéehujo, arihoojan ho yo kúsuba n'ébiñ yeehaŋe kayañgu.

⁷Árihin ho heejuk sílaam, nu wútaaŋi are ni naane hínikaanie i, are yooŋ n'ebaj yeehahe i yi híbajaanie i. Inji hiyinoor yéeni ni heene: "Iriikariiko diye naane áyi anaare, inooto anaare a áyino akete, abe it'ímus kátiñja hikee.”

⁸In'ite ho aamo fu wútaaŋi wonde wunaŋeenaŋ bija te ho: bujoñjol bu, n'eket i, ni kátiñja ku. Wo kámiñu ho tu hunak hífeeneŋ taŋ, abe sineemak su kásufu ho. Ábuki Atemit, Atambatun eejoonane u ho abajabaj sembe.”

⁹Bákayi kite etaam i fe keeŋote ku ne ho, abe ni kariy yooŋ t'ebaj ite te ho yeehahe i, boko kayiyu, abe ni kalolobool in'ite hikin u hondu kane kajuk háruna hite kásufa kite te ho.

¹⁰Boko bísiñeina akambee inji ekoloowe sílaam si hikin u hondu hija su kajuku, abe n'inji kaane: «Híiña! Híiña! Babilon yómbombokun i yeebaje i sembe, t'ewahatu efeeneŋ taŋ náami Atambatun ajoonani yooŋ?”

11Éjulaata i bakate t'etaam i ni kayiy yooŋ, abe n'iŋi kalolobool iŋ'ite te ho, ábuki an aŋkut ajoohen buroon booniin.

12Buroon bondu beemo fu éwurus i, ehali i, ni baabu buroon bite kasaŋgan eni beeseere-seer; bípiis béewarie-wari, beelaañe ni beelaañane, bike bite suwa; efasoŋ-fasoŋ fe yite wubilingit weehunde, buroon bánoban beerokee nu wúnjiŋ wute siñaab su weebase wu, nu buroon bánoban beerokee nu wubilingit wéetaañe kabaju, man yooŋ ni ñaň, man yooŋ nu bujuju béewarie-wari;

13mátiso mánoman, búsuus beehunde, miir i, ejuraay i; ébiñ i, éfariŋ i, édugub i; suboos su, síkarniina su, sifaliñj su, bisaret bu, búskateen bu ni kéejokine ku bite kitiik ku.

14Éjulaata yendu ni kaane hikin u hu: «Buroon beetoofe b'ámaŋje bu yéeni kabaju bifaki, ebaj íwe ereyi fe ábuura yo yooŋ, aroŋut yo hikee-kee kajuku!»

15Éjulaata i kiŋki kájula yéeni ti hikin u hondu ayak abin áami káyemia kusaanum bísiŋeina akambee iŋi ekoloowe sílaam si hija su kajuku. Boko kayiyu, ni kalolobool,

16abe n'iŋi kaane: «Híiña! Híiña hikin u hómbookun hu! Hisiimasiimo yéeni wañ wéewarie-wari, weelaañe ni weelaañane, nu husol yooŋ búwurus, ni bike buroon beeseere-seer bite kasaŋgan eni.

17T'ewahatu efeeneŋ taŋ náami ebaj ite te ho fe ébujaa?» Eteyana yite bisahar bu kareyi fe, ni kiŋki karok te bo, ni ki kájufe ku fe, ni kiŋki kájula te bo fe ni kásiŋein akambee.

18Hi kajuke hu hárunda hite kásufa kite hikin u hu ni kataŋk kaane: «Hikin u hómbookun naane hondu húmusut kabaju!»

19N'iŋi kahor hafor hu ti kikawiin, iŋi kataŋk keeyiy, abe ni kalolobool kaane: «Híiña! Híiña hikin u hómbookun hu! Ebaj ite bakate bisahar beemo bu ti han hu fe, t'ebaj ite hikin u hondu t'énuutina fu. T'ewahatu efeeneŋ taŋ, náami húbujaa?»

20Awe bufor bu, hikawi hutoof naane hikin u hu húbujee i! Kikawuun kutoof yooŋ, aruun bakan kite Atambatun, n'epotor i, n'eyiŋana yeene, ábuki Atambatun ajoonana ho iŋi kátaañi ki híhinuun ku!

21Náami ake amalaka eebaje sembe ásika ejuju yómbokun yeeniŋe naane, abe n'áfiiten yo ti han hu o ti kaanu: «Awe yooŋ Babilon hikin u hómbookun hu, iyu a ayakee fu káfiiten ni sembe, abe an aroŋut káheelin t'awe hikee-kee.

22An aroŋut kajamu t'awe ake ti káyifu ekondiŋ, man yooŋ an tu kuhooñu, man yooŋ an ti kasoku ti hiñjeŋ, man yooŋ ti káabiinu. Kiŋki káhin yooŋ saama náami burok, an aroŋut káheelin tu boko t'awe. An yooŋ aroŋut kajamu t'awe hítigisu t'etiŋanu.

23Ejaañana eroŋut kawitikanee t'awe, an yooŋ aroŋut kajamu t'awe huyoosan. Éjulaata íwe káyemie fu kómbokun ku t'etaam i, abe ábuutabuut biheet bu fe ni kálugus kúuwe.

²⁴Náami bondu fe bija fu kabajii, ábuki halan hite eyiņana yite Atambatun hujukeejuk t'awe, ni hite bakan koone, ni hite bakan keeyoolee ku fe t'etaam i.»

Kafeñal Ku 19

¹Hunuut toko, n'ijam naane wuji wute bakan keehooje-hooj t'etiir bufor bu ti katanĵku uņu weene: «Aleluya! Atambatun ite úne akino fu kafaku ku, ni kániku ku, ni sembe su!

²Majoonanar moone mite nu múniyo, abe mujoņoorajoņoor! Ábuki ajoonana hikin u hómboobokun hu huhu hubuusatan yéeni etaam i nu bufurukato bite te ho. Anukana te ho aņarkeyi naane húyuusayuus halan hite eroka yeene.»

³Wuji wu nu wusooñ weene: «Aleluya! Hárunda hite hikin u héesufee hu hibaa birito hiraanu!»

⁴Bíhaaniin bu butuman ni bakabaakiir ku ni kásukaay, nu muroon mibaakiir meeroņe mu, keesokoroor Atambatun eeriikee u t'eriikeey ite híyiaate hu abe ni kaane: «Amiin! Aleluya!»

⁵Kaaji ni kíhaminn t'eriikeey ite híyiaate hu keene: «Arisokoroor Atambatun ite úne aruun arireyi fe, sifaaf su ni biñi bu keemo ku eroka yeene kéejengino ku!»

⁶Abe n'ijam naane wuji wute bakan keehooje-hooj, uņu wusok naane kúsuw kite káajunĵeey, ni naane biranda bu. Wuji wu n'uņu weene: «Aleluya! Ábuki Atemit, Atambatun ite úne eehaņe u ebaja sembe asiņana jáyi joone!

⁷Kikaw úne kutoof, abe n'útoofan núunikano, ábuki asibar ite Ametek u afaraa, abe huyoosan hoone hireņa!

⁸Kawunowun eesiimo wañ wéewarie-wari, weesilane, abe nu wukuur but.» (Kaawañ kéevarie-varie ku keemo fu burok beejake bi bakan kite Atambatun káhine bu.)

⁹Amalaka u n'aanam: ---Akiñĵ bonde: atoof ti keeruwee ku bite hiriy hu tu huyoosan hite asibar ite Ametek u. Abe n'asooñ aanam: ---Diye kirim kite Atambatun, kirim kite nu múniyo.

¹⁰Náami íjijigitana bite wuwoto kaanuku íisukaayo, bare n'aanam: ---Awas, atum'áhin bondu! Íñje aroka yooņ naane awe, ni bakatii keejoke ku múniyo mi Yesu áwufoore mu. Asukaay Atambatun! Múniyo mi Yesu áwufoore mu meemo fu búwejet beemo bu t'eyiņana yite Atambatun.

¹¹Hunuut toko, n'ijuk bufor béefenginee, abe efaliñĵ yeefaņje n'éņaasin. An eerabee u te yo huruwu hoone Éejube u, huruwu hoone yooņ Múniyo mu. Aņ'ajoonan, abe n'átuum ajoņooree.

¹²Ñíkino iņi ñisilan naane sineemak, abe asolasol búkuhe beehooje bite híyiaate. Kakiñjakiñĵ te o huruwu h'an ámeyiit, kane arko akina taņ.

¹³Asolasol kájufa kéetusanee ti halan. Huruwu hoone «Hirim hite Atambatun».

- ¹⁴Esulaan i bakate ku t'etiir inji kasao ti hiñaawu. Kasiimasiimo wañ weefañje weéwarie naane, nu wukuur yooŋ but, abe karabarabo ti bifaliñj beefañje.
- ¹⁵Kábura keebaliŋge suf inji kíŋaasin tu butumo; ne ko n'aja fu kámiñu biheet bu fe. O kahaawu bo nu hutaŋkaru hite mañ, abe n'atuusan bo naane kireseŋ ti báatuusanum bite b'Atambatun eehaŋe u ebaja sembe bite bu kane ayiŋat dómbokun.
- ¹⁶Kakiñjakiñj ti kájufa koone nu tu huboŋo huruwu honde: «Áyi ite bákayi ku, n'Anahaan ite kunahaan ku».
- ¹⁷Abe n'ijuk ake amalaka eesiŋee ti taanak tu. N'ataŋk áhamin ni bilele bu bumbu búwiito biliŋan aane bo: «Aribin, arikuukanooro bija bite hiriy hómbookun hu hite h'Atambatun!
- ¹⁸Aribin ariiteŋ kihaay kite bákayi ku, ni kite esulaan i n'eseef yeeniin, ni kite bifaliñj bu, ni kite bakan keerabee ku te bo, ni kite ésuk i fe, biñi bu ni sifaaf su, búskateen bu ni keenoto ku búskateen.”
- ¹⁹Náami ijuka éndakakureŋ i, ni bákayi kite etaam i, n'esulaan yeeniin ni kakuukanooro keetiik n'an eerabee u t'efaliñj i n'esulaan yeene.
- ²⁰Éndakakureŋ i n'ejokee, yo n'an u aa ajuus aane akina ayiŋana ite Atambatun, eebine u áhin buroon beehaŋe bu ésuk i kikaw tu buhoonŋu éndakakureŋ i. (Nu bondu beehaŋe bu ésuk i kikaw n'abuute fu bakan kéeyekie ku ékeetanuma yite éndakakureŋ i, abe n'iji kásukaay búwisenum bite te yo.) Éndakakureŋ i n'an u aa ajuus aane akina ayiŋana ite Atambatun ni káfiitenee bároŋari ti han hite sineemak su n'efor yéesufe i.
- ²¹Keeneñene ku ni kayoolee ni kábura ku kiŋki kíŋaasin tu butum bite an eerabee u t'efaliñj i, abe bilele bu fe ni biteŋ kihaay kooniin biyak bibir bib.

Kafeñal Ku 20

- ¹Hunuut toko, n'ijuk amalaka tu búwaneina ánuutin t'etiir bufor bu. Ajokajok t'emoŋio ejaab ite kaayeen kéesulie-sulie ku, ni baasel bómbokun.
- ²N'ajok éjufuur i, doon dúbuunaay dihaan du dindi kaane Batuuk bu man yooŋ Setani, abe n'afaak yo ni baasel bu bija simit éñjune.
- ³N'áfiiten yo ti kaayeen kéesulie-sulie ku; ahaban, n'akul karuŋ ku n'ejaab, abe n'árur ko tíyaŋ, kaanuku éjufuur i etum'enŋk'éyini kabuutu biheet bu ayak abin áami yooŋ simit su éñjune i sihabanaa. Simit sondu ifi sihabano, ewareewar káfaakin, bare kunak keefamut.
- ⁴Hunuut toko, n'ijuk siriikeey site híyiaate. Keeriikee ku te so ni kawunee sembe site kajoonan. N'ijuk yooŋ siyaan site bakan ki kafarane ku kikaw inji naane ii kaseede Yesu, abe ni kawaare yooŋ hirim hite Atambatun. Boko kásukaayut éndakakureŋ i, nu búwisenum bite te yo, abe káhinutee ékeetanuma i tu kúyuut, nu tu sumoŋu. Ni kásooñin buron, kéeyemi bákayi ni Kiris bija simit éñjune.

⁵Bo beemo fu bíriteina bítiyar bu bite t'eket i. (Bakaaku keekete ku kásooñinoot buroŋ, ajendan káyemi simit su éñjune i sihabanaa.)

⁶Atoof ti keeyak ku karitaneé ti bíriteina bítiyar bondu bite t'eket i. Boko bakan bakate Atambatun! Eket ésooboriyan i et'éyini tu boko doon. Boko káyemi éhina wusarah bakate Atambatun ni Kiris, abe ni káyemi bákayi ni Kiris bija simit éñjune.

⁷Simit su éñjune i ifi sihabano, Setani n'aj'ánuutannee t'ekulu i.

⁸Abe akina bija kaanuku eebuut biheet bu fe beemo bu tu suwus sibaakiir site etaam i; biheet bondu beemo fu Gog ni Magog. O kakuukan bo beeja beetiik bakan kite Atambatun, abe bo kahooju naane baaliisiw bu ti katafa ku.

⁹Naane ijuke i bo, kasarasar keeja t'etaam i ereyi bif, abe ni kaŋolool hikin u h'Atambatun ámañje-mañje hu, ti bakan koone kaamo du. Bare sineemak nu súnuutin t'etiir bufor bu, abe nu súsufiin.

¹⁰Náami Setani aa abuut biheet bu áfiiteneé ti han hite sineemak su n'efor yéesufe i, t'éndakakureŋ i éfiiteneé du yéeni, yo n'ajuusa eeene u akina ayiŋana ite Atambatun. Kabaa káhihinooree bújom tujon hiraanu.

¹¹Hunuut toko, n'ijuk eriikeey yómbokun yeefañje yite híyiaate, n'an eeriikee u te yo. Etaam i n'etey ekambo, bija bufor bu fe, an abinut asooñ áheelin tu buroon bondu.

¹²Abe n'ijuk keekete ku, sifaaf su ni biñi bu ti kasiñee hágila eriikeey ite híyiaate hu. Wuwiit nu wúfeŋginee. Kike kaawiit yooŋ ni kífefginee: ko keemo fu kaawiit kite buroŋ bu. Keekete ku ni kajoonee aliik tu buroon bi karoke bu, naane bikiñjee i tu wuwiit wu.

¹³Han hu ni híbatikann keekete kéeyemie ku te ho fe. Eket i ni hikin u hite eket i ni kábatikann bakan ki kájokaanie ku. Kareyi fe ni kajoonee aliik tu buroon bi karoke bu.

¹⁴Eket i ni hikin u hite eket i ni káfiiteneé ti han hite sineemak su. (Ho heemo fu eket ésooboriyan i.)

¹⁵An fe eeemo huruwu hoone hikiñjutee ti kaawiit kite buroŋ bu, n'áfiiteneé ti han hite sineemak su.

Kafeeñal Ku 21

¹Hunuut toko, n'ijuk bufor bíyeni, n'etaam éyeni. Bufor bítiyar bu bútowutatowuto, n'etaam i yooŋ fe, han hu yooŋ iŋkut hibaj.

²N'ijuk hikin u heenabe hu, heemo hu Serusalem éyeni i tu búwaneina húnuutin t'Atambatun t'etiir bufor bu. Hifareefare áwari, naane anaare aa asiimo áwariee keejoo huyoosan.

³N'ijam kaaji kómbokun kéehamina t'eriikeey ite híyiaate hu keene: «Hahiyu Atambatun kakinu nu kúŋgowulan ku! O biriiko nu boko. Boko káyemi bakan koone, akina humuumo káyemi nu boko, abe n'áyemi Atambatun ooniin.

- ⁴O katotu muhuw mánoman ti ñíkiniin. Eket eroŋut kabaju, ni kátiñja, ni biyiy, ni sílaam, ábuki buroon bítiyar bu fe bútowutaa.”
- ⁵Náami an eeriikee u t'eriikeey ite híyiaate hu n'aane: «Hahiyu íhina buroon bu fe bíyeni.» Ahaban n'aanam: ---Akiñj bonde, ábuki kirim konde kéewoore, kite nu múniyo.
- ⁶Abe n'áwutiyeen aane: ---Hahiyu ahabanee! Íñj'eemo fu átiyar u n'araan u toko, kájabina ku ni bihabanooreey bu. An i nukuno nisaye, íñje kawunio éehujo fuufu ti káabulanu kite móhujo mite buroŋ bu.
- ⁷An fe eeriinjane, o kabaju bondu t'íñje. Íñje káyemi Atambatun oone, abe n'aŋ'áyemi añi úuma.
- ⁸Bare bukoloow bu, ni kéeyilenut ku, ni kiŋki káhin buroon béekojie bu, ni kiŋki kayool bakan, ni kiŋki kaŋot ni bakan ki kaseñeit ku, n'élugusa i, ni kiŋki kásukaay ñúwisenum ñu, n'ejuusa i fe, boko káyemi ti han héesufe-sufe hu hite sineemak su n'efor i. Ho heemo fu eket ésooboriyan i.
- ⁹Ake t'emalaka i hutok ni bákasuba kéeyekie ku sukot hutok nu súsuba seehooje su nu wútaaŋi wu hutok nu wúsuba wuraanu wu n'aanam: ---Abin, abe n'íŋ'íwufoori anaare eeemo u ti biseño bu, asibar ite Ametek u.
- ¹⁰Búwejet Beenabe bu nu bujokam, abe amalaka u n'aja n'íñje ti hirij hómbookun heeliite jáŋgaraŋ. N'áwufooram Serusalem hikin u heenabe hu, tu búwaneina húnuutin t'Atambatun t'etiir bufor bu,
- ¹¹kániku koone ti kajaanaŋ ho yooŋ. Masilanar mite hikin u húmoomi naane mite ekuur yeeseere-seer yeejaane naane eweer.
- ¹²Hiñaan heeŋoloole hu hikin u hiliitaliit jáŋgaraŋ. Hibajabaj wuruŋ weemo sumoŋu nu wúsuba, abe amalaka sumoŋu ni bákasuba ifi kajukar wo. Kuruwu keemo sumoŋu nu kúsuba kikiñjeekiñj tu wuruŋ wu: ko keemo fu kuruwu kite bakaŋi Israyel.
- ¹³Hiñaan-ñaan fe hibajabaj wuruŋ wúhaaji: wúhaaji káasiŋ ki taanak tu tundu túnuutin, wúhaaji káasiŋ ku tundu túlumo, wúhaaji ni baamay kane aŋjoŋoor ni káasiŋ ki taanak tu tundu túnuutin, wúhaaji ni baatos.
- ¹⁴Hiñaan heeŋoloole hu hikin u hisiiŋasiŋo tu sujuju seemo sumoŋu nu súsuba, abe kakiñjakiñj te so kuruwu kite epotor i sumoŋu ni bákasuba ku bakate Ametek u.
- ¹⁵Amalaka éeyemie u ti báhamin bu n'íñje ajokajok naane yariyoon ite éwurus yite kaliiku hikin u, nu wuruŋ wu, ni hiñaan hu.
- ¹⁶Hikin u, kaŋabu ku kirare ni kakambu ku. Amalaka u n'aliik hikin u ni yariyoon yeene: ni hibaj ti kakambu ku síkilomeetar seemo súñjune súsuba ni síteemeer súsuba, abe kakambu ku kirare ni kaŋabu ku, ni kaliitu ku yooŋ.
- ¹⁷Amalaka u n'aliik hiñaan hu ti maliikar mite húŋgowulan: kaliitu ku, hibaja simeetar bakan bákahaaji nu hutok.

- ¹⁸Hiñaan hu hunuteenut nu bujuju bimbi kaane esasip, abe hikin u hurokeerok n'éwurus yeekuure but yeejaane naane eweer.
- ¹⁹Sujuju su ti hiñaan heenoloole hu hikin u hisiiñanee du sisanñaneesangan nu bukuur bánoban fe beeseere-seer: étiyar i inji kaane yo esasip, ésooboriyan i esafiir, éhaajiyan i eyagat, ébaakiiriyani i émerod,
- ²⁰etoken i onikis, etoken i n'efeeneñ esariduwan, etoken i nu súsuba ekirisolit, etoken i ni síhaaji eberil, etoken i ni sibaakiir etopaas, yéehine i sumoñu ekirisopuraas, yéehine i sumoñu n'efeeneñ eturukuwaas, yéehine i sumoñu nu súsuba ametisit.
- ²¹Wuruñ wu sumoñu nu wúsuba wu, wo sukuur seeseere-seer. Karuñ-ruñ fe kurokeerok n'ekuure efeeneñ. Éhuhu yite hikin u, yo éwurus yeekuure but, abe eñ'ejaañ wililil naane eweer.
- ²²Ijukut ti hikin u hondu báalawum, ábuki Atemit, Atambatun eehañe u ebaja sembe, n'Ametek u kaamo fu báalawum bu.
- ²³Hikin u hisawuleit taanak tu tijaañan ho, man yooñ hiim hu, ábuki kániku kite Atambatun inji kijaañan ho, abe Ametek u aamo fu ejaañana yite te ho.
- ²⁴Biheet bu fe kañaahu ti meejaañe mite te ho, abe bákayi kite etaam i kásikina toko ebaj yeeniin.
- ²⁵At'arko hikee-kee wuruñ wute hikin u nu wufenkee, ábuki káajim iti kibaj toko.
- ²⁶Kániku ku n'ebaj ite etaam i kásikinee toko.
- ²⁷Bare doon fe deekuure utu duyoooso toko, n'an fe aña'áhin buroon béekoje, man yooñ n'aña'ajuus. Keemo ku kuruwu kooniin kikiñjee fu ti kaawiit kite buroñ bu tañ, kite k'Ametek u kaja fu buyoooso ti hikin u hondu.

Kafeñal Ku 22

- ¹Hunuut toko, amalaka u n'áwufooram kaayelu kite móhujo mite buroñ bu, kéenuutina ku t'eriikeey ite híyiaate hu yite i Atambatun n'Ametek u, abe ni kijaañ wililil naane eweer.
- ²Móhujo mu inji mitey t'etut éhuhu yite hikin u. Nunukanuk nu nunnu nuwun buroñ bu númoomi ti kaayelu ku kilandoole du, abe uñu nubuk keemo sumoñu nu kúsuba t'emit i, hiim-hiim fe hifeeneñ. Búsuus bite te no uñu busonten biheet bu fe.
- ³Doon fe iti díyemi toko déewuume. Eriikeey ite híyiaate hu yite i Atambatun n'Ametek u káyemi ti hikin u, abe eroka yite Atambatun kásukaayo.
- ⁴Boko kajuku buhoonjo, abe huruwu hoone kakiñjee tu kúyuutiin.
- ⁵Káajim kuroñut kabaju, abe karoñut bisawulo meejaañe mite ejaañana, ni mite taanak tu, ábuki Atemit Atambatun aja fu kajañaniin, abe boko káyemi bákayi hiraanu.

- ⁶Abe amalaka u n'aanam: ---Kirim konde kúwoorawoor, kite nu múniyo. Abe Atemit, Atambatun aa awun eyiṅana yeene Búwejet boone áboñina fu amalaka oone eebin éewufooror eroka yeene beeware bu kabaju memee.
- ⁷Yesu n'aane: ---Arijamatan, íñje bibin memee! Atoof t'an éejeṅgine u báhamin béenuutina bu t'Atambatun, beesokee bu ti kaawiit konde!
- ⁸Íñje Saṅ, íñje ijame fu bondu, abe n'ijuk bo. Abe h'aamo hu ijama bo, abe n'ijuk bo ihaban, n'íjijigitan bite wuwot wute amalaka éewufooram u bo kaanuku íisukaayo.
- ⁹Bare n'aanam: ---Awas, atum'áhin bondu! Íñje aroka yooṅ naane awe, naane yooṅ bakatii eyiṅana yite Atambatun, ni kéejeṅgine ku báhamin bite ti kaawiit konde. Ásukaay Atambatun!
- ¹⁰Abe n'aanam: ---Atum'ánuus báhamin béenuutina bu t'Atambatun, beesokee bu ti kaawiit konde, ábuki memee bo kabaju.
- ¹¹An eejakut u ajok alitee ti kajakaate ku, an eekuurut u yooṅ ajok alitee ti kakuuraate ku; an eejake u ajok alitee ti kajaku ku, an eenabe u yooṅ ajok alitee ti kanabu ku.
- ¹²Yesu n'aane: ---Arijamatan, íñje bibin memee! Íñje bibin ni kisiibanu, abe íñje kabatikan huruw fe aliik tu doon d'aroke du.
- ¹³Íñj'eemo fu átiyar u n'araan u toko, kájabina ku ni bihabanooreey bu.
- ¹⁴Atoof ti kiṅki kañaw wañ wooniin. Boko kaṅaasu tu wuruṅ wute hikin u hu keeyooso, abe n'iji káyini kateṅu ti miriyaay mite nunukanuk nunnu nuwun buroṅ bu.
- ¹⁵Bare kiṅki káhin meejakut mu, n'élugusa i, ni kiṅki kaṅot ni bakan ki kaseñeit ku, ni kiṅki kayool bakan, ni kiṅki kásukaay ñúwisenum ñu, n'ējuusa i fe kiṅki kámaṅi buroon bite haajuus hu, boko káyemi tíyaṅ!
- ¹⁶«Íñje Yesu íboñina fu amalaka úuma eebin eesokuun bo aruun kéeeyilene ku. Íñje ite tu butoṅ bite áyi u Dafit, íñj'eemo fu yooṅ kaarabu ku.»
- ¹⁷Búwejet Beenabe bu n'anaare ite Ametek u ni kaano: «Ábin!» An yooṅ eejame bonde aja aano: «Ábin!» An i nukuno nisaye abin. An éemaṅie búhujo tu móhujo mite buroṅ bu aja áhujo te mo fuufu.
- ¹⁸Íñje Saṅ íñj'endu ti káyeegal an fe eejame báhamin béenuutina bu t'Atambatun, beesokee bu ti kaawiit konde: an af'áwutiyen toko dike doon, Atambatun káwutiyeno wútaaṅi weesokee wu ti kaawiit konde.
- ¹⁹Abe an n'afin anuutan dike doon ti báhamin béenuutina bu t'Atambatun, beesokee bu ti kaawiit konde, Atambatun kanuutano húrub hoone tu nunukanuk nunnu nuwun buroṅ bu, nu húrub hoone yooṅ ti hikin u heenabe hu heesokee hu ti kaawiit konde.
- ²⁰An eeseedee u kaanuku bondu fe bite nu múniyo aane: «Hee, íñje bibin memee!» Amiin! Ábin Anahaan u Yesu!
- ²¹Anahaan u Yesu aja ásoniyanuun arireyi fe.

Esclarecimento

Trata-se de iniciativa particular, com os seguintes objetivos: (i) colaborar para divulgação dos diversos textos bíblicos disponíveis, e, (ii) facilitar o acesso a esses textos, inclusive por meio de download.

Todo esforço em tornar a Palavra de Deus acessível a todos, em quaisquer localidades e falantes das mais diversas línguas, precisa ser um objetivo de todos os que são guiados pelo Espírito Santo. Ele inspirou o profeta Jeremias a dizer “não ensinará jamais cada um ao seu próximo, nem cada um ao seu irmão, dizendo: Conhece ao SENHOR, porque todos me conhecerão, desde o menor até ao maior deles, diz o SENHOR” (Jer. 31:34).

Jesus, também, falou assim: “e será pregado este evangelho do reino por todo o mundo, para testemunho a todas as nações” (Mat. 24:14).

Muitas organizações foram constituídas com o propósito de fazer a Bíblia disponível nas diversas línguas. Não é uma tarefa simples. Anos de trabalho, dedicação e entrega são necessários para esta tão extraordinária missão.

O texto deste trabalho está disponível na internet, em páginas eletrônicas de organizações que produzem ou divulgam bíblias, sem acréscimos de notas ou comentários. Assim, reconhecendo e respeitando os direitos que possuem sobre seus trabalhos, incumbe a todos os que amam a Palavra de Deus, o esforço em contribuir para amplificar sua divulgação.

Se possível, faça download do texto, para que sejamos, também, guardiões da Bíblia, e, com isso, preservando-a para as futuras gerações.

Divulga a Palavra de Deus, ela mostra o Caminho e permite a todos, que se conheça Sua vontade, em todos os lugares e épocas.

Marcel da Glória Pereira
2021, Vitória/ES - Brasil